Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Nobis . 52 B. 122

A. IX. E

497/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

S.10.II.41 ℞2290 (316

1 leaf wanting
(C8)

£1.10.0

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Articella nuper-rime impressa cū q̄plurimis tractatib⁹ pristine impressioni superadditis: vt patet in pagina sequēti.

Petri pomarij Valentini Hispani ad lectorē Hexastychon.

Parua licet: nō sunt spernenda volumina lector
Quisquis es: infixo lumine siste gradum.
Inuenies medici varias vel Apollinis artes:
Crede mihi sacro est charta referta sale.
Cādide Neruose lector cui cura salutis:
Non parcas auro: Ditius istud opus.

Cum priuilegio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Hysagoge Joannitij. folio.ij.
Phylaretus de pulsibus. fo.ix.
Theophilus de vrinis. fo.xj.
Hyppocrates de lege qui et introductorius dicitur. fo.xviij.
Jusiurandum Hyppocratis. fo.xviij.
Eiusdem pronostica. fo.xix.
Eiusdem Aphorismi Antiqua translatione. fo.xxiiij.
Eiusdem Aphorismi Theodoro Gaza interprete. fo.xxxiiij.
Eiusdem collectio Aphorismorū ad vnanquamq; egritudinem pertinentium. fo.xlij.
Regimen Acutorum eiusdem additum. fo.lj.
Eiusdem liber Epydimiarum additus. fo.lxiiij.
Eiusdem de natura fetus additus. fo.lxx.
Eiusdem liber secretorum additus. fo.lxxvij.
Eiusdem pronostica secundum lunam addita. fo.lxxviij.
Eiusdem capsula Eburnea. fo.lxxxij.
Eiusdem de Humana natura additus. fo.lxxxiiij.
Eiusdem de aere et aqua et regionibus additus. fo.lxxxv.
Eiusdem de Pharmacijs additus. fo.xc.
Eiusdem de insomnijs additus. fo.xcj.
Aphorismi Joannis Damasceni. fo.xciiij.
Flosculi medicinales ex Cornelio Celso extracti. fo.xcvij.
Parabole Arnaldi de Villa Noua addite. fo.c.
Libri Tres Tegni Galeni Antique translationis. fo.cxvij.
Libri Tres Tegni Galeni translatione Laurentij Laurentiani. fo.cxxxvj.
Textus duarum primarum Fen primi canonis Auicenne. fo.cliij.
Textus Fen quarte primi canonis Eiusdem Auicenne. fo.cxcij.
Textus Fen p̄me Quarti canonis eiusdē q̄ est de febrib⁹. fo.ccxviij.
Textus tertie: quarte: quinte Fen quarti Canonis eiusdem in Chirurgia. fo.ccxcij.
Cantica Auicenne. fo.cccxxxix.
Textus noui ad Almansorem qui est de egritudinibus a capite vsq; ad pedes. fo.ccclxij.
Summula Jacobi de partib⁹ sup antidotario Mesue. fo.ccclxxxix.
Descriptio ponderum medicinalium mensurarum et dossum ex breuiario Aiseir. fo.cccclij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Incipiunt Hysagoge Joannitij in medicina.

MEdicina diuiditur i duas partes: scilȝ in theoricā ꝛ practicā. Quaruȝ theorica i tria diuidit: scȝ in ꝯtemplationē rerū naturaliū: et nō naturaliū: ꝛ earū que sunt ꝯtra naturā: ex ꝗ bus egritudis: ꝛ sanitatis et neutralitatis: et suarum causarum et significationum scientia procedit: quando extra cursum naturalem ꝗtuor humores excrescunt: ex qua occasione vel ex qua significatione egritudo habeatur.

¶ De rebus naturalibus.

RES ꝟo naturales sunt septē scȝ elemēta: ꝯmixtiones: ꝯpositiones: mēbra: ꝟtutes: operatōes: ꝛ spirit⁹. Et alij addiderūt his alia ꝗttuor scȝ etates: colores: figuras: ꝛ distantiā inter masculū ꝛ feminam.

¶ De quattuor elementis.

ELementa sunt ꝗttuor scilicet: ignis: aer: aqua: ꝛ terra. Ignis calidus ꝛ siccus. Aer calidus ꝛ humidus. Aqua frigida ꝛ humida. Terra frigida ꝛ sicca.

¶ De cōmixtionibus.

COmmixtiones sunt nouē: octo inequales: ꝛ vna equalis. De inequalib⁹ ꝟo ꝗttuor sunt simplices: hoc ē calidū: ꝛ frigidū: ꝛ humidū ꝛ siccū. Et ꝗttuor ex his ꝯposite. s. calidū ꝛ hūidū: calidū et siccū: frigidū ꝛ hūidū: frigidū ꝛ siccū. Equalis ꝟo est quādo cū moderatione corpus incolume ducitur.

¶ De humoribus.

COmpositiōes sunt ꝗttuor. s. sanguis: flegma: colera rubea: ꝛ colera nigra. Sanguis ē calid⁹ et hūid⁹. Flegma frigidū ꝛ hūidū. Colera rubea calida ꝛ sicca. Colera nigra frigida ꝛ sicca.

¶ De flegmate. Flegmatis aūt ꝗnqꝫ sunt modi. Est aūt flegma salsuȝ calidi⁹ ꝛ sicci⁹ ceteris: infectū hūore colerico. Et est flegma dulce ptinēs ad caliditatē ꝛ humectationē: īfectū hūore sanguineo. Est ꝛ acre ptinēs ad frigiditatē ꝛ siccitatē: infectū melācolico. Est etiā flegma vitreū qđ nascit ex magna frigiditate ꝛ coagulatiōe: sicut in senib⁹ naturali calore destitutis. Et est aliđ frigidū ꝛ hūidū: illđ ꝟo saporē nō habet: sed ꝑpriam retinet frigiditatem ꝛ humiditatem.

¶ De colera rubea. ¶ Colera rubea quinqꝫ modis constat. Est colera rubea clara vel pura naturaliter ꝛ substantialiter calida: cui⁹ origo est ab epate. Alia est citrina: cui⁹ exordiū ē a ꝯpositiōe aquosi flegmatis ꝛ colere rubee pure: ideoqꝫ est calida minus. Alia est vitellina similis vitellis ouoruȝ: que nascitur ex commixtione flegmatis coagulati ꝛ colere rubee clare: que est minus calida. Alia est colera prassina ad modū prassij viridis: cuius origo magis est a stomacho ꝗ ab epate. Est ꝛ alia eruginosa ad modū viridis eris: ꝛ vrit i modū

veneni:que nascitur ex nimia adustione que proprium habet colo‑
rē:propriamq; eius virtutem ꝛ malitiam. ¶De colera nigra. Co‑
lera nigra duobus modis constat. Uno modo est naturalis in mo‑
dum fecis sanguinis ꝛ eiusdem perturbationis: ꝛ cognoscitur
esse a coloribus nigris cū inferius vel superius extra manat: ꝛ iste
modus est veraciter frigidus ꝛ siccus. Est ꝛ alius modus extra na‑
turalem cursum: cuius origo est de vstione colerice commixtionis: ꝛ
hic veraciter appellatur niger: ꝛ est calidior et levior a superiori mo‑
do habens in se impetum pernecabilem: ꝛ qualitatem pnitiosam.

¶De modis membrorum.

Membrorum modi sunt quattuor. Eorum enim sunt quedam principalia: ꝛ sunt quasi materia ꝛ fundamenta: scilicet cerebrum: cor: epar: ꝛ testiculi. ¶Et sunt alia quedā que predictis principalibus deseruiūt: vt sunt nerui qui cerebro ministrant. Arterie q̄ deseruiunt cordi. Uene que deseruiunt epati. Et vasa spermatica q̄ deseruiunt testiculis: ꝛ illis sperma ministrant. ¶Sunt vero de mē‑bris aliam propriam virtutem habentia: vnde eadem mēbra regūtur ꝛ eorum qualitas constat: vt sunt ossa: ꝛ cartilagines: ꝛ mēbrane: que sunt inter corium ꝛ carnem: et musculi: ꝛ pinguedo: et caro. ¶Alia sunt que propria virtute eniraꝫ: tamen principium habent ꝛ vigorem a principalibus fundamentis: vt est stomachus: renes: intestina: omnesq; lacerti: hec enim sua virtute propria appetunt cibum ꝛ mutant: ꝛ operantur suos actus ꝑm naturam: habēt ꝛ alias proprias virtutes decurrentes a principalibus fundamentis: de q̄bus principalibꝰ cōstat sensus ꝛ vita cum voluntario motu.

¶De numero virtutum ꝛ diuisione.

Uirtutis itaq; trina fit partitio. Est virtus animalis. Et spiritualis. Et naturalis.

¶De virtute naturali. Uirtus siquidem naturalis vna est q̄ ministrat: altera cui ministratur. Sed naturalis virtus cui ministratur modo generat: modo nutrit: modo pascit. Uirtus autem que ministrat ꝛ non ministratur ei modo appetit: et retinet: et digerit: et expellit que deseruiunt pascenti virtuti: quemadmodum pascens virtus nutribili. Et generanti virtuti deseruiunt alie due. Una que immutat cibum: altera que informat: que in se differunt. Nam prior virtus immutat cibum ꝛ ministrat virtuti generanti sine informatione. Secunda vero immutat et ministrat generanti virtuti cum informatione. Sed informatiue virtutis operationes sunt quinque. Assimilatiua: concaua: perforabilis: aspera: et lenis

¶De ꝟtute spirituali. De ꝟtute spirituali duo ꝓcedunt. Unū operatiuū: aliud ab hoc operatū. Operatiua ꝟtꝰ ē q̄ cor dilatat ꝛ arterias iterum constringit. Ab operata hec nascūtur: ira: indignatio. vi‑

ctoria: dominatio: astutia: et sollicitudo.

¶ De virtute animali. Zodiaca virtus tria cõplectit. Est vna virtus animalis q̃ ordinat et cõponit et discernit. Scđa q̃ mouet voluntario motu. Tertia que sensibilis vocat. De ordinatiua et discretiua et cõpositiua virtute hec ꝓcedũt. Fantasia in fronte. Cogitatio vel rõ in cerebro. Memoria in occipitio. Uirt⁹ vero voluntarie mobilis lacertos qb⁹ cetera mẽbra mouent mouet: q̃ voluntario motu mouent. Uirt⁹ itaq̧ sensibilis cõstat visu: auditu: gustu: tactu: et odoratu.

¶ De operationibus.

Operatiões duobus modis sunt. Sunt operatiões quaꝝ vnaqueq̧ singulariter qđ suũ est perficit. Ut est cibi appetit⁹ ꝑ caliditatẽ et siccitatẽ. Digestio per caliditatẽ et humectationẽ. Retentio per frigiditatẽ et siccitatẽ. Expulsio per illud qđ est frigidũ et humidũ. Sunt et cõposite q̃ a duob⁹ cõponũtur: vt est desideriũ: et depoꝛtatio. Nã desideriũ virtute duplici cõponitur. Quarũ vna est que appetit: altera q̃ sentit. Stomachus eñ suam mansionẽ sentit. Depoꝛtatio vero duplici virtute vel amplius componit. Una q̃ expellit: altera q̃ attrahit vel sentit: altera q̃ appetit.

¶ De spiritibus.

Spiritus igit sunt tres. Primus naturalis qui sumit principiũ ab epate. Scđs vitalis a corde. Tertius aĩalis a cerebro. Hoꝝ prim⁹ ab epate per venas q̃ nõ hñt pulsuꝫ in totũ corp⁹ diffũditur. Scđs a corde per arterias in totũ corp⁹ dirigit. Terti⁹ vero per neruos in totũ corp⁹ a cerebro dirigit: q̃ in septima parte reruꝫ naturaliũ. i. in spiritu cognoscũtur.

¶ De numero etatum.

Quattuoꝛ sunt etates. s. adolescẽtia: iuuentus: senect⁹: et seniũ. ¶ Adolescentia cõplexionis videlicet calide et humide est: in qua crescit et auget corp⁹ vsq̧ ad. xxv. vel. xxx. pueniẽs annũ. ¶ Hãc iuuẽt⁹ sequit q̃ calida est et sicca: pfectũ sine diminutiõe viriũ coꝛp⁹ cõseruãs. q̃. xxxv. vel. xl. ãno finit. ¶ Huic succedit senect⁹ frigida et sicca: in qua quidẽ minui et decrescere corp⁹ incipit: tñ virt⁹ non deficit: quinquagesimoquinto anno vel sexagesimo persistens. ¶ Huic succedit seniũ collectiõe flegmatis humoꝛis frigidi et hũidi: in quo virtutis appet defectus: qđ suos annos vite termino metit.

¶ De coloꝛe cutis et diuisione.

Coloꝛ cutis duobus modis fit. Aut eñ hũc interioꝛa subministrãt. Aut exterioꝛa deducunt.

¶ Ab interioꝛibus aũt duob⁹ modis accidit. Uel ex abundantia. Seu ab equalitate humoꝛũ. Ab equalitate est ille q̃ est cõpositus ex albedine et ruboꝛe. Ab inequalitate vero ꝓcedũt niger: citrin⁹: rubeus: glaucus: et albus coloꝛ. Coloꝛ nãq̧ rubeus: et niger et citrin⁹ significant hũoꝛẽ coꝛpi dominãtẽ. Citrinus vero solus significat co-

lerã rubeam. Niger vero solꝰ colerã nigrã. Rubeꝰ solus abũdantiã sanguinis. Albꝰ namqꝫ ꝛ glaucus abundãtẽ frigiditatẽ corpi domĩnãtẽ. Sed glaucus ex melãcolia: albꝰ ex flegmate sui causas habe= resigt. ¶ Ab exterioribꝰ nẽpe colores adueniũt: sicut ex frigore scotis: ꝛ ex calore ethiopibꝰ: ꝛ ex alijs multis accidẽtibꝰ. ¶ Sunt ꝛ alij speciales vel spirituales colores: aut ex timore: aut ex ira: aut ex tristitia: vel alijs animi motibus.

¶ De coloribus capillorũ.

Capillorꝫ colores sunt q̃ttuor. s. niger: rubeꝰ: glaucꝰ: ꝛ canicies. Niger fit ex abũdãtia colerici incensi vel ꝯbustione multa sanguinis. Rubeꝰ a nimietate caloris nõ adusti: vñ semper fiũt rubei capilli. Glaucꝰ ex abũdãtia melãcolie. Canicies vero fit ex nimia defectiõe caloris naturalis: ꝛ ex effectu putridi flegmatis: hoc plurimũ fit in senibꝰ.

¶ De tunicis oculorꝫ.

Oculorꝫ tunice sunt septẽ: ꝛ humores tres. Pꝛĩa tunica dicit̃ retina. Scda secũdina. Tertia scliros. Quarta tela arãee. Quinta vuea. Sexta cornea. Septima cõiũctiua. ¶ Huõrꝫ ṽo primꝰ est vitreꝰ. Scõs cristallinꝰ. Et tertiꝰ albugineꝰ q̃ est ante vueã tunicã.

¶ De coloribꝰ oculorum.

Oculorũ colores sunt quattuor. s. niger: subalbidꝰ: variꝰ: ꝛ glaucus. ¶ Nigredo fit ex defectu visibilis spũs: vel ex perturbatione ipsiꝰ: aut ex penuria cristallini hũoris: vel qꝛ plurimũ recedit interius ipse cristallinꝰ humor: aut ex hũorꝫ abundantia: q̃ est similis albugini oui: aut ex ꝑtubatione ipsiꝰ: aut ex abundãtia qualitatis vuei humoris. ¶ Subalbedo fit ex septẽ rebus superioribus cõtrarijs. i. ex abundantia spũs visibilis: vel claritate ipsius: aut ex magnitudine cristallini hũoris ꝛ eminentia ipsiꝰ: aut ex minorãtia albuginei hũoris ꝛ claritate ipsiꝰ: ꝛ defectiõe qualitatis vuei hũoris. ¶ Uariꝰ vero color ꝛ glaucus fit: si cõueniunt cũ rebus, q̃ accidunt nigredini ꝛ subalbedini. ¶ Uarius ṽo color significat spiritũ visibilem magis abundare ꝛ clarescere in sua varietate.

¶ Glaucus vero color significat spiritũ visibilẽ magis abundare et subnigrescere in sua glaucedine.

¶ De modis qualitatũ corporis.

Modi qualitatis corpis quinqꝫ sunt scꝫ crassitudo nimia: ꝛ extenuata macies: sinthesis: squaliditas: ꝛ equalitas.

¶ Crassitudinis due sunt species. s. abundãtia carnis: ꝛ pinguedo. Abundãtia carnis fit ex abundãtia caloris humorũ. Piguedo fit ex friditate ꝛ hũiditate itẽsa. ¶ Piguedis diminutio vl' extenuata macies fit ex caliditate ꝛ siccitate itẽsa. ¶ Sithesis fit ex frigiditate ꝛ siccitate intensa. ¶ Squaliditas nẽpe fit ex frigiditate: ꝛ intensa hũiditate: aut simul vtrisqꝫ intensis. ¶ Equalitas itaqꝫ fit ex humorũ equalitate. Corporis he sunt forme.

¶ De distantia inter masculũ ꝛ feminam.

Masculus a femina differt in eo quod hic calidior ⁊ siccior est: illa vero est econtrario frigidior ⁊ humidior.

¶ Incipit tractatus rerū nō naturaliū.
Et primo de aeris mutatione.

Aeris mutatio fit quinq₃ modis: aut enī fit ex anni temporibꝰ: ⁊ ex ortu stellar₃: ⁊ occasu: vētis: terris ⁊ earū fumositatibus. ¶ De temporibus anni.

Anni tēpora sunt quatuor. s. Uer equale calidū et humidū. Estas calida ⁊ sicca. Autūnus frigidꝰ et siccꝰ. Et hyēs frigida ⁊ humida. Ex stellis immutat̄ aeris natura. Nā cū appropinquauerit sol stellis vel ipse illi. calidior fit aer. His q̄dē a se separatis frigiditas aeris mutat̄. s. aut auget̄: aut minuit̄.

¶ De numero ventorum ⁊ eorum qualitatibus.

Uenti quatuor sunt. s. subsolanꝰ: fauonius: septētrio: ⁊ auster. Quorum vnus habet virtutem frigidam ⁊ siccam. Alter calidam ⁊ humidā. Ceteri ꝟo duo equalis virtutis sunt. Quor₃ vni. s. subsolano caliditas ⁊ siccitas. Alteri ꝟo fauonio frigiditas ⁊ humiditas attribuunt̄. Et auster paulo calidior ⁊ humidior. Septētrio ꝟo frigidior ⁊ siccior. ¶ De modis terrarū ⁊ earū qualitatibus.

Terrarum modi sunt quatuor: altitudo: profunditas: vicinitas montiū ⁊ maris: equalitas terrarū seu locorū quibus terre a se differūt. Altitudine ⁊ pfunditate: q̄m altitudo frigiditatem pfunditas huic cōtrariū reddit. Propinquitate mōtiū eueniunt hec: q̄m si ipsi fuerint a parte meridiana terra erit frigida. Nā mōtes calidis meridiani obstāt vētis: septētrionales vēti frigidis eam petūt flatibus: si ꝟo septētrio mōtes habuerit: superiori terre cōtraria erit. Uicinitate maris: q̄m meridies calidā ⁊ siccā: septētrio frigidā ⁊ siccā terrā prebet. Preterea terre sui natura inter se differūt. Nā si fuerit terra petrosa: frigida ⁊ sicca. si ꝟo pinguis ⁊ crassa: calida ⁊ hūida: lutea autem frigida ⁊ humida erit. Immutatur quoq₃ aer fumositate videlicet paludum siue sputredinis alicuius; vnde fiunt morbi ac pestes in hominibus.

¶ De exercitio corporis.

Exercitiū immutat corpꝰ. Quia q̄n equale est: equalē p̄stat calorē. Cū ꝟo amplius fit: magis calefacit: s₃ postea infrigidat ⁊ desiccat. Ociositate corpus immutatur: q₂ si inequalis est: ⁊ frigiditatem facit ⁊ humectationem inequalem: si vero equalis equaliter.

¶ De diuisione balnei.

Balnea aute₃ dulcis sunt aq̄: aut nō dulcis. S₃ dulcis aq̄ balneum remollit: calidū calefacit: ⁊ frigidū infrigidat. Nō dulcis vero aque balneum desiccat corpus. Quod si ex aqua salsa vel amara siue sulphurea fuerit calefacit ⁊ desiccat. Si vero aluminosa ⁊ gipsea infrigidat et desiccat.

¶De modis ciborum.

MOdi ciborum sunt duo. Est enim cibus bonus qui bonuz gignit humorem. Et est malus q̃ malū gignit humorē. Bonuz autem gignit qui bonum sanguinē creat: ⁊ equalē in cōmixtione et opere: vt est panis mundus ⁊ recens ⁊ fermentatus: ⁊ caro animalis agni ⁊ hedullina. Malus aūt cōtraria operatur: vt est panis opir⁹ non recens ⁊ bouina ⁊ hyrcina caro vetusta. Preterea bonū malūq; humorē creantiū ciborum duo sunt modi: grauis atq; leuis. Grauis est caro porcina ⁊ bouina. Leuis pulsorū vel pisciū: caro mediocrium magis mobiliū ⁊ minus pinguiū ⁊ squamosorꝫ. Est ⁊ alterꝫ genus qđ malū generat humorē. s. colerā rubeā: vt nasturtiū sinapis ⁊ alliū. Sunt q̃ generāt melancholiaꝫ: sicut lens: caulis: caro caprina vet⁹ ⁊ bubulina. Et sunt q̃ generāt flegma: vt ē caro porcellorꝫ: ⁊ agnorꝫ portulaca: ⁊ attriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit flegma ⁊ colerā nigrā. Cibus leuis coleram rubeam: ⁊ vterq; malus.

¶De modis potationum.

MOdi potationū sunt tres. Est potus q̃ nihil aliud est q̃ pot⁹ vt aqua. Est ⁊ alius q̃ est potus ⁊ cibus: vt vinum. Et est alius potus duob⁹ pertinēs superioribus: vt potio q̃ daṫ cōtra morbi vitium aliquod: vt mellicratū: vel mulsa: vel conditū. Cibus vero huius vtilitatis ē qꝛ reparat integritatē corporis recto ordine. Pot⁹ vero hāc vtilitatē ꝑstat qꝛ reportat cibū ꝑ corpus. Sꝫ illi⁹ pot⁹ quē potioni diximus pertinere: corporis naturam ad se conuertit.

¶De somno.

SOmnus corporis naturā immutat. Primo qꝛ infrigidat exterius: ⁊ calefacit interius. Qui si prolixus fuerit: infrigidat et humectat. Uigilijs quoq; immutatur corpus: quia extrinsec⁹ calefaciunt: intrinsecus autem infrigidant et exiccant.

¶De coitu.

COitus hoc prestat corpori. siccat corpus: ⁊ minuit naturaleꝫ virtutē: ideoq; infrigidat: multotiens vero ex multa cōcussiōe corpus calefacit.

¶De accidentibus anime.

SUnt q̃daꝫ accn̄tia aīe q̃ faciūt intra corp⁹ aliqđ: sicut q̃ cōmouent naturalē calorē ab interiori parte ad superiorē seu superficiē cutis. Aut impetuose: vt ira. Aut leuiter cū suauitate: vt delitie et gaudiū. Sunt aūt q̃ ad caliditatē contrahūt ⁊ celāt. Aut impetuose vt terror vel timor. Aut leuiter vt angustia. Et sunt que cōmouent naturalē virtutē intus ⁊ extra: vt est tristicia.

¶Incipit tractatus rerum contra naturam.

TRia ergo contra naturā sunt: morbus: morbi causa: et accidētia morbū sequentia. Morbus est qui principaliter corpori nocet nullo mediatore q̃ eū adiuuet: vt calor in febre succedente.

¶De febribus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

FEbris est calor innaturalis: cursum supergrediēs nature: procedēs a corde in arterias: suoqꝫ ledēs effectu. Cuiꝰ sunt tria genera. Unuz in anima: ꝛ dicitur ephimera. Aliud de humoribus qui putrescunt ꝛ putrida nuncupatur. Tertium ledit membra solida: ꝛ ipsa est ethica. Quarsuz ephimera nascitur ab accidenti occasione. Putrida quoqꝫ a putridis rebus: cuiusmodi sunt simplices atqꝫ singulares: ꝛ sunt quatuor. Primus modus est qui fit de putredine sanguinis comburens vtramqꝫ partem interiorē ꝛ exteriorez vt est sinochus. Secundus qui fit de putredine colere rubee: vt ē tritheus. Tertius fit ex putredine flegmatis: vt est quotidianꝰ. Quartus vero qui fit ex putredine melācholie: qui intermissis duobꝰ diebus affligit infirmum: ꝛ dicitur quartanus.

¶ De modis ꝛ speciebus febrium.

MOdi preterea febrium ex putredine accidentium tres sunt. Est febris que quotidie minuitur vt peraugmasticus idest decrescēs. Et est q̄ augetur vt augmasticꝰ donec recedat. Est qui in eodem statu permanet donec iteruz recedat vt homothenꝰ. Cōtinua febris de putredine venarum fit declinans quidem extra venas in aliquibus corporis partibus. Horripilatio fit in febribus ex infusione putredinis in sensibilibꝰ mēbris mordēs ꝛ infrigidās. Ideoqꝫ horripilatio fit in febribus illis que habent anesim. i. interpollationem: quia putredines extra venas sunt.

¶ De modis apostematum.

APostematum autem quattuor sunt modi simplices. Aut enim fiunt ex sanguine ꝛ dicuntur flegmones. Aut ex colera rubea ꝛ dicuntur herisipile. Aut ex flegmate quod est coagulatum: ꝛ dicūtur vndimie vel cimie idest tumor. Aut ex colera nigra: ꝛ dicūtur cācri flegmonum. ¶ Ex sanguine signa sunt hec: rubor: duritia pulsus: dolor: calor: ꝛ tumor. ¶ Ex colera flegmonum signa sunt hec: calor: rubor mixtus citrino colori: magnitudo doloris cū punctiōe et velox augmentatio. ¶ Ex flegmate flegmonis signa sunt hec: albedo: mollities: vt si digitum impresseris: quasi signum facit foraminis: ꝛ est sine dolore. ¶ Ex colera nigra flegmonis signa sunt hec durities ingens cum nigredine absqꝫ sensu.

¶ De re naturali in humano corpore.

IN humano corpore vnaqueqꝫ res naturalis si propriā naturam retinuerit facit sanitatē. Si vero eam dimiserit: aut facit egritudinem: aut neutrum.

¶ De generibus egritudinum.

GEnera egritudinū sunt tria. s. consimile: officiale: ꝛ vniuersale ¶ Est quidē egritudo ꝯsimilis silibus mēbris ꝯtingēs que similia sortiunt̄ vocabula cū eadē passione: vt est caput dolēs. ¶ Et est officialis egritudo q̄ accidit officialibꝰ mēbris: sicut sunt pedes manus lingua dentes ꝛc. Que noīa sibi sumūt ex sibi accidēte infir

mitate: vt podagra pedi: ꝛ ciragra manui. Uel q̄ noīa sumūt ex mē-
bris q̄bꝰ accidūt vt ciragra ꝛ podagra. ¶ Et est deniqꝫ vniuersalis
egritudo q̄ sociaꝛ supradictis duabꝰ: vt ē mēbroꝝ seiūctio ꝛ palysis.

¶ De egritudinibus similibus membris.

Egritudines ergo que partiū habent similitudinē octo sunt: quatuor simplices: ꝛ quatuor ꝯposite. Simplices sunt aut ex sola caliditate: aut ex hūiditate: aut frigiditate: aut siccitate. Ex his inter se iūctis sunt q̄tuor ꝯposite. s. fri. ꝛ humi. fri. ꝛ sic. ca. ꝛ humi dū. ca. ꝛ sic. ¶ Harū octo per singulas duo modi sunt egritudinis. Aut eñ fit ex qualitate simplici. Aut ex humoris alterꝰ ꝯmixtiōe. Ex simplici ꝟo qualitate cōtingit infirmitas q̄ solidis accidit mē bris q̄ grece ethica dr. Egritudo calida q̄ ex humore accidit: est fe bris ex putredine: vt superiꝰ dictū est. Egritudo frigida q̄ sine aliq̄ hūore accidit: est vt algor ex nimia frigiditate aeris seu niuis. Et ē egritudo q̄ cū aliquo humore frigido accidit: vt palysis q̄ fit in to-to corpore: aut in parte. Modꝰ humectati morbi est q̄ fit proprie vt non indigeat alterius humoꝝ admixtiōe: vt est frigidū vulnꝰ: vel vacuū: vel fetidissimū cū tabiditate corporis: quēadmodū inflata caro hydropicorum vacuo squalore torpens. Morbus vero humi dus est alios trahens ad se humores: vt hydropisis. Morbus siccꝰ est cum humore: vt cancer durus ꝛ siccus.

¶ De morbis in officialibus membris.

Morbi in officialibꝰ mēbris accidētes q̄tuor sunt. Ipsi sunt q̄ accidūt in plasmatiōe. i. forma creature: ꝛ in q̄ātitate mē broꝝ: ꝛ in naturalis numeri superfluitate: ꝛ in mēbrorū positione.

¶ De morbis in plasmatione. Morbi officialium in forma homi nis quinqꝫ modis fiunt. Membrorū inconuenientia: vt est feda ca pitis longitudo. In cōcauitatibus: vt si manuum pedumqꝫ conca-uitas carne repletur. In poris: vt eorum strictura: aut largitas. In asperitate: vt gutturis: aut pulmonis canaliū asperitas. In lenita te: veluti matricis lenitas vel stomachi.

¶ De morbis in quantitate membrorū. Morbi in q̄ātitate mem brorum fiunt ex abundantia spermatis cū mēbra crescūt amplius q̄ꝫ decet. Sicut videmꝰ fieri in magno capite: ꝛ in ligua grossa. Aut vltima paruitate ꝛ indecenti: vt paruum caput: stomachꝰ ꝛ epar.

¶ De morbis in nūero mēbroꝝ. Morbi in nūero mēbroꝝ fiunt: aut ex augmēto: aut ex diminutiōe. Scd̄ꝫ augmētū quidē: aut ex cursu nature: vt superfluꝰ digitꝰ. Aut extra cursuꝫ: vt lumbrici: ascarides verruce: ꝛ acrocordines idest magne carnis additiones: vel verru-ce magis late: vel pori. Secundū diminutionem ꝟo aut vniuersali ter vt omnium digitorū abscisio. Aut particulariter vt vnꝰ digitꝰ

¶ De morbis in situ mēbroꝝ. In positiōe mēbroꝝ fiūt morbi: q̄t ꝓ-pter mēbri motionē de loco suo: q̄t ex dispositiōe vicini membri: vt sunt digiti ꝛ labia: q̄ cōglutinanꝛ: vel adherēt ꝛ nō separanꝛ: aut q̄

separantur ꝛ non conglutinantur. Sed separatio adherẽtis mẽbri vniuersaliter fit: aut in mẽbris ꝯsilib⁹: aut officialib⁹. Cõsilib⁹ membus vt ossibus. ꝛ neruis: carne: venis lacertis: ꝛ cute. Qḋ si acciderit ossi: fractura dicit. Si carni ex recenti tp̃e: plaga dicit. Si vero ex veteri: non tãtum plaga sed putrida plaga nuncupatur. Qḋ si venis: neruis: ꝛ arterijs alio atq͡ȝ alio nomine nuncupat. Si aũt euenerit medijs lacertis: contusio siue cõtritio nũcupat. Si vero in cute: excoriatio dr̃. Que si inueterauerit putrida plaga nũcupat. In officialib⁹ ꝟo mẽbris ꝑpetua fit sepatio: vt est man⁹ vel pedis abscisio.

¶ De qualitatibus corporum.

Corporis qualitates sunt tres scȝ sanitas: egritudo: ꝛ neutralitas. ¶ Sanitas est tp̃amẽtũ perficiẽs vel custodiẽs res naturales ẜm cursuȝ nature. ¶ Infirmitas est intẽperãtia extra cursuȝ nature naturã ledens: vnde fit lesionis effect⁹ sensibilis. ¶ Neutrũ q̃dẽ est qḋ nec sanũ nec infirmũ dicit. ¶ Sed neutralis q̃litas trib⁹ modis ꝯstat. Ut si in vno corpe simul cõueniãt infirmitas ꝛ sanitas In diuersis mẽbris: vt est in corpe ceci ꝛ claudi: siue in corpe senis: cui nec vnũ membrũ remanet qḋ non malũ fiat ꝛ patiat. Et si corp⁹ hoĩs aliquib⁹ horis sanũ fuerit: alijs vero infirmũ: vt eoꝝ q̃ estate infirmant: hyeme sani sunt. Qui aũt frigidioris nature fuerint: hyeme infirmãtur: estate sani sunt. Et q̃ humidã naturã habuerint: in pueritia infirmãtur: in iuuentute ꝛ senectute sanantur. Qui vero siccã habuerit naturã: in pueritia sani sunt in iuuentute aũt ꝛ senectute infirmantur. ¶ In trib⁹ inuenitur rebus sanitas ꝛ infirmitas ꝛ neutrũ. Aut in corpore in quo trium qualitatũ vnaqueq͡ȝ reperit. Aut in causa faciente illas: ꝛ regẽte: ꝛ cõseruãte. Aut in significationib⁹ eas significantibus.

¶ De modis occasionum.

Occasionis ꝟo duo sunt genera: vnũ est naturale: ꝛ est aliud extra cursum nature. Occasiones aũt naturales: aut faciũt sanitatẽ: aut ꝯseruãt. Occasiones conseruãtes ꝑtinent ad sanitatem Facientes vero pertinẽt ad infirmitatẽ expellẽdã. Occasiões nõ naturales aut q̃ vltra naturã procedũt: alie pertinẽt ad infirmitateȝ: alie ad neutralitatẽ. Sed egre occasiões faciunt infirmitatẽ: ꝛ sunt res easdẽ infirmitates ꝯseruãtes. Ille vero q̃ pertinẽt nec ad sanitatẽ nec ad infirmitatẽ: ꝯstituũt neutrũ atq͡ȝ ꝯseruãt.

¶ De occasionib⁹ sanitatis ꝛ egritudinis vel infirmitatis.

Omniũ occasionũ societatẽ habentiũ cũ sanitate ꝛ infirmitate sex modi sunt. Quoꝝ vnus est aer: qui hũanũ corp⁹ circũdat. Cibus ꝛ pot⁹. Et motus: ꝛ quies. Somnus: ꝛ vigilie. Inanitio: ꝛ repletio. Et accidentia anime. Que oĩa si cũ moderatiõe decenti fuerint: ꝛ in quãtitate: qualitate: tp̃e: opere: ꝛ ordine: custodiũt sanitatẽ ab accidentibus. Quod si cõtra hoc aliquid fuerit: accidũt infirmitates: ꝛ permanent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Modi occasionū infirmitatē facientiū sunt tres. Nā alie sunt q̄ vocātur primitiue q̄ exteriꝰ accidūt corpori vt calor ꝛ frigꝰ. Sunt ꝛ accidētia q̄ admouētur intrinsecus in corpe: vt repletio: ꝛ inanitio. Sunt ꝛ alie q̄ vocant̄ ꝯiuncte: q̄ cum adsunt: adest infirmitas: ꝛ abeuntibꝰ his infirmitas abest vt putredo in febribus.

¶ De diuersitate egritudinū.

Egritudinū ꝑm aliam diuisionē modi sunt duo. Cōiter aut ꝓprie. Que cōiter accidūt aut accidētaliter: vt percussio: cōbustio: morsus: deceptio: ꝛ cetere res nociue. Aut necessario: vt alia superiꝰ memorata q̄ vt dictū est sunt socia sanitati ꝛ infirmitati. Que vero ꝓprie sunt egritudines: aut sunt in ꝯsimilibꝰ mēbris ꝛ ꝯseruāt egritudinē: aut officialibꝰ: aut in continua diuisione.

¶ De modis morboꝝ ex caliditate ꝓcedentium.

Modi morboꝝ ex caliditate procedentiū quinq̧ sunt. ¶ Primus fit ex cōmotione spiritꝰ: aut ex cōmotione corporis. Ex cōmotione spiritus vt ira. Ex cōmotione corporis vt labor vel superbia. ¶ Scōs vt est concursus visibilis caliditatis cū effectu: vt hypanth asis. i. expositio ad solem.

¶ Tertius ex caliditate corpi aduenīēte cum potestate q̄n recipit caliditatē ex vsu acruminū. ¶ Quartꝰ fit ex interclusiōe poroꝝ. vt ex frigiditate hyemis. Quītꝰ fit ex putredine humoꝝ: vt in febribꝰ.

¶ De causis frigidoꝝ morborum.

Occasiones frigidorū morboꝝ octo sunt. ¶ Prima est occursus frigoris visibilis cū effectu: vt frigiditas niuis. ¶ Scōa vt frigiditas opij adueniens fortiter humano corpi. ¶ Tertia ex abūdantia ciboꝝ corpori adueniente atq̧ replente ꝛ extinguēte naturalem calorē. ¶ Quarta ex paruitate ciboꝝ: vnde calor naturalis extinguit̄. ¶ Quinta vero ex abundātia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis: vnde naturalis calor minuitur. ¶ Sexta ex dissolutiōe ꝛ apertiōe corporū ad dissoluēdū ꝛ euacuādū naturalē calorē. ¶ Septima ex cōmotiōe ꝛ exercitio nimio: vnde fit multa dissolutio humoꝝ ꝛ euacuatio ꝛ sudor: vnde corpꝰ attenuat̄.

¶ Octaua fit ex requie ꝛ occasione multa.

¶ De causis siccoruꝫ morborum.

Siccorum morboꝝ occasiones sunt quattuor. ¶ Prima est occursus aliene siccitatis visibilis ac manifeste cū effectu: vt veneni siccitas. ¶ Scōa ꝓo ex aduētu sicce rei in corpe cū fortitudine vt acetū sal sinapis. ¶ Tertia ꝑuitas cibi ꝛ potꝰ. ¶ Quarta ꝯmotio nimia ꝛ exercitiū.

¶ De causis morboꝝ humidoꝝ.

Occasiōes morboꝝ hūidoꝝ quattuor sunt. ¶ Pria vt occursꝰ rei afferētis hūorē cū effectu: vt balneū. ¶ Scōa vt ingressio rei afferētis hūorē cū virtute in corpe: vt recētes pisces. ¶ Tertia aūt vt nimietas cibi ꝛ potꝰ. ¶ Quarta sicut requies ꝛ ocium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De modis morboꝝ.

Modi morboꝝ ex innaturali malitia cū aliquo hūore decurrentium ad infirma loca quatuor sunt. ¶ Primꝰ est vtꝰ mēbri impellētis ⁊ debilitas mēbri sustinētis. ¶ Secūdꝰ multitudo humoris. ¶ Tertius debilitas virtutis nutrientis. ¶ Quartus largitas vie pororum.

¶ De malitia egritudinis.

Malitia egritudinis ingredit̄ ⁊ supuenit in ꝯsimile mēbrū naturale q̄nqȝ modis. Aut ꝯtigit in vtero materno. Aut in tēpore natiuitatis. Aut eni ꝯstrigit̄ fascia. Aut ex malo nutrimēto: siue ex aliqua infirmitate adueniēte in p̄dictis tēporibꝰ vl' postea. Si tēpore ꝯceptionis in vtero debilitat̄ aliqđ ꝯsimile mēbrū fit ex abundātia spermatis: aut ex paruitate ⁊ indigētia ꝯueniētis q̄litatis spermatis: vt si fuerit grossuȝ ⁊ pingue: vel aquosuȝ: ⁊ tenue. ¶ Quādo v̄o nascit̄ infans debilitat̄ aliqđ in eo mēbrū si egressꝰ fuerit nō eq̄ sed mala egressione vt supinꝰ: aut sup genua incuruus. ¶ Cū igitur fascia ꝯstringit̄ i ncōuenienti ꝯstrictiōe duplicatꝰ debilitat̄. ¶ Quādo aūt nutrit̄ male ⁊ incōueniēter lac: suggendo vel accipiēdo debilitat̄. ¶ His vero tempori bus vel postea infirmitate accidēte egritudinis malitia consimili mēbro superuenit ex cuiuslibet nerui incisione. Et si passus fuerit. ex aliquo accidenti: siue debilitatem seu vulnus: vel apostema.

¶ De egritudinibus mēbroꝝ cōsimiliū.

Ingredit̄ egritudo ꝯsimile mēbrū naturale septē modis. Aut ex obstetrice si culpam habuerit cū tenet infantē. Uel si ꝑmiserit ābulare añ debitū tēpus seu ꝯgruū. Uel ex medico: si ꝯtrafacta ⁊ collisa mēbra ignoranter constituerit. et ꝯstrinxerit. Ex infirmo si ea ꝯmouerit a medico ꝯposita anteq̄ solident̄ et firma sint. Ex fractura: vt si super musculuȝ vertebri qđ in femore est contorqueatur coxa. Aut ex concussione: vt si comprimatur nasus ⁊ accidet vt fiat cbimus. Aut ex malo humore qui accidit leprosis: siue ex paruitate humoris accidentis ptisicis.

¶ De modis constrictionis: et largitatis poroꝝ: lenitatis ⁊ asperitatis.

Constrictio pororum fit tribꝰ modis vel occasionibꝰ. Aut ex ꝯstrictione attenuatoria. Aut ex carnositate. Siue ex coartatione. ¶ Cōstrictio v̄o fit: aut ex nimietate v̄tutis retinentis. Aut ex debilitate v̄tutis expellentis. Aut ex abundātia frigoris. Aut ex abūdāti ꝯstrictione ꝯprimente aliquā partē loci: vt sepe fit ex ligatura ꝯstricta. Aut ex abūdantia siccitatis. ¶ Ex carnositate v̄o cōstringuntur pori: vt si acciderit aliqđ apostema: et fiat carnositas: aut si prius euenerit aliquod vulnus. ¶ Ex coartatione vero cum deciderit aliquid in poris: vt humor siue lapis seu coagulatus sanguis: aut aliqđ latitās in eis: vt supflua caro ⁊ scabies. ¶ Largitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

quoq poroꝝ qttuor fit modis. Aut ex multa cõmotione impellentis v̄tutis. Aut ex debilitate retinentis. Aut ex abundãtia caloꝝ ⁊ humoꝝ. Aut ex medicamentis aperientibꝰ. ¶ Lenitas accidit duobus modis: videlꝫ de intꝰ: ⁊ deforis. Sed intꝰ ex humore viscoso liquefacto. Foris v̄o ex cera liquefacta cū vnguento. ¶ Asperitas autem duobꝰ modis fit: de intꝰ: ⁊ de foris. Intꝰ nãqꝫ ex supfluo hũore ⁊ acuto. Foris v̄o ex fumo ⁊ puluere. ¶ De supfluitate mēbroꝝ i numero.

Superfluitas mēbrorum in numero accidit duobꝰ modis. Nã superfluitas si fuerit naturalis erit ex superfluo humore naturali ⁊ bono: vel ex abundantia virtutis informatiue. Que si fuerit extra cursum naturalem erit ex humore nõ naturali ⁊ incõuenienti aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione membroꝝ.

Diminutio mēbroꝝ in numero duobꝰ similit fit modis: aut interiꝰ: aut exteriꝰ. Interiꝰ ꝑpter diminutionē humoꝝ. Exteriꝰ ex cõbustiõe ignis: aut ex frigore siue putredie: siue incisiõe. Putredo aũt accidit: aut ex potiõe mortificante: aut putredinē faciẽte aut ex cõstrictione ⁊ retentione illiꝰ humoris qui soluitur.

¶ De magnitudine membroꝝ.

Magnitudo mēbroꝝ tribꝰ modis fit. Aut ex multitudine hũorũ. Aut ex abundãtia v̄tutis. Aut ex cõmixtione vtrorumqꝫ. ¶ Paruitas fit tribus modis similiter. Aut ex debilitate v̄tutis: Aut ex incisione. Uel cõbustione ignis: vel ex frigore niuis.

¶ De cõmotione membri.

Commotio membri de suo loco duobꝰ modis fit. Aut ex cõmotione voluntaria. Aut ex humore vicino equitati dissoluenti mēbruꝫ ⁊ lubricũ facienti. ¶ Mēbrum vel os egredit a sua iunctura ⁊ mutat duobꝰ modis similiter. Aut ex iunctura i qua nõ cõuenit separatio. Aut ex separatione vbi nõ cõuenit iunctura. Si ex coniunctione hoc fuerit sine separatione: aut erit ex humore acuto pacientis: aut ex accidenti vulnere: aut spasmo. Si v̄o fuerit ex separatione vbi nõ conuenit cõiunctio: aut ex grosso humore: aut ex accidenti vulnere: aut ex spasmo.

¶ De separatione iuncture.

Separatio iũcture duobꝰ modis fit: aut intrinsecꝰ. aut extrinsecꝰ. ¶ Intrinsecꝰ v̄o fit: aut ex hũore acuto ⁊ incidenti. Aut ex vẽtositate pingui distendẽte vel dissipante. ¶ Extrinsecꝰ v̄o fit: aut cũ scissura: aut fractione. aut exercito nimio: aut incisione vt ensis: aut qđ distendit vt funis: aut qđ contundit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero significationũ.

Genera significationũ sunt tria. Alia enim significãt sanitatē. Alia egritudinē. Alia neutrũ. ¶ Quarũ significationũ vnũqđqꝫ genꝰ i duo partit. Sũt em̄ q̃ significãt de officialibꝰ mēbris. Et sunt q̃ significãtur de consimilibus mēbris. ¶ Consimiliũ ꝑtiũ signi

ficationū duo sunt modi. Alie eñi sunt substātiales. Alie accidētales Substātiales ꝟo vt est calor: frigiditas: siccitas: ⁊ humectatio. Accidētales aūt q̄dā significāt: aut ꝑ tactū vt durū: molle. q̄dā ꝑ visum vt coloratū. quedam per perfectionem virtutū: vt sunt operationes ple ne ꝑ perfecte.

¶ De signis officialium membrorum.

Significationū mēbroꝝ egritudinis officialiū duo sunt mōi similiter: sc3 substātiales: ⁊ accidētales. Substantiales significationes q̄tuor sunt ars: mod⁹: numer⁹: ⁊ positio. Accidētales significationes similiter quatuor sunt: bonū: malū: perfectum: ⁊ imperfectum.

¶ De generibus significationum.

Genera significationū ꝑficiētiū suū gen⁹ tria sunt. Quedā sunt q̄ significāt p̄teritā rē q̄ iā abijt: ⁊ dicunt cognitiua: vel agnitiua vt vidētes corp⁹ humidū agnoscim⁹ q2 sudor p̄cessit. Alia significāt presentia q̄ a Galeno dicunt demōstratiua: ⁊ agnoscunt ꝑ significatiōes veluti cū inuenit pulsus magn⁹ ⁊ citat⁹. intelligim⁹ q̄ significat calorē superātē. Sunt ⁊ alia q̄ significāt futurū ⁊ antecedit agnitio: vt cū viderim⁹ labiū iferi⁹ citari ꝑcipim⁹ vomitū accidere: q̄ postq̄ acciderit vocat precessio significatiua. Sed inter significatiōes ⁊ accidētia distat: qm̄ est diuisio cū augmēto inter eas. Qđ si vnāquamq̄ diuisionū scrutari volueris: vnā habet habitudinē: s3 infirmo hec sunt accidentia: medico autem significationes.

¶ De signis accidentium ⁊ numero.

Accidētia ergo significatiua tria sunt. Aliđ eñi est virt⁹ operatiua mutata: sicut indigestio. Aliud aūt corꝑis qualitas mutata: vt icteritia. Aliud exiens a copore: vt nigra vrina.

¶ De virtutis operatiue immutatione.

Virtutis operatiue immutatio triplex est. Aut eñi ex toto est: sicut indigestio. Aut ex parte: sicut oculoꝝ obscuritas vel tarda digestio. Aut de qualitate in qualitatē. velut de bona digestione in fumosam vel acidā vel quasi sicut musca: vel ligna in oculis apparentia: aut ex ꝑte visus vel obscuritas.

¶ De modis mutationis qualitatis.

Qualitatis mutate corꝑis significatio q̄tuor mōis fit. Aut eñi ꝑ visu3 sicut icteritia vel morphea: ⁊ nigredo liguer ⁊ silia. Aut ꝑ odoratū: vt anhelit⁹ fetid⁹ vl' sudor: vl' polip⁹: vel hyrc⁹: ⁊ silia. Aut per gustū: vt salsum: amarū: vel acidū. Aut ꝑ tactū: vt molle ⁊ duru3.

¶ De exeuntibus a corpore.

Exiens a corpore bipartita est significatio: vna cū sonitu: altera sine sonitu. Cū sonitu vt oris ruct⁹: vel intestinoꝝ rugit⁹: vel ꝑ anū ventus. Eius ꝟo q̄ est sine sonitu innaturali tripliciter habet. Alia quantitate: vt lienteria. Alia q̄litate vt vrina nigra. Alia vtraq̄ vt sanguinis fluxus.

¶ De motione membrorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Hysagoge Joannitij.

Membrorum mutatorum significatio bifarie dividitur: intrinsecus et extrinsecus. ¶ Intrinsecus sex modis. Alia enim a mutatione operatiue virtutis in membro. Alia ab exeuntibus a corpore. Alia ex dolore in membro vicino pertinenti. Alia ex proprio loco. Alia ex innaturali semotione de loco. Alia ex patientis iudicio. ¶ Extrinsecus fit tribus modis. Aut per visum vt album vel nigrum. Aut per tactum vt durum et molle: calidum et frigidum. Aut per vtrumque: vt magnum vel paruum: plus vel minus.

¶ De occasionibus egritudinum.

Occasiones egritudinum sunt tres. Nature mutatio. Officialis membri inconueniens habitudo. Iuncture separatio.

¶ De operatione medicine.

Operatio medicine habet triplicem effectum. Aut enim custodit sanitatem secundum multitudinem suam. Aut ex infirmitate facit sanitatem. Aut econtrario.

¶ De regimine sanitatis.

Regendorum sanorum triplex est modus. Egrotare parati. Incipientes infirmari. Et defecti. ¶ Infirmari paratos supradictorum sex competenti moderatione regimus. Incipientibus infirmari duplicem curam adhibemus. Aut enim chimi superabundantiam trahimus. Aut nature confectionem reparando: predictorum sex que sunt necessaria adhiberi precipimus. Defectorum alij infantes: alij senes: alij ex infirmitate conualescentes.

¶ De diuisione medicine in generali.

Omnis medicina aut est vniuersalis: aut particularis. Vniuersalis est sex procedentium recta ordinatio. Particularis per contrarium fit triplex. Alia enim in consimilibus membris. Alia in officialibus membris. Alia in iuncturarum separatione. Assimilatiua membra mutata reddimus similitudini et in sua qualitate stare colligando compescimus. ¶ Concaua si preter modum ampliata fuerint ad sui modum constringimus et quietem inducimus. Si minus: contrarium. In largis autem similiter addito contrario cause: vnum vitium acciderit: foramina strictiora suo modo facimus. Si defectu contentiue virtutis contigerit fomentis et cataplasmate mollimus. Quod si de expulsiue est defectu: dyaforeticis et confortatiuis. Si de stiptica causa: mollificatione. Si de sicca: humectatione. Si de constrictione: solutione. Ea vero que de naturali dispositione fuerint mutata: suo loco restituimus. Si de apostemate apostema maturando sanamus. Si de naturali iunctura: eam aut aperitiuo medicamine: aut chirurgia disiungimus. Si de qualibet nascentia: ipsam delemus. Si de asperitate: lenitate. Si de lenitate: asperitate.

¶ De ablatione superfluitatis.

Superfluitatem in numero aut tollemus ex parte: vt scrophulas. Aut ex toto: vt cancrum. Separationem in numero sanamus. Si ex abundantia sanguinis fit: in omni etate tollimus. Si ex spermate in pueritia tantum sanamus. Paruitatem membrorum motibus et fomentis admodum augmentamus. Magnitudinem vero comprimendo quiete mutamus et minuimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De mutatione membrorum.

Mutationē mēbri de suo loco reddi m⁹ loco ꝓprio duob⁹ mōis Aut eīn separatū iūgim⁹. Aut iūctū separam⁹. ¶ Necessaria ad separatoꝝ iūcturā quattuor sunt. Separata iūgere. Jūcturā cu stodire. Ne rescindatur defendere. Naturam loci custodire.

¶ De sufficientia ꝛ diuisione medicine.

Omnis eīn medicina est: aut eoꝝ sex modis q̄ supra dixim⁹ tēpe rata exhibitio. Aut potio. Aut chyrurgia. ¶ Opatio medicīe hꝫ triplicē effectū. Jntus vt ea q̄ ore: aut narib⁹: aurib⁹: siue ano: siue vulua itromittam⁹. Foris vt epithima: cataplasma: ēplastra: ꝛ silia q̄ foris opant. ¶ Medicine iterioris opatio in tria diuidit. Aut eīn soluit vt farmacia. Aut ꝯprimit: vt coctana. Aut mutat q̄litatē: vt aq̄ frigida ī febrib⁹. ¶ Ei⁹ aūt effect⁹ q̄druplex est. Aut eīn minuit abū dātiam vt farmacia. Aut replet inopiā: vt caro vel sanguis. Aut con stringit solutum: vt stipticuꝫ. Aut mutat qualitatē: vt frigida aqua in febribus.

¶ De chyrurgia.

Chyrurgia duplex est: in carne: ꝛ osse. Jn carne: vt īcidere: suere coquere. Jn osse: vt solidare: aut innectere: aut radere.

¶ De specierum cognitione.

Specieꝝ cognitio quinqꝫ modis fit: qualitatis: quantitatis: tē poris: ordinis: boni malive discretio.

¶ Libri Hysagogarum Joannitij cum dei laude

Finis.

Articella.

¶ Jncipit liber philareti de pulsibus.

Intētionē habem⁹ in p̄senti cōscriptiōe de pulsuū nego cio ꝯpēdiosam exponere traditionē ꝛ dicere p̄mum q̄d sit pulsus: ꝛ q̄ vtilitas pulsus: ꝛ q̄d est arteria: ꝛ quare dica tur arteria: ꝛ vnde exoritur.

¶ Quid est pulsus.

Incipiēdū a p̄mo. Pulsus est motio cordis ꝛ arteriaꝝ q̄ fꝫ dia stolē ꝛ sistolē fit ad infrigidationē caloris innati: ꝛ egestionē vel electionem fumosaꝝ superfluitatum.

¶ Quot sunt efficientia pulsuum.

Efficiētia pulsuū sunt tria: virt⁹ faciēs motionē: vtilitas īducēs ꝛ instrumentum obediens.

¶ Quid est arteria.

Arteria est corp⁹ oblōgū rotūdū ad instar canalis: duab⁹ tuni cis ꝯsistēs: a corde incipiēs: ꝛ in oē corp⁹ diuisum: aerē ꝛ spiritū vitalem continens.

¶ Unde dicitur arteria.

Arteria dicitur a para topyr: idest seruare aerem vitalem.

¶ Unde oritur arteria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

HEc vo a sinistra auricula cordis q̄ dr adorti exorit: q̄ scindit dupliciter. Et hec q̄dē fert deorsuz p interiora: ꝛ diuidit in dextrā ꝛ sinistrā: ad coras ꝛ vsqꝫ ad pedes ꝛ digitos. Altera vo rursus fertur sursum: ꝛ diuidit similiter in dextrā ꝛ sinistrā: in man⁹ ꝛ caput. Et q̄ q̄dē ad caput fert: facit arterias q̄ dicunt parotide. Que vero in dextrā ꝛ sinistrā itrinsec⁹ fert tēdit ad brachia: ꝛ cubitos: ꝛ vsqꝫ ad extremos mannū digitos. Intētionē vo hꝫ presens ꝯscriptio: ad pulsuum motionem ꝛ cognitiones ꝛ causas exponere.

¶ Quotiens mutatur pulsus.

TTripliciter ab his eīn q̄ ꝑm naturā: ꝛ q̄ cōtra naturā: ꝛ q̄ non natura: velut crasibus virorum et mulieꝝ: ꝛ etatibus ꝛ alijs cōiugatis. Hominum enim hi quidez mares he vero femine. Et horū ipsorum hi quidem calidiores ꝑm crasim: hi vero frigidiores. ꝛ hi quidē graciles natura: hi vero pingues ꝛ carnosi. Et viri quidē mulierib⁹ oino calidiores et fortiores secūdū naturā sunt. Merito igitur pulsus in eis velociores et vehementiores sunt: mulierum vt frigidarum tardiores et leuiores. In vtrisqꝫ vero horum: dico autem viris et mulieribus intensa crasi intendit et pulsus. ¶ In calidiori quidem maiores et velociores sunt. caliduz eniz velociter mobile. In frigidiore vero minores et tardiores: frigidū enim tarde mobile. ¶ Habitudines vero in vtrisqꝫ inueniuntur: velut gracile et carnosum. In gracilioribus enim multum subiacent tactui pulsus: in pinguibus vero et carnosis humiliores. ¶ Considerandum ergo est ad coniugata velut regiones et tempora: et etates particulares cōstitutiones: et est dicere in temporibus quattuor anni quidem existentibus: vere: estate: autumno ꝛ hyeme. Horum duo sunt bene temperata: ver et autumnus: distemperata vero hyems et estas. Merito ergo vere et autumno pulsus sunt magni et fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifestum est quoniam secunduz etates proportionantur. In estate enim velociores et spissiores sunt secundum vnamquamqꝫ etatem necessitatem inducente: propter continentis nos exterius caliditatem aeris. In hyeme vero rariores et tardiores pulsus fiunt propter aeris continentis frigiditatem aut constrictionem. ¶ Similiter autē ꝛ in vnaquaqꝫ regione ꝑm illi⁹ crasim et pulsus commutatur. Calidior siquidez magnos et veloces facit pulsus. Frigidior est econtrario. ¶ Dicamus autem de etatibus Si igitur etates differentes sunt: et pulsus earum differentes mouebuntur. Puerorum siquidem pulsus veloces sunt et leues ꝛ spissi: secūdū vero magnitudinem ꝛ fortitudinem medij: veloces quidē quoniam ꝑm substantiam abundat in eis naturalis calor: spissi propter abūdantē in eis ꝑm quantitatem caliditatē. leues vo qm̄ impfecte sunt in eis virtutes. Dicim⁹ eīn qm̄ leues ex imbecillitate virtutū fiūt Senum vero econtrario tardiores ꝛ rariores: quantum ad pueros ꝑpter imbecillitatem ꝛ frigiditatem que in eis est. Augumasticorū

vo magni et fortissimi eo q fortes in eis magis vtutes sunt. Simili⸗
ter aût et sm tẽporis q̃litatẽ ꝯmutãt crases et pulsꝰ. sicut enim p̃dictũ
est ꝯtinens mutat ꝯtentũ ad ꝓpriam eiꝰ crasim. In p̃gnantibꝰ vo
mulieribꝰ sunt parui: spissi et veloces. parui vo eo q grauat ṽtus
ex fetu. spissi vo et veloces ꝓpter inducentẽ necessitatẽ p̃gnantis et
fetꝰ. In sõno vo sunt pulsꝰ minores et leuiores: manifestũ est: quoniã
fit naturali calore ingrediẽte ꝓfundũ. In supuenientibꝰ vo crasibꝰ
ad supuenientia mutãtur et pulsꝰ. Similiter aût et in gracilibꝰ: vt q̃n
sm naturã vtꝰ patit: aut sm substãtiã alicuiꝰ p̃ncipalis partis: aut
ab aliquo faciente vel grauãte eã. ¶ Ueniamꝰ igit ad ea q̃ nõ na⸗
tura. Hec vo sunt gymnasia: balnea: cibi: multi vini potio: et aque
multe potatio. ¶ Similit in his q̃ p̃ter naturã hoc est causis egritu
dinibꝰ: et accidentibꝰ similiter sm p̃dicta ꝯsiderare oportet. Sciẽdũ
enim quoniã que sm naturã et que non natura: si immoderate fiãt:
in id quod preter naturam est vertuntur pulsus.

¶ Quot sunt obseruanda in cognitione pulsus.

Cum ergo ad egrotũ ingrederis quẽ nũq̃ vidisti: attende p̃ꝰ
quidẽ si masculus aut femina est. Et si masculꝰ ꝯsidera pulsũ
masculi. si vo femina: femine. Deinde naturã laborãtis et etatẽ eius
Et post hoc tẽpꝰ anni et regionẽ. Et ꝯparãs oia et ꝯiectãs q̃lẽ pulsũ.
laborãtẽ habere oportuit q̃n sanꝰ erat: tunc cognosces diligenter
magnitudinem preter naturam facte conuersionis pulsus.

¶ Quot sunt genera pulsuum.

Genera pulsuũ sunt decẽ. ¶ Primũ genꝰ sm q̃ntitatẽ triũ dimẽ⸗
sionũ ꝯsiderat: scilicet sm lõgitudinẽ: latitudinẽ et ꝓfunditatẽ.
Conueniẽter igit iste augumẽtatꝰ sm tres dimẽsiones transcendẽs
modũ dicit magnꝰ pulsus. ¶ Secundũ genus pulsuũ est sm quanti
tatẽ motionis arterie diastolis et sistolis. in quo ꝯsiderat velox, tar⸗
dus et mediocris. ¶ Tertiũ genus pulsuũ sm genus vtutis: in quo
ꝯsiderat fortis debilis et mediocris. frequentia eni accipiẽs magni
tudinẽ facit validũ. q̃n vo dominat vtus carũ: tũc magis fit vali⸗
dus pulsꝰ: et econtrario. ¶ Quartũ genꝰ pulsuũ sm ꝯsistentiã arte⸗
rie corporis. Dico aût arterie corporis: in quo ꝯsiderat durꝰ: mollis
et mediocris. ¶ Quintũ genꝰ pulsuum scõm quantitatẽ q̃etis: in q̃
spissꝰ et rarus ꝯsiderat. Breue enim tẽpus quietis significat spissuz:
longũ vo rarũ. ¶ Sextũ genus pulsuũ ꝓpter equalitatẽ et inequa⸗
litatem que ꝯsiderat in vno pulsu vel in pluribꝰ. In vno quidẽ vt in
caprizante. Que vero in pluribus fit dicitur cõsistens inequalitas
vbi vero inequalitas: ibi fit inordinatio vt in omnibus. aut enim
decidit vna percussio: aut incidit. et hoc fit grauata et afflicta vir⸗
tute aliqua causa. ¶ Septimum genus secundum plenam ordina⸗
tionẽ et inordinationẽ est. Incisio eni ab eq̃li pulsu facit inequalẽ
inequalis sm p̃iodos ordinatꝰ fit: et iste rursꝰ ꝯsiderat sm vnaz per

cussionem & ꝯm plures reditiones. ¶ Octauum genus pulsuū secū dum plenum & vacuum: hoc est secundū arterie figurā. omne enim vas: aut plenum: aut vacuum. ¶ Nonum genus pulsuum secundū concordiam in quo mensuratur proportio. tēporis ad tempus. vñ cognoscuntur deficientes & incidentes. ¶ Decimum genus pulsuū consideratur ꝯm calorem qui redditur per totū corpus arterie in quo consideratur qualitas supposite materie corporis per tactum veluti distemperata & mordax.

¶ De causis & differentijs pulsuum.

Dictis ergo decem generibus pulsuum dicamꝰ breuiter paucas causas & differentias eorum. Si quis enim ad diligentiam eorum peruenire voluerit: sciat q̄ .xvj. libri sunt de pulsuū negocio. Ego eñ longitudini parcens in paucis capitulis paucas q̄sdam differentias & causas pulsuum in breui dicam.

¶ Propter quam causam pulsant arterie.

Pulsant arterie vt seruetur moderatus ꝯm naturā calor cordi et omnibus partibus.

¶ Quid differt saltus a pulsu.

Saltꝰ a pulsu differt: q̄m q̄dē ꝑpter incidētē spm̄ fit saltꝰ in ol corpore: pulsꝰ ṽo in operatiōe ṽtutis mouetᷣ in solis arterijs.

¶ Quid differt pulsus magnus a valido.

Pulsus magnus a valido differt: quoniā quidem secundum tres dimensiones magnus consideratur: validus vero secundum motionem: tenorem eñ virtutis significat.

¶ Quid differt pulsus spissus a veloci.

Pulsus spissus a veloci differt ꝯm ꝯtinuum & discretū. Spissū enim continuum dicimus: velocē ṽo discretum veluti si currat aliquis velocius et stet.

¶ Quid differt rarus pulsus a tardo.

Rarus pulsꝰ a tardo differt: quoniā rarꝰ ex infirmiore magis ṽtute fit. Rari enim pulsꝰ difficiliores. Tardꝰ ex solo defectu fieri potest caloris. Rarꝰ aūt maiorē defectum significat virtutis.

¶ Quot differentie pulsuum fiunt in dyastole.

Octo sunt pulsꝰ differētie i dyastole: scilicet magnitudo: puitas validitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia: & mollicies.

¶ Quot sunt iudicatiua pulsus.

Duo: Intellectus: & sensus. Sensus quidem iudicat presentia. Intellectus facta et futura.

¶ Quot sunt efficientes cause pulsus.

Due. Virtus faciens et mouens corpus vasis. Et vtilitas ꝑpter quam mouetur.

Quot modis ꝯsideraṫ moderatꝰ & immoderatus pulsus.

Quadrupliciter: secundum magnitudinem: ꝯm velocitatem: ꝯm validitudinem: et secundum spissitudinem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Quid differt pulsus inequalis ab immoderato.

Quoniam inequalis quidem in vno pulsu cōsideratur: et in pluribus: aut enim secundum vnā dyastolē et sistolē aut secundum plura congregata: quod dicitur cōsistens inequalitas in multitudine pulsuū considerata. Immoderatus vero fit secundum rithmū: id est numerū: vt si post tres magnos et vnū paruū sequātur duo magni.

¶ Quid differūt deficiētes pulsus ab incidētibus.

Quia deficiētes ex infirmiori magis virtute fiūt: aggrauata enim et deficiēte deficiūt. Incidētes vero pugnāte et resistēte: cōtinet enim seipsam virtus excitās volēs repellere contraria. Et videntur esse contrarij deficiētes incidentibus. ¶ Quid differt spamosus a ramoso.

Quoniā in spamoso quidē tendit arteria ad instar chorde tēse. In ramoso vero transfert dextra in sinistrā.

¶ Quomodo fiunt fluctuātes pulsus.

Ex abūdantia contenti magis humoris infundētis corpus arteriæ: sicut hyposarca in hydropisi.

¶ Quid differt caprizans a bispulsante.

Secūdū quod caprizās quidē in vna dyastole differēter motiones facit: vt capra sursum saliēs bis saltat pedibus in vere hic vero fit coacta virtute grauata ab aliqua causa tribulāte eā. bispulsans vero bis: et secundum idē pulsat percussionē hic vero fit propter duritiē corporis arterie: repercutiēte enim et rursus currente violenter spiritu in secūdam venit percussionē: vt in incude malleus.

¶ Quid differt vermiculosus a formicāte.

Quoniā vermiculosus quidē plurimū cōuertitur et venit ad melius: et manifestā magis habet inequalitatē. Formicās vero nō cōtenta iā virtute: sed dissoluta et deleta fit et mortē significat. Et hec vobis de pulsu ad presens sufficiāt.

¶ Explicit liber pulsuum Philareti.

¶ Incipit liber vrinarum Theophili.

De vrinarum differētia negociū multi veterum medicorum aggressi sunt scribere. Quorum primus oīm fuit Hypo. chous: cuius libris insueuimus. Post huiusmodi vero tēpora Salie. mirabilis medicus aggressus est et scripsit. Dehinc post hūc magnus medicus sophista. Hi ergo viri laudibus digni sunt: quoniam primi studuerūt aliquid vtile inuenire in vita. Nullus tamen horum virorum perfectā et nō diminutam doctrinā fecit. Nā hyppocrates chous de vrinis exponēs aliud alibi in suis tractatibus sparsim tāgēs genera et species et differētias vrinarum: et ex eis cognitiōes in futuris potentiū dispōnibus preter naturā: et in sanis corporibus: et in acutis egritudinibus minus habentē doctrinā reliquit. Et similiter etiā post eū Salie. in tractatu suo peri hycriseos cōponēs et docēs valde multa et indeter

minata ⁊ obſcura relinquit ſm gn̄a ⁊ ſpecies: ⁊ differētias. Conſequenter his ſuperueniēs magnꝰ medicꝰ rōe: inexpertus vero rē aggreſſus eſt: ⁊ ipſe de his artē ſm diuiſionē incipiēs: ⁊ differētias earū ⁊ ſpecies conſcribere: ⁊ pronoſtica ſigna q̄ ex eis fiunt: aut futura ſunt fieri multa pretermittens: imperfectā ⁊ ipſe diſciplinā tradidit ita vt multa querant ab his q̄ poſtea facti ſunt medici: ⁊ nullo mō ſolutionē valētes inuenire: querere cogunt aliā doctrinā ⁊ nō vane q⁊ ex his q̄ didicerūt diſcernūt obſeruare ⁊ autumare vel coniicere ex ipſis manifeſtis obſcuras res ⁊ intellectus. Nā vrinarū apta inſpectio manifeſta facta non apparētes ⁊ patiētes locos cognoſcit: ⁊ quō diſpoſiti ſunt. ⁊ ſm qualē craſim eoꝝ ſingulū: aut ſm naturā diſpoſiti ſint: aut ꝑter naturā ꝯſtituti ſint: aut diſpoſiti extra naturā. Eiꝰ enī q̄ ſanguinē opat virtutis quōlȝ ſȝ opꝰ ꝓpriū ipedite nuncius nō fallax vrinaꝝ diligēs inſpectio nata eſt eſſe. ¶ Igit optimuȝ nobis eſt de vrinis volētibꝰ tractare inuocare xp̄ȝ dn̄ȝ nr̄m veꝝ adiutorē ⁊ ducē fieri in hmōi doctrina: vt mereamur nō diminutā ⁊ inde fraudatā hāc perficere. ¶ Opȝ igit̄ mō diffinire q̄d eſt ipa vrina. Deinde manifeſtare locū in quo naſcit. Dehic locū in q̄ diſcernit. Et deide ſic incipere doctrinā ſm gn̄a ⁊ ſpecies ⁊ differētias earuȝ.

¶ Diffinitio vrine.

VRina eſt colamentū ſanguinis ⁊ alioꝝ hūoꝝ. Hāc aūt alij ſuperfluitatē ſero ſimilē vocauerūt. Alij aquoſam. Alij putredinē ſanguinis. De nominibꝰ ergo nulla ſit contentio.

¶ De loco in quo naſcit vrina.

NAſcit igit vrina in ramoſa vena circa ſimā epatis expāſa: in qua ſanguinē virtꝰ faciēs opus ſuū perficit. ¶ Eſt aūt gn̄atio eiꝰ talis. Sanguine formato ⁊ perturbatione facta in eo quodcunqȝ quidem leue eſt ſuperiora petēs qđ ex colera rubea ſuperfluitas natum eſt eſſe. Accipit illō ſuſceptrix chiſtis fellis per ſuū meatum poſita ꝓpe epar. Terrenū aūt velut fecē ſanguinis trahit ſplen per ſuum meatū. Relinquit ergo aquoſa ſuperfluitas cū ſanguine: hanc accipiētes rhenes ꝑ mediā chilim .i. profundā venaꝝ ſ formāt illud in vrine cōſtitutionē. Dicit aūt aliquis ⁊ merito: vt q̄d fellis receptaculo: ⁊ ſplene ex ſimis epatis recipientibus ſanguinis ſuperfluitates: nonne ⁊ lumbi prope poſiti acceperunt aquoſi ſuperfluitatē. Et dicimus propter magnā neceſſitatē: hoc natura retinuit. Nam ramoſa vena q̄ ſanguinē operatur in ſima epatis poſita cōfert per ramos ſuos chili vene iuxta curuaturas epatis explicate per quoſdā meatus anguſtos ⁊ rotūdos. Sanguine ergo ſm ꝯſtitutionē pingui exiſtente: ⁊ nō valēte anguſtas ſine ipedimēto vias pertrāſire: opꝰ fuit adeſſe cū ea aquoſam ſuperfluitatē: vt ſubtilitate aquoſe ſupfluitatis facile cū ea trāſiret ſanguis ad chilim venā qm̄ dum impellit aquoſa ſuperfluitas ad ramū chilis vene que adiacet ſpine dorſi a ſurſum vſqȝ deorſum: ⁊ per ipſum: ⁊ per meatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lumborum: et dexter et sinister secundum labdā litterā grecā compositi in impositione sua trahūt per ipsos meatus a chili vena lumbi huius superfluitatē. Deinde sic formātes illā: et in vrine essentiā trāsmutātes per vrinales meatus trāsmittūt ad vrine susceptricē chistim. Et si quidē sincerus et purus sanguis et perfectus fuerit: manifestū est quoniam et eius superfluitas talis erit. Si vero secundum aliquē casum sanguinis operās virtus impedita fuerit opus suū perficere: huiusmodi fit aquosa superfluitas quā et vrinā vocamus. Propter hoc ergo aliquando quidē subtiles vrine et albe apparēt. Aliquando autē pingues et albe crudiore sanguine facto: et imperfecta sanguinem operante digestione facta et veluti crudiore. Alia autē superincenso et velut feruēte sanguine talis et eius superfluitas fiat. Itaque propter huiusmodi causas et vrine secundum species immutantur.

¶ De notificatione naturalis vrine.

Dicamus igitur de ea que est secundum naturā vrina que est ex perfecta earatione sanguinis facta qualē oporteat esse. Et diffiniamus bonā vrinā: que et secundum naturā existens noiatur: et excedentē. Hanc autem minus habentem: non secundum naturam: sed preter naturam reputemus. ¶ Est ergo eius diffinitio talis. Que est secundum naturā vrina bona: Est sicut dicit Hyppocrates: albā et planā et equalē hypostasim habens. Manifestum quidem est quoniam consequente substātia moderata et colore opportuno: quod sit diffinitio diffiniens perfecta.

¶ De substantia vrine.

Urina est bona: substantia quidem moderata: hypostasi vero alba et plana et equali: colore vero ruffa: aut subruffa: et ruboris paululum participans propter limpitudinē et tēpus similiter consequens. Galienus quidem subruffam et subrubeam bonam esse dicit. Magnus vero ruffam et subruffam. Nos autem ex contemperantia vtrorumque fecimus. Quecunque autem secundum aliquod istorū quatuor aut abundat: aut minus habet: hanc secundum naturā dicimus non esse. De coloribus ergo et hypostasibus non presentis est dicere tēporis: procedens enim sermo docebit. Secundum vero presens tempus dicamus de effusione quoniā omnis vrina secundum substantiam ipsam effusio est. substantia enim vrine humiditas est: hanc humiditatem multi sapientum medicorum effusionē vocauerunt: quoniā quid in mēbris effusum est in ea inspicitur: vel percipitur. ¶ Huiusmodi autē effusionis differentie prime due sunt: subtilitas: et pinguedo: et ex his mixtis est contēperantia: ipsa autē contēperantia que secundum naturā est non diuiditur. ¶ Subtilis igitur aut mingitur tenuis et manet tenuis. Aut mingitur tenuis: et fit luculenta et pinguis: et est prior quidē indigesta vltime: luculēta vero facta et in pinguedinē trāsmutata digestionis principiū significat accipere. Similiter autē et pinguis diuiditur dupliciter. Aut mingitur pinguis et manet talis. Aut mingitur quidē pinguis residens vero fit tenuis. ¶ Et monstrat quidē prior perturbationē in corpore factā validam humorum: secundario turbationē quidē

determinari: sanguinis vero operationis digestionem resurgere. ¶ Jungamus igitur colori substantiam et determinemus ea que ex ipsis fiunt complexionis signa: et in sanis hominibus: et quomodolibet egrotātibus. Et qm̄ albus color p̄cedit alios colores: et tenuis effusio precedit alias in effusione qualitates: componamus prius tenuem et albam substantiam.

¶ De tenui et alba vrina: vel de vrina cū tenui substātia: et albo colore

TEnuis ergo et alba substātia vrine multa significat. ¶ Urina ergo veniēs multū tenuis et alba in sanis hoībus: multā potatione significat cū largo cibo: et maxime si est vinum exile et leue. ¶ Urina vero talis in pueris mala: nā vrine aquose in pueris pessime sunt. ¶ Urina talis veniēs significat debilitatē virtutis: vt in senectute q̄ est ꝺm naturā: significat et debilitatē ex diuturna egritudine q̄ appellata est a sapiētibus medicoꝝ ex egritudine senectꝰ. ¶ Urina tenuis et alba et multū micta et similis dyabetem significat quā sapientes medicorū sanidā vocauerūt: et quidā sapientū maximꝰ in vrinis dyariā vocauit. Alij aūt dipsation nō ꝺm naturā hn̄te se homine sȝ p̄ter naturā dispō apparet ꝺm calidā distēperantiā lūboꝝ. Infinita ergo attractione lūboꝝ p̄ter naturā dispositoꝝ talis vrina venit. ¶ Urina tenuis et alba multū micta in febribus amphimerinis deficiētē febrē significat ꝑ hmōi humorē: et in ea q̄ ꝺm naturā frigiditatis distēperantiā epatis tenues et albe minguntur vrine: et ꝓpter emphraxim veniūt siles vt in nefreticis: et vt in quartanis in principijs. ¶ Urina tenuis et alba in hydropicis venit ꝓpter abūdantē causā. ¶ Urina tenuis et alba in lesis collū et caput et humeros grauatis: scotosim et lipothomiā significat. Significare aūt in futuro tp̄e hiposta. et in p̄terito sicut dicit vtiℓ. Sudor multꝰ ex somno sine manifesta cā factꝰ significat qm̄ corpꝰ plurimo cibo vtiℓ. ¶ Uria multa in febribꝰ acutis tenuis et alba veniēs quietē significat. ¶ Urina tenuis et alba veniēs in fine eaꝝ q̄ valde acuunℓ febriū discessū fore significat: in eas q̄ sunt sub frenibus partes. ¶ Urina similiter veniens in causon febris significat frenesim. Nā causon febris a multitudine rubei fellis facta vrina nō colorata superius lata fellea superfluitate existēte excelsū locū capitis occupauit. Et si quidem in anteriore cerebri loco flegmonē faciēs: in his q̄ in eo sunt miringis frenesim facit. Et si quidē ꝓpter aliquā causā: vt in fluxu sanguinis ꝑ nares: aut ꝓpter sudorē multū in capite factū vrina subtili et alba veniētē quietē significat. Si eñ talis existēs vrina adest et frenesis ꝑmanet: ita dispositꝰ moriℓ. Tēpus igitur est enarrare de colorum differentia: et dicere quot sunt et quales et cum quali effusione possunt compleri: aut omnes: aut quidam.

¶ De coloribus vrinarum significantibus indigestionē.

EST igitur de coloribus primus albus et huius latitudo in eo cōtenta est Christallus eñ nix et calx et aqua purissima quidē

alba sunt: sz nō in summo oīa. Imperfectior aūt his color lacteus qualis est ex ipsa denominatiōe. Deinde remissior hoc glaucus: vt cornu lucidū autictidon es .i. cornee tunice oculoꝝ. Deiñ hoc glauco adhuc remissior haropos qualia cameloꝝ vellera subalbida: ãt vt lapis onichinus: hi ergo colores albi ẜm qualitatē ⁊ ẜm magis ⁊ minus sunt. Si ꝟo infectionē aliquā recipiat fellis alba vrina: ẜm primā quidē rōnez subpallida fit vt decoctio semicrude carnis. Si vero ꝑmaneat tpe aliquo decoctio: infectionē maiorē faciens ꝑficit colorē pallidū: significās abūdanti⁹ fel priore aquosaz vr inā suscepisse. ¶ Post hūc aūt ponit subruffus siliꝰ sauro a celtica venienti. Deinde ꝟo ruffus vt est ẜm veritatē chrison aurū. Deiñ subruff⁹ remissior parū. Deiñ rube⁹ q̄ assimilat ꝟo croco. Deiñ hyperiterō factū ab ipso aquoso sanguine vt ex albo colore splēdore aduenien te quē tinctores flāmeū nominãt: q̄ ꝟo ẜm Galienū finicon dr: idest similis dactiloꝝ colori maturoꝝ. Supponere eñ vel ꝓponere suppositionē in colorib⁹ oībus non oēs ꝯsueuerūt similiter arbitrari. Alij tm̄ ꝓponūt: alij supponūt. Eridū ꝟo sicut ipse sanguis pur⁹ ⁊ si ne dolo. Nā intēsior hoc ⁊ remissior nō ē sanus sz notus. Inoposau tem vt vinū nigrū: aut ꝓfundior vt purpure⁹ sanguis: sicut est color epatis. Kyanos vt putrefact⁹ sanguis ex felle rubeo: ⁊ superadustus ⁊ in colore vt garus ⁊ ictericoꝝ vrine. Regula aūt kyani talis ē colori ẜm Galienū albo splendidū aduenīēs ⁊ in nigrū plurimū incidēs kyanon facit. Fuscus ꝟo ex albo ⁊ nigro cōiunctis inuicē fit sicut roisgadia. Cloron vero idest color viridis vt caulis virēs ⁊ vt gramē latitudo aūt in eo ꝯsideraſ. Nā violace⁹ ⁊ smaragdin⁹ ⁊ hysothodis: oīa sunt clora idest viridia ẜm magis ⁊ minus. Hec oīa a calore plurimo facta sunt. ¶ Pelithinon ꝟo ꝓfundius est fusco vt plumbū: ⁊ q̄ sunt ex accidētibus plagis corpori: ⁊ q̄ ex cassationibus nigrātes colores. Hic aūt aut a frigore fit: aut a plaga. Post hunc aūt magis iudicās aliqñ quidē frigiditatē: aliqñ calorē. si ꝟo ex viridi ꝓcedēte calorē. si ꝟo ex liuido: frigiditatē. Est aūt nigredo sup illa genera oīm colorū: ⁊ nigredo latitudinē multū habēs ẜm magis ⁊ minus: multa eñ nigra alijs intensiora dissimilia sunt. Et de coloribus quidē sufficiēs doctrina ē collecta a disciplinis antiquorum philosophoꝝ ⁊ medicoꝝ. Hoꝝ ꝟo coloꝝ q̄ possunt ꝯiungi cum pingui effusiōe ⁊ tenui: ⁊ q̄ ex his signata siue in sanis corporibus: siue in egrotātib⁹ ꝓcedēs sermo docebit. Qm̄ aūt de coloribus docētes ꝓdiximus ab albo nudissimo distātiā: ⁊ lacteū: ⁊ glaucū: ⁊ karopos: nō vt aliquē coloꝝ incōiugatū pretermittamus cū tenui effusione cōiungamus: ⁊ ea quid significant exponamus.

¶ Tenuis lactea ⁊ alba vrina.

In principijs febrium huiusmodi veniens mala: qm̄ cronicitatē febrium seu egritudinis significat. In declinationibus vero si multa: solutionem significat.

Tenuis glauca et karopos vrina.

QUoniã igit tenuis substãtia: et alba indigesta est: manifestuz est ex his q̃ ante nos fuerũt sapientib⁹. Colores aũt hi conuenientes ei q̃ primi sunt albo et ipsi indigestionẽ significãt: nõ eñi colorati sunt aliqua imbecillitate naturalis coloris. Igitur tenuis cum his coloribus consistens indigestionẽ significat.

Tenuis pallida et subpallida vrina.

PRincipiũ digestionis huiusmodi vrine significant. Nam substantiam quasi difficiliorẽ naturalis calor nõ potuit densare Colorem vero quasi faciliorẽ in principio digestionis mutauit.

Tenuis subruffa et ruffa vrina.

HEc melior ẽ prioribus significat eñi hmõi vrina naturalẽ calorẽ ꝯualuisse eo qḋ pl'm colorẽ vrine cõcessit: qm̃ non potuit materiã densare: vocamus et hanc indigestam. Et vrina talis veniens in hydropicis periculosa est quemadmodum aquosa vtilis.

Tenuis hypoxanthos et xantos. i. subrubea et rubea.

ESto tenuis quidẽ vt ponebaẽ sȝ hypoxãtos: aut xãthos: he tales ẜm substãtiã quidẽ indigeste: ẜm colores nõ solũ extra naturã extiterũt sȝ et materie indigẽtiã demõstrãt. abstinẽte eñi aliquo adolescẽte ẜm naturã ẜm etatẽ ꝑter indigentiã materiei vrine apparẽt hypoxãthe aut xãthe: eo qḋ abũdet in ꝓfundo calor q̃dem preter naturam abundantiã fellis generãs: qm̃ multo calore in fel mutaẽ sanguis: et maxime ꝓlongaẽ causa in tpe estiuo in quo et tertiane plurimũ superueniunt etenĩȝ eoꝝ vrine xanthe sunt ꝓpter has causas: et vigilie et solicitudo et labor rubeas ostendũt. Et de cõplexionib⁹ tenuis substãtie cũ quib⁹ colorib⁹ possit cõponi: sufficiãt q̃ dicta sunt. Reliquuȝ est vt in descriptione ꝓpter manifestationẽ exponamus eas sic. Tenuis eñi alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis karopos. Tenuis hypoxanthos. Tenuis xanthos. Tenuis pallida. Tenuis subpallida. Tenuis ruffa. Tenuis subruffa.

De coloribus vrine cum grossa substantia.

QUoniã aũt oẽs cõplexiones tenuis substantie cũ quib⁹ possunt cõiungi coloribus sufficiẽter fecimus: et q̃d significẽt diximus: et descriptione eas exposuim⁹: trãseam⁹ ad cõplexiones pinguis substãtie: et dicamus cũ quibus coloribus possunt coniungi.

De pingui alba.

TAlis ꝯplexio ꝯstat et mõstrat crudũ humorẽ pl'm abũdare in vasis: et diuersas differẽtias flegmatis: vt est vitreũ flegma: et salsuȝ: et sine q̃litate. Hui⁹ vrina pinguis multa et alba veniẽs in egritudinibus acutis liberat a pata in articulis nata: his q̃ dolebãt eos et his q̃ quodãmodo in egritudine erãt: his q̃ diu fuerãt in multitudine pinguiũ humorum. De vrina pingui et lactea.

ET huiusmodi constat. Et si in fine talis venit: lithiasim vesice aut renum significat.

¶ De pingui karopos et glauca vrina.

HEc complexio constat. Et si inturbata manet demonstrat tales humores multos in corpe esse. Si vero turbate huiusmodi vrine fuerint quales subiugalium: demonstrant capitis dolorem: aut presentem aut futurum. Quod autem apparent: si turbate iam sunt et clare residentes manifestatur exteriori igne probate. Calefacte ei ampullas in superficie demonstrabunt. Aliter autem pinguis existens eadem substantia si accidit febribus trumbos esse: hanc sequens multitudo vrine tenuis solutionem febris significat.

¶ De pingui subrubea vrina.

TAlis constat. Et si est hypostasis huiusmodi diuturniorem egritudinem declarat et laudabilem vel sanabilem.

¶ De pingui rubea vrina.

TAlis constat et declarat multum humorem sanguineum esse in corpore quemadmodum in sinochis: et in acutis febribus. Talis paulatim micta periculum significat. Similiter autem huiusmodi vrina. In talibus febribus si turbeta micta est cum surditate et capitis et colli et hyppocundriorum dolore: ictericum fore ante septem dies significat.

¶ De pingui inopos vrina.

ET huiusmodi constat. Et si euenerit in febre causon capite dolente et circundolente fit crisis et fert crisim.

¶ De vrina pingui kianos.

TAlis constat. Et in sanis superueniens significat laborem vie aut cursum multum fiet factum esse. Senioribus vero superueniens quibus ex multo tempore tales fiunt a malis humoribus immutari vesicam vt in pluribus significat. In fine vero si tales facte in litbia si constituuntur: stranguriam significant futuram.

¶ De vrina pingui viridi.

Talis constat. Et in fine febris huiusmodi veniens icteritiam significat.

¶ Pinguis liuida vrina.

TAlis vrina in febribus et non residens per acrusticum .i. mente alienatum significat. Significat et aliud: in febre enim causon talis vrina apparens stranguriam futuram significat.

¶ Pinguis nigra vrina.

ET ea complexio constat et declarat purgationem melancolici humoris vt in declinatione quartanarii: et solutione melancolie: et propter frigiditatem veniunt tales et propter exustionem sanguinis. A talibus vero causis densata substantia significat tales colores cum densitate substantie fieri. Quoniam vero vera est ratio quod tres differentie nigre vrine pinguiores sunt ea que secundum naturam est vrina secundum substantiam et hinc manifestum est quod quartanario soluto et melancolico humore per vrinas exeunte: vrine pingues apparent et nigre. Similiter et duz egritudo melancolica soluit. Et per vrinas exit causa que fecerat melancoliam: quoniam vero melancolicus humor terrenus et pinguis et niger est: propter hoc et vrinas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

facit ꝛ nigras ꝛ pingues. Similiter ꝛ q̄ ex adustiōe sanguinis facit nigre sunt queādmodū predictū est: densitatē possederūt substātie eo ꝙ eā q̄ in vasis ex hūiditate exhaurit adustio ꝛ frigiditas manifeste dēsat materiā rōne cōstrictiōis. ¶ Significāt aūt tales vrine in febre spasmum ex siccitate. ¶ Significant autem tales ꝛ aliud in febribus eīn peracutis tales veniētes cū sudore capitis ꝛ colli ꝛ dorsi ꝛ cū suspirio male sunt: propter exustionē. ¶ Significāt aūt et aliud. tales eīn veniētes in febribus acutis cū fetore nihil mali hn̄te vesica: mortē significāt. ¶ De ꝯplexionibꝰ ergo tenuis substantie cū quibꝰ coloribꝰ pn̄t ꝯstare prescripsimus: ꝛ significata eaꝝ diximꝰ ꝛ causas ꝑpter quas facta sunt manifestauimꝰ: ꝛ in descriptiōe eas exposuimꝰ hoc modo. ꝛ in pingui substātia cōponētes ꝛ ꝯiungētes eos q̄ cū ea pn̄t colores cōuenire cōueniēter scripsimus: ꝛ significata eoꝝ diligētius inquisiuimꝰ: ꝛ causas eoꝝ enarrauimꝰ. Reliquum vero est vt per descriptionem eas apponamus.

¶ Pinguis alba: pinguis lactea: pinguis glauca: ꝛ karopos: pinguis subruffa: pinguis viridis: pinguis liuida: pinguis nigra: pinguis kyanos.

Relinquit̃ ergo de mediocri substātia dicere: ꝛ manifestare cū q̄bꝰ coloribꝰ possit ꝯuenire. Ea ei est ꝼm naturā substantia: cū hac igit̃ substātia vt Salie. dicit in perycriseon. subruffū ꝛ subrubeū cōsistūt. magnꝰ vero ruffū: ꝛ subruffum. Nos aūt viros tātos ꝛ tales reprehēdere veremur: tn̄ ab vtrisq; ꝑtermissa cōiungētes ꝯplebimꝰ: cōuenientēq; mixtionē mediocri substātie ꝯmisceamꝰ ita: q̄m cū mediocri substātia pōt aliōs coloꝝ ꝯuenire exceptis subruffo ꝛ subrubeo in medio habentibꝰ ruffū. ¶ Isti ergo colores sunt mediocris substātie: scz subrubeus ruffus ꝛ rubicūdꝰ. Et vt sit manifesta ratio reliquū est: vt in descriptiōe exponamus ita hoc.

¶ Pinguis albus: pinguis lacteus: karopos pinguis subrubeus: pinguis inopos: pinguis kyanos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ergo ꝯueniēter exposuerimꝰ: ꝛ ꝯueniētē ordinē in his q̄ scripta sunt seruauerimꝰ: ꝛ in descriptiōe ea manifestauerimꝰ: ꝛ clara oībꝰ discētibꝰ fecerimꝰ: de hyppostasibꝰ disputemꝰ ostēdētes q̄ bona hypostasis: ꝛ q̄ est ab hac siue intēsa: siue remissa: ꝛ q̄ ex ea aut ex eis pn̄t perfici: ꝛ q̄ periculose ꝛ minores harum: et que ad sanitatē conuenientes hic cōposituri: ꝛ hyppostasim ꝛ substantie ꝛ coloribus ꝛ mixtas vt ꝑfectū terminū assignemꝰ: inuocemus Christū verum deū nostrū ducem fieri vt huius cōmixtiōis nihil pretermittamus. ¶ Hic determinat de hypostasi in generali.

Incipiamꝰ igit̃ bone hypostaseos ex expositiōe: meliꝰ aūt a sapiētissimo Hyp. hāc dicere. ꝛ neq; adiectionē: neq; ablationē aliquā faciamꝰ: appositio eīn ꝛ defectꝰ nō ꝼm naturā. Est ergo dictio sapiētis Hyp. de ea q̄ ꝼm naturam hypostasi.

¶ Hic determinat de hypostasi in speciali.

Urina aũt bona est qñ ⁊ alba hypostasis fuerit: ⁊ leuis: ⁊ eq̃lis ſm omne temp⁹. Et ita vir sapiẽs ⁊ amic⁹ breuitatis existens ex ꝯtento diffinitionem ꝓtulit: ꝯtẽnens substãtias ⁊ colorẽ q̃si particularia. Nos aũt ab eo ꝑtermissa apponam⁹ vt oẽs appropinquãtes littere nõ q̃lecũq; habeãt gaudiũ: multoꝝ enim intellect⁹ nõ perfectã diffinitionẽ audientes ⁊ q̃si insipiẽtẽ summũ expositorẽ opinãtur. Est ergo ꝑfecta diffinitio eius ſm naturam vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypostasis: ⁊ de hypost. alba leui ⁊ equali.

Urina bona est ⁊ laudabilis cum alba hypostasis fuerit leuis ⁊ equalis per omne tẽpus: ſm substãtiam vero moderatam: colore ruffo ⁊ subruffo ⁊ parum aliquid participãs ruboris. Et qr diffinitio ita significauit: inspicere oportet in vrina hec q̃tuor: hypostasim: colorẽ: substãtiaꝫ: ⁊ tempus Dicamus autem vnũquodq; in vnoquoq; eoꝝ quale oportet esse.

¶ Hic declarat hypostasim naturalẽ penes suas ꝯditiones.

Que quidẽ ergo ſm naturã hypostasis habet albũ colorem et inferiorem locum ⁊ est leuis ⁊ indiuisa et equalis in multos dies talis permanens: hoc enim est equale in tẽpore seruatuꝫ. Que cunq; ergo ex his quattuor huiusmodi quidẽ que ſm naturã sedi minis ꝯuertuntur in ꝯtrarium: siue vnum: siue duo: hoc tale nõ ſm naturã. Quemadmodum ante compositionem superius de substãtijs ⁊ coloribus fecimus: ⁊ sic nũc omnia cum hypostasi componentes exordiri habeamus. Conuertamus autem ex his que obseruãtur in hypostasi omnium vltimum quod est equale: et tribus ſm naturam manentibus in equale sit quartum.

¶ Quid significat alba hypostasis ⁊ cõtinua ⁊ inequalis.

Huiusmodi infirmitatẽ virtutis digestiue significat. Non enĩ omnino potuit digerere natura: sed reliquit vnum indigestum eo quod omnibus diebus digestio non fit: sed aliquando quidem digestum sedimen: aliquando vero indigestum. ¶ Rursus igiť conuertamus et continuum: vt sint conuersa illa duo in vnũ: vt nõ sit hypostasis continua: neq; equalis.

¶ Quid significat alba hypostasis ⁊ nõ ꝯtinua ⁊ nõ equalis.

Hec priori minus digesta ⁊ deficientibus ſm digestionem duobus: non solum enim equale amisit: sꝫ et leue: vt non sit continua sed discreta. Incidit autem continuum sedimen spiritus indigens pinguis: et nõ dimittens illud esse equale: propter has igitur causas reliquum sedimen ab his duobus minus digestum vno est. Uertamus autem rursus in principio quod concessum est.

¶ Quid significat alba hypostasis nõ ꝯtinua ⁊ equalis.

Est sedimẽ nõ leue sed diuulsũ: eq̃le ꝟo. hoc tale malũ: eo ꝙ nulli⁹ spũs fit: ⁊ nõ possit a natura dyaforesiꝫ habere vt sit digest⁹.

¶Quid significat alba hypostasis nõ ↄtinua ꝛ nõ eq̃lis

B Ursus autẽ est vrina nõ ↄtinua ꝛ inequalis hic melior priore nõ enim quotidie dissipatur queadmodũ equalis: aliquãdo tamen dispergitur: aliquando vero nõ: ꝛ ꝓpterea declarat minorez esse spiritũz diuellentem continuitatem. ¶Hoc autem ostẽdamus in exemplo deficientis pulsus. si enim deficiens pulsus vsq ad multos dies idem permanet: maius malum estq̃ quotidie permutari. hoc eni est iequale. igit̃ meli⁹ est diuulsũ inequale diuulso equali: et ꝙ stupor est audiẽtib⁹. Et de hac quidem ↄplexione tãta sufficiãt.

¶Quid significat cõtinuum eneorima.

S It igit̃ sedimẽ albũ quidẽ: trãsmutet̃ aũt a loco suo vt sit in medio qd̃ vocat̃ eneorima a potu yenormie qd̃ est pẽdere. Est vero ꝛ cõtinuũ ꝛ equale hoc mediocriter indigestũ nõ valuit eũ natura digerere vt inferiorẽ acciperet locũ. hoc enim est digestũ: sed participatione alicui⁹ spirit⁹ incidẽtis eleuat̃ illd̃ circa mediam regionem.

¶Quid significat alba nubes: ꝛ ↄtinua: ꝛ equalis.

S I vero multus spirit⁹ fuerit: impellit̃ sedimẽ ꝛ sup mediã fertur regionẽ occupãs superiorẽ superficiem ꝛ vocat̃ nubes: quasi a metaphora nubiũ. ¶Ea nubes que superiorẽ locũ occupat alba existẽs in feb. acutis spumosis colericos humores significat. Et aliter. Si in febre continua alba vrina nubes spumosas habens malum valde: significat enim dextrum hypocun. dolere. Si in febre causon nigras nubes hz: in quartanariũ trãsmutari significat. Si ṽo nõ oĩno fuerit spiritus ac inferiorem accipit locũ: ꝛ demõstrat ꝑfectam digestionẽ que est ẜm naturam. ¶Hypostasis itaq ꝛ quecunq de hypostasi dicta sunt: totidem de eneorimate: ꝛ de nube dicta oportet arbitrari: huiusmodi enim positiõe sola tantũ differentia. ¶Itaq manifestum est: quoniam ex loco amplius nihil dicemus q̃ mensuram signatorum ꝛ significatorum. Permutatur igitur albus color ex hypostasi ꝛ fit niger.

¶Quid significat alba hypostasis nõ ↄtinua ꝛ equalis hoc docet cognitionẽ malã hypost. ẜm magis ꝛ minus.

H Oc tale malũ si fuerit q̃dẽ in nube nigrũ: min⁹ maluz. Si ṽo in eneorimate: mai⁹ malũ. Si vero in hypostasi: ꝑfecte malũ.

¶Quid significat alba nubes nõ ↄtinua ꝛ inequalis.

S Imiliter ꝛ in alba Si enim alba ꝛ continuum et equale fuerit hypostasis bonum. Si vero nubes maius bonum. Si ṽo eneorima manifestum: ꝛ melius bonum. Et de trium quidem positione sufficienter dictum est.

¶Notificatio hypostasis a parte coloris.

Q Uoniam aũt diximus de tempore ꝛ substantia ꝛ loco: reliquum apponamus de colore. Erat aũt secundum naturam color sed minus albus. hoc igit̃ nõ fit album: sed⁹ nigrum: aut liuidum: aut pallidum: aut subruffum: aut rubeum: aut viride.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Quid significat rubeum aut subruffum sedimen.

Subrubeum ergo ab aquoso sanguine fit vt superius dictum est: et significat indigestionem sed non mortem. Rubeum vero factum a sincero sanguine significat digestionem: et siquidem fuerit moderatum: neque abundantiam habens: neque indigentiam: sine periculo est maxime. Quando igitur neque subrubeum adducit periculum materie familiare est: proprium vero materie aquosi sanguinis proximi existens sanguini vt amicum corpori non adducit periculum. Quando vero indigestiones significat propter hoc et tempus expectare oportet. Et hoc manifestum est quod sequitur tempus humorum. hi quidem sanguine fiunt prius: vt flegma et liquor. hi vero post sanguinem vt colera et melancolicus humor: sincerus vero sanguis in medio amborum est. Quando igitur subruffa apparet vrina significat ab aquoso sanguine habere colorem. Aquosus vero sanguis prior est sincero sanguine et propter hoc indigestionem significat. Non enim perfectum apposuit natura aquosum colorem: manifestum est igitur quando nequaquam digestus est. Indiget ergo tempore natura ad digestionem aquosi sanguinis. Rubeum vero sedimen et crisim futuram in. vij. die significat. Si enim in quarta die superius nubem habet vrina rubea et alia digestionis signa. vij. die manifestum quoniam egritudo iudicabitur. Quod ergo significat subruffum et rubeum dictum est.

¶ Quid significat sedimen liuidum.

Frigiditatem et mortificationem manifestat virtutis. Est autem dicere taliter. in acutis enim febribus vrina liuidam hypostasim habens in superuenienti die non sine periculo.

¶ Quid significat sedimen viride.

Viride vero significat calorem plurimum: et cacoethicum egritudinis.

¶ Quid significat sedimen subnigrum.

Subnigra vrina deficiat a perfecto nigro. In febre enim causon vrina subnigra encorimata habens excelsa insaniam significat: et omnes fluxus sanguinis plurimum superueniens crisis cum rigore et sudore.

¶ Quid significat sedimen nigrum.

Nigrum aliquando quidem indicat frigiditatem: aliquando vero calorem: determinemus illud ita. Siquidem precesserit liuidum: deinde sic factum est nigrum: frigidam habet significationem. Si vero viride precesserit: secutum autem est nigrum: manifestum est quoniam a calore factum.

¶ Hic docet quandam cautelam.

Quoniam autem albus color bone hypostasis creditur esse signum: nosse oportet quoniam calor multotiens deludit artificem quasi alba hypostasis bona sit: cum non sit: sed crudus humor albus in sedimine apparet: et post album decipit artificem quasi alba hypostasis bona sit. Sed hoc quidem odore discernitur: fetidum enim est. Sed et lumbis vlceratis et vesica: aut epate: aut aliqua particula per vrinas euacuatis: pus emittitur: quemadmodum dicit Hyp-

pocrates. Si sanguinē migit q̄s: aut p⁹: lūboꝝ: aut rhenū: aut vesice vlcerationē significat. Et rursus. Quibuscūq₃ in vrinali virga pustu le nascunt: his sanie facta rerupta solutio fit.

¶ De sedimine crudi humoris.

Manifestū q̄m sanies p eandem viā euacuata est: crud⁹ v̄o hūor ex inequali substātia determinat sediminis. nō em̄ est ꝯtinuū ipm sedimē crudi humoris: sed velut dissolutū in minima velut harena. Hec quidē dicta sunt: vt nō decipiat medic⁹ colore: sed discernat hypostasim ra saniera crudo humore. Si em̄ sanguinē r pus mingat r squamas: r odor grauis est: aut lūboꝝ: aut rhenū: aut vesice vlcerationem significat. Hec q̄dē dicim⁹ vt nō decipiat artifex. Sed r harenosa in vrinis sedimina r diuturna: vesicā aut lūbos litbiasim habere significant. Et aliter. Si sanguinē mingat: lumboꝝ r vesice significat vlcerationē. Hoc quidē dicim⁹ vt nō decipiat artifex inspectione sediminis facti ra saniera crudo humore. Et quattuor quidem differentias sediminis exposuim⁹: r colorē. r locum. r substantiā. r temp⁹. Et reliquum est vt hoc secundum quatuor partes demonstremus in descriptione sic.

Alba hypostasis continua equalis.
Alba hypostasis continua inequalis.
Alba hypostasis non continua equalis.
Alba hypostasis non continua inequalis.

Hec sunt quattuor differētie descriptiōis sediminis. Q̄m autē sedimē dicim⁹ tres habere locos: r significata eoꝝ diximꝰ: r in descriptiōe ei⁹ quēadmodū r apparēs ratio manifestat. Aut em̄ inferiorem locum habet r hypostasis nominat. Aut mediū r eneorima dicitur. Aut superiorem r nephilis vocabit. Et causas omnium propter quas acceperunt locos r signa vel significata eorum diximus: et descriptionem eius q̄ inferiorē locum acceperit hypostasis. Differētias exposuimus ad eundem modum: r in media hypostasi que eneorima vocatur faciamus eiusdem differentias. In descriptione dicamus ita.

¶ Articella.

Album eneorima continuum equale.
Album eneorima continuum inequale.
Album eneorima non continuum inequale.
Album eneorima non continuum equale.

Iste ergo eneorimatis differētie sunt quas r in descriptiōe exposuimus. Procedens sermo docebit significata vniuscuiusq₃ differentie quid significent. Secundum vero tertiam differentiā sediminis superiorem locū tenentis que r nubes nominat: r hui⁹ differētias in descriptione exponamus: r quid significent subsequenti ratione dicemus: r significata huiusmodi non pretermittemus. Est igitur r eius descriptio sic.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Alba nubes non continua equalis.
Alba nubes non continua inequalis.
Alba nubes continua equalis.
Alba nubes continua inequalis.

Et de cōplexionibus quidē differētiarū triū hypostaseon diximus nihil ptermittentes: et in descriptione exposuimus.

¶ Diuersitas vrine a parte corporis.

Quoniā humanū corpus ex trib⁹ cōsistit: scz ex spiritibus: humoribus: et ex terreis. i. firmis partib⁹. Humida vero corp⁹ cstituētia sunt humores et eorū supfluitates: quecūqꝫ quidē ex putrefactis humorib⁹ p vrinas exeūt sufficiēter exposuim⁹. Dicam⁹ igitur nūc que ex ipsis ptibus firmis corporis mingunt: vt pfecta et nō minus habens de vrinis doctrina fiat. Etenī eaꝝ partiū meliores quedā sunt liquefacte i olei substātiā: aut in aliquā aliā formā assimilant. Omī ergo pinguedo et caro molliora firmarū partium sunt et humidiora. Primū quidē resoluit pinguedinē et oīm firmarum partium solubiliorē: deinde carnem. Pinguedine ergo liquefacta in olei substātiā trāsmutat calidum. Et quoniam eadez non simul resoluitur: sed habet quoddam principium resolutionis et ascensum et statum temporum: eius cognitionem dicamus.

Quid significat vrina oleaginosa: et d differētijs oleaginaꝝ vrinaꝝ.

Principiū quidē oleaginaꝝ vrinaꝝ est cū olei colorē hn̄tes: augmētū vero apparētes vt oleū. status vero est: qr sunt oleagine. ¶ Ergo olei colorē hn̄tes principiū liquefactionis declarantes quasi aquose apparēt. Que vero apparēt vbi oleū tpis augmento facte mixtionē pfectiorē olei ad vrinā habēt. Oleagine⁹ vero facte que in statu sunt vrine tote oīno: et in colore et in substātia velut oleū sunt. Urina in febre oleagina subnigra veniēs incēsionē ex spasmo et mortem significat. ¶ Quoniam aūt pinguedo vniuersalis est fm plures diuiditur partes. Aut enim secundum lumbos et circunuoluitur: et quasi operit. i. cooperit eos. Aut fm omnes corporis partes circa lūbos pinguedine resoluta et per vrinas exeūte magis simul exitus fiet q̄ ea que in toto corpore est pinguedine: eo q̄ hec q̄dem prope vrianles meatus sit. Hec vero lōge ab his. Hipocra. vero discrete cōsiderās scripsit ita in aphorismis. Quibuscunqꝫ pingue sedimē et multū: his nefreticā significat. manifestū: quoniā lumboꝝ pinguedine resoluta. Et aliter. Urina in causon pinguē hypostasim habēs: mortē significat. Sine febre vero senibus hoc tale factuz peraplīgiā significat. i. solutionē ptis. ¶ Et de oleaginis q̄dē vrinis ex liquefactiōe pinguedinis factis sufficiāt que dicta sunt.

¶ Quid significant petaloides in vrina.

Quoniam igitur solide partes corporis habent in seipsis ex longitudine: et latitudine et profunditate. Quecunqꝫ vero in latitudine dilacerantur vel in supficie raduntur: quasi quedam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

petala in vrinis apparentia: vesice vitij talia sunt demonstratiua: denominationē autē habent ex his que sunt similia petalis: que ex detritis triticis sunt. Scđm vero supradictū modū et ex lūbis determinant. Si em̄ fuerit febris et vrina petaloides substātiam habēs: totū patit corpus. Si vero nō sit febris vesice passio est. Hec p digestionē & indigestionē terminant. Si em̄ cū indigestione totius corpis malū est. Si vero fit digestio vesice malum est.

¶ Quid significant furfuree hypostases.

Quando vero febris occupat corpus ẜm ꝓfunda vasorum hypostases furfuree fiūt & grossiores: de petaloidibus sunt. Et tales igitur vrine predictis hypostasibus ẜm eundū modū significatiue sunt et vesice passionē esse & totius corporis. Si em̄ adsit febris: totius corporis malū. Si vero nō: vesice. Et si quid indigestuz sit: totius. Si vero digestū: vesice: sicut hypocra. dicit. Quibuscūqꝫ in pingui vrina furfurea cōueniunt: his vesica scabit.

¶ Quid significent crinoides.

SI ꝟo occupet febris ẜm tres dimēsiones corpis. s. lōgitudinē latitudinē & ꝓfunditatē: hmōi furfureis grossioris fiūt & vocātur crinoides. Scias aūt tale hoc fieri si aliqs subleuās molā triticum molentē in grossioresptes tritici opat tales grossiores partes tritici crinoides noiant. ex his igit & q in vrina apparēt denomiationē acceperūt. ¶ Sūt aūt hmōi crinoides vrine: aut ꝓpter liquefactionē solidorū vehementē: aut ꝓpter exustionē sanguinis. Sed siquidē albe fuerit: solidorū est passio. Si ꝟo rubee sanguinis: quēadmodū dicit hyppocrates. Jn febribus acutis vrina colerica crinoides & albā hypostasim habens malū. Et aliter. Jn febribus diuturnis vrina crinoidē hypostasim hn̄s alijs salutarib⁹ existētibus discessuz significat. Urina in febribus eneorima crinoidem habēs diuturnā significat egritudinē. ¶ Et de grossioribus quidem hypostasibus que in vrinis sunt & apparent sufficiāt premissa.

¶ Quid significent fetide vrine & diuerse.

FEtida vero vrina differētias significat. Urina mali odoris & mordax: humorū putredinē significat. Et rursum. Jn febribus vrina aquosa et alba & multa cuz albis eneorimatibus fetida peracopin sedat idest maniā. Et aliter. Urina i acutis febrib⁹ pinguis nigra et fetida: vesica nihil mali habente mortem significat: significat vero putredinem: et mortificationē nature. ¶ Et de huiusmodi quidem vrinis sufficiant que dicta sunt.

¶ De sediminibus & coloribus & substātijs simul coniunctis.

QUoniam autem prius et substantie tenuis & pinguis cū coloribus cōpositiones fecimus: nunc cōiugam⁹ effusionē & sedimen cū cōpetentib⁹ coloribus: & quod significat horū singulum apponamus. Et quoniam sedimen ẜm substantiā est pingue manifestū aūt qm̄ a digestione tale factū est: aut ex abundātia pinguiuz

et crudorum humorum. Ceterum sedimen hoc cum tenui substantia cōuenire nō pōt. Jungam⁹ igit̃ ipsam effusionē pinguē cū hypostasi ꝛ cū colore rubeo ꝛ subrubeo. In cōpositionibus eñi his indigestionem significantes colores conuenire non possunt. Incipiamus ergo cōpositionē facere cum subrubeo colore: quonia3 hoc ab aquoso sanguine fit: hic vero ex perfecto. Oportet autem cognoscere qm̄ quidam colores coniuncti in substantijs effusionis: ipsi etiam in hypostasibus non tamen perfecti quidam in substantijs fiunt: sed in hypostasibus imperfecti.

¶ Quid sigat sedimen pingue subrubeū cū pingui substātia vrine.

Hec compositio cōstat queadmodū superi⁹ dictū est: ꝛ significat lōgitudinē egritudinis velut si sit vrina subrubea ꝛ hypostasis subrubea ꝛ cōtinua ꝛ equalis: sedimen pingue ꝛ rubeum cum pingui substantia vrine.

¶ De sedimine pingui nigro cum pingui substātia vrine ꝛ nigra.

Et ea ꝯstat ꝯpositio: ꝛ significat multitudinē sanguinis: ꝛ ex substantia ꝛ ex sedimine.

¶ De sedimine nigro ꝛ pingui cum substantia pingui.

Et hec cōpositio constat ꝛ monstrat adustionem: ꝛ fm̄ substantiam ꝛ sedimen. Similiter autem ꝛ cū coloribus contingentibus cōiungi substantie ꝛ sedimini eadem significata declarant̃ superfluitatis ꝛ indigentie excepta mediocritate vtrorūq3 substantie et sediminis cū secundum naturam coloribus scilicet cu3 russo ꝛ subrufo: etenim hec significant perfectam digestionem: et in substantia: ꝛ in sedimine: et in colore. ¶ Et de vrinarum quidem disciplina et secundum genera et species et differentias conuenienter exposuim⁹.

¶ Expletus est liber vrinarum Theophili.

¶ Liber Hyppocratis de lege q̄ introductorius dicit̃ traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

Medicina artiū p̄clarissima ꝛ excellētissima ꝓpter indisciplinā vtētiū ꝛ idicātiū talis vana in defectu est vtiq3 magis oibus artibus: hor aūt peccatū maxime mihi videt̃ habere causam hanc: q2 ꝛ cōtra meritū medici ne solius in ciuitatib⁹ nullū determinatum est preter ingloriationē. hoc aūt nō vulnerat compositos ex ea. similli mi eñi isti sunt introductis in tragedia: etem̄ illi figurā ꝛ indumētū ꝛ faciē ꝛ speciē hyppocrite habēt nō sunt aūt hypocrite. sic aūt ꝛ medici noie q̄dē multi: ope aūt valde pauci. cōgruit eñi ꝛ si q̄s d3 medicinalē sciētiā vere doceri hor̄ ꝑticipē esse nature disciplineꝛ doctrine loci altitudinis laboris ꝛ tp̄is. Primum q̄dem o pus est natura: sup oia habeat hanc; hac eñi cōtra operāte vana sunt omnia. natu-

ra ꝟo introducta ars doctrinalis fit: quã cũ sapiẽtia facere opꝫ di/sciplinatũ factũ in hoc loco q̃ apt⁹ nat⁹ fuerit ad disciplinã: ampli⁹ aũt inducere laborẽ in tẽpore multo curãdo q̃ten⁹ disciplina in na/turã cõuersa apter bene crescat ⁊ fruct⁹ afferat. q̃lis aũt est specula/tio vegetabiliũ q̃ sunt in terra talis est ⁊ medicine disciplina: nr̃a eñi natura est q̃lis est regio: doctrine aũt docẽtiũ q̃lia semina: disciplina aũt ꝙ ipa cadat in terrã cultã ſm tẽp⁹. loc⁹ in q̃ est disciplina est q̃le nutrimẽtũ qḋ est ex cõueniẽti aere factũ vegetabilib⁹: labor aũt cul/tura. tẽp⁹ aũt corroborauit oĩa ⁊ fecit nutriri ꝑfecte. Hec aũt q̃b⁹ in/digẽt medicine artẽ addiscẽtes ⁊ vere ipi⁹ noticiã accipiẽtes ita ꝑ ci/uitates eũtes: nõ ꝟbo sꝫ ope medicos reputari faciũt: ignorãtia au/tẽ est mal⁹ thesaur⁹ ⁊ mala repositio habẽtib⁹ ipam ⁊ somnium ⁊ vi/sio hilaritatis ⁊ gaudij expers: timiditatis ⁊ audacie nutritio: timidi/tas infirmitatẽ significat: audacia ꝟo inartificialitatẽ: duoꝝ enim hoc q̃dẽ scire facit: alteꝝ ꝟo nescire: opinio aũt ignorare. sacre autẽ res existẽtes sacris hominibus ostenduntur: prauis autẽ nequaq̃ꝫ priusq̃ꝫ perficiatur secretis scientia.

❡ Incipit iusiurandum Hyppocratis.

Testor Apollinẽ ⁊ Esculapiũ Higineq̃ꝫ ⁊ Panacẽ Escula/pij filias ⁊ deos ⁊ deas oẽs: me q̃ꝫtũ in me erit ⁊ q̃ꝫtũ inge/niũ meũ valebit: hec oĩa obseruatuꝝ: q̃ hoc iureiurando atq̃ꝫ his tabulis cõtinent. Tributurũ me ꝑceptori meo a q̃ hãc artẽ sum edoct⁹ nõ min⁹ q̃ꝫ parẽti a q̃ sum geni/t⁹. Uitã cũ eo cõmunicatuꝝ. Res oẽsq̃ꝫ illi necessarias esse intelligã ꝑ virib⁹ meis subministratuꝝ. Progeniẽ ei⁹ fratrũ loco habiturũ. Hãc artẽ sine mercede ⁊ sine pactionib⁹ edoctuꝝ. Precepta oĩa libẽ/ter ⁊ fideliter tradituꝝ meis ⁊ ꝑceptorib⁹ meis liberis ceterisq̃ꝫ disci/pulis q̃ se legib⁹ medicine astrinxerit atq̃ꝫ iurati fuerint: alij ꝓterea nemini. In curãdis egrotis ꝓ virib⁹: ⁊ ꝑ ingenio meo necessarijs re/b⁹ vsuꝝ. Nemini egritudinẽ dilatuꝝ. Nihil ꝑ iniuriã factuꝝ. Roga/tũ mortale venenũ nemini datuꝝ: neq̃ꝫ id cuiq̃ꝫ cõsultuꝝ. Neq̃ꝫ ꝓgnã/ti mulieri ad iterficiẽdũ cõceptũ fetũ potionẽ porrectuꝝ. Uitã meã ⁊ atq̃ꝫ artẽ meã purã atq̃ꝫ integrã seruatuꝝ. Laboranti lapillo haud queq̃ꝫ excisurũ: sꝫ expertis ei⁹ artis hoc negociũ ꝓmissuꝝ. Quãcũq̃ꝫ domũ ingress⁹ fuero dũtaxat liberãdis egrotis operã datuꝝ. Oẽm iniuriã: oẽꝫ corruptelã: oẽ gen⁹ turpitudinis: res ẽt venereas spõte mea euitatuꝝ. Siue muliebria corpa curauero siue virilia: siue homi/nis liberi: siue serui: q̃ inter curãdũ vel videro vel audiero vl' ẽt extra curã invita hominũ cognouero: q̃ reticẽda esse itelligã: nemini api/tuꝝ: sꝫ intemeratã taciturnitatẽ seruatuꝝ. Presens igit̃ iusiurãdũ integre atq̃ꝫ incorrupte seruãti mihi oĩa tã invita q̃ꝫ in arte mea ꝓ/spera feliciaq̃ꝫ succedãt ⁊ gloria ieternũ parata sit. Trãsgrediẽti ꝟo atq̃ꝫ ꝑiuro ꝯria oĩa eueniãt. ❡ Iurisiurãdi dñi Hyppocratis finis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Incipit Primus liber pronosticorum.

Omnis qui medicine artis studio seu gloriā: seu delectabilē amicoꝝ copiā cōsequi desiderat: adeo prudētum regulis rationem suam muniat. 2.

Ut in singulis valitudinibꝰ p̄terita p̄ntia ꝛ futura cognoscat. Et egro reuelet q̄ de ip̄o eger minime p̄senserat. Si eñi se ꝑ cognoscat: totū se illi certiꝰ ꝯmittet. 3.

Finisq; medicine laudabilis existit: cū actor futura in singulis perpendit q̄uis oēs minime curare possit. 4.

Quod si posset: iam non futuri preuisor: sed diuinis ꝓphetis diceretur nobilior. 5.

Uerū q̄ vir acumie egritudinis hūc repēte mori subito ꝯtigit aliū ꝟo medicine appatꝰ p̄uenit: ꝛ vix dieculā vite adijcit. 6.

Interest artificis vt vires egri atq; egritudinis bene ꝓpēdat. 7.

Est etiā quoddā celeste in quo opꝫ ip̄m medicū p̄uidere: cuiꝰ si tāta sit prudētia: mirabilis est nimiunq; stupēda. Nōne illius est vt futuꝝ periculū vel oīno ꝓhibeat: vel cōpetēti adminiculo tolerabiliꝰ fiat. Et si morituro finē: alij vero salutē ꝓnunciet: nūquid acusationem in altero meretur? 8.

Opꝫ ergo te circa acutas egritudies sollicitū fieri. Prio eteñ faciē egri pernotabis. Utrū sit similis sano. Et etiā si sibi sano similis sit: qđ optimū est. Si vero contrarium: pessimū est. 9.

Et si nares acute. 10.

Oculi concaui: tēpora plana: aures frigide ꝯtracte: ꝛ pulpe earū inuerse: frons arida ꝛ tensa: ꝛ totus faciei color viridis seu niger aut pallidꝰ aut plumbeus. 11.

Que si sic fuerint in principio egritudinis: opꝫ inq̄ri an vigilie precesserint: aut vētris solutiōes: aut ieiunij labores priꝰ affuerit. Et si aliq̄d hoꝝ cognoueris p̄cessisse: minꝰ piculosū vereberis. Qđ si die ac nocte p̄cedētibꝰ q̄cq; hoꝝ substinuerit: nō mltū piculosū spabis. Si ꝟo nihil hoꝝ cognoueris: mortꝫ signū sperabis. 12.

Et si hmōi egritudo triduana fuerit qui precesserunt labores nō minus perscrutaueris: ꝛ oīa que sunt inquirenda circa corpus: perquirere debes etiā circa oculos. 13.

Et si lumen effugerint nolentesq; lachrymas effuderit: atq; foras tanq̄ in suffocato ꝓminuerint: aut alter altero minor appuerit: ꝛ alba eoꝝ sanguinea ꝯmutata fuerit: ꝛ tāq̄ vene nigrioris vel palloꝛꝫ: intꝰ i se fuerint: ꝛ lippitudinē habeāt: ꝛ istabiles aut tremuli fuerit: aut extra nimis extiterit: aut intꝰ multū delituerit: ꝛ tota facies horribilꝫ appuerit: oīa piculosa ꝛ mortalia idicabis. 14.

Opꝫ etiā te videre q̄d de oculis in somno videat: si ei sola alba videāt subclusis palpebris: nec solutio: aut ꝑ se: aut ꝑ catarticū p̄cesserit: neq; ex ꝯsuetudīe hoc euenerit: mortꝫ signa timebis. 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Et si palpebre inuerse fuerint aut liuide: siue labia sil'r fuerint liuida: aut nares distorte: his signis siue solis siue cum predictis: mortē proximā indicabis. 16.

Bonum est egrum inuenire iacentem in latere dextro aut sinistro: τ man⁹ τ pedes τ ceruicē nō vt in spasmo distēsa: τ totus corp⁹ in sua positiōe flexibile: τ minime rigidū: q̄ habitudo sanis est familiaris τ amica: τ iacere in modū sani est melius. 17.

Quia non est signum laudabile egrum supino corpore iacere brachijs rigidis τ pedibus. 18.

Et si repente se a capite lecti ad pedes iactauerit: malum esse non dubitabis. 19.

Et si pedes nudos τ tepidos īueneris: τ inordinate cū labore ceruicē atq̄ pedes iactauerit: est pessimū τ angustie signū. 20.

Et si eger iacuerit deiecta ceruice τ aperto ore. 21.

Et reiecta ceruice: pedibusq̄ tortis. 22.

Et si super ventrē preter solitū iacuerit malū est τ alienationē significat siue dolorem ventris. 23.

Et si i augmēto egritudinis repēte surgēs steterit: malū in oī acuta egritudine τ pessimū est in peripleumonia. 24.

Stridere dētib⁹ in febrib⁹ preter solitū: neq̄ a pueritia mortē vl' maniā significat. Qd̄ si frēdat cū isania mors seq̄t vicia. 25.

Si in egro corpe fuerit ātrax: aut carbūculus: siue p̄cesserit: siue egritudini superuenerit: opus est attendere. Quod si exiccatus fuerit τ colorem viridem vel citrinum vel liuidū pertulerit: mortem dicit proximam. 26.

Manuū mobilitatis signa sic pernotabis in febre acuta: in peripleumonia: τ in frenesi nō vera: τ in capitis dolore: si man⁹ ad faciē tulerit tanq̄ quidlʒ positur⁹: vel quasi collectur⁹ aliquid hac illac quesierit: vel de vestib⁹ quasi pilos euulserit: vel quasi festucas de pariete decerpserit: pessimū est τ mortale. 27.

Spiritus si freq̄ns sit significat dolorem τ successionē in his q̄ sunt super dyafragma. Quod si magn⁹ τ cum intermissione significat alleuiationem.

Et si idem per os τ nares frigidus exierit mortale. 28.

Spiritus vero bonus cognoscit ordine suo proprio: τ hʒ euidentem salutis ostensionē in acuta egritudine: q̄ cuʒ febre est cuius termin⁹ est in quadraginta diebus. 29.

Sudor bon⁹ τ laudabilis existit in oī acuta egritudie: q̄ i die cretica fit τ egrū liberat. Est aūt bon⁹ q̄ fit i toto corpe: τ eger ex eo suauior τ fortior efficit. Qui v̄o nihil horꝫ fecerit: his ē iutilis. Frigid⁹ aūt mal⁹: peior si i ceruice τ in capite solo: q̄ q̄dē i acuta febre significāt mortē. Cū lenta v̄o prolixitatē significat egritudinis. 30.

In hyppocūdrijs si sine dolore fuerint: si mollia: si bn̄ ꝯposita: hic τ inde bonū sit erit. Si v̄o feruētia: aut dolētia vl' quo

dã spasmo distẽta: aut inter se dissimilia in his ꝯsiderãdũ est. 31.

SI enim in aliqua parte earum pulsus fuerit: angustiã vel alienationẽ significat. 32.

OCuli tñ sunt i hac egritudine intuẽdi: ꝙ si velociter mobiles apparuerint: maniam significant. 33.

ACuta existente passione collectio si affuerit in hypocũdrijs cũ tumore ꝛ dolore malũ est: cũ ambas cõplectit̃. Si ꝟo in altera earũ que in sinistra est: melior est. 34.

Que collectio si in principio subitã mortẽ nõ intulerit. 35.

ETsi vsqꝫ in diẽ vigesimũ ꝑmãserit: neqꝫ febris deciderit: neqꝫ dolor defecerit: in pus conuertetur. 36.

Solet huic acute egritudini infra septẽ dies sanguinis fluxus ex naribus vtiliter superuenire. Perquirendũ est aũt an dolor adsit frõti: ꝛ scotomia: q̃ si affuerint: sanguisfluxũ ex narib⁹ nũciabis. 37

In his tñ quibus etas. 35. annorum est. 38.

Apostemate ꝟo molli exñte sine dolore ꝛ sub tactu mutabili: contingit egritudinẽ terminari: in predictis tamẽ sepius. 39.

Qđ si vsqꝫ in diẽ. 40. sic manserit febre nõ deficiẽte: in pus cõuertet: ꝛ oẽ apa circa ventrẽ ad hunc modũ dijudicabitur. 40.

Apostema ꝟo solidũ cũ dolore horrẽdũ est: ꝛ cito mortiferum. Qđ aũt molle sine dolore ꝛ sub tactu cursile: tardius. 41.

Apostema ꝟo circa ventrẽ minus colligit humorẽ ꝙ̃ qđ in hyppocundrijs. Minime omniũ qđ sub vmbilico est. 42.

Elegantius oibus signis signũ est sanguinis effusio ex his apostematibus que insunt in prenotatis locis. 43.

Omne apa diuturnũ in predictis locis in pus vertetur. 44.

Oportet ergo te eẽ attentũ in his q̃ cũ putruerũt fm hmõi disciplinam. Quod eminet ꝛ oino extra est: ꝛ intus minus est ꝛ ꝑacutũ: laudabile. Quod ꝟo spaciosum ꝛ minime acutũ: pessimũ. 45

HOrũ aũt q̃ intus crepuerũt: si qua quidẽ exterius apparent: pessimũ. Quorũ ꝟo nihil signi est extra: meliora. 46.

PUtredo ea laudat̃: q̃ alba est ꝛ equaliter ꝑ totũ: neqꝫ in superficie inequalis: neqꝫ mali odoris. Que ꝟo cõtraria pessima.

¶ Explicit liber Primus pronosticorum.

¶ Incipit Secundus liber pronosticorum.

OMnis hydrops in acuta egritudine malũ. Infestatur em̃ febre ꝛ grauedine mẽbrorum ꝛ dolore. Cõsurgit aũt ex lũbis ꝛ hylijs ꝛ epate. 2.

COnsurgens ex lũbis ꝛ hylijs significat̃ ex pedũ inflatione: ꝛ diuturna vẽtris effusione: nõ tñ cũ defectu doloris: seu ventris tumoris. 3.

CUius vero origo ẽ ab epate fit cũ tussicula: nec ꝑijciũt q̃cq̃ ꝛ tumẽt pedes: nec egerũt nisi modicũ ꝛ cũ ãgustia: ꝛ circa vẽtrẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

fiunt apata: nō cōtinue extra manātia sꝫ qn̄qꝫ veluti fugiētia. 4.

Et si caput ⁊ plāte pedū ⁊ vole manuū frigide fuerint: vēter ꝟo et latera ⁊ mādibule caluerint: malum est. 5.

Bonū ē aūt egrū ex toto calere ⁊ mollē ⁊ suauē cōuenienter esse. 6.

Bonū est modeste se habere ⁊ nō laboriose: ⁊ non repente eundem latera cōmutare: ⁊ si sibi leuis videatur. 7.

Grauis ꝟo si fuerit manus ꝗꝫ ⁊ crura pōderosa: horrēdū. 8.

Quod si liuor admixtus viridi vnguibus digitisqꝫ affuerit: mortē aduentare non dubitabis. 9

Et si color hic vngues nō īfecerit sꝫ cetera mēbra corripuerit: spei loc⁹ nō deerit. Proderit ꝟo cūcta signa ꝓpēdere. Qđ si egrū sufficientem videris: ⁊ vna boni significatio affuerit: termin⁹ tibi promittet cuꝫ quolibet exteriori apostemate ⁊ futura salute: sꝫ caloris in predictis locis pericula non deerunt. 10.

Si testes ⁊ virga ꝑter solitū diminui cōtrahiqꝫ apparuerit: aut minui: doloris aut mortis aduentuꝫ pnūciabis. 11.

Sōnus vt moris est cōueniens ⁊ naturalis vt noctē non effugiat ⁊ diē nō impediat: laudabilis. Cōtrarius ꝟo improbandus minus tamen si a mane vsqꝫ ad tertiam tenuerit. 12.

Pessimum est autem non dormire: aut enī magnitudinē doloris significat: aut alienationem. 13.

Stercoris egestio si neqꝫ exsiccata: neqꝫ liuida oīno: sꝫ iuncta ⁊ hora solita: signū ē ea ꝗ sunt sub dyafragmate eē salubria. 14.

Si liquida: bona est si sine sonitu vētoso fuerit: nec inordinate manauerit. Si enim frequēter manat: egrū maximo labore ac vigilijs afficit: ⁊ in defectum adducit. 15.

Utile ē sterc⁹ sꝫ ꝗtitatē ciboꝝ assumptoꝝ euenire: ⁊ bis vel ter ī die Jn nocte ꝟo semel ⁊ iā luce prima: aut solito more contingere. 16.

Utile ē ēt appropiquāte iā termino egritudīs idē sterc⁹ dēsari. 17

Et colore subcitrino fieri: nec in solidū densari. 18

Bonū est etiā si lumbricos admixtos habuerit. 19.

In omni acuta egritudine ventrē nō plenū sꝫ vt vacuū tractari: ⁊ nō tenuē sed carnosum inueniri: bonum. 20.

Aquosum vero stercus ⁊ liquidū siue album: aut nimis citrinū: aut spumosum: malum est. 21.

Item modicū stercus ⁊ viscosum ⁊ leue siue album seu citrinuꝫ aut spumosum: malum. 22.

Pessimū aūt ⁊ mortale ē viscosum nigrū fetidū ⁊ viride. 23.

Uariū ꝟo ꝓductionē significat egritudinis: neqꝫ minus signū est mortis ꝗ qđ loturam intestinoꝝ ꝓfert: aut coloreꝫ porrorū siue nigrū. Cōtingit ēt colores istos simul euenire. 24.

Uentositas sine sonitu laudabilior est. Que ꝟo cū sono melior ꝗ illa que intus clauditur; significat tn̄ amentē aut dolore laborantem: nisi sit voluntarie. 25.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Dolor ſub hyppocūdrijs hāc ꝓprietatē hꝫ: ſi recēs ⁊ ſine calo
re fuerit: ſi rugitus ſuperuenerit ⁊ cū egeſtione vel vrina eru
perit: ſoluitur: alioquin ad inferiora trāſmittitur. 26.

Urina laudabilis eſt q̄ hypoſtaſim albā ſubſidentē ⁊ equalē
et continuam atq; leuem habebit. Et ſi permanēs vſq; in cri
ſim erit. eſt enim fidelis nuncia ſalutis: ⁊ ſignificat breuitatē egri-
tudinis. Quod ſi modo cum hypoſtaſi predicta: modo vero ſine
ea fuerit: diuturnitatem ſignificat egritudinis: neq; omnino fide-
lis eſt. 27.

Urina rubea nimis cū ſua ſimili hypoſtaſi: egritudinē ma-
gis ſuperioribus diuturnam dicit: eſt tn̄ nūcia certa ⁊ fide-
lis ſperande ſalutis. 28.

Sed ſi eadem hypoſtaſis furfurea fuerit: mala eſt. Peſſima vo
ſi ſpumoſa. Alba autē ⁊ liquida ⁊ leuis mala. Peior tn̄ que dicta
eſt furfurea. 29.

Nebula pendēs in vrina ſi alba bona eſt: nigra vero mala. 30.

Cū fuerit vrina citrina clara indigeſta: egritudinē ſignificat. 31.

Timēdus ergo eſt infirmi defectus. 32.

Urina mortis ſignificatiua fidelis ⁊ certa ē aquoſa: aut fetēs:
aut nigra: aut lutoſa. 33.

In vtroq; ſexu nigra peſſima ē: ⁊ in pueris vo aquoſa malum. 34.

Urina cruda clara ⁊ diuturna cū alijs ſignis bonis: certum ē
apoſtema futurū ſub dyafragmate. 35.

Craſſicies vt aranee tela ſupernatans in vrina vituperanda
eſt: ſignificat eīn liquari egrum. 36.

Rationis vero eſt ⁊ ordinem in nebula non negligere vtruꝫ ſu-
premum aut medium teneat locum: ſimiliter ⁊ coloreꝫ. Que
etenim media eſt cum predicto colore laudabili laudabilis: ſupre-
ma vero ⁊ nigra vituperabilis. 37.

Cauendum eſt tamen ne veſicce vitio capiaris: vt qđ ab ea eſt
alienum dijudices. 38.

Laudabilis ē vomitꝰ cui flegma admixtū coloribꝰ fuerit: neq;
nimiꝫ viſcoſꝰ q̄ꝫto vo a ſīplicitate remotior: tāto ſuſpectior. 39

Uomitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut viridis: aut plumbeus:
aut niger: malus eſt. 40.

Si omnibus his infectus fuerit: eſt nuncius mortis: ⁊ infirmꝰ
morti eſt contiguus. 41.

Qđ ſi vomat hō vnꝰ oēs iſtos colores: tūc illđ erit mortale valde. 42

Omnis odor malus in quocunq; vomitu malum eſt. 43.

Sputum in egritudine pulmonis ſeu coſte eſt vtile: ſi ſit velox: ſi
facile ſine labore. 44.

Si ſubrubeum ⁊ ſano ſputo admixtum. 45.

Si vo tardū in doloris principio: ⁊ rubeū: aut citrinū: neq; ſa-
no ſputo admixtum: ⁊ cum laborioſa tuſſi: maluꝫ nūciat. 49

Et rubeū oīno molestū ⁊ albū visco suȝ globosuȝ inutile est. 47.
Viride spumosum: malum. 48.
Si nigruȝ est: mortale est. 49.
Si in pulmōe coberēs sonuerit: nec q̄cq̄ inde exierit malū ē. Ster
nutatio cū reumate in oī egritudine pulmonis ⁊ coste maluȝ est: si
ue eñi illa sternutatio p̄cedat: siue coequa sit egritudini malū ē. 50
Sternutatio x̄o sine reumate in oī acuta egritudine bonū est. 51.
Sputū subsanguineū clarū in pulmonis valitudine in principio
nullo colore turbatū: salutē significat. Sȝ si vsq̄ in diē septimū aut
amplius idem sputum manserit suspectum est. 52.
Omne sputū p̄seuerāte dolore malum est. Sputū nigrū pessimum
est. Et oē sputū cū doloris diminutione bonum. 53.
Oīs dolor predictoꝝ locoꝝ si supueniēte sputo: vel solutiōe vētris
vel flobothomia adhibito: vel quolibet cōpetēti medicamine non
fuerit diminutus: pus ibi futurū denunciat. 54.
Putredo colerica sputo admixta: ⁊ sine sputo malū est. 56.
Si tamē a die septimo contigerit. 56.
Mortē nāq̄ in quartodecimo nūciabis: nisi signū quodlibet
aliud sperāde salutis adesse cōsideraueris. 57.
Quod si hmōi est robur ⁊ cōstantia egri ⁊ bonus spiritus ⁊ fa
cilis proiectio putredinis cum tussi: ⁊ equalitas totius cor
poris in habitudine caloris ⁊ multitudinis: nec sitierit: ⁊ si vrina et
stercus: ⁊ sudor ⁊ somnus bene se habuerint: q̄ si bene se sunt haben
tia vitā sunt pollicētia: ex quib' si plura defuerint: post diē. 14. mor
tē futurā p̄nūciabis. Et cōtrariū quidē quod est mortis signū hu
iusmodi est. s. debilitas egri: spiritus anxius magn' ⁊ densus: dolor
p̄manēs: proiectio cū laboriosa tussi: sitis perseuerās: corporis circa
calorē inequalitas: vētris ⁊ laterū calor magnus sȝ ⁊ frōtis ⁊ manuū
⁊ pedū rigor: ⁊ vrina ⁊ stercus ⁊ sudor ⁊ somnus vt diximus sunt mi
nātia mortē. hec si predicte proiectioni colerice putredinis superue
nerint: mortē futurā ante diē. 14. non dubitabis: vel in. 9. vel in. 11.
Ex hac ergo consideratione sputum dices esse mortale. Et si vita
lia mortisq̄ signa cognoueris: pronosticorum rectitudine inoffen
se progredieris. 58.
Et illa signa sunt laudabilia scilicet: robur: ⁊ consistentia egri: et
bonus spiritus. 59.
Apata q̄daȝ in. 20. q̄dā in. 40. q̄dā in. 60. rupturā differūt. 60.
Oportet ergo medicū diē principij nō ignorare ⁊ in qua hora cor
pus primū habuerit calere: aut rigere: aut p̄ infirmum cognoscere
q̄n incepit in eodē loco dolere: ⁊ p̄pūctiones sentire. hec eñi sunt pri
ma collectionū indicia. Ex quo erunt tibi dies cōputādi: ⁊ inde eru
ptionem expectabis in predicta tempora. 61.
Et si hec collectio ī vno lateꝛ ꝯtigerit aut ambobus euenerit vti l'r
p̄cu nctaberis. Et si ī altero magis caluerit: dehinc iacere sup̄ alteꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

videbis. Et si pondus in altero sentiat: iterrogabis. Et ex hoc apostema in altero latere et non ambob⁹ esse diiudicabis. 62.

Ex signis hmõi que sunt putribilia coniecturabis: febris essin deficiẽs erit: sed in die modica: in nocte vero magis accensa: et sudor mult⁹: et in tussiẽdo falsa quies: et oculorum reductio: atque i eorum ãgulis rubor: et vnguiũ cõstrictio: et digitorum calefactio. Amplius tamẽ in eorũdem digitorum summitatibus: et in pedibus fiũt et recedũt minuta apostemata: fastidiũ patiunt: et p corp⁹ eorum vesice nascunt: et nõ morant. Illi empici fiũt in qbus hec signa sunt. 63.

Qui vero velocius empici fiũt: vtrumque ex eis q dicta sunt ali qd ptigerit: psiderabis an spũs sit frequẽs et sputũ cum tussi indeficiente: et vtrum cum excreare ceperit dolor fiat amplius: et in talibus rupturam ante. 20. diem expectabis. 64.

Et quos febris in die rupture dimiserit: eos euasuros enũciabis: tũc ipsi cibũ appetũt: et non sitiunt: et modicũ atque cõiunctũ est quod egerunt: pus quod eiiciũt albũ est et leue. et per totũ equale et sine labore: et cum modica tussi et in breui sanantur. Prope hos sunt qui proxima signa his signis habuere eorum. Quos aũt febris in apostematis ruptura nõ deserit: et quasi furtiua postmodum inuaserit: et afficiuntur siti et fastidio cibi: et egerunt molle: et post qd iactãt liuet et viret flegmati admixtũ atque spumosum his signis ptracta tis: perituros non dubitabis. 65.

Qui vero quedã horum et non oĩa habuerint: eorũ quidẽ hi moriunt: hi etiã in vita manebũt: vtrique tamẽ difficilem exitum psequũtur: hi tamen tuo prouidẽti iudicio discernũtur. 66.

Quib⁹ piplemonicis supra aurẽ vel infra: apostema ptigit et putredinẽ fecerit: et cũ crepuerit: fistulã parit et sic euadit. 67.

Interest aũt tua diligenter sm hec precepta perpendere quãdo febris pmanet: neque dolor minuit: et sputũ est incõueniẽs: et egestio nõ est colerica: neque liquida: vrina modica cũ hypostasi plurima et alia cuncta signa: boni sunt nuncia: tunc sub aure vt dixim⁹ apostema futurũ expectabis. 68.

Sepius innascitur apostema hec his quibus dolor aut calor est sub hyppocũdriis. Quib⁹ vero periplemonicis hyppocundria neque dolent: neque calẽt: et spirit⁹ est densus sine causa manifesta his apostema super aurẽ nascitur. 69.

Apostema vel vesica in pede natũ periplemonicis salutem promittit: meli⁹ tamen si in principio sputi proiectio ex rubeo in albũ mutat quia his signis certa salus pmittitur. Sed quod reiicitur nõ est vt oportet neque in vrina est hyppostasis: timẽdũ est ei membro cui superuenit apostema periculum. 70.

Quod si idem apostema euanuerit: atque sputũ putredinis nõ euenerit: neque febris defecerit: malũ est: et egro amẽtiã mortis preuiã expectabis. 71.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

PLures ex his qui grandeui sunt: periplemonica depereūt col lectione. Alij vero alijs collectionibus magis. 72.

ACutis febribus existētibus: si dolor a lumbis et femore ad dya fragma ascenderit: mortale est. Alijs tamen signis preuisis: ex quorum pluralitate siue paucitate dijudicabis. 73.

VEsicca dolens atq frigida febribus non deficientibus malū pronūciat: magis tamē cum ventris strictura. 74.

Sed si peruenerit vrina sicut pus cum hypostasi: dolor soluit. 75.

SI vero vrina nō sic fuerit: et vesica nō mollescit: neq febris de ciderit: mors in prima peryodo aderit. 76.

HEc autem morbi species amplius pueris a septimo anno vs q in decimū quintum euenire consueuit.

¶ Explicit Secundus pronosticorum.

¶ Incipit Tertius liber pronosticorum.

IN febribus idem termin⁹ quibusdā ad vitam: quibus dam ad mortem. 2.

ILla dies idē in quibus ex hominibus saluatur qui saluatur: et perijt qui perijt. 3.

In quibus febribus si cūcta signa bene processerit: et spes mali in quodā nō deserit: in die quarta aut pri⁹ terminū vite iudicabis. Sed in quib⁹ cūcta signa male peruenerit: neq boni spes vlla affuerit: i quarta die vel ante mortē obibit. 4.

PRima period⁹ hoc numero cōtinet: scda in septio: tertia in vn decio: quarta in quartodecio: quinta in decioseptio: sexta in vigesimo. Qui numer⁹ p quaternariū augumētādo in acuta egri tudine vsq in vigesimū diē decurrit: neq est ɔputari in cōpleto nūe ro diex: queadmodū neq anni: neq menses: ad quox formā tres se ptimanas in viginti diex spacio terminam⁹. 5.

Et periodus prima ex periodis eax apud hoc peruenit. 6.

DEinde ꝯm hāc rationē augmenti euenit prima period⁹ in vi gesimo die: scda in quadragesimo: et tertia in sexagesimo. 7.

IN quib⁹ valitudinib⁹ determiatio est tarda: pnostica in illis in initio sunt latentia: eax eīn pricipia ɔfusa sunt: iccirco cau ti⁹ inuigilādū est: et in singulis quaternis dieb⁹ studiosi⁹ intuendū: qd si feceris aut vix aut nunq falleris. 8.

ET finis quartane huiusmodi est. 9.

QUe vero in breui finiuntur: facili⁹ cognoscūtur. Differētia eīn illax est euidētissima. Euasuris quidē spūs suauis: neq dolor aliqs nimi⁹: et nocturna quies naturalis: et reliqua signa cun cta boni ordinis: vt diximus. Morituris vero spirit⁹ anxi⁹: et turba tus anim⁹: vigiliarū instātia: et oīs significatio mali nuncia. 10.

COnsiderabis igitur augmēti tempora vsq in statū; an sint vt supra disposuimus. 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

SEcundũ banc quoq rationē ⁊ in parientib⁹ cautus eris: ⁊ non parientibus similiter. 12.

SI dolor in capite acutissim⁹ cũ febre fuerit: ⁊ signũ aliqđ mortis apparuerit: mors cito aderit. Et si signũ mali nõ affuerit: ⁊ dolor vsq̄ in. xx. diē ꝑmanserit: neq febris abierit: sanguinē de narib⁹ expectabis: aut aliqđ apā in inferiorib⁹ partib⁹ corpis. Sz dolore adhuc restāte: sanguinē de narib⁹ expectabis: aut apā expectabis magis tñ dolore frōtē ac tēpora nõ relinquēte. 13.

ET sanguinē sperabis pl⁹ in illis q̄ sunt min⁹. 35. annoꝝ: apā ṽo magis in his qui sunt amplioris etatis. 14.

AUrium dolor acut⁹ cũ acuta febre ꝑmanēte malũ est. Expectabis in eo alienationē ⁊ mortē graue eñi est ⁊ molestũ. Interest ergo tua bene omnia a principio egritudinis perscrutari ⁊ attende re signa 15.

IUuenes eñi q̄ sunt in hac passiōe: in die septimo vel pri⁹ peunt. Senes ṽo tardi⁹ q2 febres ⁊ alienatio min⁹ eis q̄ȝ iuuenib⁹ cõtingũt: atq aures eoꝝ erũpunt ⁊ pus emittũt. In senili tñ etate vali tudo resurgit ⁊ interimit. Iuuenes ṽo anteq̄ȝ rũpat apostema peũt. Quod si crepuerit: ⁊ signum quodlibet apparuerit boni: aliquid boni sperabis. 16.

APostema ĩ gutture cũ acuta febre malũ ē. Et si aliđ mali signũ ex iam dictis visum fuerit: mortale est. 17.

SQuinātia pessima ⁊ cito mortifera ē q̄ ĩ gutture nõ apparet nec extat in ceruice cũ rubēti tumore: dolore tñ acutissimo existēte ⁊ spiritu orthomie. 18.

HEc mali species in ꝑma die suffocat: aut scđa: aut tertia: aut q̄rta. Altera hui⁹ mali spēs est cũ in gutture apā rubet: ⁊ ipa morti fera est: tñ pigrior est prima. 19.

TErtia vero in qua ceruix et guttur rubent prioribus diuturnior est: ⁊ nisi tumor ad interiora redierit: spei locus omnino non resistit. 20.

ET si delituerit: nõ tñ ipa die cretica: neq ꝑpter aliqđ apā rubētē tumorē alio trāsduxerit: neq putredinē patiēs expuerit: vel ad modicũ defecerit: ⁊ si dolor requiē mētit: mortē ad iteratiõis laborem promittit. 21.

BOnum est autem tumorem ⁊ ruborem foras ꝑmineri: qđ apostema si ad pulmonē intus lapsum fuerit: pus ibi efficit ⁊ amētem reddit. 22.

TUam tumidā ⁊ rubētē incidere timēdũ est: q2 vel sanies inde sequit. vel sanguinis flux⁹ nimi⁹. Laborabis igr̄ ad aliā curā cõfugere. Et si neq sic poteris incisionē effugere: ⁊ ampli⁹ crescit ⁊ liuescit: ⁊ si qđ palato adheret subtiliatur: tũc inde: sed ꝑus totũ corpus festinabis purgare: tempore fauente: ⁊ suffocationis timore minime reluctante. 23.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

QUorũ febris p modicũ lẽtescit:nec signũ finiẽde egritudinis habuerint:nec febris defect⁹ in die cretica fuerit: iterationẽ egritudinis habebis. 24.

QUib⁹ febrib⁹ pmanet:neqꝫ labore grauãt:neqꝫ mltũ molestã tur vue dolore:his apa futuꝝ ẽ i iũcturis iferioꝝ ptiũ post diẽ 20. Quib⁹ febres lõge: his pustule aut i articlis dolores fiunt. 25.

TRansactis.20.dieb⁹ post febrẽ opꝫ vt expectet exitura cũ ptrã sit egritudo vigesimum diem. 26.

Hoc aũt apa min⁹ euenit illis quoꝝ etas est inferior a.35.anno. 27.

Quib⁹ ṽo etas est plixior:fiet apa febribus manentibus. 28.

FEbrib⁹ ṽo inordinate vagãtib⁹ quartane sunt future: certi⁹ tamen circa autumnum. 29.

ET sicut illis qs pdixim⁹ apa orit: sic q.35.annũ preterierunt quartanarij efficiuntur. 30.

OMne apa magis in hyeme q̃ in alijs tẽporib⁹ euenit: ꝛ ampli⁹ moratur: ꝛ si sanatur non reciprocatur. 31.

QUib⁹ adsunt febres nõ mortifere: attestant in capite dolores ꝛ paciẽtes aũ se putãt tãq̃ muscas volitare: vl aliq̃ nigra. Et si dolor invitalib⁹ superuenerit: rubeã colerã vomituros sperabis. Et si rigor vel frig⁹ affuerit: ꝛ sub hyppocũdrijs frigidũ sentiũt: certiorẽ ꝛ subitũ vomitũ sperabis: ꝛ si cibũ assumunt rejiciunt. 32.

QUib⁹ ille dolor a pmordio febris in capite est ꝛ dolor q̃rta die aut q̃nta auget in septia euadũt. Quib⁹ ṽo die tertia dolor iceperit ꝛ crescit vsqꝫ i q̃ntã ꝛ septimã finit i nonã vl vndecima. Si ṽo cõtingat in decima ꝛ vrina poꝝ sit iseſt: in q̃rtadecia die liberant. 33.

QUe ṽo dixim⁹ tertianarijs eueniũt eq̃liter viris ꝛ mulierib⁹. Iu niorib⁹ ṽo eueniũt in febrib⁹ diuturnis ꝛ in veris tertianj. 34.

IN febrib⁹ si ẽ dolor capitis neqꝫ aũ oclos q̃buslibet nigris ap parẽtib⁹. s. ꝛ veluti flãma lãpadib⁹ ꝛ sub hyppocundria dextra vel sinistra sunt tensiões ꝛ tumores ꝛ tetani sine dolore his sanguis fluxur⁹ est de naribus. 35.

PUeris in acuta febre spasm⁹ cõtingit: maxie aũt si vẽtr. s cõsti pati sunt ꝛ vigilẽt ꝛ expaueãt ꝛ plãgãt ꝛ colorẽ variẽt: vt mõ citri ni: mõ rubei: mõ liuidi: mõ virides fiãt. hec veniũt pueris vsqꝫ in septi mũ annũ: maiorib⁹ ṽo his ꝛ iuuenib⁹ spasm⁹ in febrib⁹ nõ cõtingit nisi magnis existẽtib⁹ infirmitatib⁹ vt est frenesis. 36.

INterest g tua vt mlto studio pcũtes ꝛ eua furos siue pueros siue iuuenes discernas: nec i q̃lib ꝫ egritudie te negligẽt offeras. 37

HOnestũ qꝫ illõ est q sanitatẽ huic vulꝰ pmittere: illi ṽo mortẽ vult pnũciare. Et in breuiꝛ in plixa egritudine oẽs vt dixim⁹ significatiões opꝫ dignoscere ꝛ eq̃ rõne ppẽdere atqꝫ vires eaꝝ cõfer re: cautius tñ hec in vrinis ꝛ sputis facere. 38.

ET hec est nr̃a doctrina in acutis passiõib⁹ ꝛ in epidimicis egri tudinib⁹. i. lõgis vt in cãcroꝝ similib⁹ piculis: ne torpeas ꝛ tpa

presentesq; morbos attendas. 39

Scito oēs valitudines posse euenire oib⁹ tēporibus quasdā tn̄ q̄busdā magis est euenire ꝛ q̄rū signa mala sunt mala esse. q̄rū vero bona sunt econtra se habere. 40.

Adhuc significatiōes quas diximus in ethiopia ꝛ hesperia ꝛ septētione experti sumus. 41.

Nec desperatio aliq̄te ꝯturbet: q2 locupleti⁹ q̄s existimes tibi arridebit signoꝝ series si vt monuimus nr̄e rōni inuigiles. 42.

Neq; ad alias egritudines ꝛ alias p̄ceptiōes ab hac preceptiōe velis diffundere q2 q̄cūq; determinant nostro numero certo dieꝝ creticoꝝ nr̄o quoq; sint exposite ordine preceptorum.

¶ Explicit liber tertius pronosticorum Hyppocratis.

¶ Incipit liber Primus aphorismorum dn̄i Hyppocratis scd̄m antiquā translationem.

Vita breuis. Ars vero longa. Tempus autē acutū. Experimētū fallax. Judiciū aūt difficile. ¶ Op3 aūt nō solū seipsum p̄bere facientē q̄ oportet: s3 ēt egrotātē ꝛ presentes et ea que extrinsecus sunt. 2.

In ꝯturbatiōib⁹ vētris ꝛ vomitib⁹ q̄ spōte fiūt: si. q̄dē qualia op3 purgari purgent: ꝛ confert: ꝛ bene ferunt. Si vero non: cōtrarium. ¶ Sic ꝛ inanitio siquidem qualem oportet fieri fiat: ꝛ cōfert ꝛ bn̄ fert. Si vo nō: cōtrariū. ¶ Cōtēplari igit op3 ꝛ tp̄s et regionē: etates: ꝛ egritudines: in quibus op3 aut non. 3.

In exercitantibus ad summum bone habitudines sunt fallaces si in vltimo fuerint. Nō em̄ possunt manere in eodē: neq; quiescere Qui vero non quiescūt: nequaq̄; possu nt in melius addere: relinquitur ergo ad peius. Horum igitur causa bonam habitudinē soluere confert: ꝛ nō tarde: vt rursus principiū nutrimenti accipiat corpus. Neq; cōpressiones ad vltimū ducere: fallax enim est Sed qualis natura fuerit sustinentis ad hoc ducere. Similiter ꝛ inanitiones ad vltimum ducentes sunt fallaces. Et iterum resumptiones in vltimo existentes fallaces. 4.

Tenues ꝛ certe diete in diuturnis sp̄ passionib⁹ ꝛ in acutis egritudinib⁹ q̄b⁹ nō ꝯueniūt: difficiles. Ad vltimū tenuitat' q̄' adducunt diete difficiles. Et iterū resūptiōes in vltimo exn̄tes difficiles. 5.

In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: ꝛ iō magis ledunt. Oē em̄ peccatū quātūcūq; sit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ī grossiorib⁹. Propter hoc ꝛ in sanis fallaces sunt valde certe ꝛ cōstitute diete: q̄m peccātia difficilius ferunt. Propter hoc igitur tenues et certe diete fallaces sunt amplius parum solidioribus. 6.

Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectionem sunt potentes. 7.

Ubi vero scdz acumē egritudo ɔtinuos ꝛ vltimos labores hz vltia ꝛ tenuissima dieta necessariū estvti. vbi aūt nō: nō sz ɔuenit grossi⁹ reficere: ꝛtm̄ subcōdescēdereq̄tū egritudo mollior fueritvltis. 8.

Qñ in statu est egritudo: tūc tenuissima dieta necessariū est vti. 9.

Contemplari oportet igitur egrotātem si sufficiat dieta ad statuz egritudinis: ꝛ vtrū ille deficiat prius et non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat ꝛ obtundatur. 10.

Quibus ergo cōtinu⁹ est stat⁹ cōtinuo et tenuiter reficere opz. Quibus vero posterior status ad id et ante id parū afferendū. Prius vero vberius reficiendum: vt sufficiat egrotās. 11.

In paroxismis subtrahere cibū opz apponere eniz lesio ē. Et q̄cūqꝫ ꝑm circuitus exacuunt: in exacerbationib⁹ subtrahere opz. 12.

Paroxismos vero ꝛ cōsistētias declarāt egritudines: et tēpora āni: ꝛ circuituū adinuicē incremēta: siue quotidie: siue ꝑter diē: siue ꝑ ampli⁹ tp̄s fiāt. Sz ex post apparētib⁹: queādmodū in pleuretico sputū subrubeū si continuo appareat incboātē quidē abbreuiat si vero posterius appareat prolōgat. Et vrine egestiones ꝛ sudores et difficultas ꝛ eucritas longas ꝛ breues egritudines apparentia declarant. 13

Senes facillime ferunt ieiunium Secundo consistentes. Min⁹ vero pueri. Horum vero omniū maxime infantes. Horū vero ipsorum quicunqꝫ sunt animosiores existentes. 14

Qui crescunt plurimū habent innatū calorē: plurimo' igitur indigent nutrimento. Si vero nō cōsumitur corp⁹. Senib⁹ vero paruus calor inest: propter hoc igiꝉ paucis fomētis indigent: a multis cibis eīn extinguiꝉ calor. Propter hoc igitur ꝛ febres senib⁹ non similiter acute fiunt: frigidū enim corpus habent. 15.

Uentres hyeme ꝛ vere calidissimi sunt natura: ꝛ somni longissimi. In his ergo temporib⁹ oblatiōes plures dāde sunt. Etm̄ innatus calor est mult⁹: nutrimento igiꝉ ampliori indigent. Signum et etates ꝛ athlete. 16.

Humide diete omnib⁹ febricitātibus cōferunt: maxime vero pueris: ꝛ alijs sic assuetis refici. 17.

Quibus semel: aut bis: aut amplius: aut min⁹: aut ꝑm partē. Dandū vero est aliq̄d tp̄i: ꝛ hore: ꝛ regioni: ꝛ etati: ꝛ ɔsuetudini. 18

Estate vero: et autūno cibos grauissime ferūt. In hyeme vero facile. Uere vero secundo. 19.

His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neqꝫ cogere: sed auferri ex appositis ante crisim. 20.

Ea quoꝝ crisis fit: ꝛ quorū facta est equaliter: nō mouere: neqꝫ nouū facere: neqꝫ farmacijs: neqꝫ alijs ꝓuocatiōib⁹ vti: sz sinere. 21.

Que ducere oportet vndecūqꝫ natura maxime repit: inde ducere ꝑ cōuenientes regiones. 22.

Digesta medicari: ꝛ mouere nō cruda: neqꝫ in principijs: nisi sint

furiosa: multa vero nõ sunt furiosa. 23.
Que egerunt nõ multitudinẽ cõsiderare opꝫ: sꝫ quõ egerunt. Et si qualia opꝫ purgari purgent: ꝛ cõfert: ꝛ bene ferunt. Et vbi opꝫ vsqꝫ ad defectionem ducere: ꝛ hoc facere si sufficiat egrotãs. 24.
In peracutis passionibꝰ raro ꝛ in principijs farmacijs vti. Et hoc prius bene dijudicantes facere. 25.
Si qualia oportet purgari purgentur: et confert: et bene ferũt. Si vero contrarium importune. 26.

Explicit liber primus aphorismorũ Hyppocratis.

Incipit liber Secundus aphorismorum.

In quo morbo somnus laborem prestat: mortale. Si vero somnus iuuerit: non mortale. 2.
Ubi desipientiã somnus sedat: bonum. vbi vero p̃stat: malum. 3.
Somnus ꝛ vigilie, vtraqꝫ modo magis facta: malum. 4.
Non plenitudo: nõ indigentia: neqꝫ aliud qdcũqꝫ magis natura fuerit nihil bonũ. 5. Labores spõtanei narrãt morbos. 6.
Quicũqꝫ dolentes aliqd corporis: plurimũ dolorem non sentiunt: his mens egrotat. 7.
Quecũqꝫ multo tempore extenuantur corpora: tarde reuerti consueuerunt. Que vero modico modice. 8.
Si ex egritudine cibum accipiẽs quis nõ conualescat signũ est qꝛ corpus plurimo cibo vtitur. Si vero nõ accipienti hoc fit: significat quoniam corpus inanitione indiget. 9.
Corpora vbi quis vult purgare: oportet fluxa facere. 10
Non pura corpora quãtũcũqꝫ nutries magis ledes 11.
Facilius est repleri potu q̃ cibo. 12.
Que relinquuntur in morbis post crisim: subuersiones facere cõsueuerunt. 13.
Quibuscunqꝫ crisis fit: his nox difficilis est ante acumen, superueniens vero leuior: vt in pluribus. 14.
In ventris fluxibus mutationes egestionũ iuuant si non ad mala transmutantur. 15.
Ubi fauces egrotant aut pustule in corpore nascunt: considerare oportet egestiones. Si enim colerice fuerint: corpus egrotat. Si vero sanis similes: certum est corpus nutriri. 16.
Ubi indigentia non oportet laborare. 17.
Ubicunqꝫ cibus p̃ter naturã intrat: hic egritudinem facit. Manifestat vero sanatio. 18
Eorũ que nutriunt copiose ꝛ velociter: veloces secessus fiunt. 19.
Acutorũ morboꝝ non omnino certe sunt sanitatis p̃nũciationes neqꝫ mortis. 20.
Quibuscunqꝫ iuuenibus existentibus ventres fiunt humidi: his senescentibus exsiccantur. Quibus vẽtres iuuenibus fiunt sicci his senioribus factis humectantur. 21.

Potus indigentiam soluit. 22.
Ex plenitudine quecũq; egritudines fiũt euacuatio sanat. Et quẽ
cũq; ab euacuatione plenitudo. Et aliorum cõtrarietas 23.
Acute egritudines i quatuordecim diebus iudicãtur. 24.
Septime quarta est indicatiua: et alterius hebdomade octaua ẽ
principiũ. Cõtẽplaria vero vndecima: hec est enim quarta secũ-
de hebdomade. Cõtẽplaria vo rursꝰ septimadecima: hec est enĩ
quarta a quarta: decimaseptima vo ab vndecima. 25.
Estiue vero quarta ne vt multũ fiũt breues. Autũnales vero lõge.
Maxime vero que ad hyemẽ cõiũgũtur. 26.
Febrẽi spasmo melius est fieri: q̃ spasmũ in febre. 27
Non sm rationẽ alleuiatis nõ opꝫ credere: neq; vereri valde mala
q̃ fiũt irrationabiliter. Multa enim taliũ incerta sunt et nõ val-
de pmanere neq; morari consueuerũt. 28.
Febricitãtibꝰ nõ fortiter: neq; oĩo in supficie pmanere ⁊ nihil mi-
nuere corpus: aut tabescere magis eo qd sm rõem fit malum est:
hoc eniꝫ longitudinẽ egritudinis significat: hoc aũt ĩbecillitatẽ
virtutis significat 29.
Inchoãtibus morbis si q̃d videt mouere moue. In statu vo habe-
re silentium meliꝰ est. 30.
Circa pricipia ⁊ fines oĩa ĩbecilliora. Circa vo statꝰ oĩa fortiora. 31
Ex egritudine vo bñ reficiẽti ⁊ nihil addere corpus malum. 32.
Plerũq; oẽs male se habẽtes sm principia quidẽ bene recipiẽtes ⁊
nihil addẽtes: i fine rursus abstinẽt. Scõꝫ pricipia q̃dẽ abstinẽtes
fortiter. Posterius vero bene reficiẽtes meliꝰ cõmutant. 33.
In oĩ egritudine cõfortari mẽte: ⁊ bene se habere ad oblatiões bo-
num. Contrarium vero malũ. 34.
In morbis minus periclitãtur egrotãtes. Quibũscũq; pprie natu
re: et etatis: ⁊ habitudinis: tẽporis ⁊ regionis: ⁊ hore egritudo
inest magis q̃ quibꝰ nõ ppria sm aliq̃d horũ inest. 35.
In oĩbꝰ morbis ea q̃ circa vmbilicũ ⁊ pectinẽ sunt spissitudinem
habere melius est. Nimis vero tenue et tabefactũ maluꝫ. Fallax
enim hmõi ad inferiores purgationes. 36.
Sana habentes corpora farmaciis purgati exoluũtur. Celeriꝰ vo
malo cibo vtentes. 37
Sana habentes corpora farmaciis vti difficile est. 38.
Parum deterior cibus ⁊ potus delectabilior vero meliorib⁹ quidẽ
in delectabilibus magis appetendus. 39.
Senes iuuenibus plerunq; egrotant minus. Quecũq; vo egritu-
dines eis cronice sint: multotiens commoriũtur. 40
Branchi ⁊ corrizei valde senibꝰ nõ maturãtur. 41.
Qui exoluuntur frequenter et fortiter sine manifesta occasione: re
pente moriuntur. 42.
Appoplexiam soluere fortẽ ĩpossibile est. Debilẽ vero nõ facile. 43

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Strāgulatorū dissolutorū nondum mortuorū: nō referūt quibuscūq; spuma fuerit circa os. 44.
Crassi valde fm naturā cito moriunt magis gracilibus. 45.
Epilēticorū iuuenib⁹ alteratione mutatiões maxime etatis: horarū locorum: faciunt euitarum. 46.
Duorum dolorū qui simul fiunt: non fm eundem locum: maior denigrat alterum. 47.
Circa generationem saniei dolores z febres accidunt magis q̄ facta sanie. 48.
In oī motiōe corporis cū ceperit quis dolere: quiescere statiz remedium est. 49.
Assueti assuetos labores ferre: z si fuerint imbecilles aut senes: insuetis z fortibus z iuuenibus facilius ferunt. 50.
Ex multo tpe cō sueta: z si fuerint deteriora insuetis: min⁹ molestare consueuerunt. Oportet igit ad incōsueta trāsmittere. 51.
Scōm multū z repēte euacuare: aut replere: aut calefacere: aut infrigidare: aut aliter quomodolibet corpus mouere: fallax est: z oīno nature inimicū. Paulatim vero certū. Et ex alio ad aliud. transire decet: non aliter. 52.
Omnia fm rōnē faciēti: z nō euenieti fz rōnē nō opz trāsire ad aliō manente eo quod visum est a principio. 53.
Quicūq; vētres habēt hūidos iuuenes q̄dē existētes: siccos habētibus meli⁹ cōmutāt. In senectute vo deteri⁹ cōmutāt: siccant eñi vt in pluribus senescentibus. 54.
In magnitudine vo corporis iuuenescere q̄dē decēs est: z nō insuaue. Senescere vo inutile: z peius minoribus.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit liber Tertius aphorismorum.

Mutatiões temporū maxime generāt morbos. Et in horis magne mutationes aut frigiditatis: aut est⁹. Et alia fm rationem sic. 2.
Naturarū hec q̄dē ad estatē: hec vo ad hyemē: bene aut male nate sunt. 3.
Egritudinum alie ad alias bñ aut male nate sunt. 4.
Etates q̄dā ad regiões: z horas: z dietas bñ aut male nate sunt. 5.
In horis qñ eadē die: aliqñ q̄dē estus: aliqñ vero frigus: autūnales egritudines expectare oportet. 6.
Austrini flat⁹ grauāt auditū: caliginosi caput grauātes: pigri dissoluentes. Si vo boreas fuerit: tusses: faringes: vētres duri: dissurie: horrores: dolores: z pectorū z laterū: quando isti preualuerint talia in morbis expectare oportet. 7.
Cū estas fit veri silis: sudores multos in febrib⁹ expectare opz. 8.
In siccis temporibus febres acute fiunt. Et siquidem annus talis existens amplius fuerit: qualem cōstitutionem fecerit in plurib⁹:

et tales egritudines qn̄ isti ꝑualēt talia in morbis patiunt egrotā tes expectare oportet.
In moderatis tēporib⁹ si tēporaliter tēpora se reddiderint: boni sta t⁹ ⁊ bone egritudinis determinatiões fiūt. In imoderatis ꝟo ma xime immoderate: ⁊ difficiles determinationes. 9. 10.
In autūno acutissime fiūt egritudines: ⁊ maxie mortifere: vt in pluri b⁹ ⁊ Uer vero sanissimum: ⁊ minime mortiferum. 11.
Autumnus ptisicis malus. 12.
De tēporib⁹: siquidē hyēs sicca ⁊ borealis fuerit: ver ꝟo pluuiosū ⁊ austrinū necesse est estate febres acutas ⁊ obtalmias: ⁊ dissinterias fieri: maxime mulieribus: ⁊ humidis natura. 13.
Si ꝟo austrina hyēs ⁊ pluuiosa ⁊ trāqlla fiat: ver ꝟo siccū ⁊ boreale: mulieres siqdē qb⁹ pt⁹ ad ver iest: ex oī occasiōe abortiunt. Si ꝟo genuerint: morbidos pueros ⁊ imbecilles pariūt: vt aut statim re⸗ soluāt aut morbidi ⁊ tenues viuāt existētes. Alijs ꝟo iunioib⁹ qdē dissintirie: ⁊ obtalmie sicce fiunt. Senioribus ꝟo catarri celeriter dissoluentes. 14.
Si ꝟo estas sicca ⁊ borealis fiat: autūnus ꝟo pluuiosus austrin⁹ ca pitis dolores in hyeme: tusses; brancbi: ⁊ corize fiunt: quibusdā ve ro etptisis. 15.
Si ꝟo autūn⁹ borealis fuerit ⁊ inaquosus: hūidis natura ⁊ mulierib⁹ cōfert. Reliqs ꝟo obtalmie fiūt sicci: ⁊ febres acute: ⁊ corrize diutur ne. Quibusdā ꝟo ⁊ melancolie. 16.
Cōstitutiões anni ꝟo omnino qdem sicce pluuialib⁹ sunt saniores et minus mortifere. 17.
Egritudines ꝟo in pluuialib⁹ vt multū fiūt: ⁊ febres lōge ⁊ vētris flu xus ⁊ putredines: ⁊ epilepsia: ⁊ appoplexia: ⁊ squināces. In siccis ꝟo cōsumptiōes: ptisis ⁊ obtalmie: artetice: stāgurie. ⁊ dissinterie. 18.
Quotidiane ꝟo cōstitutiões boreales corpa cōstituūt qdē fortio⸗ ra ⁊ bn̄ mobilia: ⁊ bn̄ colorata ⁊ meli⁹ audiētia faciūt: ⁊ vētres sic⸗ cant: ⁊ oculos mordēt ⁊ circa thoracē dolorē faciūt: ⁊ siqdem pri⁹ est dolendum magis dolet. 19.
Austrine ꝟo corpora dissoluūt ⁊ humectāt: ⁊ capitis ⁊ audit⁹ graui⸗ tates faciūt: ⁊ vertigines in oculis ⁊ corpore difficilem motum et ventres humectant. 20.
Scōm horā qdē veris ⁊ extreme estatis pueri ⁊ eoꝝ affines etatib⁹ ⁊ bn̄ degūt ⁊ maxie sani sunt. Estate ⁊ autūno vsq ad aliō qdē senes. Reliquo ꝟo autūno ⁊ hyeme medij etate. 21.
Egritudines qdā oēs in oib⁹ horis fiūt: qdā ꝟo maxime ꝺm quedā earum fiunt ⁊ exacuuntur. 22.
Uere siqdē manie: ⁊ melancholie: ⁊ epilepsie: sanguis flux⁹: sqnātes corrize: brāchi: tusses: lepre: licbineis: alphi: rubores vlcerosi pluri⸗ mi: pustule: ⁊ artetice. 23.
Estate ꝟo quedā hoꝝ febres cōtinue: ⁊ causon: ⁊ tertiane plurime: et

vomitus:⁊ dyarie:⁊ oculoꝝ ⁊ aurium dolores:oris vlcerationes:⁊ pudendorū putredines:⁊ dissudationes. 24.

Autūno vō ⁊ estiuoꝝ multa ⁊ febres quartane: ⁊ errātes:⁊ splenes ⁊ hydropes: ⁊ ptisis:⁊ vlcerationes:⁊ strāgurie: ⁊ lieterie:⁊ sciades ⁊ squinātes: ⁊ ābelitꝰ ⁊ hylei: ⁊ epilepsie: ⁊ manie ⁊ melācholie. 25.

Hyeme pleuretides:peripleumonie:corize:brāchi tusses: dolores pectoꝝ:lateꝝ ⁊ lumboꝝ:dolor capitis: vertigines ⁊ apoplexie. 26.

In etatibꝰ vero talia accidunt. Pueris quidē ⁊ nouiter genitis vlcerationes oris:vomitꝰ:tusses:faringes vmbilici flegmones; vigilie.tumores:⁊ auriū humiditates. 27.

Cum vero dentes ꝓducūt:gingiuaꝝ pruritꝰ:febres: spasmi:dyarie ⁊ maxime qñ producūt caninos dentes:⁊ pinguissimis pueroꝝ ⁊ duros ventres habentibus. 28.

Senioribus vero factis peritbimia spondilis ꝗm collū intus ipulsiones:asmata:litbiases:lumbrici rotundi:ascarides:acrocordines:satbiriasis.scrophule ⁊ alie pustule. 29.

Seniorībꝰ vero ⁊ ad iuuentutē accedentibꝰ.⁊ horū multa. ⁊ febres diuturne magis:⁊ ex naribus sanguinis fluxus. 30.

Plurime vero pueris passiones terminantur.hec quidē in quadraginta diebus.hec vero in septē mēsibꝰ: hec vō in septē annis.hec vero ad iuuētutē accedūt:queꝗ vero permanent pueris ⁊ non soluunt circa iuuentutē: aut feminis circa menstruoꝝ eruptiones.veterascere consueuerunt. 31.

Adolescentibus vero sanguinis sputa:ptisis:febres acute:epilepsie ⁊ alie egritudines:⁊ maxime predicte. 32.

Ultra vō hāc etatē asmata:pleuretides:peripleumonia: litargie: frenesis:causon.dyarie diuturne:colere:dissinterie: lienterie: et emorroydes. 33.

Senioribus disnie:catarri cū tussi:strāgurie:dissurie: articuloruꝫ dolores:nefreses:vertigines:appoplexie: cacesie:pruritꝰ totius corpis:melācolie:vigilie:vētris ⁊ nariū hūiditates:oculoꝝ hebetudo:glaucositas:⁊ grauitas auditus.

Explicit tertius liber aphorismorum.

Incipit liber Quartus:aphorismorum.

Pregnātes si ꝯuenit purgare:a.iiij.mēse vsꝗ ad septiuꝫ Minus vō has. Minora vero ⁊ seniora vereri opꝫ. 2.

In farmaciis talia ducere ex corpe qualia spōte veniētia sunt vtilia. Que vō ꝯtraria veniētia quiescere. 3.

Si qualia opꝫ purgari purgentur:⁊ confert.⁊ bene ferunt. Cōtraria vero grauiter. 4.

Purgare quidem estate superiora:hyeme vero inferiora. 5.

Sub cane:⁊ ante canem moleste sunt purgationes. 6.

Graciles ⁊ facile vomētes purgare superius:timētes hyemem. 7.

Difficile vō vomētes ⁊ medie carnosos inferius:timētes estatē. 8.

Ptisicos vero metuentes ad superiores farmacias. 9.
Melācolicis ꝟo īferiꝰ eadē rōne vehemētiꝰ ꝯtraria apponētes. 10.
Medicari īvalde acutꝭ ſi expedit eadē die: differre ēnī talibꝰ malū ē.
Quibuſcūꝫ torſiōes: ⁊ circa vmbilicū dolores ⁊ lūbos ⁊ dolor (11.
nō ſolutꝰ ſit: neqꝫ farmacijs: neqꝫ alit̄ in hydropē ſiccā ꝓficit. 12.
Quibꝰ vētres lienterici hyeme ſuperiꝰ medicari malū. 13.
Ad elleboros his ꝙ nō facile ſurſum purgātur: ante bibitionē opꝫ
prehumectare corpora plurimo nutrimēto ⁊ requie. 14.
Cum biberit quis elleborum ad motiones quidē corpꝰ magis opꝫ
ducere. Ad ſomnos vero ⁊ immobilitates minꝰ. Declarat autē
nauigatio: q̄m motꝰ corpa turbat. 15.
Cum volueris magis ducere elleborum moue corpus. Cū vero ſta
tuere: fac ſomnum ⁊ noli mouere. 16.
Elleborus ꝑiculoſus eſt ſanas carnes hn̄tibꝰ: ſpaſmū eñ facit. 17.
Non febricitātibꝰ exiſtētibꝰ ſi fiat faſtidiū ⁊ cordis morſus ⁊ tene
broſitas ocłoꝝ ⁊ os amaricatū: ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. 18.
Supra dyafragma dolores ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. Quicūqꝫ
vero inferiꝰ: ſignificāt inferiꝰ. 19.
Quicūqꝫ ī farmacijs nō ſitiūt cū purgāt: nō q̄eſcāt: donec ſitiāt. 20
Non febricitātibꝰ exn̄tibus ſi fiat ſtrophus: vel genuū grauitas ⁊
lumboꝝ dolor deorſum farmacia indigere ſignificat. 21.
Egeſtiōes nigre vel q̄lis ſanguis ſpōte veniētes: ⁊ cū febre ⁊ ſine fe
bre peſſime. Et quātūcūqꝫ fuerint colores plures malū. Cū phar
maco ꝟo meliꝰ. Et quāto plures fuerint colores nō malū. 22.
Egritudinibꝰ ꝙbuſcūqꝫ incipiētibꝰ: ſi fel nigrū: aut ſurſum: aut de-
orſuꝫ exierit mortale. 23.
Quibuſcūqꝫ ex egritudinibꝰ acutis: aut multi tpis: aut abortibus
aut aliter extenuatis ſi fel nigrū exierit: aut qualis ſanguis ni-
ger ſequēti die morientur. 24.
Diſſinteria ſi a felle nigro inceperit mortale. 25.
Sāguis ſurſuꝫ ꝙdē qualiſcūqꝫ malū: deorſū ꝟo ſi niger exierit bo-
nū. 26. Nigre egeſtiones ſi a diſſinteria habito: vt inteſtinoꝝ
carnes egerant mortale. 27.
Quibuſcūqꝫ in febribꝰ ſanguinis fluit multitudo: vndecūqꝫ ī reſum
ptionibus ventres his humectātur. 28.
Quibuſcūqꝫ fellee egeſtiōes ſūt: ſurditate ſupueniēte q̄eſcūt. Et qui
buſcūqꝫ ſurditas felleis egeſtionibꝰ ſupueniētibꝰ quieſcūt. 29.
Quibuſcūqꝫ in febribꝰ ſextanis exn̄tibꝰ rigores fiūt diſcriti ſūt. 30.
Quibuſcunqꝫ exacerbatiōes fiūt ſi qua hora febris acceperit: ī cra
ſtinū eadē hora incipiūt diſcrita. 31
Laborioſis in febribꝰ circa articulos ⁊ circa maxillas maxīe apo-
ſtaſes fiunt. 32.
Quibuſcūqꝫ reſurgentibus ex morbis ſi aliquid doluerit: ibi apo-
ſtaſes fiunt. 33.

Si vero et prius doluerit: aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 34.

Si a febre habito tumore nõ existente in faucibus suffocatio repẽte superuenerit mortale. 35.

Si a febre habito collũ cõuertatur vt vix possit deglutire: tumore nõ existente in collo: mortale. 36.

Febricitãti si ceperit sudores boni sunt tertiani: q̃ntani: septeni: et q̃ nono die. 7. 11. z. 14. z. 17. z. 20. z. 21. z. 24. z. 27. z. 30. z. 31. z. 34. z. 37. z. 40. Isti eñi sudores egritudies indicãt. Qui vero ita non fiũt: dolorẽ significãt z lõgitudinẽ egritudinis z cõuersionẽ. 37.

Frigidi sudores cũ febre acuta quidẽ facti mortẽ significãt. Cum mollio ri vero febre longitudinẽ egritudinis significant. 38.

Et vbi in corpore sudor: ibi egritudinẽ narrat. 39.

Et vbi in corpore calidum vel frigidũ: ibi egritudo regnat. 40.

Et vbi in toto corpore mutationes: z si corpus: aut infrigidatur: aut statim calidũ fit: aut calor alter ex altero fit: significant longitudinem egritudinis. 41.

Sudor multus ex sõno sine aliqua manifesta causa factus significat quoniã corpus plurimo cibo vtitur. Si vero cibũ nõ accipiẽti hoc fiat: significat quoniam indiget euacuatione. 42.

Sudor multus frigidus vel calidus semper fluens: frigidus maiorẽ: calidus vero minorem egritudinem significat. 43.

Febres quecũq; nõ deficiẽtes tertia die fortiores fiũt piculose. Que cũq; vero sic defecerint: significant qm non periculose. 44.

Quibuscũq; febres lõge sũt: his dolores: z pustule fiũt i articulis. 45

Quibuscũq; ex febribus resurgẽtibus aut pustule: aut dolores fiũt in articulis: his amplioribus cibis vtuntur. 46.

Si rigor inciderit febre non deficiente: iam debili existente virtute mortale. 47

Excreationes si in febribus nõ deficientibus liuide: vel sanguinee z fetide: z fellee sint: omnes male sunt. Egeste vero bene: bone sunt z secundum secessum: z secundum vrinas. Si vero nõ aliquid vtiliũ egrediatur per hec loca: malum est. 48.

In nõ deficiẽtibus febribus: si quedã extra frigida fuerint: que vero intus ardeant z sitim habeant: mortale. 49.

In nõ deficiẽtibus vero febribus: si labiũ: aut oculus: aut superciliũ: ãt nasus distorqueatur: aut nõ videat: aut nõ audiat: iã debili existẽte corpore: quodcũq; horũ fiat prope mors est. 50.

Ubi febre nõ deficiẽte disnia supuenerit: z desipiẽtia mortale ẽ. 51.

In febribus apostema nõ solutũ ad primas crises: lõgitudinẽ egritudinis significat. 52.

Quibuscũq; i febribus ãt i aliis egritudinibus volũtarie oculi lachrymantur: nihil icõueniẽs. Quibuscũq; vero nõ secundum voluntatem inconueniens. 53.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quibus in dentibus in febribus limositates fiũt fortiores ꝛ diuturniores fiunt febres. 54.
Quibus plerunq; tusses sicce ꝛ modice ꝓuocate in febribus ꝛ renitibus: non valde sitientes sunt. 55.
In bubonib⁹ febres facte oẽs male: exceptis ephimeris. 56.
Febricitãti sudor superueniẽs nõ deficiẽte febre malũ: ꝓlongatur eñ morb⁹ ꝛ humorẽ plurimũ significat. 57.
A spasmo ꝛ tetano habito febris supueniens soluit egritudinẽ. 58.
A causone habito rigore superueniente solutio fit. 59.
Tertiana ꝟo si nõ iudicat in septẽ periodis: longissima erit. 60.
Quibuscũq; aures in febribus surdescunt: sanguis ex narib⁹ fluẽs aut vẽter turbatur: soluit egritudinem. 61.
Que iudicantur in paribus diebus discrita sunt: ꝛ amica conuersionis. 62.
Quibuscunq; in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres soluuntur. 63.
Quibuscũq; in febrib⁹ icteritia supuenerit añ.7.diẽ malũ. 64.
Quibuscũq; i febrib⁹ i.7.ãt.6.ãt.11.ãt.14.die icteritia supuenerit bonũ si nõ dextrũ hyppocũdriũ durũ fiat: si ꝟo fit nõ bonũ. 65.
In febrib⁹ circa ventrẽ cauma forte ꝛ cordis morsus malum. 66.
In febrib⁹ ex somnis timores aut spasmi malum. 67.
In febribus spiritus offendens malũ: spasmũ eñ significat. 68.
In febrib⁹ acutis spasmi: ꝛ circa viscera dolores fortes malũ. 69.
Quib⁹ vrine grosse: globose: pauce: nõ sine febribus multitudo veniens: ex his tenuis iuuat: maxie ꝟo talia veniũt: quibus ex principio aut celerius hyppostases fiunt. 70.
Quibus vrine in febribus cõturbate ꝛ cõuerse velut subiugalium: his capitis dolores: aut adsunt: aut aderunt. 71.
Quibus in septima terminantur: his nubẽ hꝫ quarta dies vrinaꝫ rubeam vel alia ꝼm rationem. 72.
Quib⁹ vrine lipide aut albe male: maxie si i freneticis appareãt. 73
Quib⁹ hyppocũdria suspẽsa sunt ꝛ subrugiẽtia lũbi dolore superueniente: ventres his humectãtur si nõ vẽtositates erũpãt: aut vrine multitudo superueniat: in febribus vero fiunt hec. 74.
Quibus spes ad articulos aꝑa conuerti eruet ab apostemate: vrina grossa ꝛ multa ꝛ alba facta velut in laboriosis febribus. ꝛ maxime si quartanis quibusdã incipit fieri. Si ꝟo sanguis ex naribus fluat valde ꝛ celeriter soluitur. 75
Si sanguinem aut pus minxerit: rhenum aut vesice vlcerationem significat. 76.
Quibuscunq; in vrina grossa: quasi carnium frusta: vel sicut pili sunt: his de rhenibus exeunt. 77.
Quib⁹ in vrina pingui exñte furfura migunt: his vesica scabit. 78
Quicunq; sanguinem sponte mingunt; his de rhenibus vene ru-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

pturam significant. 79.
Quibuscunq; in vrinis harenosa substãt sedimina: his vesica aũt & renes lithiasim habent. 80.
Si sanguinẽ mingũt: aut trũbos & strãguriã hñt: & dolor incidit in pectinẽ: & subvẽtre: & perithoneõ circa vesicã: dolorẽ significat. 81.
Si sanguinẽ aut pus mingunt: aut squamas: & odor grauis vesice vlcerationem significat. 82.
Quibꝰ i vrinali via pustule nascunť: sanie facta & erupta solutio fit morbi. 83.
Urina multa facta noctu: modicũ secessum significat: & ecõuerso.
Explicit liber quartus aphorismorum.

Incipit Quintus liber aphorismorum domini Hyppocratis.

Spasmus ex elleboro mortale. 2.
In vulnere spasmus superueniens mortale. 3.
Sãguie mľto fluẽte spasmꝰ innatꝰ aut singultꝰ malũ. 4.
Spasmꝰ ĩnatꝰ & singultꝰ post nimiã inanitionẽ malũ. 5
In imoderata purgatõe spasmꝰ ãt singultꝰ ĩnatꝰ malũ. 6
Si inebriatꝰ aliq̃s repẽte sine voce fiat: spasmo innato moriť: si nõ febrẽ acceperit eũ: ãt añ horã ĩz quã crapule soluũť locutꝰ fuerit. 7
Quicũq; a tetano apprehenduntur: in quatuor diebꝰ moriũtur. 8.
Si vero hos effugerint: salui fiunt. 8.
Epilepsie q̃bꝰ ante iuuẽtutẽ nascuntur mutationẽ hñt: q̃bꝰ võ post vigesimũ quintũ annum cõmoriuntur vt plurimum. 9.
Quicũq; pleuretici fcti i. 14. diebꝰ nõ purgãť hi i ẽpima traseũt. 10
Ptisis fit maxie in etatibꝰ a. 18. annis vsq; ad. 25. annum. 11.
Quicũq; squinãtiã effugiũt: & ad pulmonẽ eis conuertiť: in septem diebus moriunť. Si võ hos effugerint: empici fiunt. 12.
Qui a ptisi molestantur si sputũ qualecũq; expuũt graue fetet sup carbones effusum & capilli a capite defluunt: mortale. 13.
Quibuscũq; ptisicis capilli defluũt: dyaria supueniẽte moriũť. 14.
Quicũq; sanguinẽ spumosuz expuũt: his ex pulmõe eductio fit. 15.
Ptisi habito diaria superueniente mortale. 16.
Quicũq; ex pleuretide ẽpici fiunt: si purgẽtur in. 40. diebꝰ a qua die ruptura fit q̃escunt. si võ nõ: in ptisim transeũt. 17.
Calidũ nocet hoc frequẽter vtẽtibus carniũ effeminationẽ facit: neruorũ incõtinentiã: mentis stuporẽ: fluxũ sanguinis: & defectiones spiritus: quibusdam vero & mors sequitur. 18.
Frigidũ võ spasmos & tetanos & nigrores & febriũ rigores. 19.
Frigidũ inimicũ neruis ossibus dẽtibꝰ cerebro spinali medulle. Calidum vero vtile & amicum. 20.
Quecũq; infrigidata sunt: recalefacere opz: exceptis quibuscunq; sanguinem manare futurum est. 21.

Ulceribus frigidū mordax: cutē indurat: dolorē sine sanie facit: nigrores: rigores: spasmos: tetanos: ꝛ febres. 22.

Est aūt vbi i tetano sine vulnere iuuene bñ carnoso estate media aq̄ frigide mlta i fusio: calor] reuocationē facit: calor ꝟo h liberat. 23.

Calidū saniē faciens in oi vulnere maximū signū ad certitudinem cutem mollit ꝛ attenuat sine dolore: rigor: tetanorū ꝛ spasmorum mitigatorium est. Cor vero q̄ in capite sunt soluit grauedinem. Plurimum confert ossiū fracturis: magis vero denudatis. Horum aūt maxie in capite vulnera habētib⁹: ꝛ q̄cūq̄ a frigiditate oriūtur: aut vulnerātur: ꝛ herpetis vulneribus comedentibus: ano pudēdo: vesice: ꝛ matrici. Calidum quidē determinās ꝛ amicum. Frigidum ꝟo cōtrarium: ꝛ occidens. 24.

In his ꝟo opꝫ frigido vti vñ sanguis fluere futurus est: non super loca sed circa ea. Et quecūq̄ flegmones: aut inflāmatiōes in rubeū aut subsanguineum colorē sunt tendētes ex recēti sanguine quoniā veterata denigrat: ꝛ iuuat herisipilā nō vulneratā quoniam vulnerate nocet. 25.

Frigida velut nix vel christallus pectori inimica: tusses cōmouētia sanguinē fluere facientia: ꝛ catarros. 26.

In articulis dolores ꝛ tumores sine vlceratione podagrā ꝛ spasmū ꝛ horum plurima frigida aqua infusa refrigerat ꝛ attenuat ꝛ dolorē soluit. Stupor eñ mediocris dolorem minuit. 27.

Aqua que cito calefit ꝛ cito infrigidatur: leuissima est. 28

Quibuscūq̄ bibere desiderium est noctu valde sitiētibus: si superdormierint bonum. 29.

Muliebria educit calefactio ex aromatibus. Multotiens ꝟo ꝛ ad alia vtilis esset si non grauedinem capitis faceret. 30.

Mulier in vtero habens flobothomata abortuꝫ facit: sꝫ magis cuius maior est fetus. 31.

Mulieri i vtero hñti ab aliq̄ acuta egritudinū accipi mortale. 32

Mulieri sanguinē vomēti mēstruis superueniētib⁹ solutio fit. 33.

Mulieri mēstruis deficiētib⁹ sanguinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 34.

Mulieri i vtero hñti: si vēter mltū fluat: piculū est abortiendi. 35.

Mulieri que a matrice molestať: aut difficile generanti sternutatio superueniens bonum. 36.

Mulieri mēstrua habenti sine colore ꝓprio ꝛ non ꝑm se semper facta: purgatione indigere significat. 37.

Mulieri i vtero hñti: si subito mamille graciles fiāt abortit. 38.

Mulieri in vtero habēti: si altera mā milla gracilis fiat: geminos hñti: alteruꝫ abortiet. Et si quidē dextra gracilis fiat: masculum si vero sinistra feminam. 39.

Similiter que neq̄ pregnās neq̄ generauit lac hꝫ: huius menstrua defecerunt. 40

Mulierib⁹ q̄b⁹ ad māmillas sanguis ꝯuertiť: maniā significat. 41

Mulierē si vis scire si ꝯcepit: mellicratū qn̄ dormitura ē: da biberē ei: & si q̄dē torsiões habuerit circa vētrē ꝯcepit: si vo nō minie. 42.
Mulier siquidē masculū ꝯcepit: bene colorata est: si vero feminā: discolorata. 44.
Si mulieri pregnanti herisipila fit in matrice: mortale. 44.
Que p̄t naturā tenues exn̄tes ꝯcipiūt: abortiūt an̄q̄ grossescāt. 45
Quecūq̄ corpa moderate h̄ntes abortiūt scd̄o mēse: aut tertio. sine omni occasiōe manifesta: his cotilidones mucilla ginib⁹ pleni sunt: & non p̄nt pre grauedine tenere fetū: sed abrūpuntur. 46.
Quecūq̄ exn̄tes preter naturā crasse nō cōcipiūt: his pinguedo os matricis obturat: & priusq̄ extenuentur nō cōcipiūt. 47.
Si matrix in vertebro posita fecerit saniē: necesse ē ꝯmotū fieri. 48.
Fet⁹ maris q̄dē in dextris: femine vero in sinistris magis. 49.
Ad matricis p̄cipitatiões obtalmicū apponēs apphēde os & nares.
Mulieri in vtero habēti tenasmō innat⁹ abortire facit. 51. (50.
Mulieri mēstrua si velī retinere: sitiā maiorē ad mām illas appone
Quecūq̄ in vtero h̄nt hisꝯcluditur os matricis. 53. (52.
Mulieri in vtero h̄nti lac ex mām illis multū fluēs: fetū significat debilē. Si vero vbera dura fuerint sanū fetū significat. 54.
Quecūq̄ corrupture sunt fet⁹: his vbera gracilia fiūt. Si vero rursus dura fiunt. Et si dolor est in vberib⁹ aut ī vertebris: aut ī genibus: aut in oculis nō corrumpunt. 55.
Quibuscūq̄ os matricis durū ē: his necesse ē os matricūꝯcludi. 56
Quecūq̄ ī vtero h̄ntes a febrib⁹ accipiūt: & fortit calefiūt sine occasione manifesta: generant periculose & difficulter: aut abortiunt per īclitantes. 57.
In fluxu muliebri spasm⁹ & animi defectio si superueniat: malū. 58.
Menstruis plurimis eueniētibus accidūt egritudines: & nō venientibus a matrice: accidunt egritudines. 59.
In ano flegmones patienti: & matrice flegmonē h̄nte: strāguria superuit. In epate vero flegmones patiēti singult⁹ superuenit. Et in rhenib⁹ habentib⁹ saniē: strāguria accidit. 60.
Mulier si nō cōceperit: velis aūt scire si ꝯcipiet: cōtegens vestimētis suffumiga deorsum: & si quidē trāsire videatur odor p̄ corpus ad os & nares: cognosce qm̄ ea nō propter se nō generat. 61.
Mulieri ī vtero h̄nti si purgatiōes exeūt īpossibile ē fetū sanū esse.
Si mulieri purgatiōes nō exeūt: neq̄ febre: neq̄ rigore superueniēte: angustie vero: abhominationes: defectiones animi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere. (62. 63.
Quecunq̄ frigidas & dēsas matrices h̄nt: nō ꝯcipiēt. Et q̄cūq̄ humidas h̄nt matrices nō ꝯcipiunt: extinguit em̄ in eis semen. Et q̄cūq̄ siccas & magis ardētes: nō ꝯcipiūt: indigentia em̄ nutrimēti corrumpit semē. Et quecūq̄ ex vtrisq̄ tēperiem h̄nt moderate fiunt huiusmodi generātes: anxietates: abbominatio. 64.

Similiter ⁊ in maribus; aut enī ꝓpter raritatē corporis spūs extra fertur vt nō incidat semen: aut propter debilitatē humiduꝫ diffunditur extra; aut propter frigidū nō calefit: ita vt ꝯgreget ad hunc locū: aut propter caliditatem ipsum hoc fit. 65.

Lac dare caput dolentibꝰ malū est. Malū vero ⁊ febricitātibus: ⁊ quibuscunqꝫ hyppocundria suspēsa rugiūt: ⁊ sliticulosis. Malū vero quibꝰ fellei secessus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ in quibꝰ sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptisicis non valde febricitātibꝰ. Dare vero et in febribus longis nullo predictoꝝ signorū presente: ⁊ extra rationē tabefactis. 66.

Quibus tumores in vulneribꝰ apparent nō valde spasmātur: neqꝫ insaniūt. His vero non apparentibꝰ repente: quibꝰ quidē retro spasmi ⁊ tetani fiant. Quibꝰ vero in priori parte: mania ⁊ dolor lateris acutꝰ: aut empima aut dissinteria si rubei fiūt tumores. 67

Si in vulneribus malis ⁊ fortibꝰ existentibus tumor nō appareat: magnum malū: laxa bona cruda mala. 68.

Posteriora capitis dolētia: in fronte recta vena incisa iuuat. 69.

Rigores mulieribus incipiūt ex lumbis magis: ⁊ per dorsuꝫ ad caput ⁊ viris retro magisqꝫ in priori parte corpis: velut cubitoruꝫ coxarū: ⁊ propter cutē raram: declarat pilus. 70.

A quartanis habiti nō valde a spasmis apprehēdunt. si vero apphendunt prius ⁊ superueniat quartana: soluūtur. 71.

Quibus circūtendit cutis dura ⁊ sicca sine sudore finiēt. Quibus vero laxa ⁊ rara cum sudore finient. 72.

Icterici non valde fiunt inflati.

Explicit liber quintus aphorismorum.

Incipit liber Sextus aphorismorum.

In diuturnis lienterijs oxiremia superueniens prꝰ nō exn̄s bonum signum. 2.

Quibus nares humide naturaliter: ⁊ semē humidū cito infirmant. Quibus vero cōtraria salubrius. 3.

In diuturnis dissinterijs abstinētia malū: ⁊ cum febre peius. 4.

Circunfluentia vlcera male consuetudinis: malum. 5.

Dolores in lateribus ⁊ pectoribꝰ: ⁊ in alijs corpis partibꝰ: si multū differunt ad discernendum: mali sunt. 6.

Nefretici ⁊ circa vesicā dolores laboriose sanant in senibus. 7.

Dolores ⁊ tumores sm̄ ventrem existentes: superiores quidē leuiores: inferiores fortiores. 8.

Hydropicis que vulnera in corpore nascūtur: nō facile sanātur. 9

Late pustule nō valde pruriginose sunt. 10.

Caput dolēti vel circūdolēti: sanies aut aqua: aut sanguis defluēs sm̄ aures ⁊ nares soluūt egritudines. 11.

Melancolicis ⁊ freneticis emorroydes in nate bonum. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Emorroydas sanati antiq̄s si nō vna fuerit relicta: periculū est fieri hydropē: aut ptisiz: aut maniam. 13.

A singultu habito sternutatio supueniēs soluit egritudinem. 14.

Ab hydrope habito ꝑ in venas in vētrē aq̄ fluēte solutio fit. 15.

A dyaria habito diuturna spōtaneus vomitus superueniēs soluit egritudinem. 16.

A pleuretide habito ꝛ peripleumonia dyaria supueniēs malū. 17.

In oculis patiētem dyaria accipi: bonum. 18.

Uesicā incisam: aut cerebrū: aut cor: aut dyafragma: aut epar: aut vētrē: aut rhenes: aut intestinoꝝ aliqđ graciliū mortale. 19.

Qn̄ incisum fuerit os: aut cartilago: aut neruꝰ: aut maxille tenues aut ꝑputiū: neq̄ crescit: neq̄ conglutinatur. 20.

Si in vētrē sanguis fluat ꝑter naturā necesse est in saniē cōuerti. 21.

Maniacis emorroydibꝰ aut varicibꝰ innatis: manie solutio fit. 22.

Quibuscūq̄ dolores a dorso in cubitos trāseūt: flōmia soluit. 23.

Si timor ꝛ pusillanimitas multū habeāt tēpꝰ: habētē melancholicū perficiunt. 24.

Intestinoꝝ si incidat aliqđ graciliū: nō cōglutinatur. 25.

Herisipilam extrinsecꝰ factā: intus cōuerti nō bonū: intrinsecus ṽo extra bonum. 26.

Quibuscūq̄ in causone tremores fiūt: alienatio soluit. 27.

Quicūq̄ empici aut hydropici vrunt: aut incidūt: his effluēte sanie aut aqua multa ꝛ repente omnino pereunt. 28.

Eunuchi non podagrizant: neq̄ calui fiunt. 29.

Mulier nō podagrizat: si mēstrua nō defecerūt in ea. 30.

Puer nō podagrizat ante affrodisiam. 31.

Dolores oculoꝝ meri potio aut lauacrū aut pyria aut flobothomia aut farmacia soluit. 32.

Trauli a dyaria maxime capiuntur longa. 33.

Acidū ructantes nō valde pleuretici fiunt. 34.

Quicūq̄ calui fiūt: his varices nō nascunt magne. Quibuscūq̄ ṽo innascuntur rursus capillati fiunt. 35.

Hydropicis tussis supueniēs malū. Preexistēs ṽo sine malo. 36.

Dissuriam flobothomia soluit: incidere vero venam que intus in talo est. 37.

A squināte habito tumorē fieri in gutture bonum. Extra enim conuertitur morbus. 38.

Quibuscūq̄ abscōditi cācri fiūt: nō curare meliꝰ ē. Curati eñ peūt citius: non curati multū tēpꝰ perficiunt. 39.

Spasmꝰ fit ex plenitudine aut euacuatiōe. Ita singultus. 40.

Quibuscūq̄ dolor circa hyppocūdria sine flegmone: his supueniēs febris soluit dolorem. 41.

Quibuscūq̄ sanies facta in corpe nō manifestat: his ꝑpter spissitudinē saniei aut loci grossitudinē non manifestatur. 42.

Ictericis si epar durum fiat malum. 43
Quicunq; splenetici a dissinteria capiunt: his superueniẽte lõga dissinteria hydrops nascit aut lienteria: & pereunt. 44.
Quibuscunq; ex stranguria ileos innascit: hi in septẽ dieb⁹ pereũt: si non febre superueniente multa vrina fluxerit. 45.
Vulnera quecũq; annua fuerint vł lõgi⁹ tẽp⁹ habẽt: os necesse est emittir cicatrices fieri concauas. 46.
Quibuscunq; gibbi ex asmate fiunt aut tussi ante iuuentutem pereunt. 47.
Quibuscũq; flebothomia aut farmacia cõfert: hos vere flobothomare aut farmaciã dare conuenit. 48.
Spleneticis superueniens dissinteria: bonum. 49.
Quibuscũq; tumores podagrici fiunt in quadraginta dieb⁹ defernescentes resident. 50.
Quibuscũq; cerebrũ sursum cõcutit: necesse est febrem & fellis vomitum superuenire. 51.
Quibuscũq; sanis dolores repẽte fiũt in capite: & cõtinuo sine voce fiũt & stertũt pereũt in septem dieb⁹: si nõ eos accipiat febris. 52.
Attẽdere opor; iudiciũ oculoꝝ in somnis. Si eni q̃d albi appareat cõmissis palpebris: nõ ex dyaria existẽte aut farmacie potiõe malum signum: & mortale valde. 53.
Desipientie cum risu quidem facte securiores. Cum tristitia vero moleste. 54.
In acutis passiõib⁹ cũ febre luctuosa suspiria malum. 55.
Podagrica & maniaca vere & autũno mouent vt in pluribus. 56.
In melãcolicis egritudinib⁹ piculose eruptiões: aut apoplexiã: aut epilepsiã: aut spasmũ aut cecitatẽ: aut maniã significant. 57.
Apopletici maxime fiunt etatib⁹ a quadraginta annis vsq; ad sexaginta vel septuaginta. 58.
Si omentum eruperit necesse est putrefieri.. 59.
Quibuscũq; a sciatica molestatis vertebrũ resilit foras & rursus incidat in locũ suũ: his muscilagines facte sunt. 60.
Quibuscũq; a sciatica molestatis vertebrũ resilit foras: his tabescit crus & claudicant si non vrantur.

¶ Explicit liber sextus aphorismorum.

¶ Incipit liber septimus aphorismorum.

IN acutis morbis frigiditas extremitatũ malũ. In osse egrotãti caro liuida malum. 2.
In vomitu singult⁹ & oculi rubei malum. 3.
In sudore rigor malum. 4.
In mania dissinteria aut hydrops aut extasis bonũ. 5.
In egritudine diuturna: abstinentia & egestiones colerice malũ. 6.
Ex multa potiõe rigor & desipientia malum. 7.
Ex apostematis int⁹ ruptura: dissolutio vomit⁹: & defectio ai fit. 8.
In sanguinis fluxu desipiẽtia aut spasmus: malum. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

In hyleon vomitus:singultus:spasm⁹ ꝛ desipiētia:malū. 10.
In pleuretide peripleumonia malū. 11.
In periplemonia frenesis malum. 12.
In vulneribus fortibus: spasmus:aut tetbanus malū. 13.
In percussione in capite stupor aut desipientia malū. 14.
In sanguinis sputo: saniei sputum malū. 15.
In saniei sputo ptisis ꝛ flux⁹ malū:vbi v̄o saliua tenet:moriūt. 16.
In flegmone epatis singultus:malum. 17.
In vigilia spasmus aut desipientia malū. 18.
In ossis denudatione herisipila malum 19.
In herisipila putredo aut sanies malum. 20.
In litargico tremor malum. 21.
In forti pulsu in vulneribus emorosagia malum 22.
In dolore diuturno circa ventrem sanies malum. 23.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.
In ossis fractura desipientia si in vacuum acceperit malū. 25.
In farmacie potione spasmus mortalis. 26.
In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malū. 27.
In vtero habenti tenasmus superueniens abortit. 28.
Quibuscūq; os aut cartilago incisū fuerit i corpore nō auget. 29.
Si ab albo flegmate habito dyaria superuenerit fortis soluit egritudinem. 30.
Quibuscūq; spūose egestōes i dyaria:his a capite flegma d̄fluit. 31.
Quibuscūq; i febrib⁹ i vrinis crinoides hyppostases fiūt:lōgā egritudinem significat. 32.
Quibuscūq; cholerice hyppostases fiunt supi⁹ v̄o tenues acutā egrinem significat 33.
Quibuscūq; vrine distātes fiūt:his i corpe turbatio fit fortis. 34.
Quibuscūq; i vrinis ampulle supnatāt:nefreticā significāt:ꝛ lōgā egritudinem fore 35
Quibuscūq; pinguis hypostasis ꝛ cōglobata:his nefreticā et acutā egritudinē fore. 36.
Quibuscūq; nefreticis existētib⁹ p̄dicta signa accidūt ꝛ dolores acuti circa musculos spinales fiūt siq̄dē circa extrinsecos locos fuerint:apostema futurū expecta extrīsec⁹. Si v̄o dolores magis circa interiores locos apostema futurū expecta magis itus. 37
Quicūq; sanguinē vomūt siquidē sine febrib⁹ salubre. Curātur v̄o stipticis ꝛ īfrigidātib⁹. Si v̄o ex febre:perniciosum est. 38.
Catarri in supiori ventre in saniē cōuertūtur in viginti dieb⁹ 39.
Si sanguinē ꝛ trūbos mīgit ꝛ strāguriā hȝ:ꝛ dolor īcidit i pitoneō ꝛ sub vētrē ꝛ pectinē:ea q̄ circa vesicā sunt egrotare sigt. 40.
Si līgua intemperata repēte fiat aut appoleticū aliquid corpis vl̄ melancolicum hmōi efficit. 41.
[S]i superpurgato seniori singultus supueniat nō bonū. 42

Si febris nō a colera bēatur: aq̄ multa calida infusa a capite solutio fit febris. 43. Mulier vtrasq₃ dextras hñs nō fit. 44
Quicūq₃ empici vrunt aut incidunt: siquidē sanies pura fluxerit et alba euadunt. Si vero cenulenta et male olens pereunt. 45.
Quecunq₃ in epate ꝓpter saniem vruntur: siquidē sanies pura fluxerit et alba euadūt. In tunica enim illius sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46
Oculorum dolores: meri potio ꝛ lauacrū ꝛ flobotbomia soluit. 47
Hydropicus si tussim habeat: desperatus fit. 48.
Stranguriā et dissuriā vini potio ꝛ flobotbomia soluit. Incidere vero venā que intus in talo est bonum. 49.
Squinante habito tumor et rubor in pectore superueniens bonū: foras eñi conuertitur egritudo. 50.
Quicūq₃ spachilon in cerebro patiunt: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint: sani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ꝛ humectato: qđ est in capite vacuo: aere descēdente in illud vacuū ꝛ faciente sonitū: quoniam exitus est ei per angustum. 52.
Quicūq₃ circa epar dolēt: his febꝛis supueniēs: soluit egritudinē. 53
Quibuscunq₃ conuenit sanguinē auferre ex venis: hos oportet flobotbomare in vere. 54.
Quibuscūq₃ inter rhenes ꝛ ventrē flegma concluditur ꝛ dolorem prestat non habens exitum in neutrum ventriū: his ꝑ venas in vesicā conuerso flegmate solutio fit morbi. 55.
Quibuscunq₃ epar aqua impletū in omentum eruperit: his aqua venter impletur ꝛ moriuntur. 56.
Halices: oscitatiōes: rigores: vinū mēsurate bibitū soluit egritudinem. 57.
Quibuscūq₃ cerebrum motū fuerit ab aliqua actione necesse fieri sine voce statim. 58.
Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere couenit: fames enim desiccat corpora. 59.
Si a febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente innascitur: vt deglutire non possit mortale. 60.
Si a febre habito torqueatur collū vt deglutire non possit et transglutiēdo angustietur sine tumore manifesto: mortale. 61.
Si a febre habito: tumore nō existēte in faucibus suffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito collū conuertat ita vt vix deglutire possit: tumore non existente in collo: mortale. 62.
Sudore multo frigido calido superfluēte oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus superius: debilibus vero inferius. 63.
Febres quecūq₃ nō deficiētes tertia die: sunt fortiores ꝛ periculose. Quecūq₃ vero sic defecerint: significat qm̄ nō periculose. 64.
Quibus febres longe: his pustule diuturne: aut in articulis dolores fiunt. 65.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quibuscūq; ex febribus aut pustule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: hi amplioribus cibis vtuntur. 66.

Cibus quē accipiūt febricitātes sanis ē ꝟtꝰ: ĩfirmis ꝟo morbꝰ. 67

Premissis aliquibus exeuntibus nō motis: sed quasi rasura intestini supnatauerit parua: paruus est morbus. Si multa multꝰ. Horum vero multa necessaria est vētris solutio. Si ꝟo vēter nō mūdificabitur: sed potius iuscula dabuntur: quanto magis dabis: tanto magis plus peiorabitur.

¶ Expliciūt aphorismi Hyppocratis ꝺm veterē translationē.

¶ Incipit liber aphorismorū domini Hyppocratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinum de nouo translatorum.

Vita breuis. ars longa. Occasio preceps. Experimentū fallax. Judiciū difficile est. Nec solum seipsum officio fungentem exhibere opꝫ: sed etiā egrum ꝛ assidētes et exteriora. 2.

In ꝑturbationibus vētris ꝛ vomitibus spōtaneis si tale purgat quale purgari opꝫ res bene cedit ꝛ facile fertur. Sin minꝰ cōtra. Simili modo ꝯceptaculorū manitio si fiat qualis fieri opꝫ: res bñ cedit ꝛ facile fertur. Sin minꝰ ꝯtra Igitur ꝛ tempus ꝛ terram ꝛ etatem ꝛ genera morborum in quibus oportet necne conspicari officiuꝫ est. 3.

Habitus athletarū admodum boni tuti non sunt si ad summū deuenerint. Non enī in eodē subsistere pñt aut quiescere. Quod si nō quiescunt nihil ꝓficere in melius possunt. Restat igit his de causis vt in deterius labant. Quãobrē soluere habitū expedit sine mora: vt denuo refici corpꝰ incipiat. Nec idcirco cōpressiōes in extremū ducēde sunt. Haud. n. tutū hoc est: sed ꝑ eius q̄ corrigit natura ducendū vt toleret. Oīno euātiones in extremū ducte cū ꝑiclo sūt. Rursusq; recreatiōes extreme ad ꝑiculū agūt. 4.

Tenuis exq̄sitaq; victꝰ ratio in affectibꝰ tū diuturnis oībus: tuꝫ ēt acutis qbꝰ nō cōpetit: grauis molestaq; est. Itēq; victꝰ q̄ in extremū tenuitatis deuenerit: grauis est. Nā satietas quoq; in extremum acta molesta est. 5.

In tenui victus rōne egri peccāt: quo fit vt maiore afficiant detrimento quicq̄d enī cōmittitur grauꝰ obuenit q̄ʒ in aliquantulū pleniore. His igitur ꝛ sanis tuta nō est illa admodū tenuis diligens exq̄sitaq; ratio victꝰ ob eam rem ꝙ difficilius errorē q̄ committitur ferūt. Ita fit vt tenuis ꝛ diligens victꝰ periculosior maxima ex parte sit eo qui paulo plenior precipiatur. 6.

Summis morbis summa diligētissime remedia adhibēda sunt. 7.

Ubi morbꝰ ꝑacutꝰ est statim ꝛ labores summi fatigāt ꝛ tenuissimo victu vti necesse est. Ubi nō ita est: sed pleniꝰ agere lꝫ. Tantū in-

dulgendum est cibo quanto morbus ipse sit summo leuior. 8.
Cũ ꝟo morbꝰ ꝯsistit suo vigore: tenuissimo victu vti necesse est. 9.
Colligẽdũ ẽt est an eger possit eo victu quẽ ꝑceperis durare ad cõ-
sistendũ vigorẽ vsqꝫ egrotatiõis: ⁊ ille ve potiꝰ deficiat: nec dura
re possit ea ipa victꝰ rõne: an morbꝰ añ õficiat atqꝫ hebetesat. 10
Quibꝰ igit cõsistẽtia iuxta est: his tenuis victꝰ iuxta ꝑcipiẽdus ẽ.
Quibus aũt cõsistendi vigor postea futurꝰ est: his in eo ipso vi-
gore ⁊ paulo ante de cibo subtrahendũ est. Tempore ꝟo superio
re vberius agenduꝫ est vt eger sufficiat. 11.
In accessionibꝰ abstinendũ est assumere eñi cibũ nociuũ est. ⁊ q̇bꝰ ꝑ
circuitũ veniũt accessiões: his i ipsa accessiõe abstinendũ est. 12.
Accessiões ꝟo cõditionesqꝫ iudicant a morbis ⁊ anni tpibꝰ atqꝫ ẽt
circuituũ successiuis icremẽtis: siue quotidie: siue vno iterposito
die: siue etiã ꝑ interualla ampliora eueniũt: necnõ ex his q̃ super
ueniunt iudiciũ accipi põt. Uergi gr̃a in morbo costali si screa-
tio purulenta statim inter initia extitit: breuẽ egritudinem fore
oñdit. Sin postea puruit longã. Quin etiã vrina: aluus: sudor:
morbus aut difficile aut facile nullo pacto iudicari finitiue pos
se: aut breues: aut longos fore significabunt. 13.
Senes facillime ieiuniũ tolerãt: mox q̇ firma etate sunt: minꝰ adole
scẽtes: oim minime pueri: eorũqꝫ ipoꝝ q̃ aio sunt ꝓpensiores. 14
Qui increscũt plĩm caloꝝ innati obtinẽt: itaqꝫ plurimo cibo idigẽt
alioq̇n corpꝰ absumit. Senibꝰ ꝟo pauꝝ caloris iest: ⁊ ob eã rẽ pau
cis egẽt fomitibꝰ q̇ppe q̃ a multis oppꝛ̃ssi extingant: hinc ẽt feb.
nõ eque acute senibꝰ accidunt: corpus eñi eoꝝ frigidũ est. 15.
Uentres hyeme ⁊ vere natura calidissimi sunt ⁊ somni longissimi.
Itaqꝫ per ea tempora cibi dari copiosius debent. Caloris eñi na
tiui copia magna inest: vt cibus proinde plenior requiratur. Ar
gumento etates sunt ⁊ athlete. 16.
Uictus omnis febricitantibus humidus ꝓficit: sed precipue pue-
ris: ⁊ his qui ita viuere consueuerũt. 17.
Et quibusnam semel aut bis assumendum sit: ⁊ plura ne an pau-
ciora: particulatim animaduertẽdum. Tempori: etati ⁊ consue-
tudini impertiendum aliquid est. 18.
Cibos estate ⁊ autũno difficillime fert: hyeme facillime: mox ꝟe. 19
Qui ꝑ circuitꝰ accessionũ exacuunt: his nihil est dandũ nec assumẽ
reqꝫ cogendũ: sꝫ adiectioni subtrahendũ ẽ añ iudicationẽ. 20
Que iudicant aut iudicata sunt integre: non mouere neqꝫ nouare
vel medicamentis: vel alijs incitamentis: sed sinere debes. 21.
Que eñanda sunt eo duci debet qua maxie natura ꝯmode tẽdit. 22
Concocta euacuare mouereqꝫ non cruda opꝫ nec in principio nisi
turgent. Sed magna ex parte non turgent. 13.
Deiectiões nõ copia estimãde sunt: sed eo qꝺ talia deijciũtur qua-
lia deijci opꝫ ⁊ facile eger fert. Atqꝫ vbi ad aie defectioneꝫ vsqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ducendū est:ita agendum modo eger durare possit. 24.
In affectib⁹ acutis raro et inter initia vtēdū medicamēto euacuato
rio est:idq; adhibito diligēter examine faciēdū est. 25.
Si q̄le purgari op3 tale purgat:pdest et facile fert. Si ꝯ difficult. 26

¶ Incipit liber Secūd⁹ aphorismoꝝ domini Hyppocratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinū nuper traductorum.

IN quocunq; morbo somn⁹ laborē affert letalis est. At si iuuat letalis non est. 2.
Ubi somnus delirium tollit bene est. 3.
Sōn⁹ aut vigilia si alterutrū modū excesserit:male ē. 4.
Nō satietas: nō fames: nō aliud quicq; bonum est quod naturam excedit. 5.
Lassitudies spōte eueniētes morbos pronunciant. 6.
Quicunq; parte corporis aliqua laborantes laborē ipsum magna ex parte non sentiunt:his mens egrotat. 7.
Que longo temporis spacio extenuantur lēte reficienda sunt. Que breui breuiter. 8.
Si q̄s a morbo cibū assumēs nō corroborat:pl⁹ cibi q̄ satis sit assumi significat. At vero si nō assumenti ita euenit:euacuatione op⁹ esse sciendum est. 9.
Corpora quacūq; purgare libuerit:fluida eo facies. 10.
Corpora impura quo magis nutris:eo magis offendis. 11.
Potu q̄ cibo expleri facilius est. 12.
Que p morbos relinquunt:ab iudicatione faciunt recidiuam. 13.
Quib⁹ iudicatio istat:his nox difficilis ē q̄ accessionē p̄cedit:subsequēs autē nox facilior magna ex parte accedere solet. 14.
In pfluuijs alui mutatiōes deiectionū iuuāt nisi i praua mutet. 15
Ubi fauces egrotāt aut tubercula in corpe oriunt excreationes cōsiderande sunt nam si biliose sunt corpus egrotat:si simil ies sanis corpus alere tutu3 est. 16.
Ubi fames est:laborandum non est. 17.
Ubi plus cibi preter naturam ingestum est:morbum id facit:patet hoc ex ipsa curandi ratione. 18.
Eoꝝ q̄ vniuersim atq; celerit alūt:excretiōes q3 celeriter fiunt. 19.
Morboꝝ acutoꝝ predictiōes nō admodum tute sunt neq; mortis neq; salutis. 20.
Quib⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ hūida est:his senescētib⁹ siccat. Cōtra qb⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ sicca ē:his senescētib⁹ humectat. 21.
Famē vini potio soluit. 22.
Quicūq; morbi ex repletiōe fiūt:euacuatiōe curāt. Quicūq; euacuatiōe: repletiōe. Eodēq; mō ceteroꝝ cōtraria remedio sunt. 23.
Morbi acuti intra quartūdecimū diē iudicari solent. 24.
Dies q̄rt⁹ septimi index est. Octau⁹ p̄ncipiū alteri⁹ septenarij eroꝝ

ditur. Undecimus etiã cõsiderandus est. Quartus enim secũdi septenarij est. Item decimus septimus considerandus est. Quartus enim a quartodecimo & septimus ab vndecimo est. 25.

Quartane estiue breues magna ex parte sunt. Autumnales lõge ꝑsertim que hyemem attigerint. 26.

Febrẽ cõuulsioni superuenire melius est ꝙ̃ cõuulsionem febri. 27.

His que nõ ex ratione leuãt: confidendum nõ est: nec pre metu omittẽdũ soluere: ea que preter rationem incidũt mala: hec enim magna ex parte infirma sunt nec perseuerare aut immorari diuti⁹ solent. 28.

Febricitãti non admodũ leuiter & per summã corporis formã si corpus ꝑstat nec vllo modo collabit̃: aut cõtra si magis cõsumit̃ ꝙ̃ ratio postulat: vitiosũ est: alterũ eñ lõgitudinẽ morbi: alterꝫ imbecillitatẽ significat. 29.

Cum morbi incipiũt: si quid mouẽdum est moue. Cum consistunt & vigẽt: quiescere melius est. 30.

Omnia cũ incipiũt & finiũt: leuiora sunt. Cũ cõsistũt grauiora. 31.

Si cui ab egrotatione bene assumẽti cibum corpus nihilo proficit signum est vitiosum. 32.

Omnes fere qui sese male habent principio bene assumentes cibum nec quicquã proficientes: in fine medicinam exigunt. At vero qui principio vehementer exigẽtes postea bene assumunt: hi melius euadunt. 33.

In quouis morbo mente constare & cibum appetere bono est: contrarium vero vitio datur. 34.

Per morbos minus hi periclitantur quorum nature morbus conuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: ꝙ̃ quibus non conuenit aliqua ex his ratione. 35.

In quauis egritudine partem vmbilici & imũ ventrẽ esse pleniorem melius est: admodũ extenuari atq̃ tabescere vitiosum est. Ad inferas et purgationes hoc idẽ tutum non est. 36.

Qui salubri corpore sunt: celeriter per euacuatiões oppressi dissoluuntur atq̃ etiam qui prauo cibo vtuntur. 37.

Qui corpe bñ cõstãt: difficulter ad vsũ veniũt medicamẽtoꝝ. 38.

Pot⁹ & cib⁹ paulo deterior mõ suauior sit ꝙ̃ melior: sed q̃ isuauior anteponendus est. 39.

Seniores magna ex pte min⁹ egrotãt ꝙ̃ iuuenes. Attamẽ q̃ lõgi his acciderit morbi: magna ex pte isanabiles tota vita comitãtur. 40.

Raucedines & grauedines maiorib⁹ admodũ cõcoq̃ nequeũt. 41.

Qui sepe & multum exsoluuntur sine causa manifesta: hi de repente moriuntur. 42.

Stupor attonitus vehemẽs solui nõ põt. leuis nõ de facili põt. 43.

Qui strãgulant̃ & reuertũt citra mortẽ: si ore spumãt nõ reficiũt̃. 44.

Qui obesi admodũ sũt ex natura celeri⁹ moriunt̃ ꝙ̃ q̃ graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat: si iuuenis est liberari mutatiõe potissimum: etatis: loci: victus: et vite munere potest. 46.
Si dolor geminus non eodem in loco infestat: qui vehementior est alterum leuiorem obscurat. 47
Dolores et febres accidũt magis cuz cõficitur pus: ꝙ vbi confectũ iam est. 48.
In omni corporis motu cum fatigari incepit cessasse protinꝰ: lassitudinis leuatio est. 49
Qui assueuerũt ferre labores etiam si inualidiꝰ sunt aut senes facilius ferunt: ꝙ qui nõ sunt assueti quãuis robusti et iuuenes. 50
Quecũqꝫ lõgo tp̄e assueta sunt etiã si deteriora sint minꝰ infestare solẽt ꝙ q̃ insueta sunt. Igit̃ ad insueta quoqꝫ mutasse ꝯueniet. 51.
Nimis repenteqꝫ euacuare aut replere aut calefacere aut refrigerare aut alio quouis mõ corpus mouere: tutũ nõ est. Atqꝫ nimiuz omne inimicũ nature est. Cõtra paulatim lenteqꝫ agere tutũ est. Deniqꝫ de alio transire in aliud prestat. 52.
Si cũ omnia ratione feceris: nõ id prouenit qḋ ratio postulat: noli in aliud transire dum maneat qḋ principio visum est. 53
Quorũ aluus est humida: hi quãdiu iuuenes sunt melius degunt ꝙ quibus sicca est. At in senectute deterius. Siccatur eniz aluus magna ex parte his qui senescunt. 54.
Magnitudo corpis in iuuenta quidem formã liberalez affert nec iniocundam. Sed in senectute vsu difficilis est: atqꝫ deterius euadit quod procerius est.

¶ Incipit liber Tertiꝰ aphorismorũ hyppocratis a dño Theodoro gaza nuꝑ e greco ĩ latinũ traductoꝝ.

Temporum mutationes potissimum pariunt morbos. magneqꝫ temporũ mutatiões: aut frigoris: aut estus et reliqua ex ratione grauius incidunt. 2
Naturarum alie ad estatem: alie ad hyemem bene maleve sese habẽt. 3.
Ex morbis alij ad alia tempora loca et victus genera bene maleve sese habent eodem modo etates. 4.
Per tempora quotiens eadem die modo estus: modo frigus existit morbos autumnales expectari oportet. 5.
Austri hebetant auditũ: caliginẽ obducũt: corpa diffundũt: pigrioraqꝫ faciũt. Caput aggrauãt. Ubi tẽpestas ita ꝑualuerit: affectꝰ eiusmodi existũt. At si tp̄s aquilonũ est: tusses: fauces: alui dure: difficultates vrine: dolores horrifici costarũ et pectorũ accidunt. Ubi tẽpestas ita eruperarit: affectꝰ eiusmodi expectato. 6.
Quotiẽs estas fit siℓis veri sudoꝝ copiã in febribꝰ expectare opꝫ. 7
Per squalores febres acute fieri solẽt: et si magna ex parte talis fit annus qualem fecerit conditionem: morbos quoqꝫ tales expectandos.

re magna ex parte oportebit. 8

In temporibus nature legitimis quumque tempestiua tempestiue redduntur: morbi constātes sinceri et faciles subeunt. At vero iniqs inconstantes et iudicatu difficiles existunt. 9

Per autumnū morbi acutissimi et exitiosissimi accidunt magna ex parte ver saluberrimū est minimeque exitiosum. 10.

Autumnus tabidis malus est. 11.

Quodad temporum attinet rationem. Si hyems squalida et aquilonia fuerit: ver pluuium australeque: febres acutas fieri estate necesse est: et lippitudines et intestinorū difficultates maxime mulieribus et his qui humidā habent naturam. 12.

Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe: alui fluores: putredines. 13.

Si hyems australis pluuia et tepida fuerit: ver calidū aquilētūque: mulieres quarū partus iuxta ver properant: abortū ex qualibet causa facient. Que autē peperint: imbecilles aut morbidos edēt infantes: ita vt aut statim pereāt aut tenues atque valitudinarij viuāt. Ceteris difficultates intestinorū et lippitudines aride accidēt. Senioribus vero distillationes que cito interimant. 14.

Si estas squalida aquilentaque fuerit: autumnus pluuius austrinusque dolores capitis: tusses: raucedines: grauedines existunt. Tabes etiam nonnullos inuadit. 15

At si autūnus aquilonius sit et siccus: viris natura humidis et mulieribus proderit: reliquis accident lippitudines aride et febres acute et grauedines: nōnullos etiā atra bilis exercebit. 16

Conditionum anni squalores salubriores quod in totum dixerim quam imbres minusque mortiferi sunt. 17

Morbi per imbres magna ex parte cōsistunt: febres lōge: alui fluctes: putredines: attoniti: angine per squalores tabitudines: lippitudines: articulorum dolores: stillicidia vrine: difficultates intestinorum. 18

Cōditionū quotidianarū aquilones corpa cōstipatiora: cōtētiora mobiliora: coloratioraque faciūt. auditū etiā adiuuāt: sed aluū exiccāt: oculos mordēt: et si in pectore dolor aliquis pcessit acrius excitat. 19.

Austri corpora dissoluūt et humefaciunt: caput aggrauāt: auditū obtundunt: vertigines mouent: oculis et corporibus afferunt tarditatem: aluos etiā humefaciunt. 20

Per tēpora anni pueri et qui etate his proximi sunt: vere atque prima estate optime degūt: et maxime valēt. Senes estate et autūno aliquādiu reliquo autūni tempore et hyeme qui media sunt etate melius valēt. 21.

Morbi quidē oēs tpibus oībus accidere solent. Sed nonnulli certis quibusdam et oriuntur et irritantur. 22

Vere enim atre biles: furores: comitiales: profusiōes sanguinis: angine: tusses: grauedines: lepre: impetigines: vertigines: pustule vlcerose plurime: tubercula: articulorum dolores. 23.

Estate nōnulli ex his ac febres cōtinue: ꝛ ardores ꝛ tertiane plurie: vomitiones: etiā alui profluuia: oculorū ꝛ auriū dolores: oris vl cera: genitaliū putredines ꝛ sudamina. 24

Autūno magna ps estiuorū atqꝫ ēt febres qrtane ꝛ erronee: lienes aque inter cutē. tabes: stillicidia: vrīe: leuitates intestinoꝝ: coxē- dices: āgie: ābelatiōes: voluuli. comitiales: atre biles furores. 25

Hyeme costales: pulmonie: grauedines: raucedines: tusses: dolores laterū: pectoꝝ: lūboꝝ: capitis dolores: vertigines: attoniti. 26.

Per etates hec accidūt paruis ꝛ recēs natis puerulis vlcera oris vomitꝰ: insōnie: pauores: iflāmationes vmbilici: hūores auriū. 27

Paulo etate progredietibus cū dētire incipiūt: gingiuaꝝ prurigi nes: febres: ꝯuulsiones. alui fluores maxime cū caninos edūt: ꝛ his potissimū pueris q̄ corpulētissimi sunt ꝛ aluos habēt astrictas. 28

Adultioribꝰ iā tōsille vertebre ī occipitio siue luxatio in partē inte riorē: anhelationes: calculi: lūbrici teretes: ascaride: verruce: sa tirie: strume. ꝛ reliq̄ abscessus: sꝫ p̄cipue que enumeraui. 26.

Adolescentibus iā et pubescentibus magna eorum pars accidit: atqꝫ ēt febres diuturne potiꝰ ꝛ sanguis e naribꝰ ꝓfusiōes. 30.

Plurimi vero affectus puerilis etatis iudicāt siue finiūt: aut ītra quadragesimū diē: aut intra septimū mēsem: aut intra septimū annum: aut cū ad pubertatē itur. Qui aūt perdurarit nec solui potuerint: pubescenti aut femine cū menstrua erumpunt: hi con senescere assolent. 31.

Adolescentibus sanguinis screationes: tabes: febres acute: comi- tiales ꝛ reliq̄ morbi: sꝫ p̄cipue que numeraui accidunt. 32.

Qui hanc excesserunt etatē his anhelationes: costales: pulmonie: obliuiarij: deliria: ardores bilares: alui fluores lōgi: difficulta tes intestinoꝝ: leuitates intestinoꝝ: marisce. 33.

Senioribus difficultates spirandi: distillationes: tusses stillicidia vrīe: difficultates vrīe: articuloꝝ dolores rhenū dolores vertigīes attoniti: mali habitꝰ. prurigines copis totiꝰ insōnie: alui oculoꝝ ꝛ auriū humiditates. hebetudines oculoꝝ: grauitas auriū: 34.

Incipit liber qrtꝰ Aphorismoꝝ dñi hyppocratis a dño Theodoro gaza nup e greco ī latinū traductorū.

Mulierē vtero gerentē purgabis medicamēto si materia turget quarto mēse: ꝛ ad septimū vsqꝫ: sꝫ eas minus: ab recentiore autē ꝛ ab auctiore cauebis. 2

In medicamētorū vsu si talia ducunt ex corpore qualia vel spōte exeāt: vtile ē. Si cōtra: cohibēda sunt. 3.

Si quale purgari oportet tale purgatur: prodest ꝛ facile fertur. Si contra: difficulter. 4

Estate potiꝰ supra: hyeme infra ducēdū medicamētis est. 5.

Sub cane ꝛ ante canē medicamentorum vsus difficilis est. 6.

Macilētos ꝛ ad vomitū faciles purgādos. s̄ curabꝫ cauēdo hyemē. 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Qui autẽ ad euomẽdũ difficiles sunt τ corpore mediocriter cõstãt infra purgabis cauendo estatem. 8.

Tabi obnoxios caue ne vnq̃ȝ ad supernas ducas euacuatiões. 9

At vero atra bili cõmotos plenius infra eadẽq̃ȝ ratione contraria afferes. 10.

In valde acutis statim τ die primi euacuandum est si materia turget. Supersedere enim in eiusmodi morbo: malo est. 11.

Quos tormina vmbilicum fatigãt τ labor atq̃ȝ lumborũ dolor infestat: nec medicamento aut vllo alio mõ solui cruciat⁹ põt: his in aquam intercutẽ siccã decumbitur. 12

Quorũ a sui leuitate intestinorũ infestantur: hiberno tẽpore eos supra purgare malum est. 13.

Qui non de facili supra veratrũ pugãtur: eorũ corpora ante potionẽ humectãda sunt cibo pleniore quieteq̃ȝ. 14.

Cũ q̃ veratrũ biberit ad corpis motiões magis ad sõnos q̃etesq̃ȝ minus ducito: motiõe corp⁹ turbari. indicio ẽ nauigatio. 15.

Cũ libuerit vt veratrũ amplius ducat: corp⁹ mouebis. Cõtra cum sistẽdũ cẽsueris: somnũ molieris nec quicq̃ȝ mouebis. 16.

Ueratrũ periculosũ his est q̃ corpore integro sunt: facit enim conuulsionẽ. 17.

Si q̃s nõ febriẽs inedia exigit τ cordis dolore aut caliginosa vertigine infestat ac oris amaritudinẽ sentit: purgatiõe se egere pte superiore significat. 18.

Dolores qui supra p̃cordia infestant purgationẽ supra: qui infra: infra requirũt. 19.

Qui in medicamentorũ potione nõ sitiunt cũ purgãtur: hi nõ desinunt priusq̃ȝ sitiant. 20.

Si tormina acciderũt non febricitanti τ genuũ grauitas τ lumborum dolor: purgatione infra opus esse significatur 21

Deiectiones nigre modo sanguinis atri spõte veniẽtes siue cũ febre: siue sine febre pessime sunt: τ quo plures sunt praui colores: eo pei⁹. Sȝ si ex medicamẽto tales egerũtur: meli⁹ est τ q̃ plures nõ praui colores sunt eo melius. 22.

In quocunq̃ȝ morbo icipiẽte si atra bilis vl' supra vel infra exierit: letale est. 23.

Quicũq̃ȝ ex morbis acutis aut diuturnis vulneribus aut alio quouis modo extenuati atram bilẽ sanguini atro similẽ emiserint: postridie moriuntur. 24.

Difficultas intestinorũ si ab atra bile inceperit: letalis est. 25

Sãguis supra emissus q̃liscũq̃ȝ ẽ: mal⁹ ẽ: infra aũt bon⁹ est. 26.

Si difficultate intestinorũ laborãti carũcule exeũt: letale est. 27.

Quibus per febres sanguis alicunde large exierit: his in recreatione alui humide reducuntur. 28.

Quib⁹ deiectiões biliose exeũt surditate supueniẽte finiunt. Et q̃bus surditas p̃cesserit desinit si deiectiones sequunt biliose. 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quibus febricitãtib⁹ die sexto frigora accidũt: his difficulter iudicantur. 30.
Quibus accessiones veniũt si febris quacũqȝ hora dimiserit: eadẽ altero die repetit: his difficile iudicatur. 31.
Qui per febres lassantur: his in articulos ꝛ maxillas potissimum abscessus decumbunt. 32.
Quibus ꝯualescẽtib⁹ a quauis egritudine pars aliqua corporis dolore vexatur: his eam in partẽ absceditur. 33.
Quin ꝛ si priusqȝ egrotassent parte aliqua sui corporis ꝓdoluerint eodẽ morbus decumbit. 34.
Si febricitãti nullo tumore fauciũ strãgulatio accidit subito letale est. 35.
Si febricitãti collũ peruertitur vt vix deuorare possit sine vllo colli tumore mortiferum est. 36.
Sudores febricitãti si statim inceperit bono sunt. Et tertio die et v.ꝛ.vij.ꝛ.ix.ꝛ. xj. ꝛ.xiiij.ꝛ.xx.ꝛ.xxiiij.ꝛ.xxvij.ꝛ.xxx.ꝛ.xxxiiij. his enĩ sudoribus morbi iudicãtur. Qui aũt non ita veniunt laborẽ significãt: ꝛ longitudinẽ morbi ꝛ recidiuam. 37.
Sudores frigidi si cum febre acuta accidũt: mortez significant: si cũ mitiore: longitudinem morbi. 38.
Et qua parte corporis sudor est: ibi morbũ esse significatur. 39.
Et qua parte corporis frigor aut calor est: ibi morbus est. 40.
Ubi toto in corpe mutatio sit: ꝛ mõ corp⁹ frigescit: mõ calescit: aut colorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi significatur. 41.
Si per somnũ sudoris copia sine causa manifesta euenit: vsus cibi plenioris significatur. Sed si non per cibum id accidit: inanitiõe corpus egere significatur. 42.
Sudor multus modo frigidus: modo calidus assidue fluens frigidus magis: calidus minus: morbum significat. 43.
Quecũqȝ nõ itermittẽtes tertio die vehementiores redduntur magis periculose existũt Sȝ si quouis mõ itermittũt securitatẽ inesse significatur. 44.
Quos febres longe exercẽt his vel abscessus in articulos: vel dolores decũbũt. 45.
Quos febres diutine habẽt: his in articulos abscedit si labor accidit. Quibus aũt in articulos abscedit si labor ex febre: hi cibo pleniore vtuntur. 46.
Si rigor accidit per febrẽ ꝯtinuã egro iã debili letale est. 47.
Execrationes in febribus nõ interpolatis liuide aut cruẽte: aut fetide. omnes sunt male. sȝ si bene excernitur salutares sunt deiectiones etiã ꝛ vrine iuuãt que cõmode exeũt. At si nihil cõmode ꝑ ea loca excernitur: malo est. 48
In febrib⁹ nõ iterpolatis si exteriora frigent interiora vruntur et sitiunt. letale est. 49.
In febre nõ interpolata si labiũ: aut oculus: aut superciliũ aut na

sus peruertitur: si visus: si auditus defecerit egro iã debili: quicquid ex his accidit: mors in propinquo est. 50.
Quibus in febre nõ interpolata difficultas spirandi cũ delirio accidit letale est. 51.
Per febres abscessus nisi primis soluatur iudicationib⁹ morbi lõgitudinem indicat. 52.
Quibus in febrib⁹ aut in aliis morbis oculis volẽtib⁹ illacrimant nullũ est periculũ: sed quibus inuitis: periculosius est. 53.
Quib⁹ p febres lẽtore dẽtes opplẽt: his febres icidũt vehemẽtes. 54.
Quibus tusses sicce leuiter irritantur in febribus arduis: hi non admodum siti afficiuntur. 55.
Febres que per accessum inguinum accidũt: male sunt nisi genere ephimere hoc est dyarie cõtinentur. 56.
Febricitanti si sudor accedit febre nõ intermittẽte malo est: morb⁹ enĩ progatur: plusq̃ humiditatis esse significatur. 57.
Qui ꝯuulsiõe aut distẽsiõe tenet̃ si accidit febris morbũ leuat. 58.
Qui ardore tenetur si frig⁹ acciderit soluetur eo malo. 59.
Febres tertiane septenis circuitib⁹ iudicant̃ qđ lõgissimũ est. 60.
Quibus per febres aures obsurduerit: his sanguis e naribus fusus aut aluus perturbata soluit morbum. 61.
Quibus per febres morb⁹ regi⁹ ante septimũ accidit: malo ẽ. 62.
Febris nisi die pari desierit solet recidiuare. 63.
Quib⁹ p febres q̃tidie frigus accidit: febres q̃tidie soluunt̃. 64.
Quib⁹ p febres morb⁹ regi⁹ die septimo: aut quartodecimo acciderit: bono ẽ: nisi ilia obduruerit. nã si h ita accidit: nõ bñ ẽ. 65.
In febribus si circa aluũ calor vehemẽs ac dolor ventriculi vexat male est. 66.
In febribus acutis si cõuulsiones aut viscerũ dolores vehementes acciderint: male erit. 67.
In febrib⁹ si pauores p somnũ aut ꝯuulsiões accidũt male est. 68.
In febrib⁹ spũs subsistẽs malo est: q̃m ꝯuulsionem significat. 69.
Quibus vrine crasse: grumose et pauce sunt: nõ sine febre: si tenues copiose prodierint: proderunt: maxime vero tales exeunt his qui statim aut breui sedimẽ habeãt. 70.
Quibus vrina turbulenta qualis iumentorũ est: his dolor capitis vel adest vel aderit. 71.
Quib⁹ septimo die iudicat̃ ad salutẽ: his vrina quarto die nubeculã hʒ rubicundã: ⁊ reliqua ex ratione. 72. ¶ Quib⁹ vrina plucida alba emittit̃ malo ẽ: delirĳ potissimũ talis eueit. 73.
Quib⁹ ilia suspẽsa murmurãt: si lũborũ dolor accesserit: his alui ad modũ hũectãt̃: nisi flat⁹ erũpat ãt vrine copia pdeat idq̃ i febrib⁹. 74.
Quib⁹ in articulos abscessurũ est: his eximit abscessuʒ vrina cassa copiosa alba qualis in febrib⁹ laboriosis, quarto die nonnullis exire icipit. sʒ si sanguis q̃q̃ erupit breui admodũ leuabunt̃. 75
Si sanguis aut pus effluit per vrinã: exulcerationem aut rhenum

aut vesice significat. 76.
Quibus cum vrina crassa caruncule exigue: aut veluti capillam en ta exeũt ex rhenibus: his excernitur. 77.
Quib⁹ cũ vrina crassa furfurea ;q̃dã exeunt: his vesica scabie affe (cta est. 78.
Quicunq̧ sponte sanguinẽ mingunt: his venu lam ruptam esse in rhenibus significatur. 79
Quib⁹ in vrina decident harenosa; his calculo vesica laborat. 80.
Si q̃s sanguinẽ mingit ⁊ grumos ⁊ guttatim emittit vrinã ac do lorẽ ad ventrẽ imũ ⁊ pectinẽ ⁊ semẽ: vitijs vesice laborat. 81
Si q̃s sanguinẽ aut pus aut squamulas mingit: et cũ graue olẽti a in vrina: exulceratio vesice significatur. 82.
Quibus in vrinario meatu tubercula oriuntur: his suppuratiõe facta et eruptione leuatur dolor. 83
Mictio noctu copiose facta exiguã fore deiectionẽ significat. 84.

¶ Incipit liber quintus aphorismorum domini hyppocratis a domino theodoro gaza nup̱ e greco in latinum traductorum.

Conuulsio a veratro letalis est. 2
Conuulsio a vulnere letalis est. 3
Sanguinis multe profusionis conuulsio aut singultus superueniens malo est. 4
Ex purgatiõe cõuulsio aut singult⁹ sup̱ueniẽs malo ẽ. 5
Si ebri⁹ q̃squã obmutuerit cõuulsus emorit̃ nisi p̱hẽsus a febre sit aut cũ ad eã venerit horã q̃ crapula soluit̃ facultatẽ recipiat lo (q̃ndi. 6.
Qui a distensione p̱rehendũtur: intra quartũ diẽ inter eunt. Si tamẽ hos dies euaserint: conualescent. 7.
Comitiales quibus ante pubertatẽ accidunt cõmutationem recipiunt quibus anno vigesimoquinto commoriuntur. 8.
Costales nisi intra quartũdecimũ diẽ repurgant̃ in suppurationẽ (vertunt̃. 9.
Tabitudini maxime etas obnoxia est ab anno decimooctauo ad trigesimumquintum. 10.
Qui tabe infestantur: si q̃d despuunt et extussiunt grauiter olet et capilli defluũt: letale signum ostendunt. 11
Qui anginã euaserũt: his in pulmonẽ abscedit ur ⁊ intra septimũ diem moriuntur. si tamen hos dies euaserint suppurantur. 12.
Quib⁹ p̱ tabẽ capilli defluũt: hi alui fluxiõe sup̱ueniẽte moriũt̃. 13
Qui spumãtẽ sanguinẽ despuũt: his de pulmone educitur. 14.
Tabẽ detẽtis fluxio alui accedens letalis est. 15
Qui a costali superãtur si intra quadragesimũ diem a quo ruptio facta est repurgẽtur leuãtur: alioq̃n trãseũt in tabem. 16.
Calida si immodica sit: detrimẽta hec infert: corporis effeminationẽ: neruoꝝ incõtinentiã: mentis torpedinẽ: sanguinis profusionẽ anime defectionem: quibus mors sequitur. 17
Frigidiora cõuulsiões; distẽtiones; liuores; algores febriles. 18

Frigida ossib⁹: dentibus: neruis: cerebro: medulle dorsali inimica est. Calida contra: amica est. 19.

Que pfrixerit calefacieda sut exceptis his q sanguine pfudat. 20.

Frigida vlcerib⁹ mordax est: cute obdurat: dolore insepabile mouet: liuore trahit: algores febriles ꝯuulsioes distesioes qʒ ciebit. 21.

Nonunquam per distensionem sine vlcere iuueni bene corporato estate media frigide aque larga perfusio reuocat calorem: calor autem mala hec tollit. 22.

Calida suppuratoria vulneru oim summu securitatis indiciu prestat: cute mollit: extenuat dolore: lenit rigores: couulsiones: distensiones mitigat: capitis aute grauitate soluit: ossib⁹ fractis plurimu prodest: sed precipue his que exuta sunt eoruqʒ maxime his q vlcera habet capitis et q ab algore vel moriunt vel vlcerant: nec no repetibus comesis: sedi genitali vtero: vesice opitulat: his calor amicus et decretorius est: frigus inimicu atqʒ interimes. 23.

Usus frigide vbi sanguis pfundit: attame no qua effluat sʒ iuxta inijcieda est. Quinetia vbi inflamatoes sunt aut inflamina ad rubru cruentu ve tendetia sanguine receti. Na veterib⁹ quide nigredine affert: igne et sacru no exulceratu iuuat: exulceratu ledit. 24.

Frigida qualis nix aut glacies pectori inimica sunt: tusses mouet et sanguinem et distillationem. 25.

Tumores articulo et dolores sine vlcere atqʒ etia podagricos dolores et couulsa aqua frigida large effusa magna ex parte leuat: soluit: dolore extenuat: torpor enim mediocris dolore mitigat. 26

Aqua que cito calescit ⁊ cito frigescit leuissima est. 27.

Qui noctu bibere cupiunt: his admodu sitientib⁹ si obdormierint bono est. 28.

Menstrua ducuntur suffitu aromatu: que sepe vel ad alios vsus reciperentur nisi caput tentarent. 29.

Mulierem vtero gerete purgabis medicamento si materia turget quarto mense et ad septimum vsqʒ: sed eas minus a recentiore autem et ab auctiore cauebis. 30

Mulieri grauide capi ab aliquo morbo acuto: letale est. 31.

Mulier pregnans sanguine misso ex vena abortum facit: ⁊ magis si fetus auctior est. 32.

Mlieri saguine euometi si mestrua erupint: leuatio mali ꝯtigit. 33

Mulieri mestruis deficietib⁹ si sanguis e narib⁹ fluxit bono est. 34.

Mulieri pgnati si alu⁹ nimiu fluxit piculu faciedi abortu imiet. 35

Mulieri qua vitia vteri infestant: aut que difficulter parit: si sternutametum superuenit: bono est. 36.

Si mulieri menses decolores nec semp eodem tempore proueniunt purgatione opus esse significatur. 37

Si mulieri vtero graui mame subito extenuat abortio sequit. 38.

Mulieri grauide gemis si altera mama extenuet alteru amittit: et

si dextra mãma extenuata ē marē: si sinistra feminā amittit. 39.
Si mulier nō p̄gnās nō puerpa hʒ lac: mēstrua ei⁹ defecerunt. 40.
Quib⁹ mulierib⁹ sanguis in vbera colligit̄ insaniā indicat 41.
Si nosse libuerit an mulier grauida sit mulsuʒ ei bibēdū dabis cū itura cubitū est; post deinde si venter torquetur grauida est si minus: non est. 42.
Mulier si marē gerit probe colorata est: si feminā decolor est. 43.
Si mulieris pregnantis vterū ignis sacer infestat letale est. 44.
Que preter naturam tenues vterum gerunt: abortum faciūt donec crassescant. 45.
Mulieres q̄ mediocrit̄ corpulēte abortū faciūt scđo mēse aut tertio sine cā māi festa: his acceptabula vteri plēa mucorꝫ sūt: ita ne fetū ꝯtineri possint: sʒ p̄ suo pōdere p̄rūpat elabat̄qꝫ pt⁹ necesse sit. 46.
Que preter naturā crasse cōcipere nequeūt: his vteri os ab omēto cōprimit̄: itaqꝫ impleri donec extenuent̄ non possunt. 47.
Si vter⁹ in coxa posit⁹ suppurat̄: liciamētū recipiat necesse est. 48.
Fet⁹ q̄ mares sūt p̄ter vteri dextra ꝯtinent̄: q̄ femie magꝫ sinistra. 49.
Si scđa p̄cidit sternutatorio apposito: nares τ os app̄hēdim⁹. 50.
Si mēstrua sistere placʒ cucurbitulā grādē appone ad māmas. 51.
Que vterū gerūt: his vulua se comprimit. 52.
Mulieri grauide si lac effluit e māmis fetū ībecillē eē sigt. At si māme sunt firme ac solide: fetū esse validiorē significat̄. 53
Que abortū facture sunt: his māme extenuātur. Sʒ si denuo durescāt: dolor in māmis fatigabit aut in coxis: aut in oculis: aut in genibus: itaqꝫ non faciet abortum. 54.
Quibus vteri os durū est: his compressum id esse necesse est. 55.
Que vtero gerētes a febrib⁹ capiunt̄: valdeqꝫ extenuant̄ sine cā māifesta he difficult̄ p̄iūt τ cū p̄iculo: aut abortū faciētes p̄iclitāt̄. 56.
Si p̄fluuio mulieris ꝯuulsio aut aie defectio supuenit: malo ē. 57.
Si mēstrua immodice fiunt: morbi accidunt. Et si non fiunt: morbi matricarij accidunt. 58.
Uteri aut recte i testini inflāmatiōe vrine stillicidiū accidit. Renib⁹ ēt purulentis vrine stillicidium sequitur. 59.
Si mulier nō cōcipit τ scire placet an cōcipere possit veste obuolutā suffles infra. Nā si odor trāsmitti per os ad nares videbit̄: nō esse sua culpa sterilem cognosces. 60.
Si mulieri grauide menstrue purgationes p̄deunt fieri non potest vt fetus bene valeat. 61.
Si mulieri mēstrue purgatiōes nō p̄deūt: nec horror aut febris supuenit τ fastidia accidunt grauidam esse arbitrare. 62.
Mulieres q̄ p̄hūidos habēt vteros ꝯcipe nequeūt q̄ ēt frigidos spissosqꝫ habēt nō ꝯcipiūt: fet⁹ ei extiguit̄. Necnō sicciτ admodū calidi ꝯcipe nō possūt genitale ei semē corrūpit̄ p̄pter inopiā alimēti
Que aūt modice tēperatos obtinēt vteros he valēt fecūditate. 63.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Pari mōꝰ mulierib9 euenit: aut ei ꝓpter corꝑis laxitatē diffiat euanescitq spūs: ne semē genitale trāsmitti possit: aut ob spissitudinē humor nō foras decedit: aut ꝑꝑ frigiditatē foueri nō patit ut ad eū colligat locū: aut ꝓpter nimium calorez hoc idē accidit. 64.

Lac febricitāti, dari aut caput dolēti malū ē: ⁊ qbꝰ ilia suspēsa murmurāt: ⁊ his q̄ sitibūdi sūt. Nocet ēt qbꝰ ꝑ febres acutas biliose ꝺ iectiōes ꝓcdūt: ⁊ qbꝰ sanguinis mlti deiectio facta est. Cōpetit tabe ꝯfectis nisi admodū febriūt. Dādū ēt in febribꝰ lōgis tussibūdis: si nec ullū ex ꝑdictis urget: ⁊ ꝑter rationē eger ꝯsumit. 65.

Quibꝰ tumores in vulneribꝰ apparēt: hi nō maxime ꝯuellunt neq̄ insaniūt sed deletis tumoribꝰ alijs ꝺ repēte ꝯuulsiōes a tergo ⁊ distēsiōes accidūt alijs aūt isania aut lateris dolor acutꝰ ⁊ vomica aut difficultas itestinoꝝ, si tumores sunt rubicundi. 66.

Si i vulneribꝰ validis ⁊ prauis tumor n̄ apparet: malū ē magnū. 67.

Vulnꝰ molle ⁊ cedens bonū est: crudū ⁊ renitens malum. 68.

Dolēti ptē capitis posteriorē frōtis venā surrectā icidisse ꝓdest. 69.

Mulieribꝰ frigora ichoant a lūbis ⁊ ꝑ dorsuz ad caput ꝯueniūt. viris ēt in pte posteriore corꝑis potiꝰ q̄ꝫ de ꝑore: verbigratia cubitorū aut femorum curis etiā rara est: qd plus declarat. 70.

Qui a quartanis capiunt nō admodū ꝯuulsiōibꝰ capiūtur ⁊ si ātea capiebātur: quartana suꝑueniente liberantur. 71.

Quoꝝ cutis obtēdit squalida ⁊ sicca: hi sine sudore moriunt. Cōtra quoꝝ cutis laxa solutaq̄ est: hi obeūt cum sudore. 72.

Qui regio laborant: hi non admodum inflantur.

Incipit liber sextꝰ aphori. Do. Hyppo. a dn̄o theodoro gaza e greco in latinū nuper traductorum.

IN lōgis leuitatibꝰ intestinoꝝ ructꝰ acidꝰ suꝑueniēs q̄ non extitit prius signum est bonum 2.

Quibꝰ nares humēt aut genitura: hi valitudinarij degūt quibus econtrario est melius valent. 3.

In lōgis difficultatibꝰ intestinorū fastidiose inedie male sunt: peiores si accidunt cum febre. 4.

Vulnera obglabrata prava sunt. 5.

Dolores aut pectoris aut coxe: aut cuiusuis membri an multum infestent animaduertendum est. 6.

Vitia rhenum ⁊ vesice seniorībꝰ difficulter sanantur. 7.

Dolores ventris si suspensi sunt leuius: si non suspensi grauius infestant. 8.

Vlcera aq̄ inter cutē que in corpore fiunt non facile sanant. 9.

Pustule late nō admodum pruriunt. 10.

Dolēti caput ⁊ vehemēter laborāti pus aut aqua aut sanguis effusus ꝑ nares aut aures egritudinem tollit. 11.

Vitijs atre bilis ⁊ rhenū si mariscе superuenerint bene erit. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

A mariscis diuturnis sanato: nisi vna seruetur: periculũ vel aque inter cutem vel tabitudinis imminet. 13.
Singultienti si sternutamenta superueuerint: tollũt singultuz. 14.
Ab aqua intercute detẽtus si aqua per venas i ventrem defluxerit morbo soluetur. 15.
Fluore alui diutino detẽto vomit⁹ spõte supueniẽs tollit fluorẽ. 16.
Costali aut pulmonia detento si alui fluor supuenerit malo est. 17.
Lippiẽtez deprehendi alui fluore bono est. 18.
Si vesica preciditur: aut cerebrum: aut cor: aut precordia: aut aliquod ex tenuioribus intestinis: aut vẽter: aut iecur. letale est. 19.
Cum precisuz os est: aut cartilago: aut gene particula tenuis: aut preputium: nec augeri: neq coaalescere potest. 20.
Si sanguis pter naturã in vẽtrẽ traffundit: suppuret necesse ẽ. 21.
Si varices aut marisce insanienti supuenerint: insania soluet. 22.
Quecũqrupta ã dorso ad cubitũ ãscẽdũt: sãguie ãtracto soluũt. 23
Si mestitia z met⁹ longo tempore tenent atra bilis invitio est. 24.
Si quod intestinum ex tenuioribus precisum est nũq coalescit. 25.
Ignẽ sacrũ deforis ṽti introrsuz: nõ bñ est: interi⁹ foras bñ ẽ. 26.
Qui per ardores contremiscũt: his deliriuz affert solutionem. 27.
Qui suppurati aut aqua inter cutẽ laborantes vrunt aut secant: omnes intereunt: si pus aut aqua vniuersa effluxerit. 28.
Spadones neq podagra laborant neq calui efficiũtur. 29.
Mulier podagra nunq laborat nisi menstrua defecerint. 30.
Puer podagra non laborat anteq concũbere incipiat. 31.
Dolores oculorum soluit aut meri potio: aut balneum: aut fomẽtũ aut vena incisa: aut medicamentũ epatum. 32.
Qui vitio ligue balbutiũt: hi maxie ab alui pfusiõe lõga capiũt. 33
Qui acida ructãt: nõ admodũ costali morbo laborãt. 34.
Qui calui sunt: his varices grandes nõ fiunt. Quibus aũt caluis varices superuenerint: his capilli denuo subnascuntur. 35.
Aqua inter cutem laborãti si tussis superuenit: malo est. 36.
Difficultatẽ vrine vena incisa soluit incidẽde sunt interiores. 37.
Ab angina detento si tumor in collo extitit: bono est: foras eñi morbus decedit. 38.
Quib⁹ cancri occulti⁹ fiũt: eos nõ curari melius ẽ. qui eñi curant celerius pereũt: qui nõ curant diutius durant. 39.
Cõuulsio fit vel inanitione vel repletiõe eodẽq mõ singultus. 40.
Quorum ilia dolores fatigãt sine inflãmatione: his febris superueniens soluit dolorem. 41.
Quibus suppuratũ quid in corpore abditum nõ innotescit: id propter crassitudinem vel puris: vel loci delitescit. 42.
Arquatis iecur effici durum male est. 43.
Lienosisq a difficultate itestinoz capiũt: si ea ipa difficũtas lõga ẽ aq iter cutẽ supuẽiet: aut leuitas itestinoz atq ita interiment. 44.

Quibus per stillicidiū vrine superuenerit voluulus: intra septimū diem moriūtur nisi febre superueniente vrina effluat satis. 45

In vlceribus annuis aut etiam diuturniorib⁹ os discedere cicatricesq̧ effici cauas necesse est. 46.

Qui gibbi ex anhelitu aut tussi efficiunt añ pubertatē itereūt. 47

Qui leuandi sanguine sunt aut medicamento purgandi: his verno tempore vel cultello soluēda est vena: vel medicamentū adhibendum est. 48.

Lienosis difficultas ītestinoꝝ supueniēs bono est. 49.

Podagrici morbi inflāmatione sedata intra quadragesimū diem desistunt. 50.

Quibus cerebrū precisuȝ est: his febrē ꝛ bilis vomitū supuenire necesse est. 51.

Quib⁹ bñ valētib⁹ dolores subito accidūt capitis statimq̧ obmutescūt ꝛ stertūt intra septimū diē pereūt: nisi febris pͥhēdat. 52.

Oculoꝝ suspectiōes ēt p somnū obseruasse cōsiliū ē: nā si q̇d cādide ptis īspicit palpebris nōvndiq̧ sibi ꝯmissis nec alui fluor aut medicamēti potio in cā ē prauū hoc signū: letaleq̧ admodū ē. 53

Deliria que cū risu accidūt tutiora sunt q̄ que serio. 54.

In affectib⁹ acutis q̇ affligāt cū fe. suspiria luctuosa mala sūt. 55.

Podagrici morbi vere ꝛ autūno magna ex pte mouentur. 56.

Attibiliarijs morbis in pericula hec decūbitur: stuporē corporis: aut cōuulsionē aut furoreȝ indicāt aut cecitatem. 57.

Stupores attoniti potissimū veniūt a. xl. ad sexagesimū annū. 58.

Si omentū decidat putrescat necesse est. 59.

Quibus a coxendice infestatis coxa recedit ꝛ redit: his mucores ea in parte gignūtur. 60.

Quibus a coxēdice infestatis diutina recesserit coxa: his crus contabescit ꝛ claudicat nisi aduratur. 61.

Incipit liber septimus aphorismorū dñi Hyppo. e greco in latinū nup a dño Theodoro gaza trāslatorū.

In morbis acutis frig⁹ partiū extremaꝝ malo est. 2.

In osse egrotāte caro liuida: malo est. 3.

A vomitu singultus ꝛ oculorū rubor. malo est. 4.

Horror a sudore non bono est. 5.

Ab insania difficultas intestinorum aut aqua inter cutem aut mentis alienatio: bono est. 6.

In morbo diuturno inedia ꝛ deiectiones sincere malo sunt 7.

Ex multa potione rigor aut delirium malo est. 8.

A vomice ruptiōe iterna resolō aut vomitio aut ale d̄fectio euēit. 9

A sanguis pfusiōe mentis cōmotio aut cōuulsio malo est. 10.

A voluulo vomitus: aut singultus: aut mentis cōmotio: aut cōuulsio accidēs malo est. 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

A costali pulmonia: malo est. 12.
A pulmonia delirium malo est. 13.
Per estus vehementes conuulsio ani distensio malo est. 14.
In capitis ictu stupor aut mentis commotio malo est. 15.
A sanguinis sputo puris sputum malum. 16.
A puris sputo tabes & fluor: cumque saliua substitit moriuntur. 17.
A iecoris inflamatione singultus: malo est. 18.
Ab insomnia conuulsio aut mentis commotio: malo est. 19.
Ab ossis exutione ignis accidit sacer. 20
Ab igne sacro putredo aut suppuratio sequitur. 21.
A forti vlcerum pulsu sanguinis profusio sequitur. 22.
A ventris dolore diutino suppuratio sequitur. 23.
A deiectione sincera sequitur difficultas intestinorum. 24.
Ab ossis precisione stupor et delirium incidet. 25.
Conuulsio ex medicamenti potione letalis est. 26.
In ventris dolore forti algor partium extremarum: malo est 27.
Si mulier vterum gerenti tentia acciderit: abortuz patietur. 28.
Quodcumque os aut cartilago pcidit in corpe increscere no pot. 29.
A pituita alba detento si alui fluor supuenerit vehemens egritudinem tollit 30
Quib9 p alui fluore deiectoes spumat his pituita a capite defluit. 31
Quibus febricitatibus vrine sedimentuz speciem farine crassioris refert: longam egritudinem fore significat. 32.
Quib9 sedime biliosuz desup tenue est: acutu significat morbu. 33.
Quibus vrina deducta disiectaque est: his perturbatio vehemens in corpore est. 34.
Quib9 vrina bullat: his fore morbu rhenale & logu sigt. 35.
Quibus sedimen pingue congestumque est: his rhenale vitium acutum indicatur. 36.
Quibus igitur vitio rhenali detetis predicta accidut signa: eos dolores circa musculos spine fatigant: qui si locis exteriorib9 accidunt abscessus quoque futuros eode existimato. Sed si interioribus magis laborat: int9 abscessus quoque fore expecta. 37.
Uomitio sanguinis sine febre salutaris est cum febre malo est: curandum acerbis et refrigerantibus. 38.
Distillatioes in ventre supiore suppurant intra dies viginti. 39.
Si quis sanguine migit et grumos atque vrine stillicidio affligitur et dolore femorum ventris imi pectinisque infestatur morbuz circa vesicam esse significatur. 40.
Si lingua subito incotines facta est: aut pars aliqua corporis stupore elanguit vitium hoc esse atre bilis certum est. 41.
Si mesticia & metus longo tepore tenet atrabilis in vitio est. 42
Si natu maiorib9 p purgatione singult9 supuenit no bono est. 43
Si feriortu no exbile trahit calie copia capiti affusa tollit febre. 44

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. 45.
Qui superati aduruntur: si pus effluit purum ⁊ album euadunt: si cruentum feculentum ⁊ fetidum pereunt. 46.
Quorum iecur suppuratum aduritur si pus effluit purum et album euadunt: his enim conclusum in mẽbrana est pus sed si qualis amurca est tale effluxit intereunt. 47.
In oculorum doloribus sanguinem detrahe cum prius vinum per potionem exhibueris ⁊ ex calida aqua multũ dilueris. 48.
Qui aqua inter cutem laborat si a tussi tenetur desperandus est. 49
Stillicidium ⁊ difficultatem vrine potio vini ⁊ detractio sanguinis tollit: incidende sunt vene interiores. 50.
Ab angina detento si tumor aut rubedo pectoris superuenit bono est. 51.
Quibus cerebrum sphacelatũ hoc est sideratũ est: intra tertiũ diẽ moriunt. At si ab his diebus euaserint sanitati restituent. 52.
Sternutamentum fit ex capite cerebro calefacto aut humefacta parte capitis inani. Aer enim vbi contentus erumpit et cũ strepitu: quoniam per angusta exitus datur. 53.
Qui dolore iecoris admodũ conflictantur: his febris superueniẽs leuat dolorem. 54.
Quibus sanguinem trahi prodest: his vere detrahendus est. 55.
Quibus inter ventriculum ⁊ venas pituita constituta infert dolorem vt pote que ad alterutum ventrem exitu careat: his pituita per venas in vesicam delapsa morbus leuatur. 56.
Quibus iecur aqua repletum in omentum erũpit: his vẽter aqua impletur atq; ita moriuntur. 57.
Pandiculationem oscitationem horrorem vinum par pari ingestum tollit egritudinem. 58.
Quib⁹ tubercula in vrinario meatu oriunt: his suppuratione facta ⁊ eruptione leuatur dolor. 59.
Quorum cerebrum concussum aliqua ex causa est: eos repente obmutescere necesse est. 60.
Corporibus humidis fames afferẽda est. fames enim corpora reddit sicciora. 61. 62.
Vbi in toto corpe mutatio fit: ⁊ modo corp⁹ frigescit: modo calescit: aut calorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi significat. 63
Sudoris copia calidi aut frigidi fluentis humorem deduci robusto supra: debili infra significat. 64.
Quecũq; non intermittentes tertio die vehemẽtiores redduntur magis periculose existunt: sed si quouis modo intermittunt securitatem inesse significatur. 65.
Quos febres diutine habent: his in articulos abscedit: si labor accidit. Quibus autem in articulos absceditur: si labor ex febre accidit hi cibo pleniore vtuntur. 66.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quib⁹ tubercula diutina aut in articulos dolores ex febre decum
bunt. 67.
Si cibū febricitanti des: vt vires sano: sic morbū egro dederis. 68.
Que per vesicam excernuntur cōspiciēda sunt an talia sint qualia
exeunt sanis. 69.
Quorum deiectionibus si stare sinas nec moueas subsistunt quasi
strigmēta: si pauca sunt parū morbi ɔtractū est. si mlta: multū bis
aluū purgasse ɔducit. Qđ si aluo nō purgata dabis sorbitiones
nocebis. ⁊ quo plus dederis eo magis nocebis. 70.
Excretiōes in febrib⁹ nō īterpollatis liuide cruēte biliose fetide ma
le sunt omnes. At si bene excernitur bene est: ⁊ qđ tum per ventrē
tum per vesicam ⁊ quacunq; secedens aliquid subsistit non pur-
gatum malo est. 71.
Corp⁹ efficere fluidū oportebit quocūq; euacuandū censueris: si su
pra firmari aluū: si infra solui necesse est. 72.
Somnus aut insomnia si alterutrum vltra debitum fiat morbus
accidet. 73.
In febribus non interpolatis si exteriora frigent interiora vrunt
⁊ sitiunt letale est. 74.
In febre non interpollata si labium aut ocul⁹ aut superciliū aut na
sus peruertit: si visus si auditus defecerit egro iā debili quicqd
ex his accidit mors in propinquo est. 75.
A pituita alba aqua inter cutē sequitur. 76.
Ab alui pfluuio difficultas intestinorum. 77.
A difficultate intestinorum leuitas intestinorum accedit. 78.
A sideratione abscessus accidit ossis. 79.
A sanguinis vomitiōe tabes ⁊ puris purgatio supra: a tabe fluctio
de capite: a fluctione pfusio alui. a pfusiōe alui astrictio purga-
tiōis superioris: ab astrictione mors. 80.
A sanguinis sputo puris sputū ⁊ fluor: cūq; saliua subsistit moriun
tur. 81.
Qualiscūq; aut p vesicā aut p aluū: aut p carnē excretio fit quacūq;
omnino corpus excedit naturā: si parum excedit parua est egri-
tudo: si multum magna: si admodū multum letalis est.

¶ Diui hyppocratis medici aphorismorum finis: a domino Theodoro gaza medico nuper e greco in lati-num translatorum. Deo gratias.

His tamen ad tollendum studentium laborē addere decreui aphorismos medicine pertinētes: non solum eos qui ad curandū morbos principaliter cōferre decernunt: verum ⁊ pronosticos qui in curis morborum etiam magni sunt adiuuamenti.

¶ De egritudinibus capitis. Cap. j.

¶ De dolore capitis.

Quibuscunq; in febribus vrine coturbate velut subiugaliu: his capitis dolores assunt. Apho. 71. quarte particule.
Lac dare caput dolentibus malum. 64.5.
Posteriora capitis dolentia: vena frontis incisa iuuat: et maxime potest poni ex eadem causa. 67.5.
Duorum dolorum qui simul fiunt: et no secundum eunde locu: maior denigrat minorem faciut etenim hi pro canone qui est diuersio. 40.2.
Dolores in lateribus et in pectoribus: et in alijs partibus si multu durant ad discernendum mali sunt. 56.
Dolores et tumores circa ventrem existentes: superiores quidem leuiores: non superiores vero fortiores. 7.6.
Caput doleti et circudoleti sanies aut aqua: aut sanguis deflues: secundum aures: aut secundum nares: aut secundum os soluit egritudinem. 10.6.
Quibus dolores a dorso in cubitos transeunt. flebothomia resoluit. 22.6.
Quibuscunq; sanis dolores repente fiunt in capite et continue sine voce fiunt et stertunt: tunc pereunt in septem diebus si non febris eos accipiat. 51.6.

¶ De litargia.

In erisipilla putredo aut sanies malu. I litargico tremor malu. 20.7

¶ De subeth.

In quo morbo somnus laborem prestat mortale 1.2.

¶ De vigilia superflua

Somnus et vigilia vtraq; magis modo facta: malum. 3.2.
Apopletici maxie fiut in etatibus a.40. annis vsq; ad.60. 57.6.
Soluere apoplexia forte impossibile est: debile vero no facile. 42.2.
Strangulatoru et dissolutoru nondum mortuorum non referuntur quibuscunq; spuma fuerit circa os. 43.2.

¶ De melancolia.

Si timor et pusillanimitas multum tempus habent perficit melancolicum huiusmodi habentem. 24.6.
In melancolicis egritudinibus periculose eruptiones apoplexiam aut spasmu aut cecitatem significant: aut maniam. 56.6.
Melancolicis et nefeticis emorroydes iunate bonum. 11.6.
Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione contraria apponentes. 9.4.

¶ De mania.

Maniacis varicibus et emorroydibus inatis manie fit solutio. 21.6.
In mania dissintheria aut hydrops aut extasis: bonum. 5.7.

¶ De amentia.

Desipietie cu risu q de facte securiores: q vocu solitudie moleste. 53.6

¶ De permixtione sensus.

Ubi desipientiam somnus sedat bonum. ubi vero pstat malũ. 2.2.

¶ De epilentia.

Epilenticorum iuuenibus mutationes etatum temporum et locorum euitare faciunt. 46.2.

Quibus epilensie ante iuuentutem nascuntur mutationem habẽt quibus vero a.25.an. fiunt plerunq3 commoriuntur. 8.5.

¶ De dispositionibus neruorum. Ca.ij.

¶ De paralisi.

Frigidum vero neruis inimicum ossibus dentibus cerebro spinali medulle: calidum vero vtile et amicum. 18.5.

¶ De spasmo et tetano.

A spasmo et tetano febris superueniẽs soluit egritudinem. 57.4

In febre ex somnis timores aut spasmi malum. 66.4

In febre spũs offendens malũ: spasimum enim significat. 67.4.

In febrib⁹ acutis spasm⁹ et circa viscera dolores fortes malũ. 79.4

Spasmus ex elleboro mortale. 1.5.

In vulnere spasmus superueniens mortale. 2.5.

Sanguine multo fluẽte spasmus innatus malum. 3.5.

Spasmus et singultus post nimiam inanitionem malum. 4.5.

Si inebriatus aliqs repẽte sine voce fiat spasmo innato morit. 6.5

Quicunq3 a tetano comprehenduntur: in quattuor diebus pereũt si vero hos effugiunt sani fiunt. 7.5.

Frigidum et tetanos et frigores: et febrium rigores. 18.5.

Est autẽ vbi in tetano sine vulnere iuuene bene carnoso estate media frigide aque multa infusio caloris reuocationem facit: calor vero hoc liberat. 17.5.

Calidum saniem faciens in omni vulnere maximum signum est ad certitudinem: cutem mollit et attenuat sine dolore: rigorũ spasmorum tetanorum est mitigatorium. 23.5.

Spasm⁹ fit ex plenitudine aut ex euacuatiõe: ita et singult⁹. 39.6.

In sanguinis fluxu: desipientia et spasmus malum. 9.7.

In ilion vomitus singultus spasmus et desipientia malum. 10.7.

In vulneribus fortibus spasmus aut tetanus malum. 13.7.

In vigilia spasmus aut desipiẽtia malum. 18.7.

In farmacie potione spasmus malum. 26.7.

¶ De stupore.

In plaga vel pcussione in capite stupor aut desipientia malũ. 14.7

¶ De iectigatione aut saltu: nihil.

¶ De tortura.

In nõ deficiẽte vero febre si labiũ aut ocul⁹ aut superciliũ aut nasus distorqueatur aut nõ videat vel vt natura audiat: iam debili existente corpore: quecũq3 hor fiant iam prope est mors. 49.4

De dispositionib⁹ oculorum. Ca.iij.

In tēporib⁹ ꝟo si quidē hyēs siccā ⁊ borealis fiat: ver ꝟo pluuiosuz ⁊ austrinū: necesse est estate obtalmias fieri. 12.3.
Si ꝟo hyems austrina ⁊ pluuiosa fiat: ver vero siccū ⁊ boreale: obtal mie sicce fiūt. 13.3.
Si ꝟo borealis fuerit autūn⁹ ⁊ inaquosus humidis q̄dē natura ⁊ mulierib⁹ cō fert: reliq̄s ꝟo obtalmie erūt sicce. 14.3.
In siccis temporibus obtalmie fiunt. 18.3.
Cōstitutiōes ꝟo q̄tidiane austrine ꝟtigines faciūt in oculis. 17.3.
Estate vero quedam horum oculorum ⁊ auriū dolores. 22.3.
In nō deficiēte febre si ocul⁹ distorqueat ⁊ non videat debili existēte corpore iam prope mors est. 49.4.
Quibuscūq̄ iferiorib⁹ aut aliis egritudinib⁹ volūtarie ocli lachry mant: nihil icōueniēs. q̄b⁹ ꝟo nō ꝑ m volūtatē: incōueniēs. 52.4.
In oculis patientem a dyaria accipi bonum. 17.6.
Dolores oculoꝝ meri potio aut piria aut flobothomia aut farma cia soluit. 31.6.
Attendere autē oportet ⁊ iudicia oculorū ⁊ somnia. si eñ quid albi appareat ꝯmissis palpebris non ex dyaria existēte aut farmacie potatione: malū est signū ⁊ mortale valde. 52.6.
Oculorū dolores meri potiōes ⁊ lauacra multa calide ⁊ flebotho mia soluit. 47.7.

De dispositionibus aurium. Cap.iiij.

Quibuscunq̄ fellee egestiones surditate superueniente q̄escūt: ⁊ q̄ buscūq̄ surditas fit: felleis supueniētib⁹ egestiōib⁹ q̄escit. 2.82.4
Aut nō audiat iā debili existente corpore: quecūq̄ horum fiāt iam prope est mors. 4.9.4.
Quibus in febribus aures surdescunt: sanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus soluit egritudinē 9.4.

De dispositionib⁹ nasi. Cap.v.

Quibus nares humide natura ⁊ semen humidum sanis egrius quibus vero contraria salubrius. 2.6
Branchi⁹ ⁊ corrize in valde senibus non maturātur. 40.2.
Seniorib⁹ ꝟo catarri celeriter dissoluētes. in fine aphorismi. 23.3.
Si vero estas sicca ⁊ borealis fuerit autumnus ꝟo pluuiosus ⁊ au strin⁹ capitis dolores in hyeme tusses brācbi ⁊ corrize fiūt. 14.3
Si vero borealis ⁊c. ⁊ corrize diuturne. 15.3.
Senioribus vero disnie catarri ⁊c. 32.3.
Catarri in supiori vētre. i. pectore i saniē ꝯuertunt i. 20. dieb⁹. 36.7
Frigida aut nix aut cristallus ⁊ cetera. catarros faciētia. 25.5.

De fluxu sanguinis narium.

Senioribus vero ⁊ ad iuuentutē accedentibus ⁊c. et ex narib⁹ san guinis fluxus. 37.3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quibuscunq; in febribus sanguinis fluit multitudo vndecunq; in re-
sumptionibus ventres his humectantur. 27.4.
Quibuscunq; in febribus aures surdescunt: sanguis ex narib⁹ fluens
aut venter turbatus: soluit egritudinem. 60.4.
Quibus spes ad articulos apostema conuerti ꝛc. in fine. Si vero ex
narib⁹ sanguis fluit valde ꝛ celeriter soluit. 75.4.
Mulieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus fluere bo-
num est. 32.5.
Caput dolenti ꝛ circundolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens
ꝑm aures aut na res aut ꝑm os soluit egritudinem. 10.6.
In sanguinis fluxu desipientia aut spasmus malum. 9.7.

¶ De sternutatione.

Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generanti ster-
nutatio superueniens bonum. 34.5.
A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinem 12.6.
Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humectato quod est
in capitis vacuo: effunditur enim aer intus existens foras. sonat ve-
ro quia per angustus est ei exitus. 52.7.

¶ De variis disposi. oris et lingue. Cap. vj.

In etatib⁹ ꝯo talia accidunt pueris ꝛ nouiter genitis vlcerationes ꝛ vo-
Trauli dyaria marie capiuntur longa. 32.6. (mit⁹ ꝛc. 25.3.

¶ De dispositionibus dentium. Cap. vij.

Unicum reperio aphorismum de medicina dentium ꝛ pnosticum: preter il-
lum quod positus est de difficili exitu dentium: ꝛ est. 26.3.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt: fortiores ꝛ diu-
turniores fiunt febres. 53.4.
Cum vero dentes producunt gingiuarum pruritus. febres spasmi: dyar-
rie: ꝛ maxime quando producunt caninos dentes. 25.3.

¶ De dispositionibus labiorum ꝛ gingiuarum. Ca. viij.

De egritudinibus labiorum ꝛ gingiuarum in aphorismis nihil repe-
rio vltra que dicta sunt de egritudine oris.

¶ De dispositionibus gutturis. Cap. ix.

Autumno vero ꝛ estiuorum multa stranguerie lienterie ꝛ squinantes ꝛ anhe-
litus. 23.3.
Si a febre habito tumore non existente in faucibus suffocatio repen-
te superuenerit mortale. 34.4.
Si a febre habito collum conuertatur vt vix deglutire possit tumore
non existente in collo mortale. 37.4.
Quicunq; squinantiam effugiunt ꝛ ad pulmonem eis conuertitur: in septem
diebus moriuntur. Si vero hos effugiunt: empici fiunt. 11.5.
A squinante habito tumor ꝛ rubor in pectore superueniens bonum
foras enim conuertitur egritudo. 37.6.

Si a febre habito tumore nō existēte suffocatio repēte nascitur vt diglutire nō possit mortale. 60.7.
Scōs taliter īuenit. Si a febre habito torq̄at collū vt deglutire nō possit: ⁊ trāsglutiēdo angustiet sine tumore manifesto mortale.

De dispositionib⁹ pectoris et pulmonis Cap. x.

De anhelitus cōstrictione siue difficultate ei⁹: vt in quarto aphorismo. vt iam clarebit.
In febrib⁹ spirit⁹ offendēs malū: spasmū em̄ fieri significat. 68.4.

¶ De asmate.

Quibuscūq̄ gibbi ex asmate fiūt āt tussi an̄ iuuētutē peūt. 46.6.

¶ De tussi.

Quadragesimus sextus dictus.

¶ De voce.

Si inebriat⁹ aliquis repente sine voce fiat: spasmo in anto moritur si non febris acceperit eū: aut ad horā veniēs s̄m quam crapule soluuntur locutus fuerit ⁊c. 6.5.
Quibuscūq̄ dolores repente fiūt in capite cōtinuo sine voce fiūt et stertunt pereūt in septem diebus si nō eos febris accipiat. 51.5.
Quibuscūq̄ cerebrū cōmotuȝ fuerit ab aliqua causa necesse est statim sine voce fieri. 48.7.

¶ De sputo sanguinis.

Adolescētibus vero sputa sanguinis: ptisis: febres acute: epilensie ⁊ alie egritudines. maxime vero predicte. 30.3.
Quibuscunq̄ in febribus sanguinis fluit multitudo vndecunq̄ in resumptionibus ventres his humectantur. 67.4.
Execrationes in febre nō deficientib⁹ liuide ⁊ sanguinee ⁊ fellee ⁊ fetide omnes male sunt: egeste vero bone. Bone vero sunt ⁊ s̄m secessum ⁊ vrinam ⁊c. 47.4.
Quicūq̄ sanguinē spumosū spuūt: his ex pulmōe eductio fit. 14.5.
Caput dolēti ⁊ circundolēti sanies aut aqua aut sanguis defluēs s̄m nares aut aures aut os soluit egritudinē. 10.6.
In sanguinis sputo saniei sputum malum. 15.7.
Quicūq̄ sanguinē vomūt si quidem sine febre salubre: si vero ex febre p̄nitiosuȝ curare vero oportet stipticis aut ifrigidātib⁹. 37.8.

¶ De pleuresi.

Paroxismos ⁊ ɔsistētias declarāt egritudines ⁊ tp̄a anni ⁊ circuituū adinuicē incremēta. siue q̄tidie siue, preter diē siue per ampli⁹ tp̄s fiat. Sed ex apparentibus post: queadmodū in pleureticis sputū si ɔtinuo apparet subrubeū incohāte quidē morbū abbreuiat. Si vero post apparet subrubeū prolongat. 12.1.
Austrini flat⁹ grauāt auditū. Et subdiuidit. Si vero boreas fuerit: tusses: fariges: vētres duri: dissurie: horrores: laterꝫ dolores. 6.3.
Hyeme vero pleuretides: peripleumonie: corrize: branchi: tusses: pectoris laterū ⁊ lumborum dolores. 24.3.
Quicunq̄ pleuretici facti non purgantur in quatuordecim dieb⁹

hi in empima transeunt. 9.5.
Quicunq ex pleureticis empici fiunt si purgant in quadraginta dieb' a qua die ruptura fuit: soluit. Si vero non: in ptisim transeunt. 16.5.
A pleuretide supato aut piplemonia dyaria supueniens malum. 16.6.
Accide eructuantes non valde pleuretici fiunt. In pleuretide periplemonia malum. 33.6.

De peripleumonia.

Dictus est de pleuresi. 34.6.
Dictus est de pleuresi. 16.
In periplemonia frenesis malum. 12.7.

De empimate.

Quicunq empici aut hydropici vrunt aut inciduntur: si sanies que de pura fluxerit et alba euadunt. si vero cenulenta et male olens fuerit pereunt. 27.6

De ptisi.

Autumnus ptisicis malus. 11.3.
Si vero estas sicca et borealis fuerit: autumnus vero pluuiosus et austr_u_ : capitis dolores in hyeme et tusses et branchi et corrize fiunt quibusdam vero et ptisis. 14.3.
Autumno vero et estiuorum multa et febres quartane et errantes et splenes et hydropes venientes et splenes et ptisici. 23.3.
Dictus est de sputo sanguinis. 30.3.
Ptisicos vero metuentes ad superiores farmacias 8.4.
Ptisis fit maxime etatibus a. 18. annis vsq ad. 25. annos. 10.5.
Qui a ptisi molestantur si sputum qualecunq spuunt fetet super carbones effusum: et capilli a capite defluunt: mortale est. 12.5.
Quibuscunq ptisicis defluunt capilli: si dyaria supuenerit mortale. 13.6
A ptisi habito dyaria superueniens mortale est. 16.5.
Lac dare caput dolentibus malum. Malum vero et febricitantibus et quibus hypocundria suspensa rugiunt et siticulosi. Malum vero et quibus fellei secessus: et in acutis febribus: et quibus sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptisicis non valde febricitantibus. Dare vero et in febribus longis nullo predictorum signorum presente et extra rationem tabefactis. 64.5.
In saniei sputo ptisis et fluxus malum. vbi saliua retinet moriunt. 16.7.

De dispositionibus cordis. Et prio de tremore. Cap. xi.

In febribus circa ventrem cauma et cordis morsus vel tremor malum. 66.4.
Qui exsoluuntur fortiter et frequenter sine manifesta occasione repente moriuntur.

De mamillis et dispositionibus earum. Cap. xii.

Mulieri in vtero hnti si subito mamille graciles fiunt abortit. 36.5.
Mulieri in vtero geminos hnti: si altera mamillarum gracilis fiat: alterum abortit et si quidem dextra gracilis fiat masculum: si vero sinistra feminam. 37.5.
Si mulier que neq pregnans est: neq generauit lac habet: huic men

strua defecerūt. 28.5.
Mulieribus q̄bus cōuertitur sanguis ad mā̄millas:maniā significat. 39.5.
Mulieri si vis mēstrua retinere siciā maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Mulieri ī vtero hn̄ti lac extra mā̄miliā multū fluēs debilē fetū significat si vero dura fuerint vbera:sanū fetū significāt. 52.5.
Quecūqз corrupture sunt fet⁹:his vbera gracilia fiunt. Si vero rursus dura fiant:et si dolor est in vberibus:aut vertebris:aut in genub⁹:aut in oculis nō corrūpūtur. 54.5.
¶ De meri et dispositione stomachi.

¶ De dispositionibus stomachi. Cap. xiij.

Vētres vere et hyeme calidissimi sunt natura et sōni lōgissimi. 15.1.
Estate et autumno cibos grauissime ferunt: hyeme vero facillime mox vere. 18.1.
In omni egritudine cōfortari mēte et bene se habere ad oblationes bonum:contrarium vero malum. 33.2.
¶ De difficultate transglutiendi.
Si a febre habito collū ꝯuertatur vt vix deglutire possit: tumore nō extāte ī collo repēte inascit vt d̄glutire nō possit:mortale. 35.4.
¶ De dolore stomachi.
In febribus circa ventrē cauma forte et cordis mors⁹:malū. 66.4.
Potus indigentiā soluit. 21.2.
¶ De siti.
Quibuscūqз bibere desideriū nocte valde sitiētibus si dormiuerint bonum. 37.5.
¶ De dispositionibus mirach et hyppocūdriorum.
Quib⁹ hyppocūdria suspēsa sunt et subrugiētia:lūbi dolore superueniēte vētres his humectant:si nō vētositates erūpāt aut vrine multitudo nō superueniat: in febrib⁹ vero hec fiunt. 64.4.
¶ De vomitu.
In ꝑturbatiōib⁹ vētris et vomitib⁹ q̄ spōte fiūt siquidē qualia oportet purgari purgent cōfestim et bene ferūt. si vero nō cōtrariū. 2.1.
Difficile vomētes et medie carnosos īferi⁹ timētes estatem. 7.4.
Ex egritudinibus quibuscūqз si fel nigrū sursum aut deorsum exiuit mortale. 22.4.
In ilion vomitus singultus spasmus desipientia:malum. 10.7.
¶ De singultu.
Spasmus et singultus post nimiā purgationē malum. 4.5.
A singultu habito sternutatio supueniēs soluit egritudinē 13.6.
A dyaria habito diuturna spontaneus vomitus superueniēs soluit dyariam. 15.6.
In flegmone epatis singultus malum. 17.7.

De dispositionibus epatis. Cap. xiiij.

De dolore epatis.

Cuicunq; epar circundolet: his febris superueniens soluit egritudinem. 53.7.

De apostematibus epatis.

In epate vero flegmones patienti singultus superuenit. 60.5.
Uesicā incisaz aut cerebrū ant cor aut dyafragma aut rhenes aut intestinoꝝ aliqđ gra ciliū aut ventrē aut epar mortale. 18.6.
Quicunq; in epate ꝓpter saniem vruntur: siquidem sanies pura fluxerit et alba euadunt: in tunica enim illic sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46.7.

De hydrope.

Autumno vero ꝛ estiuorum multa: ꝛ febres quartane: ꝛ errantes ꝛ splenes ꝛ hydropes venientes ex splene ꝛc. 23.3.
Hydropicis si nascuntur in corpore vulnera: nō facile sanant. 8.6.
Quicūq; empici aut hydropici vrunt aut scinduntyr: his effluēte sanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt. 22.6.
Quibuscunq; torsiones ꝛ circa vmbilicū dolores ꝛ lūbos ꝛ dolorē nō soluit neq; farmacijs neq; aliter: in hydropē siccā ꝑficit. 11.4.
Hydropicis tussis supueniēs mala: ꝓcedēs nō sine malo. 35.6.
Quicūq; splenetici a dissinteria capiuntur: his supueniente dissnia longa hydrops innascit aut lienteria ꝛ pereunt. 43.6.
In mania dissinteria aut hydrops aut extasis bonum. 5.7.
Hydropicus si tussim siccam habet desperatus est. 48.7.
Quib⁹ epar aq̄ ipletū erūpit: his aq̄ vēter iplet ꝛ moriūtur. 46.7.

De hyppocundrijs.

Quib⁹ in febricitantib⁹ in septima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die icteritia supueniēs: bonum: si non ad dextrum hyppocundriū durū fiat. si vero non: non bonum. 64.4.
Quib⁹ hyppocūdria suspensa ꝛ subrugiētia: lūbi dolore superueniēte ventres his humectātur: si non ventositates erūpant aut vrine multitudo superueniat: in feb. hec fiunt. 74.4.
Lac dare caput dolentibus malum. malum vero ꝛ febricitantibus ꝛ quibus hyppocundria suspēsa rugiunt ꝛ siticulosis ꝛc. 64.5.
Quibuscunq; dolor fit circa hyppocundria sine flegmone: his superueniens febris soluit dolorem. 40.6.

De dispositionibus fellis ꝛ splenis. Ca. xv.

De ictericia.

Quibus in febribus in septima aut nona: aut vndecima. aut decimaquarta die icteritia supuenerit bonum nisi dextrum hyppocundrium durum fiat: si vero non bonum. 64.4.
Quibuscunq; in febribus icteritia supuenerit ante septimum diē malum est. 63.4.

Icterici non valde inflantur. 71.5.
Ictericis si epar durum sit malum. 42.6.

¶De splene.

Autūno vero estiuorum multa ꝛ febres quartane ꝛ errātes ꝛ splenes ꝛ hydropes venientes ex splene. 23.3
Quicunqꝫ splenetici a dissinteria capiuntur: his superueniente dissinia longa hydrops innascitur aut lienteria ꝛ pereunt. 43.6
Splenetica dissinteria superueniens bonum. 48.6.

¶De fluxu omnium modorum. Ca.xvj.

In ventris fluxibus mutationes egestionum iuuant. si non ad malum transmutentur. 14.2.
Egestiones nigre vel quasi sanguis sponte venientes ꝛ cum febre et sine febre pessime sunt. quatumcunqꝫ colores plures fuerint: magis malum. cum farmacijs vero melius ē ꝛ quantumcunqꝫ plures colores fuerint non malum est. 21.4.
Egritudinibus quibuscunqꝫ incipiētibus si fel nigruꝫ sursum aut deorsum exiuerit mortale est. 22.4.
Quibuscunqꝫ ex egritudinibus acutis: aut multi tēporis: aut aboribus: aut aliter extenuatis si fel nigruꝫ quasi sanguis exiuerit: sequenti die cretico᷒ morietur. 23.4
Dissinteria si a felle nigro incohoauerit mortale. 24.4.
Nigre egestiones si a dissinteria iam habito vt intestinorū carnes egerantur mortale 26.4
Quibuscūqꝫ fellee egestiōes fiūt surditate supueniēte qescūt ꝛ qbus cūqꝫ surditas fit felleis supueniētib᷒ egestionib᷒ qescit. 28.4.
Mulieri in vtero habēti tenasmō innat᷒ abortū facit. 49.5.
In diuturnis liēterijs oxiremia veniēs prius nō existens signum ē bonum. 1.6.
In lōgis dissinterijs cibi abstinētia malū: ꝛ cū febre peius. 3.5.
Trauli a dyaria capiuntur longa. 32.6.
Quicūqꝫ splenetici a dissinteria capiūtur: his superueniēte disnia lōga hydrops inascit aut liēteria ꝛ pereunt. 43.6.
Spleneticis superueniēs dissinteria bonum. 48.5.
In mania dissinteria aut hydrops aut estasis bonuꝫ 5.7.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.7.
Si ab albo phlegmate habito dyaria superuenerit fortis soluit egritudinem. 30.7.
Quibuscunqꝫ spumose egestiones in dyarsa: his flegma a capite defluit. 31.7.

¶De doloribus intestinorum.

Quibuscūqꝫ torsiones ꝛ circa vmbilicuꝫ dolores ꝛ lūbos: dolor nō soluit neqꝫ a farmacijs neqꝫ aliter in hydropē siccā pficit. 11.4.
In febrib᷒ acutis spasm᷒ ꝛ circa viscera dolores fortes malū. 49.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Dolores in lateribus z pectoribus z in alijs partibus si multū diffe rūt ad discernendum mali sunt. 5.6.

Dolores z tumores circa ventrem existentes superiores quidem le uiores non superiores. 7.6.

¶ De ilios.

Quibuscunq ex strāguria ilion innascit: hi in septem dieb⁹ pereūt si non febre superueniēte vrina multa fluxerit. 44.6.

In ilion vomitus singultus spasm⁹ desipiētia malum. 10.7.

¶ De colica nihil.

¶ De dispositionibus ani. Ca. xvij.

Melācholicis z freneticis emorroydes innate: bonū. 11.6.

Emorroydes habēti antiquas si nō vna relicta fuerit piculū est hy dropisim aut ptisim aut maniam fieri. 12.6.

Maniacis varib⁹ aut emorroydib⁹ īnatis manie fit solutio. 11.6.

¶ De dispositionibus rhenum. Ca. xviij.

Quicunq nefretici sunt non sanant post. 40. annos: intelligēdo p nefresim passionē rhenum omnē indifferenter. 6.4.

Quibuscūq in vrinis arenosa subsistāt sedimia: his vesica aut rhe nes linthiasim patitur. 80.4.

Nefretici z circa vesicā dolores laboriose sanant in senib⁹. Et p ne fresim hic intellige vlcerationē z in fine cōmēti Galien⁹ sicut alibi dixit Hyppocra. senes his passiōib⁹ commoriūtur. 7.6.

Quibuscuncunq in vrinis ampulle supernatant nefreticā z longā egritudinem fore significant. 35.7.

Quibuscūq pinguis hypostasis z cōglobata: his nefreticā signifi cat z acutam fore egritudinem. 36.7.

Quibuscūq nefreticis exītib⁹ pdicta signa acciderint: z dolores acuti circa musculos spinales sint: siqdē circa lūbos intrinsecos sunt apostema futurū extrinseci signt. Si vo dolor magis circa interiores locos fuerit: apa futurū expectabis magis int⁹. 37.7.

Quibuscunq inter rhēnes z ventrē flegma ɔcludit z dolorē prestās nō habet exitū in neutrū ventrium: his p mvenas in vesicā cōuer so flegmate solutio fit morbi. 55.3.

De dispositionibus vesice. Ca. xix.

Egritudines vero in pluuialib⁹ vt multū fiūt: z febres lōge: z vētris flux⁹ z putredines: epilētici: appopletici: z squinātes. In siccis vo ptisici: obtalmie: artetice: strangurie: z dissurie. 17.9.

Autumno vo z estiuorū multa febres quartane z errātes z splenes hy dropes z ptisis: z strangurie: z lienterie. 23.3.

Seniorib⁹ vo factis perithimia spōdilis z lithiases lumbrici. 27.3.

Seniorib⁹ disnie: catarri cū tussi: strāgurie: dissurie: articulorū dolo res: nefresis: vtigines: apoplexie: cacesie: prurit⁹ toti⁹ corpis: melā cholie: vigilie: vētris z narū hūidita tes; oculorū hebetudo; glau

costas: grauitas auditus. 32.3.
Quibuscū[que] vrine grosse globose pauce nō sine febrib⁹ mltitudo ve niēs ex his tenuis iuuat: maxie v̄o talia eueniūt q̄b⁹ ex principio vel post principium aut celerius hyppostases fiunt. 70.4.
Quibuscū[que] in febrib⁹ vrine conturbate velut subiugaliū: his capitis dolores aut adsunt aut aderūt. 71.4.
Quib⁹ se cōtinuo egritudo terminatur: his nubē h[abe]ʒ rubeā quarta dies in vrina & alia signa s[ecundu]m rationem. 73.4.
Quib⁹ vrine lipide aut albe: male v̄o in freneticis apparēt. 72.4.
Quib⁹ hypocūdria suspēsa & subrugiētia lumbi dolore supueniēte: vētres his humectant: si non ventositates erūpant: aut vrine multitudo superueniat. 74.4.
Quib⁹ spes est ad articulos apostema cōuerti: eruet ab apostemate vrina grossa & multa & alba facta velut in laboriosis febrib⁹ & maxime si in quartanis q̄busdā incipit fieri. Si v̄o sanguis ex narib⁹ fluat: t valde celeriter soluunt. 75.4.
Si sanguinē aut pus minxerint: renū aut vesice vlcerationem significat. 70.4.
Quibus in vrina grossa q̄si carnium frusta vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. 76.4.
Quibus in vrina pingui existente furfura mingunt: his vesica scabit. 77.4.
Quicū[que] sanguinem sponte mingunt: his de rhenibus vene rupturam significat. 75.4.
Si sanguinē mingūt aut trūbos & strāguriā hnt & dolor icidit in pectinē & subvētre & xpitoneon: circa vesicā dolorē significat. 80.4.
Quibuscunq[ue] in vrinis harenosa obstant: his vesica aut rhenes lithiasim habet. 80.4.
Si sanguinem aut pus mingunt aut squamas & odor grauis: vesice vlcerationem significat. 82.4.
Quibus in vrinali via vel virga pustule nascuntur: sanie facta & erupta solutio fit morbi. 83.3.
Vrina facta mlta noctu modicū secessuʒ significat recōuerso. 84.4.
In ano flegmōes patiētibus & matrice flegmonē habēte: strāguria supuenit. In epate v̄o flemones patiēti singult⁹ superuenit. & in rhenib⁹ habētib⁹ saniem stranguria accidit. 58.5.
Nefretici & circa vesicaʒ dolores laboriose sanātur in febribus alias in senibus. 6.6.
Vesicā icisā: aut cerebrū: aut cor: aut diafragma: aut epar aut vētrē: aut rhenes: aut intestinorū aliquod gracilium mortale 19.6.
Quibuscū[que] ex strāguria ileos innascit: hi in septē dieb⁹ pereunt si nō febre superueniente multum vrina fluxerit. 44.4.
Quibuscū[que] in febribus in vrinis crinoydes hyppostase ɔ fiūt lōgā egritudinem significat. 32.7.

Quibuscunqꝫ vrie distātes fiūt: his ī corpe turbatio fit fortis. 34.7.
Quibuscūqꝫ in vrinis ampulle supernatāt: nefreticā significant: et longam egritudinem fore. 35.7.
Quibuscūqꝫ pinguis hypostasis ꝛ cōglobata: his nefreticā significat et acutam egritudinem fore. 39.7.
Si sanguinē ꝛ trumbos mingant ꝛ stranguriam habeant ꝛ dolor incidit in peritoneon ꝛ sub ventrē ꝛ pectinem: ea que circa vesicam sunt: egrotare significant. 40.7.
Strāguriam ꝛ dissuriam vini potio ꝛ sic flobothomia solnit: incidere vero venam que intus in talo est bonū. 49.7.

De dispositiōib⁹ mēbrorū gñatiōis ī viris. Ca. xx.

Silr in marib⁹: aut eñi ꝓpter raritatē corporis spūs extra fert vt nō incidat semē: aut ꝓpter dēsitatē humidū nō diffundet extra aut propter frigidum nō calefiet ita vt congregetur ad hūc locum: aut propter caliditatem hoc ipsum fit. 63.5.
Quādo incisum fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neqꝫ crescit neqꝫ conglutinatur. 19.6.

De membris generationis in femellis. Ca. xxj.

Si vero austrina hyems ꝛ pluuiosa ꝛ tranquilla fiat: ver vero siccū et boreale mulieres siquidem quibus partus ad ver inest: ex oīm occasione abortiunt. Si vero genuerint: morbidos pueros et imbecilles pariunt: vt aut statim resoluantur. i. moriantur: aut morbidi et tenues veniāt exītes. Alijs vero iunioribus quidē dissinterie ꝛ obtalmie sicce fiunt: senioribus vero catarri celeriter dissoluentes. 13.3.
Pregnantes si conuenit purgare: a quarto mense vsqꝫ ad septimū min⁹ vero has: minora vero ꝛ seniora vereri oportet. 14.
Muliebria educit ex aromatibus calefactio: multotiens vero ꝛ ad alia vtilis esset si non capitis grauedinem faceret. 28.5.
Mulier in vtero habens flebothomata abortum facit: sed magis cuius maior est fetus. 29.5.
Mulieri in vtero habenti: ab aliqua egritudinum acutarum accipi mortale est. 30.5.
Mulieri sanguinem vomenti menstruis superuenientibus solutio fit 31.5
Mulieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus fluere bonum est. 32.5.
Mulieri in vtero habenti si venter fluat: periculum est abortiendi. 33.5.
Mulieri que a matrice molestatur aut difficulter generāti sternutatio superueniens bonum. 34.4.
Mulieri mestrua habēti sine colore proprio ꝛ non ſm se semper facta purgatione indigere significat. 35.5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Mulieri in vtero babenti si subito mammille graciles fiant abortitur. 35.5.
Mulieri in vtero babenti si altera mammilla gracilis fiat: geminos alterū abortietur. ꝛ siquidem dextra gracilis fiat: masculum: si vero sinistra: feminam. 37.5.
Similiter que neqꝫ pregnans neqꝫ generauit lac habet: huiusmodi menstrua defecerunt. 38.5.
Mulieribus quibus conuertitur sanguis ad mammillas: maniam significat. 39.6.
Mulierem si vis scire si concepit: mellicratum qñ dormitura est da ei bibere ꝛ si quidem torsiones habuerit circa ventrem concepit. si vero non minime. 40.5.
Mulier si quidem masculum concepit bene colorata est: si vero feminaz discolorata. 41.5.
Si mulieri pregnāti erisipila fit in matrice mortale. 42.5.
Que preter naturā tenues existentes concipiunt: abortiuntur anteqꝫ grossescant. 43.5.
Quecūqꝫ corpa moderate hñtes abortiunt scdo mēse aut tertio sine oi occasiōe māifesta: his cottilidões mucillaginib9 pleni sūt: et nō pñt pre grauedie tenere fetum: sede abrūpuntur. 44.5.
Quecunqꝫ existentes preter naturā crasse nō cōcipiūt: his pingue do os matricis obturat ꝛ priusqꝫ extenuent nō cōcipiunt. 45.5
Si inf ixi i vtebro posita fecerit saniē: necesse ē cōmotū fieri. 46.5.
Fet9 maris qdē in dextris: femine vero in sinistris magis. 47.5.
Ad matricis precipitationes obtalmicum appone apprehendens os et nares. 48.5.
Mulieri in vtero hñti tenasmō innatus abortiri facit. 46.5.
Mulieris menstrua si vis retinere: sicuam maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Quecūqꝫ in vtero habent: his cōcluditur os matricis. 51.5
Mulieri in vtero hñti: lac ex mā millis multū fluēs fetū significat debilem. si vero vbera dura fuerint: sanuz significant fetū. 52.5.
Quecūqꝫ corrupture sunt fetus: his vbera gracila fiunt. Si vero rursus dura fiunt: ꝛ si dolor fit in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis nō corrumpuntur 53.5
Quibuscūqꝫ os matricū durū est: his necesse est os matricum concludi. 54.5.
Quecunqꝫ in vtero habentes a febribus accipiūtur: et fortiter calefiunt sine occasione manifesta: generant piculose: ꝛ difficulter aut abortiuntur periclitantes. 55.5.
In fluxu muliebri spasm9 ꝛ animi defectio si superueniat malū. 56.5
Menstruis plurimis euenictibus accidunt egritudines: ꝛ non venientibus a matrice accidunt egritudines. 57.5.
Mulier si nō cōcepit: velis aūt scire si cōcipiet: cōtegēs vestimētis

suffumiga deorsum ⁊ siquidem transire videatur odor per corpus ad os ⁊ nares cognoſce q̄m ea nõ ꝑpter se nõ generat. 59.5
Mulieri in vtero habenti si purgationes exeũt: impossibile est fetum sanuꝫ esse. 60.5.
Si mulieri purgationes non exeunt: neq̄ʒ febre: neq̄ʒ rigore superueniente anxietates abhominationes defectiones animi ei acciderint: reputa hãc in vtero habere. 61.5.
Quecunq̄ʒ densas ⁊ frigidas matrices habent non concipient. Et quecunq̄ʒ humidas habẽt matrices nõ concipient: extinguitur eñi in eis semẽ. Et q̄cũq̄ʒ siccas ⁊ magis ardẽtes nõ cõcipiũt indigẽtia eñi nutrimẽti corrũpitur semen. Et quecũq̄ʒ ex vtrisq̄ʒ temperiem habent moderate hmõi fiunt generantes. 62.5.
Mulieri in vtero habenti tenasmus superueniens abortitur. 28.7

De dispositionibus apparentibus in extremitatibus membrorum. Cap. xxij.

Duorum dolorum qui simul fiunt nõ ſm eũdem locum vehementior denigrat alterum. Positus est hic aphorismus ad euidentiã dolorum iuncturarum. 46.2.
Non febricitantibus existentibus si fiat strophus vel genuum grauitas ⁊ lũborũ dolor: deorsum farmacia idigere significat. 20.4.
Laboriosis in febribus circa articulos et circa maxillas maxime apostases fiunt. 31.4.
Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 33.4.
Quibuſcũq̄ʒ feb. lõge: his dolores ⁊ pustule fiũt in articulis. 44.4.
In articulis dolores ⁊ tumores sine vlceratiõe podagrã ⁊ spasmũ et horũ plⁱma: frigida aq̄ infusa refrigerat ⁊ attenuat: ⁊ doloreꝫ soluit. Stupor eñi mediocris dolorem minuit. 25.5.
Maniacis emorroidibus aut varicibus innatis manie solutio fit. 21.6.
Quicunq̄ʒ dolores a dorso in cubitos transeũt: fl'omia soluit. 22.6.
Eunuchi non podagrizant neq̄ʒ calui fiunt. 28.6.
Mulier non podagrizat si menstrua non defecerũt in ea. 29.6.
Puer non podagrizat ante aphrodisiam. i. ante coitum. 30.6.
Quicunq̄ʒ calui fiunt: his varices non nascuntur magne. quibuſcunq̄ʒ vero innascuntur rursus capillati fiũt. 34.6.
Quibuſcunq̄ʒ gibbi ex asmate fiunt aut tussi: ante iuuentutem pereunt. 49.8.
Quicunq̄ʒ tumores podagrici fiunt in. 40. diebus deferuescentes resident. 49.6.
Podagrica ⁊ maniaca vere ⁊ autũno mouẽtur vt in pluribꝰ. 55.6.
Quibuſcunq̄ʒ a sciatica molestatis vertebrum resilit foras: ⁊ rursus incidat in locum suum: his mucillagines facte sunt. 59.6.

Quibuscunqꝫ a sciatica molestatis vertebrū resilit foras: his tabe scit crus et claudicant si non vrantur. 60.5.

FINIS.

¶ Tabulā itaqꝫ febrium scd̄m morē solitum sic meo facili ingenio conscribā: si prius eos nūerauero aphorismos de febrib⁹ ipsis loquentes: vt ante oculos tuos ponam: que in ipsis te doctissimum reddant.

Paroxismos ꝛ consistentias declarant egritudines: ꝛ tempora anni et circuituum adinuicē incrementa. 12.1.

Qui crescunt plurimum habent innatum calorem ꝛc. in fine. Et ꝑpter hoc ꝛ senibus non similiter febres fiunt acute: frigidum eñ habent corpus. 14.1

Acute egritudines in quatuordecim diebus iudicantur: quod ꝛ de febribus intellige. 23.2.

Estiue quartane ꝛ multum sunt breues: autūnales vero longe maxime vero que ad hyemem coniunguntur. 25.2.

Febrem in spasmo melius est fieri q̄ spasmum in febre. 26.2.

Febricitantibus non fortiter neqꝫ omnino in superficie permanere: ꝛ nihil minuere corpus aut tabescere magis: eo q̄ secundum rationem fit: malum est. hoc eñ logitudinem egritudinis significat. hoc autē imbecillitatem. 28.2.

Circa principia ꝛ fines omnia imbecilliora: circa status omnia fortiora qui de febribus intelligendus est ꝛc. 30.2.

In morbis minus periclitantur egrotantes quibuscunqꝫ proprie nature ꝛ etatis et habitudinis ꝛ horū egritudo inest: magis q̄ quibus non propria ſm aliquid horum inest. 34.2.

Cum estas fit veri similis' sudores multos in febribus expectare oportet. 7.3.

In siccis temporibus febres acute fiunt: ꝛ siquidem annus talis existens amplius fuerit qualem constitutionem fecerit in pluribus: ꝛ tales egritudines expectare oportet. 8.3.

In autūno acutissime fiunt egritudines ꝛ maxime mortifere vt in pluribus. ver vero sanissimum ꝛ minime mortiferū: quos duos etiam de febribus intellige. 10.3.

De temporibus siquidē hyems sicca ꝛ borealis fuerit: ver vero pluuiosum et austrinum: necesse est estate febres acutas et obtalmias et dissinterias fieri: maxime mulieribus et humidis natura. 12.3.

Estate vero quedam horum et febres continue: et causon et tertiane plurime et vomitus et dyarie: et oculorum et aurium dolores: oris vlcerationes et pudendorum putredines et desudationes. 22.3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quibuscunqȝ in febribus, sextanis. i. in sexta die rigores fiunt dif-
scriti sunt. 29.4.
Laboriosis in febribus circa articulos ꝛ maxillas maxime aposta
ses fiunt. 31.4.
Febres quecunqȝ nõ deficiẽtes tertia die sunt fortiores periculose:
q̃cũqȝ ꝟo sic defecerint significant quoniã nõ periculose. 44.4.
Quibuscũqȝ febres lõge: bis dolores ꝛ pustule fiũt in articlis. 43.4.
Si rigor inciderit febre non deficiente iam debili existente virtute
mortale. 46.4.
In nõ deficiẽtibꝰ febribꝰ si q̃ q̃dẽ extra frigida fuerint: q̃ ꝟo interiꝰ
ardeant ꝛ sitim habeant mortale. 48.4.
Quibuscũqȝ in febribꝰ resurgẽtibꝰ: aut pustule: aut dolores fiũt in
articulis: hi ampliorib' cibis vtunt. 45.4.
In nõ deficiẽtibꝰ ꝟo febribꝰ si labiũ aut oculꝰ aut superciliũ aut na
sus distorqueat: aut nõ videat aut nõ audiat iã debili existẽte cor
pore quecũqȝ horum fiant prope est mors. 49.4.
Ubi in febre non deficiente disnia superuenerit ꝛ desipientia mor-
tale. 50.4.
In febribꝰ apostema nõ solutum ad primas crises: longitudinẽ egri
tudinis significat. 51.4.
Quibuscunqȝ in febribus aut aliis egritudinibꝰ volũtarie oculi la-
chrymant nihil incõueniẽs. Quibuscunqȝ ꝟo nõ secundũ volũta-
tem: inconueniens. 52.4.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt fortiores: ꝛ diu-
turniores fiunt febres. 53.4.
In bubonibus febres facte: omnes male exceptis ephimeris. 54.4.
Febricitãti sudor superueniens nõ deficiẽte febre maluȝ. Prolonga
tur enĩ morbꝰ ꝛ humorem plurimum significat. 56.4.
A causone habito rigore superueniente solutio fit. 67.4.
Tertiana ꝟo si nõ iudicat in septẽ periodis longissima erit. 58.4.
Quibuscunqȝ aures in febribus surdescũt sanguis ex naribꝰ fluẽs
aut venter turbatus soluit egritudinem. 60.4.
Quibuscunqȝ in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres
soluuntur. 62.4.
Quibuscunqȝ in febribus icteritia superuenerit ante septimum
diem malum. 63.4.
Quibuscũqȝ in febribꝰ in septĩo aut nono: aut vndecimo: aut decĩo
q̃rto die icteritia supuenerit bonũ: si nõ dextrũ hyppocũdriũ du-
rũ fiat. Si vero fit: non bonum. 94.4.
In febribus circa ventrem cauma forte ꝛ cordis morsus vel tremor
malum. 66.4.
In febribus ex somnis timores aut spasmus malum. 67.4.
In febribus spiritus offendens malum: spasmum enĩ signat. 68.4.
In febribꝰ acutis spasmi ꝛ circa viscera dolores fortes malũ. 68.4.

Quibus vrine in febribus conturbate et conuerse velut subiugalium his capitis dolores aut adsunt aut aderunt. 71.4.
A quartanis habiti nō valde a spasmis apprehēdunt. si vero apprehēdant et supueniat: quartana soluitur. 69.4.
Quibuscūq; in causone tremores fiūt. alienatio soluit. 26.6.
In acutis passionib⁹ cum febre luctuosa suspiria malum. 54.6.
Febricitāti si ceperint sudores boni sunt: tertiani: quintani: septeni: et q̄ nono die et. 11. et. 14. et. 17. et. 20. et. 21. et. 24. et. 27. et 30. et. 31. et. 34. et. 37. et. 40. isti eī sudores egritudines idicāt. q̄ vero ita nō fiūt dolorē significāt et lōgitudinē egritudinis et cōuersionē. 35.4.

FINIS.

De dieta in febrib⁹ ipsis conuenienti.

Aphorismi.

Tenues et certe diete in diuturnis semper passionibus: et in acutis egritudinibus q̄bus nō cōueniūt difficiles. Ad vltimū tenuitatis q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū resumptiones in vltimo existentes difficiles. 4.1.
In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: et iō magis ledunt. Omne enim pctm̄ quātūcūq; sit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ grossiorib⁹ pp hoc et in sanis fallaces sunt valde et certe et ɔstitute diete: qm̄ peccātia difficili⁹ ferūt: ꝓpter hoc igit tenues et certe diete fallaces sunt ampli⁹ parū solidioribus. 5.1.
Ad vltimas egritudines: vltime curationes ad perfectionem sunt potentes. 6.1.
Ubi vero s̄m acumē egritudo ɔtinuos et vltimos labores h3: vltia et tenuissima dieta necessariū est vti. vbi aūt nō: nō: sed conuenit grossius reficere et tantum subcondescendere quantum egritudo mollior fuerit vltimis. 7.1.
Quādo in statu steterit egritudo. tunc tenuissima dieta necessariū est vti. 8.1.
Contēplari igitur op3 egrotātē si sufficiat dieta ad statū egritudinis: et vtrū ille deficiat prius et non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat et obtundatur. 9.1.
Quib⁹ ergo cōtinu⁹ est stat⁹: continuo et tenuiter reficere op3. Quibus vero posterior stat⁹ ad id et ante id parū auferendū: prius vero vberi⁹ reficiendum vt sufficiat egrotans. 10.1.
In paroxismis subtrahere oportet: apponere em̄ lesio: et quecūq; secundum circuitus exacuuntur: in exacerbationibus subtrahere oportet. 11.1.
Senes facillime ferūt ieiuniu3: secundo consistentes: min⁹ vero pueri: horū vero omniū maxime infantes: hoꝝ vero ipsorum quicunq; sunt animosiores existentes. 13.1.
Qui crescunt plurimum habent innatum calore3 plurimo igit in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

diget nutrimēto: si vero nō: ↄsumitur corp⁹. Senib⁹ vero pu⁹ calor iest propter hoc igitur paucis fomētis indigēt. A multis eñ cibis extinguitur calor: propter hoc igitur febres senibus non similiter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 14.1.

Ventres hyeme et vere calidissimi sunt natura et somni lōgissimi. In his tempori⁹ oblatiōes plures dāde sunt. Etenim innatus calor est multus: nutrimento igitur ampliori indiget. Signū et etates et athlete. 15.1.

Humide diete omnibus febricitantib⁹ cōferunt: maxime vero pueris: et alijs sic assuetis refici. 16.1.

Quibus semel: aut bis: aut ampli⁹: aut min⁹: aut ꝑm ptē: dādū vero est aliqd tēpori et hori et regioni et etati et cōsuetudini. 17.1.

Estate et autūno cibos grauissime ferūt: hyeme vero facile: vere vero secundo. 18.1.

His qui in circuitib⁹ exacuūtur: nihil dare neqꝫ cogere: sed auferri ex appositionibus vel ex appositis ante crisim. 19.1.

Incipit liber regiminis acutorum prim⁹.

QUi de egrotantium accidentibus in singulis egritudinibus tractantes potius consensisse ferunt: eos quidē in his q̄ tradiderūt: inuenisse q̄ddam nō est dubium: potest enī etiā quāuis medicus quis eadē facere: vbi egri accidentia ꝑcipiens denotauerit. Sed et eorum etiā que cum his medico scire necesse est et absqꝫ egri iudicio nota fieri debent: plurima intacta obmiserunt. 2.

Que quidem in diuersis egris diuersa sunt ex parte: obscuras et intelligi difficiles habent significationes. 3.

Si enim sagaci et oportuna inuestigatione collisa discutiantur in vniuscuiusqꝫ morbi typo nonnulla ab eorum sententijs discrepantia poterunt inueniri. 4.

In quo tamen nō solum eos non laudo: verumetiam quia medici ne per pauca numero atqꝫ vulgaria: preterq̄ in acutis passiōibus exercuerunt: vt catarticum et seruo temporibus suis. 5.

Sed posteriores eorū corrigentes dicta medicinali vel quoddam sequacius vel sagacius egrotāti familiarius reliquerunt. 6.

SEd antiqui prorsus de dieta leuia viribusqꝫ carētia inutiliter ediderūt: eo quod multa diminute prescripserunt: prorsus de dieta nihil vtile tradiderunt. 7.

Inde leuia viribusqꝫ carentia inutiliter ediderūt: nō tamē in hoc errauerūt qm̄ ipsam vel ipsorū partiū vel partē variorū morborū eorumqꝫ multiplicitatē ignorarent. 8.

Sꝫ poti⁹ numerū palā tradere conātes nō inuenerunt: aut quoniā fortasse difficile cōprehēdi: siquidē ex altissimis inuestigādū sit aut q: non alius morbus ab alio vtcunqꝫ differre videtur: nec idē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

esse sentiunt: nisi eodem nomine vocitentur. 9.
Si ergo qn̄ epidimie vel epidimialis morbi q̄litas aut quātitas:
aut vniuersalr̄ mortalis est ꝫ ipi morbi varij aut ineq̄les sunt: ꝛ affi
ciūt plerumqꝫ plurimos vt diximus ꝛ interimunt. 10.
Sed vulgus peritum ab imperito huiusmodi cognoscentium dis-
cernere nequeunt. 11.
Alia laudantes ꝛ alia vituperantes. 12.

QUorū in ijs morbis eorūqꝫ medella ignorātia hac ptꝫ maxie
quā dicturi sumꝰ significatiōe. Expertis nāqꝫ totiꝰ medicina
lis sciētie ab ijs peritissimꝰ huiꝰ egritudine cā ablata putat: q̄ em̄
medicina i eo iuuare videt: eiꝰ nomina sunt habilia. q̄ ergo ea digno
uerit: ptisanā videlicet ꝛ sirupū aquā quoqꝫ mellis ꝛ huiusmodi: ꝛ il-
liꝰ a vulgo medicus habetur qui incipiens itidem vt sapiēs iudica
reputatur. 13.

SCripturū itaqꝫ me esse que hactenꝰ ignorata fuerūt necessariū
duco: quorum itaqꝫ doctrina excellentissima est in ijs quecūqꝫ
iuuamen vel lesionē sunt paritura. Id aūt qđ ignoratur a medicis
est cur medicorū pars totius vite sue nō desistit diebus propinare
in acutis passionibus ptizanā ordeaceā non colatam vtiliter ope-
rari confisi. Alij vero vt nec vnum ordei granum transglutiant
egri summopere student. Quo si fieret ꝛ nō collata esset maximum
credunt esse nocumentuꝫ egroto. Alij autē nec colatā necnon cola
tam dant: quoruꝫ rursus pars nunqꝫ nisi septimo die transacto.
Alij vero morbo deficiente in cretica. 14.

AD hec vero: aut interrogasti: aut nō interrogasti: ne quicqꝫ
idoneum respondere solent. 15.
Sue res itaqꝫ iā demū ita ad hoc deducta est vt etiā vulgo liq̄dissi
me clare videatur: ꝛ medicine ars omnino ars esse nō videatur. 16.

CUm ergo huius dissensionis magnitudo de acutis passioni
bus inter curatores eo vsqꝫ increuerit: vt quod vni egrotan-
ti tāqꝫ pfecturū alicui alteri videatur nociuū: sic ars medicine i di
uinationis vanitatē redacta ē. Qui em̄ diuinatiōes exercēt vt au
spices: quas quidē aues in sinistrā partē volare viderunt: malum
quas vero in dextrā bonū presagiū portendere iudicāt. Similiter
aūt ꝛ aruspices hic hoc: ille vero huic contrariū videt. 17.
Quoꝝ vcꝫ oiuꝫ adeo intēditur studiū: vt infirmo sanitatē sanore
ro crasin ꝛ honestatē cū humana voluntate lucrentur 18.

PTisana vero ordeacea merito me iudice super omne de gra-
no factum cibarium in his acutis passionibus excellentissi-
ma habetur: eiqꝫ qui eam primo ac precipuum omnibus alijs pre-
tulit collaudando assentior. Primum quippe quia vtilis viscosa ē
et lenis iuncta: quoqꝫ et mollis: necnon ꝛ lubrica temperatamqꝫ ha
bens humiditatem sitimqꝫ extinguit. Atqꝫ si opus fuerit ablui fa-
cilius nequaquam ptisana stiptica: ꝛ non ad tussim nec ad laboreꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

furiosa. nec inflatur in stomacho nec acescit: que vtraq; nimiruz in decoctiõe dũ in ptãte haberet expleuit. 19.

Quapropter cũ eam in his morbis cõgruã dixerim exhiberi cauendũ est: vt nec vna die venas exinanire pmittas: sz absq; vlla interpollatione dare non desistas nisi fortasse quãdo potione vel clisteri fuerit necesse. 20.

SI ergo bis in die sumere cibũ consueuit bis & ptisanã dabis: similiter q; si semel & semel prima die postmodũ si poteris bis assuesce si illum repleri videaris necesse habere. 21.

ITaq; primo hoc modo vel huius quãtitatis dandũ ẽ q; nec multum nec paruz fuerit. neq; grossum vel nimis subtile fuerit: vt videlicet corpori ea que non fuerint necessaria vt cõsueta introducãtur: nec vene nimiũ exinaniantur. 22.

Secundo vero si eger siccior sit: q; oporteat nõ multũ iuris dandũ est: sed ante illud aquã mellitam propinãdum siue vinũ vtrunq; videlicet quod iuuatiuũ videris esse: vtrum autem iuuãtius sit in sequentibus explanabimus. 23.

QUod si tũc demũ os humidũ factũ fuerit: & de pulmõe opportune expuerit: eis iuris tunc secunda repletio denegãda non est ex toto. Qui em̃ citiore multaq; humiditate abũdat eius citior est terminus. Qui em̃ tarda et pua terminus tardior expectat. 24.

DE his autẽ que premisimus qualiter quidẽ dictũ est maxie contingit. At vero quedã pretermisim⁹ q̃ elegãtiora magis et necessaria: nec ignorãda postmodũ exequemur. 25.

SEd quãdo sputi plus est ẽm quãtitatẽ refectionis quoq; pl⁹ aliquid dandũ est bis: hoc aũt ita vsq; ad termini sui tẽpus & postea duobus dieb⁹ exequẽdũ est. deinde vero cuius terminuz videbis. 5. vel. 6. die vel. 9. & vt etiã parẽ & iparẽ numerũ cõsideratio tua amplectatur eis ius ad prãdiũ da: & ad cenã illũ cibum grossiorem muta. 26.

SEd hoc eis maxime cõuenit qui ptisanã ab initio in tempore toto exercuerint morbi. 27

IN pleureticis: si a pricipio adsit facilis sputi deiectio etem̃ dolor mox & pus expuere ceperint: vltro quiescẽdo meliorat. purgatio aũt ad pfectionẽ curationis vẽturã pducit: virus ṽo minus coadunat: q; si ab hac diuersa dieta tradit necnõ etiã terminus lenior: atq; purgationis efficacior: minusq; recidiuus vẽturus ẽ. 28.

PTisana vero ex optimo ordeo facta bene ad perfectionẽ excocta esse dz: precipue aũt si nõ colatã dare volueris: similiter autẽ & si colatam. 29.

CUm enim omnes alias hz bonitates lubrica etiã est: vnde et nociuum ordeum si quis transglutierit & illud secum illabendo subducit: neq; em̃ inherens transmeando vsq; locorum erecti pectoris remanet vel inuiscatur. 30.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quippe eēm: q2 lubricissima etiā est sitim amputat: facile di-
geritur. valde eēm leuis est si perfectam habuerit coctionem
q̄bus vcȝ oībus necesse habet eger. 31.

Nisi ergo medic⁹ in oībus his quecunq3 in accipiēda ptisana
necessaria sunt egro curaȝ adhibeat: vbi vcȝ i illis q̄ sibi ad
op⁹ sunt sit pfecta: fit proculdubio multis modis nociua. 32.

Quibuscūq3 eēm ciboȝ reliq̄as i vētrē hn̄tibus ea añq3 purgē-
tur porrigit̄ eis: si dolorē habuerint augmentat̄. si autē nō
efficitur necnō flat⁹ crebrius ducitur: ⁊ qđ malū est excitat̄ pulmo
nāq3 desiccat̄ sub hyppocūdrijs ⁊ dyafragmate laboratur. 33.

Adhuc vo q̄b⁹ lat⁹ dolētib⁹ calefactoriū adhibitū dolorē nō
alleuiat: nec erit sputū bonū: s3 poti⁹ viscosius ⁊ idigestibili⁹
efficīt. Rursus vo nisi catartico aut flebothomia: vtrū. s. magis ne
cessariū videris dolor dissoluat̄ in hui⁹ egritudinis statu positis: si
ptisana det̄ in breui mortis imperio subiungātur 34.

Ex quibus nimirum oībus ⁊ his similib⁹ causis cōtingit eosq̄
ptisanaȝ cū toto recipiūt in septimo aut ante necessario inter
ire. Quoȝ quidam vtiq3 mente patiuntur: alij vero orthomiā vel
stertendo suffocantur. 35.

Quos quidē vtiq3 oēs celitus esse percussos antiqui arbitra-
ti sunt. q2 in eis cū mortui fuerunt: latus virescere aut nigre
scere sicut in percussis solet fieri locis reperiebant. 36.

Quod quidem eo contigebat q2 anteq3 dolor dissolueret̄ mor
te preuenti fuerunt propterea quia cōtinuo desiderium ma-
gni anhelitus incurrerunt. 37.

Sputum quippe quod non excreant aereȝ introductu contra
hit ⁊ velocius exire cogit. 38.

Quoniam vtrūq3 alterū alteri ad periculum suggerit comple
mentū: sputū nāq3 viscosum flatū inspissat: flat⁹ ipsius autē
sputi viscositatē augmētat viscositas vero elabi vetat ⁊ erumpi. 39

Quod nō tantū cū ptisana si non suo tēpore detur contingit:
verūtamē ⁊ multomagis cum alij cibum potuȝ ve minus ea
aptum sumere permittunt. 40.

Uia autē substentādi tam eos qui colatā q̄3 eos qui non cola-
tam ⁊ q̄ neutrū illoȝ: sed potū aliū sibi assumunt: ⁊ q̄ non se-
pissime vna eadēq3: interdū autē diuersa. 41.

Quapropter vt ibi dicā facere oportet: incipiente itaq3 febre siue
cum dolore: siue sine dolore paruo post sumptū cibū tēpore trāsacto
nondū vētre exinanito: ergo ius contradicendū ē accipere vsq3 dū
vcȝ cibū ad inferiora intestinoȝ noueris descendisse 42.

His autē qui pleuretici sunt de potibus oximellis dandum est
si hyemis tēpus fuerit calidum: si autē estatis fuerit frigidū
si nimia siti laborauerint: danda est mulsa mellis cum aqua 43.
Quo sūpto si dolor loco ingruerit; egroq3 accidentia ineēvideātur

timēda: expedit vt hui⁹ q̄ntitatis ptisana detur q̄ neq; sit grossa: neq; sit multa: ꝛ hoc post septimū diē si virt⁹ eius hoc tolerare q̄at. 44.

QUod si antiquus cibus nondū descenderit ac breuis tēporis mora post cibū nouissimū trāsierit: neq; ferre valeat patiens si eius virtus ꝛ etas pmiserit clisteris op⁹ ē: si aūt defect⁹ sit virtutis vel etatis suppositoriū limitādū ē: nisi cibi spōte sua bono q; exitu egerātur. 45.

ET vidēdū ē q̄ tpe ius dari debeat in primordio vel in oībus tēporib⁹ morbi. qn̄ eñ pedū plante frigide fuerint: tūc ius maxime ꝛ oīs alius potus patiēti denegādus ē s; cū iā calor in calcaneū descēderit dandū ē: nouim⁹ eñ vim tēporis hui⁹ in morbis qui dē oībus q̄ magna sit: ꝛ in acutis maxime. In his eñ q̄to plus caloris est tanto magis cum fallacia sunt.

DOrro succum ptisane primo: deinde vero grossuz adhibeas oportet aūt post hoc pspicaciorē rōnē p̄dictarū significationū ꝛ cōditionum operari.

Domini hyppocratis liber secūdus regiminis acutorum morborum feliciter incipit.

IN pleuresi ꝛ o accidēte dolore siue cōtinuo siue post morā primo quidē calefactoriū est adhibendū dissoluendi intētione doloris: nō fit lecundū inutile 2.

ESt autē iuuatiuū calefactoriū vel vitreū vas: aut eneū siue terreū aque calide plenum. 3.

SEd antea quodlibet liquidorū apponēdū lateri est: vt vez calefactoriū succedēs leui⁹ toleret: quorū vtiq; melius est: spōgia spaciosa aqua calida infusa ꝛ postea expressa. 4.

DEinde calefactoriū ex oī latere ꝛ omni pte cooperiendū: quasi quedā vestis circundet oportet vt quod factū ibidē diuti⁹ immoretur. Cauendū est etiam ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur ascendat nisi quādo sibi iuuamētū videbitur nā ꝛ hoc s; tps ipsum interdum iuuat. 5.

POstea ordeū ꝛ orobū in aceto infusa aque mixto: que mixtura ita fortiuscula sit q̄ hō possit bibere fac bulire. Post bulitionē ꝛ o i sacculo missa lateri suppone: similiter ēt ꝛ de furfure. 6.

SIccorū aūt calefactorioꝝ ea couenictia sunt: que cum sale ꝛ cū milio simul assatis in sacculo recondita apponūtur miliū q̄q; qd pondere leuius atq; subtilius est. 7.

NAm huiusmodi calefactoriū illū quoq; qui vsq; ad furculas i. spatulas ascendit dolorem dissoluit. 8.

INcisio autē non fit nisi tunc tantum cum iam vsq; ad spatulas ascenderit dolor. 9.

NIsi ergo calefactorio dolor dissoluat nō in eo diuti⁹ immorādū est pulmonē nāq; desiccat; ꝛ empima coadunat. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

QUando ergo dolor ad spatulas ascendēdo iā saltum cōpleuerit si grauitas quoq; in brachio vel circa pectus vel dyafragma contigerit de basilica vena est flebothomandus. Flebothomo ergo adhibito nullatenus reuoces quin tantā minuas quātitatem sanguinis: vsq; dū videlicet illū in splēdidū colorē vel ex splēdido in rubeū: aut ex rubeo in nigredinē videas cōuerti: q̄ vtriq; colores in sanguine accidunt. 11.

POrro si passio sub dyafragmate fuerit: doloriq; vsq; ad furculas nō ascēderit: naturā cū heleboro nigro fellicbino lenias oportet belleboro nigro daucum: vel sizeleos aut ciminum siue anisum: siue quodlibet aliud odoriferū: fellicbino aūt assaz cōmisceas quod si vtraq; cōmisceantur idē opus faciūt. Sed tñ ex belleboro nigro solutio fit vtilior & ad crisim prouocandā efficacior. Illa vero q̄ ex fellicbino est ad dissoluendum inflatiuam vētositatem promptior est. 12.

HIs itaq; factis post solutionē de ptisana dādū ē: minus quidem q̄ cōsueuerat: s; irreprehensibilem expedit minuas quātitatem. 13.

TEmpore enī solutiōis nullū ius cōuenit ppinari solutiōe vero cessante: primū q̄dē de ptisana min⁹ sumere q̄ cōsueuit dandū ē deinde vero semper ascendendo vsq; dū plus detur si dolor quieuerit: neq; quodlibet aliud contrariū occurrens obstiterit. 14.

Iste sermo etiā est meus & si necesse sit vti aqua ordei. 15.

AT vero vbi ptisanā opus fuerit accipere: illā dare a principio cause vel morbi fateor esse meli⁹ q̄ venarū exinanitionē pcedere: postmodū vero in die tertia: morbi autē quarta vel quinta siue sexta: siue in septima dari incipere oportet: nisi tātū crisis tūc tēporis fuerit peruentura. 16.

IN quibus etiam preparationis principiū maxime secundū simile fieri vt dictū est oportet. 17.

SImiliter autē & de potibus illis quos bibi conuenit quos etiā dicturi sum⁹: nāq; eorū q̄ diximus plurima eadē sunt. 18.

SCio nāq; multos medicos q̄ extra q̄ oportunū est operātes in morbi princip io duobus vel tribus vel plurib⁹ dieb⁹ custodiūt egros postea vero ius & potū illis sumere permittūt quod etiaz paruipendūt. Cuz enī corp⁹ maxima mutatione mutet ei maximū contrariū illius mutationis opus esse dicūt: maximū autē illi⁹ mutationis contrariū optimū est: sed for vtilitatē & concordissime securitati exhibendum: & maxime in dādo cibū his que media sunt. 19.

NOciuus vero in mutatione derelinquit q̄ ptisanā cū fece ministrat: nocet etiā & qui tantū succū ei adhibet: nocet etiā q̄ solū ppinat potū: sed nocumentū eius ad illos non est tantum. 20.

IAm et cōsuetudines in dieta: duz etiā sanitas adest secundū iuuamentū procedere debet. Cū ergo ex dieta in sanis maxia

diuersitas et alia huiusmodi videatur: quanto magis necesse est fieri in morbis et maxime in peracutis. 21.

QUod quidem facile est comprehendi: mala namque dieta cibi et potus que secundum simile fit securior est in omni tempore tueri sanitatem quam ea que melior est si in ea mutatio subita fiat. 22.

QUi enim semel vel bis in die sumere cibum consueuerunt si a solito vsu in alium subito mutentur nocumentum eis generat et defectionem. Quibus autem non est consuetudo prandere et prandent: mox deficiunt et aggrauantur corpora eorum ac torpent atque mollescunt: si cenant post eructuant acidum. Alij autem sunt qui nature mollitiem patiuntur propterea quod stomachus eorum contra cursum sue nature aggrauatur cui videlicet exinanitio fuerit assueta: non autem bis impleri: et bis digerere possunt in die. 23.

SI quoque oxiremiam emittant potest fieri vt adiuuentur sic alleuiando se ab his que ex mutatione diete in contrarium patiunt oportet itaque vt post cenam per integram dormiant noctem. si hyems fuerit a frigore si estas a calore tuti quod si non dormiant diutissime suauiter deambulando non cessent deinceps vero aut nihil: aut leuia: aut minime nociua cenent bibantque parum vini nec aqua commixti. 24.

Similiter autem et qui bis in die comedere consueuerunt: si prandium dimiserint corpora eorum in se deficiunt atque ab omni opere exeunt precordia dolent adeo vt eorum viscera sibi suspensa esse videantur. vrina colerica viridisque coloris stercus incensum: quedam autem oris amaritudinem oculos obductos tempora formicantia frigidos sentiunt articulos. 25.

PLurimi vero qui prandium obmiserunt cenam nequeunt explere qui si cenauerint stomachus eis grauatur: somnum vero molestiorem quam si pransi fuerunt ducunt. 26.

Que accidentia si quidem etiam sanis contingunt ex immutatione diete diei medie in contrarium quam solebant. Iustum est apud me vt ne quicquam in egritudine subiungatur: aut subtrahatur. 27.

Si enim ei qui semel in die contra consuetudinem suam comedendo tota die venas euacuauerit: et post solito more cenauerit corpus grauatur scilicet post pretermissum prandium vexatione corporis ac defectione: post cenam vero grauedine sequente. 28.

Si iterum cenent post largiorem venarum exinanitionem multo magis corpus aggrauatur. 29.

Iuuat itaque corpus et venas preter solitum exinanientem si ab his que in eadem die patitur: tuendo se a frigore et calore atque labore alleuietur quia illius passio in his quoque duplicatur: cena quoque sua leuior sit solito: nec sicca sed humida sit. potus vero non sit aqua mixtus nec cibi quantitate minor: postera autem die prandium alleuiet: sicque gradatim ad solitum reuertatur vsum. 30.

Quorum vero in summo corporis colera dominatur ipsi plurimum hoc molestius patiuntur. 31.

QUorū aūt flegma eis dn̄ans est maxime si ieiunent cōtra cōsuetudinem suam leuius ꝛ facili⁹ ieiuniū ferunt quare semel in die preter vsum comedere facile sustinent. 32.

HEc autem nostre ad hoc significatiōes sufficiunt ꝙ maxima mutatio his q̄ nostre nature accidūt corporūqꝫ figure generat morbos. 33.

NOn igitur opꝫ multā exinanitionē venarū fieri an̄ suū tp̄s nec dari cibū in statu ꝛ acumine morborū nec dietā subito in his: neqꝫ in illis nec in alijs semper permutari. 34.

SEd alia his cōueniētia dicem⁹ de his ꝙ stomach⁹ patiť ꝙ videlꝫ cibos solitos etiā si sint illaudabiles leui⁹ ferret:ꝛ pot⁹ similiter insolitos aūt egrius ꝛ si nō sint mali cibi ꝛ pot⁹ siľr. 35.

QUapropter eos q̄ multā carnē et allia ꝛ similia magnā vim habētia contra vsum recipiunt nō vehemēter admiror huius esse qualitatis:ꝛ in stomacho quedā plus faciūt doloris alijs ꝛ alia minus:sed si ea que sequūtur perpendendo perceperis necesse est vt in hac nostra proportione nostrorum ciborum vehementius admireris. 36.

HOc enim cōtra illud est:immutatio ergo diete fit in his tantum cum corpus non fuerit a dieta immutatū nisi ad vegetationem virtutis:vnde necesse est vt addamus in cibo: et non in defectione vnde necesse sit subtrahi. 37.

CUm quo etiam morbi cuiusqꝫ dispositionem egriqꝫ virtutez atqꝫ naturam:et in dieta tam cibi q̄ȝ potus consuetudinem oportet vt cognoscas. 38.

NEc nō etiā in mutatione tua semꝑ minime adiungendū est: minui nāqꝫ maximū iuuamentū est: si tn̄ egro tolerabili⁹ sit ꝛ morbus in statu sit vsqꝫ dū statum compleat ꝛ digeratur. 39.

QUod est qꝛ diminutio vniuersaliter est magis iuuatiua ꝑm plurimū qn̄ infirmus est magis tolerās dū ꝑmanet egritudo eius stans vsqꝫquo cōsequatur statum suum vt maturetur 40.

Quod autem in quibus morbis ꝛ etatib⁹ oportet fieri dico. 41.

ET alia his necessaria atqꝫ precipuas significationes subiungere parum post oportet. 42.

NEcꝫ morbi sententiam mobilē subiūgere in quo plurimū sermo noster contineť:sꝫ qđ ꝑcellentissimū est ibi dicēdū est:morbus aūt acutus eadē die qua initiū hꝫ vel postea q̄ȝtūcūqꝫ cibi aliq̄ recipiunt alij autem qualiscūqꝫ iuris partem assumūt. Ceteri vero potum in quo panis fuerit infusus que quidem omnia peiora sunt quod si his contrarijs ditarentur:sed tamen minus nociuum hoc tempore:q̄ȝ duobus vel tribus diebus venas exinanire: transactis ꝰo quattuor dieb⁹vel quinqꝫ huiusmodi dieta: impertiri:peiorꝰo his oīb⁹ venarū euacuatio. In fine aūt huiusmodi diete ante morbi digestionē facta exhibitione:qꝛ et hac ꝛ illa dieta vtentib⁹ cele-

rius mors plurimū ītē dicit nisi qñ morb⁹ ipfecta fuerit salute: nec ēt erroris in pncipio morbi facti emēdatio sicut hec impossibilis est sz medicabilior est. 43.

ECce ei iuuamētū in q̄ mihi videor tibi marie pfuturū: cauēdū itaqꝫ ē ne i pmis dieb⁹ a pncipio morbi ab aliqb⁹ iuriū q̄ ēt di uersa cōuenit esse egrū phibeas paulopost eidē refectur⁹. 44.

SUnt ei q̄ ptisanā grossaz dāt in pncipio morbi rnocitiuā igno rāt cū rurs⁹ dederūt eā post venaꝝ inanitionē duob⁹ dieb⁹ vel trib⁹ seu plib⁹ factā: sunt r alij q̄ succū ei⁹ dāt silr nociuū nesciūt esse si dādi pncipiū ſm vtilitatē nō fuerit nec q̄cq̄ attēdūt aliō aut intel ligūt nisi qꝛ si ptisane grossum añ morbi digestionē fuerit datū ei q̄ secū sumere consueuit: maxima lesio inde contingit. 45.

IN qb⁹ plurimū ipi errare continet: quippe q̄ sepi⁹ egros eua cuatis venis ad accipiēdū ius trāsmutāt: cū poti⁹ ab accepto iure ad euacuādas venas esset mutandum maxime si tunc molest⁹ fuerit morbus. 46.

MUltotiēs autē r a capite a ptib⁹ circū pect⁹ crudi de genere colerū attrahunt hūores: vñ r illis vigilie accidūt q̄ profecto digestioni morbi repugnant r angustia superabundant: r murmu rāt r mente pturbantur: oculi quasi subito splendore obtundūtur auricule vocum tinitibus implentur: articuli frigēt: vrina indige sta r sputum subtile: r salsum r paruum satisqꝫ colore tinctū circa col lum sudor inquietant flat⁹ r tractus inde sic pmutant: forti⁹ atqꝫ crebrius ducit: tpa planantur si cui defectio spirit⁹ acciderit: hoc peius est: a pectore cooperimenta repellunt: manus tremunt: vt plu ribus autem inferiora labia palpitant. 47.

QUe q̄dē accidētia si in pncipio morbi appareāt: nimiā metis alienationē significāt r egrorū plurimi inde moriunt. 48.

QUi vo euadūt aut nato apate: aut sanguine p nares fluete: aut grosso empimatis sputo liberant alioqn nō. 49.

NEqꝫ ēt quispiā medicoꝝ mihi repert⁹ est q̄ habitudinē egro rū cognoscere queat: sicut opꝫ si videlicet virtutis defectionē patiunt: aut si ex ipa venaꝝ inatiōe ex alia furi a: aut ex labore egrū efficiēte: seu quouis alio torpore nature corporis accidēte vel simili bus accidentibus. 50.

MAluz est nimirū qñ egrū i doloris vel morbi acumine defectū in diuortij die potum aut cibum aut ius accipere permittūt quia ipsam defectionem ex inanitione estimant eam r rursum econ tra malum est virtutis defectionē ex inanitiōe esse q̄ ignorās medi cus cibum restringit: quo vtroqꝫ errore egri molestantur: verūtamē hoc vltimum est nimis malum priore: vñ tibi familiarius esse opor tet. Si quis eñ alius medicus siue plebei⁹ ad egrū ingressus hoc ac cidēs intellexerit: eiqꝫ ea cibi vel pot⁹ q̄ a priore medico vetita fue rāt accipe pceperit: nō est dubiū qñ egro iuuamētū sit: qō hmōi ma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

gno homini dedet⁹ est: q2 bis posterior fiue medic⁹ vulgaris fuerit: velut mortuum suscitasse videtur. 51.

ET ego quidez sum dicēs significatiōes quib⁹ oportet significari super vnumquodq3. 52.

Uicine aūt sunt he res 7 bis q̄ acciđūt stomacho si em̄ corpora contra consuetudinem suā magna torpuerint quiete nō possunt statim cōfortari. Qđ si q̄euerint atq3 requieuerint per lōgum tp̄s: postea vero ad laboris exercitia fuerint subito trāslata malū est: sili vero modo singula corporis membra vt videlicet pes vel q̄libet artuū q̄escere solit⁹: si quādo subito ad insolitū transferatur laboris exercitiū: eodem modo 7 in dentib⁹: 7 in oculis accidit: nullum deniq3 inuenitur membrum cui non itidem contingat molli etiam iacere cultra preter solitum vsum fatigat corpus: super cutem duram et etiam sub diuo indurat: si insolitum est. 53.

UErbigratia homo quiuis in crure dubiū vuln⁹ habēs cū cōmiserit se i initio laboris ad medicādū: ita vt nec pedē a loco dimouerit: abijt itaq3 apostema hac ope atq3 multo citi⁹ san⁹ efficit q̄ si in medicādo iuerit 7 rediuerit: quod si supra pedes stando sexta vel septima die vel citius vel circiter: pl⁹ illico accidit sibi doloris q̄ si a principio in medicando iuerit 7 rediuerit: si quoq3 aliud op⁹ exercuerit: fit eius causa grauior q̄ si hoc modo in medicando eundem laborem eisdem assueuerit diebus. 54.

Que itaq3 iam dicta omnia ad se inuicem testificant: q2 videlicet immutatio subita in contrarium tam in ijs q̄ in alijs nocumento magno constat esse. 55.

PLustū ledit stomachus: ex subita mutatiōe ab inanitis venis ad accipiēdū cibū multo magis q̄ cōsueuerit vel cū totū corp⁹ ꝯmutat subito a nimia q̄ete ad multū laborē: q̄ ex mutatiōe ab accepto cibo multo ad euacuandas venas necesse est aūt corpori vt q̄escat 7 requiescat 7 si mutatio ei⁹ sit subita de labore in q̄etē op3 inter stomachum: ab accepto cibo multo cessare: quod nisi fiat corp⁹ vexatur atq3 fatigatur. 56.

HJs aūt oīb⁹ de immutatiōe q̄dē replctionis 7 inanitionis maxime agit: valēt autem ad oim accidētiū cognitionē: 7 ad eam vnde sermonē habui in acutis scilicet morbis ad modū dandi cibū ꝑ mvtilē immutationē ad furie quoq3 significationē necnō sicut apparent a loco q̄ est sub dyafragmate: sicut datur⁹ sum: op3 em̄ vt sit permutatio. sicut ꝑcepi de ea deinde vt nō administret aliq̄d de fortitiōe donec ꝯ gerat egritudo: aut vt appareat in intestinis signū prouocās ad dimittendum prohibitionem ab vsu cibi. 57.

MUlte vigilie faciūt contra cibi potusq3 digestionē. Similiter aūt mutatio in diuersam partē eius mollit instrumētum ipsumq3 quasi coctum reddit 7 grauat caput.

¶ Finit liber secundus.

Domini hyppocratis regiminis acutorum liber Tertius feliciter incipit.

Potus autem dulcis vel vinũ siue album siue nigrum & aqua mellis et aqua oximellis: siue secaniabin acutis morbis exbibẽda sunt post multã ꝯsideratiões in his. 2.

Dulcis aũt potus minus aggrauat caput q̃ vinũ mentẽ ꝑcutit minus intestina vtraq; magis expurgat: sed viscera inflat: splenem videlicet et par opilat coleram aũt habentibus ineptus est q2 eis sitim infert: superioribus quoq; intestinis est est iuuatiuus. nec tamẽ contrarius inferioribus. licet inflatiuus si presertim cũ eius inflationi facilis minime sit descensus: sed potius in locis qui sub dyafragmate sunt immoratur. 3.

Mentez leuius & minus q̃ fortiora vina percutit. 4.

Cuius ergo dispositio est hec ex vinis ipsum etiam inflat. 5.

Sed plurimum in vrina minus penetratiuum q̃ vinũ album. 6.

Et eam que cum sputo fit excreationẽ plusq̃ alius pot⁹ iuuat. 7.

Qui autem huiusmodi vinũ bibẽdo patiunt sitim: minus screãt q̃ si aliud biberent vinum: qui vero non: cõtrarium. 8.

De vino autem albo vtrum sit laudabile vel illaudabile primo dictũ est in his que de dulci potu tractauimus: sed eius transitus in vesicã facilior est q̃ cuiuslibet alteri⁹ potus cũ quo ẽt vim aperitiuã habere dignoscit̃ q̃ in his morbis semꝑ iuuatiua est verũetiã in alijs minus alio vino cõueniẽs est: sed tñ si q̃d in corpore mũdificat per viã vesice est necesse a morbo liberet si prout et oportet ꝓpinetur q̃ bonũ est cognoscere illam significationẽ vini que iuuamenti & nocumẽti est monstratiua cuius quidẽ totius noticie oẽs quidẽ medicine priores exꝑtes fuere 9.

Palmeus potus quidẽ & niger & põticus in his morbis vtilis est si nõ fuerit capitis grauitas ac mẽti nõ timeas: nec fuerit dissimilis sputi screatus & exitus vrine nõ est difficilis. & sterc⁹ hũidum & liquidũ: & simile loture intestinorũ: hos eñ si quid licet affuerit albũ vinũ & oia vinorum similia nõ dare bonum est. 10.

Sciendum est etiam tibi q̧ superioribus & inferioribus membris minus nociuum est si aqua supermisceatur: circa autem intestina salubrius si fuerit purum vinum. 11.

h ydromel si omnibus temporibus morbi bibitur in acutis egritudinibus eius conuenientia plurimũ minor est, eis qui coleram habent amaram quiq; magna habent viscera q̃ non habentibus. 12.

h ydromel aũt plurimũ min⁹ sitis furiam accendit q̃ vinũ dulce q2 pulmonẽ humefacit & ad sputũ excreandũ iuuamentũ tẽperatũ prestat: tussim sedat: hoc aũt ideo q2 virtutis h3 quiddaz lauatiue: & sputũ viscosũ plusq̃ op3 reddit. 13.

Aqua mellis multum prouocat vrinam: nisi huic aliqd viscerum contradicat. 14.

Humores de gñe colere purgat ab ifra: qd aūt purgat aliqñ ē bonū in colore: aliqñ satis plusq̄ oz tinctū plusq̄ spumosū z qd maxime colerā hñtib⁹ q̄cq̄ magna viscera hñt cōtingit. 15.

Screatus opportun⁹ cū sputo ac pulmōis hūectatio: maxime fit ex potu aq̄ mellis pl⁹ mixte. Sed egestio stercoris colerā habentiū z calorē fit ex potu aq̄ mellis cui⁹ mixtio puro vicina fuerit multo plus q̄ eius cui⁹ commixtioni aqua dominatur. 16.

Sed etiam cuius egestio hanc habuerit qualitatem ipsi maximo nocumento est: neq̄ eñi ardorem qui sub diafragmate est extingui sed potius furorem z feruorem stimulat: atq̄ infirmo infert morbi intolerantiam: membrisq̄ generat molestiam: in intestinis autem z in stomacho vulnera generat. 17.

Diuersitatem autem medicamentorum necessariorū ad hos morbos medicandos postea intimabo. 18.

Sed si in his morbis acutis pro iure vel potu aquam dederis mellitam vtile tibi in multis oparis: nec multum delinquis: quem autem oporteat illam bibere z quem non dictum est: vt oportuit diximus etiam cur denegetur infirmo. 19.

Sed quidā iam dimittūt dare illā q2 vez debilitat illā virtutē bibentium vnde z illis causa citam mortē credunt impendere qd ita esse idcirco videtur sibi q2 his qui bibit minime pōt substētari: debēt eñi quidā ea tñ vtētes qui z si oportune vtunt ea. 20.

Non tamē hic sensus hoc modo perfectus est. 21.

Que tamē fortior est si sola bibatur nisi ventrem soluerit. 22.

Est etiam qñ q̄ illud fortius illo leui vino q̄ aquam sustinere nō potest: est z quandoq̄ debilius. 23.

Differentia autē que est inter virtutem vini aquosi et mellis vel vtriusq̄ nō cōmixti magna est qui enim duplū vini puri biberit q̄ mellis eius virtutem magis illud mellis confortat nisi naturam humefaciat: stercoris etiā duplum egerit 24.

Post ptisanam vero si aqua mellis bibat saturat nimis repletione z inflat z eis que sunt sub diafragmate locis minime iuuat. Antea vo nō fit adeo nociua: sed ēt iuuamēto bilior hr. 25.

Coctum aūt mel v..i apparet melius: q2 subtile z albū lucidumq̄ videtur pforabile. Sed eā bonitatē illud habere qua crudo preferatur dicere nō possum: nō eñi saporosior crudo si mel ante coctionē bonū inuenitur. sed etiā plus defectū: z ad egerendū stercus inualidius cōprobatur: quorū neutrum quantū ad iuuamentum necessarium est. Ad quid aūt coqui expediat iudicabo. Si ergo mel malū fuerit aut immundū inepti odoris: nigriq̄ coloris coctio eius malignitatē minuit aut turpitudinē. 26.

Potus aūt q̄ oximel dr in hyeme datus in acutis passionib⁹ pluri-

mẽ iuuãtior est: qbus eẽ necesse ẽ screare iuuat flatũ bonũ fac. 27.
Hore vero quibus vtitur eo sunt iste. 28.
Accidissimus vero his qbus sputũ screare est necesse nõ parũ facit iuuamẽti qꝛ si id qꝺ inclusũ ẽ adiuuat excreari lubricũ faciẽs atqꝫ canalia pulmonis dilatãs pulmoni prestat quiddã quietis: qꝛ illud humidum reddit itaqꝫ maximũ impendit iuuamentũ: quãdoqꝫ vero plm: videlicet accidissimus opportunum screatũ per sputum fieri amittens adiuuare non potest: quare sputi viscositas augmentatur: vnde ꝛ opus illius impeditur. 29.
Accidit autem hoc illis maxime quorũ morbus periculosus est: vndecunqꝫ fuerit: neqꝫ tussire neqꝫ ea que in pulmone sunt clausa screare possunt. 30
Quod si ita fuerit vires infirmi necesse vt cognoscas ꝛ an sibi cum illud dederis salus speretur. 31.
Sed egroto oximel qñ dare volueris illud in vltimo tunc tepiduꝫ esse oportet atqꝫ paulatim dari: neqꝫ multũ necesse est. 32.
Parum accidissimũ datum: os ꝛ palatum humidũ facit: sputũ ad iuuat excreari: sitim extinguit: locis qui sub diafragmate sunt visceribus aptũ est: atqꝫ lesioni que ex melle acciderit repugnat ꝛ amaritudinem ab eo procedentẽ mortificat. 33.
Rursus ventositatem relaxat: vrinaꝫ prouocat. 34.
Sed in inferioribus intestinorum vltra qꝫ opus sit humiditatem infert eaqꝫ excoriat. 35.
Quod malum in acutis plerũqꝫ accidit morbis: maxime qꝛ vẽtris ventositas exire prohibetur: sursumqꝫ remittitur: et qꝛ debilitat virtutem articulis etiam frigus importat. 36.
Itaqꝫ qꝺ nocumentũ ex oximelle nascitur: illud necessariuꝫ est. 37.
Bonum quidem est bibere egrum inde parũ de nocte ieiunus ante accipiendum ius: nec quicqꝫ inde prohibet dari post cibum sed post longum tempus 38.
Qui autẽ solo potu dietantur: non grosse ptisane quicqꝫ accipiẽtes nõ illis oximel cõuenit solũ: precipue cũ cõstet qꝺ excoriet intestina ad hoc eẽ agendum cũ vene inanes sunt sua maior preualet potẽtia: quippe non habꝫ fecẽ sed aqua mellis minuit eius virtuteꝫ. 39.
Si ergo infirmi iuuamẽ oximellis omni tpe morbi noueris esse necessarium aceti parum aque mellis immiscere prout tibi. s. ad iuuament um tñ videtur posse sufficere: quod eius quidẽ minuit nocu me nt um: ac iuuamentum impedit necessariuꝫ. 40.
Uniuersaliter aũt acredo aceti eos iuuat qbꝰ ñt colerã amarã: non aũt qui nigrã: colerã autem euanescendo in materiam flegmatis transfertur: cum ab aceto trahitur: nigra vero bullit ꝛ crescendo multiplicatur. Acetum enim coleram nigram adiuuat multiplicari ꝛ procreari. 41.
Acetũ femellis pl usqꝫ masculis inimicaꝫ: qꝛ vulue nociuũ est. 42.

AQue vero nullum opus inueni nisi qꝛ in acutis bibitur morbis: neqꝫ eñi i pleuresi vel pleriplemonia sitiꝫ vel tussim sedat: sputum non adiuuat screare ꝛ in his omnibus aliis potibus operatur: maxime si eger omni tpe morbi vtitur ea. Si vero de ea parum inter oximel bibat ꝛ aquã mellis screatui sputi adiutoriũ largitur cuiꝰ rei causa est potuũ ipsorũ qualitatis mutatio q̃ ab ea fit Aliter eñi nullo modo reperimus eã sitiꝫ sedare verũ magis furiã incitare: ꝛ a q̃ potus in colericis ꝛ in q̃bus sub dyafragmate colera dñatur: in colerã mutatur. Qui aũt eã bibunt ventre eorum exñte inanito: eorũ corpora in defectionẽ adducit: magnitudinẽ splenis et epatis auget: si incensioneꝫ habeãt rugitũ facit: in stomacho natat qꝛ transire moratur: quod inde est. qꝛ frigiditati pertinet: ꝛ indigestibilis est neqꝫ fecem descendere facit: nec vrinã prouocat. nociuior est: quia naturaliter non habet fecem: sed si cui pedes frigẽt aquam bibat eius nocumentum augmentatur multo magis. 43.

SI dolorem capitis timeas mentisqꝫ percussionem ab vsu vini summopere tibi cauẽdum est: dandũ ergo pro eo tantũ aque aut vinuꝫ palmarum colori simile sine odore aquosum ꝛ plus mixtum: post quod etiã aque propinandum est parum quod eius virtutem minuat in capite ꝛ in mente. 44.

CUi autem solam aquã vni bibere expediat: cuiqꝫ multuꝫ aut parum: ꝛ cui calidum aut frigidum parũ iam diximus: quod vero restat suo tempore subiungemus. 45.

DIcam quoqꝫ quo tempore debet dari potus: sicut ille qui ex ordeo est factus ꝛ qui cum herbis: q̃ quoqꝫ de vuis passis: ꝛ q̃ de frumẽto: ꝛ qui de melle: ꝛ qui de iure: ꝛ q̃ de malis granatꝭ: ꝛ q̃ de aliis factis cũ speciebus. 46.

BAlnea vero in quibusdam morborũ iuuant: in quibusdã vero minime: rursus bona quidem in quibusdam locis plus: in quibusdam minus si videlicet necessaria aliquãdo presto nõ sint Cum vtiqꝫ huic instrumenta operi necessaria siue vtilia: aut idonei ministri raro inueniuntur. Cum vero infirmus nõ bene balneatur maximum inde patitur nocumentum necesse est enim huic officio locus coopertus ꝛ a fumo tutus ꝛ maxima aque plenitudo: nõ autem crebro balneandum est: nisi fuerit forte necesse. 47.

UBi autẽ corpus egroti deponendũ estꝭ nõ nisi calidius q̃ ipse consueuit esse oportet: primo itaqꝫ parũ aque: deinde crebriꝰ superponenduꝫ est. 48.

Uia ergo breuis sit ad solium. 49.

Introitus vero ꝛ exitus esse facilis debet. 50.

Qui aũt lauatur quietus tacitus: neqꝫ quicq̃ agens: sed aquam alius superponens corpus diligenter fricando pertractet. 51.

Deinde multe aque permixte preparatio. 52.

Multũ deinde super versa. 53.

Postq3 loco fricatorij vtere spongia ad desiccādum corpus. 54.
Neq3 oleum quādo multum sicci sunt adiunge. 55.
Sed caput quantum plus possis cū spongia desiccādū est. 56.
Et cauendum est ne articuli τ caput neq3 quicq3 totius corporis frigescat. 57.
Sed neq3 balneandū est parua temporis mora transacta post acceptum ius vel quēcunq3 potum. 58.
Neq3 quicq3 potū circa ipsam horam balnei propinandū est. 59.
Qui balneū amāt vel sani cōsueuerūt eis maxime adhibendū est: ij namq3 desiderant τ iuuat si ergo dimiserint nocet. 60.
Balneare in periplemonia iuuāti⁹ est q3 in acutis febrib⁹: in latere enim tenero coste atq3 inter spatulas existentem dolorez mitigat. Itē excoquitur quod per sputum necesse est excreari τ adiuuat flatuz etiā bonificat τ screatus aufert laborem quia art⁹ mollit: cutē humidā facit vrinam expellit capitis releuat grauitatē nares humidas reddit. 61.
Balneare humidū vltra modū ventrem habentibus nō est plurimū necessarium: neq3 eis q̄ stiptici sunt pl⁹ defecto nisi vētre prius purgato: neq3 defectis cōuenit neq3 fastidio vomētib⁹ neq3 eructus de genere colere emittētibus: neq3 fluxum sanguinis per nares habentibus: nisi illud min⁹ oportuno fuerit. Tu quoq3 scis quātum oporteat esse: si ergo minus sit: balneum est adhibendum: si tamen videtur corpori necessarium. 62.
Balneare non nocet amātib⁹: τ si bis in die preceperis. 63.
Balneū multo cōuenienti⁹ est ptisanā fece sumētib⁹ q3 eis qui accipiunt solū succum. quib⁹ tñ interdū conuenire videt quādo q3 rursus τ in his minus congruum est qui solo potu dietantur: sed in illis aliquando conueniens est.

Regiminis acutorum liber quartus incipit.

Causon aūt fit: cū resiccate venule estiua hora euulserit dori meos. i. acres τ colericos hycores. i. liquores ad ipos. 2.
Si τ febris multa detinet corp⁹: sicut ab osteocopo. i. ossiū labore habitum: laborat τ dolet. 3.
Fit autem q3 multum τ ex ambulatione longa: τ siti longa: cū resiccate venule drimia. i. acria τ calida reumata euellunt ad seipsas. 4.
Est aūt lingua aspera τ sicca τ nigra valde τ q̄ ſ3 indicō. i. vētrē morsus dolet τ subegestiōes hūide τ ocre fiūt τ sitis vehemēs inest: insunt τ vigilie aliquādo vero τ alterationes frenū. i. sapientie. 5.
Huic bibere aquā τ mellicratū coctū da aquosum q̄tū vult. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Et si amarū os fuerit vomere confert ꝛ ventrem clisterizare. 6.
Si vero adhuc non soluatur: lacte asine coquens purga. 7.
Salitum autē nihil neqꝫ drimi.i.acre offerre. non enī subducet. 8.
Sorbitiones aūt donec extra crisim dies facta fuerit ne des. 9.
Et si sanguis ex narib⁹ fluxerit: soluitur passio ꝛ sudores superuene-rint cretici guilij.i. ꝓprij ꝛ certi: ꝛ cū vrinis albis ꝛ grossis lenib⁹ sub sistentibus hypostasibus. 10.
Et si apostema aliquod factum fuerit. 11.
Si vero sine his soluta fuerit reuersio rursus erit egritudinis vel ver tebri crurū dolor cōtingit ꝛ expuet grossa si debet sanus esse. 12.
Causi gen⁹ aliud vēter subducēs sitiqꝫ plen⁹: lingua aspera: sicca: salsa: vrine defectio: vigilie: extremitates infrigidate. 13.
Tali causo nisi sanguis ex naso fluxerit vel apā circa collū factū fue rit vel crurū dolor cōtigerit: vel sputa grossa expuerit hec enī consi-stēte ventre fiūt: vertebrorū dolor vel pudendorum liuor non iudica tur cum testiculis tensis creticum. 14.
Et hic idest venter subducens scdm eundem dictū est modum. 15.
Rosmata vero.i.sorbitiones epispaticas.i.euulsiuas da. 16.
Acutas autē passiones flebothomabis si fortis appareat egritu-do: ꝛ q̄ habēt iuuenescunt etate ꝛ robur aderit eis. 17.
Situr q̄dē si q̄s squinātic⁹ electro.i.electuario ꝝ mūda siue ali q̄d pleureticoꝝ: si ꝟo imbecillior appareat siꝛ pl⁹ sanguinis aufe ras: clisteri ꝑm ventrē vti per tertiū diē donec in fallacia factus fue rit egrotans ꝛ fame indigent. 18.
Pleuminācia hyppocūdria nō spirituū assumptiōe fremō .i. dyafragmatis incensiōis vel spirituum accēsiones orthomie sicce quibus non pus subit: sed ad defensionem spirituum passiōes he superueniūt: maxime ꝟo ꝛ epatis dolores ꝛ cōuersiōes egritudi-nū nō possunt solui: si quis pri⁹ tēptauerit farmacare.i.farmacū da re: sed flebothomia taliū hygemonicum idest principale est. Dein-de vero in clisterib⁹ nisi magna ꝛ fortis fuerit egritudo: si ꝟo nō post ea farmacia indiget aut in fallacia: ꝛ moderatiōe post flobotho-miam farmacia. 19.
Quicūqꝫ ꝟo fleumināntia in ꝑncipio egritudinū mor conant soluere farmacia ꝯtēti q̄dē ꝛ fleumināntis nihil auferūt neqꝫ re mittit cruda existēs passio: resistētia ꝟo egritudini sana colliquāt im becilli vero corpore fiente egritudo dominat̄. cū aūt egritudo domi natur corpori hoc tale insanabiliter habet. 20.
Si ꝟo assonū.i.in uocalē repēte venaꝝ assumptiōes fiūt: si sano hoc homini cōtingat sine occasiōe vel alia causa forti. 21.
Et auferre sanguinē ꝑm habitum ꝛ etatem excogitans quidē quod plurimum ꝛ quod minus. 22.
Accidūt aūt plurimis eoꝝ talia: rubores faciei: ꝛ oculoꝝ statio-nes distātie manuū stridores dētiū puls⁹ maxillaꝝ coactio īfri

gidatio extremitatū spirituum defectiones in venas. 23.

QUicūqꝫ dolores ꝓgenite.i.aduenerint nigre colere ꝛ drimeoꝝ i. acriū reumatū īfluxiōes fiūt:pollēt aūt it⁹ morsa:morse ꝛ do vel siccefacte vene tēdunt: ꝛ fleumināntes euellūt influctia: vñ corrupto sanguine ꝛ spiritib⁹ nō potētib⁹ in eo vias q̄ ꝯm naturā ābulare infrigidatiōes fiūt accēsiōes ꝛ scotosies.i.tenebrositates ꝛ affonia idest inuocalitas: ꝛ caluaria.i.capitis grauitas ꝛ spasmi si iā in cor vel e par vel in venā venerit: vnde epiletici fiunt: vel parapliges.i.appopletici: si in loca cōtinētia inciderint spiritus ꝛ a spiritib⁹ non potentibus transire desiccatus fuerit. 24.

Et opꝫ hos tales ꝑ fomētātes flobothomare in principio cōfestim sublimib⁹ existētib⁹ omnib⁹ circunstantib⁹ spiritib⁹ ꝛ reumatibus facile eñ auxiliabiliora sunt. 25.

ET resumētē ꝛ criseos sup cōsiderātē pharmacare: si nō alleuiatur sursuꝫ. Inferiorē aūt vētrē si nō subegerit clistere asine lac coctuꝫ da ꝛ bibat non minus.12.cotilis.i.pugilis si vero robur circuntenet non minus sed plus.16. 26.

Sinanches autem fit vel squinantes: cum reuma ex capite multū et conglutinosum hora hyemali vel vernali ad fagitidas.i.occisiuas venas superfluat ꝛ spiritum ampleriorem propter latitudineꝫ epispason euellent. Cum reuma autem frigidum existens ꝛ conglutinosum est eufractabit.i.opilabit transitus spiritus et sanguinis epefractans coagulat eas que proprie sanguinem et immobilem ꝛ stabilem facit natura frigidum existens ꝛ euphraticum: idest opilatiuum ꝛ propterea coagulatur: lingua liuida effecta ꝛ rotūdata et recuruata propter venas que sub lingua sunt: succise enim vene hi vero columnulam vocant alterutrumqꝫ venam grossam. Cum igitur plene existentes he ad linguam firmantur ꝛ terminantur rarā existentem ꝛ spongiosam propter siccitatem: deinde hec a violentia humidum quod ex venis suscipiens ex lata quidem, rotūda fit ex bene colorata vero liuida: ex molli vero dura ex bene vero curuabili incuruabilis vt cito suffocet nisi quis cito auxiliabitur flobothomiam faciens a brachijs ꝛ venas que sub lingua succidens et pharmacijs attractiuis ꝛ gargarismis calidis ꝛ caput radens ꝛ cerotum collo ꝛ capiti circumpone: ꝛ lanis circumuoluere ꝛ spongijs mollibus et aqua calida experimente fomentare ꝛ bibere aquam ꝛ mellicratum non frigida: succum autem offerre cum crisis in fallacia iam fuerit. 27.

Cum vero in estiua vel autūnali hora ex capite calidū reuma defluxerit ꝛ nitrosum seu ab hora drimi.i.acre ꝛ calidū factū mordet aūt hoc tale existens ꝛ vlcerat ꝛ sputo implet ꝛ orthomia aduenit ꝛ siccitas multa ꝛ que inspiciuntur hysophia.i.subtilia apparēt. 28.

Et posteriores tentanos in collo tendit ꝛ videt vt tetanus tene[illegible] ꝛ vox aposoge ꝛ spiritus paruus. 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Et antipasis spiritus spissa ⁊ violenta fit. 30.
Sed ⁊ arteriā vlcerat his qui ita dispositi sunt: erit autē propter drimica: idest accredinem humoris videlicet. 31.
Si febris assumpserit veteri stercore subeunte vel nouiter comesto ri existenti siue cū dolore coste siue non: quietem agere donec descē derit cibus primum ad inferiorē vētrem. 32.
Potu autem vti oximelle. 33.
Si ꝟo lappato.i.fluxibili existenti causus supuenerit: si tibi videbi tur farmatie apte habere in horis triū diex nō pharmacāre debes sed quartanum. 34.
Cum autem pharmacaueris sorbitionibus vtere obseruans paro xismos febrium: vt nunꝗ offeras existentibus neqꝫ debentibus esse futuris: sed desinentibus vel quiescentibus.i.cessantibus ⁊ vt lon gissime a principio. 35.
Quibuscunqꝫ vero dyathelos.i.finaliter venter humidus in febri bus: his differēter pedes calefaciens ⁊ pistellens.i.cōstringens ce rotis ⁊ coronis circū voluens caue vt non sint frigidiores alio cor pore: calidis vero existentibus calefactiones nullas offeres sed ob serua vt non infrigidentur: potu vero vtanť ꝗ̄ minima aqua fri gida vel mellicrato. 36.
Quibuscunqꝫ in febribus venter humidus ⁊ mens turbata: et multi taliū croidas: idest vellera auferunt ⁊ nasos fodiūt et ꝯm parum quidē respondent ad interrogata ipsi vero ad seipsis nihil dicunt rectum: videtur igitur mihi hic talia melancolica esse si vero talibus existētibus venter humidus fuerit ⁊ colliquat: vide tur mihi sorbitiones frigidiores ⁊ grossiores offerre ⁊ potꝰ stipti cos.i.constipatiuos ⁊ vinosiores vel cōpactiores. 37.
Quibuscūqꝫ vero febrium versiones a principio ⁊ pulsus ca pitis sunt ⁊ vrina subtilis his opꝫ expectare ad crises exa cuituram esse febrē: nō admirari vero si desipuerint. 38.
Quibus vero in principio vrine nebule formes vel grosse: hos ta les subpurgare ⁊ si alia cōferunt: quibuscūqꝫ vero in principio vri ne subtiles ne pharmaces hos tales: sed videtur vtile clisterizare hos cōfert ita curari. 39.
Corpori quidē quietem ducentem ⁊ vngentem ⁊ perifellon ata: id est circum constringentez homales: idest equaliter: pota vero melli crato aquoso et sorbitione succo ptisane ad vesperam ventrē aūt subducit secundum principia clistere pharmaca vero ne adducas his in principio: si enim aliquid mouebis secundum ventrem vria non matura sed amendros.i.insudabilis: ⁊ acrithoy.i. incrisibilis febris per multū tēpus erit. 40.
Sorbitiones autē cū prope crisim fuerint ne des si turbeť cuꝫ aūt remiserit ⁊ addiderit ad melius: custodire vero oportet ⁊ oium fe brium crises ⁊ auferre sorbitiones ꝯm hoc tp̄s. 41.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Dicerunt autē de longe febres fieri apata.i.abscessus habere siquidē inferiora frigida fuerint: sed habēt trāsmutationes: fluit aūt sanguis ex naribus et vētres talibus turbantur. 42.

Quicūqꝫ vero febres assodes.i.anxiefiūt et hypocū dria.i. precordia tenduntur et iacentes nō sustinēt in eodē et extrema infrigidata oīa plurima diligentia et custodia indigent: deducere vero eis offerentes nil aliud ꝙ̄ oximel aquosum sorbitiones autē nō offerri donec desinat et urina digesta fuerit. 43.

Accubare vero ad obscuras domos et accubare in mollissimis stratis multo tēpore ad eandē defluētē: et vt minime reijciat se: maxime vero hoc tale, tales iuuat. 44.

Hypocundrio vero lini semē iungens appone: cauēs vt nō frixerit i. frigeat appositū sit aūt summe tepidum coctum aqua et oleo. 45.

Coniecturari vero ex urinis quod futurū est esse: nā siquidē fuerint grossiores et coccothere.i. flauiores sunt meliores: si vero subtiliores et nigriores perniciosiores. 46.

Si autem transmutationes habuerint et tēpus significāt: necesse ē egritudinē transmutari ad deteriora et meliora anomaliā: idest in equalitatem. 47.

In consistentes autem febrium sinere donec stent: cū vero steterint obuiare cū dieta et cura decēti ꝑm naturā ꝯsiderās. 48.

Sunt aūt visiones multe laborātium. 49.

Ideo attendēdū est sananti vt nō obliuioni tradatur aliqua occasione. 50. Neqꝫ eorum que ꝑm mentem. 51.

Igitur maxime quidē oportet imparē numeruꝫ vereri qꝺ hi dies heteropes.i. altero repetentes faciunt laborantes. 52.

Custodire igit̄ opꝫ ꝑmā diē ꝙ̄ incipit ibecillis esse q̄ laborat sciētes ꝑncipiū ex quo et quid antecedit ei hoc em̄ primū scire: cū aūt interrogauerit eū et scrutatꝰ fuerit oīa: primū qualiter quidē caput hꝫ si indolorosuꝫ et nō grauedinē hꝫ in seipso: deinde hyppocūdria et costas si indolorosa nā hyppocūdriū quidē si dolorosum ē vel eleuatū vel scolionia.i. cōuersionē hꝫ vel satietatē: vl' coste dolor insit et si l' cū dolore vel tussicula vel tortio vel dolor vētris cū aūt q̄d horꝫ assuerit hyppocūdrio: tūc maxie soluere vētrē clisteribꝰ: bibat aūt mellicratū calidū coctū. adijcere vero siue in surrectionibꝰ si lippotomiꝫat et si spūs euforia.i. bona patiētia cū hꝫ videas aūt egestionē ne aliquē forte nigrū egesserit colorē vel eurū quales sani vtiqꝫ hoīes egestiōes et febris ēt in tertiā diē sup exacerbata ispiciēs valde bn̄ tales in his egritudinibꝰ: tertianas adhuc iā talia cōspiciēs si q̄rta tertie diei sil'e quid hꝫ: qꝺ horū ipsorū periculosius sit signa vero nigra quidem egestio mortem significat: similis aūt sano cum oībus vtiqꝫ diebus appareat salubre. 53.

Cum autem nō obedit balnano.i. suppositorio: insit aūt spūs eufonia.i. bona patiētia: surgēs in thorū vel thronū vel ibi in

lectulo:si absitbia.i.inaniositas isit:hoc aũt cũ aderit laborãti ma sculo vl' femine ⁊hʒ pncipia inascũtur desipiẽtiã expecta futurã. 54.

Attendere vero ⁊ manus si vero tremule fuerint expecta tali distillationẽ sanguinis per nasum futuram. 55.

Inspicere vero oportet ipsas nares:si silr spũs p vtrasq3 trahat:⁊si multus ferat ex naribus amat fieri spasmus. 56.

SI vo in febre hyemali lingua aspera facta fuerit:⁊ absichie i.inaniositates insint amat huic tali ⁊ remissio esse febris sed tñ hunc talẽ custodire in famẽ velis ⁊aque potu ⁊mellicrati potu ⁊ etiã in succis custodi:neq3 credes remissioni febris huic:qr q̃ q̃dem talia habẽt signa periculosi sunt mori. 57.

CUm in febribus terribile quid factũ fuerit quintanis existẽtibus vel venter repẽte humida egesserit:vel absirbia.i.inta niositas facta fuerit:vel affonia.i.inuocalitas assumpserit:vel spumosus factus fuerit vel singultuosus: in ijs assodis idest anxius amat fieri:⁊circa hyppozino.i.quod sub nares ⁊ frontem sudores ⁊collum retrorsum capitis. Qui vero hec patiuntur moriuntur in flati.non in longum. 58.

QUibuscũq3 autẽ in febribus crura fiunt hysmadra idest vl cerosa ⁊morantia nõ maturantur existentibus in febribus si ⁊ acciderit suffocatio pharingis idest faucibus subtilibus existẽtibus que circa pharingam:⁊neq3 digeritur sed neq3 extinguitur: amat huic talis sanguis fluere ex naso.⁊si quidem multus fluxerit solutionem significat egritudinis:si vero non longam q̃tocunq3 vero paucior fluxerit:tanto deteriorẽ ⁊longiorem:si vero alia facillima facta fuerint huic expectare ad pedes dolores:si vero tetigerit pedẽ:⁊dolorosus factus pmaneat ignitus factus ⁊nõ solutus fuerit paulatim veniẽt ad collũ dolores ⁊ad clauum ⁊humerũ et ad pectus ⁊articulũ ⁊hoc indigebat simathodis idest vlcerosus fieri extinctis autem ijs si manus contrahuntur vel tremule facte fuerit crasmus hunc talem suscipit ⁊desipientia: sʒ ⁊phligaria.i.ampule supercilio ⁊rubores habet ⁊palpebra altera circa alterã palastrarij.i.germinat durus flegmon detinet:⁊hydent.i.tument oculi et desipiẽtia multũ superaddit:noctes autem magis supersignificãt q̃ dies ea que circa desipientiã:signa vero maxima multa fiunt in imparem numerum q̃ parẽ:quicunq3 vero horum numerorũ fiunt periculosi superueniunt. 59.

HOs aũt tales a principio pharmacare eligens ante quintã si vozuorisat.i.gurgulizat vẽter si vo nõ sinere apharmaliẽtos.i.ipurgatos esse si vero diauoriste ⁊egestiones cholerice fuerit scamonea suppurga moderate alia vo cura q̃ minimos offerre potus ⁊sorbitiões vt meli' sorbeat.si vo nõ supuenerit q̃rtãdecimam excedentes. 60.

CUm febricitanti quartadecima existenti affonia.i.inuocalitas

affuerit:nõ amat solutionem citam neq3 egritudinis eiectionem fieri: sed tẽpusboc tale significat:cũ autẽ apparuerint in die hac i.quartadecima longiusaccidit. 61.

CUm aũt febriẽti quartano lingua turbata verba loquit̃:r vẽter colerica subegerit humida:amat delirare hic talis. 62.

EStiua r autũnali hora r i acutis sanguinis distillatio repẽte fiẽs symconiã.i.fortitudinẽ r multã inflamationẽ secundum venas ostendit:rin posteriore subtiliũ vrinarũ super apparẽtias r si tendit ad statũ etate rcorpus ex gimnasijs vel eusarchia.i. bonã carnositatẽ habeat vel melancholicũ:vel ex potu man⁹ tremule bonũ hz:desipientiã predicere vel spasmum. 63.

ET si quidẽ in parib⁹ supuenerit meli⁹ in crisi ṽo pniciosuz nisi multus abũdãter excursus sanguinis exitum faciet superabũdãtie ẽm nares vel anũ epyxees vel apostases vel dolores hyppocũdriorũ:vel ad testẽ vel ad crura:solutis autẽ his exit⁹ fiũt p spu ta vel sputoz r grossarũ vrinarũ leuiũ albaz exitus. 64.

FEbri siticulose opũ vel opos.i.succũ silphij oximel daucũ terẽs bibere da r galbanũ in melle rciminũ elicticum.i. electuariũ r su ccũ ptisane in his sorbere:afflictos.i.impassibilis autẽ hic talis:nisi sudores cretici vel somni homales superuenerint r vrine grosse r drimies decurrant:vel in apostemata firmẽtur. 65.

COtallus rmirtha elicton.i.electuariũ:bibere autẽ his talib⁹ oximel da q̃ minimum. 66.

Si ṽo siticulosi vehemẽter fuerint ordeacee aque bibat quidẽ.67

Periplemonica r pleuretica ita oportet scrutari si acuta febris fuerit et doloresl ateris vel amborũ r spiritu sursum delato si doleat r tusses insint rsputa expuit ignea vel liuida rsubtilia r spumosa et antbira.i.florida vel crocea r si quid aliud diuersum habet p̃ter ea que educta sunt hos ita oportet deducere. 68.

Si vero dolor sursum finiat ad clauũ vel circa vbera vel brachia in cidere oportet in brachio venã que intus ad qualecũq3 partiuz fuerint ẽm hanc. 69.

Subauferre ṽo secundũ habitũ corpis rhorã retatẽ rcalorẽ pl⁹ aũt audens si acutus dolor fuerit ducere ad lipothosim.i.defectionem animi. 70.

Demũ subclisterizare post hec. 71.

SI vero subtus inferi⁹ thorace dolor fuerit rtẽdit valde pleuretico ventrẽ subpurgare.in medio ṽo purgationis nihil da post purgationẽ aũt oximel pharmacare vero quatarnum. 72.

SI vero non facile erectus fuerit :minorẽ potum rsorbitionem paucum succum subtilem rsemel in quacũq3 hora melius agit cognosce autem ex vrinis. 73.

Matura ṽo sunt pariscella.i.sputa cũ facta fuerit sil'ia pyro.i.puri vrie ṽo mature sunt q̃ ypostases hñt subrubeas q̃les orobũ.74

PEripleumonie electuariũ cotallũ galbanũ attractiuum cũ melle attico abrotanũ in oximelle piper helleborũ vel electuariũ nigrũ decoquẽs ꝛ pleuretico ꝛ periplemonico in principio circũ doloroso existẽte da bibere: bonũ autẽ ꝛ panaces in oximelle bullientẽ ꝛ colantẽ da bibere. 75.

DIssenteria apostema aliquid vel eleuationẽ quiescens.i.cassans facit nisi in febrib⁹ ꝛ sudores ꝛ vrine grosse ꝛ albe ꝛ lenes superapparẽt in tertianis dieb⁹ vel achirson.i.varicẽ vel ad testẽ vel ad crura dolor vel ab hyschion.i.vertebrũ firmetur. 76.

IN febre colerica ante septimũ cum rigore hycterus super innatus soluit febrem: sine rigore vero si superinnascatur extra tẽpora pernitiosum. 77.

TEtani vero lumborũ ꝛ in melãcholicũ per venas spirituum defectiones cũ fuerint flebothomia soluit. 78.

CUm autẽ tetanib⁹ anteri⁹ vehemẽter spasmãtur: ꝛ circa collũ ꝛ facies sudores a dolore interius morsis ꝛ siccatis tenẽtibus ꝛ rodeib⁹.i.caudatis vel grossiores dorsũ cõtinẽt vel medie colligationes innate vt pedes desinit huic tali nisi febris ꝛ somn⁹ superuenerit: ꝛ frequẽtes vrine digestionẽ habẽtes venerint: ꝛ sudores cretici: bibere vinũ citrinũ vinosũ: ꝛ alicio.i.pullentã coctã comedere ꝛ ceroto vngere crura circũuoluere vsq; ad pedes calidos ꝛ infundẽtes schape.i.cathino ꝛ brachia deuoluere ꝛ lũbos a collo vsq; ad vertebra.i.scyam incerãs vt ꝛ anteriora contineat ꝛ dimittens fomẽta vitreolis calidã autẽ aquam infundẽs ꝛ extẽdens lintheo accũbãs eũ ꝛ ne ventrẽ soluas nisi balano.i.suppositorio si multo tẽpore existẽs non egestibilis. 79.

Egritudines autẽ soluũtur oẽs vel ꝭm os vel ꝭm ventre m vel secũdum vesicam. 80.

Helleborizare opꝫ eos q̃bus a capite fertur reuma. 81.

QUibuscũq; ex apostematibus vel feborogia.i.vene scissione vel ꝑpter aliã fortẽ causaꝫ empici fiunt: ne des helleborũ neq; enim proderit ꝛ si quid patiatur: causa videbitur helleborus esse si vero dyalipite corpus vel dolor in capite vel implastrate aures vl' nasus vel expuitio vel geniculoꝝ grauedo vl' corpis tumor preter cõsuetudinẽ quodcũq; contigerit helleborizare oportet neq; a potib⁹ neq; a venis vel venereis: neq; a tristicia neq; a sollicitudinibus neq; a vigilijs si quid quidem horum habeat causam ad hoc facere curam. 82.

QUe ex itinere dolores laterum dolorosi histhion.i.vertebrorum ꝛ quecunq; respirantes dolent occasionẽ habentes multotiens eñ didicere venire ex crapulis: ꝛ escis vẽtosis dolores ꝛ ad lombum ꝛ ad hyschium ꝛ hilium quibuscũq; autẽ horũ fuerint talia disfurie.i.dissuriantur.i.difficulter minguntur: horũ autẽ item causa ꝛ corizarum ꝛ branchorum. 83.

Quecūq; vero a dyematib⁹.i.dietis sunt multa q̄dē vnusq̄sq; sicut vtiq; p̄ter cōsuetudinē dietatis fuerit maxie insignit: etenī quicunq; nō distantes pranderet prāderint vel pransi fuerint eis tumor ventris erit multus et rictasmus.i.proiectio z plectoria i.multitudo: z si cenauerint vēter turbatur: mihi vero non necessa= rium in talibus prolongare sermonez. 84.

Ecce vero maxime insigniunt nō ex ratione aliqua: sed experiē tia docet iudicare cibariorum virtutem. 85.

Aleum fisam.i.ventositatem z calorem ad thoracem z capi= tis grauitatē: z si quidem alium dolorē didicerat ante lexa= cuit vreticum autem est: et hoc habet bonum: optimum autem z id comedere debenti ad potum ire vel ebrio. 86.

Caseus autem fisam.i.ventositatem gestora.i.strictionem z ci bariorum accensionē facit crudū autem adhuc z indigestum pessimum autem potu comedere repletis. 87.

Legumina vero omnia ventosa z cruda et cocta z frixa mini= me vero infusa z viridia: z his aūt non vti nisi perysmon.i.ci= baria: h3 aūt et p̄prias malitias singulū horum. 88.

Cicer sysam.i.ventositatē quidē crudū et frixū z laborē facit. 89.

Lens autem stipticat.i.stipat z aridū facit si cū cortice fuerit. 90.

Lupinū autē horū minime mala habet minima. 91.

Silfium autem z opos idest succus est quidez quibus maxime: in expertis autem non transit ventrem. 92.

Et causodes.i.estuosum hoc. 93.

Maxime vero fit si cum multo caseo mixtū fuerit vel cōmixtio ne bouinarum carnium. 94.

Melācolice quidem exacuuntur passiones bouinis carnib⁹ ani= perblitos idest inseparabilis natura earum z nō contingentis ven tris est digerere. 95.

Optime ꝯo vtiq; eripiēt sicut si z coctis vtantꝛ z vt ꝯatissimis. 96.

Caprine ꝯo carnes z quecūq; in bouinis sunt male omnia enī ha bent z indigestionem z ventosiores z eructuosiores z colerā faciūt: sunt aūt bene odorabiles solide z delectabilissime: he optime cocte z frigide: que vero indelectabiles fetide z dure he pessime z in recē tes: optime vero sunt estiua hora autumnali ꝯo pessime. 97

Chiri idest porci pernitiose cū enorme.i.crude vl' sanguinee.i. circum asse: colerice vero vtiq; erunt z turbatiue: suine vero omnium carniū optime validissime vero omnium que non fortiter crasse neq; subtiles macre neq; etate ierij idest sacrificij veteris: co medere vero z sine forma vel subfrigidas. 98.

Acolera vero sicca venter inflat z sonitus insunt z dolor co= starū z lūbi: egerūt enī nihil inferi⁹: s3 cōstringuntur. 99.

Hunc talem custodi vt nō vomat: s3 vēter subducatur clisteri 3ās q̄cito aqua calida z pinguissima z etiā aquam vngens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

plurimā immitte calidā in scapha.i.pelui accubare faciens:ꝛ cali-
de aq̄ parū supinfunde:ꝛ si calefact⁹ ei vēter subducit soluit.100.
Confert autem ꝛ dormire huic tali. 101.
Et bibere vinū subtile:ꝛ vetus ꝛ acresteron idest meratius. 102.
Et oleū da vt quiescat ꝛ venter subeat.i.egerat ꝛ soluit dolor.103

A Cibis autē ꝛ potibus abstineāt quibus indigentia quidem nulla est ſm corpus neq3 opus appositiōe:indigesta v̄o que-
dā continentur digestione indigentia:huic quidē quiete est opus cibarijs autem non anteq̄3 digerantur moderate que continentur si v̄o nō remiserit dolor lac asine da bibere vt purgetur. 104.

Si v̄o humidus venter fuerit:ꝛ colera subit.i.egerit ꝛ torsiōes et vomit⁹ et mordicatiōes his validissimū quiescere:bibere mellicra tū ꝛ nō vomere:subducere aūt scdm cū moderamie et quiete. 105.

ET hydropū due sunt species siue nature:quorū hic quidē hy-
posarchidius conās fieri ineffugibilis.hic v̄o cū inflationi-
bus multa bona fortunatione indigēs maxime vero afflictione et pyria.i.fomētatione ꝛ eucrasia.i.cōtinētia cibi:sicca vero ꝛ drimia i.acria comedat ita eīn vritito tatus.i.vrinatissim⁹erit ꝛ fortis erit maxime:si vero disput⁹.i.difficile spirabilis fact⁹ fuerit:ꝛ hora ver nalis existēs cōtigerit:et etas in statu suo sit ꝛ robur fuerit a bra-
chio sanguinē aufferre.Deinde panes calidos ex vino nigro ꝛ oleo infundens comedat:ꝛ q̄3 minime bibens q̄3 plurimū laboret:ꝛ car-
nes suinas carnosas comedat cū3 aceto coctas vt ad difficiles am bulationes obuiet idest sufficiat. 106.

QUicunq3 ventres infimos inferiores calidos habent ꝛ dri-
mie.i.acres egestiones ꝛ anomale.i.inequales exeunt in colli quatione eis fit siquidem potētes fiant helleboro antispasse.i.reuel lere:si vero nō succus frumentarij tritici grossus factus ꝛ sabbati nus et etnos.i.fabe integre aqua cocte iuris pinguamen:ꝛ panes eucitisis idest subcinericij ꝛ pisces febrienti quidem cocti:infebriē-
ti v̄o existēti assi ꝛ vinū nigrū infebrienti:si vero nō aqua a nespu-
lis vel mirthibus vel malis granatis vel finico balanis.i.dactilis vel anathos.i.florem vinearū vitis. 107.

SI vero febrē habeat ꝛ torsiones fuerint lac asininū paucūꝛ ca lidū plurimū deinde ex inductiōe plus ꝛ linosperma.i.semē li-
ni ꝛ tritica alphita.i.polētas.i.farina noui tritici vel ordei tosti et cocti:ꝛ egyptiarū fabarū:auferēs amara excorians semina bibat vel oua semi coagulata comedat assa ꝛ similaginē ꝛ miliū ꝛ corian drum coctū vel condriū in lacte cocto frigida comedere et que his similia et potus ꝛ cibaria offerantur. 108.

DIetarie vel dietatiue maximū est obseruare ꝛ custodire sicut in acutis ꝛ i lōgis egritudinib⁹:ꝛ intēsiōes febriū ꝛ remissio nes vt tēpora custodiat q̄n oportet cibaria offerre ꝛ infallaciter q̄n oporteat afferre sciāt adhuc aūt q̄n plurimū distāt ab ītētiōe.109

SCire vero cephalargicos.i. capite dolorosos ex gymnasijs vel cursib⁹ vel ambulationibus vel venatib⁹ vel aliquo alio labore intẽperaneo vel ex venereis decolores brancosos spleneticos liphemios.i. sanguine defectos ꝛ isoderas.i. inflatos ꝛ sicce tussiẽtes.i. siticulosos venis defectos ꝛ tẽsos hyppocũdrijs ꝛ lateribus ꝛ metaphrenis.i. scapulis torpẽtes ꝛ obtuse vidẽtes q̄b⁹ sonit⁹ auriũ incidũt ꝛ vrinationẽ nocturnã in cõtineri dispositos ictorodes: ꝛ q̄rũ vẽtres cruda emittũt emorrogẽtes ex narib⁹ vl' p̄ꝫ anũ vehemẽter vl' in ephi sematib⁹ existẽtes vel in eis labor occurrit vehemẽs: ꝛ nõ cõtinẽt: hoꝝ nullũ pharmacare: etẽm pericula: q: eẽm acuta ꝛ nihil iuuat ꝛ eas que ad curam electiones ꝛ crises auferes. 110.

SI vero sanguinẽ alicui cõfert auferre solidũ facere vẽtrẽ ita auferre ꝛ fame cruciare ꝛ vinũ auferre ab eis deinde dieta cõueniẽti reliqua eo ꝛ pyria.i. fomẽtatiõe ignis.i. immissionib⁹ cura. 111.

Si vero tibi vẽter dẽsus videat̃ esse molli clisteri clisteriza. 112.

Si vero pharmacare opꝫ helleboro infallaciter sursum purga: inferius autem nulli talium. 113.

CAlidissimũ aũt ad vrinationẽ ꝛ ad sudores ꝛ ambulatiões ducere ꝛ fricatiõe quieta vt ivt nõ dẽses habitũ; si vero chinopees id est sedens fuerit alij fricent eum. 114.

ET si q̄dẽ in thorace sup frenas.i. dyafragma contristat passio eum: resedeat q̄ꝫ multotiẽs ꝛ minime acclinent: donec valentes fuerint ꝛ sedentẽ fricent multo tempore multa aqua calida: si vero in inferiore vẽtre suffrenes habeat dolores ci iacere confert ꝛ nullo motu moueri tali corpori extra fricationem. 115.

QUe ex inferiore ventre soluunt̃ per vrinas ꝛ sudores vt lubricitate decidant moderate a casu soluuntur que parua: que vero vehementia permitiosa: tales enim vel pereũt: vel sine malis alijs non fiunt sani: sed consistunt huiusmodi morbi: post hydropẽ catarides tres auferens caput vniuscuiusq̄ ꝛ pedes ꝛ halas terens tribus ciatis idest pugillis aque corpora. Cum autem doluerit qui bibat calida infundantur: vnctus autem prius ieiunus autem bibat ꝛ comedat panes calidos ex aliphato idest oleo. 116.

OPium idest succuꝫ fici in lana apponere int⁹ ad venã.i. narẽ vel piterã.i. coagulũ cõuoluente bize idest obstruere in nasum vel de calchãdide.i. vitriolo circũuellẽs cõprime: ꝛ cartilagines extrorsum cõprime alter vtrinq̄: ꝛ vẽtrẽ solue asine lacte coctor ꝛ caput radẽs stiptica idest constipatiua offer si hora calida fiat.

¶ Domini hypppocratis libri regiminis acutorũ finis.

¶ Liber epidimiarum diui hypppocratis.

QUibuscunq̄ ex dissolutiõe circa matricẽ: ꝛ tumor est in capitis grauedinẽ ꝯuertunt̃: ꝛ iuxta bregma dolores maxime ꝛ quecũq̄ alie a matricib⁹ istis in. viij. vel. x. mensi-

bus in hischiam terminatur.

Figure he quedã tenaces ceruice fortes: τ alia τ ossib⁹ fortes he vero debiles vel capita dolētes: τ aurib⁹ fluctes his hyperoe concaue τ dentes permutati. 3.

Quibuscūq; osseū ab hypoa discessit his medi⁹ inducit nasus: quibusdam vero vnde dentes summatim signantur. 4.

Infantiū epilepsie vel inflammatiões sil' pubertatib⁹ quibusdam τ permutationes habent τ alia. 5.

In rhenē dolor ponderosus qñ replent cibo: vomūt fleg. cū autem ampliantur dolores venenosa: τ facile quidē fiunt: soluunt ꝟo qñ cibis euacuant harenosa rubeaq; subsistunt τ sanguinez mingūt: stupor femoris consequenter sequit: q̄escere nō conuenit: sed exercitare: nō repleri: iuuenes helleborizare venā icidere diureticis purgare subtiliare: τ mollificare. 6.

Muliebria quibus aquosus si in multū ꝑmanent: quando vero non cito inerint inflantur. 7.

In crandē antiq̄ dolores frigidi: noui vero calidi. Sanguine vero plurime τ que ab hyschia frigida. 8.

Que in rigores fortes eūtia nō oīo añ alleuient ſʒ ꝓpe statū. 9.

Añ rigorē retētiões vrina τ si inutili ierit: τ venter si ꝓcesserit τ somni affuerint: pariter aūt τ mod⁹ febris: pariter aūt τ q̄ ex laborib⁹. 10.

Apostases nō omnino quibus rigores. 11.

Tibia τ effeminatiões aut añ egritudinē ambulāti aut ex egritudie cōtinuo ꝓpter qđ forte qđ ex laborib⁹ in articulos dimittit: ꝓpter hoc τ crurum effeminationes. 12.

Phimata extrisec⁹ manēdū τ ex acuta τ capita τ ar q̄liter ꝯmaturātia τ nō circūdura: τ deorsum tēdētia τ nō bicipitia cōtra ꝟo mala: quāto autem plus contraria pessima. 13.

Quod ferinū autūno τ cordis dolores τ q; frictile: τ q̄dē meliori cū ad ꝑncipia cōmotiões specularī τ in oī membro vt in occasum exacui τ lubrici τ ascarides: sic si annus in occasum. 14.

Puerorꝫ tusses cū vētris ꝑturbatione τ febre cōtinua significāt determinationē exeūti duorꝫ mēsiū vt multū vl'.xx. τ tumores in articulos si q̄d inferi⁹ vmbilico ꝯstituerint vel sursuʒ i articulos bonū si ꝟo supi⁹ nō sil'r soluūt morbū nisi putrescāt. Que ꝟo i hūeris putrescētia ꝑfectis galiācones facit. Solutiões aūt τ vlcerꝫ disponi si rotūda τ ꝑfunda sint: talia ꝟo pessima: τ al'r. Solutiões ꝟo τ sanguinis flux⁹ magis quidem perfectioribus apparet. 15.

Lachryme i acut] morb] moleste volētiū q̄d ·tile inuitorū aūt existēs malū. Et q̄b⁹ circūtēdūt palpebre malū: malū aūt τ sup desiccatū velut spuma τ caliginosum malū τ aridū: τ sordidi introrsum τ stupidi τ vix cōuertibiles τ cōcaui. τ alia que relinquuntur. 16.

Febres he qđ ōmordētes manū: he ꝟo mediocres: he ꝟo nō ōmordētes sup red dētes ꝟo. He ꝟo circūurētes ꝯfesti; he ꝟo ꝑ totū lētesicce

he vero salsuginose. He vero exrubicūde et he autez excrocee. he vero liuide. he vero liuide ꝛ alia talia. 17.
Distensiones corporis: ꝛ durities articulorum: ꝛ idem dissolutus malum: ꝛ cōfractiones articulorum malū. Oculi virilitas repercussiui. Et reiectationes: ꝛ confractiones malū. 1.

Diui hyppocratis epydimiarū Parti .ij. incipit.

Ad aperire coāgustaf hec q̄ ɔ: illa vero n̄. Humores hos: q̄dē exercere: hos aūt appōere. illos aūt exsiccaf: ꝛ huic q̄dē: illi vero n̄. 2
Attenuare: impinguare corpus cutē carnem ꝛ talia. hec quidez illa vero nō ienire exasperare. Indurare mollificare hec quidē illa vero nō. Suscitare stupefacere ꝛ alia multa talia q̄cūq;. Coeffundere subducta eō euellere confestim ecōtra distenta subducere. 3.
Aliū hūorē nō eūtē agere: eūtē aūt coeffundere: cōmoueri simpliciter: vt dolor dolorē soluat. Dissimilia si repūt sursuz erecta deorsum soluit: ꝛ cōtraria eadē dolor dolorem soluit vt capitis purgatio flebothomia q̄n̄q; non est auferri. Apostasies vt bubōis signum quidem blastinata habētiū etiā aliorum: maxime autem eorum que circa viscera male consueti verbo isti. 4.
Spiritibus parui spissi: magni rari. exterius magni introrsus pui intro zius magni exterius parui. Illud quidē extendens hoc vero contendēs: cōdensans. Dupla introrsus respiratio ꝛ reiteratio vt respirātibus calidū: calidū frigidum. 5.
Medicamentū ꝯtinuarū oscitationū plixe inspirantes. in nō bibētes ꝛ laboriose vel plixe breuiter anhelātes. 6.
Consequētiā ꝛ laterū dolores ꝛ distēsiones hyppocūdriorū et splenis et subleuationes et ex naribus reiectationes ꝛ aures fm ordinē istorum plima hec ꝛ in oculos. Utrū ne oīa deorsum aut h quidē deorsuz super iꝰ qualia que circa maxillā vl' circa oculū ꝛ aurem vel circa faucē erithma: q̄ aūt sursum deorsuz nō fm ꝯn̄tiā. vt inferius epate oīa deorsum attribuētia vt que in testes ꝛ tirsos speculanda ista quo ꝛ vnde ꝛ quibus ꝛ propter quid. 7.
Uene temporū nō tranquille neq; viriditas splendens si spiritus derelinquitur. 8.
Tussis sicca nō ferina in articulos confirmari speret fm ordinem extensorum eorum que circa ventrem vt multum ꝛ clauda facit membra. 9.
Habent aūt plima q̄cūq; nō finaliter determinanf p inanitionē reuertētē: p apa dterminanf ꝛ exrubicūda. ꝛ natura alboris mōi. ꝛ n̄ sanguinē fundūt fz naresaut modice sanguinē fundūt. ei siq̄dē flētiū derelinqf prōptū. Sitis derelicta ꝛ oris desiccatio ꝛ insuauitas ꝛ fastidiū. feb. vero nō acute: tales vero reditantes. 10.
Derelicta post crisim reditātia. Ista nāq; est interceptio vtrorunq;. ꝛ hyppostrophe ex istis q̄n̄q;. Apostasim igif facere

eum incipientem. Eam recipere:si omni fuerint conuenientes vt opz:et quõ opz: ꝛ quantũ opzꝛ quãdo opz.q̃n autẽ nõ satis coopandum. Maxime quidẽ factas si aũt non mox inceptas. 11.

Quartane emorosaice descripte intermittẽtes aũt vnã altera: tũc rigescũt sil' crisi ex q̃ncꝫ.i.vij.quicũcꝫ tritophie his difficilis nox que est a ñ porismũ recedens bene ferens vt in multum. 12.

Tusses sicce breuiter incitantes vt a febre circũurentes nõ ꝑm rõnem siticulose necꝫ lingue desiccate nõ ferio ꝑm spũ:manifestum aũt q̃n loquunt vel diffundũt tũc tussiũt:q̃n vero nõ. Hoc in laboriosis febribus maxime fit. Nihil frustra:nihil despiciendum Que vero ex inductione cõtraria inferre ꝛ quiescere. 13.

Posteriora capitis dolenti in fronte recta vena icisa ꝓdest. 14.

Susceptiones hyppocũdri ox ex qualꝫ qualia soluũt ꝛ viscerũꝫ flegmonũ qualia p̃nt siue ex epate ad splenẽ ꝛ ecõtrario. 15.

Contra euellere quidem oportet reclinari si nõ vbi repit:si autem vbi oportet his aperire vt singula repũt. 16.

Lata exãthinata nõ valde pruriginosa qualia si mõ hũit hyeme stetit iuxta ignẽ calefactione facta sunt exanthinata. Uomitus nõ iuuare scio sed ex calefactio. 17.

Quecũcꝫ maturare opz obturare forti virtutẽ q̃ꝰo necꝫ dia freneticꝭ necꝫ amplius pausãt:sꝫ subito nigrescũt nouũ fac. 8.

Oculorũ habentiũ riandã si alter apparet conuenire ecõtra euellendum in faucem. Et vbi eructuationes solutio finalis. 19.

Egressus adaperire vt nares ꝛ alios. Quomodo opz ꝛ vt opz et qualia oportet:ꝛ q̃n opz:ꝛ quantum opz. Ut sudores sicut nares ꝛ alia vticꝫ omnia. 20.

In magis malis facies si sit ꝯgrua bonũ signũ. modicis contraria significans bone designationi malum. 12.

Circa magnum locum mulier que retro iecori icterico facto.

Paratieneo soror sic nigre colorãta vel sic qui cũ timeo sorore hoc nigre coloratus. 22.

Inspiritho velut semẽ vrina talis qꝛ ꝺterminatiua ꝛ hũidorꝫ ꝛ talia qꝛ vrie fiũt. necꝫ.n. vẽtositates mlťe:necꝫ stercorꝭ mlťi vi scosa veniẽte mala sabať ñ.n. magnũ erat hyppocũdriũ siue bonũ. 23

Brassicã tenꝰ cõedit difficulter spirãs exñs ꝛ tumor circa pectinẽ quieuit ꝛ b̃n spirans statim factus est. De sanguine hycorodeos.i.hycor sanguis mediocris nigrecꝫ colere acutus quidẽ et aggrestis in timentibus. Siue molestum. 24.

Quibus spẽ procliuius pedes ꝛ genua calida:manus aũt ꝛ aures et nares frigide an ꝓpter hoc dixit subtilis sanguis:an ꝓpter hoc et tumores hi habent. 25.

In putrefactionibus videndũ quidem futura ex putrefieri vẽtres commouentur. 26.

Splẽ durꝰ inferiora supiora rotũdꝰ latꝰ grossus lõgus tenuis 27.

Minus a capite corrizantibus. 28.

Que circa egrum pcuratio et in egritudine interrogatio que manifestat qualia recipiendum sermões que circa egrotum circa coastâtes circa exteriora: qr calidiori et firmiori masculi et nigri propter hoc exterius vene. 29.

Que circa egrum pcuratio et in egritudine interrogatio que manifestat qualia vt recipiendum sermones que circa egrotum circa coastâtes circa exteriora qr in calidiori et firmiori quod in dextris masculi nigri propter hoc exterius vene. 30.

Magis commiscetur constat. 31.

Acuti^9 mouere desicit: et tardi^9 q̃ crescit. et p ampli^9 crescit. 32.

Et amplius tps qr firmatum est: et magis colericum et magis sanguineum est hoc: et propter calidior est locus animalium.

Diui hyppocratis epydimiarum pticula .iij. incipit.

Si cutis raritas: vêtris desitas si cutis 9cessio carnium incremêtum vêtris stupor oim confusio vasculorum imundicia: cerebri dissipatio pter qd et caluities organorum et contritio. 2.

Expurgatio cursib^9 luctationib^9 repausationib^9: multis deambulatiôib^9: excitatis bis elixa massa plimq3 panis modic^9. Expurgatiôis signum lapsus ex subleuatiône. Eandê horâ diei seruare. De subito namq3 labit subeundo labores. sil'r enim totum corruit. 3.

Quando aût corruit offerre porcinas assas quando vero replêtur signum eis color floridus fit. 4.

In gymnasijs signum sudor q̃ fluês 9gutationê 9fert q̃si ex ibrib^9. 5

Mulieris q̃ prius curaui in carnone iplê natura magnus fe. caulonidis exrubicunda. Spûs decima die factus est sudor circa supiorem ptem. xiiij. vero factus est sudor minus. 6.

A Capite corrizâtibus et brâchosis super febrientibus vt scio: ergo redite rationes. 7.

Omne exputrescens irreditâs. sic. sin. maturatio: et crisis simul et apostasis est. Eis quidê q̃ ipuascunt inflat vêter vt dânagore: quibusdâ vero et in hoc tumor. archeselao aût sic. 8.

Uentosum côcâle alatis etenim sunt alati. 9.

Frigidum valde venarum eruptiuum et tussiculosum vt nix crystallus et côuersiuum. Ut furca et gâgrene: côcâle et duricies fiût. 10

Post vrine coadunatio pueris magis an qr cali. 11.

Figuras mitigantes velut sarmenta manu plicans vel distorquens pre doloribus iacens accipiens surculis extremum de super infixi retinuit et liberatus est. 12.

Quem ex montano labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora autem valde vrina et semen non sunt retenta. 13.

Que velut alate nature costarum propter virtutem occasionis. 14.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

In catarris male cõsuetis si expurgatio fuerit vł nõ fuerit malũ. 15.

Rigores ichoãt mulierib⁹ q̃dẽ magł ab ofros. i. a lũbis ⁊ ꝑ dor suz ad caput: ⁊ viris magł retro ꝙ añ frigescũt: exteriora magis ꝙ iteriora corpis vt cubitoꝝ femoꝝ ẽt ⁊ cutẽ rariorẽ mãifestat pil⁹: ab his ãt alijs rigescũt recte abvlcerib⁹ icipit ex occasiõib⁹. 16

Capitellum ex gñatione ⁊ occasione et plurimis rõnibus sed modica cogitur colligunt ⁊ addiscũtur paria ⁊ impia sicut ex imparibus paritas fit vna: sicutiq; erat via deorsum ⁊ recte habẽtium experimentum ⁊ non recte. 17.

Sanguis fluxus ex naribus aut a subuiri de nigris: aut a rubicundis: aut a subuiridibus. 18.

Breuia subducta impinguare: alijs aũt minus impinguatio. sicco vero op; albo stiptiria galla. 19.

Cum ipũasũt aut raucescũt sanguinẽ fundũt minus. 20.

In processionibus sunt qui sonant minus vt archiselaus. 21.

Hi vo facti friculenti: hi autem cũ ꝓcedũt iflãt ventrem vt dãnagoras. 22.

Permutationes conseruabiles modicu; nutrimentũ illaborio su; insiticulosum. 23

Omne extenuatum deponit cutem: deinde vero distendit nutrimẽtum contraria. 24.

Corporis iactura collabentis distensio nutriti. 25.

Frictile cõtinuũ alterius signum. 26.

Subuiride subrubeum. 27.

Sic deprimi mãmas graciles vero substolli ⁊ circuntendi: et quidẽ nequaꝙ quis dignoscit ꝓpter hec sed incarnati⁹ hoc fieri valde repletio. 28.

Clauis apparens vene manifeste. 29.

Credicus febrientes interficit circulis luctationibus multis calefactionibus. 30.

Malum febrire fame oppugnantes dolorem dolore ipsis quando 31.

Uenarum rubedo liuior viriditas laterum dolores molles. 32.

Quũ conuenit insitientem seruare os: tacendum ventum cum potu infrigidum inducere. 33.

Occasiones vnde ceperint laborare contemplandum siue capitis dolor siue auris siue lateris signum dentes ⁊ bubões. 34.

Ulcera facta determinantia febres ⁊ firmata quibus hec nõ fiunt distemperantijs vero derelinquitur certissime reiterationes ⁊ pessime. 35.

Rotundum sputum repercussorium. 36.

Emorosagias habentes non pleuresi exagitantur nõ peripleumonia neq; cum medenti fagedene; equaliter vero neq; leperis, qualiter aũt neq; alphis. 37.

MEdicãtes qd intemperate desiccatorijs istis nõ tarde dereliq̃rũt ꝛ pessima sic: ꝛ talie aposta ses vt fistulate reuelationes. 38.
Reuelationes ꝛ contemplatio ex his facte ea liberant: his ante facti impediunt. 39.
Alterius loci loca suscipientia siue dolor siue põdus siue aliud qd liberãt adinuicem commemores communiões propter commixtionem. Et non rursus sanguis procedit; sed secundum humoris continitatem talia expuunt. 40.
Est quibus sanguinem dimittunt in tempore in his vel in alijs qd vult in his hoc namq̃ fit impedimentum in sanguine a spuentibus temporibus pleuresis colera.

Diui hyppocratis epidimiarum particula quarta incipit.

COexistẽtib⁹ dubia crisis gñata si repausator nõ putrefecerit s hoc depresso reiteratio fit sicut feb. reiteratiões in simili piodo istis sperãs in articulos dimitti. 2.
Urina pinguis ꝛ alba vt antigeneos in laboriosis q̃rtanis est qñ incipit liberat apate. si ṽo añ hãc ꝛ a naribus sanguis fluit sufficienter. ꝛ valde. 3.
Cui intestinum in dextro artetico factum est licet quietior: cuȝ ṽo hic curatur superdolentior. 4.
Hsasij qd puella existẽs dẽsati spũs erat mulier ṽo facta ex partitiõe supdolẽs nõ valde sȝ in supficie eleuauit põd⁹ magnuȝ cõfestim aliquid sonare visum est iuxta pectus posteriori aũt asma habuit ꝛ dolebat isciam dextrum. vti capite enẽ prius adaptata est stipticia chechaumene. 5
Aliud apostema equaliter; quia aufertur inde erat apatizari affluit sexagesimum. 6.
Sola hñt qualia cõis aut cõiter maiora vero dñr mesocolis. hec etiam ex latentibus circa ventrem a spina. 7.
COncessiones ad infirmos vt mũde agere vel potus vel cib⁹ intuetur flvidet molliter que attingit. 8.
Que non multum ledunt; q: non magna inde leditur fri. ꝛ vbi opȝ parum deterior cibus. 9.
Aquam elixã hoc quod vt recipiat aerem hoc vero non plenum esse ꝛ suppositionum habere. 10.
Quoniam exemorosa gĩjs inaquatur. 11.
Si qualia oportet purgari purgent ꝛ confert ꝛ bene ferunt. 12.
Ineno legumina comedẽtes in fame ꝯtinue femina masculina cruribus incontẽptibilia facta sunt; ꝛ finaliter etiam: ꝛ orobos comedentes genua dolentes. 13.
Manifeste vigilãs calidior exteri⁹ ĩteri⁹ frigidior dormiẽs e cõtra. 14.
In calido natura frigiditas potus aqua causare. 15.

Somnus infrigidat invelato. 16.
Somnus sedilis erecto soporifer. 17.
Debiles diete frigide. fortes vero noue calide. 18.
Aquaꝝ inertiũ hoc quidẽ ab ethere deducta vel tonitrualis bona globatilis autem mala. 19.
Aqua vorabilis ꝛ vigilia vorabilis. 20.
Per calido natura in calida mansiõe frigida mãsio impinguat in calida subtiliat. 21.
Studiũ salutis repletio nutrimẽti impigricies laborum. 22.
Invigilando sitis ex superficie somnus medicamentũ cui vero ex somno erectio. 23.
Quibus plurimꝰ calor magne vocis et eteſn̄ frigidꝰ aer plurimꝰ duobꝰ vero magnis magna ꝛ progenita fiunt. 24.
Qui calidi ventribꝰ frigidi carnibus ꝛ subtiles isti sunt superuene nosi ꝛ acuti furoris. 25.
Siccitate in terra auium genus multiplicatur. 26.
Tragos quis appet exterior testis si dexter masculum si vero sinister feminam. 27.
Oculi vt habeant fortitudinis sic ꝛ membrorum ꝛ oculorum: sic ꝛ totum corpus. 28.
Signa mortalia: sine dubio calidissimꝰ fumus pꝛiꝰ nares frigidi spm̄ dimiserunt vitali vero econtra. 29.

Diui hyppocratis epydimiarũ pticula q̈nta ĩcipit.

Vapores cibis predisponebantur.
Natura morborum medicina. 2.
Inuenit ipsa eadẽ natura q̄ sunt dispõis introitꝰ ꝛ exitꝰ non ex doctrina ꝛc. vt palpebrizare lingua aut subministrare ꝛ quecunqꝫ alia talia. 3.
Bene docta natura existens nõ addiscens cõuenientia facere. 4.
Lachrime narium humiditas sternutatiões oris auris sordicies saliue deductio. 5.
Spiritus introitꝰ ꝛ exitus oscitatio tussis singultus. 6.
Non eodem omnia omnibus modo. 7.
Urine exitꝰ ꝛ ventositatis huius ꝛ alteriꝰ nutrimenti ꝛ spiraculi mulieribusqꝫ istis ꝛ secundum aliud corpus scordidissimus ꝛ pruritus. 8.
Hominis anima semper oritur vsqꝫ ad mortem: si vero ignescit simul cum egritudine corpus depascitur. 9.
Morbi connu triti in senectute deficiunt ꝛ per maturationẽ ꝛ dissotutionem ꝛ raritatem. 10.
Salus dissentienti non consentire passioni frigidum ꝛ distendit ꝛ supercurat. 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quecũq; ex ira hic acut⁹ furor eleuat cor ⁊ pulmonẽ ad caput calidũ ⁊ hũidũ ⁊ ad aures trãquillitas fit cũ hoc residet. 12.
Labor articulis ⁊ carnicibus somnus visceribus. 13.
Anime exercitium meditatio hominibus. 14.
In scissuris sanguis cõfluit: auxiliãdũ igit vt vacuũ repleat. 15.
Si auris doluerit effũdere vnctionẽ cãdã: oz ꝯo supponere stupã nãli organo. Et videbit quidẽ exire: ⁊ nõ obstupefieri: dein de in ignẽ proijcere fallacia. 16.
Lingua vrinam designat lingue virides cholerice. 17.
Cholericum vero a pinguoso: rubee a sanguine: nigre aũt a nigra cholera: aride autem ab exustione. Fuliginose vero a matricis parte. albe vero a flegmate. 18.
Urina similis colori corpori ⁊ potui ⁊ vt intrinsecus existens. Potus humectatio colliquatio. 19.
Lingue siles colori discẽtiõi humor̃ pꝑter q̄ de ea cognoscim⁹ humores si salse carnes fuerint gustanti supflui signum. 20.
Si mãmarũ capitella ⁊ rubeũ ⁊ viride est morbidũ vas. 21.
Hominibus in auribus sordicies dulcis quidẽ mortalis: amara vero non. 22.
Terram demutare connutrientem in prolixis passionibus: terraz demutare cõnutrientem. 24.
Debiliora nutrimenta modicã vitã habent. 24.
Pruritũ in auribus retro venas incidere. 26. Libido a flegma te egritudinũ pfreutrea. 26. Calis ventre validi cibi ⁊ pot⁹ perturbatiui. 27.
Nigre colere insil sanguis flux⁹. 28.
Superauctiles morbos cõiunctio infrigidat. 29.
Frigiditas aque iuxta ventrem indurat. 30.
Helleborum bibentẽ cito purgat si vis lauare vel comedere. 31.
Fluxus ⁊ intrinsecus ⁊ extrinsecus. 32.
Sanguinis in somno introrsus recepit magis. 33.
Rigor a superiori venire: ignis vero ab inferiori magis. 34.
Attractio pulmo sicc⁹ cauma supuacuũ gracilitat sõn⁹ mlt⁹. 35.
Frigidissim⁹ cibus lenticule miliũ chẽtri curcurbite. 36.
Ulcera apponuntur ⁊ exoriuntur si impurgatus existens laborauerit. 37.
Femina capra ex electerio. ⁊ cucumerẽ agrestem comedens purgatio pueris. 38.
Per calido nutrimento infrigidatio intrinsecus labor extrinsec⁹ solis calore sensibili pte estiuo cõtrario aũt cõtraria. Cibi hi quidem velociter tenentur hi vero tarde.

Diui hyppocratis epydimiarum particula sexta incipit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Carnes trahũt ⁊ ex ventre interiꝰ ⁊ exteriꝰ manifestũ sensui
⁊ inducentes spm̃ ⁊ educentes. 2.
In calidioribꝰ venis sanguinis multitudo subleuat cau
sonides ⁊ confestim expellit. 3.
Quibꝰ pinguis q̃dẽ colerã rubeã sanguis ꝟo nigrã. Nõne memo-
ria odoratur alijs: ⁊ fame organoꝝ studiũ labores balnea cibi potus
somni libidines: ⁊ omnia mensurata. 4.
Perfrigidior aer in frigido tꝑe in regiõe percalidior erit. 5.
Dolorꝫ primũ vẽtrẽ purgare sãguinis ꝟo vẽtrẽ diuidere icisiõe exu
stio: estꝰ frigidatio stermutatio plãtaꝝ hũores ex q̃bꝰ ꝟtutẽ hñt ⁊ chi
ceõ: male operãtiũ lac: alia: vinũ feruidum: acetum: sales. 6.
Nõ ex laboribꝰ ex itinere debilitas ⁊ põdꝰ expuit extussiuit. nãq ex
vertice fe. acuta ad manꝰ submordẽs: scdo ꝟo capitis grauedo lin
gua exarsit: nasus vngula scalptꝰ non egessit sanguinẽ: sinister splẽ
magnus durus doluit. 7.
A quartanis cõmoti magno morbo nõ accipiũtur: ꝙ si declinen-
tur prius ⁊ superuenit quartanus pausat. 8.
A quibus morbi. 9. Choleram vt dixi aut' qm̃ colerica. 10.
Caliditas acredinis signũ grauedinis ⁊ transitus. 11.
Alienãtibꝰ deficiũt dolores laterũ est aũt ⁊ q̃bꝰ feb. est aũt ⁊ q̃-
bus non sed cũ sudoribus est aũt quibus cũ grauediue est ve-
ro q̃bus aridũ ⁊ distensum corium ⁊ salsuginosum. 12.
Stupores quales ex auribus. ⁊ quales hyschiam in auribus ⁊ ex
auribus multa ocidunt. 13.
Quibꝰ coria circũ tendunt sicca ⁊ dura sine sudore. quibꝰ ꝟo rela
xata ⁊ mollia cum sudore finiũtur. 14.
In mutabilibus permutationes iuuãt his ꝑmutare priusq̃
malignentur incongrua vt cherioni commouentia ex quibꝰ
excreationes. 15.
Diffinitio quidẽ quibus sanis efficiunt relinquitur sublat e
occasionis vel mundandũ vel educendum vel abscindendũ
vel nectendum vel exurendũ q̃bus vero non: non. 16.
Quibus sanguis fluit multꝰ ⁊ multotiẽs ex naribꝰ quibꝰ q̃dẽ mali
colore pura modice ꝓsunt quibꝰ vero rubei colores dissimiliter et
quibus capita bene ferẽtia purũ prodest: quibus ꝟo non: non. 17.
Aut q̃bꝰ nares humidiores natura: ⁊ semẽ humidius ⁊ plus sani
sunt hi morbidiores quibus ⁊ econtra. 18.
Rotũda sputa repcussoria vt in plithio adiacẽte a calore. ⁊. v.
die fluxu sanguis ex naribꝰ bene determinatus ẽ morbꝰ. 19.
Uria mltã hyppostasiꝫ hñs liberã repcussionẽ. Ut q̃ dexippi cum
lapsu. 20. Quartanus vero ad vnum annum. 21.
Quicq estatis iactꝰ quintus est autẽ ⁊ quãdo ⁊ prolixius. 22.
Que circa gingiuas ⁊ linguã putrescent septenis; maxime ꝟo
hec iuxta nares putrefactiones. 23.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

QUib⁹ i dētib⁹ dolor a supcilio subtilis venit bis a pipere cō-
uenieti pinguiori posteriori deuenit:siquidē alia nō obtinet
magis vero iterum z preualuit z violentus. 24.

A Capite ossium natura deiñ neruorū z venarū. Et carnium z
aliorꝫ. Et humorū z aliorū. Et superiorū z inferiorū vētrium.
Et rationis z modorū z factorꝫ ꝑm annū tēpore quodā tūc intēpesti
uius anni. Ut erant hīata z similia:simile q̄buſdā quotidie tēpesti
uius occupatis aut tardius similiter. 25.

PEr cholericū z p sanguineū corp⁹ melācholicū nō hn̄s extra
ctiōis. Licino vltima splē magn⁹ dolens in quarta vel quita.

Diui hyppocratis epydimiarum particula septima incipit.

TUsses ceperūt circa solis trophas hyemales niualib⁹ cō-
sistētijs factis vl' quinta vel decima vel. xx. die ex muta-
tiōe dēsa australis z borealiū ventorꝫ z niualiū. Ex his
hūc quidem breuiora:hic vero pliriora facta sunt. Et
peripneumonica a cōdēsa. Post hoc aūt circa isinerinā
morꝫ reiterauerūt plurimis vt multū quadragenis ab initio z qui-
busdā qō nimis breuia z teucrita facta sunt his ꝟo fauces flegmo-
nē passe sunt. illis aūt chinā che:his ꝟo papligica. Quibusdā ꝟo ni
ctilopes mag] aūt puer] pipneumonica ꝟo nimis breuia fctā:sunt.
Nictilopes quidē nō tussierunt postremo sed nimis breuia p tussi
facta sunt. fauces aūt breues:magis aūt noctilopes chinā chie aūt
z perapligica aut dura z sicca vel parua z modice rōnata. Hi ergo
pl⁹ voce exercitātes vel rigētes in chinā chias magis finiebāt:ma-
nu vero laborantes in manū solum parapligici hī aūt equitantes
aut viā ambulantes aut aliud quid cruribus exercitātes his i lū-
bis vel crura circa vel circa irretētiones perapligice z i femur et ti
bias:z labor:z dolor durissimi ꝟo z fortissimi in vicina agentes oīa
aūt hec. multis aūt horū inseparabiles tusses in medio cōualuerūt
z nō demutate sunt cito:sed post hyppostrophin q̄bus voces rūpe-
bantur in tussiculosiꝫ horū plurimi nō febricitabant. alij quidem
breuiter etiā neqꝫ peripneumoniaca facta sunt nulli horꝫ neqꝫ papi
glia neqꝫ alius nullus factus est morbus. Quib⁹ voces abscise sūt
Sꝫ in voce determinata est. Nictilopica vero sederūt:vt ex alijs oc
casionibus sunt facta.

FActa sunt aūt nictilopica pueris. Facta sunt aūt nictilopica 2.
pueris maxīe oculorꝫ aūt pnigra z subuaria q̄cūqꝫ pupillas q̄
dē ꝑuas hn̄t oino aūt nigrū i mltū. magnorū oculorū aūt magis et
nō rectorū z paruorū z rectorum crinium plurimi z nigrorum. 3.

MUlieres non similiter laborauere a tussi sed pauce passe sunt
z modice in peripneumonicā venerunt:z ipse vero que passe
sunt vetustiores erāt z oēs circū aduenieb āt causa bāt aūt z hoc z nō
exire siłr viris z ꝙ neqꝫ aliter similiter occupant viris ex q̄b⁹ z virt⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

debilis existit τ mẽstrua purgatio nequaq̃ʒ facta ẽt i eisdẽ mulieri- b⁹ deseruiẽtes magis: dñarũ vero aut nec passa ẽ aut vna aut due solũ: τ ipe chinãchiã secute sunt boni moris hanc vero non omnino valẽtes trãsglutire solũ nimis boni moris τ bñ ferẽda: grauiora τ prolixiora. hi nãq̃ʒ τ disputãtes cum his in manifeste grauiora τ prolixiora quibus autem τ vene circa tẽpora τ collum subleuantur maliciosa: his autem τ spiritus subleuatur malus. Hi namq̃ʒ superte pefacti sunt vt scriptum est neq̃ʒ contingentie passionum fuerunt prima quidem scripta siue posterius scriptis facta sunt: que vero posterius non sine prioribus. 4.
Ditissime vero nõ moriebanĩ quib⁹ rigor in febribus supuenit hos depressos nõ dignũ sermone nil iuui tũc vsus sum flebothomia et purgatione τ nihil pfeci sʒ finiti sunt isti vt superior causa ẽ vt celestis cohabuit circulus. Neq̃ʒ ventris turbatio. 5.
Incidi aũt τ sub lingua venã. Hos vero supius curaui. hec igitur omnino in estate vt τ superiecta multa. 6.
Primũ in siccis opthalmijs occurrere cum dolore. 7.
Uenarũ sanguinis discursus lipothomia figura irrepẽs. 8.
Sed interceptio. 9.
Bubonũ aũt neq̃ʒ pleraq̃ʒ pp̃ter qđ epatica si aũt τ arterie male ɔsuete malũ signũ. Sicut possidonie sanguinẽ emittẽtes. finiẽtes nõ sudaret i frõte sãguinẽ emittẽtes sʒ icidẽtes τ ɔcidẽtes. 10
Finiebãt aũt ɔcidẽtes: τ pneumatie τ qr sudoribus disperse laboriosum. 11.
Uentriũ bone sufferentie turbationũ sicut possidonie in pturbatione ventriũ bone sufferentie declarãt q̃ fiant secũdũ naturam vt possidonie τ ferina qualia procreantur. 12.
In tenuitate circũtẽsio añ faciẽ τ vmbilic⁹ pductus vlcerũ ei⁹ añ faciẽ τ fetida abeũtia circa dentem. 13.
Quia multa de vnoquoq̃ʒ est recte determinare: hic quidẽ eadẽ valẽtia. Hic vero q̃lia sunt hmõi. Per caliditatẽ quidẽ diffũdere educere p frigiditatẽ vero condensare τ vbi oportet. 14.
Et stratũ demutare vbi oportet nõ temerariũ. 15.
In que post posuerunt. 16.
Aquosos cito incidere ptb ysicos incidere ɔtinuo secare capita et talia. 17.
Hidropicũ nõ ɔtigit medico neq̃ʒ introrsus. Alte eñ geniculis. 18.
Que circa cor yenarcho τ calidũ sufficiẽs flatũ attrahere in vlcus p euersione calefacere e cõuenit a primordio. 19.
A signo furoris τ taliũ τc. Uox q̃lis furibund⁹ si talis ẽ nõ furentibus natura τ oculi q̃bus vtiq̃ʒ fuerũt natura mobiles τ quales quõ irascũtur nõ tales τ alia ꝑm rõnẽ τ morbũ qualẽ ptisicã fecit speciẽ vel si talis natura fuerit in tali egritudine aderit τ alia ita. 20.
Tussis laboriose attingũt debilia sʒ maxie articulos. 21.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

In laboriosis fe. tussesiccę fiūt. Cū febre fieri si derelinqūntur. 22.
Spiritus ptisicis absconsi mali ꝛsterilibus q̄cunqꝫ alia talia ex eadem instantia. 23.
Ptisicis autūnus malus. malū autem ꝛ ver cū ficusfolia cornicis pedibus adequantur. 24.
In pirithoꝛ eplīmi ꝯcausale ꝛo tussis hyemalis incōsueta ꝑua luit. ꝛalijs q̄cūqꝫ lōgeua: etēm q̄bꝰ dubitāter habuerūt affirmata fūt: ē nāqꝫ q̄bꝰ pliroꝝ nō supuenit vt nephreticos doloresh̄ntibꝰ: sꝫ etiā in alijs sicut homo ad quem cinifcus induxit. 25.
Dolorum in costis ꝛ in pectore ꝛin alijs tp̄a si vero magnū distāt ad discendū: q2 qñ melius h̄nt ꝯfestim peiush̄ebunt licet nihil offēdentes. 26.
In diuturnis dysenterie malū fastidiū malū aliter quidē: ꝛsi super febricitauerit. 27.
Circa defluxiua vlcera male cōsuetudiuis. 28.
Ospbi dolēti excursꝰ ad latꝰ ꝛphimatha q̄lia putredo vocātur. 29.
Nephreticas nō vidi sanatas sup q̄nquaginta annos. 30.
Que in somnis cōmota ꝛq̄bus sūmitates circūfrigescūt ꝛmēstur-bat: ꝛalia q̄cunqꝫ circa somnū talia ꝛ quibus contraria. 31.
Quibꝰ nihil q̄dē ē infra ordinatū tp̄s singulis partus fetꝰ fiūt. 33.
Apparentia in quibus mensibus fiunt. 32.
Labores in piodis q2 in septē mouentur in triplicibus finiūtur: ꝛ q2 in nouē mouentur etiā in triplicitate terminantur. 34.
Q. ō post muliebria dextra sinistra quidem effundens. 35.
Humorositates p ꝑcedentia dieta desiccatoria. Quia citius determinatū ꝯmotuꝫ augetur tardius. 36.
Labores trino quino: septimo vel quarto vel sexto vel octauo.

¶ Diui hyppocratis epydimiaruꝫ particula octaua et vltima incipit.

Que ex parua tabula perscrutāda diete fiat repletio in anitio ciborū ꝛpotuum ꝑmutatio horum ex qualibus in qualia vt habet. 2.
Odores releuatorū delectabiles replētes proficientes ꝑmutationes ex qualibus vt habent. 3.
Incidētes ꝛintrantes spiritus ꝛcorporum. 4.
Auditus hi melius sunt peiores: hi vero mestificantes. 5.
Et lingue gustus ex qualibus qualia aduocantur delectabilia. 6.
Spūs similiter calidior siccior frigidior pinguior subtilior siccus humidus minuēns replens ꝛplus vnusquisqꝫ quibus permutationes qualia qualibus vt h̄nt. 7.
Habentia vel habita vel mobilia. 8.
Sermones silentiū nō proferre que vult vel quibus loquitur si magni si multi si parui si pauci si veri si friuoli. 9.

PRocedentia sudorum incepit sine quo pausauit vel quib' extir pauit' colore his vel calidiores vel salsuginē aut dulcedinem aut pinguedinē aut equaliter aut inequaliter corpus tempus. 10.
Permutationes quales ex qualibus habent. 11.
Obtinuit et non obtinuit. 12.
Lachrime voluntarie et inuoluntarie multe pauce calide frigide pinguedo. 13.
Gustus sputū vrī excreatū vel extussiuit vel vomitus. 14.
Molestus frigus liquor desiccatio. 15.
Labores ocia somni et vigilie. 16.
Que in somno somnia. 17.
Mansiones in quibus et a quibus. 18.
ANimi vel mētis noticia deficit ipsa fm eadē absq; organis: et rebus delectatur et tristatur et timet et cōfidit et sperat et despe rat vt passa est domestica hyppotoi mētis siue secūdū eādē sciēs exi stens superuenientiū in egritudine. 19.
Etas qdē etatis et etatē prius vel posteri' cōuenientē. Dētiū depū ctiones pilorum ortus semē. Magis et minus. Capillorum augmētū. Im pinguatio ɔtinētia diminutio. 20.
Quod affine et quidē secundū seipsum. 21.
ANni tēpus in quo et mane aliud et vespere aliud tēpus factum pluuiosum aut siccum aut frigidū aut calidū cū vento aut si ne vēto et qualiū ventorū superuenientes aut frigus aut calor tēpo ris et vbi tpis aut medio aut vltimo aut per totū: aut preterito aut presente. 22.
Tempus in quo generatū est. 23.
Tempus egritudinis superuenientia. 24.
Periodi et periodotū maiores et vel per multitudinē supdatio: et aut totius morbi superdatio: vel distensio vel status: et quibus quidem maius: et quidem minus determinauimus: et quando qualiter et in quo tēpore estate. 25.
Epydimicorum morborum modi. 26.
Et si quis inceptorū inceperit vix vomēs aut bene vomēs et siue bi bentes quidē: siue cōtinētes: siue tarde purgati. 27.
Ignitū forte qui exalbati quorū et labia. 28.
Qualis modus q̄ tēpora. 29.
Opus corpus in speculatione agere visus auditus nasus tactus: lingua rōne addiscere. 30.
IN palpebris superioribus derelicti tumores aliis circūgra cilitatis reditcerationes in somno. 31.
In extremo vo subrubea dura: et minus his molesta. Et extātia et inbibita vel habita. Inbibita vero vt farsali et polunedi. 32.
DEiectatorios tumores vel litiores siue in opthalmiis siue in vlcerib': sz ētiā ex fematib' et epimatib' delata: q: signa. 33.

MEssio torsiones circa vmbilicum et dolores est quibus a poris etiam et alleis et hoc posterius. 34

HErisipila est quibus a ceruice et eorũ que circa ipsam in facie determinata est nigra. Nigra et quibus ceruices mala: et quibus flictene mala et quibus cõmouentia mala. 35.

MElancholicus adomantus a peplis vomuit quandoqz nigra aliquando a cepis. 36.

FEbres quibus vlcerantur labia forte intermittentes quidẽ et tertianis infrigidationes que vero circumurentes confestim ad manum solute semper. 37.

QUalis est in articulis videndum incisionem non experiaris si non in saniem sunt. 38.

COnsuetudinem vero ex quibus sanissimus dietis operimentis laboribus somnis libidinibus mente. 39

QUaliter egritudines a q̃bus quas figuras. Ex quibus modis et locis generantur incboant. imminent. pausant. 40

In quibus incontinens pauendus. 41.

Contrarie in morbo diete. 42.

Quod bene fertur qđ vix fertur. 43.

Dieta quantum cognoscere non inconspicere. congrue natura multe. 44.

BOnis vero medicis similitudines errores ad deriuatiões sz econtra occasio. Scio qz difficile est ratiocinari speculantes vias aut figurã si modo subaridus cholericus bene vomẽs vel vix vomens color dieta existens certe simul hic ad alia cõfiteri et in magis et minus difficile. 45.

Quod fistulosum super iactauit impediuere tusses mancre. 46.

Cui iam simitas epatis duplicata est cum tussi continuo dolor pausauit. 47.

SAtirus in ibaso apud numius vocatus grippalopix circa annos. 5. et. 20. ex quibus effundit multotiens. processit vero ei in die plerũqz. factus est aũt circa annos. 30. ptisic⁹ et mortu⁹ est. 48.

IN abdirus palestre cõseruator clysteneus factus pugnans plus versus fortiorem et ruens super caput abiẽs bibit aquã multam frigidam et ei vigilia facta est et angustia et infrigidatio extremitatum. Posteriori vero aduenienes: intulit ei suppositorium et mediocriter egessit et minxit prius aut non minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia et facta: in mala sufferentia. existenti autem tertia die infrigidatio extremitatum postea febriens et sudans et mellicratum bibens mortuus est. 49.

MElancholici et epileptici soliti sunt fieri plerũqz et epileptici melancholici. Horũ aũt alterũ magis fit sup q̃ repserit morbus: siquidem in corpus epileptici. si vero in noticiam melancholici. 50.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

In abditis faethusa hyppotoy mulier supfecūda existēs an‑ teriori parte. viro aūt eius fugiente: pudica manēs omnino muliebria defecerūt et pilos emisit. ⁊ virilis facta est, postea facta est ei arthetis ⁊ multa fecimus vt mēstrua ei venirēt ⁊ nihil profe‑ cimus sed tpe disperijt. Et vox ei exasperata est. 51.
Contigit ⁊ notaui gorippi mulieri in thaso eadē visum est autem oībus medicis quos ego noui specie vnam esse effeminati: ⁊ in hac multa fecimus ⁊ nihil profecim⁹ q̄z nō oīno mulieres oēs curant.
Diui hyppocratis epydimiarū particula octaua ⁊ vltima finit.

Eiusdem de natura fetus siue natura embryo‑ nis aut puerorū libellus vnicus incipit.

Si sperma ab vtrisq̄ʒ permanserit in matrice, mulie‑ ris primū quidez miscetur: simul, tanq̄ʒ muliere non quiescente ⁊ colligit ⁊ ingrossatur calefactū. deinde q̄n̄ repletur: spiritū hʒ sicut existens in calido prima matrice spirāte. deinde q̄n̄ repletur spūs viam sibiipsi extra facit: ⁊ ſm mediū spmatis spūs erit. cū aūt via fit extra spiritui calido existēti iterū ali⁹ frigid⁹ spi‑ rata matrice. ⁊ hoc facit per totum tempus calefit quidem sicut in calido exn̄s: frigidū aūt hʒ a matrice spirāte oīa aūt quecūq̄ʒ cale‑ fiunt spm̄ habēt: spūs aūt frangit ⁊ facit sibiipsi viā et tēdit extra: ipm aūt qd̄ calefit attrahit ad seipm spm̄ frigidū per fractionez a quo nutrit: hoc aūt fit ⁊ in lignis ⁊ in frōdib⁹ et cibis et potib⁹ que cūq̄ʒ vehemēter calefiūt: intellectū aūt h̄bent ligna cū aduruntur: oīa enim ligna faciēt hoc maxime aūt subuiridia emittūt ſm sectio nē spm̄: spūs aūt q̄n̄ extra tēdit reuoluetur circa sectionē: vt fieri vi demus: manifesta igitur rōcinatio est spūs q̄ in ligno exn̄s calide attrahit alterū frigidū a quo nutritur ⁊ a se dimittit: siq̄dē eniz nō attraheret nō vtiq̄ʒ reuolueret spūs extra tēdēs oē em̄ calidū frigi do nutritur moderato: et q̄n̄ calefit humidū qd̄ ī ligno existit spūs factus tēdit extra ⁊ ita exiēs extra calidū qd̄ in ligno ecōtra attra‑ hit aliō frigidū a quo nutritur. Faciūt aūt hoc et frondes virides q̄n̄ vruntur. spūm em̄ habent deinde erūpit spūs et facit viā: et ten dit extra reuoluēs se: tendēs aūt sonū prebet: ſm qd̄ in spirationez prebet: ⁊ legumina: ⁊ frumētū: et fruct⁹ calefacta spm̄ habēt ⁊ extra venit ruptionē faciēdo: ⁊ si humidiora fuerint plus spm̄ habēt et emittunt: et ruptionē maiorē faciūt: ⁊ q̄dē oportet plōgare sermo‑ nē: oīa em̄ q̄cūq̄ʒ calefiūt spūm emittūt: ⁊ alteꝝ frigidū ſm hoc ecō‑ tra attrahūt quo nutriūt. Et hmōi necessitates inducte sunt a me q̄ sperma calefactū in matrice spm̄ hʒ et emittit: simul aūt ⁊ a ma trice spirātē spm̄: hʒ ⁊ spma: q̄n̄ em̄ matrix frigidū attraheret ab aere ad se inflat spma: calidū autē est tanq̄ʒ in calido exn̄s. ⁊ tunc vtiq̄ʒ spiritū hʒ ⁊ emittit: ⁊ sperma inflatū facit panniculum: extē‑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ditur aũt circa ipm̃ exteri⁹ cõtinu⁹ fact⁹ sicut viscosus tanq̃ in panno assato subtile in specie pãniculi stat supficialiter calefact⁹ ꝛ infla ti⁹ pãnis eleuat̃ ßm q̃ inflatur sicut pãnicul⁹ fit. Spermati aũt cale facto ꝛ inflato toto panniculis exteri⁹ circunfit: iuxta medium autem spermatis spiritui trãsitus ꝛ intus ꝛ extra fit per panniculum ꝛ hoc panniculo distat tenui ꝛ sperma in se parum est: hoc autem aliud sperma rotundum est in panniculo: at vero sex diebus manẽs in matrice ꝛ sperma extra cadẽs. ego vidi: ꝛ quale mihi videbatur in mẽte: tunc ab illis reliqua argumẽta feci. qualiter autem vidi sperma sex dierũ existẽs ego narrabo. Mulieris propria famula erat: p̃cio ad viros iens: quam non oportebat concipere in vtero qualiter nõ eẽt inhonorata audiebat aũt cãtatrix qualia mulieres dicũt adinuicẽ cũ mulier debet cõcipere in vtero non egreditur sperma: sed interius manet hec audiens intẽdebat ꝛ obseruabat semper: ꝛ post ea vt non sensit exire semẽ: dixit dñe sue: ꝛ verbũ peruenit vsq̃ ad me ego autẽ audiens precepi ipsam salire ad terrã ꝛ son⁹ factus est illa vidẽs aspiciebat ꝛ admirata est. Quale autem hoc erat: ego dicã: vt si quis oui crudi exteriorem corticẽ circũauferat: ꝛ in interiori pãniculo interi⁹ humidũ appareat: modus quidẽ talis fuit sufficiẽter vt dicere oportet. erat autem rubeũ ꝛ rotundum: in panniculo autẽ videbant̃ existere fila alba ꝛ grossa cũ grosso sanguine ꝛ rubeo ꝛ circa panniculũ exteri⁹ vestigia: in medio autẽ panniculi distabat subtile quod mihi videbatur esse vmbilic⁹: illum autem spiritũ interi⁹ ꝛ exterius fere primum: ꝛ panniculus ex illo tendebatur totus continens sperma: tale autem ego vidi sextum existens sperma. Dicam autem ꝛ aliam cognitionem ꝛ in hoc posterius apparẽtẽ cuilibet volẽti scire de hoc: ꝛ ad argumẽtũ nõ omnino meo sermoni qui est virt⁹ vt dicat homo d̃ huiusmodi re: ꝛ hec quidẽ adhuc dicta sunt a me: q̃ autem sperma in pãniculo est: ꝛ spiritũ habet interius ꝛ exteri⁹: ꝛ augetur a sanguine matricis descẽdẽte ad matrices. Mẽstrua aũt egrediunt̃ quãdo mulier concipit a se si debet puer sanus esse: si non est quibus supersignat ßm primum mensem quãtuz modicũ: sz descẽdens sanguis a toto corpore mulieris circulariter stat circa pãniculum exterius: simul autem spiritu attracto interius sanguis per pãniculum ßm perforatum ꝛ distans coagulatur: ꝛ auget quod debet fieri animal quando autem tẽpus fiet rursus alij panniculi equaliter primi panniculi subtiles circuntendunt̃ multi tali mõ quo ꝛ primus pannicul⁹ fact⁹ est: tensi autẽ sunt ꝛ isti ex vmbilico ꝛ adinuicẽ ligamẽta habent qñ vtiq̃ hic fieri descẽdẽte sanguine a matrice ꝛ coagulato ꝛ caro fit: secũdũ mediuz aũt carnis vmbilic⁹ distat per quem spirat ꝛ augumẽtũ habet. mulier autẽ quãdo in vtero habet a mẽstruis nõ descedẽtib⁹ propter hoc non dolet: qꝛ sanguis nõ perturbat̃: ꝛ affluenter descendẽs: quolibet mẽse sed tẽdit quiete paulatim sine dolore quotidie ad matrices ꝛ in matricibus existẽs auge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tur.quotidie.autem huiusmodi causa tēdit:sed non semel scdm mē
sem:quoniā in matricibus sperma existēs attrahit a corpore semp:
quomodovtiqꝫ ꝛ potentie habet:sic spiritus:ꝛ primū quidē paruus
spiritus fit.ꝛ sanguis modicus tendit ad matricē:quando aūt spi-
ritus in plus fit:magis attrahit sanguinem:ꝛ in plus descendit san
guis ad matrices. Non habentibusaūt invtero quando menstrua
non egrediuntur propterea dolor fit. Primum quidem perturbat
sanguis in corpore ꝓm quēlibet mensez a necessitate huiusmodi: qꝛ
menses a mense differunt multū:ꝛ ꝓm frigiditatem ꝛ caliditatem ꝛ
hoc sentit mulieris corpꝰ humidiꝰ ēm est ꝙ viri:ꝛ pturbato sanguine ꝛ
replētevenas descēdit ab ipo. Et qualiter hic a pncipio nature fuit
quare siquidez euacuatur a sanguine mulier concipit invtero .si au
tez repleta fuerit nōvacuis aūt matricibꝰ ꝛvenis factis a sanguine
cōcipiūt a se mulieres pueros post menstruoꝝ siqdē purgationē mu
lieres maxime concipiūt invtero.causa aūt qd dr qn autem pturba
tur sanguis.ꝛ nō tēdit extra segregatus.sz ad matrices: matrices
aūt nō remittunt:calefacte aūt a sanguine diuturno matrices pa-
rāt alteri corpori caliditatē:est aūt qnqꝫ ꝛ tm de sanguine in venis
corpis:vtꝛvene replete doleāt:ꝛ tumorē pbeāt est aūt qnqꝫ ꝛ piculū
ex hoc purgari:est autē qnqꝫ ꝛ advesicā pconsistunt:ꝛ comprimunt
ꝛ claudūtvesicā.ꝛ strāguriā pbēt:est aūt qn replete sanguine existen
tes matrices declināt:aut ad ischiā aut ad lūbos:ꝛ dolorē pbēt. Est
autē qnꝛ diuturnꝰ fuerit sanguis quinqꝫ mensibꝰ.aut sex in matri
cibꝰ putrefactis putredo fit:in quibusdam autem ꝓm testiculū egre
dict.est autez quibus iuxta femur:sicut apostema fit. exinde sanies
facta egressa est:ꝛalia multa huiusmodi mulieribꝰ fiunt cū nō pur-
gantur menstrua sed non oportet dicere hoc hic: dictum ēm est in
mulieribꝰ egritudinibꝰ:sedvnde dimisi sermonez complebo. Quan-
do autem fit caro tunc panniculi aucto eo quod est in matricibus
augentur:ꝛ ipsi cauantur maxime exteriores ꝛsanguis qui est a ma
trice descendens:quodcunqꝫ caro fuerit spirans attraxerit:ꝛ augu
mentum fitꝛ si vtile non fuerit in concauitates panniculorum segre
gatur ꝛquando cauanturꝛ sanguinem recipiunt:tunc autem nomi
nantur regio:hec aūt a me in hac parte dicta sunt. Caro aūt aucta
a spiritu articulatur:ꝛ venit in ipsa singulum simile:vt simul:ꝛ den
sum ad dēsum:ꝛ rarum ad rarum:ꝛ humidum ad humidum: ꝛvnū
quodqꝫvenit in propriam regionem:secundum cognatum a quibꝰ
ꝛ factum est quecunqꝫ a densis sunt ꝛfiunt.ꝛ quecunqꝫ ab humidis
humida sunt ꝛ alia secundum eandem rationem fiunt:ꝛaugumēta
tisꝛossa indurescunt a caliditate coagulata ꝛ iam ramificantur vt
arbor melius interiora corporis ꝛ exteriora ꝛcaput fit distans a spa
tulis.ꝛ brachia et cubiti a lateribus:ꝛ crura distant ab inuicem: et
nerui inuoluuntur circa naturas articulorum ; et ipsum habet
os:et nasus et aures.eleuantur in carne:et perforantur oculi re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

plentur humido puro ꝛ testiculis manifestus fit:quale est ꝛ viscera articulantur:ꝛ iam a superioribus spirationem facit ore:ꝛ naso:ꝛ venter inflat:ꝛ intestina inflata ſm supiora accipiūt spiritum q̄ est p umbilicū ꝛ obturat ꝛ ad intestinū via fit a vētre:ꝛ ab intestinis extra. Singula aūt hoꝝ articulant a spū singula inflata quidem cum distant oia Secundū cognitionē etenī si volueris fistulam ligare ad vesicā: ꝛ p fistulā imittere in vesicā terrā ꝛ harenā et plumbi frusta subtilia ꝛ aquā infundens fistulā inflare primū quidē illa miscent aqua:deinde tpe inflata:veniet plumbū ad plūbum:ꝛ harena ad harenā:ꝛ terra ad terrā:ꝛ si quis ipsa desiccare dimitteret:ꝛ circūfranget vesicā inueniet:ꝛ videbit ipsoꝝ simile sicut ad simile veniens:itaq; aūt ꝛ sperma ꝛ caro articulat:ꝛ veniet vnūquodq; simile ad sibi. Hec aūt adhuc dicta sunt a me:ꝛ factus est vtiq; puer:ꝛ ad hoc accedit femina quidē in .xl. dieb⁹ ad lōgissimū sicut enī accidit in pl⁹ in hoc tpe aut paulo pl⁹:aut paulo min⁹ q̄ articulari. etenī purgatio fit i mulierib⁹ post ptū aut in pl⁹. accidit aūt in puella quidē. i. in muliere pariēte puellā in dieb⁹. xliiij. ita quidē durissima ꝛ finalis periculū vtiq; erit. ꝛ in .xxxv. diebus purgaretur in masculo autem mūdificatio fit in dieb⁹. xxx. ita diuturnissima et finalis periculū vtiq; esset. ꝛ si in .xx. diebus purgaret:postremo aūt tempore nimie egreditur purgatio in iuuenibus aūt paucis dieb⁹ purgantur in vetustioribus autem pluribus. Maxime autem dolent mulieres in partu ꝛ in purgatione partus:primo parientes:ꝛ in mora parientes magis dolent:purgationes autem mulieribus ex partu huiusmodi causa fiunt quia in priori temporis vsq; ad q̄dragesimū diem ꝛ duos in puella. in puero autem vsq; ad .xxx. dieꝫ minus sanguis descendit in argumentum puero. hic autem in his plus quousq; pariatur:oportet vtiq; purgationem retribui in pur gatione partus:ꝛ exire foras secundum purgationem dierum. Principium autem fit huiusmodi mulieribus in dolore perturbatur sanguis mulieris. ꝛ calefit totus a motu pueri forti existente. p turbatus autem primo quod venit extra post puerum autem putredo grossa sanguinea:ꝛ meatus egressus factus est chimus sicut aqua immensa:deinde post illud secūduꝫ plurimos dies egreditur purgatio vsq; ad dictū tempus ſm similitudinem hore mensis cotile. i. pugilli aut tota aut media:primo aūt paulo plus:aut paulo minus ſm rōnem huiusmodi quousq; finiat. Egreditur auteꝫ sanguis vt ab occisa victima si sana fuerit mulier ꝛ debet sana esse:et cito coagulatur:si autē mulier non fuerit sana neq; debet sana esse egreditur purgatio minor ꝛ ſm speciē prauior ꝛ non coagulabilis: ita aūt hoc habet si qua mulier in vtero habēs egritudinē habuerit nō existentem cognatā purgationi ptus destruitur nisi purget in anteriorib⁹ dieb⁹ in vtero hn̄s mox sana exn̄s mox intus:si māserit aūt ipsi purgatio siue a medicis siue a spōtanea subito ſm rō-

nem dieruȝ egredietur: ꝗbus nō egrediet᷑: in semel vel simul. Si aũt
nō purgata fuerit mulier purgatione ꝑtus: egritudo ipsi magis ⁊
periclitabit mori: neqȝ si curā hũerit in breui: ⁊ ipsa deorsum agat
purgatione: hic aũt reduxi hic ꝓpterea qualr̄ enunciē ꝙ puerorũ
sit segregatio membroꝝ lōgissima. in puella quidē in. xlij. diebus in
puero ꝟo in. xxx. dieb⁹ diuturna. Debeo aũt ꝯm nũc nominare cau
sam explanatiōis: dico nō retribui ꝙ in matricib⁹ exn̄ti spermati
minus sanguis venit a muliere ad matrices hn̄te femineũ sperma
in. xlij. diebus: in his aũt diebus articulant᷑ mēbra infantium. ab
hoc aũt tp̄e ipsi in plus venit sanguis in puero ꝯm ipsum numerũ
et rōnem. xxx. dierũ: sicut aũt habet aliud argumentũ hic ꝙ hec ve
ra sunt primis aũt. xxx. diebus quando sperma in matricem cadit
minimus sanguis venit ad matrices a muliere. deinde in pl⁹: si eñ
coadunatus: et multus venerit: non vtiqȝ sperma posset spiritum
habere: suffocaretur: vtiqȝ a sanguine vehemente multo. Retribui
tur aũt in purgatione ecōtrario: egreditur autē purgatio partus
in primis diebus plurima. deinde in minus donec finiatur: multe
vtiqȝ mulieres corruperunt puerũ pauloante. xxx. diem: ⁊ inarticu
latus apparuit: quecũqȝ vero posterius aut simul. xxx. diebus arti-
culata apparebant existentia: ⁊ in puella ꝯm rationē. xlij. dierũ. qñ
corrumpũtur videtur articulatio mēbrorum: siue prius corrũpat᷑
puer siue posterius sic videt᷑ ⁊ ratione ⁊ necessitate articulatio exi-
stens: in puella quidē in. xlij. diebus in puero. in. xxx. testat᷑ eñ abor
sus infantium ⁊ immũdificationes partus. causa autē est. q̄r femi-
na coagulat᷑ posteri⁹ ⁊ articulat᷑: quia sperma infirmius ⁊ humi-
dius mulieris q̄ȝ viri: ⁊ necesse est ꝯm hanc rōneȝ posterius feminā
coagulari q̄ȝ masculũ: ⁊ mundificatio diuturnior hmōi causa cũ in
femia magis de substātia sit q̄ȝ in masculo. Redibo aũt iterũ retro
vnde discessi: qñ aũt articulatur infans ꝯm formas mēbroꝝ ipso
aucto ossa ⁊ mēbra duriora fiunt ⁊ cauant᷑: ⁊ hec a spũ fiunt. ꝯcaua
aũt exn̄tia attrahũt ad se a carnib⁹ sanguinis pinguissimuȝ: ⁊ tp̄e
ꝓcedente ramificant᷑ iteruȝ extrema ossium sicut arboris extrema
postremo ramificant᷑: ita ⁊ pueri distāt: adinuicē digiti manuũ ⁊ pe
dum: in extremis aũt vngues oriunt᷑: finiũt aũt vene hoīs: oēs in
digitos manuũ ⁊ pedũ: ⁊ grossissime quidē sunt in corpe ⁊ q̄ in capi
te: deīde aũt in cruribus ⁊ brachijs. ⁊ cubitis: in pedib⁹ aũt ⁊ mani
bus subtilissime ⁊ dēsissime ⁊ plīme vene sunt: ⁊ nerui subtilissimi ⁊
densissimi plīmi. digitis aũt manuũ ⁊ pedũ hi maxime sunt: extra
dixit aũt sicut ex hn̄tibus dēsa ossa pua ⁊ venas ⁊ neruos: ita et vn
gues oriunt᷑ ex ipsis subtiles et dense: ⁊ accipiũt extrema venarũ ꝙ
nō amplius augeant᷑ ipse: neqȝ emineat aliqua altera: quare nō est
mirandũ ꝙ vngues in extremo corporis densissimi sunt similr̄ aũt
et vnguibus ⁊ capilli in capite radicant᷑. Habȝ aũt in capite sic q̄
sunt de natura capillorum: oriuntur enim maximi et plurimi vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

corporis cutis rarissima est: et hoc vbi capilli moderatã humiditatem in nutrimentum habẽt et vbi cutis posterius rara fit: et ibi pili posterius oriunt in mento et pectine et sicubi: simul em̃ spermate facto caro rara fit: et cutis et vene apiunt magis q̃ in priore tpe puero ex̃nti subtilib' em̃ venis ex̃ntibus nõ descẽdit p ipsas sperma et de mẽstruis puelle eadẽ cadit ratio: simul aũt via fit et mẽstrualib' et spermati virginibus et capillat pecten pueri et puelle rara facta cute et simul crinis vel cutis humiditatẽ temperatã in nutrimentũ hz: et nõ minorẽ: ita et barba viri hz: rara em̃ fit cutis tẽdẽte in ipaz humiditate a capite: simul quidẽ em̃ et in coitu: pariter aũt et in medio tpis crinibus mensuratã hz humiditatẽ in nutrimentũ: tunc maxime quãdo tempus fit humido descendenti a capite: et in coitu descendẽdo a pectore ad barbã: significatio aũt: q in rarissimis cutis oriunt pili: si quis voluerit aduerere cuti et crustã solũ facere et sanare dẽsa facta cutis in cicatrice pilos nõ pducet. Quicũq aũt eunuchi pueri ex̃ntes fiunt: pp̃ter hoc neq pilos habẽt in pectore neq in mẽto lenes fiunt toti: qz via nõ facta spmati rarificat cutim in toto corio. ¶ Secant aũt viã spmatis sicut mihi dictum est paulo ante: et mulieres aũt lenes fiũt ẽm mentum et corpus: qz in coitu ipsarum humidũ similiter iectigatũ sicut id quod est viri cutiz nõ facit raram: quicunq aũt calui fiunt: isti aũt flegmatici sunt: et in capite ipsorum simul coitu iectigatũ et calefactũ flegma cadens in cutim vrit capillorum radicẽ et fluunt capilli. Eunuchi pp̃ter hoc nõ fiũt calui: qz ipsoz nõ fit motus vehemẽs neq calefactũ flegma in coitu vrit capilloz radices: cani aũt propter hoc fiũt: qz multo tẽpore descendẽte humido in homine sequestrat albissimum et cadit ad cutim: et crinis albiorem humiditatem habens q̃ in priori tempore albior fit: et cutis vbi cani sunt albior altera fit et quicũq ex genitura caniciẽ quandã habẽt in capite: illis vbi canicies est albior alia est: illic em̃ albissimũ humidũ est: hz autẽ et hoc fit vbi vtiq caro humiditatem attrahit siue albam siue rubeam siue nigrã: tales ẽm colorem et pili fiunt hec autẽ dictã sunt a me. Adhuc veniã aũt ad residuũ sermonis: quando vtiq extrema corporis pueri ramificãtur extra: et vngues et capilli ramificabũtur: tũc vtiq et mouet et tẽpus ad hoc fit masculo quidẽ tres menses: femine vero .iiij. sic em̃ in plurimũ accidit: est aũt et quosdam puerorum ante hoc tempus moueri: mouetur autez ante masculus: qz est fortior femina: et ante coagulatur masculus a grossiori enim et fortiori spermate fit masculus femina: quando autẽ mouebitur embryo: tũc vtiq et lac supersignat matri: mammille enim eleuantur et pupille quiescunt lucescunt autem liuescunt: lac vero non egreditur et feminis densatur carnium posterius lac supersignat et venit: et rarũ autem carniũ ante propter hanc necessitatem fit lac quando matrices tumorose fuerint a puero comprimunt ventrem mulieris huiusmodi autem

quando repleta repressio fit: resilit pinguissimum a cibis et potibus extra ad omentum et carnem: sicut si quis corium inungat oleo multo. et permittat imbibere et postquam imbiberit reprimat corium represso corio resilit extra oleum ita utique et ventre habente in ipso pingue a cibis et potibus represso a matricibus resilit pingue ad omentum et carnem. et si fuerit mulier rare carnis citius sentit saltum: si vero non posterius: et bestie in utero habentes si quidem non egrotauerunt ab eodem cibo et potu pinguiores fiunt propterea. similiter autem et femina a pingui calefacto et albo existente quod dulcoratum a caliditate que est in matricibus repressum venit ad mamillas et ad matrices parum venit per easdem venas: procedunt enim vene ad mamillas et ad matrices et he alie similes et quando accidit ad matrices lac: puer ab ipso augetur: parum mamille vero recipientes lac eleuantur replete: et quando parit primo motu facto tendit lac ad has mamillas si lactauerit: habet enim sic lactantibus mamillas ampliores fiunt vene secundum mamillas ampliores autem facte vene a ventre attrahentes pingue tradunt mamille etenim si vir coierit multum ampliores fiunt vene et magis ducunt coitum habet autem et hoc sic. Nutrimentum et augmentum puerorum fit: quando in matricibus vadunt que sunt a matre: et quomodo mater habet sana et infirma: ita et puer habet quemadmodum et que in terra vegetabilia: nutriuntur a terra. et qualiter utique terra se habent: ita et vegetabilia se habent et que in terra: semen enim quando deponitur in terram humiditate repletur a terra. habet enim in seipsa terra humiditatem omnimodam qua nutriuntur vegetabilia: humiditate autem repletum semen inflatur et tumescit et cogitur ab humiditate conuerti virtus que est leuissima in spermate: conuersa autem virtus a fronde et humiditate facta frondes rumpit sperma: et oriuntur primo exterius frondes: orientia autem qua non amplius possunt nutriri frondes ab humiditate que est in spermate rumpuntur inferius sperma et frondes. et coactum a frondibus transmittitur a pondere in dorsum aut in ipso delinquitur propter grauitatem. et fiunt radices ex frondibus dense. quando autem dorsum firmiter radicatum fuerit vegetabile et nutrimentum a terra faciet. tunc utique exauit omne: et quod consumptum est et vegetatum preter corticem. quia solidissimus est: iterum autem cortex putrescens in terra immanifestus fit tempore utique: et ramificantur quedam frondium ex spermate igitur sic ab humido factum: tamen momentale existens et aquosum et augumentum motum et in deorsum et in sursum non potest fructum emittere non enim ipsi est virtus fortis et pinguis ex qua semen conuertetur. quando autem infirmabitur magis vegetabile ad genus a tempore tunc utique et venas habet amplas et insursum et deorsum. et tunc utique ex terra extrahitur non amplius aquosum sed grossius et pinguius et plus ut calefactum a sole ebulit ad extrema: et fit fructus secundum cognitum ex quo et factum est et multus ex medico: et propter hoc fit, quia attrahit unumquodque vegetabilium

ex terra potentiam magis q̃ ex quo factum est: r extra viuit non s̃m vnum: sed s̃m multa. Quãdo autẽ fructus egreditur: nutrit a vegetabili attrahẽs eñi vegetabile a terra fructũ tradit: sol aũt maturat r solidat fructum attrahens ab ipso ab aquoso ad se. Et hec dicta sunt a me de vegetabilib⁹ a terra r aqua r seminib⁹. Que aũt plãtatur ex arboribus plante fiũt hoc modo. Vuln⁹ autem vnus habet ram⁹ in infirmo versus terrã s̃m q̃ ab arbore ruptũ est vnde r radices emittunt: hoc modo dicto transmutant q̃n plãta que est in terra humiditatẽ sumit a terra inflat r spiritũ habet: que aũt sup terrã vnde spiritus hic r humiditas conuertunt ad inferi⁹: plãte virtute quecunq̃ erat grauissima rumpit in deorsum: r fiunt ex ipso radices molles: quando autem inferius accipiantur tunc attrahit a radice humiditatem: r tradit existenti super terra r tunc rursum superius inflatur: r spiritum habet: r quãta virt⁹ in plãta leuis est cõuersa frondes facta germinat: r in superi⁹ augumẽtũ facit. r ad inferi⁹ ita in cõtrariũ accidit vtiq̃ eoꝝ que fiunt ex semine r plantaꝝ de germine. Primũ eñi ex semine frondes oriunt. deinde radices ad inferius emittunt arbor aũt radicatur prius deinde frondescit: ꝓpter hoc q̃ in semine quidem ipso humiditatis multitudo inest: r in terra omni existenti nutrimentum inest primo sufficiens frondi: vnde frons nutriatur quousq̃ radicetur: in ramo autem non sicut: non enim fit ex alia: inde frons primum nutrimentum habet: sed ipse ramus est sicut r arbor se habet: r hic sup terram est multa: quare nõ poterat super terram repleri humiditate nisi ex inferiori magis virtus quedam veniens extra det quod superius est humiditatis r primo quod plantatur necesse est in seipso nutrimentum facere a terra radicibus: deinde sic a terra attrahens sursum tribuere r frondes mouere in germen r augumentum: quando autem augetur plãta ramificatur ab huiusmodi necessitate: quam dicam q̃n pl⁹ hũiditatis ipi adueniat ex terre extracte a multitudine rũpit s̃m q̃ plurima erat r sic rãificat plãta: auget aũt r in latitudinẽ r in supi⁹ r iferi⁹ ꝓpter hoc q̃ inferi⁹ terre hyeme q̃dẽ calĩn est estate ṽo frim: hoc ãt ꝓpter hoc est: q̃ terra hũida hyeme ab aq̃ q̃ a celo descendit: r repmitur in se sicut grauiori existẽte hũiditate: densior aũt ab hac: r nõ habet aliquã respirationẽ nõ eñi ampli⁹ inest magnũ rarũ: r ꝓpter hoc isti⁹ terre hyeme magis est calĩn. etẽm sim⁹ collect⁹ q̃dẽ calidior est s̃m q̃ rar⁹ existit: r alr. Hũida autẽ repressa a seipsis calide fiũt r in veloci valde a caliditate cõbusta putrefiũt: nõ eñi trãsit respiratio p ipsa tanq̃ dẽsa existẽtia. Si aũt sicca fuerint r rare posita multo min⁹ calefiũt r nõ putrefiũt. sic ãt r frumẽta r hordea hũida exñtia r fusa calidiora sunt q̃ sicca fuerint r rare posita. Et indumẽta colligata r cõpressis fortiter inuoluta: v2unt a seipsa sicut ego vidi iam tanq̃ ab igne: r alia si q̃s voluerit estimare: oĩa quecunq̃ reprimunt a seipsis calidiora inuenit q̃ rare posita; nõ eñi respirare frigidum

ꝛventis ita aũt ꝛterra inferiꝰ repleta exiſtente: ꝛ ipſa a ſeipſa repreſ
ſa tanꝙ graui ꝛ denſa exiſtente ab humiditate calidum eſt hyeme:
nõ enim eſt ipſius exalatio aliqua calidi: ſed quãdo ceciderit ex celo
aqua in ipſam quando reſpirat in terra ab ipſo non tranſit ante tã
ꝙ terra exiſtẽte denſa: ſed ſpiritus retro ad aquã venit: ꝛ ꝓpter hoc
fontes calidiores ſunt hyeme ꝛ maiores ꝙ in eſtate: qꝛ reſpirãte ſpi
ritu retro venit ad aquam tanꝙ terra denſiori exiſtẽte ꝛ nõ tranſit ꝑ
eã ſpiritus ꝛ aqua multa exiſtens inꝙtum ſi contingat: hic autẽ rũ-
pit diſtendens ꝛ viam ſibiipſi facit ampliorẽ ꝙ ſi modicus fuerit: aq̃
enim in terra non ſtat. ſed ſemper tendit in decliuum: ſi autem trã
ſiret hyeme ab aqua ſpiritus terre per ſe minor aqua ꝓcederet ab
ipſo ex ipſa ꝛ fontes nõ eſſent vtiqꝫ hyeme magni: hec autẽ dicta ſunt
a me: ꝛ terre inferiꝰ calidiꝰ videt exiſtens hyeme ꝙ eſtate. Nũc autẽ
volo dicere: quia eſtate inferiꝰ terre frigidiꝰ videt exiſtens ꝙ hyeme
eſtate enim rara eſt terra ꝛ leuis tanꝙ ſole attrahente ad ſe ab ipſa
humiditatem: habet autem terra in ſe aquam plus aut minꝰ: ſpũs
aũt oẽs ſunt nobis ex aqua: huiꝰ autẽ ſimile eſt qꝛ ita ſe habet: ab
omnibus enim fluminibꝰ ꝛ nubibꝰ ſpiritus procedunt quotidie ꝛ cõ
tinue: nubes autem ſunt aqua continua in aere: ꝛ tũc vtiqꝫ terra ra
ra eſt ꝛ leuis eſtate ꝛ tanꝙ in ipſa habens ꝛ aq̃ fluit ad decliuia de-
ſcẽdẽte aũt aqua ſemper expirat exinde aliꝰ ſpiritus ex alio: q̃ autez
erat per terrã venit leuẽ ꝛ rarã exiſtentẽ: ꝛ frigidus terre facit. ꝛ ipſa
aqua ſimiliter infrigidatur. Habet autẽ ſic queadmodũ ſi quis in
vtre aquã exiſtẽtẽ repreſſerit fortiter ꝛ exalationẽ aqua fecerit in pũ
cta vel in pũctura: aut magna aut parua acus ꝛ vtre pendens ſuble-
net nullus ſpiritus ꝑ perforatum procedet ſed aqua: nõ eñ habet
amplitudinẽ qua expirat aqua ſicut autem habet hyeme de aqua
in terrã: ſi autẽ aqua in vtrem amplitudinẽ fecerit ꝛ pendẽs ſubleua
bis vtrẽ ſpiritꝰ ꝓcedet ꝑ ꝑforatũ. amplitudo enim eſt ſpiritui ab aq̃
mota exire ꝑ vtrẽ ꝛ ꝑ ꝑforatũ ſpiritꝰ ꝓpter hoc ꝓcedit. Sic autẽ ha-
bent ſe aque eſtate terra: amplitudo eñ eſt ipſi tanꝙ terra rara exi
ſtẽte ꝛ ſole attrahẽte ab ipſa humiditatẽ ad ſe: ꝛ trãſit ſpũs tanꝙ fri
gidꝰ exiſtẽs ab aq̃ ꝑ ipſam rarã exiſtẽtẽ ꝛ leuẽ ꝓpter hoc inferiꝰ ipiꝰ
exiſtẽs frigidũ eſtate. ꝛ aque magis ſpiritu qui eſt in terra frigido
exiſtente: ꝛ ipſa dimittit ſibiipſi ſpiritum ad terram ꝛ pariter qui-
dem que hauritur in puteo ſemper mouet ſpiritum tanꝙ flabellu͡z
ꝛ ipſum facit frigꝰ prebere aque: que autem non hauritur aq̃ eſtate
ſꝫ eſt ſtãs deſum exñs nõ ſimiliter recipit ſpm̃ ad ſe a terra: neqꝫ in
terrã ad ſe tradit: ꝛ pariter a ſole ꝛ aere nõ diſperſo in puteo: ſꝫ ſtabi
li exiſtẽte caleſit prio ſuꝑficiale ipiꝰ: deinde alteꝝ ab altero ad inferiꝰ
tradit caliditate: ꝛ ꝓpter hac aqua q̃ nõ haurit eſtate calidior eſt
ea q̃ haurit. Fontes autem profundi aquaꝝ eſtate valde ſunt frigi-
di ꝛ aqua hauſta hyeme a terra calida exiſtente confeſtim enim ca
lida eſt quando autem tempus fit frigida eſt ab aere frigido exi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

stente exarescit enim a vento ꝛ spiritus per ipsam transit quem-admodū ꝛ aqua que hauritur estate qn̄ hauritur frigida cōfestim fit calida propter hoc qꝛ terra rara existēte ꝛ spiritu existēte in ipsa infrigidatur: quādo autem hauritur tēpus fiat stabilis: calefit eñi ab aere calido existēte queadmodū ꝛ aqua qui non haurit in puteo estate: ꝛ propter hoc calida fit: quidē adhuc dicta sunt a me. Resumā iterū quare estate terre inferi⁹ frigidi⁹ est hyeme autem calidū: superi⁹ aūt terre cōtrariū hui⁹: ꝛ oportet arbori duo nō calida fieri neqꝫ duo frigida. simul si debet sana esse: sꝫ si ex supiori aduenit. ex inferiori oportet frigidū aduenire sibi radices aūt qn̄ attraxerint arbori retribuūt ꝛ arbor a radicib⁹. ꝛ ita fit cōseruatio ꝛ frigidi calidis tanqꝫ ꝛ hominib⁹ intrātib⁹ in ventrem cibis quecūqꝫ digesta calefaciūt oportet infrigidare tradendo arbori a loco ꝛ arbori. ita ꝛ arbori ex inferiori oportet retribuere ad superiora ꝛ ecōuerso: ꝛ augetur arbor ꝛ superi⁹ ꝛ inferi⁹ ꝑpter hoc qꝛ nutrimētū est ꝛ ex supiori ꝛ inferiori ꝛ quousqꝫ mollis fuerit vehementer nō fructificat: nō eñi est ipsi pinguis ꝟtus neqꝫ grossa que in fructū conferūt quale est. qn̄ autē tēpus fit tūc vtiqꝫ in ipsa vene ample facte faciūt in ipa ex terra pinguē ꝛ grossum flurum. sol aūt diffundēs spm̄ ipsum facit extrauiuere vel exire sicut leuem exn̄tem in extremitatibus ꝛ fructificare ꝛ subtilē quidē humiditatē a fructu aufert grossa aūt maturans sol ꝛ calefaciēs: dulcora. Arbores ꝟo q̄ nō fructificāt nō hn̄t pinguedinē in seipsis quāta in fructum tradāt extra. oīs aūt arbor qn̄ a tꝑe firmabit ꝛ sumat ex inferiorib⁹ vtiqꝫ a radicib⁹ terre cessat augeri quibuscūqꝫ autē arborib⁹ ab alijs arborib⁹ oculi insiti sunt. ꝛ arbores facti in arborib⁹ viuūt ꝛ fructificāt fructū: nō similem quibus infinite sunt tali modo hoc fit. Accidit oculo primum quidem germinare. alimentū eñi habuit primum q̄dem ab arbore qui decisus est: deinde in qua situs est. quando autem germinabit ita trāsmittit in arborem radices ab ipsa subtiles. in primū augetur ab humiditate que est in arbore in qua situs est: deinde tēpore facto mittit radices in terrā ꝑpterea qꝛ i qua sit⁹ est eleuat a terra attrahens humiditatē ꝛ nutrimētum ipsi: ꝛ exinde est quare nō admirandū insitas arbores alteri⁹ fruct⁹ esse: viuunt eñi a terra. hec autem dicta sunt a me de arboribus ꝛ fructibus: ꝑpter hoc qꝛ non est posse mihi sermonem semper factum derelinquere. Redibo autē iterum retro cuius sermonis causa hic de his dicta sunt. dico eñi vegetabilia in terra omnia viuere ab humiditate terre: ꝛ qualiter se habet terra humiditate: que est in ipsa: ita ꝛ vegetabilia habere ita ꝛ puer viuit a matre in matricibus et quomodo mater sana se habet ꝛ ita puer se habet: si quis autem voluerit intelligere ea q̄ dicta sunt de huiusmodi inueniet ex principio ad finem. naturā oēm similē existere vegetabiliū enim ex terra ꝛ humana natura ꝛ hec a me ad hoc dicta sunt. puer aūt in matricibus existēs man⁹ hꝫ apō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

mentum⁊ caput prope pedes:⁊ nō est vere iudicare neq̃ videbis in
matricibus puerum vtrum caput superius habet aut inferi⁹ ex vm
bilico distēsi sunt pāniculi propositi sibi:nunc autem dico cognitio
nem quam dixi enunciare pauloante sicut possibile est humane mē-
ti manifestā existentem cuilibet volenti scire de hoc:q2 sperma in pā
niculo est.⁊ ẜm mediū ipsius vmbilicus est exinde primū spirationē
attrahit ad se⁊ transit extra⁊ ex vmbilico pāniculi sunt in aliā natu
rā pueri sic se habentez quā dixi inuenies totā vsq̃ ad hec qualiter
à me in sermōib⁹ nō fuerit assertū.si voluerint enim aliquib⁹ testib⁹
quib⁹ debeo dicere vti.Si quis enim voluerit oua.xx.aut plura qua
liter excoriant supponere gallis vel gallinis siue duobus aut plurib⁹
vicipiēs singula die a scda vsq̃ ad vltimū ẜm q̄ deficiet ouū auferat
frangēdo intendens inueniat omnia habentia secundum meaz ra
tionē vt cōgruit auis naturā comparare nature hominis.q̄ enim
pāniculi sunt ex vmbilico distensi:⁊ alia quecūq̃ dicta sunt de pue-
ro multa se habere in ouo auiculari inuenies ex p̄ncipio vsq̃ ad fi-
nem:⁊ etiā si q̄s nondum sciuit admirabit in ouo auis existere vm
bilicum.hic aūt sic se habent:⁊ hec a me dicta sunt:qn̄ autē mulie-
ri ptus aduenit accidit tunc puero moto ⁊ calcitrādi manibus et
pedibus rūpere aliquē interiorum panniculorū.rupto aūt vno alij
vtiq̃ infirmiorem fortitudinē habent ⁊ rūpuntur:primum quidez
illius continui deinde postremus.qn̄ autem franguntur vel pan-
niculi tunc soluitur a ligamento embryo:⁊ tenditur extra iectiga-
tum:venientib⁹ eñi pāniculis anterius ⁊ his apertis matrices nō
habēt amplius potentiā puerū retinere:simul capiunt vel cooperiū
tur eñi ⁊ pāniculi matricū quādo puer circumuoluitur non multo
post.quādo autē egreditur puer cogit ⁊ dilatat matrices in exitu
molles existentes egreditur aūt ad caput si scdm naturam exierit
grauiora eñi sunt ipsi superiora ex vmbilico liberata.existēs in ma
nibus incontinens magis fit ex panniculis secūdum ruptionem si-
mul.x.mense quādo partus matri aduenit. Si autē violētā passio
nem passus fuerit puer ⁊ ante hoc tēpus ruptis panniculis egredi
tur:⁊ hoc si nutrimentū prius fiat a matre puero.⁊ sic prius partus
matri aduenit:velocius autē.x.mensibus egreditur.sz quicūq̃ opi
nati sunt habere puerū tēpus plus.x.mensibus.iam eñi multotiēs
hoc audiui:extraxerūt hoc modo quo debeo dicere. Quādo matri
ces spiritū acceperūt in seipsas a ventre ventositatē prebente infla-
buntur:si enim hoc poterant ⁊ putāt vti mulieres ad se habere:tūc
⁊ si mēstrua nō existētia cōuertātur in matricibus ⁊ fuerint diutur
niora :semper defluunt in matrices est quidem quando a ventosita
te que est a ventre.est autem quandoq̃ ⁊ calefacta:sed etiam tūc in
vtero putant habere mulieres tanq̃ menstruis non egredientib⁹ ⁊
matricibus inflatis:deinde quando menstrua rumpuntur sponta
nea:aut alijs superdescēdentibus ad matrices ⁊ ducētibus deorsuz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

priora z vetositas egressa est z mulieris vtiq; confestim post purga
tionẽ matrices aperte sunt z ad testiculum conuerse sunt z coeũtes
cũ viris mulieres cõceperunt ad se eodẽ die aut simul paucis diebꝰ
putãt mulieres inexperte harum rationũ z causarũ illo tpe in vẽtre
habere tunc quando menstrua non egrediebant ab ipsis z matri-
ces inflate erant. Quod aũt nõ est diuturnũ .x. mensibꝰ habere in
vtero dicã nutrimentũ z augmentũ quidẽ a matrice descendentes
non amplius sufficiens puero est. quando .x. mẽses aduenerint z em
bryo augeatur attrahit eñi ad se sanguinẽ dulcissimũ pariter aũt
z a lacte auget parũ: cũ autem ipsi rariora hoc fiunt z grossior exñs
puer petẽs plus nõ existente nutrimẽto calcitrat z pãniculos rum
pit z mulieres primo pariẽtes hic patiunt magis: deficit eñi nutri
mentũ pueris ad sufficientiã vsq; ad .x. mẽses plus deficit aũt his ꝓ
pter hoc sunt aũt hic ꝗ purgant a mẽstruis plurimis alie vero pau
cioribus hoc aũt sꝑ fit: z natura z in genere matricũ est. ꝗ aũt men-
strua modica trãsmittũt: nutrimentum rarius se prebẽt pueris in
vltimo temporis. quando vtiq; ergo superiori nutrimẽto indigẽt
faciunt calcitrare: z ante .x. menses egreditur: parũ eñi ab ipsis egre
ditur sanguis: sic autem in plus accidit z sine lacte magis esse has
mulieres que modica menstrua mittũt durioris eñi carnis z dense
carnis sunt hac autem ratione qz deficiente nutrimẽto egreditur
embryo: nisi aliqua passio violẽta accidat: testimoniũ autem ẽ auis
ꝙ fit ex vitello oui hoc modo accubante matre calefit ouũ: z qd exi-
stit in ouo a matre mouet. calefactũ aũt qd existit in ouo spiritũ hz
z attrahit aliũ frigidũ ab aere per ouũ. ouũ eñi rarũ ita tanq; aper
tum spiritũ attractũ sufficientẽ ire existente inferius z auget auis
in ouo z articulatur hoc modo z simili quo z puer: sicut et prius di
ctuz est a me: fit autẽ ex vitello oui nutrimentum autem z augumẽ
mentũ est ab albo quod est in ouo z hoc vtiq; manifestum est omni-
bus factum quicũq; z intellectũ intendũt: quando autem deficit nu
trimentum auicule ex ouo non habens sufficiens a quo viuat mo
uetur fortiter in ouo appetẽs nutrimentũ plus z panniculi circum
franguntur: z quando mater sentit auiculam moueri fortiter rum
pens extrahit: z hic accidunt sibi in .xx. diebus: z manifestum est qꝛ
ita se habet quando enim sculpsit auis in cortice oui: nihil est hu-
midum quod sit dignum ratione. consumptum enim est in auicu-
lam. Ita autem z puer quando augetur non amplius potest mater
prebere nutrimentum sufficiens: appetens igitur plꝰ nutrimentuz
presente embryone calcitrans frangit panniculos z solutum a liga
mento tendit pariter foras hec fiunt in .x. mensibus ad longissimũ
Et scdm hanc rationem z bestijs z feris partus aduenit tempore in
quo singulũ parit ad longius. Unicuiq; eniz animaliũ necesse ẽ tps
in quo nutrimentum rarius est embryoni. z deficiet et partus adest
et que quidẽ habent minꝰ nutrimentũ embryonibꝰ minus pariunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

que vero plus posterius. ⁊ hec quidē ad hoc dicta sunt a me. Puer
autē qñ circūfranguntur panniculi siquidē vtiq; in exitu ad caput
facile parit mulier si autē ƒm latus aut ƒz pedes egredietur fit eñi
hoc si ita egressus accidat factus autem ab amplitudine matricū
et si mater in dolore non quiescat primum autem si ita egreditur
difficulter pariet mulier: multeq; vtiq; aut ipse destructe sunt aut
pueri aut simul. Parientes autem mulieres maxime dolent q̄ pri-
mo pariunt propter inexperientiam dolorum: ⁊ maxime dolēt q̄dā
secundum lumbos ⁊ anchas. dolent autem ⁊ totum corpus distant
et anche ipsarum que autem maxime experte partus minus dolēt
primo parientibus que vero multotiens minus dolēt. Si a capite
ierit embryon caput primo extra egreditur. deinde alia mēbra con
sequentia: postremo autē vmbilicus: ex vmbilico autē regio tēsa ē;
post hoc autē putredo venit sanguinea a capite ⁊ ab alio corpore
segregata coactione ⁊ labore ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viā purga
tioni part⁹ post exitū putredini mundificatio fit ƒm tp̄s primo di-
ctum ⁊ mām̄ille ⁊ alia membra mulierum quecūq; humidiora sunt
rumpuntur minus quidem in primo partu. deinde tanq̄ pluribus
corrūpūtur partib⁹ adhuc magis rūpuntur euacuatis venis a mū
dificatione ptus. hec aūt a me dicta sunt ad hoc. Gemelli aūt fiunt
ab vno coitu: hñt eñi vētres ⁊ sinus matrices densos. hos quidem
lōgiores: alios vero propinquiores. testiculi ⁊ multorum generātia
aīalium plures hñt paucorū gñatiuis: silr aūt oues ⁊ bestie ⁊ aues
Quādo aūt mulieri accidat diuersa aut diuisa accidēs ad duos vē
tres ⁊ matrices rapiāt sperma ⁊ ventriū neq; aliter ad alterū vētrē
relaxet. diuisum aūt in vtroq; vēter ꝯticulatur ⁊ viuificatur eodem
modo quo ⁊ nūc dictū est. ꝙ autē ab vno coitu gemelli fiunt hoc est
signum canis ⁊ sus ⁊ alia aīalia sunt quecunq; ab vno coitu pariūt
et duo ⁊ plura ⁊ singulū animalium in matricibus in ventre ⁊ pāni
culo sunt. ⁊ hic nos ipsi dicamus fieri ⁊ hec pariunt eadē die omnia
vt multum sic autem ⁊ mulieri ab vno coitu pueri facti, vterq; in vē
tre ⁊ regione est. et pariuntur eadem die vtriq; ⁊ primū aliter egre-
ditur foras et regio ipsius. Quod autē femina ⁊ masculus gemelli
fiunt. dico in femina ⁊ viro ⁊ in vnoquoq; animali sperma esse ⁊ in-
firmius et fortius non in simul egreditur sperma: sed in duas ⁊ tres
erectiones vel electiones. et non est possibile semper simile esse totū
forte. quod primo egreditur ⁊ quod posterius siquidem contingat
grossum et forte sperma intrare in alterum ventrium illic mascu-
lus fit. si vero in alterum humidius ⁊ imbecillius ibi femina fit. si
vero in vtroq; forte ingrediatur vtriq; masculi fiunt. si vero infir-
mum vtreq; femine fiunt. Iste sermo sic dictus totus finem habet.

Deo gratias.

¶ Et hic finis imponitur libello hypocratis
de embryone siue natura fetus.

Eiusdem liber secretorum incipit.

Dixit hyppocrates cũ in somnis apparet apostema nigrum in posteriori pte auris moriet infirmus. 18. die.
Et cũ in iũcturis hydropis exiuerit aq̃a aut in pede liberabitur post mẽsem a die qua apparuit. 3.
Super nasum aũt si apparuerit pustula sicut pannus lineus mũdus aut nigra moriet ĩ fine anni a die apparitionis. 4.
Et qñ febriẽs habuerit dolorẽ sub hyppocũdrijs sinistris: et apparet in loco aq̃a: et delituerit subito moriet in die quarta. 5.
Et si pustula nigri coloris aut pauonis coloris ĩ poplite sinistri pedis: scias q̃ est pestilentia. 6.
Si patiẽs alienatus fuerit ante tertiũ diẽ morietur ante. 7.
Et si exitura pustule nigra in lingua fuerit febrientis in die nõ cretico pronosticatur mortem. 8.
Alienatio cito post dolorem totius corporis et cardiacam statim post somnũ significant abundantiã hu. in corpore et pnosticantur mortem subitaneam. 9.
Cũ exierit in palpebra patiẽtis apostema quasi auellana sine dolore et grauitate morietur in. xxiij. die. 10.
Cũ exierit in summitate nasi apostema nigrũ subito cũ forti dolore: morietur in tribus mensibus. 11.
Qui carẽt odoratu sine reumate fe. pnosticantur. 12
Dolores iunctrarũ in iuuẽtute breuitatem vite significãt. 13.
Tremor genuũ post somnũ cũ remanentia virtutis pnosticatur paralisim. 14.
Cum in ancha apparuerit apostema acutũ morietur in tribus mensibus. 15.
Grauitas lingue post eius leuitatẽ in iuuẽtute: significat mortẽ subitaneam. 16.
Cũ in auris cartilagine exierit apostema fortis doloris morietur in tribus mensibus. 17.
Qui patitur ephimerã: et fluxerit sanguis ab eius naribus: morietur trigesimotertio die. 18.
Qui dormierit oculis apertis absq̃ consuetudine epilepsiam significat. 19.
Quando febriẽs huc illuc manibus quesierit et viderit mortuos quintodecimo die morietur. 20.
In quo febriẽte apparuerint dispositiones insuete si discooperit pudẽda absq̃ pudore et loquitur verba turpia moriet oĩno. 21.
Alienatio in omni egritudine pessimum. 22.
Permanẽtia sensuum non significat euasionẽ omnino. 23.
In cuius crure apparuerit pustula cerulei coloris et flammei: oĩno

morietur primo mēse. Et si fuerit sine ardore ⁊ pruritu in septem
mensibus morietur. 24.
¶ Pustule nigre ⁊ virides mortale maxie si fiāt cum febre. 25.
¶ Tortura mandibule vel obliquatus visus in febre acutā signifi
cat mortē statim. 26.
¶ Cui⁹ oculi fuerint obliqui cito alienationē significant. 27.
¶ Cui⁹ sensus odorat⁹ subtilior fit insueto surdū ꝓnosticat. 28.
¶ Qui appetit comedere in horis nō assuetis humores in eius sto
macho ꝓnosticat: ꝙ si fuerint sparsi vel cōgregati īferūt mortē. 29.
¶ Qui multū studuerit in libris philosophorū ꝓnosticat vigiliaz.
maniā vel melancholiā. 30.
¶ Qui loquitur subito turpia: ⁊ appetit subito cibaria nociua de
bilitatē significat mēbrorum principalium. 31.
¶ Qui multū sufferunt fortis sunt cōplexionis. 32.
¶ Acuitas maliciā significat intelligentie: sed tēperantia magis
est conueniens. 33.
¶ Qui transierint ſm ānū ⁊ acciderit eis dolor rhenū nō curantur
sed que magis ꝓsunt: sunt medicine a virtute occulta oꝑantes ꝙ si
trāsierint primū ⁊ acciderit eis frenesis morientur. 34.
¶ Cū acciderit febris cū tussi ⁊ subito tussis recesserit pronosticat
apostema in aliqua iuncturarum. 35.
¶ Juuenis cui acciderit pleuresis magna morietur. 36.
¶ In cuius corpore acciderit sepe dormitio mēbrorꝫ significat ipm
mori subito ꝓpter paucitatē spirituū in corpore. 37.
¶ Qui piger est ad motū ꝓnosticatur dolorem iuncturarū. 38.
¶ Cuius sudor assellarꝫ fetet ꝓnosticatur lepram. 39.
¶ Quicūqꝫ iuuenis habēs febrē cū dolore capitis incurrēs cardia
cam morietur quasi subito per tres vel quatuor dies post principiū
febris.

¶ Prologus Haly in librū hyppocratis de esse egrorum secundum lunam.

Dixit Hyppocras medicorꝫ optim⁹ cuiusmodi medic⁹ ē ꝙ astronomiā ignorat: est eñ tāq̄ cec⁹ viā baculo exami nās: huc illucqꝫ miserabiliter cespitās: ꝓ qualibet boni ⁊ mali ve apparētia fātastica ⁊ inani vt fatu⁹ trepidās ⁊ exultās. Null⁹ hō se mittere deberet in man⁹ illi⁹: qr nō est medic⁹ ꝑfect⁹ nec noīe medici merer̄ decorari. Cognoui ergo qr op⁹ erat sciēdi astronomiā: ⁊ asperi in libro Hyppocratis: ⁊ inueni librū paruū sed optimū quē qui bene sciuerit efficietur magnus: et est valde necessarius omnibus medicis.

¶ Incipit libellus diuinus quē hyppocras de esse egrorꝫ ſm lune existentiam ac dispositionem edidit.

¶ De hora ⁊ crisi recumbentiū ſm lunam.

Hippocrates dixit q͛ primũ aspice lunã qñ ẽ plena lumis ⁊ tũc crescit sanguis ⁊ medulla in oi hoie ⁊ bestijs oib⁹ ẜm augmẽtũ: ⁊ in mari ⁊ in cũctis reb⁹ mũdanis. ¶ Cũ igit infirm⁹ cadit in lecto op⁹ est ei videre si luna exeat de cõbustiõe: tũc eñ crescit infirmitas quousq͛ venerit ad oppositiõis gradũ: ⁊ qñ intrat in oppositionẽ vide si fuerit cũ malo planeta aut i malo loco: ⁊ si aspexerit dñm dom⁹ mortis: ⁊ ꝑ hoc poteris scire vtrũ hẽat mori an nõ: ⁊ si hẽbit longam infirmitatẽ aut nõ. Nũc videamus naturam omnium signorum iuxta presentiam lune in eis. ¶ De luna in ariete.

Quum infirmitas cuiq͛ acciderit cũ luna fuerit in ariete cuꝫ sole erit infirmitas in capite ⁊ ꝑpter calorẽ solis ⁊ dolebit ei pulsus capitis. hꝫ q̃ꝫ febres calidas ⁊ nõ vadit caliditas ab eo: patitur q̃ꝫ ãrietatẽ ⁊ vix loq̃tur: in pectore nimiũ calorẽ patiẜ: ⁊ dolorẽ ĩ pulmone. ⁊ hꝫ vehemẽtissimũ pulsuꝫ. Necesse est ergo ei vt minuaẜ sibi sanguis de vena cordis: ⁊ opꝫ vti reb⁹ frigidis ĩ potu ⁊ cibo ⁊ minuẽtib⁹ vtiq͛ calorẽ: ⁊ hec infirmitas ꝯuenit ĩ frenesim nisi ꝓueniat medicina ⁊ piculũ ẽ mortis. ¶ Sꝫ si cũ ea fuerit mars aut saturn⁹ morieẜ ex hac infirmitate infra. vij. dies a die cũ luna fuerit cũ sole ꝑ. 4. aspectũ ⁊ pl⁹: hoc ẽ si luna addat suo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete ⁊ infortuna asperexerit eã extra q̃dratũ vel oppositionẽ. Si fuerit saturn⁹ cũ ea ista infirmitas erit ĩ capite ⁊ ducet eũ extra mẽtẽ ⁊ insanit. ei tũc crescit nũc minuiẜ: ⁊ est siƚis illi q̃ videre nõ põt. ⁊ si astronomiã nescis nõ poteris ei⁹ iudicare infirmitatẽ. ¶ Et si luna fuerit ĩ diminutõe graduũ vƚ lumis qñ reuertiẜ ad ꝓmũ aspectũ saturni. i. qñ eũ dimisit: ⁊ ꝑ aliũ aspectũ cũ asperexerit termiaẜ infirmitas ĩ bonũ siue in malũ: qꝛ si inspexerit aliã infortunatã morieẜ: ⁊ si nõ aspexerit meliorabiẜ: ⁊ qñ luna dimiserit istos aspect⁹ de q̃b⁹ diximꝰ q͛ dꝫ termiare ⁊ inuenerit iouẽ vƚ venerẽ ꝑ aliquẽ aspectũ añq͛ veniat ad cõbustionẽ infirmitas stabit supra eũ donec luna venerit ĩ aspectũ vƚ oppositionẽ soƚ: ⁊ si istos nõ ĩuenerit ⁊ mercuriũ ĩuenerit morieẜ: ⁊ si ĩuenerit martẽ meliorabiẜ: ⁊ hec infirmitas erit ab aliq̃ flegmate albo. ¶ Et qñ infirm⁹ ꝓmo sentit infirmitatẽ ⁊ fuit luna addẽs suo lumĩe ⁊ gradib⁹ ⁊ mars ⁊ sol ĩ ariete erit infirmitas in capite ⁊ insanit ⁊ nasciẜ apostema ĩ capite ꝺ flegmate albo: ⁊ exit sanguis de narib⁹. ⁊ opꝫ eũ vti frigidis: ⁊ est op⁹ ei facere medicinã vñ apã remoueaẜ. ¶ Et si luna fuerit cũ mercurio ĩ loco solis euadet infirm⁹: sꝫ pri⁹ erit ĩ magno piculo. Ideo q͛ mercuri⁹ cõcordat cũ marte ĩ vno negocio: sꝫ mars nõ facit sicut saturn⁹ sꝫ morieẜ qñ saturn⁹ est in loco solis. ¶ Sꝫ si fuerit iupiter cũ eadẽ vel mercuri⁹ vƚ ven⁹ hẽbit infirmitatẽ diuersaꝫ. Si aspexerit eã mars vƚ saturnus aliq̃ aspectu op⁹ ẽ vt des ei leuẽ medicinã ⁊ leuẽ dietã qñq͛ sedeat: qñq͛ se voluat: ⁊ pone eũ sedere ĩ aliq̃ loco vt possit ꝑ totũ videre: et balneo vtaẜ: ⁊ fac eũ sedere plane ⁊ dormire: ⁊ da ei bibere aquã frigidã: ⁊ da ei mãducare q̃d vis: qꝛ qñ ẽ aspect⁹: nõ est ei op⁹ dare medicinã ẜm physicũ nisi sicut volet. ¶ De luna in thauro.

Liber pronosticationis hypocratis.

QUando incidit infirmitas et luna est in thauro ꝛ aspicit eā mars ab oppositione vel quadrato illa infirmitas est ex sanguine et sentit caliditatē ꝛ siccitatē: et dolet in nocte ꝛ nō pōt dormire: ꝛ hꝫ volūtatē bibendi vinū aut res frigidas: et est necessariū ei minuere sanguinē ꝛ dare ei medicinā que reddat eū frigidū ꝛ humidū. Sed si fuerit in isto aspectu saturnus cū luna aut venerit ad eum: et nō inuenerit fortunā morietur infra. 14. diem a die quādo inceperit ei primo infirmitas. Et si fuerit luna addens in suo lumine ꝛ gradibus: et inspexerit eā mars ex trino vel ex quadrato ꝛ luna venerit ad saturnū et mercuriꝰ cū ea hec infirmitas ex frigiditate ꝛ siccitate erit: et erit totus fractus ꝛ diruptus: ꝛ vix etiā pauca loqui poterit: ꝛ stomachus eius nō pōt digerere: ꝛ interius calorez non habebit: ꝛ medicina laxatiua erit ei necessaria: qꝛ ista frigiditas est de colera alba. Aspice ergo lunā qn̄ venerit ad oppositū loci in quo fuerat, ꝛ cū ibi fuerit habebit magnū piculū ꝛ laborē et morietur si nō inuenerit cum luna fortunā aliquā in vno signo ꝛ si inuenerit cū ea fortunā euadet vsq̧ ad. 8. dies. ¶ Sed qn̄ accidit alicui infirmitas ꝛ luna fuerit ī thauro ꝛ mars ꝛ sol ibidē cū ea: habebit istā infirmitatē in nocte in pectore: et lingua sibi erit cōbusta: ꝛ habebit magnū calorem in ore et in oculis citrinitatē: vadit etiaz ad sellā ꝛ balbutiet ꝛ hꝫ febres ex sanguine ꝛ sitim nimiaz patitur est ei opus medicina laxatiua ꝛ sanguinis minutione et manducet quicquid vult: ꝛ bibat de frigido: ꝛ caueat a calido. Et aspice quādo luna fuerit in trino aspectu ad solem: si minuatur infirmitas viuet. ꝛ si crescat morietur quando erit luna in oppositione solis. Sꝫ si inuenerit iouem vel venerem non morietur: ꝛ si est in fortuna morietur.

¶ De luna in geminis.

SI luna fuerit in geminis quādo alicui acciderit infirmitas ꝛ aspexerit eā mars aut saturnus ex quarto vel septimo: est illa infirmitas ideo qꝛ pdidit somnū aut qꝛ habuit aliquam tristitiam vel habuit nimiam cogitationē de aliquo negocio: qꝛ amisit aliq̄d de rebus suis et dolebit totum corpus: et durabit hec infirmitas per centum dies et plus: postea vero habebit calorem in corpore sꝫ cum iacet in nocte se multum extendit: et dolorem habebit in epate. Et si non fuerit cum luna vna ex fortunis morietur vsq̧ ad dies triginta. ¶ Cum luna aūt fuerit in geminis addens in suo lumine ꝛ gradibus ꝛ mars aspexerit eam ex quarto vel septimo. erit hec infirmitas ex colera rubea: ꝛ habet febres ꝛ pulsus est vehemēs. Minuat itaq̧ sibi ita sanguinē ꝛ frigidis vtatur cibis. Sed si fuerit saturnꝰ in isto aspectu: ꝛ nulla fuerit fortuna cū luna moriet̄ qn̄ luna venerit ad oppositionem illius in quo erat qn̄ incepit infirmitas. Et si aliqua fortuna eā aspexerit euadet: sꝫ in magno piculo erit. ¶ Si fuerit luna ī geminis ꝛ saturnꝰ ī ea: hec infirmitas ex hūiditate ē: ꝛ frigiditas eiꝰ erit ī capite: ꝛ iō diligēter aduertas ne minuas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tali infirmo sanguinē: ꝛ ne vtat̃ reb⁹ frigidis ꝛ humidis: sꝫ da huiusmodi infirmitatē patiēti res cōueniēter temperatas. Et aspice qn̄ luna venerit in oppositionē ipsius solis: si inuenerit aliquā fortunā aspiciētē viuet debilitatus: si autem nullā fortunā inueniet morietur infirm⁹. ¶ Si vero in geminis fuerit luna ipsa ꝛ aspexerit eā alia fortuna ex bono aspectu superuiuet infirm⁹. Sꝫ ei⁹ infirmitas in aliam infirmitatē mutabit̃. Sed qn̄ dimiserit istam fortunam ꝛ nō inuenerit aliā fortunā quousqꝫ venerit in aliam oppositionem loci in quo erat nō potest scire medic⁹ quā infirmitatē habebit. Sed tūc euadet ab infirmitate: sua cum luna fuerit in oppositiōe predicta. ¶ Si autē luna sit in geminis ꝛ cum ea sol ꝛ mars ꝛ ceciderit aliqͣs in infirmitatē. hec infirmitas erit magna: ꝛ vnus ei ocul⁹ lachrymabit̃. Ueniet quoqꝫ in frenesim ꝛ inest ei magnus timor: ꝛ apparēt ant faciē ei⁹ diuerse figure ꝛ imagines horribiles: ꝛ eius pulsus non inuenieẗ: ꝛ puls⁹ capitis dolet ei. Caue igit̃ ne minuas ei sanguinē ꝛ da ei cibū leuē ꝛ nō multū: fac eū iacere in loco cōpetēter tēperato. Aspice igr̄ qn̄ luna fuerit ad aspectū quartū loci in quo primo erat: ꝛ tūc morieẗ infirm⁹. Si luna fuerit infortunata. Si vero fortunata tunc viuet. ¶ Sed quando luna fuerit cum sole ꝛ marte: ꝛ aspexerit eam fortunata ex bono aspectu: ꝛ luna sit addens suo lumini ꝛ gradib⁹: cum luna venerit ad quartum aspectum loci in quo prius fuit: vide ne des eis potionem aliquam: sed etiam vtatur leui cibo ꝛ balneo: ꝛ sedeat in loco alto ꝛ eminenti.

¶ De luna in cancro.

SI luna fuerit in cācro qn̄ aliqͣs i īfirmitatē īciderit: ꝛ aspexerit eā saturn⁹ ex quarto vel septimo: ei⁹ infirmitas erit qꝛ frig⁹ intensum eū inuaserat. post exitum balnei ipso nō sentiēte: ꝛ nō sentit odorē aliquem: dolebit quoqꝫ ei pectus ꝛ tussim patit̃ ꝛ paruꝫ habet caloris pulsus quoqꝫ in eo exigu⁹ reperitur aut nullus: dolēt ei etiā lumbi ꝛ stomachus: ꝛ est ei medicina ꝑnecessaria ad mūdificādū pectus ꝛ ad tussim reprimēdam. ¶ Si vero nō fuerit cum luna ꝛ etiaꝫ non aspexerit eam aliqua fortuna bono aspectu donec venerit ad quartuꝫ aspectum loci in quo fuerat quando incepit eū infirmitas molestari: aut ad oppositū illi⁹: tūc hꝫ mori hinc vsqꝫ ad decē dies infallēter. Sed si aspexerit eā fortuna aspectu bono: tūc remanebit in vita: sed magnā habebit fatigationē. ¶ Si etiā luna fuerit in cācro ꝛ mars eā aspexerit ex aspectu quarto: vel ēt ex opposito ille quē infirmitas cepit ꝑmū nimiū vomit: vel alit euacuatiōs: ꝛ malum stomachum habet valde: ꝛ est ei multuꝫ necessaria medicina frigida ꝛ stomachi sui restrictiua: ꝛ si nō aspexerit eā aliq̄ alia fortuna conueniēs ꝛ bona in ip̄o loco infirm⁹ morieẗ anteqꝫ ad quartū aspectū veniat. ¶ Si vero luna in cācro ꝛ cursu suo sit vacua: hec debilitas siue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q̄ vene implete sunt sanguine ꝛ se nimiū distēdūt. Habet quoqꝫ dolorē nō modicū in nocte: habet etiā voluntatē sedēdi in altū. continuoqꝫ appetit stare discoopertus

τ nõ vult audire loquētē iuxta se aliquē. vtat quoq₃ reb⁹ frigidis: tē peratis tñ q̄ eũ ifrigidēt. Quãdo aũt luna venerit ad oppositũ cãcri tũc ifirm⁹ euadet: si eã fortuna bõa aspexerit. Sȝ si ipa iuenerit mar tē aut solē infirmitas hec cõuertit ad febres calidas: τ pulsus ei⁹ nõ cõmiscet sȝ semp vn⁹ est ei. Igit minutio ei foret necessaria qḋ pit⁹ medic⁹ moderare sciet τ ouret ꝑm infirmitatē. Si fuerit vt dixim⁹ in loco vbi fuerit ad q̄rtũ ḡdũ vl' oppositũ. Si ēt iuenerit. a. 9 c. vsq₃ ad op positũ hȝ tũc ad ifirmũ: q: habebit malũ i nocte: τ clamabit τ nimiuȝ fatigabit: sȝ q̄n venerit ad aspectũ trinũ infirm⁹ euadet. Sȝ si iuene rit aliquã fortunã in illo bonã: nec eñ residua infirmitas in aliã in firmitatē cõuertet τ euadet q̄n luna fuerit reuersa ad locũ suũ in q̄ fuerat q̄n infirmitas eũ inuaserat. Et si aduersantē sibi fortunã in uenerit ifirm⁹ moriet. ¶ Sȝ si fortũa eã aspexerit aliq̄ aspectu bono remanebit infirm⁹ viu⁹ τ euadet. ¶ Si aũt luna i cãcro fuerit τ satur n⁹ cũ ea vna cũ Joue morbũ habebit ꝑ spaciũ triũ diex: τ tãdē ꝯuale bit τ viuet. Si aũt luna in cãcro fuerit τ saturn⁹ τ mars venusq₃ cũ ea τ aliq̄s inceperit infirmari: hec infirmitas ꝯsurget ex nimia fatiga tiõe itineris: τ post suũ aduētũ ex itinere nimiũ se cũ muliere exercuit voluitq₃ se hinc inde τ multũ fact⁹ est debilis: τ ꝓpterea nequaq̄ mi nuere ei debeas. Sȝ fac vt vtat carne assa τ pullis: τ maxime vt vtat ci bo ꝯfortatiuo. τ caueas ne ei des res frigidas: τ cũ exierit ḋ loco illo τ venerit ad oppositionē τ nõ inuenerit aliqueȝ planetã infirm⁹ eua det q̄n veniet ad oppositionē loci in quo erat. τ si fortunã bonã inue nerit valde breui in tꝑe euadet. Et si inuenerit malã fortunã crescit ifirmitas τ q̄ꝓmũ moriet. ¶ Si aũt luna i cãcro sit: τ saturn⁹ τ mars τ mercuri⁹ cũ ea: τ infirmitas aliquē iuaserit: ifirmitas talis ꝓcedit ex nimio labore scribēdi τ legēdi: τ ꝓuenit ēt ex supfluitate colere ni gre. Talis vti dȝ medicina vtiq₃ tꝑata colerã nigrã diuidēte. Q̄n ãt fuerit egressa de loco illo τ inuenerit fortunã euadet cũ luna venerit ad quartũ aspectũ illi⁹ fortune. Sȝ si ineneri aliquē planetã bonũ euadet quãdo venerit ad oppositionē loci in quo fuerat q̄n infirmi tas eũ inuaserat. Sed si inuenerit infortunã durabit talis infirmi tas quousq₃ venerit ad locũ in quo fuerat primo τ tãdeȝ euadet. Sȝ si inuenerit infortunã ꝓpter malũ aspectũ: tũc q̄n luna se reuoluet ad oppositionē talis infirm⁹ efficitur vesanus: furiosus: τ mente ca ptus. Si vero fortunam aliquam inuenerit infirmus cadet in aliã infirmitatem sed tamen euadet.

¶ De luna in leone.

CUm luna fuerit in signo leonis τ. aspexerit: eã saturn⁹ ex q̄rto vel oppositiõe: τ aliq̄s inciderit in infirmitatē infirmitas hec erit ex flegmate albo: τ habebit dolorē intēsum in capite: ita q̄ est⁹ veniũt: τ habebit febres multas: τ nimiũ durabit hec infirmitas: et maior erit interi⁹ q̄ exteri⁹ τ erit q̄ maxime stiptic⁹: τ si penit⁹ nullã fortunam aspexerit morietur q̄ꝓrimum ad quartum leonis aspe

ctum applicuerit de loco cōputādo in quo fuerat qñ eū īfirmitas inuaserat. Sȝ si fortunā aliquā īspexerit euadet. ¶ Si vo luna in leōe fuerit ꝛ eā aspexerit mars ex q̄rto vl' septio: ꝛ aliq̄s iciderit ī aliquā īfirmitatē tal' īfirmitas erit ex abūdātia sāguis: ꝛ calorē nimiū patieē ꝛ eū due feb. fortes inuadēt: vitet res frigidas ꝛ siccas. Et si aspexerit eā fortuna bono aspectu euadet post fatigatiōeȝ magnā. Sȝ si fortuna bono aspectu eū nō aspexerit absq; dubio morietur qñ veniet ad oppositionē loci in quo fuerat qñ eū īfirmitas illa cepat. Cū iterū luna sit ī leone ꝛ āspexerit eā mars aut sol ex aspcū opposito hēbit calorē maximū īteri⁹ in pectore: ꝛ hēbit pedes ꝛ manus intēsissime ꝛ excellēter frigidas ꝛ dolorē in capite: op⁹ est ei vti minutione sanguinis: si potes qñ luna est in illo signo. Sed si in illo nō potes minuere: dimitte eū donec veniat in medietatatē sui luminis vnge sibi pedes vnctione que tollat sibi infrigiditatē. ¶ Sȝ si mars vel sol sit cū ea in vno signo: erit hec infirmitas ex dolore cordis. Qñ vo luna venerit ad quartū aspectū loci in quo fuerat euadet. Quādo vo luna recedet de vno ex locis quos dixi ꝛ inuenerit iouē in itinere ad venerē añq; venerit ad quartū aspectū: op⁹ est cōponere ꝛ balnea ꝛ in alto loco sedere. Si vo saturnū inuenerit conuertitur hec īfirmitas in vitiū vesice: euadet quoq; cū luna venerit ad locū in quo fuerat primū. Et qñ luna inuenerit solē aut martē ꝛ fuerit cū ea saturn⁹ aut mercuri⁹ erit infirmitas sicut diximus ex dolore cordis: ꝛ erit lōga: ꝛ timendū est quoq; ne veniat in mētis obliuionem. Utaē quoq; reb⁹ frigidis: ꝛ caueat a calido ꝛ ne iaceat in loco lucido. Aspice qñ venerit luna ad quartū aspectū loci in quo fuerat: ꝛ si hec infirmitas crescit morieē: si minuaē: euadet donec luna pgat tm̄ quantū vsq; ad locū qñ venerit in oppositiōe. Sȝ si fuerit in fortuna euadet donec luna tm̄ pgat q̄tū est vsq; ad locū in q̄ fuerat qñ infirmus eū cepit. ¶ De luna in virgine.

Cum luna fuerit in virgine ꝛ saturn⁹ aspexerit eā ex quarto vl' septimo qñ infirmitas ei accidit habebit dolorem stomachi: et ventris: tele sustinentis intestina: et interius habebit apostema de flegmate albo: interius quoq; calorē patietur: ꝛ debilis pulsus est ei: ꝛ nemo pōt astrologice de īfirmo cogitare Utatur quoq; reb⁹ frigidis ꝛ competenter temperatis ꝛ opus est vt saneē apostemate ita q̄ non aperiatur. Et ista infirmitas est longa. Si vero fortuna eam aspexerit euadet post multos dies: ꝛ si in fortuna eam aspexerit morietur ad dies. 40. ¶ Cum luna fuerit in virgine et aspexerit eam mars aut sol ex quadrato vel septimo erit infirmitas cuȝ magno calore interius: ꝛ nimium ascendit ad fellam: ꝛ proijcit sanguineȝ ꝛ venenū ꝛ pulsus est ei fortis: ꝛ quādoq; nō iuenitur: anxietatem quoq; patiē: hȝ etiā malū stomachum. Est igiē medicina ei necessaria ꝯstipatiua: ꝛ stomachi ꝯfortatiua. vtaē quoq; reb⁹ leuib⁹: medicīa etiā leuis ei deē. Sȝ si nō aspexerit eā fortuna aliq̄ mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

rietur vsq ad.30.dies et si aspexerit eã fortuna aliqua viuet. ¶ Cũ luna fuerit in virgine et cursu infirmitas vacua erit:nã stomachus erit debilis.habebit q3 fluxũ vẽtris:et qñ facit vrinã pũgit eũ vesica:h3 quoq colorẽ viridẽ et vix facit vrinã. S3 si fuerit cũ ea mars vel mercuri⁹ seu sol erit ĩfirmitas magna et vix loquit op⁹ ẽ ei medicia q̃ paulatim fluxũ vẽtris restringat hẽbit q3 magnũ pĩculũ qñ luna venerit ad loci oppositionẽ ĩ quo fuerat.et si aspexerit eã fortuna viuet:sin vero morief:et si fuerit sic et ĩueneris saturnũ cũ luna vl' mercuriũ aut venerẽ aut iouẽ h' ĩfirmitas erit min⁹ lõga:et hẽbit dolorẽ capit] et non euadet donec luna venerit ad locũ in quo fuerat quãdo infirmitas cepit. ¶ De luna in libra.

Cum luna fuerit in libra et venerit ad q̃dratũ aspectu3 et saturnus aspexerit eã ex quadrato vel oppositione erit hec infirmitas ex nimia potatione et maior infirmitas qñ luna erit in diminutione lumis et graduũ et tp̃a ei dolẽt pect⁹ q̃q strictũ ei fit et h3 flegma albũ in pulmõe et sternutat multũ.h3 quoq fe.leues op⁹ est ei medicĩua tp̃ata et cibo tp̃ato et leui vtaf. Si vero aspexerit eam mars ex malo aspectu morief.et si nõ aspexerit viuet qñ luna venerit ad opositionẽ loci in quo p̃io fuit. ¶ Si aũt fuerit luna ĩ libra et aspexerit eã mars ex q̃drato vel oppositiõe:hec ĩfirmitas erit de sanguine et hẽbit magnas feb.et pulsus sunt vehemẽtes:et in nocte videt pessimas visiões:et nõ põt dormire:et h3 ap̃a ex flate albo:et ẽ ei necessaria minutio:et est ei opus medicina tp̃ata. S3 si nõ aspexerit eã aliqua fortuna morief vsq ad.23.dies.l3 si aspexerit eã aliq̃ fortuna euadet cũ luna venerit ad oppositiõe3 loci in quo fuerat. ¶ Cũ luna fuerit ĩ libra peg̃rina est et ĩfirmitas ẽ ex dolore pedum et manuũ interi⁹ h3 calorẽ et oclos graues q̃si violẽtos:et balbutit cũ loq̃tur:et medicina ẽ eidẽ necessaria et dieta frigida et hũida et minutio sanguis. Cũ aũt luna exiuerit de loco illo et inuenerit fortuna3 aut fuerit cũ ea euadet cũ lũa venerit ad oppositiõe3:sin aũt morief ¶ Cũ aũt luna fuerit in libra et fuerit mars:et sol in oppõne ei⁹ erit infirmitas in capite valde magna:s3 si fuerit mercuri⁹ cũ luna erit dolor ĩ capite:et ocl'i ei⁹ lachrymanf:et minutio est ei nec̃ia et medicina laxatiua.et si luna inuenerit iouẽ aut venerẽ qñ egredief de loco illo euadet alioquin morief. ¶ De luna in scorpione.

Luna cũ fuerit in scorpione et aspexerit eã saturn⁹ ex quadrato vel oppositiõe erit ista infirmitas ex sanguie putrido aut de veneno:et si fuerit luna in diminutiõe sui luminis et sui gradus et nõ aspexerit eã fortuna morief. Et si fuerit addens lumini et gradui et fortuna aspexerit eã viuet. ¶ Cũ aũt luna fuerit in scorpione et mars in scorpione cũ ea et iuppiter aspexerit eã ex quadrato vel oppositione hẽbit feb.et valde necessaria est ei medicina laxatiua et tp̃ata dũ exiuerit luna de loco illo et iũget se toni et euadet. ¶ Cũ3 aũt luna in scorpione peregrina est,infirmitas erit qñ primum in

cipit esse leuis & p nihilo habet & vadit & mutatur in malū: postea vero patit in vesicca & pustulat ei nascit i narib⁹. Cū aūt lūa venerit ad septimū aspectū loci in quo fuerat patiet febres multas. Et cū luna fuerit ad quartū aspectum loci & nō inuenerit fortunā morietur. Sin aūt inuenerit fortunā nascet ei apa in aliquo illoꝝ & viuet. & est opus ei medicina ad illā infirmitatē vt aperiatur in balneo nec in loco calido vel frigido morietur. ¶ Cum aūt luna in scorpione fuerit & cū ea mars & saturnus iste infirmus habebit febres calidas et alias frigidas & renascet flegma: & fac vt in die vadat ad sellā & nō minuas ei sanguinem. Quando vero luna egredietur de loco illo et aspexerit eam fortuna euadet vsqꝫ ad diem. xiiij. Si autem non aspexerit durabit vsqꝫ ad diem. 70.

¶ De luna in sagitario.

CUm aūt luna fuerit in sagittario & aspexerit eā saturnus ex quadrato vel oppositione erit infirmitas in flegmate & habebit dolorē in iecore: pedes quoqꝫ erūt ei frigidi: durabitqꝫ hec infirmitas quousqꝫ luna iūget cū saturno bis. Si inuenerit fortunā nō durabit ampli⁹ quousqꝫ luna venerit in oppōnē loci in quo fuerat. ¶ Cū aūt luna fuerit in sagittario & aspexerit eā mars ex quadrato vel oppōne: & addiderit in suo lumine & gradu est hec ifirmitas quā medic⁹ scire nō pōt nisi astronomiā habuerit qr mō dicet qꝺ dolet ei caput: & tota ꝑsona: mō aliter q̄ ita ei accidit qm̄ nimiuꝫ fuit in balneo: & nimiū itroiuit in pect⁹ suū & i caput: vomit q̄ꝫ multū & assellat: op⁹ ē ei medicina ꝯstipatiua: & vtat dieta & leui sirupo p̄ter acetosuꝫ. Qn̄ vo lūa exiuerit de loco illo & iuenerit saturnū mouet sꝫ si iuenerit fortunā viuet: sꝫ maximā hēbit fatigationē. ¶ Cū lūa fuerit in sagittario cū ioue vl' venere & erit ifirmitas ex tussi: & dolorē i pectore hēbit: & qn̄ exiuerit de loco & aspexerit sagittariū ex q̄drato euadet. & est ei medicia mollificatiua necessaria: caueat aūt balnea ne intret.

¶ De luna in capricorno.

IN capricorno luna cū fuerit & aspexerit eā saturnus ex q̄drato vel oppōne & fuerit in luminis diminutione & grad⁹: est infirmitas ex nimia fatigatiōe sudoris & frig⁹ eū accepit: & nimis est clausus: & sternutat multū: & stomach⁹ quoqꝫ & pect⁹ ei dolēt: hꝫ q̄ꝫ febres ex sanguie: vtat reb⁹ tēꝑatis. & sirupo tempato. Qn̄ aūt luna aspexerit fortunā euadet: sed hēbit magnā fatigationeꝫ: si vo fortuna nō aspexerit moriet vsqꝫ ad. 30. dies. ¶ Cū aūt luna fuerit in capricorno & aspexerit eā mars ex quadrato vel ex septimo: erit hec infirmitas ex vōitu & ml'ti caloris: & hꝫ vētris fluxū: & ardet stomach⁹ & iflat: & hꝫ magnā febrē & sudat multū & pulsus nō inuenit semꝑ vni⁹ maneriei: op⁹ est ei medicia frigida. Si aūt luna aspexerit fortunā euadet: & si nō aspexerit moriet vsqꝫ ad dies. 6. ¶ Cum aūt luna in capricorno fuerit & mars & sol cū ea fuerit ifirmitas ex nimia fatigatiōe & calefactiōe ad ignē & accepit eā feb. ex colera ci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

trina caueat a balneo et se nõ infundat in aqua frigida. Sed si exierit inde luna euadet vsq; ad dies septem.

¶De luna in aquario.

Luna cum fuerit in aquario addens in lumine et gradibus et aspexerit eam saturnus ex quadrato vel septimo erit ex nimio labore et parcit sanguinem: et ista infirmitas quandoq; crescit: quandoq; minuitur: cauendum est eo: aspice quando venerit ad oppositionem si melioretur viuet. Sin aũt morietur vsq; ad quatuor dies. ¶Cum autẽ luna in aquario fuerit peregrina primũ habebit malũ et dolebit interius habet quoq; febres calidas et durabũt multum: et habebit magnam infirmitatem siue anxietatẽ: sed quãdo luna fuerit cum sole habebit se melius aspice lunã quando egredietur de sole. si inuenerit fortunam anteq; venerit ad locũ in quo cepit infirmari infirmus euadet. sin aũt inuenerit morietur. ¶Cũ autem luna fuerit in aquario: et saturnus vel mecurius. alias mars cum ea est infirmitas ex colera nigra. Sed si luna erit addẽs lumini et gradibus et inuenerit eã fortuna anteq; sit in oppõne loci in quo erat euadet: si aũt fortuna nõ inuenerit morietur infirmus. ¶Cuz autem luna fuerit in aquario addens in suo lumine et gradibus et saturnus aspexerit ex quadrato vel oppositione est infirmitas ex frigore qđ eũ accepit: et hz dolorẽ in capite et ventre: et opus est ei medicina calida que frigus expellat: et si aspexerit fortunam euadet: sed vene nodi: et nerui: dolebunt ei.

¶De luna in piscibus.

Cum luna fuerit in pisce addens suo lumini et gradibus et saturnus aspexerit eam ex quadrato vel ex septimo est hec infirmitas ex terrore quod eum suscepit: et habet in capite dolorez et in ventre: et est ei opus medicina calida que frigus expellat. et si aspexerit fortunam viuet et postq; euadet: tamen nodi dolebunt ei. ¶Cum vero luna fuerit in pisce addens lumini et gradibus: et aspexerit eam mars ex quadrato vel oppositione erit infirmitas ex nimio cibo. et nimio sanguine et colera et opus est ei vt minuat sanguinem et maiorem dolorem habebit in nocte q; in die. sed si nõ aspexerit eam fortuna in loco illo in quo accepit eũ infirmitas morietur. si autem aspexerit euadet quãdo venerit ad locũ illũ in quo incepit infirmitas. ¶Cũ aũt luna in pisce est: et venus et iuppiter cuz ea infirmatur qr sudauit et bibit aquam et habebit dolorem in oculis: et habebit febres cum frigore: et postea cũ calore. opus est ei medicina laxatiua et caloris expulsiua: et cuz luna venerit ad oppõnez illius euadet. ¶Cum luna est in pisce et mars cum ea: erit infirmitas ex nimio calore. et opus est ei vt minuat sanguinem. et si fortuna eam aspexerit viuet. sin autem morietur.

¶Explicit libellus diuinus Hyppocratis choi: quẽ de esse egrorũ s̃m diuersam lune dispositionẽ edidit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Liber hyppocratis dictus capsula eburnea Qui in eius sepulchro inuentus fertur.

¶ Prologus in librum.

Peruenit ad nos q̄ Cū hyppocrates morti appropinq̄ret p̄cepit vt virtutes iste scripte ponerent in capsa eburnea: et poneret capsa cū eo in sepulchro suo ne aliq̄s eā detegeret. ¶ Cū ergo voluit cesar videre sepulchrū hyppo. puenit ad ip̄z et aspexit ip̄m: erat aūt valde abiectū p̄cepit ergo ip̄m renouari et fabricari et corp⁹ ei⁹ si integrū inueniret deferri sibi: cūq̄ foderet sepulchrum inuenta est in eo hec capsa eburnea: et in ea iste virtutes: delata est ergo cesari: qui in ea aspiciēs Misdos amico suo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit ap̄a cui non inuenitur tactus: et fuerit man⁹ sinistra posita super pectus suum scias q̄ morieť vsq̄ ad. xxiij. dies: et precipue quando in egritudinis sue p̄ncipio palpat sepe nares suas. 2. ¶ Quando fuerit in vtrisq̄ genib⁹ ap̄a magnum cū vehemētia sitis scias q̄ morietur vsq̄ ad octauum diē: et p̄cipue quando in egritudinis sue p̄ncipio sudauerit sudore multo. 3. ¶ Qn̄ fuerit sup venā q̄ est sup ceruicē q̄ generat somnuz: pustula pua sup ip̄am sicut forma pulueris: scias q̄ infirm⁹ morieť 52. die a die quo infirmat⁹ est: et signū est qd̄ fit in p̄ncipio sue egritudis sitis vehemēs. 4. ¶ Qn̄ fuerit sup liguā pustula sicut naurati. et est naurea q̄ dicit musca canina aut sicut grana p̄tadactili scias q̄ morieť in die illo: et signū est q̄ desiderat in p̄ncipio sue egritudinis res calidas in suis naturis. 5. ¶ Qn̄ fuerit sup aliquē digitorū pustula nigra pua similis borobo et dolebit: scias q̄ morieť in duobus diebus ab egritudine sua. Et signū erit quod fuit in generatione sua grauis corporis. 6. ¶ Qn̄ fuerit in pollice man⁹ sinistre pustula parua similis fabe fusci vel pallidi coloris que nō dolet: scias q̄ in sexto die morieť a p̄ncipio egritudinis. Et signū est quia in p̄ncipio egritudinis assellauit assellatiōib⁹ multis valde. 7. ¶ Qn̄ in digito medio sinistri pedis fuerit pustula cui⁹ color est sicut terslonis aurificis scias q̄ habēs eam morietur. xij. die a principio egritudinis. Et signū est q̄ desiderat in principio egritudinis res habentes acrimoniam desiderio vehementi. 8. ¶ Quando fuerint vngues digitorum fusci vel pallidi coloris: et in fronte fuerit pustula sanguinea scias q̄ morietur in secūda die a principio egritudinis. et signū illius est: quia erit multe sternutationis in principio inceptionis sue egritudinis et multarum oscitationum. 9. ¶ Quando fuerit in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens et fuerit color ceruicis fuscus valde scias q̄ morietur quinto die egritudinis ante occa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

sum solis:⁊ signum est ꝙ minxit in principio sue egritudinis vrinā multam exuberantem.10. ¶ Quando fuerint super palpebram in⸗firmi tres pustule: quarum vna sit nigra:⁊ alia fusci coloris ⁊ pallidi ⁊ alia subalbedini decliuis scies ꝙ habēs eam morietur.xxvij.die a principio egritudinis sue:⁊ signum est ꝙ in principio erit sputi multi.11. ¶ Qñ fuerit super palpebrā vnius oculoꝝ pustula sicut auellana leuis fusci coloris: scias ꝙ morietˀ scđa die sue egritudinis.signū quia in principio sue egritudinis dormit somnū multū ⁊ grauē.12. ¶ Qñ fluit ex narib⁹ infirmi sanguis trahens ad subalbedinē ⁊ ruf⸗fedinē ⁊ apparet in manu ei⁹ dextra pustula alba q̄ nō dolet scias ꝙ morietˀ.iij.die a principio sue egritudinis.⁊ signū est ꝙ nō desiderat cibū oīno.13. ¶ Qñ appebit in coxa īfirmi sinistra rubedo vehemēs q̄ nō dolet scias ꝙ morietˀ in.ij.die sue egritudis.⁊ signū ē ꝙ in pͥnci⸗pio inceptiōis sue egritudinis habuit pruritū vehemēter ⁊ desiderat comedere olera.14. ¶ Qñ fuerit post aurē sinistram pustula nigra scias ꝙ morietˀ.xxviij.die sue egritudinis:⁊ signū ē ꝙ dsiderat potare aquā frigidā desiderio vehementi. ¶ Et si fuerit dura grauis alba similis grano frumenti: scias ꝙ morietur vigesima die a princi⸗pio sue egritudinis in alla hora in qua apparuit pustula: ⁊ signū est ꝙ mingit in pͥncipio sue egritudinis vrinā multā.15. ¶ Qñ fuerit post aurē dextrā pustula rubea ca.similis combustioni ignis scias ꝙ morietur.vij.die a principio sue egritudinis:⁊ signū est ꝙ vomit in principio egritudinis sue vomitū multū.16. ¶ Qñ fuerit sub mē⸗to pustula rubea in magnitudine fabe egyptiace scias ꝙ morietur 52.die ab inceptione sue egritudinis ⁊ signū est ꝙ spuit in sue egritu⸗dinis principio sputū multū.17. ¶ Quādo accidit dolor alicui in pͥ⸗putio ⁊ in pellicula q̄ cooperit caput virge deinde apparet in cubito pustula fusci coloris scias ꝙ morietur.v.die egritudinis:⁊ signū est ꝙ desiderat vrinā bibere in inceptiōe sue egritudinis.18. ¶ Quā⸗do fuerit sup̱ latus dextrum pustula nō dolēs fusci coloris: scias ꝙ morietur.ix.die egritudinis ante ortū solis:⁊ signū est ꝙ in egritu⸗dine sua facit multas oscitationes.19. ¶ Qñ fuerit in titilico sini⸗stro pustula fusci coloris i magnitudine citonij: scias ꝙ morietˀ.xv.die egritudinis:⁊ signū est ꝙ accidit in inceptiōe egritudinis som⸗n⁹ mult⁹ ⁊ grauis.20. ¶ Qñ fuerint sup calcaneū pustule nigre multe scias ꝙ morietˀ.xxij.die egritudis ⁊ signū ē ꝙ desiderat in pͥncipio aerē frigidū ⁊ cibos frigidos desiderio vehemēti.21. ¶ Qñ fuerit supra pect⁹ sinistrū pustula subalbida scias ꝙ morietˀ.iiij.die egritu⸗dinis ⁊ signū est ꝙ accidit in pͥncipio egritudinis prurit⁹ vehemens in oculis:⁊ nō sufficit scalpere oculos suos.22. ¶ Qñ fuerit in me⸗dio capitis pustula nigra sicut nux nigra lenis q̄ nō dolet morietˀ.xl. die a pͥncipio egritudinis:⁊ signum est ꝙ accidit ei in pͥncipio egri⸗tudinis desideriū melonū ⁊ exuberatio vrine.23. ¶ Quando sub ceruice fuerit pustula p̱ua ⁊ in palpebra inferiori oculi sinistri pustula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

etiaʒ alba: sciasq̄ morietur .xj. die egritudinis sue: ⁊ signū est q̄ accidit ei in inceptione egritudinis desiderium dulciū vehemens. Finis.

¶ Hyppocratis de hūana natura vel d̄ elemētis liber.

Quicūq̄ aūt cōsueuit audire dicētes de natura hūana vlteri⁹ q̄ q̄tū ipa ad medicinā ptinet: huic quidē nō est cōueniēs q̄ audiat hūc sermonē. Nō em̄ esset totū aerē hominē dicēdo eē ↄ neq̄ ignē neq̄ aquā neq̄ terrā neq̄ aliq̄d aliud. Nam q̄ hoc manifestū est existens in homine: sʒ volētib⁹ hoc dicere pmitto. 2. Videtur aūt mihi non recte cognoscere q̄d sit qui huiusmodi dicunt intentione quidem eadeʒ omnes vtuntur dicunt autem non eadem. Sed intentionis quidem ratiocinationem eandem faciunt. Dicunt enim quidam quod est ⁊ hoc esse vnum quidam ⁊ hominem: ṡm vero nomina non cōfitentur. dicunt enim ipsorum hic quidem asserens aerem esse hoc vnū ⁊ omnes alius aūt ignem: alius aūt aquam: alius ꝟo terrā ⁊ affert vnusq̄sq̄ suo sermoni testimonia ⁊ argumēta que nihil sunt. 3. ¶ Q̄ d̄ q̄dem igit eadē intentione oēs vtunt: dicūt aūt nō eadē manifestū est his qui cognoscūt ipsa. Sciet aūt vtiq̄ aliq̄s hoc maxime aduenienes ipis cōtradicētibus. 4. ¶ Idem em̄ hoīes sibi inuicē cōtradicunt eisdē audientib⁹ ↄtiū. Nūq̄ em̄ infra ↄnr idē hō accedit in eodem sermōe. Sʒ qn̄q̄ q̄deʒ iste optinet: qn̄q̄ ꝟo ille: qn̄q̄ aūt ↄtingit lingua labens ad ppl'm ⁊ iustū est vel populū cognoscere recte dicentē pbere sermonē suū semp vincētē cū reb⁹ siquidē ea que sunt cognoscit ⁊ recte asserit. 5. ¶ Sed mihi q̄deʒ vident hmōi hoīes dicere se ipsos in oībus ipsoꝝ sermonū ab insciētia. 6. ¶ Mellisi aūt ⁊ parmenidis sermonū dirigere. 7. ¶ De his quidē igitur sufficiant mihi ea que dicta sunt. Medicoꝝ ꝟo aliqui dicūt q̄ hō quidem sanguis solū est: aliqui ꝟo horū aiunt colerā esse hoīem: quidā ꝟo flegma. Ratione nō facietes. Et isti omnes eandē quidem esse aiunt q̄ vnusquisq̄ eorū noīa reuoluerūt et hoc vnū exn̄s pmutare ṡʒ formā potētiā coactū a calido ⁊ frigido ⁊ fieri dulce ⁊ amarū ⁊ albū ⁊ nigrū omnimodū: mihi aūt nō vident hec sic habere. ¶ Plurimi q̄dē igit talia quedā ⁊ adhuc proxima horum asserunt.

¶ Capitulum secundum.

Ego autem si vnus esset homo nunq̄ vtiq̄ doleret: non est em̄ a quo doleat vnum existens: si igitur ⁊ doleret necesse est ⁊ quod sanatur vnum esse: nunc autem multa. 2. ¶ Multa eniʒ sunt in corpore que quando ab inuicem preter naturam calefiunt ⁊ infrigidātur et desiccantur et humectantur egritudines generant. 3. ¶ Or multe sunt quidem species egritudinum: multa autem et medicatio ipsaruʒ est. 4. ¶ Dignior autem ego dicerem sanguinē solum esse hominem et non aliud ostendere ipsum non paruitantem formam: neq̄ fieri omnimode: sed aut hoc secundum tempus aliquod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

anni. aut etatis hominis. in quo sanguis existens videtur solum in homine conueniens est enim aliquod tempus esse in quo videtur ipsum in eodem esse: hoc autem dico & de eo qui dicit hominem flegma esse: & de eo qui dicit coleram. 5. ¶ Ego quidem de morbo quecunque dixero secundum legem & secundum naturam si hec sunt similia & iuuene existente: & sene & tempore & frigido & calido existente: & argumenta prebebo & necessitates nunciabo: per quas singulum augetur & diminuitur in corpore. 6. ¶ Primum quidem igitur necesse est generationem fieri non ab vno. Quomodo enim vnum existens vnum generabit nisi alicui misceatur deinde nisi eiusdem generis sint que miscentur & eandem habeant potentiam non generant: neque in hoc nobis conferunt. Et iterum nisi calidum frigido & siccum humido moderate se habeant adinuicem & equaliter: sed alterum alteri multum preemineat & fortissimum infirmissimo generatio non vtique fiet quare quomodo conueniens est ab vno aliquid generari. 7. Quod autem neque a pluribus generatur nisi contingat bene se habentia complexione que est ad inuicem. 8. ¶ Necesse est igitur natura tali existente & aliorum et ea que hominis humorem non esse vnum: sed vnumquodque que conferuntur in generatione habere aliquam potentiam in corpore secundum quam conueniunt: & iterum necesse est vnumquodque eorum discedere in sui naturam fiente corpore hominis humidum ad humidum: siccum ad siccum: calidum ad calidum: frigidum ad fridum. 9. ¶ Talis autem & animalium natura est: & aliorum omnium: sunt autem similiter omnia: consistit enim ipsorum natura ab ipsis predictis omnibus & finit secundum predicta in hoc: vnde consistit singulum hoc: & accessit. 10. ¶ Corpus vero hominis habet in se sanguinem flegma. co. rubeam: & ni. co. & hec est natura corporis: & propter hoc dolet & sanum est. 11. ¶ Sanum quidem igitur est quando moderate se habent hec complexioni que est ad inuicem: et potentie multitudine: & maxime secundum quod mixta fuerunt: dolet autem quando aliquid horum minus aut plus fuerit in corpore: aut discedat & non mixtum fuerit omnibus. 12. ¶ Necesse est quando aliquid horum discedit constat vnde discedit in se non solum egregie egrotat: sed quando superfunditur super repletum laborem & dolorem prebere. 13. ¶ Etenim quando aliquid horum extra corpus effluit plus superabundante dolorem prestat euacuatio. 14. ¶ Si autem iterum intus faciunt euacuationem & transmutationem & expulsionem ab aliis necesse est duplicem laborem prebere secundum predicta vnde differunt & quomodo superabundant. dixi autem vtique: quecunque dixero hominem asserere esse super hec existentia secundum naturam. 15. ¶ Dico autem esse sanguinem & flegma & coleram rubeam & nigram. 16. ¶ Et horum quedam primum secundum legem nomina determinata dico: & nullus eorum idem nomen esse deinde secundum naturam formas diuisas esse: et neque flegma non assimilari sanguini: neque sanguinem colere: neque coleram flegmati. Quomodo enim hec vtique assimulantia erunt adinuicem. 17. ¶ Horum colores neque similes videntur neque manu tangenti similia videntur esse neque frigida

similiter sunt neq̃ sicca: neq̃ humida: necesse ē igit̃ ex quo iterū dif-
ferunt adinuicē s̄m formā ⁊ potentiā ipsa nō ē vnū. 18. ¶ Siquidez
ignis et aqua nō idē sunt: scies vtiq̃ his q̄r hec oīa nō idē sunt: sz
vnūquodq̃ ipsoꝝ hz naturā ⁊ virtutē ꝓpriā: si eñ cuidā hoī dederis
pharmachū quod flegma agat: euomet tibi flegma. Et si dederis
pharmachū colagogū: euomet tibi colerā. 19. ¶ Secundū hoc autē
⁊ co. ni. purgabit: si dederis pharmachū qđ colerā nigrā agat: ⁊ si
ꝑcusseris ꝑtē aliquā ipsi⁹ corꝑis ita q̄ vulnus fiat: fluet exinde san
guis. 20. ¶ Et hec oīa faciet tibi tota die ⁊ nocte: ⁊ hyeme ⁊ estate:
quousq̃ potēs fuerit spiritū attrahere in se: ⁊ iterū remittere et nō
potens fuerit si in aliquo eorū q̃ cōstiterit priuabitur constiterunt
hec ꝑdicta quō eñ ꝯstiterit. 21. ¶ Primū aūt manifestū ē q̄ hō hz
in se hec oīa sp̄ quousq̃ viuit deinde facta sunt ex hoīe habēte: hec
oīa postea infiguntur in homine habēte hec oīa quecūq̃ ego dico ⁊
demonstro. 22. ¶ Qui autē dicūt q̄ vnū est homo vident̃ mihi hac
intētione vti aspiciētes eosqui bibunt pharmacha ⁊ destruūtur in
superflua purgatione: hos quidē colerā vomentes alios vero flā
hoc singulū ipsoꝝ cogitauerūt esse hoīez q̄r cū purgaret̃ videbāt ip
suz mori: ⁊ dicētes sanguinē eē hominem eadē intētiōe vtunt̃ aspi-
cientes homines iugulatos ⁊ sanguinem fluentem ex corpore: hāc
extimant esse animā in homine ⁊ testimoniis vtuntur in suis rōni-
bus. 23. ¶ Et primū quidem in superfluis purgationibus: nullus
mortuus est solā colerā purgatus: sed quare aliquis bibit pharma
chuz quod colerā vomit deinde flā. 24. ¶ Postea in colera coactē
vomūt. co. ni. finiētes autē ⁊ sanguinē vomunt purū hec aūt patiū-
tur: ⁊ a pharmaciis agētibus flā. 25. ¶ Primū quidem eñ flā vo-
mūt: deinde colerā rubeā: postea nigrā. Finiētes aūt sanguinē pu
rum ⁊ in hoc moriuntur pharmachū eñ cū ingreditur corpus pri
mū quidē agit qđcūq̃ eorū que sunt in corpore: si s̄m naturā maxie
fuerit: dem̄ aūt ⁊ alia attrahit ⁊ purgat. 26. ¶ Quēadmodū vege
tabilia ⁊ seminalia: qñ in terrā venerint attrahet vnūqđq̃ s̄m na-
turā qđ inest in terra. 27. ¶ Inest aūt ⁊ ascēsuz ⁊ amarū ⁊ dulce ⁊ sal
sum ⁊ omodū. 28. ¶ Primū q̄dē igit̃ plurimū huius attrahit in se
qđcūq̃ vtiq̃ maxie fuerit sibi s̄m naturā demū attrahit ⁊ aliam.
¶ Tale aūt q̄dē ⁊ pharmacha faciūt in corpore q̄cūq̃ vtiq̃ colerā
agūt: primū q̄dē imixtā purgauerūt colerā: deiñ mixtā. 29. Phar-
macha flegmatisēt primū quidē imixtū flegma agūt. deinde mixtū
⁊ interfectis sanguis fluit. 30. ¶ Primū quidē calidissimus ⁊ valde
rube⁹ deinde fluit magis flegmatic⁹ ⁊ colericus auget̃ aūt ī hoīe
flegma q̄dē ī hyeme: hoc eñ ī hyeme maxie s̄z naturā eoꝝ q̄ sūt ī cor
pore frigidissimū ē. argumēta aūt hoꝝ qđ flegma q̄dē frigidissimū:
si volueris tāgere flegma ⁊ colerā ⁊ sāguinē flegma īuenies frigidis-
simū existere. ⁊ ēt viscosum est: ⁊ violentia maxie ducitur post colerā
nigrā. quecūq̃ aūt violētia veniūt calidiora fiūt coacta a violētia:

attamē vero ⁊ ad hec omnia frigidum est flegma: videtur a sui na
tura: quod hyems replet corpus flegmate: scies vtiq; hi homines
spuunt screant flegmaticū hyeme ⁊ tumores albissimi fiunt marie
ſm hoc tp̄s ⁊ alie egritudines flegmatice: vere aūt flegma quidem
est fortissimū in corpe ⁊ sanguis augetur: ⁊ frigora exeūt ⁊ aq̄ supue-
niūt. 31. ¶ Sāguis autem secundum hoc augetur ab ymbribus ⁊
calidis diebus et secundū naturā eñi ipsorū: hec sunt marie annuz
humidū aūt est ⁊ calidū: scies aūt his hoīes ꝟe ⁊ estate: occupantur
marie a dissenterijs ⁊ ex naribꝰ sanguis fluit ipsis ⁊ calidissimi sunt
⁊ rubei estate ꝟo sanguis potēs ē ad hec ⁊ colera excitatur in corpo
re ⁊ descēdit vsq; ad autūnū. 32. ¶ In autūno aūt sanguis modicus
fit ɔtrariꝰ eñi ipsius autūnus naturaliter fit. 33. ¶ Colera aūt esta-
te ɔtinet corpꝰ ⁊ autūno. 34. ¶ Cognoscēs aūt his hoīes spōte hoc
tpe colerā vomūt ⁊ in accessionibꝰ medicinarū colere purgātur. 35.
¶ Manifestū aūt ⁊ in febribꝰ ⁊ in coloribꝰ hoīm flegma aūt estate
infirmiꝰ ē ipsuz seipso: ɔtrariū eñi est tp̄s nature ipsius siccū nāq;
ē ⁊ calidū. 36. ¶ Sanguis aūt in autūno fit minꝰ in hoīe. 37. ¶ Sic
cus eñi ē autūnꝰ ⁊ īfrigidare vtiq; incipit hoīez. 38. ¶ Nigra autē
colera autūno multa ē ⁊ fortissima. 39. ¶ Qñ aūt hyēs aduenit co-
lera īfrigidata modica fit ⁊ flegma augeť iterz a multitudine eorū-
dez ⁊ a lōgitudine nociuū hñt: q̄ igiť hec oīa super corpꝰ hoīs a tē-
pore aūt circū īmittēte qñq; q̄dez plura fiūt ipsis ipsa qñq; minora
singula ſm partē ⁊ ſm naturā: quēadmodū annus totꝰ participat
oībus ⁊ calidis ⁊ frigidis ⁊ siccis ⁊ humidis. Neq; eñi vtiq; manet
illo tpe aliquid horū sine oībus q̄ sunt in hoc mūdo. Sz si aliq̄s de
ficeret oīa perirēt: ab huiusmodi eñi necessitate oīa ɔstiterunt ⁊ nu-
triunť adinuicē. ita aūt ⁊ si quidē ab hoīe deficiāt ex his cognatis
nō vtiq; posset viuere hō. dñatur eñi in anno quādoq; hyems ma-
xime: quādoq; aūt ver: quandoq; vero estas: quandoq; vero autū-
nus. 40. Sic autē ⁊ in hoīe quādoq; quidez dominatur flegma: qñ
q; aūt sanguis: quādoq; vero colera. 41. ¶ Primo quidē rubea de-
inde nigra dicta: testimoniū autē manifestius si volens eidem hoī
dare id pharmachū ter in anno vomet tibi. hyeme quidē flegmati
ce: vere autē humidissime. Estate aūt colerice: autūno nigerrime: de
bent igitur his ita se habētibus quecūq; quidem egritudinuz hye
me augētur: estate finire. 42. ¶ Quecunq; vero estate augenť hye
me finire. 43. ¶ Quecunq; ipsarum in perYodo dierū nō permittā
tur: perYodū aūt dierū iterū dicemus. 44. ¶ Quecūq; aūt vere su-
peruenīnt egritudines expectare cōuenit in autūno permutatio-
nem esse egritudinis. 45. ¶ Quecūq; vero autūnales egritudines
harum permutationē necesse est esse. 46. ¶ Qd̄ aūt ſm hec tēpora
excedit morbus scire oportet q; annus ipse fit ⁊ medicum sic opor-
tet curās facere: ad egritudines: vt singula harum dominatur in
corpore ſm qd̄ tēpus qd̄ est ſm naturā ipsius. Maxime aut em cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

gruit scire et hoc cũ illis q̄ egritudines ex repletione fiunt: has eua cuatio sanat. 47. ¶ Quecunq̃ vero egritudines ab euacuatione fiunt: repletio sanat. 48. ¶ Quecũq̃ ab ocio egritudines gñantur labor sanat. ¶ Uiuersaliter autem scire oportet medicum.

¶ Hyppocratis de aere et aqua et regionibus Liber.

Quisquis ad medicine statũ accedere curat necesse est prius anni tẽpora et q̄ in eis generantur attẽti⁹ requirat. 2. ¶ Que quidem nõ solũ dissimilia adinuicem sepe distare videnẗ: verũetiã et singula se in se, varian do sibimet alteranẗ: in annis nãq̃ sua tpa eorũdem cõplexionibus suũ tẽperamentũ custodientib⁹ q̄ morbi nascunẗ nõ ab eisdẽ degenerare: sed similes et concreari videntur. 3. ¶ Ecõtra ṽo tpa inter se dissonãtia et a se aliena dissolui q̄ difficiles pcreãt egritudines: hyems ṽo est frigida et humida ver vero calidũ et humidũ. Estas ṽo calida et sicca autũn⁹ ṽo frigid⁹ est et siccus: q̄ causant vtrũq̃ si decreuerint ṡm magnitudinem eiusdẽ cõplexionis ac paruitatẽ in tantã vt neutrũ nature sue familiare existat tps qd̄ in eis tẽporibus q̄ diuersa sunt accidere solet. 4. ¶ Est etiã qñ hyẽs frigidiorẽ humiditatẽ suã in sua retinet q̄litate. 5. ¶ Est qñ estas calidiorẽ et sicciorẽ hec iõ ɔtigũt q: a vẽtis tã calidis q̄ frigidis: siue vniuersales siue locales sint corpori mala tpa mutantur. 6. ¶ Oportet aũt te esse attẽtũ circa ṽtutes aquarũ. vt pote q̄ diuerse in pondere et sapore sint: de hac eñi q̄ bibũt: eorũ ventres calidi ac tumidi fiunt: corpora macra: cubiti et spatule tenues. Similiter facies quia maximum carnis ad splenem confluere cogitur: vnde malus sanguis procreatur. 7. ¶ Illam vero bibẽtes multa superabundant comestione. esuries enim illis perseuerat atq̃ crescit: sitis quoq̃ similiter: superiora ventrium cũ media inflantur. quapropter fortibus catarticis vtendũ est illis hac egritudine hyeme et estate continẽtur accidit aqua illis citrina: et intereũt estate vero dissinteria: lienteria lõga quartana laborãt qui morbi naturam peruertunt. et mutant et in aquã cadunt citrinam et pereũt 8. ¶ Juuenes illorum pulmonis dolore aliis q̃ passionibus eorum mẽtes perturbantibus affliguntur. 9. ¶ Senes acuta febre ardenti: et ex ventrium constrictione accidente vexantur. 10. ¶ Mulieribus apostemata de genere flegmatis albi innascunẗ: neq̃ cõcipiũt neq̃ pariunt nisi cũ magna difficultate atq̃ molestia corpora eorũ magna et grossa. quãto plus protenduntur in longitudine: tãto graciliora fiunt: menstrua non ṡm qd̄ oportet pfluũt. 11. ¶ Pueris hernia. viri causon crurium vulneribus infestantur. Sed et qui huiusmodi nature sunt eis impossibile est vitam extendi. Sed intempestiua senecta prerapiuntur. 12. ¶ Mulieres sibi grauide videntur:

cum vero partus aduenerit tempus vteri fetu inanes tumore rela xantur: hmoi passione decepta matrix quecunq aque citrine coadunatione intumuerit laborat. 13. ¶ Ad hac itaq quam pdiximus aquam ptines est: et ea que a calida terra surgit: aut a ferro metallo: vel ere siue argento: vel auro: vel sulphure: aut allumine: vel pice vel nitro: quas oes ab ingenti constat exire calore huic ergo aquarum vel terrarum generi nulla oino spes iuuatiua vel salubris: sz dure oes habent at qz bibentibus stranguriam nimiamqz iportant solutionem. 14. ¶ Uerum ea que in altis locis aque siue puluerulentis monticulis aliarum et optima et saluberrima saporata talis neqz multa vini commixtione indiges est hyeme calida esta te frigida: siliter quoqz et ille q a pfundiusculo exurgunt fonte aquarum etiam melior est ea q ab ortu solis et maxie esti uo tpe decurrit alba: perspicua atqz proculdubio odorifera est. 15. ¶ Que vero est lenta et grauis currens: ea sicca atqz bibentibus nisi opus fuerit minime est iuuatiua: quibusdam enim naturis et egritudinibus pfutura vr. 16. ¶ Deprehendimus vero hoc ex lapidibus q in pueris nascuntur. sz ppterea qz vrina clara et subtilis est emittunt: qd vero grossum et turbidum remanet: et lapis efficitur: lac etiam si malum est lapidem in vesica lactentis facit. Maxie aut si calidissimum coloribus rubeis ptines est. ventrem enim et vesicam calefacit et vrinam incenditet lapides facit. quapropter huiusmodi infantes vinum subtile bibere iuuat qd necvenas scindit nec excoriando disrumpit. 17. ¶ In mulieribus aut non crescit lapis qz ea qbus mingunt loca parua sunt larga lata: nec fortiter fricant vel scalpunt ea. nec tractando manibus cum illis sicut masculi ludunt: neqz enim ad eorum ora q intra vuluam latent longius remota tangere possunt. 18. ¶ Ceterum masculi mictorium in summo est virge. 19. ¶ In feminis vero longius e os vesice. 10. ¶ De temporibus vero expedit contemplationem tuam adhibeas vt anni habitudo si salutifera sit vez aut egrota cognoscas. Si enim ortus stellarum put dz fuerit et occasus i autumno aq multe. 21. ¶ In hyeme vero pauce: neqz serenum: neqz frigidum plus opportuno. Uere quoqz et estate aquarum contemperantia annum sanum atqz saluberrimum necesse est esse. 22. ¶ Si vero signa secundum qz debent in ortu et occasu non fuerint opportuna: hyems vero sicca et borealis. Uer aut pluuiosum: et australe febres acutas: atqz lyenterias in estate necesse est venire. qz videlicet intrans autumnus vel estas terram vernalis pluuie non in estate infusam inuenit sic quoqz austrinum duplicare necesse fuerit: propterea quia terra insula sit et a solis ardore calida: ventres igitur graues molles humidi: vnde et multa egestione abundant. Cerebra autem tenera fiunt in hac itaqz qualitate dum aer habetur mordet carnem et corpus: acutissime febres tunc ingruunt vel irrunt et maxime his qui flegmatici sunt. Lyenteria vero mulieribus et quibuscunqz viris naturalis complexio humida est. Si autem caniculare tempus pluuiale fuerit multum et hyemale ventiqz super ianuas irruunt morbi extiguuntur

atq3 autũnus speratur futurus salubris multotiens pueri ⁊ mulie
res commoriuntur sed ⁊ sensum pauci quorum qui euadũt in quar
tanaz febrem: a quartana vero in aquã citrinã deueniũt. 23. ¶ Quõ
si ecõtra hyẽs austrina nimisq3 pluuiosa fuerit. Uer autem siccũ ⁊
boreuz: mulieres pregnãtes in vere abortiunt si tũc eis temp⁹ pariẽ
di fuerit. 24. ¶ Si quoq3 fet⁹ emiserint anibilatos atq3 defectos
emittũt: qui aũt continuo mouent: aut viuunt semp anibilati atq3
defecti. hominũ lyenteria: oculorũq3 dolorẽ. Alij catarruz de capite
in auriculã patiunt: s3 delicatis ⁊ mulierib⁹ lyẽteriã: idelicati nãq3 a
capite i vẽtrẽ descẽdit eis flegma. Eisãt q̃ colerici sũt fum⁹ ascẽdit:
ad cerebrũ ⁊ circũtegit illud. 25. ¶ Mulieres eo⁊ semp egrote multi
fluis menstruis redundantur nunq3 pinguescunt que videlicet non
illis naturaliter sed ex morbo contingit: sed cũ concipiunt plurime
abortiunt. nati vero eorum plurimuz spasmo ⁊ anhelitu: morboq3
yleos afficiuntur. 26. Hunc autem locum viri inhabitantes lyen
teria ⁊ colerica dysinteria ⁊ ephydimõ idest febres longa ⁊ ventus
ac emorroys affligit: pleuresis ṽo aut peripleumonia aut causon
morbi ue acuti: ꝓpterea q2 ventres liquidos habẽt oculi eorũ ca-
cesia infestantur: nec tamẽ forti vel longa nisi quando super illos
vniuersalis accidit morbus moto vez austro a eremq3 mutãtem eo
rum capita nebula et fumo implẽtur. Et si deniq3 ad quinquagin-
ta peruenerint annos in os a capite reuma ipsi que in epilepsiã ca-
dunt que cui aduenerit totũ corp⁹ possidebit: ⁊ maxime si caput su
bito calore vel frigore ꝑcutiat: q̃squis ṽo locus frigidorũ ventorũ
locis oppositus est siue ortui ꝑtinens siue occasui illi venti sui loca
les vẽti sunt a calidis aũt obtegit: aq̃ itaq3 sue sicce graues digeri
plurimũ dulces sunt. hitatores duri ⁊ fortes sed eo⁊ crura gracili
bus tortisq3 sunt ꝑtinẽtia: vẽtriũ ṽo iferiora hñt durissima supio-
ra ṽo lenia ⁊ mollia atq3 currẽtia plurimũq3 de colera non de estate
capita sana durissima: sed ipsi plurimi rũpunt: vñ ⁊ hernia onerã
tur plurimũ ṽo in pleuresiz morbosq3 acutos necesse ẽ icidãt q2 vẽ
tres ꝯstricti sunt sicq3 ex q̃cũq3 morbo in ẽpima ducunt ei⁹ rei cã est
tetan⁹ corporis ⁊ ꝯstipatio vẽtris in quibus etiã vene rũpuntur ex
frigiditate sue aque multum comedũt nec tñ multuz bibunt quia
vtriq3 sufficere nequeunt non illis obtalmia facile euenit: s3 si eue
nerit oculi cõcrepantur. 27. ¶ Iuuenes eorũ cũ ad annorũ triginta
etatem peruenerint multũ in estate sanguinis per nares flurum q̃
multũ patiuntur nonnulli in epilepsiam cadunt si tamen ceciderit
fortissima est: alij diutius viuunt q2 quecunq3 exeunt super corpora
eorũ non infunduntur neq3 dolent: habitus rudis animiq3 minime
modesti sunt qui vtiq3 loca les morbi nunq3 in huiusmodi morbi lo
ci incolis adueniũt nisi quãdo vniuersales affuerint. mulieres ibi-
dẽ steriles ex frigiditate aque ⁊ siccitate cũ tarda digestiõe neq3 eẽñ
menstrua illis pro oportuno; sed parua ⁊ mala adueniunt que cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

cōceperint difficiles ex malignitate aque parturiūt: neq3 eñ pluri mo abortiunt. q̄ aūt pariūt filios lac hr̄e nequeūt: s3 hoc ꝓpter cō gelationē ac frigiditatē aque ⁊ asperitatē: spasm⁹ quoq3 accidit il lis: dolor quoq3 pulmonis atq3 cōsumptio qd grece epilentos no minat ⁊ maxie in parturiēdo: ⁊ ex eiusdē part⁹ difficultate: qr vide licet nerui ⁊ vene que in pulmone sunt disrūpunt: pueri earū⁊ puel le ex aqua citrina laborāt pueri quidē in testiculis: s3 cū adoleue rint euanescit ac dissoluitur pueri tandem polluuntur.

De ventis calidis ⁊ frigidis ⁊ vrbibus q̄ in eis site sunt ea dē intentione cōtinent. Itaq3 de omni vrbe quecunq3 est inter estiuū ortū et hyemalē sita: ⁊ q̄cūq3 huic cōtra posita sic est accipe re omnis vrbs q̄ in ortu solis posita est securior est q̄3 que in septē trione est vel in calidi venti flatu sedet: in illa eñ calor ⁊ frig⁹ mino ra ⁊ sicciora. 2. Morbus quoq3 minor ⁊ leuior. necnō et aqua q̄ scd̄m solis est ortū clara leuis ⁊ humida nēpe aer ibi nunq̄3 grossus habetur qr nimiū a solis presentia ꝓhibetur qd ex hoc datur intel ligi: qr aer humidior in mane grossior ⁊ spissior reperit: ea ꝟo que apposita est in solis occasu: humiditatē semꝑ h3 aeris. Habitātiū facies pulchre ac leues colores splēdidi perlucētes nisi his qdlibet aliud accidēs obstat. 3 ¶ Masculoru3 voces sunt clare et acute hi vero facile irascuntur nec obtemperātur germina nascentia lo ci meliora alijs atq3 salubriora. 4 ¶ Aque salsuginiꝑtinētes male sunt ac nociue: aque fontiū s̄m ortu3 solis existentiū omnium sunt meliores: secundo vero omnium eorū que inter estiualē⁊ hye malem ortū sunt: quorum etiam meliores sunt orientis ortui perti nentes. Postea vero que inter occasum estiualem et hyemalem exi stunt: sed harum omniū peiores meridiane sunt inter hyemalē or tum ⁊ hyemalem occasum existentiū: ille vero que in septentrionis parte: sunt alijs meliores. Quarum illas que currūt quisquis san⁹ fuerit ⁊ fortis bibere sine timore potest: de quib⁹ nimirū sicut egro tanti bibere opus fuerit illa que sue egritudini conueniat est eligē da quod si ita fecerit non deuiat a salute: ventrē duru3 habentem aqua saporata leuis ⁊ clara iuuat. 5 ¶ Mollem vero vnctuo su3 atq3 flegmaticū dura ac tarda digerit omnis aqua que cito de geritur, vētrē facit mollē ⁊ humidū: tarda aūt ⁊ dura calefacit atq3 cōstringit. praue aūt intelligūt palāq3 delinquunt: qui ꝑ aquā sal sam ventrē mollire ex sue scientie paruitate extimāt. illa eñ contra solutionē q̄ dura est⁊ tarde digerit. vētrē desiccat postq̄3 hūidū red dūt. 6 ¶ Aq̄ pluuiales leues saporate ac lucidissime sunt. ꝑmo nāq3 sol ab aquis qd subtili⁹⁊ leui⁹ est attrahēdo assumit: qd inde dep hēdim⁹: qr id qd graue ⁊ salsum fuit in suo mō remanere videm⁹ s3 sol qd leui⁹⁊ subtili⁹ est nō solū de fluminib⁹ attrahit: s3 etiā de ma rib⁹ ⁊ q̄buscūq3 locis humidis: humiditas nāq3 in reb⁹ hūidis inue nitur; necnō in oibus qd humiditatis subtili⁹: ac leui⁹ est a sole de

ctari sic comprobatur: si quis enim sedeat ad solem opertus etiam vestimenti s sudat equaliter. 7. ¶ Si vero in umbra est inequaliter: vt est longinquus a sole et remotus: vnde et aque pluuiales putrent malumque odorem exhalant: quia ex multis congregate sunt aquis: et ideo leuiores alijs putrescere solent ac mutari. cum autem sol accipit eas et in altum suspendit frigescunt et aeri commiscent: turbidum vero suum quod nigredinem reddit seorsum in nube iungitur: quod vero le uius est purgat atque dulcescit. Quia de sole decoquitur sicut et omne cum coquit saporitum dulce efficitur. 8. ¶ Hac ergo humiditate fit a sole dispersa in aere atque suspensa: sed eam in vnum coadunatam venti ex diuersis partibus concurrentes collidunt dissoluentes quam corruit: et rursus marie cum ea tracte: secundum quod opus fiunt quod vtique plurimum numquam fit nisi cum nubium grex a ventis in vnum perfecte est coadunatus: atque alijs ventis precurrentibus interceptus dispergitur: et idem cum subsequens nubes illam premit: et humiditas cadit. Cum nubibus grossis nigrescentibus spissis atque grauatis obuiam venti venientes confligendo comprimunt. humiditas cadit sicque pluuia crebra descendit. He itaque omnes aque putribiles quidem sunt sed non debent habere odorem: quia si contingit odor: bibentes brancosi fiunt atque tussim: vocisque sustinent grauitatem: he aque si coquantur nihil prosunt. 9. ¶ Aqua vero glacialis atque niualis omnis mala est: postquam enim semel fuerint congelate numquam in pristinam conuertuntur naturam. quicquid enim aque saporitum est et leue clarumque fuerit ac purum id gelu adueniente totum recessit: quod vero turbidum permanet: quod sic poteris probare si enim aquam in vase ad mensuram positam sub celo congelari dimiseris cumque congelata fuerit in sole vel quolibet alio calido loco liquefacta eadem remetieris mensura: multo minus inuenies esse. 10. ¶ Similiter autem de gelu et niue: ex quibus nimirum omnibus significat: quod sol aque subtilitatem ac leuitatem accipit et dispergit gelu super eam nihil potest. grossum vero non dissoluit aut de loco remouetur. 11. ¶ Omnis aqua de niue et similibus peior est omnibus a quam multiplicat bibentibus stranguria: et in vesica petra: atque in subrenalibus: dolorem in coxis et herniam in testiculis gignit: et maxime ea que de magnis fluminibus aliorum lacuum stagna recipientibus: vel ex multis et diuersis riuis fluentibus est similiter et ea que de altis locis currunt. non enim omnes similes sunt: est enim saporita et dulcis et salsa hyemalis: et que de calidis currit locis. harum ergo cum alie alijs commiscentur modo vincit fortior modo minor secundum ventos. Hec enim septentrionali confortatur vento. illa vero meridiano: quam quidem si in vase moram fecerit: fecem quoque necesse est vt faciat: et harenam. bibentes autem huiusmodi quos diximus morbis afficiunt. ¶ Quibus vero venter mollis est et lenis: neque vesica multum calida: neque in collo iuncta hi sine difficultate mingunt: neque quicquam turbidi in vesica relinquunt: et quorum vesica inferiora habet calidissima: necesse est vt collum habeat tortum: quia ergo illa in calore naturam excessit: eius inde collum intumescit. quapropter et vrina non egre

ditur:sed in inferioribus retenta comburitur. Et quod itaqꝫ le-
ue est ⁊ subtile mictu emittitur:qđ turbidū ⁊ grossum est ibidem cō
gelatur. Sed congelatio illa in primo quidem anno fit parua: post
ea vero capit augumentum. quuncqꝫ abundantius mingunt: quod
cuncqꝫ grossum in vesica retinetur:⁊ sic ibi inuiscatum in lapidem
conuertitur. Cum ergo mingere volunt:in os vesice lapis descēdēs
obstruit.⁊ vrina refragat:tūc ꝟo dolor augumētat:quāobrem iuue
nū virge pruriūt. Unde ipi scalpūt:⁊ excoriāt eas:causam illā ibidē
esse putātes:vis autē huiꝰ rei varia est. 13. ¶ Si quis ꝟo ignotā sibi
adeat vrbē:illius situꝫ inquirat:oportet ergo quomodo videlicet er
ga vētos ⁊ ortū solis posita habeat:nō ei in oībꝰ hoc equaliter est sep
tentrionalis nāqꝫ cōtra naturaꝫ meridianam est. atqꝫ sitꝰ oriētalis
non sicut occidentalis est. Sed illi ciuitati que contra solis ortum
ac septētrionalis situm ventum habet ⁊ aquā saporitam parum in
ter alia supradicta loca ab aeris mutatiōe nocetur:ecōtra vero cu-
iuscunqꝫ humiditates ⁊ aquas salinares bibunt atqꝫ paludestres:
nec aperta est secundum orientem nec liberum hꝫ odorem eis multū
est aeris nociua mutatio. Et etiam maximum est studium adhiben
dum bonitati aquarū vel malignitati earū. 14. ¶ Si paludestris vi
delicet ⁊ aut stagnea aut mollis aut grossa aut ne ab oriētum locis
decurrat:siue petrosa siue salsa sit:aut dirigeri dura. 15. ¶ Sed nec
in terris negligētiā habeat:si sicca sit ⁊ lina quosa vel humida ⁊ aq̄sa
aut cōcaua aut arcta vtrū edita ⁊ eminēs. 16. ¶ Similiter aūt est ⁊ in
habitantiū dieta:vtrū illis amabiliꝰ vel saporosiꝰ sit potꝰ ne an cibꝰ
an quies an exercitiū vel labor vel mādducare. De his aūt oībꝰ inq̄rē
dū est. Sciēdū nāqꝫ qꝛ si q̄s hec oīa vel hoꝝ plurima q̄ diximꝰ cogno
uerit. 17. ¶ Si in aliquod oppidū ingrediatur: qđ nuncqꝫ antea au
diuerit vel sciuerit quicqꝫ ex eo nihil aliud latebit:tā de ciuili mor-
bo:qꝫ de corporū habitatorum naturis:⁊ cuiusmodi sint: morbum
itaqꝫ curare poterit:neqꝫ in subtilitatē opportune curatiōis erra-
bit:neqꝫ eñi hec ignorās quicqꝫ curare:vel arbitrio poterit opari.
postqꝫ quoqꝫ aliqđ temporū trāsierit accidētia vniuersalia ⁊ accidē-
talia loci in locis in hyeme ⁊ estate ventura predicet:necnō ⁊ singulos
morbos q̄ singulis hominibꝰ accidere debeant ex eoꝝ dieta:nisi ꝟo
morbi ex aeris prauitate ꝓcederēt:nō quidē vniuersaliter sed parti-
culariter ingererēt. 18. ¶ Cū igitur medicus temperantiā aeris tē-
porumqꝫ discordiā p̄notauerit. sciētia sua semp vtilis ⁊ ad sanitatis
ingeniū cōuenit morbi:ea vero que de re altissima tractauimꝰ recta
tenent ⁊ credūt norit astronomiā nō minimam partē esse medicine q̄
quippe homines premonet mutationes partis temporuꝫ. 19. ¶ Itē
ciuitas que contra posita est calidis ventis. s. que inter ortum ⁊ oc-
casum equinoctialis mediū tenet: ea semper ab eis incutitur: aque
vero illius multe ⁊ calide sunt :aque salse calefiunt in estate ⁊ re-
frigescunt in hyeme. 20. ¶ Habentium capita humida et fle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

gmatica ventres semper salubres & defectio semp er possidet corpa multo cibo vel potu. sufficere pter corporum defectionem nō pos sunt: & ideo multum recipiunt potum: quia eius multus est ascen sus: que quidem ciuitas temporis vernalis est similis in tempera mento caloris & frigoris. Egritudo in ea minor ac inualidior. Si militer autem & omnis ciuitas in ventos parū caloris sita habet.

¶ De diuersitate aquarum que est inter bonitatem et maliciam & diuersitate terrarum.

Hic etiam dicturi sumus que aquarū sunt meliores: vel salubriores que peiores plusue nociue et quicquid iuua minis: vel nocumenti eas cōmitetur. que videlicet sciē tia multa est: & ad corporee sanitatis ingenium.

¶ Aque igitur turbulente stagnantes salmares & palu stres: estate calide sunt: & grosse: austeri odoris proprie quia non currunt: sed permanent pluuia superueniente: atq₃ solis splēdore perpetuo eas comburente. Itaq₃ necessario fiunt male: & absq₃ ca lore coleram rubeam generant.

¶ Hee quidem in hyeme frigide congelate atq₃ turbide sunt ex niui bus & earum congelatione: quare flegmatice deueniūt. Brāchos et colerā pcreātes: dolorq₃ accidit oculis ex caloris & siccitatis in corporibus dominatione senibus catarrus: ex defectione neruorū et consumptione: quidam vero moriuntur: aliis autē latera desic cantur dextera.

¶ Si enim hyems calida pcesserit: & austrina: neq₃ a natura corpo ra indurauerint & vene. Uer aūt subseq̄tur siccum: & septētrionale: cū itaq₃ id supflui qd h₃ cerebrū cum reumate: & tussi deberet dissolui: tunc poti⁹ cōgelatū reddit: atq₃ coagulatū: postea vero intrāte esta te cū suo calore sic magna mutatio fiat: pdicte accidūt egritudies. Sed & illi ciuitati q̄ ɔtra solis ortū ac septētrionis ventū siccū h₃: & aqua saporita: parū inter alia supradicta & ab aeris mutatiōe no cere cōtra vero & cuiuscūq₃ habitātes salmares aquas bibūt: atq₃ palustres: neq₃ posita est p̄m orientem neq₃ liberū habet odorē: eis multū est aeris mutatio nociua.

¶ Si vero estas sicca nimiūq₃ calida fuerit: morbi cito euanescūt. Si vero pluuiosissima extēdent. quacūq₃ eñi morb⁹ occasione aduenerit illū in putredinē necesse est cōuerti: quos quidē morbos mollicies ventris quā greci vocāt: & aqua curina semp consequitur: qr nutri ti sunt non cito vel leuiter: nec grauiter desiccant.

¶ Si vero estas nimis pluuiosa fuerit & austrina & autūnus simili ter hyemē egrā est necesse futurā. flegmatici ergo & qui q̄draginta annorū sunt in causon. Colerici in pleuresiʒ ac pipleumoniā cadēt.

¶ Qd si estas sicca: & austrina: autūnus vero similiter pluuialis sit atq₃ septētrionalis: in hyeme dolores capitis facillimeq₃ cerebri: atq₃ tussis: raucitas q₃ accidit: & reuma quibusdā vero & ptisis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Si aũt septentrionalis sit: neq3 dieb⁹ canicule pluat: neq3 arturi euadũt flatici ꝛ cõfortant. Similiter aũt ꝛ q̃ huiꝰ nature sunt atq3 mulieres. Colericis ꝟo est vade nociuũ: q2 eoꝝ siccitas suscipit incrementũ: accidũt itaq3 illis accidẽtia febrisq3 acuta ac diuturna.
¶ Alijs ꝟo colera nigra: qḋ eñi est ex colore rubeo subtili ꝛ aquoso incẽdit: qḋ ꝟo grossum relinquit. silr quoq3 ꝛ de sanguine: quapropter hec p̃notata passio cõtigit: in flaticis aũt cõtra est.
¶ Juuenũ corpa nõ mollia sed sunt sicca ꝛ spissa. itaq3 q̃ ea que diximus bene pscrutãdo nouerit ppendere: poterit prenũciare q̃ morbi sunt venturi ex tpis mutatione. Cõsiderando ipsam ꝛ mutationis eẽntiã ꝛ rursus maxime que fortior sit ꝛ supans in qua vc3 medicũ nõ vltro dare catarticũ op3: neq3 coquere anteq3 decẽ dies vel plures transacti sint: fortior aũt plusq3 nociua ea mutatio q̃ solis est mutatio estiua: mutabilior hyemali ꝛ autũnali. Hec vero dua b⁹ de causis. Considerandũ quoq3 ꝛ arturi ortũ ꝛ occasum pleiadũ his nãq3 tpibus morbi plongant: sed quidã magis: alij ꝟo minus alij autem mutantur in alium.
¶ Dicendum quoq3 est a nobis de asie ꝛ europe distãtia quotq3 diuersitates adinuicẽ hñt: in oibus aũt rebus nature: ꝛ in forma in qua etiã nõ paru3 distare noscũtur: de qua re: q2 multa sunt que referim⁹ ad eas que plurime sunt: ꝛ ad fortiores resolutiones sermonem redigere volo. Asiã europe valde contraria est in omnibus nascentium hoimq3 naturis.
¶ In illa quoq3 quecũq3 meliora q3 in ista sunt: atq3 precipua hominum vero qualitas mãsuetior: atq3 modestior est necnõ ꝛ aie vires excellentiores ibi q3 vsq3 locoꝝ sint: quoꝝ itaq3 omniũ bona ipsoru3 complexio cã est: illius eñi loci regio in medio solis ortu est. vnde inhabitantes neq3 calore: neq3 frigore superabundãt: quod vero multitudo ibi rerũ ac magnitudo maior q3 vbiuis locoꝝ est inde venit q forte est id qḋ a natura est. q2 complexio equalis est: nõ tñ omnis asie terra equalis est cõplexionis: sed varia est.
¶ Que vero ciuitas inter calidũ ꝛ frigidũ: ibi media locata est ei⁹ cõplexio tpata: arbores ingentes ꝛ excelse: ꝛ aque saporite: ꝛ apte siue de celo descendẽtes siue de terre fontibus surgẽtes: neq3 nimio exardẽt calore neq3 multa exardẽt siccitate.
¶ Semina quoq3 ꝛ plãte ibidẽ multiplicant: necnõ ꝛ ab ipsa terra vltro generant hoies etiã suoꝝ arboꝝ fructibus vescunt: q2 de locis suis ad alia sibi magis cõgrua transplantant: atq3 gñare faciunt pecora sua castrant ꝛ armẽta: ideo q2 nimis quieta sunt: bonu3 q3 habent alimentũ: hoies ipsi beniuoli nobiles habitu: carnosi corporis atq3 magni: formosi parum dissimiles magnitudine voce. ꝛ pulchritudine: nã loci ꝛ regionis illius contẽperantia: temporum vicine vernalis cõplexiõis 9similes sunt. qui ergo huiꝰ nature sunt sollicitudini apti atq3 labori nõ inuite: sed voluntatis effectu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et sciendum q̄ ex tēperamento abūdant animalia ⁊ eorū forme varianť egyptus quidē de nuberib⁹: sufficit hec nostra in hoc sententia ptinentiā ad dextrā hyemalis ortus vsq̄ ad illū transitū q̄ michonitus noīatur europe similis est. Ubi eñi multa tēpor mutatio est illa regio aggrestis: ⁊ inequalis longos montes ⁊ altos hñs multāq̄ arbor varietatē. Ubi vo pua mutatio: illic inequalis regio est. Si q̄s aūt hoīm q̄litate ⁊ hitu timeť q̄sdā eor excelsismōti b⁹ nimiūq̄ aq̄s sil'cs eē repienť q̄litate. alios aūt subtili⁹ parūq̄ aq̄s ptez vo palustri terre multū herbe fiere alios sicce ac grosse.

¶ Adhuc quoq̄ si tpa inter se varianť. ⁊ eor forme diuerse efficiūtur: de gente vero illa que parū inter se distat vniuersaliter dixim⁹ restat vt de illis inter q̄s multū diuersitatis est natura ac similitudine sicut est loquemur: ab his igiť qui capita longa habent exordium capiamus: q̄ aliīs nullis similes sunt.

¶ Causa ergo lōgitudinis capitū primo a mulierib⁹ est habita. i. cōsuetudo: deinde vo natura ꝯsuetudinē est cōsecuta. qd ideo factū est vt illi holes aīosi esse atq̄ audaces insinuarenť: consuetudo aūt hec adoleuit q̄ vcz mor vt nascebať infans illū accipiebāt: eius quoq̄ caput in longitudinē aptabāt: sicq̄ ligabant ingeniantes vt rotunditatē amitteret, que res eor capita in longitudinē adduxit q̄ vcz ipsam naturam ad hoc cogit postea vo lōgioris tpis mora vsum in naturā cauillādo inseruit. Jā nūc itaq̄ nō est cā lōgor capitum consuetudo: sed sola natura est. Quia vero sperma ab omnibus mēbris corporis descendit: sanum quidem a sanis: infirmuz quidē ab egris currēs: ⁊ rursus quidē sic opationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: strabo quoq̄ generat strabonē. Cur ergo qui longum caput hz similiter non procreet longum: sed iam parua est capitum longitudo ad priscorum comparationem: eo q̄ nunc consuetudo remota est: ⁊ ipsa gens est aliīs cōmixta. Qui vero habitant in terra phephynos: eorum regio paludestris ⁊ calida vnde filios procreant multos fortes. cibaria ex paludibus habent mansiones calamis ⁊ viminib⁹ in ipsis paludibus moliunť. quapropter ex ipsis pauci ad alias trāseūt regiōes: trabes itaq̄ summis ⁊ imis: cōstruētes minuendo semp inequalitatē loci machinanť: hibunt aūt aquas calidas nō currentes putrefactas a sole ac pluuiarum nimietate: sed. ⁊ hoc mare qd phephynos dr: stans est nunq̄ currens p̄terq̄ quidē in illud flumina decurrūt qd si currat paruz ac pigrū est: atq̄ subtile: q̄ maximū chaos illud cōcurrēdo: p pluuiā descendit: q̄re forme habitantiuz phephynos inter hominum formas prodigales sunt in crassis quidē crasse in corporeis corporee. Juncture quoq̄ illorū ⁊ vene in carne latentes: nō appent. colore q̄dem citrino sil'es sunt aquā citrinā hñtib⁹: hui⁹ itaq̄ regionis vēti austrini sunt: hñt etiā quendā aliū localē flatū vehementem: ⁊ corrūpentē caliditatem exhalantem incole piceon dicunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Septentrionalis vero non eis insufflat: quia eos plene pertin-gere minime pōt. qđ ſi sufflat: sufflat defecte. Hec itaq; nostra ē sen-tentia de diuersitate naturarum atq; formarū in asia habitātiū.

De iracundie autem eorum & audacie paruitate subiungen-da est. minus bellatores sunt q̄ illi qui europam colūt quia quietiores atq; modestiores cui⁹ rei causa tempora sunt que in ca-lorem quidem vel frigus non multum permutantur: sed secundum similitudinem atq; vicinitatem. neq; enim eorum animos pertur-bant: vel corpora plene de complexione in complexionem permu-tant quamobrem non facile irascuntur. Mutatio nāq; aeris cau-sa est commotionis hominis ad iram: neq; illum quiescere permit-tit. hac quidem de causa asiani quieti sunt atq; modesti: sed etiam aliqua ꝯsuetudo. est vniuersie nanq; asie non suis dominant. quidā ergo asiani non alijs obsequunt quemadmodū helleni & trabi sibi metipsis fortasse dominantes nullis obtēperando discunt prodes-se: qui vtiq; fortiores & animosiores & audaciores oībus sunt: qui pugnatoribus oppugnātes sibimet capiunt predā vñ & ruffe alias iuste dedecus comportant inueniuntur etiam asiani diuersi: quidā enim iusti: alij iniusti: diuersitates temporum sicut diximus cā qui etiam nubiam tenent ele ni. f. edaces sunt atq; molles pigri pugna-re ex temperantia temporum. 2.

¶ Et in europa quedam gens tracorum: trachi tamen plusq̄ que libet alia gens sibi consimiles sunt. Similiter vero egyptij in cale-re. turchi vigēt in frigore: terra turchorum viridis est & petrosa ac mollis: tempora vero eorum ac forme ab omni gente diuerse: sibiq; consimiles sunt. regio misera sub polo est in montibus vnde septē-trio sufflat: & ad quā sol cū occidit estiuo tempore appropinquat paruo quidem tempore paruoq; calore calefaciens eam: ad hanc autem venti ex calidis partibus spirantes minime peruenire pos-sunt nisi minores atq; frigidiores valeant: a parte vero poli fri-gidi turgent propter niues geluq; & aquarū multitudinem: sine q̄-bus illa montana non sunt: vnde & inhabitata deserūtur. 3.

¶ Aer illius regionis multotiēs in die nebula occupatur: quapro-pter hominum forme crasse sunt & carnose: ita vt neq; iuncture in eis appareant. humidi & molles & inualidi ventres humidissimi ni-miumq; currētes: quos quidem desiccari impossibile ē. in huius re-gione natura nostra est aerea. atq; tempora habente: que enim cor-pora humide atq; frigide sunt complexionis ex eis parum dissolui-tur: presertim si in humida sunt & frigida pariter regione. ceterūq; cibaria in ventre aut in membris prout expedit non decurrunt quia colere rubee ad id operis deficiunt: sicq; corpora eorū grauis-sima necesse fiunt: sed & in figuris vtriusq; sexus masculus videli-cet masculo. femina vero femine similes sunt eadem causa: quia eo-rum tempora vicina sunt: nullo modoq; sperma corrumpitur: nisi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

abundantie siue morbi accidens incurrat: hi itaqꝫ crassi sunt & lati: quia infantulos suos pānis sicut egyptij nō inuoluunt: qḋ ideo fit vt sup equos fixis natib⁹ latisqꝫ pstare possint etenī masculi illorum semper in currib⁹ deportant. vsqꝫ dū ad equitādi puentuz fuerit tē pus: fit autē paulatim eorum de loco in locuz incessus: naſoꝝ vo la= torum iam dictum esse. 4.

¶ Turchoꝝ aūt gēs rubeū hꝫ colorē: neqꝫ enī sup eos sol cū suo ascē dit calore. Albedo vo cū frigore itēdit in rubore mutat. hec aūt na tura nō multū est pcreatiua filioꝝ neqꝫ enī masculina volūtas in coi tū fit: quare & min⁹ generāt q̄ vo femine raro pariūt: hoc est qꝛ ma= trix sperma attrahere nō pōt: in quo ēt subtili⁹ itueri opꝫ: mēstrua ei illis nō oportune: sꝫ paꝝ postqꝫ lōgū tēp⁹ adueniūt. vis. n. matricū: ex multa eis corrupta est crassicie: ociose nāqꝫ ac delicate gerētes ex nulla inq̄etant motiōe: vētres vo eoꝝ frigidi & hūidi sunt in q̄ re ma gnā significationē dephēdim⁹: qꝛ cliētes & famulas frequēti⁹ mox vt masculo coierint: grauidas ꝯcepisse iuenim⁹. qḋ pfecto ex mlta exer citij ꝯmotiōe corporūqꝫ attenuatiōe euenit. multi ēt trachis castra tis siles sunt. neqꝫ coire possūt. feminas q̄ꝫ feminei corpis exercitio atqꝫ locutōis mō imitātes. Quibuscūqꝫ vene de post auriculas inci dunt eis vltra prorsus ab oi gñatiōe orbant. Illa vo altera gēs q̄ eu ropā tꝫ multū adiuicē magnitudie lōgitudine atqꝫ forma p suoꝝ tē poꝝ varietate differūt quoꝝ q̄dē tēpoꝝ varietas magna ac valida ē ac crebra in calore nimio vl' hyeme forti: mlta vo pluuia postmodū vo nebula subsequēte crebris vētis. Hac ḡ diuersitate ppetua sper matis q̄ꝫ coagulatio: atqꝫ pcreatiōes diuerse fiūt alio nāqꝫ mō coa gulant in estate: alio voi hyeme alio vo pluuiaꝝ effluētia: alio voi nebula vl' pluuia pua. itaqꝫ q̄ europā pl⁹ ab inuicē differūt q̄ꝫ q̄ asiā colūt. Differūt q̄dē in vultu: qꝛ forme nimirū in ipa spermatum con ceptiōe: propter diuersitatē ipsoꝝ diuerse figurantur. 5.

¶ Et queadmodū in forma corporee differūt figure: ita q̄ꝫ necesse ē eos differre ai q̄litate. sunt enī iracūdissimi duri inculti atqꝫ agrestis simi. Hoc aūt ex multa cōmutatiōe parua quoqꝫ stabilitate: sic ha bitatores europe fortioris ai q̄ꝫ q̄ asie sunt. ociū q̄ppe ac pigritia ex aeris equalitate puenit: p quā inequalē aie & corpis: laboris & exerci tij tolerātiā prestat. Quies aūt & requies timorē & ignauiā labor vo exagitatio ammositatē ministrat: quare europes & militia gaudēt: & pugna: cuiqꝫ subijci: vel humiliari respuētes. Differūt hac pmo va= rietate: secūdo vero qꝛ eiusdē europe. terre pars altera est & magna illa vo parua. Hic aūt pfunditas: hic q̄ꝫ planicies. rursus & in tem poribus mutatio parua. 6.

¶ Simili vo modo in paruulis. Uniuersaliter autem quicunqꝫ sic ca m & altissimam multumqꝫ aquosam habitant regionem tempora quoqꝫ multum habent diuersa: necesse est quoqꝫ hos: formas ha= bere diuersas; ad laborē duriciem animoꝝ firmā asperā & angustā

qui vero loca ꝓfunda incolūt: ⁊ petrosa eos calidi plusq̄ frigidi ve
ti sufflāt aq̄s tepidas bibūt corpa eoꝝ nō magna nec bene cōposita
sed lata sunt ⁊ carnosa: pili nigri: simil'r q̄ꝫ coloris albi flegmatici.
colerici aūt nequaq̄ patiētes sunt labores nisi fortassis i ꝯsuetudie
fiāt neq̄ eīn natural'r habēt. Qui aūt flumina habēt in q̄ pluuiales
⁊ alie cōfluāt aq̄: hi magis incolumes sunt illis ac meliores: q̄ vero
nō: sed post sibi fontes sunt: pigreq̄ paludes siue salsarum fluit vn
da bibētis in vsum. oēs hos multe ⁊ varie faciūt distare figure. sunt
quoq̄ citrini: vēter eis largus multū quoq̄ ⁊ splenis habetur. 7.
¶ Qui vero in alta habitāt regiōe: equalis odore atq̄ aquosa: eoꝝ
forme: ⁊ corpora bona magna: consil'es vsu: atq̄ natura boni tempe
ramenti audaces. 8.
¶ Quelibet vero terra macra atq̄ subtilis inaquosa ⁊ aspera aeris
complexio intemperata illi asperi sunt forma ⁊ tetanosi colore qua
si citrini: ⁊ nigri iracūdi rigidi. Ubi nimia mutatio: multaq̄ diuer
sitas habitantiuꝫ forme ⁊ anime atq̄ nature multe sunt diuerse. va
riantur enim ⁊ nature ex varietate temporum. deinde regionum: e q̄
bus cibus est. postea vero aquarum inueniuntur ⁊ forme hominuꝫ
varie secundum qualitatē nature regionis. vbi enim est terra cras-
sa ⁊ humida p se ⁊ aquosa: ea quidē est in estate frigida vero in hye
me: tempora bona ⁊ sibi conuenientia: habent habitantes crassos
natura fortes humidos in labore illis exercitio minime perduran-
tes animi segnis ⁊ ociosi in artificijs: ingenij duri ⁊ grauis: non sunt
autem acuti siue subtilis. 9.
¶ Quibus vero regio leuis est ⁊ profunda: perfundit aūt in hyeme
⁊ a sole incenditur in estate ⁊ hi corpis aspi sunt ⁊ tenuis ad laboreꝫ
fortis ad immodicā irā veloces: nihil illis preter suū videt asperita-
ti animi viciniores q̄ modestie siue quieti in artificiali ingenio sub
tiles: audaces: atq̄ pugnātes: sꝫ regiōis nascētia huic nature sunt
vicina. Et sciēdū q̄ nature ⁊ forme multuꝫ cōtrarie sunt: atq̄ diuer
se. ¶ De his aūt q̄ diximꝰ ita est si quoq̄ q̄ras: q̄ de naturis restant
illa contemplare ab his ⁊ non errabis a veritate.

¶ De aqua ⁊ aere Finis.

¶ Hyppocratis de pharmacijs libellus incipit.

DE pharmacijs aūt cāe nō vt extimant sunt. eadē ei phar
macia purgātur: est qm̄ alia purgat q̄ que cōsueuit pur
gare: est autē qd superpurgauit. ꝫ est quod ⁊ conueniētia
facit: quare nō vt contingit pharmacie debēt dari. Arbi
trari enim oportet ⁊ cibos nutrientes nos: pharmacas
esse minus autem illis. Homines enim hos recte quidem appeten-
tes sani sunt; non vero recte laborant si perdantur aut purgan-
tes

tur sicut a puris medicinis manifestum igit est ꝛ hos pharmacias minꝰ ꝛ tardiꝰ puris pharmacijs. Verũ hi tardiores ꝛ cõsueti nobis sunt quotidie intrãtes in corpꝰ. Vane aũt ꝛ negligẽter traditi cibi ꝑturbãt homines ꝛ egrotare faciũt quodaꝫ modo ꝛ puras ꝛ acutas si absq; passiõe ꝛ absq; causa tradat aliq̃s nõ debet operari aliquid cõferẽs. Oportet igit̃ ꝓmũ tradere colericis quidẽ qḋ colerã purget. flegmaticis aũt qḋ flegma: hydropicis qḋ aquam melãcolicis vero qḋ nigrã colerã. Si vero extra huiꝰ purgaueris cõueniẽtia ꝟo non purgas: q̃ ꝟo nõ cõueniũt purgas: quare ad vtraq; peccare est. Qñ igit̃ debes alicui medicinã tradere superiꝰ siue inferiꝰ interrogare ipm opꝫ si vtiq; bibit medicinã: ꝛ vtꝝ vẽter in iferiorib' pharmacijs acutꝰ est. ꝛ obedit cito aut durꝰ: ꝛ si acutꝰ ꝛ bene solubilis fuerit: mollioribꝰ ꝛ minoribꝰ pharmacijs indiget: si ꝟo durꝰ fuerit fortioribus eget. Idẽ aũt modꝰ ꝛ ad supiora: si ꝟo nũq; dicat neq; supiꝰ neq; iferiꝰ purgatũ fuisse: aut potasse pharmaciã scire opꝫ si ad igrediẽtia sano exñti bñ solubilis erat vẽter ad inferiora: aut bñ vomẽs ad supiora: ꝛ si ad repletionẽ quandã factꝰ diaria supuenit ipsi. huiꝰ oĩa opꝫ inq̃ri qũo possis recte ꝯsulere: malũ eñi est accidẽs tradenteꝫ pharmaciã homini interficere. Quicũq; quidẽ igit̃ a febribꝰ vehementibꝰ occupat̃ neq; opꝫ his medicinas purgatiuas tradere est vtiq; post feb. si ꝟo nõ in quatuor ꝛ decẽ dies: colere eñi carnes existẽtes ipsoꝝ ꝛ vẽtres accipiũt pharmaciã ꝛ nil purgat ꝛ feb. fit maior ꝛ color mutatur ꝛ ycterici fiũt. mota eñi corpora ꝛ nõ purgata neq; comedere volũt neq; bibere: sed oĩa horrẽt: ꝛ vt freq̃uẽter pereunt. Si vero accipiat̃ pharmacia ꝛ ante meridiẽ nil purgat: a meridie vero purgãs subtilis fit ꝛ finit. Si ꝟo hũc diẽ circũstat ꝛ simil' purgatiõe post feb. sanꝰ fit. Si ꝟo. feb. iterũ occupet ipsuꝫ destruit̃ nõ ꝯuenit fortibꝰ passionibꝰ pharmacias purgatiuas offerre: sed si quẽ opꝫ clisterizare cõgruit quotiens cũq; volueris vti periculosuꝫ eñi est. Scḋm aũt eandẽ rõnẽ ꝛ in estiuo tpe a canis ortu dies. 60. obseruare opꝫ nõ tradere pharmaciã sꝫ clisterijs vti id ẽ eñi ꝑiculũ.

¶ De pharmacijs finis.

¶ Hyppocratis liber de insomnijs.

Ex insomnijs ea nobis bona sunt q̃ ad vltimã noctis ꝑtem intelligẽtie reꝑsentẽt res eo q̃ interdiu agebantur mõ: aut de illis deliberatiões atq; ꝯsilia. Sanitatẽ eñi signãt: q2 diurnis in ꝯsilijs animꝰ ꝑmanet nulla ipletiõe nulla exinanitiõe: nulla alia deniq; re externa aut aduẽtitia supatꝰ. Que ꝟo bis ꝯ̃ria ac inter se repugnãtia sunt: si vehemẽter vehementẽ. si modice infimã in corpe ꝑturbationem eẽ testãtur An igit̃ a negocijs abstineri oporteat necne iudiciũ non fero. Verũtñ corpꝰ iõ purgãdũ eẽ ꝯsulo q ex materia quapiã superãte cõtingit secretio aĩum ꝛ intelligẽtiã ꝑturbãs. Qḋ si vehemẽter discre

pẽt: pdeſt vomitũ mouere: τ in quintũ diẽ modicos τ leues cibos ſu-
mere. Et in cũ deãbulatiõib⁹ multis τ acrib⁹: tũ mediocrib⁹ exercita-
tiõib⁹ vtẽdũ. Sin min⁹: vomit⁹: ociũ: τ tertia ps cibis demẽda. Rur-
ſusq̧ ea dẽ vict⁹ rõne q̃ntũ vſq̧ diẽ vtef: adiecta deãbulatiõis τ vocis
exercitatiõe. Deinde poſtea dijs immortalib⁹ ſupplicãdũ. Sol luna ce-
lũ ſtelle ex ꝯſuetudine pure lucide ſplẽdide cõſpectui ſubiecte in bo-
nis ſunt: indicãtes q̃ppe oĩ ex pte corp⁹ bñ valere. Quare hic habit⁹
p̃ſenti victu cõſeruãd⁹ eſt. Si q̃d ꝟo cõtra apparuerit: morbũ corpĩ
a validis validiorẽ: ab ĩfirmis leuiorẽ inſtare manifeſtiſſimũ eſt. Atq̧
ſi ſtellarũ extern⁹ circuit⁹: ſolis medi⁹: lune: q̃ cauſis adiacet: extinguĩ
q̃d aut ledi aut occultari aut oĩno impediri viſus fuerit: eidẽ circui-
t⁹ pti morbũ ſuperuenire: tenuiorẽ q̃dẽ: ſi ab aere vel nube ſtellarũ ali-
qua afficiaf: ſi ab aq̃ ſeu grãdine: vehemẽtiorẽ. Signo nãq̧ eſt hũi-
ditatis et pituite excretionẽ in interiorẽ circunferẽtiam incidiſſe.
Huic igitur expedit in veſtimẽtis ſudoris q̧ maxime euocãdi cau-
ſa. primo q̃dẽ ſenſim. deinde vehementer currere: poſt ꝟo exercita-
tionẽ multis ſubinde deambulationib⁹ vti prãdio intermittẽdo.
Ac tertia demũ cibis ablata parte in quintũ diẽ paruũ aſſumere.
tũ ſi maior offenſa apparet: fouere. Siquidẽ ea de re corp⁹ p ſupfi-
ciẽ expurgari cõfert: q2 in exteriore circũferentia detrimentũ ineſt.
Preterea cibis ſiccis. acrib⁹: auſteris: meracis: τ exercitationibus
maxĩe ſiccis vti. At ꝟo ſi q̃d eiuſcemodi pati luna videaf: int⁹ euul-
ſionẽ fieri pdeſt ab acribus falſis: lenibuſq̧ cibis vomitũ excitare
magna vi currere: vocẽ exercere: prãdiũ intermittere vtiq̧ cibi de-
tractione τ victus moderatiõe habita. Deinde vomitu iterũ facto
in quintũ diẽ modicũ cibũ adhibere. Ubi aũt ſereno celo circuitus
a ſiccitate affligi laborare ſuperari videtur: egrotatiõis periculũ
eſt. Igif opus eſt laborib⁹ demere victu humidiore leni: balneis: ma-
iore quiete: ſomno multo: donec ꝯſiſtat vti. Si igneũ quid τ incẽſuꝫ
ſtellis illis repugnãs ꝯſpicitur: bilis excretionis nota eſt. Si victe
demũ occultẽtur: periculũ eſt ex egrotatione mori. Si in fugã aut
vertũtur: aut verſe celeriter fugiũt alijs deinceps inſequẽtib⁹ futu-
re niſi homo curef: inſanie met⁹ eſt. His itaq̧ oĩbus veratro in pri-
mis euinci: victũ moderari ꝯuenit: aliter victũ ab aqua repeti non
alienũ eſt: vinũ nequaq̧ guſtare preterq̧ tenuiſſimũ lene dilutũ. Itẽ
ab acrib⁹ ſiccãtib⁹: ſalſis calefaciẽtib⁹ abſtinere: necnõ exercitatiõi-
bus naturalib⁹ τ curſib⁹ in veſtimẽto vti q̧ plĩmis abſit frictio: lu-
cta: ſaltatio: τ vehemẽs exagitatio: molliter cubet deſideat p̃terq̧
naturalib⁹ laborib⁹. Poſt cenã deãbulet. Bonũ etiã ẽ foueri f̃m ſo-
mẽta ſubide vomere. Ad trigeſimũ diẽ ne ipleaf. Implet⁹ bis in mẽ-
ſe vomitũ a dulcib⁹ hũidis τ lenib⁹ ꝓuocet. Que aliũde alio nulla ne-
ceſſitate aut vi vrgẽte vaganf: aĩm ſollicitudine τ cura affici docẽt
Huic nẽpe pdeſt ex toto ꝯquieſcere: τ animũ ad ſpectacula riſum p̃-
cipue mouentia vertere. Si min⁹ ad id ſaltẽ q̃d p biduũ aut triduũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

spectando mens exhilaretur. Post sistet. si id nõ proderit: egrotationẽ esse metuẽdã. Omnino stelle q̃ circũferẽtia purer splẽdide de labi ac oriẽtis partem petere videnť: bone valitudinis testimonia sunt: ꝑpterea ꝙ quicquid vel in corpore est speratũ vel in aluo excretũ: vel in carne pululãs id probe oẽ occidui circuitu: cui recte adheret excidit. Que ṽo ex illis nigre τ obscure siue ad occiduũ siue in mane siue in terrã siue paulo supra deferri videnť morbos denũciãt. Que supra grauedines: q̃ in mare: malo salui habitus: q̃ in terram: tubercula in carne maxime nascentia. His cõfert tertiã portionẽ cibis demere: exercitatoq̃ʒ vomitu in quintũ diẽ victũ tẽperare. alio deinceps quinto die cuiuslibet generis cibũ adhibere. Tuʒ iterũ facto vomitu ad eundẽ superiorẽ victũ redire. His deniq̃ʒ celestibus insidere q̃cq̃d tibi videbiť purũ τ humidũ: bonã valitudinem ostendit. Oĩn id ab ethere descendisse in hominẽ. Tale auteʒ animo representari: quale hominẽ intrauerit. Ecõtrario nigrum q̃ȯlibet impurũ τ minime illustre: mali morbi: nõ ab impletione certe aut ex inanitione: sʒ ab externa causa instantis indiciũ habetur Huic ergo cõducit multa vt currere: vt q̃ʒ minima corporis liquefactione: ac spiritu spississimo vsus aduentitiũ malũ ꝑpellat: ꝑt musq̃ʒ ꝓm cursum acribus deambulationib⁹ vtendũ: vict⁹ autẽ in quartum diem mollis τ leuis adhibeatur. Quodlibet tibi a deo purũ dari visum: secũde valitudinis signũ est ꝙ ingredientia corpus pura sint. Cuiuscũq̃ʒ horũ cõtrarij inspectio extiterit: nõ est bonũ. Morbũ eĩn corp⁹ inuasisse cõstat. Ideoq̃ʒ hũc sicut priorẽ curari opus est Aquam lenem sereno celo sine vehementi quideʒ madefactiõe aut graui tẽpestate pluere videri bonum: tẽperatũ nãq̃ʒ τ purũ e celo spiritũ intrasse demõstrat. Ecõtrario magnã ĩpure aq̃ viʒ cũ ꝓcella τ grandine pluere: morbũ ab aduẽtitio spiritu notat. Similiter hũc tenui victu τ cibis oĩ modo perq̃ʒ paucis vti oportere. Sic q̃ celestiũ astrorũ signa cognoscẽdi iudicio ꝑdit⁹ fuerit: debebit ex illis cũ sibi suiq̃ʒ valitudini vict⁹ genere ꝓspicere: tũ etiã dijs supplicare. Pro bonis quidẽ: Soliioui celesti ioui terrestri. Minerue terrestri Mercurio: apollini. Pro cõtrarijs aũt: Dijs malo ꝛ auersorib⁹ terre τ heroibus vt oĩa grauia τ aduersa a nobis auertãt. Insup etiã ex sõno ꝓpinquũ q̃d acriter intueri: aut audire: tuto incedere: secure τ sine vlla formidine currere. Itẽ terrã planã beneq̃ʒ cultã arbores florentes τ fructuosos τ mites fluuios ꝓ more aqua lipida: nequaq̃ʒ iusto pleniores minores ue fluẽtes fontes itidem τ puteos in somno ante oculos obseruari: his oĩbus indicijs cũ corp⁹ bene habere tum vero omnes circuitus τ victus atq̃ʒ excrementa pro natura esse cognoscuntur. Quicquid istorum contrarium apparet: mali detrimenti est. Nam auditum ledi: circa caput: esse noxam docet. Igitur matutine: quinetiam ꝓm cenã aptissime erũt deãbulatiões addito superioris victus genere. Cruruʒ offensa vomitu ꝯuellẽda

est pleniore lucta vtendū: seruata eadē in cibis rōne. Aspera cor-
pus impurum esse dicit. rex amat plures post exercitationē deābu
lationes. Arborum sterilitate humani corporis ꝑnicies ostenditur
Siquidē sine folijs arbores ab humidis ⁊ frigidis detrimentū: cuz
folijs autē: sꝫ sine fructu a calidis: ⁊ siccis: vtiliter victꝰ rōne hec re
frigerātur ⁊ humefiunt: illa siccantur ⁊ calefiūt. Fluuij nō ꝑ natu-
ra fluentes sanguinis circuitū signāt: largiꝰ quippe excessuz: minꝰ
defectū. Cōmodū igit̃ est victu hoc implere: illud tenuare. Si impu
ri fluūt: perturbationē significant. purgātur aūt a cursibꝰ ⁊ deābu
lotionibus multo spiritu citati. Nocturne fontiū ⁊ puteoꝝ imagi-
nes: ventos circa vesiccā esse indicio sunt. Res igitur vrinā mouē-
tes ad purgationē aptissime sunt. Mare turbatū aluis maluz sub
esse testimonio est. Auxilio sunt res aluum soluētes leues ⁊ molles.
Terra vel domus mouēs sano aduersam valitudinē. Egro sanita
tatē ⁊ instātis mutationē pollicetur. Ualenti ideo victum mutare
perutile est: qꝺ totū a presenti corpus afficitur. Egrotāti aūt in eo-
dem persistendū: qꝛ ab instante corpus mutatur. Terrā vel a mari
vel ab alia quapiam aquaꝝ multitudine inundari: egrotationem
multe que in corpore inest humiditatis expectandā esse ꝑtestatur.
Quare vomitus prādij intermissio exercitationes sicci victus per-
necessarij sunt. Deinde ex modicis ⁊ paruū assumendo ad ꝯsuetudi
nem reuertēdum. Utiqꝫ nec id in bonis ē in somno terrā nigrā aut
crematā videre. Quādoquidē in vehementē ⁊ mortiferū morbū in
cidere periculosissimum est. Siccitatis eñi exuperantiā carni instā
tem deprehendit. Laboribus ergo. Jtē in cibis quicꝗd sicci calidi
acris ⁊ vrinā mouētis: demendū. victꝰ esse dꝫ ptisane decoctū iusres
deniqꝫ oēs molles leues ⁊ modice quidē: potui vinū dilutū albuz co-
piosius dādum est. Balneo frequētiore ⁊ calido vtendū. Sꝫ vo mi-
nime ieiuno: emolliatur: conquiescat. frigus solem caueat. Telluri
mercurio heroibus diuinam rē faciat. Jn palude sine mari flumi-
nibꝰ natare viderī: nō bonū. Qꝛ humidi excessuz testatur oportet
hūc iperare victui ⁊ se exercere: febricitāti aūt bonū qꝺ calidū ab hu
midis extinguitur. Quicꝗd neqꝫ maius minus ue: sꝫ ex ꝯsuetudine
⁊ ꝑ sui natura esse apparuerit: pro bono valitudinis habetur. Ue
stem candidā siue pulcherrimos calceos indui bonū. Qꝺ ex mem-
bris maiꝰ: nō bonū: vtiqꝫ qꝺ minꝰ oportet victus rōne hoc augeri:
illꝺ minui. Nigra oīno morbida atqꝫ ꝑiculosa sunt. Utiliter emol
liuntur ⁊ humefiunt. Nouā mutationē ꝑdicūt. Puros ⁊ in albis ve
stimētis mortuos videre: bonum. Jtem ab illis aliquid puri accipe
re in bonis est. Nam ⁊ corporis ⁊ rerum ingredientium integritatē
declarant. Ex mortuis quippe nutrimenta incremēta ⁊ semina pro
ficiscuntur. proptereaqꝫ hec si plura in corpus serpunt: sanitatis
sunt. Rursum nudatos vel pullatos vel sordidos vel e domo quid
capientes auferentes ue conspici: non aptum. Morbū ideo arguit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

quia res corpus ingredientes noxie sunt. Cōfugiendū ergo ad cursus atq; deambulationes: ac vomitu facto: alimentum molle & leue adhibendum. Corpora quecūq; in somnijs deformia in cōspectuz veniunt: hominemq; terrēt insoliti cibi satietatē: excrementū: choleram: deniq; morbum periculosum exponunt. Necesse itaq; erit vomitū mouere: & in quintum diem cibis q̄ leuissimis & modicis minimeq; acribus siccisue aut calidis: presertimq; laboribus naturalibus: preteq̄ s̄m cenam deambulationibus. Item balneis: sed vero calidis ac quiete vti a sole preterea & frigore cauendū est. In somno videri quid assueti potius aut cibi sumere: alimenti inopiā ac animi laborem probat atq; carnes validissime quidē maximi excessus infirmissime autē minoris. Ut enī qd̄ assumitur bonuz: itaq; est qd̄ apparet. Cibis ideo demēdum est quod alimēti exuperātie id testimonium sit. Similiter etiam panes caseo & melle confecti in somno edi si videant̄: eiusdē signi sunt. Aqua pura epota: bonū reliq̄ vero omnes noxie. q̄cq̄d assueti homo spectare v̄r: animi desiderium testatur. Quodcūq; vero fugit perterritus: sanguinē a siccitate infestantē detegit. Utilissime ergo corpus refrigeratur & humefit. Pugnare vulnerari: cruentari vinciri. corpori secretionē circuit⁹ inimicam ꝯtigisse signo sunt. Optimū igitur est attenuare: deambulare cibis facilibus vti. Tum secundum vomitum intra quinq; dies sibi temperandū. Quinetiā ex visis errores: vagatiōes ascensus mali & graues ꝯtingūt. Fluuiorū traiect⁹: armati hostes: diuersi generis monstra: egrotationis siue insanie argumenta sunt. Pernecessarij igit̄ sic errantibus sunt cibi modici leues & molles. Tum porro permulte: preterq̄ post cenā exercitationes. Necnō ad quintum diem cum vomitu vict⁹ paulatim tēperatus sit. Insuper a calidis balneis desidia: frigore sole cauēdū. Hec q̄ seruare voluerit: p̄ut vict⁹ ratio dictata nobis quantū per hominē deo iuuāte fieri potuit: excogitata inuentaq; his semper in vita bene valere poterit.

¶ Et ad dei omnipotentis laudem cū libro de insomnijs imponitur finis omnibus operibus hyppocratis que ad manus nostras peruenire potuerunt.

¶ Johannis Damasceni medici clarissimi Aphorismi incipiunt.

Liberet te deus fili amātissime a deuio erroris: & in via cōseruet prosperitatis: atq; in eū velle de te mihi dignetur posse concedere: teq; in eodem agilem facere: sic desiderium tuum iunctum meo compleat in te. Nouerit dilectio tua fili mi: q2 petitionē tuā de aphorismis medicine scribendis p̄pter nihil aliud prolongaui nisi quia verebar ne

aliquando fastidires tui desiderij meam longitudinem velle tenta
re: et contando cognoscere. Jam nunc vero quantum inde cogno-
uerim sufficere videatur: quia cum maiores nostros peritissimos
viros quemcꝫ fastidiosum noueris sepe arguisse non egre tibi fe-
rendum est. Ceterum ipse presensisse potes me semper vtilitatem
tuam quesiuisse: et nunqꝫ te deserendo plus aliũ coluisse. Deus om
nipotens dirigat mentem tuam in beneplacito suo ad vtilitatẽ ser-
uorum suorum. Ecce iam aphorismos quos me scribere rogasti:
tue dilectioni mando.

Certe in medicina immensa profunditas est. 1.

Operari autem secundum libros absqꝫ perfecta ratione ꝛ solerti in
genio: molestum est. 2

Ingenium autẽ naturale adiuuat artẽ ꝛ naturã regentem: contra
rium autem contraria. 3.

Abũdãter aũt libros peritoꝝ veterũ relegere: ꝛ secreta eorũ diligen-
ter discutere: iuuat omnẽ sapientem ꝛc. 4.

Vita breuis est ad cognoscẽdũ vires oĩum terre nascentium. 5.

Tu aũt ea ꝙ palã sunt: ꝛ in ꝗbꝰ oẽs ꝯueniũt ꝛ maxie ꝙ pbasti tene.
Que vero in dubio sunt ꝛ in ꝗbus dissentiũt omitte. 6.

Illud vero nõ debet nos cõmouere qđ in sapientũ dictis hr. 7.

Quedã sunt que nõ videtur nobis ad plenum ratio attestari: sꝫ po
tius credulos habere. 8.

Illud quippe quod medicamur subtilis substantia est: neqꝫ eniꝫ hu
mana natura erroris periculum incurrere non potest: presertim
in subtilibus. 9.

Qui deditus omnino secularibus negocijs (alias delitijs) negli-
git fundamentum medicine: philosophie: ꝛ artium doctrinam
nõ ei fides adhibenda est: ꝛ maxime in ea vbi Gal. ꝛ Arist. concor
dant: vbi discordant difficile verum inuenitur. Animal secun-
dum frigidum ꝛ humidum nutritur: secundum calidum ꝛ humi
dum viuit. 10.

Virtus siue virtutes naturales vel spirituales varia nomina ha-
bentes vna eademqꝫ est. s. virtus. 11.

Sed ſm diuersa in subiectis mẽbris officia: diuersis vocabulis nũ
cupãtur. 12. Cõplexio naturalis ſm vicinitatẽ ꝗdẽ est
separabilis: actu tamen est inseparabilis. 13.

Quẽadmodũ tã vitia animi ꝙꝫ figure corporis ab auis ꝛ a parenti
bus cadũt ꝛ hereditant: ita quoqꝫ morbus diuturnꝰ ꝛ maxime si
fuerit in principali mẽbro. 14.

Medicina ꝙ tẽperamento vicina est ꝛ est odorifera si cibus quoqꝫ
fieri possit optimum est. 15.

Colligatio corporis ꝛ aie ſm ordinis naturalis cõsonantiã facta ẽ
vt subsistat. Vñ cauendũ est ne des ei fortẽ medicinã ꝙ fortiter
mutet eã: vt ea ꝙ est in tertia parte. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Complexio corporis animati ad figurã nerui cõsona est. Non igitur temerarius sis in medicina forti: que eam dissoluat: et aperiẽdo corpus in aliam cõplexionẽ mutet. 17.

Medicina stiptica et odorifera et tẽperamẽto ꝓpiqua custodit et cõfortat principalia mẽbra et virtutẽ naturalem huiusmodi tibi sit semper vtendũ vt confortes naturam. Si enim naturã cõfortaueris: morbum medicãdo iuuat curari. Si vero eã neglexeris et neglectam deficere permiseris nihil prodest. 18.

Epar et stomachus sunt posita inter efficacia nature vt nutriant sicut instrumẽta: qꝫ si accidenti aliquo amiserint cõplexionẽ et minuet cursum nature. 19.

Calidi morbi plus frigidis sunt mortiferi propter ignei motus velocitatem. 20.

Quãdo corpi aliqd acciderit: non ei dandũ est qđ noceat principalibus membris. Qđ si feceris inde nociuus eris: et magnũ iuuare non videberis. 21.

Uitiũ animi seqtur cõplexionẽ corporis: cũ igitur corpꝰ patitur: et maxime principalia mẽbra medicinã maxime aie exhibere minime negligas: vñ vz gaudeat vt odoratu: visu: auditu: quod nõ nulla medicine pars est. 22.

Medicinarꝫ quedã et maxime que faciunt in summo capitis: post cenam: et quãdo itur dormitum dãde sunt: vt natura ad interiora intenta ab altissimis membris attrahẽdo sensus alleuiet. Similiter autem vbi morbus iam preualuerit et maxime in principalibus membris. 23.

Nulli medicine mẽbrũ cõmittendũ est aliqđ nisi ei que ad complexionẽ eiꝰ aut ex parte: aut ex toto ꝑtineat ad similitudinẽ medicine nutrientis membruz: que medicina si nutribilis quoqꝫ fuerit vtilis est. 24.

Medicina cõtraria ad contrarium deponendũ est: et non ꝺm complexionem eandem. 25.

Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda sunt: nisi ea que facile possit natura pati: et proprie temperamentũ in quãtitate et qualitate sit. 26.

Medicamina pauca tibi tenenda sunt: nisi quorũ iuuamẽto sepiꝰ expertꝰ cõfidere possis: totius eñ multitudinis noticia incõprehensibilis est Ne cũ ꝑ singula volueris inqrẽdo discurrere multiplici diuersitate sensuũ distractꝰ in nullo possis fidẽ habere. 27.

Rerum proprietas dubia est. Ea nãqꝫ multi olim experientes arbitrati sunt facere a proprietate quod pleriqꝫ faciebãt natura. 28.

Unde videndum est ne in proprietatis purgatione negligas naturam que notior est. 29.

Humores in hyeme natura plus dispergit: et vere intus; estate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

autem & antunno minus. tūc itaq; oportet vt medici nemur quā do potior est. 30.

Frequētatio morbi in pricipali mēbro dissolutionē corpis pnūciat

Humores calefaciendo: & dissolnēdo: & naturā cōfortādo: salubri⁹ purgantur q̄ per catarticū: aut per vomitū: quoꝝ neutrū sine detrimēto fit nature: si tn̄ eos calefaciēdo dissolutos ad princi palia mēbra defluere nō ptimetur. Qd̄ si timet ad qd̄libet aliud ingenium recurrendum est. 31.

Cauendū est ne ab egritudine cōualescentib⁹ innatū apostema ad interiora medicamēto redire cogatur: ppter principaliū mēbro rū defectionē: sed aliter dissolutū expellatur: qd̄ leui⁹ fieri potest q̄ tn̄ addi: nec qd̄ sibi sufficiat ad distributionē minuendorum principalium membrorum. 32.

Habitātes in quito aut sexto climate plus minuere sanguinē expe dit q̄ in septimo: aut in primo: aut in scd̄o: aut in tertio. 33.

Apostema in mēbro principali sine dolore naturā in regimē dimi sisse significat: maxie si ex co. ru. aut ex sanguie est qd̄ rarū est. 34.

Corpora naturaliter frigida & humida parū in ventre recipiunt. minus vero reddūt: vētres quoq; eorum plurimū liq̄di sunt: & in firmitas diuturna. 35.

Calidis eīn & siccis contrarium conuenit. 36.

Ab infirmitate surgētibus cibaria sibi nociua petētibus nō negā da sunt: sed ingeniandū in qualitatē sibi vtilem mutādo. 37.

Oportet aūt te in infirmo salutē promittere semper: nec vnq̄ illū a spe deponere & si ipse desperet. Cōplexio eīn corporis animi affe ctui semper inheret. 38.

Ingenium naturale medici cū paruo artis fundamento adiuuat naturam innaturale contrarium. a39.

Medicoꝝ illitteratorum simplicium: adolescētium luxui subi cen tium vt plurimum homicide. 40.

Opz etiā egrotū de oib⁹ vnde egritudo nasci solet tā exterioribus q̄ interioribus inquiri: & ſm potiorē partē iudicare. 41.

Gloriosoꝝ supbiā: & ad naturale multiloquiū si sapias ɔtēnas nec te egrū interrogare per oia pudeat. vrina eīn vbi morb⁹ intra ve nas existit fallax est. 42.

Si interrogat⁹ semper velociter respōdeas: dubitādus es. 43.

Circa ifirmū ɔstitut⁹ sui sani q̄litatē & ai affectiōez ɔuenit cogno scas ea ꝟo q̄ illū noueris amasse p̄ ceteris aut ɔcupiscere: ad mēo riā reuocādo laudare. Et si licitū sit añ oclos pn̄tare: aut se mox facile habituꝝ constāter promittere: & sic in eorū spe illum anima re non desinas. 44.

Multū iuuat paraliticos ad eoꝝ latera naturalē calorē apponere non tamen igneū: sed adolescentis puelle. 45.

Una medicinaꝝ in iuuamēto equalium: & sapore odorifero & leuior eligenda. 46.

Mutare cōsuetudinē nociuū et pessimū est et maxime vetere. 47.
Quō nulla cōueniētia sit inter aquā et calorē naturalē: ita nō est pur-
gādū nisi medicina que nō sit longe a temperamento. 48.
Timendū est eñ ne horrēs eā natura reijciat: et nō misceat humori
bus: nec corroborata nociuum expellere possit. 49.
Op3 ergo vt ad purgādū īterclusos hūores in similitudinē sibi cōuer
tat medicīa p ingeniū vt natura eā recipiat apte: et receptā p venas
deportet: et sic cōfortata facile inimicū suū excludat. Nā si ī q̄litate
fortior fuerit deficit natura: nam contrariatur ei. 50.
Ante purgationē vero p aliq̄s dies hūores cōmouēdi sunt et dissoluen
di cū medicina cibali et cibo medicinali. et sic cū p̄sentis diet abstinē
tia sunt purgandi. 51.
Balnea nō sunt necessaria nobis ad refrigerādū calidū aut calefa
ciēdū frigidū: sed vt dissoluant et sudare faciant: et desiccent et hu-
mectent. 52.
Tyriaca magna necessaria est vt dissoluat et dispergat et mundet. S3
pueris adolescentibus et senibus et defectis parum dandum est in
de. 53.
Morbi exteriores vere et estate magis sunt curandi. Interiores vero
per contrarium. 54.
Morbi ex penuria quātitatis vel qualitatis nō minus q̄ de plenitu-
dine nimia nascūtur vnde medici multi in temeraria purgatiōe
delinquent plerumq3. 55.
Medicina data si victa natura nō eos quos querimus expulerit hu
mores remanet in corpe: et in humorū mutata qualitate morbos
inde intendit generare. 56.
Corpora frigida et humida ossa et neruos inualidos habent. vnde sa
na egritudini: et egra sanitati habiliora sunt. 57.
Apostema in pueris cū summa diligētia et cautela curādū est neq3 ei
introrsū3 violēta medicina redigēdū ne natura in modū valida ex
hūoris quē habet adhuc a matrice copia repressa succūbat. 58.
Morbido corpori nō forte cōtrariū. vel eadem die post nimiū aeris
cal. dandū est et econtrario. 59.
Acute egritudines plus in senibus q̄ iuuenibus timēde sunt citius eñ in
bonū malūve firmant cibaria q̄ppe q̄ recipiūt mutat natura eorum
in similitudinē frigiditatis: vñ celerius ad sanitatē reuocant timē
de vero sunt: q2 defectus caloris naturalis acumē egritudinis susti-
nere non potest. 60.
Frigidi morbi in senioribus difficilius: in iunioribus facilius cu-
rantur. 61.
Balnea et tēperata potio iuuat causam et cōtrarium cause. 62.
In nimio exercitio positos ante cibū parū quiescere ociosos aūt pa
rum exerceri oportet. 63.
Labor et exercitiū q̄dā dolor est. vñ in eo positi nō dolēt de pluribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

morbis illaboriosi etem̄ sunt ad cōparationē illiꝰ laboris nisi cū
dolor morbi laborem excesserit. 64.
Iuuenibꝰ spermatis emissio raro ex frigiditate accidit. 65.
Iuuenibꝰ epilepsia ⁊ spasmꝰ in ꝑmo ⁊ scdo ⁊ tertio ⁊ quarto climate ex
naturalis caloris inopia ⁊ temperamēti defectione est ⁊ vñ sanitas
eoꝝ ex calore ⁊ tēperamēto cōstare dz: magis euenit raro ex nimia
frigiditate sub qualitate vel quātitate multiplici tēperamēti. vñ
purgādo preuidēda est medicina calidissima nō ad vltimam sub
tilitatem perducenda. 66.
Cum q̇s vult caput purgare: aut cerebrū aut instrumēta sensuū: pil
lulis maioribꝰ .i. grossioribꝰ: ⁊ post cenā eūti dormitū datis faciē-
dum est. 67.
Ad nimiā humiditatē in stomacho subtilē puluerē damus. 68.
Si cui ꝑncipalia mēbra defecta habēti aut debilitata catarticū ne
cessarium fuerit clistere faciamus. 69.
Abūdātia stomachi pillulis paruis ⁊ recētibꝰ hūidis ieiuno stoma-
cho datis purgāda est: ⁊ bis q̇ biberūt deambulādo commouen-
dum est. 70.
Pillule veteres ⁊ desiccate priꝰ q̄ꝫ dentur humectāde sunt per noctē
in aqua calida. 71.
Omne catarticum necessario co. ru. commouet. 72.
Qui .60. annoꝝ aut plurimum sunt: in medicina eorum non est insi
stendum qꝫ cole. rub. purget: qr ip̄a ꝑ se facit ⁊ humectatio corpo-
ris fundamentum est. 73.
Principalia mēbra naturaliter defecta habētibꝰ cauēdū est ne acu
tam medicinam: sed ad vicinitatem temperamenti redactam ac-
cipiant. 74.
Due species si simul mixte bibite sint necessario tanq̄ꝫ si separatim:
vtraqꝫ lacertos ⁊ carnē generādo suū naturalē reddit effectū. 75.
Conualescētes ꝯm infirmitatē suā: debēt quidem tractari: nō tñ ex
toto permittantur haberi prout ante consueuerunt sani. 76.
Oportet medicinā fieri ad similitudinē operantis nature: ⁊ si dura
aut tarda fuerit: ⁊ nō ꝯm qđ videat̄ iuuamentū absqꝫ rōne: absqꝫ
ratione quidem fallax est. 77.
Eger diu fideli medicoꝝ cōmittēdus est: cuius error a recti distātia
rarus est.
Qr si plurimos cōsulit in singuloꝝ errorē plerumqꝫ cadit. 78.
Apostema in senibus nō retrorsum medicamine cogat̄. Uidēdū est
em̄ ne natura deficiat ad dispergēdū illđ: ⁊ qđ expulsiōe totas vi-
res cōsumpserit extrahēdū q̇ppe est: sꝫ nō cū forti medicina ne na
tura cū eo exiēs corpꝰ exinaniat: mediocriter igit̄ est extrahēduꝫ
Est nēpe qđ deperdit̄ in senibus multū: ad differentiam illius qđ
restauratur. Similiter ⁊ in pueris vis namqꝫ medicine fortior est
natura eorum. 79.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Infirmus ad solitū statū ex quo in egritudine ceciderit tantū reuocandus est: nō aūt ad temperamentū in omni substantia. 80.

Cuius qualitatē cōplexionis nō nouimus sani: eius infirmitatem an grauis sit necne: nō bene perpendimus infirmi. vñ medicina incerta queqꝫ subsequitur. Reddere eñi sanum ad complexionez temperamenti morbus est ad sui sani qualitatis operationez. Nā virtus est causa motionis. 81.

Unde in purgādo corpore si forte sit ipm cōmouendū est forti medicina ꝛ illi manifesta. 82.

Singulis infirmitatibus ꝓpria fieri medicamina ad ingeniū ꝛ ad arbitrium medici: perfectioni propinquū est. 83.

Nulla res sub lunari globo vel circulo posita: quocūqꝫ gradu mutetur circulus: vltra reuocat in eternū ad illū qualitatis vel quātitatis in quo fuerit in ipso circuli motu. 84.

Nulla medicina leuis est in cōtēplatione ꝛ operatione. ea eñi que leuis videtur grauem: que aūt grauis leuem: si attentius eam inspexeris comprehēdes. Non igitur leuiter vel absqꝫ rationis cōsideratione determinandum est. 85.

Credere experimento sine rōne fallax est. 86.

Nulla egritudo est q̄ nō habeat opꝰ iterrogari infirmum. 87.

Omnis fe. calor extra naturā est. Sed inter fortem ꝛ leuem differt ſm suam materiā qua propter ei q̄ ex co. ru. est fortiter: que vero ex co. nigra lente resistamus opz. 88.

Quodcūqꝫ membrum suscepit detrimentum aliquod seu naturali morbo seu quouis exteriori accidenti: nō vlterius priori statui perfecte reddi potest. 89.

Morbum! diuturnū: ꝛ defectionē mēbrorū hereditat quidez filius: sed differenter: aut minorē si alter pater parentū fuerit sanꝰ. 90.

Nulli etiā credendū est studioso medico: nisi etatis ꝛ ꝓbato. 91.

In morbo diuturno cuius vrina vrine sani similis fuerit: ꝛ ꝛ in vna eadēqꝫ qualitate permāserit: nō euadet egritudinem. 92.

Medicus mediocris qualitatis est: ꝛ ne nimis mundū admiretur: neqꝫ ex toto aspernatur oportet. 93.

In tempore veris si ex multa humectatione fiat mutatio aeris estate nascunt variole: apata: frenesis: ꝛ febres: nec solutione purgatiua curantur. 94.

Mulier in dextera parte cōcipiens raro feminaz pariet. 95.

Catartico dato pregnanti: deficiunt principalia mēbra nati oībus diebꝰ vite sue. 96.

Qn̄o nascunt morbi ex humorꝫ quātitate vel qualitatis abundantia. Simil'r est ex defectione. Propterea vero medicū purgādo 'et exinaniendo errare contingit. 97.

Olfactus et maxime si saliat fumus in caput celeriꝰ q̄ꝫ bibitur cerebrum iuuat. 98.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Ex mutatione stellarum in longitudinem et latitudinem: vitia et cõsuetudines mutantur. 99.

Ex diuersitate spaciorum regionũ variantur quoqꝫ cõplexiones et vitia nature etiã et cibaria atqꝫ medicine: adeo vt ea q̃ fiunt in.2 ascendant in.4. et ecõuerso. velut herba hortulana et agrestia seu syluatica et domestica differunt. 100.

Emplastra atqꝫ vnguenta ſm vicinitatem qualitatis cõplexionis in similitudinem illius mẽbri cui apponuntur. 101.

Co. ni. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorũ nãqꝫ quãtitas pua: et eq̃litas defecta. neqꝫ eni corpori coherentia sunt. 102.

Si poterit medicus medicari cuꝫ dieta absqꝫ potione prospera eueniunt. 103.

Si quis per multũ tẽpus neqꝫ vomitũ neqꝫ solutionẽ habuit: et eueniat illi subito impetu: videndũ est ne restringere festines. 104.

Fumus in corpore aliud est q̃ ventositas: et pauci nouerunt discernere. 105.

Urina sanitatẽ significans in oĩ hoĩe nõ est equalis: nec in quãtitate: nec in qualitate nec in liquore. 106.

Cuius vrinã non prenoueris sani: in eius medicina non appropriabis virtutem egroti. 107.

In conualescentibus aq̃a sic medicare vt nõ ingrediat intus sꝫ foras: non fortiter quidẽ sed leniter extrahat. Silr quoqꝫ in pueris: et in senibus. 108.

Si demẽtia ex frigiditate et siccitate pcedẽs ad cerebrũ incutiẽs sit fumũ odoriferũ ca. et hu. tã intus q̃ foras ei adhibem⁹. et excitandũ calorẽ: ad iras quoqꝫ interdũ patientẽ puocamus. 109.

Cõpositio cõplexionis sanitatẽ significans in omni hoĩe nõ est eq̃lis: nec in quãtitate nec in qualitate. 110.

Quibus in iuuẽtute quater in anno tm̃ flebothomari cõsuetudo fuerit hmõi. 40. annoꝝ erũt aut ter in. 50. aut. 60. semel cõferẽdum est. Ulterius vero ex toto dimittendũ est. 111.

Senes a. 40. anno cephalicam venam. 50. medianã: post. 60. basilicam incidere designant. 112.

Qui in iuuẽtute cõstituti multũ et frequenter sanguĩe minuti fuerint annoꝝ. 60. calor eoꝝ in frigidũ et siccũ conuertet: maxime si fuerit frigide nature. 113.

Custodia virtutis principalia membra confortat: et a morbis tuetur. 114.

Principalia vero membra cõfortata v̾tutes quoqꝫ vices reddẽdo confortant et a morbis defendunt. 115.

Nati iuuenibus patrib⁹ principalia mẽbra fortiora et sana naturaliter habent: et econuerso. 116.

Sicut ignis ad ea q̃ sunt ca. et hu. semper intẽdit: ita et morbus ad huiusmodi complexionem. 117.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Qui aromatū abhorrent odorē: nec saporitā sentiunt dietā vitium est corrupte complexionis illorum. 118.

In oī regiōe q̄buscūq; exvētis nubes pcreari vidēt: ex illis habitātiū capita fumo replēt: et sic corrize nascūt: et sens⁹ aggrauāt. 119.

In quacūq; puincia quocūq; anno muscule supbūdauerint: putredines quoq; morborum sup era bundabunt in corporibus habitatorum. 120.

Jeiunare in estate corp⁹ desiccat: colorē citrinat: melancholiā procreat necnō visum ad defectum perturbat. 121.

Sanguinē mox vt exierit in aerē cō gelare: terre abundantiā designat et quāto magis cōtrariat: tāto magis ꝯriū cōtingit. 122.

Omnis puincie que lōgius est a mari remota nō in meridiē ptensa: habitantiū cor. sunt sicciora. 123.

Nō est eadē nā tpis in oī regiōe. qn̄ sol ē in q̄drāgulo circulo: q̄ppe extat hic estas: et hyēs alibi. ver q; ī alio loco: et autūnus in alio: ad quaꝝ diuersitatū silitudinē differūt: et cōplexiōes: et vitia consuetudines habitatoꝝ. qn̄. n. ver est in egypto est estas in idia verū et bitantibus sub eq̄li die due hyemes:: et due estates: et duo v̄a et duo autūni in anno sunt. vn̄ illis fruct⁹ abūdantes pcreāt: arbores: memoria est subtilis: et alia hmōi multa. 124.

Deficiēte v̄tute deficiūt pncipalia mēbra et morbis afficiūtur: neq; illam defendere possunt. 125.

Ubi plurimi cōcordant: et ratio attestat: et experimentū cōprobat: illud ante oculos pone. ꝯtrario vero contrarium. 126.

Medicinaꝝ q̄dā et maxie q̄ faciūt in summo capitis post cenā: et qn̄ itur dormitū dāde sunt: vt natura sic intēta circa iteriora ab altissimis mēbris attrahēdo sensus alleuiet. et sic vbi morbus preualuerit hoc est obseruandum maxime in principalibus membris. 127.

In nullū medicine aliq̄d cōmittēdū est morbū q̄ ad cōplexionē ei⁹ aut ex toto: aut ex pte nō ptineat: vł ad silitudinē cibi mēbra nutrictis. q̄ medicina si sic fuerit nutribilis quoq; vtilis est. 128.

Accipe nunc fili carissime postulatos a te aphorismos quib⁹ semp fidus pmanēs s̄m eoꝝ auctoritatem opare cōfidenter. Ad quos put potui sudās ob tuā discretionē sollicite laboraui. 129.

Nam te diligentem sapientiam noui pre oīa. 130.

Preterea valde ceptū op⁹ n̄ negligere hortor p q̄d me nimis letificasti. Et qr librū Galeni gloriosissimi trāstuliti: cui⁹ titulū ei placuit vocari mega tegni: q̄ liber est vbi maxia est pprietas medicorū. Nūc aūt deo grās ago: qr te hmōi pmū trāslatorē iueni.

¶ Expliciunt aphorismi Johānis damasceni.

¶ Flosculi mediciales extracti ex libris Cornelij celsi medicorum omniū ornatissimi. Ex primo libro.

Ut alimenta sanis corporibus agricultura: sic sanita-
tem egris medicina promittit. 2.
Morbi nõ eloquentia: sed remedijs curantur. 3.
Cuius rei non est certa cognitio: eius opi nio certum re-
medium habere non potest. Veruz est ꝙ ipsam curandi
rõnem nihil plus cõfert ꝙ̃ experientia. 4.
Interest enim an fatigatio morbum: an sitis: an frigus: an calor:
an vigilia: an fames fecerit: an cibi viniq₃ abũdantia: an intem-
perantia libidinis. 5.
Neq₃ ignorare medicũ opz q̃ sit egri natura: hũidũ magis: an ma
gis siccũ corpus eius sit: validi nerui: an infirmi: freq̃uẽs valitu
do: an rara eaq₃ cum est vehemẽs esse soleat: an leuis: breuis an
longa. 6.
Quã par scia sit: tñ vtiliorẽ medicũ esse scias amicũ ꝙ̃ extraneũ. 7.
Ignauia quidẽ corpus hebetat: labor autem firmat illã naturam
senescentem: hic longã adolescentiam facit. 8.
Bis in die potius ꝙ̃ semel cibũ capere homo põt. 9.
Concubitus neq₃ nimis cõcupiscendus: neq₃ nimis ptimescendus
ẽst: rarus excitat corpus: freq̃uẽs soluit scire lz eũ non inutilẽ esse
quẽ corporis neq₃ lãguor: neq₃ dolor sequit̃. idẽ iterdiu peior est:
noctu tutior: ita tamẽ si neq₃ eũ cibus neq₃ hunc cum vigilia la-
bor sequitur. 10.
Imbecilli stomacho: quo: in numero magna pars vrbanorum est
oẽsq₃ pene literarũ cupidi obseruatio maior est necessaria: vt qð
vel corpis vel studij vel loci ratio detrahit cura restituat. 11.
Ex hominibus qui nocte bene cõcoxit mane tuto surget: q̃ ꝟo pa-
rum quiescere debet: qui nõ concoxit ex toto quiescere dz: ac neq₃
labori: neq₃ exercitationi: neq₃ negocio se credere. 12.
Si lucubrandum est: nõ post cibũ id facere: sed post cõcoctionez fa
cere oportet. 13.
Quẽ iterdiu vel domestica vel ciuilia officia tenuerũt huic tp̃s ali
qð seruãdũ est curatiõi corpis sui: prima corpis curatio est exerci
tatio que semꝑ añcedere dz cibũ: exercitatiõis aũt plerũq₃ dz fi-
nis esse sudor: aut certe lassitudo que citra lassitudinẽ sit. 14.
Nũq₃ vtilis est nimia satietas. Sepe inutilis nimia abstinẽtia. Se
pe si qua intẽperantia est durior in potione ꝙ̃ in esca est. 15.
Scða mensa bono stomacho nihil nocet: in imbecilli accessit. 16.
Post satietatem nihil est agendum. 17.
Ubi quis est expletus facilius concoquit si quicquid assumpsit po
tione aque frigide icludit: tũ paulisper inuigilat: deinde bñ dor-
mit. 18.
Neq₃ ex salubri loco in grauẽ: neq₃ ex graui in salubrem trãsit⁹ sa-
tis tutus est. ex salubri i grauẽ ꝑ ma hyeme. ex graui in eũ q̃ salu
bris est prima estate trãsire melius est. 19.

Neqꝫ vero ex multa fame nimia satietas: neqꝫ ex nimia satietate fames idonea est. 20.

Periclitatur q̄ semel: et qui bis die cibū inconuenienter assumit contra consuetudinem. 21.

Neqꝫ ex nimio labore subitū ociū: neqꝫ ex nimio ocio subit⁹ labor sine graui noxa est: ergo cū q̄s mutare cōsuetudinē volet: paulatim debebit assuescere. 22.

Omnib⁹ fatigatis aptū est cibū sumere: eoqꝫ humido vti: aq̄ vel certa diluta potione esse contentos. 23.

Illud quoqꝫ nosse opꝫ q̄ ex labore sudāti frigida potio pniciosissima est: atqꝫ etiā cū sudor se remiserit itinere fatigatis inutilis. 24.

Quod est contra consuetudinem nocet. 25.

Qui vomere bis in mēse vult: meli⁹ cōsulet si biduo euomuerit: q̄ si post quintumdecimum diem vomuerit. 26.

Purgatiōes vt interdū necessarie sunt: sic vbi frequētes sunt piculū afferūt: assuescit enī nō ali corp⁹: et ob hoc infirmū erit. 27.

Uinum dilutius pueris: senibus meratius, conuenit. 28.

In autumno propter celi varietatē periculum est maximum. 29.

Hyeme ven⁹ nō pnitiosa: vere tutissima: estate autūno nō vtilis: tolerabilior tn̄ p autūnū: estatē totā si fieri potest abstinendum.

Ex secundo libro.

Saluberrimū ver est: deinde ab hoc hyēs: piculosior estas: autūnus longe periculosissimus. 2.

Ex tempestatibus pessime sunt q̄ variāt maxime: quo fit vt autūnus plurimos opprimat. nam fere meridianus temporibus calor: nocturnis atqꝫ matutinis: simul etiam vespertinis frigus est. corp⁹ ergo estate: et subinde meridianis calorib⁹ relaxatū subito frigore excipitur: sed vt eo tempore id maxime fit: sic quadocunqꝫ euenire noxium est. 3.

Saluberrimi sunt sereni dies: meliores pluuij q̄ tn̄ nebulosi. 4.

Nā fere vēt⁹ vbiqꝫ a mediterraneis regiōib⁹ veniēs salubris a mari grauis est. neqꝫ solū in bono tēpestatū habitu certior valitudo est: sꝫ priores morbi q̄ꝫ si q̄ inciderūt: leuiores sunt: et ꝓpti⁹ finiunt: pessimū ergo celū est qd egrū fecit adeo vt in id quoqꝫ gen⁹ qd natura pei⁹ est: in hoc statu salubris mutatio sit. 5.

Lōgis morbis senect⁹: acutis adolescētia magis patet. 6.

Longa statura vt in iuuenta decora est: sic matura senectute conficitur. 7.

Gracile corpus infirmum: obesum hebes est. 8.

Si plenior aliq̄s et speciosior et coloratior fact⁹ est: bona sua suspecta habere dꝫ que q2 in eodē habitu subsistere: neqꝫ vltra ꝓgredi pn̄t:

fere retro quasi ruina quadā reuoluunt. peius tn̄ signū est vbiq̄ se
cōtra cōsuetudinē emacruit z colorē decorēq̄ amisit: q̄m in his q̄
superant est quod morbus demat: in hisque desunt non est quo d
ipsum morbum ferat. 9.
Facile securus est aliquis in his que sepe sine periculo euasit. 10.
Ille sollicitari debet cui hec noua sunt: aut qui ista sine custodia sui
tuta habuit. 11.
Neq̄ terrere dz ea fe. q̄ eodē die finita est: ac nec ea q̄d ē q̄ q̄uis lon
giore tp̄e euanuit: tn̄ ante alterā accessionem quieuit. 12.
Pessimū est si somn⁹ neq̄ noctu neq̄ interdiu accedit: id eñ sine cōti
nuo dolore esse nō pōt. eque x̄o signū malū est: somno vltra debitū
vrgeri: peiusq̄ q̄ magis se sopor interdiu noctuq̄ continuat. 13.
Mali etiā morbi testimoniū est vehemēter ex cerebro spirare. 14.
Sanguinē incisa vena mitti nouū nō est: sz nullū pene morbū esse in
quo nō mittat: nouū est. Interest nō q̄ etas sit eius a quo sanguis
mittendus: neq̄ q̄d in corpe int⁹ geratur: sed q̄ vires sint. ergo si
iuuenis imbecillus est: aut si mulier que grauida non est: parum
valet: male sanguis emittitur: emorit eñ vis si qua superat: hoc
modo erepta est. At firm⁹ puer z robustus senex z grauida mulier
valens tuto curantur. 15.
Tenuiorib⁹ magis sanguis: pleniorib⁹ magis caro abūdat. facili⁹
itaq̄ illi detractionē sanguinis sustinēt celeriusq̄ ea si nimiū est
pinguis affligitur. 16.
Satius est anceps experiri auxilium q̄ nullum. 17.
Si morbi rō patit: sanguinis detractiōi tp̄s aptissimū est dies ad-
uerse valitudinis scōs aut terti⁹: sz aliq̄n z p̄mo die sanguinē mit-
tere est necesse. si vehemēs febris vrget: in ipo impetu ei⁹ sanguinē
mittere: hominē iugulare est: ergo remissio expectāda: z sanguis
detractio fere diuidenda in biduum. 18.
Satius eñ est p̄mo leuare egrum: deinde ppurgare: q̄ simul omni
vi effusa fortasse precipitare. 19.
Cū ex vena incisa sanguis erūpit: colorē ei⁹ habitūq̄ opz attēdere.
nā si is crassus z niger est: vitiosus extat: ideoq̄ vtiliter effundit. si
rubet integer est: eaq̄ emissio alio nō pdest: vt ēt nō noceat proti
nusq̄ is supprimendus est. 20.
In acutis q̄busdā cucurbicula sanguinē extrahim⁹ cū ex vena vires
nō patiunt: idq̄ auxiliū vt min⁹ vehemens: ita magis tutū: neq̄
vnq̄ piculosum est ēt si in medio febris impetu: ēt si in cruditate
adhibeat: ideoq̄ vbi sanguinē mitti op⁹ est incisa vena p̄ceps peri
culū est. huc poti⁹ cōfugiēdū cū eo tamē vt sciam⁹ vt hic nullū pi-
culū: ita leue presidiū esse neq̄ posse vehemēti malo: nisi eque vehe
mens auxilium succurrere. 21.
Initia morboz p̄rimū famē: sitimq̄ desiderāt: neq̄ vlla res magis ad
iuuat laborantem q̄ tempestiua abstinentia. 22.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Plus alimenti est in carne q̄ in nullo alio cibo. 22.
Brassica subcruda aluum mouet biscocta stringit. 24.

Et tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit. 2.
Magis ignoscēdū medico parū pficiēti in acutis morbis q̄ in lōgis. hic eñ breue spaciū est intra qđ si qđ auxiliū nō pfuit eger extinguit: ibi z deliberatiōi: z remediorū mutatiōi tp̄s ptz: adeo vt raro si inter initia medicꝰ accessit obseqūes eger sine illiꝰ vitio pereat lōgꝰ tñ morbꝰ cū penitꝰ insedit quo ad difficultatē ptinet: acrito par est: z acutꝰ quo vetustior lōgꝰ aūt quo recentior faciliꝰ curatur.
Ignorari nō op3 q nō oībus egris eadē auxilia cōueniūt. 3.
In acutis morbis seriꝰ eger alēdꝰ est: neq3 nisi iā inclinatis: vt pmo dēpta materia ipetū frāgat: in lōgis maturiꝰ vt sustinere spacium mali affecturi possit.
Multū interest ab initio quis recte curatus sit: an pperam. 4.
Sola abstinentia sine vllo periculo medetur. 5.
Asclepiades ait officium esse medici: vt tuto. vt celeriter: vt iocunde curet. 9.
Id votum est: s3 fere periculosa esse nimium z festinatio z voluptas solet. 7.
Medicamētorū potiones: z aluū duci nō nisi raro debere ꝯcedi. 8.
Ex egri imbecillitate summum periculum est. 9.
Infirmus neq3 nimiū potet: neq3 nimium siti crucietur. 10.
Optimū medicamentū est oportune cibus datus. 11.
Ubiq3 seruandū vt egri vires medicus inspiciat. 12.
Ab vno medico plures curari nō possunt. 13.
Scire oportet optimum cibo tempus esse febre finita. 14.
Semper egros securos agere conuenit vt corpe tantum non etiam animo laborent. 15.
Periti medici est nō ptinus vt venit apprehēdere manu egri brachiū. s3 primū residere hilari vultu: pcōtariq3 quēadmodū se habeat: z si quis eius metus est eū pbabili s̄mone lenire: tādē3 inde eius corpori manū admouere. 16.
Medicus neq3 in tenebris neq3 a capite egri residere d3: s3 in loco illustri aduersus eū vt oēs notas ex vultu pspiciat. Cum in summo incremento morbꝰ est: vtiq3 nō ante diē quartā magna siti antecedēte frigida aqua copiose pstāda est: vt bibat etiā vltra satietatē: z cū iā vēter z pcordia vltra modū repleta satisq3 refrigerata sunt vomere d3 quidē: nec vomitū qdē exigūt: s3 ipsa aq̄ frigida tñ ad satietatē data p medicamēto vtunt. vbi vtrūlibet factū est: mlta veste coopiendꝰ est: z collocādꝰ vt dormiat: fereq3 post lōgā sitim z vigiliā: post multā satietatē: post infractū calorē 17.

plen⁹ somn⁹ venit: p quē ingens sudor effundit: idq̄ p̄stātissimū auxiliū est: s ī in his tñ in q̄b⁹ p̄ter ardorē nulli dolores: null⁹ p̄cordiorūtumor nihil ꝓhibēs vel in thorace: vel in pulmone: vel in faucib⁹: nō vlc⁹: non deiectio: non alui profluuiū fuit. 18.

Seper ptinacia iuuantis: corporis malum vincit. 19.

Quartana feb. nemīnē iugulat. Uet⁹ q̄rtana raro nisi vere soluit.

Facili⁹ in seruis q̄ in liberis tollit hydropisis: qr cū desideret famē sitim: mille alia tedia: lōgā patiētiā p̄opti⁹ his succurrit q̄ facile coguntur q̄ quibus inutilis libertas est. sed ne hi quidem qui sub alio sunt: si ex toto sibi temperare non possunt: ad salutem pducuntur. 20.

Et idō nō ignobilis medic⁹ chrisippi discipul⁹ apd antigonū regē: amicū quēdā note intēperātie mediocriter hydropico morbo implicitū negauit posse sanari. Cū alter medic⁹ epirotes philipp⁹ se sanatuꝝ polliceret. rñdit illū ad morbū respicere: se ad egri laim: neq̄ eñ res fefellit. Ille eñ cum summa diligētia nō medici tantummodo: sed etiā regis custodiretur: tamē malignitate sua deuorando: bibendoq̄ suam vrinam se precipitauit.

Ex quarto libro.

Vno die fluere aluū sepe pro valitudie est: atq̄ etiā pluribus: dū fe. ab sit: & intra septimū diē id conquiescat: purgatur eñ corpus: et qd intus lesurū erat vtiliter effunditur. 2.

Uerum spaciū periculosum est. interdum enim tormina ac febriculas excitat viresq̄ cōsumit: interdūt euenit vt fluxus diu neglectus curari difficilius sit. 3.

Medicamentis vti nisi in vehementibus malis supacuū est.

Ex quinto libro.

Quibus articuloꝝ dolor certis tēporibus reuertitur: hos ante & curioso victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori supersit: & crebriore vomitu. 2.

Cum oīa fere medicamenta stomachū ledāt: nō sine causa asclepiades ad ipsius victus rōnē potius omnem curam transtulit. 3.

Uerū vt illd in plerisq̄ morbis vtili⁹ est: sic multa ad modū corporib⁹ nr̄is incidere ꝯsueuerūt: q̄ sine medicamētis ad sanitatē peruenire non possunt. 4.

Uti somniferis nisi nimia necessitas vrget alienum est: sunt eñ ex vehemētibus medicamentis & stomacho alienis. 5

Est enim prudentis hominis primum eum qui seruari non potest non attingere: nec subire speciem eius vt occisi: quē sors ipsi⁹ per emit. deiñ vbi grauis met⁹ est sine certa tñ desperatiōe indicare

necessarijs. piciditātis in difficili rē eē: vt si victa ars malo ifuerit vel ignorasse: vl' fefellisse se videat. Sz vt hec prudēti viro cōueniūt: sic rursus histrionis ē paruā rez attollere q̄ plus prestitisse videatur. 6. Dubia spes certa desperatiōe ē potior.

¶ Expliciunt flosculi Cornelij celsi.

¶ Incipiūt aphorismi siue parabole vniuersales Arnaldi de villa noua medici clarissimi: et sūt doctrine. vij.

¶ Doctrina prima.

Omnis medella procedit a summo bono. 1.

Qui iuste voluerint ac vtiliter medicari figāt in animo suo nobilē appetitum. 2.

Elegās appetitus aut feruet in cultū dei aut in cōmodū proximi. 3.

Qui nō vt sapiat sed vt lucretur adiscit in facultatem quā eligit efficitur abortiuus. 4.

Sollicite vacans cōmodo tēporali nō solum inutilis sz nociuus ē pluries in medendo. 5.

Uagus animus et voluptatibus irretitus artis peritiaz sterilitate fedat. 6.

Omnis motus animi vel appetitus inordinatus mentem lacerat operātis: et impedit rectum opus. 7.

Cū determinato languēs iuuamento indigeat: necesse est medicantem ad specialē effectū dirigere opus artis. 8.

Ex effectib9 preintētis tota ratio agibiliū deriuat. 9.

Cū exēplar exterioris operis in mēte geratur artificis: necesse est vt sit clarum speculum mentis eius. 10.

Mens informata cūctis prebentibus directionē ad op9 claro mōstrat intuitu quid agendum. 11.

Corporū naturas morborūspēs cārum varietatē et vires' instrumentorū agnoscēs cū rōne medebitur et arte iuuabit egros. 12.

Proprietates indiuiduales corporū sanabiliū lz scribi non valeāt necesse est tn̄ vt operarius non ignoret. 13.

Per ignorātiam indiuidualis nature ꝓpriū regimē cuiuslibet corporis ignoratur. 14.

Propria natura cuiuslibet indiuidui formā ꝓprij regiminis determinat exquisite. 15.

Proprietas incognita rōne vel syllogismo reuelatione vel experimēto iuuantiū et nocentiū innotescit. 16.

Artificialis noticia passionū nō acquiritur nomine sz diffinitione ipsarum. 17.

Noticia nominū ꝑficit ad doctrinā rebus aūt significatis medella perficitur. 18.

Nomina morbis ĩpoſita ſm membrorũ diuerſitatẽ vtroruꝫ ꝑbẽt
noticiã cognita vi ſermonis. 19.
Cõuenit medicũ efficacẽ eſſe in opere non loquacẽ.q: morbi non vo
cibus ſed rerum eſſentijs aut viribus expelluntur. 20.

Doctrina ſecunda.

Vitãdo nociua ⁊ vtẽdo iuuantibus proſperatur in egris
opus curationis. 1.
Anteꝗ̃ innoteſcãt egritudines ſpecies aut proxime cau
ſe:tẽperatis aut neutris regendus eſt patiens. 2.
Sicut ex ſingulis corporis mẽbris toti⁹ cõſtat ſubſtan
tia:ſic alterũ alterius auxilio gubernatur.⁊iõ totũ corpus in cu
ratione cuiuſlibet morbi cõuenit aliquo beneficio ꝓcurare. 3.
Medicus fidelis ⁊ſapiẽs cognitis agnoſcẽdis quãto celeriuspote
rit ſubueniet egrotanti. 4.
Illa operatio breuior eſt q̃ pauciotibus inſtrumẽtis effectũ cõſeq̃
tur preoptatum. 5.
Opus rectiſſimum non efficaciotibus tantum:ſed tutioribus con
ſumatur. 6.
Quicumꝗ̃ nature ſubiecti ſunt magis amicabilia ſecurius mo
uent ipſum 7.
Prudens ⁊ pius medicus morbum expellere ſatagit ante cibis me
dicinalibusꝗ̃ medicinis puris. 8.
Cuicunꝗ̃ põt per alimenta reſtitui ſanitas:fugiendus eſt penitus
vſus medicinarum. 9.
Medicatio q̃ puris agiť medicinis aut diu non poterit tolerari:
aut non eſt diu continuanda. 10.
Modeſtus ⁊ ſapiens medicus nunꝗ̃ properabit ad pharmaciã ni
ſi cogente neceſſitate:cũ etiã debilia quibus corp⁹ non indiget
ſint nociua. 11.
In pueris ⁊ decrepitis verendum eſt pharmacare:iuuenibus quo
ꝗ̃ ſuſpectũ eſt crebro ſumere pharmaciã. 12.
Quicũꝗ̃ in iuuentute ſepius pharmacãtur cito deflebũt incõmo
da ſenectutis. 13.
Fallax aut ignorãs eſt medicus querẽs inuſitata ⁊ rara:cum poſſit
cõmunibus languido ſubuenire. 14.
Potens mederi ſimplicibus cõpoſita medicamina doloſe aut fru
ſtra querit. 15.
Simplicẽ medicinã ſpecies rerũ elementaliuꝫ adminiſtrãt: compo
ſitam vero ex illis ars preparat. 19.
Morbis ſimplicibus medicina conuenit in virtute ſimplex:cõpoſi
tis vero multiplex in eadem. 17.
Cum in ſimplicibus nõ occurrit amplexus viriũ debitarũ cõpoſito
lapſui:neceſſitas vigeat preparare compoſitas. 18.

Motiua pcipua componendi medicinas surgūt a morbis vel mēbris aut medicinis. 19.

Morboꝝ pluralitas aut ꝯrietas cāe ad ipm morbū vel accidentis ad eū diuersitas vrget diuersas ꝯiungere medicinas. 20.

Ut ducatur ad mēbrū distās vel penetret in cōpactū: aut si cōmunis est pluribus vt ad vnū determinetur. aut adhereat ei: aut immoretur: vna res alij societur. 21.

Ne vis medicine corpori necessaria virtutē eliminet mēbri nobilis aut offendat ab ea mēbrū passibile vel acuti sensus i termino vl' in via: ne visipsi⁹ nociua cuiq̧ ingerat alesionem aut horribilitate ꝯturbet ne cito pereat ꝟtus ei⁹ vt ꝯfortet vel vt repressa qualitas proposito conformet medicie alteri⁹ copulam necessario sustinebit. 22.

Quāto plura sunt componentia medicine: tanto est cōponenti minus certus effectus eius. 23.

Sicut medicine ꝯposite basis ꝑmutare nō lz: sic neq̧ medicine a ꝓprietate inuātis eā vel eius maliciā corrigentis. 24.

Quorūcūq̧ ꝯponentiū iuuamina sunt plura vel pauciora ꝯuenienter eorū pondera maiorātur. 25.

Sicut cōponēs efficax ad iuuādū augetur in q̄titate: sic efficax ad nocendūa q̄buslibet mēbris necessario minoratur. 26.

Licet ꝯponēs excellētis fuerit iuuamēti vt aurū respectu cordis: tñ qr grauitate sua diuertere pōt ꝯpositū ad secessum: io q̄tūlibet eius quātitas non augetur ⁊ sic de similibus. 27.

Sicut in medicinis ordinatis ad mēbra longinqua pond⁹ auget: hec debet ꝯuenienter in oppositis minorari. 28.

In cōponentibus quorū sapor austerus vel odor extiterit: aut qualitates prime fuerint excellētes rōnabiliter pōdus minuit: in oppositis vero potest augeri. 29.

Quecūq̧ solēt ꝯtristari sumentē rōnabiliter minorant: q̄ vero delectat poterunt augeri. 30.

Quarūcūq̧ medicinarū ꝟtus corpi necessaria pōt resolui celeriter augeri ꝯuenit q̄titatē: in oppositis aūt minuit cōpetēter. 31.

In cōponēte cuius potentia iuuatiua ceteris est ꝯmunis lz minuere quātitatē cū pluresbabeat adiutores. si vero ꝓpria sit eidē cōuenienter augetur 32.

Testiū vniuersorū cōcordia clarū ꝓcessum indicat operāti. discordātib⁹ signis declināddū est sꝑ ad plura vel fortiora. 33.

Cum significationes augendi vel minuendi pares fuerint numero seu virtute mediocris erit quantitas cōponentis. 34.

Mediocris quātitas medicine dosis terminū respicit: seruata proportione medicine componentis ad componentem. 35.

Inter salubres causas illa potius est eligenda sanabili que plura potest iuuamenta conferre. 36.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Medicina q̄ plures cōgregat per naturā v̄tutes accōmodas mē bro vel corpori ceteris est semper eligibilior. 37.
Medicina tyriacalis pre ceteris sui gn̄is est eligenda. 38.
Motiua p̄cipua cōponēdi medicinas surgūt a morbis. 39.
Medicina potens a proprietate cōferre melior est cōferente virtute complexionis. 40.
Effect⁹ p̄ueniens a primis medicinarū virtutibus etiā vulgus attendit cōmuniter. Sed in his que proueniūt a secundis ⁊ tertijs prepollere debet consideratio sapientis. 41

Doctrina tertia.

Grauiorib⁹ morbis obuiandū est studiosius nō expedit tamē leuioribus non mederi. 1.
Morbis malignis ⁊ ip̄etuosis subita ⁊ fortis medicatio correspōdet: mitibus v̄o atq̧ tardis debilis ⁊ diuturna. 2.
In v̄tute medicaminis cuiuslibet mēsurāda est non vis morbi: sed corporū ⁊ membrorū diuersitas vigilātius attendatur. 3.
Sicut etas ⁊ habitudo diuersificāt regimē non solū in quātitate sȝ etiā qualitate: sic ⁊ cetera particularia quibus corporuȝ virtus differt. 4.
Sicut infans ⁊ mulier non tm̄ corpore differunt sed virtute: sic per eandē distant rationem. 5.

Juuenis	calidus	mollis corpore.
atq̧ senex	et frigidus	atq̧ durus.
Tenuis	Porosus	audax
et spissus	ac densus	et pauidus
estiuus	vrberu⁹	laboriosus
et hyemalis	req̧ degens	et ociosus.

Solitus pati atq̧ insolitus.
Sicut insoliti parce viuere ieiunio tabescūt velocius: sic insoliti crebro pati vi passionis aut medicaminis citius prosternuntur. 6.
Sicut mēbra mollissima velociter a forti medicamine resoluuntur nisi p̄tegant̄ testudine velut cerebrū: ita q̧ sensibilissima vt os stomachi ⁊ oculus eo q̧ grauiter indignantur. 7.
Sicut membra sensus acuti diu non tolerant medicamē forte: sic in membris obtusi sensus parū aut nihil p̄dest ammotū celeriter. 8.
Medicamen appositū mēbris obtusi sensus amoueri nō debet saltem quousq̧ sentiatur ab eis. 9.
Mēbra q̄ medicine grauē sarcinā diu tolerāt priusq̧ indignentur vt pulmo splen ⁊ zirbus: hebetem sensum habent. 10.
Medicamen corpori applicatum absq̧ mora sufficienti non perficit opus suum. 11.

Doctrina quarta.

Humoris vitio carens discrasia solũ corrigit alterãtib⁹ causis. opposita vero cogitur vt plurimũ excludere vitiosum humorem. 1.

Morbi quos generat euacuationis ꝯsuete cessatio: eadẽ redeunte vel reuocata cessabunt. 2.

Nihil prohibet vim alterantis adequare si leuis extiterit discrasia. 3.

Membris tabefactis aut marcidis vires alterãtium in intensis discrasijs nõ cõuenit adequare: sed hoc est cũ virtus est fortis et membra sunt solida. 4.

In inueteratis discrasijs ⁊ maxime principaliũ paulatim membra sunt temperamento restituenda. 5.

Membra congelata si repente camino approximẽtur nõ effugiũt doloris acerbitatem ⁊ in posterũ scabie fedabuntur. 6.

Signata frigiditas circa cutẽ ruptorijs aut ꝓfundatis cauterijs extirpatur. 7.

Membrũ quod substãtialiter exiccatur velut in senio ꝯtabescit: atq̃ destruitur naturali caliditate. 8.

Lactis alimentum solummodo: vel humectantia similia mẽbra ptisica per se fouent. 9.

Super humectatis mẽbris aut nimium tantũmodo calefactis: leuiter in oppositum alterantibus subuenitur. 10.

Capitulum secundum.

Secundũ speciẽ ⁊ locũ peccantis humoris eius exclusio variatur. 1.

Intercutane⁹ humor si subtilis fuerit vel aquosus resoluit̃ p sudorẽ: grossus vero atq̃ mediocris cutis incisionibus sanguisugis aut ventosis. 2.

Intercutane⁹ sanguis nitrosus aut eruginosus vel purulentus ventosis euacuantibus conuenienter extrahitur maxie si grossus extiterit: aut profundus: supficialis aũt atq̃ subtilis sanguisugis. 3.

Ubi prauo sanguine sola cutis inficitur: sufficit vt multis incisionibus flobothomi perforetur. 4.

Ille ventose tantum euacuãt sensibiliter que sensibilibus poris ac naturalibus applicãtur: vt auri saniẽ concludẽti: vel artificialibus: vt incise cuti. 5.

Uentosa que solum trahit aut reuocat sanguinem effluentem aut dislocati membri situm rectificat: vt in matrice precipitata: vel membro infrigidato calorem adducit: vt in paralitico: vel membri dolentis hebetat sensum constringendo ⁊ diuertendo: sicut in colicis: vel submersum facit emergere vt in emorroydarum capitibus. 6.

Uentose que turno vel suctione trahũt parũ aut nihil conferũt mẽbris infrigidatis: plurimũ vero que cum igne sunt applicate. 7.

Cutis incisio tanto profundior esse debet quãto est grossior ipsa cutis: atq; sanguis euacuãdus profundior. 8.

Si sanguis intercutaneus aquosus fuerit aut subtilis cutem sufficit caraxare.

Si grossus fuerit aut profundus non superficialiter incidenda est sed profunde quod greci vocant scarificare. 9.

Sanguis immoderatus venarum incisione vel naturali fluxu minuitur. 10.

Cum sanguis arterialis acumine suo mẽbrũ sagittat vt oculũ nõ solũ p incisionem arterie debet euacuari: sed etiã ipsa detruncatur vtiliter maxime reumatismo inueterato. 11.

Chimus prauus abundans in cõcauitatibus viscerum aut in venis: medicinis excluditur educentibus ipsum per exitus breuiores ac securiores. 12.

Capitulum tertium.

Euacuationes vniuersales particularib' p̃mittũtur nisi pticulares ad tollẽdũ prohibens ordinentur. Sicut interdũ clistere flobothomie p̃mittitur cũ eã phibeat constipatio fieri. 1.

Euacuatio ministrãtis debet ei' cui ministrat euacuationi p̃cedere qua propter viscerib' nõ purgatis aut venis ventosatio fit nociua. 2.

Prauo chimo cũ immoderato sanguine abũdãte debet flobothomia precedere pharmaciam. 3.

Capitulum quartum.

Pharmaciam ⁊ flobothomiam eadem die verendum est exercere. 1.

Fortis euacuatio tã in eadẽ specie q̃ in diuersis nũq̃ geminabit vna die. 2.

Ubi multus est sanguis ⁊ prauus ⁊ timet virtuti secũdat flobothomia seu fiat apophoresis. 3.

Triduum recreationis exposcit flobothomia notabilis in quo fortis medicatio perdit locum. 4.

Post pharmaciam notabilem infra triduum flobothomia non sequatur. 5.

Capitulum quintum.

Omni euacuationi pre ceteris anni partib' est electissimum vernum tp̃s. 1.

Urgens necessitas nec prebet inducias expectãdi tp̃s electiõis neq; tardandi opus expediens. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Sicut dispositio cõtinẽtis arefaciẽtis corpora flebothomiã prohi bet vt feruor estiuus: similiter ꝛ infrigidans vt hyemis algor. 3.

Quibus est sanguis grossus timendum est in algoribus exercere flobothomiam ne solum euacuet quod subtile est: propterea si co gatur sub frigore minui: non igne sed tolerabili motu membra contemperabunt. 4.

Capitulum sextum.

Secũdũ lunarẽ ĩfluẽtiã etas lunatiõis ad flobothomiã eligit cũ passio tribuit inducias expectandi. 1.

Influẽtia stellarꝫ pueniẽs a virtute specifica fortior est il la q̃ prouenit a virtute communi. 2.

Virt⁹ lucis solaris q̃ ceteris stellis cõmunicat recipit in formationẽ a ꝑpria natura ipsarꝫ: qꝛ quod in altero recipitur se quitur modum recipientis. 3.

Cum ex ꝑpria virtute luna mouet ꝛ extẽdat aquosas substãtias ꝛ au gumento disponat quãto fortius irradiabit tãto magis augebi tur reumatismus. 4.

Cũ effectiue sit luna frigide cõplexiõis ꝛ hũide in nulla etate poterit ab effectu proprio calida vel sicca denominari. 5.

Et eadẽ ratiõe q̃ ꝑncipales etates in viuẽtib⁹ distinguunt per simi litudinem notantur in luna. 6.

Sicut ꝑma etas est in q̃ cremẽtũ incohoat ꝛ ꝑcedit vsqꝫ ad notabilez mẽsurã stature viuẽtis. Sic ꝛ luna in ꝑma etate incipit augeri vsqꝫ ad mediã. Et sicut etas scd̃a viuẽtiũ est in q̃ cremẽtũ ipsorꝫ lꝫ nota bile terminat. Sic ꝛ in luna. Silr̃ qꝫ tertia viuẽtiũ est in q̃ viuẽs in cipit occulte decrescere scꝫ in ꝟtute lꝫ in ꝑcessu manifestet. Quar ta ꝟo est in q̃ decremẽtũ sensui manifestũ in ip̃a substãtia ꝯsequit terminum: similiter ꝛ in luna. 7.

Lꝫ cremẽtũ ꝛ decremẽtũ in inferiorib⁹ sequat varietatẽ supiorꝫ ꝛ non ecõuerso: tñ qꝛ notiora sunt nobis inferiora supiorib⁹ variatiõez superiorum ab inferioribus nominamus. 8.

Cũ calida ꝛ hũida cõplexio fit cremento ꝓptissima: ꝑpterea ꝑma etas lune in q̃ cremẽtũ nulla ten⁹ sistit: ab ea denominat: qꝛ ꝟo no tabile cremẽtũ etatis scd̃e viuẽtiũ efficit caliditas: ꝛ siccitas termi nat: ideo calida ꝛ sicca denominatur.

Quod nomen etati secunde lune accomodat propter similitudinẽ supradictam ꝛ sic in alijs. 9.

Etas lunaris in q̃ min⁹ aq̃sitates reumatice multiplicant aut flui tãt: ꝛ in q̃ min⁹ ob diminutionẽ aquositatis dẽsatur sanguis ma gis est flobothomie conueniens. 10.

Cũ in tertia q̃dra luna tiõis moderate minuant aquositates ꝯstat ꝙ electio in flobothomia debetur ei. 11.

Capitulum septimum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Si mēbrū cretica nō grauet collatiōe vel materia venenosa: flobothomād⁹ est eger. p venas lōginq̄ores oppositionis vni⁹ dyametri vel multarū si fuerit corp⁹ plectoricū. Morbo vero confirmato ꝛ fluxu cessante per venas propinquiores. 1.

Infra ꝑmū dyatritū rarissime flux⁹ cessat ꝛ plectoria frequēter occurrit: quapropter vt plurimū oppositio lōginquior seruit flobothomie. 2.

In creticis ꝛ venenosis materijs exercet flobothomia ꝑ venas ꝑpinquissimas membro leso nisi fuerit nobile. 3.

Capitulum octauum.

Quib⁹ in vna vena secūdat eadē die flōm⁹ inūct⁹ custodiet incisionis apertionem. Cum incisionis foramen consolidatione minuitur: tantum excludit qd̄ subtile est. Quib⁹ sanguis est grossus aut flōmādi necessitas in valido frigore ꝑagetur flobothomia larga incisione. Quibus vero econtrario constricta. 1.

Capitulum nonum.

Pronis ad sincopim maxie frigiditate cordis apopboresis est amica sanguine iam fluente. 1.

In ꝑnioribus ad defectū vt in melācolicis fluxus sanguinis intercipitur sepius in eadem flobothomia. 2.

Capitulum decimum.

A Tenore virtutis queq꜄ circūstātie variātes eū notificant: ꝛ ab exhuberātia sanguinis eius euacuatio mensuratur. 1.

Quibuscūq꜄ fortib⁹ ꝛ audacib⁹ vna die geminat flobothomia cōuenit vt ꝑma euacuatio maior et. In debilib⁹ ꝛ meticulosis gradatim est ꝑcedēdū ad multi sanguinis fusionē: q̄propter in illis flebothomia succedens maior est precedenti. 2.

Capitulum vndecimum.

Liquor gustui suauis ꝛ redolēs ad īfrigidādū fornaces corpis atq꜄ venas sanguine fluēte fugitur competenter. 1.

Quicunq꜄ sunt ꝑrōpti ad cacochimiā stomachalē flobothomati ōficiūt nisi premundet stomachus ꝛ corroboretur os eius. 2.

Quecūq꜄ resistūt fluentib⁹ chimis ad stomachū facta flobothomia morꝫ poterunt sumi competenter. 3.

Capitulum duodecimum.

Quemadmodū estas in euacuādo colerā ꝑuenit: sic et hyems purgatio flegmatis ꝛ nigri humoris precedere debet. 1.

Sicut euacuatio frigidi humoris in vultu estatis parit acutos morbos: sic ꝛ in itroitu hyemis euacuatio calidorꝫ gignit diuturnos. 2.

In exacerbationibus aut dieb⁹ paroxismorꝫ verendū est farmacare

seu flebothomare: in die tranquillitatis fortes euacuationes cō uenit exercere. 3.

Capitulum.xiij.

Sicut exclusionem peccātis humoris alteratio sequit corrigēs discrasiā derelictā. Sic praui chimi eductio pcedere dz ad illius maliciā emendandā vbi extiterit furiosus. 1.

Si prauus chimus ad exituz compellatur vitio p digestionem nō emēdato aut difficulter euacuabitur: aut offendet membra per que transibit. 2.

Ex grossis humoribus nō digestis aut imperfecte subtile tantum euacuat farmacia residuū compingendo. 3.

In chimis furiosis z q̄ per vrinas euacuant emendatio vitij z eductio fiunt simul. 4.

Alleuiatiua purgatio nō expectat digestionem sed eradicans chimum prauum. 5.

Alleuiatiua purgatio clysteribus fit vt plurimum aut lenientibus medicinis. 6.

In materijs aquosis vel fluidis vitanda sunt liquida digestiua nisi vim habuerint educendi peccantem humorē: vt serū in hydrope: aut cōsumendi vt aqua ardēs in palyticis non repletis. 7.

In reumatismis propter aquositatem distillantibus in guttur aut pectus: ingrossatiuum sirupum absq; mixtura limphe conuenit exbibere. 8.

Ad tuitatem purgationis atq; suauitatē non sufficit corpora fluxa facere digestiuis humoris euacuandi: sed apertiuis z lenitiuis ac dilatantibus. 9.

Sicut balneum lauans corpus z excludens reliquias nociuorum sequitur farmaciam. Sic prehumectans z corpora fluxa reddens precedere debet: maxime si fuerint chimi terrestres. 10.

Colera cinerea z eruginosa z nigra terrestreitate sua possident immobiliter cauernas interiores. 11.

Terrestres chimi profunda corporis occupantes etiam post aliorum emissionem repentinis alterationibus z improuisis perturbant medicatum z medicantem. 12.

Qui a fecum duricie constipantur nisi clystere premiserit farmacie tortionibus vexabuntur. 13.

Capitulum.xiiij.

Farmacia leptoniens; z maxime ardens vt euforbium et dyagridium per grossas portiones: siue per se: siue cū alijs glutienda. 1.

Acutum pharmacuz nisi lubrico velatu deglutiatur offendit guttur z si fuerit macilentum z aridum perpetuo ledit vt plurimuz. 2.

Pharmacum violentum prohibendum est cibis occurrere nisi necessitas perurgeret. 3.

¶ Capitulum. xv.

Emplastris vel vnguentis attractiuis chimorum verendũ est pharmacare precipue cũ occurrit euidens plectoria. 1.

¶ Exterioribus locis plectoricoꝝ trahentibus pharmacis appositis vel apatis indignatio vel scabiei feditas preueniet ea. 2.

¶ Pharmacie trahentes applicantur exterius vrgente necessitate videlicet cum omnino respuit pharmacandus applicationẽ earum per partes conuenientes. 3.

¶ Attractiuis exterius applicatis repercussiua ⁊ confortantia cõuenit sociare. 4.

¶ Licet chimus eradicet a pharmacia: tamen eius expulsio perficitur a natura. 5.

¶ Chimũ commotũ a pharmacia expulsiua mẽbroꝝ obuiãs inclinabit ad exitus naturales si ꝑualuerit pharmacie qua propter opꝫ vt interiora mẽbra ⁊ exteriora sint fortia cũ pharmacia trahens exterius applicatur. 6.

¶ Nunq̃ tabefactis corporibus conuenit solutiuũ trahens exterius applicare. 7.

¶ Capitulum. xvj.

Pharmaciis venenosis vt dyagridio ⁊ elleboro superdormire nõ cõuenit: aut per modicũ ne principalia mẽbra conclusis vaporibus offendant: ⁊ maxime si debilia fuerint.

¶ Capitulum. xvij.

Humoris euãandi per pharmaciã nequit quantitas certis rõnibus mensurari. 1.

¶ Ex regulari ventris officio ⁊ vi medicine atq̃ dosi et humorum digestione numerus assellãdi frequenter extimatur vltra necessitatem. 2.

¶ Tandiu solutio proficit quãdiu peccantis humoris euãtio sine defectu ⁊ angustia toleratur. 3.

¶ Capitulum. xviij.

Post pharmaciã conuenit alimentis exitus retinere mediocriter laxos ne nouam procuret offensam constipatio fortis et repentina. 1.

¶ Capitulum. xix.

Discrasia membrorũ post pharmaciam ⁊ maxime fortẽ nunq̃ est corrigenda excellenti alteratiuo. 1.

¶ Membra discrasiata multiplicant superfluitates cõformes eorum discrasie: q̃uis eucrata fuerit alimẽta. 2.

¶ Corpora quorum interiora discrasiantur oppositis

qualitatibus sunt vt plurimum cacochima. 3.

¶ Oppositas discrasias in interioribus patientes leuiter offendũtur distincto vsu cõtrariorum, si sumantur interius: et ideo media debent sumi ve vel cõmista cõtraria. 4.

¶ In oppositis membrorum discrasijs nociuior semper amplius impugnatur. 5.

¶ Discrasia fortior: aut mẽbri nobilioris apta est plꝰ nocere. 6.

¶ Inueterata discrasia transit in habitũ. et respuit extirpari. 7.

¶ Hereditarie passiones inextirpabilis sunt radicis: et sufficit ne pullulent in deterius cõuenienti regimine ꝓhibere. 8.

Capitulum. xx.

Uxta morborꝫ durationem sunt tempora mensurãda perfecte curationis. 1.

¶ In morbis annũ trãsgredientibꝰ cũcta sanationis opa nequeũt in minori tpis spacio terminari. 2.

¶ In annualibus morbis nõ solũ in quadris anni ꝓportionalr̃ medicari opꝫ: sꝫ etiã in quolibꝫ mẽse. 3

Capitulum. xxj.

LAnguor diuturnus peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Morbi diuturni et humorales extirpantur cauterijs aut thermalibus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter in morbis diuturnis cacochimia diminuta. 3.

Febres multiplicat vsus opiatarum cacochimia dñante. 4.

Sub eadem specie febres vt plurimũ opiata multiplicat vt duplãdo vel triplando quartanam. 5.

Quocunqꝫ regimine patiens emendaf eodẽ proportionabiliter obseruato cõsequitur possibilẽ sanitatem. 6.

Quanto plus egritudo minuitur tanto minus forte mẽbro vel corpori medicamen est applicandum. 7.

Doctrina quinta. Capitulũ primum

Malicia compositionis aut exhibitione medicinaruꝫ aut chyrurgia corrigitur aut vtroqꝫ. 1.

Membris quibus nequeũt applicari manꝰ aut instrumenta q̃ manus officio regi possunt: manualis operatio nunqꝫ prodest. 2.

Innata malitia figure nunqꝫ in adultis corrigitur in crescentibus autem raro. 3.

Malicia figure accidentaliter superueniẽs corporibus adultorũ cum deperditione substantie: incorrigibilis est vt plurimũ: que vero sine deperditione substantie contingit sepe corrigitur vt in dislocationibus iuncturarum. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Sicut obliquitatem dislocationis aut spasmi mollificatio prius aut resolutio deinde pulsio vel tractus aut extensio dirigunt.

Sic tortura mollificationis exiccantibus ꝛ contrahentibus apte corrigitur. 5.

Rectificata figura membri congrua ligatura situatio quieta et firma parumper constringentia medicamina seruāt eam. 6.

Utilis ligatura neqꝫ vexat constrictione: neqꝫ fluitat laxitate. 7.

In situatione firma vel astellis fulcit membrū vel suspenditur linteo vel tabulis coartatur aut geritur: vel stuellis impositis subleuatur vt in naso ꝛ virga. 8.

Quibuscunqꝫ paruulis aut passibilibus dislocatio spondiliū corrūpit figuram dorsi vel pectoris vt plurimū nequit rectificatio solidari. 9.

Passibilia membra ꝛ maxime calida si diu a sensibilibus coartent aut suffocationis ꝑiculum: aut febriū incōmoda nō euadēt. 10.

Superficies tabularum absqꝫ plumaceolis nequit vtiliter superficiei membri coaptari vel corporis. 11.

Quibuscunqꝫ relaxatione ligamentorum spōdilia dislocātur pre cunctis exiccatiuis efficacius balnea sulphurea vel cauteria cōferunt iuuamentum. 12.

Capitulum. ij.

Quicquid preter naturam replet cōcauitatem mēbri vel minuit eiuscapacitatē debet quantū possibile fuerit congruis exitibus ab eodeꝫ expelli. 1.

Capitulū. iij.

Quod meatum obturat ꝛ impedit transituꝫ naturalem expellendum est ab eodem. 1.

Secundum diuersitatem corpis opilantis et mēbrorum in quibus transitus obturant cōuenit de opilantia preparare. 2.

Sicut intestina deopilātur a stercore duro clisteribus mollificatiuis: sic et meatus rhenum a calculo medicis cōminuentibus calculū aut facientibus lubricare. 3.

Sicut humor opilans multitudine sola: detrahitur tamē ad apertionem meatus vt in venarum repletione sic et opilans viscositate iuuante siue grossicie debet incidi vel subtiliari vt detrahatur. 4.

Medicina aperitiua meatuū occultorū quanto subtilioris substātie fuerit tanto pre ceteris eligibilior. 5.

Sicut medicina resoluens absqꝫ stipticitate nō conuenit epati: sic nec fortiter aperiēs meat⁹ ipsius carere dꝫ pauca stipticitate. 6.

Sicut in pustulis aut ragadijs vlceribus mēbroꝝ interiorū acuta

et incisiua p se vel cũ aliq̃ itroducta: mordicatiõis igeniãt crucia
tũ sic lenitiua & frigida sine tormẽto illorũ sumentur vt plimũ. 7.
Inter lenitiua cõmunia ragadia & vlcerũ occultorũ pl⁹ lac ptisana
tertie decoctionis vendicat sibi gradũ. 8.
Quod opilat meat⁹ si neq̃t expelli a mẽbro vel corpe trãsponẽdũ est:
& q̃tũ possibile fuerit elõgãdũ ab eodẽ vt calcul⁹ a collo vesice vel a
pupilla catharacta deponitur. 9.

Ca. iiij.

Meat⁹ innaturalis q̃ diu manauit vt in fistulis antiq̃ta
tis neq̃t obturari absq̃ timore grauioris icõmodi nisi
manatio ɔsueta deriuet ad proxima. 1.
Innaturalis manatio cõgrue pmutat ad exitũ natu
ralem vt fistula lachrymalis ad calamos nariũ in osse
corrupto. 2.
Quibuscũq̃ supfluitas manãs adducit a primo naturali meatu
sicut vrina distillãs p foramẽ incisiõis vesice in calculo nũq̃ timẽ
dũ est claudere foramen innaturale. 3.
Quicũq̃ meat⁹ innaturalis põt absq̃ timore claudi si fuerit strict⁹
& antiq̃tate suspect⁹ ad immũdicias & coartatas elargãd⁹ est in in
cisiõe vel medicinis vt a pfundo sincera consolidatio pcuret. 4.
Manatio q̃ diuerti neq̃t ad exitũ naturalẽ vicinis cauterijs abdu
citur competenter. 5.
Euacuatiua cauteria semp in fontanellis vbi lacert⁹ a lacerto ma
nifeste disiũgit: aut nõ fieri subsistit cõsideratio recta iubet. 5.
Cauteria q̃ distrahũt flux⁹ inueteratos efficaci⁹ operant si ppinq̃
sint magnis venis sicut q̃ diuertũt a ptib⁹ capitis: cephalee debẽt
appropinquare. 7.
Quãdiu vixerit fistula nũq̃ poterit obturari hũiditas dominãs &
ancilla frigiditas fistule vitam prebet. 8.
Quandiu sanies fistularis aq̃sa vel glutinosa seu praue qualitatis
extiterit fistula viua manet. 9.
Ex quacunq̃ sui parte fistula saniẽ perfectam & puram emiserit: ibi
est iam extincta. 10.
Fistula tortuosa & intricata nunq̃ perimit nisi felleis aut nitrosis li
quoribus imbuatur. 11.
Fistula inossata nunq̃ medicationi obediet donec extirpatum fue
rit os corruptum. 12.
In cũctis vlcerib⁹ os infectũ respuit incarnari: virulentas intus ca
uernulas gignens. 13.

Capitulum. v.

Ossis asperitas radendo corrigitur vel liniendo. 1.
Cutis inaturalr aspera lenitiuis vnguẽtis aut balneis vl mũ

dificatis lotionibus emendatur. 2.
Cōcauitatibꝰ interiorꝫ mēbrorꝫ hūectātia īfusiua aut mucilagines aut q̄cūq; nitrosum vel terrestrē chimū euacuāt z naturalem resti tuunt sanitatem. 3.
Exasperata cōcauitas pluralitate ragadiarꝫ: infusiuis lenit̄ mucila ginosis aut glutinosis precipue lactis vsu. 4.
Nutritiuis exasperatis pluralitate verucarꝫ limātia subueniūt vt pulueres metallini vel abstergētia incisiua. 5.
Pustulis exasperātibꝰ mēbra interiora lac subuenit aut vnctuosa quecūq; parū mundificant z exiccant. 6.
Sicut in pustulis aut ragadijs vel vlceribꝰ mēbrorꝫ interiorꝫ acuta z calida mordicatiōis īgeniāt cruciatū. sic lenitiua z frigida sine tormēto illorꝫ sumuntur vt plurimum. 7.
Inter lenitiua cōmunia ragadiarꝫ z vlcerū occultorꝫ post lac ptisana vendicat sibi gradum. 8.

Capitulum sextum.

LEnitas innaturalis quā mucilagines īferūt emēdat̄ icisiuis z abstersiuis. 1.
Cōcaua mēbra quorꝫ superficiēītrinsecā cicatrices vlcerꝫ lenierūt cō uenienter ponticis mordicatione carētibꝰ incrispantur. 2.

Capitulum septimum

QUicquid p̄ter naturā addit̄ nūero vel mēsura si tute fieri queat totum est auferendum. 1.
Incisio: z vstio: z corrosio: z cōsumptio auferunt quod ex cedit. 2.
Ubi vene sunt z arterie notabilr magne corrosio z icisio p pter emorosagiam sunt verende. 3.
In excrescētijs mēbrorꝫ passibiliūz sensus acuti corrosiua non mor dicantia sunt applicanda. 4.
Ustio vel igne perficitur aut cōburentibus medicinis. 5.
Metallis ignitis breuiꝰ z efficacius completur adustio z certius re gulatur. 6.
Meticulosos tātūmodo cōuenit vrere medicinis. 7.
Ferrū ignitū efficaciꝰ auro z argēto resoluit sup̄flua: pellit q; frigidi tatē z crustā obuiātē emorosagie facit solidiorem. 8.
Circa mēbra multis irradiata spiritibꝰ z resolui p̄ōptissima q̄les sunt oculi tutiꝰ fit auro vel argento cauterium. 9.
Exercitari fortiter añ cibū z fames z sitis z duricies stramētorꝫ atq; vi gilie sollicitudinis spinis angariātes cōsumūt excessum pingue dinis atq; carnis. 10.
Tenuis dieta cōcurrēs cū balneo termarꝫ celeriter macerat corpa nimis crassa. 11.
Excedēs moles vniꝰ mēbri vt mammillarꝫ assiduata cōstrictiōe ser

uat humiditatem. 12.

Capitulum octauum.

Alimēta resumptiua ꝛ humectātia bal. quies mētis ꝛ corpis habitudinē reparat accidētaliter diminutā. 1.

Membrū extenuatū diminutiōe pinguedinis atqꝫ carnis abūdātia sanguinis ꝛ quiete perseuerātibus ingrossatur. 2.

Capitulum nonū.

Cum his qui corrigūt figure maliciā rectificatur in parte mēbrū naturaliter situatum. 1.

Membrū discedens a sede ꝓpria sine lesione figure vel pulsione reducitur sicut anus vel horrido vapore fugatur: vel allicit placido: aut ventosationibus trahitur sicut matrix. 2.

Capitulū decimū.

In vulneribus ꝛ figuram mēbri ꝛ situm partiū eius vt plurimū oportet rectificare. 1.

In quibuscunqꝫ vulnerib⁹ mēbri substātia non deperditur sola coequatio ꝛ cōglutinatio restituūt sanitatem. 2.

Labia vulneris glutināt si nihil alienū intercidat: ꝛ naturalis mēbri cōplexio fuerit custodita. 3.

In magnis vulneribus ligatura nequit absqꝫ sutura labia vulneris contiguata seruare. 4.

Filū sericinū labia distincta nodās in moderata distātia suturā efficit meliorem. 5.

Festina consolidatio vulnerum potissime causatur a sanguine pauce aquositatis: quapropter aquosos potus vulneratis cōuenit euitare. 6.

Capitulum.xj.

Potio q̄ cōsumit atqꝫ sequestrat aquositatem a sanguine nō aqua sed vino ꝛ stipticis diureticis cū aromaticorum commixtione conficitur. 1.

In vulneratis flegmaticis ꝛ in hyeme mel cōiungitur potioni. 2.

Capitulum.xij.

Venter stipticus ꝛ viscera opilata vel tumida spiritualia sicca vel toti⁹ ariditas ꝓhibēt vulneratis offerre potiōes stipticas ꝛ acutas. 1.

Capitulum.xiij.

Quāto vulnerati maiorē fuerint emorrosagiā passi tanto securius pigmētis aromaticis imbuuntur.

Capitulum.xiiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Sicut vulneratis emorrosagiam passis merū precipue cōgruit: sic pronis ad eam derogat omne vinum: et quicquid acuit sanguinem vel stimulat ebullire.

Capitulum.xv.

Sicut inflāmatiua et subtiliatiua cogūt effluere sanguinē: sic et in frigidātia et ingrossantia phibent emanare. 1.

Sicut indetudo et clamor et ira sanguinē faciūt ebullire: sic eū retinēt quies et taciturnitas et pax cordis. 2.

Ubi vena corrodit prauo chimo vel putrefactiōe dissoluit absqꝫ cauterio dissolutē cām apertiōis ei⁹ nō sistit fluēs sanguis. 3.

Medicina cōburēs cū manifesta stipticitate vt attramētū nō solū corruptionē extirpat. sed escaram seu crustā fluxui obuiantem efficaciter generat. 4.

Arteria vulnerata quanto plus dilatatur plus sanguinem euomit quocirca necesse est vt eius dilatatio quantum possibile fuerit remittatur. 5.

Latitudinalis arterie sectio promptius solidatur q̄ꝫ apertura ꝑm longum. 6.

Modica vene pulsatilis apertura in corpore molli et humido vt puerili et muliebri sanari pōt: magna vero vix aut nūqꝫ in sicco et calido corpore. 7.

Ubi san. arteriarū pre vulnere cogitur scaturire necesse ē stipticis exterius applicatis iūgere glutinosa. 8

Capitulum.xvj.

Quibuscūqꝫ vulneratis intra corpus recēter sanguis coagulatur bis potio resolutiua sudorē ꝓuocās cōfert cito. 1.

Capitulum.xvij.

Consolidat efficaciter suppositū medicamen vehemēter exiccans et vim glutinandi gerens. 1.

Lotio vulneris exiccantib⁹ tepidis exerceri debet vt vino vel aqua vini. 2.

Recentia vulnera cum aqua ardenti lota sanationis effectum citissime consequuntur. 3.

Non solum aquositas omni vulneri: sꝫ frigus inimicātur et cuiusqꝫ cōplexionis malicia: quapropter oportet medicinā variare ꝑꝫ diuersitatē corporū et mēbrorū: licet exiccantia cōiter exiccātur. 4.

Capitulum.xviij.

Sanies et maxime in vulneribus concauis deperdite carnis phibet substantiam generari. 1.

Alimentum attractū et nō incorporatū in saniē cōuertitur: et ideo vulneratis obest superfluitas alimenti. 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Sicut aquositati debentur exiccatiua: sic vulnera saniosa mundificantib⁹ indigent medicinis. 3.

In vulneribus que non saniant vel corpus nō alitur aut p̄ defectu naturalis caloris deficit attractiua vel immutatiua. 4.

Saniatio vulneris vbi est opus debilis cōuersiue nullo modo dz a medico procurari. 5.

Minister nature supplere tenet defectū ei⁹ nō facere. ppterea saniē ex vulnerib⁹ eijcit. nō inducit nisi superfluitas phibēs ipsorū sanationē nequeat aliter extirpari. 6.

In q̄buscūq̧ vulnerib⁹ cruda supfluitas ꝯglobatur cassatione vel extrinsecorꝫ alterantiū obuiatione seu alijs causis ꝛ putrefactiuis cogēda est saniare nisi nerui prohibeant. 7.

In neruosis vulnerib⁹ calefactiuis leptomeris nō putrefactiuis āt sanientibus est superfluitas resoluenda. 8.

Supfluitas vulneris nisi vertat̄ in saniē aut aliter resoluatur vel cōglobata generat apostemata vel spasmū accelerabit. 9.

Capitulum.xix.

Ulcera sordida non tantū emittūt saniē sꝫ virulentijs lachrimantur: ideo exiccāda sunt abstersiuis. 1.

Sordidis vlcerib⁹ tumefactis exiccatiuū ꝯgruit absq̧ mordicatione resoluēs vt psidia vel plātago in vino decocta. 2.

Ulceribus corrosiuis q̄ spōte dilatātur ac profundantur: stiptica mordicatione carentia debentur exiccatiua. Si vero fuerint venenosa vt lupus ꝛ cācer tyriacalia debent esse. 3.

Ulcera deābulatiua stipticissimo medicamine cōpescūtur. 4.

Ulcera quecunq̧ partim a grosso chimo ꝛ ignito causant̄ partiꝫ vo a subtili ꝛ calido sicut noli me tangere: manifeste resoluentibus ꝛ pure stipticis indignantur.

Et ideo solummodo cōgruit medicamen has vires equatas hn̄s fortiter colligatas. 5.

Ubicunq̧ subtilis ꝛ grossus humor inequaliter causant vlcus predominānti est obuiandum fortiori virtute. 6.

In quibuscūq̧ vlcerib⁹ caro est mortua ꝯputrescit: ꝛ iō vel ferro secari vel igne comburi debet aut medicinis. 7.

In vlceribus caro moriēs ꝛ iā parum vite retinens vt cancrene iudicium subit cum ceteris auferendis. Que vero incipit adhuc mori caraxationibus ꝛ scarpellis ab humore mortificante conuenit vt purgetur. 8.

Sicut sclirosis diu radicitus incalescens trāsit in herpetē: sic in vlceribus calidorū membrorū caro mortua nisi radi- itus euellat̄ ꝛ prope festinabit gignere sacrum ignē. 9

Capitulum.xx.

Punctura neruosi membri fomentis oleorum subtilium perdit doloris acerbitatem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Virulētia q̄ ɔcluditur in puncturis acerbo dolori potissime cau-
sam prebet. 2.
Oleū terebētine ꝑ se vel oliuarū cū euforbio moderate confectum
efficaciter subtrahit eruginem a puncturis. 3.
Par est iudiciū in puncturis neruoꝝ ⁊ chordarū ligamenti ⁊ pāni-
culorum. 4.
Neruus oīno sectus infrigidatiōe: veloci spasmabitur nisi caute-
rio vel fomētis oleoꝝ subtiliū preseruetur: ⁊ quilibet viciatꝰ aq̄
infusione celeriter computrescit. 5.
Neruū infrigidatū ɔtrahens frigus nō spasmat tm̄ sȝ superflui-
tas vaporosa in eodem multiplicata. 6.
Si vulnerati sub humeri a spasmo ceperit apphēdi cauteriū ꝓfun
dum i spōdilibꝰ colli mortis periculū aufert vel tardabit: ⁊ vbi
spasmus gignitur a punctura: cōfestim est dilatanda ⁊ fortiter
expurganda. 7.

Capitulum.xxi.

Simula cranei q̄ interiꝰ terminat opȝ scarpello ⁊ trepano dila
tetur vt possit educi sanies aut virulentia subdistillans. 1.
Sanies aut virulentia distillās in durā matreȝ incōmoda letife-
ra multa parit. 2.
Absq; poro sensibili possibile est fracturā infantium solidari. 3.
Nunquā in dura parte sed molli sicut extremitatibus ossis pecia
alias fractura solidatur. 4

Doctrina sexta. Capitulum primum.

Diuertendo fluentia ⁊ dissoluēdo coadunata vel extirpādo
curantur apostemose collectiones. 1.
Fluxū diuertit humorē qđ retrahit ac repellit. 2.
Euacuātibus aliūde q̄ ꝑ ꝑteȝ apostematā ⁊ maxime sensibiliter
fluentia retrahuntur. 3.
Pullulātibus in corpore bubonibꝰ aut furunculis detractio san-
guinis ⁊ refectio tenuis exterminant exituras. 4.
Absq; cibi tenuitate nūq̄ humoralis collectio ɔmode resoluet. 5.
Non solū repellit membrū vt pote fluxui resistendo: sȝ medicina re
percussiua refrigidādo ⁊ stipticando. 6.
Ubi calidus mediocris aut subtilis humor ad collectionē non flu
xerit repercussio fit nociua. 7.
Euaporatiua moderata caliditate dissoluūt insensibiliter globuȝ
collectionis. 8.
Magna collectio precipue grossi humoris tutius in saniem verti-
tur q̄ euaporatione dissoluatur. 9.
Collectiones q̄cūq; fuerint intra craneū ⁊ thoracē nunq̄ intētione
directa vertit in sanie artifex eruditus: sȝ indirecte cū cogitur le
nire maturatiuis doloris acerbitatem. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Euaporatiua et sanatiua nisi notabili caruerint siccitate periculū est in sclirosim verti collectionem. 11.
Collectio saniosa p̄ incisionē dissoluit et saniei exclusionem. 12.
Ne chorde vel nerui putrescāt in collectionibus iuncturarū cōpleta generatio saniei preuenitur incisione. 13.
Multa parit incommoda tardare apertionem saniose collectionis. 14.
Cōglobata sanies et maxie q̄ in sclirosim vertitur cancrum: aut lupum: aut fistulā machinatur: aut transit in bocium. 15.
Turnia scrophularū colli securius extirpatur corrosiōe medicinali et sanatione q̄ ferro. 16.
Quelibet extirpatio pestis inguinarie vel subasellaris pluriū scrophularū in pueris et debilib⁹ est verenda maxie in estate ne corpora febrib⁹ aut nimia purulentia contabescant. 17.
Scrophularū extrīseca multitudo clamitat earū pluralitatē intrinsecā et iō talibus scrophulis nihil p̄ficit exterius operari. 18.
Bocium colli verendū est incisione vel corrosione dissoluere vel extirpare. 19.
Usus aquarū mineraliū et maxime saporis tartarei vel acuti: nō solum interiora bocia s; extrinseca valde extenuare. 20.
Glādulosa collectio nō inherēs neruis aut magnis venis vt nod⁹ extirpari debet incisione cum cisti sua. 21.

Doctrina septima. Capitulum primum.

Vera conualescentia nec morbum patitur nec radices eius. 1.
Declinādo a primitiuis causis abscisi morbi conualescentia solidatur. 2.
Tranquill⁹ et purus aer solūmodo cōualescentibus est amicus. 3.
Māsio quā infecit egritudinis p̄terite lōgitudo cōualescētis p̄fecti squalore carceris aduersat. 4.
Cōualescēs incautus recidiuat festinanter. 5.
Sobrietas et p̄fecta digō corroborāt mēbra cōualescentis. 6.
Puritate alimentorū et potibus aromaticis cōualescentium incōmoda reparantur. 7.
Dulcibus melodijs et amenis aspectibus ꝯualescentiū animus reflorescit. 8.
Stellarū sublimitas: gēmarū varietates: plātarū viriditas: aquarum paruitas. intuitum refocillant. 9.
Exteriori corporis lotione et maxime capitis nō solū alleuiant mēbra cōualescentis verum animus recreatur. 10.
Lotio crebra pedū: capiti cōualescētis et visui prebet sinceritatē. 11.
Exercitia cōsueta et placida q̄ morbū preteritū nullo modo causa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

uerunt: si resumantur paulatim et moderate prosunt conuale-
scenti. 12.
Aromatice confectiones ⁊ tẽperate studio peritorũ facte: conuale-
scentes viuificant matutinis horis ⁊ vespertinis. 13.

Capitulum secundum.

Debiles ⁊ incauti promptissime recidiuant. 1.
Graue recidiuũ in cõualescentia superueniens mina-
tur periculum. 2.
In grauib⁹ debiliũ recidiuis pplexus est medic⁹. 3.
Impugnare morbũ ⁊ virtuti subministrare fomenta
in recrudatis debilibus valde graue. 4.
In validis recrudatis aut cibis medicinalibus erit
subueniendũ aut leuissimis antidotis conueniet medicari. 5.
Suaues fricatiões debiliũ in recidiuis ꝯuenit frequentare. 6.
Prudẽtia medicãtis in grauibus recidiuis nunq̄ omittit pericu-
lum protestari. 7.

Capitulum tertium.

Parabole salomonis ostendunt q̄ qui sapientes in consi-
derationibus naturalibus protulerunt: ꝯuenienti me-
thaphora moralibus adaptantur. 1.
Doctor gratiosus ⁊ efficax parabolis vtitur ad occul-
ta per sensibilia declaranda. 2.
Eterni doctoris euãgelica lectio testat̃ eundem fuisse pabolanũ. 3.
Sapiens igitur ad exemplũ illius premissa reducet in parabolas
oportunas. 4.

Egritudines capitis vel cerebri sunt: vel in tegumentis
aut in ramis eius. 1.
Quecũq̄ passiones in capite sunt ꝯtinue a priuata cau-
sa capitis oriuntur. 2.
Que vero a causis exterioribus interpolãt ab alijs mẽ-
bris eis cõmunicantur. 3.
Malicia stomachi ⁊ intestinorum atq̄ matricis: vt plurimum ca-
put ledit. 4.
Omne nocumentuȝ actionis cuiuslibet mẽbri significat inesse pas-
sionem aut morbũ priuatũ vel ab alio cõmunicatũ mẽbro. 5.
Omne nocumentũ singularis actionis continuũ: cãm nocumenti
significat esse priuatã mẽbro cuius actio leditur. 6.
Nocumẽta continua pluriũ actionũ habentiũ ad se inuicẽ ordinẽ
significant mẽbrũ prime actionis pati immediate. Et posterior
actionũ lesiones ab ea pcedere. 7.
Ablatio repentina cuiuslibet actionis absq̄ causa extrinseca testa-
tur exuberare humiditates. 8.
Omne nocumentũ actionis interpollatum: non tñ interpollãs pro-
pter causaȝ primitiuã nisi sit paroxismale: sicut epilepsia significat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

causam passionis esse intrīsecam materialem. Et aliunde mādā
ri particule patienti.
Causa passionis ab eo mēbro cōmunicatur patienti cuiꝰ immuta 9.
tio ꝑcessit vel cōcomitatur lesionē patientis ad quā sequitꝰ immu
tatio eius.
Si mēbrū aliqđ patiatur ꝓpter causam cōicatam a mēbro vicino 10.
vel colligato: ꝓculdubio aliqualiter immutanꝰ cetera mēbra si
bi vicina vel colligata preter naturā membro mandanti preci-
pue si fuerit sensus acuti.
Omne nocumētū vicinū in ramis alicuiꝰ mēbri significat causam 11
passionis in toto ramo cōtineri vel radice.
Nocumentū omne ex radice proueniens indicatiuū est cōmune mē 12.
bris ortis ab illa radice.
Nocumentū diuturnū quod in solo ramo manifestatur nō ꝓuenit 13.
a radice: sed proprium illius est.
Omnis materia cōmunicata membro patienti: vel humor est: vel 14.
aliquis vapor.
Omne nocumētū subitū ꝛ momētaneū si ab interiori ꝓcesserit ori 15.
tur a vapore: si vero taliter nō fuerit oritur ab humore. 16.
Si morbo aliquis aggrauaꝰ presente contrario vel precedente per
accidens illud contrariū est causa aggrauationis: sicut accidit
epilepticis colicis nefreticis ex frigiditate nā in feb. aut post fe-
brē grauius molestantur ꝑ vsum aque aut aliquorum infrigidā
tium contra febrē.
Si morbus aliquis abijciaꝰ ꝑ̄sente simili vel presente per accidens 17.
illud contingit.
Quibꝰ sudor aut cōsueta euacuatio diu cessauerit necesse est dige 18.
stionē grauari in organo vel impediri: ꝛ nocumenta digestiōis
in interioribus apparere.
Omne nocumētū actionis repētinū ꝛ sine causa exteriori attestaꝰ 19.
repletioni veteri vel antique.
Cerebrū quod iuuatur calefactionibꝰ excellenter frigidū est. 20. 21.
Quod iuuaꝰ calefactionibꝰ moderate vel frigidū est vel leditur ab
humore quē moderatus calor resoluit.
Quod iuuatur ab infrigidantibus calidum est. 22.
Quod iuuaꝰ humectantibus siccū est ꝛ econuerso. 23.
Quod ab euacuātibus lediꝰ vt flobothomia vel coitu ꝛ ceteris sic 24.
cum est.
Quod velociter calefit calidū est. vel rarum. 25.
Quod tarde calefit frigidum est aut densum. 26.
Quod tarde abūdat humiditatibꝰ spissis siccum est. 27
Qđ satis abundat supfluitatibꝰ tēperatis humidū est. 28.
Quod cito abundat humiditatibꝰ spissis acutis fetidis velut pu- 29.
tridis calidum est ꝛ humidum.
30.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Cuius calidū trahēdo multiplicat humiditates frigidius maxie
in gulosis ꝛ multum potantibus. 31.
Quod tarde leditur a vaporibus vini fortis est in virtute cōpactū
ꝛ quasi durum in substantia. 32.
Quod cito leditur ab eo debile estꝛ molle. 33.
Dolor q̄ sentit in ꝓfundo ventre vsq̄ ad radices oculoꝝ vel oculos
causam doloris in substātia cerebri aut in vētriculis eius conti-
neri significat. 34.
Dolor qui non sentit in ꝓfundo: sed magis extra in alijs ptib⁹ ca-
pitis a cerebro cām doloris ꝯtineri significat. 35.
Dolor ꝓfund⁹ perodic⁹ in frōte vel ꝓra: maxie in altero cornu si
est causa primitiua cām doloris significat oriri a stomacho. 36.
Dolor perodic⁹ in fundo sepe ꝛ sepius eueniens in ieiunio maxie
si acutus fuerit vaporē acutū a stomacho ꝓcedere ad caput si-
gnificat: ꝛ stomachū esse calidū naturaliter aut calidis ꝛ acutis
humoribus aggrauari. 37.
Dolor perodic⁹ ꝛ ꝓfundus maxime eueniēs in ieiunio ꝛ totā pro
ram occupans ac diuidēs frontē per lineam circūquaq̄ ꝓtensaꝫ
dum tamē sine ponderositate sit ꝛ acumine significat cām dolo
ris siccitatē eiusdē partis ab inanitione ieiunij vel coitus vel al
terius inaniētia impressam. 38.
Dolor perodic⁹ ꝓfund⁹ in capite maxime lent⁹ sine causa primiti
ua significat q̄ procedit a flegmate vel vapore resoluto a mēbro
flegmatis copiā cōtinente. 39.
Quibus craneū spissuꝫ aut cerebrū medullosuꝫ ꝛtemperamentum
quoq̄ miringe solide talib⁹ vt plurimū est caput forte non leui-
ter patiūtur dolorem in eo. 40.
Grauissima cephalea ꝛ maxime in repletis futurā predicat appo-
plexiam. 41.
In omnib⁹ cephaleis quotidiana fecum expulsio iuuat egros. 42.
In omnib⁹ capitis passionibus fricatio pedū ꝛ tybiarum prestat
remedium. 43.
Ab omnib⁹ vaporosis ꝛ maxie generantibus grossum fumum ꝯue
nit cephalargicos abstinere. 44.
Humor viscosus q̄ solū in capite ꝯtinet vel fomētis extri secis odo
ribus tantū digeritur vel aromaticis absq̄ potu sumptis post
cibū ꝑcipue ne ab ore stomachi elongentur. 45.
Chimus opprimēs capitis regionē vel pillulis in somno ad stoma
chū trahit: vel ad palatū ꝛ nares dissoluētib⁹ obtalmicis incli-
natur aut lotiōibus consumptiuis resoluitur in vaporem. 46.
Pillule capitales debent aromaticis abundare. 47.
Uehemētia resolutiua non conuenit capiti applicare sine stiptico
rum cōmixtione. 48.
In emigranea violēta ꝛ subita declināti ad alterū tēpoꝝ nisi vena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

frõtis celeriter incisa fuerit⁊mult⁹ exinde ſanguis effluxerit .aut ſecet arteria tempoꝝ piculũ eſt oculũ eijci a ſua concauitate vł ru pta cornea hũores effluere aut int⁹ corrũpi aut cõturbari. 1.

De vertigine et ſcothomia.

Quib⁹ vtigo⁊ſcothomia cauſant a ſtipticitate iteſtinoꝝ:hos gra ui⁹ in ieiuno vexãt fumoſitates caput grauãtes. 2.

Fumoſitates in capite generant ꝑpter cibi hũiditatẽ:⁊ ei⁹ impoſi tiõe prohibentur aſcendere. 3.

Scothomia quã cauſant ſquibala incluſa in inteſtinis in exercitijs frequenter exacerbantur. 4.

Scothomatic⁹ nauſeãs⁊ſapore luteo moleſtat⁹ in ore nec cibuȝ ab hominãs:immo copioſe mãducãs⁊auide ꝓculdubio gignit mul titudinẽ hũoꝝ nec a ꝑdictis liberabit accidẽtib⁹ donec ab eis fue rit emũdat⁹⁊q̃tidiana letetur fecũ expulſione. 5.

Sicut in habẽtib⁹ ſtomachũ colericũ eſuries lõga vtiginẽ parit et ſcothomiã:ſic in habẽtib⁹ flegmaticũ refectio feſtinata. 6.

Qua rõne iubet i paſſiõib⁹ capitis vaporoſis⁊ ſubitis fricatio mã millaꝝ in feminis:eadẽ cõuenit in marib⁹ fricatio teſticuloꝝ ille ſa decentia,ſicut in pueris. 7.

Scothomia fortis,appoplexiaȝ pronoſticat cum a parua epilepſia non differat.

De epilepſia.

Epilepſia q̃ ſequit motũ lune ſi ꝯiũctionẽ ſeruauerit ac vicinos aſpe ct⁹ ꝑncipaliter a frigiditate cauſat;q̃ vo in plenilunio cõmouet naſcitur maxime ab humiditate. 2.

Epilepſia cõcutiẽs in ſomno⁊cũ tremore medicinã aut curã nõ re cipit mortalium medicorum. 3.

Epilepſia cõſurgẽs a mixtura chimoꝝ ꝑcipue ruffi⁊nigri ſilr mali gna eſt ⁊curari difficilis. 4.

Gulosi⁊infrenati⁊maxie violẽti ſicut ab epilepſia tardiſſime liberã tur:ſic ab eadẽ facillime capiunt. 5.

Epilepticus negligẽs a potib⁹ abſtinere nunq̃ opprobrijs carebit epilepſie. 6.

Epileptic⁹ ijs cõtrarijs q̃litatib⁹ ei⁹ interiora diſcraſiata:⁊ maxie nutrientia nõ multum poterit emendari. 7.

Qui vero quandoq; mania torquentur;quandoq; epilepſia nunq̃ ſanabuntur.

De freneſi et litargia. j.

Freneſis⁊litargia ꝑmutant alterutrũ ſine contrario: nã frenetici ꝑeũtes fiũt litargici:ſȝ hi freneſcẽdo ſalutẽ recuperant. 2.

Intuit⁹ picturarum⁊ multum diuerſorum⁊ſplendor⁊ſonitus frene ticos nimis turbat. 3.

Multa lux⁊tumultus⁊ quicquid euigilare facit litargicis multuȝ

confert. 4.
Sicut freneticū nō ligatū exterminat inquietudo: sic et litargicū de tatum pernecat sopor mendax. 5.
Venter stipticus et nimis solutus ambo litargicū impellunt aut impedire dicuntur. 6.
Ubi cerebrū cōprimit apostema tūc et fumor illuc directio et naturalis caloris abinde subtractio festinat perniciem maxime: quia manet eger immobilis.

De maniaca et melancolica passione.

Maniacis et melācolicis frigid' aer semp inimicat: et q̄cquid in eor corpibus fumos concludit horribiles: somnus tamen et humectatio prosunt eis. 2.
Sicut timor est a melācolicis extirpād'. sic est incutiēd' terror maniacis minarum et flagellorum. 3.
Quātū melācolicis obest habitaculū tenebrosuz: tm̄ pōt cōferre maniacis potissime si ad fletū eos induxerit. 4.
Melācolicor fantasmata subuertēda sūt igenio: nō dānāda ne puocati respuāt medentibus obedire. 5.
Melācolici nō curati sepius transeunt in maniam. 6.
Maniaci quor aures falsis vocib' crebre sonāt si ligati nō fuerint seipsos exterminant.

De paralysi et apoplexia.

Paralysis totius corporis est mortis imago apoplexiam vicariam eius pretendit precessisse aut veterem immoderatam attestatur repletionem. 2.
Nō solū refectio nimia: sed inanitio stomachi p̄cipue calidi pōt fumositatibus incubum generare. 3.
Infelix terminus apoplexie videlz impotentia semicorpis lateralis demōstrat repletionem immoderatam. 4.
Immoderata et vlis repletio sine hydropisi nunq̄ caret exuberantia sanguinis.

De passione membrorum neruosorum.

Quocūq; hūido replēte venas ceterosq; meat' immoderate possunt et nerui et lacerti et chorde mollificari superflue. 2.
Lacert' imbibitus aquosa hūiditate vel infusiua sedib' correspondet nimium demollitis. 3.
Chorde remollite cedūt: sz nō obediūt pulsantis impio nā regere ne queūt ad mouēdū aer ēvel sanādū pre nimia laxitate. 4.
Lacert' mollificatus pdit constantiā naturalis firmitatis et laxitate cadit a naturali situ. 6.
Corruēs lacertus pre nimia laxitate sequitur via centri. 6.
Lacert' pstrat' lax' seu naturalr̄ plōgat' neq̄t sursum seu lateralr̄ mouere iūcturā cui supiacet aut deputat ad mouēdū. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Membra relaxata pre nimia laxitate nō solum impotentia sunt ad motū: sed etiam ad sensum inepta. 8.
Quia temperamento spiritus animalium pficitur: ideo sensus deficit vbi nō admiscent aut eorū tēperatia corrūpitur. 9.
Membra q̄ corruerūt spūs non recipiunt vt solebant: et susceptos extinguūt artando et humectando. 10.
Quanto digniora sunt opera spiritus animalis tāto tēperamentum eius melius est q̄ in ceteris. 11.
Quod magis elongatur ab excellentijs semper facilius vincitur ab extremis. 12.
Cuius tēperantia magis declinat in alterū extremorum corrūpit leuiter ab illius oppositis. 13.
Pre cunctis spiritibus est aīalis subtilior atq̄ lucidior et minus calidus quapropter immoderata caliditas et frigiditas velocius eum distēperat ceteris. 14.
In medicatione vlcerū diuturna inguinaliū aut vicine regiōis nisi corpe ptegant operimētis piculū est in posterū spasmari lacertos eorū ac tm̄ infrigidari vt sint admodum inepti. 15.
Qd aūt obtenebrat et ingrossat citi⁹ extinguit et sterilē efficit. 16.
Membrum paralyticū lz sensu puetur et motu calere pōt vt in sanguineis q̄ venarū et arteriarū beneficio nō priuantur.

De spasmo:

Repletio vaporosa ſm latū offendens organa motionis et longitudinem cōtrabenda spasmat. 2.
Replicatio infusiua vel aquosa mollificans oēs ptes instrumenti motiui paralyticat ipsum. 3.
Spasmo repletionis resolutiua magis: paralysi exiccatiua magis conueniunt et ruptiua. 4.
Uniuersalis ablatio vel diminutio subita mot⁹ voluntarij frigiditatem et humiditatē cerebri significat. 5.
Ablatio humiditatū repletionē vt in appoplexia. 6.
Diminutio et laxitas siue stupor frigiditatē et hūiditatē sigt. 7.
Permutatio mot⁹ vl' inaturalitas mot⁹ et spasmositas oiū mēbrorū subiecta corruptā humiditatē cerebri vel vaporē venenosuū aliūde venientē in epilepsie speciebus significat. 8.
Spasmositas vniuersalis paulatim mēbrorū siccitatē significat. 1.

De visu.

Lapsus cerebri nerui optici tunicarū oculi vel humoris eius aut spiritus ingerunt visui nocumentum. 2.

De mēbris organicis et prio de passionib⁹ oculorū

Illesis organis potest spūs vitiari vaporibus: vt cōfirmat scotbomia et vertigo. 2.
Non patitur lucem solis oculus plenus aquositate. 3.

Quibuscunque vapores colerici aut calidi a stomacho resoluti visum obtenebrant his in fine refectionis expedit aquam sumere frigidam cum manifesta siti et maxime circa somnum. 4.
In habentibus palpebram scabiosam vel pilorum reflexionem pungentem oculus perfluit lachrymis incessanter. 5.
Quibus cerebrum reumatizat et cibis ingurgitatur vel potibus: oculi quauis aura leuissima promptissime lachrymantur. 6.
Quibus palpebra superior pre magnitudine complicatur in oculum necesse est orbem eius pungere suis pilis. 7.
Rugosa palpebra si deturbet in medio cessabit cruciare. 8.
Si ruga superueniens in medio palpebre forpicibus aut diu constricta cum macellis inflexibilibus decidat arefacta mantica palpebralis oculo poterit confirmari. 9.
In palpebra moderata si pili reflectant oculum cum fuerit extirpati mox conuenit situm eorum cum acu profunde cauterizare. Sanato cauterio meatus vnius pili cauterizandus est alter porus: et interim ceteri reflexi cum exterioribus glutinentur. 10.
Palpebra scabiosa cum inuersatur granosa rubea fit semper est grauis. 11.
Pinguedo congesta inter intrinsecam tunicam et extrinsecam et nodus et scabies palpebram grauant et oculum prohibent aperiri. 12.
Venositates in cornea innaturales semper procedunt a coniunctiua et ideo cum extirpant ab ea macescunt in cornea. 13.
Vulnerum cicatrices in cornea semper albe: que vero in coniunctiua vt plurimum rubee. 14.
Videre clare res paruas tamen ex propinquo claritatem cerebri significat cum siccitate et paucitatem spirituum. 16.
Videre turbide res grossas tamen ex propinquo turbiditatem cerebri significat ex materia vaporosa in venis eius imo in retbi. 16.
Quibus vterque oculus caligat altero clauso clarius videt. 1.

¶ De aurium passionibus.

Ablatio auditus et diminutio frigiditatem cerebri vel instrumenti significant. 2.
Permutatio auditus audire impetum aque campanas sufflationes ventorum maleationes concussiones arborum tonitrua fricationes immoderatam siccitatem in media parte cerebri aut velaminum significat res grossas vapores aut ventositates aliunde venientes vel ibi generatas. Audire quasi a remotis humiditatem. 3.
Quibuscunque post obturationem auris reuiuiscit auditus hunc procul dubio frigiditas hebetauit. 4.
Densatio reumatis intra caput non solum parit grauedinem: sed tinitum. 5.
Surditas magna et antiqua medicaminis auxilia non admittit. 6.

Surditas paulatim superueniens ꝛ cōtinue cū fe. vel sine feb. per-
petuatur maxime quibus etas declinat manifeste. 7.
Queadmodum naturales effluxiones auriū fellee surditate supue-
niēte curātur: ita ꝛ surditas fellis emēdat liquoribus ꝛ maxime
aurium. 8.
Olea nitro cōdita vel acutis aperitiuis fellibus cōparantur. 9.
In vulneribus auris precipue longi tēporis fabularum auditus
vitandus est ꝛ sonorum. 10.
Fluores aurium diuturni temperandi sunt non constringendi et
maxime subito.

De passionibus narium. 1.

Ablatio odoratus siue strictura ꝛ eius dimissio sine opilatione na-
rium frigiditatē cerebri significat. 2.
Permutatio odoratus fetor siue immūdicia nariū humores cor-
ruptos significat in cerebro. 3.
Olfactus recenter amissus acutis odoribus ꝛ obtalmicis restau-
ratur frigidis ꝛ humidis liquoribus ꝛ viscosis diminutis. 4.
Quibus olfactus triennio defuit semp deficiet. 5.
Carētes olfactu nec delectari nec tristari possunt odoribus. 6.
Quicūqꝫ diligētius vigilādo ꝙ dormiendo caput operiunt his vt
plurimū sanguis e naribus crebro instillat. 7.
Si fluens aquositas in corizā subito restringatur non solū graua-
bitur prora capitis: sed auditus ꝛ visus recipiēt nocumentū. 8.
Indecens rubedo nasi ꝛ maxillarū cū manifesta venositate illarum
partium nequit extergi quousqꝫ ruptorijs corrosiuis vultui pro
portionatis extirpatio venarū premittat: cicatrix ibidē equalis
solida procuretur.

Doctrina de cōseruatione memorie et aliarum virtutum sanitatis cerebri.

Exterior excedens frigiditas ledit memoriā ꝑcipue no-
cturna ꝑpter malā capitis coopertaram. 2.
Caliditas intensa valde qn̄qꝫ permiscet rationē ꝛ me-
moriā: ꝛ illam inde ledit.
Excedēs cibi ꝛ potus quātitas mēoriā multū ledit. 3.
Ciborū fumosorū comestio ꝛ potus vt alliorum porroꝝ ceparū por-
ri casei ꝛ leguminū virtuti nocēt plurimū memoriali. 4.
Ex frigidis fructibus atqꝫ hūidis ꝛ alijs crudis refectio ledit me
moriam atqꝫ corpus. 5.
Fructuū stipticoꝝ vel per naturā aut per artē post comestionē tēpe-
rata acceptio ꝓhibendo fumos eleuari mēoriā iuuat valde. 6.
Fructibus aliquibus per assationem stipticis bonitas acquirit
sicut sunt pira hyemali a regulata: sicut ꝛ sunt auellane castanee
nuces atqꝫ ficus.
7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Carniū nō castrat i arietis medulleqʒ mutonis frequēs comestio a tota proprietate memoriam debilitat atqʒ ledit. 8.

Temperatorum ciborū ꝛ potus sicut gallinarū ꝛ perdicum: preci pue cerebellorum: earuʒ tēperata refectio nō tantū confortat me moriam: sed etiā totū corpus. 9.

Potus excedētis, vini vel aq̄ specialr̄ excedētis frigiditatis actua lis corpe nimis calido calorē naturalē depauperat stomacho: et per consequēs memoriā debilitat atqʒ ledit. 10.

Potus post comestionē dū cibi fiat ebullitio digestionē interrūpēs memorie ꝛ cerebro nocet valde. 11.

Ante refectionē corporis ꝓcurare moderatū ꝛ cōueniens exercitiū non tantū memorie: sed ceteris virtutibus ꝓdest valde. Spacia ri em̄ ꝛ delectari sensui sunt intellectus. 12.

Quies aūt supflua calorē debilitat: superfluitates retinet ꝛ ag grauat: quare ledit memoriā ꝛ vsurpat. 13.

Somnꝰ supfluꝰ ꝛ vigilie nimie caput ꝛ ēt mēoriā valde ledunt. 14.

Somnus comestioni ꝓpinquus priusq̄ʒ cibus ad fundū stomachi. descenderit surripit memoriā atqʒ aufert. 15.

Superfluitatū per intestina ꝑ nares per palatū per vrinā ꝑ os per aures: ꝛ per fricationē capitis cū pectine cōueniens ꝛ debita ex pulsio cōfert virtuti plurimū memoriali: ꝛ hoc est post somnum et exercitium faciendum. 16.

Sollicitudo visoꝝ seu auditorū frequēs recordatio memoriam cor roborat ꝛ confirmat. 17.

Gaudiū tēperatū ꝛ honesta delectatio nō solū mēoriā: sʒ ꝟtutē in tellectiuā: ꝛ ceteras ꝟtutes corꝑis etiā iā augmētat. 18.

Sepe lauare pedes in aqua calida in qua bulierint melissa: ꝛ fo lia lauri: camo. ꝛ similia memorie capiti ꝛ oculis valde cōfert. 19.

Dormire calciatis pedibus precipue sotularibꝰ memoriā impedit atqʒ sensum. 20.

Lauare caput de decimo in decimū diē cū lixiuio in quo calefacta fuerint camomilla: melissa: vel saluia: vel maiorana: vel lauri fo lia ꝛ similia: memoriā corroborat ꝛ confirmat. 21.

Stare pedes post comestionē suauiter deambulare multum expe dit atqʒ confert. 22.

Coriandri preparati post comestionē assumptio ꝓhibendo fumos ad caput ascendere memoriā multū iuuat. 23.

Masticatio masticis cū modico. 33. facta ieiuno stomacho ab hūi ditate flegmatica sine molestia caput purgat: ꝛ inde impedita memoria confortatur. 24.

Pliris cum musco passule et anacardina confectio mirabolani quoqʒ conditi cōfortant memoriam ꝛ restaurant.

Doctrina prima. Capitulum primū.

Dissicit quecunque extenuati celerrime caliditatibus aeris in profundo corporis alterant: maxime si rari fuerint naturaliter vt colerici: vel accidentaliter vt qui diu febribus languerunt.

Quicunque febricitantes exposuerunt membra nuda frigido cotinentur in laboriosis febribus dolorem in articulis patiunt et molestam incurrunt tussim. 2.

Extenuatos precipue iacentes in mansione frigida vel reumatica tussis infestat nisi tunicatis brachijs et torace iacuerint et capite pileato maxime si rasum extiterit. 3.

In extenuatis corporibus panniculi spiritales et animales et cerebrum repente immoderate ledunt a frigido aere vel a quibuscunque actualiter frigidis. 4.

Repentina panniculorum spiritalium infrigidatio subitam introducit anhelandi difficultatem que si nimium contrahent immoderatum causabit dolorem et interdum sincopim atque mortem constrictis capsulis cordis. 5.

Tunica lanea quare sensibiliter calefacit et angustiat patientem: bombicina vero vel serica vel linea interdum bombace sufficienter a frigore protegit neque estiuatione vexat infirmum. 6.

De sudore.

Quotienscunque sudauerint tunicati maxime graciles expedit mutare tunicam ne corpus ledatur infrigidato sudore.

Quanto tunica calidior aut minus fuerit spongiosa tanto copiosius reflectit sudorem: et ideo conuenit in predictis festinatius deponere. 2.

De epate calido.

Quibuscunque caliditas epatis causat constipationem ab aquis dulcibus velut vuis et cerasis fortius constipant maxime si fuerit meseraice late nam terreum fortiter exiccatum constipat intestina.

In habentibus meseraicas latas et epar calidum multitudo potus: non tamen immoderata constipationem prohibent solui frigidioribus et intestinis nimium mollificatis nequeunt inferiora superiorum constrictione iuuari 2.

Si vero immoderata fuerit nec epar attrahere: nec intestina potuerunt retinere.

De febribus.

Qui in multis temporibus in contemplatione vixerunt: et maxime cibo paucissimo celeriter eos feb. vitali depauperat spiritu.

De administratione vini in febricitantibus.

Quibuscunque febricitantibus arterie sunt anguste modicumque spiritum continentes necesse est vino subtili et debili spiritus foucre vitales.

Febricitantes que penuriam spirituum patiunt nisi vino caute refocillentur. cito deficiunt. 2.

Quibuscunque febricitantibus stomachus fuerit frigidus caput autem forte vix passibile vinum congruentius ministratur. 3.

4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Soluit sudoris ablatio tā in sanis q̄ȝ in lapsis: & maxie febricitātib⁹ opilatos aut clausos indicat poros cutis. 5.

Febricitātes ex putrida carnosos necesse est ad aerē subtilē & liberū trāsportare: maxime si poros habuerint opilatos: ab esu q̄ȝ carniū cōuenit eos abstinere penitus.

De voce.

Diminutio vocis euanescēs p clamorē & loquēdi conatū aut p sudorē & calefactionē ex motu a frigiditate causatur & partim ex humiditate. 2.

Vox rauca in loquēdo & nō ī clamādo vel in loquēdo submisse & nō alte hūiditatē tm̄ circa epiglotū esse significat: q̄ p clamorē excutit aut consumitur. 3.

Rauca vox in clamando significat hūiditatē dissolutā ex conatu ad organū voc' pcedēt: si cū rascatiōe ex capite. si cū tussi aut cū subito saltu granorum ad guttur intercipientium vocem a pulmone procedit. 4.

Quoȝ caput humidū est & reumatismis abūdās in acutis vocibus festinantur mutescunt. 5.

Raucedo quā introducunt fortes & subite alteratiōes q̄litatū oppositaȝ vt plurimum est perpetua. 6.

Quicūq; masticabilia bn̄ deglutiūt: potabilia v̄o trāsglutire non possunt vel difficiliter his vocalis arteria neq̄t obturari sufficienter ab epigloto ex vno q̄dē latere si difficiliter aut ex ambob⁹ simili modo valeat deglutire. 7.

Si trachea arteria phibeat obturari ex vno latere p ptē oppositaȝ lateris ingeniatur natura potum traijcere. 8.

Nimi⁹ & assidui cātādi vsus vel alte clamādi pectoris meat⁹ dilatat: & panniculos spiritualium membrorum relaxat. 9.

Quibuscūq; spiritualiū meat⁹ nimiū dilatat̄ his attractus aer ab eorum pectore cito egreditur. 10.

Aer inspiratus si moderata dispensatiōe nequeat expelli vocis officium non poterit diu continuari. 11.

Quibuscūq; cātātib⁹ inferior cliban⁹ aut stomach⁹ estuat: alias resonat his m̄ltā ventositas & subtilis ibidē includit̄ circa frenē aut circa stomachum habentem tunicas siccas & tenues. 12.

Quibuscūq; sanguis flegmatic⁹ dominat̄ & viscera sua naturaliter sunt calida & robusta his flegmatica superfluitas ad cutē copiose ppellit̄ & cādida morphea sepi⁹ maculant̄. hoc autē illis precipue contingit. 13.

Sicut anhelit⁹ & insufflatio cū ictu & vox & loq̄la sunt actiōes p ordinē se habētes cū ledit̄ ex prioribus necessario leditur quodlibet illi posteriorȝ non econuerso. Similiter in digestione prima secunda & tertia necnon in sensu & ymaginatione extimatione & memoria & sic de alijs. 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Sicut anhelitu leso leduntᷣ lacerti pectꝰ ambiẽtes:sic lesa tm̃ insuf-
flatiõe pͥmo necessario patiuntᷣ lacerti ꝙ sunt intra costas. Et lesa
solũ ictuali patiũtᷣ gule lacerti:lesa ꝗꝫ voce tm̃mõ leduntᷣ solũ mu
sculi gutturis hoc est regiõis epigloti. Si tm̃ loq̃la leditᷣ sine ꝑce-
dẽtibꝰ tm̃ leditᷣ lingua vel aliqͦd coadiuuãtiũ mẽbroꝝ ad loq̃lã la-
bia:dentes:palatum ꝛ nares.

De passionibus membrorum nutritiuorum: et primo meri et stomachi.

Quibuscũqꝫ subito ꝛ sine nausea globꝰ aut nodꝰ ab ore stomachi ad
guttur ascẽdere videtᷣ ꝛ cibi transitũ impedire his grossa vẽtositas
inter ysophagũ ꝛ lacertos cõcluditᷣ;aut inter tunicas meri si cũ do
lore ascẽderit.
Quibꝰ vͦo cũ fastidio ꝛ nausea globus ascẽdit glomeratos lumbri- 2.
cos superius pelli significat.
Quoscũqꝫ sollicitudo immoderata vexauerit:somnũ ĩpediẽs natu 3.
ralem:si copiose reficiantᷣ necesse est eos indigestione grauari et
reumatismis refluere:quapropter timendum est ydropisim aut
obliuionẽ:idest litargiã aut scrophulas aut glandulosas colle-
ctiones generari nisi superuenerit fluxus ventris. Qͦ si sollicitu
dines importunas sepe timor cõcomitatur:alienationeꝫ vel car
diacam periculum est oriri.
Importuna sollicitudo corpus macerat ꝛ extenuat:precipue si cre 4.
bra tristicia vel illud concomitetur.
In pruritu ꝛ pustulis saniosis pedũ ꝛ tybiarum expedit calciamen 5.
ta deponere saltim stricta ꝛ lanea.
Fomentationes aq̃ calide sunt vitande:sed carnosis est vtile bal- 6.
neum aque frigide.
Quibus epar calidũ ꝛ stomachꝰ frigidus necessariũ est venas eoꝝ 7.
crudis hũoribus ꝛ flaticis abũdare precipue si copiose reficiantᷣ
nã cruditas chili per actionẽ epatis nequit corrigi.
Quibuscunqꝫ sitis ex salso flegmate causatur his vinũ purũ vl' aq̃ 8.
calida sedat efficacius eã ꝗꝫ mixtum vel frigida.
Quibuscũqꝫ tẽditᷣ cutis ĩmoderate:sicuti hydrodicis vl' sudare ne- 9.
queũt vl' difficil'r:etẽm pori tensione strinauntᷣ ꝛ obliquãtur. 10.
Quoscũqꝫ sine feb. vexauerit amaritudo si deliquerit sumpto cibo
necesse est hos aut induratis ꝛ aridis fecibꝰ constipari vel ꝑter so
litũ ad pilorom.i.ad fundũ ventris effluere colerã. Si vero sum-
pto cibo ꝛ marie humido nil remittatur aut parũ necesse ẽ in ve-
nis oris stomachi concludi coleram.
Quibꝰ ĩ ore stomachi colera ꝯcluditᷣ:a's ꝯculcatᷣ.hos dolor ꝑgra- 11.
uat in prora capitis ꝛ amaritudo ꝛ siccitas colerico molestantᷣ. 12
In crapulosis habentibus ventrem stipticum:vt plurimũ scro-
phe multiplicantur.
13.

Quibuscūq stropus abūdat int⁹ vt exteri⁹ his extrema cito ifri gi dātur grauissima quoq sunt corpa ꝛ mox in labore deficiūt. 14.
¶ Uorantes ꝛ quicūq deglutiūt vt plurimū cibū immasticatū nō euadunt capitis nocumenta: nā aut visus caliginē aut dolorē aut putredinē dentiū patiūtur: aut aliquā cephaleā. 15.
Quib⁹ cor est paruū ꝛ epar: anguste sunt oēs vene. 16.
Quibuscūq febricitantib⁹ stomach⁹ fuerit frigid⁹ caput aūt forte vix passibile vinū congruentius ministrat. 17.
Quibus craneū spissum ꝛ cerebrū medullosum ꝛ temperatum mi ringe quoq solide talibus vt plurimū caput forte nec leuiter pa tiuntur dolores in eodem.

De epate.

Quibus epar est calidū necesse est chimos corpis quātūcūq crudi extiterint aliqualiter sint acuti. 2.
In habentibus epar calidum ꝛ meseraicas latas vt plurimū sicce sunt egestiones ꝛ velut aduste. 3.
Corpora q̄ crudis ꝛ acutis abūdāt chimis cōtrariarū qualitatū mutationib⁹ alterātur: ꝛ cū exercitijs incalescunt punctis: id est pustulis rubeis prius maculata cutis tandē albescit. ¶ Calidi ēni ꝛ acuti humoris impressio vaporosa preuenit frigidi ꝛ cōpa cti hūoris impressionē: q̄ tardi⁹ illo dissoluitur. 4.
In quibuscūq: corporib⁹: abūdauerint chimi crudi si calidi ꝛ acuti humoris ipressio excedēs superuenerit in aliqua parte corpis im moderatā illius ostendit malitiā q: nimis est fortis ignis q vigét in aquis vel q̄ in aqua non extinguitur. 5.
Epar habens calidum ꝛ colericū si ceciderit in ascitem vel hypo sarcham: neq calidis neq frigidis poterit emēdari: sed sufficit medico retardare periculum. 6.
Colericī in quibus epar est calidū imoderato potu vel vsu fructuū aquosorum in hyposarchā: interdū ꝛ sepius incidūt in ascbitē. His vero assistētibus igni: sicut exigit cocorū officiū crebro percu tiūtur arthetica vagatiua cruda aquositate petēte iuncturas q̄ sepius motu dilatantur: vt spondile lumborum. 7.
Quibuscūq languētib⁹ ascblite vel hyposarcha superuenerit car buncul⁹ vel antrax pculdubio mortē vicinā esse denunciat. 8.
Quibuscūq iuuenib⁹ epar calidū cōstipationē inducit his potus aq̄ frigide subuenit pcipue si sumat circa pricipiū refectiōis. 9.
Quib⁹ vapores a stomacho colerico vel calido resolutivi visum obte nebrāt: his in fine refectionis expedit aquam sumere frigidam cum manifesta siti: ꝛ maxime circa somnum. 10.
Qui lacticinijs cibis ꝛ piscib⁹ atq oleribus vescunt vt plurimum necesse est eorum sanguinem abundare flegmate: maxime si cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

bisfructibus aquosis vtantur. 11.
Quibuscũq; sanguisflegmaticus dñaturꝛ viscera sua naturaliter sunt calida: ꝛ robusta: his flegmatica supfluitas ad cutẽ copiose ꝓpellit: ꝛ cãdida morphea sepi⁹ maculãtur. hoc aũt illis p̃cipue cõtingit quibuscũq; sub vestibus crebro sudor concluditur. 12.
Circa vẽtrẽ vbi sudor maxie coartat morphea sepi⁹ incipit: ꝛ ad supiora sepi⁹ ꝓtendit vaporis flegmatici motum sequens. 13.
Purgati ꝛ alimenta flegmatis euitantes a morphea celeriter emẽdantur aquis sulphureis ꝛ ardẽtibus atq; ruptorijs medicinis.

De intestinorum ꝛ partium ventris passionibus.

In diuturnis vẽtris solutionib⁹ nisi caute ꝓtegat anchar ũ regio patiensq; sederit in sella pãnis calidis circũtecta vexabit in posterũ nefresi vel dolore lumborum.
Quibuscũq; vexatis torsionib⁹ aut alijs vẽtris doloribus⁹ absq; feb. vel vlcere nõ remediant p calefactoriũ vel clistere vel balne. aque calide: his philoniuȝ aut alia ex magnis opiatis recẽtib⁹ aut nõ recẽtibus senibus aut iuuenibus cõuenit ministrare. 2.
Quibuscũq; vẽter fuerit stiptic⁹ ꝛ chimi crudi atq; acuti multiplicantur in venis vt plim scabie vexãtur ꝛ immũditijs cutis. 3.
Iuuenes q̃ a fluxu colerico molestant ꝛ maxie in estate copiosus potus aque frigide liberat si sumatur vrgẽte siti p̃cipue circa refectionis principiũ. 4.
Iuuenibus colericis in vijs vrinalibus vlceratis fluxũ patiẽtibus vrinalẽ expedit abstinere a potu vini: ꝛ maxime acuti. 5.
In assuetis diu sedere quorũ mẽs studio distrahit: p̃cipue qñ diuersoria sunt remota nimis retẽta coartãtur egestio ꝛ vrina. 6.
Quibus egestionis ꝛ vrine superfluitates diuti⁹ retinentur necesse ẽ lũborꝫ aut circũiacentiũ mẽbrorũ passiones incurrere. 7.
Assuefactio simplicis suppositorij vel clisterijs in illis q̃ a cõstipatione grauantur quotidiana nõ offendit naturã. 8.
In regulariter cõstipatis obseruãtia diete laudabilis visus nocumẽta nõ corrigit: sꝫ ꝓhibet augmẽtari: ꝛ ideo melius est vt corrigatur ƀm q͛ nature cursus permiserit. 9.
Intẽtiones rerũ conspectarũ tempore generationis efficaces in genitis relinquũt impressiones. 10.
Uigilie vespertine solẽnitatis ventralis leuitateꝫ strangulant matutinam. 11.
Quibuscũq; vẽter ĩmoderate tumescit absq; dolore vel ĩpregnatione his inter sifach ꝛ nutritiua multa coartat aquositas velut in asclite sicca: ꝛ multa vẽtositas. vt in tympanite: sꝫ si mulier fuerit a matrice extẽsa a vẽtositate mediocris tumor causari põt. 12.
Uẽter qui mediocri vẽtositate tumescit exterius percussus tympa 13.

nizat interius. 14.
Si ventus clausus in matrice tetenderit mulieris ventrẽ tunc exitus femine.i.vulue sepius ructuabunt. 15.
Quibuscunqꝫ ventus a sifach his sumptis aperitiuis ructuat per os sursum. 16.
Tumor qui delitescit fomẽtis moderate calidis: ꝛ infra diẽ naturalem resurgit: aut circiter a tenui vel mediocri vẽtositate cãtur.

¶ De conseruatione sanitatis.

Conseruatio sanitatis in lapsis corporib⁹ cũ his que lapsum corrigũt leuiter securius exercetur. 2.
Etas ꝛ innata ꝯplexio atqꝫ ꝯsuetudo sꝑ attẽdi debent in moderãda virtute correctiuorum. 3.
Ubi ꝯplexio naturalis cũ etate ꝯiungit declinãdi precipuũ ẽ vsus tẽperatorũ in qualibet anni quadra. 4.
¶ Sicut calidiora modicũ tẽperatis cõueniunt vsui tempore hyemali: sic estatis temporibus frigidiora conceduntur.

¶ De conferentibus ꝛ nocentibus iuncturis et primo de nocentibus.

Assibilitas iuncturarũ nequit vsum nocentium in q̃titate notabili tolerare: pedes corporũ predictorũ offendit excellenter infrigidãs ꝛ faciẽs estuare: oĩs fatigatiua deãbulatio ledit eos: ꝛ maxie sumpto cibo: plixaqꝫ suspensio pedũ facit idem. 2
Hyemalia pira ꝛ mala coctana castanee: vue brumales ꝛ substãtie leguminum ꝛ raparũ iuncturis oĩbus aduersantur. 3.
Lactãs porcellus aut fluuiales aues ꝛ vetuste galline perdicialiter feriunt iuncturas inferiores cũ modico interuallo. 4.
Minas terribiles infert iuncturis lesis ꝛ capiti qui lac animalium cum cibis ꝛ vino frequenter sumit. 5.
Pisces belluales vt murex ꝛ anguilla iuncturis inferioribus semꝑ inimicantur. 6.
Potus qui non expectat iudiciũ vere sitis iuncturis ministrat grauamina lesionis. 7.
In dormientib⁹ nimis ledit articulos decubitus resupinus. 8.
Sicut auarus venter opprimit omnes artus sic eius quotidiana largitas fouet eos. 9.
Extremis artubus naturaliter excitat iracundia tempestatem.

¶ De cõferentibus iuncturis.

Flores amigdali: necnõ mirti ꝛ camomille melliloti atqꝫ rose sꝑ iũcturis possunt conuenienter administrari. 2
Arthorus ꝛ edera non arborea: sed terrestris iuncturis oĩbus spãlr̃ amicantur. 3.
Nux indica iuncturis ꝛ neruis pre cetris terre nascen-

tibus multipliciter est amica.
Saluia parum cocta et crebro sumpta in fine refectionis ministrat eis inextimabile iuuamentum. 4.
Qui sepius calcat vuas ac musto recenti balneat pedes suos rarissime podagrizat. 5.
Floribus alcãne laxi pedes fragiles perpetuo roborantur. 5.
Uerbena gestata recens circa colũnas pedum viribus occultis prebet iuuamentum eisdem. 7.
In terris aluminosis pedib⁹ nunq̃ deest robur prosperitatis. 8.
Fomentationes quoq̃ aque calide sunt vitande: sed carnosis est vtile bal. aque frigide. 9.
Celeste sigillũ dolores pedum fugat ineternum. 10.

¶ Aphorismi eiusdẽ materiã febriũ cõcernẽtes: cũ annotatiõe propriorũ locoꝝ quo facili⁹ repiri possint

Qui in multis tẽporibus ꝛc. de febribus. 1.
Quibuscũq̃ febricitantibus arterie ꝛc. Apho. 1. ca. de administratione vini in febricitantibus.
Febricitantes qui penuria spirituũ ꝛc. secund⁹ de admi. vini in febricitãtib⁹. Soliti sudoris ablatio ꝛc. quartus de adm. i. vini ꝛc.
Febricitantes de putrida ꝛc.
Quintus de administratione vini in febricitantibus.
Quibuscũq̃ febricitantibus stomachus fuerit frigidus ꝛc. Tertius de administratione vini vt supra.

¶ De apostematibus.

Quibuscunq̃ strophus abundat ꝛc. 13. De passionibus membrorũ nutritiuorũ.

¶ De sudore.

Quotienscunq̃ sudauerint tunicati ꝛc. de sudore. 1.
Quãto tunica calidior ꝛc. de sudore. 2.
Soliti sudoris ablatio tã in sanis ꝛc. de administratiõe vini i febri.
Quibuscunq̃ tenditur cutis ꝛc. de passionibus membrorum nutritiuorum. 9.
Circa ventrem vbi sudor ꝛc. de epate. 12.
Purgati ꝛ alimenta flegmatis ꝛc. de epate vltimus.

¶ Expliciunt aphorismi particulares ab Arnaldo de villa noua editi ingenijs nocuis curatiuis ꝛ p̃seruatiuis morborũ spirituales partes corporis humani respicientes. ∴ ∴

Deo gratias.

Incipit liber primus Tegni Gal.

Prima pars primi libri.

Tres sunt oẽs doctrine que ordine habentur. 2.
Prima qdẽ est finis notione q̃ ꝑ3 dissolutionẽ fit. 3.
Secunda vero que ex compositione est ꝑm resolutionẽ nu entorum. 4.
Tertia vero ex termini dissolutione: cui nunc insistim⁹
Appellare autẽ l3 huiusmodi doctrinã non solum termini dissolutionem: sed etiam apertionem vt quidã nominauerunt: aut resolutionem: aut diuersionem vt alij quidam: aut explicationẽ: aut expositionem vt alij. 5.

Conati sunt ergo quidã herophiloꝝ huiusmodi facere doctrinã queadmodũ eraclides ⁊ heritheus. 6.

Conati sunt ⁊ eã q̃ ꝑm cõpositionẽ ipsi herophili: ⁊ quidã erasistratorũ: ⁊ atheniensis athaleus. 7.

Nullus tñ ante nos scripsit eã que ex finis notione incipit: ex qua oẽs artes consistunt ꝑm rationẽ. 8.
Sed ⁊ illã quidẽ alibi pertransiuimus. 9.

Hic vero diffinitiuã faciemus doctrinã q̃ q̃tum relinquitur ab ea q̃ est ꝑm dissolutionẽ ⁊ dignitate ⁊ rõne: tñ abũdãs est ad cõprehensionẽ toti⁹ ⁊ memoriã eoꝝ q̃ ꝑm partẽ. Facile eñ memorabilia sunt satis ex termini dissolutione oĩa: eo ꝙ cõtineat in se toti⁹ artis capitula ⁊ optimũ terminũ: quẽ ⁊ substantialẽ quidã nominant ecõtrario diuidentes bisq̃ notiones appellant. Et ille si quidem ab accidentibus diffiniũt rebus: hi vero in substantia ipsa cõsistunt. 10.

Que vero ꝑm partẽ est tractatio vniuerse medicinalis speculationis: in multis alijs a nobis scripta ẽ negocijs. Quib⁹ expedit vti ad tres doctrinas. 11.

Sed nunc a diffinitiua incipiemus: tantu3 adhuc apponẽtes ꝙ sola capitula ⁊ velut ꝯclusionẽ: ꝑm explicationẽ demonstratorum dicetur nunc.

Secunda pars primi libri Tegni Galieni de tempore.

Medicina est sciẽtia: sanoꝝ: egroꝝ: ⁊ neutroꝝ. 2.
Sciẽtie ergo nomẽ cõiter ⁊ nõ ꝓprie audire oportet. 3.
Sanum autem et egrum ⁊ neutrum tripliciter vnũ quodq3 dicitur: hoc quidem vt corpus. hoc aũt vt cã: hoc vero vt signum. Etenim susceptibile sanitatis ẽ corpus. Et efficiens ⁊ conseruans eam est causa. Et declarans eam signum. Omnia autem hec vocant helenes sana. Secundum vero eundem modun et egra: et susceptiua egritudinum corpora et effi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

cientes ꝛ conseruantes egritudines: causas: ꝛ signa declarantia
ꝛ neutra ſm eandē rationē: ꝛ corpora: ꝛ signa: ꝛ causas. 4.
Et ſm primā qdem rōnē sciētia cāṝū sanarū medicinalis est:
post illā aūt ꝛ aliarū: secūdo vero ꝛ egraꝝ: ꝛ tertio neutraꝝ: ꝛ
post hoc corpoꝝ. Primū quidē est sanoꝝ: deinde egroꝝ: deinde neu
troꝝ. Et de signis vero ſm eandē rationē. In actionibus vero prius
quidē corporum cognitio ex signis manifesta est: post hec vero ea
rum causarum inuentio.

Sed qm̄ efficiēs: ꝛ declarās: ꝛ susceptiuū dupl'r vnūquoqꝫ dicit 5.
hoc qdē simpliciter. hoc vero vt nūc: sciēdū est vtrorūqꝫ sciētiaꝫ
eē medicinalē. Et ipm vero simpl'r dupliciter dr: hoc qdē vt semper.
hoc vero vt multū. Et est vtrorūqꝫ etiā hoꝝ scientia medicinalis. 6.
Neutroꝝ vero: ꝛ causa: ꝛ signū. ꝛ corpꝰ. Et qd simpl'r dr: ꝛ qd
vt nunc tripliciter vnūquodqꝫ dr. Hoc qdē eo ꝙ neutro ꝯtra
rioꝝ pticipet. Hoc qdē eo qd vtriusqꝫ ꝯtrarioꝝ equaliter. Hoc aūt
eo ꝙ aliqñ quidē hoc: aliquādo illa. ¶ Horuꝫ vero ipsoꝝ ſm duos
modos dr. Aliqñ quidē participando vtrorūqꝫ cōtrariorum equa
liter. Aliquādo vero amplius altero.

Est aūt de toto termino dubitatio qdam ſm locutionē: quā ꝛ 7.
ipsaꝫ opꝫ determiare. In eo eni qd dicit medicinā eē sciam sa-
norū egrorū ꝛ neutrorū: significat qdē ꝛ oīm partiū. Significat aūt
ꝛ quarūdā. Significat etiā ꝛ qualium. Sed omnium qdem incom
prehensibile est ꝛ impoīe. Quarūdā vero īpfectū: ꝛ nō artificiale
Qualiū vero ꝛ artificiale simul ꝛ sufficiens ad oēs partes artis
quas ꝯtineri dicimus in medicine diffinitione.

¶ Tertia pars libri primi Teg. Gal. de corpore.

Incipiamꝰ igitur a corporibꝰ. Primo quidem qualia sa
na ꝛ egra ꝛ neutra cōtingat esse existētia: post hec vero
de signis ꝛ causis orationē percurramus.

Sanū est aūt simpl'r corpꝰ eucratō quidē exñs ex gñā 2.
tiōe simplicibꝰ ꝛ primis pticulis: coequale vero his q̄
ex his ꝯponunt organicis. Sanū vero vt nūc est corpꝰ qd ſm pñs tps
est sanū. Est aūt ꝛ hoc qd ſm tps sanū est corpꝰ eucratū ꝛ coequale
nō ſm optimā eucrasim ꝛ coequalitatē: sed ſm ꝓpriā ipsiꝰ sani cor
poris essentiā: vel ſm ipsiꝰ ꝓpriā sani corpis qualitatē. Sempē ta
le maxime eucratō ꝛ maxime coequale. Ut multuꝫ vero ab optima
cōpositiōe derelictū est: non multū tamen.

Egrū vero corpꝰ simpliciter est qd ex generatione est aut distē- 3.
peratū in his que similes habent partes: aut nō coequale in
organicis: aut vtrisqꝫ simul.

Egrum vero vt nunc est corpus egrotans in tempore in quo di 4.
citur tale existens. Manifestum est autem quod ꝛ hoc quod
secundum tempus dicitur esse egrum aut distemperatum est in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

similes hñtib⁹ partes: aut inequale in organicis: aut in vtrisq̄.
¶ Et semꝑ q̄dē egrū est qð cūq̄ ex generatiōe aut distēperatū satis
exñs in simplicib⁹ particulis: aut in oībus: aut in q̄busdā: aut ma-
xime dominātib⁹: aut etiā inequale in organicis. ¶ Ut multū vero
egrum est corpus ab huiusmodi malicia derelictum: nondum ve-
ro in medio neutralitatis constitutum. 5.

Quoniā aūt ꝛ neutrū corp⁹ tripliciter dicebaт: hoc q̄dē in eo
ꝙ neutra extremaꝝ dispositionū ꝑticipet: hoc ℣o vtrasq̄. hoc
aūt eo ꝙ aliq̄n q̄dē hac: aliq̄n ℣o hac. Scðꝫ ꝓmū q̄dē significatum
neutrū erit corp⁹ mediū vere existēs sanissimi corpis ꝛ egerrimi. 6.

Et hmōi q̄dē: hoc simpl'r tale est q̄n ex generatiōe tale ↄ̄stitu-
tū est: hoc ℣o vt nūc qð cūq̄ in p̄nti tp̄e mediū ℣o existit ꝛ sa-
nissimi corpis ꝛ egerrimi. ¶ Ei⁹ ℣o qð simpl'r est. Hoc q̄dē semꝑ ta
le: q̄n in oīb⁹ etatib⁹ semꝑ maxie permanet tale. Hoc vero vt multū
q̄n mutationes quasdā est accipiēs. ¶ Scðm ℣o ꝯm significatuꝫ
neutrū erit corp⁹ ↄ̄trarijs simul dispositionib⁹ participās ex gñatio
ne aut ꝯm vnā partē: aut ꝯm duas differētes. Scðm vnā q̄dē: vt
si ꝯm alteram oppositionē eucratū fuerit effectiuaꝝ qualitatū: aut
ꝯm vtrasq̄ q̄dē oppositiōes: sed circa formationē: aut magnitudi
nē: aut nūerū ꝑticularū: aut positionē lapsuū: aut ecōuerso. In his
q̄dē correctū: aut in oībus: aut in q̄busdā. In crasi ℣o derelinquēs:
in differētib⁹ vero partib⁹ ꝛ ꝯm oēs oppositiōes pōt aliq̄d ↄ̄trario
rū participare simul. ¶ Et semꝑ q̄dē tale est ꝯm oēs etates manēs
simile. Ut multū ℣o est qð ꝛ ꝑmutaт ꝯm aliq̄d. ¶ Ita vero ꝛ qð vt
nunc neutrū erit corp⁹ ꝯm significatū: aut eo ꝙ ꝯm vnā ꝑtē: hec ha
beat sana: hec vero egra: aut inherentiū ei: aut circa partes differē
tes. ¶ Scðm vero tertiū significatū neutrū erit corp⁹ qð quidē mō
sanū fit mō egrū in parte tpis: queadmodū inheret aliquib⁹ pueris
quidem exñtibus sanos esse: adolescentib⁹ vero factis egros vel ecō
uerso. In vno ℣o tp̄e ita neutrū vere ↄ̄tingit q̄dē consistere: ꝯm ℣o
latitudinē non contingit. Scimus vero q̄n nunc dupl'r. 7.

Sanū ℣o ꝛ egrū ꝛ neutrū corp⁹ quotiēs dr̄ ꝛ quale vnūq̄dq̄ est:
sufficiēter determinatū est. De signis ℣o deinceps dicēdū est.

¶ Incipit Secūdus liber Tegni Galieni.

¶ Incipit prima pars .lib. Gal. de cāis.

¶ Prima pars de capite.

Sunt aūt ꝛ horū signoꝝ sana quidē quecūq̄ presentis sa
nitatis sunt signa demōstratiua: ꝛ future pronostica: ꝛ
prius facte rememoratiua. 2.

Egra ℣o signa p̄ntis egritudinis demonstratiua
sunt ꝛ future ꝓnostica: ꝛ pri⁹ facte remēoratiua. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

SEcũdũ vero hoc neutra: et q̃ neutrarum dispositionũ demonstrantia sunt: et pnostica: et rememoratiua. Et sunt signa secundum aliq̃d q̃dem sanã: secundum vero aliq̃d q̃dem egram declarantia dispositionẽ. Et hec q̃dem secundum tempora sanis et egris insunt.

APpellant aũt hec oĩa q̃dẽ signa a veterib⁹ medicis pnostica et si p̃sentiũ aut preteritorum aut futurorum declarãtia sunt. 4.

Et vtilitas q̃dẽ magna est: et demõstratiuorum et pnosticorum minor vero rememoratiuorum. 5.

EXistentibus vero corpibus sanis: his q̃dẽ simpliciter: his vero vt nũc q̃ et sana dicunt. Simpliciter sanorum corporum duplicẽ dixim⁹ esse differẽtiã. hec q̃dẽ eorum semp esse talia. hec vero vt multũ. Semp q̃dẽ talia q̃cũq; hñt optimã cõpositionẽ. Ut multũ vero q̃cũq; ab hac non multum deficiunt. 6.

COgnitiões vero eorum: et ab inherẽtib⁹ secundum substãtie eorum rõnẽ oportet fieri: et ab his q̃ necessitate hec cõsequunt effectib⁹ et casib⁹ q̃ et accidentia vocamus proprie. 7.

SUstã tia q̃dẽ ipsa eorum q̃ in optima cõpositiõe sunt cõtẽperãtia similes q̃dẽ partes habẽtiũ in caliditate et frigiditate: et siccitate: et hũiditate: organicorum vero in quãtitate et qualitate componẽtium ea et adhuc in formatione et positione particularum vniuscuiusq; et totius organi. 8.

AB his vero q̃ ex necessitate hec sequunt: siles q̃dẽ ptes habẽtia q̃ntũ q̃dẽ ad tactũ in duricie et mollicie mediocritas: q̃ntũ ad visum bon⁹ color et secundum lenitatẽ et asperitatẽ mediocritas. 9.

Secũdũ vero effect⁹ opationũ pfectio quã et vtutẽ noĩamus. 10.

ORũ vero q̃ organica consequunt in coeq̃litate et pulchritudine omnis corporis organicorum: amplius et inherẽtiũ eis effectuum in virtute. Optime ergo compositiõis corpis demõstratiua signa sunt hec. 11.

ORũ vero q̃ q̃dẽ deficiũt ab hac sana vero sunt: hec q̃dẽ in similes partes habẽtiũ lapsa sunt cõtẽperãtia secundum quedã puũ lapsum: hec vero in coeq̃litate organicorum parũ aliq̃d: et hic lapsus aut est omnium: aut aliquorum: secundum aut vtrumq;. 12.

GEnera aũt lapsuũ eadẽ sunt cũ his q̃ vtutẽ eorum cõplẽt: tẽperãtia in habẽtib⁹ siles ptes: nũer⁹ vero: et formatio et magnitudo: et positio in organicis. vtrisq; vero cõeynitas: quã et continuitatẽ eorum nominamus. 13.

IN eisdẽ vero ip̃is gñib⁹ lapsuũ et egrorum corporum est vitiũ secundum singulũ egri significatũ. Terminus vero vtriusq; discretiu⁹ est lesio operationis sensibilis lesio. 14.

AB optima vero deficiẽtia cõpositiõe: corpa q̃dẽ breue lesa sunt et ip̃a secundum veritatem: non tamen sensibile est hoc. 15.

Determinat autem ea magis et minus in operatiõibus et egris causis repugnare. 16.

17.

Simpliciter ꝟo egra corpa determinata sunt eo qđ faciliꝰ ab egris causis vincant: ⁊ ab eo qđ ꝺm multū aliq̄d ꝺm ꝟtutē operationum delinquatur. 18.

Sunt ꝟo boꝝ ꝟtroꝝūq; in medio neutra: ⁊ q̄ ꝟo dicunt neutra ⁊ que cum latitudine quadam. 19.

Et diuidit totiꝰ sanitatis latitudo in tres ptes latitudinē habētes ⁊ ipas multā: quarū pma q̄dē erit sanoꝝ corpoꝝ: secūda vero egrorum. tertia neutrorum. 20.

Quibꝰ deinceps sunt egrotātia corpora lesiōis sensibilis operationum determinata. 21.

Dolētia ꝟo⁊ quoꝝ motiōes sunt deliquentes: aut oīno perierūt manifestos hn̄t terminos. Quecūq; ꝟo isirmas hn̄t operatiōes in maximis q̄dē discessibꝰ facile discernunt ꝺm ꝟo minores ambigue sunt: ⁊ ppter hoc ꝺ3 hoc genꝰ lesiōis neutro ꝯrio pticipās cōsistit in illa dispositiōe quā ⁊ ipam neutrā dicimꝰ nominari. 22.

Omnibꝰ his diiudicatis nō scdm ipam rex naturā sensu piculū em̄ est sempiterne passiōis irrepere dogma. 23.

Signa ꝟo boꝝq̄ sanant corpoꝝ ⁊ egroꝝ ⁊ sanioꝝ ꝟt nūc existētiū quantitate distantie differunt. 24.

Ponētibꝰ nobis duos extremos terminos cōtrarios alterutrū optimā cōpositionē ⁊ nūc factā egritudinē. Cōsiderātibꝰ ꝟo cui boꝝ sunt viciniora: ⁊ q̄ pbant corpa: ppinquus em̄ optime cōpositiōi sanū. Qđ ꝟo ab hac lōgiꝰ iā ꝟo egrotāti ppinquiꝰ egrū. Utrorumq; ꝟo mediū equaliter ab vtroq; ab esse apparēs: neutrum erit hoc. Optime ergo compositionis corporis dicte sunt cognitiones. Deficientium vero ab hac equalia quidem numero sunt his genera: ⁊ magis ⁊ minus diuidi potentibus et separatis in tres latitudines. 25.

Signa ꝟo egri corpis simpliciter dicemꝰ: ex his em̄ erūt reliq̄ due latitudines manifeste. Scdm ergo genus dictū est pus in optime cōpositionis oratione; scdm vero speciē nūc dicet prius nobis diuidentibus partes. 26.

Quattuor autē sunt eaꝝ differētie oēs. Quedam em̄ eaꝝ sunt principales. Quedā vero ab illis exorte sunt. Quedā ꝟo neq; aliarum dominātur neq; alie earum innatas habētes virtutes ⁊ regentes eas dominantur. Quedam vero ⁊ innatas simul habent et influentes. 27.

Principalia igit sunt cor: cerebrū: epar: ⁊ testiculi. 28.

Ab illis ꝟo exorta sunt: ⁊ illis famulant: nerui ⁊ spinalis medulla cerebro Cordi ꝟo arterie. Uene epati. Seminalia vasa testiculis. 29.

Ipsa ꝟo seipsa regūt cartilago: ossiū coniunctio: mēbrana glādula: pinguedo: caro. 30.

Alie ꝟo oēs ptes cōe his habētes ad suiipsiꝰ regimē arterijs ⁊ venis ⁊ neruis indigent. 31.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Capilloꝝ ꝟo ⁊ vnguiū neq̧ regimē est aliq̄d: sed gn̄atio sola. 32.

Hec quidem partiū sunt differentie: signa ꝟo vniuscuiusq̧ crasseos deinceps dicentur.

Principium aūt a cerebro nobis facientibus. 33. ¶ Sunt enim quinq̧ innata genera cognitionum eius. Primū quidē totius capitis dispositio. Scd̄m vero sensibilium operationū virtus et vitium. Tertium operatiuoꝝ. Quartū pncipaliū. Quintū naturalium. Aliud est genus in his omnibus generibꝰ ab his que ex trinsecus ei accidunt alteratio.

Totius quidē capitis dispositio ex magnitudie ⁊ figura eius ⁊ capilloꝝ accipitur. 34.

Paruū ꝟo caput praue cōpositionis cerebri ꝓpriū ē signum. 35.

Magnum ꝟo ex necessitate bone cōpositionis est signū. 36. Si eñi propter vehementiā factū est magnū eius que inest virtutis in materiā multā ⁊ bonā operantis bonū est signū. Si vero ꝓpter solā materie multitudinē nō bonū est signū. Determinandū ergo est ex ea figura ⁊ ex his que ab eo nata sunt. Figura quidē si bone forme est: semꝑ eñi bonum est signū. Ab his ꝟo q̄ ab eo nata sunt: vt si collum forte est: ⁊ in alijs ossibꝰ optime dispositū est: ⁊ si oē qd̄ ē eius neruosum est ⁊ plenū ⁊ viuidum. Propria vero capitis figura est velut si videas spherā perfectam ceream ex vtraq̧ parte leuiter compressam. Necesse est enim huiusmodi talis gibbosa quidem secundum spheram posteriora fieri ⁊ anteriora rectiora ꝟo fieri q̄ ex vtraq̧ parte.

Si vero ꝑm occipitiū eminētia fit minor alicui: considera ⁊ neruos ⁊ collū cū alijs ossibꝰ. 37. Scd̄m naturā siquidē his se habētibus indigētia materie nō ꝟtutis imbecillitate taliter factū est hoc. Ineptioribus vero exn̄tibus infirmū est principiū. In pluribus vero scd̄m occipitiū indigentiā imbecillitas eoꝝ, que dicta sunt sequitur ⁊ rarum valde ⁊ tale contingit. ¶ Grossus ꝟo ꝑm occipitiū cōsidera caput eodē modo eisdē in toto magno nato determinatis In pluribus ⁊ hec bona figura facta per acephalidos bonū signū quā quidā medicoꝝ posteriꝰ cerebrū nomināt: quēadmodū igit̄ et ē posteriꝰ determinatū: forma velut lauda habēte cōmissurā. Spine ꝟo principiū hec ꝑs est ⁊ ꝑ illā oīm ꝑm totū aīalis corpus fiūt neruoꝝ actiones. Ipsa ꝟo posterior pars ꝑm se in oībus paucoꝝ sensibilium ꝑticipat multoꝝ ꝟo operatiuoꝝ. Itaq̧ hec ⁊ bene disposita ꝑfectas habēt naturas ꝑm vnūquodq̧ ꝓprias. ¶ Eadē ꝟo ⁊ in añrioribꝰ capitis eoꝝ que sunt ꝑm frontē determinatiōes sunt his q̄ sunt ꝑm posteriꝰ ad ꝑuitatē ⁊ magnitudinē eiꝰ nobis respicientibus ⁊ figuram: ⁊ que sunt in his sensus: scʒ visum gustum ⁊ odoratum. Alterutrum enim sunt cognitiones ⁊ sibi inuicem attestātes. Et a principio nata principij virtuti ⁊ vitio. Et principiū his que ab eo nata sunt.

38.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

PRincipalium tñ opationũ virtus ⁊ vitiũ eiusdē pncipij soli⁹ ẜm seipsum sunt cognitiones. Uoco aũt principales opatio-nes ea que a solo principio fiunt. 39.

FAcilis igit intellectus subtilis substãtie cerebri est cognitio Tarditas vero intellectus pinguioris. 40.

Facilitas ꝟo discēdi est mollis. Et mēoria pmanentis. 41.

Sic ꝟo ⁊ difficultas discendi dure. Obliuio ꝟo fluentis. 42.

Et bñ mobile in opinionib⁹ est calide. Manēs ꝟo frigide. 43.

ADhuc ꝟo mihi vident duo deesse gña cognitionũ que ex pn cipio suscepi dicere. Unũ quidē naturalium. Alterũ ꝟo extri secus accidentiũ. Erit aũt cõmunis de vtrisqȝ ratio. 44.

NAm si eucratũ cerebrũ existit ẜm quatuor qualitates: oĩa q̃ dicta sunt habebit cũ mõ ⁊ mensura ⁊ supfluitates quecũqȝ per palatũ aut nares: aut oculos purgant. ⁊ hec habebit modera-te minime leditur ab oĩbus quecũqȝ extrinsecus calefaciũt ⁊ infri-gidant ⁊ desiccant ⁊ humectant. 45.

TAlibus quidē infantib⁹ exñtibus capilli fiunt subruffi. Pue-ris ꝟo subrubei. Perfectis ꝟo rubei. Medij ꝟo quodãmo-do exñtes crispoꝝ ⁊ simpliciũ. i. planoꝝ: neqȝ calui fiunt. facilius. 46

AUdire ꝟo opꝫ que dicte sunt ⁊ que dicēde sunt cognitiões vt in bene temperatis habitationibus. 47.

QUecunqȝ vero ẜm capillos nõ in regionib⁹ tantũ: sed in hu-morum tēperantia pportionē habēt temperantie eorum q̃ sunt ẜm cerebrum. 48.

SI vero calidius tēperato fuerit cerebrũ: ẜm vero alterã oppo sitionē eucraton: siquidē plurimũ fuerit calidi⁹ fortiora oĩa que dicta sunt ⁊ dicēda fient signa. Breui ꝟo supabũdantia exñte leuia. Communis vero hec ratio fit in omnibus que dicende sunt mihi partibus earum que in omnibus temperãtijs dicēde sunt co gnitiones. 49.

DEinceps ꝟo signa ei⁹ q̃ in cerebro est caliditatꝭ in his q̃ pri⁹ dicta sunt rubicũdiora ⁊ calidiora q̃ sunt circa caput oĩa q̃ in oculis vene sensibiles. Capilli hoꝝ natorũ citius in capite nascũ tur. Multum quidē calidioribus exñtibus bene tēperatis nigri ⁊ fortes ⁊ crispi fiũt. Non multũ ꝟo calidioribus subrubei quidē pri mum fiunt: deinde nigrescũt. Accedētibus vero etatib⁹ calui fiũt et magis plurimũ calui. Superfluitates vero ẜm palatũ ⁊ nares et oculos ⁊ aures breues ⁊ digeste his sunt qñ irreprehensibiliter sa-ni sunt. Repleto aũt aliqñ capite continue ⁊ maxime his qñ dietaꝫ negligenter obseruant hoc tale accidit. Plurima quidē sed nõ in-digesta fiũt supflua. Replent aũt ⁊ grauant capita ex cibis calefa-cientibus ⁊ potib⁹ ⁊ odorib⁹ ⁊ extrinsec⁹ accidentibus oĩbus cale-facientib⁹ in q̄bus est ⁊ ꝯtinens aer. Adhuc aũt magis si nõ solũ ca lida sint taliũ natura: sed ⁊ hũida breuibus somnis hmõi tempe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

rantie dn̄antur adhuc ne profundi ipsi fiāt. 50.

Frigidioris ꝙ opꝫ cerebri cognitiones sunt. Plurima super flua ſm ꝓprias effusiōes. Et capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manētes ⁊ post multū tp̄s nascētes subtiles ⁊ exiles primum. Et faciles a cau sis frigidis ledūtur. Et ſm idem tēpus lesiōis catarris ⁊ corrizis consumūtur. Neqꝫ tangentibꝰ calida que circa caput sunt. Neqꝫ inspiciuntur rubea. Et oculorum vene inuisibiles. Et somnolētio res quodāmodo sunt. 51.

Sicciori s v̄o cerebri cognitiōes. Nō sup̄fluū est ī effluxionibꝰ Et sensuū ꝑfectio. Vigilātes vero sunt. Et capillos fortissi mos habēt citissimeqꝫ ꝓducunt nati crispos magis ꝙ rectos. Cal ui in breui fiunt. ¶ Humidioris v̄o cerebri capilli fiunt plani. Et nō oīno calui fiūt. Et sensus hebetes sunt. Et superfluitatū multi tudo. Et hec q̄dē simplices distemperantie sunt. 51.

Composita quidē calida ⁊ sicca. Prima quidē est ſm quā nō abūdantes sunt in sup̄fluitatibus. Sed perfecti sensibus. Et vigilantissimi. Et calui fiunt citius. Prima tn̄ generatio capilloꝝ citissima est eis ⁊ plenissima. Et nigri capilli. Et crispi fiunt. Et calidi sunt tangentibus caput. Et rubicūdi vsqꝫ ad statꝰ tp̄a. 53.

Si v̄o hūiditas accedat caliditati: parū quidē sup̄egredienti bus vtrisqꝫ mediocritatē: fit bonus color: ⁊ caliditas. Et in oculis vene magne. Et sup̄fluitates plurime mediocriter digeste. Et capilli recti ⁊ subrubei. Et nō calui fiunt facile. Replent aūt et grauant capita a calefacientibꝰ. Si v̄o humectētur multomagis statim sup̄abundantiā hn̄t superfluitatū. ¶ Qn̄ vero ad plurimū humiditatis ⁊ caliditatis venerint: egrū: his caput: ⁊ sup̄fluitati bus plenū ⁊ facile ex calefaciētibꝰ ⁊ humectantibꝰ ledit. Motbꝰ v̄o his semꝑ ꝯtrariꝰ. Optime v̄o in borea degūt neqꝫ excitari possent vsqꝫ ad multū: ⁊ ad somnū conuertētes seipsos. Similiter ⁊ grauā tur dormientes. Et vigilātes. Et fantasias vident. Et sensus sunt imperfecti. ¶ Si v̄o multū temperato sit calidius cerebrum: parū vero humidius: remanebūt calide craseos cognitiones miscebunt aūt eis leuiter humiditatis cognitiones. Velut ecōtrario: ⁊ si mul to quidē sit humidius cerebrū: paulo v̄o calidius: manifeste quidē erūt vehementis humiditatis: leues vero caliditatis cognitiones Quia si qualitates intendunt: ⁊ signa erunt intensiora. Si vero re misse: remittunt ⁊ signa. Cōmunis vero ratio est hec in oībus ſm complexionem distēperātijs. 54.

Frigide vero simul ⁊ sicce craseos cerebri frigiduꝫ ⁊ sine co lore ꝑficiūt caput quantū in ipsis est. Semꝑ eñi opꝫ meminis se eius que in ꝑncipio determinationis dicta sunt. Considerandū aūt quantū ex humorū crasi alterantur que circa illud sunt. Sta tim vero hmōi crases sine venis circa oculos sunt: ⁊ a frigidis cau sis cito leduntur; ideo inequaliter sunt sani. Aliquando quidem le

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

uissima sunt capita: ꝛ nō sunt supflue effluxiones. Aliquando vero corizis ꝛ catarris in paruis causis cito cōsumuntur. Sensus vero eis in pueritia quidē perfecti: puectis vero emarcescunt citi⁹. Et vt breuiter dicam cito senes circa caput sunt oēs: ideo canescūt ci-tius. Capilli vero eis nati quidē veniunt vix exiles ꝛ ruffi. Accedē-te vero tpe dominante quidem amplius frigiditate q̄ siccitate nō calui fiunt plurimum. E contrario si accidat siccitatem quidez am plius dominari humiditate: frigiditatē vero caliditate: paruz hu iusmodi calui fiunt. 55.

H Umide vero ꝛ frigide crases cerebri grauiter faciūt dormiē tes. Et somnolentos. Et inutiles sensib⁹. Et facile patiētes a frigore. Et facile repletos caput. Et facile patientes catarrum et corizam. Neq̄ calui fiunt huiusmodi. 56.

H Ec igitur sunt signa earum que in cerebro crasium. 57.

E X his ergo tēdēs ad vnūqōdq̄ organū sensus scies cognitio nes transferens te de alio ad aliud. Sufficiet vero in oculis tantum dicere. 58.

Q Uicunq̄ ergo tangentibus oculi manifeste sunt calidi ꝛ mo uent̄ facili⁹: ꝛ frequēter: ꝛ venas latas habēt: calidi sunt oēs hi. Frigidi vero qui his cōtrarij: humidi quidē qui molles simul et multe humiditatis fiunt. Sicci vo q̄ duri simul ꝛ aridi sunt. 59.

E T leduntur quidē a similibus causis sue crasi facile. Juuan-tur vero a cōtrarijs: sed moderato vsu. 60.

E T hoc commune in oī cognitione craseos ois partis meminisse oportet. 61.

M Agnitudo vero oculoꝝ pportione quidē ꝛ operationū virtu te multitudinē substantie eucratā ex qua oculi facti sunt ondit. Que vo sine his multam quidē substantiā: sed non eucratam declarat. Pauitas vero oculoꝝ cū pportione quidē ꝛ virtute ope-rationum: paruā quidē sed eucratā declarat substantiā: ex qua fa cti sunt oculi. Cū nō pportione vero quadā ꝛ vitio operationum: paruā simul ꝛ inutilē esse significat substantiā oculorum. 62.

E A vero que sunt secūdum colores sic opz determinari. Glau-ci quidem oculi splendentes humiditate pura ꝛ multa: lumi nis splendidi sunt cōtinentia. Nigri vero econtrario. Medij autez sunt ꝑm medias causas. 63.

G Laucus vo oculus: aut ppter magnitudinē aut splendorem cristalloydos: aut in somno positionē: aut per subtilis ꝛ aquo si hūoris qui est secūdum pupillam paucitatē ꝛ puritatem fit. Om nib⁹ quidē simul cōueniētibus sunt glaucissimi. Si vero hec quidē hoꝝ adsint: hec vero nō magis ꝛ minus in glaucedine ꝯsistūt. 64.

N Iger vo ocul⁹ fit: aut ꝑꝑ in pfundo positionē: aut ꝑꝑ puita-tē cristalloydos: aut q: splēdidū ꝛ rutilās pfecte nō ē: aut qm subtile hūidū: aut ampli⁹: aut purū nō est; aut ppter quedā horum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

aut propter omnia natum est fieri magis et minus in eis quemadmodum dictum est prius. 65.

Subtile quidem huiusmodi humidum aquosius amplius factum humidiorem demonstrat oculum. Quemadmodum si spissius et minus fiat ficciorem. 66.

Cristalloydos vero siquidem durius sit: ficciorem ostendit oculum. Si vero mollius: humidiorem. Ita vero ut si quid superaddatur contemperantie subtilis: ficciorem. Si vero deficiat: contrarium.

Pars secunda secundi libri Tegni Galeni que est de corde.

De cordis autem crasibus deinceps dicatur. Prius hec commemorantibus nobis quod unamquamque partem calidiorem: aut frigidiorem aut ficciorem: aut humidiorem seipsa factam esse dicimus: non ad aliquam aliam comparantes: quantumcumque enim cor fiat quadam natura frigidissimum: multo calidius est secundum crasim calidissimo cerebro. 2.

Calidioris ergo ut ad proprium modum referamus cordis signa inseparabilia que et familiaria hec sunt. Magnitudo respirationis. Et pulsus velocitas. Et frequentia. Et audacia. Et ad actiones impigrum. Si vero cor ad plurimum veniat caliditatis: furor est eis. Et maniaca confidentia. Est autem et pilosum eis pectus: et que circa hyppocundria et his proxima. In pluribus vero et totum corpus calidum ex calido corde fit: nisi maxime contra operetur epar. Dicentur autem paulo posterius totius corporis cognitiones. 3.

Est autem latitudo pectoris calidi cordis cognitio: nisi et huic aliquando cerebrum maxime contra operetur. Quando autem spinalis medulle magnitudo proportionalis est illi plurimum: spondilia secundum magnitudinem quanta spinalis medulla. Itaque et spina tota. Coniungitur vero thorax ad posteriorem partem secundum longitudinem quidem equalis methafremo: secundum latitudinem vero cum quadam proportionali grossitudine spondilium coniunctio fit secundum illam spinam. Cum vero caliditas cordis dominata fuerit augmentabit thoracem. i. dilatabit secundum primam generationem proportionabiliter huius caliditati. Ideo etenim cum in quo quidem capite thorax positus fuerit: maxima secundum cor fit cognitio caliditatis. Quando vero in magno parvus maxime et hoc proprium signum est cordis frigidioris. Si vero proportionem habeat cum capite: aliis signis determinandum erit de corde ita ut ex thoracis quantitate nil acceptum sis. 4.

In frigidiori vero corde pulsus minores sunt complectentibus non tamen ex necessitate tardiores aut rariores. 5.

Spiritus vero siquidem tanto minor thorax fit quanto cor frigidius pulsibus est proportionabilis. Si vero thorax maior fuerit secundum quantitatem cordis frigiditatem non minorem tantum: sed tardiorem declarat pulsum natura. 6.

TAles ⁊ timidi ⁊ curiosi. Et nudũ eis pilꝫ est pect⁹. ❡ De puitate ꝟo ei⁹ determinãdũ est: vt ꝑus dictũ est. Scd̃ꝫ hoc ꝟo de toti⁹ corporis qualitate. 7.

SIccũ ꝟo cor pulsus opat duriores. Et furorẽ nõ ꝓ̄ptũ q̃dẽ sꝫ ferocẽ ⁊ difficile placabilẽ. Ut multũ ꝟo ꝛ totũ corp⁹ siccũ si non epar ꝯ operet. Hũidioris ꝟo cordis signa sunt. Puls⁹ molles. Et cõsuetudo facile mobilis ad irã. Et facile placabilis. Et totũ corpus humidius: nisi ea que scd̃m epar contra operentur. 8.

SEcũdũ ꝯpositionẽ ꝟo ꝓ̄ma ꝛ q̃litatũ distẽperãtie cordis sic se habẽt. Calidi q̃dẽ ⁊ sicci cordis signa sunt. Pulsus duri: ⁊ magni: ⁊ veloces: ⁊ spissi. Et spũs sunt magni: ⁊ veloces: ⁊ frequẽtes. Et multo magis ad velocitatẽ accedũt: ⁊ frequentiam nõ crescente scd̃m ꝓportiouem cordis thorace. 9.

OMniũ pilosissimi sunt hi scd̃ꝫ pect⁹ ⁊ hyppocũdria. Ad actiões ꝟo pati. Et aiosi. Et veloces. Et tyrãnici morib⁹. Et eni̇̄ furiosi sunt ⁊ difficile placabiles. ❡ De totius ꝟo corpis crasi adhuc: ⁊ thoracis amplitudine proportionaliter de his que prius dicta sunt determinandum est. 10.

SI ꝟo hũiditas obtinuerit cũ caliditate. Pilosi q̃dẽ min⁹ hisq̃ ꝑus dicti sunt huiusmõi. Et pati ad actiões nõ min⁹ illis. Nõ tñ ferociores in furore: sꝫ in irã tñ parati. Pulsus ꝟo molles ⁊ magni ⁊ veloces ⁊ frequẽtes. Et spũs thorace q̃dẽ ꝓportionalr̃ se hñte cordi scd̃m eãdẽ formã erit silis pulsib⁹. Minore ꝟo exñte tãto velocior ⁊ frequẽtior est predictis spũs quãto r thorax minor. Multa ꝟo ꝯuersiõe scd̃ꝫ crasim facta ⁊ marie si scd̃m hũiditatẽ accidit. Hec ꝑterea q̃ dicta sunt adhuc ⁊ in putridas egritudines ex corruptis ⁊ putrescẽtibus in eis hũoribus incidũt. Et expiratiões maiores ⁊ velociores in spirãtib⁹. Et in pulsibus sistoles velox. 11.

HUmidioris ꝟo ⁊ frigidioris cordis signa sunt. Pulsus molles. Et cõsuetudo timida: ⁊ formidolosa: ⁊ pigra. Sũt ꝟo ⁊ nudi pilis hi scd̃m pectora. Et minime irascunt. Et in iraꝫ nõ sunt parati. ❡ Quod ꝟo circa thoracem ⁊ totum corpus his que prius dicta sunt similiter decerminandum est. 12.

FRigidũ ꝟo ⁊ siccũ cor pulsus q̃dẽ duros opat ⁊ paruos. Spũs ꝟo siq̃dẽ ꝓportionalr̃ frigiditati paruus thorax sit cõpetẽtes. Si ꝟo maior: rarũ ⁊ tardũ. Minime ꝟo omniũ iracũdi hi: coacti tñ aliq̃bus irasci seruãt memoriã. Sunt ꝟo ⁊ hi nõ pilosi pectora omniũ maxime. ❡ De paruitate ꝟo thoracis ⁊ totius corpis frigiditate similiter determinandum est. 13.

UNũ cõmune in oib⁹ his q̃ dicta sunt cõmemorãtes ꝙ q̃cunq̧ de morib⁹ aut nũc scd̃m aliã aliquã scripta sunt oratiõnẽ ad agnitionẽ in craseos: nõ ꝓ bonis aut prauis morib⁹ ex philophia exercitatoꝝ: sed ꝓ naturalibus vnicuiq̧ dictum est.

Tertia pars Secundi libri Tegni Galeni. que est de epate.

EPatis vero calidi cognitiões sunt. Venarũ amplitudo. Colera rubea multa. In tpe vero augmastice etatis nigra. Calidior enĩ est sanguis eis. Et propter hoc vniuersũ corpus calidius nisi ea que sm cor contra operentur. Densitas vero eorũ que sm hyppocũdrium ⁊ ventrẽ. 2.

FRigidioris vero epatis cognitiones. Angustia venarũ. Flegma plurimũ. Sanguis frigidior. Et vniuersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida fuerunt. Nuda pilis hypocũdria ⁊ venter. 3.

SIccioris vero epatis cognitiones. Sanguis quidem spissior ⁊ paucior. Vene durel. Et vniuersa corporis habitudo siccior vel durior. 4.

HUmidiores vero epatis cognitiones. Sanguis quidẽ plurimus ⁊ humidus. Vene aũt molliores. Ita vero ⁊ vniuersum corpus: nisi ea que circa cor contra operentur. 5.

CAlidi quidẽ simul ⁊ sicci epatis signa. Pilosum hyppocũdriũ dextrũ. Sanguis spissior ⁊ paucior. Amara colera: multa circa augmasticã vero etatem nigra. Venarum amplitudo ⁊ duritia. Ita vero ⁊ vniuersum corpus. 6.

CAliditas siquidẽ a corde prumpens põt prumpentẽ ab epate frigiditatẽ. Quẽadmodũ ⁊ frigiditas quidẽ caliditatẽ. 7.

SIccitatẽ vero impossibile est ad contrariũ a corde humidiori facto adduci. 8.

MEdia vero est q̃ ab epate humiditatis eorũ q̃ dicta sunt. Et magis siquidem ab ea q̃ in corde est vincitur siccitate q̃ siccitas ab humiditate. 9.

MInus vero caliditate. Amplius aũt minus frigiditate. Facile enĩ vincibilis est hec eorũ que ab epate prumpũt qualitatũ. 10.

MAnifestũ est ergo qm̃ si in idipsum concurrant principiorum vtrorũq; crases: totũ corpus pfecte circa eas disponetur. Dicẽtur ergo paulo posterius totius corporis cognitiones. 11.

HUmidũ q̃dem simul ⁊ calidũ epar minus q̃dẽ calido ⁊ sicco ea q̃ circa hyppocũdria sunt operatur pilosa. Plurimũ vero sanguinẽ: ⁊ venas magnas. Et corporis habitudinẽ humidã ⁊ calidã si nõ ea q̃ circa cor sunt cõtra operent. Si vero amplius vtrisq; qualitatibus auertat ab eo q sm naturã prõpte ↄsumunt a cachochimijs ⁊ putrefaciẽtibus egritudinibus. Adhuc vero magis si plurimũ augeat humidũ: paululũ vero calidũ. Si vero cõtrario parũ q̃dẽ hũidũ plurimũ vero calidũ: minime cacochimi fiunt. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Humidiꝰ vero ꝛ frigidiꝰ epar sine pilis q̄dē hȝ hypocūdriū. Sanguine vero magis op̄at flegmaticū cū venaꝝ gracilitate. Et vniuersum corpus similiter se hn̄s: nisi ea q̄ a corde sunt ad contraria illud transducant. ¶ Frigidū vero ꝛ siccū epar pauci sanguinis ꝛ graciliū venaꝝ efficit corpꝰ. Et frigidiꝰ. Et hypocūdriū nudius pilis: nisi ꝛ hic vincat cor.

¶ Quarta pars secundi libri Tegni Galeni que est de testiculis sequitur.

Testiculorū vero crasis calida quidē maxime venerea est. Et masculoꝝ generatrix. Et citiꝰ pubescunt eis partes genitales. 2.

Frigida vero crasis est cōtrarie. 3.

Humida q̄dem ꝛ multi seminis ꝛ humidi ē. Sicca ꝟo ꝛ pauci semis: ꝛ mediocriter spissi est. 4.

Calida vero ꝛ sicca crasis ꝛ spissi seminis est. Et maxie generatrix masculoꝝ. Et citissime ad coitū excitat. A principio ergo ꝛ hmōi citissime pubescūt in partibꝰ gentalibꝰ ꝛ in oībꝰ in circuitu suis: sursum q̄dē vsq; ad regionē circa vmbilicū: deorsum vero vsq; ad mediū coxarū. Petulca igit̄ est hmōi crasis satis ad ventrem. Citissime vero satiat̄. Si cogat̄ nocet. 5.

Conueniētibꝰ si q̄dē caliditate ꝛ humiditate pilosi q̄dē minꝰ hmōi his q̄ dicti sunt. Multi ꝟo seminis magis. Nō cōcupiscūt vero magis aliis. Sufficiūt vero sine lesione magis venereis plurimis. Si vero satis augeat̄ vtraq; ꝛ calidū ꝛ humidū: nō sine lesiōe abstinēt a venereis. 6.

Si vero frigidi ꝛ humidi ſm crases fiunt testiculi: nuda fiūt q̄ sunt in circuitu pilis. Et tarde coire incipiūt. Neq; vehementes sunt ad operatiōes. Aquosum vero ꝛ tenue semen eis: ꝛ paꝝ generās vel nō generās: ꝛ si generat: feminas generās est. 7.

Sicca quidē ꝛ frigida crasis similis quidē plurimū ei q̄ p̄dicta est crasi. Spissum ꝟo semen eis: ꝛ omnibꝰ magis exiguū. 8.

Totius vero corporis habitudines dicte q̄dē sunt priꝰ in his q̄ assimilant̄ cordi: dominat̄ ꝟo similitudo vehemētiorē hn̄tis mēbri quālibet primarū qualitatū quas ꝛ opatiuas noīamꝰ. 9.

Totius vero corpis habitudo in illis maxime discernit̄ partibus quecūq; videtibꝰ primo subiacēt. Musculi ꝟo sunt his oībus ossibꝰ circūuoluti ꝛ cōposite' quedā carnes sunt ex simplici ꝛ p̄ma carne ꝛ neruis quibꝰ he circūuolute sunt. Pro prima eīm musculoꝝ substantia hec est vtraq; ad eos vero cōueniētia hec vasoꝝ velut riui quidam sunt non cōplectentes eorū substantiā: sed seruientes ad conseruationem. 10.

Dicent̄ igit̄ ꝛ eoꝝ craseos cognitiōes ſm bn̄ tēperatā habitationē. p̄mutāt' eīm distēpātie regionū cutes ſm se formātes ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

corrumpunt quasdam cognitiones. Ita vero secundum bene temperatam regionem tempore messis seipsum soli aliquis nudum exponat transmutabit eas cognitiões quecunque secundum colores sunt et in mollicie: et in duritia: secundum consistentiam. Si vero vt bene temperata est regio: ita et ipse bene temperata dieta vtatur. Neque exutus in sole iaceat nudus vnaquaque die plurimum. Neque vt quidam more virginis in vmbra degens perfecte craseos demonstrabuntur signa. Quasi in his igitur in oratione futura intendamus iam intellectum est. 11.

COmpetētis vero craseos cognitione secundum totā aīalis habitudinem sunt. Color quidē ex rubeo et albo cōmixtus. Capilli vero rubei et mediocriter mixti crispi vt in pluribus. Mediocritas vero carnositas in quantitate et qualitate. Medium enim perfecte est huiusmoi corp⁹ oim superfluitatū: vt hec dicatur et intelligatur ad hoc necesse ē enim spissum corp⁹ ad hoc dicitur spissum. Et tenue similiter adhuc. Et multā carnē hēns et paucā carnē. Et crassum et macrum: et molle et durū: et pilosum et nudum pilis. Nihil igitur horū est mediocre. sed quasi policleti regula ad summū venit mediocritatis vniuerse. Ut tāgentibus quidē neque molle: neque durū appareat. Neque calidū neque frigidū. Uidētibus vero neque pilosū neque nudū pilis. Neque grossū: neque gracile. Neque aliā hēns intemperantiam. 12.

QUecūque vero tēperato calidiora quidē sunt: nō tamen hūidiora aut sicciora secundum carnē: de his enim presens ro ē. Apparēt quidē et tāgentib⁹ calidiora tāto quanto secundum crasim sunt calidiora. Et piguedis minus hētia. Colore vero rubea. Et nigros capillos habentia. 13.

FRigidioris craseos corporis signa. Nō pilosū: et pigue. Frigidū tangētib⁹. Color vero eorum cū capillis magis ruffus. Multa vero frigiditate existēte liuida quodāmodo ē caro: sed vocare cōsuetudo quibusdā medicorum est hos tales plumbei coloris. 14.

SIcca vero crasis gracilior est et durior bene tēperata tāto quanto siccior: et alia vero proxima signa sunt his. 15.

ET humida vero alia signa quidē similiter. Magis carnosa vero: et mollior. 16.

ET secundum cōpilationē primarū qualitatū qua fiunt distēperātie cōpositā cognitionū formā hēnt. Calida quidē et sicca crasis pilosior: et durior: et calidior: et minus piguis est: et gracilis: et nigri capilli. Si vero ad ampli⁹ caliditas veniat et nigri coloris cutis. 17

HUmida vero et calida crasis. Mollior. Et calidior. Et multo carnosior optima crasi inquātū aucte fuerint vtreque qualitates. ¶ Ad plurimum vero aucte. Putridis cōsumitur egritudinibus. Et cacochimi cito fiūt. ¶ Si vero parū quidē humidior sit multo vero calidior. Molliores quidē parū tēperato hi tales: et magis carnosi. Pilosiores nō modicū. Et tāgentib⁹ nō parū calidiores. Nigri vero his sūt capilli: et caro nō sine piguedie. ¶ Si vero parū quidē sit calidior multo vero humidior. Mollis ē his caro. et multa. Et color

commixtus ex albo & rubeo. Et tangentib9 paululũ calidiores. Uni uersaliter vero est dicere q̄ ſm copulatiua craseos semper dominã tis qualitatis dominabuntur signa. 18.

Frigida v̄o & humida crasis. Paululũ q̄dẽ vtrisq3 augmẽta tis. sine pilis ẽ. & alba: & mollis: & spissa: & pinguis. ¶ Si v̄o am pli9 alia qualitas augmentet: ↄsiderant signa quidẽ ſ3 ꝓportionẽ augmẽtationis qualitatũ. Color v̄o cũ capillis magis ruffus: quẽ admodũ pl'm vtrisq3 augmentatis liuid9 fit vt in eis cutis color. Si vero inequalis sit augmẽtatio qualitatũ: dn̄abunt magis aug mẽtate qualitatis propria signa. 19.

SI v̄o frigidũ cũ sicco equalitate ia ugmẽtetur: naturaliter du rũ & gracile habetur corpus. Et nõ pilosum. Et tãgentibus frigidũ. Pinguedo vero similiter est in eis. Et gracilib9 existenti bus dispersa est per carnẽ. Capilli vero & color ꝓportionaliter sunt mensure frigiditatis. 20.

Occidẽte v̄o calida & sicca crasi tp̄e ꝑaugmastice etatis in fri gidã & siccam: hitudo v̄o taliũ gracilis q̄d. Sil'r & dura & melã colica est & ꝓpterea nigra sil'r & pilosa. Dn̄ante v̄o altera qualitate multũ: altera v̄o parũ a mediocri mutata. Dn̄abũtur quidẽ dn̄an tis signa: mediocres vero erunt alterius cognitionis. 21.

IN oib9 v̄o q̄ ꝑdicta sunt & q̄ dicẽda sunt: oẽs agnitio craseos si q̄dẽ facile frigescẽs sit ꝑs: aut frigiditate: aut raritate. fit. Si v̄o difficile frigescẽs: aut calore: aut spissitudine. Si v̄o ex de siccãtib9 sit aridũ & siccũ & difficultate mobile fiat: ex siccitate fit. Queadmodũ si grauetur humidus ab humiditate. 22.

COnsiderare v̄o op3 & similẽ adinuicẽ oẽs musculi: aut nõ si milem crasim habent simul. 23.

SIl'r op3 ↄsiderare i oib9 q̄titatẽ iuolutorũ ossiũ. Aliq̄n em̄ gra cilior vr̄ eẽ ꝑs nõ exn̄s gracilior q̄tũ ad musculos: s3 ꝓpter ãgustiã ossiũ talis vr̄ eẽ apparẽs. Sil'r aũt & spissior vr̄ eẽ multotiẽs nõ ꝓpter amplitudinẽ ossiũ: s3 ꝓpter carnis multitudinem. 24.

QUe aucta & diminuta & durior & mollior dũ fit siccior aut hu midior apparet parũ ꝑs si q̄dẽ pauca & dura siccior. Si vero multa & mollis humidior. 25.

SImiliter v̄o & medie regiones similes ꝑtes hn̄tiũ corpoꝝ aut ampliorẽ: aut minorẽ humiditatẽ in seipsis ↄtinẽtes aut te nuiorẽ: aut humidiorẽ: aut sicciorẽ demõstrãt ꝑtẽ: hũida q̄dẽ ꝑs est vbi tenuior & ãpli9 ẽ hũiditas. Sicca v̄o vbi spissior & sil'r minor. Ip sas tñ corpis solidas ꝑtes vere solidas & ꝓmas ſ3 nullũ modũ pos sibile ẽ hũidiores facere: s3 satis ẽ si q̄s ꝓhibeat eas siccari nõ cito eas v̄o ↄtinẽtes regiones: l3 replere humiditate aut tali. Id v̄o ꝓ prium ẽ nutrimẽtũ sic es ꝑtes habentiũ ex appositiõe nõ ꝑ vasa fa ctũ. Cõis v̄o hec rõ ẽ oim partiũ. Et de hoc dicetur postea in sana rũ & egrarũ cãrum doctrina. Nũc vero que sequuntur dicamus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶Quinta pars secundi libri Tegni Galeni de ventris dispositione sequitur.

Ventris cognitiones natura quidez ficcioris. Uelociꝰ sitiētes fiūt. Et puus eis sufficit potꝰ. Et grauant ampliori. Et fluctuationes habēt: ⁊ supernatat superfluū in eis. Cibisqꝫ gaudent ficcioribus. 2.

Humidioris ṽo ventris signa. Si neqꝫ sitiētes fiāt. Et ampliorē humiditatē moleste ferāt. Cibisqꝫ gaudēt hūidioribꝰ. 3.

Calidior ṽo natura vēter digerit qͩdē meliꝰ ꝙ appetat ⁊ magis q̄ cūqꝫ dura sunt natura ⁊ difficile mutabilia. Gaudet ṽo calidis cibis ⁊ potibus. Neqꝫ a frigidis nihil leditur ſꝫ moderatū vsuz. 4.

Frigidꝰ ṽo natura vēter appetere qͩdē bonꝰ: digerere ṽo nō bonus: marie q̄cūqꝫ difficile mutabiles ⁊ frigidi ciborū fiunt Acescūt eñi cito in eo. Propterea ⁊ acide eructuans est hmōi venter. Et gaudet quidē frigidis: ledit ṽo facilius immoderate vtens Ita ṽo extrinsecꝰ eñi accñtibꝰ nō fert eorū diuturnā dispositiōem: quēadmodum neqꝫ calidꝰ calidoꝝ. 5.

Ex egritudinibꝰ tamē in vētre distēperātie in hoc differunt a naturalibus: ſm qd̄ cōtraria ꝯcupiscūt ⁊ nō similia: quēadmodum ⁊ naturales. 6.

Secundū ꝯplexiomē vero in vētre distēperātie cōposite ꝑ simplicium cognoscūtur compositiōes. 7

Diligēter ṽo opꝫ adhibere intellectū his q̄ dicta sunt discernentes ea ab his q̄ dicēda sunt. Nō solū eñi vēter sitientes ⁊ nō sitientes operat: ⁊ frigidū ⁊ calidū potū desiderātes: ſꝫ etiā ea q̄ circa thoracem ⁊ epar ⁊ cor ⁊ pulmonem. 8.

Sed ꝑpter hoꝝ caliditatē sitiētes inspirant amplius. Et exsufflant lōgius: ⁊ sentiūt ſm thoracē cauma: nō quēadmodū q̄ ꝑpter ventrē ſm hyppocundriū patiunt calorē. Hi quidē bibētes nō statim quiescūt. Et frigidus potus sistit: magis eorū sitim ꝙ multuz calidus: Refrigerat autem eos ⁊ frigidus aer inspiratus nihil alleuians ex ventre sitientes. Ita vero ⁊ e contrario habētes a frigida inspiratiōe sensibiliter leduntur ⁊ marie hec est cognitio in pulmonis frigiditate. Quēadmodū frigidū inspirantes sentiunt manifeste lesionē ⁊ infrigidationē: ita calidū est eis amicū: ſꝫ etiā flegmaticas superfluitates loquentes ⁊ cū tussi expuunt. 9.

Siccitates vero pulmonis sine superfluitate sunt ⁊ pure a flegmate: ⁊ vocē hñt clarā: quēadmodū ⁊ hūiditates obscurā qͩdē ⁊ raucam operantur vocē. Incurrūt autē eis superfluitates magis et acutius loqui volentibus. 10.

Non ṽo ipa vocis magnitudo a caliditate fit quēadmodū neqꝫ puitas a frigiditate fit. Sed hoc qͩdē ab amplitudīe trachee arterie

fit: et ex exufflatione vehemētiori. Paruitas vero cōtraria seqtur. 11.

Itaq; neq; semper: neq; principaliter: sz ſm accidens et ex solis naturalibus crasibus superueniētibus nō sequitur vocis magnitudo et paruitas. 12.

Quoniā vero hmōi organa ppter crasim facta sunt talia .s. ampla vel stricta: talis vox consequitur: et pptera ex voce ē aliquid de naturali crasi colligere. ¶ Etenim vox leuis: leuitatē trachee arterie seqtur. et Et aspa: asperitatē. Leuitas vo arterie contēperantiā craseos seq uitur. Asperitas vo siccitatē. Asperitas siquidē inequalitas q̄dā est ſm corpus durū. Arteriā vo operatur durā omiomerū partiū eius siccit as. Inequalē vero eius disperse humiditatis indigentia. ¶ Ad eundem vero modū neq; acuta vox natura: sine angustia gutturis: neq; grauis sine latitudine fieri potest. Augustia enim naturalis filia est frigiditatis. Amplitudo vero caliditatis. Proportionaliter vero naturalibus differentijs vocū que ſm passionē perficiunt cognitiones existētes efficientiū causarum sunt: de quibus oibus de his que de voce dicta sunt sufficienter determinatum est. 13.

Alie vo animalis partes q̄ intrinsec⁹ sunt nō leues hn̄t craseos cognitiōes. Tentādū est tn̄ ea q̄ adiuuatiua et nocentia cognoscere. Amplius et ſm naturaliū potētiarū opatiōes. Dictū est aūt in tertio loco de cāis q̄ vnuscuiusq; potētie virtutis et vitij dn̄atrix ē crasi. ¶ Craseos igitur cognitiones et spēs dicte sunt. 14.

Que vo ppter magnitudinē: aut plasmationē: aut numerum: aut positionē labunt: ita se hn̄t. Quecunq; igitur cadūt sub sensus cognosci facilia sunt. Eoꝝ vo q̄ nō cadūt sub sensu: hec q̄dē difficilia sunt ad cognoscendum: hec vero ignota sunt. 15.

Capitis igit magnitudo et figura et cū eo cerebri manifesta est vt dri⁹ dictū ē. Scdz hoc vo et thoracis. Ita vero et q̄cūq; labūtur. ¶ Scdz homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos aut summas man⁹: aut hyschion: aut suras: aut pedes: nō ē difficile cognoscere: siue ſm plasmationē lapsum sit aliquid taliū: siue secundum magnitudinem: siue secundum numerum aut ordinationem componentium ea manifeste vero et operationū in vnoquoq; sunt lesiones. 16.

Ea vo que intra corpus sunt: nō oia sunt cognosci possibilia. 17.

Uentrē siquidē cuiusdā ita paruū et rotūdū et propensum iuxta hyppocūdriū vidi: vt manifeste apparet et ſz circūspectionē ppriā vt vidētib⁹ et tāgentibus. Similiter vidi et vesicā cuiusdā extra positā: et paruā: ita vt si aliqñ tardaret ad egestionē vrinaꝝ tumor circūscript⁹ appareret manifeste: nō tn̄ aliorꝝ q̄ intrinsec⁹ sunt manifestā dedit mihi cognitionē aliqñ. Tētare tn̄ opz cognoscere vt possibile est p virtutē et vitiū eorum: et si non ſm disciplinā certā sed ſm coniecturam quandā artificialem. 18.

Velut si ita accidat epati. Vidi quosdã iã & multos graciles quidẽ venas hñtes. Si colore vero vniuersum corpus: & si paulo amplius cibi intulerint vt magis si sunt inflantia & spissa & glutinosa: hos quidẽ velut quodã pódere ſm dextrũ hypocũdriũ sentientes in pfundo: hos vero cũ extensione quadã dolẽtes. In his ergo cõueniẽs paruũ esse epar & angustũ in suis exitibus. 19.

Alterũ aũt vidi flegmaticũ totũ ſm habitudinẽ: vomẽtẽ vero quotidie colerã citrinã. Agnoui ergo oportere me egestiones eius videre: & minime habuerũt fellis. Cognoui ergo ex hoc signo felleũ humorẽ emittentẽ porum non paruã eius partẽ in pilleron ventris trãsmitere vt in quibusdã apparet animalibus. 20.

Ex quibus manifestũ est q in remotis a sensibus valde proficit ad cognitiões ex anathomijs apparẽtiũ mẽbrorũ noticia & operationũ & vtilitatũ inuẽtio. Quicũqz igitur cognitor esse vult sicut dictũ est nũc lapsorũ corporũ in anathomijs ei exercẽdũ ẽ & operationũ & vtilitatũ inuẽtionibus. ¶ Scriptũ est aũt de oibus his separatĩ in alijs negocijs de quibus in fine totius orationis dicet gratia cognoscẽdi amãtes discere singuli quorũ desiderãt scire ex quo maxie negocio eligere opz 21.

Quecũqz vero in pñti egra sunt corpa cognoscere opz: sed & quedẽ sensibus subiacẽtia immutatiõe eorũ cognoscũtur q̃ ſm naturã eis insunt in magnitudine: & colore: & figura: & nũero: & positione: & mollicia: & duricia: & caliditate: & frigiditate differẽtia. 22.

Non apparẽtia vero & vniuersaliter quedẽ dicere sit lesiõibus operationũ aut egestiõibus: aut doloribus: aut tumoribus preter naturã: aut quibusdã horũ: aut omnibus. 23. 24.

Secundũ vero partẽ ſm cerebrũ quidẽ egre dispõnes: aut desipientie speciebus: aut sensibiliũ: aut fantasiarũ lesionibus: aut appetituũ mouẽdi: aut egestiõibus per palatũ & aures & nares & oculos: aut ſm illud dolorũ differentijs. 25.

Ea vero que ſm cor patiũt ex disnie spẽbus: & motibus ſm ipz: & arterijs & raiositatibus: & pusillanimitatibus: & febribus: & frigidatiõibus: & in colore differẽtijs: & doloribus q circa ipsum & circa arterias. 26.

Ea vero que ſm epar & humorũ indigẽtia & abũdantia: & cõuersione coloris in non naturales discolorationes: et adhuc ex his q sunt ſm digestionẽ aut nutrimentũ aut superfluorũ ſm gestionẽ immutatis: sed ponderibus ſm ipsum: & tumoribus: & doloribus nõ in regione epatis tantũ: sed ſm cõpassiones quecũqz fiunt alicui membro: vt sunt disnie species & tussis. 27.

Ita vero & ſm ventrẽ circa digestionẽ & orexim humide aut sicce oblationis superfluorũ egestionibus peccãtibus: similiter vero & nauseis: & singultibus: & eructatiõibus: & vomitibus: & ipsis eorũ que vomũtur formis: et doloribus & tumoribus: & disnijs. 28.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

E A vero q̄ ꝑm pectus ex dispnijs: ⁊tussibus: ⁊doloribus: adhuc ⁊ ex eoꝝ que expuuntur differentijs oportere cognoscere in presenti egra. 29.

Et ꝑm tracheā arteriā egritudines dispnia ⁊ tussis: ⁊ ꝑm locum dolor⁊sputū⁊vocis lesio innotescunt. 30.

P Roportionaliter vero his ⁊ in oībus alijs partibus ex tumore ⁊ dolore: ⁊ lesione operātium: aut amplius ⁊ egestionū differentijs cognitiones erunt. 31.

Ex tumoribus quidē preter naturā: vt in flegmonibꝰ: ⁊ in chirosi ⁊ herisiplis inspiciendum est. 32.

D Olores vero ꝑm quē incūbūt locū: aut ꝯtinuitatis solutionē aut alterationes subitas ostēdūt. Soluit igit̄ ꝯtinuitas: in cisiōe: ⁊ comestiōe. i. corrosiōe: ⁊ fractura: ⁊ tensiōe. Alterat̄ ꝟo substātia: caliditate: frigiditate: siccitate: ⁊ humiditate. 33.

Nocetur aūt⁊operatio: aut leuiter: aut mediocriter: aut omnino non fit. 34.

Q Uecūqꝫ vero egrediunt̄: hec quidē vt particule eoꝝ q̄ patiūtur: hec vero vt in ipsas contenta ꝑm naturam. 35.

Et ostensionē propriam vnūquodqꝫ faciet. 36.

D Ictū est aūt de huiusmōi omnibꝰ amplius in ꝑatiētiū locoꝝ negocio: nullo hoc in artē prius redigente aut perfecte assignante: quemadmodum igitur aliud nihil eoꝝ que incipiūt perfecerunt veteres. 37.

E Grotantiū q̄dē corpoꝝ ex illo negocio discere opꝫ cognitiōes Egrotatiuoꝝ vero ⁊ sanandoꝝ ex presenti sunt facultate. 38.

E A quidē que sūt signa egrotatiuoꝝ in medioꝝ ꝑm formā eoꝝ sunt q̄ sanis ⁊ egrotantibꝰ accidunt. Scd̄m naturam quidē omnia sanis sunt. Preter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant. 38.

I N medio vero his sunt declaratiua egritudinū. Quedā ex genere exñtia eoꝝ q̄ sunt ꝑm naturā: sed ī quātitatibꝰ aut tpībus ꝑmutata. Quedā vero ex his que sunt preter naturā q̄dē sed minora his que in egritudinibus sunt. 39.

E T propter hoc ⁊ dispōnes he corpoꝝ quecūqꝫ egrotatiua eē videt̄: neutroꝝ sunt: ⁊declaratiua ꝟo ipsa sunt signa. Primo q̄dē hec sanitates designant. Secundo ꝟo egritudines. Et fiūt eadem signa ꝑm primā habitudinē: ⁊ sana egra ⁊ neutra. 40.

I N eo quidē quod iā existētē dispositionē demōstrāt neutra: in eo vero qd̄ futurā declarā t egra. 41.

S Ecūdū vero eandē rōnem quecūqꝫ apparēt in egrotātibus signa sanitatis. Dicent̄ q̄dē sana eo ꝙ futurā sanitatē denuncient. Dicētur vero ⁊ egra inquantum egritudinē existētē ostēdūt Et manifestū est quidē ꝙ si vtrorūqꝫ sunt declaratiua: dicunt̄ neutra ꝑm vnū aliqd̄ significatoꝝ neutroꝝ voce. 42.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

NIhil ꝟo mirãdũ est eadẽ signa tres hꝭ rõnes in differẽtibꝰ ha
bitudinibꝰ: ⁊ sana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici. 42.
SEcũdũ: ꝟo alteꝝ significatũ q̃cũq; ex egritudinibꝰ cõualescẽti
bꝰ sunt signa dicunꝰ neutra scđꝫ ꝙ arbitror: ⁊ ea q̃ sunt i sene-
ctute: hac igiꝭ rõne oĩa sub pñs cadũt intellectꝰ ⁊ ratiões. 44
QUecunq; ꝟo signa perfecte sanis insunt sub sola sanorum ca
dunt cognitione. 45.
Et quecũq; egrotãtibꝰ non sunt manifestãtia futurã sanitatẽ: sub
solaꝝ hec egrorum cadunt cognitione.
De his quidem deinceps dicetur. 46.
FUture ꝟo egritudinis signa ꝑnostica ꝑcurramꝰ prius dupli 47.
ci ꝟo existente eorum differentia. 48.
AGrediamur ꝑ ora q̃titatibꝰ aut q̃litatibꝰ aut tꝑibꝰ nõ ipis
ꝑprijs formis ꝑmutata ab his q̃ sunt scđm naturã. 49.
Velut orexim ciborum intensam aut remissam: aut que non secun
dum tempus consuetum fit. 50.
AUt nõ scđꝫ ꝯsuetã ciboꝝ egestionẽ supfluoꝝ: sꝫ scđm egestionez
esce paucoꝝ: aut plurimoꝝ: aut humidoꝝ: aut duriorũ. 51.
ITa vero ⁊ humidorum superfluorum indigentia: aut abun-
dantia preter naturã: aut coloris: aut consistẽtie permutatio
aut temporibus euacuationis. 52.
Et vigilie ⁊ multꝰ somnꝰ: aut in tẽpore nõ cõsueto. Scđꝫ hoc ꝟo ⁊ su
perfluitas aut amplior: aut minor. Aut calidi aut frigidi cõcupiscẽ
tia ꝑter cõsuetudinẽ. Queadmodũ ⁊ circa venereoꝝ vsum immẽsura
ta ⁊ nõ scđꝫ tꝑa ꝯcupiscẽtia. Et sudores plures q̃ oporteat: aut pau
ciores. Aut pigritia ad motionẽ. Aut tẽtãtibꝰ moueri aggrauatio.
Aut dissolutio magna ⁊ valida. Mẽstruoꝝ ẽt retẽtio: aut amplior: aut
minor euacuatio. Sic ꝟo ⁊ q̃ ꝑ emorroydas. Sꝫ ⁊ scđm eũdẽ cibũ ⁊ po
tũ nõ similis ei q̃ ꝑor fuit delectatio: cognitio ẽ future egritudis. Si
militer ⁊ intellectꝰ hebetudo nõ scđꝫ naturã: aut obliuio in nõ ꝯsue-
tis: aut fantastici somni magis q̃ ꝑus. Et siq̃dẽ auditꝰ odoratꝰ ⁊ vi
sus hebetiores ⁊ infirmiores. ¶ Et simplr̃ dicere est q̃cũq; scđm natu
rã sunt. Hec q̃dẽ aucta: hec ꝟo diminuta: hec ꝟo tꝑibꝰ q̃busdã aut
quãtitatibꝰ ꝑmutata: ⁊ corpis tumor ⁊ minor ⁊ maior factꝰ: ⁊ rubicũ
dior aut albior aut liuidior aut nigrior. Eructatiões ⁊ sternutatio
nes ⁊ vẽtositates, plures aut pauciores a nãlibꝰ: signa sũt future egri
tudinis. ¶ Itaꝰ ꝟo ⁊ q̃cũq; ꝑ nares ⁊ aures ⁊ palatũ q̃bꝰ cerebrũ expur
gaꝭ quãtitatibꝰ aut q̃litatibꝰ aut tꝑibꝰ ꝑmutata. Hec igiꝭ oĩa gene
ris sunt eorum que sunt secundum naturam. 52.

TOrsio ꝟo in vẽtre aut scđꝫ stomachũ aut scđꝫ aliq̃d intestinoꝝ
aut in egestiõibꝰ: aut in his q̃ euomunꝭ: aut mingunꝭ: aut aliꝰ
aliq̃s mediocris dolor de gñe est eoꝝ q̃ sunt ꝑter naturã. Modũ ꝟo
egrotare ita se habentes dicuntur. 54.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Quēadmodū grauati caput: aut dolētes caput: aut vigilātes aut dormiētes: qū nōdū propter hec a cōsuetis opationū im pediunt. Et termin⁹ q̄dē iste est egritudinis in talibus dispositioni bus discretiuus. 55.

Et ppterea ad aliq̄d eādē dispōnem ꝛ egrā ꝛ neutrā dicim⁹. Ad huc ꝛ ppter vigorē eīn ferētis facili⁹ ꝙ iā victe ꝟtutis: aut egra est: aut neutra dispositio singularū earū que dicta sunt. 56.

Ita ꝟoralia nocumēta q̄cūq fiūt ꝟm sensus: non in eo qđ est ꝛ magis ꝛ min⁹ differūt alterutrū sꝫ toto gn̄e p̄ter naturā sunt: ꝛ hec sunt egritudinū signa: quādiu tn̄ fuerint pua: ꝛ nōdū a ꝯsuetis vnicuiq actiōib⁹ impedire sufficiētia dicimus neutra. 57.

Alia ꝟo sunt ꝟm gustū q̄dē qn̄ salse: aut amare: aut alicui⁹ alte ri⁹ qualitatis. manifestatio est in comestis ꝛ bibitis oīb⁹: aut si ne a ceptiōe cibi saliua eis videtur talis. 58.

Scōm odoratū ꝟo qn̄ aliqn̄ sentim⁹ vnā q̄litatē odoratui nul lo p̄sente odorabili: aut afferētes plurima ꝛ diuersa oia vt simi lia sentim⁹. Plerūq ꝟo oino sensus nobis est nulli⁹: aut fetoris alicu ius licet nullo presente fetore. 59.

Scōm auditum vero sonitus ꝛ strepitus generis eoꝝ que preter na turam sunt. 60.

Quēadmodū ꝛ ꝟm visum quecūq apparere vident aūt nigra ꝛ al ba ꝛ rubea ꝛ ruffa: hec q̄dē rotūda: hec ꝟo oblōga: hec q̄dē gra cilia: hec vero grossa: ꝛ preteruolare oia videntur. 61.

Secūdū tactū ꝟo qn̄ ineq̄litas q̄dā: aut spissitudo: aut grauitas: aut tensio: aut stupida: aut dolēs dispositio apparet secū dum totam habitudinem. 62.

Itaq ꝟo ꝛ ꝟꝫ quālibet ptē tēsio aut tribulatio: aut pūctio: aut grauitas: qn̄ pue q̄dē fiūt ꝛ nō manētes dispositionē q̄dē neu trā esse declarāt: pnunciant vero egritudinem futuram. 63.

Quecūq ꝟo iā egrotātib⁹ sunt signa: hec q̄dē sanitatē demō strant: hec ꝟo mortē. Sana q̄dē priora: altera ꝟo gn̄e q̄dem egra: ꝟm speciē ꝟo pnitiosa dicunt. Accipiunt ꝟo vniuersaliter q̄dē differētie ex operationū virtute ꝛ vitio. Scōm vero partē ex his que sunt secundum partem operationibus. 64.

Earuꝫ gn̄a p̄us dicta sunt. Primū quidē p̄ncipaliū. Scōm ꝟo eoꝝ q̄ ab illis nata sunt. Et tertiū q̄dē ppriū habentiū regimē a principijs ꝟo q̄dā supplemēta recipiētiū. Quartū vero genus eoꝝ que dicta sunt ex se quidem inutile est ad cognitiones. Secundum accidens vero ex his erit aliqn̄ prenotatio quemadmodū ꝛ ex sup fluitatibus: ꝛ ex his quidem ratione compassionis: ꝛ ex superfluita tibus vero semper: quoniam digestionis et indigestionis in his erunt signa. Itaq non contingit non demonstrare ea semper: aut naturam superare m ateriam: aut materiam superare naturam: aut neutrū neutrū. Sana igitur dicentur signa superante natura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Egra vero supata natura. Neutra vero inequalibus pugnis. 65.
Manifeste quidem digestionis signa. sanorum sunt. 66.
Queadmodū ⁊ indigestionis egrorum signa. 67.
NEq3 digestionē vero: neq3 indigestionē manifeste indicantia nature neutroꝝ. Sunt neutra vero ⁊ quecūq3 nūc quidē hoc nūc vero cōtrariū declarant: queadmodum denigrati digiti: tales vero sunt ⁊ cretice superfluitates. 68.
DIctum est aūt de his oibus in his que de crisibus queadmodum ⁊ de vniuscuiusq3 virtutis operatiōe in libro de causis accidentium morborū dictum est. Ex his ergo op3 ꝫm partem oēz naturam signorū colligere. 69.
EGo autem iaz longitudini parcens hic quidē finio de signis orationē: transeo vero ad eam que de causis.

¶ Libri scdi Tegni Galeni finis de signis.

¶ Incipit liber Tertius Tegni Galeni de causis.

QUoniā vero ⁊ harum causarum quedā sunt salubres: qdā egre: qdā neutre. Primū de causis sanis ꝫmo erit. 2.
Qm̄ vero ⁊ harū ipsarum hec quidē cōseruantes sunt hec vero efficiētes sanitatē: sunt vero ⁊ dignitate ⁊ tpe priores conseruantes facientibus. 3.
A seruantibus incipiendum est. 4.
CUm igitur sit nō vnum sanum corpus sed plura corpora: quēadmodum prius determinatum est: ꝫm vnūquodq3 eorū erit conseruatiua causa qm̄ ⁊ omnis causa est ad aliquid. 5.
BUrsus igitur principiū hic ab optima cōpositione corpis faciendū est cōsiderātes que sunt ad hāc salubres. Juuentionē earum rei ipsius natura demonstrat. 6.
SI em̄ esset impassibile ⁊ immutabile corp⁹ ⁊ semꝑ maneret in optima cōpositione: tūc nihil indigeret arte cōstituēte ipsum Quoniā vero immutaꝫ ⁊ corrūpitur ⁊ cōuertiꝫ non seruās quam habuit ex ꝑncipio cōsistentiā ꝓcuratione ꝫm hoc indiget. Scdm̄ hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē ⁊ genera ꝓcurationū habebit: hoc est cōseruantiū causarū. 7.
QUe manifesta sunt iā ex his que dicta sunt vt corrigentia ex geñe accidit existere. In eo ꝟo qꝺ velociter faciūt correctiōes priusq3 simul occurrat lesio ñ ꝑseruatiua a futuro malo appellata sunt a medicinis: sed seruantia presentē cōsistentiā. 8.
ALteratur igiꝫ corpus a quibusdā ex necessitate: ⁊ a quibusdā nō ex necessitate. Dico aūt ex necessitate. quidē qbus impossibile est ipsum nō approximare. Nō ex necessitate ꝟo vt sunt reliq̄ Nāq3 semper incōtinēti immorari ⁊ comedere ⁊ bibere ⁊ vigilare necessariū ē ei. Gladijs ꝟo ⁊ bestijs nō necessariū est vti. Vñ in ꝑori quidē gñe causaꝝ circa corp⁹ ars ꝯficiꝫ: circa ꝫm ꝟo nequaq̄ . 9.

Quot igitur ex necessitate alterantia sunt corpus diuidētes
sm ꝓprium vnūquodꝗ eoꝝ aliqđ genus causaruz salubriū 10.
inueniamus.
Est igitur vnū quidē ex continente nos aere. Alterum vero ex
motione ⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊ sm partē. Tertiū vero
ex somno ⁊ vigilijs. Et quartū ex hisque offerūtur. Quintū ex his
que egerunt ⁊ retinent. Sextum ex anime passionibus. 11.
Sub his enī omnibus necesse est corpus quodāmodo disponi.
Sub cōtinente quidē: aut calefactū: aut infrigidatuz: aut hu
mectatum: aut siccatum: aut sm cōplexionē eorum aliquid patiēs
aut sm totā substantiam alteratū totum. 12.
Et motione vero ⁊ quiete immoderatis vtrisꝗ existentibꝰ: aut
calefactū aut infrigidatum: aut siccatū: aut humectatū: aut
sm copulationē eorū aliquid patiens. 13.
Ita vero ex somno ⁊ vigilia necesse est pati ipsum scđm eandem
rationem. 14.
Et ex his q̄ offerunt. 15.
Aut egerūtur: aut retinentur. Et ex anime passionibꝰ. 16.
Omnia enim hec: hec quidem manifeste: hec vero per medias cau
sas alterant corpus. 17.
Et corrumpunt salutem. 18.
Et scriptuz est de his omnibus separatim per singula in salubriū
causarum negocio. 19.
Hec igitur oīa nūc dicta gn̄a salubriū causaꝝ materie q̄dam
sunt ⁊ cū ꝯpetenti vsu cause sunt ꝯseruātes ⁊ salutem ꝓstātes
peccātes vero a ꝯtēperātia egre constituūtur. 20.
Itaꝗ vero ex hoc iā manifestū est ꝙ nō alias quidē substan-
tias earuz que extra has rerū sanas nobis. Alias vero egras
arbitrandum est. Sed easdē in aliquid aliquando quidem sanas:
aliquādo vero egras factas. 21.
Quando siquidē motione indiget corpus: gymnasium quidē sa-
nū: quies vero egra. Quādo vero quiete: quies quidē sana: egrum
vero gymnasium. Similiter vero in cibis ⁊ in potibus ⁊ in alijs oī
bus. Singulū enī si corpori adducat ⁊ cū cōpetenti quātitate ⁊ q̄li
tate salubre fit. Nihil vero indigenti omnino oblatum aut non in
cōpetenti mensura ⁊ quantitate egrum cōstituit. 22.
Et he sunt due cōsiderationes circa salubre ⁊ egrum scz qua
litas ⁊ quantitas eius quod offertur. 23.
Et enī tp̄s velut alterū aliqđ ab his tertium inducere in his q̄
dicta sunt cōtemptū ⁊ nō bene dictum est. 24.
Si enī indiget corpus tanta ⁊ tali oblatiōe manifestū est qm̄ ⁊
sm tēpus oportunū offert. Et gn̄atio indigētie tp̄is est ex eo
qđ fluxū est ⁊ mutabile. Et mortale corpꝰ indiget sm mutationes
alias alterantiū: ⁊ alias adiuuantiū. Itaꝗ nō est quidē gn̄e tertiū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

in his q̄ dicta sunt tp̄s. Ad doctrinam vero plerunq̄ q̄si tertio vtimur pp̄ter eam q̄ dicta est causam. 25.

Quī aūt in his ꝯsideratiōib⁹ duab⁹ sunt alie ꝛ alie cārū salubriū et nūc nobis ꝓpositū ē hoc genus eaꝝ rursus repetam⁹ eas. 26.

Perfecte igit cōpōnis corꝑis qñ si q̄dē bñ tēperatū fuerit cōtinens cōuenit vt si tēperantia ꝛ alioꝝ ꝑfecta: de q̄bus modo dixim⁹ q̄etis. s. ꝛ motiōis ꝛ somni: ꝛ vigilie ꝛ ablatoꝝ: ꝛ egestoꝝ. 27.

Quando vero distemperatū fuerit cōtinens in tantū ꝛ cōtēperātias minui opꝫ inquantū eucrasia corrupta fuerit. 28.

Considerationes vero cōtemperantie incōtinēte hec quidē sunt vt neq̄ rigere per frigus: neq̄ sudare propter estū. 29.

In gymnasijs vero qñ primū icipit dolere corpus: quiescere statim remedium est. 30.

In cibis vero ꝑfectio digestionis ꝛ egestionis modus ꝭm quantitatem ꝛ qualitatem. 31.

Equatur ꝟo quodāmodo in his orexis digestioni: ita vt preceptore nō idigeat quantitatē in oblationibus metiēte: optia eñ natura tantū appetit quantū digerere pōt. 32.

Ita ꝟo ꝛ somni quātitatē metit ipsa nā in his q̄ sunt in optima cōpositione. Et quiescūt statim dormiētes cū nō ampli⁹ indiget corpus. 33.

Ceterum dieta vtētibus in egestionibus nihil derelinquitur circa ventrem ꝛ vrinas ꝛ totū corpus: has eñ egestiones tēperantia metitur oblationum: scdm vero totum corpus gymnasiorum mediocris ꝛ salubris efficit vsus. 34.

Abstinere vero manifestū est q̄ñ ab intēperātia opꝫ oium aie passionū scꝫ ire: tristicie: ꝛ gaudij: ꝛ furoris: ꝛ timoris: ꝛ inuidie: ꝛ sollicitudinis. Exterminant eñ hec ꝛ mutant corpora ab ea que est ꝭm naturam consistentia. 35.

Venereoꝝ ꝟo ꝭm epicurū nullus vsus salubris: ꝭm vero veꝝ epicurū ex interuallis tantis vt in vsibus coitus neq̄ dissolutionē sentiat: ꝛ leuior seipso videat factus: ꝛ melius dormiēs. 36.

Tempus ꝟo vsus est: q̄ñ ꝑfecte mediū fuerit earū q̄ extrinsec⁹ oim circūstantiarū: neq̄ suꝑ repletū corp⁹: neq̄ indigens: neq̄ suꝑ infrigidatū: neq̄ super calefactū: aut exiccatū: aut humectatū immoderate. Si ꝟo peccet aliq̄ñ corpus paruū esto pctm̄: melius vero est calefacto magis q̄ꝫ ifrigidato: ꝛ repleto magis q̄ꝫ euāato: ꝛ humectato magis q̄ꝫ exiccato corpore vti venereis. 37.

Qualitates vero singuloꝝ eoꝝ q̄ dicta sunt eligere in hisque sunt optime cōpositionis opꝫ. Gymnasioꝝ quidē in quibus oēs partes corꝑis ꝓportionaliter moueantur: vt hoc mēbrum quidem nō superdoleat: hoc vero minus dolet. 38.

Eorum vero que comedunt aut bibuntur maxime eucrata eligere: hec eñ maxime sunt cōueniētia eucratis naturis. 39.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Similiter vero ⁊ in aliijs. 40.

SI vero ſm aliquid ab optima cõpoſitione deficit corpus non multum vero huic ⁊ cõſeruantes ſanitatẽ cauſe ſm propor- tionẽ mutabuntur. 41.

PLuribus vero talibus exiſtentibus corporibus ſingulum ge- nus ſeparatim dicendum eſt. 42.

CRaſi igitur permutatũ corpus in organicarũ vero partium conuenientia non permutatum duplicem habent formam ſalubrium cauſarum: alteram quidem ſeruantium eius craſim: al teram vero earum que ad optimam ducunt. 43.

SEruantes vero eius craſim tantũ permutant ab eucrata na tura cãe quãtũ, ⁊ totiꝰ corpis craſis ab illa pfecta mutat. 44.

CAlidiora vero corpora calidioribus indigent adiutorijs: fri- gidiora frigidioribus: ⁊ ſicciora ſiccioribus: humidiora hu- midioribus. Et ſcdm complexionem calidiora ⁊ ſicciora calidior- bus ⁊ ſiccioribus. Et his proportionabiliter in reliquis tribus cõ- plexionibus. 45.

Utetur vero ⁊ materijs cauſarum recte innatas virtutes earum ſciens. 46.

Quoniã motio quidẽ ⁊ indigentia ⁊ vigilie ⁊ egeſtio ⁊ oẽs anime paſſiones ſiccant corpus. 47.

Contraria vero his humectant. 48.

Ita vero ⁊ in calefactionibus. et infrigidantibus ſtudijs vtetur et cibis ⁊ potibus. 49.

ET ſimpliciter eſt dicere omnibus his que ſm corpus ſunt co- gnoſcens aliquas materias ⁊ ꝟtutes: ſalubribꝰ cauſis vtet: ſimilia ſilibꝰ offerẽs qñ ſeruare vult corpis craſim q̃lẽ accipit. 50.

SI vero pmutare vult ⁊ trãſire ad melius aliud eſt genꝰ ſalu- briũ cauſarꝫ ꝯriũ q̃dẽ ſupradictis: eq̃le ꝟo diſtãs ab altera cra ſi eucratarũ ⁊ mediarꝫ q̃s optimis naturis cõuenire dicebamꝰ. 51.

CAlidiorem eñi ⁊ ſicciorem craſim nõ calide ⁊ ſicce diete faciũt eucratã perfecte: ſed que tñ eucrata craſi frigidiora ⁊ humi diora quantũ natura eius erat calidior ⁊ ſiccior. 52.

HOc ſi quidẽ genus cauſarũ corrigit innatas diſcraſias. Alte rum vero prius dictum cõſeruat. 53.

UTilitas ꝟo vtrorũq; eſt in parte medicis corrigere quidẽ ex multo ſtudio paulatim transferentes in melius. Non eñi ſu ſtinet natura repentinas immutationes. Seruare vero in eiſdẽ ſꝫ neceſſarias occupationes. 54.

QUomodo igitur ⁊ huiuſmodi ſpecierũ cauſarum conſeruã- tem nominamus: conueniebat enim magis eam forſitan per mutantem ⁊ curantem: ⁊ innata peccata corrigẽtem vocari. Quo niam vero ad totũ genꝰ ſanitatis referẽtes: nõ ad eas que ſm ſpẽꝫ ſunt in ea differentias. Quecunq; quidẽ ſanos cuſtodiũt ſeruãtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

omnes vocabimus: siue conseruando/salutem: ad melius ducant totã crasiz: siue conseruẽt existẽtem a pncipio. Quecũqȝ ꝟo deteriorẽ faciunt consistentiam egre. 55.

Similẽ igit̃ discrasiã habẽtib⁹ oib⁹ corporis partib⁹ similis est procuratio: dissimilẽ vero dissimilis. 56.

Potest eñi vẽter alicui q̃dẽ frigidior q̃ꝫ oporteat esse: caput ꝟo calidi⁹ ꝛ idigere adiutorijs ꝓprijs singula. Scdꝫ ꝟo hoc ꝛ alia rũ vnaqueqȝ ps aut hũidior: aut siccior: aut frigidior: aut calidior erñs ꝑter modũ ꝓprijs distẽperãtie indigẽt dietis. Nõ igit̃ exercebim⁹ equaliter oẽs hmõi corpis ptes: neqȝ similiter humectabim⁹ aut siccabim⁹: aut aliq̃d horũ faciem⁹. Ampli⁹ ꝟo dicet̃ de his in negocio de salubribus causis. 57.

Organicoꝝ ꝟo cause salubriores scdm lapsus. ꝛ hec ab optima cõpõne adinuicẽ differũt. Alie siq̃dẽ sunt salubres circa plasmationẽ lapsuũ. Alie ꝟo coꝝ que circa magnitudinem: aut numerũ aut positionem. 58.

In plasmaticẽ quoqȝ sunt plures lapsus. Eteñi figure partis Et si alicubi in ea curuitas aliq̃ est: aut cõcauitas ei⁹ q̃ scdm naturã. Aut pori cõstrictio. Aut orificiũ. Aut asperitas aut lenitas qñ est aliq̃d extra ꝓpriã cõtemperãtiã. Parum quidem hoc patiẽs corpus sanorum corporum appellationem habebit. Amplius vero et neutroꝝ. Si ꝟo sit tantum vt noceat operatiõi i egrotare vr̃. 59.

Secundũ q̃ntitatem vero superfluitas ꝛ defectus: ad easdem deducunt differentias. 60.

In numero ꝟo deficiẽs aut abũdãs velut omiomeron vnũ aut plura hmõi generis sunt: ꝛ quecũqȝ preter naturam in nobis substantie consistunt. 61.

Reliquũ ꝟo gen⁹ ꝓpter vniuscuiusqȝ positionẽ simpliciũ ptiuꝫ in q̃ ꝛ ipe q̃tuor sunt oẽs differẽtie. Prima q̃dẽ optima. Scda ꝟo parũ pmutata ꝛ ꝓpter hoc sanũ adhuc pficiẽs corp⁹. Tertia ꝟo neutrũ quando amplius extra naturam fit. Quarta vero iaꝫ egrotans q̃plurimum. 62.

Quecũqȝ igit̃ peccauerũt ptes scdm figurã q̃dẽ queadmodũ q̃cũqȝ distorte intus vel extra. Et hec recẽte nate quidẽ existentes: ꝛ molles plasmatiõe ꝛ superligatiõe ad id qd scdm naturã est reuertunt̃. Pure ꝟo ꝛ si cõtingat ad augumẽtum peruenire: ad correctionẽ nõ perueniunt. 63.

Et q̃ cũqȝ q̃dẽ circa curuitatem peccauerũt: ꝛ hec similiter pñt corrigi q̃dẽ adhuc augmẽtande. Perfecte vero non possunt. Paruas igit̃ curuitates alligatio ꝛ quies. Magnas ꝟo operatio partium ꝛ retentio spũs operatur. Ita vero ꝛ quecunqȝ secunduꝫ poros aut orificia. 64.

Et quecũqȝ quidẽ maiora q̃ꝫ opꝫ quies ꝛ alligatio apta nata est maiora efficere. Maiores ꝟo efficit ptes motio ꝑꝫ naturã cũ

fricatiõe moderata & aliis quecunq; nata sunt ad superficiem san-guinem trahere multum. 65.

DEficiẽtiũ ṽo ptiũ q̃cũq; q̃dẽ ex sanguine habẽt generationẽ nõ impossibilis est eorũ correctio. Quecũq; ṽo ex semie pauco habẽt generationẽ: eorũ impossibilis ẽ correctio. Est tñ p his aliq̃n facere alia proxima his habentia vtilitatem. 66.

Omnium autem horum natura quidem operatrix: medicus vero minister. 67.

QUecũq; ṽo abũdãt ẽm numerũ: ablatio eorũ causa salutis est. Cõsiderãdũ ṽo in q̃b' possibile est. Si ṽo impossibile appa-reãt transponere: tentare oportet. 68.

Eadẽ ṽo eorũ q̃ ẽm positionẽ peccant est correctio. 69.

MAnifestũ est aũt q̃ duo vel tria plerũq; pctã cõsistere possunt circa eandem vnamquanq; partem. 70.

QUẽadmodũ in habẽte vẽtrẽ paruũ simul & rotũdũ ẽm dyafra-gma positũ peccauit eñi in eo & magnitudo & plasmatio & posi-tio. Si ṽo & natura frigidior: hũc in id qd est ẽm naturã ducere ipos-sibile est. Q̃ñ aũt difficulter respirãt repleto vẽtre pauciora & nutrĩẽ-tia & nõ tardi' exeũtia offerant bis vel ter in die. 71.

ALiis ṽo eufrasim in epate habẽtib' ppter angustiã vasorũ cõ-tinue factã salubris causa inuenta est extenuãs dieta. 72.

RElíquũ igit adhuc gen' vnũ cõmune est omiomeron & organi-corum solutio continuitatis. 73.

QUã forsitã aliq̃s nõ concedet pfecte sanis inesse: alioq̃n eñi esse semp passionẽ diceret: nesciens similẽ esse dubitationẽ p oĩb' lapsuũ gñib' futurã. Si eñi opatiõis sensibilis lesio nõ deter-minat egritudinẽ a sanitate: sz ẽz q̃litatẽ cuiusq; dispositiõis agno-scitur tñ: tũc necessariũ est sempiterne passiõis irrepere dogma: nul-lo optimas habẽte operatiões oẽs. Sz hoc q̃dẽ ergo vt subtilior cõ-sideratio secundum se tractatum habeat. 74.

AD manifestos ṽo egros: salubres causarũ deinceps pcurram' a discrasie icipiẽtes gñe. Determinãdũ est igit prius hic qd oẽs fere medici ptermittũt: qd alie q̃dẽ sunt salubres iã facte discrasie. Alie ṽo eius que adhuc fit: quemadmodũ & future. 75.

ET huiusmodi q̃dẽ vlti e. He q̃dẽ in pseruãte parte artis sunt: hec vero in salubri. 76.

PRime vero omnium in curante parte sola. 77.

ITrarũ vero medie dicte in preseruante & curante. 78.

IAm fiq̃dẽ fcãm existẽtem egritudinẽ medicari oportet. 79.

NOndũ ṽo existẽtẽ: futurã ṽo ex dispositiõe q̃ est secundũ cor-pus prohibere fieri. 80.

EIus ṽo q̃ adhuc fit: sanare qd iam factũ est: quod futurũ est prohibere fieri. 81.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

PRohibetur igit dispositiōe in qua nata est fieri ablata: nominat aūt huiusmōi dispositio causa precedēs. 82.

FActa vero egritudo curabit dispositione a qua principaliter que ꝯm naturā operatio leditur ablata: quā ⁊ ipsam dicim⁹ esse egritudinis causam. 83.

CUratio q̄dē vnū hȝ modū: ⁊ maxie cōmunē intentionē. s. ei qđ soluēdū est cōtrariū. huiusmodi eñi generis sunt oēs ꝑficiētes salutē cause. 84.

SEcundum vero partem sunt ex singulis contrarijs. 85.

CAlide igit dispositiōi frigida causa contraria est. Frigide vero calida: ⁊ sic in alijs proportionaliter. 86.

SI eñi immoderatū est oē preter naturā: : moderatū vero ꝯm naturā necesse est oē immoderatū ab imoderato ꝯm ꝯtrariū ad moderatū adduci. 87.

MAnifestū vero ꝙ ꝯm virtutē nō ꝯm apparitionē calefaciēs ⁊ infrigidās: ⁊ q̄cūq; hmōi alia accipiēdū est. Dico aūt ꝯm virtutē qđ essentialiter ⁊ ꝓprie ⁊ vere est vt dicit. Secūdū vero apparitionē qđ ꝯm presentē sensum hmōi esse videt: essentialiter vero nō existēs hmōi. ¶ Quomodo vero op⁹ cognoscere ea in negocio de simplicib⁹ farmacijs dictū est. 88.

AD inuentionē vero salubriū causarū quecūq; quidē cause ad iā factā egritudinē sunt salubres: illa rōne vtendū est qua illud quod ꝯm apparitionē determinat ab eo qđ est ꝯm virtutē. 89.

QUecunq; vero cause ad eam que adhuc fit ipsa eadē consideratione vtendum: ⁊ adhuc ꝯm quam inueniuntur egritudinum cause. 90.

FErūt eñi si ita cōtingat in humorib⁹ putrefactis accēdi febrē: demōstratio in talib⁹ est euacuatio ⁊ alteratio. Alteratio q̄dē est faciēs cessare putredinē manēte substātia. Euacuatio vero totā a corpore educēs substantiā. 91.

SEd dicta quidē species alterationis digestio est quā a q̄busdā causis cōtingit facere scientes erim⁹ in illis si habeam⁹ iam cognitionē ita causarū salubriū. 92.

EUacuationes vero per flobothomiā ⁊ per clystere ⁊ per vrinā ⁊ per respirationes ꝑ cutem fiunt. Ampli⁹ vero ⁊ per cōtrariā detractionē ⁊ deriuationē ad alia. Huiusmodi enim generis sunt et mēstrua mouere: ⁊ emorroydas aperire. Et per nares ⁊ per palatum purgare. 93.

SCientes igit ⁊ hic materias ⁊ virtutes quib⁹ in tpe ⁊ qualitate ⁊ quātitate ⁊ modo vsus oblatis euacuatio fit. 94.

Scđm hanc partē artis inuenimus salubria. Et scripta est oīs inuentio in terapētico negocio. Scđm eundē vero modū ⁊ in alijs tribus discrasijs. 95.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Unum cõmune habentes preceptũ efficiẽtẽ vnãquãq; earum causarum oportet abscindere prius: deinde sic venire ad eã discrasiã que facta est ab illa egritudine salubriũ causarum intentionem facturos. 96.

Sed cũm vero ꝯpositas discrasias ex simplicib⁹ ꝯpositio ostẽditur salubria ꝑcepta: ⁊ hic habẽtib⁹ nobis medicamẽ ꝓportionale magnitudini discrasie ad illã conueniẽs inuenire. 97.

Velut si ita accidat. Si decẽ q̃dẽ numeris ꝯm calidi⁹ excedit aliquid ab eo qđ ꝯm naturã: septẽ vero ꝯm siccius esse oportet ⁊ salubrẽ causam in talibus dispositionib⁹: frigidiorẽ q̃dẽ decẽ numeris: septẽ vero humidiorẽ. 98.

Si igitur ipsi parti patienti adducas huiusmodi medicamẽtũ in tantũ frigidi⁹ sit ⁊ humidius: inquãtũ partis patiẽtis manifestatio precessit. 99.

In profundo vero posita que patitur parte op; ꝯsiderare huiusmodi efficere salubre vt nõ cõtingat exolui in via. 100.

Si igit calidi⁹ esse op; moderato: nõ in tanto sit solũ calidius quãto indiget passio: sed sup modũ apponat ꝓpter positionẽ necessario aduenientem. 101.

Si vero frigidius sit non simpliciter oportet tanto facere illud fri gidius: sed materiam medicaminis ꝯsiderare prius. Si eñ parachimeres est non perueniet vsq; ad ꝓfundũ multũ. Cõtrariũ vero operatur aliquãdo spissam superficiẽ. Si vero leptomeres sit: possibile est peruenire vsq; ad plurimũ profundum. 102.

Ita vero ⁊ in humectantibus ⁊ desiccantib⁹ parachimeres ⁊ leptomeres substantie considerande sunt. 103.

Ex positione quidẽ patientis loci manifestatio inuenitur salubre vt dictum est nunc. 104.

Ex plasmatione vero ⁊ positiõe q̃n fluxus sensibilis habet cõsuetos ad aliud mẽbrũ aut nullũ h;. Nãq; ad ꝑcipalia q̃ fe runt flux⁹ aduertem⁹: ꝓuocabim⁹ vero eos ad nõ ꝑcipalia. 105.

Manifestũ vero quoniã faciẽtiũ causa; discrasiã ꝑ euacuatio nẽ sanatio est: ipsarũ aũt discrasia; alteratio sanatio ẽ. 106.

Soluta vero cõtinuitate curationis q̃dem intentio vnitio est: In organicis q̃dẽ partib⁹ impossibilis est. In omiomeris vero nõ omnino impossibilis est: sed in quibusdã possibilis vt in carnosis ⁊ conglutinatio est sanatio. 107.

Non differt vero si consolidationem nomines. 108.

Precedit aũt eã q̃n mai⁹ fuerit vulnus adductio distãtiũ partiũ ex genere plasmationis existens. 109.

Ut vero ea fiat permanens: superligatio ꝯducens distãtia labia ⁊ ꝯsuture vtiles sunt ad hoc. 110.

Cõglutinat vero distãtiã: ⁊ eã q̃ ẽ i ꝑcipio vnionẽ reddit natura. Nã; hõ op⁹ ẽ ꝓmũ q̃dẽ vt dictũ ẽ ꝯducẽ i idip; distãtia labia. Scđ;

Opus vero fuare in q̄ cōducta sunt. Et tertiū vt nihil incidat intra labia puidere. Et quartū ipa3 partis substātiā sana3 seruare. 111.

Primū quidē r̄m o p⁹ quomodo aliq̄s faciat dictū ē. Tertiū vero in cōducēdo distātiā fiet q̄dē si nihil extrinsec⁹ incidere permittam⁹ sicut plurimū pilus aut oleū: aut humiditas alia in medio cōstituta cōglutinādoꝝ phibet eoꝝ vnitionē. Jn posteriori vo tpe p̄ effluxiōes tertie intētionis custodia est. Ad effluxiones vero ipsas ex subdiuisione r cōtraria diuisione r̄ñ gura a pta accedendū ē. Substātia vo partis sana seruabit p mediocriter desiccātia. Hec quidē curatio est cōtinuitatis solutionis in carnosa parte facte ei⁹ r̄m seipsam solius. 112.

SI vero alicui alteri misceatur egritudinū erūt plures intētiones preceptoꝝ curationū quas in cōpositoꝝ doctrinis dein de dicemus. 113.

In presenti vero ad reliquas intētiones solutionis cōtinuitatis veniendū est. 114.

Fractura igit in osse est quidē cōtinuitatis solutio. insanabilis quidē quātū in prima cōsideratione. Juxta vo scdam r̄3 quēdā modū curabilis quodāmodo fit. Pria igit ꝯsideratio est cōsolidatio ipotens ppter duriciē partis fieri. Scda vo ligatio cōtingens fieri p poꝝū ligantē in circuitu fracturam. 115.

GEneratio vero pori inquātū ex materia r natura fit cōis ē ad alia inquātū vero prope est formā ossis ex illi⁹ est alimēto. 116.

Molle vero r puerile os ꝯsolidari quidē possibile est. 117.

Raro vero r hmōi passionis generatio sine cōpassione alteri⁹ mēbri est. Sepissime eñ circūpositi musculi cū alijs partib⁹ corporis ꝯpatiunt fractis ossibus: itaq3 r intētio curationis duplex ē altera quidem in ossibus: altera in his que circa ea sunt corporib⁹ hec quidē talis in carnosarū partiū dispositionibus dicet: de fracturis vero dicendū est. 118.

QUoniā vo harū curatio est ex poro: vt vero hic fiat pprij alimēti ossis est opus. Oportet igitur superfluitatē nutrimenti ad pori generationē nature submitti. 119.

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata esse debet. 120.

PRopterea deductione indiget talē r̄ñ influentē sanguine3 ossibus pparantē ex quali r q̄to fiat porus. Qm̄ vero ptrāsit hic per cōcaua fracti ossis attēdere op3 ei⁹ multitudinē et qualitatem r ita ficciorē op3 facere deductionē vel magis humectantē. q̄3 ampli⁹ in terapētice facultatis litteris sunt dicta. 121.

NEruivero r tbenāt hos pūctura p p p l'm sensu3 r p p hoc qd ꝯtinua ē r̄3 pncipiū pticulas parata ē aduocare spa tinū r maxie cū nō respiret exteri⁹ execata cutis perforatiōe. Hāc ig̃ r it op3 aperire r exiccare substātia leptomeri ptrāsire potēti ad psi ndū vsq3 ad

pforatũ neruũ. Dictũ ẽ aũt de h̃ pfecte i terapẽtice facultati lr̃is. In simplicib⁹ igit̃ hm̃oi gñis dispositiõib⁹ salubriũ causarũ est forma talis quã dixi. 122.
Secũdũ ꝯpositas ṽo cõplexe vt in vlcerib⁹. Prima q̃dẽ est cõcauitas quã q̃dã nõ aliã dispõnẽ: sꝫ vlceris tãtũ arbitrant̃ differẽtiã. Est aũt nõ tm̃ differentia hoc tale: sꝫ alterũ quoddã gen⁹ egritudinis toti⁹ in quo substãtie ipsi⁹ est ꝑditio. Et igit̃ curatio ipsi⁹ in duplici passione duplici indiget intẽtiõe: cõtinuitatis em̃ solutio vnione substãtie vero perditio generatione indiget. 123.
Dicte ṽo sunt paulo pri⁹ generationis intẽtiones. 124.
ET quidẽ oportet curare primũ hanc dispositionẽ: dein̄ aggredi vnire: sicut ipsa natura rex iudicat. Quãdo igit̃ repletum fuerit qd̃ cõcauũ ⁊ equale vlcus extiterit: tũc alterã intẽtionẽ afferri opꝫ. Media em̃ noua carne ex ñte labioꝝ vlceris vniri q̃deꝫ ipossibile est distãtiã. 125.
Intẽtionẽ ergo curatiõis aliã inuenire opꝫ. Inuẽtionẽ ṽo ex eo qꝛ ſm naturã habebim⁹ qd̃ circũfacere parti ꝯuenit. Scḋꝫ naturã vero erat eã cooperire cute. Hoc igit̃ nobis ẽ faciendũ: aut si ipossibilis ẽ intẽtio: aliq̃d simile cuti carnẽ. s. callosaꝫ faciẽdũ ẽ. Erit auteꝫ hm̃oi caro sicca similis priori cuti ⁊ callosa. Siccantibus igit̃ ⁊ stipticis sine mordicatiõe erit op⁹ pharmacijs ad cicatrizatiões. 126.
ITa ṽo ⁊ si vlcus in putredinẽ vertat̃: intẽtio quidẽ est purgare: pharmachũ vero salubre ripticum. 127.
Dieta est aũt hoꝝ in his q̃ de pharmacijs materia. 128.
ET q̃dẽ si flegmõ ⁊ cassatio ⁊ sclirosis aut tumor cũ vlcere fuerit: curãdum illa pri⁹ ꝑ eas que dicte sunt rõnes. Ita vero ⁊ si influat aliquid vlceri: curãdũ est ſm influentiũ curationẽ. Similiter vero ⁊ si discrasia aliqua fiat ſm vlceratũ locũ: ad discrasie pri⁹ ire oportet adiutoria. 129.
Et de his quidẽ sufficienter dictũ est. 130.
AD id ṽo qd̃ ꝑpter plasmationẽ veniẽdũ iã genus est in plures differentias diuisuꝫ. Sꝫ a manifestissimo principiũ ordini ponẽdũ est qd̃ ſm figure permutationem fit. 131.
EOrũ igit̃ q̃ adhuc crescũt possibile est figurã plurimarũ ꝑtiũ corrigere: horum vero q̃ excreuerũt nequaq̃. 132.
Intẽtio vero vt si possibile est curari ad cõtrariũ adducere distorsiones. 133.
SI vero fractura non recte plasmata peccauerit alicui⁹ membri figura si adhuc recẽs por⁹ existat frãgere iterũ: ⁊ hoc plasmate cõfestim recte: deinde porum fieri. 134.
Est aũt ⁊ emphrasis ex hoc genere egritudiuum. 135.
HEc quidẽ a glutinosis ⁊ pinguib⁹ humoribus fit: vnã quideꝫ ⁊ eadẽ intẽtionẽ hñs cõtrariã passioni emphrasis. Cause ṽo salubres riptica ⁊ incisiua pharmaca. 136.

Que vero ex stercore duro qd adhesit in intestino priorez quidem habebit in duritie correctionẽ ex humidis & pinguibus clisteribus: deinde vero euacuationẽ ex acribus. 137.

Que vero ex lapide circa vesicã est: presenti quidẽ trãspositiõe indiget. Curationis vero perfecte gratia per incisionem cura est. 138.

Eius vero q̃ preter naturã in parte cõtinetur humiditas ẽ curatio in perfecta euacuatione: quẽadmodũ in putredinibus. 139.

Immoderata vero repletio indiget imoderata euacuatione: quẽadmodũ est in sanguine circa venas. 140.

Quibuscũq3 vero circa vẽtrẽ venas & itestinũ & trachea arteriã & pulmonẽ putredo ãt sãguis ↄtinet pfecta euacuatione indigent. 141.

Amplioris vero cibi & potus recẽtis adhuc fm euacuationem correptio est. 142.

Quecũq3 igitur in pulmone & thorace cõtinentur: cũ tussibus qdẽ euacuatio est & pharmacijs extenuantibus. 143.

Quecũq3 vero fz epar: aut venas: aut arterias: aut lũbos: aut p vrinas: aut per ventrẽ debent euacuari. Sz per vrinas qdẽ ab extenuãtibus vehemẽter. Per ventrẽ vero attrahẽtibus & aperientibus. 144.

Quecũq3 igit fm superiorẽ ventrẽ per vomitũ Quecũq3 vero fm inferiorẽ per subductionem 145.

Quecũq3 vero sub cute p incisionẽ aut per cauteriũ aut pharmacha caustica. 146.

Ita vero & quecunq3 secundũ concauitatez naturalem: vt in thorace. 147.

Uno vero capitulo breuiter me expediã. Horz qdẽ q̃ a toto genere sunt pter naturã in qbusdã ptibus ↄtentorũ intẽtio curationis ablatio est. Si vero impossibile est ita fieri: trãspositio fiat ad minus periculosum locum. 148.

Quecũq3 vero nõ sunt a toto genere pter naturã: sz fm qntitatẽ intẽtio horum sanandorũ tm̃ superflui euacuatio est. 149.

Intentio vero sanãdoz fm ptẽ qdẽ aliquã ex ipsa accipit dispositione. Plurima vero cũ patientibus particulis. 150

Quecũq3 vero aspera facta sunt pter naturã: ad ea q̃ fm naturaz eis adducẽdũ ẽ leuitatẽ. Scdz os qdẽ radẽtes. Scdz tracheã arteriã aut lĩguã lenẽtẽ p humida sine mordacitate & p glutinosa. 151.

Quecũq3 vero leuitatẽ preter naturã habẽt ad eã q̃ fm naturam est eis adducendum asperitatẽ: per pharmacha sufficienter ruptica: & per breuem facientia rasuram. 152.

Quecũq3 vero emphraxes & angustatiões egritudines alias sequũtur curãdũ ẽ pri9 illas per eas que dicte sunt rationes. 153.

Ostẽsuz est aũt in tractatu de egritudinũ differẽtia q de flegmonib9 & sclirosi & inflationib9 & siccatiõib9 imoderatis adhuc

⁊ ineptis figuris ip̄oꝝ ꝯtinētiū corpoꝝ ꝯsequunt̄ plerūq; ea q̄ dicta sūt: quē admodū ⁊ i timorib⁹ q̄busdā eoꝝ sūt i circuitu corpoꝝ. 154.

SI vero adinuicem eorum q̄ dicta sunt amplectuntur: aliqua ostensiones habebunt varias. 155.

Sufficiet aūt manifeste vt in vno exēplo faciam⁹ oratione: ampli⁹ eñi de his oībus in terapēticis d̄r lr̄is. ¶ Subiaceat igitur in exē plo alicui influere parti multitudinē sanguinis vt distendant̄ que ƀm partē sunt vasa nō magna solū: s; etiā parua prius effugienti visionē: ex plenitudine ꝟo nūc apparētia: quē admodū in oculis vr̄ manifestū: ꝓpter albedinē tunice oculoꝝ: cōueniēs ꝟo est alia vasa minora his q̄ dicta sunt vasis distādi repleta nōdū ꝟo ea apparere ꝓpter puitatē: ⁊ piculū ē effūdi aliq̄d magnū refudās ex vasis in eas q̄ in medio sunt regiões vacuas: aut effusu; iā esse aliq̄d puū. 156.

HUiusmodi ꝟo passiōis curatio habebit q̄dē ꝯsiderationem ꝑ euacuationē: aut ꝟo dicam⁹ manifestius ex pte euacuatio nē: qm̄ passio erat in eo ꝙ repleta esset pars immoderate. 157.

NEcessarium autem est aut per recurrens euacuari superfluū aut per ipsa; patientem partē. Rursus igitur recurrere: aut per pulsum: aut per tractum: aut per transmissu;: aut ƀm aliq̄d ho rum: aut ƀm omnia. 158.

PEr ipsam aūt, q̄ patit̄ partē euacuabit̄: hoc q̄dē manifeste et sensibil̄r: hoc vero per euaporationes extenuatum. 159.

Si igitur fuerit totum corpus plectormicum: non op; per ipsam partem patientē euacuare. Si eñi carraxationib⁹ ⁊ incisionib⁹ sen sibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus ꝓpter dolo rem amplius. Si vero calefacientibus dyaforesim aggressi facere fuerimus: trahemus per calorem amplius in partē patientem quā dyaforesim faciamus. Si vero velimus recurrere cogere quod in fluxum est: non recipient plenum corpus existens. Ab vtraq; igitur hec op; euacuare totum corpus. Aut econtrario trahere oīno ad alias regionesq̄d est influxū patiēti parti. Hoc eñi patiente repelle re a parte prius: deinde dyaforesim facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora. 160.

REpellemus aūt a patienti parte si infrigidemus ⁊ stiptica ap ponamus: sed euacuata ipsa vasa q̄d repellitur ad seipsa at trahent. Ostēsum est eñi ⁊ hoc per phisicarū virtutū orationē. Et trāsmittūt vasa cōformata stipticis pharmacijs. Si igitur omne ita recurret rursus bene si habebit pars. 161.

REllicto vero aliq̄ superfluo in parte op; q̄dē significari hoc cō glutinosu; esse aut spissu;: ⁊ ꝓpter hoc cōpactū eē indissolubi liter. Pōt igit̄ ⁊ non tale existens in eas que in medio sunt regiões effundi: tanc igitur iam est tēpus venire ad euacuandū illud ꝑ par tem patientem supponentibus supra iacentibus partibus apocru sticas influentiū virtutis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Euacuatio vero fit maxime si secundum medias regiones significet contine-
nere aliquid per carraxationes simul et per pharmaca dyaforetica. 163.

Sed quoniam dyaforetica omnia calidis sunt virtutibus: eius vero cra
seos est opus mordere quando immoderatius fuerunt calida. Obser-
uandum igitur in eis ne omnia sint nimis calida: et maxime si in superficie
corporis fuerit membrum quod patitur: dolebit enim non parum si simul patitur
mordetur. Et omnis dolor prouocat reuma. Mediocriter igitur calido ano
dinorum his vtendum est. Et magis si humidum sit. 164.

Et tamen sufficiens est dyaforesim facere in superficie: si non vehemens sit
dyaforeticum pharmacum. Si vero ea que in superficie sunt sine passione
omnino existant: in profundo vero sit pars euacuatione indigens: intende-
re et augere oportet dyaforetici pharmaci virtutem et caliditatem: euane-
scet enim deficiens prius quam ad profundum veniat: neque tamen ledet aliquid ea que
in superficie sunt que attinget: quoniam non passa sunt. Itaque enim in idipsum
vtraque acciduntur ad calidorum simul et acriorum vsum medicaminum: et que
in superficie consistentia sunt: et que in profundo indigentia: hanc igitur ex posi
tione partis accipiamus ostensionem. 165.

Dehinc vero intendamus si deest aliquid ad curationem. 166.

Videtur autem deesse non parum: ipsorum enim membrorum in quibus que
patiuntur est superfluitas reumatis: quedam rara et laxa mol
lia secundum naturam sunt: quedam vero spissa et stricta et dura. 167.

Priora igitur facile euacuantur: altera vero acrioribus indigent
euacuatorijs et medicaminibus euacuantibus ea: et eis que sunt le
ptomera. Si vero et secundum multam posita sunt profunditatem: amplius autem magis
indigent his. hec igitur rursus consio altera ex substantia patientis partis. 168.

Alia vero a plasmatione et positione. 169.

Supponatur enim si ita accidat in epate predictam esse dispositio
nem in angustis finibus vasorum constrictis humoribus aut conglutino
sis aut spissis aut multis: igitur promptum est vti cibis et potibus extenuan
tibus. Spissitudinem quidem primum glutinositatem tenuem efficere. Secundo
non per inuisibiles vias et angustas solum vt in alijs partibus et sed per po-
ros et per venas amplas euacuare. Amplissime vero sunt secundum epar ve
ne: quemadmodum et plurime finiuntur: he quidem in gilbis ad kilin: he vero in
simis ad pilam. Itaque iam tibi facillimum in quibuscumque fuerit constrictiones
euacuare propter eas trahenti quidem in ventrem per trahentia medicamina
quecumque humorum constricti erant secundum eas que in simis sunt venarum. Ad vri-
nas vero conuertenti per kilin venam quecumque secundum eas que in ea sunt venas. 170.

Altera vero consideratio in his que predicte sunt ostensionibus ab
epate quasi a principio venarum. Quoniam vero non seipsum solum quemadmo
dum plurime animalis partes regere natum est: sed immittit suam virtutem ve-
nis. periculum enim est si dissoluamus eius virtutem embrocis et cataplasma
tibus calasticis: et ipsum principium debilitare circa operationem et im-
becilles omnes venas efficere: vnde admisceri oportet stipticorum ali-
quid pharmacorum in curationibus eius. 171.

SEd quoniā est in ꝓfundo periculū est dissolui stiptici virtutē si nō reducat ab aliqua substātia leptomeri quale aromatū est meli⁹ ꝟo si idm stipticū pharmacū statim sit ⁊ aromaticū. Insitas em̄ duas habēs qualitates ⁊ virtutes forti⁹ operabitur. 172.

IGitur euacuet qd̄ q̄dē preter naturā in ꝑtem illatū est: vt habeat cōtemperātiā humoꝝ ꝟm naturā. Cōsiderādū igit nobis in hoc ne aliq̄d a reumatis qualitate immutatū sit ꝟm crasiz. Si igitur magis erit flegmaticū infrigidatū est. Si vero est magis colericū calefactū est. Ut ⁊ hāc eius distemperātiā sanantes ꝑfecte sanū relinquam⁹ illud: sanabim⁹ vero cōtrariā adducentes qualitatē quēadmodū in distēperantiaꝝ dictū est curatiōib⁹. 173.

IN quātū vero vnūquodq͡z factū est calidi⁹ intātū infrigidātes itaq͡z hic rursus necessariū est scire eā q̄ ꝟm naturā eucrasiā ei⁹. Quō em̄ sciem⁹ quātū ab eo qd̄ ꝟm naturā ē frigidi⁹: aut qn̄ infrigidātes cessabim⁹: nō cognoscētes modū ei⁹ q̄ ꝟm naturā caliditatis? Ita vero ⁊ si frigidi⁹ factū ē calefaciam⁹ nō cognoscētes modū ei⁹ q̄ ꝟm naturā frigiditatis ĩpossibile est nobis neq͡z calefaciēdi inuenire medicamē cōueniēter neq͡z calefaciētes cessare. 174.

QUoniā vero ⁊ de his sufficiēter dictū est: trāsire iā tp̄s est ad ea q̄ ꝟm numerū nō ꝟm naturā se habent 175.

DUplici vero existēte eoꝝ differētia: q̄buscūq͡z q̄dem deficit particula: operari hāc intentio est seruiētes videlꝫ nature ꝟm modū quē pauloāte dixim⁹. 176.

QUib⁹ ꝟo supabūdat particula: intētio est hāc abscindere ipsam: aut ꝑ noualā: aut ꝑ ignē: aut ꝑ pharmacū causticū. 177.

HAc igit rōne possibile est fere oīa curare: gignere ꝟo oīa nō est possibile: vt in ea q̄ de semine ostēsum est orōne. 178.

Quedā vero ⁊ si ea nō possibile ē gignere: possibile est tn̄ aliq̄d facere pro eis: vt in osse ꝑfecte ablato alterā substātiā: ꝟm eūdē locū differētē ab osse ⁊ carne est em̄ substātia q̄ fit ꝟm locū ei⁹: vt q̄dā caro poroidis aut por⁹ sarcoidis: ⁊ tpe ꝓcedēte in duri⁹ trāsmutat ꝟm principiū ꝟo sarcoidos magis existēs. 179.

SEcūdū vero quācūq͡z partē ꝑdictā: nec eandē substātiā ꝟm speciē: neq͡z similē operari possum⁹: tertia nobis intētio est inuenire aliquā ꝯpositionē vt in decorationib⁹. 180.

EPichenō vero manifestū est qm̄ gen⁹ est totū hoc eoꝝ q̄ ꝟm quātū. Quātū em̄ eius circa hoc quod ꝟm naturā est appropinquat illi: hoc ꝟo qd̄ in genere ꝑter naturā separatū est tm̄. 181.

IN quo q̄dē prima intētio est ablatio. Si ꝟo ĩpossibilis est: ista trāspositio est scd̄a intentio vt in infusionib⁹. 182.

QUecūq͡z vero non in totis partib⁹: sed in partibus partiū deficiūt ⁊ superabūdant ab eo qd̄ ꝟm naturā nutrimentū quidem ⁊ generatio in deficientib⁹: ablatio vero ⁊ purgatio in superabundantibus. 183

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Unde nec intentio in eis altera nec forma medicaminum altera secundum genꝰ. 184.

Sed ad reliquū adhuc genꝰ veniēdū salubriū causaꝝ q̄dē qđ est correctiuū eoꝝ q̄ pp̄ positionē lapsa sunt corpoꝝ. vt ex archimetra: ⁊ q̄n labuntur intestina in oxeum. 185.

Fit aūt hoc q̄dē in cōtrariū ex violēta tēsiōe aut impulsiōe: hoc vero ex raritate: aut ex ruptura continentis. 186.

Itaq̄ curatio q̄dē huic ex ɔtraria tēsiōe ⁊ in ɔtrariū impulsiōe huic vero si fiat solidum ex eo continens. 187.

Ex q̄bꝰ vero facultatibꝰ aliq̄s ea q̄ sunt ſm pt̄e inueniat: ꝑ terapentice facultatis declaratum est negocium. 188.

Eidē vero dicēdū est de eis q̄cūq̄ ſm p̄orē orationē accipiebamus: vocant autem ea preseruatiue. 189.

Triplex vero est hoꝝ ſm genꝰ differētia. Prima q̄dē pfecte sani hōis. Scđa impfecte. Tertia vero egrotātis. Primū igr̄ genꝰ ex salubri negocio duplex existēs vt p̄us dictū. Scđm vero ex p̄seruatiuo. Tertium vero ex terapentico. 190.

Ab humoribus vero maxime habet consistentiam omne hoc genus. 191.

Quos neq̄ glutinosos opꝫ esse: neq̄ spissos: nec aq̄sos: neq̄ multos: neq̄ calidos ampliꝰ neq̄ frigidos: neq̄ mordaces: neq̄ putridos: neq̄ venenosos. 192.

Augmētati vero mali hūores cause cōsistūt egritudinū. 193.

Augmētant vero aliq̄n q̄dē ab eadē causa q̄ eos genuit primuꝫ est autem q̄n sunt nō cōmutātes eos sibi qui secundum corpꝰ sunt humores. 194.

Intentio vero in his curationibus duplex est: alteratio ⁊ euacuatio. 195.

Alterant igit̄ aut digesti ab ip̄o corpe: aut a q̄busdā pharmaticis v̄tutibꝰ i q̄bꝰ sunt ⁊ q̄dā v̄tutes q̄ virꝰ venenatoꝝ aialiuꝫ curant ad hoc delexnria pharmaca recipientes. 196.

Euacuant vero sufficiēter a calidis pharmaciis ⁊ purgatiōibꝰ ⁊ clysteribꝰ sudoribusq̄ ⁊ vomitibꝰ. ¶ Hec igit̄ horum sunt communes euacuationes. 197.

Proprie vero ex loco in q̄ ɔgregati fuerint accipiunt̄ queadmodū in salubribꝰ declaratum est secundū tertiū ⁊ quartū: maxime nobis de laboribꝰ tractātibus ⁊ quecunq̄ adiacent aliis laboriosis dispositionibus. 198.

Euacuant eñ p̄ōptiꝰ q̄ q̄dē in p̄missvenis ꝑ ventrē. Qui vero in his q̄ ſm epar ꝑ vrinas. Qui vero sunt ſm totā habitudinē ꝑ sudorē. Queadmodūꝫ q̄ ſm caput aut ꝑ palatū: aut per nares: aut per vtraq̄. Qui vero in thoracis latitudinibus purgantur per guttur cum tussibus. Qui vero secundum rhenes et vesicam per vrinas. 199

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Antipaseos vero cõmunis omnium partium ostensio ad ea que longissima sunt. 200.
Deriuatio vero ad proxima loca. 201.
Oia igitur quecunqꝫ curãt huiusmodi dispositiones salubres vocãtur cause. 202.
Quemadmodum exacuentia egre. 203.
Neutre vero neqꝫ ledentia neqꝫ adiuuantia. 204.

POtest aũt aliqs eas neqꝫ causas appellare oĩno q̃les sunt multi sophistaꝝ negligẽtes qdẽ ipaꝝ rex inuenire differẽtiã: in nominibus vero plurimum temporis consumentes. 205.
DIctũ est aũt amplius in alijs negocijs aduersus eos. ¶ Preseruatiua quidem species artis talis est 206.
REsumptiua vero et enutriẽs in cõualescẽtibus et egritudinibus et senibus q̃lis vero est reoꝝ dispositiõ a qbus causis maxie ad id q̃ secundum naturam est reuertuntur. 207.

PErfecte qdẽ in terapẽtice facultatis litteris demõstratũ est per capitula vero dicatur et nunc. 208.
SI igitur dispõ est talis bonus qdẽ est sꝫ paucus sanguis: et cũ eo vitalis q̃ appellat spũs et aĩalis. Ipe vero solide ptes ficciores. Et propterea virtutes earum debiliores et infirmiores Et propter has totuꝫ corpus frigidius. 209.

CAuse vero salubres ea q̃ dicta ẽ corrigẽtes dispositionẽ vno qdẽ capitulo vt apprehẽdat q̃cũqꝫ pfectã et velocẽ digestionẽ operãtur. Scdm partẽ vero immoderatis motiõibus et cibis et potibus et somnis sunt materie qdẽ motionũ: sunt suspẽsiones et deambulatiões et fricationes et lauacra. 210.
Et si multum meliores adhuc fiant: ad consueta opera paulatim attingat. 211.

CIborũ vero in pncipio quẽ humidi et bene digestibiles et nõ frigidi: postea vero magis nutrientes. 212.
POtus vero aptus vinum est: etate quidem medium: forma vero purum lucidum: in colore vero aut album aut subrubeum: odore vero suaue: in gustu vero nec aquosum omnino nec aliquam vehementem qualitatem ostendens; nec stipticam: nec amaram: nec dulcem. 213.
DIctum est autem vt modo dixi in terapentica facultate amplius super his.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Galeni pergameni Ars parua interprete laurentio Laurentiano florentino viro literatissimo.

¶ Laurentius Laurentianus Francisco pandulphino Salutem.

Cum his diebus tecũ v̓ba facerẽ: de nostro Galeno: dixisti te ei⁹ diffinitiones mediciales v̓tisse in latinũ sermonẽ: qđ sane nõ potui ñ magnope cõmẽdare: rat⁹ fore vtilissimũ si vna cũ alijs eius voluminib⁹ q̃ feci latina imprimerent. Est eñ liber nondũ romanis cognit⁹ hoibus: qui tñ adeo est necessarius vt nemo sit q̃ medendi p̄itiã discere fere sine ei⁹ notitia possit: cum sint definitiões oim sciẽtiarũ principia necessaria. Cura igit mi Frãcisce vt absolut⁹ p̄deat in vsuz latinũ: vt hec ẽt Galeni scripta bñficio ac labore tuo ab iiuria obliuiõis asserant. Interim legas artẽ paruã nõ eñ hec lõge absunt a studio sapie vbi rerũ definitiones multe existũt. Eã tuo nomini dicaui q̃ acri polles ingenio: ⁊ in hac nostra ciuitate p̄ma mũera sis merito|obitur⁹: nã ⁊ parẽtis tui Petri Philippi maxia in ip̄az rẽ.p. bñficia nẽo ẽ q̃n sciat. Idib⁹ Febrũa. M.cccc.

¶ Liber primus incipit feliciter.

¶ De triplici genere doctrinarũ. Nec visũ antea resoluẽdi doctrinã excoluisse. Et vt hoc libro sit diffiniendi rõnẽ factur⁹. Cap. I.

Tres sunt omnes doctrine ordinem subsequentes. Prima ex finis cognitione p̄ resolutionẽ efficit. Scđa ex cõpositione eoꝝ q̃ sunt p̄ resolutionẽ inuẽta. Tertia ex diffinitionis dissolutiõe de q̃ nũc tractamus. At licebit tãtẽ doctrinã appellemus nõ solũ diffinitionis dissolutionẽ sed ẽt explanationẽ: qũo aliqui noiauerũt. Aut resolutionẽ: aut diuisionẽ: aut qũo aliqui q̃daz explicationẽ: aut enarrationẽ qũo alij. Nonnulli igitur Herophili sectatores talez doctrinã efficere sunt aggressi: velut Heraclides erithrẽsis. Cõponẽdi v̓o doctrinã sunt ipsi Herisipili sectatores efficere aggressi: ⁊ aliqui qui ab Erasistrato fluxerunt: atq̧ etiam Attales athenensis. Nemo tamẽ ex maioribus scripsit doctrinã ex cognitione finis incipientez ex qua artes oẽs vtẽtes docẽdi via ⁊ rõne cõsistũt. Sed illã alibi docuim⁹. Hoc loco diffiniẽdi doctrinã sum⁹ facturi. Quantũ eñ superat a sciẽtia resoluendi dignitate: docẽdiq̧ via ⁊ rõne: tñ superat cõpendio artis ac mẽoria p̄ticulariũ preceptoꝝ. Omnia eñ precepta satis in mẽoria herẽt ex diffinitiõis dissolutiõe: q̃ optima diffinitio capita totius artis seipsa cõplectitur: quã nõnulli nominãt essentialẽ ex aduerso diuisaz accidẽtalib⁹ appellatis. Ille eñ ab accidẽtibus reꝝ quas diffiniũt. Hec ab ipsa eẽntia ꝯsistũt. Ceterũ in multis alijs cõmẽtarijs oẽm medẽdi cõtẽplationẽ p̄ticulatim excoluim⁹: q̃bus vtaris ad hãc triplicẽ doctrinã licebit. Sz hac p̄te diffi-

niendi rōnē ꝓsequemur. Idꝑterea adijciētes nos hoc libro eē dictu ros sola capita: ac veluti cōclōnes eoꝝ q̄ latius explanata iā sunt.

¶ Quidnā sit medicia: ꝛ quo pacto corpa cause: ac signa sana egra neutraqꝫ nominentur. 2.

MEdicina est sanabilium scientia egrotabilium: ꝛ neutrorum. Nec interest si dixeris valitudinariorum. Igitur scientie nomen communiter: ꝛ nō ꝓprie intelligere opus est. Sanabile vero egrotabile ac neutrum vnūquodqꝫ trifariā dicitur. Tum corpus: et causa: tum etiā signum. Et em̄ corpus suscipiens sanitatē: ꝛ causam efficientē: atqꝫ custodientem eā: ꝛ item signū indicās. Hec oia auctores medicie sana appellant. Simili ratiōe noiant egra: suscipientia egritudinē corpora: atqꝫ etiā causas efficientes ꝛ custodiētes egritudinem ꝛ indicantia signa. Nec secus neutra pari modo vocant: corpora: causas: signaqꝫ. At vero medicina primaria rōne sanarum causarum scientia est: deinde egrarum: ac demuꝫ neutrarum. Tum autem corpoꝝ in primis sanorum: deinceps egrorū: postremo neutrorū. Itidem de signis dicendū. In actionibus aūt ꝑor corpoꝝ. s. cognitio ex signis est. Postea ꝟo causaꝝ inuentio. Porro cū indicās suscipiensqꝫ et efficiēs: ac custodiens vnūquodqꝫ bifariam dicaꝫ simpliciter ac nūc. Sciendū est de vtrisqꝫ scientiā medicinalem tractare. Quinetiā cū id qđ simpliciter est bifariam dicaꝫ semꝑ ꝛ plerūqꝫ de ambobus sciētia medicinalis cōmunit. Ceteruꝫ neutra cā: signū corpus: tū simplr: tum etiā nūc appellatū: vnūqđqꝫ trifariā dr: aut qꝛ neutri ꝯrij: aut qꝛ vtriusqꝫ aut qꝛ iterdū hui⁹: interdum illius particeps est. Atqꝫ ex his ipsis ꝭm duobus dr modis aut qui vtriusqꝫ cōtrarij equaliter: aut qꝛ alteri⁹ magis cōpos est. Ceterum de tota diffinitionis dictione ambiguitas quedā est quā quidē soluere necesse est. Quod em̄ dr medicinalē scientiā esse sanabiliū: egrotabiliū: ac neutroꝝ significaꝫ eā ipsam scientiā medicinalē de oib⁹ ꝑticularibus docere: atqꝫ etiā de quibusdā: ꝛ itē de qualibus. Sed ipsam de oibus ꝑticularib⁹ agere: indefinitū ꝛ impossibile est. De quibusdā aūt impfectū nec artificiale. De qualibus vero artificiale pariter est atqꝫ abūde: cunctis artis ꝑticularib⁹ satisfacit: qđ in diffinitiōe medicie dicimus cōtineri. In primis igitur ordiemur a corporibus oñdentes quenā sanabilia: egrotabilia ac neutra existant: moꝝ de signis ꝛ causis ꝑcurrem⁹ orationem.

¶ De corpore sanabili. Quidnā corpus sanabile sit. Cap. 3.

SAnabile simpliciter corpus est qđ ab ortu nature modice temperatum est in simplicibus primisqꝫ partibus: moderatū vero in membris que ex his cōposita sunt instrumentalibus. Sanabile vero nunc corpus est qđ in presens benevalet. Porro hoc corpus quo tpe benevalet modice tēꝑatum moderatūqꝫ est nō optimo teperamēto ac moderatione: sed proprio ꝛ suo. At vero ipsius sanabilis simpliciter corporis semper tale est: qꝫ maxime temperatū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

moderatũq₃:plerũq₃ ꝟo tale ab optia q̄dē ꝑpatione ñ mľtũ absisti

¶ De corpore egrotabili. Quidnã corp⁹ egrotabile sit. Cap̄.4.

Egrotabile corpus simpliciter est quod ab ortu nature aut immodice temperatum in similarib⁹: aut immoderatũ in instrumentalibus: aut vtroq₃ modo affectum. Egrotabile nunc corpus est egrotãs: eo tpe quo dr tale esse. At constat: vt hoc quoq₃ eo tēpore quo dr esse egrotabile sit immodice temperatũ in similarib⁹: aut immoderatũ in instrumentalibus: aut vtroq₃ modo affectũ. Quin etiam egrotabile semper corpus est qd̄cunq₃ existit ab ortu nature aut immodice temperatũ in simplicibus primisq₃ partibus oibus: aut quibusdã: aut principalissimis: aut etiã instrumentalibus similiter immoderatum: aut oibus: aut quibusdam: aut principalissimis. Corpus aũt plerũq₃ egrotabile est: qd̄ ad hoc vitio absistit q̄dem nondum tamen est in medio collocatum.

¶ Quot modis neutrum corpus appelletur. Cap̄.5.

Cum neutrũ corp⁹ trifariã dicaṫ: aut qr neutre affectionis extreme sit particeps: aut qr vtriusq₃: aut qr interdũ hui⁹: interdum illius cōpos sit. Neutrũ corp⁹ ex prima significatione erit qd̄ diligēter mediũ existit: sanabilissimi corpis egrotabilissimiq₃ et item ex eo ipso simpľr tale quocũq₃ ortu nature ita preparatũ: nũc vero tale qd̄cũq₃ presenti tpe mediũ diligenter existit sanabilissimi corporis egrotabilissimiq₃. Porro simpliciter neutrũ semp est tale si cunctis etatib⁹ tale pmaneat: plerũq₃ ꝟo si quasdã suscipiat mutationes. Ceterũ ex scd̄a significatiōe corp⁹ neutrũ erit: si ꝯtrariaꝝ dispositionũ simul sit particeps ab ortu nature: aut in vno mēbro aut etiã duob⁹ differētibus: i vno quidē si p alterã oppositionē efficientiũ qualitatũ modice fuerit temperatũ: aut p ambas q̄dē sed orta figmentũ: vel magnitudinē: vel numerũ ptiũ: vel positionē fuerit affectũ: aut ecōtrario in his quidē impꝑessum oib⁹ vel q̄busdã s₃ tēperamēto ꝑpessum. In mēbris aũt differētib⁹ fieri pōt: vt aliq̄d simul p oēs oppōnes ꝯtriorum particeps sit: ac semp tale erit si per oēs etates maneat. Plerunq₃ aũt si aliquaten⁹ pmuteṫ. Nec secus neutrũ nũc corp⁹ erit ex scd̄a significatiōe: si aut circa vnũ membrũ partim sanabile sit ptim egrotabile: aut circa differētia membra. Neutrũ aũt corpus ex tertia significatione erit: qd̄ iterdũ sanabile interdũ egrotabile iuicē reddit quēadmodũ nōnulli extiterũt pueri q̄dē sanabiles: ꝑuectiores ꝟo etate egrotabiles: aut ꝯtra. At vno tpe ita neutrũ cōsistere nō cōuenit. Porro cōstat vt illud nũc bifariã dicaṫ. Igiṫ corp⁹ sanabile: egrotabile: neutrũ: q̄t modis dicaṫ ⁊ quodnã vnũ qd̄q₃ sit abũde definitũ iã ē. Restat vt de signis agam⁹.

¶ Liber secundus incipit feliciter.

¶ De signis quibus affectiones corporum cognoscũtur ⁊ quo pacto talia signa trifariam diuidantur. Cap̄.j.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

INdicantia sanitatẽ signa sunt: si p̄ntẽ sanitatẽ ostẽ-
dũt. Pronostica si futurã. Cõmemorantia: si p̄teritã
in animũ reuocãt. Nec secus egra signa si p̄ntem egri
tudinẽ demõstrant indicãtia existũt. Si futurã ꝓnosti
ca. Cõmemorantia ꝟo si preteritã in mentẽ reponunt.
Pari modo signa neutra indicãtia: ac ꝓnostica: itẽ cõmemoran
tia habent: aut vbi nullã penitus indicent affectionẽ: aut nihilo
magis sanã q̃ egrã dispositionẽ. aut aliquatenus sanã: aliquate-
nus egrã dispõnẽ: aut vbi interdũ sanã: interdũ egrã. Nam et hec
quoq; pro triũ tẽpoꝝ diuersitate similiter idicãtia: ꝓnostica ac cõ-
memorantia cẽsentur. Atq; vocant interdũ hec oia signa ab anti-
quis medicis ꝓnostica: quãuis p̄ntem aut p̄teritã significẽt dispo
sitionẽ: ac maior vtilitas est indicantiũ: et ꝓnosticoꝝ: minor cõmẽo-
rantiũ. Cũ igitur corpa sint sanabilia simpl'r et nũc: que etiã bene-
ualentia noiantur: simpliciter sanabiliũ corpoꝝ duplicem haberi
differentiã docuim⁹: eo qḋ hec semꝑ talia: illa plerũq; existãt: semꝑ
quidẽ quotiẽs optimã habeant preparationẽ: plerũq; ꝟo quotiẽs
ab ea ipsa optima preparatione non longe absistant.

¶ Quibus indicijs optima corporis p̄paratio cognoscat. Cap. 2.

AT cognosci talia opꝫ ab his q̃ insunt ꝭm substãtie rõnem: et
actionibus necessario subsequẽtibus et casib⁹: q̃ ꝓprie accidẽ
tia noiamus. Ab ipsa quidẽ substãtia optime prepatiõis corpa di
gnoscuntur quotiẽs ꝑtes similares: calore frigore: siccitate: humi-
ditate: modice cõstẽt. Instrumẽtales ꝟo mediocriter accõmodent
quantitate: ac nũero eaꝝ quib⁹ cõponunt: atq; etiã figmẽto singu
larũ partiũ: totiusq; instrumẽti. Porro ab his q̃ necessario subse-
quũtur: tactu q̇dẽ: duritiei ac molliciei mediocritas. Uisu vero si
nec oino leuis nec admodũ hirtus apparet. Si coloratus existit.
Si actiones ꝑfectas hꝫ. Si instrumentales ꝑtes se hñt mediocri-
ter. Si decore instru mẽtoꝝ totius corpis cõspicue sunt et actionũ
virtute pollẽt. Atq; hec optime p̄paratiõis corpis indicia sunt.

¶ Quib⁹ indicijs cognoscant corpa que ab optima preparatiõe
absistũt. Cap. 3.

CEterũ q̃ ab ea absunt corpora sed insuꝑ sana sunt: ꝑtim simi
lariũ tẽperamento impedita sunt exiguo quodã impedimen-
to ꝑtim instrumentaliũ lesiõe affecta sunt: exiguo quoq; impedimẽ
to aut oim aut quarundã ꝑtiũ. Impedimentoꝝ ꝟo gñra eadẽ ha-
bentur his: que ꝟtutẽ eorum absoluũt. Tẽperamentũ in partibus
similaribus. Numerus aũt figmentũ magnitudo: ac positio in in-
strumentalib⁹. Utrisq; aũt cõis vnio est quã sane cõtinuitatẽ earũ
noiamus. Porro in his ipsis generib⁹ egrotabiliũ corpoꝝ vitiũ ha
betur ex vtraq; egrotabilis corpis significatiõe. Termin⁹ aũt iter
stinguens est sensibilis actionũ lesio. Que ꝟo ab optima p̄patione
absunt paululũ corpa; ipsa ẽt re ꝟa lesa sunt: attñ id sensibile neq̃q̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

est. Igitur definit id q magis minusq ex actionibus morbosis causis obsistant. Simpliciter vero egrotabilia corpa definita sunt: ppter ea q facile de causis morbosis vicunt: et qr multu ex opationu virtute absistant. Igitur in medio vtrorumq neutra diligenter corpa collocatur: necnon q lati neutra dicunt: secabitq toti sanitati latitudo i ptes tris latitudine insigne habetes. Ex quib pma sanabiliu corporu erit. Scda neutror. Tertia egrotabiliu. Quib deinceps habent corpa ia egrota lesione opationu sensibili interstincta. Igit dolorifica corpa queq motiões obtinet impeditas: aut penit abolitas per spicuos terminos hnt. Que vero infirmas gerut actiões si marie ab scedut facile iudicant: sin parum ambigua remanet: et ob eã re hoc lesiõis genere nature cõtrarie opatiõis pticeps affectio asistit: quã dixim neutrã cognominari. At cuncta hec sensu interstingui debent nõ ipa rer natura alioqn cõprobes oportebit mededi facultate nu q nõ affecta corpora osiderare. Ceter indicia hnualetiu corpor: sz aut egrotabiliu: sanabiliuq distatie quatitate inuice discrepabut: vbi cõstituerim extremos terminos sibi iuice cõtrarios: tu optima preparatione: ac nup cõfecta egritudine cõsiderates huic ne an illi fuerint ppinquiora. Si em fuerit ppinqui optime pparatiõi sanabile est. Sin lõgius: sed ia egroto corpori ppinqui egrotabile est. Si vero in medio ambor fuerit eqliter ab vtrisq recedens: neutru id erit. Itaq optime pparatiõis idicia dicta ia sunt. Eor vero q absunt ab ea ipa preparatiõe: gna numero paria sunt: maioris minorisq rõne inuice distincta. Porro cu hec diuisa sint trifariã: simpliciter egrotabilis corporis indicia exponem. Ex illis enim due reliqui latitudines pspicue erut. Generatim igit antea dictum est: dum de optima agerem pparatione. Speciatim hoc loco dicemus: si prius ptes corporum diuiserimus.

Quenam partium differentie sint. Ca. 4.

Omnes ear differetie quatuor sunt. Queda em precipue ptes existut. Alie ab illis nascunt. Nõnulle vero nec alias gubernãt: neq ab alijs gubernant: insitas habetes qbus gubernant seuires. Alie vero insitas habet pariter et influxas. Precipue ergo sunt cerebru cor: iecur: testes. Ab illis vero nascunt. illisq subseruiat nerui: ac dorsalis medulla cerebro: cordi aute arterie: ve ne iecori seminaria vasa testib. Porro seipas gubernat cartilago: ossa copula. mebrana: adeps: pinguedo: caro simplex. At alie oes ptes cõem habetes gubernatione: arterijs venis: ac neruis eget. Pilor vero vnguiu nulla gubernatio. Sz gñatio sola cesef. He igit partiu differetie sunt. Indicia aut vniuscuiusq temperamenti deinceps dicentur sumentes initium a cerebro.

Quenam propria indicior genera habeantur. Ca. 5.

Propria signorum genera quinq existut. Primu toti capitis dispositio est. Scdm sensibiliu operationu virt et vitiu. Tertiu

vero administrātiū. Quartū pncipaliū. Quītū naturaliū. Denū aliō gen⁹ ab his oib⁹ est alterati: quā extrinsec⁹ incidētia cōuebūt.

¶ Ex quibus signis vniuersa capitis dispositio ducatur. Ca.6.

Uniuersi capitis dispositio ex magnitudie: figura: capilisq̧ ducit. Igit paruū caput praue cerebri pparatiōis peculiare indiciū est. Magnū vero nō necessario bone pparatiōis indiciū est. Sꝫ si p robore extitit: facultatis ibi existētis materiā pbā multāq̧ pparatis indiciū bonū est. Si vero pter solā materie multitudinē bonū est. Id aūt diffiniri dꝫ tū figuratim ēt annexis mēbris. Figura q̄dē si idonea fit: hoc em̄ bonū signū semp habet. Mēbris vero annexis: quotiēs ceruix valida sit: ac reliq̄ ossa optime sint disposita: atq̧ ēt pars oīs neruosa vegeta firmaq̧ sit. Capitis porro figura ppria habet velut si cogites spherā diligēter cereā vtrūq̧ leniter astrictā ita nāq̧ fiet: vt priora sphere posterioraq̧ pmineāt. Latera vero rectiora reddant. At quotiēs occipitiū minuat: cōsideres oportebit neruos: ac colluꝫ vna cū ceteris ossib⁹. Si em̄ habeāt p naturā: inopia materie haud q̄q̧ facultatis ifirmitas: si vitiosa debilis facultas existit. Sꝫ magna ex parte occipitio incertiori p̄dictoꝝ infirmitas comitat: raroq̧ aliter accidit. Nec sec⁹ pminēs occipitiū cōsiderabis pariter cū aliis oīb⁹ finitiōib⁹. Si em̄ cerebelli figura idonea sit indiciū bonū est. Quidā medici nominānt cerebrū postremū. Ut igitur postremū est: futura ad speciem labde. a. littere definitum: ita dorsalis medulle initiū est p quā ꝛ neruos in vniuerso aīali mouētes ordit. Pars autem ipsa posterior ex se penit⁹ paucis participat sentientib⁹: multis mouentibus quemadmodum prior altera sentientibus multis mouentibus paucis. Quocirca si pbe affecte sint: firmas vtraq̧ suas appendices habebunt: atq̧ he ipe in ptecapitis priore finitiones existūt: vt circa frontē: vbi parua fuerit aut magna. Itidem in sensibus: verbi gratia: visu: gustu: odoratu. Hec em̄ sibi inuicē indicia sunt: ac sibi inuicē astipulantur: tum que ab aliquo membro pncipali oriuntur: virtuti: vitioq̧ principalis: tum etiam principale his que ab se oriuntur.

¶ De virtute ac vitio principalium operationum. Ca.7.

Principalium operationum virtus ac vitium membri principalis vnius per se indiciuꝫ est. Intelligo aūt pncipales opationes: q̄ ab aliq̄ mēbro pncipali tm̄mō efficiunt. Si q̄s igit solers est cerebri materia tenuiori indicat. Si tardus crassior. Si docilis est: substantia cerebri mollior est. Si memoria pollet stabilis est. Nec sec⁹ si indocilis fuerit: cerebrū duri⁹ est. Si obliuiosus fluēs. Ceterū q̄tiens opiniones facile mutet caloris: quotiens retineat frigoris indicium existit. At duo signoꝝ genera videor dimisisse: que statim ab initio docere promisi. Unum ex actionibus naturalibus ductum: alterū ab his que extrinsecus incidunt. Sed de vtrisq̧ promiscue sermo erit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Quenam cerebri bene temperati indicia sint. Ca.8.

SI cerebrũ bñ temperatũ existit in q̃tuor q̃litatib⁹: oia p̃dicta mediocriter optinebit⁊ oia excrementa quecũq; ex palato: aut auribus excernuntur mediocriter obtinebit ac minime ledetur ab oibus que extrinsecus incidũt: quecũq; calefaciũt refrigerãt exiccãt: humefaciunt. In talib⁹ capilli quidẽ si infantes sint subruffi: si pueri subflaui existũt: medij quodãmodo inter crispos simplicesq;: nõ tñ facile caluescũt. Sed intelligere oportet dicta ac dicẽda indicia in regionib⁹ moderatis. Que vero de capillis dicta sunt nõ in terris solũ moderatis: sꝫ quotiẽs humor⁊ tẽperamẽtũ cerebri tẽperamẽto ꝓportiõe respõdeat. Qꝺ si calidi⁹ fuerit moderato: in altera aũt oppositiõe bñ tẽperatum. Si admodũ fuerit calidi⁹: indicia dicenda cũcta validiora reddunt. Si vero excessus ꝑuus existat debiliora. Atq; hic sermo ꝓmiscue sit ꝓditus in cunctis partibus quarum tẽperamenta sumus indicaturi.

¶ Quenam cerebri calidioris indicia sint. Cap̃.9.

REstat vt ab his que dicta sunt calidioris indicia nominem⁹ Caput igit̃ vniuersum rubet: caletq;. In oculis vene sensibiles existũt. Capilli vero in talib⁹ celeriter oriunt̃. Quod si multo calidiores fuerint q̃ꝫ qui modice constant nigrescunt ac validi ⁊ crispi reddunt̃. Si vero non multũ calidiores existant: in primis quidẽ subflaui sunt: deinde nigrescũt: ac ꝓcedente etate caluescũt: maximeq; qui admodũ calidi sunt. Excrementa aũt per palatũ oculos ⁊ aures exigua concoctaq; excernũt quotiẽs ad integrũ bene valẽt Ubi vero caput implet̃. Sepe eñ eis potissimũ si negligenter viuant id accidit multa quidẽ sed nõ cruda excrementa reddunt̃. Caput aũt impletur grauaturq; ex calido cibo: potu: odore: ⁊ oibus q̃ extrinsecus incidunt in q̃bus est circũueniens aer. Presertim si talia nõ solũ calida ex natura: sed etiã humida sunt: ⁊ vt somn⁹ ꝑ hmõi tẽperamenta breuis ita nequaq̃ ꝓfundus sufficiet.

¶ Quenã frigidioris cerebri indicia sint. Ca.10

FRigidioris q̃ꝫ ꝯuenit cerebri indicia sunt. excremẽta multa ex ꝓprijs emissaculis: capilliq; recti: ruffi: ꝑlapsi: ⁊ qui tarde erũpant tenues: texiles facileq; ex frigidis causis offendũtur: ac tãtisper dum offenduntur: defluxione ⁊ grauedine afficiuntur: nec tãgenti caput calidũ apparet: neq; cernenti rubrũ: ac venule oculorũ visum effugiunt: ⁊ somnolentiores quodãmodo sunt.

¶ Quenã siccioris cerebri indicia sint. Ca.11.

Siccioris idicia cerebri sũt: si emissacula vacãt excremẽtis. Si sẽs⁹ diligẽtiores existũt. si isõnes existũt: si capillos validissimos hñt ac ocyssime erũpẽtes. magisq; crispos q̃ꝫ rectos. Si cito calui efficiunt̃

Quenã cerebri humidioris indicia sint. Ca.12.

HUmidioris aũt capilli simplices sunt: ac nullo mõ calui efficiuntur. Porro sensus marcidi sunt: atq; excremẽtor⁊ affluit

multitudo. Somnus multus profundusq; est: atq; he simplices cerebri intemperies sunt.

¶ Quenā calidi sicciq; temperamēti in cerebro indicia sint. Ca. 13.

COmposite vero prima quidē calida siccaq; est in qua sensus diligētes existunt: atq; excrementis vacant: maximeq; insomnes agunt: ac cito calui efficiuntur. At q̄ prima capillor; gn̄atio celerrima atq; abūdātissima est capillos nigros crispos q; hn̄t: caput q; calidū: atq; rubēs ad vigoris vsq; etatem.

¶ Quenā calidi humidiq; temperamenti in cerebro indicia sint. Caput. 14.

QUod si humiditas cū calore adfuerit: nec admodum vtraq; qualitas excedat modū: coloratiores: calidiores q; sunt: ac vene in oculis grādiores: atq; excremēta plura mediocriterq; ɔcocta τ capilli recti subflauiq; nec facile calui efficiūtur. Caput p̄terea repletur ac grauatur ex causis calefaciētib⁹. Qđ si humefiat multo magis id accidet: τ vbi multitudine abūdet excrementor;. At qui quotiēs plurimū calidi τ humidi fuerint: his caput morbosum est atq; excremētosum. facileq; ab hūidis τ calidis causis ledit. Auster illis nūq; nō inimic⁹ existit: sed optie degūt flante aquilone. Nō tn̄ vigilare diutius queūt: sed cōuersi in somnū pariter somnolenti vigilesq; existūt ac insomnia vident. Uisus marcid⁹ est: ac sensus indiligētes. At si cerebrū multo calidi⁹ moderato fuerit s; paulo hūidi⁹ exupabūt calidi tpamēti indicia: p̄miscētur illis signa hūiditatis interiora: queadmodū si multo hūidi⁹ fuerit: paulo ṽo calidi⁹: hūiditatis signa validiora erūt: caliditatis debiliora. Atq; hic sermo per vnāquāq; intemperiē ɔpositā cōmunis est.

¶ Quenā frigidi: sicciq; tēperamēti indicia sint. Caput. 15.

FRigidū simul ac siccū tpamētū: caput efficit frigidū decolorq; quātu; in seipso est. Semper enī meminisse dicte definitionis op;: vt capitis p̄tes quātū est ex humor; natura afficiant. Porro tale tpamētū venis in oculis vacat τ ex causis frigidis facile offendit: quapropter iequaliter sani degūt: iterdū capite leuissimi: τ emissa culis purgatissimi: interdū grauedie ac defluxtiōe ex leui cā prōpte afficiūtur. Sensus aūt in eis i iuuētute diligētes τ integri ex toto sunt p̄cessu ṽo cito emarcent: τ vt semel dicat. caput vniuersu; cito senescit: quocirca cito canitiē sentiunt. Capilli vix ab ortu erū pūt exiles: ruffi. Procedēte autē tpe si frigiditas pl⁹ superat caliditatē q; siccitas hūiditatē: haud quaq; calui efficiuntur. Ecōtrario vero si siccitas plurimū super humiditatē: frigiditas autē caliditatem parum: tales calui efficiuntur.

¶ Quenā humidi: frigidiq; temperamēti indicia sint. Ca. 16.

HUmidū p̄terea ac frigidū tēpamētū obstupidū cōmittit somnū: redditq; hoies somniculosos ac sensus vitiosos: τ excremētis redundantes: atq; etiā caput efficit frigiditati repletioniq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

paratũ: τ defluxioni grauediniq; nõ tñ calui efficiunt: atq; hec tẽpe ramenti in cerebro signa sunt. Ex his aũt dictis signis ad vnũqdq; opificiũ sensus cognoscẽdũ te cõferas licebit.

¶ De signis qbus oculi cognoscuntur. Ca. 17.

De oculis differuisse sat erit. Si igit oculi calidi pspicue sint ac facile moueantur: τ sepe: venasq; latiusculas habeãt: calidi oẽs sunt. Frigidi vo q cõtra habẽt. Quicũq; vo molles pariter sunt atq; hũiditatis pleni: humidi sunt. Quicũq; aũt squalidi pariter sunt ac duri: sicci sunt: ac ledũtur his que tẽperamẽto similia habentur: iuuant cõtrarijs moderato vsu. Sz hoc pmiscue de cuiuslibet tẽperamenti cognitione pditũ esse intelligi oportebit.

¶ De magnitudine oculorum. Ca. 18.

Magnitudo oculoꝝ si idonea sit: τ oculus suo munere τ officio pbe fungatur: multitudinẽ substãtie de qua sint cõfecti bene tẽperatã ostendit. Si vero sine his sit: substãtie copiã quidẽ sz male tẽperatam ostendit.

¶ De paruitate oculorum. Ca. 19.

Paruitas oculorũ si idonea sit: τ oculus suo munere τ officio pbe fungat: exiguã quidẽ substantiã sz minime vitiosam designat. Si vero nõ: τ paruã τ vitiosam substantiã designat. De colore vero ita agendum.

¶ De cesitate oculorum τ quonammodo oculi cesij efficiantur. Ca. 20.

Cesius oculus mũdo lucidus humore nec multo: splẽdidi copia humoris cosistit. Niger ecõtrario. Medi⁹ vo ppter medias causas. Cesi⁹ ergo ocul⁹: aut ppter magnitudinẽ: aut splẽdorẽ christalloidis ita a glacie nominati: ãt ppẽsaz positionẽ: aut pp tenuis τ aquosi in pupilla humoris paruitatẽ mũditiãq; efficitur. Si igit cũcta sil' cõcurrãt q maxie cesius reddit. Si vero quedam adsint: quedam desint: magisq; τ minus cesius euadit.

¶ De oculo nigro. Ca. 21.

Niger ocul⁹ aut ppter paruitatẽ christalloidis ita a glacie nominati: aut ppter i pfundo positionẽ: aut qz splẽdid⁹ clarusq; exq̃site nõ ẽ: aut qz tenuis humor: aut abũdans: aut imund⁹ est: aut ppter hoꝝ aliqua: aut oĩa fieri solet atq; ea in re: magisq; τ min⁹ ẽ: vt antea docuim⁹. Itaq; tenuis humor si aquosior sit τ abũdans humectiorẽ oculũ reddit: quẽadmodũ si crassior sit: aut incertior: siccior est. Christalloides aũt ita dictum q glaciei silis est: Si durior fuerit sicciorẽ oculũ facit: sin mollior hũidiorẽ. Nec sec⁹ si superet tenuis mediocritatẽ humoris siccior ẽ: si supet ecõtrario.

¶ De corde.

¶ De signis calidi in corde temperamenti. Ca. 22.

De cordis tẽperamento deinceps agam⁹ id prius in animuz reuocãtes: vt vnãquãq; partem: aut calidiorem: aut frigi-

diorē: aut sicciorē: aut humidiorē esse cōparantes: nō ad aliquam aliā sȝ ad seipsam dicam⁹. Ita eñ fit: vt cor frigidissimum natura multo calidius tēperamēto sit: quā cerebrū calidissimū. Calidioris ergo cōparatione ꝓprie moderationis indicia sunt inseparabilia ac ꝓpria: si spiratio magna. ac puls⁹ velox spissusqȝ est: si audax hō atqȝ īpiger est. Quod si caliditas plurimum auget: iracūdus: efferus: furibundusqȝ est. Thorax preterea birtus mariēqȝ pect⁹ē. atqȝ etiā in alijs loca quecūqȝ ꝓpe posita sunt: ac magna ex parte totuȝ corpus calidū ex corde calido redditur: nisi iecur admodum cōtra egerit. Sȝ paulopost oīa corporis indicia dicentur. Quinetiā thoracis amplitudo caloris īdiciū censet: nisi cerebrū admodū cōtra egerit. Cū dorsalis magnitudo medulle magna ex parte illi ꝓportionetur. Uertebrarum aūt magnitudo tāta quāta dorsalis medulla: ꝑindeqȝ tota spina est. Thorax eñ annectitur dorso: veluti nauigiū carine: quocirca necessario lōgitudinē habebit parē dorso: latitudinē aūt ꝓportionalē corpulentie vertebrarū: vbi ꝑ natura illaruȝ innexus sit. Sȝ vbi cordis calor exuperās īflet amplificetqȝ statim a prima origine thoracē: ꝓportionalē calori illius latitudineȝ obtinebit: ⁊ ob eā rē: quotiēs capite paruo thorax amplior habeatur: indiciū caloris in corde est maximū. Quotiēs vero magno capite paru⁹ existat: id quoqȝ est indiciū frigiditatis in corde marie peculiare. Sed si proportionale caput habeat: ceteris indicijs diffiniri cor ipsum oportebit: perinde quasi de thoracis q̄titate: nulluȝ sis indicium accepturus.

¶ De signis frigidi in corde tēperamēti. Ca. 23.

IN corde frigidiori pulsus minor q̄ moderat⁹ est: non tñ tardior necessario rarior ve. Spiratio v̄o vbi tāto minor thorax existit: quāto cor frigidi⁹ pulsui ꝓportiōe r̄ndet. Ubi v̄o maior fuerit q̄ frigiditatis quātitas postulet: nō solū minorē sȝ ēt tardiorē rariorēqȝ naturā ostēdit. Tales timidi sunt: obliuiosi ⁊ cogitabundi. In his pectus leue est ac pilis nudū. De paruitate preterea diffiniendū queadmodū antea dictum est. Itidem ⁊ de totius corporis qualitate.

¶ De signis sicci in corde temperamenti. Ca. 24.

SIccius v̄o cor pulsuȝ efficit duriorē: atqȝ iracūdiā nō prōptā quidē: sȝ efferā: ac cunctantē: ⁊ quod ꝓpe dixerim corpus oē siccius redditur: nisi iecur contra egerit.

¶ De signis humidi in corde tēperamēti. Ca. 25.

HUmidioris cordis indicia sunt si pulsus mollis est: si facile mouetur ad iram sed faciliter sedatur. Si corpus omne humidius est nisi iecur contra egerit. Temperamenta autem composita cordis in primis qualitatibus ita se habent.

¶ De signis cordis calidioris ac siccioris. Ca. 26.

Calidi ac sicci cordis pulsus durus: magnusqȝ est: ⁊ velox ⁊ spissus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

a e spiratio magna velox spissa ac multomagis invelocitatē crescit & spissitudinē quotiens thorax cū corde nō ex proportiōe augeatur Hi ex oibus pectus habent quā maxime pilosum: & ilia: ad actiões obeundas prompti animosiqꝫ: & celeres sunt: ac moribus imitantur tyrannos iracundi efferi. De totius autem corporis tēperamēto: atqꝫ etiā thoracis amplitudine: quod proportione respondeat supradictis agendum est.

¶ De signis cordis calidioris & humidioris. Ca.27.

SI caliditas simul cū hūiditate exuperet: pilosi min⁹ predictis sunt. Ad actiones aūt obeūdas nihilomin⁹ prōpti: nō tñ effera iracūdia est: ad irā pni dūtaxat. Puls⁹ pterea mollis: magnus: velox: ac spissus ē. Et spiratio quotiens thorax cordi pportiōe respōdeat: perinde vt pulsus existit. Quotiēs vo minor sit tāto velocior ac spissior pdictis: quāto thorax minor hr. Ceterū vbi multum a mediocritate tēperamenti receditur: maximeqꝫ si accidat p hūiditatem ad ea que sunt prodita: putride egritudines corruptisbu moribus putrefactisqꝫ incidēt ac spiratio maior velociorqꝫ & in pulsu distractio velox.

¶ De signis cordis frigidioris & humidioris. Ca.28.

HUmidioris frigidiorisqꝫ cord is puls⁹ mollis ē. Hi pterea timidi: meticulosi pigriqꝫ sūt: ac pect⁹ nudū pilis: minimeqꝫ irascunt vt pote qui etiā ad iracundiā prōpti nō sint. De thorace preterea ac toto corpore perinde ac de predictis agendum est.

¶ De signis cordis frigidioris ac siccioris. Ca.29.

COr frigidi⁹ & siccius pulsuꝫ duriorē efficit: ac paruū. Spirationē vo si paruitas thoracis pportionet frigiditati moderatā: si maior fuerit: rarā ac tardā. Tales ex oibus minime irascūtur: sed vbi irasci cogant conseruāt irā. Tales preterea oim maxie pectus habent nudum pilis. De thoracis vero paruitate: atqꝫ etiā totius corporis frigiditate similiter agendum est id vnū pmiscue in cunctis preterea addentes vt quecunqꝫ de moribus hoc loco aut alio libro disseruimus in cognitionē tēperamenti: haud quaqꝫ de illis dicta sunt quos sapientie studiū bonos aut malos inuexit. Sed de his quos natura statim ab ortu vnicuiqꝫ iniecit.

¶ De signis iecoris calidioris. Ca.30.

IEcoris calidioris signa sunt. amplitudo venarū: flaua bilis multa: ac sub ipso vigoris tpe etiā nigra. Sāguis pterea calidior: pinde totū corp⁹ hr: nisi cor cōtra egerit. venter & itē ilia pilosa

¶ De signis iecoris frigidioris. Ca.31.

FRigidioris vo signa sunt: angustia venaruꝫ: multa pituita. Sāguis frigidior: atqꝫ etiā vniuersa corporis hitudo frigidior: nisi calefiat ab ipo corde. Nuda aūt pilis ilia & venter.

¶ De signis iecoris siccioris. Ca.32.

SIccioris vo signa sunt: vbi sanguis crassior ac parcior sit: itē vene duriores: & vniuersa corporis habitudo siccior.

¶ De signis iecoris humidioris. Ca. 33.

HUmidioris signa sunt: vbi sanguis hūidior τ abūdantior fit ac vene hūidiores: atq̄ et corp⁹ vniuersū nisi cor cōtra egerit

¶ De signis iecoris calidioris ac siccioris. Ca. 34.

CAlidioris sil' ac siccioris iecoris īdicia sunt: ilia q̄ maxi e pilosa. Sāguis paucior sil' ac siccior. Flaua bilis plurima ac sub ipso vigoris tp̄e etiā nigra: amplitudo venarū: ac durities. Itidez vniuersuz corp⁹ existit. Caliditas eēm de corde p̄cedēs vincere pōt de iecore p̄cedentē frigiditatē. queadmodū frigiditas caliditatez Siccitas vo a corde humidiori in cōtrariū duci nequaq̄ pōt. Media vo est de iecore p̄cedēs humiditas: magis eēm a cordis vincit siccitate q̄ siccitas ab humiditate. Min⁹ vo q̄ caliditas: item minus q̄ frigiditas. Hec eēm ex qualitatibus a iecore p̄cedētibus maxime vincitur. Quocirca p̄spicuū ē: vt si tēperamēta ambo⁊ membro⁊ principaliū in idē cōcurrāt: vniuer sum corp⁹ p̄ illarū natura afficiatur: ac paulopost illarum indicia exponemus.

¶ De signis iecoris calidioris τ humidioris. Ca. 35.

CAlidioris simul τ humidioris iecoris indicia sunt: q̄ calidi τ sicci: ilia minus pilosa: sanguis vo plurimus: amplitudo venarū maxia: totius tēperamentū calidū τ humidū: nisi cor cōtra operetur. Si vo plurimū his qualitatibus augef ab eo q̄ ſm naturā mediocritate: putridis p̄ro p̄te corripiunt egritudinib⁹ qn̄ malis humoribus repleti sunt: τ adhuc magis si plurimū augetur humidū supra calidū. Si vero ecōtra: paulo. s. humidius: multo calidi⁹ moderato minus replentur malis humoribus.

¶ De signis iecoris humidioris ac frigidioris. Ca. 36

HUmidi⁹ rurs⁹ ac frigidi⁹ iecur ilia hʒ nuda pilis ac sanguinē efficit pituitosiorē cū angustia vena⊋: atq̄ etiā vniuersuz corpus similiter affectū: nisi in contrariū ab ipso corde ducatur.

¶ De signis iecoris frigidioris ac siccioris. Ca. 37.

FRigidi⁹ vero ac siccius iecur sanguinē efficit parciorez: venulasq̄ angustas: ac corpus frigidius. Item ilia nuda nisi cor ipsum vincat.

¶ De calido testium tēperamēto. Ca. 38.

CAlidū testiū tēperamentum veneris appetētissimum est: marem gignit ac fecundum est. Pili in partibus genitalibus cito nascuntur: et attingunt membra que circiter sunt. Frigidū aūt ecōtrario habet. Humidū vo seminis efficit multū. Siccū vo pa⊋ seminis: ac modice crassum.

¶ De calido τ sicco tēperamento. Ca. 39.

CAlidum et siccum temperamentum crassum obtinet semen et q̄ maxime fecundum: atq̄ ocissime excitat statim ab initio animal ad cōcubitū. Porro tales in partibus genitalibus celerrime pilos habentes τ in cunctis membris que circa sun t supra vsq̄

ad vmbilici sedē infra vsq; ad media femora. Hoc nanq; temperamētū ad rem venereā nimiū cōmouetur: sed ocyssime implet: atq; offenditur vbi inferas vim.

Quenā signa sunt vbi caliditas cum humiditate concurrunt. Ca. 40.

Ubi caliditas cū hūiditate cōcurrat: tales pilosi min⁹ existūt: sed magis abūdāt semine nō tn̄ magis q̄ alij appetūt: minusq; offendunt vbi sepi⁹ cōcumbant. Qd si ambo nimiū creuerint: tū calor: tum etiā humiditas nō sine lesiōe a reb⁹ venereis abstinet.

De signis humidi ac frigidi testium temperamenti. Caput. 41.

Ubi testes frigidiores: humidior esq; tempamēto sint: partes q̄ circum sunt pilis vacāt: ac tarde cōcubere incipiūt: nec ad tale mun⁹ admodū cōmouētur. Aquo sum preterea ac tenue semen est: atq; infecūdū: & feminā gignit.

De signis sicci ac frigidi temperamenti. Ca. 42.

Frigidū ac siccū temperamētū: simile q̄dē in reliquis p̄dictis est. Sed semen crassius ac penit⁹ exiguū est.

De totius corpis habitudine. Ca. 43.

Totius corpis habitudo vt antea diffinitū iā est: similis reddit cordi: iecoriq;. Exuperat aūt similitudo habētis qualibet primarū qualitatū fortiorē quas sane actiuas cognominăt. Toti⁹ vero corporis habitudo de illis potissimū dr partib⁹: q̄cūq; cernēti bus prime subiacēt. Tales vo musculi sunt cunctis ossib⁹ obuoluti: cōposite quedā carnes ex simplici primaq; carne atq; etiā fibris: q̄bus he annexe sunt. Propria enim substātia musculorū hec vtraq; est. Uasa aūt ad eos pertinentia, velut aq̄ductus q̄dam sunt neq; q̄ absoluētes substātiā: sed seruiētes ad salutē. Hor igit indicia dicent i regionib⁹ moderatis. Immoderata eīn regio pmutādo cutē p natura sua format ac nōnulla signa corrūpit. Pari mō siqs in regione moderata p estatem seipsum soli nudū exponat: idicia q̄cūq; ducūt ex colore: ac mollitie: & duricie variabūt. At si quēadmodū regio moderata habet: & ipse moderate viuat: neq; exust⁹ in sole nudus vnoquoq; die plurimū. Sz nec instar vginis vt q̄dā in vmbra nutrit⁹: signa tēperamēti diligētiora reddētur. De his igr disputātes indicia moderati in vniuerso aīalis corpe cōsideremus.

¶ De signis corporis temperati. Ca. 44.

Color ex rubro cādidoq; permixt⁹ est. Capilli modice flaui ac magna ex parte crispi reddūtur Caro modica i qualitate existit. Tale eīn corpus medium oīm excessuū quodāmō est vt q̄ huius ipsius coparatione pingue & gracile nominatur. Itidem comparatiōe hui⁹ obesū macilētū durū molle pilosū nudūq; dr nullū g̃ tale moderatū ēē quasi regula polycleti summā obtinuit mediocritatē vt attrectāti neq; molle appeat neq; durū neq; calidū neq; frigidū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Cernenti vero neq3 pilosum: neq3 nudum: neq3 pingue: neq3 gracile neq3 aliqua alia immoderatione affectum.

¶ De signis corporis calidioris. Cap. 45.

Quecunq3 vero carnē moderato calidiorē habēt: nō tñ siccio-rē: aut humidiorez. De tali eñi presens sermo est. Apparet eñi attrectāti tanto calidior q̄to etiā temperamēto calidior est: tanto preterea pilosior q̄ tertio calidior. Pinguedinis vero min⁹ habebit. Colorē vero rubrū ac capillos nigros.

¶ De signis corporis frigidioris. Caput. 46.

Frigidioris tēperamēti indicia sunt: si pilis vacat: si pingue corp⁹ est: si frigidū attrectāti apparet: si color rubid⁹ vna cū capillis est. Ubi vero multa frigiditas habeat: liuidus quodāmō est: ac pleriq3 medicoꝝ solēt tales hoīes liuidos nominare.

¶ De signis corporis siccioris. Caput. 47.

Siccius preterea temperamētū tāto gracilenti⁹ ac duri⁹ moderato est q̄to sicci⁹ fuerit moderato: in reliq̄s subsimile est.

¶ De signis corporis humidioris. Ca. 48.

Humidi⁹ vero temperamētū in reliq̄s subsimile est: carnosius aūt ac molli⁹ est. Ceterū cōposita primaꝝ q̄litatū tēperamē-ta: ꝯpositam quoq3 speciem habēt.

¶ De signis corpis calidioris ꝛ siccioris. Ca. 49.

Calidius ac siccius temperamētū pilosi⁹: calidi⁹: duri⁹: atq3 extenuatū est ꝛ gracile: capillosq3 nigros hn̄t ꝛ corp⁹ nigruz si calor admodum augetur.

¶ De signis corpis calidioris ꝛ humidioris. Ca. 50.

Calidi⁹ ac hūidi⁹ tp̄amētū molli⁹ ꝛ carnosi⁹ optio tp̄amēto tāto est q̄to q̄litatib⁹ augeť. Ubi plurimū augeť putridis prō-pte corripiť morbis: q̄ñ malis repleť hūorib⁹. Ubi ꝟo fuerit multo calidi⁹ paulo vero humidi⁹ moderato: tales carnosiores nec paulo pilosiores existūt: nec sec⁹ attrectāti nō paulo calidiores hn̄tur. Capilli ꝟo nigri: sunt nec sine pīguedine caro est. Q̄ꝺ si paulo calidi⁹ fuerit multo aūt hūidi⁹ in his caro mollis multaq3 ē: ac color ex rubro cādidoq3 ꝑmixt⁹: ac tāgēti paulo calidiores apparēt: ꝛ vt semel dicatur in temperamētis ꝯpositis semper exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

¶ De frigidiori ꝛ humidiori tēperamēto. Ca. 51.

Frigidi⁹ vero atq3 humidi⁹ tēperamentū quotiēs ambo paꝝ augētur sine pilis est cādidū molle crassum pingue. Quotiēs ꝟo ampli⁹ augeť in aliis q̄dē q̄ꝺ ꝓportioneť augmēto qualitatū. Color aūt simul cū capillis ruffus: quēadmodū si plurimū augeantur liuidus est. Q̄ꝺ si augmentū inequale fuerit qualitatū indicia auctioris qualitatis ꝓpria exuperabūt. Sed si simul frigus cū siccitate ex quo augeatur: natura durum ꝛ gracile corpus habēt: ac nudum attrectanti frigidum. Pinguedo vero ipsis alioquin exte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nuatis carni dispersa est. Capilli vero ac color mensure frigiditatis proportionant. Ceterum vbi calidum siccum temperamentum in ipso vigoris tempore reuertitur ad habitum frigidiorem ac sicciorem. Corpus talium: gracile: durum ac melancolicum: proindeque nigrum simul pilosumque est. Sed vbi altera qualitas multum exuperat: altera parum a mediocritate euariet: exuperabunt quidem exuperantis: alterius vero signa reddent debiliora. At vero preterea quecunque dicta sunt: aut dicenda commune temperamenti indicium est: vbi membrum facile refrigeret frigiditatis aut raritatis: vbi difficile refrigeret caliditatis aut densitatis. Si vero ledatur ab exiccantibus: reddaturque siccum: squalidum: rigidum siccitatis quemadmodum si grauet ab humectantibus humiditatis considerandum preterea vtrum omnes musculi simile an dissimile inuicem habuerint temperamentum: scrutantes in omnibus subiectorum ossium quantitatem. Nam interdum pars gracilior videt que haud quaque graciles: quantum ex musculis est. Sed propter angustiam ossium talis apparet. Itidem crassior interdum videtur non propter ossium amplitudinem: sed propter carnis multitudinem que et crescens: et decrescens: et durior: et mollior effecta: partem modo sicciorem: modo humidiorem facit. Si igitur pauca puraque fit: partem efficit duriorem. Si multa ac mollis humidiorem Nec secus similarium corporum interceptionis plus humiditatis aut minus in seipsis continentes: partem reddunt aut crassiorem: aut graciliorem: aut humidiorem: aut sicciorem. Humidiorem quidem quotiens humiditas tenuior multaque sit. Sicciorem vero quotiens crassior: paucaque habeatur. Ipsas enim partes corporis solidiores que vero solide primeque sunt: nullo pacto fieri potest vt efficias humidiores: sed satis erit si prohibeas eas cito nequaque exiccari. Sedes autem interceptas repleas humore tali vel tali: licebit Tale est proprium alimentum partium similarium ex adiectione non per venas attractum. Atque hic sermo cunctis partibus similaribus communis est: ac rursus dicet dum de causis sanis aget: nunc ad reliqua veniamus.

¶ De signis ventriculi natura sicciosis. Ca. 52.

Uentriculi signa natura sicciosis sunt: si cito sitiat ac paucus potus sufficiat ac multo grauet et dolorem sentiat: quatenus superfluus fluitat esculentisque gaudeat siccioribus.

¶ De signis humidioris. Ca. 53.

Humidioris vero signa sunt: si non sitiat: ac potum ampliorem innocue ferat: esculentisque gaudeat humidioribus.

¶ De signis ventriculi calidioris natura. Ca. 54.

Calidior preterea ventriculus concoquit melius quam appetat: ac multo magis quecunque dura sunt: et alterari difficilius queunt. Que enim facile alterant in eo corrumpunt. Pro ea re gaudens calidis esculentis et poculentis minime ledit a frigidis ex vsu moderato.

¶ De signis ventriculi natura frigidioris. Ca. 55.

Et Frigidior natura vētricul⁹ bñ appetit q̄dē ſz nō bñ concoquit potiſſimū quecūq; eſculēta frigida ſunt atq; alterari difficul ter queunt: vt que celeriter in eo aceſcāt: ⁊ ob eā rem talis vētricul⁹ ructat acidū: ⁊ gaudet frigidis: q̄bus niſi ſeruet modū facile ledit. Nec ſecus ea q̄ extrinſec⁹ incidāt diutius adhibita nequaquā tole rat: queadmodū neq; calidus vētriculus tolerat calidiora. Intēpe ries em̄ ꝓpter egritudinē in vētriculo hoc diſſident ab his q̄ natiue exiſtūt: q; cōtraria appetūt nō ſimilia: queadmodū natiue. Intēpe ries aūt cōpoſite ex ſimpliciū ꝯpoſitiōe cognoſcent. At vo diligēter cōſiderare oportet que ſunt dicta interſtinguētes ab his q̄ dicenda ſunt. Nō ſolū em̄ vētriculus facit vt ſitias aut nō ſitias aut vt appe tas frigida aut calida: ſz ēt viſcera in thorace cōdita cor ac pulmo aliq̄d tale efficiūt. Sz q̄ pre caliditate taliū partiū ſitiūt: aerē inſpi rant pleniorē longūq; efflant: atq; in thorace ſentiūt eſtuz: nō circa ilia: queadmodū q̄ ꝑ caliditate ventriculi ſitiunt. Quinetiā bibētes nō ſtatiz quieſcūt: ac frigidus potus ſitim eoꝝ poti⁹ ſiſtit q̄ꝫ multus calidus. Frigidus preterea aer inſpirat⁹ refrigerat eos: nequaq̄ꝫ le uās eos q̄bus vētriculi calor ſitim affert. Itē q̄ ecōtrario habent ab inſpiratiōe frigida inſigniter afficiunt: idq; frigiditatis in pulmo ne ſignū eſt maximū: ⁊ queadmodū inſpirādo frigidū ꝑſpicuā ſen tiūt frigiditatē ac leſionem: ita calor illis amicus eſt. Excremēta ꝑ terea expuūt pituitoſa ac cum tuſſi excreant. Atqui pulmonis ſicci tas excrementis vacat ac pituitam nequaq̄ꝫ hz vocem claram quem admodum humiditas obſcurā raucamq; vocem emittit atq; excre menta incurrunt: vbi clarius loqui libeat: non tamen vocis magni tudo calore efficitur queadmodū nec paruitas frigore cōſiſtit. Sz hoc amplitudinem aſpere arterie efflationemq; vehementiorem: paruitas vero contraria comitatur. Quocirca vocis magnitudo paruitaſq; nec ſemper: nec primaria ratione: ſed ex accidenti ſolūq; natiuum temperamentum non aduēticium ſequitur. Opificia em̄ temperamēto tali extiterunt. Idcirco talis vox comitatur ex voce: ꝑ terea natiuū tēperamentū colligas licebit. Etem̄ vox leuis arterie ſequitur leuitatē: queadmodū aſpera aſperitatē. Arterie igitur le uitas tēperamēti ſequit mediocritatem: aſperitas ſiccitatē. Aſperi tas enim corporis inequalitate efficitur ſiccioris. Arteriam autem duram ſimiliarium ipſius partium ſiccitas. Inequalem vero diſper ſi humoris inopia facit. Simili modo neq; acuta vox per naturam ſine anguſtia faucium: neq; grauis ſine amplitudine fieri poteſt. Anguſtia igitur natiue frigiditatis alumna eſt: amplitudo calidi tatis. Ceterum diſcrimina vocum per affectiones efficiuntur: quod proportione reſpōdeant naturalibus. Nam ⁊ illa efficientium cau ſaꝝ indicia ſunt de q̄bus in libro de voce abūde perpenſum iam eſt. At alie corporis partes animalis interiores obſcura temperamen ti indicia habent. Sed enitendum tamē eas cognoſcere ex his que

iuuāt ac nocēt: atq; etiā naturaliū viriū actiōib⁹. Dictū est tertio libro de causis accñtiū: vt pgressuz tēpamentū ꝟt⁹ac vitiū vnius cuiusq; facultatis existat. At de tēperamētoꝝ signis dictū iā est.

¶ De ptibus cognitu faciliorib⁹ ac difficiliorib⁹ ⁊ de eis que nullo pacto cognosci possint. Cap. 56.

PArtes que magnitudine: aut figmēto: aut nūero: aut positione sunt impedite: q̄cunq; subiacent sensibus cognosci facile possunt: quecūq; vero nō subiacēt sensibus: aut difficulter cognosci aut nullo pacto pñt. Capitis igitur magnitudo ac figura simul cū cerebro perspicua est vt antea docuimus: atq; etiā figura: magnitudoq; thoracis. Silr mō scapule: humeri brachia: cubit⁹: summe manus: coxe: femora: tibie: pedes vtrū sint figmento: nūero: magnitudine an positiōe simpliciū impedita: cognitu nequaq̄ difficile est Itē lesiones opationū: in vn oquoq; perspicue sunt. At ptes corpis interioris cognosci non oēs pñt. Uidi em̄ ventriculū cuiusdaz ita paruū rotūdū ac ꝑpēsum in ilia: vt ꝑpria circūscriptio pspicue appareret spectāti ⁊ attrectāti. Nec secus vidi vesicā ita positā: vt si qñ vrīe secretio cūctaret: moles circūscripta pspicue appreret Nulla alia ps, interior pspicuā aliqñ mihi pbuit cognitionē: sed eniti virtutē cognoscere put fieri pōt ac vitiū earū: q̄q; nō firma sci[illegible] ꝫ artifici cōiectura ꝯueniet. Agam⁹ de iecore gr̄a exēpli. Uidi ñ paucos iā habere venas angustiores ac totū corp⁹ decolor. Qui si paulo plus accepissent cibi potissimū inflātis crassi ⁊ glutinosi: q̄si pōdus positū ac pendēs circa dextrū iliū in pfundo sentiebāt: aut tristē extēsionē. in his igit par est: vt iecur paruū angustūq; meatib⁹ habeat. Uidi pter ea aliū pituitosum q̄dem tota habitudine vomere singulis dieb⁹ croceā bilē. Noui igit oportere scrutari excremēta ipsi⁹ ac parꝝ bilis hēbāt: existimaui igit meatū emittētē hūorē felleū nō parū sui partē ad ostiolū vētriculi piloꝝ: noiant transmittere: queādmodū in q̄busdā accidit aialib⁹. Ex q̄bus pspicuū est vt in his que sensu cognosci nō queūt: cognitio disiectiōis opationū et vsus partiū admodū cōducat. Sicut ergo libet vt est dictuz cognoscere impedita corpa dissecādi: exerceat artē ⁊ opatiōes: vsusq; partiū cognoscat. Sed de vtrisq; seorsum dicato volumie docuim⁹ de q̄bus in fine libri dicet: vt artis studiosi scire valeāt ex quonam libro talia pcepta colligere cōueniat. Sed de his satis.

¶ Quibus signis cognoscat corpus egrotū. Cap. 57.

AT quecūq; corpa nunc egrotabilia sunt. i. q̄cunq; egrotant cognosci opzsi sensibus subiacent mutatione naturaliū affectionū veluti coloris: figure: numeri: positionis: molliciei: duriciei: caliditatis: frigiditatis: ⁊ vt in totum dicat lesiōe opationū aut excretione humorum: aut dolore: aut tumore pter naturā: aut oibus his: aut q̄busdā. Particulatim ꝟo cerebri affectiōes morbose cognoscunt delirio sensuū; aut cogitationis; aut motuū lesione; aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

excretione humoꝝ ex palato naso oculis auribus: aut dolore qui in ipso fatiget. Cordis vero egritudines cognoscunt difficultate spirandi: subsultione cordis pulsu arterie: iracūdia placiditate: febribus: frigore: coloꝝ diuersitate ac dolore qui in ipso fatiget. Jecoris dispōnes cognoscunt humoꝝ inopia aut copia ac mutatiōe ad habitū p̄ter naturā: pallore: itē distributione: cōcoctiōe: aut excrementoꝝ mutatione: atq̄ etiā pondere: loci tumore dolore nō solū q̄ ibi affligat sed q̄ rōne cōsensus spiratiōis afferat difficultatē aut tussim. Pari mō vētriculi egritudines innotescūt cōcoctione appetitu humidi siccīq̄: ꝛ excrementoꝝ secretione euariantiū. Jtidē singultu ructu: nausea: vomitu: ac spē materie reiecte per vomitū: dolore: tūore: ꝛ spirādi difficultate. Quietiā thoracis dispōnes cognoscuntur spirationis difficultate: tussi dolore loci: screatione. Morbi vero aspe arterie cognoscunt: spirationis difficultate: tussi ac dolore loci: screatiōe: vocis lesiōe atq̄ in reliq̄s oibus qd ꝑportiōe rn̄deat: ex tumore: dolore: lesiōe opationū: atq̄ etiā excretiōe hūoꝝ indicia ducunt. Tū aūt p̄ter naturā inflāmatiōe: duricie: tumore describit. Dolor quouis loco fatiget: aut solōnem cōtinuitatis: aut alterationē significat subitā. Cōtinuitas vo soluit vbi mēbrū erosum sit aut incisum aut collisuꝫ aut extēsum. Substātia alterat caliditate: frigiditate: hūiditate: siccitate. Virt⁹ p̄terea aut debilē facit opationē: aut mēdosam: aut nullā. At q̄cūq̄ excernunt: siue ptes affectaꝝ ptiū siue excremēta siue materie in mēbris cōdite ꝓpriam exhibebūt significationē. Sed de his libro de affectis ptib⁹ latius definitū iā est: quē null⁹ ex maiorib⁹ in viā docēdi ꝛ rōnē redegit: aut ad integrū tradidit: nec aliquā aliā cōmentationē quaꝫ antiq̄ores inchoarunt quidē: sed nequaq̄ absoluerunt.

¶ Quib⁹ signis cognoscat corp⁹ egrotaturū ꝛ ꝯualiturū. Cap. 58.

Egrotantium igit᷑ indicia ex illo volumine ꝓducunt. Egrotaturi vero cōualituriq̄ signa hac via ꝛ rōne discunt. Egrotaturi igit᷑ signa media quodāmodo sunt iter ea q̄ sanis egrisq̄ accidūt. Jn sanis eni cūcta ꝑ naturā existūt: in egris p̄ter naturā inquātū egri sunt: in cōfinio hoꝝ sunt ea q̄ significāt egritudinem. Quedā q̄ ꝑ naturā q̄dē existunt sed q̄litate aut quātitate: aut tp̄e euariāt: q̄dā p̄ter naturā sunt quidē lꝫ minora q̄q̄ in morbis hn̄tur: ꝛ ob eā rē corpoꝝ dispōnes q̄cūq̄ egrotatura sunt neutre censentur: ac signa earū primaria rōne indicant sanitatē: scd̄aria egritudinem. Jta fit: vt hec ipsa ꝑ diuersitate hitudinis tū neutra: tuꝫ etiā egra dicant. Neutra quatenus presentē indicāt affectionem. Egra quatenus p̄nunciāt futurā. Simili mō se hn̄t q̄cunq̄ signa sana in egrotis appent: vt sana sint; q: futurā significant sanitateꝫ. Egra vo inquantū p̄ntē dispōneꝫ ondunt: ita efficit vt quecūq̄ signa ambas significāt dispōnes: neutra existant ex vna neutre vocis significatiōe. Porro nequaq̄ videri mirabile dꝫ vt ea ip̄a signa

per hab itudinem diuersaꝝ tres obtineāt rōnes tū sana ⁊ egra tūꝫ etiā neutra: ac vt ex vtraqꝫ significatiōe q̄cunqꝫ signa in cōualescentib⁹ existūt neutra vocent: queadmodū signa q̄ in senectute hn̄tur Hec ḡ cūcta plurib⁹ notiōib⁹ rōnibusqꝫ subiacēt. Quecūqꝫ vo i sanis ad itegrū sūt: soli sanoꝝ subiacēt notiōi. Itē q̄cūqꝫ i egris hn̄tur neqꝫ p̄mōstrātia sanitatē futurā. Sꝫ de his deicepsdicemus.

¶ De signis pronosticis. Cap. 59.

De signis pnosticis in primis agēdū est. Cūqꝫ duplex eoꝝ differentia sit in primis aggrediemur ea q̄ q̄titate aut qualitate aut tpe nō ipsa forma euariāt ab indicijs naturalib⁹ vbi gr̄a appetitū cibi intensum aut exolutū aut tpe nō cōsueto aut nō soliti cibi aut excretionē materie humidioris aut durioris. Itidē excrementoꝝ humentiū inopia aut exuperantia p̄ter naturā aut coloris cōditiōis ve mutatio aut tpis euātionis ⁊ isomnia ac somn⁹ plurimus aut in tpe minime cōsueto. Pari mō circa potū multuꝫ aut paruū aut calidū aut frigidū cupiditas minime ꝯsueta queadmodū circa rei veneree vsuꝫ imoderata aut importuna, cupiditas sudor amplior iusto aut mior. Pigrities circa motū: au tētāti mo⸗ueri grauitas: aut exolutio fortꝫ: mēstruoꝝ supp̄ssio: maior ve aut minor euātio: nec sec⁹ vacuatio ex mari scis. Quinetiā circa edulia aut potionē nō sīlis supiori voluptas futuri morbi indiciū est. Eodē mō mētis hebetudo non naturalis aut insolita obliuio: aut in somnovisa nō cōsueta: atqꝫ ēt audit⁹ olfact⁹ ac vis⁹ hebetioresmarcidioresqꝫ: ⁊ in vniuersuꝫ q̄cūqꝫ p naturā extiterūt ptim crescentia ac decrescētia ptim: ptim tpe aut q̄titate variantia. Itidē corpis moles maior aut mior. Et vbi maior sit: rubidiorqꝫ: ⁊ albidior: aut velut liuidior: nigriorqꝫ. Nec sec⁹ ructus: sternutamentū: ac flatus amplior aut incertior: q̄ꝫ q̄ p naturam est. Pari rōne q̄cūqꝫ ex naribus: aut aurib⁹: aut palato excernunt q̄b⁹ cerebrū expurgat q̄tita te q̄litate aut tpe variātia. Itaqꝫ hec oīa sub naturali gn̄e ꝯtinent Mordicatio vo vētris aut stōachi aut intestinoꝝ aut deijciendo aut vomēdo aut migēdo aut aliq̄s ali⁹ dolor moderat⁹: sub gn̄e p̄ter naturā ꝯtinent. Nondū tn̄ egrotare ita se hn̄tes dicunt queadmodū neqꝫ grauati caput: aut dolētes: quotiēs nōdū ab illa solita opatiōes ipediant: atqꝫ egrotādi termin⁹ talib⁹ dispōib⁹ talis est. Quocirca ex habitudine eadē dispōnē morbosaꝫ neutrāqꝫdicem⁹ instar cōpatiōe roboris ferētis aut euicte facultatis: vnaqueqꝫ dispositio p̄dicta: aut morb⁹ aut neutra dispō est. Nec sec⁹ vbi sensus non maiori: minoriqꝫ rōne a se inuicē dissidēt: sed p̄ter naturā existūt: indicia morboꝝ sunt: quoad exigua fuerint: nec dū solitas adducere queāt opatiōes vbi gr̄a. in gustu q̄tiēs salsam aut amarā aut aliquā altā qualitatē sentiat: semp comedēdo: aut bibēdo: aut etiā nulla re tali ingesta saliua ipsa talis appareat. In odoratu vo quotiēs aliquā vnā sentiam⁹ q̄litatē nullo odorabili p̄nte: aut etiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

presentibus plura ac diuersa cuncta perinde quasi similia sentia- mus. Sepe vero nullus sensus aut rei male olētis efficit nulla re p̄- sente male olente. In auditu vero sonitus ac strepitꝰ p̄ter naturā quē admodū in visu q̄cūq; obuersari videt̄ nigra turbida cerulea: ruffa flaua: rotūda: oblōga: extenuata: crassa cūcta ob oculos volitātia. In sensu vero tāgēdi quotiēs inequalitas quedā: aut densitas: aut grauitas: aut extēsio: aut stupor: aut vlcerosa affectio vniuersa cor poris habitudine appeat: quēadmodū in q̄uis pte extēsio: aut col- lisio: aut mordicatio: aut grauitas quotiēs exigua fuerint: nec diu tius immorentur: dispositionem quidem neutram esse ostendunt: prenunciant vero morbum.

¶ De signis corporum iam egrotantium: quo pacto mortē aut sanitatem ostendant. Caput. 60.

Quecunq; vero signa in egrotis appent indicātia sanitatem ac mortē. Prima quidē sana: alia vero generatim q̄dē egra sunt: speciatim exitiosa dicuntur. Ducunt vt in vniuersum dicatur ex opationum vtute vitioq;: pticulatim ex opatiōibꝰ pticularibus quarū genera antea docuimus. Prio genere ꝯtinent partes pnci- pales. Scdo vo ptes illi ānexe. Tertio gn̄e collocant ptes q̄ seipas gubernāt: s; a mēbris principalibꝰ appendices quasdā suscipiunt. Porro quartū genꝰ eorū q̄ dicta sunt ad p̄sentiendū inutile est. S; ex accedēti interdū p̄sensio fieri pōt quēadmodū ex oibus excremē tis: ex his q̄dem rōne cōsensus excremētis: q2 cōcoctionē crudita- tēq; indicāt. Quocirca nequaq; fieri pōt: vt non semper aut natu- ram dn̄ari materie: aut materiā nature: aut neutrū alterꝰ indicēt Si igit dn̄etur natura: sana signa dicunt. Si natura vincat egra: neutra vo quotiēs equaliter pugnent. Perspicue igit cōcoctionis signa sana sunt: quēadmodū cruditatis indicia egra. Ubi vo neq; cōcoctionē pspicue indicēt: neq; cruditatē neutra dicant. Neutra p̄terea sunt: q̄cūq; mō hoc modo cōtrariū indicāt: quēadmodū di- giti nigrescētes signa decretoria. Alia sunt de q̄bus lib. de indicijs ppensum iam est: quēadmodū de singulis opationibꝰ lib. de causis accidētiū. Ex his igit locis pticularē materiā oēm colligere ꝯuenit ipse breuitati studens hic sisto sermonē de signis: deinceps de cau sis agemus.

¶ Artis parue Galeni liber tertiꝰ interp̄te Laurētiano medico.

¶ De causis sanis custodiētibus & efficiētibꝰ sanitatē. Caput. I.

Cum cause sane: egre: neutreq; sint: in primis de causis sanis agemꝰ. Cūq; earū ipsarū he custodiāt sanitatem: ille efficiant sintq; custodiētes priores efficiētibꝰ tpe ac dignitate: a custodienti bus exordiemur. Cum ergo sanum corpus nō simplex sit: sed multi plex vt antea definitum iam est: in vnoquoq; eorum causa custo- diens propria erit: quandoquidem causa ad aliquid est. Rursus igitur hoc loco ab optima corpis p̄paratōe petito initio cās cōpa

ratiõe illi⁹ sanas cõsiderem⁹. Eaꝝ inuentione rei ipsius natura sub ministrabit. Si em̃ corpus nõ posset pati: nec alterari semꝑ optima preparatio ꝑmaneret nec indigeret arte gubernãte. Sed cũ alteret corrũpat: ac ꝑmutet minime custodiẽs quã amissio obtinuit condi tionẽ: idcirco auxilio eget. Ergo q̃t modis alterat: tot gñ̃a auxilio rũ habebit .i. cãrũ custodiẽtiũ sanitatẽ: q̃ vt cõstat ex dictis corrigẽ tes cãe gñ̃e sunt. Sꝫ q꜄ paulatim corrigũt ꝓusq̃ lesio vniuersisꝫ inci dat: medici nequaq̃ dicũt futurũ ꝓcaueri malũ: sꝫ pñ̃tem custodiri ꝓparationẽ. Corp⁹ igr̃ alterat a q̃busdã necessario: a q̃busdã nõ ne cessario. Intelligo necessario alterari ab illis q̃b⁹ abstineri nõ põt. Nõ necessario ꝟo q̃b⁹ ꝑt abstinere. Ergo i aere circũeũte necessario diuersat: comedit: bibit vigilat: dormit necessario. Gladio ñ vtit ne cessario nec bestijs. Quocirca i ꝑmo cãrũ gñ̃e ars circa corp⁹ ꝯsistit. i scõo mime ꝯsistit. Si igr̃ q̃cũq̃ corp⁹ alterãt necessario diuiserim⁹ i vno q̃zeoꝝ ꝓpriũ gñ̃s cãrũ īueniem⁹. Primũ itaq̃ ẽ aer circũueniẽs. alteꝝ mot⁹ ac q̃es toti⁹ corpis ac ꝑtiũ. Tertiũ somn⁹ ac vigilia. quar tũ ea que ingerunt. Quintũ ea que excernuntur ac subsistunt. Sex tũ animales affectiones. Corpus igitur ab aere circumeunte: aut calefit: aut frigescit: aut exiccatur: aut humectatur: aut cõiũctim af ficit: aut ex tota substantia alterat. Porro ab ipõ motu quieteq̃: si vtrũq̃ fuerit immoderatũ calefit: aut frigefit: aut siccat aut hume ctatur: aut cõiunctim afficitur. Itidem ex somno ac vigilia necessa rio afficitur. Simili mõ ex his que ingerunt aut excernunt: aut sub sistũt: ⁊ ex aialibus affectionibus. Etem̃ cuncta hec partim ꝑspicue partim per medias causas alterãt corpus corrumpuntq̃ sanitatẽ. At de his seorsum perpensum iam est libro qui est de tuenda valitu dine. Cuncta ergo dicta gñ̃a sanarum causaꝝ materie quepiã sunt cõgrue q̃ adhibite conseruant sanitatem: incõgrue vero morbos cõ mittũt. Quocirca perspicuũ ex his est: vt nõ alia substãtia cã sana sit: alia egra: sed eadẽ substãtia ex habitudine interdũ sana: interdũ egra reddatur. Ubi em̃ corp⁹ indiget motu: exercitatio sana quies egra habetur. Ubi quiete idiget q̃es sana est: exercitatio egra. Nec secus de cibo potu ⁊ alijs oĩbus dicẽdum est. Unũq̃dq̃ em̃ vbi egẽti corpori adhibeatur cum propria quãtitate ⁊ qualitate sanum effici tur. Ubi ꝟo aut nullo pacto egenti corpori precipiat: aut nequaq̃ congrua mensura morbosum consistit: ac duplex intentio circa sa num egrumq̃ est rei adhibite qualitas ac quãtitas. Inferre aũt tẽ pus ceu tertiũ ab his diuersum: alienum est a rõne quãdoquidẽ in his ipsis cõtineatur. Si em̃ re talia ac tanta opus est scꝫ ⁊ congruo tempore adhibeatur necesse est: atq̃ idcirco tempus inducitur. quia corpus morti obnoxium est ac facile mutatur: ⁊ fluit: ac pro diuersi tate mutationum alias alijs subsidijs indiget. Quapropter tem pus in his que sunt dicta genere tertium nequaq̃ est: sed ad fa ciliorem doctrinam sepenumero tanq̃ tertio vtimur ob causam

predictam. Sed cum in his intentionibus: tum alie cause sane: tũ etiã propositum gen⁹ est: rursus eas ipsas causas recensebimus. Optime igit̃ p̃parationis corporũ: vbi circũueniẽs aer fuerit moderatus: cõgruẽt et alie cause moderate: q̃s maxime docui: puta q̃es: motus: somnus: vigilia moderata: et que ingerunt atq̧ egerunt moderata. Sz vbi fuerit immoderat⁹ tñ a mediocritate recedendum quãtũ a mediocritate variat. Intẽtiões mediocritatis sunt in aere q̃dẽ circũeũte: vt minime rigeas p̃pter frig⁹: neq̧ sudes p̃pter estũ. In exercitatiõe aũt vbi p̃mũ ceperit sudare corp⁹ statĩ q̃escat necesse est. In edulijs cõcoctiõis diligẽtia excremẽtiq̧ mediocritas ĩ quãtitate et q̃litate. Ceterũ in his appetit⁹ equat̃ quodã mõ cõcoctioni. Quo fit vt nõ op⁹ sit p̃ceptis ac regulis quãtitatẽ adhibẽdo℞ dimetientib⁹. Naz optima natura quãtũ appetit tãtũ bene cõcoq̃t. Simili mõ natura ip̃a somni metit̃ quãtitatẽ in habẽtib⁹ optimã p̃parationẽ: ac excitant̃ a somno q̃n corp⁹ nõ insup̃ indiget. Quinetiaz ip̃is ita viuẽtib⁹ p̃ excremẽta: aut excretiões alui: vrine: ac toti⁹ corporis nihil cõmittit̃. Illa nãq̧ mediocritas adhibẽdo℞ sana reddit Totius aũt corporis spirationẽ exercitatio moderata efficit salutarẽ. Hi p̃terea fugiãt. s. op℥ excessum oĩm aĩaliũ affectionũ. ire: tristicie. furoris: timoris: et inuidie. Hec eñ remouẽt naturalem cõditionem: corpusq̧ alterãt. Atq̧ rei venere℮ vsus apd̃ Epicurũ null⁹ salutaris habet̃. Sz reuera sanus est ex tanto temporis interuallo: vt corpus in vsu neq̧ sentiat exolutionem: ac lenius spiratiusq̧ redditur. Porro concumbendi tempus est quando corpus diligenter medium fuerit omnium exteriorum intemperierum: neq̧ nimium repletum: neq̧ ieiunum: neq̧ nimium refrigeratum: neq̧ nimium calefactum aut exiccatum: aut humefactum immoderate. Quod si interdum peccet exiguum est peccatum: sed prestat vt repletum calefactum ac humefactum: potius q̃ ieiunum aut refrigeratum exiccatum corpus vtatur concubitu. Ceterum qualitatem vniuscuiusq̧ eorũ que dicta sunt in optima natura eligere oportet. Exercitationis quidẽ in qua omnes corporis partes ex proportione moueantur: neq̧ hec nimium laboret: illa parcius laboret. Cibus autem ac potus maxime moderatus adhibeatur necesse est. Ille enim proprius moderate nature existit. Itidem in alijs dicendum est. Ubi vero corpus ab optima preparatione recedat: non multum tamen cause quoq̧ custodientes sanitatem permutande sunt quod proportione respondeat. Sed cum hec corpora multa sint: de vnoquoq̧ eorum seorsuz agendum est.

¶ De causis quibus intemperies insite custodiuntur quibusq̧ corriguntur et ad habitum optimum perducuntur. Ca. 2.

Corpus igit̃ tẽperamẽto varians: mediocritate aũt partiũ officialium nõ varians duplicem habet formam sanar̃ causarum

Alterã custodientiũ ipsius temperamẽtũ. Alterã pducẽtiũ ad optimã preparationẽ. Cause igitur custodientes temperamẽtũ tm̃ variabunt a causis nature optime cõgruẽtib⁹: q̃tũ toti⁹ corpis temperamentũ ab illa variet. Corpus em̃ calidi⁹ victu indiget calidiori: frigidi⁹ frigidiori: sicci⁹ sicciori: ⁊ humidi⁹ humidiori. Silr̃ mõ copulatim calidius ac siccius: calidiori ac sicciori: ⁊ in reliquis trib⁹ copulis: qđ ꝓportione respõdeat. Utet em̃ materia causarũ recte: qui vires earum insitas agnoscit. verbi gratia. vt mot⁹ media insomnia excretio ⁊ oẽs affectiones aĩales exiccẽt corp⁹. Contraria vero ijs humectẽt. Eodẽ mõ de calefacientib⁹ ac refrigerãtib⁹: studijs: poculẽtis: esculentis: ⁊ vt simpliciter dicetur: q̃ oĩm circa corp⁹ causarũ agnoscit materiã ac vires causis suis vtetur. Similes simlib⁹ adhibẽdo quotiẽs pristinũ corpis libuerit custodire tẽpamẽtũ. Quotiens vero libuerit ꝑmutare: ⁊ ad habitũ ducere meliorẽ: aliđ est causaꝝ genus sanum predictis contrariũ equaliter in diuersuꝫ recedẽs a causis temperatis ac medijs: quas optime nature ꝯgruere docuimus. Calidus em̃ ⁊ siccus vict⁹ nequaq̃ʒ efficiet bene temperatã diligẽter calidius ac siccius tꝑamẽtũ. Sed vict⁹ tãto frigidior ⁊ humidior moderato quãto natura fuerit calidior. siccior q̧ Tale em̃ causarũ gen⁹ natiuas corrigit intẽperies. Alterũ vero qđ est predictum custodit: ac medici vtroq̧ causarũ genere inuicẽ vtũtur. Uerũ corrigere insitam intemperiẽ ex multo ocio opus est paulatim deducendo corpus ad habitũ meliorẽ. Natura em̃ non tolerat subitã alterationẽ. Per negocia vero necessaria in eadẽ dispositione custodire opꝫ. Sed quodãmõ tale causarũ genus custodiẽs appellauim⁹. Forte em̃ rectius dixeris alterãs curaꝫ ⁊ impedimẽtũ insitum corrigẽs appellari q̃ ad vniuersum gen⁹ sanitatis respicientes nõ ad speciales eius differẽtias: quecũq̧ custodiũt sanitatẽ custodiẽtes cunctas cãs noĩauim⁹: siue adeo custodiant sanitatẽ: vt etiã deducãt ad habitũ meliorẽ: sine pristinã corporis preparationẽ tm̃mõ custodiãt ⁊ cõseruãt. Quecũq̧ vero dispositionẽ efficiãt deteriorem morbosas. Ubi igitur omnes corporis partes male temperate similiter sint: similia adhibeãtur subsidia: vbi dissimiliter dissimilia necesse est. Fieri em̃ potest vt ventriculus frigidior iusto existat: caput autem calidius: ⁊ vtrumq̧ proprijs remedijs egeat. Itidem ⁊ aliarum vnaqueq̧ partium aut humidior: aut siccior: aut calidior: aut frigidior moderatoq̧ victu indiget ꝓprio intemperiei. Non igitur equaliter exercebimus omnes tales corporis partes: neq̧ similiter humectabimus et exicabim⁹: aut aliquid aliud tale efficiem⁹. At de his libro de tuenda valitudine latius difinitum iam est.

¶ De causis quibus impedimenta figmenti corriguntur ⁊ vt quattuor corporum discrimina habeantur. Caput. 3.

Cause partium officialium sane partim impedimentorum figmenti partim magnitudinis numeri positionis existunt. In figmento igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partis: et sicubi in ea cauum est per naturã aut ostiolum: aut meatus: aut asperitas quedam: aut leuitas: quotiens excesserint propria mediocritate paruum quidem affecta sana corpora nominantur. Multum vero perpessa dicuntur egrotabilia. Quotiens autem tã tum affecta sint vt offendant operationem: iam egrota vocantur. In quantitate ergo excessus ac defectus ad eas ipsas deducũt differentias. In numero vero excedens aut deficiens quelibet similarium partium aut plures: hoc genere continetur. Item quecunque substantie in nobis preter naturam cõsistunt. Restat aliud genus positionis cuiuslibet simplicis partis: in quo quattuor differentie existunt. Prima inquam optima est. Scda paulum quiddam variat: et ob eam rem sanum adhuc efficit corp⁹. Tertia egrotabilis est vbi multum excessit. At quarta iam egroti corporis vbi plurimum remouetur. Quecunque ergo partes peccant figura quemadmodum blesi: vari: distorti: si recens affecte sint fingendo ac ligando ad habitum naturalez reuocantur. Si duriores effecte sint corrigi minime possunt. Eodez modo quecunque pecant cauo similiter increscentes corriguntur: vbi perfecte sint emendari non possunt. Itaque deligatio ac quies parum efficit cauum: functio partium ac spirationis cohibitio magnum. Simili modo ostiolum aut meat⁹ quotiẽs fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficere solent. Maiores efficiunt partes motu naturali simul cum moderata frictione et alijs quecũque plus sanguinis trahere assolent. At partium deficientiũ quecunque ex sanguine gignũtur nequaquam impos emendatio est. Quecũque vero ex semine creantur ppe impossibilis est. Veruntamen interdum loco earum alia efficias similem habẽtia vsum licebit. At omnium earum natura opifex: medicus minister est. Quecunque vero exuperant numero: sublatio causa sana est. Sed considerandum est in quibus id fieri: aut nequaquam fieri possit: quia si non: commutare tentandum est simili modo positionis vitia emendantur. Ceterum constat: vt duo aut tria sepenumero impedimenta circa vnam partem consistant: quemadmodum in eo qui habebat ventriculum paruum simul ac rotundum ac super septo transuerso positum: peccabat enim in eo magnitudo figmentuz ac positio: qui si frigidior temperamento extiterit ad habitum naturalem reuocari minime potest. Quippe qui ab ipso temperamento ledatur. Cum enim difficulter spiraret repleto ventriculo: parum cibi: et qui non grauet ac multum nutriat bis aut ter in die afferri necesse est. In alio vbi infartio in iecore subinde existeret ob angustiã vasorũ victus extenuans curauit infartionem.

De causis sanantibus solutionẽ continuitatis. Caput. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

SEquens est vt agam nunc de solutione cōtinuitatis que inest simi laribus partibus ac officialibus communis est. ac forte quis non concedet interdum eam inesse integre sanis: quippe que semper affectio sit nequaquam videns similem dubitationem super vnoquoque genere futuram. Nisi enim sensibilis operationis lesio morbum interstingat a sanitate: sed ex qualitate dispositionis tantummodo consideretur assidue affectionis decretum admittas necesse erit cum nemo sit: qui operationes cunctas optimas habeat. Sed hec questio vt pote contemplationem requirens diligentiorem per se seorsum dicato opere tractabitur. De causis corporū cōfecte egrotantium deinceps agendum est ab intemperie petētes initium.

¶ De causis corporum confecte egrotantium. Ca. 5.

DEfiniendum antea est id quod oēs fere medici pretermittunt: vt alie cause sint intemperiei iam confecte: alie eius que preterea conficiatur quemadmodum alie future. Supreme ergo intemperiei: que futura est: cause partim sub ipsa precautionis diligētia: partim sub ipsa sanitatis conseruatione continentur. Prima sub ipsa tantū curatiua collocatur. Intemperiei autem inter vtrāque medie cause sub ipsa precautionis vigilantia: ac curandi rōne collocatum. Morbus enim si iam existat confectusque sit curetur oportet. prohibeatur autem si nondum existat sed futurus sit ex dispositione in corpore. Ubi vero conficiatur: quod confectum est curetur. Quod vero futurum est prohibeatur necesse est. Porro prohibebitur dispositione: qua fieri solet sublata: ac talis dispositio nominatur causa pregressa. Morbus vero qui iam confectus est curabitur dispositione qua primum naturalis operatio leditur soluta: quā egritudinis causam nominamus. Sanatio vero vnam habet ac primam et maxime propriam intentionē dispositioni que est soluendam cōtrariam. Hoc enim genere omnes cause efficientes sanitatem continentur: particulatim pro natura dispositionum contrarie eligantur cōueniet. Itaque calide dispositiōi frigida cā contraria est: frigide calida: et in alijs eodem mō dicendū. Si enim quicquid est preter naturam: immoderatū est: quicquid vero per naturā moderatū: quodlibet immoderatum ab immoderato contrario ad habitū naturalē reuocet necesse est ac cōstet vt calidū ac frigidū potentia non ipsa imaginatione sumendū sit. Intelligo potentia tale quod proprie vereque tale est. Ipsa aūt imaginatione quod primore sensu tale eē videatur: sed vere tale minime sit. Sed quonāmodo talia cognosci cōueniat libro de simplicibus medicamentis perpensum iā est. Ad inueniendas igitur causas sanas in morbo qui iam confectus est: docēdi via vtendum est qua talia potentia interstinguantur ab his que imaginatione talia videntur. In morbo vero qui preterea cōficitur: ea ipsa docendi via vtendum est atque etiam ea qua morborum cause parue stinguentur. Fingamus putridis humoribus accēdi fe-

brem indicatio in his est alteratio euacuatioq₃. Alteratio quidē se dans putredinē manente causa. Euacuatio omnē de corpe educēs substantiā. Sed p̄dicta species alterationis cōcoctio est: quā a nō nullis causis fieri cōuenit inuenientes in illis an habeamus ita sanorū cognitionē. Euacuatio efficitur sanguinis missiōe clisteri vrina rspiratiōe p̄ cutē atq₃ ēt auocādo deriuādo ad aliū locū. hoc genere cōtinentur mouere mēstrua: aperire mariscas: purgare ex naso palato inueniētes materias q̄bus qualitate rq̄titate r mō vsus adhibitis euacuatio efficiat: in hac artis parte causas sanas inueniemus: ac de modo inueniēdi tales causas libro de curādi via r ratione dictū iā est. Simili mō rp alias tres intēperies. Etenī vnū cō muneq₃ habēdo p̄ceptū vnāquāq₃ causam efficientem excidere. tū aūt ire ad egritudinē: q̄ cōfecta est: causarū sanarū inuētionē adipiscemur. Itidē per intēperies cōpositas simpliciū cōpositio p̄cepta sanitatis indicabit: si studuerimus vt magnitudini intēperiei q̄d p̄portione respōdeat: cā sana peruestigetur: verbi gratia: si q̄s decē numeris recessit a naturali in dispositionē calidiorē septē in siccior: cā sana per talē dispositionē decē numeris recedat in habitum frigidiorē. septē in humidiorē op₃. Si igitur tale medicamentū affecte parti adhibeat tāto frigidi⁹ ac humidi⁹ erit quātū indicatio p̄cipit. at vbi ps affecta posita fuerit in p̄fundo molliri op₃: tale efficere medicamentū quo minus in itinere pri⁹ exoluatur. Si igit op⁹ sit medicamēto calidiore moderato nō solū tāto sit calidi⁹ quāto indiget passio: s₃ ex superabūdāti abijciatur id q̄d p̄pter positionē fuerit necessariū. Si frigidiore nō simpliciter tāto frigidi⁹ efficere op₃: s₃ etiā materiā cōsiderare necesse ē. Si enī crassior fuerit nequaq₃ p̄funde admodū penetrabit s₃ ecōtrario efficiet cōdēsando cutē. Si vero tenuior fuerit fieri poterit vt p̄funde admodū se insinuet. Itidē in humefaciētibus rexiccātib⁹ crassior ac tenuior substantia sumēda est: ac ab affecte partis positione indicatio sanā vestigat causam: quemadmodum hoc loco definitum iam est.

A figmento vero ac positiōe quotiēs emissacula sensibilia habeat peruia tendentia aliorsum: aut quotiens nihil eiusmodi habeat. Emissacula igitur deferētia in membra p̄cipua aduocabimus ac in non p̄cipua mēbra irritabimus. Cōstatq₃ vt sanatio efficientiū intemperiem causarum: per euacuationem existat. Ipsarum enim intemperierum tantummodo alteratio sanatio est. Ceterum vbi soluatur continuitas sanationis intentio vnio est: que inq₃ in partibus officialibus impossibilis est. In similaribus vero non semp̄ possibilis est. Sed in quibusdā vt in carnosis agglutinatio sanatio est: nec interest vbi libeat appellare cohalitum. At qui ipsam antecedit: quotiens vulnus grande extiterit: adductio dissidentiū partium: que sub ipso figmenti genere cōtinuetur. Ut vero deligatio adducens dissidentes partes stabilis maneat: rhabende ac su-

ture vtiles sunt. Natura autem agglutinat dissidentes partes: ac pristinam reddit vnitatem. Medici vero officium est in primis vt est proditum adducere in vnum dissidentes partes: deinde custodire quemadmodum adducte sunt. Postea prouidere quominus inter labia aliquid incidat: ac demum ipsam partis substantiam sanam custodire. Primum ac secundu3 quonãmodo facere liceat dictum iam est. Tertium adducendo partes dissidentes fiet si nihil extrinsecus incidere sinamus: quemadmodum sepenumero pilus: aut oleũ aut alius humor cadens inter partes agglutinãdas ear3 prohibuit vnionem. Postea vero tempore sequẽti tertia intẽtio pficitur: si materia effluat. Effluet aũt materia incidendo ac cõgrue figurãdo. Porro substãtia mẽbri sana custodiet p ea q̃ mediocriter exiccent: atq3 hec curatio est solutiõis cõtinuitatis in mẽbro carnoso quotiẽs ipsa p se sola existat. Qd̃ sicui alteri pmiscet morbo plures indicationũ intẽtiones hñtur: quas deiceps docebimus: vbi de cõpositis aut incõplexis pceptis agem⁹. Hoc loco ad reliquas cõtinuitatis solutiones eundum est.

De fractura. Ca. 6.

Fractura ergo ꝯtinuitatis solutio in osse est: que inquam curari non potest quantum ex prima intentione est: sed secundo quodãmodo curari aliquatenus potest. Prima igitur intẽtio vt in vnũ coalescat: fieri minime potest propter duritiem partis. Scd̃a ꝟo deligatio ẽ: quã facere potest porr⁹. s. toph⁹ lapis ligat⁹ circa fracturam. Porus. i. tophus lapis inquãtum ex materia ꝛa natura efficitur cõis cum ceteris est. Inquãtum vero prope formam ossis ex alimẽto illius fieri debet. Ceterũ molle ac puerile os coalescere potest. Sed raro huius affectionis generatio est: sine implicatione aliorum. Nam magna ex parte musculi adiacentes simul cũ alijs corporibus patiuntur effracto osse. Quocirca curationis intentio duplex est. Altera in osse: altera in corporibus q̃ circa sunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partium carnosarũ dictum iam est. De fractura hac parte agendum est. Cum igitur affectionis sanatio ex porro. i. topho lapide sit: proprio ossis alimẽto opus est. Cuius excrementu3 ad pori idest tophi lapidis generationem subijciatur nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate sit: necesse est ꝛob eã rem sanguis talis ac tãtus eo ducẽdus est: quali quãtoq3 porus. i. tophus lapis fieri possit. Cunq3 ille effluat⁹ p fistulas effracti ossis ꝯsiderare ꝯuenit ipsius quãtitatẽ ac qualitatẽ ꝛita ducere sicciorẽ aut humidiorem. S3 de his oĩbus libro de curãdi via rõne diffusius dictum iam est.

De pũctione nerui ac tendonis. Ca. 7.

Nerui: preterea ac tendonis punctio propter exuperantẽ sensum ꝛ quia pars continua origini est prompte aduocare potest conuulsionem: maximeq3 quotiens nihil possit foras efflari: oc

cecato vulnere cutis. Igitur aperire opꝫ ac siccare: materia tenuio re: que se insinuare in profundum possit vsqꝫ ad neruum vulneratũ. At de hoc libro de curandi via ⁊ ratione satis iam dictuꝫ est. Ha ctenus de simplicium dispositionum causis sanis.

¶ De implexu dispositionum Ca.8.

De implexis deinceps agendum est. In vlcere ergo implica tur in primis quidem cauum quam non aliam dispositionẽ sed vlceris differentiã esse existimant. Est autem non vlceris diffe rentia: se d alterũ genus totius morbi in quo substantie corruptio facta est. Itaqꝫ sanatio duplici affectu duplici eget intentione. Nam continuitatis solutio vnionem substantie corruptio gene rationem requirit ac generationis intentiones paulo ante expla nate iam sunt. Quinetiam rerum natura ostendit: vt in primis talem sanare dispositionem deinde venire aggredi opus sit. Quo tiens ergo pars inanis repleta fuerit: vlcus vero equale extiterit alteram intẽtionem auferri contingit. Interposita enim recens ge nita carne inter vlceris labra: partes vniri diffidentes impossibile est. Sed aliam intentioneꝫ curationis inuenire oportet. Inuenimꝰ autem si naturam ipsam consideremus partis cui per naturã inest tegi cute. Igitur a nobis efficiendum est. Quod si impossibilis in tentio est: simile aliquid cuti. i. carnem cuti subsimilem efficienduꝫ. Talis vero siccior atqꝫ astrictior est. Quocirca siccantibus ac stri gentibus medicamentis minime mordentibus cobalescendo vlce ri opus est. Nec secus vbi sordes affuerint intentio est detergere. Medicamentum vero salutare detersorium est. At de his libro de medicamentis dictum iam est. Quinetiam vbi inflammatio que dam: aut effractio: aut durities: aut tumor ex vlcere fatiget: illa prius curari predicta via oportet. Itidem si quid vlceri affluat sa nandus antea fluor est. Eodẽ modo si intẽperies quedã in vlcere affligat: intẽperiei auxilia antea adhibenda sunt: sed de his satis.

¶ De curatione figmenti. Caput .9.

De figmento deinceps agendum est quod in plures differen tias secari potest. Sed ab euidenti incipiendum est: quod ex figure mutatione efficitur. Corporis igitur si increscat figura mul tarum partium corrigi potest: sin increuit emendari vlterius non potest. Intentio autem in his que curari possunt: in diuersum ab ducit distorsionis. Quod si fractura non recte explanata alicuius membri figura peccet contracto iam poro idest topho lapide. Si preterea porus idest tophus lapis recens fuerit: effringendo rur sus recte fingere: deinde inducere porum idest tophum lapidem oportet. Infartio preterea hoc genere morbi continetur. Ubi igi tur ab humore crasso ac glutinoso efficiatur: vnam habebit inten tionem contrariam affectioni: intelligo infartionem. Causa au tem sana detergens atqꝫ incidens medicamentum existit: vbi a ster core duro efficiatur opilato intestino. In primis quidem habebit

duritiei emendationem ex humido ac pingui clysteri: deinde euacuationem ex acriori. Ubi vero a calculo in vesica efficiatur tantisper propellendus est. Gratia vero omnimode curationis: ex incisione conuellendus. Ceterum humoris preter naturam contenti sanatio omnimoda euacuatiōe efficit: quemadmodum in purulentis. Sed immoderata repletio immoderata euacuatione discutit quemadmoduz sanguine in venis condito. Simili modo si quibus in ventre aut intestinis aut arteria: aut pulmone pus: aut sanguis continetur omnimoda indiget euacuatione. Quibus vero plus cibi aut potus adhuc recentis continet euacuatio sanatio ē. Quecūq̄ q̄ i pulmōe aut thorace ꝯtinet cū tussi euacuatio ac cum medicamentis extenuantibus fieri debet. Quecunq̄ vero in iecore: aut venis: aut arteria: aut renibus: aut per vrinam: aut per aluum euacuari conueniet. Per vrinam quidem adhibitis medicamentis vehementer extenuantibus. Per aluum vero adhibitis medicamentis trahentibus atq̄ aperientibus. Quecunq̄ in ventre superiore continentur vomitu. Quecunq̄ inferiore deiectione euacuanda sunt. Quecunq̄ sub cute incidendo: purendo aut adhibitis medicamentis perurentibus. Simili modo quecunq̄ in cauo aliquo naturali conduntur velut in thorace. Et vt semel dicatur: eorum que preter naturam in quibusdam partibus continentur intentio sanationis sublatio est. Talia inueniuntur partim ex ipsa dispositione: sed magna ex parte ex ipsis locis affectis. At quecunq̄ preter naturam sunt rōne asperitatis ducunt ad habitū naturalē per leuitatez. In osse quidē radēdo. in arteria vero aut lingua leuigando adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinosis. Porro quecunq̄ recedunt a natura sua ratione leuitatis asperitas naturalis inducenda est ex medicamentis admodum detergentibus ac paululum reprimentibus. Uerum quotiens infartio aut angustia alijs comitetur morbis: hi prius curandi sunt. Ceterum in libro de morborum differentia dictum iam est: vt dicte dispositiones inflammationi ac duritiei: tumoriq̄ ⁊ siccitati interdū immoderate: et item prauis figuris continentium corporum sepenumero comitētur: quemadmodum quibusdam tumoribus corporum que circa sunt. Quod si inuicez quidem talium morborum implicantur: indicationes varias obtinebunt. At sufficiat super vno veluti exemplo facere orationem. Nam de his omnibus libro de curandi viā ⁊ ratione latius ꝑpensum iam est. Subijciatur ergo sanguinis multitudinē cuidam parti affluere: ita vt vasa in parte illa extendantur: non maiora solum: sed etiam minora: que antea effugiebant visum: nunc apparentia quia repleta sint: quēadmodū in oculis perspicue cernitur interdū ꝓpter albedinē tunicule: ac pars est vt alia vasa que nō vident extendant repleta: nondum tn̄ apparētia ꝓpterea q̄ exigua sunt. Sane materia resudās ex vasis effūdit: aut etiā aliq̄d effusum iā est ad iterceptas sedes inanes. Huis

igitur affectio intentionem habebit euacuationem. Cum affectio fit: quia pars immoderate repleta fuerit: necesse est excrementum euacuetur: aut recurrendo aut per ipsam affectam partem. Recurret igitur: aut pellendo: aut trahendo: aut transmittendo: aut aliquo horum: aut omnibus modis euacuando. Per ipsam vero partem euacuabitur: aut perspicue et euidenter: aut in vapores extenuatum. Si igitur totum corpus fuerit repletum per ipsum affectum: locum euacuare minime conuenit. Si enim incidendo ac secando euidenter euacuemus: inferentes dolorem plus materie attrahemus propter dolorem. Si vero calefacientibus discutere aggrediamur: trahemus per calorem magis ad affectam partem quam discutiamus. Quod si rursus liceat cogere: vt materia que fluxit recurrat: corpus vtpote plenum nequaquam admittet. Ut ergo ambo hec fieri possint totum corpus euacuare oportet: aut omnino auocare ad alium locum materiam que in partem affectam influit: atque ita efficiendum vt de parte affecta prius expellatur quo fieri potest per loca ampliora. Nam euacuatio propinquior est. Euacuabimus autem de parte affecta. si reprimamus aut refrigeremus. Sed etiam loca euacuata ad se attrahunt. Idem enim libro de viribus naturalibus diffinitum iam est. Et transmittent vasa corroborata reprimentibus medicamentis. Si igitur cuncta ita recurrant res bene se habet. Si quid autem in parte remanserit: coniiciendum est glutinosum existere aut crassum. Proindeque stipatum vehementer. Quinetiam fieri potest vt nequaque tale sit: sed ad interceptas sedes effusum. Id igitur per locum affectum euacuari necesse est adhibendo medicamenta repellentia. Porro euacuabis potissimum: si in locis interceptis conieceris aliquid contineri scarificando pariter ac discutiendo medicamentis. Sed cum omnia medicamenta discutientia calida viribus existant mordent quotiens immodice calida fuerint. Cauendum igitur est a nimis maximeque quotiens affecta pars summotenus fuerit: non parum enim dolebit. Si locus simul fuerit affectus ac mordeatur: omnisque dolor irritat fluctiones: modice ergo calidum sedat dolor: maximeque si humidum extiterit. Ceterum sufficit discutere positam summotenus materiam quamquam discutiens medicamentum vehemens minime fuerit. Quod si summe partes imperpesse penitus existant. Quod autem indiget euacuatione fuerit in profundo: intendere atque augere opus discutiens medicamenti caliditatem: quia periculum foret ne prius exolueretur quam iret in profundum: non tamen afficeret summas quas tanget partes: vtque minime affecte sunt. Quocirca ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris acriorisque vsum: cum summe partes admittant ac profunde indigeant. Hanc itaque expositione duximus indicationem. Deinceps consideremus si quid restet ad curationem. Uidentur enim non pauca restare affectarum partium in quibus est excrementum fluctionis. Quedam ergo partes rare: laxeque: et molles natura sunt: alie densere astricte ac dure. Priores ergo facile euacuantur: alie acrioribus egent euacuantibus. Item tenuioribus: ac

multo magis id fieri debet: vbi in pfundo ponunt. Atq; hec rursus alia indicatio erit a substantia affecte partis alia ducit a figmēto si mul ac positione. Subijciat enī in iecore pdictā esse dispositionē in angustis finib⁹ vasorū stipatis hūoribus: aut glutinosis: aut crassis aut multis: nōne pròptū erit esculētis aut poculentis extenuātibus Crassitudinē qdē in primis simul cū lētore facere tenuiorē: mor non p inuisibiles: atq; angustas vias: sz amplas materiā nocuā euacuare. Ampliores ei in iecore vene quēadmodū plurime sunt: ac desinūt he in gibbo ad venā cauam: ille in simo ad portā. Quocirca facillimū erit vtrouis loco stupentur hūores pròpte euacuare trahēdo in ventrē humores quicunq; in simo: per vrinā vero quicunq; in gibbo cōdantur. Ceterum alia indicatio ducitur a iecore: cuz sit initiū venarū cum enī nō seipsum solum quemadmodum multe animalis ptes solent gubernare: sz influit vires venis: periculum est quotiēs probibeam⁹ ipsius firmitatem rigādo aut laxando cataplasmatib⁹: in pmis iecur ipsum debilitare circa actionē ac debiles venas cūctas efficere: quapropter pmiscere reprimēs aliqd medicamētū curādo ipsum necesse est. Sz cū pfunde admodū positū sit periculū est ne vires medicamēti reprimentis exoluant nisi manu ducat ab aliq alia materia tenuiore: qualis aromatū est. Ac recti⁹ est si ipsuz reprimēs medicamētū statim aroma extiterit insitas enī habēdo duas qualitates acvires vehemētius operabit. Ubi igit superuacuus humor fuerit euacuat⁹: ac mēbrū habeat naturalē humorz mediocritatez: cōsiderari oportet nuz qualitatē aliquā fluctio intulerit: vt si pituitosa sit frigiditatē: si biliosa caliditatē: vt hac sublata sanā partez integre efficiam⁹. Curabim⁹ vo cōtrariā imprimētes qlitatē quēadmodū dū de curatiōe intemperiei ageret docuim⁹: quāto aliquid calidi⁹ extitit tātū refrigerādo: quo fit vt necessariū sit cognoscere naturalem ipsi⁹ tēperiem. Nā quo pacto scire possum⁹ quāto natura calidius fuerit: aut quando calefacere desinas. Non cognoscentes enim mensuram naturalis caliditatis fieri minime potest vt abundes copia medicamentorum calefacientium aut calefacere desinas.

¶ De morbo numeri. Ca. 10.

Sed cū de his abūde dictum iam sit: tempus est vt ad egritudines morbi veniamus. Cunq; duplex earuz differentia sit: in quibus pars quepiā deest: eā efficere intētio est subseruiēdo scilicet nature quō antea diffinitū iā est. In quibus exuperat eam excidere vel gladio vel igne vel medicamento perurente propositum est. Cūcta igitur hec fere sanare possibile est. Cuncta autem gignere impossibile est quemadmodum libro de semine docuimus. Quedā vero roz si ea impossibile est gignere: possibile tamen est aliquid alteruz facere. Ergo loco eius substātiam aliam efficere possibile est: vt in quibus pars quepiam ossis integre sublata est; substantiam alterā

loco eius diffidentem ab osse: carneqꝫ. Que vero loco eius gignitur
substantia caro est. Tophi lapidis institutione consistens: aut
tophus lapis carnis institutione consistens ac tempore procedente
topho lapidi simillima efficitur. Inter initia vero carni subsimilis
potius habetur. Ceterū quauis arte sublata neqꝫ eādē substantiaꝫ
ſm speciem: neqꝫ similē efficere possumus. Tertia intentio honesta-
mentum quoddam inuenit: vt in mancis. At hoc genꝰ eandem cum
quantitate init rationem. Quod enim circa nature dispositionem
versatur illi propinquat. Quod autem genere preter naturam est: il
li tantummodo dissidet: in quo prima quidem intentio sublatio est
Si ꝟo impossibilis sit: sequēs est vt trāsferat: quēadmodū ꝑ suffusio
nes. Porro q̄cūqꝫ nō in totis partibꝰ: sꝫ partibꝰ partiū desunt: aut
exuperāt: si desint: reficiēda sunt gn̄atiōe. si exuperēt: excidēda aufe
rēdaqꝫ sunt. Ita fit vt neqꝫ alia intētio: neqꝫ species alia medicamē
toꝝ genere sit. Sed ad aliud causarum salutarium genus eūdū est:
qd̄ positionis impedimenta emendat: vt luxationes intestinoꝝ ac te
stium. He fiunt aut quia violenter tenduntur: aut pelluntur: aut
quia membrum continens laxatur aut effringitur. Quocirca cu-
ratur partim quia econtrario tenduntur aut in diuersum pellunt:
partim qꝛ membrum continens angustius efficiatur. Sed qua via
particularia quis vestiget precepta: libro de curandi via ꝛ ratione
perpensum iam est.

¶ De precautione. Ca. II.

SEquitur vt dicamus quecunqꝫ in precedenteꝫ distulimus ora
tionem: hāc medici nominānt precautionem. Verum triplex cor
porum differentia est. Quoddam enim integre sanum est. Quod-
dam nō integre. Aliquod vero egrotat. Primum igitur genus sub
sanitatis conseruatione continetur: ac duplex est vt antea docuimꝰ.
Secundum ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis
diligentiā relegatur: atqꝫ totū hoc genus in humoribus potissimuꝫ
consistit: quos minime conuenit glutinosos esse: neqꝫ crassos: neqꝫ
multos neqꝫ admodum calidos aut frigidos: neqꝫ mordaces: neqꝫ
putres neqꝫ venenosos. Increscentes enim causa morborū consistūt
Increscunt autem interdum ab eadem causa que eos primum ge-
nuit. Est quando se inuicem in corpore alterant. Intentio vero sa-
nationis horum duplex est: alteratio. euacuatioqꝫ. Alterantur igi-
tur: aut ab ipso corpore concocti: aut a quibusdam medicamentis
in quibus continentur medicamina curantia venena animalium
venenatorum. Item medicamina venenosa permutant. Euacuan-
tur autem a medicamentis admodum calidis: ac purgatione: ꝛ cly
steri: ac sudore: ꝛ vomitu. Atqꝫ he cōes euacuatiōes existunt. Prope
vero ex locis in quibus colliguntur consistunt quēadmodum tertio
ꝛ quarto volumine de tuenda valitudine diximus dum de disposi-
tionibus laboribus ꝛ annexis agcremus. Euacuantur enim prom

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ptius si in primis venis sint per aluum. Si in iecore per vrinã. Si in habitu totius per sudorem: queadmodum si in capite existant per palatum: aut nares: au pervtrumque meatuz. Si in thorace: per fauces simul ac tussim. Si in renibus aut vesica per vrinã. Ceteruz materia auocat pmiscue ab oib⁹ partibus. Indicatio est vt ad loca que maxime longinqua. Deriuatur vero ad loca vicina. Quecunque ergo curãt tales dispositiões: salutares causas appellamus queãdmodũ que augent morbosas / ac neutras: quecũque nec ledũt: neque iuuant: ac fieri potest: vt eas ne causas quidẽ nominẽt: queãdmodũ plerique sophiste cõtemnẽtes quidẽ inuestigare differẽtias rerum: plurimũ tẽporis in sermonib⁹ cõterẽtes. Sz aduersum eos alibi diffusi⁹ disputauim⁹. At precauendi ars ita se habet.

¶ De modo recreandi corpora. Ca. 12.

Deinceps de mõ recreãdi reficiẽdique corp⁹ agẽdũ est. Sz: quã boz dispositio sit: et a quib⁹ causis ad habitũ nature reuocet: summatiz hoc loco dicet. Dispositi o igit talis est. Sanguis quidẽ bon⁹ ac exigu⁹ est. Itẽ spũs vitalis noie: et aialis. Itidẽ se habẽt ptes ipse solide sicciores: pinde vires corz debiliores existũt et ob eã rẽ vniuersum corp⁹ frigidi⁹ est. Porro cause salutares hmõi corrigẽtes dispositionẽ vt semel dicat: sunt quecũque celerẽ quidẽ ac securã efficiũt nutritionẽ. Particulatim vero motu moderato: ac cibo: potu: somno. Genera motuũ sunt: gestatio: deambulatio: frictio: balnea. Ac multo meliora sunt si paulatim fiant: et actiones solitas paulatim attingant. Cibus inter initia humid⁹: ac cõcoctio facilis esse debet: nec frigidus procedente tempore magis nutriens: potus idoneus: vinum est etate moderatum ac purũ et splendidum aut album aut subflauũ: ita. vt odore suaue moderate gustui sit: neque ex toto aquosuz nec vehemẽtẽ aliquã indicans qualitatẽ: neque dulcedinẽ neque acrorem nec amarorẽ. At de his queãdmodũ diximus pauloante libro de curandi via explanatum iam est. Hoc loco non decreuimus docere omnia particularia: sed capita rerum tantummodo percurrere: de quibus alijs libris latius disseruimus quos scribẽs quot quidem sint finem faciam orationi.

¶ Quo ordine libri legendi sint. Ca. 13.

Itaque supra dictũ iam est: vt alius liber sit in quo de statuẽda medendi arte tractemus. Hũc duo alij de statuendis artib⁹ antecedũt. Sz hi si cũ eo quẽ nũc absoluimus summatim sunt effecti. Illi vero hunc ordinẽ habent. De elementis Hyppocratis vn⁹ liber est. Deinde tres libri de temperamẽtis. Quorũ duo de animalium temperamentis. Terti⁹ de tẽperamẽtis medicamẽtorũ exposuit: et ob eam rem librum de viribus simpliciũ medicamẽtoz non bene intelliges: nisi tertiũ de tẽperamentis diligẽter euolueris. Ali⁹ preterea liber paruus est sequens duos primos libros de temperamentis qui de inequali intemperie inscribitur. Itidem alij parui

sunt. Alter de optima corpis preparatione. Alter de bono habitu. Porro alius liber est in tria volumina diuisus q̄ de virib⁹ naturalibus est: quē post duos libros de tꝑamentis: aut etiā post librū de elementis euoluas licebit. Post hūc in multis libris de actionibus aīalibus disputamus. Cūq; ad eoꝝ demōstrationes nō parū conducat ex dissectione: cognitio in ea primū exerceri opꝫ. Atq; vtilissimi sunt cōgressus dissectionū: etiā alij plures libri vnus quidem de discordia dissectionū: aliter de dissectione defunctoꝝ: q̄bus deinceps existūt duo alij de dissectione viuentiū. In alijs q̄busdā particulatim instruendis discipulis fecimus dissectionē ossium musculorum: neruoꝝ: atq; venarū: ⁊ arteriarū. Item aliqui libri alij ex quibus est alius: in quo differit vtrū sanguis per naturam in arterijs cōtineat. Ceterū alij indicantes actionē eaꝝ. Duo q̄dē sunt de motu musculoꝝ. Tres ō thoracis ac pulmonis motu. Quib⁹ deinceps est liber de causis spirationis. Quibus sequit liber de voce. de parte animi ac ꝟtute que princeps est: ⁊ alijs oībus. Quecunq; de naturalibus ⁊ aīalibus actionibus q̄runt: multis editis voluminibus docuim⁹. Que de Hyppocratis ac platonis decretis inscripsimus. Eodē cōsiderādi genere cōtinent libri de semine seorsum editi. Itē libri de dissectione Hyppocratis: q̄bus oībus liber de vsu ꝑtium sequitur. In denotationē preterea morboꝝ liber de locis affectis et venis: liber de pulsibus vtilis est: quo loco etiā presensiones docemus. Antecedūt preterea librū de pulsibus duo alij libri. Alter de vsu spirationis: alter vsu pulsuum. Liber preterea de pulsibus in quatuor partes distributus est. Prima est de differentia eorum. Scđa de dinotatione. Tertia de causis pulsuū. Quarta de presensione pulsuū. Ex eodē genere est liber qui scribitur de instituendis discipulis de quo artē aut de pulsibus cōpendium inscribā. Utiles preterea sunt ad hanc considerationem libri de pulsibus aduersus archigenē: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad p̄sensiōes est liber de iudicijs: hunc precedit liber de diebus decretorijs: quin etiam de aspirationis difficultate in cognitionē p̄sentis dispositionis ac presensionē futurorū maloꝝ aut bonorum: circa egrū vtilis existit. Hi igitur omnes libri: ac cū eis alij quidā sunt libri singulares: quos euoluere vsui est. Qualis est liber de causis ꝓcatarticis ac liber de peritia medicinali: ac liber de victu extenuāte. Itē liber de mittēdo sanguinē aduers⁹ erasistratū. ac liber de tumorib⁹ p̄ter naturā. Itidē liber de nimietate: ⁊ alij istiusmōi. Ueꝝ maxie necessarij sūt ad curādi viā ⁊ rōnē liber de morboꝝ differētia: ac de diuersitate accidētiū: ac terti⁹ liber ī quo morboꝝ cās docuim⁹: a q̄bus alij tres existūt: accidētiū cās enarrātes. Libri de simpliciū medicamentoꝝ virib⁹ sunt quoꝝ āntea fecim⁹ mētionē. Itē libri de ꝯpositione medicamētoꝝ; quibus libri de curādi via ⁊ ratione sequunt priuatim scripti atq; etiā libri de tuenda valitudine. Ceterum vt ante

exerceri oportet in libris de demonstratiōe eū q̄ sit artem medēdi rationabilem professurus: libro de optima heresi diffinitum iam est. Ceterum de alijs libris ac commētarijs: quos scripsimus minime necesse est hoc loco persequi. Nā de hisoib⁹ alibi dicturi sum⁹: forte vno: aut duobus libris editis habituris inscriptionem.

¶ Explicit Galeni Ars parua.

¶ Liber canonis Primus quē princeps Aboali Abinsceni de medicina edidit. trāslatus a magr̄o Gerardo cremonensi in Toleto ab arabico in latinū.

¶ Verba Aboali Abinsceni.

In primis deo gratias agam⁹ sicut sui ordinis celsitudo ⁊ bn̄ficij ipi⁹ multitudo meret: cui⁹ misericordie sup oēs pphetas existūt. ¶ Et post dicā q̄ q̄dā de melioribus amicis quos hr̄e video: cui in oīb⁹ p q̄b⁹ me depcat⁹ fuerit satisfacere debeo: de re quā possum: me rogauit vt ei librū de medicina faciā eius regulas vl̄es ⁊ particulares taliter comprehēdentē vt explanatio cū breuitate in eo cōiungat: ⁊ scd̄z plm afferā q̄ntū est afferēdū de declaratiōe in v̄bis paucis. Q̄ð eq̄dē cōcessi. Et mihi placuit vt in p̄mis loquerer de cōmunib⁹ ⁊ vniuersalib⁹ vtriusq̄ partis medicine theorice vʒ ⁊ practice. ¶ Postea vero loquar de vniuersalib⁹ iudicior̄ū virtutū medicinarū simpliciū Et post hec de particularib⁹ eorūdē. ¶ Deinde loquar de egritudinib⁹: q̄ in vnoquoq̄ cōtingūt mēbro. Pri⁹ tn̄ icipiā ab anathomia illi⁹ mēbri ⁊ ei⁹ iuuamēto. De anathomia eñi simpliciū mēbror̄: ⁊ similiter iuuamētis: in libro p̄mo vniuersali iā tūc locut⁹ ero. Cū autē mēbri anathomiā cōsummauero: in cōplurib⁹ locis demōstrare incipiā quomō ei⁹ cōseruet sanitas. Deinde sermone absoluto ostēdā ei⁹ egritudines vniuersales ⁊ cās: ⁊ semitas cognoscēdi eas: ⁊ vias eas medicādi in sermone ēt vniuersali. Postq̄ aūt has res vl̄es expleuero ad egritudines redibo pticulares: ⁊ in cōplurib⁹ ear̄ ēt demōstrabo in p̄mis iudiciū vl̄e in ei⁹ diffinitiōe ⁊ ip̄is causis ⁊ significatiōib⁹ Deinde ad iudicia reuertar pticularia. Post ostēdā regulā vl̄em in medicādo deide descēdā ad medicādū pticulariter cū vnaquaq̄ medicina simplici aut cōposita. Ad illud autē qð pri⁹ dicā de iuuamēto medicinarum simplicium in egritudinibus in libro medicinarū simplicium in tabulis pictis quas bonum est fieri: sicut in disciplinę modo aspicies cum ad ipsum puenies: nō reuertar ad dicendū nisi modicā rē. De medicinar̄ quoq̄ cōpositar̄ q̄ mihi videbunt in antidotario meli⁹ ponēde in iuuamētis: ⁊ q̄mō misceant: vsq̄ ibi loq̄

v

dimittam. Placet aũt mihi vt postq̃ hunc librum consummauero: alium librũ componam de rebus particularibus in quo sit proprietas nominandi egritudines: que cum accidunt non sunt vni eidem mẽbro ꝓprie in quo ẽt de pulchritudine loquemur: ꝛ vt in hoc libro eo calle ꝓcedaꝫ quo in libro particulari qui est ante ipsum processi. ❡ Quod si mihi deus auxiliatus fuerit: ꝛ hũc cõsummauero librũ: addã postea ĩ vno libro antidotariũ. ❡ Nõ est aũt bonũ vt hui⁹ libri plurimũ nõ sit apud vnũquẽq;: ꝛ in ei⁹ memoria q̃ hui⁹ doctrine nomine vocari ꝛ ꝑ eã lucrari desiderat. Min⁹ nãq; qḋ medico necessariũ est ꝯprehẽdit. Qḋ ṽo sup ipm auditũ: incõphẽsibile est. ❡ Qḋ si de⁹ meũ ꝓlõgauerit terminũ: ꝛ scḋa successerit fortuna: me ad alia ꝑparabo. Nũc aũt cõponã librũ quẽ in q̃nq; sic diuidã libros.

❡ Fen prĩe: Doctrine prĩe: Libri primi de diffinitiõe medicine. Cap. j.

Dico q medicina est sciẽtia q̃ hũani corpis dispositiões noscunt ex pte q̃ sanat: vel ab ea remouet: vt habita sanitas cõseruet ꝛ amissa recuperet. ❡ Potest aũt aliq̃s dicere q medicina diuiditur in theoricã ꝛ practicã: ſꝫ tu totã ipaꝫ posuisti theoricã cum dixisti q est sciẽtia. ❡ Nos aũt respõdebimus ꝛ dicem⁹ q artium q̃dda est qḋ est theorica ꝛ practica. Et de philosophia q est theorica ꝛ practica. Et de medicina dicit q est theorica ꝛ practica. ❡ In vnaquaq; auteꝫ harũ diuisionũ aliḋ volum⁹ dicere cũ dicim⁹ theoricã: ꝛ aliud cũ dicim⁹ practicã: nõ tñ nobis necesse est declarare diuersitatẽ que inter eas existit nisi in medicina. ❡ Cũ ergo de medicina dixerim⁹ q ei⁹ est theorica ꝛ ex ea est practica: nõ est existimãdũ q velimus dicere q vna diuisionum medicine est scire: ꝛ altera operari: queadmodũ multi hunc locum perscrutantes existimant. ❡ Sed debes scire q illud qḋ volum⁹ est aliḋ et q nulla duarum diuisionum medicina est nisi scientia. Sed vna earum est ad scienda principia. Et altera ad sciendũ operandi qualitatem. Post ṽo primã eaꝝ nomine sciẽtie aut theorice appropriauim⁹: ꝛ alterã appropriauim⁹ nomine practice. ❡ Per theoricã ṽo ipsius volum⁹ q qñ eã sciuerim⁹ sciẽtiã tñ acquirem⁹: ita q in declaratiõe qualitatis operatiõis nos nõ immittem⁹. Sicut dicit in medicina q genera febriũ sunt tria: ꝛ cõplexiões sunt nouẽ. ❡ Et ꝑ practicã ipi⁹ volum⁹ nõ operationẽ in effectui neq; laboreꝫ notionũ corporearũ: sed diuisione operationis medicine: que cum eam sciuerimus: auxiliabitur nobis ad inquirendum sciẽtiã vel sentẽtiã: ꝛ ipsa scientia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur in medicina q apostematibus calidis adhibenda sunt in principio que repellant ꝛ infrigident ꝛ inspissent: ꝛ postea repellentia cum resoluentibus tẽperabimus. Et post statim. Postea in declinatione sufficienter mol

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lificantia resoluētia. Preterq͝ in apostematibus que sunt de materijs quas membra expellunt principalia. Hec igit doctrina i sentētia tibi auxiliaẜ. Et hec sententia est declaratio quātitatis operationis. ¶ Cūq͝ duarū diuisionū qualitatē scieris iā sciētiā sciētialēr sciētiā operatiuā adept⁹ eris ⁊ si nūq͝ opat⁹ fueris. ¶ Neq͝ ē taliq͝s dicere pōt q͝ dispositiōes corpis hūani sunt tres egritudo: sanitas: et dispositio: q̄ neq͝ est sanitas: neq͝ egritudo: cuz tibi due suffecerit. Possibile nāq͝ ē vt cū hmōi dictor bn̄ ↄsiderauerit nō iueniat vnam duarū rerū affirmātē hanc trinitatē neq͝ negantez. Ampli⁹ si hec trinitas necessaria fuerit: qđ diximus tibi remoueri a sanitate colliget ifirmitatē ⁊ dispositionē tertiā: quā nō habere sanitatis diffinitionē posuerūt q̄ ē habitus aut dispositio ex qua operatiōes subiecti ipsius sane proueniunt. Neq͝ huius diffinitionis oppositum: nisi sanitatē diffinierint quēadmodū desiderauerint et posuerint in ea cōditionē qua nō indiget. ¶ Preterea cū medicis in hoc non litigemus. Neq͝ eni̅ suz qui cū eis in huiusmodi disputare debeam. Nec litigiū hoc eis neq͝ illis qui cōtra eos sunt i medicina auxiliabiẜ. Hui⁹ eni̅ rei certitudo alteri⁹ doctrine pncipijs ptinet.

¶ De subiectis medicine. Capitulum. 2.

Quoniā medicina corp⁹ humanū ex pte vnde sanaẜ ⁊ a sanitate remouetur cōsiderat: et cuiusq͝ rei sciētia nō acquiriẜ neq͝ cōpletur cū causas habuerit: nisi p suas cās sciatur: ergo debemus in medicina scire sanitatis et egritudinis causas. ¶ Et quia sanitas ⁊ egritudo ⁊ eaꝝ cause plerūq͝ sunt manifeste: plerūq͝ occulte que nō sensu neq͝ nisi p significatiōes accidētiū cōprehēduntur debemus etiā in medicina scire accidentia q̄ in sanitate accidūt et egritudine. ¶ Iā autē declaratum fuit in scientijs veridicis q͝ rei sciētia nō acquiriẜ nisi p sciētiā causarū ⁊ principiorū ipsius si cās habuerit ⁊ principia: aut nō cōpletur nisi ex parte sciēdi ei⁹ accidētia ⁊ cōcomitātia essentialia. ¶ Causaꝝ xo q̄ttuor sunt species materiales: efficiētes: formales: ⁊ finales. ¶ Cause xo materiales posite i q̄b⁹ sanitas ⁊ egritudo mēsuranẜ sunt. Subiectū q̄dez propinquū: mēbrum: aut spirit⁹. Et subiectū quidē longinquū hūores. Et eis longiora sunt elementa. Et hec duo sunt subiecta ꝟm cōpositionē lȝ sint cū alteratione. ¶ In cuiusq͝ aūt rei cōpositiōe ⁊ alteratione que sic cōponiẜ ad aliquā huiusmodi ꝑuenit vnitatē: ⁊ hec vnitas ad quā hmōi reuertitur multitudo: aut ē cōplexio: aut forma. cōplexio vero est ꝟm alterationē ⁊ forma ꝟm ↄpositionē. ¶ Efficiētes aūt cause sunt cause permutantes et conseruātes humani corporis dispositiones: sicut sunt aeres et que eis ↄtinuātur. Et comestiones ⁊ aque ⁊ potus ⁊ que eis cōtinuāẜ. Et euacuatio: et retētio. Et regiones et ciuitates: ⁊ loca habitabilia: ⁊ q̄ eis ↄtinuāẜ: ⁊ mot⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

et quietes et corporei animales: et ex eis sunt somnus et vigilie. Et altera ratio in etatibus et diversitas in eis: et in generibus: et in artibus: et in moribus et in rebus que in humano superveniunt corpore ipsum tangentibus: sive sint contra naturam: sive non sint contra naturam. ¶ Formales vero cause sunt complexiones et virtutes que post eas eveniunt et compositiones. ¶ Cause autem finales sunt operationes. Et in scientia quidem operationum est scientia virtutum: procul dubio et scientia spirituum qui sunt virtutum subiecta: quemadmodum nos declarabimus. ¶ Hec ergo sunt subiecta doctrine medicinalis unde aliquis inquirit de corpore humano quomodo sanatur aut infirmatur. ¶ Huius autem inquisitionis perfectionem scilicet ut sanitas conservetur et egritudo removeatur oportet etiam habere partes secundum istarum duarum dispositionum et suorum instrumentorum causas. ¶ Et huiusmodi quidem causa est regimen cum comestione et potu. Et electio aeris. Et mensura motus et quietis. Et medicatio cum medicina. Et medicatio manualis. ¶ Hoc autem totum apud medicos est secundum tres species: sanorum et egrorum: et mediorum quos modo nominavimus: et dicemus quomodo inter duas divisiones inter quas proculdubio non medium media vocentur. ¶ Et postquam iam diviserimus has demonstrationes: tunc iam collectum est nobis quod medicina tractat de elementis: et complexionibus: et humoribus: et membris simplicibus et compositis: et spiritibus et virtutibus eorum naturalibus et animalibus: et vitalibus: et operationibus: et dispositionibus corporis. s. sanitate: et egritudine: et medio: et causis earum: scilicet comestione et potu: et aeribus: et aquis: et regionibus: et motibus: et quietibus corporis: et animalibus: et etatibus: et generibus et extrinsecus accidentibus que corpori eveniunt ex rebus extraneis et regimine cum comestionibus et potibus: et medicinis: et manuum operationibus ad sanitatem conservandam et unamquamque egritudinem medicandam. ¶ Harum vero rerum quedam sunt de quibus medico nihil aliud est agendum nisi ut quid sint tantum essentiali formatione informet: et utrum sint vel non sint doctori sapientie physicalis credat. ¶ Et earum sunt de quibus in sua arte ratiocinari debet. ¶ Que ergo earum sunt sicut principia utrum sint vel non sint credere debet. Scientiarum namque particularium principia credita recipiuntur et in aliis scientiis que secundum ordinem sunt ante eas ratiocinantur: et ita fit donec scientiarum omnium principia ad philosophiam primam que methaphysica nuncupatur eleventur. ¶ Cumque aliquis medicorum loqui ceperit et affirmare elementa et complexionem et que ista sequuntur ex eis: que scientie naturali subiecta existunt aggressus fuerit: errabit ideo quod in scientia medicine mittit quod eius non est: et errabit quia se aliquid declarasse existimabit cum nihil declaraverit. ¶ Eius vero de quo medicus formare debet quid sit: et utrum sit vel non sit cuius esse non est manifestum credere hec est summa. ¶ Elementa an sint: et quot sint: et qualia sint: et que sint. Et complexionesque sint: et quot sint. Et humores an sint: et quot sint: et qualia sint.

Et virtutes vtrũ sint: ꝛ quot sint. Et spũs vtrũ sint: ꝛ quot sint: et vbi. Et queqꝫ mutatio habet dispositionẽ ꝛ eius mora habet causam. Et cause quot sint. Membra aũt ꝛ eoꝝ iuuamẽta sensu ꝛ anathomia discernere debet. ¶ Ea autẽ de quib' formando ratiocinari debet sunt egritudines ꝛ eaꝝ cause particulares ꝛ earum signa ꝛ qualiter egritudo remoueat̃ ꝛ sanitas ꝯseruetur. Et cuiuscunqꝫ earum esse occultũ fuerit ad aliud declarandũ demonstrationẽ afferre debet ipm diuidẽdo numerãdo ꝛ complendo. ¶ Galen' nãqꝫ cũ demõstratiuã argumẽtationẽ super diuisionẽ ꝑmã facere aggress' est non debet aggredi inq̃tũ est medic' sed inq̃tũ est phylosoph'. ¶ In sciẽtia eñ naturali dꝫ loqui sicut alphachi: qui cũ affirmare aggressus fuerit ꝙ cõmunitatẽ sequi debẽt nõ dꝫ loqui de hoc inq̃tũ est alphachi: sed inq̃tũ ipse est mutachelin. Medic' eñ inq̃tũ est medic': ꝛ alphaci inq̃tũ est alphachi: nõ põt de hoc ratiocinari. Quod si nõ: perueniemus ad circũitionẽ.

¶ Doctrina secunda.

¶ Doctrina scđa de elemẽtis cuius est vnũ capitulũ.

Elemẽta sunt corpa ꝛ sunt ꝑtes primi corpis hũani ꝛ alioꝝ q̃ i corpa diuersarũ formaꝝ diuidi minime possunt ex quoꝝ cõmixtione species diuerse generatoꝝ fiunt. ¶ Medicus aũt physico credere debet ꝙ sunt q̃ttuor: ꝛ nõ plura quoꝝ duo sunt leuia: ꝛ duo grauia. Leuia sunt ignis ꝛ aer. Grauia terra ꝛ aqua. ¶ Terra est corp' simplex cuius locus naturalis in medio totius existit in quo naturaliter manet quieta ꝛ ad ipm cũ ab eo separata fuerit naturaliter mouetur ꝛ hec quidem eius naturalis grauitas existit. Cuius quidem natura frigida est ꝛ sicca. Ipsa eñ talis existit ꝙ si dimissa fuerit: neqꝫ altera res extrinseca eã cõuerterit appebit ex ea frigiditas sensibilis ꝛ siccitas. Ei' vero esse in generatis iuuamẽtũ prestat ad retẽtionẽ faciendã ꝛ fictionẽ ꝛ ad cõseruãdas figuras ꝛ formas. ¶ Aqua aũt est corp' simplex cui' naturalis locus est ꝛ vt sit circũdãs terrã ꝛ circũdata ab aere cũ in suis sitib' naturalib' permãserit. Et hec quidem est eius grauitas cõpatiua q̃ frigida est ꝛ humida. s. ei' natura talis existit: ꝙ si dimissa fuerit sicut est neqꝫ vlla causa extrinseca ei cõtraria fuerit: appebit ex ea frigiditas sensibilis ꝛ dispositio q̃ est humiditas. Et ipsa quidẽ est eius gñatio in creatione sua que reddit eam aptã ad spargendum: ꝛ extendendum pro qualibet re: q̃uis sit pauca. Et recipit oẽm figurã que est sed nõ retinet. Cui' eẽ in generatis iuuamẽtũ ꝑstat ad figurãdas formas quas in suis diuisiõib' aliq̃ figurare volũt: ꝛ ad figurãdũ ꝛ ad lineãdũ ꝛ ꝑandũ. Humidũ eñ lꝫ cito formas figurales amittat cito tñ eas recipit. Sicut siccũ lꝫ eas duriter suscipiat durit̃ tñ retiñet eas. Cũqꝫ hũidũ ꝛ siccũ: se adiuicẽ ꝑpauerit: adipiscet̃ siccũ ab hũido vt cito suscipiat tẽsionẽ ꝛ facile figurari possit. Et acq̃ret hũidũ a sicco vt retineat firmit̃ qđ in eo accidit ex rectificatiõe ꝛ equatiõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Et ppter humidũ phibetur siccum a sua separatione. Et ppter siccum phibetur humidũ a sua fluxibilitate. ¶ Aer aũt est corp⁹ simplex cuius naturalis locus est: vt sit super aquã ⁊ sub igne: hec eñi est eius leuitas cõpatiua. Ipsi⁹ eñi natura calida est ⁊ humida ẜm regulã quã diximus. Cuius quidem esse in generatis iuuat vt rarificẽtur: ⁊ alleuient: ⁊ subtilientur: ⁊ ad superiora eleuent. ¶ Ignis vero est corpus simplex cuius naturalis locus sup omnes elemẽtarias existit ptes: q̃ est cõcaua celi supficies: ipse nãq3 ad celum peruenit. Et hec quidẽ est eius leuitas absoluta. Cuius natura calida est ⁊ sicca. Et eius esse in generatis prestat iuuamẽtũ vt maturet: et subtiliet: ⁊ pmisceat: ⁊ vt eius penetratione currat p ea substantia aerea: ⁊ vt duoꝝ elemẽtoꝝ grauiũ frigidorũ purã frigiditatẽ frangat: ⁊ vt ab elemẽtaria pprietate ad cõplexionalitatẽ redeãt. ¶ Duo autẽ grauia plus iuuant ad membrorũ generationẽ ⁊ eoꝝ quietem Et duo leuia pl⁹ iuuãt ad generationẽ spirituũ ⁊ motionẽ eoꝝ: ⁊ ad mouẽda mẽbra: lʒ motor nõ sit nisi aĩa. ¶ Hec sunt elementa.

¶ Doctrina tertia.

¶ Doctrine tertie de cõplexionibus. Cap. I.

Complexio est qualitas q̃ ex actione adinuicẽ ⁊ passione cõtrariaꝝ qualitatũ in elementis inuentarum: quoꝝ partes ad tãtam paruitatẽ redacte sunt: vt cuiusq3 earum plurimũ cõtingat: plurimũ alterius prouenit. ¶ Cum enim adinuicem agunt ⁊ patiũtur suis virtutibus: accidit in earum summa qualitas in toto eaꝝ similis que est cõplexio. ¶ Et quoniã virtutes prime que sunt in elementis predictis sunt quattuor: caliditas: frigiditas: humiditas ⁊ siccitas: tunc manifestũ est q̧ complexiones in corporibus generatis ⁊ corruptis sunt per eas. ¶ Et illud quidem est ẜm q̧ opʒ perdiuisionem rõnalem cum cõsideratione absoluta absq3 vlla comparatione ad rem aliquã. ¶ Et est duobus modis. ¶ Quorum vnus est vt sit cõplexio equalis ita vt q̃titates qualitatũ cõtrariarũ in cõplexionato sint equales: nõ superãtes: neq3 superate: ⁊ sit complexio qualitas in medio earum vere. ¶ Aliter vero mod⁹ est: vt nõ sit cõplexio qualitatũ cõtrariarum media absolute: sed ad vnaʒ magis declinet extremitatũ: aut in cõtrarietate que est inter caliditatẽ et frigiditatẽ: aut in cõtrarietate que est inter humiditatẽ ⁊ siccitatẽ aut inter vtrasq3. ¶ Qd aũt in doctrina medicine cõsideraẜ equale aut extra equalitatem non est hoc neq3 illud. Sʒ medicus physico credere debet q̧ equale ẜm hãc intẽtionẽ quã diximus impossibile est aliquo mõ inueniri quãto magis vt sit hois cõplo: aut membri humani. ¶ Debes aũt scire q̧ equale de quo medici in suis inquisitiõib⁹ tractãt nõ est denominatũ ab eq̃litate in qua eq̃litas cũ põdere eq̃liter existit: sʒ denoiaẜ a iusticia i diuisiõe. Et hoc ẽ q̧ i cõplexionato in pmis attẽdiẜ: siue sit corp⁹ totũ: siue sit mẽbrũ vnũ vt sit in eo de elemẽtis cũ suis q̃titatib⁹ ⁊ qualitatib⁹ mẽsura quã humana

natura habere debet ꝑm meliorē ꝓportionis ⁊ diuisionis equitatē ¶ Accidit aūt diuisio cū homo eam habuerit vere equalitati quā primā diximus valde sit ꝓpinqua. ¶ Huic vero equalitati q̄ ꝑꝫ huma na attenditur corpora: ⁊ que est in cōparatione alioꝝ que hanc non habent equalitatē: neqꝫ hn̄t ꝓpinquitatē equalitatis quam prius nominauimus quā hꝫ hō: octo ꝯsiderationū accidūt modi. ¶ Aut eīn erit ꝑm spēm cōparatā ei que ab ea diuersificatur ⁊ est alia ab ea. ¶ Aut ꝑm spēm vel aliter ꝑm vnā manerię speciei ꝯparatā ei qđ est diuersum ab ea ex eo qđ est in ea. ¶ Aut erit ꝑm aliquaꝫ partē speciei ꝯparatā ei qđ ab ea diuersuꝫ existit ⁊ est extra ipsam ⁊ in eius specie. ¶ Aut erit ꝑm partē speciei ꝯparatā ei qđ diuersum est ab ea ex eo qđ est in eius ꝑte sue speciei. ¶ Aut erit ꝑm singulare cōparatū suis dispositionib⁹ q̄ in ipso sunt. ¶ Aut erit ꝑm mēbruꝫ cōparatū ei qđ ab eo diuersuꝫ existit ex eo qđ est extra ipm in corpore suo. ¶ Aut erit ꝑm mēbrū cōparatū suis dispositionib⁹ in seipso ¶ Prim⁹ mod⁹ est equalitas q̄ in hoīe attēditur cōparatione aliorum generatorū ⁊ est res magnā habēs latitudineꝫ q̄ diffinitione minime pōt cōprehendi: neqꝫ etiā qualitercūqꝫ cōtingat existit: sꝫ inter multitudinē ⁊ paucitatē duas obtinet extremitates: ab vna quarū cū egressa fuerit: nō poterit esse hūana cōplō. ¶ Scđs vero modus medialis qui inter duas extremitates huius late ꝯplexiōis exn̄s inuenit̄ in indiuiduo qđ est in vltimo equalitatis ex specie q̄ ē in fine equalitatis ⁊ in etate in qua augmentū ad suū ꝑuenit finem. Et hec quidē equalitas: lꝫ ēt nō sit eq̄litas certa quā in huius capituli principio noīauimus eo ꝙ hāc inueniri nō est possibile: ē eīn ei ꝓpinqua. Et hic etiā hō equalitati nō qualitercūqꝫ vicinus existit sꝫ ꝑm suoꝝ mēbroꝝ alterationē vel alternationē: calidorū sicut cor: ⁊ frigidoꝝ sicut cerebrū ⁊ humidorū velut epar ⁊ siccoꝝ: sicut ossa. ¶ Cū ergo pōderabūt ⁊ equabuntur erit vicinus equalitati certe. In cousideratione vero cuiusqꝫ membri non nisi vnius quod est cutis: quemadmodum postea dicemus. In comparatione autem spirituum ⁊ membrorum principalium impossibile est ipsum huic certe equalitati esse propinquum: sed egreditur ab ea tendens ad caliditatē ⁊ humiditatē. ¶ Uite etenī principiū sunt cor ⁊ spūs: q̄ quidem ambo vehementer calida existunt ad superfluitatē declinātia. Et vita q̄dē existūt ꝑ caliditatē. Et augmentū ꝑ humiditatē. Etenī caliditas in humiditate existit ⁊ ab ea nutritur. ¶ Membra ꝟo principalia sunt tria sicut declarabimus. Et ex eis quidem est vnū frigidū qđ est cerebrū cuius frigiditas nō ꝑuenit ad cordis caliditatē tēperādā ⁊ epis caliditatē tēperādā. Et ex eis vnū ē siccū aut siccitati ꝓpinquū: ⁊ ipsuꝫ ē cor: sꝫ eius siccitas nō ꝑuenit ad humiditatē cerebri ⁊ epatis tēperandā. Neqꝫ ēt cerebrū tm̄ ē frigidū. Neqꝫ cor tm̄ est siccū. Sꝫ cor cōparatione alioꝝ duoꝝ ē siccū. Et cerebrū alioꝝ duoꝝ cōparatiōe est frigidū. Modi ꝟo tertij latitudo an

gustior est latitudine primi modi. s. equalitatis spālis: latitudinem tn̄ hȝ magnā. Et est cōplexio q̄ alicui gentiū cōgrua existit ſm cō- parationē alicui⁹ climatis ⁊ alicui⁹ aeris. Indi nāqȝ ꝯplexionē habēt insil' qua sani existūt: ⁊ sclaui aliā hn̄t ꝯplexionē qua sani degūt ⁊ vnaqueqȝ eaꝝ cōpationē ad suā spēm sue spei ꝯparatiōe ē tēperata q̄ cōparatione alteri⁹ nō est cōtēperata. Corpus nāqȝ indicū ſm ꝯplexionē sclaui quale fiet: aut infirmabit: aut moriet. Et similiter cū sclaui ꝯplexione indi quale reddet. erit corporis dispō contraria. ¶ Que igit spēs in terra habitabili ꝯmorātiū habebit cōplexionē eis ꝓpriā aeri sue climatis ꝯuenientē ⁊ habebit latitudinē: cui⁹ quidē latitudo hȝ duas extremitates multitudinis ⁊ paucitatis. ¶ Quartus aūt modus est mediū qd̄ est inter duas extremitates latitudinis cōplexiōis climatis. Et ipsuȝ est ꝯplexio ꝯplexionis speciei tēperatior. ¶ Modus vo quint⁹ est angustior primo et tertio. Et est cōplexio quā debet habere indiuiduū designatū qua viuuȝ ⁊ sanum reperitur. Que etiā latitudinē hȝ ad quā duo terminantur multitudinis ⁊ paucitatis extremitates. ¶ Debet aūt scire ꝙ oē indiuiduū dȝ habere ꝯplexionē sibi solūmō ꝓpriā in qua aliō ei associari est impossibile. ¶ Sextus aūt mod⁹ est mediū qd̄ est inter istos duos terminos qd̄ ē ꝯplexio: quā cū hūerit indiuiduū erit melioris ꝯplexionis cuius ipsuȝ esse opȝ. ¶ Mod⁹ aūt septimus est cōplexio quā vnaqueqȝ mēbrorū species habere debet in qua aliō diuersificatur. Equalitas nāqȝ ossis est vt siccitas in eo plus abundet. Et cerebri vt humiditas in eo plurimū abūdet. Et cordis vt in eo sit plus caliditatis. Et neruoꝝ vt in eis plurimū abundet frigiditas. ¶ Modus aūt octauus est cōplexio mēbri singularis: quam cū habuerit erit melioris dispōis quā habere pōt. ¶ Cū aūt spēs cōsiderauimus inueniem⁹ hoīeȝ certe equalitati ꝓpinquiorē. ¶ Cūqȝ regiones attēderim⁹ certificatū nobis erit ꝙ si fuerit loc⁹ q̄ inhabitabitur sub equatione diei: neqȝ aliqua de rebus terrenis obuiādo impediuerit vcȝ montes aut maria: oportebit ibi habitātes eq̄litati certe ꝓpinquiores existere q̄ȝ alicuius regionum. ¶ Iā autē nobis affirmatū est ꝙ opinio q̄ accipit ꝙ excessus ab equalitate ē cā ꝓpinquitatis solis est falsa. Rectitudo eñi solis sup capita min⁹ ibi malum operatur: ⁊ minus mutat aerē q̄ȝ rectitudinis ꝓpinquitas apud nos aut apud eos q̄ sunt in maiori latitudine q̄ȝ nos: licȝ rectitudinē nō habeam⁹. ¶ Amplius aūt oēs dispositiones morantiuȝ in linea equinoctiali sunt dispositiones nobiles similes. Neqȝ aer ibi impeditur impedimento sensibili: sed eorum cōplexionibus semper est similis. Et ad hanc sententiam affirmandam iam fecimus dictionem. ¶ Post istos autem qui in quarto morantur climate magis temperati existunt. Non enim aduruntur propter moram rectitudinis solis super eorum capita. Neqȝ elongatur ab eis parum: quemadmodum fit in clima secundo ⁊ tertio. Neqȝ con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

gelantur sicut contingit his qui in extremitate quinti climatis ha bitāt: ꝛ qui ſm latitudinē sunt remotiores ꝑpterea ꝙ sol ab eorū ca pitibus est remotus. ¶ In mēbris vero iā manifestum fuit ꝙ mem bra principalia non sunt equalitati certe multū ꝓpinqua. Immo opꝫ vt scias ꝙ caro est mēbrum illi equalitati magis propinquum ꝙ̄ cetera mēbra. Cutis tn̄ carne propinquior est. Quasi eni nō pa titur ab aqua equaliter tēperata cui⁹ medietas sit nix ꝛ altera me dietas sit aqua feruēs. Et forsitā caliditas venarū ꝛ sanguinis neruo rum frigiditati in ea equatur. Similiter quoqꝫ non patitur a cor pore quod bene tēperatū existit ex siccioribus corporib⁹ ꝛ humidio ribus cū in eis equalia fuerint. ¶ Et nos quidē scimus ꝙ nō est cā quare non patiatur nisi quia non sentit illud. Neqꝫ est tale quale il lud nisi quia propter ipsuꝫ non patitur. Nisi eni tale esset quale illū propter illō pateretur. Res enim que vnius sunt originis ꝛ in natu ris opponuntur: vne ab alijs patiuntur: sed ab eo qō ei in qualita te cōmunicat res nō patitur. ¶ Quod autem in cute magis existit tēperatum est cutis manus. Et quod in cute manus temperatius ē est cutis vole. Et tēperatius eius est quod est super digitos. Et tem peratius eius est quod est super indicem. Et qō tēperatius eius est quod est in pulpa extremitatis eius: ꝛ propter illud est melioris sen sibilitatis. Et quod in cute vole magis existit tēperatū: est quod in digitorū extremitatibus inuenitur. Quapropter extremitates di gitorum aliorum quasi indices existūt qualitatum natura tactua liuꝫ. Debet eni declinatio indicis equalis existere ad vnāquāqꝫ ex tremitatuꝫ: ideo vt egressuꝫ ab equalitate ꝛ a medietate percipiat ¶ Debes autē scire vltra hoc qō sciuisti ꝙ cū dicim⁹ de medicina ꝙ est temperata nolumus dicere ꝙ sit tēperata certe: quoniā illud est impossibile. Neqꝫ volumus dicere ꝙ tēperamento humano in sua cōplexione sit tēperata. Si eni ita esset: tūc esset ex ipsamet hu mana substantia. ¶ Sed volumus ꝙ cum propter calorem natu ralē qui in corpore existit humano patietur qualitate afficietur ꝙ̄ hōis qualitatē nō supergredit in aliqua duarū extremitatū equa litate excedentiū. Non ergo in ipso operabitur effectū qualitatem excedentē. Cōsideratione igitur sue oꝑationis in corpore humano est equalis. ¶ Et similiter cū dicimus ꝙ est calida aut frigida: no lumus dicere ꝙ in sui substātia sit in vltimo caliditatis aut frigi ditatis: aut in sui substātia sit calidior corpore humano aut frigi dior. Si eni eni ita foret: cuius complexio esset sicut hōis ꝯplexio: esset tēperatū. ¶ Sed volumus dicere ꝙ ꝓpter ipsaꝫ in corpore ꝑ uenit caliditas ꝛ frigiditas maior illa quā ex se hēbat. ¶ Quapro pter vna medicina plerunqꝫ est frigida humani corporis ꝯparatio ne. et cōparatiōe corporis scorpionis calida ꝛ hūani corpis ꝯpatio ne calida: ꝛ frigida corporis serpentis cōparatione. Immo qnqꝫ et vna medicina existit calida comparatione corporis petri magis ꝙ̄

comparatione corporis pauli. Ideoq3 precipitur eis qui medicant vt cum cõplexionẽ mutare voluerint ⁊ vnam adhibuerint medicinam q̃ nõ cõtulerit ab ea discedãt. ¶ Postq3 igit de cõplexione tẽperata que dicẽda erãt cõpleuimus: ad loquendũ de cõplexionibus distẽperatis redeamus. ¶ Dicemus itaq3 q̄ cõplexiones distemperatas equale est siue cõprehenderis ꝯm cõparationẽ speciei aut partis: aut indiuidui: aut mẽbri: q̃ sunt octo. Et sunt oẽs cõmunicantes in hoc q̄ cõplexioni tẽperate sunt opposite. Et he octo proueniũt queadmodũ dicem⁹. Etẽ q̄ egressus ab equalitate: aut ẽ simplex q̃ equalitatẽ nõ excessit nisi ꝯm vnã cõtrarietatẽ: aut ẽ cõpositus qui equalitatẽ ꝯm duas cõtrarietates excessit. ¶ Et simplicis quidẽ q̃ ꝯm vnã excesserit cõtrarietatẽ: aut est excessus ꝯm cõtrarietatẽ agentem. Quod est aliquo duoꝝ modoꝝ. Quoniã aut est calidior q̃3 d3. sed nec est humidior nec siccior: aut frigidior q̃3 debet: s3 neq3 humidior neq3 siccior. Aut ꝯm cõtrarietatẽ patientẽ. Quod est vno duorũ modorũ. Quoniã aut est siccior: q̃3 d3 s3 nõ est calidior neq3 frigidior: aut humidior: s3 nõ est frigidior neq3 calidior. ¶ Iste tñ q̃tuor nõ diu permanẽt. Caliditas nãq3 maior q̃3 d3 reddit corpus siccius q̃3 op3. Et frigiditas maior q̃3 d3 facit corpus humidi⁹ q̃3 op3 hũiditate extranea. Et siccitas maior q̃3 d3 cito reddit ip3 frigidi⁹ q̃3 op3. Et humiditas maior q̃3 debet si valde fuerit suꝑflua veloci⁹ reducit ipsum ad frigiditatẽ q̃3 siccitas maior. Que si plurima non fuerit: cõseruabit ipm ꝓlixiori tpe. Ad vltimũ ꝟo reddit ipsu3 frigidius q̃3 debet. Tu tamẽ ex hoc intellige q̄ equalitas ⁊ sanitas magis pertinẽt caliditati q̃3 frigiditati. Et he quidẽ sunt simplices q̃tuor. ¶ Cõposite aũt sunt in quibus fit egressus ab equalitate ꝯm vtrasq3 contrarietates: velut si sit cõplexio calidior ⁊ hũidior sil' q̃3 op3 aut calidior ⁊ siccior simul q̃3 op3: aut frigidior ⁊ humidior sil' q̃3 op3: aut frigidior ⁊ siccior sil' q̃3 op3. ¶ Non eñi põt esse frigidior ⁊ calidior simul: neq3 siccior ⁊ humidior sil'. ¶ Unaqueq3 autẽ harum octo cõplexionũ: aut est sine materia. Qd̃ quidẽ est cũ cõplexio corpus qualitate solũmodo afficit ita q̄ corpus hac qualitate non afficit propter humorẽ in ipsum penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam immutatur corpus. Neq3 fiat nisi sicut tum caliditate eius qui calefit ad ignẽ aut frigiditate eius qui ad niuẽ infrigidat⁹ est. ¶ Aut est cũ materia. Quod quidẽ est cũ corpus non afficitur qualitate huius cõplexionis nisi ꝑpter vicinitatẽ humoris in ipsum penetrantis in q̃ hec equalitas superabundãs existit queadmodũ corp⁹ humanũ cã vitrei flegmatis infrigidatur: aut cã colerici humoris prassini calefit. Tu autem in libro tertio ⁊ quarto cuiusq3. 16. complexionum exemplum inuenies. ¶ Et est tibi sciendu3 q̄ complexio cum materia duobus modis est. ¶ Mẽbrũ eñi q̃nq3 exterius a materia madefactum est. Et quandoq3 materia penetrat et retinetur in foraminibus et ventriculis ipsius. Et est cũ receptio ⁊ penetratio est apostemãs. Et est cum non. ¶ Hec est de cõ-

plexione dictio. Medicus aũt phisico credere debet secũdũ semitã positionis quod non est ei manifestũ per se.

¶ De complexionibus membrorum. Caput. 2.

Dico q̄ deus cuiq̧ animali ⁊ cuiq̧ mẽbro donauit ex cõplexione qḋ magis meretur ⁊ qḋ ei⁹ actiõibus ac dispositionibus ẜm possibilitatē melius existit. hoc aũt certificare philosophi est ⁊ nõ medici. ¶ Donauit aũt homini cõplexionē temperatiorem q̄ȝ in hoc mundo esse ē; posse cũ suarum virtutũ conuenientia quib⁹ agit ⁊ patitur. Et vnicuiq̧ mẽbro donauit de cõplexione qḋ meret̃. Posuit ergo quedam ex mẽbris calidiora: ⁊ alia frigidiora ⁊ alia sicciora: ⁊ alia humidiora. ¶ Quod aũt in corpore est calidi⁹ est spiritus, ⁊ cor a quo procedit. Deinde sanguis: licet in epate generetur: q̄ enim cũ corde continuus existit ab eo plus acquirit caloris q̄ȝ epar habeat. Postea epar q̄ est sicut sanguis congelatus. Post quod est caro que minoris est caloris q̄ȝ epar: ppterea q̄ neruorum villi in ea mixti sunt qui sunt frigidi. Deinde sunt musculi q̄ minoris sunt caliditatis q̄ȝ caro simplex propter illud quod de neruis ⁊ ligamentis eius admiscetur. Postea est splen ppter illud qḋ est in eo ḋ fece sanguinis. Postea renes eo q̄ nõ mult⁹ in eis existit sanguis. Deinde arteriarum tunice: non propter ipsarum neruosa corpora: sed propter illud qḋ recipiũt de calefactiõe sanguinis ⁊ spirit⁹ qui sunt in eis. Postea sunt venaꝝ non pulsatilium tunice propter sanguinem solum. Postea cutis vole temperate. ¶ Frigidius vero qḋ in corpe est flegma. Postea pili. Deinde os. Postea cartilago. Post ligamentum. Deīde chorda. Post panniculus. Deinde neruus. Post nucha. Post cerebrum. Deinde adeps. Postea pinguedo. Postea cutis. ¶ Humidius vero qḋ est in corpore est flegma. Post sãguis. Postea piguedo. Postea adeps. Postea cerebrũ. Postea nucha. Postea caro mãmillarũ ⁊ testiculorũ. Post pulmo. Post epar. Deīde renes. Postea musculi. Post cutis. ¶ Et hic q̄dem est ordo quo Galenus disponit ea. ¶ Scire tamē debes qḋ pulmo in substãtia ⁊ nõ natura est humidus vehementi humiditate: ¶ Omnis enim complexio membri naturalis similis ē ei quo nutritur. Et ẜm suã accidentalem complexionē similatur ei quod ab ipso superfluit. ¶ Pulmo autē nutritur calidissimo sanguine ⁊ multo admixto colore: ⁊ hoc quidem ipsemet Galenus nos docet. In ipso vero multa humiditatis superfluitas colligitur propter illud qḋ ad ipsum ascendit de vapore corporis ⁊ propter illud quod ad ipsũ descẽdit ex catarris. Postq̄ȝ igit̃ sic est res: epar multomagis hũidum est pulmone humiditate naturali: ⁊ pulmo magis est madefactus: lȝ humiditatis mora ipm in sui etiã substãtia molliorē fecerit. Et dispositiones flegmatis ⁊ sanguinis ita intelligende sunt Flegmatis nãq̧ hũectatio ē ẜm modũ madefaciẽdi. Et sanguinis hũectatio est ẜm modũ au gmẽtũ faciẽdi in substãtia: licet flegma

naturale aqueum plerunqz fit maioris humiditatis qz sanguis. Ex sanguine enim cum quantum digeri debet digeritur: multum humiditatis ex eo resoluit que erat flegmatis naturalis aquei quod ad ipsum conuersum fuit. In sequentibus autem scies quod flegma naturale est sanguis qui aliqua conuersus est conuersione. ¶ Res autem siccior que est in corpore sunt pili. sunt. n. ex vapore fumoso qui eleuat. Resolutum namqz fuit quod in eo de vapore mistum erat et pura fumositas congelata. Postea est os: ipsum namqz omnibus membris durius existit: humidius tamen pilis est. Ossis namqz generatio ex sanguine cuius fumus est siccus qui humores naturales exiccat locatus in eis. Quapropter os multa nutrit animalia. Pili vero eorum nullum nutriunt. aut fortasse: si nutriunt ex eis aliquod valde est rarum et extraneum: sicut existimant quidam quod vespertiliones eos digerant: et in eis delectentur. Nos autem cum duas quantitates ossis et pilorum in pondere equali assumpserimus et eas in cucurbita alembico supposito distilauerimus egredietur ex osse plus aque et plus olei: et remanebit minus fecis. Os ergo pilo humidius est. Post os autem in siccitate est cartilago. Postea ligamentum. Post chorda Post paniculus. Post arterie. Post nerui motiui. Post cor Post nerui sensus. Motiones. n. nerui frigidiores simul existunt temperato. Nerui autem sensus frigidiores quidem: sed non multum sunt temperato sicciores: et fortasse sunt ei propinqui: et necqz etiam in frigiditate sunt ab eo valde remoti. Postea est cutis.

¶ De complexionibus etatum et generum. Capitulum. 3.

Etates omnes sunt quattuor. ¶ Etas adolendi que vocatur etas adolescentie: et est fere usqz ad. 25. annos. ¶ Postea est etas consistendi que vocatur etas pulchritudinis et est fere usqz ad. 35. aut. 40. annos. ¶ Etates minuendi cum virtus non admittitur: et hec est etas senectutis que fere est usqz ad annos. 60. Et est etas minuendi cum manifesta virtutis debilitate et hec quidem est etas senium et finis vite. ¶ Adolescentie vero etas diuiditur in etatem infantie. Et hec quidem est cum membra pueri nondum ad motiones et ambulandum sunt apta. ¶ Et in etatem dentium plantatiuam que est post ambulationem: et anteqz sit fortis: et illud est cum nondum gingiue sunt omnibus dentibus replete. ¶ Postea est etas concussionis quod quidem est post vehementiam et natiuitatem dentium et anteqz polluant. ¶ Deinde est etas algulematiuel alguadiz rebac. i. cum ab eo egreditur sperma que est quousqz barbescat. ¶ Postea est etas fortitudinis que est donec finat crescere. ¶ Infantium vero solum ab infantia usqz ad iuuentutem complexio in calore fere temperata: in humiditate fere superflua existit. ¶ Medici autem antiqui inter se disceptauerunt de duabus caliditatibus pueritie et iuuentutis. ¶ Fuerunt enim eorum quidam qui dixerunt quod caliditas pueri est maior: et ideo propter illam plus crescit. Ideoqz omnes eius operationes naturales desiderij et digestiones sunt maiores et diutius durantes: quoniam calor innatus qui inest eis

ex spermate magis est aggregatus et est minoris temporis. ¶ Et ex
eis fuerūt qui dixerūt quod calor inatus in iuuenibus ē valde for-
tior quoniam eorum sanguis est maioris quātitatis et magis spis-
sus. Ideoq₃ accidit eis fluxus sanguinis ex narib⁹ plus ꝛ forti⁹. Et
qđ eorꝫ cōplexio plus ad colerā declinat: ꝛ puerorū cōplexio plus de
clinat ad flegma. Et qđ iuuenes vehemētiorū motionum existunt
motus vero nō est nisi propter calorem Et ipsi etiam vehementio-
ris istibre existunt: et sunt melioris digestionis: et hoc ex calore. De
siderium nāq₃ nō est ex calore s₃ ex frigiditate. Ideoq₃ canin⁹ appeti
tus ex frigiditate sepius contingit. Signū aūt quod vehementio-
ris istimbre isti existant est: ꝙ neq₃ nausea accidit eis: neq₃ vomit⁹
neq₃ fastidium: quemadmodū contingit pueris propter digestiue
eorum maliciam. Et signum ꝙ eorū cōplexio magis colere ptinet
est ꝙ omnes eorum egritudines sunt calide: sicut febris tertiana: ꝛ
eorꝫ vomitus totus est colericus. Egritudines autem plurime que
pueris eueniant sunt frigide et humide: ꝛ eorum febres flegmatice
et plurimum qđ vomūt est flegma. Et augmentum qđ est ī pueris
nō est ppter fortitudinē caliditatis eorū: neq₃ est nisi propter multā
ipsorꝫ humiditatē: maximū etiā eorū desiderium significat caloris
eorꝫ diminutionē. ¶ Hee quidē sunt duarum sectarū snie ꝛ ipsarum
rōnes. ¶ Galenus ambabus vero sectis contradicit. Dicit enim ꝙ
eorꝫ caliditates in radice sunt equales. Sed puerorꝫ caliditas ē ma
ioris quantitatis et minoris qualitatis .s. acuitatis ꝛ iuuenum
caliditas est minoris quātitatis ꝛ maioris qualitatis .s. acuitatis
¶ Et huius quidē declaratio sicut ipse dicit est vt opinemur vnā
solam caliditatem in mensura aut corpus subtile calidum vnū in
quantitate et qualitate in substantiam humidam multam semel
penetrasse: sicut aqua: ꝛ alia vice penetrasse in substātiam siccam ꝛ
paucam sicut lapis. Et cum sic fuerit inueniem⁹ caliditatē aqueā
maioris quantitatis et minoris caliditatem lapideam minoris
quantitatis et acutioris qualitatis. Et ita debes agnoscere calidi
tatem que est in pueris ꝛ iuuenibus. ¶ Pueri enim non fuerunt ge
nerati nisi ex spermate quod est multum calidū. ꝛ huic calori non-
dum accidit res que ipsum extinguat. Puer nanq₃ augeri non ces
sat sed crescēdo graditur. Neq₃ adhuc stetit: nedum ꝙ iam retro-
cedat. Iuuenibus vero nihil accidit quod eorum calorem augmē
tet innatum neq₃ etiam aliquid quod ipsum extinguat: sed ille ca-
lor in eis conseruatur humiditate minoris quātitatis ꝛ qualitatis
simul donec ad declinationem perueniat. Neq₃ tamē huius humi
ditatis diminutio est adhuc diminutio q̄ caliditatē retinere nō pos
sit: neq₃ est nisi quia agmentum facere nō valet. Quasi humiditas
tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat custodire videl₃ calorē
ꝛ superesse etiam ad augmentum faciēdū. Ad vltimū vero ad hoc
deueniet ꝙ neutrā duarū rerū efficere valebit: op₃ ergo vt ī medio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

talis existat quod possit unam rem efficere et non alteram. Falsum autem est ut dicamus ipsum posse augmentare: et non posse retinere calorem innatum. Quod enim in re augmentum prestare potest quod radice non valet cu stodire? Restat ergo ut dicamus quod calorem custodire potest: et in corpore augmentum prestare non potest. Et scitum est quod hec est etas iuventutis. ¶ Quod autem dixit secunda secta quod augmentum quod est in pueris non est nisi propter humiditatem et non propter calorem est dictio falsa. Humiditas namque augmenti est materia. Et mate ria non patitur per se: neque per se creatur: immo apud operationem virtutis in eam agentis. Virtus autem hoc agens est anima aut natura precepto dei. Neque agit nisi cum instrumento: et illud est calor innatus. ¶ Quod autem dixe runt etiam quod vehemens desiderium quod est in pueris non est nisi propter fri giditatem complexionis eorum est dictio falsa. Ex malo namque desiderio: quod est propter frigiditatem complexionis non provenit istimbre: neque nutri mentum. Puerorum enim istimbre melior est quam esse potest in pluribus ho ris. Neque in eorum corporibus nisi foret propter hoc de permutatione eius quod comeditur plus provenit quam sit illud quod dissolvitur: propter quod crescunt. Aliquando vero accidit eis malitiam istimbre propter eo rum gulositatem: et quia eorum comestiones malis disponuntur ordinibus: et comedunt res malas et humidas: et multas et desuper malis moventur moti bus. Quapropter de superfluitatibus plus in eis adunatur: unde pur gatione indigent et precipue eorum pulmones. Ideoque eorum anheli tus est spissior et velocior. Magnitudinem tamen non habet eo quod eorum virtus nondum ad complementum pervenit. ¶ Hec est dictio de com plexione pueritie et iuventutis: quemadmodum Gal. declaravit cuius nos sumus interpretes. ¶ Preterea faciendum est quod caliditas post tempus consistendi minui incipit: propterea quod aer circumdans materiam eius que est humiditas exiccat. Calor quoque innatus qui est intus ad hoc adiuvat. Et labor proveniens ex motionibus corporeis et animalibus que necessarie sunt in vita. Et defectus nature ad resisten dum illi toti semper. ¶ Omnes enim virtutes corporee sunt finite. Hoc autem iam ratiocinatum fuit in scientia naturali: eius ergo operatio non semper existit in materiis. ¶ Amplius si hic virtus infinita foret et sem per permutationem in corpore faceret eius quod dissolvitur equaliter et uno modo dissolutio tamen uno modo non esset: immo semper quotidie augeretur: et cor pus dissolutionem tolerare non posset: et dissolutio humiditatum finiret quanto magis cum due res se iuvent ad minorationem faciendam et re trocedendum. Et postquam sic est oportet necessario ut materia destruatur: et ca lor extinguatur: et precipue cum ad eius extinctionem adiuvet preter vel propter ma teriei defectum alia causa. Et illud est humor extraneus qui accidit assidue propterea quod cibus privatur digestione. Et adiuvat ad extinguendum ipsum duobus modis. Uno suffocando et tegendo. Alio qualitati obviando. Hic enim humor est flegmaticus frigidus. Et hec est mors naturalis cuiusque indi viduo destinata secundum suam primam complexionem usque ad terminum quem in sua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

potētia hȝ ad suā hūiditatē ꝯseruādā. Unūquodqȝ eīm eoꝝ terminū pfixū hȝ q̄ i īdiuiduis diuersificat ꝑpter cōplexionū diuersitatē. Et hi quidē sunt termini naturales. Sūt v̄o ꝫ alij termini abbreuiati Totū tn̄ diuino ꝑuenit p̄cepto. ¶ Qd ergo ex hoc acq̄sium⁹ est ꝙ pueroꝝ iuuenū corpa quātū ad qualitatē sunt calida. Et corpa senūꝫ decrepitoꝝ sunt frigida. Sȝ pueroꝝ corpa eq̄li sunt hūidiora ꝑpter augmētū. Et hoc q̄dē nobis insinuat experimētū qđ de mollicie ossiū estꝫ neruoꝝ vel mēbroꝝ ip̄oꝝ. Et cōsideratio q̄m parū est ei quo fuerūt spermaꝫ ip̄ūs vaporalis. ¶ Senes aūt ꝫ decrepiti ꝓprie p̄ter hoc ꝙ sunt frigidiores adhuc sunt ficciores. Et hoc q̄dē scit experimēto qđ habet de duritia ossiū eoꝝ ꝫ asperitate cutis eoꝝ. Et ꝯsideratiōe. Eo ꝙ plixū est tp̄s ex q̄ fuerūt spermaꝫ sanguis ꝫ ip̄ūs vaporalis. Et in pueris q̄dē ꝫ inuenib⁹ est igneitas equalis. Sȝ in pueris pl⁹ abūdat acritas ꝫ aq̄itas. Et i senib⁹ ꝫ decrepitis pl⁹ abūdat terrestreitasqȝ in illis duob⁹: ꝫ est in decrepit pl⁹. ¶ Iuuēt⁹ aūt hȝ cōplexionē magis eq̄lē cōplexiōe pueri. Cōparatiōe tn̄ pueri est ei⁹ cōplexio sicca. Et senis ꝫ decrepiti ꝯpatiōe est hūida. Decrepit⁹ v̄o est ficcior iuuene ꝫ sene in mēbris simplicib⁹: ꝫ hūidior vtrisqȝ hūiditate extranea madefaciēte. ¶ Scđm v̄o diuersitatē cōplexionū geneꝝ femine frigidioris existūt cōplexiōis. Ideoqȝ sunt in creatura minores masculis. Et sunt hūidiores. Ergo ꝑpter ꝯplexionē eaꝝ ꝫ frigiditatē multiplicant eaꝝ supfluitates: ꝫ ꝑpter paucū ip̄aꝝ exercitiū. Et substātia carniū est rarior: licet viri caro ex parte cōplexiōis ei⁹ qđ ei admiscetur sit rarior. Sua nāqȝ spissitudine pl⁹ ꝓhibet in ip̄am penetrare qđ a venis ꝫ neruoꝝ vtilis ad eā ꝓfluit. ¶ Qui v̄o terras inhabitāt septētrionales hūidiores sunt. Et q̄ artes exercēt aq̄as: hūidiores existūt. Et q̄ ab istis diuersificāt diuersi existūt. ¶ Signa aūt ꝯplexionū narrabim⁹ vbi vniuersalia signaꝫ particularia referemus.

¶ Doctrina quarta.

¶ Doctrine quarte ad sciēdū quid sit humorꝫ eius diuisiōes. Ca. j.

Humor est corp⁹ humidū liq̄dū in qđ in p̄mis nutriēs cōuertit. ¶ Eius v̄o est hūor bon⁹. Et ē illđ de cui⁹ ꝓprietate est vt fiat pars substātie nutriti sol⁹: vel cū alio ꝫ assimilari ei solus vel cū alio ꝫ in summa materia restaurationis ei⁹ qđ ex ea dissoluitur. Et eius superfluitas est humor malus. Et est quod istud agere nō consueuit aut raro in bonū cōuertit hūorē: vn̄ antea a corpe expellit ꝓijci dȝ. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ hūiditatū corporis: q̄dam sunt p̄me: q̄dam secūde. ¶ Prime sunt quattuor humores quos paulopost nominabim⁹ Scđaꝝ v̄o due sunt diuisiōes. Aut eīm sunt supfluitates: aut nō supfluitates. ¶ Supfluitates v̄o in sequentibus nominabimus. ¶ Et que sunt non superfluitates sunt humores q̄ a p̄ncipali dispositiōe conuersi mēbris delegati fuerūt: sȝ nōdū alicui⁹ mēbroꝝ simplicium opatiōe ꝑfecta pars effecti sunt. Quoꝝ sunt q̄ttuor sp̄es. ¶ Una est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

humor in foraminib⁹ extremitatũ paruarũ venarũ cõtẽt⁹ mẽbris sim
plicib⁹ ꝓpinquarũ imbibẽtiũ ea vel eã. ¶ Alia est humor ꝑ oia sim-
plicia trãsiẽs mẽbra sicut ros q̃ in nutrimẽtũ cõuerti est apt⁹ cũ cor
pus nutrimento caret: ꝛ vt mẽbra humectet: cũ aliqua causa fortis
mot⁹ aut alia exiccauerit. ¶ Tertia est humor q̃ parũ añ ea ꝯgelat⁹
fuit. Et est nutrimẽtũ qđ in substãtiã mẽbrorũ ex ꝑte cõplexiõis cõ-
uersũ est. Sed ex parte essentie complente ꝛ similitudinis conuersũ
fuit. ¶ Quarta est humor q̃ est int⁹ in mẽbris simplicib⁹ a ꝑncipio
natiuitatis: ꝑ quem partiũ eorũ cõtinuitas existit: cui⁹ ꝑncipiũ est in
spermate. Spermatis ꝟo principiũ est ex humoribus. ¶ Et dicem⁹
etiã ꝙ humores humorosi boni ꝛ supfluivel nõ supflui q̃ttuor cõti-
nent generib⁹: genere sanguinis qui omnib⁹ illis melior existit. ꝛ ge
nere flegmatis: ꝛ genere colere rubee: ꝛ genere colere nigre. ¶ San
guis ꝟo natura calid⁹ existit ꝛ humid⁹. Cuius sunt due species: na
turalis: ꝛ nõ naturalis. ¶ Naturalis aũt est cui⁹ color est rube⁹ ma
lo carẽs odore ꝛ est valde dulcis. ¶ Non naturalis vero sunt due di-
uisiones. Ali⁹ eñ est q̃ a cõplexiõe bona fuit mutat⁹: nõ ꝓpterea ꝙ
aliq̃d ei admistũ fuerit: sed q̄ ei⁹ cõplexio in seuitiata fuit. verbi gra
tia ꝛ q̄ aut fuit infrigidatus aut calefactus. Et est alius qui nõ fuit
mutat⁹ nisi propter humorẽ malũ q̃ ei admistus fuit. Quod est ꝯm
duas diuisiões. Aut eñ ad eum humor deforis venit ꝛ penetrauit in
ipsum ꝛ corrupit. Aut in ipsomet fuit generatus humor. verbi gra-
tia. aliqua eius pars putruit ꝛ eius subtile in choleraꝫ rubeam ꝛ spis
sum in coleram nigraꝫ conuersum est. Et remanserũt ambe aut vna
earũ in eo. Et hui⁹ q̃dẽ diuisionis partes ꝯm illud quod ei admiscet
ꝛ ipsius species de speciebus flegmatis: speciebus colere nigre: ꝛ spe
ciebus colere rubee diuersificantur ꝛ aquositas ei⁹. Plerũq; ergo fit
turbidus. Et aliquando fit subtilis. Et aliquando niger multa in-
fectus nigredine. Et aliquãdo albus. Similiter quoq; in odore sui
ꝛ sapore mutat. Fit namq; amar⁹ aut salsus aut acetosus. ¶ Fleg
matis autem aliud est naturale: ꝛ aliud non naturale. ¶ Naturale
est quod est aptum vt in aliquo tempore fiat sanguis: quoniam est
sanguis non bene coctus. Et est quidam modus dulcis flegmatis
quod non valde existit frigidum: immo corporis comparatione est
frigiditatis pauce: sanguinis vero comparatione ꝛ colere rubee est
frigidum. ¶ Et est etiam flegma dulce quod non est naturale quod
non est flegma saporem non habens quod nominauimus: quod fit
cum accidit vt cum eo sanguis misceatur naturalis: ꝛ quod multo-
tiens in rheumatismis ꝛ in saliua sentitur. Dulcis vero naturalis
receptaculum. Dixit Galenus naturam non fecisse membrum pro-
prium queadmodum duabus fecit coleris. Hoc namq; flegma san-
guini propinquam habet similitudinem: ꝛ egent eo membra om-
nia: ideoq; fecit natura vt cum sanguine vadat. ¶ Dicim⁹ auteꝫ ꝙ
hec indigentia est propter duas res. Una est necessaria: ꝛ alia inna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tiua. ¶ Necessaria vero est propter duas res. Una est vt sit iux-
ta membra ad hoc vt cum membra nutrimētum quod ad ipsa con-
sueuit venire amiserint qd̄ est sanguis bonꝰ pp̄ retētionē materiei eiꝰ
que a stomacho fit ⁊ epate: propter aliquas causas que acciderunt
operent̄ in eo virtutes naturales eorum ⁊ coquant: ⁊ digerant: ⁊ nu
triantur ex eo. Et sicut calor innatus digerit ipsum ⁊ rectificādo fa
cit ipsum sanguinem: similiter calor extraneus ipsum plerumqꝫ pu-
trefacit ⁊ corrumpit. Hanc ꝟo necessitatis partem non habent due
colere. Due namqꝫ colere flegmati in hoc nō communicāt qd̄ calor
naturalis ip̄m rectificat: ⁊ facit ex eo sanguinē licet in hoc commu
nicent eiqd̄ calor accidētalis ip̄m mutat: ⁊ facit ex eo rē putridā ⁊ cor
ruptam. Altera est vt sanguini admisceatur vt ipsum aptum red-
dat ad membra flegmaticarum complexionum nutrienda in san-
guine: quorū qui ea sē nutriturus oportet flegma actualiter esse ꝫm
mensuram notam: sicut est cerebrum: ⁊ hoc quidem in duabus est re
pertum choleris. ¶ Juuatiua ꝟo est vt humectet iūcturas ⁊ mēbra
q̄ multe existūt motiōis: ne siccitas eis accidat propter calorem qui
ex motu prouenit ⁊ fricatione. Et hoc quidem est iuuamentum stās
in terminis necessitatis. ¶ Nō naturalis aūt flegmatis aliđ est su-
perfluitas diuerse essentie vsqꝫ ad sensum ⁊ istud est mucilaginosum
Et aliud est in substantia equale in sensu: ⁊ in veritate diuersum: et
est flegma crudū. Aliud est valde subtile ⁊ ipsum est aquosum. Aliud
est valde grossum album videlicet. ⁊ illud quod vocatur gipseū: ⁊ ip̄z
est cuiꝰ subtile fuit resolutum ideo ꝙ in foraminibus ⁊ iūcturis diu
fuit retentum quod oībus existit grossius. Et ex flegmate est quod-
dam quod est salsum: quod omnibus flegmatis speciebus acutius
est ⁊ siccius ⁊ leuius. Omnis ꝟo salsuginis causa est: vt aquose humi
ditati pauci saporis: aut priuate eo terree partes aduste complexio
num siccarum ⁊ saporis amari equali temperamento misceantur.
Si enim multe fuerint: amarus sapor prouenit. Et ex hoc quidem
similiter fiunt sales ⁊ aque salse. Et est etiam cum sal fit ex cinere al
chali ⁊ calce: ⁊ ex aliis cum in aqua coquuntur: ⁊ colatur. ⁊ coquitur
illa aqua donec in salem coaguletur: aut ita dimittitur donec coa-
guletur. ¶ Similiter quoqꝫ flegmati tenui quod saporem non ha-
bet: aut cuius sapor adeo est paruus quod non superat: cum colera
sicca natura se miscuerit adusta equalitatis admixtiōe ipsū faciet
salsum ⁊ calefaciet: hoc igitur flegma est colericū. ¶ Galenꝰ ꝟo dicit
flegma hoc salsum fieri propter ipsius putredinem aut aquositatē
que ei admista fuit. ¶ Et nos quidem dicimus putredinem ipsum
salsum efficere: ideo ꝙ in ipso adustionem facit ⁊ cinereitatem: que
cum eis humiditate commiscetur. Sola autem aquositas cū ei ad
miscetur salsedinem in ipso efficere non valet: cum ibi vlla alia non
fuerit causa. Et mihi quidem videtur ꝙ illa aut permutationis
est: sed continuitatis. tunc enim locutio completa erit. Et ex fleg-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

mate est qd est acetosum. Et quemadmodum dulce est fm duos modos: dulce per suam essentiam: et aliud pp̄ter rē extraneam que admixta fuit. Similiter acredo flegmatis acetosi fz duos ꝯtingit modos. Uno iō qꝛ res extranea admixta fuit: q̄ est colera nigra acris quā in subsequēti nominabim⁹. Altero pp̄ter causam q̄ in ipsomet cōtingit: et illud quidē est vt flegmati dulci qd diximus ipo dulci existēte accidat sicut accidit alijs succis dulcib⁹ q̄ pus bulliūt et postea acescunt. Et aliud ponticum cuius dispositio est quemadmodū hec dispositio. et fortasse erit eis pōticitas propterea ꝙ colera nigra pōtica ei admixta fuit et fortasse erit eius ponticitas propter cām qua in se vehementi infrigidatiōe infrigidatuz est: adeo ꝙ ei⁹ sapor ad ponticitatē sit cōuersus. Ideoq ei⁹ aquositas cōgelata est ad siccitatē parūꝙ terrestreitatē altera est. Et neq fuit calor debilis q̄ ipm bullire faceret et cōuerteret in acredinē: neq calor fortis q̄ ipm cōcoqueret. Et est flegmatis spēs vitrei spissi grossi vitro liquefacto similis in sui viscositate et ponderositate. Qd plerūq est acre: et plerūq saporē non habebit. Et videtur ꝙ illud ex eo qd est grossum saporez non habens sit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quidez est illa flegmatis species que in pncipio rei erat aquosa frigida: que neq putruit: neq res alia ei admixta fuit: sed sic pmansit recondita donec fuit ingressata et frigiditas fuit ei addita. ¶ Jaz igit̄ declaratū est ꝙ corrupti flegmatis modi ex parte saporum ipsi⁹ sunt quattuor: salsum: acre: ponticum: et insipidum. Et ex parte sue essentie sunt quattuor aquosum: vitreum: mucilaginosum: et gipseum. Crudum vero in collectione mucilaginosi continetur. ¶ Colera autem rubea: alia est naturalis: alia est que est superfluitas non naturalis ¶ Naturalis est spuma sanguinis: cuius color est rubeus clarus: et leuis: acuta: et q̄to magis fuerit calida erit ei⁹ rubedo maior. Que cum in corpore generatur: in duas diuiditur partes: quarum vna cum sanguine vadit: et altera ad chistim transmittitur fellis. Illud vero quod de ea vadit cum sanguine: cum eo penetrat causa necessitatis et iuuamenti. Necessitas vero est vt sanguini admisceatur ad nutrienda membra: in quorum complexionibus magnam colere rubee partē esse opz fm modū quē meret̄ de diuisione sicut pulmo. Sz iuuamentum est vt sanguinē subtiliet et in itineribus ipm penetrare faciat. Qd vo de ea colatū ad chistim trāsmittit̄ fellis cā necessitatis trāsmittit̄: et vtilitatis. Necessitatis aūt aut est secūdū totū corpus qd est ipsum a superfluitate mundare: aut fm vnū ipsius mēbrū qd est fel nutrire. Utilitatis vo duo sunt iuuamēta. Unū est intestina a stercore et flegmate viscoso abluere. Et aliud intestina et ani musculos pungere: vt quid sit ei necessariū sentiat: et egestiones emittat Ideoq sepe accidit colica causa opilationis q̄ fit in foramine qd a felle descendit ad intestina. ¶ Nō naturalis vo colera: alia est que a natura egreditur propter causam extraneam que ei admiscetur.

Alia est q̄ a natura egressa est ꝓpter cām in se: qꝛ eius substātia ē nō
naturalis. ¶ Partis ꝑme est alia q̄ est scita ⁊ famosa: ⁊ ē illa cui extra
neū illō qḋ est admixtū ē flegma cui⁹ generatio magis ē i epate. Et
alia est que est minoris fame ⁊ ē illa cui extran eum quod est admix-
tuꝫ est melancolia. ¶ Nota autem ⁊ famosa: aut est colera citrina:
aut est colera vitellina. Flegma namqꝫ cui admiscetur colera: qn̄qꝫ
est tenue: ⁊ generat̄ ide ꝑma. qn̄qꝫ ē grossuꝫ ⁊ generat̄ ide scḋa. i. co
lera q̄ ouoꝝ vitellis similis existit. ¶ Que aūt minoris ē fame ē illa
q̄ colera vocat̄ adusta q̄ aliquo duoꝝ generat̄ modorū. Unus ē vt
colera in se adurat̄ ⁊ accidat in ea cinereitas sꝫ ei⁹ subtile nō sepet̄ ab
ipsius cinereitate imo cinereitas in ea ꝯtinuat̄: ⁊ hec q̇dē est peior.
Et alius est vt colera nigra extrinsecus ad eam veniat ⁊ cum ea mi
sceatur: ⁊ hec quidem ē melior. Hui⁹ aūt spēi colere color ē rube⁹: sꝫ
nō est clar⁹: neqꝫ florid⁹: imo magis est similis sanguini: sꝫ nō est te-
nuis: et plerūqꝫ a suo colore ꝑꝑ aliquas mutat̄ cās. ¶ Que vͦo i sui
substātia extra naturā est: alia ē cui⁹ generatio sepi⁹ est i epate. Alia
ē cui⁹ generatio magis ē in stomacho. Et illa q̇dē cuius generatio
magis est ab epate est vna species q̄ cū qḋ i sanguine est subtile adu
rit̄ cui⁹ spissitudo colera ē nigra. ⁊ q̄ in stomacho magis generat̄
duas hꝫ ꝑtes: prassinā. s. ⁊ viridē: vt erugo eris ⁊ mihi q̇dē vr̄ ꝙ pras
sina ex vitellina gn̄ [illegible] cū adurit̄. Cū eñ adurit̄ adustio i ea efficit
nigredinē ex q̄ cū [illegible]nitate mixta generat̄ viriditas. ꝫinaria vero
videt̄ mihi ꝙ generet̄ ex prassina cū tātū adurit̄ donec ei⁹ hūorosi
tas siccatur ⁊ ad albedinē redire incipit ꝓpter sui siccitatē. Calor
nāqꝫ i hūido corꝑe iprimis nigredinē efficit: deīde denudat ipꝫ ni-
gredine qn̄ ei⁹ oīno finit hūiditatē. Et qn̄ suꝑfluit i eo ipsum albifi
cat. Et hoc q̇dē i lignis attēde que prius i carbonē vertunt̄: deinde
in cinerē. Calor. n. in humido efficit nigredinē: ⁊ i ei⁹ cōtrario albe
dinē. Et frigiditas i hūido albedinē operat̄ ⁊ nigredinē i ei⁹ cōtra
rio. Hec tamē duo iudicia que in prassina ⁊ ꝫinaria iudicaui estima
tiua sunt iudicia. Hec aūt spēs q̄ dr̄ ꝫinaria oīb⁹ colere rubee spēb⁹
calidior existit: ⁊ peior ⁊ magis ꝑniciosa: ⁊ dr̄ ꝙ est de substantia ve
nenorū. ¶ Colere aūt nigre: alia est naturalis: alia nō naturalis su
ꝑfluitas. Naturalis ē boni sanguis fex ⁊ turbulētia ⁊ suꝑfluitas i
ꝯparatione ad sanguinē: qꝛ oēs hūores dicunt̄ suꝑfluitas i ꝯpatio-
nē sanguinis: cui⁹ sapor iter dulcedinē ⁊ pōticitatē existit. Que cū
in eꝑe generat̄ in duas sepat̄ partes: q̇rū vna i sanguinē penetrat ⁊
alia ad splenē trāsmittit̄. ¶ Pars autē que cū sanguine penetrat
vadit cū eo cā necessitatis ⁊ vtilitatis. Necessitas vero ē vt sāguini
admisceatur eo mō quo debet in nutrimēto cuiusqꝫ mēbrorū i quo
rū cōplexionib⁹ magnam melancolie parteꝫ esse oportet sicut sunt
ossa. Utilitas vͦo ē vt sanguinē restringat et confortet et inspisset ip
sum. ¶ Et pars eius que ad splenē transmittitur est illud quo san-

guis non indiguit que ad ipsum vadit causa necessitatis et vtilitatis. Necessitas vero aut est secundum corpus totu. s. vt a superfluitate mundetur: aut secundum vnu membru quod est vt splene nutriat. Utilitas vero ideo accidit quia in os stomachi quasi mulgendo profluit. Et hec quide vtilitas duobus est modis. Uno quia os stomachi strigit et coofortat: et inspissat. Alio vt in ore stomachi commotionem faciat propter acredine: et excitet ad fame et facit desideriu. ¶ Debes aut scire quod colera rubea que ad christi trasmittit fellis est illud quo sanguis no idiget: et illud quod a felle egredit est illud que fel no idiget. Et similiter colera nigra que ad splene transmittit est illud quo sanguis no idiget: et illud quod a splene egredit e illud quo non indiget splen. Et queadmodu illa colera rubea postrema euigilat virtute expulsiua inferius sic colera ista nigra postrema virtute appetitiua euigilat superius. Unde fit deo oibus meliori factoribus laus. Melacholia vero no naturalis no est ad modu hypostasis et fecis: imo est ad modu adustiois et cinereitatis Res naque humide cu rebus terrestribus admiscetur: separat terrestreitas ab eis aliquo duoru modoru: aut ad modu hypostasis: et tale quale illud de sanguine est melancolia naturalis: et ad modum adustionis: quod e cu resoluitur subtile et spissum remanet: et tale quale illud est de humoribus est melancolia superfluens: et ista quide vocatur colera nigra: et neque habuit hypostasi nisi sang[...]. Ex flegmate eni propter sui viscositate nihil descedit. Sic et ex oleo et colera rubea propter sui subtilitate et terrestreitatis paucitatem: et sui motus assiduitatem: et propterea illud quod de ea a sanguine separatur in corpore est paru: no descedit res de qua fit curadu: nec cu separat moratur nisi paru: sed putrefit: aut a corpore expellitur: et cu putrescit eius subtile resoluitur et spissu remanet et fit colera nigra adusta et non hypostasiua. ¶ Melacholia autem que est superfluens: alia est que est cinis colere: et quod de ea adurit que est amara: inter qua tamen et colera rubea qua adustam vocamus existit differentia: quod illa est colera rubea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non est nisi cinis per se cognitus cuius subtile fuit resolutum. Alia est que e cinis flegmatis et quod de eo adustum fuit: et si flegma valde subtile et aquosum fuerit cinis eius erit salsus: et si non trahit ad acredine et poticitate. Alia est que est cinis sanguinis et quod de eo est adustu: et hec quide est salsa ad pauca trahes dulcedine. Alia e que est cinis melacolie naturalis: que si subtilis fuerit: erit eius cinis: et quod de ea adustu e valde acre: sicut acetum quod cum super terre faciem cadit ebullit: et eius odor est acris a quo musce fugiunt et alia: et si grossa fuerit minor is erit acredinis cum ponticitate pauca. ¶ Male igitur colere nigre species sunt tres: colera rubea cum aduritur et eius subtile resoluitur: et due alie diuisiones quas post ea diximus. Melancolia vero flegmatica e tardioris impedimenti et malitie. Et melancolia colerica est que e fortioris malicie et velocioris corruptiois: verutamen e susceptibilior cu

rationis q̄ ille. De alijs vero duabus diuisionib⁹ que magis acris est deterior existit. Si tamen in ei⁹ principio auxiliū p̄sto fuerit: citi⁹ medicationē recipiet. Tertia vero q̄ min⁹ super terrā ebulit ꝛ minus in mēbra penetrat: tardi⁹ perimit: sed ad resoluēdū ꝛ ad maturandū ꝛ medicationē recipiēdum magis est effrenis. He ergo sunt species humorū nō naturaliū superfluentiū. ¶ Inquit Gal. qui dixit ꝙ humor naturalis solūmodo est sanguis: ꝛ alij humores sunt superfluitates quib⁹ nō egetur: nō dixit verū. Si em̄ solus sanguis esset humor qui membra nutrit: oīa in suis ꝯplexionib⁹ et essentijs similia forēt. Os autē carne duri⁹ nō existit: nisi q̄ sanguis cui substantia dura melancolica fuit admista ipsum nutriuit. Neq̄ cerebrū mollius est carne: nisi quia sanguini qui ip̄m nutriuit substātia mollis flegmatica fuit admixta. Ipsum quoq̄ sanguinē alijs inuenimus admistū humorib⁹ q̄ ab eo separātur. Cū em̄ extrahitur et ordinatim ponitur inchoatim visu discernit q̄d separatur in partē q̄ est sicut spuma: ꝛ est colera rubea: ꝛ partē q̄ est sicut fexꝛ resturbida etiā est melancolia: ꝛ partē q̄ est sicut albumē ouoꝝ ꝛ est flegma, ꝛ partē aquosam q̄ est aquositas cuius superfluitas in vrina euacuatur. Aquositas nāq̄ non est ex humoribus secūdis: neq̄ est nisi ex eo quod bibitur ꝛ non nutrit: neq̄ est necessaria nisi in nutrimenti attenuatione ꝛ penetratione: humor namq̄ est quod ex eo quod bibitur ꝛ comeditur est nutriens. Quod autem dico nutriens volo itelligi q̄d est ī potētia sille corpi Qd aūt ī potētia corporis .s. humani similitudinē habet est corpus ꝯmistū nō simplex. Et aqua quidē est simplex. ¶ Sunt autem quidā hominū q̄ opinātur corporis virtutē sanguinis sequi multitudinē: ꝛ ipsius debilitatē sequi eius paucitatē. Sed non est ita. Quod vero attendit est dispositio ei⁹ quātitatis q̄ de eo corp⁹ ingreditur. ¶ Et sunt quidam q̄ opinant ꝙ cū humores aucti fuerint: aut diminuti postq̄ corpora hūana ſm comparationē fuerint qua debēt in quātitate vnius ad alterū sanitas erit ꝯseruata. Sed nō est ita. Humores nāq̄ preter istud mensurā ī q̄titatē ꝯseruatā habere debēt nō in ꝯpatiōe alteri⁹ humoris: imo ī se cū custodia mēsuratiōis quā habet ī ꝯpatione vni⁹ ad alteꝝ. ¶ Adhuc q̄dem remanserūt de reb⁹ humoꝝ q̄stiones: q̄ nō medicis sꝫ tm̄ pertinēt: phis: ideoq̄ eas pretermisi.

¶ De equalitate generationis humorum. Cap. 2.

Nutriens masticatiōe aliquā habet digestionē. Superficies em̄ oris superficiei stomachi ꝯtigua existit: imo est ac si vna esset superficies: neq̄ in eo virtus digestiua ex ipso: cūq̄ masticatū tetigerit: aliqua ip̄m ꝯuersione ꝑmutabit. Et in hoc quidem auxiliatur saliua acquisita ꝑ digestionē in quā cadit calor innatus. Ideo q̄ triticū masticatū in maturatione furunculoꝝ ꝛ exituraꝝ operat q̄d nō operat triticū cum aqua tritū: neq̄ illud q̄d cū aqua coq̄tur Et dixerunt quidā ꝙ signū ostendens nobis masticatū iam pax in

cipit digeri est q neq primus odor: neq sapor in eo inuenit. ¶ Dei de postq stomachū ingreditur integra digeritur digestiōe: nō ppter stomachi calorē tm̄: sed ppter calorē membrorū que ipsum circundant: et a dextra quidem epar: et a sinistra splen. splen nanq calefacit nō ppter sui substātiā: sed ppter arterias et venas multas q̄ in eo sunt: et ab interiori quidem est zirbū adipinū quod cito suscipit calorem causa adipis et ad stomachum reducit: et superius quidem cor mediāte diafragmate ab eo calefacto. ¶ Cunq nutriēs in primis digeritur fit sua essentia in multis animaliū auxilio eius qd̄ ei admiscetur de eo quod bibitur: plerūq chilus: et est substātia liquida ptisane in spissitudine similis. Deinde eius subtile a stomacho et intestinis attrahit: et per vias venarū que mesaraice vocant impellitur q̄ sunt vene subtiles dure: omnibus intestinis continue. Cūq per eas impellitur ad venā peruenit epatis que porta vocat: et penetrat in epar in diuisionibus et ramis porte intrantibus et se minorantibus et subtiliantib⁹ ad modū capillorū: occurrentibus orificijs diuisionū radicū vene que a gibbo epatis ascēdit. Et nō facit ipsam penetrare in illas coangustatiōes nisi melior cōmixtio aque bibite supra id quo indiget corpus. Cum ergo in istarū venarū villis diuidit sic quasi epar totaliter tāgat huius chili totalitatē: et propter illud tunc eius operatio est vehemētior et fortior: et velocior: et tunc coquit. ¶ In omni aūt decoctione que est hmōi est res que est sicut spuma: et res que est sicut hypostasis: et res fortasse erit cū eis aut que ad adustionē pertinet: si decoctio superflua fuerit: aut res que nō est bene cocta: et decoctio fuerit minor q̄ decet. Spuma aūt est colera rubea. Et hypostasis est melācolia que ambo sunt naturales. Adusti vero subtile est mala colera rubea. Et eius spissuz est melancolia mala non naturalis. Et qd̄ nō bene coctū est flegma est. Quod autez de hoc toto res colata ē que est bene cocta est sanguis Qui tm̄ q̄diu est in epate subtilior existit q̄ debet ppter aquosam superfluitatē q̄ propter rem quā dixim⁹ est necessaria. ¶ Istud vo qd̄ est sanguis cuz ab epate separat ab aquositate superflua illico mundatur que necessaria nō est nisi propter causam quādam q̄ iā sublata est. ¶ Extrahit ergo aquositas a sanguine in vena q̄ ad renes descēdit et fert secum sanguinē q̄ ad renes nutriēdos sua q̄titate et qualitate bonus existit: nutritq renes vnctuositas hui⁹ aquositatis et sanguineitatis: deīde aliud qd̄ remanet ad vesiccam tēdit: et post ad virgam. Sāguis aūt essentie bone per venam magnā ad gibbositatē epatis ascēdentē vadit: et tendit per venas que ab ea vt rami separant: deinde gedeguil venarū: postea sedenechi gedeguil post in suggentib⁹ segnechi: deinde in venis q̄ sunt sicut villi capillaribus siles: postea sanguis ab earū orificijs resudādo labit i mēbra ex pte diuina. ¶ Sāguis ergo causa efficiēs calor est tractatus. ¶ Et causa materialis est qd̄ de nutriētib⁹ est temperatum et de po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tibus bonis. ¶ Et formalis cã ipsius est decoctio noua. ¶ Et eius causa finalis est vt nutriat corpus. ¶ Efficiẽs vero colere rubee cã est igneus calor superfluus: ꝛ proprie in epate. ¶ Et eius causa materialis est quod de nutriẽtibus est subtile calidũ dulce ꝛ vnctuosũ ꝛ acutum. ¶ Et eius causa est formalis decoctionẽ ad superfluitatẽ procedere. ¶ Et eius finalis causa est necessitas ꝛ vtilitas quas nominauimus. ¶ Efficiẽs aũt flegmatis causa est caliditas attenuata. ¶ Et eius materialis cã est qđ de nutriẽtibꝰ est grossuz humidũ viscosuz frigidũ. ¶ Et eius cã formalis est decoctionis attenuatio ¶ Et eius finalis cã ẽ necessitas eius. ¶ Et vtilitas ipsius q̃s noiauimus. ¶ Melancolie aũt hyppostasiue q̇dẽ cã efficiẽs ẽ calor temperatus. Sz cã efficiẽs aduste est caliditas q̃ ab eq̃litate est egressa. ¶ Et eiꝰ cã materialis ẽ qđ de nutriẽtibꝰ est vehemẽter grossum pauce hũiditatis: ꝛ eoꝝ calidũ ẽ fortiꝰ illo. ¶ Et cã eiꝰ formalis est fex hyppostasiua ⁊mvnũ duoꝝ modoꝝ: vñ neq3 labit: neq3 resoluit ¶ Et eius cã finalis est necessitas eiꝰ ꝛ iuuamentũ ipsius qđ noiauimus. ¶ Melãcholia autem fit multa: aut propter caliditatez epatis aut splenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiam cõgelantis: ãt ꝓpter ↄstrictiõis ꝑseuerãtiã: ãt ꝑꝑ egritudĩes q̃ multe ꝛ plixe fuerũt q̃re ꝓpter illõ hũores facti sunt cineres. ¶ Cũq3 melãcholica multiplicaꝛ ꝛ inter stomachũ ꝛ epar stat: sanguis ꝛ bonoꝝ hũoꝝ gñatio cũ ea minoraꝛ. ergo sanguis minueꝛ. Debes aũt scire ꝙ gñatiõis hũoꝝ cãe caliditas ꝛ frigiditas cũ alijs exiſtũt cãis. Sz caliditas eq̃lis sanguinẽ generat. Et supfluẽs colerã gignit rubeã. Multũq3 supflua melãcholiã gñat ꝓꝑ supfluitatẽ adustiõis. Et frigiditas quidẽ flegma generat. Et multũ superflua gñat melãcoliã ꝓpter superfluitatẽ ↄgelatiõis. ¶ Debes aũt attendere ꝟtutes passiuas cũ ꝟtutũ actiuaꝝ equi distãtia. ¶ Neq3 opz vt sit credulitas ꝙ ois ↄplo sibi gñat silẽ ꝛ nõ sui cõtrariũ ꝑ accñs: lз nõ fit per eẽntiã. ¶ Cõplõni eñi multotiẽs accidit vt cõtrariũ generet. Frigida nãq3 ↄplo ꝛ sicca plerũq3 gñat hũiditatẽ extraneã nõ ꝑꝑ ↄueniẽtiã: sз ꝓpter digestiue debilitatẽ. Et hmõi q̇dẽ ↄplõnẽ hñsẽ hõ macer cuiꝰ iũcture sunt laxe: ꝛ ẽ leuis: ꝛ ipse ẽ timorosus: ꝛ frigidꝰ tactu: ꝛ suauis. ꝛ vene ãguste ꝛ similaꝛ huic qđ gñaꝛ. seniũ de flegmat: lз certa senij ↄplo frigida sit ꝛ sicca. ¶ Debes aũt scire ꝙ sanguis ꝛ qđ cũ eo labiꝛ tertiã hз invenis digõnez. Et cũ ꝑ mẽbra diuidiꝛ vt vnũq̃dq3 suũ recipiat nutrimẽtũ hз digõnẽ quartã. ¶ Supfluitas igiꝛ digõnis prime q̃ est in stomacho per intestinoꝝ egrediꝛ viam. Et scđe digestionis q̃ [illegible] in epate supfluitas plurimũ cũ vrina egreditur. Quod autẽ de ea remanet: ad splenez ꝛ fel tendit. Duarũ vero digestionũ remanentiũ superfluitates per resolutionẽ q̃ nõ sentitur: ꝛ per sudorem ꝛ per sordiciez extrinsecam egrediuntur. Cuius pars est quod per foramina egreditur sensibilia sicut ꝑ nares: ꝛ instrm auditus: aut nõ sensibilia sicut ꝑ poros: aut extra naturã

sicut p aspa cū aperiunt: aut quod nascitur ex additionibus in corporibus sicut pili τ vngues. ¶ Debes aūt scire q̄ si alicuius humores subtiles existūt: eoꝝ euacuatio eū debilitat: cui multū nocet in sui fortitudie suoꝝ poroꝝ amplitudo: pp̄ter qd̄ resolutionē sequit̄ debilitas τ q̄ humores subtiles ad euacuandū τ resoluendū sunt faciles. Qd̄ aūt ad resoluendū et euacuādū est facile spiritui facile associari pōt in sua resolutione: cū eo igitur resoluit̄. ¶ Et debes scire q̄ queadmodū humores isti in suis generationibus cās hn̄t sic τ in suis motibus habēt causas. ¶ Motus nāq̄ τres calide sanguinē mouēt: τ colerā rubeā: τ fortasse mouebūt melācholiā: τ forte faciēt eā. ¶ Quies ꝟo flegma forte reddit τ aliquas meli̇e spēs. Et et ipsemet estimationes mouēt hūores verbi grā: sanguinē em̄ mouet res intueri rubeas quapropter p̄hibem⁹ illū ex cui⁹ narib⁹ sanguis fluit: resplēdorē hn̄tes rubeū aspicere. ¶ Et hec quidem dicimus de hūoribus τ eoꝝ generationibus. ¶ Loqui vero cōtra p̄ter uos τ deuiantes debent sapientiarū opifices τ non medici.

¶ Doctrina quinta.

¶ Doctrine quinte ad sciendū qd̄ sit membrū τ sue partes. Ca. I.

Membra autē sunt corpora q̄ ex prima humorū generant̄ cōmixtione: queadmodū humores sunt corpora q̄ ex prima ciborum generantur cōmixtiōe: sicut cibi sunt ex prima ꝯmixtiōe generati elemētoꝝ. ¶ Membroꝝ aūt alia sunt q̄ sunt simplicia: alia sunt q̄ sunt cōposita. ¶ Et simplicia quidē sunt quoꝝ quācūq̄ sensibilē assumpseris partē in noīe τ diffinitiōe erit toti cōicās: sicut caro in suis partib⁹: τ os in suis partibus: τ neru⁹ in suis partibus et his silīa. Ideoq̄ similiū vocantur partiū. ¶ Cōposita ꝟo sunt illa quoꝝ quācūq̄ acceperis partē in noīe τ diffinitiōe toti cōicans nō erit sicut manus τ facies: pars em̄ faciei nō est facies: neq̄ pars manus est manus. Et vocātur mēbra instrumētalia: eo q̄ sunt anime instrumēta ad cōplendū motus τ operationes. ¶ Primū mēbrorū similiū ē os: qd̄ durū est creatū: q̄m ipsū est corporis fundamentū τ substētaculū motuū. ¶ Post ip̄m ꝟo est cartilago q̄ ex osse existit mollior ideoq̄ flecti pōt: sȝ est oībus aliis mēbris durior. Cuius iuuamētū in creatione fuit: vt ossiū cū corporibus mollibus per ipaȝ melior fieret cōtinuatio: τ vt durū cū molli nō absq̄ medio cōponeretur: duro em̄ molle lederet̄: τ p̄cipue in hora p̄cussionis τ ꝯstrictionis si nō esset ꝯpositio ordinata: sicut est in osse spatule τ hyppocundriorū τ in ossibus costarū: τ sicut est epiglotalis cartilago: τ illō qd̄ est sub thorace τ vt per ipsam etiā forꝫ melior iuncturarum se adinuicē fricantiū vicinitas: ne sua duritie rūperentur: τ etiā vt aliqs musculus se extēdendo ad aliqd̄ peruenerit membroꝝ in quo os nō existat cui innitatur τ a quo cōfortetur: sicut palpebrarū musculi vt fit ibi substētaculū cordis eoꝝ τ defensio: τ plerūq̄ etiā in multis locis est necesse rem aliquaȝ rei alicui inniti q̄ non sit dura in vltimo

sicut epigloti. ¶ Postea sunt nerui qui sunt corpora a cerebro orta aut a nucha: alba: ad flectendũ mollia: et ad separãdũ dura: ad hoc creati vt per eos mẽbra sensuz habeãt et motum. ¶ Post neruos sunt chorde q̃ quidẽ sunt corpora que ab extremitatibus musculorum oriũtur et neruis similantur: et ad mẽbra tendẽtes mobilia plerũq; sua retractione retrahũt mẽbra propter musculi cõtractionẽ et congregationẽ et propter retrorsũ reductionẽ: et q̃n q; relaxãt relaxamẽto sui propter ea q musculus dilatatur cũ ad suũ redit situ: aut supra mensuram quã eius hz longitudo: et supra dispositionẽ quã hz cũ in suo naturali existit situ addit: sicut in quibusdã videmus musculis: qui quidẽ secundum plurimum sunt compositi ex neruis qui ad musculũ tendũt: et ab altera parte egrediunt: et ex corporib9 de quib9 post chordarũ relationẽ tractabim9. Et hec quidẽ sunt que ligamẽta vocãtur q̃ etiã secundum mvisuz et tactũ neruosa existũt: et ab ossibus veniẽtia ad musculũ vadũt: et fiunt fila ipsa et nerui in eo. Quod ergo est supra partẽ musculi vocatur caro. Et qd ab eo separat et ad iuncturã vadit et mẽbrũ motũ colligit i seipso et permutat chorda. ¶ Post eas aũt sunt ligamẽta q̃ predixim9: q̃ etiã sunt corpora neruo similia: quorum quedã sunt q̃ absolute ligamẽta vocantur: et quedã sunt q̃ nomine alabachab: vel alchaab appropriant. Illud vero qd ad musculũ extẽdit nõ vocat nisi ligamentũ. Et illud qd ad musculũ nõ extendit: sz tñ qd est inter duo extrema ossiũ iũcture cõtinuat aut inter alia mẽbra: et vnũ rẽ alij firmiter annectit propter qd ligamẽtũ vocat: et q̃nq; nomine alabacbab vel alchaab appropriatur. Ligamẽtũ vero nullũ sensuz habuit: ne propter motũ et fricationẽ doleret. Iuuamentũ aũt ligamẽti ex eo qd premissum est perpenditur. ¶ Et post ligamẽta sunt arterie: q̃ sunt corpora q̃ a corde nascunt cõcaua: in longitudinẽ extensa: neruosa et in sui substantia ligamentalia habentia: motiões dilatãdo se et cõstringendo: q̃ ex q̃etibus discernũtur q̃dem ad hoc fuerũt create vt cor euentet: et fumosus vapor ab eo expellat: et spiritus mẽbris corporis distribuatur. ¶ Post sunt vene q̃ arterijs similes existũt: sz sunt ab epate: et sunt quiete: que quidẽ fuerũt create ad hoc vt sanguis mẽbris q̃ sunt in corpore partiat. ¶ Deinde sunt panniculi q̃ sunt corpora de filis neruosis nõ sensu perceptis texta: quorum spissitudo tenuis existit dilatata: aliorum corporum superficies cooperientia et cõtinẽtia ea propter iuuamenta: ex quibus est vt summã eoruz in sua figura et factura custodiant: et ex eis est vt ea ab alijs corporibus suspẽdãt: et eis annectãt mediãtibus neruo et ligamento: q̃ fila facta fuerũt: ex q̃bus texti fuerũt sicut rhenes dorso: et ex eis est vt mẽbra secundum sui substãtiã sensum nõ habentia per ipsos habeant superficiẽ sui essentia sentientẽ: q̃ illud qd ei occurrit sentit: et accidẽtaliter sentit qd in corpore accidit qd eis inuolutũ ẽ: et hec quidẽ mẽbra sunt sicut pulmo: epar: splẽ: et rhenes: hec enĩ sua substantia nullo modo sentiunt: sed neq; senti t illud qd in eis percussionẽ facit

nisi qd de pãniculis super ea existit cunque in eis accidit ventus aut aq̃a sentit: scḋ vẽtũ sentit pãnicul⁹ accidẽtaliter ꝑpter extẽsionẽ que cõtingit in ipso: aq̃a ṽo sentit principiũ pãniculi et eius appẽsionez accidẽtaliter: ideoque mẽbrũ apostematis grauitate laxat. ¶ Post ea est caro q̃ est locoꝝ vacuoꝝ ipletio: q̃ in hoꝝ mẽbroꝝ situ in corpore existunt: et ipsorũ fortitudo qua sustentat. ¶ In vnoquoque ṽo mẽbro est ṽtus naturalis qua ei res nutrimẽti ꝯplet. Et hoc quidẽ est nutrimentum attrahere et retinere: et assimilare et vnire et superfluitatẽ expellere. ¶ Et post hec quidẽ mẽbra diuersificantur. Sũt enĩ eoꝝ q̃dam q̃ preter hanc virtutẽ insuꝑ aliã virtutẽ hñt q̃ ab eis ad aliud ꝓcedit. Et quedã sunt eoꝝ q̃ hoc nõ habet. Et aliter. Quedã eoꝝ sunt q̃ preter hãc virtutẽ insuper virtutẽ hñt q̃ eis ab alio influit et sunt eoꝝ q̃dã q̃ non. ¶ Cum ergo cõpositio fiet: sequet ꝙ est membrũ suscipiẽs et tribuens. et mẽbrũ tribuẽs et nõ suscipiẽs: et membrum suscipiẽs et nõ tribuẽs: et mẽbrũ neque suscipiẽs neque tribuẽs.

¶ De mẽbri aũt autẽ tribuẽtis et suscipiẽtis inuẽtiõe nõ dubitam⁹ in cerebro nãque et epate oẽs cõuenerunt medici ꝙ vnũq̄dque eoꝝ virtutem vite suscipit et calorẽ naturalẽ et spiritũ a corde: et vnumquodque eorum principiũ habet virtutis quã alijs tribuit: sed cerebrũ quidem prebet sensum ꝭm quosdam absolute: et ꝭm quosdam nõ absolute: et epar est principiũ nutrimẽti ꝭm quosdã absolute: et ꝭm quosdam non absolute. ¶ De mẽbri aũt suscipiẽtis et nõ tribuẽtis inuẽtione nõ dubitamus: sicut caro est q̃ sentiẽdi vritutẽ et vite suscipit et nõ est alicuius virtutis principiũ quam alij vllo mõ tribuat. ¶ De alijs vero duab⁹ diuisionis partib⁹ in vna earum medici a magno ph̃oꝝ diuersificati sunt. Ph̃oꝝ nãque magn⁹ dixit ꝙ mẽbrũ tribuẽs et nõ recipiẽs est cor: ipsum est omniũ virtutũ prima radix. et oibus alijs mẽbris suas tribuit virtutes quibus nutriunt et viuũt et quib⁹ cõprehendunt et quib⁹ mouẽt. Medici et quidã primoꝝ ph̃oꝝ has virtutes in mẽbris partiti sunt: et nõ dixerũt qd sit mẽbrum tribuẽs et nõ suscipiens. Et ph̃i quidẽ sermo cũ subtiliter certificatur est veracior. Sed medicorum sermo in primis cum attenditur est magis manifestus. Postea in alia diuisiõis parte diuersificati sunt medici inter se: et ph̃i inter se. Una enim secta dixit ꝙ ossa et caro nõ sentiẽtia et eoꝝ similia non perdurãt nisi per virtutes proprias que sunt in eis: que non ab alijs principijs eis influxerunt: sed per illas virtutes cum nutrimentum eis transmittitur sibi sufficiunt: et neque ipsa alij rei virtutẽ tribuunt: neque etiam aliud membrum eis aliam tribuit virtutem. Alia vero secta dixit ꝙ virtutes iste non sunt eis proprie sed ab epate et corde in generationis principio eis influxerunt et in eis quiete permanserunt. Medico tamen non attinet vt in sequendo demonstratiua procedat argumentatione. Unde de his duabus diuersitatibus ad veritatem exitus proueniat: neque patet ei semita ad hoc inquantum est medicus: neque hoc ipsum in ali

qua suarumperscrutationumꝛ suarum actionuꝫ impedi᷑. ¶ Debet aũt scire ꝛ credere in diversitate prima ꝙ non est ei curandum vtrum coꝛ sit principium sentiendi ꝛ motiõis cerebro ꝛ virtutis nutrientis. epati: aut non sit. Cerebrũ nãqꝫ siue post coꝛ habeat principiũ animaliũ actionũ existit cõparatione alioꝝ membrorũ. ¶ Et epar similiter actionũ naturaliũ nutrimentũ principiũ existit alioꝝ rum membroꝝ comparatione. Et de alia quidemdiuersitate debet scire ꝛ credere ꝙ non est ei curandũ vtrumvirtus naturalis in tali quale est os in principio gñationis ab epate venerit: aut ꝑ suamet complexione meretur: aut nihil sit eoꝝ. ¶ Sed debet credere ꝙ hecvirtus ad ipsum non profluit nisi ab epate. Nam si inter ea via clauderetur ꝛ os nutrimẽtũ aptum haberet: eius actio destrueret: quẽadmodum fit in sensu ꝛ motu cũ neruus qui prouenit a cerebro stringitur. Uirtus vero illa ossis naturalis facta est dum eius permanserit complexio. ¶ Et tunc quidem explanabitur ei diuisionis habitudo: ꝛ videbit membra principalia q̃ sunt: ꝛ membra principalibus deseruientia: ꝛ mẽbra nõ ꝑcipalia absqꝫ seruitio. ¶ Membra vero ꝑcipalia sunt membra que primarũ virtutũ que in corpore existunt que ad hec sunt necessarie: vt singulare: aut species perdurent principia habent. Secundum vero singularis durabilitatẽ sunt tria ꝑcipia. Coꝛ quidem est principiũ ꝟtutis vite. Et cerebrũ quidem est ꝑcipiũ virtutis sentiendi ꝛ mouẽdi. Et epar q̃dem est ꝑcipium nutriẽdi. Sed ſm speciei durabilitatem sunt principalia hec tria: ꝛ etiaꝫ aliud quartũ qđ speciei existit ꝓpriũ. Et sunt testiculi q̃ vni rei sunt necessarij: ꝛ ad rem aliã iuuatiui. Necessitas ergo est ad sperma generãdũ qđ genealogiã cõseruat. Iuuamentum vero est ad hoc vt cõplementũ forme detur: ꝛ cõplexio masculina ꝛ feminea cõseruetur: q̃ speciebus aĩalis accidẽtia sunt inseparabilia: ꝛ nec sunt ex rebus in aĩalitatis essentiã ingredientibus. ¶ Membroꝝ vero deseruientium: alia sunt q̃ seruitute deseruiunt preparatoria: alia q̃ seruiũt seruitute latoria. Et preparatoria q̃dem seruitus vocatur vtilitas. Latoria vero seruit⁹ absolute vocat. Seruit⁹ aũt preparatoria est anteq̃ ꝑncipale operet. Et latoria seruitus postq̃ ꝑncipale opatur. Cordis ꝟo seruiens ꝑparatoꝛ est: sicut pulmo ꝛ ei⁹ seruiẽs latoꝛ est sicut arterie. Cerebri ꝟo seruiẽs ꝑparatoꝛ ẽ sicut epar ꝛ alia nutrimenti mẽbra ꝛ custodie spũs: ꝛ latoꝛ est sicut nerui. Epatis ꝟo ꝑpatoꝛ seruiẽs est sicut stomachus ꝛ latoꝛ ẽ sicut vene. Et testiculoꝝ q̃dẽ seruiẽs ꝑparatoꝛ sunt sicut mẽbra q̃ anq̃ ipsi generãt sperma. Sed eoꝝ seruiẽs latoꝛ est virga in viris et vene q̃ sunt inter eos ꝛ ipsaꝫ. Et in mulierib⁹ similiter sunt vene q̃ sperma ad locũ ꝯceptiõis impellũt: et mulieres insuꝑ hñt matricẽ: per quã spermatis ꝯpletur vtilitas. ¶ Gal. aũt dixit ꝙ mẽbroꝝ alia sunt q̃ opationẽ tñ efficere hñt: alia que iuuamentũ tñ: ꝛ alia sunt que operationem ꝛ iuuamẽtũ hñt. primũ est sicut coꝛ. scđm est sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

pulmo tertiū sicut epar. Dico aūt ꝙ ꝑlogationē opꝫ intelligi illud
qđ cum re solūmodo opationū in vita singularis ingredientiū cōple
tur: aut in speciei permanētia: sicut cor in generatione spūs. ¶ Et
per iuuamētū opꝫ intelligi illud qđ preparatur ad alterius mēbri
operationē suscipiēdā: ꝛ tunc erit operatio cōpleta ad dandā sin-
gulari vitā: aut speciei pmanētiā: quēadmodū pulmo aerē ꝑparatū
prestat. Ergo inquātū digestionē scđam adeo perfectā efficit quo
ad sanguis ad ipsummet nutriēdū sit bonus actionē opatus est.
Et inq̄tum operationē efficit que in alia expectata operatiōe au-
xiliatur: iuuamētū efficit. Etiā denuo dicem⁹ ꝙ membrorꝫ alia sunt
que generātur ex spermate que sunt similiū partium mēbra preter
carnē ꝛ adipē. Et alia sunt que ex sanguine generātur sicut adeps
ꝛ caro. Quod cīmē preter hec duo ex duobus generaꝫ spermatib⁹
masculorum spermate ꝛ spermate mulierū. ¶ Sed secundū sermo
nē eius qui de sapientib⁹ verificauit: de spermate masculi generaꝫ
sicut generaꝫ caseus de coagulo: ꝛ de spermate mulieris generaꝫ si
cut caseus gñaꝫ de lacte. Et sicut ꝑncipiū coagulatiōis est in coa-
gulo: ita principiū coagulationis forme est in spermate viri. Et si-
cut principiū coagulationis est in lacte: ita principiū coagulatio-
nis forme, s. virtutis patientis est in spermate mulieris. Et quēad-
modū vnūquodqꝫ duorꝫ coaguli vcꝫ ꝛ lactis est pars substātie casei q̄
fit ex eis: ita vnūqđqꝫ duorꝫ spermatū est pars substātie embrionis
¶ Hoc aūt verbū nō paruꝫ imo multū verbis Gal. est ꝯtrariū. Si
bi nāqꝫ videꝫ ꝙ cuiqꝫ duorꝫ spermatū inest virt⁹ coagulatiua ꝛ vir
tus coagulationē suscipiens. Et propter hoc nō se prohibet quin
dicat quod virtus coagulatiua in masculis est fortior. ꝛ virtus
coagulationem suscipiens ē fortior in feminis. ¶ Qualiter autem
sermo in hoc certificeꝫ: īuenitur in nostris libris q̄ sunt de sapiētijs
radicalibus. ¶ Postea vero sanguis q̄ in tēpore menstruorꝫ a mu-
liere separabaꝫ fit nutrimētū. ¶ Sed alia pars ei⁹ est q̄ in similitu
dinē ꝯuertiꝫ substantie spermatis ꝛ mēbrorꝫ q̄ ex eo generātur ꝛ erit
nutrimentū augmentās ipm. Alia pars ei⁹ est q̄ nō nutrimētū fit
adhuc sed est coueniēs vt coaguleꝫ ad īplenda loca mēbrorꝫ primo
rum vacua ꝛ fit caro ꝛ adeps. Et alia pars eius est superfluitas q̄
nulli harū duarū rerū est bona: ꝛ remanet vsqꝫ ad horā part⁹ quaꝫ
vt pote natura superfluam expellit. Cumqꝫ infans parturitur: san-
guis quē ipsius epar generat huius sanguinis vices supplet: ꝛ ge-
neratur ex eo quod ab illo sanguine generabatur. Et caro quideꝫ
ex sanguine generatur spisso quem caliditas ꝛ siccitas coagulant.
Adeps vero ex ei⁹ aquositate ꝛ vnctuositate generatur quā frigidi-
tas cogulat: ideoqꝫ ipaꝫ caliditas resoluit. ¶ Mēbra autē q̄ ex sper
mate sunt creata: cum solutionē continuitatis patiuntur certa cō
tinuitate non restaurantur: nisi pauca ex eis: ꝛ in paucis habitudi
nib⁹; ꝛ i etate pueritie; sicut ossa, ꝛ rami venarꝫ parui: non eñ magni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

necq arteriarū. ¶ Cū enī aliq̄ eo℞ ps seiūgit nihil loco ei⁹ nascit: et hec quidez sunt sicut ossa ꝛ nerui. ¶ Illa vo q̄ ex sanguine sunt creata renascuntur post pditionē suā: ꝛ cōtinuant tali substantia q̄lis sunt ipsa: sicut caro. ¶ Et illud quidem qḋ est creatum ex sanguine i quo adhuc virtus existit spermatis dum nondum inter ipm ꝛ sperma tēpus intercessit nisi paruū: illud mēbrū qn̄ tollit iterū nasci pōt: sicut dētes in etate pueritie. Cū aūt sanguis ad aliā cōuersus fuerit cōplexionē nō iterū renascetur. ¶ Et dicemus etiā ꝙ mēbrorū sentientiū mobiliū plerūq͂ motus ꝛ sensus simul pncipiū ē vn⁹ neruus: ꝛ plerūq͂ separantur: ꝛ erit pīcipiū cuiusq͂ virtutis neru⁹. ¶ Et etiā dicem⁹ ꝙ oīm iteriorū que panniculis sunt iuoluta: pāniculus ex vno pāniculorū pectus aut ventrē cooperiētiū nascit. Sed eorū q̄ in pectore sunt pāniculorū origo sicut dyaphragmatis ꝛ venarū ꝛ arteriarū ꝛ pulmonis est ex panniculo iteriore qui costas tegit: ꝛ mēbrorū q̄dē ꝛ venarū que sunt in vētre panniculi oriūtur ex siphac q̄ interius ventris cooperit musculos. ¶ Omnia quoq͂ mēbra carnosa sunt: aut villosa sicut caro que ē in musculis: aut villis carentia sicut epar. Et null⁹ quidē motus fit nisi per villos. Voluntarius vero motus fit causa villorū q̄ sunt in musculis. Et naturalis: sicut motus matricis ꝛ venarū. Et cōpositus sicut mot⁹ trāsglutiēdi fit villis pprijs p formam situ longitudinis: ꝛ latitudinis: et trāsuersionis. Attractioni vero sunt villi qui in longitudinē protēduntur. Et expulsioni villi q̄ in latitudinē tendūt cōstrigentes. Et retentorij villi q̄ ex trāsuerso vadūt. ¶ Mēbrorū aūt que vnā habēt tunicā sicut venarū ꝛ vesice tres villorū speci es adinuicē sunt texte. Et mēbrorū q̄ sunt duas habentia tunicas villi qui i latitudinem tēdūt sp i extrinseca existūt eo℞ tunica: ꝛ alij duo i tunica eo℞ extrinseca. Illi tn̄ qui in lōgitudine protenduntur ad superficiē magis declinant extrinsecā. Qui taliter nō creati fuerūt nisi ne attrahendi et expellendi villi simul existāt: immo melius est vt villi attrahendi et retinēdi sint simul: nisi in intestinis: nō enim multa indigēt retētione: sed attractione et expulsione. ¶ Et dicemus etiā membrorū neruoso℞ corpa a sui substātia aliena cōtinētiū: alia sunt que vnā habent tunicam: et alia que duas. ¶ Que autem duabus consistūt tunicis non taliter creata fuerunt nisi propter iuuamenta multa. Quorum vnum est multa necessitas multe custodie fortitudinis sue corpeitatis: ne scindant cā fortitudinis mot⁹ ei⁹ q̄ cōtinet i eis: sicut arterie. Secunduz est multa necessitas multe custodie in re corporis quod in eis est reconditum ne resoluatur et egrediatur. Resolutionis vero timor prouenit causa sue raritatis si vnam haberet tunicam. Et exitus timor est ideo ꝙ propter hoc etiam ad scindendum essent apte. Et hoc quidem corpus quod in eis est recōditum est sicut spiritus et sanguis qui in arterijs sunt recōditi in quorum custodia valde est studēdū ꝛ de quibus timetur ne pro nihilo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

recedant. Spirit⁹ quidē ꝑpter resolutionē. ¶ Et sanguis quidem ꝑpter fissurā. ex hoc nāq͡ꝫ maximū timet malū. Tertius ē qm̄ cū ali cui mēbro fuerit necessariū: vt sit ipsius attractio et expulsio motu vehemēti: factū, ē vnicuiq͡ꝫ earū singulariter īstrumentū sine ꝑmix⸗ tione: ꝛ hoc est sicut stomachus ꝛ intestina. Quartū est qm̄ cū volū tas fuerit vt vnaqueq͡ꝫ mēbri tunica opationi: q̄ est ei ꝓꝑia sit ꝑpa rata: ꝛ vnaqueq͡ꝫ duarū opationū acciderit ꝓpter cōplexionē ab al terius operationis complexione diuersam: fuit melius īter eas diui dere: sicut stomachus in quo fuit volūtas sentiendi virtutē esse: qd̄ quidē nō fit nisi in mēbro neruoso ꝛ digerēdi. qd̄ similiter nō fit nisi ꝑ mēbrū carnosuꝫ. ¶ Unicuiq͡ꝫ igitur harū duarū reꝝ tunicā posue runt ꝑ se tunicā neruosam virtuti sentiendi: ꝛ tunicā carnosam di gestioni. Et natura q̄dē ītrisecā tunicā fecit neruosam. Et extrin⸗ secā carnosam. Pōt nāq͡ꝫ digerentis opatio ad id qd̄ digestū est in potentiā sine occursu peruenire. Sentiens vero id qd̄ sentitur non po test sentire nisi obuiādo ei sensu vcꝫ tact⁹. ¶ Et dicemus etiā q͡ꝫ sunt quedā mēbra: quorū cōplexio sanguini est propinqua. nō ergo indiget sanguis in eoꝝ nutrimēto multotiēs cōuerti: sicut carnis. Quapropter ī ea neq͡ꝫ foramina facta fuerūt: neq͡ꝫ vētriculi: ī qb⁹ ali quāto tpe nutrimētū qd̄ ei digerit̄ imoret̄: ꝛ deīde caro ex eo nutria tur: ī mo illico cū ei nutrimentū occurrit ī ipaꝫ conuertit̄. Et sunt ex mēbris quedā quorū cōplexio a sanguinis cōplexione valde ē remo ta. Ideoq͡ꝫ cum necesse fuerit sanguinē ea nutrire: oportebit vt in si⸗ militudinē substantie eorum multis cōuersionib⁹ ordinati cōuerta tur sicut os. Quapropter in creatione ante vnum positū fuit fora⸗ mē qd̄ eoꝝ nutrimento tanto cōtineat tpe quāto illud in ei⁹ simili⸗ tudinē conuertatur. sicut in osse cruris et adiutorij: aut foramina multa in ipsis diuisa: sicut in osse mādibule īferioris. Et mēbris q̄⸗ dē q̄ sic sunt necesse est vt nutrimēto āpliori q͡ꝫ eis tūc sit necesse re⸗ pleantur vt paulatī ꝛ paulatī procedāt illud in sui similitudinē cō uertendo. ¶ Mēbra aūt fortia supflui tates suas ad mēbra debi⸗ lia sibi vicina expellūt: sicut cor ad ascellas: ꝛ cerebruꝫ ad loca que sunt post auriculas: ꝛ epar ad inguina.

¶ Doctrina. vj. cuius est summa vna: ꝛ vnū capitulū.

¶ Summa est de ꝟtutibus cuius sex sunt capitula.

¶ Summe que est doctrine sexte que est dictionis prime quod est de generibus virtutum ꝫm sermonē vniuersalem.

¶ Capitulū. I.

Virtutū et operationū adinuicē alie ex alijs cognoscūtur. Oīs enim virtus operationis existit initiū. Neq͡ꝫ aliq̄ opatio ꝓue nit nisi ex virtute. Ideoq͡ꝫ vtrasq͡ꝫ in vno posuimus capitulo.

¶ Uirtutū aūt genera ꝛ opationū ex eis prouenientiuꝫ apud medi⸗

eos sunt tria q̃ sunt gen⁹ virtutũ vitaliũ: ⁊ gen⁹ virtutũ naturalium ⁊ gen⁹ virtutũ animaliũ. ¶ Et multis quidem philosophoꝝ ⁊ medicis omnib⁹: ⁊ ꝓcipue Gal. vr̃ ꝙ vnaqueqꝫ ṽtutũ membrũ ꝑncipale hꝫ qđ ei⁹ existit minera: ⁊ a quo eius ꝓcedũt opationes. Et vr̃ eis ꝙ virtutis animalis sedes sit cerebrũ: ⁊ ip̃ius ab eo ꝓueniãt opatiões. ¶ Et ꝙ virt⁹ naturalis duas hꝫ spẽs. Et vna spẽs est cui⁹ finis est custodire indiuiduũ ⁊ ꝯseruare ip̃m q̃ ministrat in re nutrimẽti quousqꝫ ad finem crescẽtie ei⁹ nutriat corp⁹. Et hui⁹ q̃dẽ spẽi sedes ⁊ opationũ ipsi⁹ ꝓcessus est epar. Altera ṽo spẽs est cui⁹ finis est speciẽ ꝯseruare q̃ est ministrãs in re generatiõis: ⁊ separat ex humoribus corporis spermatis substantiam: deinde ipsum informat sui creatoris ꝑcepto. Et hui⁹ q̃dẽ speciei habitatio ⁊ operationũ ipsi⁹ ꝓuent⁹ sunt testiculi. ¶ Uitalis ṽo virt⁹ est illa q̃ spũs in esse ꝯseruat: q̃ sensus ⁊ mot⁹ vehiculũ existit: ⁊ ip̃ꝫ reddit aptũ ad eoꝝ ĩpressiões recipiẽdas cũ ad cerebrũ ꝑuenit: ⁊ facit ip̃ꝫ potẽtẽ dãdi vitã vbicũqꝫ expãdit. Et hui⁹ q̃dẽ virtutis sedes ⁊ opatiõis ipsi⁹ ꝓcessus est cor. ¶ Omnibus aũt philosophis maiori .i. Aristoteli vr̃ ꝙ oĩum istaꝝ operationũ ꝑncipiũ existit cor. Sꝫ ꝑmaꝝ operationũ eaꝝ manifestatio in his ꝑdictis existit ꝑncipijs. Queadmodũ apud medicos cerebrũ est sentiendi ꝑncipiũ. ⁊ post hoc q̃sqꝫ sensus habet mẽbrũ in q̃ ei⁹ apparet opatio. Preterea cũ ꝯsiderãt sicut dicũt ⁊ certificãt inueniũt rẽ sicut videt Aristoteli: ⁊ nõ queadmodũ ip̃is vr̃: ⁊ inueniũt tractat⁹ suos extractos ex ꝓpositiõib⁹ sufficiẽtib⁹ ⁊ nõ necessarijs in q̃b⁹ nõ assequũtur nisi qđ ex reb⁹ apparet. ¶ Medico aũt inquãtũ medic⁹ nõ attinet vt ꝯsideret q̃ sit haꝝ duaꝝ sentẽtiaꝝ veritas: sꝫ illđ ꝯsiderare philosoph⁹ aut phisic⁹ debet. ¶ Medic⁹ aũt cũ ꝯcedit ei mẽbra hec ꝑnominata istaꝝ virtutũ ꝑncipia existere nõ curat in eo qđ de esse medicatiõis ꝯsiderat an ex alijs habeant ꝑncipijs q̃ sunt ip̃is ꝑora vel nõ: neqꝫ illđ ex eis existit q̃ philosoph⁹ nõ ei leuia facit.

¶ De virtutib⁹ naturalibus quibus ministratur. ¶ Ca. 2.

Uirtutũ ṽo naturaliũ: alie sunt q̃ sunt ministrãtes: alie sunt q̃ ministrate. ¶ Et ministrataꝝ q̃dẽ duo sunt gña. Unũ gen⁹ ministrat in re nutriẽtis ad hoc vt indiuiduũ remaneat: qđ in duas ꝑtitur spẽs: nutritiuã: ⁊ crescitiuã. Et alternũ genus ministrat in nutriente ad hoc vt remaneat spẽs: quod etiã in duas diuidit species: in generatiuam ⁊ formatiuam. ¶ Uirt⁹ ṽo nutritiua est illa q̃ nutriẽs in nutriti ꝯuertit silitudinẽ: iõ vt ꝑ ip̃m restaurationẽ ei⁹ recuperet qđ dissolutũ fuit. ¶ Uirt⁹ aũt crescitiua est illa q̃ in totius corporis diametris addit ꝫm ꝓportionalitatem naturaleꝫ: quatenus ipsum ad finem augmenti perducat per illud quod ipsum ex nutriente ingreditur. ¶ Nutritiua vero virtus crescitiue seruit: eo ꝙ nutritiua quandoqꝫ affert nutriẽs ei qđ dissoluitur equale: q̃nqꝫ minus: quandoqꝫ plus. Sed crescitiua non erit nisi cuꝫ quod ingreditur plus fuerit eo quod dissoluitur. Non tamen totum quod taliter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

existit est crescitiua. Inpinguari enim post macredinem in etate consistentie est huius secte: non tamen est crescitiua. Non est enim augmentum nisi illud quod secundum naturalem proportionalitatem in omnibus existit diametris: quatenus ipsum ad crescentie perducit complementum. Deinceps vero post hoc nullo modo est ibi crescentia: et si sit ibi impinguatio. Quemadmodum ante consistentiam non existit etiam ariditas: et si sit tibi macredo: licet illud longius existat et a necessario exiens magis. ¶ Et nutritiue quidem operatio tribus particularibus completur operationibus. Una est permutationis substantie comprehensio que est sanguis aut humor que est in potentia propinquus in effectu similis membro. Quod quandoque fallit quemadmodum in egritudine contingit que atrophia vocatur que est nutrimenti defectus. ¶ Et alia est adherentia que est vt hoc receptum nutrimentum completo effectu efficiat. s. vt membri pars fiat. Quod plerumque fallit quemadmodum in hydropisi contingit carnosa. ¶ Et tertia est multitudo que est vt hoc receptum quod iam factum est pars membri ponat ei ab omnibus partibus simile vsque in essentia et colore. Quod quandoque fallit: quemadmodum contingit in albaras et morphea. Cambium enim et adherentia iam ibi sunt reperta: sed similitudo non ibi inuenitur. Et hanc quidem operationem efficit virtus immutatiua que est vna de virtutibus nutritiue et est in homine vna in genere et principio primo: sed in membris similium partium diuersificatur. ¶ In vnoquoque enim membro existit virtus secundum eius complexionem que nutrimentum in eius conuertit similitudinem diuersa virtute que nutrimentum alterius permutat. ¶ Immutata vero que est in epate operationem efficit toti corpori comunem. ¶ Generatiue vero virtutis due sunt species. Una est que in masculis et feminis sperma generat. Altera que diuidit virtutes que sunt in spermate: et permiscet eas temperando secundum quod vnicuique conuenit membro: dans neruo complexionem propriam: et ossi complexionem propriam. Hoc tamen totum prouenit de spermate similium partium et similis permixtionis. Et hanc quidem virtutem vocant medici virtutem immutatiuam primam. ¶ Uirtus vero informatiua imprimens est illa ex qua precepto sui creatoris procedit membrorum lineatio: et ipsorum figuratio: et concauitas et foramina: et leuitas: et asperitas: et eorum situs: et ipsorum continuitas: et ad vltimum operationes que ex finibus dimensionum eorum pendent. ¶ Et huic quidem virtuti ministrantes sunt que rex nutrimenti ministrant ad speciem custodiendam et sunt virtus nutritiua et crescitiua.

¶ De virtutibus naturalibus ministrantibus. Ca. 5.

Uirtutes vero naturales que ministrant tantum virtute nutritiue sunt ministrantes que sunt quattuor virtutes: attractiua: retentiua: digestiua: et expulsiua. ¶ Attractiua vero fuit creata ad attrahendum nutrimentum: qua quidem operatur hoc villis membri in quo est secundum longitudinem protensis. ¶ Et retentiua fuit creata vt iuuatiuum retineat dum virtutes ipsum iuuantes in eo operantur que ab ipso alimentum suscipiunt: quod equidem efficitur villis que ex transuerso protenduntur. Et est etiam cum villi

q̄ ſm latitudinē incedūt auxiliū ꝓbēt. ¶ Digeſtiua ꝟo eſt illa q̄ qḋ attractiua attraxit ⁊ retinuit: retētiua ī eſſentia ꝯuertit aptā ꝟtuti in ea ꝑmutationē faciētiū opatiōi: ⁊ cōplexionē q̄ cōuerſiōi nutrientis in effectu eſt cōpetēs. ¶ Hec eſt eñi eiꝰ opatio in iuuatiuo q̄ vocatur digeſtio. ¶ Eiꝰ ꝟo opatio eſt in ſupfluitatibꝰ: vt ſi poſſibile fuerit eas in hāc mutēt diſpoſitionē q̄ ēt vocaṫ digeſtio. Aut vt eax egreſſionē a mēbro in quo ſunt retēte facilē efficiat cū expulſiōe eax attenuādo eſſentiā ſi qḋ ꝓhibet fuerit groſſities: aut ingroſſando ſi qḋ vetat fuerit tenuitas. aut īcidēdo ſi qḋ ꝓhibet fuerit viſcoſitas. Et hec q̄dē opatio vocaṫ maturatio. Eſt tñ cum digeſtio ⁊ maturatio ſynonima dicunṫ. ¶ Expulſiua aūt eſt illa q̄ ſupfluitatē expellit ex nutrimēto reſiduā q̄ ad nutriēdū nō eſt ꝯueniēs: aut q̄ excedit mēſurā q̄ ſufficit ad nutriēdū ⁊ q̄ nō eſt neceſſaria: aut euacuat in receptaclo ſibi apto ſicut vrinā in veſica. Et hec q̄dē virtꝰ has expellit ſupfluitates: aut ꝑ ptes ⁊ foramina q̄ ſunt eis ꝑparata: vel ſi nō fuerint ibi foramina ꝑparata a nobili expellit ad ignobile ⁊ a duro ad laxū. Cūq in parte expulſiōis fuerit declinatio meri ſupfluitatis nō conuertit eam virtꝰ expulſiua ab illa ſemita inquantū poſſibile fuerit. ¶ His autē quatuor virtutibꝰ naturalibꝰ quatuor prime ſeruiūt q̄litates ſcꝫ caliditas: frigiditas: ſiccitas: ⁊ hūiditas. ¶ Sꝫ caliditas ſeruitiū oibꝰ q̄tuor ꝑ certo eſt cōe. ¶ Frigiditas ꝟo cū alicui eax ſeruit accñtalr ⁊ nō eſſentialr. Qḋ eñi frigiditati ieſt eſſentialr eſt vt in oibꝰ ꝟtutibꝰ ſit cōtraria q̄ñ oīꝫ ꝟtutū opatiōēs ꝑ motū exiſtūt. Et hoc q̄dē in attractiōe ⁊ expulſiōe manifeſtū exiſtit. Sꝫ in digeſtiōe ēt q̄ñ digeſtio ꝯpleṫ ꝑ ptes eiꝰ qḋ fuit ingroſſatū ⁊ inſpiſſatū ꝯtiēdo ⁊ adiūgēdo ei qḋ attenuatū fuit ⁊ ſubtiliatū. Et he q̄dē motiōes ſunt ſeparātes ⁊ tēperātes. Retētiua ꝟo opaṫ villos mouēdo trāſuerſos ſm figurā cōphēſiōis bñ factā. Et frigiditas q̄dē eſt paraliticū faciēs: ⁊ mortificās: ⁊ ab oibꝰ ꝓhibēs opatiōibꝰ. Ad retētionē tñ faciēdā accñtalr cōfert q̄ñ villos ſꝫ bone cōphēſiōis figurā tꝫ. Nō ergo in opatiōibꝰ ꝟtutū eſſentialr ingrediṫ: ſꝫ tali ꝑparat inſtrumētū diſpoſitiōe q̄ ipꝫ ſuā cuſtodit opationē. Et expulſiua q̄dem a frigiditate iuuaṫ ꝓpea q̄ vētoſitatis ꝓhibet fieri diſſolutionē q̄ ad expellēdū iuuat: ⁊ q̄ in eiꝰ auxiliaṫ groſſitie: ⁊ ꝓpterea q̄ villū q̄ ſm latitudinē ꝓtēdiṫ exꝑmētē ꝯtrahit ⁊ ſpiſſat ipm: ⁊ hoc eſt ēt inſtrumētū ꝑparare: ⁊ nō eſt in ipamet opatiōe auxiliū ferre. Et frigꝰ nō intrat in ſeruitiū harū virtutū niſi ꝑ accidēs. Si nō in ipamet ingredereṫ: opatiōibꝰ noceret ⁊ motiōes debilitaret. Siccitas ꝟo in triū ꝟtutū opatiōibꝰ neceſſaria exiſtit: q̄ ſunt due mutatiua loca lr ⁊ retētiua. Duabꝰ ꝟo localiter mutatiuis: q̄ ſunt attractiua ⁊ expulſiua: ꝓbet ſiccitas auxiliū eo q̄ multā eis efficit ſuſtētationē q̄ in motu eſt neceſſaria: motu vꝫ ſpūs q̄ has virtutes ad ſuas defert operationes impulſione vehementi quam ⁊ talem qualis eſt ipſa humoralis ꝓhibet fluxus cuꝫ in ſubſtantia fuerit ſpiritus: aut inſtrumenti. Sed retētiue propter con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

strictionem. Digestiua autez plus indiget humiditate. ¶ Post hec autem cum inter qualitates actiuas ⁊ passiuas comparaueris inquantum iste virtutes eis indigent reperies virtutem retentiuam plus indigere siccitate quam caliditate eo quod tempus in quo quiescere debet villus retentiue maius est tempore in quo moueri debet villus qui secundum amplitudinem tendit ad constringendum. Naz tempus quod est ad mouendum est illud quod caliditate indiget ⁊ est breue. Et totum reliquum tempus eius operationis est ad tenendum ⁊ ad quiescendum. Et quia puerorum complexio plus declinat ad humiditatem: ideo virtus hec in eis plus est debilis. Attractiua vero plus indiget caliditate quam siccitate: quoniam caliditas adiuuat in attractione in eo quod maior pars sue operationis est mouere: ⁊ plus necesse est ei mouere partes sui instrumenti quam quietas facere: ⁊ cum siccitate stringere. Hec enim virtus non tantum indiget multo motu sed plerumque etiam motu indiget vehementi. Et attractio quidem fit aut virtute attractiua quemadmodum magnes attrahit ferrum: aut implendo vacuum: sicut aqua trahitur in azaracha: aut calore sicut in lampade attrahitur oleum licet hec pars tertia reducatur necessario ad implendum vacuum apud certificantes: immo est ipsamet. Cum ergo virtus attractiua caliditatis habuerit auxilium fortior erit attractio. Expulsiua vero minus indiget siccitate quam attractiua: ⁊ retentiua. Non enim indiget constrictione retentiue: neque inseparabilitate attractiue ⁊ constrictione eius ⁊ circundatione attracti tenendo partes instrumenti donec ad illas alterius partis attractio perueniat. Et ad vltimum nullo modo indiget expulsiua quiete sed motu ⁊ inspissatione pauca que ad exprimendum et ad expellendum tali adiuuet mensura quatenus per ipsam remaneat instrumentum: figuram expressionis ⁊ constrictionis conseruans. Quemadmodum in retentiua tempus longum. Et in attractiua tempus breue est necessarium donec partium attractio vnam applicet alij ideoque siccitate parum indiget. Que autem plus eis omnibus indiget caliditate est digestiua: que siccitate non indiget sed humiditate vt nutriens efficiat ad penetrandum in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptum reddat. ¶ Neque potest aliquis dicere quod si humiditas in digerendo esset iuuatiua: pueri possent res duras digerere. Non enim prouenit pueris non posse illud ⁊ iuuenibus posse propter hoc: sed propter homogeneam ⁊ homogenee elongationem. Quod enim ex rebus durum existit complexioni puerorum non est homogeneum. Virtutes igitur digestiue coram eo non operantur neque ipsum recipiunt retentiue: sed cito ipsum expellunt expulsiue. Iuuenum vero complexionibus est id conueniens: ⁊ ad eos nutriendos conueniens. Et ex hoc quidem collectum est quod retentiua indiget constrictione ⁊ figurarum constrictionis fixione longo tempore ⁊ pauco motionis adiutorio. Et attractiua constrictione indi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

get et fixione cōstrictionis tempore breuissimo ꝛ in motu multo indiget auxilio. Et expulsiue est necessarium stringere tantum sine fixione de qua non est curandū. Et indiget adiutorio ad motum faciendū. Et digestiue est necessarium eliquare: ꝛ temperare: ideoꝙ virtutes iste qualitates illas quattuor inequaliter operari faciūt ꝛ eis inequaliter indigent.

De virtutibus animalibus. Capi. 4.

Virtutes aūt animales intelligi volūt per illas: virtutē illam que cū in membris recepta fuerit preparabit ad recipiendū virtutem sensus et motus: ꝛ operationis: vite: quibus etiam admiscentur timoris et ire motiones: propterea ꝙ in eis reperiūt dilatationem ꝛ constrictionem que accidit spiritui q̄ huic comparatꝰ est virtuti. Nos aūt explanabimus summam hanc ꝛ dicemꝰ ꝙ quemadmodum ex humorum spissitudine scd̄m aliquam complexionem substantia generatur spissa que est membrum aut pars membri: ita ex humorum vaporibus et eorū subtilitate secūdum aliquam complexionem substantia generaꝛ ꝛ subtilis est spūs. Et sicut apud medicos epar prime generationis est principiū: ita cor generationis secūde principiū existit. Et hic spūs cū ꝑm complexionem prouenit quam debet habere: ad hanc virtutem recipiendam preparaꝛ: deinde omnia illa preparat membra ad recipiendū omnes alias virtutes animales ꝛ etiā reliquas. Uirtutes equidem animales in spiritu quidem ꝛ in membris non proueniunt nisi postq̄ hec vitalis peruenit virtus. Ideoꝙ licet virtutes animales alicuius membri destruanꝛ: viuū tn̄ membrum adhuc existit: nisi hec virtus in eo fuerit destructa. Nonne vides quod membrū stupidū aut paraliticū vnū quoꝙ ꝑm humiditatem est non habens sensum neꝙ motū: aut propter complexionem que prohibet ipsum eos recipere: aut propter opilationem q̄ accidit inter cerebrū et ipꝫ in neruis q̄ ad ipsuꝫ proueniunt et tamen ipsuꝫ est viuū. Et membrū cui accidit est non habens sensum neꝙ motū et accidit eī vt putrefiat ꝛ corrumpatur. In membro ergo paralitico est virtus que eius custodit vitam donec cum remotum fuerit quod prohibet profluat ad ipsum virtus sensus et motus. Ipsum namꝙ preparatum erat ad suscipiendum eā propter virtutis vitalis sanitateꝫ in eo. Prohibens enim non prohibuit nisi vt non eam in effectu reciperet. Sed membrum non sic est mortuum. Et preparans non est virtus nutriendi tantum: ita vt dicamus ꝙ q̄diu virtus nutriēdi affuerit viuū erit: ꝛ cū destruetur erit mortuū: q̄m hoc ipm̄ verbum virtuti afferemus nutritiue. Fortasse enim plerūꝙ in aliquo eius opatio destrueret. ꝛ mēbrum viuū remanebit. Et fortasse plerūꝙ remanebit eius operatio ꝛ mēbrū tēdet ad mortē. Et si virtꝰ nutritiua iq̄tū est nutritiua esset ipsa virtꝰ q̄ ꝑparat ad sentiendū et mouēdū vegetabilia ꝑparata fo-

rent ad sensum ⁊ motū recipiēdo. Restat ergo vt sit ꝑparans alia
res que ꝓpriā sequat̄ cōplexionē q̄ vocat̄ virtus vitalis. Et ipsa qui
dē est prima virt⁹ q̄ in spū ꝓuenit cū spūs ex subtilitate humoꝝ ꝓce
dit. Deinde spūs ſm philosophū Aristotelē per eā recipit pricipiū
et aīam primā ex qua alie ꝓfluūt virtutes. Harū vero virtutū ope
rationes ab hoc proueniūt spiritu ī principio rei: sicut etiā sensus
apud medicos nō prouenit per spiritū animalē qui est in cerebro ni
si ad crystalloydē penetrat aut ad linguam ⁊ alia. ¶ Cum ergo ꝑ
spūs in ventriculum peruenerit cerebri cōplexionez recipiet et erit
cōueniēs vt ex eo ꝓueniāt virtutum operationes q̄ in eo primo rep
te sunt: ⁊ similiter in epate: ⁊ similiter in testiculis. ¶ Et apud medi
cos quidē nisi postq̄ȝ spūs in cerebro ad aliā cōuertit̄ ꝯplexionē nō
preparat̄ ad recipiendū animā q̄ est principiū motus ⁊ sensus. Et
silr̄ in epate lȝ prima cōplexio iā iuuerit ad recipiēdū ꝟtutē primā
vitalē. Et silr̄ in vnoquoqȝ membro. Apud eos em̄ vnūquodqȝ opa
tionū gen⁹ aliā hȝ aīam. Et neqȝ est aīa vna ex qua ꝟtutes iste pro
fluunt: quoniam huius summe aggregatio est aīa. Et si q̄dēȝ ꝑma
cōplexio iā adiuit virtutem primā recipiēdā: tūc iā dedit vitalem
vbi prouenit spiritus ⁊ virtus que sunt ei⁹ ꝑfectio. Hec aūt virtus
apud eos nō sola sufficit vt spūs per ipsam oēs alias suscipiat virtu
tes nisi ꝓpria prouenerit cōplexio. Preterea dixerunt ꝙ virtus hec
preter hoc ꝙ ipsa est preparans vitam: est etiā motus substātie spi
ritualis subtilis principium ad membra et principiuȝ constrictio
nis et dilationis aeris attracti et pulsus. Affert enim adiutorium
in comparatione vite quod est passio: ⁊ in cōparatione operationū
anime: et pulsus prebet auxilium quod est actio. Et hec quidem vir
tus virtutibus naturalibus similatur: ideo ꝙ non voluntate ꝓue
niunt vnde profluunt. Et similatur virtutibus animalibus ꝓpter
operationū earū diuersitatē ipsa em̄ dilatat ⁊ cōstringit simul: mo
uet ergo duobus motibus cōtrarijs. ¶ Philosophi aūt cuȝ animā
terrenā dicere volunt perfectionem corporis naturalis instrumen
talis: et volunt dicere principium omnis virtutis ex quametipsi
motus ꝓueniunt et operationes diuerse. Erit igitur hec virtus se
cundum philosophorum sententiam virtus animalis sicut virtu
tes naturales quas nominauimus apud eos virtutes vocantur
animales. Quod si noluerint dicere animam ſm hanc intentionez
sed volunt dicere virtutem que est principium comprehendendi et
mouendi quod ex aliqua prouenit comprehensione voluntarie. Et
naturalem volunt dicere pro omni virtute ex qua operatio ꝓuenit
in suo corpore secundum huius forme diuersitatem: nō erit virtus
animalis: sed erit naturalis et altioris ordinis q̄ȝ sit virtus quam
medici vocant naturalē. Et si naturalem vocauerint illam q̄ rem
nutrimēti ministrat ⁊ cōuertit: siue ad hoc vt remaneat indiuiduū
siue vt remaneat species: non erit hec naturalis sed erit tertiū ge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nus. Et qui ra timor et sil'a eo℞ hui⁹ virtutis sunt passiões: tũc licet eo℞ principia sint sensus et estimatio et virtutes apprehēdētes: huic tñ comparate sunt virtuti. Huius aũt virtutis declarationē certificare: et an sit vna an plures: in sapientia continet naturali q̃ philosophie pars existit.

¶ De virtutibus animalibus cõprehendentibus. Cap. 5.

In virtute autem animali due copulantur virtutes: quarũ ipsa est sicut genus vna est sicut virtus cõprehensiua: et altera virtus motiua. ¶ Et cõprehensiua q̃dem est sicut dua℞ virtutũ genus. Una virtus comprehēsiua est manifeste. Et altera virtus cõprehēsiua occulte. ¶ Et virtus q̃dem manifeste comprehensiua est sensibilis que est gen⁹ s̃m quosdam q̃nq3 virtutũ et octo s̃m alios. Quod si dixerimus q̃ sint quinq3: erunt virtus videndi: et virtus audiendi et virt⁹ gustãdi: et v̄tus tãgēdi: et virt⁹ odorandi. Et si dixerim⁹ q̃ sint octo: erit huius causa: q2 plurib⁹ certificato℞ videtur q̃ tact⁹ sint plures virtutes. s. quattuor: et ponũt proprie vnũquodq3 quattuor generũ tactus virtutē per se: licet in membro sensibili sint communia sicut gustus et tact⁹ in lingua: et visus et tactus in oculo. hoc aũt certificare est phi. ¶ Et virtus quidem comprehensiua occulte et non sentiens est sicut gen⁹ quinq3 virtutũ. ¶ Una est virtus que vocat sensus cõis et phantasia. Et apud medicos q̃dem sunt vna virtus. Sed apud certificantes que sunt ex phis: due sunt virtutes. ¶ Sensus eñ cois est illa que oñia sensu percepta recipit: et ppter eo℞ formas patitur que in ipa copulant. ¶ Phãtasia vero est illa q̃ eas custodit postq̃ cõiungũtur et retinet eas post sensus absentiã Et que ha℞ dua℞ est recipiēs: alia est a custodiēte. hoc aũt certificare ē philosophi. Sed qualitercũq3 fuerit eius sedes et operationis eius pricipiũ est anterior cerebri vētricul⁹. ¶ Et scda q̃dē est virt⁹ quam medici vocãt cogitatiuã. Sed certificatores vocãt q̃nq3 imaginatiuã: q̃nq3 cogitatiuã. Si eñ impauerit eis virtus estimatiua aĩalis quã postea nominabim⁹: et ipsamet ad suã peruenit operationē: vocãt eã imaginatiuã. Et si virt⁹ rationalis ei impauerit: et reduxerit eam ad illud qd ei pdest: vocatur virtus cogitatiua. Quocũq3 tñ modo fuerit inter hanc virtutem et primã existit differētia: q̃ pria est recipiēs et custodiēs id quod ad eã puenit d formis sensu pceptis. et ista ē illa q̃ se exercet ĩ eis q̃ ĩ imaginatiõe recõdita sunt exercitio cõponendi et diuidēdi et singulas efficit formas queadmodũ ad eam perueniunt a sensu: et alias formas ab eis diuersas sicut homine qui in monte volat smaradino. Sed phãtasia nõ ponit corã te nisi q̃tũ recipit a sensu. Et huius quidem virtutis sedes est ventriculus cerebri medi⁹. Et hec q̃dē virtus est instrumētũ virtutis que pculdubio in aiali est occulta cõprehensiua et est estimatiua. Et ipsa quidem est virtus qua aĩal indicat q̃ lupus est in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

inimicus & filius est dilect⁹: & qui annonam prebere consueuit est amicus a quo nō est fugiendum: & hoc iudiciū ſm modū existit nō rōnale. Amicitia eñi & inimicitia non sensu sunt percepta: neq3 sensus eas cōprehendit: neq3 eis indicat nisi virt⁹ alia. & licet nō sit cōprehensio rationalis: est tñ proculdubio aliqua apprehensio nō rationalis. Homo etiā plerūq3 vtit̄ hac virtute in multis suoꝝ iudiciorū & procedit queadmodū animal nō rationale. Et hec q̄dem virt⁹ diuiditur a phantastica: qm̄ phantastica sensu percepta retinet: & hec in pceptis sensu intentionis discernit nō sensu pceptas. Et separat̄ ab ea quam imaginatiuā vocamus & cogitatiuā: qm̄ illius operationes nullū sequit̄ iudiciū: sed istius operationes non soluz iudiciū: sed etiam iudicia sequit̄. Et illius operationes sunt in sensu perceptis compositionē facere. Et istius operatio in sensu perceptis iudicare intentiones extra sensum. Et queadmodū in animali sensus est iudicans de formis sensu perceptis: similiter existimatiua est iudicās de intentionib⁹ illaꝝ formarum q̄ ad existimatiōez perueniūt & non ad sensum. ¶ Quidam aūt hominū sunt qui presumunt & hāc virtutē imaginatiuā vocāt: sed non tamē curamus: q2 de noībus non disputam⁹: sed intentiones & differentias intelligere debemus. Et medico q̄dem non est curādū vt hanc virtutem sciat. Impedimenta nāq3 operationū eius impedimenta operationū aliarū virtutū q̄ sunt anteq̄3 ipsa sequentia sunt sicut phantasia & imaginatiua & memorialis quā postea nominabimus. Et medicus q̄dem non curat nisi de virtutib⁹ ex quibus cū in suis impedimentis accidit lesio puenit egritudo. ¶ Qđ si lesio accidit operationi alicui⁹ virtutis cā impedimēti qđ accidit pri⁹ operationi alteri⁹ ꝟtutis q̄ ei: fueritq3 impedimētū illud sequutū maliciā cōplexiōis alicuius membri aut corruptionē compositiōis: sufficit medico vt sciat impedimentū illud pter malitiā ꝯplonis membri aut sue cōpositionis corruptionē accidisse: ad hoc vt cū medicina ei subueniat aut ipm ab eo custodiat: & non curat scire dispositionē virtutis: cui qđ accidit non accidit nisi nullo mediāte postq̄3 sciuerit dispositionē eius cui accidit illud qđ accidit sine medio. ¶ Tertia vero illaꝝ quas nominānt medici est q̄nta aut quarta cū certificauerim⁹ q̄ est virtus ꝯseruatiua & memorialis. Et est thesaurus eius quod peruenit ad estimatiuā de intētionib⁹ in perceptis sensu extra formas eorū sensū perceptas. Sicut phātastica est thesaurus eius qđ peruenit ad sensum ex formis sensu perceptis. Et eius q̄dez loc⁹ est posterior cerebri ventriculus. ¶ Hic vero est locus ꝯsideratiōis phice vtrū virt⁹ cōseruatiua & memorialis & virtus q̄ reducit illud quod est absens ad memoriā ex eis q̄ ab estimatiua sunt reposita sit virtus vna: aut virtutes due. Medico tñ non est inde curañ. qm̄ nocumenta q̄ eis q̄litercūq3 sint accidūt: sunt hōgenea. sunt. n. nocumēta q̄ in ventriculo cerebri posteriori accidūt: vel de genere ꝯplonis

vel de genere compositionis. ¶ Uirtus vero comprehensiua que est vna de virtutibus anime comprehensiuis est humana rationalis. Et quia medici virtutē estimatiuam non considerauerunt propter causam quam diximus ideo hanc virtutem non considerauerunt: non enim fuit eorum consideratio nisi in operationibus trium virtutum tantum & non in alijs.

¶ De virtutibus animalibus motiuis. Ca. 6.

Motiua vero virtus est illa que chordas contrahit & laxat propter quod mouentur mēbra & iuncture dilatatione sua & flexione. Et eius quidem penetratio est cum neruis qui sunt lacertis cōtinui. Est est genus quod secundum specificationem principij motuum significatur. In vnoquoque igitur musculo est alia natura q̄ est sequens iudicium estimatiue a qua prouenit communis consensus.

¶ Capl'm postremū huius doctrine de operationibus.

Dicemus q̄ operationū singulariū alie sunt que ab vna complentur virtute verbi gratia digestio. Alie que a duabus cōplentur virtutibus: sicut cibi desideriū: quod cōpletur a virtute naturali attractiua: & a virtute sensibili q̄ est in ore stomachi. Attractiua vero operatur ex hoc qđ mouet villum qui sm longitudinem protenditur retinendo illud quod attrahitur & fuggēdo ex humoribus quod est sibi proprium. Sensibilis autem operatur in hoc q̄ hanc sentit passionem: & quia sentit mordicationē colere nigre que est excitans desiderium cuius esse nominauimus. Et hanc quidem operationem non dicemus duabus compleri virtutibus: nisi ideo q̄ cum sensibili acciderit nocumētū destruet intentio que vocatur fames & desiderium: neque desiderabitur cibus licet eo corpus indigeat. Et similiter transglutiendi operatio duabus completur virtutibus: vna est attractiua naturalis: & altera est attractiue voluntarie. Et prima quidē suam complet operationem per villum qui sm longitudinē protendit qui est in ore stomachi & isofago. Et secūde completur operatio per villum lacerti tranglutiendi. Cūque vna duarū virtutū destruet: transglutiendi operatio duriter prouenit: sed quando non fuerit destruetur. Sed cum illa nō operata fuerit erit transglutiendi operatio difficilis. Nonne vides q̄ cum desideriū non recte procedit & duriter prouenit operatio transglutiendi illud quod non desiderat. Immo cum abhorremus aliquam rem: nausea nobis prouocabitur. Et cum eam postea transglutire voluerimus et tertia fuerit ab ea virtus nostra attractiua desideratiua dura erit operatio voluntarie tranglutiendi. ¶ Transitus quoque nutrimenti perficitur virtute membri impellentis a quo procedit et attractiua membri ad quod accedit et similiter superfluitatum egressio que fit per duas vias. ¶ Et forsitā plerūque existūt operatiōis principium due virtutes. s. aīalis & naturalis. ¶ Et fortasse

plerunque existunt eius causa virtutis equalitas sicut infrigidatio que prohibet materias: et iuuat expulsiuã in parilitate superfluitatum que descendunt a mẽbro et vetat et in faciẽ reuerberat. ¶ Et frigiditatis quidẽ est equalitas q̃ propter duas prohibet res. s. cũ essentia substãtiã eius qd effundit ingrossando et coagulando poros. ¶ Et restertia que est per accidẽs que est qua caliditas extinguit attractiua. ¶ Et qualitas caliditatis attrahit per illd qd istis opponit modis quos predix imus. ¶ Et caliditatis quidẽ qualitas et necessitas vacui nõ attrahũt in primis nisi illd qd est subtile et postea qd est spissum. ¶ Virtus vero attractiua naturalis nõ attrahit nisi quod est ei magis conueniẽs: et qd nature ei9 est propriũ attrahere: et plerũque qd est magis spissum est magis propriũ: et magis cõueniens.

¶ De eis q̃ proueniunt ex his q̃ comedunt et bibunt. Ca. 15.

Quod comeditur et bibitur in corpore humano tribus operatur modis. Aut enim in ipso sola sui q̃litate operationem efficit. Aut sui materia. Aut operationẽ facit tota sui substãtia. Et fortasse res q̃ ex his tribus intelligũtur verbis propinque erunt fm lingue consideratione. Sed cum de his loquimur intẽtiones exprimere volumus quas modo nominabimus. ¶ Sui vero qualitate agẽs est illud qd calefieri solet cũ est in corpore hois: aut infrigidari et calefacit caliditate sua: aut frigefacit sua frigiditate: ita q nõ ei assimilatur. Et sui quidẽ operãs materia est illud qd a sui cõuertitur natura: et recipit formam alicuius diuisionis membrorum humanorum. Sed eius materia licet formam illam recipiat: est tamen cũ accidit vt aliqua suarum qualitatum quas habebat que suo modo fortior existit q̃ humani corporis qualitas in ipsa remanere eã faciat a principio rei: donec cõpleat coagulatio et assimilatio: sicut sanguis q̃ generatur ex lactucis: quoniã in ipso est plus frigiditatis q̃ sit in cõplexione hois licet sit factus sanguis et sit bonus ad hoc vt mẽbri hois pars fiat: et sanguis q̃ ex alijs generatur huic existit contrarius. ¶ Sui vero substãtia operans est forma sui specifica agẽs et est illa qua ipsum est id quod est: et nõ qualitate sui: preter q corpori simile fiat: aut fiat simile ei corpus. ¶ Cũque dico qualitatẽ: vnam quattuor qualitatũ intelligo. ¶ Qualitate igitur sua operãtis materia in opere ingressum non habet. ¶ Sua igitur operans materia est illud cuius materia cum de substãtia quam habebat alteratur alteratione quã in ea fecit virtus que est in corpore restaurat illud quod ex eo fuit dissolutũ primo et accendit calorem innatum propterea q in sanguine facit augmentum secundo. Et est etiam cum operatur suis qualitatibus que remanserunt in ipso tertio.

¶ Et sua quidem operans substantia est illud quod forma sue speciei operatur quam acquisiuit post complexionem: q cum eius simplicia se commiscuerũt: et ex eis generata fuit res vna preparauit se ad recipiẽdũ speciem et formã additã super illud quod hñt simplicia

Hec ergo forma nõ est qualitates prime quas hꝫ materia: nec cõ
plexio q̃ ex eis gñatur: sꝫ est ꝑfectio quã acquisiuit materia sꝫ apti
tudinẽ q̃ fuit ei acquisita ex cõplexione: sicut in magnete virtus at
tractiua. Et sicut natura cuiuscũqꝫ specierꝫ vegetabiliũ ⁊ aĩaliũ .s.
illa quã habent post cõplexionẽ: propter cõplexionis preparatiõeꝫ
⁊ neqꝫ est de simplicibꝰ ꝯplexionibꝰ: neqꝫ ipsamet complexio: quia nõ
ẽ caliditas: neqꝫ frigiditas: neqꝫ siccitas: neqꝫ hũiditas: neqꝫ simpli
ces: neqꝫ cõmixte: sꝫ est verbi grã color: aut odor: ãt aĩa: aut alia for
ma de non perceptis sensu. Et istius forme que generatur ex mate-
ria quandoqꝫ est perfectio passio alicuius: cum hec forma est virtꝰ
passiua. Et quãdoqꝫ est earum perfectio facere ⁊ non aliud. Et est
cum hec forma ẽ virtus agendi ⁊ non aliud. Sed cũ est agens ⁊ non
aliud quandoqꝫ ẽ eius actio in corpore hominis: ⁊ quandoqꝫ non.
Et eius quidem forme que post ꝯplexionẽ prouenit: aliquando ac-
cidit vt sit perfectio passio ab alio cũ fuerit hec forma virtus pas-
siua. Et quandoqꝫ accidit vt sit perfectio eiꝰ in aliud actio. Et quã
doqꝫ accidit vt sit hec forma virtus super operationem in aliud.
Et quandoqꝫ euenit vt sit hec forma adiuuans super operationeꝫ
in aliud. Sed cum fuerit operatrix in alio aliquando euenit vt sit
eius operatio in corpore hominis: aliquando non. Et si ẽ virtꝰ in
corpore hominis agens: aliquando efficit operationẽ conuenien-
tem corpori: quandoqꝫ operationem non conuenientem. Tota au
tem operatio hec non prouenit ex eius complexione: immo ex eius
forma specifica aduenientе post complexionem. Unde propter hoc
vocamus huiusmodi operationẽ a tota substantia scilicet forma
specifica: ⁊ non qualitate .s. non aliqua quattuor qualitatũ: neqꝫ eo
quod est earꝫ cõmixtio. Conueniẽs vero est sicut peonie operatio q̃
destruit epilepsiam. Non conueniens autem sicut virtus napelli q̃
hominis corrũpit substãtiã. Redeamꝰ ergo nũc ⁊ dicemus: q2 cũ di-
cis ꝙ res que comeditur: aut qua fit inunctio est calida aut frigi-
da: volumꝰ dicere ꝙ est sic in potentia ⁊ non in effectu. Et volumus
dicere quod est in potẽtia plus calida q̃ꝫ corpora nostra: aut plus
frigida q̃ꝫ corpora nostra. Et cum hanc potentiam dicimꝰ volumꝰ
dicere virtutem consideratam per operationem caloris quam no-
stra corpora in ea efficiunt: quoniam cũ eius portitor a calore inna
to qui est in nobis patietur: accidet in ea tunc illud in effectu. Est
etiã cũ hanc potentiam dicimus ⁊ volumus rem aliam dicere. Et ẽ
vt sit potentia cum intentione bonitatis aptitudinis: sicut cum di
cimus ꝙ sulphur est calidum in potentia. Et est cum diximꝰ ꝙ res
calida: aut frigida ⁊ attendimus illud quod in eius complexione
ex quatuor elementis primis est magis superans: ⁊ non considera-
mus operationem quam in nostris efficit corporibus. Est etiam
cum de medicina dicimus ꝙ est in potentia sic cum fuerit eius po-
tentia in intẽtione habitꝰ sicut potentia scribe qui iam dimisit scri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

bendi operationem: et tamen habet in scribendo potentiam quemadmodum dicimus quod napellus in potentia est corrumpens. Inter hoc vero et primam existit differentia: quia prima nisi postquam corporis conversione manifesta ea converterit non exeunt ad effectum: istud autem aut operatur ipsamet obviatione sicut venenum viperarum: aut per qualibet conversionem in sui qualitate sicut napellus. Et inter potentias quidem primas: etiam inter potentiam primam quam nominamus est aliqua potentia media quae est sicut potentia medicinarum venenosarum. ¶ Preterea dicemus quod medicinarum gradus iam quatuor positi sunt.

¶ Et gradus quidem eorum primus est illud quod cum comeditur et bibitur et quo fit inunctio efficit in corpore sua qualitate operationem non perceptam: sicut cum calefit aut infrigidat: et non percipitur: neque sentitur calor aut frigiditas: nisi postquam reiteratum fuerit et multum factum fuerit. ¶ Et gradus secundus est ut sit operatio fortior ista: sed tamen non pervenit ad impediendum operationes manifeste neque cursum earum naturalem mutat: nisi per accidens aut cum multotiens advenit et est multum. ¶ Et tertius quidem gradus est ut ex operatione eius essentialiter proveniat impedimentum manifestum: sed nondum tamen pervenit ad mortificandum et corrumpendum. ¶ Et quartus est gradus ut illud ad mortificandum pervenit et corrumpendum. Et est quidem proprietas medicinarum venenosarum: hoc est illud quod existit per qualitatem. Cum tota vero sui substantia mortificans est venenum. ¶ Dicemus autem denuo quod totum illud quod corpori advenit quod est ex eis inter que currit agere et pati: aut mutatur a corpore et non mutat ipsum: aut mutatur a corpore et mutat ipsum: aut non mutatur a corpore et mutat ipsum. ¶ Quod vero mutatur a corpore et non mutat corpus mutatione de qua sit curandum aut convertitur in similitudinem corporis aut non convertitur. Illud autem quod in eius convertitur similitudinem nutrimentum est absolute et illud quod non in eius convertitur similitudinem est medicina temperata. ¶ Quod vero a corpore mutatur et ipsum mutat non est possibile quin aut si cum mutatur a corpore mutet corpus et post corpus mutet ipsum ad ultimum et destruat eius mutatio: aut non fit ita sed ipsum mutet corpus ad ultimum et destruat ipsum. Et prima quidem divisio: aut convertitur in similitudinem corporis: aut non convertitur in similitudinem corporis. Si in corporis convertitur similitudinem erit medicinale nutrimentum. Et si in corporis non convertitur similitudinem erit medicina absolute. Secunda autem divisio erit medicina venenosa. ¶ Illud vero quod a corpore nullo modo mutatur et ipsum mutat est venenum absolute. Cum autem nos dicimus quod a corpore nostro non mutatur: nolumus dicere quod non calefiat in corpore per operationem innati caloris in ipso: nunc plurimum venenorum non operatur in corpore nisi calefiat per operationem caloris innati qui est in ipso. Sed volumus dicere quod non mu

tatur in sui forma naturali: imo nec cessat ab eo operatiõe eius vir tute & forma manentibus donec corpus corrumpat. Et est quidem cum eius natura est calida: & adiuuat tunc suam proprietatẽ natu ra eius ad resoluendum spiritũ: sicut venenum viperarũ & napelli. Et est cũ natura eius ẽ frigida: & adiuuat suam proprietatem na tura eius ad congelandum spiritũ & debilitandũ sicut venenũ scor pionis & iusquiami. Totum vero illud qđ nutrit in fine rei natura li motione corpus mutat. Et est calefacere: quoniam cum in sanguine cõ uertitur proculdubio in calefaciendo augmẽtum prebet ita vt la ctuce & cucurbite taliter calefaciãt qualiter istud calefacere existit. Cum vero calefacere dicim⁹ nolumus calefacere istud sed illud qđ ex qualitate rei prouenit eius remanente spẽ. Et medicina quidem nutriens a corpore per sui mutatur substantiã: & mutatur ab ipso per sui qualitatem: sed prima mutatur in sui qualitate. Et alia qui dem mutatur primo in caliditate & calefacit sicut allia. Et est alia que mutatur primo in frigiditate & infrigidat sicut lactuca. Cũq3 eius cõuersio in sanguinẽ completur plurimum operationis eius est calefacere ppterea q2 in sanguine augmentum efficit. Quomo do enim non calefacit cum iam facta sit calida & sua frigiditate se expoliauerit. Sed vnicuiq3 earum etiam aliquid innate qualitatis associatur post cõuersionẽ in substantia quoniam in sanguine q̃ generat ex lactucis aliqua remanet infrigidatio. Et in sanguine q̃ genera tur ex allijs aliq̃ remanet calefactio: sed ex hoc vsq3 ad tp̃s. ¶ Me dicinarũ preterea nutrimẽtũ alia est q̃ medicationi magis existit p pinqua: alia est q̃ nutrimẽto est vicinior. Queadmodũ ipsoꝝ nutriẽ tiũ alia sunt quoꝝ natura vicinior est substãtie sanguinis: sicut vi nũ & ouoꝝ vittelli & aqua carnis. Alia q̃ parumper sunt longiquiora sicut panis & caro. Et alia sunt q̃ sunt valde longiqua sicut nutriẽ tia medcinalia. ¶ Ampli⁹ dicem⁹ q2 nutriẽs mutat corpis dispo sitionẽ qualitate sui & quãtitate. Qualiter vero qualitate sui mu tet iam sciuisti. Quantitate autem quoniam aut augmentabit et perueniet ex eo ad fastidium & opilationes & postea ad putrefactio nem: aut minuet & perueniet ex eo ad ptisim. Sed augmentum in quantitate ex nutriente semper est infrigidans: nisi proueniat ex eo putredo & calefactio que calefit: sicut enim putredo non accidit nisi propter calorem extraneum: ita propter ipsam etiam calor ac cidit extraneus. ¶ Dicemus etiam q2 nutriens aliud est subtile: aliud est spissum: aliud est temperatum. Et subtile quidem est illud ex quo sanguis generatur subtilis. Et spissum ex quo sanguis ge ratur grossus. Vnuscuiusq3 autem harum diuisionum: aut est ei⁹ nutrimentũ multum: aut est paucũ. Exẽplum subtilis & multi nutri menti est aqua carnis & vinum: & oua sorbilia calefacta aut retinẽ tia. Ista enim multi existunt nutrimenti quoniam plurimũ substantie ip

forum in nutrimentū conuertitur. Exemplū spissi ꝛ pauci nutrimē ti est caseus ꝛ caro salita ꝛ melongia ꝛ his similia. Res eñi que ex eis in sanguinē conuertitur. Exemplū subtilis ꝛ pauci nutrimenti ē iulep ꝛ olera q̄ in substātia sui temperata existūt ꝛ in sui q̄litate: ꝛ ex fructibus maciana ꝛ mala granata ꝛ que eis similantur. Exemplū spissi multi nutrimēti ē oua lixa ꝛ caro vaccina. ¶ Cuiuscūq3 etiā harū dictionū: alie sunt q̄ sunt boni chimi: alie sunt q̄ sunt mali chimi. Exemplum subtilis multi nutrimenti ꝛ boni chimi ouorū vitelli ꝛ vinū ꝛ aqua carnis. Exēplū subtilis pauci nutrimēti boni chimi lactuce maciana ꝛ mala granata. Exēplū subtilis pauci nutrimenti ꝛ mali chimi: pulmo ꝛ caro anagaid. Exēplū spissi multi nutrimēti ꝛ boni chimi oua lixa ꝛ caro annualis agni. Exēplū spissi multi nutrimēti mali chimi caro vaccina ꝛ caro anat 3ꝛ caro eq̄na. ¶ Exēplū spissi pauci nutrimēti mali chimi caro salita. In hac aūt summa inuenies temperamentum.

¶ Sūma prima dictionis scōe de pulsu: cuius sunt. 19. capitula.

¶ De pulsu ꝛ est sermo vniuersalis. Cap. I.

Pulsus est motus receptaculoꝝ spūs ex dyastole ꝛ systole ꝯpositus ad regendū spūm per aerem attractū. ¶ Cōsideratio aūt vel sciētia q̄ attēditur in pulsu aut est vniuersalis: aut ꝑticularis scdm vnāquāq3 egritudinē. Et nos q̄dem hic de vniuersalib⁹ regulis sciētie pulsus loquamur. Et particulares ad loquendū de egritudinibus particularibus in posteriorib⁹ reseruabimus. ¶ Dicemus ergo q̄ quisq3 pulsus est compositus ex duobus motib⁹ ꝛ duabus quietibus. Omnis nāq3 pulsus ex dyastole ꝛ systole est cōposit⁹. Post hoc vero necesse est vt inter omnes duos ꝯtrarios mot⁹ quies interueniat. Impossibile est nāq3 vt mot⁹ vnus alij motui cōtinuet postq3 spacio eoꝝ applicat termin⁹ ꝛ extremitas in effectu. Hoc tamen in scientia naturali declarabitur. Postq3 igitur hoc ita est: impossibile ē quin in vnoquoq3 pulsu anteq3 alius consequatur quattuor interueniāt partes. s. motus duo: ꝛ quietes due. s. motus eleuationis ꝛ quies inter ipsam ꝛ depressionem ꝛ motus depressionis ꝛ quies inter ipsam ꝛ eleuationē. ¶ Depressionis ꝟo motus apd plurimos medicoꝝ nullo modo sentit. Sed apud alios est cum aut in forti pulsu sua fortitudīe sentit: āt ī pulsu magno ꝑꝑ eleuatiōez sui aut ī duro ꝑꝑ tam sui refrenationē: aut in tardo propter longiquitatē tp̄is sui mot⁹. ¶ Gal. quoq3 dixit. Lōgo tp̄e nō fui sollicitus ex depressione. Postea vero non quieui tangendo donec ex eo aliquid percepi ꝛ postea illud compleui. Nam postea porte pulsus mihi aperte fuerunt. Qui vero ista studuerit vt ego percipiēt illō q̄ð cōsecutus fui. Et licet sit ita vt dicit ī plurimis tñ dispositionib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

depressio non est sensu percepta.
¶ Causa vero ob quam statutum fuerit tangere venas brachij est facilitas prebendi ipsum: et q homo non est sollicitus vt ipsum dis cooperiat et rectitudo situs ipsius propter rectitudinem cordis et eius qd est iuxta ipsum.
¶ Et oportet quidē vt sit tactus manu super latus existente. Q̄m si manus supervola plante extendatur in latitudine augmentū pre bet et ex eleuatione diminutionem facit: et etiam diminuet ex longitu dine: et proprie in macilentis. Et resupinata augmentat in eleuatio ne et longitudine.
¶ Oportet preterea vt tactus fiat in hora qua ille cuius pulsus est sit ab ira remotus et gaudio et exercitio et oibus passionib⁹: et saturi tate que grauedinem facit et fame et dispositione relinquendi ꝯsue tudines et renouandi vsus.
¶ Et opz etiā vt sit de pulsu experimētū tēperati nobilis ita vt ali⁹ ei cōparetur.
¶ Ampli⁹ dicem⁹ q gn̄a ex q̄bus medici pulsus dispōnē cognoscūt ꝼm q ipsi referūt sunt. 10. quāuis eis fuerit necessariū vt posuissent ea nouē. Gen⁹ q̄dē qd est sumptū ex quātitate dyastolis. Et gen⁹ qd est sumptū ex qualitate percussiōis vene in digitos. Et genus qd est sumptū ex tēpore cuiusq3 motiōis. Et gen⁹ qd est sumptū ex essentia instrumēti. Et gen⁹ qd est sumptū ex eius euacuatiōe: aut repletiōe Et gen⁹ qd est sumptū ex caliditate tactus ipsi⁹ aut frigiditate. Et genus qd est sumptū ex tp̄e quietis. Et gen⁹ quod est sumptū ex pul sus equalitate aut diuersitate. Et genus quod est sumptum ex eius ordinatione in diuersitate sui aut in ordinatiōe. Et gen⁹ qd est sum ptum ex pondere.
¶ Genus vero quātitatis pulsus significatur ex quātitatib⁹ suarū triū dyametrorum que sunt ipsius longitudo et latitudo et eius pro funditas. Sunt ergo in eo nouem pulsus dispositiones simplices et composite. Et nouem quidem simplices sunt: longus: curtus: et me diocris. et latus: et strictus: et mediocris: et profundus: aptus: et me diocris. ¶ Longus autē ille est cuius partes in longitudine plus sentiuntur q̄ naturalis absolute: qui ē ꝑ certo eius qui cōplexionē habet temperatam aut naturalis q̄ est ei⁹ q̄ huic ē propinquus et ē tēperatus cui est proprium. Et tu quidē iā prius sciuisti differētiā inter eos. ¶ Curtus vero est ei cōtrari⁹. ¶ Et inter eos ē mediocris Et tu quidem iudicabis ꝼm hanc regulam in sex que remanserunt
¶ Compositarum vero ex his simplicibus quedam sunt que nomē habēt: et quedā que nomine carent. ¶ Ille enim qui in longitudine et altitudine et latitudine est augmentatus vocat magn⁹. Et qui ī his oib⁹ ē diminutus vocat paruus. Et qui īter eos existit tēpat⁹.
¶ Qui vero in latitudine et altitudine est augmētatus vocat gros sus. Et q̄i eis est minut⁹ dicit subtilis. Et q̄ est inter eos ē equalis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Generis autē qđ ex qualitate percussionis vene in digitos sumptum est tres sunt species. Fortis ⁊ ipse est qui apud diastolē tactui resistit. Et debilis q̄ est ei oppositus. Et equalis qui est inter eos.
¶ Generis quoq; quod ex tempore cuiusq; motionis sumptum est tres sunt species. Velox et est qui motum ī breui tempore complet. Et tardus ei contrarius Et equalis inter eos existens.
¶ Generis vero quod ex essentia instrumenti sumitur tres sunt species. Mollis qui est recipiens reditum ad interiora et compressionē facilē. Et durus qui est ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Generis autem quod est sumptum ex eo quod continet tres sunt species. Plenus et ipse est qui sentitur sicut si in eius foramine esset humor implens de quo sollicitandum est: vt pure euacuetur. Et vacuus est ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Et generis quidem quod ex suo tactu sumptum est: tres sunt species: calidus frigidus: et temperatus.
¶ Generis vero quod est sumptum ex tempore quietis species sunt tres. Frequens et ipse est in quo tempus sensatum quod existit inter duas percussiones est breue: qui etiam vocatur consequens et spissus. Et ei contrarius rarus: qui etiam dicitur laxus et resolutus. Et inter eos mediocris. Et hoc quidem tempus est secūdum quod ex systole cognoscitur. Si vero systole nullo modo cognita fuerit: erit tempus quod inter omnes duas diastoles cōtinuatur. Et si ipsa cognita fuerit: erit secundum duo tempora duorum extremoruȝ.
¶ Genus vero quod est sumptuȝ ex equalitate et diuersitate ē: aut equale aut diuersum scilicet inequale. Et hocquidem est per comparationem similitudinis aut dissimilitudinis pulsuum: aut partium vnius pulsus. aut vnius partis pulsus in quinq; rebus: magnitudine ⁊ paruitate: aut fortitudine et debilitate. ⁊ velocitate et tarditate: spissitudine: aut raritate duritie et mollitie: donec contingat q̄ vnus pulsus est postremus sue diastoles citius propter vehementem calorem: aut debilior propter debilitateȝ. Quod si volueris dilatabis sermonem et considerabis in equalitate et diuersitate in tribus generibus predictis alias partes: sed consideratonuȝ fortitudo ad istas reducta est. Pulsus vero equalis absolute est ille qui in omnibus est equalis: qui si in aliquo eorum solo fuerit equalis: in eo solo dicetur equalis: sicut si diceremus equalem in virtute: aut equalem in velocitate. Et similiter diuersus est ille qui non est equalis: aut absolute: aut in aliqua re.
¶ Genus autem quod ex ordinatione et inordinatione sumptum est duas habet species diuerse ordinatus: ⁊ diuerse inordinatus Ordinatus autem est ille cuius diuersitas habet ordinem conseruatum super quem transit. Et est secundum duos modos. Aut ordinatus absolute; ⁊ est cum totum illud quod ex eo prouenit non

habet nisi tantum diuersitatem vnam. Aut ordinatus qui est pro-
prie ꝛ ipse est qui habet duas diuersitates aut plures: sicut si ibi es-
set circulus ꝛ alius circulus ab eo diuersus: sed ambo ad suum re-
direnti ordinem sicut si esset vnus circulus. Et inordinatus est qui
est ei cõtrari⁹. ¶ Cũq; certificaueris inuenies ꝙ hoc decimuz gen⁹
est: sicut esset noui generis species intrãs sub inequali. ¶ Debes aũt
scire ꝙ in pulsu reperit natura musice quemadmodum ars musice
completur per adiunctionem sonorũ secũdũ proportionez comitan-
tem eos inter acuitatem ꝛ grauitatem per circulos casuum ꝛ tempo-
rũ qui sunt inter eorum percussiones: sic est dispositio pulsus: qꝛ pro-
portio suorum temporum in velocitate ꝛ spissitudine ꝛ debilitate et
in quantitate est sicut proportio adiunctionis eius. Et quemadmo-
dum tempus feriendi vel casus ꝛ quantitas sonorũ est cũ sint con-
uenientia: ꝛ est cum non sunt conueniẽtia: similiter est cũ ibi diuersi-
tates sunt ordinate: ꝛ est cũ sunt inordinate. Et proportio etiã dis-
positionũ pulsus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ quantitate est cum est
conueniens: ꝛ est cũ non: immo diuersa est. ¶ Et hic quidem est egre-
diens a genere considerandi ordinem. Gal. aũt videt id qđ potest sen-
tiri ex proportionalitatib⁹ ponderis est ꝭm vnam proportionẽ mu-
sicarũ nominatarũ aut non nominatarũ. Nominatarũ vero aut ꝭm
proportionem toti⁹ ꝛ quandoq; est proportio tripli cum est propor-
tio dupli adiuncta cuz proportione addentis medietatem: ꝛ ipsa est
que dicit proportio per quinq;. Et ꝭm proportionem que est per to-
tum ꝛ est dupla. Et ꝭm proportionem que est per quinq;: ꝛ est ad-
dens medietatem. Et est ꝭm proportionẽ q̄ est ꝑ quattuor: ꝛ est ad-
dens tertiam. Et ꝭm proportionem addentẽ q̄rtam. Postea non
sentit. ¶ Et ego q̄dẽ miror quõ ꝓportiões iste ꝑ tactũ discerni pos-
sunt. Dico tñ ꝙ ei est facile q̄ in gradu tangendi cõsueuit: ꝛ propor-
tionat sonos ꝑ artẽ: postq̄ erit ei potẽtia cognoscẽdi musicã acqui-
sita: ꝛ comparabit factũ per notũ homo etiam iste cũ suã intentionẽ
ad pulsum reduxerit. hmõi poterit discernere ꝓportiones ꝑ sensum
¶ Genus vero qđ ex pondere est sumptum est per cõparationem ꝓ-
portionis quantitatuz proportionum quatuor temporum que sunt
duobus motib⁹ ꝛ duab⁹ quietibus. Et si sensus totum hoc discer-
nere non potest: tñ est per cõparationẽ proportionis quãtitatũ pro-
portionũ temporũ diastoles ad tẽpus quod est inter duas diastoles
ꝛ ad vltimũ temporis in quo est motus ad tempus in quo est quies.
¶ Qui autem ponũt in hoc capitulo compositionem temporis mo-
tus ad tempus motus: ꝛ tp̄is q̄etis ad tp̄s mot⁹ q̄etis: mittũt capl'z
in capl'o: licet huiusmodi missio sit tolerabilis ꝛ non sit inconueniẽs
sed tamen non est bona. Et pondus quidem est illud in quo propor-
tiones musice cadunt. Et dicemus ꝙ pulsus aut est boni ponde-
ris: aut mali ponderis. Et illius quidem qui est mali ponderis
sunt tres species. Una est illius cuius pondus est mutatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

et est iuxta pondus: ⁊ iste est cuius pondus est pōdꝰ etatis q̄ est iuxta etatē illiꝰ cuiꝰ est pulsus: sicut cū iuuenes hñt pōdꝰ pulsuum puerorū. Et altera est separati pōderis: sicut cū pueri habent pōdꝰ pulsus sicut senū. Et tertia est egrediēs a pōdere: ⁊ ille est cuiꝰ pōderi pulsus hominis nō similaṫ. Et multa egressio pulsus a pōdere magnaꝫ in dispositionibus significat mutationem.

¶ De pulsu equali ⁊ diuerso. Ca. 2.

Dicunt ꝙ diuersi pulsus diuersitas: aut est in multis pulsibꝰ: aut in vno pulsu. ¶ Sꝫ qui vno pulsu diuersificaṫ: aut in multis diuersificatur partibus. scilicet in locis separatis in quibus cadunt digiti: aut in vna parte scilicet in loco vniꝰ digiti. Et multis q̄dem q̄ in multis diuersis existit partibus est diuersus gradatus equaliter currens: ⁊ ipse quidem est qui ab vno incipit pulsu ⁊ permutaṫ ad maiorem eo: aut ad minorem: ⁊ procedit sic ꝺm regulam donec ꝑuenit ad finem in diminutione: aut in augmento per similem ordinē deinde intersecatur: ⁊ ad primam magnitudinem redit: aut rediēs ex paruitate sua simili reditu: in ambabus dispositionibus ad primam regulam: aut diuersificans postquā venerit a principio qḋ est huiusmodi ad finem q̄ est hmōi. Et est cū ad finem peruenit: ⁊ est cū intersecatur ante ipsum: ⁊ est cum addit supra ipsum donec intersecatur in medio cessando: ⁊ est cum agit ab hoc diuersum: ⁊ illud est vt in medio sui interueniat motus. ¶ Et pulsus q̄dē cessationē habens est diuersus in quo expectatur motus ⁊ venit quies. ¶ Et ille q̄ in sui medio habet motum est diuersus in quo expectatur quies ⁊ venit motus. ¶ Diuersitas vero pulsus in multis partibus vnius pulsus. aut est in situ suarum partium: aut in motu suarum partium. Sed diuersitas que est in situ suarum partium est diuersitas ꝓportionis partium vene ad partes. Et quoniam partes sunt sex: erit illud quod in eis cadit ex diuersitate similiter. ¶ Diuersitas autem que est in motu aut est in velocitate et tarditate: aut in consecutione ⁊ preuentione scilicet vt moueatur pars eius ante horam sui motus aut post horam: aut in fortitudine ⁊ debilitate: aut in magnitudine ⁊ paruitate. Et hoc totum aut curret secundum ordinem eq̄lem: aut diuersuꝫ in augmento ⁊ diminutione. Et illud quidem aut erit in duabus partibus: aut in tribus: aut in quatuor scilicet in casu digitorum. Et tu quidem componere poteris ⁊ ordinare. ¶ Ex diuersitate vero pulsus in vna parte est ille qui est intersectus ⁊ reditiuus ⁊ continuus. ¶ Intersectꝰ est aūt in partem vnaꝫ cum paruo motu separatur: et partis vnius que ex eo intersecatur cum quiete est cum duo extrema diuersificantur in velocitate ⁊ tarditate ⁊ in similitudine. ¶ Reditiuus vero est vt pulsus magnus redeundo fiat paruus in vna parte: deinde in reditu subtili recti. Et huius quidē modi est ille cuius quedam specierum in alias ingrediuntur. Et hoc est vt sit vnus pulsus sicut duo propter diuersitatē: aut duo sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vnus: ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediunt. Et istõ q̄dē est secūdū sen
tentiā eoꝝ q̄ in hoc nō cōuenerūt. ¶ Cōtinuus aūt est ille cui⁹ diuer
sitas, est ordinata in cōtinuitate nō sensu ꝑcepta sepatione, in eo ad
quod ipsa mutat ex velocitate ad tarditatē aut ecōtra: aut ad equa
litatē aut inequalitatē in eis: aut ex magnitudine: aut ꝑuitate: aut
eq̄litate in eis ad aliqđ eoꝝ ad qđ mutat. Et hoc q̄dē est cū ſm situ
dinē sui ꝓcedit. Et est cū accidit vt cū cōtinuatiōe sua sit in aliq̄bus
suaꝝ partiū plus diuersitatis ⁊ in alijs minus.

¶ De speciebus pulsus diuersi que nomina habent propria. Ca. 3.

Ex eis est gazallans qui est diuersus in vna parte cū fuerit tar
datus: ⁊ deinde intersecatur ⁊ fit velox.
¶ Et ex eis est vndosus: ⁊ ip̄e q̄dē est q̄ est diuersus in magnitudine ꝑ
tiū vene ⁊ eaꝝ ꝑuitate ⁊ eleuatiōe ip̄aꝝ ad supiora ⁊ in latitudine ⁊ in
cōsecutiōe ⁊ ꝓcessiōe in ꝓncipio mot⁹ pulsus cū mollitie q̄ est in ip̄a.
Et ip̄e q̄dē nō est valde paru⁹: ⁊ hꝫ latitudinē quādā: ⁊ assimilat vn-
dis: quaꝝ alie alias sequnt ſm rectitudinē cū diuersitate q̄ est inter
eas in eleuatiōe earum ad supiora: ⁊ descēsiōe ad inferiora ⁊ veloci-
tate ⁊ tarditate.
¶ Et ex eis est vermiculos⁹ q̄ est illis similis: sꝫ est ꝑu⁹ multe spissitudi
nis: cui⁹ spissitudo existimatur velocitas sed non est.
Et formicās q̄ est valde minor ⁊ vehemētioris spissitudinis. Et vmi
culosi q̄dē ⁊ formicātis diuersitas in eleuatiōe ad supiora ⁊ ꝓcessiōe ⁊
cōsecutiōe in sensu est manifestior ip̄oꝝ diuersitate in latitudine: im
mo quasi non apparet id.
¶ Et est ex eis serrin⁹ q̄ vndoso in ꝑtiū diuersitate silat: ⁊ in eleuatiōe
ad supiora ⁊ latitudine ⁊ ꝓcessiōe ⁊ cōsecutiōe: sꝫ est durior: ⁊ cū duri-
cie ipsi⁹ ꝑtes i duritie diuerse existūt. Et serrin⁹ q̄dē est puls⁹ velox spis
sus ⁊ dur⁹ cui⁹ ꝑtes in magnitudine diastoles diuerse existunt in du-
ritie ⁊ mollicie.
¶ Et ex eis est cauda soricina: ⁊ est ille q̄ ordinat in diuersitate suaꝝ
ꝑtiū ex diminutiōe ad augmētū: aut ex augmēto ad diminutione.
Et cauda q̄dē soricina est cū est in pulsib⁹ multis: ⁊ est cū in vno pul-
su in ꝑtib⁹ multis: aut in ꝑte vna: ⁊ ei⁹ diuersitas ꝓpria est illa q̄ ex
magnitudine p̄dēt: ⁊ est cū est in cōparatiōe velocitatis ad tardita
tē: aut fortitudinis ad debilitatem.
¶ Et ex eis est mesali⁹: ⁊ ip̄e est q̄ ex diminutiōe ꝓcedit ad aliquē ter
minū in augmēto: postea reclinat inferi⁹ ad suum ordinē donec ad
primū terminum diminutionis perueniat. Est ergo sicut due cau
de soricine q̄ continuant apđ maiores ei⁹ extremitates.
¶ Et ex eis est bispulsans. Et in ipso quidem discordati sunt me-
dici. Sunt enim quidam qui ipsum vnum pulsum ponunt diuer-
sum in precessione et consecutione. Et sunt alij qui ponunt ipsum
duos pulsus quorum vnum alterum consequitur: ⁊ ad vltimū inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

eos nõ existit tp̄s q̄ dilatet ad colligēdū systolē deinde diastolē. Nõ eñ oē ex q̄ cõsequūtur due ꝑcussiões oportet sint duo pulsus. Alioqñ ille cuiꝰ intersecat diastoles ⁊ deinde redit: esset duo pulsus. Neq3 eñ oportet sint duo pulsꝰ nisi cū incipit ⁊ fit diastoles ⁊ postea redit ad fundū faciēdo systolē: deinde redit iterū ⁊ diastolē facit.

¶ Ex eis sunt q̄tē bñs ⁊ cadēs in medio q̄s ꝑdixímꝰ. S3 dr̄ia inter cadētē in medio ⁊ gazellātē est q gazellātis scōa ꝑ̄venit q̄ cõpleat̄ ꝑma: s3 in cadēte in medio est pulsꝰ q̄venit in tp̄e q̄etis cū cõplet̄ ꝑcussio prima.

¶ Et ex istis q̄dē capitulis sunt pulsꝰ spasmosꝰ ⁊ tremulꝰ ⁊ retortꝰ q̄ filo q̄ꝺ torquet̄ assimilat̄: ⁊ est ex caplo diuersitatis in ꝑcessiõe ⁊ cõsecutione ⁊ in situ ⁊ in latitudine.

¶ Et cordosus q̄dē est ex summa retorti ⁊ similat̄ tremulo: sed tñ in tremulo diastoles est magis occulta: ⁊ similiter eritꝰ ab eq̄litate sitꝰ in eleuatiõe ad supiora est in retorto occultior: s3 tēsio in cordoso est manifesta ⁊ est cū eiꝰ torsiõe ad vnā ꝑtē tñ. Plurimum ꝟo tales accidūt q̄les isti sc3 cordosus ⁊ retorsus ad vnū latꝰ declinās in egritudinibꝰ siccis. ¶ Pulsuū ꝟo cõpositoꝝ species quasi infinite sunt ⁊ neq3 habentes nomina.

¶ De ꝑmo q̄ ex speciebꝰ pulsus est naturalis. Ca. 4.

Cuiusq3 generꝝ ꝑnominatoꝝ in q̄ est supfluitas augmēti vel diminutiõis naturalis est eq̄lis: nisi fortis q̄ñ naturalis in eo est augmētatꝰ. Et si aliq̄ꝺ alioꝝ generū augmētū ꝑbuerit nisi fortitudinis augmētū seq̄ns: ⁊ factū fuerit maiꝰ: verbi gratia ipe erit naturalis ꝑpter fortē. Alioꝝ ꝟo generꝝ q̄ neq3 augmētū neq3 diminutionem tolerant: naturalis est mediocris: et ordinatus: ⁊ qui est ponderis.

¶ De causis specierū pulsus predictarum. Ca. 5.

Causaꝝ pulsꝰ q̄dā sunt cões necessarie essentiales in ꝯstitutiõe pulsꝰ ingrediētes: ⁊ vocant̄ ꝯtētiue. Et q̄dā sunt in ꝯstitutione pulsꝰ nõ ingrediētes. Et haꝝ q̄dē alie sunt insepabiles quaꝝ ꝑmutatiõe ꝑmutat̄ iudiciū pulsꝰ ⁊ vocant̄ cāe insepabiles. Et alie sunt sepabiles q̄ vocant̄ mutātes absolute. ¶ Cõtētiue ꝟo cāe sūt tres. ¶ Uirtꝰ vitalis q̄ ē i corde mouēs pulsū. Et tu q̄dē iā sciuisti eā i caplo ꝺ ꝟtutibꝰ. ¶ Et scōa est instrumētū ⁊ est vene pulsatiles q̄s iā sciuisti cū numerauimus membra. Et tertia est necessitas extinguendi ⁊ est adueniens per quātitatem notam extinctionis que renouatur in termino caloris opposita in suo incendio: aut extinctione aut equalitate sua. ¶ Et harum quidem causarum contētiuarū operationes mutant̄ ꝟm id quod adiungitur eis ex causis inseparabilibus ⁊ mutantibus absolute.

¶ De his q̄ ꝑueniūt ex causis cõtētiuis solūmodo. Ca. 6.

Cum instrumentum fuerit obediens sui lenitate ⁊ virtꝰ fortis ⁊ necessitas ad extinguendum vehemens erit pulsus magnus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Uerũtamẽ necessitas iuuantior bis trib⁹ est ad hoc.
¶ Qđ si virt⁹ fuerit debilis: pulsus paruitas eã ꝓculdubio sequat. Et si cũ hoc istrumẽtũ fuerit durũ: ⁊ necessitas pauca erit minor.
¶ Est etiã cũ durities efficit paruitatẽ: sȝ tñ paruitas cuius cã est durities sepat a puitate cui⁹ cã est debilitas: ꝑ hoc ꝙ est durus ⁊ nõ debilis. Et breuitas eius et profunditas non sic est mala: sicut est cũ est virtus debilis.
¶ Pauca quoq; necessitas paruitatẽ efficit: sȝ debilitas ibi nõ erit.
¶ Et neq; est aliqua harũ triũ q̃ pl⁹ efficiat puitatẽ q̃ȝ debilitas.
¶ Et paruitas quidẽ duritiei cũ virtute plus est q̃ȝ paruitas priuationis necessitatis cũ virtute. Virt⁹ nãq; cũ priuatione necessitatis non minuit multum ex equali quoniam a diastole ꝓhibentem non hȝ. Et nõ declinat ad hoc vt nõ multũ super temperamentum addat: nisi ideo ꝙ non multam habet necessitatem.
¶ Si vero necessitas multa fuerit virtus fortis et instrumẽtũ inobediens propter suam duritiem magnitudini: nõ poterit esse quin fiat velox ⁊ velocitate restauret id quod deest ex magnitudine.
¶ Quod si virtus fuerit debilis ⁊ pulsus nõ poterit magnificari ⁊ velocitas in eo nõ opata fuerit non poterit esse quin fiat spissus q: spissitudine restauret illđ qđ ei defuerit ex magnitudine ⁊ velocitate: ⁊ multe vices tenebũt locũ vnius vicis sufficientis ⁊ magne aut duarum velocium. Et hoc quidem est sicut cũ homini necesse est ferre rem ponderosam: quam si poterit vna vice totam feret. Si vero nõ: diuidet eam in duas partes ⁊ festinabit. Et si non: i multas partes ipsam distribuet ⁊ feret quãq; partez quocũq; modo poterit cũ spaciositate aut velocitate. Deinde nõ cessabit inter quaslibȝ duas oneraturas ei⁹: lȝ sit in eis tardat⁹. Qđ si multe fuerit debilitatis stabit tũc et feret eã festine ⁊ redibit cum tarditate.
¶ Si aũt virtus fuerit fortis ⁊ instrumentum obediens: sȝ necessitas erit maior, fortitudine temperata: virtus augmẽtabit velocitatem cum magnitudine. Et si necessitas fuerit fortior: erit cũ magnitudine ⁊ velocitate spissitudo.
¶ Longitudinẽ quoq; magnitudinis cause ꝓ certo efficiũt cũ aliqđ ꝓhibẽs amplitudinẽ ꝓhibuerit ⁊ eleuationẽ ad supiora nõ ꝑmiserit fieri sicut durities istrumẽti. verbigratia. q̃ amplitudinẽ ꝓhibet ⁊ dẽsitas carnis ⁊ cutis q̃ sursum eleuari nõ ꝑmittũt. Sȝ etiã ẽ cũ in amplitudine addit macies.
¶ Et amplitudinem q̃dẽ efficit: aut venarũ vacuitas vt per ipsam tunica superior super interiorem declinet ⁊ dilatetur: aut multa instrumenti lenitas.
¶ Spissitudis aũt cã ẽ debilitas: aut mlta necessitas: aut caliditas.
¶ Et raritatis quidẽ causa est virtus que necessitatez in magnitudine supat: aut frigiditas multa diminuta a necessitate: aut nimia intensio virtutis, ⁊ aduentus perditioni proximus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶Cause vero debilitatis pulsus ex mutatiōib⁹ q̄dez sunt: tedium et vigilie et euacuatio ꝛ macies ꝛ humor nocu⁹ ꝛ exercitiū supfluū et humorū mot⁹ ꝛ ipsorū obuiatio membris fortis sensus: aut cordi vicinis et totū illud quod vehementer resoluit.

¶Et duritiei pulsus cause sunt siccitas corporis: vene: aut ei⁹ fortis extēsio: aut vehemēs frig⁹ cōgelās. Et etiā est cū pulsus ī crisib⁹ durescit ex fortitudine pugne ꝑpterea ꝙ mēbra ꝑ ip̄am extendunt ad partem impulsionis nature.

¶Lenitatis ꝟo cause sunt: cāe naturales mollificātes sicut nutriēs ꝛ egritudinales mollificantes sicut hydropisis ꝛ lethargia: aut ea q̄ neqꝫ sunt naturalia: neqꝫ egritudinalia sicut balneatio.

¶Et diuersitatis q̄dē cā cū ꝑseuerātia virtutis ē grauitas materiei cibi aut humoris: ꝛ cū debilitate virtutis est pugna cāe et egritudinis. Ex causis quoqꝫ diuersitatis est repletio venarū ex sanguine: sꝫ qͦ huic ē sīle remouet minutio. Et plurimū q̄dē fit diuersitas cū sanguis est viscosus suffocās spiritū q̄ mouet in arterijs ꝛ ꝓprie cū dēsitas fuerit circa cor. Ex causis p̄terea ipsi⁹ q̄ eā ī breui efficiūt tp̄e sunt stomachi repletio ꝛ tristitia ꝛ cogitatio in aliquo: sꝫ cū in stomacho malus fuerit hūor non cessabit diuersitas: ꝛ forsitan ex eo proueniet tremor cordis et fiet pulsus tremulus

¶Et serrini quidez pulsus cā diuersitas ei⁹ qͦ in corpore vene est est fusum in putrefactiōe sui: aut ipsius cruditate: aut sui maturatione: aut diuersitas dispōnū venarū in duritie sua et mollitie: aut apostema in membris neruosis.

¶Bispulsantis vero cā ē virtutis fortitudo: ꝛ plurima necessitas ꝛ durities instrumēti quare nō obedit ei ꝙ virtutes ipsi ꝑcipiūt de dyastole in vna vice: sicut cū q̄s vult vna ꝑcussione aliq̄d incidere: ꝛ non obeditur ei adiuuat ab alia: ꝛ precipue cum necessitas subito augmentatur.

¶Soricini ꝟo pulsus cā q̄nqꝫ ē virt⁹ debilis q̄ de labore ad quietē ordinate ꝓcedit: ꝛ ō q̄ete ad laborē: sꝫ ille q̄ in vna ꝑmanet dispōne plus est virtutis debilitatē significās. Et cauda q̄dem soricina et q̄ eis similis existit est plus significās fortitudinē aliquam: ꝛ ꝙ debilitas est in fine. Sed eis deterior est cauda finitiua. Deinde mansiua. Postea cauda reditiua.

¶Cadentis aūt in medio cā ē virtutis lassitudo ꝛ ei⁹ defect⁹: aut accidēs subito veniēs ad quod anima ꝛ natura subito redeūt.

¶Et spasmosi q̄dē pulsus cā sunt mo t⁹ nō naturales ī virtute aut malitia in essentia instrumēti.

¶Pulsus aūt tremul⁹ ꝓcedit ex fortitudine ꝛ īstrumēto duro ꝛ necessitate forti. Sine istis effi nō ꝑuenit tremor.

¶Undosi aūt est cū ei⁹ cā existit virtutis debilitas s̄m plurimū ꝛ nō potest fieri dyastoles nisi paulatim ꝛ paulatim. Et est etiā cū instrumenti lenitas ei⁹ cā existit: licet virt⁹ nō sit valde debilis. Instrumē

tum namque molle et humidū concussionē et motū non recipit que in unāquāque penetrent partē quēadmodū siccum quod est durum recipit quoniam siccitas concussioni est apta et tremori.
¶ Et duri quidē sicci finis sui principij motu mouetur. Mollis vero humidi partem possibile est moueri: et aliam partem motu ipsius non pati propterea quod cito recipit separationem et flexionē et diuersitatem in figura.
¶ Et vermiculosi quidē pulsus et formicātis cā est fortis debilitas ita vt tarditas et spissitudo et diuersitas in partib⁹ pulsus coniungātur: quoniam virtus instrumentum in vna hora dilatare non valet: sed paulatim et paulatim.
¶ Causa aūt pulsus mali ponderis. Si pulsus quidē fuerit in dispōnibus temporis quietis est augmentū necessitatis. Et si in dispositionibus temporis motus fuerit est augmentū debilitatis aut necessitatis priuatio. Sed pulsus temporis motus propter velocitatē dyastoles alius est ab hoc.
¶ Et causę quidem pleni et vacui et calidi et frigidi sursum et submersi inferius manifeste sunt.

¶ De pulsibus etatū et masculorum et feminarum. Cap. 7.

Masculorum pulsus maiores sunt et fortiores valde: propter vehementiā virtutū eorum et necessitatis ipsorum: et propterea quod eorum necessitatis magnitudine completur. Et est eorum pulsus tardior pulsu mulierū et rarior secundum plurimum.
¶ Et omnis quidem pulsus in quo perseuerat virtus est spissus et oportet proculdubio quod sit velox. Est enim cum ante est velocitas quam spissitudo: propter hoc igitur sicut pulsus masculorum est tardior ita est rarior.
¶ Puerorum vero pulsus lenior propter hūiditatē et est debilior et spissior quoniam calor est fortis: sed virtus nō est fortis eo quod nōdū sunt completi. Puerorum vero pulsus comparatiōe quantitatis corporis eorum est magn⁹: quoniam eorum instrumētū est valde molle: et ipsorum necessitas est valde fortis et eorum virt⁹ cōparatione paruitatis corporis ipsorum nō est parue quātitatis. Uerūtamen eorū pulsus cōparatione pulsus cōpletorū est non magn⁹: sed est velocior et spissior propter necessitatem. In pueris nāque multiplicat vaporis fumosi collectio propter multā digestionem eorūque frequentiam ei⁹ in eis. Et propter hoc valde est necesse ipsum extrahere et calorē ipsorum innatū euentare.
¶ Iuuenū vero puls⁹ est multe magnitudinis: et non est multe velocitatis: immo in ipsis est valde diminut⁹ et in spissitudine et ad raritatem tendens. Et illorum quidem pulsus qui in principio iuuentutis existunt est maior. Et eorum que sunt in medio iuuentutis est fortior. Et nos quidem iam declarauim⁹ quod calor in pueris et iuuenibus fere est similis: ergo necessitas in eis erit propinqua: sed virtus iuuenib⁹ est augmentata. Habebitur ergo ex magnitudi-

ne qd in ipsis restaurat quod defuerit ex velocitate et spissitudine. Et principium quidem rei vnde puenit magnitudo est virt⁹. Sed necessitas est appetens. Et instrumentū quidem est adiuuans.

¶ Senum aūt pulsus est minor propter debilitatē. Et minoris velocitatis ppter hoc etiā et ppter diminutionē necessitatis. Et propter hoc est rarior.

¶ Et pulsus quidem senum qui iam pcesserunt in annos est paru⁹ et rarus et tardus.

Et est cū mollis ppter hūores extraneos et non propter naturales.

¶ De pulsu complexionum. Cap. 8.

Pulsus calide complexionis vehementis est necessitatis. Qd si virtus conuenerit et instrumentum: erit pulsus magnus. Si ergo vnū diuersificabit: erit quemadmodum dictū est in precedentibus. Et si caliditas quidē non male fuerit complexionis: immo naturalis: erit complexio fortis et sana et virt⁹ multū fortis. Et neq existimes q calor innatus si fuerit fortis quātuncūq sit minuat ex virtute: immo ex eo prouenit in substātia spūs fortitudo: et in anima audacia. Calor vero complexionis maliciā sequēs quanto plus augmentatus fuerit tāto in virtute plus debilitatem augmentabit.

¶ Complexio vero frigida declinat pulsus ad partē diminutiōis: sicut pprie est puitas et proprie tarditas et raritas. ¶ Cunq instrumētū fuerit molle latitudo ei⁹ augmētata erit et eius similiter tarditas et raritas. ¶ Quod si durum fuerit: erit minus hoc. ¶ Et debilitas quidem quam mala cōplexio frigida hereditare facit maior est ea qm mala cōplexio calida facit hereditare qm caliditas. s. calori innato magis est conueniens.

¶ Complexionem vero humidam sequit inundatio et dilatatio. Et siccā quidem sequit coangustatio et durities.

¶ Ampli⁹ si virtus fuerit fortis et necessitas multa accidet bispulsans et spumosus et tremul⁹. Tu vero deinceps compone cōseruando principia.

¶ Est preterea cū vni homini accidit vt duorum laterū ipsius diuersificet complexio. Erit ergo vnū ipsorum frigidum et alterum calidum. Et accidet vt diuersitate que prouenit ex caliditate et frigiditate hor duor later pulsus diuersi fiāt. Eritq pulsus calidi lateris puls⁹ calide cōplexiōis. Et lateris frigidi puls⁹ cōplexionis frigide. Et ex hoc quidem scitur q pulsus in dyastole et sua et sistole nō est fm modum accessionis et recessiōis cordis: imo fz modū diastoles et sistoles ipsius corporis arterie.

¶ De pulsu temporum. Ca. 9.

In vere quidem est cum pulsus est paruus: non tamen in omni re et est in fortitudine augmentatus.

¶ In estate xō ē velox ꝛ spiss⁹ ꝑpter necessitatē. Et paru⁹ ꝛ debilis ꝑpter virtutis resolutionē que est ꝑpter resolutionē spūs q̄ fit propter calorem exteriorē dominantem superfluum.

¶ Et in hyeme est maioris raritatis ꝛ tardioris debilitat: ꝛ cū hoc est paru⁹ q̄m virt⁹ debilitat: ꝛ in quibusdā corporib⁹ accidit vt calor in ꝓfundo teneat ꝛ aduneť ꝛ virt⁹ fortior fiat: ꝛ hoc cū cōplexio calida est dominās ꝛ refrenās frig⁹ ꝛ non per ipsuz neq̄ patiēs neq̄ frigiditas ad fundum vadit.

¶ In autūno aūt est pulsus diuersus ꝛ trahit ad debilitatē quādā Sed ipsi⁹ diuersitas est propter multitudinē conuersionis complexionis accidentalis in autūno nūc ad calorem: nunc ad frigiditatē Et ipsius quidem debilitas est etiam propter hoc. Complexio em̄ diuersa semper deteri⁹ efficit nocumentū q̄ï simlis ꝛ equalis licet sit mala. Et qr autūnus est temp⁹ nature vite cōtrarium q̄m calor in eodē debilitať ꝛ siccitas fit fortior.

¶ Temporū vero pulsus q̄ sunt inter tēpora tēporib⁹ ꝓportionantur que sunt circa ipsa.

¶ De pulsu regionum. Ca. 10.

Regionum quedam sunt temperate vernales: ꝛ quedam sunt calide estiue: ꝛ q̄dam sunt frigide hyemales: ꝛ q̄dam sicce autumnales. Indicia igitur pulsuum erunt in eis ꝟm modū quē sciuisti de pulsu temporum.

¶ De pulsu q̄ prouenit ex cibo ꝛ potu. Ca. 11.

Exteri⁹ corpi aduenientia ꝛ ipm ingredientia puls⁹ dispositionē mutāt qualiate sui ꝛ quātitate. ¶ Sz q̄litate q̄m si ad calefaciendū declinauerint: aut ad infrigidandū mutabūt ipm ꝟm illud ¶ Et quātitate q̄dē: q̄m si equalia fuerint: fiet pulsus in magnitudine augmētat⁹: ꝛ velocitatis maioris ꝛ spissitudinis ꝑpter augmentum virtutis ꝛ caloris: ꝛ ꝑmanebit hec mutatio aliquādiu. Et si plurime magnitudinis valde fuerit: erit pulsus diuersus absq̄ ordine propter grauitatem nutrientis supra virtutē: quoniā ex omni grauitate ꝓuenit in pulsu diuersitas. Et quidez existimauit Archigenes q̄ eius velocitas est tunc multo maior q̄ï spissitudo. Et hec mutatio est perseuerans: quoniam causa perseuerantie lz sit multitudinis minoris hac: tamen est diuersitas ordinata. Quod si pauce fuerit quātitatis erit pulsus minoris diuersitatis ꝛ magnitudinis ꝛ velocitatis: neq̄ eius permutatio diu perdurabit quoniam materia pauca cito digeritur. Amplius si virtus deficiat ꝛ debilitetur ex multitudine aut paucitate q̄cūq̄ fuerit: similes erūt puls⁹ i ꝓuitate ꝛ tarditate vsq̄ in finē rei. Qđ si natura fortis fuerit in digerēdo ꝛ cōuertēdo fiet pulsus temperat⁹. ¶ Et vinū etiā proprietatem hz: ꝛ est: q̄m ex magnitudine ipsius licet sit subtile prouenit diuersitas. Ex ipso tamen non prouenit q̄ sit tantuz quantū illđ qđ ꝓuenit ex nutrientibus que sibi similantur: ꝛ hoc quidem est ꝑpter raritatez

substãtie ipsius ꝛ subtilitatem eius ꝛ leuitatem. ¶ Cum autem vinum in actu est frigidũ prouenit ex eo quod prouenit ex alijs frigidis in minorando ꝛ rarificando ꝛ tardando velocitate sue penetrationis. Deinde cũ in corpore calefit: remouet velociter quod ex eo prouenit. ¶ Uinum preterea cuz in corpus penetrauerit ꝛ fuerit calidũ non elongabitur multum a natura ꝛ accidet velox resolutio. ¶ Quod si cũ est frigidũ penetrauerit: fiet ex nocumento qd non fit ex alijs frigidis reb⁹ quoniam ille tardant donec calefiãt: neqꝫ eoꝝ penetratio est ita velox vt istius: illud enim veloci⁹ penetrat q̃ cõpleat calefactio. Et eius quidem impedimentum est magnũ ꝛ precipue in corporib⁹ q̃ horripilationi sunt apta. Et neqꝫ est sicut impedimentũ calefactionis ipsius cũ ipsum calidum penetrat: qm̃ ei⁹ calefactio in principio obuiationis nõ peruenit ad hoc vt magnũ faciat impedimentum: immo natura ei obuiat cũ partitione ꝛ distributione ꝛ resolutione. ¶ Frigidũ vero est cũ naturam deficere facit: ꝛ ei⁹ virtutem extinguit anteq̃ ad partitionem ꝛ distributionem ꝛ resolutionẽ perueniat. Et hoc quidem prouenit ex multitudine sue q̃titatis ꝛ calefactione ipsi⁹ ꝛ frigiditate. ¶ Cũ aũt ipsuz cõsideratũ fuerit vnde fortitudinem efficit: alia habebit indicia: qm̃ ipsum sua essentia fortes efficit sanos ꝓpterea q̄ velociter prebet augmentũ in substantia spirit⁹. ¶ Sed lꝫ calefactio ꝛ infrigidatio q̃ ex eo fiũt: plurima corpora impediãt: est tamẽ cũ vnaqueqꝫ earuz cũ aliqua ꝯuenit cõplone: ꝛ est cũ non cõuenit cũ complexiõe. Est nãqꝫ cũ refrigide eos fortes reddũt q̃ complexionem calidam malam habent sicut dixit. G. q̄ succus granati calefactos semper fortes efficit: ꝛ hydromel infrigidatos semper reddit vigorosos. ¶ Uinũ preterea vnde est calidũ natura aut frigidũ natura est cũ quosdam fortes facit ꝛ quosdã debilitat. Nõ tamẽ sermo noster est nũc de hoc: immo in virtute ei⁹ q̃ velocior ad spũm cõuertitur: qm̃ hic sꝑ hꝫ ꝑ sui essentiã. Qd si vnũ hoꝝ duoꝝ ipsum in aliquo corpore iuuerit: augmentabit in faciendo fortitudinem. Et si ei contrarium extiterit: minus fortitudinem faciet. ¶ Secundum hoc igitur ipsuz pulsum conuertet secundum hoc. Quoniam si fortitudinem faciet in pulsu augmentabit fortitudinem. Et si calefaciet in necessitate efficiet augmentum. Et si infrigidabit: minorabit necessitatẽ Et ꝯm plurimũ in fortitudine faciet augmẽtũ. Nunq̃ aũt in necessitate efficit augmentũ quin in velocitate addat.

¶ Aqua vero propterea quod nutrimentum penetrare facit vigorat et similitudinem operationis vini operatur. Et quoniam non calefacit immo infrigidat: non tantum auget in necessitate quantum vinum.

¶ De eis que somnus ꝛ vigilie in pulsu operantur. Ca. 12.

Pulsus quidẽ indicia in somno diuersificant ꝯm horã somni ꝛ ꝯm dispositionem digestionis.

¶ Pulsus igit in principio somni est paru⁹: ⁊ debilis: quoniã mo
tus caloris naturalis tūc est ad constringendū ⁊ submergendū ⁊ nō
ad dilatandum ⁊ manifestandum: quoniam ipse in hora illa tot⁹
tendit ad occultum: propterea ꝙ ipsum anima mouet ad nutriēs
digereñ. ⁊ maturañ. superfluitates ⁊ est sicut superatus ⁊ obsessus
proculdubio. Et pulsus etiã est maioris tarditatis ⁊ raritatis quo
niam licet in calore accidat augmentum sm̄ constrictionem ⁊ coa
dunationem: tamen priuatus est augmēto quod habet in hora vi
giliarum propter motum calefacientem. Et motus qdem plus est
ad inflammañ. ⁊ inclinañ. ad partem malitie complexionis. Sed
constrictio ⁊ eorū coadunatio temperate minoris sunt inflamma-
tionis ⁊ min⁹ extrahunt calorem ad estuatiouem. Et tu qdem hoc
scies ex hoc ꝙ anhelit⁹ laxi ⁊ ipsi⁹ estuatio multo maiores sunt an
helitu ⁊ estuatione ei⁹ cui⁹ calor est constrict⁹ propter causam q̄ si-
milis est somno. Verbi gratia submersi in aqua temperate frigidi
tatis q̄ si expergefactus licet calor constringatur ⁊ fugiat ex hoc:
non tamen augmentum anhelitus eius perueniet ad id ad quod
perueniet labor ⁊ exercitium que sunt ei propinqua. Cumqꝫ bene cō
sideraueris non inuenies aliud quod calorem vehementius incen
dat q̄ labor ⁊ motus.

¶ Et vigilie quidē calorem non efficiunt motu corporis: ita vt cuꝫ
corpus quieuerit non sit ipse necessarius: immo faciunt calorez p
pterea ꝙ spiritus ad exteriora mouetur: ⁊ motus eius ad ea est sm̄
continuitatem cū ista est eius generatio. Cum autem cibus digest⁹
est somno redit pulsus: ⁊ fit fortior propterea ꝙ virtus augmentū
recipit a nutriente: ⁊ reddit illud quod ad profundum descenderat
ad regeñ. nutriens ad exteriora ⁊ ad suum principium. Et similiter
propter hoc etiam magnificatur tunc pulsus multum: ⁊ propterea
ꝙ complexionis caliditas propter nutriens augetur quemadmo-
dum diximus. Et instrumenti etiam augetur lenitas per id quod
ad ipsum ex nutrimento penetrat. Veruntamen sua magnitudine
non auget velocitatem neqꝫ spissitudinem: quoniam hoc non est il
lud quod in necessitate prebet augmentum. Et hoc etiam nō est p
hibens restaurari ex eo quod necessariū est magnitudine sola. De-
de quando cum dormiente somnus perseuerauerit: fiet pulsus de-
bilis propter caloris innati constrictionē ⁊ virtutis compressioneꝫ
sub superfluitatibus que euacuande erant sm̄ euacuationis mo-
dos qui sunt in vigiliis ex quibus est exercitium ⁊ euacuationes q̄
non sentiuntur. Cum autem somnus in principio euacuationem
inuenerit: ⁊ nec inuenerit aliquid ad quod digerendum tendat: de
clinabit complexionem ad partem infrigidandi. Perseuerabunt
ergo paruitas ⁊ tarditas ⁊ raritas in pulsu: ⁊ incessanter augmen-
tabuntur.

¶ Vigilie etiam diuersa habent indicia vel dissimilia. Cū enī dor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

miens euigilabit: natura sui declinabit pulsus ad magnitudinem et velocitatem ordinate: deinde ad suam naturalem redibit dispositionem. Sed subita causa euigilato accidit: vt pulsus eius illico cum a somno remouetur: quiescat: quoniam virtus coram eo quod subito euenit victa est: et deinde post hoc redibit ad eum pulsus magnus velox spissus et diuersus ad tremorem. Et quoniam motus iste est similis violento: ideo non inflamat etiam ipsum. Et quoniam virtus subito mouet ad repellendum naturaliter illud quod accidit: ergo motus accidunt diuersi et tremit pulsus: sed tamen secundum hoc non longo perseuerat tempore: immo ad equalitatem cito redit: quoniam licet eius causa sit quasi fortis: eius tamen durabilitas est pauca et cognitio destructionis ipsius est velox.

De iudiciis pulsus exercitii. Ca. 13.

In principio quidem exercitii et dum est temperatum pulsus fit magnus et fortis: et hoc quidem propter augmentum caloris innati: et fortitudinem ipsius. Et fit etiam velox et spissus valde: propter superfluam necessitatem quam facit motus. Quod si perseuerauerit et fuerit plurimum aut licet fuerit breue: erit tamen fortissimum: destruet quod ex fortitudine prouenit. Et debilitat pulsus. Et fiet paruus propter repletionem caloris innati. Sed ipse fiet velox et spissus propter duas res: quarum vna est augmentum fortitudinis et necessitatis: et alia est: quoniam virtus retrahitur ne magnitudini sufficiat. Postea velocitas incessanter minuitur et spissitudo augmentatur secundum quantitatem eius quod ex virtute debilitatur. Deinde ad vltimum si exercitium perdurauerit et debilitauerit: fiet pulsus formicans propter debilitatem et spissitudinem forte. Post ea si magis superfluum fuerit et ex ipso quasi ad mortem perueniat: efficiet quod omnia faciunt resoluentia et reducet pulsum ad hoc vt sit vermiculosus. Deinde faciet ipsum declinare ad raritatem et tarditatem cum debilitate et paruitate.

De iudiciis pulsuum balneatorum. Cap. 14.

Balneatio aut erit cum aqua calida: aut cum frigida.

Si autem fuerit cum aqua calida in principio proueniet ex ea fortitudinis et necessitatis indicia. Cumque multum resoluerit debilitabit pulsum. G. quoque dixit erit tunc paruus tardus et rarus. Dicemus ergo quod debilitas quidem et paruitas pulsus proculdubio existunt. Sed aqua calida cum in interioribus corporis calefactionem efficiet calore accidentali: fortasse non durabit sed ad sui naturam que est infrigidandi redibit. Et fortasse durabit et permanebit. Quod si accidentalis qualitatis iudicium superauerit: fiet pulsus velox et spissus. Et si superauerit quod ex natura sui proueniet fiet tardus et rarus. Et si calefactio accidentalis ad tantam virtutis resolutionem peruenerit vt sincopi sit propinqua fiet etiam pulsus tardus et rarus.

Sed balneationis cum aqua frigida facte frigiditas si pene-

trauerit: debilitabit pulsuz ꝛ faciet puũ ꝛ efficiet raritatẽ ꝛ tarditatẽ. Et si nõ penetrauerit: imo calorẽ coadunauerit: augmẽtabit fortitudo ꝛ crescet parum ꝛ minuetur velocitas ꝛ spissitudo.

¶ Ex aquis vero in thermis existẽtibus q̃ sunt ericcãtes duritiẽ i pulsu agmentant: ꝛ ex ei⁹ magnitudine minuũt. Sꝫ calefaciẽtes velocitatẽ in pulsu augmẽtãt. Si autem virtutẽ resoluerint: erit quod iam diximus.

¶ De pulsu qui mulierib⁹ est proprius ꝛ est pulsus pregnantium. Cap. 15.

Necessitas quidẽ in eis est multa propter cõmunitatez filij in attractione aeris. ipse enim quasi duabus attrahunt necessitatibus ꝛ duab⁹ aeris attractionibus. Sed virtus proculdubio nõ augmentaṫ: neq etiaz minuitur nisi q̃tũ oportet ꝑpter latitudinẽ paucã: que ꝑuenit ex pondere pregnationis: propter hoc igitur indicium virtutis medie et necessitatis fortis vincit: ꝛ augmentatur pulsus ꝛ fit velox ꝛ spissus.

¶ De pulsu dolorum. Capl'm. 16.

Dolor mutat pulsũ: aut ꝑpter fortitudinẽ sui: aut q2 ẽ in mẽbro principali: aut ꝑpter lõgã morã sui. ¶ Et dolor quidẽ cum in sui principio fuerit: faciet virtutẽ ebullire ꝛ mouebit ipsam ad resistendum ꝛ referandũ ꝛ inflammabit caliditatem. Fiet ergo pulsus magnus ꝛ velox ꝛ maioris spissitudinis: q̃n fixio magnitudinẽ faciet ꝛ velocitatẽ. ¶ Cunq dolor ad finem sue fortitudinis peruenerit propter illud q̃ʒ diximus de modis procedet minorãdo ꝛ redibit ad inferiora donec magnitudinem perdet ꝛ velocitatem ꝛ vicem eaꝝ supplebunt spissitudo fortis ꝛ paruitas ꝛ formiculatio ꝛ vermiculatio. Et si augmentatus fuerit: adducet ad raritatẽ ꝛ perditionem.

¶ De pulsu apostematum. Cap. 17.

Apostematum quidem alia sunt que febres faciunt. Et hoc aut propter eoꝝ magnitudinem: aut propter nobilitatem membri in quo sunt. Et pulsum in toto corpore mutant ſm mutationem febris propriam: ꝛ nos ipsam dicemus in loco suo. Et alia sunt que febres non faciunt ꝛ mutant pulsum membri in quo sunt proprium per essentiam. Et est etiam cum reliqui corporis pulsum mutant per accidens scilicet non propter ꝙ est apostema: sed propter ꝙ dolorem efficit.

¶ Apostema autem quod pulsum mutat: aut ipsum mutat per speciem sui: aut per sui tempus: aut per quantitatem suam: aut per membrum in quo est: aut per accidens quod sequitur ipsum ꝛ comitatur. ¶ Quod vero per sui speciem mutat: est sicut apostema calidum ex quo per suam speciem prouenit vt mutetur pulsus ad serrinum et ad tremorem et horripilationem et velocitatem et spissitudinem nisi ei contraria sit causa humectans que pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

prietatem ferrini destruat: et vice ipsius vndositatē supplere faciat verumtamen tremor et velocitas et horripilatio et spissitudo ipsum semper comitat. Et queadmodū causaꝝ quedā sunt que ferrini ꝓprietatē prohibēt: similiter sunt q̄dā eaꝝ q̄ ferrini ꝓprietatē augmentāt: et ipsam apparere faciūt. Et molle quidē apostema pulsū facit vndosum. Et si fuerit valde frigidū: ip̄m efficiet tardū et rarū. Durū vero apostema proprietatē ferrini augmētat. In exitura aūt cū fit collectio: ip̄a pulsū ꝯuertit d ꝓprietate ferrini ad vndosi ꝓprietatem ꝓpter humiditatē et lenitatē que ipsam sequunt et prebet augmentū in diuersitate ꝓpter suā grauitatē: velocitas autem et spissitudo alleuiat ꝓpter caloris accn̄talis quietem causa maturatiōis. ¶ Mutatio vero ipsius causa suorū tempoꝝ est. Q̄m dum calidū apostema existit in augmento: ꝓprietas ferrini et quecūq̧ diximus sunt sicut in augmēto: et eius durici es semper augmētat ꝓpter extensionē que augetur: et in tremore propter dolorē. Cūq̧ ad statū peruenerit oīa augmētant accidentia preter illud qd fortitudinē sequitur. Ipsum nāq̧ debilitat in pulsu: et in spissitudine et velocitate augmentū prebet: deinde si prolongabit velocitas destruet et redeundo fiet formicans. Cū aūt minuet et resoluet aut aperiet fiet pulsus fortis propterea q̄ virtus exonerabitur a pōdere: et cessabit ipsi⁹ tremor propterea q̄ dolor extensiu⁹ minuetur. ¶ Scd̄m q̄titatem vero sui. Quoniā magnū facit vt sint iste dispositiones maiores et magis augmentate. Et paruū vt sint rariores et paruiores. ¶ Et s̄m membrum. Quoniā ex mēbris neruosis prouenit augmētū in duritie pulsus et in proprietate quā habet ferrinus ipsius. Et ex venenosis q̄dem ꝓuenit augmētū in magnitudine sua et vehemētia et diuersitas multa et precipue si q̄ in eis superate fuerint arterie sicut in splene et pulmone: et nō durabit huiusmodi magnitudo nisi q̄tū perseuerauerit fortitudo et membra humefacta et lenia ipsum faciunt vndosum sicut cerebrum et pulmo.

¶ Mutatio qua apostema mutat pulsum aliquo mediāte est. Sicut apostematis pulmonis qd facit pulsum tremulū. Et sicut apostematis epatis quod facit ipsum mictualem. Et sicut apostematis rhenis quod facit ipsum stranguriualem. Et apostema membri fortis sensus sicut stomachi et dyafragmatis facit ipsum spasum et sincopizantem.

De iudicijs pulsus accidentium anime. Caput. 18.

Ira quidem propterea q̄ virtutē feruere facit et spiritū subito dilatat pulsum facit magnū ad superiora se eleuātem velocem et spissum. In quo nō oportet diuersitatem cadere: quoniam passio existit similis: nisi timor ei admisceatur qui vna vice superet et hoc alia superet vice. Et similiter si verecundia ei admisceat: aut contrarietas ab intellectu qui tacere precipiat et ne ferueat ad malum inferendū illi cui irascitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et ex delitijs q̄dez ꝑpterea ꝙ ad exteriora paulatim mouēt nō
ꝯuenit ad illō qō ꝯuenit ex ira in velocitate ⁊ spissitudine. Immo ē
cū ei⁹ magnitudo sufficit necessitate: ⁊ est tard⁹ ⁊ rarus.
¶ Et similiter pulsus leticie: q̄ꝫ ipse sit magn⁹ ſm plurimū cū lenitate ⁊ attinet tarditati ⁊ raritati.
¶ In tristitia ṽo propterea ꝙ calor suffocatur ⁊ submergit̄ ⁊ fortitudo ⁊ virtus debilitatur oportet vt sit pulsus paruus ⁊ debilis rarus ⁊ tardus.
¶ Timor ṽo q̄ subito venit pulsum facit velocē ⁊ diuersum ⁊ inordinatū. Sz cōsuet⁹ ⁊ q̄ ordinate ꝑuenit: mutat pulsuz ſm modū mutationis sollicitudinis.
¶ De summa mutatōis rez ꝯtrariarū nature eēntie pulsus. Ca. 19.

Ab eis fit mutatio. Aut ꝑpter hoc qō accidit de eis ex malitia cōplexionis: ⁊ tu q̄dē iā sciuisti pulsum cuiuscꝫ complexionis Aut ꝑpterea ꝙ virtutē cōstringūt ⁊ pulsum faciūt diuersum: ⁊ si cōstrictio valde fuerit fortis erit sine ordine ⁊ absꝗ pondere: ⁊ cōstrictionē q̄dē faciēs ē omnis materialis multitudo siue sit apostema: siue non sit apa. Aut ꝑpterea ꝙ ṽtutē dissoluit ⁊ facit pulsuz debilē: ⁊ omnia hec sunt sicut dolor fortis ⁊ egritudines animales q̄ sunt fortis resolutionis.
¶ Summa scd̄a. Doctrine tertie. Fen secūde de vrina ⁊ egestiōe ⁊ est cōtinēs. 13. capitula.

¶ Est sermo vniuersalis de vrina. Capi. 1.

Vre significatiōis dispositionū vrine nō opꝫ credere nisi postꝗ conditiones obseruate fuerint.
¶ Opꝫ etenī vt vrina q̄ cōsiderēt sit prima vrina q̄ in in mane colligitur. Et non ꝑmaneat longo tempore. Et nō sit ex nocte reseruata.
¶ Necꝫ sit ille cuius est q̄ aquā nō bibit ⁊ cibū non comedit.
¶ Et non sit qui in cibo aut potu rem tingētem accepit: sicut crocū ⁊ cassiam fistulam: quoniam vrinā tingendo ad citrinitatē ⁊ rubedinem mutat: ⁊ sicut olera que tingendo mutāt ad viriditatem: et almuri quod ad nigredinem: ⁊ vinum quod mutat vrinam secūdum suum colorem. Necꝫ sit qui exteriora sui re tingente infecerit sicut alcanna: quoniā cum ex ea aliquis tingitur: fortasse eius vrina ex ea inficitur. Necꝫ sit qui rem que cum vrina aliquem humorem expellit: assumpsit: sicut qō colerā aut flegma expellit. Necꝫ se exercuit motibus corporeis aut operationibus: aut dispositionibus que sunt extra cursum nature que vrine colorem mutant sicut ieiuniū aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Omnia enim hec vrinam tingunt secūdū citrinitatem aut rubedinē. Et coitus vrinam valde impinguat Et sicut vomitus et euacuatio quoniam hec colorē mutāt ⁊ substantiam que in vrina esse debet.
¶ Similiter cū ipsa multis ꝑmāserit horis. Quapropter dixerūt

q̄dā q̄ post sex horas īspiciēda nō est: q̄m ipi⁹ significatio debilitat̄ ꝛ color mutat̄: ꝛ hypostasis dissoluit̄ aut mutat̄: ꝛ fit spissior: q̄uis ego dicā q̄ nec post horam vnam.

¶ Urina preterea tota ītegre colligēda est in vrinali magno: ne ex ea aliquid effundatur.

¶ Et eius quidem dispositio illico cum mingitur non est considerā da neq̄ nisi postq̄ in vrinali residet.

¶ Et obseruandum est ne sol eam tangat: neq̄ ventus ne perturbetur ꝛ ne congeletur donec hyppostasis separetur ꝛ separatio compleatur. non enim descendit illico cum mingitur: neq̄ i vltimo fine maturationis. Et non colligatur in vrinali in quo alia fuerit nisi prius fuerit ablutum.

¶ Amplius vrine puerorū significatio est parua: ꝛ precipue infantium: ꝑpterea q̄ lacte nutriuntur: ꝛ q̄ materia tingēs i eisē q̄escēs ꝛ submersa in eoꝝ quoq̄ natura existit ex debilitate ꝛ multa dormitione quod maturitatis significationem pernecat.

¶ Et instrumentum quidē colligendi vrinam est corpus peruium substantiam habens nitidum sicut vitrum clarum vt christallus.

¶ Scias autem q̄ vrina quāto pl⁹ eam tibi approximas tanto spissitudo augmentatur: ꝛ quāto plus elōgas eam a te augmentatur in ea claritas: et ꝑpter hoc differt ab oībus falsitatib⁹ q̄ sunt in ea quibus medici expiunt̄ cū eis ostenduntur.

¶ Cū vrina in vrinali colligit̄: custodienda est a mutatione frigoris ꝛ solis ꝛ venti.

¶ Et oportet vt in lumine aspiciatur ita q̄ super eam nō cadat radi⁹ i mo ab ip̄o tegat̄: ꝛ sic i ea iudicet̄ de accidētib⁹ q̄ i ip̄a apparēt

¶ Scito etiā q̄ prima significatio quā vrina hꝫ: est de dispositione epatis et vrinarum aquositatis et super dispositiones venaꝝ: ꝛ eis mediātib⁹ alias demōstrat egritudines. Firmior tn̄ ei⁹ significatio ē illa q̄ de epate existit ꝛ proprie de dispositione gibbositas ipsius.

¶ Amplius significationes que ex vrinis habētur ex septē sunt accepte generibus. Genere coloris. Et genere substātie. Et genere claritatis ꝛ turbulentie. Et genere hypostasis. Et genere q̄titatis in paucitate et multitudine. Et genere odoris. Et genere spume. Sūt vero q̄dā qui inter hec genera ponūt genus tactus ꝛ gen⁹ saporis.

¶ Cūq̄ dicimus gen⁹ coloris intelligimus illud qđ visus in ea sentit ex coloribus. s. albedinem aut nigredinē aut qui iter eas existūt.

¶ Et cum substantie genus dicimus intelligim⁹ dispōnem ipsius in grossitudine aut tenuitate. ¶ Et cum dicimus genus claritatis ꝛ turbulentie: intelligimus q̄ penetratio visus in ea est facilis: aut non est. ¶ Inter hoc autē gen⁹ et genus substantie existit differentia: q̄m plerumq̄ est substātia grossa ꝛ clara sicut albumen oui ꝛ glutem piscium liquatum et vitrum liquatum ꝛ oleū. Et plerumq̄ est res subtilis substātie turbida: sicut aqua turbida q̄ ē magis tenuis

q̄ albumen oui. ¶ Turbulētie aūt causa est ꝑmixtio ꝑtiū colores hn̄tiū extraneos fuscos aut alijs colorib⁹ infectos q̄ ab aspiciēte sensu nō sunt ꝑceptiꝛ ꝓhibēt paruitatē ꝛ nō ꝑ se ꝑcipiunt. ¶ Inter eā vō ꝛ hyppostasim existit differētia: qm̄ visus plerūq; cognoscit hyppostasim. ¶ Et inter ipam ꝛ colorē existit differētia: qm̄ color ꝑ totā hūoris substātiā ꝓcedit cum maiori permixtione.

¶ De significationib⁹ coloris vrine. Ca. 2.

Ex coloribus vrine sunt gradus citrinitatis. Sicut palearis. Deinde citrin⁹. Post flauus. Deinde ruffus. Postea citrāgularis. Postea igneus qui tincture croci assimilat: ꝛ ipse quidē est vehementer citrin⁹. Postea croceus q̄ similatur capillis zabafarani: ꝛ iste q̄dē est quē vocāt rubeū clarū. ¶ Oēs aūt qui sunt post citrinū caliditatē significāt: sꝫ tn̄ ꝫm suos diuersificant gradus. Et est q̄dē cū accidūt ꝓpter vehemētiam motus ꝛ ꝓpter dolores: ꝛ ꝓpter famē: ꝛ ꝓpter aq̄ abstinētiā. ¶ Post istos vero grad⁹ ṗdictos existunt gradus rubedinis. Sicut rubeus roseus. Et rube⁹ obscurus. Et rube⁹ puluerulent⁹. Et oēs quidē sanguinis dominiū significāt. ¶ Et in oibus in quib⁹ est color zabafarano attinens est significatio dominij colere rubee. ¶ Et in oib⁹ q̄ puluerulēto attinent: est significatio dominij sanguinis. ¶ Et igne⁹ q̄dē magis significat calorē q̄ rube⁹ ꝛ puluerulēt⁹ sicut colera in se calidior est q̄ sanguis. Et color q̄dē vrine egritudinibus acutis incendentibus trahit ad colorem zabafarani ꝛ igneitatē. Qḋ si ibi fuerit tenuitas: aliquā maturationis significat dispositionē ꝛ q̄ iam incipit ꝛ non appareat in substantia. Si aūt citrinitas fortior fiat ꝛ vsq; ad igneitatis ꝑueniat terminū ꝛ ad finem in ea significat q̄ calor incessanter processit: ꝛ iste q̄dē est finis citrinitatis. Qḋ si in ipso claritas augmētetur: calor iam ꝫm diminutionem incedit. ¶ Et est preterea cuꝫ in egritudinibus acutis sanguineis vrina sicut ipse sanguis mingitur apertione vene ibi existēte. Et significat repletionem superfluam: que si paulatim mingendo emittitur ꝛ est cum odore malo: est significatio timoris: ꝛ timetur ex ea ne sanguis ad loca suffocantia fusus deriuetur. Et peior quidem ea est cum est subtilis in colore sui ꝛ dispositione. Cum autem ex ea multum mingitur: est cum est significatio bona in febribus acutis ꝛ commixtis quoniam cum est significatio crisis ꝛ sanitatis nisi in principio subito attenuetur anteq̄ sit hora crisis quoniam tunc erit recidiuationis significatio. Et similiter si tenuitas post crisim ordinata non fuerit. ¶ In ictericia vō cū vrina adeo fuerit maioris rubedinis donec ad nigredinem trahat ꝛ pānū taliter tingat ne remoueri possit. Et q̄to plus fuerit: erit sanius: qm̄ cū vrina in ipsa fuerit alba aut rubea pauce rubedinis ictericia in sua dispositione manente timetur ex ea hydropisis. ¶ Fames quoq; est ex eis que vrinam vehementer tingunt et ipsam valde acuunt. ¶ Post vero sunt gradus viriditatis. Sicut vrina cuius color co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lori fisticorum attinet: deinde cuius color est similis colori eruginis eris. Postea illa cuius est color similis colori ireos: deinde cuius color similatur indico. Postea que similis est succo porri. ¶ Fisticalis vero significat frigiditatem. Et similiter oẽs in quibus existit frigiditas propter eã que erugini eris aut succo porri similatur: hec namque vehemẽs significat incẽdiũ. Uerũtamẽ succo porri similis sanior est ea que erugini eris similatur. ¶ Et illa quidẽ que erugini eris similatur post laborem significat spasmũ. ¶ Uiridis vero in pueris spasmũ significat. ¶ Que vero colorem ireos habet frigiditatẽ vehemẽtẽ secundum plurimũ significat et ante ipsam precedit vrina viridis. Et quidam dixerũt quod significat venenũ in potu fuisse haustũ. Et si fuerit in ea hypostasis spes erit vite. Et si non: timetur ei. Erugini vero eris similis vehementem significat perditionẽ. ¶ Graduũ autem coloris nigri: alius est niger qui ad nigredinẽ tendit secundum viam coloris croci: sicut est in icteritia: et significat colere rubee spissitudinem: et eius adustionem: et coleram nigrã que accidit ex colera rubea: et significat ictericiã. Et alius est qui ex fusco prouenit ad nigredinem: et significat coleram nigram. Et alius niger qui prouenit ex viriditate et colore indico simili: et significat coleram nigram puram. ¶ Et ad summum quidem vrina nigra significat aut vehemens incendium: aut forte frigus: aut mortem: aut caloris naturalis superationem: aut crisim et expulsionem nature qua ipsa colere nigre expellit superfluitates. Quod autem ex incendio est cognoscitur: quoniam illic est fortis ardor: et ante ipsam fuit vrina citrina vel rubea et hypostasis est diuulsa et inequalis et incontinua: et nõ est vehementis nigredinis: immo trahit ad colorẽ croci et citrinitatem: aut ad fuscitatẽ. Et si ad citrinitatẽ trahit: significat multam icteritiã. Uerũtamẽ quod ex frigiditate fit: cognoscitur vt ante ipsum habeatur vrina que ad viriditatẽ trahit aut ad liuiditatem: et est sedimen paucũ iunctũ ac si esset siccũ et nigredo in ipsa est purior. ¶ Et est etiam cũ inter duas cõplexiões differẽtia notatur. Quoniam quando cũ vrina nigra fortis odor fuerit significabit caliditatem. Et cũ fuerit cũ ea odoris priuatio aut fortitudinis eius debilitas significabit frigiditatẽ. Cũ enim natura valde fuerit superata: odor non erit in vrina. Illud autem quod ex casu caloris accidit innati cognoscitur: propterea quod ipsum sequitur fortitudinis casus et eius dislocatio. Et illud quidem quod accidit secũdũ modũ purgationis et crisis cognoscitur sicut quod accidit in fine quartanarũ: et cũ splenis egritudines resoluuntur: et dolores dorsi et matricis: et febres melancolice: et nocumenta que ex menstruorum accidunt retentione et retentio eius quod ex sanguine fluere solebat per anũ et precipue cũ natura et ars in prouocãdo menstrua iuuant: et sicut accidit mulieribus quarum menstrua retinentur. Et non retinet natura sanguinis superfluitatem: propterea quod ante ipsam precessit vrina indigesta aquosa et propterea quod post ipsam adiuuet corpori alleuiatio: et erit ipsius quantitas maxima copiosa. Quod si non ita vrina fuerit nigra:

signum erit malum: et precipue in acutis egritudinibus: et quanto plus si eius quantitas fuerit pauca quoniam ex sua paucitate est sciendum quod humorem iam destruxit adustio. Et quanto magis fuerit grossa erit deterius. Et quanto magis fuerit tenuis: erit minoris malicie. Et est quidem cum accidit, ut urina nigra aut rubea obscura mingatur: propter vini potionem quod huius habet colorem cum nullo modo natura aliquid in eo operata fuerit et exierit secundum suam dispositionem: sed in hoc non est timor. Et est cum bone crisis significatio existit et in acutis egritudinibus: sicut si eger eam tenuem minxerit: et fuerit in ea suspensio in partibus diversis. multotiens enim significat sonitum capitis et vigilias et surditatem et desipientiam. Et precipue si paulatim eam minxerit et in longo tempore fuerit suspensa et fuerit eius odor acutus et fuerit cum febribus: quoniam tunc vehementer significabit capitis sonitum et desipientiam. Sed quando affuerit ibi insonietas et surditas et desipientia et sonitus capitis significabit sanguinis fluxum ex naribus. Et est etiam cum existit causa lapidis in rhene. ¶ Ruffus inquit. Urina nigra bona est in egritudinibus lapidis que ex humoribus proveniunt grossis. Et est significatio mortalis in egritudinibus acutis. Dixit etiam quod urina nigra est mala in egritudinibus rhenum et vesice cum vehemenens ardor ibi adest. Considera ergo alia signa. ¶ Urina nigra in senibus non est bona propter illud quod scis. Neque venit in eis nisi ex corruptione mala. Et similiter in mulieribus urina nigra post laborem significat spasmum. ¶ Ad summum vero urina nigra in principio febrium est perniciosa. Et similiter in earum fine quando non cum ea fuerit alleviatio: neque significauerit crisim. ¶ Urina autem alba secundum duas intentiones est scienda. Una earum est cum ipsa est tenuis translucens quoniam vulgus quod translucens est album vocat sicut est vitrum quod est clarum: et cristallum clarum vocat album. Et altera est que pro certo est alba cuius color est disgregatiuus visus sicut lac: et pergamenum: et ista quidem non translucent ut visus in ipsa penetret: translucentia enim pro certo non est nisi omnium colorum privatio. ¶ Album igitur secundum intentionem trauslucentis significat frigiditatem omnino: et est auferens digestionis fiduciam. Et si cum grossitudine fuerit significabit flegma. ¶ Sed alba pro certo non erit cum grossitudine. Et eius quidem alia est cuius albedo est muscillaginosa et significat multitudinem flegmatis et humoris crudi. Et alia est cuius albedo est unctuosa: et significat adipis liquefactionem. Et alia est cuius albedo est similis albule: et significat flegmatis liquefactionem que accidit aut accidet. Et alia est cuius albedo est similis albedini que est in fungo cum tenuitate et sanie: et significat exituras ulcerosas in instrumentis urine. Et si absque sanie fuerit: erit propter superationem materie multe crude non mature. Et est cum est cum lapide vesice. Et est alia que spermati similatur: que cum flegmaticorum apostematum adest crisis et laxitas interiorum egritu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

dinum que ex flegmate acciduntvitreo. Cum vero vrina spermatis similis existit: et non est secundum modum crisis est propter apata flegmatica. Immo cum in primis puenit: pronosticabit apoplexiam aut paralisim. ¶ Et cum in omnibus horis febris alba superuenerit vrina cito in quartanam conuertetur. Et plumbina quidem sine hypposstasi est valde mala. Et lactea etiam in acutis egritudinibus est perniciosa ¶ Albedo preterea vrine in febribus acutis quocunque modo fuerit post tincturam que precessit: significat quod colera rubea ad aliquod membrum declinauit quod apatur aut ad fluxum ventris: et quod magis significat quod declinauit ad caput. ¶ Et similiter cum vrina rubea est in febribus: deinde subito fit alba significat desipientiam. ¶ Et cum vrina in sanitate perseuerauerit in colore albo significat priuationem digestionis. Et albule similisque lacti similatur acetoso in febribus acutis mortem significabit aut ptisim. ¶ Scito autem quod possibile est vt vrina sit alba et complexio calida et colerica: aut vrina rubea et complexio frigida flegmatica. Colera enim rubea cum declinat a via vrine et non admiscetur vrine remanet vrina alba. Debes ergo vrinam albam considerare. Quoniam si fuerit huius humor multus et luminosus: et ipsius sedimen multum et grossum: et eius substantia cum hoc trahit ad grossitudinem: debes scire quod albedo est ex frigiditate flegmatis. Sed cum vrina non fuerit luminosa clara: neque eius sedimen multum: neque peruia: et albedo ad fuscitatem traxerit: scire debes quod colera rubea est occultata. Et si in egritudine acuta fuerit in ea significationes saltus ex quibus non tienet phrenesis: et que sunt sicut ipse: debes scire quod cholera rubea declinauit ad alium cannalem: et ad intestina: et accidet ei constrictio ¶ Causa vero ob quam vrina existit rubea in egritudinibus frigidis est vna harum rerum. Aut fortitudo doloris qui coleram rubeam resoluit sicut in colica accidit frigida. Aut opilatio que facta fuit ex separatione flegmatis in cannali qui est inter fel et intestina quapropter fel ad intestina naturaliter non descendit sicut solebat. immo vrine societas est ei necessaria cum qua egrediatur quemadmodum accidit in colica frigida. Aut propter debilitatem epatis et sue virtutis defectum que inter aquositatem et sanguinem separationem facere non valet: sicut accidit in hydropisi frigida et in egritudinibus debilitatis epatis secundum plurimum: quoniam propter eas vrina est similis loture carnis recentis. Aut propter constrictionem quam opilationes fecerunt: et mutatur color flegmatis in venis propter aliquam putrefactionem que ei accidit. Et eius quidem signum est aquositas vrine et eius sedimen secundum modum quem diximus. Et eius tinctura est tinctura debilis non luminosa. Colere enim rubee tinctura est luminosa. ¶ Urina quoque multotiens in principio egritudinum erit alba: sed postea fiet nigra et fetebit: sicut accidit in ictericia. ¶ Amplius vrina post comestionem albescit: neque sic cessat donec digestio fieri incipiat: tunc enim incipit vrina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tingi. Et propter hoc vrine vigilantium sunt albe et adiuuat ad hoc coloris innati resolutio. Sed non luminose immo attinent fuscitati propter priuationem digestionis. ¶ Tinctura rubea i egritudinibus acutis melior est quã aquosa. Sed rubea que ẽ sanguinea maioris est securitatis quam rubea colerica. Rubea quoq; colerica non tanti est timoris cuȝ colerica quieta manet. Sed si extet mobilis magni est timoris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudinibus renum est mala: qm̃ secundũ plurimum calidum significat apostema. Et in doloribus capitis desipientiam portendit. ¶ Cunq; vrina in egritudinibꝰ acutis rubere ceperit ⁊ sic permanserit ⁊ non inferius descensum fecerit: perditionis egri timorem affert: ⁊ renũ apostema significabit. ¶ Quod si cum rubedine fuerit turbida: et aliter permanserit: apostema in epate ⁊ caloris innati significabit debilitatem.

¶ Amplius colorũ vrine sunt quidã cõpositi Ex quibus est color q̃ carnis recentis loture assimilat: q̃ etiã sanguini i aqua dissoluto similis existit. Et est ex debilitate apostematis. Et qñq; ẽt ex multitudine sanguinis. Ueruntamen sepius existit ex debilitate epatis ex quacũq; complexione superuenerit malitia vincente quam digerẽdi malitia vel debilitas demonstrabit ⁊ virtutis dissolutio. Qd si virtus fortis fuerit: tunc non erit nisi ex sanguinis multitudine ⁊ eius augmento vltra mensuram quã virtus disgregatiua penitus separare non sufficit. Et ex eis est etiam color oleaginus: ⁊ est citrinitas cui admixta est siclinitas. Et colori olei similatur propter viscositatem que est in ipso: ⁊ translucentiam cũ nitore adipino ⁊ cuȝ splendore substantie ad quãdã spissitudinem trahit. Et in pluribꝰ dispositõibus significat malum: aut non significat bonum: neq; maturationem: neq; meliorationem. Sed fortasse raro materierum vnctuosarum euacuationem secundum modum crisis significat. ¶ Et hoc quidem non est nisi cum post ipsaȝ aduenit requies. Que vero ex ea ẽ permitiosa est illa cuius vnctuositas est fetida: ⁊ proprie illa ex qua parua mingitur quantitas. Cum vero ei aliquid misce tur quod est simile loture carnis recentis est deterior. Et hoc quidẽ plus contingit in hydropisi ⁊ ptisi ⁊ colica mala. Et est cum oleagina post nigram sequitur vrinam que precessit: ⁊ tunc quidem est significatio bona. Maius autem quod vrina significat oleagina est ꝙ in die quarta indicet egrum in die septima moriturũ in egritudinibus videlicet acutis. Ad summum vero oleagine vrine tres sunt species. Alia enim enim ex ea est que tota est adeps. Et alia est cuiꝰ inferius est tantum adeps. Et alia ẽ, cuiꝰ superiꝰ est adeps. Ex ea ẽt ẽ q̃ in suo colore tantum est oleagina sicut ẽ i ptisi ⁊ pprie i sui p̃ncipio: aut i sui substãtia tm̃: aut in eis vtriusq;: quemadmodum est in egritudinibꝰ renũ: ⁊ i pfectione ptisis ⁊ eiꝰ fine. ¶ Et ex eis est etiam

carminiusqui malus est ꝛ pnitiosus quoniam vtriusqꝫ colere signi ficat adustionē. ¶ Et qñqꝫ est color rube⁹i quo currit nigredo. Et si gnificat febres cōpositas: ꝛ febres que ex grossis sunt sup̄fluitatib⁹ ¶ Qui si clarior fuerit ꝛ nigredo ad ipsius summitatem declinaue rit: apostema significabit lateris.

¶ De significationibus substātie vrine in quantitate ipsius ꝛ incla ritate sui aut turbulentia. Capitulum. 3.

Substantia vrine est: aut tenuis: aut grossa: aut mediocris. ¶ Ualde vero tenuis in omnibus dispositionibus maturatio nis significat priuationem aut in venis opilationes: aut epatis de bilitatem: ꝛ canalium vrine qui non attrahunt nisi qḋ tenue est: aut attrahunt sed extra non eijciunt nisi qḋ natura subtile existit: aut multam aque potationem: aut vehementis frigiditatis cōplexio nem cum siccitate. ¶ Et in acutis quidem egritudinibus significat virtutis digestiue debilitatē ꝛ maturationis priuationē. ¶ Et est etiā cū reliquarū virtutū tātā significat debilitatem vt nullo mō in aqua operentur immo queadmodū ingredit̄ ita labit̄. ¶ Et vrina quidem tenuis valde ſ3 hunc modū deterior est in pueris qꝫ in iuue nibus: quoniam naturalis puerorum vrina spissior est vrina iuuenū idō ꝙ sunt humidiores: ꝛ ꝙ eorū corpora plus attrahūt hūiditates propterea ꝙ materia sup̄fluēs est eis necessaria cā augmēti. Si er go eoꝝ vrine in febrib⁹ acutis multū fiāt tenues: iā valde elongati erūt a sua naturali dispositiōe Et si hec in eis p̄seuerauerit: nō signi ficabit nisi perditionē: qm̄ cū perdurat significat p̄ditionē: nisi bo na sint adiuncta signa: ꝛ virtutis stabilitas: tūc em̄ exituram signi ficat que accidit ꝛ p̄prie i feri⁹ sub p̄te ep̄is. Et sil'r si hoc in sanis per manserit ꝛ se nō cōuerterit ab eis significabit apostema qḋ accidet illic vbi dolorē sentiūt. Et secundum plurimum accidet eis vt cum hoc in alchatin ꝛ in renibus dolorem sentiant. Et significat apti tudinem ad apostema. Quod si dolor et grauitas vni mēbro p̄prio non fuerit: immo sunt communes significabit bothor ꝛ variolas ꝛ apata que corpori erūt cōia. ¶ Tenuitas quoqꝫ vrine in crisi sine or dine recidiuationē p̄nosticat. ¶ Urina aūt multū spissa ſm pluri mū significat maturatiōis p̄uationē. Et ſm minus humorum gros se substātie maturationē. Erit ergo in statu humorosarum febriū ꝛ in apertione apostematū. Et plurimum quidem quod in acutis si gnificat egritudinib⁹ est malum. Ueruntamen tenuitatis durabili tas plus significat malum. Spissitudo nāqꝫ quādam significat di gestionem: que quidem substantie cōfert in eo ꝙ digestionem signi ficat ꝛ ꝙ virt⁹ expellēdi habet potentiam est id in quo fiducia ha betur. Et in quātū matrici significat corruptionem ꝛ ei⁹ multitudi nem ꝛ maturationis p̄hibitionē separantis ad fundum descendē tis significat malū. Quid aūt sit illud quod inter duas res superā tius est: cognoscitur ex eo quod postea aduenit ex requie: aut succe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

dit ex debilitatis augmento. ¶ Et vrinarum quidē spissarum in febrib⁹ sanior existit illa de qua multū i subito euacuat. Illa vero q̄ paulatī euacuat multorū humorū est significatiua ꝛ debilitatis virtutis. Et post illam quidē que vtilitatē affert: sequit mediocris vrina simul cum requie. ¶ Cū aūt tenuis vrina in acutis egritudinib⁹ ad spissitudinē cōuertit postq̄ nō aduenit redes significat liq̄factionem. ¶ Cūq̄ in sano vrina p̄seuerauerit spissa ꝛ in parte capitis dolorē senserit: ꝯquassatione indicabit ei febrem. ¶ Est tñ cum hoc est ex sup̄flua expulsione: aut apertiōe: aut vlcerib⁹ in ptib⁹ viarū vrine. Non aūt subtilitas ꝛ spissitudo vtreq̄ maturationis significāt priuationē: nisi q꞉ maturatiōe ꝫ substātie comitat mediocritas. Spisse ḡ maturatio ē vt digerēdo ad tenuitatē mutet. Et tenuis maturatio ē vt coquēdo mutet ad spissitudinē. Ampli⁹ vrina spissa quē admodū pri⁹ dixim⁹ q̄nq̄ ē clara trāslucēs: quandoq̄ est turbida. Uerūtñ iter spissaꝫ trāslucētē ꝛ tenuē existit differētia. Qm̄ spissa translucēs cū motu inūdāt nō fiūt ptes ipsi⁹ inūdate multū parue imo magne i ea accidūt vñ ꝛ ei⁹ mot⁹ sunt tardi ꝛ cū spuma multarū āpullarū ꝛ ipsi⁹ āpulle nō cito rūpunt. Et que q̄dē hmōi existit ex flegmate gñat bñ digesto aut colera vitellina si est in ea tinctura ad citrinitatē trahēs. Et si tinctura nō ē in ea significat flegmatis vitrei resolutionē. Et hoc q̄dē i epilepticorū vrinis multū existit. In tenui aūt i q̄ multa existit tinctura scit ticturā nō esse ꝑpter digestionē. Alioq̄n digestio i p̄mis nō magis opat substātiā q̄ coloris ꝑ mixtionē. Propa nāq̄ digestiōis opatio est substātiā efficere deinde ipsam tingere. Et digestio q̄dē in substātia melior est q̄ in colore Et ꝑpter hoc cū vrina tenuis i acuta egritudie perseuerat: significat malū: ꝛ q꞉ virt⁹ digestiua ē sopita. ¶ Cū aūt vrinā videris tenuē i cuius ptibus rubedinis ꝛ citrinitatis fuerit diuersitas: laborē cognosces iflāmātē. Et si tenuis fuerit: fueritq̄ in ea res q̄ sunt sicut furfures egritudine i vesica nō existēte signū erit hoc esse propter flegmatis adustionē. ¶ Spissa aūt vrina in febrib⁹ acutis ad summū multos significat hūores. Et fortasse significat liquefactionem. Et ipsa quidem est que cū vna permanet hora congelat et inspissat. ¶ Ad vltimū ꝟo turbulētia vrine est propter terreitatem cum ventositate que aquositati admiscet. Ex istis namq̄ cum admiscet prouenit turbulentia. Et ex ipsorum abiuicem separatione prouenit claritas. ¶ Amplius tres debes attendere dispositiones. Est namq̄ cum tenuis mingit ꝛ deide inspissatur: que significat q꞉ natura laborat in maturando: sed nondum materia ei vndiq̄ obediuit ꝛ est patiens: ꝛ fortasse est cum membrorū significat liq̄factionē. Aut mingit spissa ꝛ postea clarificatur ꝛ separat ab ea grossum subtus stans: ꝛ significat q꞉ natura iaꝫ superauit materiam ꝛ ipaꝫ maturauit. Et quanto maior fuerit claritas ꝛ maior descensus inferius ꝛ citius magis significabit maturationem. Aut est disposi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tio media inter primã ꝛ alteram ex qua cũ perdurauerit ꝛ natura fuerit fortis ꝛ virtus fixa scietur ꝙ nõ ad maturationẽ perueniet integram. Si vero virtus fixa non fuerit timẽdũ ne perditio perueniat ad maturationẽ. Cum aũt perdurauerit ꝛ timorosa significatio nõ affuerit: significabit capitis dolorẽ qm̃ significabit ebullitionẽ ꝛ ventositates vaporosas. ¶ Illa vero q̃ ex tenuitate ad turbulẽtiã puenit: sic procedit: melior est q̃ in turbulentia permanet ſm plurimas horas. ¶ Urina quoq; multotiens fit spissa ꝛ est hoc ppter casum virtutis ꝛ non ppter nature expulsionem. ¶ Sʒ vrina q̃ aquosa mingit ꝛ aquosa remanet: signũ est priuatiõis maturationis penitus. ¶ Et vrina spissa laudabilior est q̃ ad exeundũ est facilis ꝛ multe separatiõis simul. Ex huiusmodi nãq; sanat paralysis ꝛ qđ est ei simile. ¶ Cũ vrina grossa mingit ꝛ deinde pcedẽdo ſm ordinẽ attenuat si multa est ꝯueniẽs existit. Et cũ ipsa post spissam ꝛ turbidam ꝛ paucam sequit: est signum bonũ. Et hoc quidẽ cũ est spissa que turbulenta est aperit que mingit paulatim ꝛ subito inde multa facile mingit vrina: cũ hac em̃ multotiẽs resoluit egritudo siue ipsa sit vna febriũ acutarũ: siue sit vna aliarũ egritudinũ ex repletione puenientiũ: siue sit repletio ex qua nondũ manifesta accidit egritudo. Et iste q̃dẽ vrine modꝰ est extraneꝰ. ¶ Quãdo cũ vrina naturalis coloris superflua est spissitudo: plerũq; sigt bonitatẽ expulsionis multarũ materierũ cui exeũdi associat facilitas. Et plerũq; significat perditionẽ: ppterea ꝙ humorꝫ significat multitudinẽ q̃ virtutis debilitatẽ. Et hoc q̃dẽ demõstrat egrediẽdi difficultas ꝛ paucitas eiꝰ qđ egredit. ¶ Urina quidẽ spissa bona est q̃ est crisis egritudinis splenis ꝛ febriũ permixtaꝝ in qua nõ expectatur equalitas: qm̃ natura in expellendo impedit. ¶ Urina ad vltimũ turbulenta significat humorꝫ multitudinẽ ꝛ naturã ab eis occupatam in maturãdo eos. ¶ Urina spissa in qua sedimẽ existit harenosum significat lapidem. ¶ Urina spissa q̃ apostematũ significat apertionẽ cognoscit ex eo qđ ei admiscet ꝛ eo quod precessit. Ex eo em̃ qđ admiscetur sicut pure qđ malus odor demõstrat: ꝛ exeuntibus que cũ ea separant: sicut petala alba ꝛ rubea: aut sicut furfur: aut alia ab istis ex eis per que cognoscitur. Ex eo q̃dem qđ precessit: qm̃ ibi priꝰ fuit significatio apostematis aut vlceris in vesica aut rene aut in epe aut in partibꝰ pectoris ꝛ significat huiꝰ apostematis apertionẽ si ante ipsam vrina fuit similis loture carnis recẽtis qđ est ex gibbositate epatis. Et si egestio talis fuit apostematis qđ est eiꝰ cõcauitate: ꝛ si anhelitꝰ coãgustatio precessit: ꝛ tussis sicca: ꝛ dolor in mẽbris pectoris pungitiuꝰ: tunc apostema qđ est apertũ est lateris: ꝛ exiuit a pte arterie maioris: ꝛ si in pure illo est maturatio ꝯueniẽs est. ¶ Et est cũ sanꝰ euacuatꝰ q̃ exercitiũ reliquit mingit vrinã sicut pus ꝛ virꝰ tenue quo ipsius purgatur corpus: ꝛ eius aufert laxitas quã exercitij dimissione consecutꝰ est. Et est etiã cuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

in epate aut in eo quod est coraz ipso fiunt opilationes: et plerumque contingit vt earum apertione fit vrina spissa propterea quod earum egreditur materia et hec talis spissitudo non est pus. Sed in ipsa que est post apostematis apertionem est pus. Et cum vrina fuerit cum spissitudine et ad nigredinem traxerit et cum ea fuerit in latere sinistro dolor erit tunc ex parte splenis. Et secundum hanc considerationem si supra femur fuerit aut in summitate ventris: erit tunc ex parte stomachi. Hoc tamen sepius est ex parte epatis et cannalium vrine. ¶ Urina turbulenta multotiens significat casum virtutis. Cumque virtus ceciderit frigiditas superabit quod erit sicut illa que exterius infrigidat.

¶ Urina turbulenta que malo vno similatur aut aque ciceris est vrina pregnantium: aut habentium apostemata calida longi temporis in interioribus. ¶ Urina que vrinis asinorum aut animalium assimilatur et est que si nulacblach propterea quod est multum turbida: corruptionem humorum corporis significat. Quod tamen magis significat est flegma crudum in quo aliqua caliditas operata fuit et ipsum cum grossa ventositate ebullire fecit. Et propter hoc plerumque significat capitis dolorem venturum aut alabacbal. Et cum perseuerat: significat lethargiam. ¶ Urina que colori alicuius membri similatur cum perdurat egritudinem in illo membro significat. Et quidam dixerunt quod cum in inferiori parte vrine fuerit aliquid quod pulueri sit simile aut fumo prolongabitur egritudo. Et si in tota perdurat egritudine pronosticatur mortem aut flegma crudum quod a puro discernitur fetore. ¶ Urina habens partes diuersas significat quod quanto plus partes in ipsa fuerint maiores: tanto plus nature operatio est studiosior: et natura plus potens: et pori plus aperti. ¶ Urina in qua videntur quasi adinuicem mixta significat quod fuit micta postquam coitus fuit completus.

¶ De significationibus odoris vrine.

Dixerunt quidam se nunquam vidisse egrum cuius vrine, odor sit sicut odor vrine sani. ¶ Et nos quidem dicemus quod cum vrina nullo modo odorem habet complexionis frigiditatem significat et superfluam cruditatem. Et plerumque etiam significat in acutis egritudinibus mortem nature. ¶ Cum autem odorem habuerit fetidum et maturationis significationes in ea fuerint: erit ipsius causa scabies aut vlcera in instrumentis vrine que suis cognoscuntur signis. ¶ Quod si maturatio non affuerit possibile erit vt sit ex hoc et possibile vt sit ex putrefactione. ¶ Cumque hec in febribus fuerit acutis: et non fuerit causa membrorum vrine: erit signum malum. Cum ad acredinem traxerit: significabit putrefactionem que est in humoribus frigidam habentibus substantiam quos calor superauit extraneus: et significabit mortem caloris naturalis: et dominium frigiditatis in natura cum calore extraneo. ¶ Odor vero qui ad dulcedinem trahit sanguis significat dominium. Et que multum est fetida est colerica: et fetida ad acredinem trahens est melancholica. Cumque vrina fetidi odoris in sanis prouenerit: significabit febres que ex putrefactione accidunt: aut minorationem

putrefactionis q̃ in ipsis est retēta. Et hoc q̄dē demōstrabit si illico alleuiationē habuerit. ¶ In acutis egritudinib⁹ cū fetor vrinā cō municabit & postea ab ea remouebit: fueritq̧ ablatio hec subito & post ipsaȝ nō subsecuta fuerit req̄es: significatio erit casus virtutis

¶ De significationibus vrine ex spuma sumptis. Ca. 5.

Spuma accidit ex humiditate & vētositate proiecta in vrinalē cū ꝓiectione vrine. ¶ Uētositas ꝟo cū vrina egrediēs auxiliū ꝓculduldio prebet in substātia vrine & precipue cū vētositas in cor pore superauerit: queadmodū in vrina accidit opilatiōes hītium in qua multe sunt ampulle. ¶ Et spuma quidē qn̄q̧ cū suo signifi cat colore: sicut significat sua nigredine & ruffedine in icteritia. ¶ Et est cū puitate sui & magnitudine significat: qm̄ ipsi⁹ magnitu do significat viscositatē. ¶ Sui ꝟo multitudine & paucitate: qm̄ ip sius multitudo significat viscositatē & multā ventositatē. ¶ Et ipsa quidem significat per rupturam suarum ampullaruȝ cito factam aut tarde: qm̄ ruptura ampullarum tarda significat viscositatem Et parue quidem ampulle remanentes in egritudinibus renum si gnificant ventositates & viscositatem. ¶ Ad summum vero humor viscosus in egritudinibus renuȝ est malus & significat humores ma los & frigiditatē: & illud significant granula que nominauimus.

¶ De significationibus specierum hypostasis. Ca. 6.

In primis dicem⁹ q͡ medicoꝝ cōueniētia in vsu nominis hyp postasis & sediminis iā recessit a via cognita. Dicūt enī hyp postasim aut sedimē: nō illud tantū qd̄ inferius descēdit: sȝ omnem substantiā q̄ spissioris existit eētie q̄ꝫ aquositas: & est ab ea diuisa siue sit suspēsa: siue sit supra. ¶ Dicem⁹ igit̄ q͡ hypostasis multis co gnoscit̄ modis. s. ex substātia sui: et quātitate: & qualitate: & situ sua rum partium: & loco sui: et tempore: & qualitate sue permixtionis. ¶ Significatio vero ei⁹ ex substātia sui est. Quoniam hyppostasis aut erit naturalis laudabilis demonstrans digestionem & matura tionem naturalem. & hec erit alba & descendēs inferius & ei⁹ partes cōtinue & similes & equales: & oportebit vt sit rotundam habens fi gurā equalem subtilem similē hypostasi aque rosacee. Et propor tio sue significationis sup maturationē materie in toto corpe ē si cut ꝓportio significatiōis materie puris albi leuis sil'is eētie sup maturationem apostematis. Sed pus est spissū. Et hec ē subtilis. ¶ Et hyppostasis quidem & sediminis significationes sunt bone li cet tinctura deficiat & equalitas. Uerum equalitas apud antiquos melior est tinctura. Equalis namq̧ que non tantū est alba: sed ru bea est melior alba que est aspera. ¶ Amplius plurime hypostases secundum colorem vrine existunt.. Sed ex eis que diuersificantur alba est melior. Post illam rubea. Et post ipsaȝ citrina. Et post eā illa que est vt arsenicum. Et malitia quidem a lentiginosa incipit. Tu autem non attendas illud quod alij dicunt: nam albedo erit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

qñq; non ꝓpter maturationẽ: ⁊ equalitas non est nisi ꝓpter maturationẽ. Et de albedine est q̄ ē ꝓpter vehemētē ventositatis cōmixtionem. ¶ Male aūt hypostasis incōtinuitas melior est q̄ ipsi⁹ cōtinuitas. Et hypostasis q̄dem mala est quā ex vicino scies. Bona autem hypostasis de q̄ loq̄mur puri assimilatur ⁊ flegmati crudo cum tenuis fuerit. Uerūtñ pus ab ea differt ꝑ fetorē. Et flegma crudū separat ab ea cōculcatiōe suarū ꝑtiū: ⁊ ip̄a ab vtrisq; differt subtilitate ⁊ lenitate. ¶ Et hec q̄dē hypostasis nō querit nisi in egritudinibus: q̄ñ in sanitate nō req̄rit: ⁊ illō est q̄ñ nō dubitat quin in corpore egri male retēte sint materie invenis ipsi⁹ q̄ nisi mutarent: portendūt corruptionē. Invenis aūt sani nō sp̄ op; esse humorē q̄ sit excutiend⁹. S; si ē meli⁹ est q̄ hoc significet ex eis superfluitates q̄ in eis superfluunt ex cibo a digestione priuate: deinde superfluitas q̄ in vrina sit hypostasis: siue matura: siue nō matura. ¶ Et in macilētis q̄dē est sedimē paucū qō descēdit ẜm sanitatis dispōnem: ⁊ ꝓprie q̄ exercitio vtunt: ⁊ artib⁹ se exercent laboriosis. Et non multiplicat h̄mōi hyppostasis nisi in corporib⁹ pinguiū ociose viuentiū. Et ꝓpter hoc ē in vrinis egrorꝫ macrorꝫ nō ē expectāda hypostasis tm̄ quātū in vrinis egrorꝫ pinguiū: q̄ñ eorꝫ egritudo multotiēs recedit ita q̄ nil descēdit: ⁊ multotiēs hypostasis in eorꝫ vrinis non peruenit ad hoc vt descēdat: s; tñ plerūq; est modicū ei⁹ in eis natās aut pendēs. ¶ Et in multis q̄dē vrinis hypostasis illico cū migit: descēdit: nisi in eis q̄ valde mature sunt: imo in eis parū expectandū est. Et plures ex hypostasis colorib⁹ sunt ẜm pl'm ẜm colorē vrine s; melior ex eis q̄ diuersificant est alba postq̄ ē rubea deinde citrina.

¶ Nō naturalis ꝟo hypostasis: alia ē sil'is rasure intestinorꝫ corticalis q̄ ē furfurea: aut herbina: aut similaginea: aut sil'is arsenico rubeo. aut ei qō valde citrinū. Alia ē carnosa. Alia est adipina. Et alia est saniosa. Et alia est mucilaginosa. Et alia est q̄ est sil'is frustulis fermēti in aqua soluti. Et alia ē sanguinea sanguisugalis. Alia est capillaris. Et alia est harenalis granosa. Et alia ē cineritia.

¶ Sil'is ꝟo rasure intestinorꝫ corticalis alia ē petaloides magnarꝫ partiū rubearꝫ aut albarꝫ q̄ significat ẜm pl'm q̄ separate fuerūt ex mēbris q̄ sunt ꝓpinqua mēbris a q̄bus diuidunt vrine. Et albe significant q̄ sunt ex vesicca ꝓpter vlcera q̄ sunt in ea: aut scabiē: āt corrosionē. Rubee aūt carnose significāt q̄ sunt ex rene. ¶ Et ex petaloidibus q̄dē sunt q̄ sunt coloris fusci ⁊ obscuri aut squamis piscis ūl'es: ⁊ hec est vehemēter mala ⁊ oībus specieb⁹ hypostasis q̄s noīauim⁹ deterior. Et significat petaloides mēbrorꝫ radicaliū rasurā. Uerū duo p̄ria ipsi⁹ genera nullo mō īpediūt imo plerūq; vesicā mūdādo sanāt. Et dixerūt q̄dā cuidā hoī se in potu tribuisse cātarides q̄ cortices albos q̄si venosos minxit: q̄ cū aquositate fricabant resoluebant ⁊ tingebant tinctura rubea q̄ factus est san⁹ ⁊ vixit. ¶ Et ex ea quidē q̄ est sicut rasura intestinorū ē quedā q̄ est mi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

noris latitudinis ꝙ due predicte: ⁊ spissioris substantie: q̄ si ru bea fuerit: vocat̄ herbina: ⁊ si rubea non fuerit: vocat̄ furfurea. Et herbine q̄dē si fuerint rubee ptes plerūq₃ sunt ptes epatis aduste: ⁊ plerunq₃ ē sanguis in eo adust⁹: ⁊ plerūq₃ est etiā ex rene. S₃ q̄ ē ex rene est maioris continuitatis carnosa. Alie vero due plus similantur ei q̄ non est carnosa: ⁊ fracturas est magis recipiens. Et cum vehemēter trahit ad citrinitatē est ex rene proculdubio. Quoniā₃ illa que est ex epate ad rubedinem tendit fuscam. Et quādoq₃ associat̄ ei in hoc illa que est ex rene. ¶ Furfurea vero hypostasis quādoq₃ est ex scabie vesice: ⁊ quādoq₃ est ex liquefactione mēbroꝝ. Et differentia inter eas est ꝙ cū illic in radice mēbri fuerit pruritus ⁊ fetor erit ex vesica ⁊ ꝓprie cū pus prius mictū fuerit: ⁊ precipue cum alie significationes vrine demonstrauerint maturationē: ⁊ fuerint vene superiores sane cōplexionis: ⁊ nō fuerit in eis macula: immo in vesica. Sed si cum inflammatione fuerit ⁊ virtutis debilitate ⁊ membrorum mingendi incolumitate ⁊ color fuscitati attinuerit: erit tūc ex liquefactiōe humoris. ¶ Et crinoides vero plurimū est ex adustione sanguinis que ad rubedinem trahit. Et multotiens est ex liquefactione membrorum ⁊ eorū rasura si albedini attinet. Et quandoq₃ etiam est ex vesica scabiosa s̄m minus. Et tibi q̄dē possibile ē vt modū differentie inter eas intelligas p illud qd̄ iam sciuisti. Si autē nigredini attinet: est ex sanguis adustione ⁊ proprie in splene. ¶ Omnes preterea petaloides hypostases que non sunt ex causa que fit in vesica ⁊ rene ⁊ cannalibus vrine in egritudinibus acutis malum protendunt pernitiosum. ¶ Et tu quidem iā sciuisti ex hac summa carnose dispositionem: ⁊ ꝙ plurimum eius ē ex rene: ⁊ quādoq₃ ipsa non ē ex rene. Nam ex rene non est nisi cum caro est sane carnositatis ⁊ non est in corpore liquefactio. ¶ Et vrina quide₃ venarum significat sanitatem: quoniam renum egritudines maturationem non prohibent vrine quia ipsa supra ipsos existit. ¶ Hypostasis vero adipina: adipis ⁊ pinguedinis ⁊ etiam carnis significat liquefactionem. Et earum peior est que auris aque similatur. Duo autem ipsius principia cognoscuntur ex paucitate ⁊ multitudine ⁊ commixtione ⁊ separatione. Quoniam cu₃ est multa ⁊ separata existimatur ꝙ fit ex parte renis ⁊ propter liquefactione₃ sue adipis. Et si est minus ⁊ maioris cōmixtionis est ex loco magis remoto. Et est cum in vrina frustum album granati grano simile visum. fuerit ⁊ erit ex adipe renis. ¶ Saniosa vero vlcus significat quod apertum fuit: ⁊ ꝓprie in membro mingendi: ⁊ precipue si ibi fuerit sedimem laudatum ad fundum descendens. Et mucilaginosa quidem significant humore₃ spissum crudū: aut quod ē in corpore multus, aut ex instrumentis vrine egrediens: aut crisim apertionis vene sciatice: aut doloris iuncturarum. Et hoc quidem cognoscitur ex alleuiatione que post ipsam sequitur. Plerunq₃ enim subtiliat̄ ⁊ at

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tenuatur r putatur hypposta sis laudabilis. Quapropter in acutis egritudinib⁹ non est confidendũ in eo qđ apparet ẜm similitudinẽ laudabilis hyppostasis: cũ nondũ fuerit maturationis hora: nec presentes fuerint eius significationes. Et etiã est cum vehemẽtem complexionis renis frigiditatẽ significant. ¶ Inter saniosam vero r crudã existit differentia. Qm̄ saniosa existit cũ febre: r precedunt ipsam significationes apostematis: r eius partes faciles sunt ad cõiungendũ r separandũ. Et quedam ex ea est que cũ aquositate vehementer miscetur. Et quedã ex ea que separat sed cruda est r turbida r spissa r non facile cõiungitur: nec facile separat. ¶ Et vrina q̃dẽ in qua plurima mucillaginosa hyppostasis apparet qñ est exuberans cũ in fine podagre apparet r doloꝝ arteticoꝝ: significat bonũ. ¶ Capillaris autem est ꝓpterea ꝙ humor occultus consolidat ex calore in ipsum agente q̃ quãdoqꝫ est alba: quandoqꝫ est rubea r eius cõsolidatio est in rene. Et se rũt quidã ꝙ in eius lõgitudine plerũqꝫ palmi mensura inuenitur. ¶ Que autẽ fermenti infusi frustulis similis existit debilitatẽ significat stomachi r intestinorum r digerendi maliciã in ipsis: r est plerũqꝫ causa eius comedere lac r caseum. ¶ Harenosa vero semper significat lapidem qui consolidat aut ꝯsolidando ꝓcedit: aut qui resoluitur. Et que quidem est ex eis rubea est ex rene. Et qñ non est rubea est ex vesicca. ¶ Plurimũ aũt que cinericia est flegma significat: aut pus cui ꝓpter longam morã accidit caloris mutatio r sectio partium: r est qñqꝫ ꝓpter adustionem que ei accidit. ¶ Sanguisugalis vero hyppostasis si vehemẽter est mixta epatis debilitatẽ significat. Et si minus hac significat vulnus in cannalibus vrine r ꝯtinuitatis solutionem in ipsis. Et si fuerit separata plurimuꝫ eius erit in vesica r in virga. Et nos q̃dẽ perscrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capl'o de mictu sanguinis. Et si in vrina fuerint sicut sanguisuge rubee infirmo splenẽ habente resoluetur splen ipsius. ¶ Scito aũt ꝙ in egritudinib⁹ vesice non mult⁹ egredit sanguis: qm̄ ei⁹ vene mixte sunt in ipsius corpore calcate r anguste r pauce.

¶ Hyppostasis vero significatio ex quantitate ipsius sumpta multitudine quidẽ sui r paucitate declarat cause ipsam efficientis multitudinẽ aut eius paucitatẽ. Et ex quãtitate quidem sui in magnitudine aut puitate sui est quemadmodũ diximus in hyppostasi mucillaginosa.

¶ Eius autem significatio ex qualitate sui: est ex colore quidẽ ipsi⁹ Quoniam que ea nigra est significat malum ẜm diuisiones quas nominauim⁹. Que tamen ex ea sanior est illa cuius hyppostasis est nigra r aquositas non est nigra. Et rubea quidem sanguinis significat proprietatem r fastidium. Et citrina quidem significat calorem fortem r egritudinem insidiosam. Et ex ea quidem que alba est quedam est bona sicut diximus. Et quedã est mala sicut m

cilaginosa aut saniosa aut spumosa maturationi contraria. Viridis quoque semita est ad nigram. Ex odore vero eius est quemadmodum diximus in his que premissa sunt.

¶ Ex ipsius vero situ: et leuigatione sui: et diuulsione. Quoniam leuitas et equalitas in hypostasi laudata est melior. Et in non laudata est deterior. Sed diuulsio significat ventositates et digerendi debilitatem.

¶ Eius autem significatio ex loco sui est. Quoniam aut est natans: et vocatur nubes. Aut pendens: et hec quidem est in medio stans que est maioris maturationis quam prima. Et ex pendente illa melior est cuius ruge et fimbrie ad inferiora declinant. Aut ad fundum descendens que est melioris maturationis: hec quidem est de hypostasi laudata.

¶ Non laudata vero que leuior est melior existit sicut nigra: et hoc in febribus acutis. Et similiter si humor est flegmaticus aut melancolicus: quoniam ea que est vt nubes melior est ea que inferius descendit significat enim eius subtilitatem: nisi cum causa mutationis fuerit multa ventositas: et si non fuerit ita natans est melior quam pendens. Et inferius descendens est deterior. Et causa quidem natandi superius est caliditas cum qua est acuitas et ventositas. Hypostasis autem diuulsa in grossa superius natat et proprie cum sit leuis: et in tenui descendit inferius et proprie cum sit grauis. Cumque in principio egritudinis apparet pendens et natans: postea perseuerat: significat quod crisis cum exitura veniet. Macilentorum vero egritudo plerumque remouetur sedimine bono natante aut pendente: quemadmodum diximus in precedentibus. ¶ Et cum inter nepbilim et enorima et hypostasim fuerit aliquid simile tele aranee aut densitas erit signum malum.

¶ Et multoties quidem natans sedimen non bonum apparet ex quo prouenit terror. Sed istud erit principium maturationis et permutationis ad bonitatem: postea pendebit: deinde descendet: et erit signum non malum. Quod si post ipsum peruenerint hypostases: timor quem in primis habebamus fiet necessarius

¶ Significatio vero hypostasis ex suo tempore est. Quoniam si velociter postquam mingitur descendit: est significatio bona secundum maturitatem. Et cum tarde descendit: est significatio priuationis maturationis secundum quantitatem sue dispositionis.

¶ Significatio autem forme commixtionis ipsius est sicut diximus cum de mictu sanguinis et adipis mentionem fecimus.

¶ De significationibus multitudinis vrine et paucitatis ipsius. Cap. 7.

Urina que pauce existit quantitatis virtutis significat debilitatem. ¶ Et illa que est minus eo quod bibit resolutionem significat multam: et ventrem habere: et aptitudinem ad hydropisim. ¶ Illa vero vero que est multe quantitatis quoque significat liquefactionem: et superfluitatum liquefactarum in corpore in vrina euacuationem. Et nos quidem differentiam inter eas cognoscere possumus secundum virtutis dispositionem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Urina mali coloris malũ significās quāto plurima fuerit: tanto erit magis salutis nũcia. ¶ Et cũ interfecta fuerit plus malitiā significabit sicut nigra: ꝛ grossa. ¶ Urina diuersaꝝ dispositionũ que qñq; mingit multa: qñq; pauca: ꝛ qñq; retinet: est significatio pugne ꝛ laboris nature: ꝛ ē significatio mala. ¶ Urine ml'titudo i acutis egritudinib⁹ cũ nõ post ipsam aduenit requies: est significatio ethice ꝛ spasmi ex inflāmatiõe. Et silr sudor. ¶ Urina q̄ i acutis egritudinibus guttatim inuoluntarie mingitur: significat i cerebro nocumētũ qđ neruis accidit ꝛ musculis. ¶ Et si febris q̄eta fuerit ꝛ signa affuerit salutis ꝓnosticat sanguinis exitum ex naribus. Sed prima desipiētiā ꝓnosticat ꝛ corruptionem. ¶ Cum autē sani urina minuitur et attenuatur ꝛ perseuerat hoc totum et sentit grauitatem et dolorē in renib⁹: significat durũ apostema i partib⁹ renis ¶ Et cum in egritudine colerica multiplicatur plerũq; portēdit ꝓsperũ euētũ: ꝛ ꝓprie cum est alba ꝛ ad egrediendum facilis.

¶ De urina sana optima. Capl'm. 8.

Hec est mediocris substātie: ꝛ subtilis tincture: ad citrinũ trahens. Et hyppostasis si ibi fuerit bona ex albedine ꝛ lenitate equalitate ꝛ figure rotunde ꝛ odoris temperati neq; fetida: neq; extincta. ¶ Quidam autem dixerunt ꝙ cum huiusmodi urina subita in egritudine q̄ est in ultimo acuitatis uisa fuerit: sanitas die sequenti aderit.

¶ De urina etatum. Capl'm. 9.

Infantiũ urine ad lactis ꝓprietatē trahũt ex ꝑte nutrimenti eorum ꝛ propter humiditatē cõplexionis ipsorum ꝛ tũc declinant magis ad albedinem.

¶ Puerorũ aũt urine sunt spissiores ꝛ grossiores urinis iuuenũ ꝛ turbidiores. Et nos iam nominauimus hoc ante.

¶ Juuenum vero urine ad ignis formam trahunt: ꝛ ad substantie mediocritatem.

¶ Et urine senũ ad albedinē ꝛ subtilitatē. Est tñ cũ sunt grosse ƀm supfluitates in eis existētes quarũ euacuatio multiplicatur.

¶ Decrepitorũ ṽo urine maioris sunt albedinis ꝛ tenuitatis. Est tñ cũ predicta grossities eis accidit: ſ; raro cũ urina vehemēter fuerit grossa apti erunt ut lapis eis accidat.

¶ De urinis virorum ꝛ mulierũ. Cap. 10.

Mulierũ urine semꝑ sunt maioris grossitiei: ꝛ albedinis: ꝛ minoris pulchritudinis q̄ uirorũ urine. Et hoc quidē est ꝓpter debilitatem digestiue earũ: ꝛ ꝓpter supfluitatum ipsarum multitudinem: ꝛ propter amplitudinem cãnalium unde egrediuntur ea que ab eis exeunt: ꝛ propter illud quod ex earum resoluitur matricib⁹ ꝛ ad urine instrumenta tendit.

¶ Masculorum vero urinas cũ moues: turbant: ꝛ declinat eaꝝ turbatio ad superiora: ꝛ est ꝙ ƀm plurimũ turbidentur. Sed mulierũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vrine fere turbidantur ex motione propter paucam separationem sui: et habent in plurimum supra summitatem suam spumam rotundam. Et si turbide fuerint earum turbidatio pauca erit. ¶ In vrinis virorum illico cum mulieribus commiscentur sunt fila adinuicem texta.

¶ Urine pregnantium sunt clare: et supra earum superficiem est nebula. Et quandoque trahunt ad colorem aque cicerum aut aqua peau citrinum in aqua coquuntur pedes animalium: et in ipsa est irinus. Et supra summitatem earum est nebula. Sed quocunque modo fuerit in medio videbitur sicut cotum carminatum. Et est cum in eis sunt velut grana que ascendunt et descendunt. Cumque irinus manifestior fuerit: erit impregnationis principium. Et cum loco ipsius fuerit rubedo erit in fine impregnationis: et proprie si turbant cum mouetur.

¶ Parientium vrina secundum plurimum est nigra: et in ipsa est velut attramentum et sicut sordities.

De rebus vrinarum animalium et diuersitate ipsarum ab vrinis hominum. Cap. II.

Plerumque confert medico cum animalium vrinas cognoscit: propterea quod cum ipse eis experit certitudinem facit: et hoc quidem difficile est. ¶ Quidam autem dixerunt quod vrina asini est sicut butyrum liquidum cum turbiditate et grossitie exteriore. ¶ Et subiugalium vrine ei similantur: sed sunt citrine: et videbitur quod superior medietas vrinalis sit clara et inferior medietas sit turbida. ¶ Ouium vero vrine sunt albe ad citrinitatem trahentes propinque vrinis boum: sed substantiam non habent: et earum sedimen est sicut oleum: aut sicut amurca. Et cuiuscunque nutrimentum fuerit melius erit vrina clarior. ¶ Urina vero caprioli vrinis boum et ouium similatur: sed neque substantiam habet neque sedimen: et est clarior vrinis ouium

¶ De rebus alijs que vrinis similantur et differentia inter eas et vrinam. Capitulum. 12.

Sirupum acetosum et omnes liquores qui fiunt ex aqua et melle et aqua et ficubus et reliquos qui fiunt ex croco et eis similibus quanto plus tibi appropinquaueris: erunt in claritate magis augmentati. Et quanto plus elongaueris ea considera an oportet vt augmentetur grossitudo. Urina vero ab hoc est diuersa. ¶ Hydromellis preterea spuma est citrina. Et aqua ficuum sedimen a latere descendit: et non in medio: neque ordinate: neque habet motum. ¶ Sit ergo sufficiens in nominando dispositiones vrinarum. In libris vero particularibus prouenient ad te diuisiones dispositionum vrine.

¶ De significationibus egestionis. Capitulum. 13.

Egestio plerumque declaratur ex sui quantitate: quod est vt consideret si est minor eo quod comedit: aut maior: aut equalis. Et notum quidem est quod ipsius augmentum est propter humorum multitudinem. Et paucitas propter ipsorum paucitatem: aut quia ex ipsa in intestino monoculo et in colon et in fascijs multum fuit retentum: quod est signum colica precedens: aut propter expulsiue debilitatem. ¶ Et cognoscitur etiam ex essentia sui. Omne quod ex ea humidum est: aut significat opilationes: aut digestiue malitiam Et plerumque significat mesaraice debilitatem que humorem non fugit. Et quandoque est

propter capitis rheumatismum: aut propter comestionem rei que egestionem humectauit. Quod autem in humido viscosum est plerumque significat liquefactionem: et hoc est cum fetore. Et plerumque significat malorum humorum et viscosorum multitudinem: et hoc non cum multa existit lenitate. Et plerumque significat nutrimenta viscosa que comesta fuerunt et non pauca cum calore forti in complexione et non fuit inter ea digestio bona. Sed quod ex ea est spumosum fortitudinis caloris significat ebulitionem: aut multarum ventositatum permixtionem. Quod autem ex egestione est siccum: aut laborem significat et resolutionem: aut multam vrine prouocationem: aut igneum calorem: aut nutrientium siccitatem: aut multam moram in intestinis: sicut in suo dicemus dicemus capitulo. Cumque humiditas sicco quod est durum admiscetur: significat quod eius siccitas est propterea quod multum fuit retenta in humiditatibus ipsam exire prohibentibus: et propter punctionem fellis pungentis et festinantis. Sed cum ibi non est longa retentio neque humiditatis in intestina adsunt significationes: cum in ipsa est superfluitatis famole et pungentis effusio que ab epate fluxit in eo, quod est coram ipsorum sua euacuatione non quieuit donec commisceret. ¶ Et est etiam cum calore sui dignoscitur egestio. ¶ Eius vero calor naturalis igneus est leuis existens igneitatis. Qui si augmentatur fellis significat multitudinem. Et si minuitur: significat cruditatem et maturationis punctionem. Et si albus fiat quandoque est eius albedo propter opilationem in cannalibus fellis: et hoc significat ictericiam. Et si cum albedine est virus saniei habens odorem magni apostematis significat aptionem. ¶ Sanus quoque qui non exercitatur multoties egerit virus et saniem que est ei purgatio et euacuatio laudabilis quoniam propter hoc remouetur ab eo laxitas que ei propter punctionem exercitij acciderat quemadmodum diximus in vrina. ¶ Preterea scito quod egestio colorem igneum vehementer superfluum habens multotiens in hora finium egritudinum significat maturationem Et multoties significat dispositionis maliciam. Et nigra quidem significat taliter qualiter sunt vrine nigre significationes. Significant enim aut adustionem fortem: aut egritudinis melancolice maturationem: aut nutrimentis tingens: aut potionem rei que melancoliam euacuat: sed prima est mala. Et illa quidem que est propter melancoliam non sufficienter cognoscitur ex calore sui immo cognoscenda est ex acredine sui et bullitione terre ex ipsa. Et est mala: siue sit egestio: siue vomitus. Et ex ipsius proprietatibus est quod in se luminositatem habet. ¶ Ad vltimum vero humor melancolicus purus pernecans est secundum plurimum cum egreditur. i. est mortis significatio. ¶ Chimi vero nigri exitus multoties confert: et illud est quoniam melancolie radicalis exitus vltimam corporis adustionem significat et humiditatum ipsius peremptionem.

¶ Viridis autem egestio caloris innati significat extinctionem. Et similiter fusca.

¶ Egestio quoque plerumque ex sui cognoscitur forma ex absentia inflationis sue: aut ex inflatione. Quoniam inflata sicut stercus vacce significat ventositatem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et est cũ ex hora sui cognoscit: qm̃ cũ egestiõis exit⁹ festinat z horã q̃ egredi solebat antecedit: signũ est malũ: qr fellis significat multitudinẽ: z v̓tutis retẽtiue debilitatẽ. Et si ei⁹ tardat exit⁹ digestiue significat debilitatẽ z intestinorũ frigiditatẽ. Et humiditatis z somni multitudo ventositates significat inflatiuas.

¶ Colores quoqꝫ extranei z diuersi mali existunt: z nos ipsos in libro nominabimus particulari.

¶ Que v̓o ex egestione est melior est iuncta q̃ est similiũ partiũ z in q̃ aquositas siccitati est vehemẽter admixta z cuius spissitudo est sicut mellis spissitudo: z cui⁹ exit⁹ est facilis: z nõ pũgit: z cui⁹ color attinet citrinitati: z non est multi fetoris: neqꝫ est ꝑuata fetore: z nõ hꝫ gurgulationẽ: neqꝫ rugitũ z nõ hꝫ spumã. Eius exit⁹ est in hora in qua solet: z hꝫ quãtitatẽ q̃ ei qd̓ cõedit est ꝓpinqua in quãtitate sui. ¶ Et scito ꝙ nõ ois egestiõis equalitas est laudabilis: neqꝫ oisei⁹ lenitas qr qñqꝫ sunt ꝓpter vehementẽ maturationẽ in omi ꝑte similẽ: z qñqꝫ sunt ꝓpter adustionẽ z liquefactiones similes: z tũc q̇dẽ sunt ex deterioribus significatiõib⁹. ¶ Et scito ꝙ egestio q̃ est tẽperate essentie que est ad tenuitatem non est laudabilis: nisi cũ non sunt cum ea rugit⁹ neqꝫ ventositates neqꝫ in sui exitu paulatim intersecatur. Et si nõ possibile est vt eius exitus sit ꝓpter intus molestans qd̓ est ei admixtum z non permittit vt coniungatur.

¶ Est aũt cũ pleriqꝫ sollicitι fuerint de significationib⁹ que in sudore z alijs apparent rebus: veruntamen de ipsis loqui proprius est in e rmone particulari. In sermone quoqꝫ particulari similiter reperies expositionis augmentum in re egestionis z vrine z reliquorũ.

¶ Fen quarta de diuisione modorum medicationum ẜm egritudines vniuersales. Et continet capitula. 31.

¶ Dictionis quarte est locutio vniuersalis de medicatione. Ca. 1.

Dicemus ꝙ res medicatiõis ex vna triũ rerum complet. Una earũ est regimen z nutriẽtia. Et alia medicinaruꝫ est exhibitio. Et tertia est operatio manualis.

¶ Per regimem aũt intelligimus administrationẽ que fit in causis necessarijs numeratis que ẜm vsum sunt currẽtes: ex quibus est nutriẽs. ¶ Et indicia q̇dẽ regiminis ex ꝑte qualitatũ earuꝫ sunt ꝓportionalia indicijs medicinarũ. Nutriẽs v̓o ex ei soibus iudicia hꝫ q̃ sunt ei ꝓpria ex modo quantitatis. ¶ Nutriẽs enĩ quãdoqꝫ ꝓhibet: quãdoqꝫ minuit: qñqꝫ equat: qñqꝫ auget. ¶ Sꝫ nõ ꝓhibet nisi cũ medic⁹ vult vt natura occupet in maturatiõe hũorũ. ¶ Et nõ minuit nisi cũ vult virtutẽ cũ hoc custodire: ergo inq̄tũ nutrit: custodit partẽ virtutis: z inq̄tum minuit: custodit partẽ materiei: ne natura tunc occupet in digerẽdo multum cibũ. Ipse quoqꝫ semꝑ sit sollicit⁹ de eo qd̓ magis suspectũ est: z est v irt⁹ si fuerit valde debilis: aut egritudo si fuerit multum fortis. ¶ Nutriẽs quoqꝫ ex duabus minuit

partib⁹.vna eaꝝ est ex parte quãtitatis:ꝛ altera est ex pte q̃litatis:ꝛ
ibi q̄dē possibile est ponere cõiũctionē duaꝝ ptiũ diuisionē tertiam.
¶Differētia aũt inter duas dictiões quãtitatis ꝛ q̃litatis est. Qm̄
nutriēs qñq; est multe quãtitatis ꝛ pauci nutrimēti sicut olera ꝛ fru
ct⁹:qm̄ q̄ ex eis multũ comedit ex quãtitate nutriētis multũ recipit
absq; ei⁹ q̃litate.Et qñq; est nutriēs pauce quãtitatis ꝛ multi nutri
mēti sicut oua ꝛ galloꝝ testiculi.Nobis quoq; qñq; est necessariũ q̃li
tatē minuere ꝛ in quãtitate augmētũ facere.ꝛ hic q̄dē est cũ desideriũ
fuerit superãs:ꝛ in venis crudi fuerint humores:ꝛ voluerim⁹ deside
riũ sopire p stomachi repletionē:ꝛ a venis multã phibere materiã:
id vt pus maturet illd qd est i venis:aut ppter ĩtētiões alias ab istis
Et qñq; necessariũ ē nobis in q̃litate augmētũ facere ꝛ minuere quã
titatē:ꝛ hoc q̄dē est cũ voluerim⁹ ꝟtutē cõfortare:ꝛ stomachi natura
rē multã digerere nõ valet.Plurimũ aũt qd nos laboram⁹ in minuē
do cibũ aut phibēdo:est cũ egritudies medicamur acutas.In egri
tudinib⁹ quoq; cronicis minuim⁹ s; min⁹ q̃ in acutis.In egritudi-
nib⁹ nãq; cronicis pl⁹ de ꝟtute solliciti sum⁹: qꝛ scim⁹ q eaꝝ crisis
est lõginqua ꝛ ipaꝝ stat⁹ est remot⁹ q̄ppter nisi virt⁹ custodiat vsq;
ad horã crisis stare nõ poterit:neq; illd qd in lõgo digerit tpe dige-
rere valebit.In acutis ꝟo egritudinib⁹ crisis est ppinqua ꝛ cõfidim⁹
q virt⁹ ante statũ nõ resoluet.Qd si hoc timuerim⁹ nutriēs nõ plu
rime minuem⁹.Et quanto egritudo plus pncipio ppinqua fuerit:ꝛ
accidētia magis q̄eta nutriemus virtutē cõfortãtes.Et quãtũ egri
tudo ƀm augmētũ pcesserit ꝛ accidētia ibi etiã augmētata fuerint
minuem⁹ dietã ppter fiduciã eius qd iã dedimus ꝛ ppterea vt virt⁹
alleuietur in hora luctaminis.In tpe quoq; status regimē vehemen
ter subtiliamus.Et quãto magis egritudo fuerit acuta ꝛ crisis pro
pinquior erit nr̄a regiminis subtiliatio maior:nisi cause acciderint
q̄ nos ab eo phibeãt:queãdmodũ in libris noĩabim⁹ pticularibus.
¶Nutriēs pterea ƀ; hoc qd ex eo fit nutrimētũ duas alias hȝ opatio
nes q̄ sunt.Velocitas penetratiõis:sicut dispõ vini.Et tarditas pe
netratiõis:sicut assatoꝝ dispõ ꝛ frixoꝝ.Et ēt spissitudo substãtie ei⁹
qd ex ipo generat in sanguine ꝛ ei⁹ retētio: sicut est dispõ nutrimēti
carnis porcine ꝛ vituline.Aut ipsius subtilitas ꝛ resolutiõis ei⁹ neces-
sitas:sicut est dispositio nutrimēti qd fit ex vino ꝛ ex lacte ꝛ ex ficub⁹.
¶Et nobis quidē est necessariũ nutriēs qd cito penetret cũ casui vir
tutis a ialis succurrere volum⁹ ꝛ eius resolutioni:ꝛ nõ põt stomach⁹
ꝛ virt⁹ tolerare vt nutriēs digerat qd tarde digerit.Et nos q̄dē a nu
triēte terremur qd cito digerit cũ accidit vt nutriēs pcedat qd tar-
de digerit:ꝛ timem⁹ ne cũ eo misceat ꝛ fiat ƀm modũ quē iã declara-
uim⁹.Et terremur etiã a nutrimēto grosso cũ p certo scim⁹ qd ac-
cidũt opillationes.Sed eligimus cibũ fortis nutrimenti ꝛ tarde di
gestionis propter eum quem confortare volumus exercitijs fortib⁹
ꝛ preparare.Raram quoq; nutriens eligimus propter illum cui ve-

lociter accidit pororum spissitudo. ¶ Medicatio aũt q̃ fit cũ medi-
cinis tres hꝫ regulas. Una earũ est regula eligẽdi ei⁹ q̃litatẽ.s. eligẽ
di ipaꝫ calidã aut frigidã aut hũidã aut siccã. Et scđa est regula ip
sius eligẽdi quãtitatẽ: ⁊ hec q̇dẽ regula diuidit̃ in regulã mẽsurãdi
põdus ei⁹: ⁊ in regulã mẽsurãdi ipsi⁹ q̃litatẽ.s. sue caliditatis gradũ
aut frigiditatis aut reliquaꝝ ab istis. Et tertia est regula ordinãdi
suã horã. ¶ In electiõe aũt q̃litatis medicine absolute nõ habet̃ co
gnitio nisi ꝑ cognitionẽ speciei egritudinis qm̃ cũ egritudinis q̃li-
tas scita fuerit: erit medicina eligẽda q̃ ei in sua q̃litate sit cõtraria
qm̃ egritudo suo medicat̃ ꝯtrario ⁊ ꝯseruat̃ sanitas suo simi. ¶ Quã
titatis aũt ipsi⁹ mẽsura ex duab⁹ cognoscit̃ ꝑtib⁹ sꝫ modũ mẽsure ar
tificialis. Ex natura mẽbri. Et ex quãtitate egritudinis ex reb⁹ q̃ suꝑ
illõ sua significãt conueniẽtia ⁊ aptitudine ipaꝝ q̃ sunt gen⁹ ⁊ etas ⁊
cõsuetudo ⁊ tp̃s ⁊ regio ⁊ ars ⁊ ꝟt⁹ ⁊ forma. ¶ Nature ꝟo mẽbri cogni
tio q̃ttuor reꝝ cõtinet cognitionẽ scꝫ cõplexiõis mẽbri ⁊ creatiõis ei⁹
⁊ ei⁹ sit⁹: ⁊ ipi⁹ ꝟtutis. ¶ Et cõplexiõis q̇dẽ mẽbri: qm̃ cũ ei⁹ natura
lis cõplexio scita fuerit: ⁊ ipius cõplexio in egris sciet̃ ꝑ mẽsurã esti-
matiuã quãtũ ei⁹ cõplexio naturalis elõgata fuerit: sciet̃ ergo mẽsu
ra quãtitatis qua ipa reduci possit ad tẽperiẽ verbi gratia. qm̃ si sa
natiua cõplexio fuerit frigida ⁊ egritudinalis calida: tũc iã multa
elõgatio erit a ꝯplexiõe sui: ⁊ tũc multa indigebit infrigidatiõe. Qđ
si ambe fuerint calide sufficiet ei ꝑua infrigidatio. ¶ Et creatiõis q̇
dẽ mẽbri iã dixim⁹ ꝙ creatura mẽbri ĩ q̃tuor diuidit̃ modos. Et tu
q̇dẽ eã ibi cõsiderare debes. Post hec scire debes ꝙ mẽbroꝝ q̇dã sunt
q̃ ĩ foraminib⁹ suis sũt facilia: ⁊ sunt ĩ eis ĩteri⁹ aut exteri⁹ loca vacua
ꝑ q̃ expellit̃ supfluitas medicina subtilis ⁊ tẽperata. Et coꝝ sunt alia
q̃ nõ sunt ita: sꝫ medicina indigẽt fortiore. Et silr̃ eoꝝ est qđ est rarũ
Et eoꝝ est qđ est spissum. Et raro q̇dẽ medicina sufficit subtilis. Et
spisso est medicina fortis necessaria. Qđ aũt forti medicina magis in
diget est illõ qđ in nulla duaꝝ ꝑtiũ vẽtriculũ hꝫ neq̧ receptaculũ. Et
post ipm̃ est illõ qđ a duob⁹ ꝑtib⁹ hꝫ receptaculũ: sꝫ est solidũ ⁊ spissuꝫ
sicut rigno. Postea est illud qđ ea hꝫ a duab⁹ ꝑtib⁹: ⁊ est rarũ sicut
pulmo. Et sit⁹ q̇dẽ mẽbri qm̃ ꝑ sitũ cognoscit̃ queãdmodũ tu scis aut
loc⁹ aut societas. ¶ Utilitas ꝟo q̃ ex societatis prouenit cognitione
est magis ꝓpria ꝓpterea ꝙ ꝑtẽ magis eligis ad quã medicina tra-
hit ⁊ ad quã eã declinare facis. verbi gratia. Cum fuerit materia in
gibbo epatis euacuabis eã per vrinam Et si in epatis concauitate
fuerit: euacuabis eã per ventrem, quoniã epatis gibbositas mem-
bris vrine est associata: ⁊ eius concauitas est associata intestinis.
Sed eius vtilitas que ex parte sciendi locum prouenit: est trium mo
dorum. ¶ Unus eorum est eius longitudo ⁊ ipsius propinquitatis:
qm̃ si fuerit ꝓpinquũ sicut stomachus: peruenient ad ipsum medici
ne tẽperate ⁊ operabunt̃ in ipso. Et si longinquum fuerit sicut pul-
mo medicinarum temperatarum virtutes corrumpentur anteq̄ ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ipsum perueniant. Quapropter erit necessarium vt in earũ virtuti bus augmentum fiat. Opz itaqz vt cũ membrũ est propinquuz cui obuiat medicina sit virtus ipsius medicine ꝯm mensuram que egri tudini sit opposita. Et si inter ea fuerit longitudo ꝛ spaciũ: ꝛ est egri tudo cui est medicina necessaria quam virtus profundans penetra re faciat: tunc necessariũ est in virtute medicine plus addere ꝙ pri⁹ erat ei necessariũ: sicut acetũ in emplo sciatice ꝛ reliqs.. ¶ Et scḋus modus est vt sciatur quid medicinis sit admiscẽdum vt per illud ve lociter ad mẽbrũ pueniat: queãdmodũ medicinis membroꝝ vrine admiscentur diuretica: ꝛ medicinis cordis crocus. ¶ Et tertius q̃ dem mod⁹ est vt sciamus q̃ parte medicinã ad ipz trãsire faciam⁹ verbigratia. Si sciuerim⁹ ꝙ vlcera i inferiorib⁹ existunt intestinis per clysteria in ijs icim⁹ ꝛ si sciuerim⁹ ꝙ sint i supiorib⁹: p illḋ quod bibũt afferemus. ¶ Qñqz ẽt cõfert loci ꝛ societatis simul sollicitu dinẽ hr̃e. Et hoc q̃dẽ est in eo qḋ facere debem⁹ cũ fuerit mã tota iã in membro euacuata. Et in eo qḋ facere debem⁹ cũ materia adhuc euacuat: qm̃ cũ sciuerim⁹ ꝙ materia fuerit adhuc i descẽsu: a suo lo co materiã extrahemus: postꝙ q̃tuor cõditionũ curã habuerimus ¶ Una est partis diuersitas queãdmodũ a dextra ad sinistrã trahi m⁹: ꝛ a supiorib⁹ ad inferiora. ¶ Et scḋa est vt societatis curã ha beam⁹: sicut mẽstru a vẽtosis retinemus quas mam millis supponim⁹ socio attrahentes. ¶ Et tertia rectitudinũ curam habere quemad modum: in egritudinib⁹ epatis in dextra minutionẽ facim⁹ basi lica: ꝛ in egritudinib⁹ splenis i basilica sinistra. ¶ Et q̃rta q̃dẽ ẽ cuz sollicitudine elongationis: ne qḋ extrahitur valde sit propiquũ ei a quo extrahit. ¶ Sz cũ accidit vt tota materia iã sit euacuata: vtre ꝙ res ei cõferũt ex pte: qm̃ si voluerim⁹ accipiem⁹ eã ex ipso mẽbro ꝛ si voluerim⁹ trahem⁹ ipsam ad mẽbrũ ppinquũ qḋ associatuz est et eã ab eo extrahem⁹: queãdmodũ duas minuim⁹ saphenas i ma tricũ egritudinib⁹ ꝛ venã q̃ est sub lingua cũ medicari volum⁹ apo stema duarum amigdalarum. ¶ Cunqz ad diuersum ptrahere vo lueris membru a quo protrahis dolorem prius seda. ¶ Et caue tibi ne transitus super principale fiat. ¶ Et vtilitas quidem que sequit ex parte virtutis membri est trium semitarũ. Una est dignitatis ꝛ principatus curam habere: qm̃ super mẽbra principalia non facie mus aliquid cũ fortibus medicinis in quo sit ambigendum quãto magis potuerimus ne nocumẽtum toti corpori commune faciam⁹ Qua propter ex cerebro ꝛ epate nõ euacuabimus illḋ qḋ ab eis eua cuare debemus in vna hora necqz vllo modo vehemẽti i frigidabim⁹ infrigidatione. Et cum epati emplastrum superponemus ex medi cinis resoluentibus: non relinquemus quin in eo res retẽtiuas ꝛ bo ni odoris ponamus ppter virtutẽ custodiẽdã. Et similiter i eisque propter eã ad bibẽdũ damus. Qḋ aũt iter omnia membra hac to ta custodia dignius existit est cor, Et postea cerebruz. Et post ipsuz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

epar. ¶ Et scḋa q̇dem semita est curam habere operatōis membro associate lȝ non sit p̄ncipale sicut stomachus ꝛ pulmo. Quapropter i febribus cum stomachi debilitate aquam frigidam i potu que sit vehementis frigiditatis nō damus. ¶ Et scias ꝙ dare ea pura q̄ laxa faciūt principalibus membris:ꝛ eis q̄ sunt corā ipsis est valde timorosum i re vite. ¶ Et semita tertia ē habere sollicitudinē acui tatis sensus ꝛ eius hebetudinis. Debet nāq̧ sibi cauere ne mēbris acuti sensus neruosis det medicinas malarum qualitatū ꝛ mordi- catiuas ꝛ nocitiuas sicut sunt titimalli ꝛ reliq̄ ab eis. Medicinarū ꝟo a quarū datione nobis cauemus species sunt tres. Resoluētes Et vehementer īfrigidātes. Et contrarias habentes qualitates: si cut flos erit ꝛ cerusa ꝛ calcuce caumenō ꝛ eis similia. ¶ Hoc q̇dem est electionem medicine diuidere ſm membri naturam. ¶ Secūdū vero egritudinis quantitatē quantum illi. verbi gratia. Cuius cor poris caliditas egrotatiua est fortis necessariū est ip̄am extiguere cū medicina q̄ sit in ifrigidando fortissima. Et illi cui⁹ accidentalis frigiditas est fortis ē necessariū eā calefacere cū medicīa fortis cale factōis. Si vero non fuerit fortes medicīe debilioris qualitatis no bis sufficiēt. ¶ Ex tp̄e aūt egritudinis est vt sciam⁹ i quo suoꝝ tēpo rum sit egritudo. verbigratia. Cū apostema i pricipio fuerit: sup ip sum ponem⁹ qḋ solū repercutiat. Et cū i statu fuerit: ponem⁹ illḋ qḋ tā lummodo resoluat. In medio autem miscebim⁹ vtraq̧. Et si egri tudo fuerit acuta ipsa i pricipio existente temperate regimen subti liabimus. Et si i statu fuerit i subtiliādo studebimus. Et si fuerit p̄ lixa nō tantū i pricipio subtiliabim⁹: sȝ i statu tēperata vtemur sub tiliatōe: lȝ multas plixarū egritudinū p̄ter febres subtiliatiuū resol uat regimen. Egritudo nāq̧ si multe ebuliētis materie fuerit i pri cipio eam euacuabimus nō expectātes maturationē. Et si medio- cris fuerit: maturabimus eā ꝛ postea euacuabim⁹. ¶ Cognitio aūt rerū que sua significāt ꝯueniētia ē ad sciem̄. tibi facilis. Et aer q̇dē qui et earū existit summa ē dignior cui⁹ rem custodiri oportet ꝛ an sit medicine iuuamētū p̄stās: an egritudini. ¶ Et dicemus ꝙ i egri tudinibus i q̇bus ē timor ꝛ nō sumus securi a defectu virtutis si qḋ facere debem⁹ tardauerim⁹ vt ex eo aliq̇d alleuiauerimus ꝛ minue rimus a forti medicamine p̄mo icip̄e debemus. Ille ꝟo i q̇bus non existit timor ſm ordinē ad fortiorē p̄cedēt: si nō suffecerit eis debi- lis. ¶ Preter hoc quoq̧ tibi caue ne a rectitudine recedas: lȝ vide- ris ꝙ ipsarū tardet iuuamētū: neq̧ i errore moreris ꝛ si videris ꝙ eius nō appeat ipedimētū. ¶ Et cū hoc nō ſm vnā medicationē cū vna tibi stan̄. ē medicia: imo i vna medicatōe medicias p̄muta: qm̄ ab ip̄o qḋ ꝯsuetū ē nō fit passio. Et vnicuiq̧ q̇deȝ corpi ꝛ vni mēbro i vna hora ꝛ nō i altera inest p̄prietas ab vna medicia patiꝛ nō ab altera. Cū āt ignoras q̄ sit egritudo relinq̄ eā nāeꝛ nō p̄peres: qm̄ aut nā ꝯsupabit egritudinē: aut ip̄ȝ māifestabit. Cūq̧ egritudo dolo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ri ꝯiūcta fuerit ꝗt cause doloris aut a quo prouenit dolor sicut est percussio aut casus: incipies sedare dolorē. ¶ Et si tibi necesse fuerit stuporē inducere non trāscendas tale quale est papauer al. qm̄ cū suo stupore est etiā domesticū vel ꝯsuetū. ¶ Cūq; vehemētia caloris mēbri tibi nocumētū fecerit: nutri ex eo qd̄ sanguinē vehemēter ingrossat: sicut frumentū coctū. Et si ex hoc q̄dē regimine nō alleuiabit: nutri cū infrigidātib⁹ sicut lactucis ⁊ eis similib⁹. ¶ Scias p̄terea ꝙ ex ꝯgruis medicatiōib⁹ q̄ cōferūt: est iuuamētum qd̄ fit ex eo qd̄ virtutes ꝯfortat aiales ⁊ vitales: sicut leticia: ⁊ obuiare ei qd̄ sibi placet ⁊ assidue sedere cū eo cū quo gratulat: q̄nq; etiā ꝯfert sedere cū eo a quo verecūdatur ⁊ quē erubescit: qm̄ egrū ꝓhibet a rebus q̄ ei nocet. ¶ Ex eis p̄terea q̄ huic mō medicatiōis sunt ꝓpinqua est mutatio de terra ad terrā: ⁊ de aere ad aerē: ⁊ de formis ad formas: ⁊ p̄cipue cū formas efficere ⁊ mot⁹ q̄ mēbrū dirigāt aut ꝯplexionē mutēt: quēadmodū puero lusco p̄cipit vt scitillas intueatur aut rem q̄ ei apparet: aut sicut p̄cipitur torturā patienti vt speculū intueatur chalibis: qm̄ hic perducit eū ad hec vt laboret in rectificando faciē suā ⁊ frontē ⁊ oculū ⁊ fortasse inuit⁹ redibit ad hoc vt melioret. ¶ Ex regulis preterea quas obseruare debes est fortes dimittere medicatiōes in tp̄ib⁹ fortib⁹ quāto plus poteris: sicut ventrē vehemēter soluere: aut ꝓuocare vomitū: aut aperire ⁊ adurere in estate ⁊ hyeme. ¶ Ex reb⁹ quoq; in quaꝝ medicatione subtile est adhibendū studiū est cū in vna ꝯiungunt egritudine duo q̄ fieri debēt cōtraria quia oꝫ ꝗbi gratia. vt egritudo infrigidet: et eius causa calefiat aut ecōuerso q: opꝫ vt egritudo calefiat ⁊ eius causa infrigidet: sicut materia colice indiget calefactione ⁊ incisione ⁊ subtiliatione: ⁊ oꝫ vt fortitudo doloris ei⁹ infrigidet ⁊ stupefiat ⁊ ecōuerso. ¶ Amplius scire debes ꝙ nō omnis repletio neq; omnis complexionis malicia suo medicatur ꝯtrario ex euacuatione ⁊ oppositiōe: immo multotiens sufficit multa regiminis bonitas in repletione ⁊ malicia cōplexionis.

¶ De medicationibus egritudinū malitie ꝯplexionis. Cap̄. 2.

Quae ex eis quidē sine materia existit ꝯplexio tantū permutatur. Sꝫ si cū materia fuerit ipsa euacuabit. Et plerūq; q̄dē ei sola sufficit euacuatio: si ꝯplexiōis infuse q̄ preterita est: maliciā nō ibi reliquerit. Et q̄nq; nō sufficit nobis istd̄ si ꝯplexiōis dimiserit malliciā: imo erit nobis necesse ꝯplexionē ꝓmutare cū in euacuādo finē fecerim⁹. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ malitie cōplexiōis medicatio multis fit modis. ¶ Cōplexionis nāq; malitia aut erit infusa ⁊ erit ipsius medicatio ex cōtrario absolute: ⁊ hec est medicatio absolute. Aut erit in termino vt ipsa generet. ⁊ erit ei⁹ sanatio: sanatio q̄ fit cū ꝓmissione seruatiōis. Quēadmodū putrefactionē q̄ est cū febre q̄rtana medicamur cū tyriaca: ⁊ aquā frigidā in tertiana dam⁹ vt extingat. Et exēplū premissionis seruatiōis est euacuatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

in quartana que fit cum elleboro: et in tertiana cum scamonea cum principium interpollationisque accidit prohibere volumus. Et exemplum premissionis seruationis solummodo est euacuatio quartane apte propter melancolie superationem cum elleboro: et febri tertiane propter colere dominium cum scamonea. ¶ Cum autem in aliqua egritudine dubitaueris an sit eius causa caliditas an frigiditas et experiri volueris: non experiaris cum superfluo. Et caue tibi ne decipiat te impressio que erit accidentalis. ¶ Et debes scire quod infrigidationis et calefactionis tempus est vnum. Sed in infrigidando est plus timoris quoniam caliditas est amica nature. Et in humectando quidem et exiccando est timor equalis. Sed humectandi tempus est longius. ¶ Unaqueque preterea humiditas et siccitas conseruatur propter suarum causarum confortationem: et permutatur propter causarum contrarii ipsius fortitudinis augmentum. Et caliditas quidem fit fortior causis quarum iam expleuimus sermonem. Deinde per mundificantia et est superfluitates expellere et repletionem et opilationem aperire. Deinde ex eo quod ipsam conseruat et est humiditas temperata. Frigiditas vero fortior ex eo quod ipsius confortat causas et quod caliditatem suffocat: et ex eo quod ipsam superflue resoluit et est siccitas secundum essentiam et caliditas secundum accidens. ¶ Qui autem caliditatis superfluitatem cum opilationibus medicatur sibi cauere debet ab infrigidatione superflua ne in conuertendo opilationem in lapidem augmentum faciat: et ne calide complexionis maliciam augmentet: imo paulatim primo medicari debet cum eo quod abstergit. Et si quod infrigidat ei suffecerit sicut aqua ordei et succus scariole erit conueniens. Et si non suffecerit: tunc cum illo quod temperatum existit. Quod si hoc non suffecerit: tunc cum in eo in quo subtilis existit calor. Neque ex hoc sis sollicitus quoniam iuuamentum eius diaphoresis in infrigidando plus confert quam sit nocumentum quod facit ei calor qui ad extinguendum est facilis post apertionem. ¶ Et est etiam cum acutorum humorum digestio extinguendi superfluitatem prohibet: licet quidam hominum sint qui proteruiant ad hanc destruendam sententiam et ignorent quod fortis extinctio deiicit virtutem: et quantomagis in corporibus que ab egritudine debilitata fuerunt: licet aliquo directionis modo maxime rectificet quod est cum post ipsam alie proueniunt egritudines aut ex malicia complexionis simplicis: aut ex materiis frigidis complexioni contrariis quam rectificauit. ¶ Complexionem vero frigidam calefacere quasi difficile est cum iam est infusa. Et multum facile in principio. Et ad vltimum calefacere frigidum in principio rei est facilius quam calidum in principio infrigidare. Sed calidum in fine infrigidare licet sit difficile: est tamen facilius quam frigidum in fine calefacere: quoniam superflua frigiditas est ipsa mors innati caloris aut ei propinqua. ¶ Et debes scire quod infrigidatio quandoque siccitati coniungitur. Et quandoque humiditati. Et quandoque ab vtrisque separatur. Uerumtamen siccitas magis fit mansiua cum frigiditate que senuit. Et humiditas

est magis adducēs frigiditatē que accidit. Et iam quidē omnes ca loris cause cum superfluunt in exiccando iuuāt. Et quādoq etiaz omnes frigiditatis cause cū superflue fuerit in humecando iuuāt. Et nulla q̄dez res ad hoc tantū puenit quātum ociositas τassidua balneatio q̄ est facilis in tina. At nos q̄dem te faciem⁹ scire hoc in eo qđ est premissuz. Uinū p̄terea tēperate bibitū in humectādo est forte. ¶ Amplius scire debes q cū senex infrigidatiōe indiget τhu mectatione: nō sufficit ad hoc illud qđ ipsum ad equalitatē redu- cit: imo q ipsum trāsire facit ad cōplexionē frigidā τhumidā que ei debet: quoniā ipsa lz sit accidentalis est tamē ei quasi naturalis ¶ Scire quoq debes q sepe est nobis necessarium in permutando complexionem dare illud quod huiusmodi confortat complexionē Quēadmodū est nobis necessarium dare acetum cū medicinis ca- lidis alicui membro ideo vt ipsarum penetrent virtutes. Et sicut ē nobis necessariū dare crocum cum medicinis infrigidantibus cor propterea vt eas ad ipsum ferat. ¶ Et multotiens quidem est me- dicina vehemētioris operationis in permutando cōplexionez: sed propter sui subtilitatē non permanet donec suam perficiat opera- tionē. Est ergo nobis necessarium ei aliquid admiscere quod inspis set τretineat licet ex ea sue operationis proueniat contrariuz: sicut balsamo admiscemus ceram τreliqua ad hoc vt ipsum tanto tem- pore retineatur in quo suam perficiat operationem.

¶ Ad sciendum qualiter τquando oportet euacuari. Cap. 3.

Res que demonstrāt rectitudinē iudicij in euacuādo sunt. 10. repletio τvirt⁹: cōplexio: τaccidētia cōueniētia: sicut si con tin geret q naturam soluere vellemus: deinde accideret ventris solu- tio: qm̄ vētrē soluere sup ventris solutionē ē timorosum τfigura: et etas: τtēpus: τaeris τregionis dispositio: τ cōsuetudo euacuandi: τars euacuādi: hec nāq cuz fuerint contraria significationi ppter quā euacuatio facienda erit prohibebunt euacuationem.

¶ Uacuitas itaq sine dubio euacuationem fieri prohibet.

¶ Et similiter cum debilitas cuiuscūq triū virtutū fuerit. Uerūtn̄ quandoq plus eligimus alicui⁹ virtutis debilitatē q̄ impedimen tum relinquendi euacuationem: τhec quidem est in virtutibus sen sibilibus τmotiuis cū fiduciam habuerimus succurrēdi rei timo rose si acciderit: τsimiliter in omnibus virtutibus.

¶ Cōplexio quoq calida τsicca ad hoc prohibet. Et frigida τhu- mida caliditatem non habens aut debilitatē habens ab ea, et phi bet. In calida autem τhumida facile faciemus illud τfortiter.

¶ Figura autem scilicet superfluitas maciei aut raritas ab ea p- hibet propter timorem ne spiritus resoluatur. Et similiter opz ī re- gendo debilem et macrum multam coleram rubeam in sanguine hn̄tez vt ei blādiaris τnō ipsum euacues: τvt euz nutrias ex eo qđ bonū generat sanguinē ad frigiditatez τ humiditatē declinātem:

quoniam ex hoc sui humoris cōplexio rectificabitur: aut fortasse spissum fortē efficies ꝛ euacuationes tolerabit. Et similiter opꝫ ne illum euacuare sis ausus q̄ ex consuetudine parū comedit quādiu ab eius euacuatiōe abstinere poteris. Superflua quoqꝫ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓpter timorē ne frigiditas dominet̃ ꝛ ne caro venas cōprimat ꝛ eas extingat cū vacuas inuenerit ꝛ calorem suffocet innatum: aut superfluitates exprimendo ad interiora expellat.

¶ Accidētia quoqꝫ mala sicut aptitudo colerice passioni ꝛ spasmo ab ea probibent.

¶ Etas preterea etiam que nondū ad augmenti cōplementū puenit: aut ad cōsumptionis terminum est transiens ab ea probibet.

¶ Hora quoqꝫ multum calida aut multum frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Et regio quidē meridionalis vehementer calida ab ea ꝓhibet: qm̄ plurima eoꝝ q̄ ventrē soluūt sunt calida ꝛ duaꝝ acuitatū ꝯiunctio tolerari non potest: qm̄ virtutes in eis debiles erunt ꝛ dissolute: ꝛ qꝛ extererior calor materiā ad exteriora trahit: ꝛ medicina ipaꝫ trahit ad interiora quare iā̄ ꝓuenit in diuersas ꝑtes ꝯtractio ꝛ ad resistētiā perducit. Et septētrionalis multū frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Parua quoqꝫ euacuandi consuetudo ab ea ꝓhibet.

¶ Ars etiā qua multū fit euacuatio: sicut seruiendi in balneo ꝛ onera dorso deferentiū ab ea ꝓhibent. Et ad vltimū oīs ars laboriosa

¶ Scias ꝑterea ꝙ intentio in oī euacuatione ē vna quinqꝫ rerum.

¶ Aut euacuatio illi⁹ qđ est euacuandū ꝛ sequit̃ ipsum proculdubio tranquillitas: nisi ꝙ receptaculorum lassitudo ipsum sequat̃: aut caliditatis ebullitio: aut febris effimera: aut alie egritudines que comitantur sicut excoriatio quā ventris solutio in intestinis facit: aut vlcera q̄ vrine ꝓuocatio in vesica facit: ꝛ hec quidem lꝫ iuuamētum cōferat: eius tamē vtilitas nō sentit̃: immo qn̄qꝫ presentialiter dolet donec accidens remoueat̃. ¶ Et secunda est cōsideratio ꝑtis sue declinationis: sicut nausea q̄ vomitu mundat̃ ꝛ mordicatio in ventre q̄ vētris resolutione remouetur. ¶ Et tertia est membruꝫ egressionis eius a parte declinatiōis ei⁹: sicut basilica dextra i egritudine epatis: ꝛ non cephalica dextra: qm̄ si error ꝓuenerit in tali quale est illud qn̄qꝫ sequatur inde timor. ¶ Et opꝫ quidē vt sit mēbrum egressionis ignobilibus illo a quo fit euacuatio: ne materia ad illud declinet qđ est nobilius. ¶ Opꝫ ꝑterea vt sit ei⁹ exit⁹ naturalis: sicut mēbra vrine gibbositati epatis: ꝛ intestina concauitati ipsius. ¶ Et est tn̄ cū membrū a quo expellitur est ipsum mēbrū per qđ euacuatio facienda est: sꝫ est in ipo egritudo vet⁹ aut recēs ꝓpter quā est timendū de cursu humorū super ipm. Ipsi ergo ad aliđ qđ sit meli⁹ trāsponēdi sunt. ¶ Et ē etiā cū ex superatiōe humoꝝ timet̃ sup ipm egritudo: sicut cū tract⁹ fit ab oculo ad gulā: qm̄ timet̃ ne illi qn̄qꝫ superueniat suffocatio: iđ quale est hm̄oi suauiter ꝛ molliter fieri dꝫ. Natura quoqꝫ plerūqꝫ taliter operat̃ ꝛ euacuat nō per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

partem qua ꝯsueuit: ideo vt mēbrum custodiat cū debile fuerit. Et plerūq; etiā est vt sit illud qđ natura euacuat ꝑtis longinque ⁊ opposite ⁊ remaneat cū ipso ambiguitas: sicut cū a capite ad anū aut crus aut pedē euacuat: nō eīn ꝓ certo scit̄ si ex toto sit cerebro aut ex vno vētriculo. ¶ Et quarta quidem est hora euacuationis ipsi⁹. Mādicit Galenus. Venit⁹ qđ in cronicis egritudinib⁹ maturatio tantū: ⁊ nihil plus expectanda ē. Et tu quidē iam sciuisti q̇d sit maturatio. ¶ Et anteq̄ euacues post maturationē ex subtiliatis in potu tribuere debes sicut aquā ysopi ⁊ basce ⁊ seminū. ¶ Sȝ ī acutis ēt egritudinib⁹ maturationē expectare melius ē: ⁊ precipue cum quiete fuerint. ¶ Quod si mobiles fuerint tūc ad euacuādū materiā festinare erit meli⁹: qm̄ mot⁹ eius ē mai⁹ q̄ sue euacuationis ante q̄ ipsa sit matura: ⁊ ꝓprie cū humores fuerint subtiles: ⁊ ꝑcipue cū in ꝯcauitatib⁹ venaꝝ fuerint ⁊ nō in mēbris egrediētes. ¶ Cū autē humor in vno fuerit mēbro ꝯprehēsus: nullo mō moueat̄ donec mutetur ⁊ eēntiā habeat tēperatā vel apostematā quā tu sciuisti in suo loco. ¶ Et sil'r cū nō fuerim⁹ securi q̄ virt⁹ vsq; ad maturitatis horā ꝑduret euacuabim⁹ eā: postq̄ nob̄ cauerim⁹ vt ei⁹ subtilitatē ⁊ grossiciē sciam⁹: qm̄ si spissa fuerit ⁊ grossa ipam monere nō debemus nisi post subtiliationē. Eius v̄o grossitiē cognoscem⁹ ꝓpterea q̄ fastidiū preteritū iā ꝑcessit: aut sub hypocūdrijs dolor extensiu⁹ aut aduentus apatis in interiorib⁹. Qđ aūt magis custodire debemus in hmōi dispōne est habitudo cānaluȝ ne ipsi sint clausi: ⁊ post hoc quidē totū tibi possibile erit vt ante maturationē ventrem soluas. ¶ Et scias q̄ materiei euacuatio ⁊ ipsi⁹ de suo loco eradicatio est ꝑm vnū duoꝝ modoꝝ. Unus eoꝝ ē ꝓpter attractionē q̄ fit ad lōginquā diuersitatē. Et alter ꝓpter eā q̄ ad ꝓpinquā. Et suaꝝ q̇deȝ horarū dignior ē cū in corpe nullo mō ē alicuius materiei repletio. Ponamus itaq; ab ore viri superi⁹ mult⁹ fluat sanguis: ⁊ ab emorroidib⁹ mulieris superflue fluat sanguis. Unū itaq; duorū faciemus. Aut trahemus ꝑ declinationē q̄ fit ad ꝓpinquā diuersitatem ⁊ oportebit tūc vt materiā ad nares declinemus faciēdo sanguinē ex naribus fluere: ⁊ in altero ad matricē prouocādo mēstrua. Aut si voluerim⁹ ad longinquā diuersitatē attraher e euacuabimus in primo sanguinē a venis ⁊ locis q̄ sunt in inferiore parte corporis. et in secūdo a venis ⁊ locis q̄ sunt in suprema parte corporis ¶ Et nō opȝ quidē vt in duas diametros prolongationē facias: sed in vna tantū que sit diameter magis longinqua. Naȝ si materia fuerit in supremo dextre partis non erit attrahenda ad infimuȝ sinistre: sīmmo ad infimum ipsius dextre. Et hoc quidē est illud quod est magis necessarium: aut ad sinistram a supremo si fuerit tantum longinqua quantum est ab humero ad humerum ⁊ non fuerit dispositio eius sicut dispositio duoꝝ lateruȝ capitis. Materia nanq; si in dextra capitis fuerit: eam ad inferiora ⁊ nō ad sinistram trahes ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

pitis. ¶ Cunq; materiam ad longinquum trahere volueris: loci
dolorem prius sedabis vt ipsius minuatur cõpressio per attractio-
nem: quoniam dolor est trahens. ¶ Cunq; ad locū non obedit ad
quem ipsam trahis: non violenter agas: quoniam quandoq; violē
tia illa ipsam mouebit ⁊ subtiliabit: ⁊ non trahetur ⁊ fiet velocius de
clinans ad dolentem locum. Et forsitan tibi sufficiet vt trahas li-
cet non euacues: quoniam ipsa attractio eius iter ad membrum ꝓ
hibet: licet non extrahatur. per ipsam ergo attractionem ad inten
tionem perueniemus: licet cum ipsa non euacuaueris: sed declina-
tione contentus fueris que fit ligãdo membra opposita: aut vẽto-
sis ⁊ medicinis rubificantibus: ⁊ ad summum cum omni quod dolo
rem efficit. ¶ Ex materijs autem que ad euacuandum sunt facilio
res sunt ille que sunt in venis: deinde ille que in membris ⁊ iunctu-
ris: quoniã quandoq; est difficile eas extrahere ⁊ euacuare: ideoq;
necesse est vt cum euacuabuntur: alie cum eis egrediantur. ¶ Eua
cuatio preterea est necessariū ne properet comedere nutriẽtia mul
ta ⁊ mala que natura indigesta trahat. Quod si aliquid ex hoc fie
ri necesse fuerit: oportebit vt paulatim ⁊ suauiter fiat donec sit sm
ordinem ⁊ vt sit quod corpus ingreditur digestum ⁊ conueniens.
¶ Minutio est euacuatio humoribus equaliter augmentatis pro
pria. ¶ Euacuatio vero humori qui in quantitate solum augmen
tat aut corrumpit ꝓpria est alia a minutione. ¶ Oĩs preterea eua
cuatio q̃ est superflua sm plm febres generat. ¶ Cũq; ventris con-
strictio qui fluere solebat aliquã egritudinẽ possidere fecerit: illius
euacuationis reuersio sm plurimum ipsum medicabit: sicut ab eo
quẽ cõstrictio saniei auriũ aut mucorum narium vertiginem pos-
sidere fecit: eius reuersio ipsam remouebit. ¶ Et scito ꝙ residuum
materieri dimittere qđ necesse erat euacuare: minus nocumentū
est q̃ꝫ exquisitissime euacuare ⁊ peruenire in ipsa ad hoc vt virtus te
ratur: quoniam multotiens natura hoc resoluit residuũ. ¶ Cunq;
humor illius fuerit generis cuius esse oportet ⁊ eger tolerare pōt:
non terreri debes ex superfluitate. Quandoq; etiam contingit cū
te euacuare oportet vsq; ad lipotomiam. ¶ Cunq; alicuius virtus
fortis fuerit ⁊ ipsorum humorum materia multa ⁊ mala ipsam pau
latim euacua. Et similiter cum materia vehementer fuerit pene-
tratiua aut cum sanguine multū mixta: non poteris ipsam vna
vice euacuare sicut est in sciatica et artetica longi temporis ⁊ can
cro ⁊ scabie antiqua et carbunculis veteribus. ¶ Et debes scire
quod ventris solutio a superioribus trahit et ab inferioribus era-
dicat. Duabus ergo attractionibus est apta conuenienti ⁊ diuer-
se que etiam post materierum quietem est conueniens. Cum ergo
materie fuerint a superioribus ad diuersum trahet eas: et ipsas
etiam eradicabit a locis vbi sunt: vomitu vero fit attractio et era-
dicatio econuerso. Minutionis preterea dispositio diuersificatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

secundum loca a quibus sanguis accipitur' sicut scivisti. Minus itaqꝫ cunctis oibus evacuatione dignus est ille cuius cibus bonus fuerit ꝛ digestio bona. In regionibus quoqꝫ calidis morātes evacuatione parū indigent.

¶ De regulis cōibus vomitui ꝛ solutioni ventris qualiter trahit id qd̄ vētrē solvit ꝛ vomere facit. Ca. 4.

Oportet vt illius cib⁹ cuius soluēdus est vēter aut vomit⁹ provocandus partiat̄ vt qd̄ ei in vna die sufficiebat multis comedat vicib⁹. Et vt sint cibi diversi ꝛ pot⁹ etiā diversi. Ex hac nāqꝫ dispositiōe accidit stomacho vt expellere desideret qd̄ est in eo superius aut inferius. Ex cibo autem nō diverso neqꝫ super aliū cibū ingrediēte stomachus est avarus ꝛ ipsum forti cōtinet retentione: ꝛ proprie si fuerit eius quātitatis parva. Mollem vero habēs ventrem nihil ex hoc facere debet. ¶ Et scias qꝫ vomit⁹ ꝛ ventris solutio ꝛ q̄ eis assimilantur non attinēt ei qui bono vtitur regimine: q̄m ille q̄ bene regitur nō indiget nisi eo qd̄ sit istis levius: ꝛ fortasse excusabunt ea exercitium ꝛ fricatio ꝛ balneum. ¶ Amplius si eius corpus repletum fuerit plurimū talis repletionis qualis est ipsius: erit ex eo qui humorum melior est. s. ex sanguine. Minutio igit̄ est illd̄ qd̄ ad ipsum mūdificādū erit necessariū: ꝛ nō vētris solutio. ¶ Cū aūt minutio necessaria fuerit ꝛ vētris solutio ex aliquo qd̄ sit vt ellebo rus ꝛ violēte medicine: a minutiōe incipere debes: q̄m hoc est ex preceptis Hyp. in libro epidimiarū. hec est veritas. Et similiter si hūores fuerit flegmatici cū sanguine mixti. Qd̄ si viscosi ꝛ frigidi fuerint: fortasse minutio grossitudinē ꝛ viscositatē eis augmentabit. Incipien̄. ergo erit a solutiōe vētris. Et ad summū si humores fuerint equales premitte minutionē: ꝛ si postea superabundaverit evacua. Qd̄ si equales nō fuerint in p̄mis superabūdātē evacua hūorē donec equat̄: postea min⁹. ¶ Et ei q̄ ante minutionē premiserat medicinā cū minutionē premittere debebat: postponat minutionē dieb⁹ paucis. Et cui p̄uū itercessit spaciū ex quo minut⁹ fuit ꝛ evacuatione indiget: medicinā sumere est ei ꝯvenienti⁹. ¶ Multotiēs p̄terea ex haustu medicine ille q̄ minui debebat: p̄venit ad febrē ꝛ ad estuationē. Et si ex eis q̄ q̄escere faciūt nō ꝯvenerit: scias qꝫ minutionē p̄mittere debebat. ¶ Nō oēs pretera evacuatiōes sunt necessarie p̄pter superfluitatē repletiōis: imo qn̄qꝫ sunt necessarie propter egritudinis magnitudinē: ꝛ p̄pter repletionē ꝯm qualitatē ꝛ nō ꝯm quātitatē. ¶ Et multotiēs q̄dez est evacuatio necessaria sed supervenit aliq̄d qd̄ p̄hibet. Et nō est ibi ingeniū nisi in ieiunādo ꝛ dormiēdo ꝛ emēdando cōplexionis malitiā que ex repletiōe p̄venit. ¶ Ampli⁹ evacuatiōis ēq̄dē q̄ ē ꝯm modū p̄servatiōis sicut idiget ille cui podagra evenire solet ꝛ epilepsia ꝛ reliq̄ ab eis in hora cognita: ꝛ p̄prie in vere. Ei ergo necessariū ē vt p̄servatiōe vtat̄ an̄ suā horā: ꝛ evacuet ea q̄ p̄prie in ipsius egritudine sunt evacuāda: sive sit

minutio: siue ventris solutio. Et fortasse desiccantia exteri⁹ appo nere ꝛ medicinas abstergentes est euacuare: queadmodū hydropisim patientes faciūt. ¶ Qn̄q3 etiā necesse est te dare medicinā q̄ sit ex genere euacuādi hūores in qualitate: sicut cu3 scamonea est tibi necessaria ad euacuādū colerā rubeā. ei ergo admiscēdū est illō qō ipsam in qualitate diuersificet: ꝛ in ventrē soluēdo cū ea ꝯueniat: et ipsa3 ab euacuatiōe nō prohibeat sicut mirabolani: ꝛ emēdet cōplexiōis malicia si post acciderit. ¶ Habētiū quoq3 in interiorib⁹ apostema ventrē soluere est difficile ꝛ facere vt vomāt. Qō si tibi necessariū fuerit: da eis qō fit sicut volubilis ꝛ semē croci hortēsis ꝛ apozima polipodij ꝛ casiā fistulā ꝛ his similia. ¶ Hyp. quoq3 inquit. Qui fuerit macer ꝛ fuerit nature cui vomere sit facile: melius erit in mūdando ip̄m vt ad vomitum adducat̄: ꝛ vt sit hoc i estate aut vere aut autūno ꝛ nō in hyeme. Ei vero q̄ mediocris fuerit figure cōueniētior est vētris solutio ꝙ si sibi euacuatio que fit vomitu necessaria fuerit vsq3 ad estatē expectet: ab ipso tn̄ sibi caueat cum eo non i diget. ¶ Ueruntamen anteq3 ventris fiat solutio aut vomit⁹ premittenda est humoris subtiliatio qui est euacuandus: ꝛ amplificatio cannaliū ꝛ ipsorum apertio: qm̄ hoc est ex eo quod corpus a pena securum reddit. ¶ Et scito ꝙ facere nature consuetudine3 lenitatis ꝛ obedientie ei quod vis ex solutione ventris ꝛ vomitu facili anteq3 medicina detur aut vomitus est ex regiminibus aperiētibus. ¶ Ampli⁹ ventris solutio ꝛ vomitus cum macredine ventris est difficilis ꝛ laboriosus ꝛ timorosus. ¶ Medicina quoq3 vomitū faciens quandoq3 fit ventris solutiua cum stomachus fuerit fortis aut bibita fuerit super forte3 fame3: aut q̄ eam bibit: habuerit passionem colericam ꝛ nature lenitatem: aut si vomere non consueuerit: aut si medicina i sua substantia grauis fuerit ꝛ velocis descensionis. ¶ Et ventris solutiua facit vomitū: propter debilitatem stomachi: aut propter multā fecis siccitatē: aut propterea ꝙ medicina abhorretur: aut ꝓpterea ꝙ bibitor fastidium habere solet. ¶ Omnis preterea medicia que ventris ē solutiua cū nō ip̄m soluit aut soluit sed nō id qō est maturū: mouet humorē quē debet soluere: ꝛ dilatat ipsum in corpore: superat ergo corpus: ꝛ cōuertūtur ad ip̄m humores alij: quare humor iste in corpore multiplicat̄. ¶ Ex hūoribus quoq3 est q̄ est velocioris obedientie vomitui scd̄m plurimū sicut colera. Et ex eis est q̄ vomitui rebellis existit sicut melācolia. Et ex eis est qui inter hoc ꝛ hoc est medius sicut flegma. Et febrem q̄ dē habētis vētrē soluere meli⁹ est q̄3 facere vt ip̄e vomat. Et cui⁹ humor descēdēs fuerit sicut lienteriā hn̄tis facere vt vomat: est inconueniens. ¶ Medicinarum p̄terea ventris solutionem facientiū deterior est q̄ ex medicinis est composita: multe diuersitatis in t̄pe in quo soluēd⁹ est venter: qm̄ ventris solutio cōturbat̄: ꝛ post vētrem soluit anteq3 scd̄a: ꝛ quādoq3 prima ip̄am scd̄am expellit. ¶ Ampli⁹

qui biberit aliquid ventris solutionē aut vomitū sibi faciēs corpe ipsius limpido necesse erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio in ventre et angustia ⁊ qđ ab eo expellet: egredietur cum difficultate. Et ad vltimū q̄dē dū medicina superfluitates euacuat non erit ī ea estuatio. Cūq; qui medicinā biberit estuationem habere ceperit iā euacuat quod superfluū nō est. ¶ Humor p̄terea q̄ vomitu aut ventris solutione euacuat cū ad aliū mutabit humorē significabit q̄ iā corpus est mūdatū a sup̄fluo humore quē euacuare volum⁹. Qđ si mundificatio vsq; ad intestinorū rasurā p̄uenerit ⁊ ad rē nigrā fetidū habētē odorē: erit malū. ¶ Somnus quoq; cū post vētris solutionē aut vomitū fuerit multus demonstrabit q̄ euacuatio iā p̄fecte mūdauit corpus ⁊ cōtulit. ¶ Et scias q̄ cū sitis post vētris solutionē aut vomitū fuerit fortis: maximā ⁊ vltimā purgationis bonitatem significabit. ¶ Scito etiā q̄ medicina ventris solutiua expellit illud qđ euacuat cū virtute attractiua que attrabit hūc eūdem humorē: ⁊ fortasse attrabit grossum ⁊ relinquit subtilem: quemadmodū facit illa que melācoliā expellit. ¶ Illius preterea verbū qui dicit q̄ ipsa generat illud qđ attrabit: aut q̄ ī primis attrabit qđ est subtile nō est aliq̄d. Et. G. quidē licet hoc sentiat penit⁹ tñ dicit q̄ medicina ventris solutiua in qua nō est vētositas cū ventrem nō soluerit ⁊ digeret: generabit humorē quē attrahere solebat. Sz huiusmodi dicta non sunt couenīētia. Et videt q̄dem q̄ G. ex hoc q̄ certificat: sentiat q̄ iter attrahētē medicinā ⁊ humorē attractū sit cōuenientia in substātia: ⁊ p̄pter hoc attrabit ipsum. Sed hoc nō est verū qm̄ si attractio fieret cū cōueniētia: ferrū attraheret ferrū cū ip̄z suparet: ⁊ aurū attraheret aurū cū ip̄m superaret quātitate sua. hoc tñ certificare nō est medici. ¶ Et debes scire q̄ humorum attractio que fit potu medicinarum soluentium ventrem aut vomitum facientium non est nisi ī venis ī q̄bus venerūt donec ad intestina perueniant ⁊ stomachum ⁊ hic natura mouetur ad hoc vt eos expellat extra. Et raro q̄dem accidit vt cum ventris solutiuum bibit ad stomachū ascendāt: ⁊ si ascēderit ad vomitū declinabūt. Quod autem ad stomachum ascendere non dimittit non est nisi p̄pter duas causas. Una que est quoniam medicina ventris solutiua velociter penetrat ad intestina. Et altera est qm̄ cum medicina ventris solutiua bibit: nā p̄perat ad hoc vt ex venis mesaraicis ad inferiora expellat ⁊ nō ad superiora: qm̄ hoc propinquius ē ⁊ facili⁹: ⁊ q̄z illđ qđ est post eas nō etiam ipsas cōprimit: ⁊ hoc q̄dē est ex eo quod naturā mouet vt ex propinquioribus expellat vijs. Quod si medicina virtutem haberet attractiuam que humorem comitaretur etiam natura virtutis expulsiue magis digna vt in sano ⁊ forti superaret: sz medicina non attrahat nisi ad viam signatam. ¶ Medicine vero vomitum facientis dispositio est diuersa ab hoc quoniam cum in stomacho fuerit in eo morabitur ⁊ humorem ab intestinis ad seip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

sam attrahet: et sua virtute supata ad resistendum virtuti naturali ¶ Et scias quod plurimum attractionis humorum quos medicine attrahunt non est nisi ex venis: et ex eo quod est multe propinquitatis: quoniam attractio fit in venis et in eis que non sunt vene sicut humores qui sunt in pulmone qui propter vicinitatem ad stomachum et intestina trahuntur licet in venis non vadant. ¶ Et debes scire quod attractio que fit per nares ex medicinis siccis est causa euacuandi humores a corpore sicut in hydropisi.

¶ De sermone purgationis ventris et regulis eius. Ca. 5.

Iam in precedenti sermone ostendimus quomodo sit corpus preparandum ad recipiendum id quod ventrem soluit antequam purgetur cum amplificatione pororum et lenificatione nature et proprie in egritudinibus frigidis: et ad summum natura mollificare antequam venter soluatur: est competens regula in qua existit securitas: nisi in eo qui colerice passioni valde est aptus ex hoc namque nihil isti est faciendum quoniam esset causa superfluitatis que ei accidet. ¶ Solutorio namque ventris alicuius talis qualis est iste res admiscenda est in qua sit virtus vomitiua: ne properet descendere de stomacho antequam suam perficiat operationem: imo equentur in ipsa duarum medicinarum virtutes: et perficiat ventris solutiua operationem suam et vomitiua suam econuerso illius. ¶ Trauli quoque sunt ex eis qui colerice passioni sunt apparati. Forte igitur non tolerant medicinam. Ipsorum tamen plurimi colericam incurrunt passionem ex reumatismis suorum capitum. ¶ Ex causa preterea timorosa est ut medicina ventris solutiua sumatur fece in intestinis existente sicca: immo expellenda est saltem cum clysteri aut iure mollificatiuo. ¶ Balneum quoque ingredi antequam ventris solutio fiat aliquantis diebus est ex eis que bene preparant: nisi aliquid prohibuerit. Et oportet quod est ut iter balneum et haustum medicine purum interueniat tempus. Post medicinam quoque non ingrediatur quis balneum: quoniam trahit materiam ad exteriora: et neque est bonum nisi ad ventrem constringendum preter in hyeme: quia non est timendum primam balnei casam ingredi tali modo ne calor sit ullo modo impediens ad attrahendum sed sit ad mollificandum. Et ad ultimum oportet ut aer illius qui pharmaciam bibit: sit caliditatis pauce ne sudorem faciat neque turbationem: quoniam hoc est ex preparatorijs. Fricatio quoque et ex oleis inungi est similiter ex preparatorijs. Cum autem aliquis medicine assuetus non est neque eam bibit melius est medico ut sibi caueat ne ventris solutiua violentas virtutes habentia ei tribuat. ¶ Fastiduum vero habentibus et humores viscosos et in hypocundrijs tensionem: aut qui in suis interioribus habet inflammationem aut opilationes non est dandum aliquid donec ista rectificentur nutrientibus: mollificantibus et balneo et requie et dimissione eius quod mouet et eius quod inflammat. ¶ Illis vero qui states bibunt aquas et habentibus splenes fortes medicine sunt necessarie. ¶ Cumque aliquis medicinam ventris solutiuam biberit: melius erit ei si medicina fuerit fortis ut super eam dormiat antequam operetur: quoniam operabitur melius. Et si debilis fuerit melius erit ei ne super eam dormiat: quoniam natura digeret medicinam. Cumque medicia

operari ceperit melius erit ei ne super eã dormiat quocũq; modo fuerit. ¶ Ampli⁹ cum aliquis medicinã bibit nõ illico sup eam se moueredz: sz dz sup eã eã q̃escere: vt ipsam natura circũdet z in ea operet: q̃ñ nisi natura in ipã operata fuerit nõ opabit in naturã. ¶ Odores quoq; nauseã pbibẽtes olfacere dz sicut est odor mẽte z rute z apij z cytonioz z boli cor ascẽni aq̃ rosa ceat z pauco aceto aspersi. Et si ex odore medicine quis exterret cũ medicinã bibit nares cõstingat. Et q̃ medicinã abborret: dz masticat paz ex tarchõ: ĩõ vt sui oz: vl' odoz: virt⁹ stupida fiat. ¶ Qõ si vomet timuerit extremitates ɔstringat z cũ ipsam biberit desup rẽ stipticã bibat. ¶ Medici p̃terea pillulas q̃s ei daturi sunt q̃ñq; in melle voluũt: q̃ñq; sup eas piciũt mel coctum aut zuccarũ coctũ donec eis inde faciũt tunicã. Et eo quoq; ingeniũ vtile ẽ vt sup eas ponat cera z pauco oleo mollificata. Et ex eo qd̃ magis cõueniẽs ingeniũ est vt os aqua aut alia re impleat: deinde pillule sicut sunt bibant sup ipsam: aut q̃ aliquo boꝝ ingenioꝝ aptate fuerint: transglutiẽtur itaq; omnes ita q medicine operatio nõ cognoscet. Et opz vt apozima tepidum bibat z pillule cum aqua tepida sumant. ¶ Frigidi preterea stomachus z pedes calefaciẽdi sunt Cumq; ipsius anima sedata fuerit: ambulet z moueatur paulatim quoniã motus hic est iuuatiuus. Et interpositione boraꝝ ex aqua calida tantũ bibat q medicinã non liquefaciat z expellat ipsam z ei⁹ debilitet virtutẽ nisi fuerit in hora q̃ñ necesse est vt vẽtris stringat solutio. In potu quoq; aq̃ calide malitie medicine existit debilitatio. ¶ Qui autem medicinam bibere voluerit calide existẽs cõplexiõis z debilis stomachi: erit ei melius vt eam bibat postq̃ prius biberit aliq̃d quod sit sicut aqua ordei: aut succ⁹ granati: aut vt vniuersaliter dicã cũ stomach⁹ receperit nutriẽs subtile z leue. Sed q̃ nõ ita fuerit erit ei meli⁹ vt eã ieiun⁹ bibat. ¶ Plurimi p̃terea q̃bus dat medicinã vẽtris solutiua in estate ex ea perueniunt ad febrẽ. Oportet ergo ne medicine potator comedat vel bibat donec medicina suam perfecerit operationem: neq; etiam quãdiu medicina operatur dormiat nisi voluntas affuerit vt restringatur. Quod si ipsius stomachus nõ tolerauerit ne comedat propterea q stomachus eius est colericus z cito descendit ad ipsum colera: aut propterea q a comestione vehementer abstinuit z famem tolerauit: detur ei parum panis infusi pauco vino super medicinam anteq̃ venter soluatur: quoniam hoc est ex eo quod medicinam fortasse adiuuat. ¶ Oportet p̃terea ne an⁹ aq̃ frigida lauet sed cum calida. ¶ Quidam etiam dixerunt q pillule que sunt cum apozimatibus dande: sunt dande cũ apozimatib⁹ que sunt cum eis homogenea. Pillule namq; que coleram expellunt rubeã cuz apozimate dande sunt alicui⁹ quod sit verbi gratia sicut fumus terre. Et que melancoliam euacuant cum apozimate alicuius quod sit sicut epithymum aut polypodiũ aut his simile. Et que flegma expellunt cuz apozimate alicuius qd̃

fit sicut centaurea. ¶ Cũ aũt euacuare volueris corpus siccũ carnez habens durã medicina forti sicut ellebro҃ ꝛ his similibus: vehementer stude in humectando ipsum nutrientibus vnctuosis. Et ad vltimum cum fortes medicine multi sint timoris tales vz qualis est elleborus: quoniam in corpore mundo efficit spasmum: ꝛ repleti corporis commouet humiditatem motu turbido: ꝛ ad intestina trahit illud quod ei difficile est expellere. Et titimali venenosi sicut mezereon ꝛ scerebiam: ꝛ earum impedimentũ cũ superãt remouet raib. ¶ Amplius medicina multotiẽs suũ odorez in stomacho dimittit: est ergo sicut si medicina ibi remanet: cuius medicamẽ est aqua ordei q̃ ipm lauat: que quidem melior existit eorum que in potu sumunt. ¶ Cũq; temp⁹ prolongabit ꝛ medicina operari non ceperit: si alleuiatio fieri poterit vt nihil moueat fiat. Quod si quid affuerit timoris meli⁹ erit vt hydromel traijciat aut eius sirupum aut aquam in qua vitrum resolutuz fuerit: aut subijciat ei collyriũ aut fiat clistere. ¶ Ex causis vero propter quas medicina non operat: est cannalium coangustatio de natura: aut propter complexionem aut propter egritudinis vicinitatẽ. In habentibus eñ paralysim aut appoplexiã medicina vie ad suas materias coangustant: accidit ergo vt difficile sit facere quatenus vẽter eis currat. ¶ Duas preterea medicinas vẽtrẽ soluentes in vna die coniungere est timorosum ꝛ extra rectitudinem. ¶ Omnis quoq; medicina que alicui humori est propria cum ipsum non inuenit: perturbat ꝛ ventrem cum difficultate facit: ꝛ similiter si ipsum in suo contrario infusum inuenerit. ¶ Omnis preterea medicina humorem in p̄mis extrahit q̃ est ei proprius: deinde illum qui est post ipsum in multitudine ꝛ subtilitate: ꝛ reliq̃s ꝭm hunc ordinem: preter sanguinem: quoniam natura vsq; ad postremũ euz retinet ꝛ recõdit: humorem ꝟo ex longinquo attrahere est difficile. ¶ Amplius cum timor affuerit ne nausea aut sincopis alicui accidat postquam medicinã biberit: oportebit fieri vt antequã medicinam bibat tribus diebus: aut duobus cum aqua raphani vomat ꝛ vt raphanum comedat. ¶ Oportet preterea ne multum salis sit in cibis eius q̃ medicinã vult bibere. ¶ Multotiẽs quoq; ex haustu medicine peruenit ad nauseam ꝛ angustiã ꝛ sincopim ꝛ tremorem cordis ꝛ ventris mordicationem: ꝛ proprie cum non solutionem fecerit aut sudorem. Multotiens preterea est nobis necessarium vt eum faciamus vomere. Et multotiens excũsat nos ab hoc dare ei retentiua ꝛ facere vt aquã ordei bibat quaten⁹ venter soluatur: ꝛ medicine malicia remoueatur: ꝛ quod in intestinis retentum fuit: lauet. ¶ Ille vero cuius complexio fuerit frigida ꝛ super alios humores fuerit flegma superabundans debet sumere post medicinam ꝛ ipsius operationem nasturtium aqua calida ablutum cum oleo. Et qui calide fuerit complexionis psilium bibat cum aqua frigida ꝛ oleo violaceo ꝛ zuccarum tabarzet aut iuleb. Et ille quidem qui temperate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

est cõplexiõis semẽ lini. Ei aũt q̇ excoriationẽ timuerit intestinoꝝ bolũ arinenũ cũ succo granati det. Sumere ẽt dꝫ q̇cq̇d diximꝰ post fluxũ vẽtris ꝛ si nõ ipꝫ retinebit ¶ Qui ꝑterea pharmaciã bibẽti cui postea aduenit febris melior est aq̃ ordei. Sirupꝰ ṽo acetosus est excoriatiuꝰ: ꝛ iõ tardãdꝰ est vsq̃ ad duos dies aut tres donec i itestinis sua redeat virtꝰ. ¶ Ille quoq̃ q̇ medicinã bibit scdã die est balneũ intraturꝰ. ¶ Et si ex humoribus ipius aliq̇d relictum fuerit balneũ ipm mundare poterit. Nam si videris ꝙ balneum sit ei sapidum ꝛ in ipo delectet: erit hoc signũ ꝙ balneũ ipsum ab eo qd̓ relictum est mundificat: ipsum quoq̃ in eo dimitte. Qd̓ si inueneris ꝙ in ipso nõ delectet: immo in eo estuationẽ patiatur: expelle eum. ¶ Scias preterea ꝙ ei q̇ intestinorum patit̃ debilitatẽ plerumq̃ ex medicinis vẽtrem soluẽtibꝰ aduenit vẽtris solutio fortis: ꝛ plõgabit̃ ei res: ꝛ multis indigebit medicinis donec retineat̃. ¶ In senibꝰ ẽt silr̃ timet̃ ex vẽtris solutione ipsius nocumentum. ¶ Et scito ꝙ ex potu nabit post medicinas vẽtris solutiuas ad febres ꝑuenitur ꝛ ad extuationẽ. ¶ Post solutionẽ quoq̃ vẽtris ꝛ minutionẽ multotiẽs in epate aduenit dolor quẽ aque calide potus remouet. ¶ Et scito ꝙ tp̄s quo maior canis ascẽdit ꝛ frigoris fortis nõ est tẽpus sumẽdi medicinam. Medicina eñi in vere: aut autũno est bibẽda. Et ver quidẽ est cum niues de montibus cadunt. Et post ver quidẽ venit estas in qua non est sumẽda nisi res modica vel subtilis. Autumnꝰ vero est veri ꝯrius. ¶ Amplíꝰ nature nõ est faciẽda ꝯsuetudo bibẽdi medicinã cũ qua necesse sit mollificare vẽtrẽ: q2 fiet ꝯsuetudinaria: ꝛ h̓ habẽs ad impedimẽtũ male finis ꝑueniet. ¶ Unũquẽq̃ ẽt q̇ fuerit sicce cõplexiõis deijcit fortis medicina. ¶ Opꝫ ꝑterea vt sup̱ debilẽ medicinam ex motu minuatur ne eius virtus resoluatur. ¶ Ex medicinis quoq̃ debilibus hñ dictis sunt viole cum zuccaro. ¶ Et ille cui in hyeme necessariũ fuerit medicinam bibere ventum obseruet meridionalem. Et in estate dixerunt quidam eorum ecõuerso: ꝛ hoc quidẽ diuisionẽ hꝫ. ¶ Eger cũ debili indiguerit solutione ꝛ nõ opabit̃ nõ magis moueat̃ sꝫ dimittat̃. ¶ Egritudo quoq̃ multotiẽs ebullire facit ventris solutionem ꝛ accidit febris. Et est cum minutio sufficit.

¶ De superfluitate medicine ventrem soluentis: ꝛ de hora cõstringendi eam. Ca. 6.

Ex significatiõibus q̇bus cognoscit̃ hora qua est catarticũ cõstringẽdum est sitis. Cũ ergo vẽtris solutio ꝑseuerauerit ꝛ sitis nõ acciderit: non erit timẽduꝫ ꝙ sup̱fluitas ꝑuenit. ¶ Uerumtamẽ sitis q̃nq̃ accidit ꝛ non propter multitudinẽ solutionis vẽtris: neq̃ ꝑpter eius sup̱fluitatẽ. Immo ꝑpter causaꝫ dispõnis stomachi: qm̃ si fuerit calidus aut siccꝰ aut vtrũq̃ faciet cito sitim. Aut ꝑpter cãꝫ dispõnis medicine cũ fuerit calida ꝑũgitiua. Aut ꝑpter causaꝫ materiei in seipsa: qm̃ cũ fuerit calida sicut colera: aut in talibꝰ quales sunt cause hmõi: non erit longe quin festina veniat sitis Et si cũ hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

barum rerum accidit contrarium non erit longe quin penitus sitis cum tarditate veniat. ¶ Cum ergo videris ꝙ sitis iam superfluit: ꝛ ꝙ ventris solutio non sit pauca: constringe ꝛ precipue cum cause festinationis sitis ꝛ velocitatis ipsius non fuerint in ventre quoniam in huiusmodi non debes dare constrictionē cum sitis apparuerit. ¶ Quandoqꝫ ēt exitus eius qḋ egreditur: est demonstratiuus hore constringendi. Qui enim coleram expellit rubeam cum viderit ꝙ iā peruenitur ad flegma: sciat ꝙ iam medicina superflue operatur: et quanto magis si ad coleram peruenitur nigrā. Sanguis vero maioris est timoris ꝛ deterioris periculi. Et si cui propter medicinā morsicatio superuenerit: considerandum erit quod in capitulo de morsicatione diximus.

¶ De modo succurrendi dispositioni eius in quo superfluit ventris purgatio. Ca. 7.

Manitio supfluit: aut ꝓpter venaꝝ debilitatē: aut ꝓpter orificioꝝ ipsaꝝ amplitudinē: aut ꝓpterea ꝙ pharmacia eaꝝ pūgit orificia: aut ꝓpterea ꝙ ex complexiōis malicia corpi acq̄sita fuerit: aut ex ea q̄ eit sicut ipsa. Cum ergo vētris purgatio supfluit: liga extrema superius ꝛ inferiꝰ incipiēs ab ascellis ꝛ inguinibus descēdēdo ab eis. Et in potu paꝝ tyriace aut filonij tribue. Et si poteris: fac ipꝫ sudare in balneo aut vapore aq̄ calide sub pānis suis capite exteriꝰ tracto. ¶ Cumqꝫ multū sudauerit cōstrictiua ad potādū da ei ꝛ fricetur. ¶ Et fiant ei epithimata ex rebus bn̄ redolētibus ex aq̄ myrtorum ꝛ sandalis ꝛ cāforaꝛ succo fructuū. Mēbra pterea ipsiꝰ extrinseca fricare debes ꝛ calefacere vētosis cū igne sub hyppocūdrijs priꝰ positis ꝛ inter spatulas ipsiꝰ. ¶ Qḋ si tibi necesse fuerit stomacho ipsiꝰ ꝛ intestinis supponere empl̄a ex ordeo facto ꝛ aq̄s stipticis fac: sil̄r ex oleis oleo de cydonijs ꝛ oleo ḋ mastice. ¶ Ipē pterea ab aere frigido est separādꝰ: qm̄ pmit eū ꝛ ipius resoluit vētrē ꝛ ab aere calido: qm̄ ipsius laxat virtutē. ¶ Confortari quoqꝫ dꝫ ex rebus bn̄ redolētibus ꝛ ex stipticis ad traijciēdum ꝛ dandum ꝛ ex tortellis in vino suauiter redolēte. Opꝫ tn̄ vt sint calide: ꝛ vt pānis cum succo granati: iam p̄cesserit: a sanguichaꝛ cortices papaueris albi triti. ¶ Ex eo quoqꝫ expertum est vt grana nasturtij pondere triū. ʒ. sumantur ꝛ torrefiāt: deinde ad hoc coquātur donec coagulentur ꝛ ad bibēdum tribuat: est nāqꝫ vltimū in bonitate. ¶ Opꝫ pterea vt eius nutriēs sit stipticum infrigidatum cum niue quale est quod fit ex succo vue acerbe ꝛ sibi similibus. ¶ Ex eo etiam quod in retinēdo solutionē iuuat: est vt vomitus procedat cum aqua calida: ꝛ eius etiam extrema in ea mittantur. Et non infrigides ea. ¶ Cum autē alicui eorum sincopis supuenerit: da ei vinum ad potandum. Et si hoc totum contulerit: tribue ei in fine rei narcotica ꝛ medicamēta fortia: nota q̄ sunt in capitulo de prohibitione fluxus vētris. ¶ Medico xō est vtilius

vt preuisor existat in preparãdo trociscos ꝛ pulueres pōticos anq̄ꝫ sit hora: ꝛ vt etiam sit preuisor ꝛ in enematibus ꝛ ipsorum instrumentis.

¶ De eo qui bibit medicinam ꝛ nō solutus fuerit. Ca. 8.

Cum pharmacia solutionem non fecerit ꝛ fecerit mordicationem ventris ꝛ angustiam in ipso ꝛ qui sumpsit ipsam extuauerit: scotomabitur ꝛ dolebit caput ꝛ patietur alices ꝛ oscitatiōes: succurrere debes cum enemate ꝛ collyrijs siccis. ¶ Et ipse quidem bibat masticis. ℥. iij. in aqua tepida. ¶ Medicina quoqꝫ quãdoqꝫ operatur ꝑpter stipticorum bibitionem ꝛ comestionē taliū qualia sunt cydonia ꝛ maciana ꝑpterea ꝙ os stomachi cōprimunt ꝛ qd̄ sub eo existit ꝛ propter qd̄ nauseam sedāt ꝛ medicinā a suo motu q̄ est ad superiora violenter ad partē mouent inferiorem: ꝛ ꝑpterea ꝙ nature vim inferunt. ¶ Quod si enema nō iuuerit ꝛ mala superuenerint accidentia extensionis corporis ꝛ oculi exierint extra ꝛ fuerint motus ad superiora: necessaria erit minutio. ¶ Et cum medicina ventrem non soluerit et mala eam non secuta fuerint accidētia: melius etiam erit vt ipsaꝫ consequatur minutio saltem post duos dies aut tres: nā nisi hoc factum fuerit timendum est i ipso ne humores ad vnum principaliuꝫ mēbrorū moueantur.

¶ De dispositionibus medicinarū ventrem soluentium. Ca. 9.

Medicinarū ventrem soluentiū quedā sunt quarū malignitas magna est sicut elleborus niger ꝛ turbith cū nō fuerit bonuꝫ immo fuerit ex genere ipsius qd̄ est citrinū. Et agaricū cū nō fuerit album ꝛ purum: immo nigredini attinuerit. Et sicut laureola. Et qꝛ res iste male sunt: tunc si bibite fuerint ꝛ mala inde accidētia ꝓuenerit melius erit vt medicina a corpe expellat̄ quãto plus possibile fuerit vomitu aut purgatiōe ꝛ medicet̄ cū tyriaca. Multaꝝ ꝑ̄terea eaꝝ remoueat̄ malīa ꝛ cōturbatio quā faciūt aīe dando in potu aquā vehemēter frigidā: ꝛ sedēdo i ip̄a sicut turbith citrini putridi. His quoqꝫ res q̄ acuitatē frāgit glutinatiōe ꝛ lenificatiōe ꝛ vnctuositate i qua sit dulcedo ad hoc cōfert. ¶ Quedā etiā medicinaꝝ q̄ñ qꝫ aliq̄bꝯ ꝓportionales existūt cōplexionibus: ꝛ alijs nō cōueniunt. Scamonea nāqꝫ in eos q̄ in frigidis morãtur regionibꝯ nō opa tur nisi debiliter: nisi magna inde detur quātitas sicut est mos eiꝯ i terra turchoꝝ. Et q̄ñqꝫ est necessariū quibusdā corpibꝯ in aliq̄bus regionibꝯ ne medicinarū corpa dētur: sed ꝟtutes earū tm̄. Et ē necesse ēt vt medicinis soluētibus ventrē bn̄ redolētes medicine misceātur ꝑpterea vt mēbroꝝ virtutes ꝯseruēt̄. ¶ Medicine q̄qꝫ cordis ad hoc iuuamētū ꝯferūt: ꝑpterea ip̄m aīalē i vnoquoqꝫ mēbro ꝯfortāt. Plurime q̄ꝫ eaꝝ subtilitate sua ꝛ facilitate iuuant. ¶ Due ꝑ̄terea medicine q̄ñqꝫ cōiūgūtur quaꝝ vna suū hūorē cito expellit: ꝛ altera tarde. Una ḡ suā opatiōeꝫ efficiet postq̄ꝫ ipsa iā alterā ēt i suo hūo-

re cōpressit ꝛ opabitur in ipsam rei⁹ debilitabit virtutē. Cūq; scđa post operari ceperit: erit debilis virtutis movens ꝛ nō pficiens: quare erit aliq̄d ei admiscēdū: qđ ipsam i facilē reddat ꝛ festinare faciat sicut zinziber turbith qm̄ ipsum stupefieri non permittit: ꝛ similiter fiet si eas bene sciveris permiscere. ¶ Amplius considerare debes principia que in virtutibus medicinarum ventris solutiuaruz declaravimus cū locuti fuimus de principijs vniversalibus medicinarū simpliciū. ¶ Medicina ꝑterea solutionē faciēs plurimū operabitur illud soluēdo ꝓprietate sui: sicut turbith. Et plerūq; efficit illud exprimēdo sui ꝓprietate: sicut mirabolani. Et q̄nq; operatur illđ lenificando ꝓprietate sui: sicut siracost. Et quandoq; operat̄ id lambificādo sicut mucillago psilij ꝛ pruna. ¶ In pluribꝰ quoq; violentarum medicinarū existit aliqua venenositas ꝛ solutionem ventris efficiunt ſm modum quo nature violentia infertur. Ipse igit̄ sunt aptande medicinis in quibus existūt bezariati. ¶ Plerūq; ēt adiuuāt amaritudo ꝛ acuitas ꝛ pōticitas ꝛ stipticitas ꝛ acetositas i operationibus medicine cū eius ꝓprietas ei ꝑsens affuerit. Amaritudo nāq; ꝛ acuitas in resoluēdo iuuāt. Et ponticitas ꝛ stipticitas in premēdo Et acetositas in incisionem faciendam que ad lābendum ꝑparat. ¶ Amplius quod lābere facit nō est cōiungenduz ei qđ in ꝑmēdo iuuat taliter vt sint eorū equales virtutes. Immo melius est in hmōi vt vnū post aliud tardet̄ vt sit verbigratia vna duarum medicinarum que lenificat prius suam perficiēs operationem q̄z ea que premit: deinde adueniat expressiua ꝛ expellat qđ lenificatū fuit. Et in reliquis ſm hanc cōsideratiōnē.

¶ De eo qđ ex hoc capitulo in alijs locis inquirēdū est. Cap. 10.

MEdicine ventris solutiue ꝛ lenificātes que bibūt̄ ꝛ epithymāturꝛ reliqua ab eis: in nostro antidotario sunt relinquēde. Et ſm etates vniuscuiusq; etiā medicinarū simpliciū melioratio. Et q̄liter fit ei succurrēdū. Et quomō sit ei i potu tribuēda: in medicinis requiratur simplicibus. Pillule preterea ad bibēdū dande nō sunt postq̄ desiccate sunt ꝛ facte fuerit vt lapides. Neq; etiā cū sunt molles: ne penetrent ꝛ retineātur Sed sint sicut qm̄ siccari ceperint: ꝛ digitis cedant si comprimantur.

¶ De vomitu. Capl'm. 11.

HOmines qui sunt remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter aut propter naturam sunt homines q̄ pectꝰ habēt strictūꝫ q̄ male anhelāt: et q̄ ad sanguinem spuēdum sunt apti ꝛ homines colla habentes gracilia: ꝛ apostematibus que in ipsorū nascunt̄ gulis apti: ꝛ stomachos habētes debiles: ꝛ multū pingues. quoniam istis cōueniētius est vt venter soluatur: ꝛ macris melior est vomitus colere ipsorum aptus. Aut propter vsum homines quibus difficile est vomere: neq; vomendi habent consuetudinem: quoniam si istis vomitus prouocatus fuerit fortibus vomitibꝰ nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

remanebit quin ipsorum vene in membris anhelitus scindantur et perueniat ad ptisim. Cum autem alicui⁹ res qualis sit ignorabitur vomitibus leuib⁹ pri⁹ erit experiendus qui si ei fuerint faciles erimus et fortes ausi dare sicut illum qui fit ex elleboro: et sibi simile. ¶ Et si non oportuerit vt fiat quaten⁹ vomant: aut fuerint vn⁹ cui necessarium erit dare vomitum prepara ipsum ante et fac ei consuetudinem et mollifica ipsius nutrimentia et fac ea vnctuosa et soluta: et fac eum quiescere ab exercitijs: et postea da ipsum ei. Et da in potu vnctuosa: et olera cum vino: et ad comedendum da ei antequam vomat nutrimentia bona: et proprie si vomitus fuerit difficilis: quoniam fortasse non vomet ipsum: imo natura eum retinebit: et melius est vt bonum retineat quam malum. ¶ Cum quam post cibum quem comedit causa vomendi vomuerit: tardet comestionem donec fames sit fortis. Et seda sitim ei⁹ cum aliquo quod sit sicut sirupus macianorum sine aqua: et non cum iuleb neque sirupo acetoso: quoniam vomere faciunt. ¶ Cibus autem qui est ei vtilis est pullus in cardabem et tres phyale vini post ipsum. ¶ Et ille quidem qui acetosum vomuerit et non consueuit et in pulsu aliquod signum febris habuerit comestionem vsque ad medium diem tardet et ante ipsam aquam calidam rosaceam bibat. ¶ Cui autem acciderit vt coleram vomat nigram: ipsius stomacho spongia aceto calido infusa supponatur. Et melius quidem est vt si sit cibus qui ad vomenum sumitur diuersus: quoniam cum est vnus quoniam ipsum amplectitur stomachus et in dimittendo ipsum fit auarus. Post vomitum autem ipsius superfluum conferunt aues parue et pulli cum ambulare incipiunt ossa tamen suarum extremitatum non comedat: quia sunt grauia et in stomacho tardantur. Et fac eum ingredi balneum. ¶ In hora autem vomendi currat et exercitetur et fiat vt laboret post vomat: sitque hoc in media die. ¶ In hora preterea vomendi oportet vt oculi ligentur superpositis pilis duabus: deinde venter leui fascia temperate fascietur. ¶ Res quoque que vomitus sunt preparatorie sunt eruca et raphanus et carica et calamentum montanum et recens et cepe et porri et aqua ordei cum fece sua et melle et pultes fabarum cum dulcedine et vinum dulce et nuces cum melle et que sunt eis similia: et micla que facta est ex pane azimo et oleo: et melones et cucumeres earum seia: aut aliquid ex eorum radicibus tritis et in aqua infusis cum dulcedine et hermodactili et raphanus. ¶ Qui autem vinum biberit inebrians ad hoc vt euomat non incipiat vomere donec adhuc parum bibat sed bibat multum. ¶ Suchaba quoque cum bibita fuerit post balneum faciet vomere et soluet ventrem. ¶ Amplius qui vomere voluerit non fortiter masticare debet prope ipsum.

¶ Cunque autem aliquis fortem vult vomitum sumere: sicut qui fit ex elleboro: ipsum bibere debet nisi fuerit quod prohibeat et post duas horas diei et post quam stercus ab intestinis exierit. Et si cum penna vomuerit: bene erit. Et si non moueatur parumper. Et si non balneum mittatur. Penna quoque qua fit vomitus inungenda est ex aliquo

qd̄ fit ficut oleū fisaminū. Qd̄ si incensio acciderit ꝛ angustia stoma chi detur in potu aqua calida ei aut oleū: qm̄ aut vomitum faciet āt vētrē soluet. ¶ Ex eo p̄terea qd̄ ad h̄ iuuat est stomachi extremo rū calefactio: qm̄ hoc nauseā facit. ¶ Cunqꝫ medicinam vomere faciens preparauerit ꝛ suā inceperit operationē vomitoꝛ quiesce re debet. Et odores bonos olfacere. Et eius extrema comprimēdo sunt fricanda. Et parum aceti est ei in potu tribuendum. Et comedat maciana ꝛ cidonia cum pauco masticis. ¶ Et scito ꝙ mot⁹ facit magis vomere ꝛ quies minus. Et estas ē tp̄s magis cōueniens vel qd̄ est digni⁹ vt in ipso fiat vomitus. ¶ Qd̄ si alicui necessarius fuerit ꝛ non fuerit figure ipsius conueniēs estas erit dignioꝛ hora vt in ea concedatur. ¶ Et finium vomitus lōginquioꝛ secundum modū purgationis prime est stomachi solius ꝛ non intestinoꝝ. Et ad modū quidē purgationis scd̄e capitis ꝛ totius corporis. Ipsius vero attractio ꝛ eradicatio est ab interioribus. ¶ Et tu quidē cognosces vomitū conferentē ab eo q̄ nō fecit iuuamētū: ex eo ꝙ ipsum sequitur alleuiationis ꝛ desiderij boni ꝛ anhelit⁹ ꝛ pulsus bonitas: ꝛ similiter ex dispositionib⁹ aliarū virtutū: eius autē inceptio est nausea. ¶ Et deterius quidē malū qd̄ efficit: est mordicatio fortis in stomacho ꝛ adustio si medicina fuerit fortis sicut elleborus: ꝛ qd̄ ex eo fit quoniā icipit a saliua q̄ fluit: deinde sequit̄ ipsum vomitus multi flegmatis multotiēs: post quē sequitur vomitus rei li quide tenacis. ¶ Mordicatio quoqꝫ ꝛ doloꝛ erunt mansiui ita ꝙ alia accidētia non mutētur nisi in nauseā ꝛ angustiam: ꝛ quādoqꝫ soluitur etiā venter postea in hora quarta incipit quiescere ꝛ ad requiē declinat. ¶ Malū aūt est vt vomit⁹ nō perueniat ꝛ magnificetur angustia ꝛ accidat tensio et egressio oculorum ad exterioꝛa ꝛ fortis rubedo in eis vtrisqꝫ ꝛ sudoꝛ multus ꝛ intersectio vocis.

¶ Si ergo alicui acciderit nisi ei subueniatur: perueniet ad mortē inde. ¶ Illud autē quo ei succurit̄: est enema ꝛ dosis mellis cū aqua calida. Et in potu ei dare olea in quib⁹ tyriace virtus existit sicut oleū de lilio. Et labora donec vomat: qꝛ si vomuerit nō suffocabit̄. Et adhibe etiam enema qd̄ sit apud te preparatum. ¶ Et egritudines quidem que sunt digniores eo vt in eis fiat vomitus sunt cronice sicut hydropisis ꝛ epilepsia ꝛ melācolia ꝛ lepra ꝛ podagra ꝛ sciatica. ¶ Uomitus preterea cum suis iuuamentis plerūqꝫ affert egritudines: sicut quandoqꝫ generat surditatē. ¶ Ampli⁹ minutio non est cum eo continuanda: sed tardanda tribus diebus et precipue si in oꝛe stomachi fuerit humoꝛ. ¶ Uomitus quoqꝫ multotiēs fit difficilis propter humoꝛis subtilitatem. Ipse igitur est ingrossandus potu sauic ꝛ granis grauati. ¶ Et scito ꝙ exitus male rei per inferioꝛa post vomitū est signū ꝙ illud qd̄ faciebat fastidium descendit inerius. ¶ Et vomit⁹ post ascellationē ē signū ꝙ est ex accidētib⁹ ascellandi. ¶ Hora preterea vomendi in estate melioꝛ causa doloris in meridie est. ¶ Et vomitus corpori confert sed visui nocu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

mentū facit. ¶ Amplius faciēdū nō ē vt pgnās vomat: qm̄ supfluitates corporis ipsius i ea nō egredient: et vomitus et labor eā ad estuationē pducēt. Faciēdū ē igit vt qescat. Alijs vo qbus accidit vomitus sunt iuuandi. ¶ De eo qd agere debet ille qui vomit. Ca. 12.

Cum ille qui vomuerit a suo vomitu euaserit: os suum et facies post vomitum abluere debet ex aceto aqua tēperato: vt grauitas que quandoqz capiti accidit: remoueatur. Et paruz masticis cum aqua macianorz bibat. Et caueat sibi a comestione et potu aq. Et diu quiescat. Et ipsius inungantur hypocundria. Et ingrediatur balneum. Et abluat se velociter et egrediatur. Et si necessarium ei fuerit dare ad comedendum sit res boni saporis et bone substātie: et velocis digestionis.

¶ De iuuamentis que affert vomitus. Ca. 13.

Hippocrates precepit vomitū fieri in vnoquoqz mēse duobus diebus cōtinuis vt in secūdo emēdet id qd in primo die fuit difficile: et vt expellat id qd aduenit stomacho. Hyp. nāqz securitatē facit qp cum eo conseruatur sanitas: hoc aūt plus est malum. ¶ Et vomitus qdē q ē hmōi euacuat flegma et colerā et mūdificat stomachū Ipe nāqz nō hz qd ipz mūdet sicut itestina hn̄t cholerā rubeāq ad ea descēdit et mūdat ea. Et remouet grauitatē que accidit capiti: et clarificat visum. Et aufert fastidiū. Et cōfert ei ad cuius stomachuz descendit colera q ipsius corrūpit cibum quoniam cum precesserit vomitus eius cibus semper mundus veniet. Et remouet abbominationem que fit propter vnctuositatē et casum desiderij ipsius meri et qd facit desiderare acutum et acetosum et pōticū. Et cōfert lassitati corporis. Et vlceribus que sunt in renibus et vesica. Et est lepre forte medicamentū. Et malicie coloris. Et epilepsie stomatice. Et icteritie et asmati et tremori: et paralisi. Et est ex curationibus q conferunt habentibus vlcera nigra magna. ¶ Ipsa quoqz fieri dz i mense semel aut bis post repletionē ita qp nō obseruetur reuolutio scita neqz numerus dierū notus. ¶ Et ille quidem cui maius iuuamētū affert vomitus est cuius cōplexio prima est colerica: et est macer.

¶ De malicijs q proueniūt ex superfluo vomitu. Ca. 14.

Superfluus vomitus stomacho nocet et ipsum debilitat et resoluit ipsum et facit eum aptum ita vt materie ad eum perueniāt Et obest pectori: et visui: et dentibus: et antiquis capitis doloribus nisi eis qui sunt propter societatem stomachi. Et facit nocumentū epilepsie capitis que non est causa inferiorum membrorum. ¶ Superfluitas quoqz que est in ipso nocet epati: et pulmoni: et oculo: et aliquā venarum quandoqz scindit. ¶ Ex hominibus preterea est qui vult cito impleri: deinde non tolerat immo preparat ad vomendū. Et actio huius ex eis est que perducunt euz ad malas egritudines mansiuas. Ipse ergo a repletione prohibendus est. Et tu ipsius cibum et potum mensura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Ut succurratur dispositionibus q̄ accidunt vomenti. Ca. 15.

De prohibitione autem vomendi diximus iam quod oportebat. ¶ Tensioni vero et dolori qui sub hypocundrijs fiunt cōferunt pāni aqua calida infusi et suppositi doleis lenificantibus et ventose cum igne. ¶ Fortem aūt mordicationē in stomacho remanentem remouet bibere iura vnctuosa que cito digerant: et inungere locū ex aliquo quod sit sicut oleum violaceū mixtum cū oleo de keiri et pauca cera. ¶ Singultum vero si cum eo acciderit et permāserit rettnebit sternutatio et dare ei ex aquā calida ad traijciendum paulatim. Et de sanguine quidem iam diximus in capitulo de impedimentis vomitus. ¶ Alcuzem vero et egritudinibus frigidis et subeth et intersectioni vocis que accidit post ipsum cōfert ligare extrema et stringere ea et superponere stomacho pannū infusum oleo in quo cocta fuerit ruta et siccidis: et dare ei ad bibendum mel cum aqua calida. ¶ Et habenti quidem alsubet fiat hoc et in aurē eius mittatur.

¶ De eo in quo superfluit vomitus. Ca. 16.

Fiat vt ipse dormiat: et ingenietur quanto plus possibile fuerit quomodo dormiat. Et ligent eius extrema taliter qualiter ligantur cum fluxum ventris retinere volumus. Et ipsius medicetur stomachus cum emplastris ponticis fortitudinem facientibus. ¶ Quod si vomitus superfluerit et incessanter egrediātur humores donec sanguis exeat: da ei ad bibendum lactis in vino mirti quatuor cotilas: quoniam medicine vomitiue malitiam reprimit: et sanguinem prohibet et naturam lenit. ¶ Quō si partē pectoris et stomachi a sanguine cū hoc mūdificare volueris ne ex eo aliquid coaguletur: da ei ad bibendum sirupum acetosum: siue siue sit ex melle: siue ex zuccaro cū niue infrigidatum paulatim. Cum hoc quoque quādoque cōfert bibere succum portulace cū bolo armeno. ¶ Cū ergo terrefactus fueris pro aliquo in quo superfluit medicina: fac ipsum vomere. ¶ Et oportet quidē te querere medicinas vomitiuas secundum suos gradus et quō queque earum ad bibendum sint dande: et precipue hellebo rum in antidotario et medicinis simplicibus.

¶ De enemate. Ca. 17.

Enema est medicamen nobile in expellendo superfluitates que sunt in intestinis: et in sedādo dolores renū et vesice et apostemata ipsorum: et egritudines colice: et in attrahendo superfluitates a mēbris principalibus et superioribus. ¶ Que vero ex eis sunt acuta debilitāt epar et producūt ad febrē. ¶ Ex enematibus preterea fit iuuamen in expellēdo reliquas quas inanientia relinquūt. ¶ Formam vero clysteris et quomō clysterizet iā retulimus in. c. de colica. ¶ Videtur quoque quod clysterizati situs melior sit vt supinus iaceat: deinde reuoluat se ad latus dolēs. ¶ Et clysterizādi hora melior est cū est aeris frigiditas quoniam sequitur inde ne augmentet grauitas et dolor et estuatio et

nausea. ¶ Balneū preterea solet facere vt ebulliāt humores ꝛ spargantur. ¶ Clysteris quoq; cōditio est vt aerem ꝛ humores retentos attrahat. ¶ Et propter hoc ꝭm plurimum non est bonū vt balneum enemati premittas. Quod si quis in intestinis pustulas habens ipso indiguerit causa febris aut alicuius egritudinis ꝛ timuerit ne enema retineat: superponere debet ano suo ꝛ femori ꝛ locis q̄ sunt in circuitu speltam calefactā cum panno.

¶ De epythimatibus. Ca. 18.

Epithimata sunt ex medicinis bonis q̄ ad ipsaꝫ pueniūt egritudinē. ¶ Et medicina fortasse duas hꝫ virtutes: vnā subtiliatiuā ꝛ alterā ingrossatiuā: ꝛ erit maior necessitas subtiliatiue q̄ꝫ inspissatiue. ¶ Cūq; ei⁹ inspissatio fuerit tēperans subtiliationē et ex ea fiet emplastrum penetrabit subtilitas ꝛ remanebit spissitudo Et illa quidē que penetrat cōfert sicut facit coriandrū cū hordeo fracto cū ex eis fit emplꝫ super scrophulas. ¶ Emplastra preterea sunt talia q̄lia epithimatha sed ēplastra sunt dura ꝛ epithimata currētia. ¶ Est q̄q; cū epithimata fiūt cū pānis. ¶ Cūq; membris principalibus supponunt sicut epati ꝛ cordi ꝛ nō fuerit ibi qd̄ phibeat: ɔferūt pāni suffumigati ex xiloaloe crudo ꝛ virtutib⁹ epithimathum bonum tribuūt odorem quem principalia diligunt.

¶ De embrocis. Ca. 19.

Embroce sunt medicamēta cōgrua ei qd̄ ex capite ꝛ alijs mēbris opꝫ resolui ꝛ illi cui cōplexionē necessariuꝫ est permutare. ¶ In mēbis autem que embrocare oportet ex calido ꝛ frigido si nō in eis fuerint superfluitates que descendunt: fiat prius embroca ex calefacto. Deinde fiat ex aqua frigida vt constringātur. ¶ Quod si res diuersa fuerit a frigida incipiatur.

¶ De flobothomia. Ca. 20.

Flobothomia est euacuatio vniuersalis q̄ multitudinē euacuat. Multitudo aūt est augmētum humoꝝ sup equalitatē ipsoꝝ in ventris. ¶ Et nemo q̄dem est flobothomand⁹ nisi vn⁹ duorum. Un⁹ eoꝝ est egritudinib⁹ preparat⁹ quin cū ipsi⁹ sanguis multiplicatus fuerit: cadet in eas. Et alter est cadēs in ea. Unusquisq; aūt eoꝝ aut flobothomat ꝑꝑ sanguis multitudinē: aut ꝑꝑ ipsi⁹ malitiā: aut ꝑpter vtrūq;. ¶ Ex his q̄dē egritudinib⁹ preparat⁹ est sicut q̄ est expositus sciatice ꝛ podagre fortibus ꝛ artetice sanguineis Aut ille cui accidit sputū sanguineū ex fissura vene q̄ in pulmōe ei⁹ existit tenuiter cōsolidata: q̄ñ cū ipsius multiplicat sanguis scindetur. Et apti epilepsie: ꝛ apoplexie: ꝛ melāchOlie cum sanguinis multitudine: ꝛ squinantie: ꝛ apostematibus interioꝝ: ꝛ obthalmie calide Et ex eis q̄b⁹ emorroidaꝝ sanguis q̄ fluere solebat est retēt⁹: ꝛ mulieribus q̄bus mēstruis sanguis est restrictus. Hoꝝ tñ colores non demonstrant q̄ flobothomari debeāt propter ipsoꝝ obscuritatē aut albedinem aut viriditatem. Et illi q̄ in interioribus mēbris cū cō-

plexione calida debilitatē patiunt. Nam istis melius est vt in vere minuantur: lz in has nondam inciderint egritudines. Et illis quibus pcussio accidit aut casus: qm̄ qn̄qꝫ minuūtur timēdo ne eis accidat apostema. Et qui habet apostema minuendus est: quoniam timet ne aperiat anteq̄ maturetur: lz non indiguerit: ꝛ nō fuerit ti bi multitudo. ¶ Et debes scire q̄ dū iste egritudines timent ꝛ non dum in cās ceciderint in earū principio penitus flobothomia dimittat: qꝛ humores subtiliat: ꝛ eos p corpus fluere facit: ꝛ eos sano sanguini admiscet. Et est etiā cū nihil euacuat ex eo qđ opꝫ: ꝛ facit qđ necessaria sint medicamēta alleuiātia. Cūqꝫ maturatio appuerit ꝛ egritudo principiū aut statū pterierit: tūc si oportuerit vt minutio fiat si nō fuerit qđ phibeat: fiat flobothomia. ¶ Flobothomia qꝫ neqꝫ euacuatio vētris est faciēda in die mot⁹ egritudinis: qꝛ est dies redescēdi: ꝛ inqrendi somnum: ꝛ dies ebullitionis egritudinis. ¶ Et cum egritudo est habens crisim in cuius tēpore est lōgitudo nullo modo sanguis multus est minuendus: sed si possibile fuerit quies est faciēda. Quod si nō fuerit possibile vt qes fiat ex eo parū minuatur: ꝛ in corpore sanguis thesaurus recōdatur: ad flobothomiā faciendā si apparuerit ꝛ virt⁹ cōseruet ad resistendū in crisib⁹. Qđ si multū pterierit tpis ex quo qs minut⁹ fuerit: ꝛ in hyeme fuerit cōquestus q̄ se quasi fractū sentiat: minuat ꝛ sanguis p thesauro recōdat. ¶ Ampli⁹ qꝛ flobothomia ppterea q̄ ad diuersuꝫ trahit naturā sꝫ plurimū retinet. ¶ Cūqꝫ ex multa minutiōe debilitabit virt⁹ multi generabunt humores. ¶ Sincopis pterea accidit in prima minutiōe cū subito euenerit ei q nō cōsueuit: sꝫ vomitū pmittere ē ex eo qđ eā phibet: ꝛ sil' vomere hora q accidit. Et debes scire q̄ minutio ē pturbās donec qescat. ¶ Flobothomia qꝫ ꝛ colica raro sil' eueniūt. ¶ Pregnās pterea ꝛ mēstruata nō minuant nisi propter magnā necessitatē: sicut ē nessitas retinēdi forte sanguis sputū cū virt⁹ fuerit cōueniēs. ¶ Et debes scire q̄ nō quotiēs noiata signa repletiōis aparuerint opꝫ vt minuas. iō qn̄qꝫ ē repletio ex humoribus crudis ꝛ est tūc flobothomia multū impediēs. qm̄ si minueris nō maturabis eos: ꝛ timebit ne eger perdatur. ¶ Non aūt ē in cōueniēs vt ille in q melācholia superabūdat: minuat: postea medicina solutiua euacuet. Sed sollicit⁹ esse debes ex dispositiōe caloris ſm cōditionē quā nūc dicemus: ꝛ ↄsiderare tensionē: qm̄ ppter tensionē p totū corp⁹ incedentē magis eris confidēs q̄ flobothomare debes. ¶ Cū vero sanguis alicuius fuerit bon⁹ pauc⁹ ꝛ fuerint in ipsius corpore multi mali humores: flobothomia bonū rapiet ꝛ malū relinquet. Et cū alicui⁹ sanguis mal⁹ fuerit pauc⁹ et declinauerit ad membrum aliquod qđ eius declinatio vehementer impedit ꝛ fuerit necessariū vt ipse minuatur: ex eius sanguine parū erit assumēdum. Et cibo bono erit alend⁹. Deinde erit minuendus iterū post dies; propterea vt mal⁹ sanguis ab eo extrahatur: ꝛ bon⁹ restauret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Qđ si mali humores colerici in eo fuerint ingeniet quatenꝰ sub
tili pharmacia euacuent: aut vomitu: aut vt sedent. Et stude i hoc
vt eger quiescat ⁊ digerat ⁊ dicetur. ¶ Et si grossi fuerint antiq̄
preceperūt vt balneet ⁊ in suis ministerijs moueat: ⁊ dabant ei ad
bibēdū an̄ flobothomiā ⁊ post ipā z anteq̄ȝ alia fieret minutio siru
puȝ acetosum subtiliatiuum coctūcū isopo. ⁊ basce. ¶ Cū aūt flōia
necessaira fuerit cū debilitate ꝟtutis cā febris aut aliorū hūorꝫ: ꝑ-
tire flobothomiā sicut diximꝰ. ¶ Ampliꝰ flobothomia stricta ma
gis est cōseruatiua virtutis: sed tn̄ subtilem ⁊ clarū interdū sangui
nē fluere facit ⁊ spissum ⁊ turbidum tenet. Ampla vero velociter est
ad sincopin ⁊ magis opatiua in mūdificando ⁊ tardior ad ꝯsolidā
dū: sed tn̄ est dignior ei qui ꝟm putrefactionē flobothomat ⁊ i gros
sis. Et amplā quidē efficere in estate est dignꝰ si necessariū fuerit.
¶ Flobothomandꝰ p̄terea supinꝰ iaceat qn̄ flobothomat: qm̄ hoc
est cōuenietiꝰ ad hoc vt ipsiꝰ ꝯseruet virtꝰ ⁊ ne ei suueniat sincopis
¶ In febribꝰ aūt a minutiōe cauēdū est. s. in his q̄ vehemētis sunt ca
lefactiōis ⁊ inflāmationis: ⁊ in oībꝰ nō acutis febribꝰ in pricipio in
die periodica. ¶ In febribꝰ p̄terea cū q̄bus aduenit spasmꝰ est a mi
nutiōe cauendū: lȝ fuerit necessaria: qm̄ cū spasmꝰ accidit vigilare
facit ⁊ sudare multū: et deijcit ꝟtūtē: q̄propter sanguinis thesaurꝰ
est dimittendꝰ. ¶ Et similiter opꝫ vt ex minutiōe febricitantis cuiꝰ
febris nō est ex putrefactiōe: minoratio fiat ꝓpterea vt ad r esoluē
dum febrem thesaurꝰ reliquat. Et si fortis inflāmatiōis nō fuerit
⁊ fuerit febris putrida: attende decē regulas ⁊ postea intuere in vri
nali. Et si vrina fuerit grossa et rubedini attinēs et pulsꝰ etiā fuerit
magnꝰ ⁊ facies tūida et febris i suo motu: nō ꝓperet flobothomare
i hora q̄ stomachꝰ a cibo ē vacuꝰ. Et si vrīa fuerit subtilis aut ignea
⁊ facies a pricipio egritudinis fuerit tornatilis: caue tibi a flobo-
thomia. Qđ si iterpollatio i ea fuerit ⁊ q̄es febris: i ipā fiat minutio
¶ Dispōnē quoq̄ȝ tremoris ꝯsidera: qm̄ cū tremor fuerit fortis a mi
nutiōe cauēdū erit. ¶ Ampliꝰ sanguinis q̄ egredit colorē attende.
Et si fuerit subtilis albedini attinēs ipꝫ illico retine. ¶ Et sūmope
tibi caue ne egrū ad vnā duarꝫ ꝑducas rerū. s. hūorꝫ colericorꝫ ebulli
tionē: ⁊ frigidorꝫ cruditatē. ¶ Cūq̄ȝ in febre te oportebit flobotho-
mare: nō attēdas qđ q̄dā dicūt. s. q̄ nō ē bonū vt post quartū diē fiat
qm̄ bonū ē vt fiat etiā si fuerit post. 40. dies: ⁊ hoc ꝟm snīam Gal. lȝ
p̄mittere ⁊ ꝓperare sit meliꝰ cū significatiōes certe fuerit. Qđ si in
hoc erratū fuerit q̄cūq̄ȝ hora inueneris egrū ⁊ oportuerit: flobotho
ma ipꝫ postq̄ȝ decē rerū sollicitudinē habuer]. ¶ Multotiēs p̄terea
flobothomia i febribꝰ lȝ necessaria nō sit: efficit vt natura fortis fiat
sup materiā ꝓpterea q̄ eā efficit paucā: ⁊ hoc q̄dē cū fuerit figura et
etas ⁊ ꝟtꝰ ⁊ reliq̄ talia q̄ ꝑmittāt. ¶ In febre aūt sanguinea necesse
ē vt euacuatio fiat minutiōe nō supflua i pricipio: ⁊ supflua cū affue
rit maturatio febris que multotiens remouetur in hora flobotho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

mie. ¶ Tibi quoq; cauere debes a minutiōe in repletione vehemen- tis frigiditatis: ꝛ in regionib⁹ fortis frigiditatis: ꝛ in hora fortis doloris: ꝛ post balneum resolutiuū: ꝛ post coitum: ꝛ in etate que est minor .12. annis quāto plus poteris: ꝛ in etate senum quātomagis poteris: nisi in figura confisus fueris ꝛ in soliditate musculorūꝛ ve narum amplitudine: ꝛ earū repletione; ꝛ coloꝝ rubedine. Hos nāq; ex adolescentib⁹ ꝛ senib⁹ flobot homare audebis. Adolescētes ta- men ſm ordinē ad flobothomādū paulatim p̄mouebere debes cū pauca minutione. ¶ In corpib⁹ quoq; fortis maciei ꝛ fortis grossi tiei ꝛ raris ꝛ albis ꝛ lassis ꝛ citrinis sanguinē nō habētibus a mi- nutione tibi quātū pl⁹ poteris cauere debes. ¶ Ampli⁹ in corporib⁹ q̄ prolixas perpessa sunt egritudines caue tibi a flobothomia nisi sanguinis affuerit corruptio que te adhoc perducat: q̄m tunc flo- bothomabis ea: ꝛ considera sanguinē. Et si ip̄m videris nigrūꝛ spis sum extrahe eū. Et si ip̄m videris albū ꝛ subtilē eū illico cōstringe: q̄m in ipso existit vehemens timor. ¶ A minutiōe preterea tibi ca uere debes super cibi repletionem ne materiā nō maturā ad venas trahas loco eius qḋ ab eis euacuasti. ¶ Et opꝫ etiā vt tibi caueas ab ea in repletiōe stomachi ꝛ intestinorū facta ex fece iā consecuta ꝛ p̄pinqua imo in eam euacuādo stude. Et illud q̄dem qḋ est in sto macho aut corā eo vomitu. Et qḋ in ītestinis inferiorib⁹ quo pote ris: ꝛ si nō alio saltem clysteri. ¶ Caue preterea tibi ne fastidiū flo- bothomes: sed prolonga ipsum ad hoc vt ei⁹ fastidiū digerat. ¶ Et tibi etiā caue ne subtilitatē sensus oris stomachi habentē aut ipi⁹ debilitatē flobothomes. Et infelicē ex generatiōe colere rubee ī ipo Huiusmōi nāq; sibi cauere debet. ¶ A nimia quoq; audacia in mi nuēdo sibi cauere dꝫ: ꝛ p̄prie cū est ieiun⁹. Sensus vero subtilitatē oris stomachi habētē dignosces p̄pterea q̄ mordicatiua traiicere ei nocet. Et habentē oris stomachi debilitatē cognosces ex deside- rij ipsi⁹ debilitate: ꝛ dolorib⁹ oris stomachi. Et habentē os stoma- chi aptū receptiōi colere rubee in quo ipsa multū generat digno- sces ex perseuerātia nausee ipsi⁹ ꝛ p̄pterea q̄ colerā quaq; hora vo mit ꝛ ex oris ipsi⁹ amaritudine. Istis nāq; cū flobothomati fuerit: oris stomachi ꝯseruatione nō p̄missa accidet inde timor magn⁹ et q̄n moriūtur inde. ¶ Subtilitatē vero sensus h̄nti ꝛ debilitatē bu- celle mūdi panis in rob acetoso bonū habente odorē infuse sunt dā de. Et si fuerit debilitas complexionis frigide sint intincte in ali- quo qḋ sit sicut aqua cū zuccaro cū alefeniati aut in sirupo mente muscato aut ī miua muscata postea minuatur. ¶ Aptitudinē vero generatiōis colere habēs est mundand⁹ dando in potu ei multitu dinē aque calide cū sirupo acetoso: postea dentur ei bucelle panis ad manducandum deide fiat vt parūper quiescat: postea minuatur ¶ Preparandum preterea est vt qḋ ex bono sanguine resolutū fue rit: restauretur si fuerit fortis cū assatura carnis que fit super pru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nas: qm̄ si digerit nutrit multū ⁊ bene veruntn̄ opꝫ vt si pauca: qm̄
stomachꝰ ꝑpter flobothomiā ē debilis. ¶ Amplꝰ vene qn̄qꝫ flobo-
thomant ꝑpterea vt fluxus sanguinis ex naribꝰ ⁊ matrice ⁊ ano ⁊
pectore ꝓhibeat aut ex alijs exituris: iō vt sanguis ad id qđ a ꝑte
illa est diuersum protrahat: ⁊ hoc q̄dē medicamē est forte i iuuādo
¶ Oportet vero vt flobothomꝰ sit vehemēter strictus. ¶ Et sint vi-
ces multe que nō sint i vna die nisi magne necessitatis causa fuerit
sꝫ i die post diē: ⁊ quacūqꝫ vice minoratio fiat quātū possibile fuerit
Et ad summū melius est vt flobothomie vices sint multe q̄ꝫ vt ipsiꝰ
quātitas sit multa. ¶ Et flobothomia q̄dē cū nō est necessaria cole-
ram rubeam ebullire facit ⁊ postea aduenit lingue siccitas ⁊ que si-
bi sunt. Est igit̄ ei succurrēdū cū aqua hordei ⁊ zuccaro. ¶ Qui āt
secūdare voluerit ⁊ nō acciderit ex p̄ria minutione malicia paraly-
sis aut qđ sit simile: venā manꝰ in lōgitudine flobothomare dꝫ: pro-
pterea vt iuncture motio ipsius ꝓhibeat consolidatiōem ⁊ vt am-
plificetur. ¶ Quod si cuꝫ hoc timor affuerit ꝙ cito ꝯsolidet̄: super
ponatur ipsi pannus oleo cū pauco sale i fusus ⁊ desuꝑ liget̄. ¶ Et
si flobothomus etiā oleo inunctꝰ fuerit cuꝫ fiet flobothomia ꝓhibe-
bit cōsolidatiōis velocitatē ⁊ minuetur dolor: ⁊ hoc quidē est vt suꝑ
ip̄m oleum aut sibi simile leuiter inūgat̄: aut ipse i oleo mittat̄: post
ea cuꝫ pāno exiccet̄. Inter flobothomiā quoqꝫ ⁊ secūdationē dor-
mire flobothomie ꝯsolidationē festinare facit. ¶ Recordare p̄eter
ea eius quod diximus diximus de euacuatione in hyeme cum me-
dicina ꝙ dies eligēda est austrina: qm̄ similiter in flobothomia. Et
scire debes ꝙ cū minuunt̄ melancolici: ⁊ epileptici et illi q̄s minue-
re oportet in nocte hora dormiēdi opꝫ vt sit angustus scilicet flobo-
thomus ne sanguinis exitus accidat. Et similiter in omnibus q̄ se-
cundatione non indigent. ¶ Scire quoqꝫ debes ꝙ secundatio ꝯm
debilitatis mēsurā est tardanda. Et si debilitas quidē nō affuerit
sit vltima eius tardatio vna hora. Qui voluerit eam facere vt san-
guis ipsius trahat̄ sit dies: vnꝰ. Amplius flobothomia trāsuersa
melior ē ei q̄ secūdationē vult i eadē hora. Et illa que est ꝯm lōgitu-
dinē ei q̄ vult nō vna esse cōtētus secūdatione: immo in corde tenet
ꝙ eam per multos faciet dies quaqꝫ die. Cunqꝫ flobothomie dolor
maior fuerit tanto erit eius cōsolidatio tardior. ¶ Multis p̄eter
ea in secūdatione euacuatio sincopim affert: nisi fuerit postq̄ꝫ assa-
ture aquam sumpserit. ¶ Inter flobothomiam quoqꝫ ⁊ secūdatio-
nem dormire prohibet: ne superfluitates que extrahuntur cuꝫ san-
guine incendant: propterea ꝙ superfluitates i somno ad corporis
profundum trahuntur. ¶ Ex iuuamentis vero secundationis est
ꝙ flobothomati virtutem cū perfectione sue euacuatiōis que est
necessaria conseruat. ¶ Et melior quidem secundationis terminꝰ
est vt duobꝰ aut tribꝰ tardetur diebus. ¶ Ex dormitione v̄o flobo-
thomie propinqua plerūqꝫ accidit in mēbris cōfractio. ¶ Balnea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tio q̃ʒanteq̃ minutio fiat plerūq̃ aggrauat minutionē ꝓpterea q̃ cutē ingrossat ⁊ eā lenificat ⁊ ad labendum aptam efficit nisi flobothomādus multam sanguinis habuerit grossitiem. ¶Et oportet ne flobothomatus in se repellendo sit audax sʒ ꝫʒ ordinē nutriatꝰ: ⁊ cibū pimitus subtiliet. ¶Et similiter oportet ne post ipsaʒ exercitur: sed declinet ad hoc vt supinꝰ iaceat: neq̃ post eā balneo vtatur resolutionem faciente. ¶Cū aūt aliquis flobothomatꝰ ⁊ postea ipiꝰ brachium apostematur: ex altero brachio minuatur secundum q̃ tolerauerit. Et super ipsum emplastrū de cerusa ponatur. Et ex fortiter infrigidantibus in circuitu eius fiat cataplasma. ¶Cumq̃ aliquis eorum flobothomatur in quorū corpibꝰ superabūdantes exiftūt humores flobothomia fit cā ebullitiōis illoꝝ hūorū ⁊ eorum cursus ⁊ ipsorum permixtiōis: fit ergo frequēs flobothomia eis necessaria. ¶Sanguis quoq̃ melācolicꝰ facit vt frequēs minutio sit necessaria que in presenti quidem alleuiat: sed in senio peruenit inde ad malas egritudines ex quibus est apoplexia. ¶Amplius flobothomia multotiens commouet febres et multotiens ⁊ resoluit putrefactionem. ¶Omnis quoq̃ sanꝰ qui flobothomatur: illud quod in capitulo de potu diximus accipere debet. ¶Et debes scire q̃ venarum que flobothomātur alie sunt que sunt tm̄ vene ⁊ alie sunt q̃ sunt tantū arterie. ¶Arterie ꝟo minꝰ flobothomātur ꝓpter terrorē eiꝰ qd in eis existit de timore cursus sanguinis. ¶Et suarū quidē dispositionū minor ē qd ex ea ꝓuenit emborisma: ⁊ hoc q̃dē ē cū fixura fuerit vehemēter angusta. ¶Cū aūt fuerit securitas q̃ ex ea sanguis nō fluet maxie est iuuatiua i egritudinibꝰ ꝓprijs ꝓpter q̃s flobothamātꝰ. ¶Maiꝰ tm̄ iuuamētū qd ex minutiōe arterie ꝓuenit nō ē nisi cū i mēbro sibi vicino male sunt egritudines: quarū cā ē sanguis subtilis ⁊ calidꝰ. ¶Cūq̃ arteria flobothomabitꝰ q̃ ē ei vicina i qua nō erit timor: maximū affert iuuamētū. ¶Vene ꝑterea manus q̃ flobothomātur nō pulsatiles q̃dē sunt sex cephalica: nigra: et basilica: ⁊ funis brachij: ⁊ sceilem: ⁊ illa q̃ ꝓprio nomine ascellaris vocatꝰ: ⁊ ipsa q̃dē est ramus basilice: eis vero sanior omnibus est cephalica. ¶Opʒ aūt vt omnes tres supra iuncturā aperiantꝰ ⁊ non sub ea: neq̃ in ea: ideo vt egrediatur sanguis bene taliter vt saliat ⁊ vt sit securitas a nocumētis neruorum ⁊ arteriarū. ⁊ similiter cephalica. ¶Earum vero flobothomia que fit ꝫm longitudinem ad consolidandum est tardior: qm̄ ipe sunt cōiunctionales. In non cōiunctionalibus vero res est ad hoc diuersa. Et in sciatica q̃dē: et sceilē: ⁊ i alijs venis meliꝰ est vt ꝫʒ longitudinē flobotomētur. Et cū hoc opʒ in cephalica vt a capite musculi moueatꝰ ad locū lene: ⁊ dilatetꝰ flobotomꝰ: ⁊ flobotomꝰ flobotomū nō cōsequatꝰ: qm̄ faciet apa. ¶Plurimū aūt erroris q̃ euenit i minuēdo cephalicā nō ꝓuenit ex ꝑcussione vna lʒ sit magna: imo nō accidit nocumētū nisi ꝓpter iterationē ꝑcussionū. Et q̃ ex ipsius flobotomia plꝰ tardatꝰ: ē illa q̃ fit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

in longitudine cui⁹ q̇dē flobotbomi dilatādi sunt: si volūtas affue ritvt scdatio fiat. Cū aūt eā nō inueneris quere aliquē ramoꝝ ei⁹: q̇ sunt in siluestri aseid. ¶Et invena q̇dē nigra est timor ꝑpter neruū q̇ est sub ea. Et qn̄qꝫ ēt est inter duos neruos. Tibi igitur cauere debes vt ipaꝫ in lōgitudine flobotbomes: ꝛ ad inferiora. Et fortasse supa ea erit neru⁹ subtilis tēs⁹ sicut chorda ꝛ sic q̇dē oportebit vt hoc cognoscat. Et caueat ne ꝑcussio in eo cadat ꝛ ꝑueniat inde stupor ꝑseuerans. In eo autē cuius nerui sunt grossiores ramus iste est magis manifest⁹. Et error q̇dē in ipo est deterioris nocumēti quare cū error acciditꝛ neru⁹ ille ꝑcussus fuerit: nō ꝯsolides flobothomia: immo sup eā pone qȯ ipsi⁹ ꝓhibeat ꝯsolidationē. Et ei⁹ q̇dē medicamētū est sicut medicamētū vulneris neruoꝝ. Et nos iā locuti sum⁹ de ipso in libro quarto. Caue tibi p̄terea ne res infrigidās ad ipsum ꝑueniat quod sit. verbi gratia. sicut solatrum ꝛ sandalum: sed ipsum ꝛ totum corpus oleo calefacto frica. ¶Funis autē brachij melius est vt transuerse minuatur: nisi vtrinqꝫ fuerit flexuosa: qm̄ tūc in lōgitudine flobotomat. ¶Basilica q̇ꝫ magni est timoris: ꝑpterea ꝙ arteria cadit sub ea: ꝛ ꝙ nerui ꝛ musculi ēt sub ea cadūt. In ipam ergo flobothomādo tibi caue: qm̄ si ꝑcussio fuerit in arteria sanguis nō restringet: aut restringet difficulter. ¶Hoium q̇ꝫ sunt q̇dā quoꝝ basilice due associant arterie quaꝝ vna cū signata fuerit: estimabit ꝙ iā sit securitas ꝛ fortasse ꝑcutiet altera: hoc em̄ scire debes. Cūqꝫ ligaueris ſm plurimū rei accidet ibi inflatio qn̄qꝫ ex arteria qn̄qꝫ ex basilica. Sꝫ qualitercūqꝫ fuerit ligaturam soluere debes: ꝛ inflationē molliter inūgere: deinde ad ligādū redi. Et si inflatio reuersa fuerit: reitera. Qȯ si nō iuuerit q̇d erit i hoc si basilicā dimiseris ꝛ ad ramū q̇ ascellaris vocat redibis: q̄ q̇dē est q̄ sup domesticū aseid existit ad iferiora. Inflatio nāqꝫ errorē multotiēs efficit ꝛ ligatura sepe arterie pulsum q̇escere facit: ꝛ ipam eleuat ꝛ ponit ipam supmā: ꝛ existimat ꝙ sit vena ꝛ flobothomat. Cūqꝫ quālibet ligauer] venā ꝛ ex ligatura sup eā ꝑuenit qȯ sit sil'e lēti aut ciceri fac i ipa qȯ i basilica dixim⁹ ¶In basilica q̇ꝫ flobotomāda quāto pl⁹ ad brachiū descēderit: erit sani⁹. Flobotom⁹ p̄ter invenā ꝓcedere dꝫ ad diuersitatē ꝑtis arterie ¶In basilica quoqꝫ nō solū cōtingit error ex ꝑte arterie: sꝫ ēt musculus sub ea est ꝛ neru⁹ propter quos ēt prouenit error: hoc q̇dē iā tibi diximus. ¶Signum vo erroris in basilica ꝛ ꝙ arteria iam sit ꝑcussa est ꝙ sanguis egredit subtilis ruffus qui saliēdo manat ꝛ lenificatur cum eo tactus ꝛ ipsa sit inferior: tunc ergo succurre ei: ꝛ in vulneris orificio parum de pilis leporis pone cum pauco pulueris thuris ꝛ sanguis draconis ꝛ aloes myrrhe et pauco alcolcotar ꝛ alzegi. Et sup ipsam ex aqua frigida quantū poteris rora. Et sup locū ipsum flobotomatū ligaturā appone tenacē. Qȯ si tenuerit vsqꝫ ad tres dies non soluas. Et post ēt tres dies q̄to plus poteris tibi cauere debes. Et loco empl'm ex stipticis suppone. ¶Multi p̄terea

holum arteriā illā incidūt penit⁹ vt ipsa cōtrahat ꝛ caro desuꝑ eam
coopiat ꝛ teneat. ¶ Amplius pleriqꝫ hoim ꝓpter sanguis exitū mo-
riunt. Et qdā eoꝝ sunt q̄ moriunt ꝓpter fortitudinē doloris ligatu
re quā voluerūt ꝓpter fortitudinē ꝓhibitiōis flux⁹ sāguinis arterie
donec mēbrū factū est ꝑ mviā mortis. ¶ Et scias qꝫ curs⁹ sanguinis
qñqꝫ ꝓuenit ēt ex venis. ¶ Preterea scire debes qꝫ sanguis q̄ plīm de
cephalica euacuat est q̄ ex colloreo qđ est parū supra ipm ꝛ parū sub
ipo egredit ꝛ terminū ꝑtis epatis nō ꝑtrāsit ꝛ hyppocūdrioꝝ: ꝛ infe
riora nō taliter mūdificat vt inde sit cura. ¶ Nigre vo iudiciū inter
cephalicā ꝛ basilicā est mediū. Et basilica q̄dē euacuat qđ est a ꝑte su
minis ꝛ vētris inferi⁹. Funis vo brachij sil'r est cephalice. De sceilez
vo dicūt qꝫ q̄ dextra est dolorib⁹ epatis cōfert. Et q̄ sinistra dolorib⁹
splenis ꝛ qꝫ sanguis fluere dimittat donec ꝑ se stringat. ¶ Man⁹ q̄z
illi⁹ q̄ flobothomat i calidā aquā est ponēda: ne sanguis cito restrin
gat: vt facile egrediat si ei⁹ egressio debilis fuerit: sicut est in plurib⁹
eoꝝ q̄ ex sceilē minuunt. ¶ Et sceilē q̄dē flobothomia melior ē ea q̄ fit
in longitudine. ¶ Ascellaris aūt iudiciū est sicut iudicium basilice.
¶ Arteria vo man⁹ q̄ flobothomat est arteria q̄ inter pollicē existit
ꝛ indicē. Et eius q̄dē iuuamētū in antiquis dolorib⁹ epatis ꝛ diaphra
gmatis est mirabile. Et Gal'. q̄dē iā vidit hoc in somnis ꝑcipiebat ei
homini hāc facere flobothomiā causa doloris quē i epate habebat
q̄ eā fecit ꝛ san⁹ effect⁹ est. ¶ Plerūqꝫ ēt flebothomat alia arteria q̄
ad interiorem partem palme decliuior hac existit: cuius iuuamen-
tum est propinquum iuuamento istius. ¶ Qui autem venam ma-
nus flebothomare voluerit ꝛ non potuerit: non erret in ligando eaz
fortiter cum inuolutione ꝛ iterationem faciēdo sed vna die aut duo
bus dimittat. Uerumtamen si percussionem reiterare necessarium
fuerit: prima percussione se remoueat ꝛ non ab ea descendat. ¶ Liga
tura vero preterea fortis apostema affert. Et infrigidatio panni et
ipsius humectatio ex aqua ros. aut aqua infrigidata est bona ꝛ con
ueniens. Oportet etiam ne ligatura cutem de suo loco ante flobo-
thomiam aut post eam remoueat. Et corporibus quidem macris li
gature fortitudo est causa euacuandi venas ꝛ retinendi sanguinem
ex eis. In crassis aūt corporibus ꝓpter latitudinē vene nō apparēt
nisi cōstringant. ¶ Minutoꝝ preterea sunt quidā qui ingeniātur
qualiter dolor regat stupefaciēdo manuz cōstrictiōe brachij ꝛ dimis
sione hore vnius. Et sunt q̄dam qui flobothomum oleo inungunt.
Sed hoc totum sicut iam diximus dolorem lenit ꝛ consolidationē
retardat. Et si vene quidem quas in manu nominauimus non
apparuerint sed apparuerint ipsarum rami: prematur manus di-
gito protrahendo inferius. Et si sanguis cito ad seipsum reuersus
fuerit cū digit⁹ remouet ꝛ intumuerit: flobothomet. Et si nō: minuat
¶ Cūqꝫ lauādi affuerit volūtas: cutis trahat iōvt ꝑcussio cooperia
tur ꝛ fiat ablutio; deinde ipa ad suū sitū reducat. Pan⁹ quoqꝫ eminē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tiā bñs rectificet q̄ est melior cū pilā bꝫ ⁊ desup ligetur. ¶ Cum autē in orificio ꝑcussionis adeps egreditur molliter interius reducenda erit ⁊ non erit incidēda. Et in horum quidē secundatione non est fiducia habēda sine ꝑcussione. Et hoc q̄dē in fine capituli vehemēter ꝑscrutabimur: nā sermo iste accidētaliter hic igressus est. ¶ Amplius scire debes ꝙ sanguinis retētio ⁊ ꝑcussionis ligatio: terminatā habēt horā: lꝫ sint diuersa. Nam quidam sunt qui tolerare possunt et si febricitantes essent: vt quinqꝫ aut sex sanguinis libre auferant. Sunt ⁊ alij qui non possunt tolerare ipsis etiam sanis vt vna sanguis libra auferatur. ¶ Uerumtamen tres in hoc considerande sunt dispositiones. ¶ Una est leuitas corporis: ⁊ ipsius laxitas. ¶ Et alia est color sanguinis: nam in hoc etiam multotiens accidit error: quoniaꝫ in principio sui egreditur subtilis ⁊ albus: quare cū replōnis ibi affuerit significatio ⁊ oportuerit te flobothomiā facere: nō decipiaris ꝓpter hoc: nā calor sanguinis in eis repletiōis signa hñt ꝑmiscet qn̄qꝫ sꝫ tñ inde nō est curādū. In eisquoqꝫ q̄ apata hñt color sanguinis errorē facit qm̄ apa sanguinē ad seipsum trahit. ¶ Et tertia est pulsus a quo recedere nō debes. ¶ Cū ergo ꝯtrā fierit pulchritudo coloris: aut mutaṫ color sanguinis: aut mutabiṫ pulsus ⁊ ꝓprie ad debilitatē retine. Et similiter si aduenerit oscitatiōis accidēs: aut alicū: aut singultus: aut nausee: aut si cito mutabitur color: aut pulchritudo innitere pulsui. ¶ Qui vero magis ꝑparati sunt ad hoc vt sincopis eis velociter accidat: sunt illi qui calidarū existunt complexionum: macri: laxa habētes corpora. Et qui sunt ꝑparati ad hoc vt istud eis eueniat tarde: sunt corpora habētes tēperata: ⁊ carnes duras. ¶ Oportet ꝑterea vt minutor flobothomos habeat multos: quorum quidam sint pilum habētes: ⁊ quidaꝫ pilo carētes. ¶ Et pilū quidē habētes sunt cōuenietiores venis labētibus sicut guidē. Et vt habeat glomerē ex cuculo aut serico. Et instrumētū vomituū ex ligno aut pēna. Et vt s. cū teneat pilos leporis: ⁊ medicamētū ex aloe ⁊ thure: ⁊ folliculū musci ⁊ diamuscatū: ⁊ trocissos de musco. Ideo vt si sincopis acciderit q̄ est vna ex rebus q̄ ex minutiōe timeṫ: ⁊ fortasse habēs hoc nō vomuerit: succurrat: ⁊ glomerē in os eius mittat: ⁊ ipꝫ cū istrumēto vomere faciat: ⁊ folliculū ei ad olfaciēdū tribuat: ⁊ faciat ipꝫ traijcere aliq̄d ex electuario diamuscato: ⁊ ex trocisciseius ꝓpterea vt eius virtus viuificeṫ. Et si accidat vt ex arteria sanguis egrediaṫ: succurrat: ⁊ repleat vulnus pilis leporis: ⁊ cū medicamine ex aloe ipso retineat. ¶ Sincopis vero raro accidit in sanguine egredicte. Immo s̄m plurimum non accidit nisi post retentionē: nisi superfluus fuerit sanguinis exitus: lꝫ in febribus sinochis non curemus si vsqꝫ ad sincopim perueniat: ⁊ in principio apoplexie: ⁊ in squinantijs: ⁊ in magnis apostematibus pernitiosis: ⁊ fortibus doloribus: hoc tamen facere debemus nisi cum virtus fuerit fortis. ¶ Et iam quidem accidit nobis vt in venis manus sermonē amplificaremus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

secundum aliorum sententias et obliuisceremur venis pedis et alijs ve
nis: nos ergo in eis sermonē nostrū ꝯtinuare opꝫ. ¶ Dicemus ergo
ꝙ ex venis pedis est sciatica q̄ flobothomatur a parte siluestri alca
bi: aut sub eo: aut supra ipsum. Et ligatur illō qō est supra ipsum a
summitate coxe vsqꝫ ad cabi: et inuoluit fascia fortiter aut instita. Et
melius quidē est vt añ balneetur in aqua calida et vt ipsa in longitu
dine flobothomet. Qō si ipa fuerit occulta: aliq̄s suoꝝ ramoꝝ flobo
thomet qui inter minimū et scðm digitū ab eo existit. ¶ Et iuuamē
tū q̄dē in flobothomia sciatice est magnū in dolore scie. Et silr in po
dagra. Et in varice. Et in elephātia. Sꝫ sciatice scðatio est difficilis
¶ Et ex eis est saphena q̄ est sup ꝑtē domesticā alcabi et ē manifestior
sciatica. Et ipsa q̄dē flobothomat ꝑpterea vt euacuet sanguis ex
mēbris que sunt sub epate: et vt sanguis a ꝑtib⁹ suꝑiorib⁹ ad inferio
res declinetur: q̄re mēstrua vehemēter ꝑuocat: et emorroydaꝝ orifi
ci aaperit. Et rō q̄dē facit oportere vt sciatica et saphena similis exi
stāt iuuamēti: sꝫ exꝑimētū facit vt oꝑatio sciatice plurimū conueniat
dolori scie: sicut si hoc esset debitū. ¶ Et saphene q̄dē flobothomia
melior est q̄ fit trāsuerse latitudini attinēs. ¶ Et ex eis ē vena curua
ture q̄ flobothomat sub genu poplitis: q̄ tm̄ efficit q̄tū et saphena.
Sꝫ est fortior saphena i ꝑuocatiōe mēstruoꝝ: et i dolorib⁹ ani: et emor
roydib⁹. ¶ Et ex eis est vena q̄ est post alaurcob q̄ est q̄si ramus saphe
ne: et oꝑatur quātum ipsa. ¶ Et ad signum quidē venaꝝ pedis flobo
thomia cōfert egritudinib⁹ q̄ fiūt ex materijs ad caput declinātib⁹
et egritudinib⁹ melācolie. Et ipa q̄dē magis debilitat ꝟtutē q̄ꝫ flobo
thomia venaꝝ man⁹. ¶ Inuenis aūt q̄ flobothomant et sunt i ꝑte ca
pitis excepta quidē est vt trāsuerse flobothomētur. Et eaꝝ q̄dē q̄dā
sunt q̄ sunt vene: et q̄dā q̄ sunt arterie. ¶ Vene ergo sūt sicut vena frō
tis q̄ inter duo existit suꝑcilia. ¶ Et ipius q̄dē flobothomia cōfert
grauitati capitis: et ꝑprie illi q̄ est in posteriore ꝑte capitis et grauita
ti oculoꝝ et stupori: et dolori capitis et dolori capitis ꝑseuerāti antiquo
¶ Et vena que super caput flobothomatur propter emigraneam et
vlcera capitis. ¶ Et due vene temporum que flexuose incedunt. Et
due vene que sunt in angulis oculorum lachrymalibus. Et f̄m pluri
rimum non apparēt nisi ꝑ cōstrictionē suffocāt ē. Et in ipsis q̄dē flo
bothomus nō est ꝑfundād⁹: qꝛ fortasse fiēt fistule ex ꝑcussione ossis
et ex eis nō egredit sāguis nisi pauc⁹. ¶ Iuuamētū ꝟo flobothomie
ipsaꝝ duaꝝ existit in dolore capitis: et i dolore emigraneo. et optalmia
antiqua. et lachrymis: et pāno: et scabiei palpebraꝝ: et eaꝝ bothor et no
ctilopis. ¶ Et tres vene parue quarum locus est post illum vbi extre
mitas auris tangit cum peruenit ad capillos. Et vna quidem ha
rum trium est magis manifesta que flobothomatur in principio
aque et cum caput stomachi recipit fumum. Et propter hoc confe
runt vlceribus aurium et colli et posteriorum capitis. Et Gal'. q̄dē ne
gat qō quidam dicunt ꝙ due vene q̄ sunt post aures flobothomant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vt qui filios gignũt ipsos nõ gignant. ¶ Et ex venis istis sunt gul
dem: q̃ sunt due. Et minuunt in principio lepre: et fortis squinantie
et coangustatione anhelitus: et asmate acuto: et raucedine vocis: et
in habente apostema in pulmone: et disnia que est ex multo sangui
ne calido: et egritudinibus splenis et laterũ. Et opz vt diximꝰ ante:
vt flobothomo pilum hñte minuant. ¶ Modꝰ vero ligãdi eas est
ꝙ opz trahere caput ad ꝯtrariũ partis flobothomie vt vena exten
dẽdo fiat sicut chorda: et ꝯsideret que ps sit magis declinãs: et fiat
flobothomia ex cõtrario partis illiꝰ. ¶ Opz pterea vt eius flobo-
thomia fiat in latitudine: et nõ in lõgitudine: et sicut fit in saphena
et sciatica. Et cũ hoc toto opz vt ipsius flobothomia cadat in lon-
gitudine. ¶ Et ex eis est vena q̃ est in lepore: cuius flobothomie lo
cus est ipsius extremitas q̃ digito pressa in duo partit: vbi quidem
fit flobothomia: si sanguis qui inde egredit est paucus. Et ipsius
q̃dẽ flobothomia ꝯfert calips: et turbationi oculorũ et emorroydi-
bus: et botor que in naribus nascuntur: et pruritui qui fit in eis.
Ueruntamen plerũqꝫ accidit ex eo coloris rubedo perseuerans que
similatur sabaf et corrũpit faciem: et est ipsius impedimentũ maiꝰ
suo iuuamento. ¶ Et vene quidẽ que sunt sub alese a parte nocre:
quarum flobothomia cõfert egritudini oculorũ antique que est ex
sanguine subtili et antiquis capitis doloribus. ¶ Et ex eis sunt ve
ne que sunt in labijs et sunt quattuor: et super vnũquodqꝫ eoꝝ exi-
stit par que cõferunt vlceribꝰ oris et alcola et doloribꝰ gingiuarũ et
earuꝫ apatibus et ipaꝝ laxitati et vlceribꝰ et fistulis et fixuris q̃ sunt
in eis. ¶ Et ex eis est vena que est sub lingua sup occultũ menti que
minuit in squinantijs et apatibus duarũ amigdalarũ. ¶ Et ex eis
vene que sunt sub lingua et exñtes sup ipam linguã. ¶ Et minuun
tur ꝑpter lingue grauitatẽ q̃ est ex sanguie que q̃deꝫ in lõgitudine
sunt minuẽde: qꝛ sanguinẽ cõstringere q̃ fluxit ex flobothomia in
latitudine facta est difficile. ¶ Et ex eis est vena alãfuta q̃ inter mẽ
tum et labiũ est inferiꝰ q̃ flobothomat propter oris fetorẽ. ¶ Et ex
eis est vena furcule q̃ flobothomat i medicationinꝰ oris stomachi.
¶ Ex arterijs vo q̃ sunt in capite est arteria tpis q̃ qñqꝫ flobotho-
mat: qñqꝫ incidit: et qñqꝫ extrahit: et qñqꝫ adurit. Et hoc fit ꝑpter-
ea vt acuti rheumatismi: et subtiles ꝯstringant q̃ ad oculos descen
dũt: et ꝑpter ãplificationis ꝑncipiuꝫ. ¶ Et due arterie q̃ sunt post
aures q̃ flobothomant ꝑpter species obtalmie: et ꝑncipiũ aque: et
pãnũ: et noctilopas: et ãtiquũ dolorẽ capitis. ¶ In earũ tñ flobotho
mia semꝑ existit timor: et cũ hoc tardat consolidatio. ¶ Gal. quoqꝫ
dixit ꝙ cuiusdam in gula vulnerati arteriam percussio parumper
tegit ex qua magna sanguinis pars manauit. Sꝫ Gal. ei subuenit
cũ medicamento thuris et aloes et sanguinis draconis et myrrhe:
et restrictus fuit sanguis et dolor antiquus quem in exteriore par-
te coxe posterius consueuerat habere recessit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et ex venis que in corpore flobothomant: sunt due vene super ventrem quarum vna super epar consistit: et altera super splenem est posita. Et flobothomatur dextra in hydropisi. Et sinistra i egritudinibus splenis. ¶ Scito preterea quod flobothomia duas habet horas horam electam: et horam necessariam. ¶ Hora vero electa est eius que est in lumine diei: et post digestionis complementum et superfluitatum expulsionem. ¶ Et hora necessaria est hora que fieri oportet et que tardari non potest: et in qua res prohibitoria non attēditur. ¶ Scias etiam quod flobothomus obtusus est magno impedimento quoniam errat et nō sequitur scz qd debet: et apostemare facit et dolere. ¶ Cū ergo flobothomo operaberis non manu pmēdo impellas sed suauiter blandiēdo. Et etiam furtim agas vt flobothomi extremitas ad interiora vene perueniat: quoniam si illud duriter feceris sepe caput flobothomi intus in vena occulta rumpet fractura et facit vt vena refugiat et non vulnerabit venam. Et si perfidiose institeris vt cum eo flobothomes: augmentabis malitiaz. Quapropter experiri debes qualiter flobothomus ingrediatur cutem anteq̄ cum eo flobothomes et cum percussionem secundare volueris si tibi necessarium fuerit. ¶ Tibi preterea cauere debes ne venam impellas et sanguinē infles: qm̄ tunc lapsus et remotio min⁹ erūt. ¶ Cūq̄ vena tibi rebellauerit vel occultauerit et ipi⁹ repletio sub ligatura nō apparuerit: solue ipsam et multotiēs liga et iniunge eam: q̄ cōprimēdo descēde et ascende donec eam manifestare et apparere facias. ¶ Et hec q̄dem experieris cum duobus digitis vnūquēq̄ locorum tangēs in quibus scis venam extendi. Et quādoq̄ tangens vtrisq̄: etiā quandoq̄ vno ipsorum et cum altero facies sanguinem incedere donec altero cadēte ipsius senties sanguinis accessionē cum ad ipsum perducitur sanguis et eius recessionē cum dimittitur. ¶ Et scito quod caput flobothomi habet spacium in quo penetrat: qd tamē nō est lōgum ne ad arteriaz aut neruum penetret. Et ipsum quidē plurimū impellere debes cū vena fuerit magis subtilis. ¶ Opz aūt vt flobothomi apprehensio fiat pollice et impudico: et dimittatur index ad palpandū. Et vt in medio ferri fiat apprehēso pollice. Et non apprehendatur superius: qm̄ non bene tenebitur: immo erit vacillās ¶ Cumq̄ vena remouendo se ad partem vnam mutabitur: oppones ei ligaturā et stricturam ecōtrario partis illius. Et cum remouēdo se ad duas partes equaliter mutabitur nō debebis eam in longitudine flobothomare. ¶ Et scito quod opz strictio et compressio sint sm quātitatem dispōnis cutis in duritie sui et grossitie et in multitudine carnis et abūdātia. Et opz vt etiā ligatura sit ppinqua. ¶ Cūq̄ ligatura venā occultauerit: fac signū super eā. Et caue tibi ne a signi rectitudine remoueat cum ligaturā facies: et cū hoc toto ipelle flobothomū. Cū autē vene declinatio et ipsi⁹ eleuatio tibi rebelles extiterint: scinde locū q̄ est super eam in corporib⁹ macris pprie et cuz

vncino operare. ¶ Casus preterea ligationis ꝛ cõstrictiõis in iun-ctura ꝓhibet venaꝝ impletionẽ. ¶ Cũqꝫ volueris lauare digito tuo tẽde cutẽ vt a rectitudine remoueatur foraminis: deinde laua ꝛ exic ca ꝛ pone pannũ eminentiã habentẽ ꝛ dimitte cutẽ vt ad locũ suuꝫ redeat. ¶ Et scito ꝙ ꝗ multũ sudat causa repletionis est flobotho-mia indigens. ¶ Et multotiẽs etiã habenti febrẽ ꝛ habenti dolo-rem capitis qui ex cõsilio flobothomia esset medicand⁹ superuenit fluxus ventris naturaliter ꝗ flobothomiã excusat.

¶ De ventosis. Cap. 21.

Ventose cutis partẽ magis mũdificãt ꝙ̃ flobothomia. Et pl⁹ extrahũt sanguinẽ subtilẽ ꝙ̃ grossum. ¶ Et ipsaꝝ quidẽ iuua mentũ in corporibus compositis grossis ꝛ crassis ꝛ grossum habẽ-tibus sanguinẽ est paruũ: q̄m ex istis nõ extrahunt sanguinẽ: neqꝫ extrahũt sicut opꝫ immo ꝗ ex eo vehemẽter est subtilis ꝛ cũ difficul-tate: ꝛ in membro ventosato debililitatem efficiunt.

¶ Quidã aut precipiũt vt ventose in principio mensis non appo-nantur: q̄m humores nõdum amoti fuerũt: neqꝫ ebulierũt: neqꝫ in fine mensis: q̄m humores tũc sunt minuti. Sed in medio mensis: cũ humores sunt ebullientes: ꝛ in sui augmento luminis in corpore lu ne augmentũ sequentes ꝛ augmentat cerebruꝫ in craneis: ꝛ aqua in fluminib⁹ accessionẽ ꝛ recessionẽ habentib⁹. ¶ Ex suis vero ho-ris in die melior est hora secũda ꝛ tertia. ¶ Et opꝫ quidem vt a ven tosis sibi quilibet caueat post balneũ: nisi cuius sanguis fuerit gro sus: quoniã ipse sepius balneari debet ꝛ vna hora morari: ꝛ postea ventosas apponere. ¶ Plurimi aũt hominũ abhorrent vẽtosas in anteriorib⁹ capitis apponere: ꝛ reperiunt in hoc sensum ꝛ intelle-ctum impediri. ¶ Et ventose quidem super nocram que est in collo posite nigre vicarie existunt: ꝛ conferunt superciliorꝝ grauitati: ꝛ al leuiãt palpebras ꝛ cõferunt scabiei oculoꝝ ꝛ fetori oris. Et super alchbeel vicẽ tenent basilice: ꝛ conferunt dolorib⁹ humerorũ ꝛ gule. Et super alchada posterius sunt vicarie cephalice: ꝛ cõferũt tremo ri capitis ꝛ mẽbris que sunt in capite sicut facies ꝛ dentes et mole et aures et oculi et gula et nasus. ¶ Ventose autẽ que nocre super-ponuntur obliuionẽ hereditare faciunt veraciter sicut quidam di-xerunt: q̄m posterior pars capitis est locus cõseruatiõis quem ven tose debilitant. ¶ Alchbeelie vero debilitãt os stomachi. ¶ Et ꝓpter alchadam quidẽ q̄nqꝫ accidit capitis tremor parumper: ita ꝙ mu tem⁹ nos a nocra ꝛ ab alchbeel parũper ascendam⁹: nisi cũ fuerint ne cessarie ꝓpter fluxũ sanguinis ex tussi: q̄m tunc cũ eis est descẽdẽdũ ꝛ nõ ascendẽdũ. ¶ Et he quidẽ ventose que alchbeel superponũtur ꝛ inter duas spatulas conferunt egritudinib⁹ sanguineis: et spasmo sanguineo: ꝛ asmati sanguineo sed stomachuꝫ debilitant ꝛ cordis tremorem generãt. ¶ Et ventose quidem q̃ cruribus superponun-tur sunt minutiõi ꝓpinque: ꝛ mundificãt sanguinẽ: ꝛ ꝓuocant mẽ-

strua. ¶ Et ei quidem que ex mulieribus alba existit et laxa sanguinem habens subtilem ventose in cruribus posite sunt meliores q̃ flobotomia q̃ fit in saphena. ¶ Quidam preterea dixerūt q̄ ventose sup occiput posite et summitatē capitis conferūt amētie et scotomie et tardāt canos queadmodū dixerūt. ¶ In hoc vero cōsideratio est habēda. Nā istud in his operatur corporib⁹ et non in alijs: qm̄ plurimis corporū festinare faciūt canos: et impediūt intellectū: et cōferūt egritudinibus oculi. Et hec quidē est maior eax vtilitas qm̄ cōferūt eox scabiei: et bothor: et almuseragi et egressioni vuee. Sz intellectū impediūt et faciūt hereditare stupiditatē: et obliuionē: et malitiā cogitationū: et egritudines pmanētes: et nocēt aquā in oculo habentibus. Sed fortasse si hora se presentauerit qua illud fieri debet non impediunt. ¶ Uentose aūt sub mēto posite prosunt dentibus repletis: et faciei et gutturi: et mundāt caput et mandibulas. ¶ Et ventose rhenib⁹ supposite cōferūt apostematibus coxarū: et earū scabiei: et bothor: et podagre: et emorroydib⁹: et elephātie et vētositatib⁹ vesice: et pruritui dorsi. ¶ Cunq̄ vētose iste fuerint cū igne siue sint cū scalpellatione siue absq̄ ea iuuabūt etiā in hoc. ¶ Sed ille quidē q̃ sunt cū scalpellatione sunt fortiores preterq̄ in ventositate. Nā q̃ sine scapellatione sunt in remouēdo ventositates frigidas et vt radicitus euellantur hic et vbiq̄ sunt fortiores. ¶ Uētose preterea in anteriori parte coxax testiculox apostematib⁹ cōferūt et vulnerib⁹ coxax et crurū. ¶ Et ventose in posteriori parte coxax superposite prosunt apatib⁹ et exituris q̃ in natibus fiūt. ¶ Et ventose posite sub poplite cōferunt pulsatiōi poplitis q̃ ex calidis generatur humorib⁹ et exituris malis et vlcerib⁹ putridis in crure et pede. ¶ Et ventose super duas alcabi cōferūt phibitioni instrumētore et sciatice et podagre.

¶ Uentose aūt sine scarificatiōe qn̄q̄ ponūtur propterea vt materia a parte sui mot⁹ trahat: sicut cū mamillis superponūtur ideo vt cursus sanguinis mēstrui retineat. Et qn̄q̄ querūt vt apa pfundū ad exteriora trahat: ideo vt medicamētū ad ipm perueniat. Et qn̄q̄ requirūtur ppterea vt apa ad aliud mutetur mēbrū qđ ignobilius in vicinitate existit. Et quādoq̄ requirūtur ppter ea vt mēbrū calefiat et sanguis ad ipm trahat: et ipsius resoluātur ventositates. Et qn̄q̄ requirūtur ppterea vt mēbrū ad suū naturalē locū reducatur a quo remotū fuit sicut fit in ruptura inguinis. Et qn̄q̄ requiruntur iō vt dolor sedetur sicut cū supponunt vmbilico in dolore colice vehemēter cogēte: et in ventositatibus vētris: et in doloribus matricis q̃ accidūt apđ motū mēstruox et pprie i adolescētib⁹: et sup laxitatē ptis exterioris coxe: sicut fit i sciatica et cū timet ossis exitus a iūctura: et iter duas āchas psunt duab⁹ anchis: et duab⁹ ptib⁹ iterorib⁹ coxax et emorroydib⁹ et hn̄ti rupturā iguinis et podagrici. ¶ Uētose q̃ sup nates posite a toto corpe trahūt vt a capite. Et cū

ferũt i testinis & mẽstruoꝝ sanãt corruptionẽ: & alleuiat̃ p eas corp⁹
¶ Et dicemus quidem ꝙ in ventosis cũ scarificatione tria existunt
iuuamenta. Primũ eoꝝ est euacuationis ex ipso mẽbro. Et secũdũ
est repositionis substantie spiritus ne euacuationẽ humoris q̃ edu
citur sequendo euacuetur. Et tertium est q̃m non curat vt ex prin
cipalibus membris fiat euacuatio. Scarificatio vero profunda est
vt ex profundo trahatur. ¶ Locus preterea vbi ventosa adheret
quandoq; apostemat̃ & fit difficile ad ipsam remouendã. Pannus
ergo aut spõgia in aqua tepida infusa que caliditati attineat: su
matur & cum ea in circuitu fiat embroca. Et hoc quidem frequẽter
contingit cũ super mãmillarũ partes ventosas ponimus vt sangui
nis menstruoꝝ fluxus & ex naribus arceatur: quãobrẽ super ipsas
mãmillas eas ponere nõ debem⁹. ¶ Cũq; loc⁹ vẽtose inunget̃: ꝓpe
ipsam suspẽde & nõ tardes: sz ad scarificandum festina. Sitq; prla
positio leuis & cito remoueat̃ ipsa. Deinde ſm ordinẽ tardet̃ ipsius
remotio & tolerantia. Et opz quidẽ vt ventosatus & post vnã horã
cibetur. ¶ Infans preterea in tertio anno ventoset̃ post transactis
duobus annis; quoniã prorsus non debet ventosari cum est vnius
anni. ¶ In ventosis quoq; fit securitas ne materie ad inferiora de
scendant. ¶ Et colericus quidem ventosatus post ventosas come
dere debet grana mali granati & ipsoꝝ succũ scariolaꝝ cũ zuccaro
aut lactucas cum aceto. ¶ De sanguisugis. Ca. 22.

Indi dixerunt ꝙ in quarundaz sanguisugarũ natura existit
venenositas. ¶ Ab eis igitur cauendũ est que sunt ex genere
magna habentium capita: & quarum colores sunt antimoniales et
nigre: aut quarum color est viridis: aut que sunt lanuginem habẽ
tes & similes mezameiz: & super quas existunt fila coloris azuli: & qua
rum color similatur madion. In omnibus enim istis existit veneno
sitas. Et proueniunt ex eis apostemata & sincopis: & sanguinis flu
xus & febris & laxitas: & vlcera mala. Eas quoq; non accipias ex aq̃s
malis in quibus limus aluei est niger & cenosus & motus statim tur
bat aquam & fetet: sz illas elige que in aquis colliguntur cocbalib⁹
tolubiatu: & in quibus morantur rane. Neq; attendas illud quod
quidã dicunt ꝙ si sint in aquis vbi morãtur rane sunt male. Sitq;
earũ color similis rei super quã existit viriditas. Et tendantur su
per eas fila duo colorẽ arsenici habẽtia. Et ruffe rotũde q̃ sunt co
loris epatis. Et ille q̃ similãtur parue locuste & q̃ caude muris siles
existũt & minute parua habẽtes capita: oẽs iste eligẽde sunt. Et nul
las magis eligas q̃ꝫ habẽtes vẽtres rubeos: & dorsuz viride: & ꝓcipue
si ex aq̃s fuerint currẽtibus. ¶ Extractio ꝑterea sanguis a sangui
sugis facta profundior est extractione q̃ fit cuz ventosis. ¶ Et ipse
quidem anteq̃ꝫ ponantur quasi per vnã diẽ colligende sunt. Et cõ
strictione faciendũ est vt euomãt donec qd in earũ existit vẽtrib⁹
egrediatur si hoc fieri poterit. Et ipsis parum sanguis agni aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

alterius rei proiciatur vt inde nutriant anteq̃ ponant: deinde sumatur et eas viscositas et sordities cū aliquo qd̄ sit vt spōgia mundent. ¶ Locus preterea vbi sunt aponēde cū baurac lauet: et fricatiōe rubificet: posteaq̃ voluntas apponēdi sanguisugas affuerit in aquā proiciant dulcē et emūdent: deinde apponant. ¶ Ex eo aūt qd̄ eas efficit voluntarias ad se suspendendū est vt loc⁹ luto liniat aut sanguie ¶ Cūq̃ he fuerint plene et eas proicere volueris: pulueriza sup eas parum salis aut cineris aut baurac aut sete cōbuste aut lini aut spongie cōbuste aut lane: cōbuste et cadēt. ¶ Et meli⁹ quidē est vt postq̃ cadūt loc⁹ ventosa fugat: et ex sanguine loci parūper accipiatur vt morsure ipsarum malitia remoueat. ¶ Qd̄ si sanguis non constringetur: galle cōbuste aut calx aut cinis aut tegula cōbusta et subtiliter puluerizata superponatur: aut aliqua ab istis ex eis q̄ sanguinē ꝯstringunt. Et hoc q̄dē opꝫ vt sint apud eū pparata q̄ sanguisugas apponit cū ipse se suspendāt. ¶ Appositio preterea sanguisugaꝝ ꝯfert egritudinib⁹ succutaneis: sicut sabaf et alcubereis silib⁹.

¶ De retentione eorum que euacuantur. Ca. 23.

Ea que euacuantur retinentur: aut ppter materie inclinationem absq̃ alia euacuatione. Aut ppter inclinationē cum alia euacuatione. Aut pptera q̄ ipsamet euacuatio iuuat: aut medicinis infrigidantibus aut stipticis: aut viscosis: aut adurentib⁹: aut strictura. ¶ Et retētio quidē euacuationis ppter attractionē sine alia euacuatione est sicut appositio ventosaꝝ sup mammillas facta ad hoc vt sanguis fluxus ex matrice phibeat. Sꝫ melior attractio est cū qua existit sedatio doloris illi⁹ a quo trahit. ¶ Et ea quidē q̄ fit ppter attractionē q̄ est cū euacuatione est sicut flobotbomia basilice facta ppter hoc aut retētio vomitus fluxui vētris: aut fluxus ventris vomitui: aut vtrorūq̃ retētio puocatione sudoris. Et euacuationib⁹ q̄dē iuuamentū est sicut stomachi et intestinoꝝ mundificatio ab humoribus viscosis malis labere facientib⁹ cū picra. Et sicut studiū qd̄ adhibet ad os stomachi mūdificādū vomitu ppter incisionē materie vomit⁹ māsiue. ¶ Et medicine q̄dē infrigidātes liq̄de cōgelāt et orificia ꝯstringūt et coāgulāt. ¶ Et stiptice quidem medicine materiā coarctāt et cānales cōstringūt. ¶ Et viscose quidē medicine opilatiōes in cānaliū orificijs efficiūt: q̄ si fuerit acute plus operabunt illd̄. Et adurētes quidē cortices efficiūt vt super cānalis orificiū maneāt et ipsum claudāt et cōfirmēt: sꝫ tñ earuꝫ impedimētū timet. Et hoc est qm̄ possibile est vt cortex rūpat et eradicet et amplificatio foraminis augmentet. ¶ Et ex adurentib⁹ q̄dem sunt q̄dā in q̄bus existit stipticitas sicut attramentū: et quedā in q̄b⁹ nō: sicut calx nō extincta. Et adurentes q̄dē stiptice sunt necessarie: vbi volūtas ē vt cortex sit fixus. Et alie sunt necessarie vbi volūtas est vt cortex cadat. Et ei⁹ q̄dem q̄ fit strictura: alia est cū clausura foraminis et coartatione ad hoc vt ipsius ptes in vnū cōducant

sicut cōstringit illud qđ est supra cubitū cū flobothomator in basilica errās pcutit arteriā. Et alia est que fit opilatiōe orificij vulneris ꝛ clausure vie euacuati sicut pilos leporis in vulnus ponimus. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ si sanguinis cursus ex apertiōe orificioꝝ venaꝝ fuerit: stipticis medicabit vt orificia venaꝝ ꝯstringant. Et si ex ruptura fuerit: stipticis glutinosis sicut terra sigillata. Et si ex corrosione fuerit eo ꝙ carnē nasci facit: cū eo qđ corrosionem abstergit.

¶ De sanationibus opilationum. Ca. 24.

Opilationes aūt sunt ex humoribus grossis: aut viscosis: āt multis. ¶ Et multoꝝ ꝗdem humoꝝ quādo cū eis alia nō fuerit cā malitia remouebitur extractione ipsoꝝ flobothomia: aut vētris fluxu facta. ¶ Et si grossi fuerint: indigebunt eis q̄ resoluant. ¶ Et si fuerint viscosi: ꝛ maxime si fuerint: subtiles erunt eis necessaria ea q̄ incidāt. ¶ Et tu quidē iā sciuisti differentiā inter grossum ꝛ viscosuꝫ. Et ꝙ est sicut differentia inter glutē liquidum ꝛ lutū Et grosso quidē resolutiuū est necessariū: ideo vt ipsum attenuet: ꝛ eius expulsio fiat facilis. Et viscoso incisiuum est necessarium ideo vt inter ipsum ꝛ id cui adhesit penetret: ꝛ inter ea separationē faciat ꝛ vt ipsum in parua secet frusta: quoniā viscosuꝫ oppilat ꝓpter ea: q꞉ adheret: ꝛ ꝓpter partium suarū cōtinuationē. ¶ Opꝫ autem vt in resolutione grossi a duab⁹ cōtrarijs caueat reb⁹: quarū vna est resolutio debilis q̄ in raritate materiei augmentū efficit: ipsius locū augmentat ita ꝙ ad resolutionē nō ꝑueniet: quare oppilationem augmentat. Et altera est resolutio fortissima qua eius subtile fit vapor ꝛ spissum ipsius fit lapis. ¶ Cum ergo resolutio fortis ē necessaria iuuetur lenificante ꝛ subtili cuꝫ materia in q̄ nō sit grossities: sꝫ sit in ea calor temperatus qui iuuet in resoluēdo totum illud qđ est oppilatum. ¶ Et ex oppilationibus ꝗdem peiores sunt oppilationes venarū. Et deteriores eis sunt ille q̄ sunt in arterijs. Et adhuc peiores sunt ille q̄ in membris existunt principalibus. ¶ Ergo cum in apertiuis stipticitas ꝛ subtilitas coniungent: erit melius: quoniam stipticitas remouebit a membro subtiliatiui grauamen.

¶ De medicationibus apostematum. Ca. 25.

Apostematum quedam sunt calida: quedaꝫ sunt frigida fluxa: ꝛ quedam sunt frigida dura. Et ea iam diximus.
¶ Et ipsoruꝫ quidem cause: aut sunt primitiue: aut antecedentes ¶ Et antecedentes quidē sunt sicut repletio. ¶ Et primitiue sunt sicut casus: aut percussio: aut morsus. ¶ Quedā vero que sunt ex causis primitiuis: quandoqꝫ cuꝫ corporis resolutiōe se representāt Et quandoqꝫ eueniūt cū equalitate humorum. ¶ Et ea quidem q̄ sunt ꝓpter causas antecedentes aut primitiuas cū repletione corporis representata. Aut sunt in membris que principalibus sunt vicina sicut euacuantia. Aut non sunt. Et si non sunt nullo modo ali

quid ex resoluẽtib⁹ est eis applicandũ in principio. Immo mẽbrum expellẽs est meliorandũ: si ibi fuerit membrũ expellẽs: aut totũ corpus melioret: si nõ fuerit ibi membrũ singulare quatenus ad ea pueniat q̃cquid refrenat: ⁊ ad diuersuz trahit ⁊ stipticũ efficit. Et tñ cũ diuersitate ilil⁹ mẽbri fit attractio ad illð qð in alio latere diuerso est positũ ꝑpter exercitiũ ipsius: aut ꝑpter rẽ põderosaz sup ipsum delataz nam multotiens a manu apostemosa trahit materia qñ cũ alia res defert põderosa ⁊ hora vna tenet. ¶ Opz aũt vt stiptica cõstrictiua repercussiua frigide cõplexionis pure existant si apata fuerint acuta. ¶ Qð si apata fuerint frigida opz ꝙ alicui sint admixta in quo virt⁹ sit calida cũ retẽtiõe sicut squinãtum et blacte bizãtie. ¶ Cũ autẽ maturare volueris: minuas retentiuum: ⁊ admiscebis ei qð sit resolutiuũ donec ad statũ perueniat: tũc enim ipa admiscẽda erũt equaliter. ¶ Cũ aũt declinatio fuerit nõ sit ibi nisi qð resoluat ⁊ laxũ efficiat. ¶ Et opz quidẽ vt illð qð frigida fluxa resoluit sit abstergẽs ⁊ exiccãs. Et hoc q̃dẽ plurimũ inuenitur in calidis. ¶ Ea aũt q̃ ꝑpter causas existũt primitiuas vbi nõ est humorum repletio medicari debẽt in principio rei cũ eis q̃ fluxa faciant ⁊ resoluãt. Et si nõ: cũ eo qð sit sicut illud qð primuz medicatũ fuit ¶ Si vero mẽbrũ apostemosuz mẽbri principalis emunctoriũ fuerit: sicut loca glandosa in collo que sunt in circuitu aurium cerebri aut ascelle cordis: ⁊ inguina epatis: nullo modo erit ei applicandũ aliq̃d qð refrenet: nõ ideo qð hoc nõ sit medicamentũ apostematũ eoꝝ: qm̃ hoc est ipsoꝝ medicamentũ: sz q2 volumus ipsoꝝ medicari apostemata: immo studium ad hoc impendere vt ea augmentem⁹ et materiã ad ipa trahamus. Et nõ curam⁹ si malicia in mẽbro augmẽtata fuerit. Nõ eñi curam⁹ nisi de eo qð mẽbro principali ẽ melius. Et timem⁹ ꝙ materiã si refrenauerimus: redibit ad mẽbrũ principale ⁊ ꝑueniem⁹ inde ad illud qð emẽdare non poterimus. Quapropter volumus vt malicia in mẽbrum cadat ignobile: cũ principali cõtulerit mẽbro ita vt studiũ impendam⁹ in attrahẽdo materiã ad mẽbrũ ignobile: ⁊ facere vt ipsuz apostemet. Et si nõ cũ aliis saltẽ cũ ventosis ⁊ emplastris attractiuis acutis. ¶ Cunq3 ad collectionẽ peruenerit huiusmodi apostemata aut reliqua ab eis q̃nq3 aperientur per se aut maturationis adiutorio: ⁊ quãdoq3 indigent maturatione ⁊ sectione simul. Maturatio vero completur ex eo in quo cum calore existit oppilatio ⁊ glutinatio vt per ipsum calor retineatur. Qui autem maturationem efficit cum aliquo quod sit sicut hmõi maturatiuum: attendere debet: vt si viderit calorem innatum debilem ⁊ ꝙ membrũ iam declinet ad hoc vt corrumpatur: remoueat ab eo glutinosa ⁊ oppilatiua: ⁊ ponat apritiua: ⁊ scarificationem faciat profundam. Deinde adhibeas medicinas in quibus existit resolutio ⁊ desiccatio: sicut de eis inuestigabimus in libris particularibus. Multotiens preterea erit apostema profundum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

⁊ erit nobis necessariũ trahere ad partem cutis: ⁊ si non cum alio saltē cum ventosis ignitis. ¶ In apostemate aũt duro qđ stat⁹ ter minũ pertrãsiuit regula in ea est vt mollificet qñq; cũ eo in quo exi stit caliditas ⁊ siccitas parua. Ideo ne qđ ex eo spissum est propter multã resolutionem fiat lapis: immo totũ ad resolutionē preparat Postea super ipsum resolutio fortior fiat. Deinde si timetur ex re solutione eius qđ resoluit ne quod remansit lapis fiat: iterũ ad mol lificandũ ipsum secũdo redeat: ⁊ incessanter fiat hoc donec totum fi niatur inter mollificandi ⁊ resoluendi vices aliter vires. ¶ Inflata aũt apostemata curent ex eo qđ calefacit subtilitate sui substantie propterea vt ventositates resoluat ⁊ poros amplificet: nã causa in apostematibus inflatis est ventositas: grossities: ⁊ pororũ clausura. ¶ Studiũ quoq; est adhibendũ in prohibendo materiã ex qua ven tosus puenit vapor. ¶ Ex apostematib⁹ preterea sunt q̃ sunt vlcero sa: sicut formica: que sunt infrigidanda sicut flegmon: sed nõ sunt mollificãda: ⁊ si ꝑpterea ꝙ sunt apostemata sunt mollificanda: im mo sunt siccãda: qm̃ accidens hoc iam superauit causam. accidēs eñi est vlcerositas de qua timetur ꝙ accidat aut ꝙ iam acciderit. Et vlcerositatis q̃dẽ medicamentũ est desiccatio: ⁊ res ei magis cõ traria est mollificatio. ¶ Occultorũ aũt apostematũ materia mino rãda est flobothomia ⁊ ventris solutione. ¶ Et opz vt ea habēs a balneo ⁊ vino ⁊ motibus corporeis ⁊ animalibus superfluis sicut ira ⁊ sibi similibus caueat. Postea in principio rei adhibeat ei qđ absq; nimia superfluitate repercutit: ⁊ proprie si in membro fuerit qđ sit sicut stomachus aut epar. ¶ Cunq; hora resoluendi affue rit: non debes dimittere quin stipticas medicinas habētes odorẽ admisceas: sicut in precedentibus tibi narrauim⁹. Et epar quidẽ ⁊ stomachus plus indigēt hoc q̃ pulmo. ¶ Oportet preterea vt mollificãtia subtilia que istis adhibētur sint medicine in quib⁹ exi stit nõ maturatio ⁊ sint apostematib⁹ cõferētes: sicut solãtrũ ⁊ cassia fistula. Solatrũ nãq; ꝓprietatē hʒ resoluēdi apostemata calida q̃ sunt occulta. ¶ Et ea q̃dē habenti nõ est dand⁹ cibus nisi subtilis. Et nõ in hora paroxismi si ibi fuerit. Neq; in principio sui: nisi pro pter multã debilitatē fiat. ¶ Cum aũtē sinthoma supuenerit pro pter collectionē apostematis interioris cuʒ casu virtutis in itinere mortis existit: qm̃ virtus nõ substentatur nisi nutrimēto: ⁊ nutrimē tum est res magis timorosa. Ergo si resolutũ fuerit valde bonũ erit Qđ si aperta fuerint: danda sunt eis q̃ ea lauent sicut aqua mellis ⁊ aqua zuccari. Postea dentur eis que suauiter maturēt cũ siccita te. Postea in fine rei nõ adhibeãtur nisi exiccatiua. Et tu q̃dē scies hec ex libro q̃ particulares egritudines colligit ꝺm declarationem. ¶ Est preterea cũ in apatibus occultis q̃ sub vētre existunt ꝯtingit error: qm̃ qñ non sunt apata sed rupture: existit in perforãdo ea ti mor. Et plerũq; apostema occultũ nõ existit i panniculo; sed in ipso

intestino: et est in aperiendo ipsum timor.

¶ De sectione. Cap. 26.

Qui plagā secare voluerit: oportebit vt ei⁹ sectio incedat fm rugarū collectionē q̄ sunt interius in illo mēbro. Nisi fuerit tale qualis est frons: qm̄ si incisio incedet sicut pcedūt rugarū ipsi⁹ collectiones: incidet musculus frōtis: et cadet supciliū. Et similiter in mēbris rugarū quarū incessus diuersificat ab incessu villorū suorū musculorū. Opz ergo vt sector ex anatomia sciat anatomiā neruorū et venarū et arteriarū ne errore incidat aliquid ex eis. ¶ Et opz etiā vt secū deferat multas ex medicinis sanguinē cōstringētib⁹ et emplastris dolorē sedātibus et instrumētis q̄ ad hoc ptineāt. Habeat ergo secū qd̄ sit sicut medicina Sa. et sicut pil⁹ leporis et tela aranee et albumē oui et ferramenta quib⁹ adurit: omnia em̄ hec sanguinis fluxū phibent: siue ex errore ipsius pueniat: siue necessario: et vt medicinas deferat q̄ fluxa faciūt. ¶ Cūq3 exiturā pforauerit et qd̄ i ea continet extraxerit: nō debebit ei adhibere oleū neq3 aquā: neq3 emstrū in quo sit oleū neq3 sepū superabūdās sicut basilicō: imo aliqd qd̄ sit sicut emplastrū ex calcāto qd̄ apponat cū eo indigebit. Et desuper imponat spongiā in vino stiptico infusam.

¶ De egritudinibus corruptiōis mēbri et de incisione. Ca. 27.

Cum mēbrū pter cōplexionem cū materia aut sine materia corrūpitur: et non pfecerit ei scarificatio: neq3 epithimari ex eo qd̄ cōferre cōsueuit de eis que in libris particularib⁹ dicta sunt est necesse vt caro corrupta q̄ est supra ipm̄ remoueat. Et meli⁹ quidem erit vt sit sine ferro si possibile fuerit: qm̄ ferrū plerūq3 inuenit tunicas musculorū et venarū pulsantiū periculose. Qd̄ si hoc nō cōtulerit: et corruptio iā in carne pcesserit: necesse erit vt ipsa incidatur: et vt locus incisionis oleo feruēte aduraт. Ex hoc em̄ prouenit securitas ab acuitate malitie ipsi⁹: et restringit sanguinis exitus: et nascunt super incisionis locū caro et cutis extranea: nō pportionalis: sed res que magis carni similis existit propter sui duritiē.

¶ Cunq3 incidendi volūtas affuerit: tenta prius erit imittenda in circuitu ossis voluēdo donec qd̄ sane teneat reperiat. Et vbi dolor fit fortior cū tenta immittit: qm̄ est termin⁹ sanitatis. Et vbicunq3 inueneris laxitatē et retentionis debilitatē: totum erit ex collectiōe eius quod est incidendum. ¶ Quandoq3 autem perforatur illud quod circundat os quod vis incidere ita q̄ foramina circundent ipsum. Ergo rumpetur per ipsum et incidetur: et quandoq3 serratur. ¶ Cunq3 hoc facere volueris: separa inter incidentem et perforantem: et inter carnē vt nō redeat. ¶ Si ergo ipsum os qd̄ ē necesse incidere fuerit frustum eminens qd̄ nō possit aptari ita vt debet: neq3 fit eius rectificatione fiducia: et timeatur ne corrumpatur et corrumpat illud quod est coram ipso sublevabimus carnem ab eo: aut scindēdo: deinde ligando et ad diuersitatem partis illius ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

redēdo: aut alijs ingenijs q̄ sensus demōstrat. ¶ Et separabim⁹ inter ipsum et membrū nobile si ibi affuerit cū pānis q̄ ipm ab eo elongabunt: et postea incidemus. Et si os fuerit tale quale est os coxe: et fuerit magnum et neruis et arterijs et venis propinquum: et fuerit ei⁹ corruptio multa: debet medicus ab eo fugere absq̄ ipsi⁹ inasione et scarificatione cum ferro vel igne.

¶ De medicationib⁹ solutionis ꝯtinuitatis ipsorū vlcerū. Ca. 28.

Solutio continuitatis in magnis membris medicat̄ equatiōe et ligatura cōueniēte q̄ i doctrina restauratiōis dicta est. Et tibi i suo loco postea veniet cū quiete et comestione cibi ꝯglutinatiui in quo habet̄ fiducia ꝙ ex ipso nutrimētū generat̄ cartilaginosum qḋ labia fracture claudat et i vnū cōducat sicut cibus q̄ fit de extremitatib⁹ aialiū. Impossibile em̄ est vt os restauret̄: et pp̄ter ei corpib⁹ cōsistentiū nisi ſm hūc modū: qm̄ nullo mō redibit ad cōtinuitatē. ¶ Et nos q̄dē ḋ restauratōe sermonē ex q̄situ loq̄mur in libris ꝓticularib⁹. ¶ Intētio aūt i medicādo solutiōez ꝯtinuitatis q̄ i mēbris accidit mollib⁹: est triū principiorꝫ curā habere. Primū eorū ē: qm̄ si cā fuerit fixa minusq̄ ozꝫ ē retinere illḋ qḋ fluit: et cōstringere eius materiā si ipsa fuerit currens. Et secundū est fixurā cōsolidare cuz medicinis et cibis cōuenientibus. Et tertiū est putrefactionē ꝓhibere q̄tōplus fuerit possibile. ¶ Cū q̄ ab vno triū te excusaueris: redi ad cogitandū de duob⁹ remouentib⁹. ¶ Tu vero iā scis quō illud qḋ fluit: retineat̄. ¶ Sz cōsolidatio fit adiūgēdo labia si adiungūtur et exiccādo et comedendo glutinatiua. ¶ Et scito ꝙ intētio i medicādo vlcera est exiccatio. Quod ergo ex eis nondū fuerit tm̄ exiccetur. Et in illḋ qḋ ex eis putridū fuerit medicine acute corrosiue mittātur: sicut calcātū et alzegi et arsenicū et calx: q̄ si nō cōtulerint: necessari⁹ est ignis. Et medicina q̄ est cōposita ex flore eris et cera et oleo: qm̄ ipsa flore eris mūdificat et ꝓhibet morsionis superfluitatem oleo et cera. Ipsa ergo in hac re medicina existit tēperata. ¶ Et dicem⁹ ꝙ oia vlcera: aut sūt simplicia: aut ꝯposita. ¶ Et simplicia q̄dē cum fuerint parua et nīl ex eorꝫ humiditate corrodet̄: tunc coniungenda erunt ipsorum labia: et liganda custodiendo ne inter ipsa aliquid olei aut pulueris cadat: qm̄ consolidabuntur. Et similiter magnū de cuius substātia nil perditū fuerit et cuius vna pars alij applicari pōt. ¶ Magni vero cuius partes applicari non possunt siue sit fissura siue cōcauitas vel spatium plena sanie: et iam aliq̄d ex substātia membri perditū est: curatio est exiccatio. ¶ Si ergo illud qḋ perditū est tantū fuerit cutis et necesse erit vt cicatricem inducat. Et hoc quidē per essentiam cū stipticis. Et per accidens quidem cuz calidis cū ex eis parū qḋ fit adustū superponet̄ sicut alzegi et calcantū: qm̄ magis iuuāt in exiccando: et magis perducunt crustam. nā si multū fuerit: corrodet et in vlceribus augmētū faciet. Si aūt illud qḋ ꝑditū fuit: fuerit caro: sicut est in vlcerib⁹ ꝓfundis: non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

erit festinandū in cicatrizando ea: imo primo erit studendā vt caro in eis nascatur. Et caro quidē nō generat nisi ex eo cuiꝰ siccitas nō multū gradū primū transcendit. ¶ Verūtamē hic cōditiones attēduntur de quibus cura est habenda. ¶ Et ex eis est ꝯsideratio dispositionis cōplexionis mēbri principalis: et complexionis vlceris. Quoniā si mēbrū in sui cōplexiōe fuerit multe humiditatis: ⁊ vlcꝰ nō fuerit multe humiditatis: sufficiet siccitas pauca in primo gradu: qm̄ egritudo nō multū fuit elōgata a natura membri. Sꝫ si mēbrū fuerit siccū ⁊ vlcus humiditatis multe: erit necessariū illud qđ exiccet in secūdo gradu ⁊ tertio vt reducat ip̄m ad suā naturalem cōplexionē. Et in tēperatis quidē dispositio erit equanda. ¶ Et ex eis est consideratio cōplexionis totiꝰ corꝑis. Nā cum corpꝰ fuerit multe siccitatis: ⁊ mēbrū augmētatū in humiditate fuerit tēperatum ſm corpus equale ex tēperamēto erit exiccandū. Et silr̄ si corpus fuerit in humiditate augmētatū ⁊ mēbrū in siccitate. Et si ambo ad augmentū deueniunt: tūc si egressus fuerit ad humiditatem ampliori exiccabit̄ siccitate. Et si fuerit ad siccitatē minori exiccabitur siccitate. ¶ Et ex eis est cōsideratio virtutis siccantium: qm̄ lꝫ ex siccantibꝰ carnē nasci facientibus exiccatio fortis nō querat̄: sꝫ exiccatio q̄ sit talis qualis est illa que ꝓhibet materiā scꝫ suꝑfluā q̄ descendit ad mēbrū qđ sit aptū ad hoc vt carnis gn̄atio sit ex ea multū tn̄ ea queritur in siccantibꝰ q̄ nō sunt ad hoc vt caro ꝑ ip̄aꝫ generet̄: sꝫ vt cicatrizatio fiat ꝑ ea. Ex eis em̄ querit̄ vt sint plus abstergētia: et magis lauātia plus q̄ꝫ siccātia: ex quibꝰ nō querit̄ nisi cicatrizatio et ꝯsolidatio ⁊ cōtinuatio. Et oēs quidē medicine que sine mordicatione desiccāt: sunt ingredietes in genus earū que carnē nasci faciunt. ¶ Omne ꝑterea vlcus qđ in loco existit nō carnoso est inobediēs ad hoc vt cito medicetur. Et silr̄ rotundū. ¶ Medicinis aūt siccantibꝰ ⁊ stipticis que in vlceribꝰ occultis adhibent̄ sunt medicine mūdificātes: sicut mel. Et medicine loco ꝓprie: sicut diuretica medicinis vlcera instrumētoꝝ vrine curātibus. ¶ Cumqꝫ cicatrizare voluerimꝰ: ponemꝰ medicinas cū stipticitate sua viscosas sicut terra sigillata. ¶ Et scito q̄ quedā sunt vlceris sanitateꝫ ꝓhibentia: ex quibus est malitia cōplexiōis mēbri quare studere debes vt ip̄m rectifices. Et malitia cōplexiōis sanguinis qui ad ip̄m aduenit quare succurrere debes cum gn̄atione boni chimi. Et multitudo sanguinis q̄ ad ip̄m fluit ⁊ humectat ip̄m: cui succurrere debes cū eūatiōe ⁊ subtiliatiōe cibi ⁊ faciēdo vt exercitet̄ si possibile fuerit. Et ossis corruptio qđ est sub eo ⁊ qđ ei transmittit saniē. Et hmōi q̄dē curatio nō est nisi ossis illiꝰ melioratio: ⁊ ip̄ius fricatio si fricatio totā ipsius corruptionē remouere poterit: et accipere ipsuꝫ ⁊ incidere. ¶ Multotiens preterea est necessarium medicāti vlcera vt secū deferat empl'a attractiua vt eis frusta ossiuꝫ et res extranee carni infixe euellant̄. Et si non: prohibebūt vlcus meliorari. ¶ Vl-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tera quoq; nutrimēto indigēt ꝓpterea vt cōfortatio fiat. Et minoꝛatiōe nutrimēti ꝓpterea vt saniei materia restringat. Et inter hec duo cōtraria existit diuersitas: qm̄ sanies debilitat: quare cōfortare necesse est ⁊ multiplicat: quare necesse est nutrimētū ꝓhibere. Medicus ergo de hoc sollicit⁹ esse dz. ¶ Cūq; vlcus in ꝑncipio fuerit nō dz eger balneū ingredi: neq; ipz aqua tāgere calida: qm̄ attrahet ad ipsum quod in apostemate augmētum faciet. Sz cū vlc⁹ quieuerit ⁊ saniē fecerit fortasse: tūc facile fiet ei. ¶ Omne ꝑterea vlcus qđ cito reuertit postq̄ carne repletū est ⁊ cōsiderari dz: est in semita ꝑueniēdi ad fistulā: debes ergo semꝑ intueri colorē saniei: ⁊ colorē labioꝝ vlceris. Et si plus multiplicabit sine multiplicatiōe nutrimēti est ibi alfase. ¶ Loq̄mur ergo nūc de curatiōe alfase. Et dicam⁹ qm̄ ꝑterea ꝙ alfase est continuitatis solutio aut infra cutē ꝓfundā: manifestū est ꝙ opꝫ eius medicamina sint fortiora q̄ eius quod discooꝑtū est. Et ꝓpterea ꝙ multū sanguis ad ipsuz fluit: est necessariū illđ qđ illū resoluit. Uerūtn̄ opꝫ vt ei⁹ resolutio sit cū multa siccitate vt non resoluat qđ ibi subtile est: ⁊ faciat lapidē qđ ibi spissuz est. ¶ Cūq; ex resolutiōe ꝑfecerim⁹ illđ qđ nobis necesse est: debem⁹ apponere cōsolidatiuū qđ sit desiccatiuū: ne sit sanies in ꝯcauitate q̄ exire nō valeat ⁊ fiat lapis: ⁊ postea qualibet cā putrefiat aut eradicet ⁊ redeat cōtinuitatis solutio. ¶ Cūq; aūt alfase fuerit ꝓfundioꝛ: scarificabit loc⁹ vt medicamē magis penetret. ¶ In medicādo aūt alfase ⁊ cōtusionē leuē fortasse sufficiet flobothomia. ¶ Qđ si alfase fuerit in ꝑmis cū ꝑcussiōe medicet pri⁹ ꝑcussio medicaminib⁹ ꝑcussiōi aptis donec sit possibile medicari alfase. ¶ Et alfase q̄dē si magna fuerit: medicabitur cū siccātibus. ¶ Et si fuerit parua vt punctura ac⁹ dimittat esse ei⁹ ipsi nature: si nō fuerit venenosa pēdēs: aut fuerit fortis doloris aut si tetigerit neruum: ⁊ timeatur inde apostematis generatio ⁊ pulsatio. ¶ In contorsione autē sufficit mollis ligatura: non doloꝛosa: ⁊ vt suꝑ ipsam ponantur medicamina contorsioni apta. ¶ In his autē que sunt sicut casus ⁊ ꝑcussio necessaria est flobothomia ex ꝑte diuersa. Et subtiliandus est nutriēs. Et dimittēda est caro: ⁊ q̄ sunt sicut ipsa. Et regēdus est ex apozimatibus ⁊ potionibus scriptis ad hoc in libris particularibus. Sermonem autem in solutionibus cōtinuitatis factis in neruis ⁊ ossibus reseruabimus posterius ad libros particulares.

¶ De cauterizatione. Ca. 29.

Cauterizatio est medicamē valde vtile iuuans: ad pꝛohibēdū ne coꝛruptio spargatur: ⁊ ad confoꝛtandum mēbꝛum cuius complexionem volumus rectificare: ⁊ ad resoluendum materias coꝛruptas in membꝛo retētas: ⁊ ad restringēdū sanguinis fluxū. ¶ Res vero qua cauterium fit melius est aurum. ¶ Et loc⁹ quidē qui cauterizat: aut est manifest⁹: ⁊ ponitur cauterium suꝑ ipm̄ sensibiliter. Aut est ꝓfund⁹ interi⁹ in mēbꝛo: sicuti naso: aut oꝛe: aut in ano. Et

hmōi q̄dē forma indiget sup quā ponať:qđ sit sicut tale:aut magra in aceto infusa:postea ponāť sup ipsam pāni aq̄ rosacea vehemēter infrigidati aut succis aliquibꝰ. Et mittať in cānalē ita vt locꝰ cauterizandus eius bucella fiat:deinde immittať cauteriū ꝓpterea vt ad locū ꝑueniat:ꝛ in circuitu nō impediat:ꝛ ꝓprie cū cauteriū subtilius fuerit q̄ꝫ forme vacuitas ne lateribꝰ forme obuiet. ¶ Cauterizator ꝑterea sibi cauere dꝫ ne fortitudo cauterizatiōis ipius ad neruos perueniat:neqꝫ ad chordas:neqꝫ ad ligamēta. ¶ Qđ si ꝓpter sāguinē q̄ fluit cauterizaueris:oportebit vt cauterizatio sit fortis:iđ vt crusta grossitiē habeat ꝛ spissitudinē ne cito cadat:qm̄ ex casu cruste cauterizatiōis facte ꝓpterea vt carnē corruptā ꝓiicias:ꝛ vt sanguinis fluxꝰ ꝓhibeať:ꝑueniť ad malū deteriꝰ eo qđ erat. ¶ Cūqꝫ cauterizaueris ꝓpterea vt carnē corruptā ꝓiicias ꝛ terminū sani scire volueris erit vbi dolet. Et fortasse necessariū erit tibi cū carne cauterizare os qđ est sub ea:ꝛ supra ipsum morari donec tota ipsius destruat corruptio. ¶ Cū ergo fuerit qđ sit sicut craneū subtiliter ipam oꝑare ita vt cerebrum non ebulliat:neqꝫ ipsius panniculi corrugentur. Et in alio osse ab ipso non cures perquirere.

¶ De sedatione doloris. Ca. 30.

IAm sciuisti doloꝝ causas in duarum compꝛhēdi diuisiōibꝰ scꝫ mutatione cōplexionis subito:ꝛ solutiōe ꝯtinuitatis. ¶ Postea sciuisti q̄ꝫ postremum diuisiōis eaꝝ ꝑuenit ad malitiā complexionis calide:aut frigide:aut humide:aut sicce absqꝫ materia:aut cuꝫ materia chimosa:aut ad vētositatē:aut apostemata. ¶ Doloris ergo sedatio ex cōtrarietate harum causarum erit. Et iā sciuisti qualiter vniuscuiusqꝫ earum contrarium fit. Et sciuisti quomodo malitia complexionis ꝛ apostema ꝛ vētositas medicētur. Et omnis quidē dolor qui fit fortior interficit qm̄ ex eo in primis accidit frigiditas corporis ꝛ tremor postea fit pulsus paruus:deinde destruiť:ꝛ postea moriť. ¶ Et ad summum id qđ dolores sedat:est aut id qđ cōplexionē mutat. Aut qđ resoluit materiā. Aut qđ stupefacit. Et stupefaciēs q̄dē remouet dolorē:qm̄ destruit sensum:mēbri eius ꝯo sensum non aufert nisi propter vnam duarum causarum: aut propter multam infrigidationē:aut propter multam ventositatē que est in ipso contraria virtuti illius mēbri. ¶ Ea quoqꝫ q̄ fluxa faciunt:sunt ex summa eorū q̄ molliter resoluunt:qualia sunt anetum:ꝛ semē lini: ꝛ melilotum: ꝛ camomilla:ꝛ semina apij:ꝛ amigdale amare: ꝛ oīs res in ꝓmo gradu calida:ꝛ ꝓprie qn̄ fuerit cū ea glutinādi potētia sicut gummi prunoꝝ:ꝛ amilū:ꝛ cerusa:ꝛ crocus:ꝛ laudanū:ꝛ altea ꝛ amomū:ꝛ caules:ꝛ napi:ꝛ apozima eoꝝ.ꝛ adipes:ꝛ isopus ceratus:ꝛ olera:sicut dicemus in antidotario:ꝛ vētrē soluētia ꝛ euacuantia quocunqꝫ modo fuerint:sunt istiusmodi. ¶ Et fluxa quidē faciētia sunt danda post euacuantia:si necessarium fuerit euacuare donec materiam restringas que ad membrum descēdit:ꝛ etiam illud totum qđ

apostema maturat: aut qd ea aperit. ¶ Omnibus autem stupefacien tibus fortius est opium. Et ex eis sunt poma mādragore: ꝛ eius semē: ꝛ cortices radicis ipsi⁹: ꝛ papauer: ꝛ bengi: ꝛ iusquiamū: ꝛ solatrū putrefaciēs. ꝛ semē lactucaruꝫ: ꝛ ex eis sunt nix ꝛ aqua frigida. ¶ In doloribꝰ p̄terea multotiēs accidit error: qm̄ eoꝝ cause erūt extrinsece: sicut calor: aut frig⁹: aut ceruicalis eminētia: aut loci corruptio aut cas⁹ q̄ fit i ebrietate: aut alia ab his: ꝛ q̄runt eoꝝ cāe i corpe. Et ꝓuenit error. Qua ꝓpt scire ōbes hoc ꝛ cognoscere: si ē ibi repletio: aut nō: ꝛ sunt tibi cause repletionis nate. Qn̄qꝫ ēt causa aduenit exteri⁹ deinde interi⁹ fit mā̄siua: sicut cum aliquis bibit aquā frigidā ꝛ accidit ei fortis dolor in parte stomachi ꝛ epatis. ¶ Et multotiēs q̄dē nō est multū necessaria euacuatio ꝛ sibi similia: quoniā sepe sufficit sibi balneum ꝛ fortis somnus in eo. Et sicut qui comedit rem calidā ꝛ infert ei fortē capitis dolorē: ꝛ sufficit ei aquā infrigidatā bibere. ¶ Et quādoqꝫ est res in qua fiducia est ꝙ dolor ea remoueat vt tarde operās ita ꝙ dolor ille vsqꝫ ad horā illā tolerari non potest: sicut euacuatio materiei dolorē faciētis colice retēte in villis intestinorū: aut cito operās est sed ex ea timetur finis vehemēter mal⁹: sicut stupefactio mēbri dolētis in colica cum medicinis que hoc operari solēt ꝛ fit medicus in hoc ambiguus. ¶ Debet ergo bone mēsurationis fortitudinē habere: vt sciat quod duoꝝ tēpoꝝ sit longius aut tēpus fixionis virtutis: aut tēpus doloris. Et ēt q̄ duarum rerum sit ei deterior: an dolor: an malus finis qui ex stupidatione timetur: vt eligat studium ei impēdere qd magis est impediēs. Fortasse em̄ si dolor remā̄serit fortitudine sui ꝛ magnitudine interficiet. Et stipulatio forsitā nō interficiet: ſꝫ ex alia parte impediat: cui⁹ impedimētū fortasse corrigere poteris: ꝛ redibit forsitā: ꝛ tu redibis medicina cōuenientē. ¶ Et p̄ter hoc totū stupefaciēs cōplexionē cōsiderare debes: ꝛ ipsius qualitatē: ꝛ vt qd ex eo est facili⁹ dones: ꝛ vt tribuas id quod est cū suis tyriacis cōpositum: nisi res fuerit maxima q̄ forti indigeat stupefactiōe. Sūt p̄terea mēbra de q̄bꝰ nō curam⁹ ꝛ si eis supponas narcotica: qm̄ nō inde ad vehemēter malū finē ꝓueniūt sicut dētescū eis apponit stupefactiuū. Et fortasse q̄dē ēt bibere erit meli⁹ in huiusmodi sicut bibere qd stupefaciat propter dolorē oculi: qm̄ ex hoc minor malitia prouenit oculo q̄̄ vt interi⁹ ponat. Et fortasse facile erit corrigere malitiā q̄ ex potu aliis accidit mēbris: in eo aūt qd est sicut colica magnificat malus finis: quoniā materiam augmentat frigus ꝛ cōgelationē ꝛ clausuram. ¶ Amplius stupefacientia plerumqꝫ sedāt dolorē: propterea ꝙ dormire faciunt: quoniā somnus est vna ex causis ipsius sedationis doloris: ꝛ proprie quādo cum eo facta fuerit fames: ꝛ in dolore materiali. ¶ Et stupefaciētia quideꝫ composita quorum fortitudine salie debilitant medicine sicut tyriaca: sunt magis secura: queādmodū filoniū: ꝛ trocisci q̄bꝰ nomē ponitur ternarii: ſꝫ eoꝝ stupefactio est debilior. Qd autē ex eis est recens

maioris est stupefactionis. Et in antiquo fere nulla stupefactio: et quod est medium. ¶ Et ex doloribus quidem qui sunt multe fortitudinis et sunt ad medicandum faciles in quibusdam horis sicut dolores ventosi: quoniam quandoque sedantur et sufficit ut super eos aqua calida euacuetur. Uerumtamen in hoc timor existit: unde ab eo tibi cauere debes: quoniam plerumque causa erit apostema: et existimabitur quod sit ventositas. Et si fortasse factum fuerit ei embroca ex aqua calida et precipue in sui principio ei affert magnum malum. Et preter hoc quandoque impedimentum ventose efficit cum ventositatem resoluere nō poterit: et in quātitatē ipsi⁹ spacij augmētū faciet. ¶ Et vaporationes etiā sunt ex medicatiōib⁹ vētositatū. Et ex eis q̄dē melior est cū qua est id quod exiccat sicut milium: nisi in mēbro fuerit quod illud tolerare non valet sicut oculus. Fiat ergo tūc vaporatio cum pānis. Ex vaporationib⁹ ēt sunt que cū oleo calefacto fiūt. Et ex vaporationib⁹ quidē fortib⁹ est ut oroborum farina cum aceto coquatur et postea siccet: et fiat ex eo vaporatio. Et minor causa ea est ut fur fur coquatur sicut hoc. Salis aūt vapor est pūgitiu⁹. Sed milij est melior et debilior. Et plerūque ēt fit vaporatio ex aqua in vase posita que est incolumis et leuis: sed operationē efficiet quā nominauimus si illud non fuerit obseruatum. Uētose ēt cū igne sunt istiusmodi: et sunt fortes in sedando dolorē ventosum. Et si eas iterum adhibueris: dolor penit⁹ destruet. Uerūtn̄ plerūque ex eis accidit illd quod puenit ex eo quod dixim⁹. Ex sedātib⁹ pterea dolorē est molliter longo tēpore incedere ppter illud quod in ipso existit ex virtute faciendi fluxa. Et similiter adipes subtiles noti: et olea que nominauimus: et dulcis cantilena: et proprie cum ex ea prouocatur somnus. Et occupari in eo quod gaudium efficit: doloris vehementiam sedat.

¶ In quo precipitur a quibus curationibus incipiamus. Ca. 31.

Cum multe cōiūgunt egritudines ab ea incipere debem⁹ in q̄ vna har triū pprietas existit. ¶ Una earū est quod alia sanari nō potest anteque ipsa sanet: sicut apostema: et vlcus cū cōiūgunt. Medicamur enī apostema donec cōplexiōis malitia q̄ cū eo venit: remoueatur absque cui⁹ sanatiōe vlc⁹ sanari nō pōt: postea medicamur vlcus. ¶ Et scđa earū est cū vna egritudo causa fuerit alterius: sicut cū accidit opilatio et febris. Medicamur enī opilationē p̄us: deinde febrem. Et si nobis necessariū fuerit oppilationē aperire cum eo in q̄ aliqua existit caliditas nō curabim⁹ d febre. Et medicamur q̄dē pulmonis apostema cum desiccatiuis et non curabimus de febre quoniam impossibile est vt febris remoueat causa ipsius remanente. Et cause quidem eius sanatio est exiccatio que febri nocumentum facit. ¶ Tertia vero cum fuerit vna earum de qua maior sollicitudo sit habenda sicut si coniungatur sinochus et paralysis. Medicamur enim sinochum extinguēdo et flobotbomādo: et de paralysi non cura

bimus. ¶ Cũ aũt egritudo et accidens ꝯiunguntur: a sanatione egritudinis incipiemus. Et si accidẽs superauerit: tũc accidentis curã habebimus ꝛ egritudinẽ nõ ꝯsiderabimꝰ: sicut in colica damꝰ stupefacientia: ꝑpterea vt doloris fortitudo remoueatur: licꝫ ipsi colice impedimẽtũ faciat. Et cũ hoc qñqꝫ tardamꝰ qd̃ facere debebamus ꝑpter stomachi debilitatẽ: aut ꝑpter vẽtris fluxũ qui ꝑcessit: aut ꝑpter presentem nauseã. Et qñqꝫ non tardamꝰ sꝫ operamur: et tñ nõ totã remouemꝰ cãm: sicut in egritudine spasmi: nõ enĩ totũ expellimꝰ humorẽ: imo ex eo aliquid dimittimus vt ipsum spasmosus remoueat motus ne humorẽ resoluat naturalem.

¶ Operationis sigillatio et gratiarum actio.

Sit qualitas huius nostri sermonis compendiosi de principijs vniuersalibus doctrine medicinalis sufficiẽs. ¶ Deinceps autem laboremus vt de simplicibus medicinis librũ componamus si deus voluerit. Et ipse quidem nos iuuabit: cui sint grates ꝑm sui innumerabiles misericordias. ¶ Finis.

¶ Expletus est liber primus canonis: quem princeps Aboali Abinsceni de Medicina edidit.

¶ Liber canonis Quartus incipit de egritudinibus particularibus que cũ accidũt nõ appropriantur vni membro: continẽs septem Fen: de quibꝰ hic ponũtur prima: tertia: quarta: et quinta fen quarti.

¶ Fen pria est de febribꝰ: ꝛ cõtinet quatuor tractatꝰ.

¶ Tractatus primus de febre ephimera.

¶ De diffinitiõe febris ꝛ generibꝰ febris. Cap. primũ.

Febris est calor extraneꝰ accẽsus in corde: ꝛ procedens ab eo mediãtibus spiritu ꝛ sanguine ꝑ arterias ꝛ venas in totũ corpus: et inflãmatur in eo inflãmatione q̃ nocet operationibus naturalibus: nõ sicut caliditas ire et laboris cum non vltimatur: et impedit operationem ita vt retineatur. ¶ Et sunt quidam hominum qui diuidunt febres in duas diuisiones primas .s. in febrem egritudinem. et in febrem accñs. Et ponunt febres apostematum de genere febris accidentis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et intentio q̇dē sermonis eoꝝ̄ est ꝙ febris egritudinalis est illa
inter quā et cām que nō est egritudo nō est mediū: sicut febris pu-
tredinis. Putredo eñ est cā eiꝰ absq̧ medio et nō est putredo in se
ipsa egritudo: imo est cā egritudinis. Febris vero apostematis est
accidens apostemati existēs dū est apostema sequēs ipm: ⁊ aposte-
ma est egritudo in seipso. ¶ Et cōtradicēti q̇dē inest vt dicat. Qm̄
si ꝓpterea ꝙ febris apostematis sequit̄ caliditatē eius ⁊ sequit̄ ex
dolore ipsiꝰ est silr̄ vt sit febris accidēs: tūc opꝫ vt sit plurimū febriū
ephimerarū accidēs. Et si ipsa seq̄tur putredinē q̄ est in apostema-
te: tūc apostema nō ē cū ipo. Cā igit̄ eiꝰ q̄ est essentialis est putredo:
⁊ apostema nō est cā eiꝰ nisi ꝑ accidēs. Et dicemꝰ ꝙ nō significaue-
rūt ꝑ febrē accidēs hoc: imo nō intellexerūt ꝑ eaꝫ nisi ꝙ ipsa sequit̄
apostema hoc: ⁊ inueniūt eā ꝑ inuētionē apostematis. Silr̄ ergo est
dispositio febriū putredinis ꝑ cōparationē ad putredinē. Verū oc-
cupatio in huiusmodi ꝯdictionibꝰ est illud qḋ nō cōfert in scia me-
dicine aliq̇d ⁊ facit medicū ꝓcedere ex arte sua ad inq̇sitiōes: q̄ for-
tasse ipediūt ipm ab arte sua. Procedamꝰ ergo ꝗm id qḋ ꝯsuetū est
¶ Dicamus ergo ꝙ ꝓpterea febres apostematum ⁊ oppilationum
sunt febres accidētes: ⁊ alie febres sunt egritudines: tunc cōueniēs
est vt dicamꝰ. Qm̄ ꝓpterea ꝙ oia q̄ sunt in corꝑe hois sunt tria ge
nera scꝫ. Mēbra cōtinētia illud qḋ est in eis de hūiditatibꝰ ⁊ spiriti
bus: quoꝝ̄ cōꝑatio est cōpatio parietū balnei. Et humiditas recō
dita: et eius cōꝑatio est cōꝑatio aq̄ balnei. Et spiritꝰ aialis vitalis
⁊ naturalis ⁊ vapores effusi: ⁊ cōꝑatio eoꝝ est cōparatio aeris bal-
nei. Et aer balnei quando infrigidatur illḋ quod est vicinū ei non
oportet vt ipse extinguat̄: imo possibile est vt remaneat et redeat:
et calefaciat illḋ quod ei vicinū est. Silr̄ est vnū istoꝝ̄ trium geneꝝ
extra qḋ non inuenitur in hoie genus corporeū. ¶ Nā si accēdatur
febris in mēbris radicalibꝰ accēsione prima sicut accēdit̄ adustio.
verbi gratia vt ī parietibꝰ balnei: aut ꝑ follem ferrarij: aut ꝑ ollam
coci tunc illḋ genus febrium nominatur febris ethica. ¶ Et si accē
ditur febris accensione prima in hūoribus: deinde accendatur ex
eis in membris sicut accidit vt effundatur aqua calida in balneo et
ignia ntur latera eius causa eius: aut ius calidum in olla vt accenda
tur olla causa eius: tunc illḋ genus febriuꝫ noiatur febris humoris
Et si accēdatur febris accēsione sua prima in spiritibꝰ et vaporibꝰ:
deinde accēdatur ex eis ī membris et humoribus sicut accidit vt ꝑ-
ueniat ad balneum aer ignis qui accēdatur in eo: ⁊ calefaciat aerē
eiꝰ ⁊ ꝑueniat ad aquā ⁊ parietes: tūc genꝰ illḋ febris noiatur febris
ephimera: qm̄ est accēsa in re subtili que resoluit̄ cū velocitate. Et
raro ꝑtransit diē cū nocte sua nisi cōuertat̄ ad genꝰ illḋ febrium.
¶ Hec ḡ diuisio febriū est ꝑ modū ꝓpiquū diuisiōi eueniēti ꝑ differē
tias. ¶ Et diuidūt̄ febres alio mō. Dicit̄ eñ ꝙ de febribꝰ sūt febres
acute. Et de eis sunt nō acute. Et de eis sūt chronice. Et ḋ eis sunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nō chronice. Et ō eis sūt nocturne. Et ō eis sūt diurne. Et de eis sūt salubres recte. Et de eis sunt habētes accidētia horribilia. Et de eis sunt dimittentes. Et de eis sunt inseparabiles. Et de eis inseparabilibus sunt q̄dā quib⁹ sunt remissiones. Et de eis sunt quib⁹ sunt intensiones Et de eis sunt quib⁹ sunt exfortiatiōes. Et de eis sunt sil'es. Et de eis sunt frigide hn̄tes rigorē aut horripilationē. Et de eis sunt calide. Et de eis sunt simplices. Et de eis sūt ɔposite.

¶ De preparatis ad febres. Cap. 2.

Dixerūt q̄dā ꝙ corpora vehemētius p̄parata ad febres sunt corpa calida ꝛ humida ꝛ p̄prie cū humiditas est fortior caliditate. Et isti quidē sunt fetidi sudoris ꝛ vrine ꝛ egestiōis. Et corpora calida ꝛ sicca iterū sunt p̄parata ad febres calidas. Et incipiunt prius ephimere: deinde festināt ad putredinē ꝛ adustionē. ¶ Et qn̄qꝫ faciūt cadere in ethicā. ¶ Et sequūtur ea ābo que equātur in humiditate ꝛ siccitate ꝛ dominatꝰ caliditas. ¶ Et ista sunt de genere eoꝝ in q̄b⁹ incipit febris vaporis calidi: deīde ꝑmutatꝰ ad febrē humor. ¶ Postea illa in quib⁹ equantꝰ calor ꝛ frig⁹ ꝛ multiplicatur humiditas. Et istis q̄dē febres putredinis accidūt s̄m plurimū incipiētes. ¶ Et corpa frigida ꝛ hūida: ꝛ frigida ꝛ sicca sunt lōginquiora corpa a febribus ꝛ p̄prie ab ephimera.

¶ De horis febrium. Cap. 3.

Febrium hore sunt sicut reliquarū egritudinum principium ꝛ augmentū: ꝛ status apud vltimum: ꝛ declinatio. Et sunt quandoqꝫ particulares cause cuiusqꝫ paroxismi. ¶ Et timor est a principio vsqꝫ ad statum. Apud declinationem vero non moritur eger ex ipsa febre: nisi per id qđ dicemus de causa cōmuniter. ¶ Et principium quidem est hora qua calor naturalis prefocatur a materia submersa in membro tandiu donec nō appareat maturationi aut diuersitati eius contrarie maturationi vestigium. Et principium quidem est inuentum in omni egritudine. Verū quandoqꝫ occultatur: sicut est eius occultatio in sinocho ꝛ epilepsia ꝛ apoplexia Et quādoqꝫ principium est occultum paucorum accidētiū ꝛ existimatur ꝙ non sit principiū in ea. Et similiter quādoqꝫ in die primo febrium acutaꝝ videntur nubes ꝛ signū maturitatis: ꝛ existimatꝰ ꝙ nō sit ei principiū: ꝛ nō est ita. ¶ Et augmētū quidē est hora in qua cōmouetur caliditas innata ad resistendū materiei motu manifesto ꝛ apparēt signa digestiōis: aut signa cōtraria digestioni. ¶ Et status est hora in qua vehemens est pugna inter naturā ꝛ materiā ꝛ apparet victoria vnius ambarum earum super aliam ꝛ est hora pugne. Et eius spatium est in habentibus paroxismos acutos paroxismus vnus. Et non cognoscitur nisi per illū qui sequitur ipsū aut duo paroxismi. Et cognoscitur in tertio ei⁹ ideo ꝙ nō addit super illos ambos in pluribus: nisi egritudinibus macronoriis. Fortasse enī assimilātur paroxismi plures in omnib⁹ iudiciis suis. Et

timor ē a principio usqꝫ ad statum.

illic apud statum cõpletur vestigiũ digestionis: aut contrarij eius. ¶ Et declinatio quidẽ est hora in qua calor innatus iam dominatur materiei: et vincit eam: et existit in cõgregatiõis eius separatione s. rei post rem. et tunc alleuiatur caliditas caloris occulti: et expellit ad extremitates donec resoluitur et multotiẽs ingrossatur. ¶ Et status quidẽ diuersificat in egritudinib⁹. Egritudinũ enim valde acutarum lõginquior status est vsq₃ ad quattuor dies. Et febres ephimere sunt de hac summa: verũtamẽ ipse non numerant acute: qm̃ nõ sufficit in acuitate egritudinis vt sit status eius proximus: imo sit de egritudinib⁹ hñtibus timorẽ. Et sequũtur eas febres acute absolute nõ valde: et sunt ille quarum status peruenit vsq₃ ad. 14. dies quod est supra id. ¶ Et cognitio quidem egritudinũ acutarum in ordinibus suis et chronicarũ est iuuatiua in regimine cibi egri sm̃ quod dicimus in sequentib⁹. ¶ Et plures quidem febriũ complent principiũ et augmentũ et statũ in paroxismo vno: et faciũt paroxismũ aliũ declinando. ¶ Et febres quidẽ diuersificant in his tẽporibus. Et de eis quidẽ sunt quarum augmẽtũ prolongatur. Et de eis sunt quarum declinatio prolongatur.

¶ De cognitione horarum vniuersalium egritudinis et proprie status. Cap. 4.

Cognitio horarum egritudinis vniuersaliũ qñq₃ ẽ ex specie egritudinis. Nã spasm⁹ siccus: et epilepsia et apoplexia et squinantia sunt ex acutis valde et tertiana pura et causon de acutis nõ valde. Et quartana et paralysis de macronoxijs. Et qñq₃ ex motu egritudinis. Nam si paroxismi sunt breues significãt quod status est propinquus: sicut tertiana pura. Temp⁹ enim paroxismorum eius est ex tribus horis vsq₃ ad. 14. horas. Et si sint prolixi significãt quod materia est grossa: et status longiquus sicut in tertiana nõ pura. Et si fuerint illic paroxismi: imo materia eius fuerit acuta sicut sinochi tũc egritudo erit acuta. Et si fuerint signa eius signa materie frigide grosse: aut decliuis ad grossitudinẽ: tũc egritudo erit nõ eritacuta. Et si remãserit cũ dispositiõe sua: tũc egritudo nõ erit illius acuitatis. Et qñq₃ est ex virtute egri cui velociter aduenit debilitas: quare est egritudo acuta. Aut nõ apparet illõ: et est egritudo nõ acuta. ¶ Et qñq₃ est ex etate et tpe. Nam in tpe calido et etate calida festinat status egritudinũ. Et in temporib⁹ frigidis et etatib⁹ frigidis tardatur status egritudinũ. ¶ Et similiter est dispositio regionũ. ¶ Et ex pulsu. Nam si est velox freques magn⁹: tunc egritudo ẽ ad acuitatẽ decliuis. Et si nõ: tunc nõ est acuta. ¶ Et ex rigore. Nã si ẽ plixi spacij: tũc egritudo est decliuis ad plixitatẽ. Et si est breuis spacij: tũc egritudo ad acuitatẽ tẽdit. Et quãdo nullo modo est rigor: tunc abbreuiatur eius extẽsio. ¶ Et cognoscuntur hore egritudinis quãdoq₃ ex parte horarũ paroxismorum. Nã si fuerit pcedẽtes sm̃ antecessionem superfluentẽ ita vt vnus antecedat superflui-

tatem alterius tendens ad additionem: tunc egritudo erit in augmento: qm̄ de egritudinibus sunt que currūt vsq; ad finem horarū suarum fm augmentum: et sunt quandoq; de genere tertiane: et de genere assidue. Si autem steterit antecessio et steterint superfluitates: tunc sine dubio erit egritudo in statu. Et seruans horam vnaz est longi spacij. Et si postponunt tunc egritudo est in declinatione Et similiter cognoscitur dispositio horarum ex augmento accidētium febris et statione eorum et declinatione ipsorū. ¶ Et ex additiōe paroxismorum eius in longitudine et breuiatione ipsoruz: et fortasse diuersificantur et nō assimilant. ¶ Et qn̄q; cognoscunt ex dispositione euacuationum. Nam cum accidit in paroxismo aliquo sudor aut ventris fluxus: et paroxismus secundus qui est post ipsum est in similitudine vehementie primi et fortitudie ei⁹ aut supra ipsam: tūc euacuatio eius est ꝑpter multitudinē: non ꝑpter fortitudinem: et egritudo iudicatur longa. ¶ Et quādoq; cognoscuntur ex ꝑte digestionis et cōtrarij digestionis fm qđ diximus. Uerbi gratia cū apparet sputū cū digestione aliqua: aut vrina in qua est nubes aliqua tunc est principium augmenti. Deinde quādoq; multiplicat illud et apparet aut cōtrariū eius: tunc est status. Et iterū qn̄ apparet digestio aut cōtrariū ei⁹ velociter ex sputo aut nube: tūc scias ꝙ status est ꝓpinquus. Et si tardat: tūc scias ꝙ status est longinquus. ¶ Cognitio autē horarū particulariū sic accipitur. ¶ Nam hora principij paroxismi est hora ī qua coartatur pulsus: et tu iā sciuisti intentionē eius. Et plumbeus fit color extremitatū et infrigidantur extrema et ꝓprie extremitas auris et nasi vsq; ad horā in qua sentit sparsio caliditatis. Et qn̄q; associātur principio alteratio coloris et pigritia et angustia et tarditas motuum et ꝓfunditas somni et mollificatio palpebrarū. et grauitas sermonis et horripilatio inter spatulas et dorsum: et fortasse accidit in eo rigor fortis. Et q̄nq; accidit cursus saliue et saltus tēporū et tinnitus auriū et sternutatio: et cōmotio membrorū corporis. Et vehementius quidē debilitatur virtus propter debilitatē q̄ est in principio aut statu. ¶ Et hore augmēti medietas prima est hora in qua pulsus incipit apparere et magnificari et velox fieri: et spargit calor in toto corpore fm equalitatē. Et medietas ei⁹ altera est hora in q̄ non cessat hec caliditas sparsa cū eq̄litate augmētari. ¶ Et hora stat⁹ ē hora ī q̄ remanet caliditas sparsa cū eq̄litate et accidētia cū dispositiōe sua: et pulsus fit maior q̄ vnq̄ et fit vehemētius velox et frequens. ¶ Et hora declinationis est hora in qua incipit diminutio: et incipit pulsus tēperari et equatur. Dein de illa in qua incipit corpus sudare et perducit ad eradicationem. ¶ Et multotiens quidem accidit apud mortē dispositio q̄ est sicut declinatio: et est quasi eger euaserit: et non oportet vt tu occuperis in hoc: immo cognoscas dispositionē pulsus et an magnificetur et fortis fiat. ¶ Et si tibi videtur: ponam tibi exemplum de tertiana.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Attende ergo ꝙ cum tertiana in pluribus dispositionibus incipit horripilatio deinde frig⁹ ꝛ rigor: postea sedat rigor ꝛ minorat frig⁹: ꝛ incipit calefactio: postea eq̄tur calefactio: deinde addit: postea stat: deinde incipit minui vsquequo eradicet. ¶ Et scias ꝙ egritudo q̄n̄qꝫ aut plōgat pp multitudinē materiei. Aut pp grossitiē ei⁹. Aut pp frigus ei⁹. Et q̄n̄qꝫ adiuuāt ad illō tp̄s frigidū: ꝛ regio frigida: ꝛ etas frigida: ꝛ debilitas caloris innati: ꝛ soliditas corporis.

¶ De sermone vniuersali de febrib⁹ ephimeris. Ca. 5.

Cause oim̄ specieꝝ febris ephimere sunt cause primitiue calefaciētes essentialiter: ꝛ calefaciētes p accidens: de summa occurrentiū ꝛ assumptoꝝ. s. in cibo ꝛ in potu. ꝛ passionū corporearum ꝛ animalium: ꝛ ex doloribus ꝛ apatibus apparētibus: ꝛ sunt de eis ex oppilationibus quarū cā non est primitiua. Et nō pueniūt cause eaꝝ cū vehementia sua ad hoc vt pertrāseat illud qō inflāmat spiritū: nā si ptranseāt illud: faciūt eadē in ethica: aut in speciē febriū humorum quā dicemus. Cause eni primitiue plerūqꝫ mouēt antecedētes Qō si mouerit eas ad putredinē: erūt febres putredinis. Et sunt quidā hoim̄ q̄ existimāt ꝙ febris ephimera nō fit nisi ex labore spiritus ꝛ corpis: ꝛ illud est error. ¶ At iste quidē fe. ꝑm. plurimuꝫ recedunt in diervo: ꝛ raro ptrāseunt tertiū diē. Nā si pertrāseant illaꝫ quātitatē: existimat de esse eaꝝ ꝙ ipse permutātur. Et intētio quidem permutationis est ꝙ retētio caliditatis ptransit spiritū: aut ad corp⁹ aut humorē. Iꝫ sint de hominib⁹ q̄ dicāt ꝙ ipsa q̄n̄qꝫ remanet sex dieb⁹: ꝛ cōsumit integra cōsumptione: cui nō esset similis si permutaretur ad genus aliud. ¶ Et hec quidē fe. est facilis curationis ꝛ difficilis cognitionis: ꝛ similiter principiū ethice. ¶ Et homines quidem velocius cadentes in feb. ephimeras: ꝛ qui vehementius leduntur ab eis si erret in eis: sunt illi in quibus calor ꝛ siccitas sunt magis vincētes: qm̄ pueniūt velociter ad ethicā ꝛ tertianā Deinde illi in quibus calor est plus. Deinde illi in quibus est plus siccitas. Et cum illi q̄ habent complexionem siccam ꝛ calidam accidit fames ꝛ adueniunt cum ea vigilia ꝛ labor animalis ꝛ labor corporeus festinat ad ipsum fe. ephimera cum horripilatione quadaꝫ Quod si non succurratur ꝛ cibetur statim festinabit ad ipsum fe. putredinis.

¶ De signis proprijs febriū ephimerarum distinguētib⁹ eas ab alijs. Ca. 6.

De proprietatibus earū est ꝙ ipse non fiunt a causis antecedentibus. Neqꝫ incipiūt cū coartatione. Et est ꝙ ipse nō incipiunt ꝑm plurimū cū rigore ꝛ frigore extremitatum ꝛ profundatione caliditatis ꝛ declinatione ad pigritiā ꝛ somnū ꝛ submersionēꝫ pulsus ꝛ subtilitatē eius ꝛ diuersitatē eius ꝛ prauitatē ipsius. Immo fortasse accidit in principio earum similitudo frigoris ꝛ horripilationis ꝛ punctio cuius causa est vapor ꝛ chimi mali ꝛ remouetur ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lociter. Et accidit sed raro rigor propter multitudinem vaporum ledentium lacertos propter punctionem suam superflua multitudine. Et est eius inflammatio non mordicatiua aspera: immo bona sicut caliditas corporis laborantis rebrij. ¶ Et cum est vrina in primo die digesta et pulsus bonus: tunc iudica quod est fe. ephimera. Et illud ideo quoniam vrina nõ alteratur in ea in quãtum ipsa est ephimera. Et est sedimen eius digestum non decliue ad colorem humoris. Et quãdoque nubes eius pendens. Et quãdoque est natãs boni coloris. Et quandoque accidit vt non equet color eius tamen eius substãtia est equalis et nõ alteratur color eius: nisi propter id quod associatur ei de causa alterationis vrine quãuis non sit illic fe. ephimera ex eo quod dicemus in tertiana et similibus ei. ¶ Et pulsus est decliuis ad spissitudinẽ et fortitudinẽ et magnitudinẽ: nisi in ea que est a passionibus debilitantibus: et nisi fuerit in stomacho humor mordicatiuus aut frigidus aut causa alia de his que mutant pulsum preter febrem. Et raro quidem diuersificatur. Si vero diuersificetur: erit ei ordo. Nam si diuersificetur illud tunc erit propter causam aliam antecedentem febrẽ aut vicinãtem ei: sicut est labor vehemens: aut mordicatio vehemens in similibus: et similia his. Et quãdoque accidit vt induret pulsus propter frigus vehemẽs et inspissans et infrigidãs aut propter caliditatẽ solis vehementẽ exiccantẽ: aut propter vehementẽ laborẽ exiccantẽ: aut famẽ aut angustias aut vigilias: aut euacuationes. Et quãdoque festinat in eo dilatatio et tardatur constrictio: et nõ festinat plus quam naturalis nisi raro et cum velocitate pauca: quoniam necessitas euentationis in eo est vehementior quam necessitas educendi vaporem corruptũ. vapor nãque in eo non est corruptus cõparatione sui ad equalem: immo est bonus comparatiõe sui ad eum ¶ Et cum ambiguus sit tibi pulsus et cõstrictio ipsius: tũc scias ex anhelitu. Et pulsus quidem redit post eradicationẽ eius ad cõsuetudinẽ eius naturalẽ in illo corpore: et hoc est signum bonum. ¶ Et scias penitus quod quotiens vrina et pulsus sunt boni significant quod fe. est ephi. Et quando non sunt boni non oportet nõ sit ephi. Multotiens enim in ea est vrina tincta: et est pulsus diuersus et debilis et paruus ¶ Et de illis que significãt quod ipsa est feb. ephimera: est vt sit principium eius facile et leue: et sit augmentũ eius non addens supra duas horas: et neque associentur statui accidẽtia vehementia: et vt non accidant in ea accidentia praua et nõ fit in ea ebulitio caloris vehemẽs: et minorentur cum ea dolores. Quod si cum ea dolor fuerit capitis aut dolor alius non sit fixus inseparabilis post eradicationem eius et hec quidem significant quod ipsa est ephimera. ¶ Et plurimũ quidem eradicationis eius fit per sudorem et humorositatem similem sudori naturali non humoroso. Et non fit vehemens superfluitas iterum in quantitate sua: immo appropinquat sudori naturali in quantitate sua sicut est proximus ei in qualitate sua. Si enim vi-

deris sudorem plurimum: tunc feb. erit nõ ephimera. Et de eis de quibus feb. ephimera experitur: est vt ingrediatur balneũ habens eam. Cumq̄ moram fecerit euenire in quasi horripilationẽ non cõsuetam scitur q̄ febris est febris putredinis: et egrediatur habens eaz ex balneo illico et si nihil alteratur a dispositione sua: tũc febris erit ephimera.

¶ Permutationis febris ephimere. Ca. 7.

DUm expedit vt febrem ephimerã patiens cibetur et errat medicus super eam et non cibet ipsum: permutatur fe. in corporibus cholericis ad ethicam incendentẽ et in corporibus carnosis ad synocham que est absq̄ putredine: et fortasse permutatur ad illã que est cum putredine. ¶ Et similiter quando necessarium est adiutorium in aperendo poros et rarificando corpus et non fit: fit inflammatio in humoribus retentis in corpore inflammatione eius qđ calefacit cũ fortitudine eius quod putrefacit.

¶ De signis p̄mutatiõis fe. ephimere ad febres alias. Ca. 8.

SIgnificatio illius est q̄ ipsa declinat absq̄ sudore: aut humorositate: aut cũ sudore absq̄ mũdificatione p̄ sudorẽ. Et ẽ declinatio longa difficilis et absq̄ mũdificatione pulsus. Jmmo remanet in pulsu aliquid. et remanet dolor capitis si fuerit. Et hoc totũ significat p̄mutationẽ ad febrẽ putrefactionis humoris aut ethicaz. ¶ Nã si cause fuerint vehementes: aut prolongetur mora ei⁹: p̄mutabitur ad ethicã. Quod si ad ethicam permutetur: videbis tactum arteriarũ calidũ valde: et videbis febrẽ similẽ vel fixã: et in omnibus mẽbris additur calefactio super repletionẽ et in tẽpore acceptionis cibi: aut videbis pulsum seruare equalitatem cum duritie et paruitate. Et videbis signa reliqua que diximus de signis ethice. ¶ Et quando permutatur ad genus febrium quod nominatur synocha absq̄ putredine: videbis additionẽ et repletionẽ caliditatis et inflammationem faciei. ¶ Et quando permutatur ad fe. putredinis apparent horripilatio et diuersitas pulsus et paruitas et coartatio: et caliditas mordicatiua sicca et vehementia accidentiuz. Jn vrina autem fortasse remanet digestio ex substantia: et in plurimis nõ apparet in ea digestio.

¶ De curationib⁹ febris ephimere s̄m modũ vniuersalẽ. Ca. 9.

IN oĩbus speciebus febris ephimere oportet vt afferant̄ sup̄ corpora patientiũ eas ea que nutriant eos nutrimento bono cum velocitate digestionis quoniã febriens est eger: et eger est lesus. Aut quibusdã eorũ cõcedit delitiari in eo: sicut patiẽti ex labore et angustia et fame: et illis in quorum corporibus colera plurima est. Et qui conqueritur se pati horripilationem in principio deglutiat cibum infusum in aqua aut vino: vt sit magis penetrãs. Et isti quidem cibãtur etiã in principio fe. ¶ Et q̄busdã p̄hibet̄ delitiari in ea: et innuitur eis vt fiant subtiliatiua sicut in patiẽte ex oppilatiõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ꝛ soliditate ꝛ ex apostemate. Et melius quidē est vt postponatꝰ ciba tio vsq ad declinationē nisi i illis quos excepimꝰ. Et aqua frigida quidē oportet vt nō prohibeatꝰ in principio rei: qm̄ virtꝰ est fortis: quare nō timetꝰ debilitas eius: ꝛ est melior cura infrigidādo. Verū si fuerit illic debilitas in visceribus ꝛ fe. iam extenditꝰ aut fuerit ve hemens: tūc melius est vt de ea nō multū sumatꝰ. Et conceditꝰ eis bal neū cum eorum paroxismus consumitꝰ in febribꝰ ephymeris ꝑpter accidentia de quibꝰ est humectatio ꝛ de quibus est sudatio ꝛ rarifi catio pororum: ꝛ de eis est infrigidatio in quieta dispositiōe. Et ꝓ hibetꝰ vbi timetꝰ casus putredinis. Et nō oportet vt euitet balneum nisi habēs eā ex oppilatione propterea ꝙ balneum generat egritu dinē putridā. Et similiter patiens eā ex satietate nauseatiua: nisi in fine rei: ꝛ cū dilatantꝰ pori ꝛ descendit nauseatiua satietas. Illic eñi oportet vt balneet. Et habēs catarrum non balneetꝰ nisi sit adu stiuus. Et oēs habentes fe. ephimeras oportet vt non prolongent moram in aere balnei: imo in aqua eius quātum volunt: nisi habē tes eam ex soliditate ꝛ ex spissitudine: eis eñi cōuenit vt ꝓlongent morā in aere balnei donec sudent. Embrocatio aūt si fuerit infun dendo aut liniēdo tantum oppilat poros. Et in curatione oīs feb. ephimere que est ab opilatione extrinseca aut intrinseca fricatio aperit poros hn̄tis eā: deīde si obuiat humiditati plurime resoluit eā ꝛ si obuiat humiditati parue exiccat eā. Euacuatiōe aūt nō in diget aliquis eoꝝ: nisi habens opilationē repletionalē: ꝛ habēs nau seatiuam satietatē: ꝛ qui habet febrem ephimeram ex soliditate cuius corporis est repletum.

¶ De speciebus febris ephimere. Cap. 10.

De febribꝰ ephimeris sunt que oīno cōparantꝰ ad dispositio nes animales. Et ō eis sunt q̄ cōparantꝰ ad dispositiōes cor poreas. Et de eis sunt q̄ ꝓportionantꝰ ad res q̄ eueniūt de foris. ¶ Et de cōparatis ad dispositiōes aīales est illa q̄ fit ex angustia. Et illa q̄ fit ex tristicia. Et illa que fit ex existimatione ꝛ cogitatio ne ira ꝛ vigilijs ꝛ somno ꝛ tranquillitate ꝛ timore ꝛ gaudio. ¶ Et de ꝓportionatis ad dispositiones corporeas sunt ille q̄ cōparantꝰ ad res q̄ sunt actiōes ꝛ motꝰ: ꝛ de eis sunt q̄ cōparātur ad nō actiōes ꝛ motus: ꝛ ad cōtraria eorū. ¶ Et cōparata ad res q̄ sunt motus est q̄ fit ex labore: ꝛ illa q̄ ex trāquillitate: ꝛ illa q̄ fit ex euacuatione. Et de eis est febris ephimera q̄ est cū sincopi. ¶ Et de eis est illa q̄ fit ex fame ꝛ de eis est illa q̄ fit ex siti. ¶ Et de cōparatis ad ea que nō sunt actiones est illa q̄ fit ex opilatione: ꝛ de eis est illa que fit ex nau seatiua satietate. Et de eis est illa q̄ fit ex apostemate. Et de eis est illa que fit ex soliditate. ¶ Cōparate aūt ad res que accidūt de fo ris sunt sicut illa q̄ sunt ex adustiōe quecūq adustio fuerit. Et sicut q̄ fit ex frigore ꝛ soliditate ꝛ ex ablutione. Dicā itaq vnāquamq earum cum curatione sua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De febre ephimera ex angustia et signis eius. Capitulũ.11.

Quãdoq; accidit ex motu spũs ad interiora et occultatiõe ei⁹ in eis ꝑpter superfluitatẽ angustie febris spiritualis. ¶ Cuius signa sunt igneitas vrine: et acuitas eius: ita vt hñs eã sentiat acuitatẽ ipsi⁹ ꝑpter dñiaz siccitatis in ea. Et est mot⁹ oculi ad clausionẽ decliuis: et est oculus submersus ꝑpter resolutionẽ cũ quiete et subclusione. Et facies est tendẽs ad citrinitatẽ ꝑpter profunditatẽ claritatis. Et pulsus est ad debilitatẽ et paruitatẽ decliuis et forte declinat ad duritiem.

¶ De cura. Capitulũ.12.

Oportet habẽs eã multiplicet introitũ tine: et ponat plurimũ sue intẽtiõis in balneatiõe cũ aqua balnei absq; aere ei⁹. Et multiplicet etiã inunctionẽ cũ fricatione post illud. Oleũ eñi aliquod est magis iuuatiuũ ei q̃ balneũ. Et vtaẽ lenificationibus et odoriferis frigidis. Et ponat sup pectus suũ epithimata infrigidãtia ex mucillaginib⁹ et succis et aquis bonis. Et summat in potu vinũ plurime cõmixtionis est eñi bonũ medicamẽ ei.

¶ De febre ephimera ex tristicia. Cap.13.

Quãdoq; accidit ex multitudine tristicie ꝑpter rẽ q̃ sitã mot⁹ laboriosus spũs calefaciẽs faciens cadere in febrẽ. ¶ Cui⁹ signa sunt similia signis eius q̃ est ex angustia. Nisi q2 mot⁹ oculi cũ ꝓfunditate sua ꝑpter resolutionẽ est ad partẽ extrinsecã. Et puls⁹ non est dimissus depressus: immo est in eo cũ debilitate: sed est cum eo saltus. ¶ Et cura ei⁹ est sicut cura ei⁹ q̃ est ex angustia.

¶ De febre ephimera ex cogitatione. Cap.14.

Quandoq; accidit ex multitudine cogitatiõis in reb⁹ feb. similis illi que est ex tristitia. Nisi q2 mot⁹ oculi est equalis nõ ad clausionẽ neq; ad exitũ decliuis: et est decliuis ad profunditatẽ. Et pulsus est diuersus in dilatatione et constrictione: et plurimũ quidẽ est equalis. Et facies est ad citrinitatẽ decliuis. ¶ Et cura eius est cura illi⁹ que est ex tristitia.

¶ De febre ephimera ex ira. Cap.15.

Quandoq; accidit propter superfluitatẽ motus spiritus ad exteriora in dispositione ire calefactio superflua adurẽs spiritũ et feb. ¶ Cui⁹ signa sunt rubedo faciei: nisi permisceaẽ ei timor: et quoniã citrinatur. Et inflatio faciei similis ei qui inflatur in dormitiõe. Et sunt oculi rubei tendentes exterius propter vehementiã motus spũs ad exteriora. Et quandoq; accidit quibusdaz eoꝝ tremor propter motum humoris: aut ꝑpter debilitatẽ naturarũ. Et est aqua rubea acuti tactus ꝑpter acuitatem suã. Et qñq; est cum ea aliquãtulum claritatis. Et pulsus est grossus plen⁹ pulsans frequens.

¶ De cura. Capitulũ.16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Hac eos quiescere. Et fac vt occupent letificantib⁹ ꝛ narrationibus ꝛ vocibus bonis ꝛ ludis mirabilib⁹. Et fac eos ingredi balneū in aqua tepida non plurimi caloris. Et inungant plurimum cum aliquo oleo plurimo: illud enim est magis cōueniens eis ꝙ aqua calida. Et cibentur eis que infrigidant ꝛ humectant. Et ꝓbibeant a vino omnino: et non est eis via ad ipsum.

¶ De febre ephimera ex vigilijs. Capitulū. 17.

Quandoq꜄ etiā accidit ex vigilijs feb. ephimera. ¶ Cuius signa sunt antecessio vigiliarū: ꝛ grauitas palpebraꝝ: qm̄ fortasse non aperit eas. Et ꝓfundatio oculi propter resolutionem. Et inflatio palpebraꝝ propter corruptionem cibi et multitudinem vaporis. Et conturbatio vrine propter priuationem digestionis. Et debilitas pulsus. Et citrinitas faciei ꝓpter maliciā digestiōis. Et inflatio eius propter excitationem ex malitia digestionis: sed non est cum rubedine sicut in illa que est ex ira.

¶ De curatione. Capitulum. 18.

Curatio autē eius est ociari et quiescere ꝛ dormire. Et embrocare caput cū eis q̄ infrigidāt. ꝛ humectāt. Et balneū humidū. Et cibi bonoꝝ chimoꝝū. Et inunctiones humectātes. Et vinuꝫ est ex rebus magis conferentibus eis. Et sumant in potu ipsam sine timore: nisi fuerit dolor capitis.

¶ De febre ephimera ex somno et quiete. Ca. 19.

A Spiritu quādoq꜄ resoluunt vapores calidi p vigilias ꝛ motus. Cū ergo ꝓlongat somn⁹ ꝛ trāquillitas ꝛ nō resoluuntur accidit ex eis calefactio spiritus ꝛ fe. eius. ¶ Cuius signa sunt ista Significant em̄ eam antecessio somni. Et tranquillitas plurima: ꝛ proprie que non est in ꝯsuetudine: et cadit ꝯtrariū consuetudinis. Et significat ipsam resolutio vaporosa et pulsus.

¶ De curatione eius. Capituluꝫ. 20.

Curatio ei⁹ est sudatio in aere balnei. Et ablutio equalis cuꝫ aqua calida. Et paucitas cibi et declinatio eius ad id qđ infrigidat ꝛ humectat ipsam. Et exercitium temperatum. Et non oportet vt bibat vinum.

¶ De febre ephimera ex gaudio. Cap. 21.

Quandoq꜄ accidit ex gaudio fe. sicut illa q̄ fit ex ira. Nisi qꝛ forma oculi est forma gaudētis nō forma irascētis. Et ē frequētia in pulsu minor. ¶ Et cura ei⁹ est ꝓxima curationi eius que est ex ira.

¶ De febre ephimera ex timore. Capl'ꝫ. 22.

Quandoq꜄ accidit ex timore febris ꝺm semitam que accidit ex angustia. Proportio namq꜄ timoris ad angustiaꝫ est proprie ire ad gaudium: ex hoc ꝙ motus timoris est ad interiora: ꝛ ire ad exteriora: ꝛ fit subito: ꝛ alioꝝ modorum fit gradatim. ¶ Cuius signa sunt proxima signis eius que fit ex angustia. Nisi quia diuer

stitas in pulsu est vehementior. Et forma oculi ei⁹ est forma territi.
¶ Curatio est proxima curationi eius que fit ex angustia. Et opor tet vt securetur a timore. Et veniatur ad eũ cum nuncijs gaudere facientibus. Et letificantia sunt iuuatiua ei.

¶ De fe. ephimera ex labore. Caplm. 23.

Labor quandoq3 peruenit ad summũ in calefaciendo corpus et spiritum ita vt fiat fe. nocens opationibus: et est plurimi nocumenti: ꝛ grauitas ipsius sup vitalẽ ꝛ aialem. ¶ Signa sunt an tecessio laboris. Et additio calefactionis iuncturaruʒ sup alia. Et tactus lassitudinis ꝛ siccitatis corpis. Et qñq3 accidit in fine eius humectatio: si fuerit labor temperatus in eo: id est qñ non est in eo exiccatiuũ aut frigus ꝓhibens sudorem. Si autẽ labor fuerit su perfluus minoratur humectatio et sudor ꝛ qñq3 sequitur ipsum tussis sicca ꝑpter cõmunitatem pulmonis. Et quandoq3 declina tio complexionis est. Et pulsus eius paruus debilis ꝛ quandoq3 de clinat ad duritiem. Et vrina est citrina calida propter motum sub tilem et propter resolutionem.

¶ De cura. Caplm. 24.

Curatio eorum est tranquillitas. Et balneatio in tina. Et in unctio fricando proprie super iũcturas. Et acceptio cibi bo ni chimi humectantis ꝺm quãtitatẽ qua digeratur de genere car nium pullorum ꝛ hedi et piscium paruorum. Et qñ virtutes eorũ sunt debiles: tunc non oportet vt cõfidant de se posse digerere qꝺ digerebãt in dispositione sanitatis: immo minus illo. Et propter hoc cibentur eis quorũ paucũ nutrit plurimuʒ sicut ea que diximꝰ ꝛ sicut vitelli ouorum sorbiliũ: et testiculi gallorum sunt eis boni.
¶ Quidam tamen existimauerunt ꝙ oportet vt patientium laxitu dinem regimen plus subtilietur ꝗ aliorum. Sed illud non est rectũ Et oportet vt sumant de fructibus humidis. Et sumant in potu vi num plurime cõmixtionis si fuerint assueti: aut iuleb: ꝛ aliud si non fuerint consueti. Et oportet vt eoruʒ inunctio sit plurima ꝗ inun ctio aliorum cum oleo aliquo vt humectentur eorum membra et iuncture ex siccitate: et iterũ vt mollificetur illud quod accidit eis de tensione: et oleum viol. est de oleis melioribus eis. Et oportet vt communicet inunctio eorum corpori et ꝓprie capiti collo et spondi libus dorsi et iuncturis omnibus et proprie post balneationem. Et oportet vt sternantur strata eorum: et aromatizentur indumenta eorum et sedilia eorum. Et si indigent iteratione balnei ꝑpter reli quias iterentur omnia que scripta sunt in capitulo suo.

¶ De fe. ephimera ex euacuatione. Cap. 25.

Quandoq3 accidit ex cõmotione humorum post ventris solu tionem motus spirituum superfluus et inflãmans in ipo fe brem ꝑpter muultitudinem lassitudinis que sequitur ipsam. ¶ Et qñq3 faciunt eam medicine solutiue propterea ꝙ calefaciunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et quandoqꝫ sequitur flobothomiā propterea ꝙ redire facit humiditatē ꝛ vaporē ꝛ sanguineitatē eorum ad furiositatē colericā.

¶ Curatio. Ca. 26.

Oportet vt subtilietur in retinēdo vrinā p̄ ea que sunt ordinata in capitulis suis. Et vt cibetur eger cū eo qḋ confortat plus: ꝛ ſm quātitatē qua digeratur de eis q̄ infrigidāt ꝛ humectāt. Et sint in eo pōtica stiptica. Et ponātur sup̄ stomachum emplastra ꝛ embroce cōfortantia calefacta non tepefacta. Nam omne tepidum est mollificatiuum ꝛ resoluit virtutē. Et de hac summa est lana infusa in oleo nardino aut oleo frigidiore eo aromaticato: ꝛ exprimatur adeo donec separentur ab eo partes olei ꝛ ponantur super cor ꝛ epar ea que infrigidant.

Omne tepidū mollificatiuū & resolutiuū virtutum.

¶ De fe. ephimera ex dolore. Ca. 27.

Dolor qn̄qꝫ calefacit sp̄m adeo donec inflāmetur fe. ¶ Signa. Dolor i capite: aut oculo: aut aure: aut dēte: aut iūctura: aut extremitatib⁹: aut colica: aut emorroydib⁹: aut alijs dolorib⁹ furūculoꝝ.

¶ De cura eius que fit ex dolore. Ca. 28.

Regatur dolor cum eo quod oportet in capitulo suo: deinde curetur cura eius q̄ fit ex labore. Quod si timeatur ex potu vini motus dolorosus: non detur in potu.

¶ De fe. ephimera ex syncopi. Ca. 29.

Quandoqꝫ accidit ei cui supuenit syncopis ꝑp̄ cōmotionē sp̄us diuersa calefactio ꝛ conuertitur in febrē. Et qn̄qꝫ remanēt de ea post ablationē timora syncopi reliq̄e. ¶ Signa. Uicinitas sincopis ꝛ casus virtutis absqꝫ signis febriū aliaꝝ q̄ nō sunt ex febribus ephimeris. Et pulsus in ea est diuersarū dispositionum: quandoqꝫ enim cadit ꝛ destruitur: quandoqꝫ vincit frigus ꝛ quandoqꝫ fit velox ꝛ apparet cum dominatur caliditas: ꝛ similatur pulsui patientium extenuationem exiccatiuam in duricie cum vermicatione.

¶ Curatio. Ca. 30.

Cura ei⁹ est cura sincopis. Et dare cibos velocis digestiōis boni chimi ꝛ de illis quos sciuisti: ꝛ si indigueris vt desin potu vinū: fac ꝛ non cures de febre. Cum ergo liberatur ex sincopi ꝛ remanet fe. similis ei que est cum extenuatione: curetur cum eo quod est in canone de infrigidatione ꝛ humectatione.

¶ De fe. ephimera ex fame. Ca. 31.

Quandoqꝫ acuuntur vapores in corpore quando nō inueniūt nutrimentum ꝛ generant febrem. ¶ Et eius pulsus est debilis paruus. Et quandoqꝫ declinat ad duriciem. ¶ Curatio. Cibatio quidem in febre est sicut ex sorbitionibus factis ex kist ordei cum oleribus. Et post illas cum cibis bonis confortantibus. Balnetur et effundatur super caput eius aqua plurima tepida: ꝛ sedeat in ea et humectetur corpus eius cum eis que sunt sicut oleum violatum ꝛ rosatum ꝛ cucurbitinum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De fe. ephimera ex siti. Ca. 32.

Hec proxima est ei q̄ est ex fame: et est dignior vt accidat propter defectū ei⁹ quo sedat̄ de aq̄ caliditas fortis in vaporib⁹. ¶ Curatio. Dare in potu aquā frigidā et aquas fructuū frigidorum et proprie granatorum et humectare corpus cum tina: et si possibilis est ei balneatio cum aqua frigida faciat.

¶ De fe. ephimera ex opilatione. Ca. 33.

Opilatiões fiūt in poris cutis ꝑpter spissitudinē ei⁹ et paucitatē ebullitiōis: et multitudinē ciborum: et propter frigiditatē: et propter albutionē cum aquis frigidis stipticis: et propter adustionē solis. Et quandoq₃ fit in vijs venarum et meatibus earum et orificijs ipsarum et cursib⁹ et vijs earum. Et cum dicitur fe. ephimera ex opilatione non innuitur nisi ad hāc speciē. Nā plerumq₃ accidit vt minoretur resolutio et multiplicet̄ repletio et coartatio et priuet̄ respiratio et aggregatur vapor plurim⁹ et nō resoluitur: et tunc eueniet caliditas superflua. Et dū ꝑseuerauerit ei⁹ inflammatio in debiliori ex corpibus qđ est spūs erit fe. ephimera. Cū ergo inflammat̄ i sanguine est spēs famosa synoche quā dicem⁹. Et est illa que est de summa febriū humorū. Et nō est ꝑpter putredinē: imo est ꝑpter inflammationē et ebullitionē. Quod si pertrāseat illud ad putredinē quā facit opilatio et priuatio respiratiōis ꝑmutatur ad fe. putredinis. ¶ Et huiusmodi quidē oppilatio: aut fit ex multitudine humorū et sanguinis: aut ex grossitudine eoꝝ: aut ex viscositate eoꝝ: aut propter casum rei de causis opilationis in instrumēto non in cursu: immo sicut frigus constringēs: aut apostema coartans: aut nascētia rei: aut illud de illis quarum te oportet remorari. ¶ Et hec quidē feb. de febrib⁹ ephimeris parum ꝑmutatur ad ethicam: q̄m corpus in:st plurime materie. Et in hac feb. iterum est sitis et inflāmatio et adherētia caliditatis: et vrina media inter igneam. Et hec fe. est difficilis ad cognoscēdum cui⁹ similitudo est proxima similitudini febriū humorū. Et hec febris quandoq₃ remanet vsq₃ ad diem tertium: et in eo quod est post ipsum sunt opilationes plurime fortes: et non sunt spissantes: et non condensantes deforis: et si sunt parue festinat eius eradicatio si nō fuerit error. Et hec fe. inter fe. ephimeras q̄nq₃ accidit et redit ꝑpter fixionē opilationis q̄ est cā q̄re fiūt ei paroxismi. Et hec q̄dē fe. multotiēs ꝑmutat̄ ad frig⁹ et horripilationē et significat q̄ ipsa sit putrida. Et cum illa que est ex opilatione facit accidere dolorem post flobothomiam in latere sinistro non est excusatio iterationis flobothomie precipue cum sedatur feb. et perseuerat dolor.

¶ Signa. Quādoq₃ accidit feb. ephimera non ex causa primitiua et est longe declinationis: tunc existima q̄ ipsa est opilatio: et proprie quādo declinat sine euacuatione et humectatione. Et verificāt existimationē tuā signa repletionis et in corporibus plurimi sanguinis et generātibus eum: aut grossoꝝ humoꝝ viscosorum. Et differētia q̄dē

inter ea ambo est: qm̄ si opilatiões in eis sunt ꝓpter grossitudinē hu morum ꝛ viscositatē eorum significant ea signa nota eis ꝛ nō est illis in flammatio corporis ꝛ rubedo ꝛ extensio: ꝛ ad summum signa multitudi nis. Et illis in quibus causa est repletio sunt signa repletionis ex ru bedine faciei ꝛ exuberatione venarum ꝛ inflatione ꝛ tēsione ꝛ talia appa rētia. Et si superfluunt opilationes pulsus est paruus: ꝛ si non super fluunt: oportet vt minoret̄ pulsus. ¶ Cura. Cū causa est multitudo hu morum ꝛ repletio: tunc oportet vt in principio ꝓperes ad flobothomiā ꝛ euacuationem. Et vt flobothomes eū cum iam nō febrit tūc est me lius. Et qm̄ febrit si nō fuerit necessitas: tunc statio est magis cōue niens flobothomia enim facit humores currere ꝛ permiscet inter eos Si aūt non fuerit excusatio: tunc non oportet vt postponatur ꝛ tar detur flobothomia ꝛ euacuatio: deinde fiat occupatio in eis q̄ ape riunt opilationes ꝛ mundificāt meatus. Et non properes ante eua cuationē ad mundificandos meatus ꝛ apertionē: illud enim fortasse fit causa ad attrahēdum humores subito ad quosdā meatus ꝛ inui scādū in eis: ꝛ illud est res in qua fiūt errores plurimi: ꝛ fortasse ad dit in opilationibus si fuerint grossi: ꝛ ꝓprie si meatus in creatione sua fuerint stricti. Cum flobothomia iterū ꝛ euacuatio qm̄qꝫ educāt superfluitates viscosas fumosas faciētes coartatione sua hanc febrē ꝛ prohibeāt vt permutetur ad putredinē ꝛ ꝓprie cum ad vltimum fa cis eā peruenire ꝛ facis approximare sincopi. Et si non sentis multitu dinē humorum: immo sentis oppilatiōes: ꝛ ꝙ ipse sunt accidētes a gros situdine eorum ꝛ viscositate ipsorum: tūc fortasse nō indiges flobothomia superflua: ꝛ euacuatiōe superflua: immo indiges apertione: ꝛ apertio q̄dē est cū abstergētib⁹ ex medicinis ꝛ cibis. Et ꝓpterea ꝙ egritudo est fe. nō est possibile vt redeas in aperiēdo ad abstergētia calida: immo ad illa q̄ sunt inter syrupū acetosum purū vsqꝫ ad illum q̄ est cum seminib⁹ ꝛ aqua endiuie vsqꝫ ad aquā feniculi. ¶ Et cib⁹ sit ille in quo est ab lutio: ꝛ non in quo est viscositas sicut kist ordei. Et zuccarum cū hoc ꝙ ipm̄ est ꝓpinquum cibo est in ipso apertio ꝛ absterfio: non est er go malum si misceat̄ cum kist ordei. ¶ Demum oportet vt cōsideres cū euacuaueris si necessaria fuerit euacuatio ei⁹ ꝛ apparuerit dixim⁹ an minuat̄ fe. ꝛ deficiat: ꝛ an si paroxismos habuerit: frāgat̄ ꝛ debilitet̄ paroxism⁹ ei⁹ secundus a primo. Et considera vrinam: ꝛ si inuenis eam non priuatam digestione: ꝛ in pulsu si inuenis eum non signifi care putredinē procedes scd̄m hoc regimen. Et intromitte egrū in die tertio post paroxismū in balneū hora mollificatiōis paroxismi ex pectati si fuerit fe. vsqꝫ ad quinqꝫ horas. Et inunge eum. Et frica ip sum cum rebus in quibus est absterfio equalis: sicut quod est inter farinam fabarum vsqꝫ ad farinam horobi ꝛ farinam radicum lilij ꝛ aristologie emollite cum aliquantulo mellis ꝛ aque. Quod si fue ris ausus vti fortiori hoc: tunc vtere spuma baurac. Et si existimas ꝙ balneum alterat naturam eius in aliquo ꝛ facit accidere quasi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

horripilationem: nō moretur in eo ictu oculi: opilationes enim iste non sunt de genere earum quas aperit balneum. Cum ergo egredi tur de balneo non oportet vt approximet cibo: neqꝫ vino: nisi post se curitatem ex paroxismo. Si autem exigit dispositio vt cibetur ali quantulum ⁊ nō tollat: detur in potu id in quo est aptio sicut aqua ordei subtilis: plurime aque: pauci ordei: plurime decoctionis deco cta cum apio. Qd̄ si paroxismus nō iteratur ei: tunc balnea eum se cundo si desiderauerit illud ⁊ ciba ipsum. Et si fuerit paroxism⁹ di minutus a paroxismo primo ⁊ vrina fuerit bona: tunc confide in ve ritate curationis et paucitate opilationis. Et cura eum post eradi cationem eius sicut curasti ⁊ ciba ipsum. Et si venerit paroxismus sicut fuit fortior illo ⁊ vrina nō fuerit sicut oportet: tunc egritudo est tendens ad putredinem: et curatio eius est curatio putredinis.

¶ De febre ephimera ex nauseatiua satietate et repletione. Ca. 34.

Quandoqꝫ accidunt ex nauseatiua satietate vapores mali ex quibus accidit caliditas ⁊ inflāmantur spiritus: quare acci dit feb. ¶ Et proprie in corporibus colericis. Et in illis qui non ha bent amplos poros. Nam plurimū superfluitatū earuꝫ vaporat va porationes fumosas. Et minoratur in eis eructuatio acida. ¶ Et de illis qui sunt vehemētius dispositi ad illam sunt illi qui incipiūt post nauseatiuam satietatē vti exercitio et motu ⁊ ire sub sole ⁊ bal neatione postq̄ accidit eis hoc: ml̄tiplicanť enim in eis vapores fu mosi: et proprie quando habuerīt in corporibus suis dolorem ⁊ pro prie in visceribus eorum. ¶ De materia vero eructuatiōis acetose et in habentibus eam raro contingit vt generetur febris. Si auteꝫ generetur: erit debilis: immo nō generatur. Et existimam⁹ quod ge neratur ab eructuatione acetosa: non est nisi satietas nauseatiua. ¶ Et isti quidē cū eorum soluūtur nature iuuātur valde: ⁊ remoneť feb. eorum propter expulsionem superfluitatis superflue fumose. ¶ Et diuersificatur quidem curatio eius cuius retinetur natura ex illis ⁊ cuius soluitur. ¶ Et si natura illius qui febrit ex nauseatiua satietate leuiatur duabus ascellatiōibus aut tribus: deinde stoma chometur fortis fit super eam fluxus ventris. ¶ Et fortasse fiet flu xus epaticus quem significabunt pulsus cordis et nigredo lingue. ¶ Et similantur accidentia feb. ephimere ex repletione accidenti bus febris ex ira. rubent enim oculi et facies valde et fit inflāmatio vehemens et magnificatur pulsus: et fit velox ⁊ rubet vrina. ¶ Amplius cum plus remanet non excedit tres dies. ¶ Et scias q̄ febris ephimera ex nauseatiua satietate quandoqꝫ venit cum pe riodis quattuor aut septem: et cum hoc est febris ephimera: verum pulsus est sanus.

¶ Signa. Signa eius est alteratio eructuationis ad acetositatem aut fumositatē. Cū ergo alterať eructuatio ad sanitatē indicat sa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nitatem. Et vrina quidem istorum est priuata digestione aquosa. Et quãdo cã nauseatiue satietatis est vigilia est in facie ꝛ faucib⁹ eorum inflatio: ꝛ in palpebris eorum est grauitas.

¶ De cura. Cap. 35.

Patiens hãc nauseatiuã satietatẽ nõ euacuatur qñ aut sit natura ei⁹ nõ soluta: aut soluta. ¶ Quod si natura ei⁹ fuerit nõ soluta: tunc ꝓculdubio oportet vt soluas eã. Et si fuerit aliqͥd cibi: aut fecis: aut grauitatis remanens in stomacho: tũc oportebit vt facias vomere ipm: deinde solue eũ. Et ꝯsidera vbi inuenit grauitatẽ. Et ꝯsidera tũc an sit recti⁹ euacuare illud cũ clysterijs ꝛ suppositorijs: aut cũ aliquo qđ bibit desup vt soluat: aut deponat: aut digerat. Et significat illud qđ recti⁹ est de hoc dispositio eructuationis. Fortasse eñi necessariũ erit si fuerit cib⁹ stãs fortiter: ꝛ sit difficilis vomitus: vt nõ aspiciat ad febrẽ: ꝫ administret diapipereon vt ꝑcipitet et descendat cũ digestione: aut administret qđ est debili⁹ eo: ꝛ administrent ẽbroce ꝛ ẽplastra digestiua cognita in ca. digestiõis: ꝛ solutiua cognita in ca. solutiõis. Cũ ergo descẽderit: tunc aut egrediet ꝑ seipm: aut iuuabit cũ suppositorio ꝛ toleret famẽ su ꝑ eũ tãdiu donec non remaneat hesitatio in destructiõe satietatis nauseatiue: deĩde sumat cibũ leuẽ velocis digestionis boni chimi. Et sit intẽtio ad famẽ ꝛ somnũ tñ qđ excusat sollicitudinẽ in alleuiatiõe repletiõis. Qđ si natura fuerit soluta ꝯsidera an res q̃ euacuat sit illđ qđ ẽ corruptũ. Et si fuerit illđ: nõ retineat donec totum euacuet tñ vsq ad postremũ ei⁹. Et expecta declinationẽ paroxismi. Et fac igredi ipm tũc balneũ. Et ciba ipꝫ nisi fuerit illic sṗfluũ destruẽs fortitudinẽ: tũc eni nõ facias ipꝫ igredi balneũ: imo ciba ipꝫ ꝛ ꝯforta stomachũ ei⁹ cũ reb⁹ q̃s scies: q̃rũ q̃dã scripte sũt i capitulo de solutione vẽtris Et de illis ẽ lana infusa i oleo in q̃ ẽ virtus absinthij aut etiã in oleo nardino postquã fuerit exꝑssa ꝛ separata fuerit ab ea maxima pars olei. ¶ Et si perseuerat solutio ꝛ inuenis id qđ egredit absq genere eius quod corruptũ est: administra oleũ de cidonijs tepidũ recẽs ꝭm hunc modũ: ꝛ oleũ de mastice: ꝛ non est iterũ in oleo nardino cõtrarietas ei⁹. Et fortasse administram⁹ cerataria: ꝛ ꝓprie qñ non suffert dispositio stricturã eoꝝ super vẽtres eoꝝ: et quandoq indigemus emplastris fortioribus hoc de emplastris predictis in colerica passione: ꝛ da ei in potu aquas fructuum si tolerat eas: ꝛ da ei ad comedendum illud cuius alleuiat nutrimẽtũ ꝛ facilis fit digestio: sicut testiculi galli ꝛ pisces aradrach: ꝛ ꝑmitte super illud aliquid de fructibus ꝛ succis ꝛ robub stipticis.

¶ Et si abscinditur de appetitu aliquid: admoue ipsum cum eis q̃ sciuisti: ꝛ proprie cum eis que fiunt ex cidonijs.

¶ Et cũ euacuatũ ẽ nõ ẽ malũ vt administres ei electuariũ forte dẽ illis q̃ digerũt ꝛ confortãt stomachum ꝛ aperiunt oppilationes: et

illud post ablationem feb. ꝛ accidentiū. ¶ Et iter q̄dem ad flobo-thomiam est vt nō fiat in ea donec declinet: tunc enim fiat: et illud quod prius datur in potu est aqua ordei: ꝛ cibus sit sicut ille qui fit de agresta cum cucurbita et amigdalis paucis. ¶ Et infrigidetur locus eius et odoramentum eius trocisci de camphora in quibus non ponitur reubarbarum.

¶ De febre ephimera ex apostemate. Capitulū. 36.

Febres sequentes apostemata interiora sunt putride: ꝛ q̄nq̨ associatur eis etbica et non sunt de numero febriū ephimerarum. Apostemata vero apparentia sicut sunt furunculi: et exiture: vel bubones q̄ eueniūt in ea: ꝛ ꝓprie apostemata magna q̄ fiunt in mēbris glādulosis et in carnibus q̄ vocantur molles: sicut illa que fiūt in inguinibus a superfluitatibus epatis: et in ascellis a superfluitatibus cordis: et sub aure a superfluitatibꝰ cerebri. Q̄nq̨ sequūtur febres et non euacuantur quin aut sit illud quod peruenit ex eis ad cor donec igneat ipsum calefactio sola: aut cū putredine. Quod si fuerit calefactio sola: tunc erit de genere febriū apostematū intrinsecoꝝ. ¶ Et plurimū qđ accidit de istis febribꝰ sequentibus apostemata seq̄ētia cās primitiuas ex vlceribꝰ ꝛ scabie ꝛ doloribꝰ ꝛ ꝑcussiōibꝰ ꝛ casibꝰ ad q̄ expellūtur materie ꝛ retinētur i vijs apud carnes molles ē de gn̄e febris ephimere. ¶ Et plurimū qđ accidit de istis febribꝰ sequentibus apostemata quoꝝ cause sunt antecedētes sicut repletiones ꝛ oppilatiōes preterite sunt putride. ¶ Et s̄m plurimū fe. sunt radices et apostemata seq̄ētia: licet q̄nq̨ accidat ecōtrario. Hyppocrates nominauit has feb. malignas: q̄ ex his sūt ephimere. ¶ Et feb. q̄dē seq̄ētes ea s̄m plurimū sūt ephimere. Et si nō sunt ephimere sunt male. ¶ Et plurimum quidem harum sequuntur apostemata sanguinea. Et quandoq̨ accidunt sequentes herisipilam ꝛ similia ei.

¶ Signa. Signa earū sunt ea q̄ diximꝰ de antecessiōe apostematū āte eas. Et facies est inflāmata ꝛ rubea: ꝛ ē additū i ea sup̄ dispositionem sanitatis: ꝛ nō est caliditas vehemēter mordicans: quamuis sit multitudo eius in eis: quoniam huius apostemata sunt sanguinea: nisi sint feb. sequentes herisipilam: et tunc istis febribus succedit humectatio: et est pulsus in eis velox magnus frequens ꝓpter repletionem: et est vrina aquosa alba propter cursum materierum et apostemata et vlcera.

¶ Cura. Oportet vt antecessio fiat in ea cū flobothomia ꝛ fluxu vētris: ꝛ cure꞉ apostema cū eo qđ oportet in capitulo suo. Et subtilie꞉ regimen: ꝛ non bibat vinū omnino: ꝛ non cibetur nisi post declinationem ꝯpletan. Et necessaria sunt ei extinguentia ꝛ infrigidātia ꝛ humectantia et emplastra infrigidata cum niue super membrum infirmū apostemosū ita vt nō noceāt apostemati: neq̨ faciāt ip̄z crudū: imo infrigide꞉ via iter ip̄m ꝛ cor īfrigidatiōe penetrāte i ꝓfūdū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De febre ephimera ex terrestreitate. i. qñ cutis fit dura vt testa. Cap. 37.

Hec febris iterum sequitur purationem resolutionis propter oppilationes nõ profundatas: et plures quidem hominum cũ dimittunt consuetudines suas balneandi febriunt: et plures eorum sunt illi in quorum corporibus generatur vapor colericus propter complexionem corporum eorum: et ciborum ipsorum et aquarum ipsarum malarum et propter dispositiones eorum antecedentes ex vigilijs. ¶ Curatio eius est extinctio balnei: et sudare in eo post declinationem: et fricari cũ eis que sunt sicut furfur et farina fabarum et amigdale amare: et semen melonis et aliquid alcusen et baurac. Et sit cibus eius extinguens et humectans: et vinum eius sit plurime commixtionis: et iteret balneũ multotiens.

¶ De febre ephimera ex calore. Cap. 38.

Quandoque accidit ex calore aeris et calore balnei et similium feb. ephimera: et plurimũ illius nõ accidit nisi ex vehementia caloris solis: et est prima suspensio eius cũ spiritu animali: cũ primũ quod ei leditur sit caput: calefacit enim aer eius et peruenit ad cor vt fit fe. deinde spargitur in totũ corpus. Et quandoque fit eius suspensio cũ corde propter caliditatem anhelitus: et quandoque custoditur caput a calore. Sed illa que ex sole accidit plurimũ incipit in cerebro et capite: et propter illud quod non est mundus impletur caput eius: et illa que nõ fit ex sole sed fit ex diebus canicularibus et ex balneatione et ex alijs impressionem facit in cor.

¶ Signa. Signa sunt causa euenientes ex vehementia inflammationis capitis in parte solari cerebri. Et fortasse est cũ grauitate et repletione: si nõ fuerit corpus mundũ. Et magnitudo anhelitus in parte cordiali. Et illud quod apparet de corpore vehementis calefactionis calidius interiore eius. Et de illis quibus scitur illud est quod sitis eius est minor siti illius cuius caliditas est illa caliditas: et est in hac habitudine contraria vel diuersa ei que est ex densitate.

¶ Cura. Est necessariũ vt incipiatur in curatione eius cũ eo quod infrigidat ex embrocis super caput et pectus et ex oleis frigidis et proprie oleo ros. infrigidato super niuem quod fundatur super caput et pectus ex loco longinquo. Et detur in potu aqua frigida et que currunt cursu eius et sine cessatione eius fiat illud vsquequo declinet fe. Cumque aufertur: ingrediatur tinam: et non tangat eũ tina si fuerit cũ eo fe. et balnea ipm aqua tepida et non permittas aerem eius calefacere ipsum: et nõ timeas ex effusione aque calide super caput eius: quoniam ipsa humectat et resoluit febrem: et necessitas ad balneandum plus est quam necessitas ad vngendum. Cũ ergo egreditur: tunc frica caput eius cũ oleis frigidis: sicut est oleũ de nenufare.

¶ De febre ephimera que accidit ex frigore et balneatione. Cap. 39.

Quandoque accidit ex frigore et balneatione cũ aquis frigidis vt condensentur pori apparentes et coartentur vapores fumosi secundum quod dictũ est in illa que fit ex testuositate: quare accidit feb. Et mul

totiēs pducit ad putridā. Et non perducit ad illā febrē nisi qn̄ vapor prefocat⁹ est acutus non suauis. Suauis em̄ nō generat eā.
¶ Signa eius sunt cause. Et q corpus in ea ip̄rimis cū tangit nō est vehemētis caliditatis. Cūq̄ figit man⁹ sentitur calore leuari. Et puls⁹ nō est in paruitate in qua est illa q̄ fit ex angustia & tristicia & fame: qm̄ nō est illic resolutio. Sz est velox pter necessitatē scz attrahēdi aerē: nisi sit frig⁹ vehemēs. Et fortasse declinat ad duritiē. Et ocul⁹ nō est pfund⁹: imo qn̄q̄ est inflat⁹ pter vaporē coartatū. Et vrina qn̄q̄ ē alba qm̄ caliditas ē p̄focata. Et qn̄q̄ ē tincta: qm̄ caliditas q̄ resoluit ex poris expellit ad viā vrine. ¶ Curatio. Cooperiātur in feb. donec sudēt. Cū ergo declināt: ingrediant balneū & balneētur cū aq̄ ad caliditatē decliui & cū aere calido. Et embrocēt super ipsos aq̄ in q̄b⁹ decocta sint sicut amaracū & anetuz & simbriū. Et fricēt cū eis q̄ dixim⁹ q̄ abstergūt poros & mollificāt eos. Et post ponat in eis inūctio vsq̄ quo sudēt. Et fricētur. Et balneent cū aq̄ calida valde. Et opz vt antecedat balneatio cū aqua balneationē cū aere. Deīde inungat cū aliquo ex oleis dilatantib⁹ poros. Et fūdat super capita eoꝝ sicut oleū de aneto & kheiri & camomilla. Et cibent cibis leuib⁹ & aromatizent. Et sumāt in potu vinū albū subtile cōmixtū. Et est meli⁹ eis q̄ aqua propter id qd̄ est in eo de sudatione & prouocatiōe. Et inunctio cū oleo aliquo patiētib⁹ ex labore est magis iuuatiua q̄ patientibus ex soliditate.

¶ De febre ephimera ex soliditate & ex aquis stipticis. Cap̄. 40.

Quādoq̄ accidit illis q̄ balneant i aq̄s stipticitatē faciētib⁹ sicut sup quā vincit virt⁹ aluminis aut dragāti: vt vehemēs fiat spissitudo poroꝝ appēētiū: q̄re ꝯp̄mūt eoꝝ vapores: & accidit eis qd̄ diximus aliquotiens. Et multotiens quidem perducit ad putredinem.

¶ De signis. Cap̄. 41.

Significāt eam cause. Et qd̄ significat de nigredine cutis q̄si ipsa extensa sit preparata preparatione qua preparant coria & sicut si tangat cutis infusa in aqua draganti. Et est dispositio in additione caliditatis post tēpus: id est non statim ex tactu cutis: sicut in aliis de illis que accidūt ex oppilatione poroꝝ. Et pulsus est debilior & minor & vehementioris velocitatis. Et vrina est vehemētius alba & tenuis sicut vrina mulieris. Et nō est in corporib⁹ eoꝝ diminutio. Neq̄ in oculis eoꝝ profundatio.
¶ Cura. Oportet vt curetur cū propinquitate curationis eorū qui sunt ante eos. Uerūtamē eis nō datur in potu vinū: nisi post fiduciā vehemētie amplitudinis poroꝝ: nisi sit cōdēsatio parua: fortasse em̄ tūc aperit eam vinū. Et oportet vt subtiliatio regiminis ipsorū sit maior. Et mora eoꝝ in aere balnei: & balneatiōe eoꝝ cū aqua calida maior. Et opz vt tardet inunctio eorum plus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De febre ephimera ex vino. Ca. 42.

QUandoqꝫ accidit ex vino febris ephimera. ¶ Cura eorum est cura ebrietatis. Et fortasse indigent solutione cum aqua fructuum ꝛ similibus: ꝛ flobothomia: ꝛ vomitu: et proprie cum perseuerat dolor capitis eorum. Et oportet vt ingrediatur balneum post declinationem.

¶ De febre ephimera ex cibis calidis. Ca. 43.

CIbi calidi faciunt febrem ephimeram. Et sicut illa que est ex sole secundũ plurimũ est cerebralis ꝛ in spiritu animali. Et illa que fit ex balneo est cordialis: ꝛ in spiritu vitali. Similiter illa q̄ fit ex cibo est epatica ꝛ in spiritu naturali.

¶ De cura. Ca. 44.

CUius curatio est prouocatio cum infrigidantibus notis. Et solutio nature est melior cum siracost ꝛ tamarindis. Et rectificare epar cum eis que sunt aqua endiuie: ꝛ oleum ꝛ sirupus: acetosus ꝛ emplastra infrigidantia ex sandalis ꝛ cāphora ꝛ aq̄ ro. ꝛ oleo et succo eius ꝛ ex succis oleorum infrigidatis actu. Et extinctio cuꝫ cibis frigididis ꝛ humidis.

¶ Principium sermonis de febribus putridis. et cõplemẽtũ sermonis est in febrib⁹ sanguineis et colericis.

¶ Tractatus Secũdus cõtinet capitula. lxviij.

¶ Sermo vniuersalis de febrib⁹ putridis. Ca. j.

PUtredo accidit aut propter cibum malum cuiꝫ est preparatus vt putrefiat illud quod generatur ab eo propter malitiā sue substantie. Aut ꝑpterea ꝙ velociter recipit corruptionē quāuis sit bone substantie sicut lac. Aut quoniā est aq̄sus nutrimenti mali: cuius aquositatē recipit sanguis sicut illud quod generatur a fructibus tardis humidis valde. Aut quoniā est ex illis q̄ non conuertuntur ad sanguinem bonū: immo remanet humor malus frigidus quē abhorret calor innat⁹: ꝛ succedit ei extraneus: sicut ille qui generatur a cucumere et citrullo ꝛ piris et similibus. Aut malitia artificij eius. Aut hora ipsius. Aut ordo eius secundum quod scis. ¶ Aut propter oppilationem prohibentem respirationem et euentationem propter complexionem corporis malam cum non potest digestionem facere bonam: et sunt iterū virtutes de illis que non faciunt in cibo aut humore ali

quod propter priuationem respirationis humorum: quare dimittunt eum crudum. Et huiusmodi quidem complexio aut generat humorē malum: aut corrumpit quod generat propter abreuiationem suā in digestione: et quia mouet eum motu pigro. Et iste cause sunt iuuantes in generatione opilationis generantis putredinez ¶ Aut ppter dispositiones extrinsecas ex aeribus malis: sicut est aer pestilētie: et aer lacunarū: et locorum infusor in quibus madefiūt res vt linū et aspaltum: et quandoq aggregatur de eis numerus rerum plurimus. ¶ Et plurimū causarum putredinis humorū est: aut ppter multitudinē hūoris: aut pp grossitudinē suā: aut viscositatem sui. Et cause multitudinis humorū et viscositatis et grossitiei humorū sunt note: et inceptio opilationis est nota. ¶ Ergo qn̄ fecerint oppilationes accidit putredo ppter euentationis priuationē et qn̄ fuerint succedentes motibus in non hora sua super repletionem et nauseatiuaz satietatē. Et balneationes silr. Aut sol calidus. Aut sumere calefaciētia sup repletionē: et dimissio cautele obseruationis digestionis in stomacho et epate et succurrendi defectui si acciderit ppter calefactionē ambor in epithimatib⁹ et vaporationibus. Et putredo quidē qnq est cōis corpori. Et quādoq est in mēbro ppter debilitatē suā: aut ppter vehemētiā caliditatis sue extranee et sue acuitatis aut doloris eius. Et humor recipiēs putredinem: aut est colera talis modi vt ab ea vapor egrediat q̄ sit subtilis fumosus valde. Aut sanguis tali modi vt euaporet ab eo vapor subtilis. Aut flegma talis modi vt illō qō euaporat ab eo sit vapor spissus. Aut melācholia talis vt illud qō euaporat ab ea fit vapor fumosus purulent⁹. ¶ Et putredo quidē colere facit tertianam. Et putredo sanguinis facit continuā. ¶ Et putredo melācholie facit quartanā: et q̄ currūt cursu ei⁹. Et putredo flegmatis silr vt simul tū facit q̄tidianā et q̄ currūt cursu ei⁹. ¶ Et sanguinis loc⁹ ē intra venas. ¶ Colera aūt et flegma et melācholia qnq putrefiunt intra venas: et qnq extra venas. ¶ Et quādo putrefiūt extra venas: si nō est cā alia: neq ē putredo est in aſpate intrinseco quod det cordi putredinē continuā: faciunt periodos quas diximus. Sed vnicuiq accidunt et eradicanſ q̄uis flegmatica non eradicetur quin ibi sint reliquie occulte. ¶ Et quādo putrefiunt intra venas faciūt adherentiam febris: et nō eradicantur: neq est prima ei q̄ eradicaſ: immo est assidua inseparabilis. Sed ei est vehementia per quā cognoscit paroxism⁹ qui est ei. ¶ Et quādo putredo est intrinseca dominās super venas omnes aut super plurimū eius quod sequitur ex eis: nō sunt forsitan additiones et diminutiones apparentes. ¶ Cū autez est ſm contrarium eius: apparēt alterationes manifeste. ¶ Et febris putredinis quidem extrinsece non eradicatur et redit nisi quoniam materiei que putrefit superuenit putredo in tempore paroxismi: et fiunt eius humiditates ex quibus pendebat caliditas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

et resoluuntur et egrediuntur ex corpore: quoniam non sunt re-
tente in venis: ita vt phibeat eas illud a complemento resolutionis
et remaneat cinereitas eius et ipsius terreitas que non sunt vehiculū
febris et caliditatis: sicut videtur de dispositione cumulorum stercorū
paulatim donec fiat cinis totū: deinde nō remanet caliditas: et quā
do nō remanet in humore adusto per putredinē caliditas: destruit
tur febris quousque aggregetur vice alia ad locum putredinis. Et
iam remanserunt in ea reliquie caliditatis ex putredine prima quā
uis non remaneat materia. Aut propter inuentionem cause prime
putredinis in materia secunda secundum semitam putrefactionis. Res
ergo putredinis resoluitur secundum inuentionem caliditatis non defi-
cientis putrefacientis et resoluentis et facientis cinerē et pertransfeū-
tis ad vicinum donec abscindat terminum et finiat materiam et nō
inueniat vicinum aliud et remaneat febris expectās materiā aliam
et attrahat ad locum suum. ¶ Cum autem putredo est intra venas
tunc accidit vt sit resolutio completa difficilis. Et non resoluitur
putredo per continuitatem que est in quibusdā venis cū alijs et pu
trefit omnis res que vicina est ei: deinde resoluitur ad vicinū aliud. Et
iterum illud quod comprehensum est in venis est vehemētioris cōtinui
tatis ad cor. ¶ Et iste quidē febres quibus sunt paroxismi eradica
tionis et temporis quandoque dimittunt ordinem suum propter di-
uersitatē materierū in multitudine et paucitate et grossitudine et te-
nuitate: et propter diuersitatē in eis in genere: ita vt permutentur que-
dam materie: et fiant de genere materiei alterius quam diuersificatur in
eis in specie: non in multitudine et paucitate et tenuitate et grossitie
tantū. Et quandoque fit ex malitia regiminis egri: aut propter debili
tatem eius: aut propter multitudinē sensus eius. ¶ Et paroxismi qui
dem qui eradicantur incipiūt secundum plurimū cū horripilatione aut frigo
re: aut rigore: et resoluuntur per sudorem: et nō incipiūt cū frigore aut
horripilatione secundum plurimum: nisi aut propter frigus humoris: aut
propterea quia humor mordicat lacertos: aut propter profundationē
caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materiei: aut propter
debilitatē virtutis: aut propter frigus aeris sicut cōtingit tempore
hyemis: et illud quod fit ex mordicatione caliditatis est dignius vt
proportionetur ad horripilationem quam ad frigus et plurimū quod ac-
cidit de eo vt sit sicut punctio acuum in omni membro. Uerum re
solutio materiei cum sudore est: quoniam caliditas putrefiens vel
putrida resoluit humiditatem et remanet cinereitas. Cum ergo sit
illa humiditas non obsessa in venis facilis fit expulsio eius per sudo
rem in poris. ¶ Paroxismi autem inseparabiles minuuntur et non
eradicantur per sudorem neque incipiunt cum frigore nisi propter
debilitatem virtutis: aut propter profunditatē caloris innati tūc
enim infrigidantur extremitates et illud est signum malum: et in qui
busdam febribus componuntur frigus et horripilatio quoniā ma-

teria que putrefit est composita ex frigido ꝛ mordicatiuo. ¶ Et quãdoq; componuntur quedam febres putredinis tali compositione qua fiant in forma inseparabiles: ꝛ illud est. verbi gratia quãdo incipit humor putrefieri in loco: ꝛ cũ superuenerit ei putredo putrefit tota ꝛ cõsumitur ab ea qñ incipit hũor de genere ei⁹ q̃t nõ deg̃ñe ei⁹ putrefieri: tunc obuiat paroxismus secundus tempori eradicationis paroxismi primi: deinde continuatur res ita ꝛ qñq; componuntur febres putredinis modis alijs compositis quos distinguam in capitulis suis. ¶ Et paroxismi quidem febriũ prolongantur quãdoq; ꝛ abbreuiantur. ¶ Prolõgatio eorũ est ergo aut propter grossitudinem materiei ꝛ viscositatẽ eius ꝛ multitudinem eius: aut ipsi⁹ quietem: aut propter debilitatẽ virtutis: aut propter debilitatem sensus: aut propter spissitudinem pororum quare non resoluitur humor. ¶ Et eoꝝ abbreuiatio est propter contraria eorum. ¶ Et paroxismi iterum festinant ꝛ tardantur. ¶ Et tarditas eorum est: aut ꝓpterea quia eorum materia est pauca: aut tardi mot⁹ ad minerã putredis ꝓp grossitiẽ suã: ꝛ hoc quidẽ ẽ sicut materia q̃rtane ¶ Et velocitas eoꝝ ẽ: qñ ipa ẽ m lta sicut est flegma: nisi sit vitreũ qñ paroxismi eius quandoq; tardantur: aut subtilis sicut colera. ¶ Et deteriores quidem febres sunt insepabiles in quibus putredo est intra venas: deinde ille que eradicantur in quibus est putredo in toto corpore: aut in partibus cordis. ¶ Et parum quidem accidit senibus febris valde accensa ꝓpter frigus complexionis eoꝝ ꝛ paucitatem carnis ipsorum. ¶ Pulsus vero dispositiones diuersificantur in febribus putredinis ſm diuersitatem earum in generibus suis: ꝛ ſm diuersitatem speciei vnius earum in vehementia ꝛ debilitate: ꝛ in fortitudine accidentium ꝛ debilitate eoꝝ. ¶ Et quandoq; accidit ei durities: aut ꝓpter apostema calidum vehementis extensionis: aut ꝓpter apostema calidum in membro duro: aut ꝓpter vehemẽtiam siccitatis: aut cũ dominatur frigus in principijs ¶ Et quandoq; fit lenis propter materiam lenem flegmaticam et sanguineam. Et propterea ꝙ apostema est in membro leni sicut illud quod est in epate: ꝛ peripleumonia: ꝛ litbargia aut ꝓpter hũositatẽ cũ expectat̃ qñ vult vt sudet. ¶ Et pulsus quidẽ fit in principio paroxismoꝝ debilis coartationis ꝓpter aduentũ virtutis super materiam ꝛ occupationem eius in mundando ꝛ euentando.

¶ De sermone vniuersali de signis febrium putredinis. Ca. 2.

Significãt febres putredinis aduẽtus causarũ antecedentium eas: ꝛ ꝓprie qñ nõ est in eis causa primitiua. ¶ Et pulsus ꝛ anhelitus cuius constrictio est velox quoniam necessitas est ad mundificandũ vehemẽs valdẽ. Et ẽ caliditas mordificatiua nõ suauis sicut est caliditas ephimere febris. ¶ Et plurimum quidẽ febrium putredinis antecedit almelileturu. Et almelileturu q̃dẽ est dispõ cui admiscetur caliditas non ꝑueniẽs ad hoc vt sit febris: ꝛ associat̃ ei lassi

almelileturu

situdo ꝛ pigritia ꝛ alices ꝛ saltus ꝛ cōmotio somni ꝛ vigilie ꝛ cōstri
ctio anhelitus ꝛ tensio venaꝝ ꝛ hyppocundrioꝝ ꝛ doloꝛ capitis et
pulsatio capitis. Cum ergo ꝓlongat: facit cadere in febꝛes putre-
dinis: aut facit accidere debilitatē ꝛ citrinitatē coloꝛis. Et qn̄qꝫ as
sociantur almeliletu antecedēti febꝛes multitudo superfluitatis ꝛ mu
cus nausea ꝛ vrina plurima ꝛ ezestio plurima putrida ꝛ grauitas
capitis ꝛ excitatio. Et accidit frequētia in pulsu nō a causa intrin
seca: imo ex laboꝛe: aut ira aut alijs. Cū ergo accidit i eo coartatio
tūc iam peruenit paroxismꝰ. Et coartatio quidē est submersio pul
sus ꝛ paruitas diuersi in quo accidūt pulsationes magne: foꝛtes: ꝛ
nō est velocitas eiꝰ foꝛtis. ¶ Sed diuersitas in pꝛincipio ꝛ in aug-
mēto est ex pꝛopꝛietatibꝰ sigantibus putredinē: quāuis nō appeat
in tertiana plurima apparitiōe ꝓpter leuitatē materiei. ¶ Et de si
gnis q̄dē q febꝛis sit putrida est euacuatio periodi pꝛime sudoꝛis ꝛ
humectatiōis. Ephimera eñi est ecōtrario illiꝰ: lꝫ in initio sit in ter
tiana ꝓpter leuitatē pꝛedictā vt sit similis ephimere q̄ tñ ephimera
nō permutatur ad putredinē. Et si fuerit augmētū eiꝰ nō ꝑmixtū nō
ꝓpoꝛtionatū nō sil'e. ¶ Et pliritas augmēti iterū sigt q ipsa ē pu
trida. Et additio pulsus i magnitudine ꝯm ꝓcessionē sigt augmē
tū. ¶ Amplꝰ si est interpollata incipit cū rigoꝛe aut hoꝛripilatiōe
ꝛ dimittit ꝯm plurimū cū sudoꝛe ꝛ humoꝛositate: ꝛ resoluit cū pa-
roxismis: aut est inseparabilis cū tp̄e. ¶ Et nō est similis ephime-
re in vrina ꝛ pulsu ꝛ ꝯplemēto mūdificatōis ꝛ quiete accidētiū. ¶ Et
plurimū quidē putride sunt accn̄tia plurima ex siti ꝛ doloꝛe capitis
ꝛ nigredinis lingue: ꝛ ꝓpꝛie apostematū: ꝛ multiplicatur inquietudo
ex angustia ꝛ agitatiōe vehemēti quā facit pugna materiei ꝛ ꝟtu
tis: qn̄qꝫ eñi eleuatur materia: ꝛ qn̄qꝫ cōsurgit virtus. Et pulsꝰ simil'r
qn̄qꝫ tēdit ad magnitudinē ꝛ foꝛtitudinē: ꝛ qn̄qꝫ ad paruitatē ꝛ de
bilitatē ꝛ coartationē. ¶ Durities aūt fit qn̄qꝫ. Et nō opꝫ semper
vt sit nisi sit cū febꝛe apostema durū in quocūqꝫ mēbꝛo sit: aut apa
in mēbꝛo duro quāuis nō sit durū: aut iam acciderit potꝰ aque fri
gide: aut aliq̄d aliud de illis q̄ indurēt pulsum de illis q̄ dicuntur in li
bꝛo pulsuū. ¶ Diuersitas aūt in pꝛincipio ꝛ augmento est ex ꝓpꝛie
tatibus febꝛis putride. Et de significationibꝰ eius foꝛtibus quāuis
nō appareat in tertiana plurimū ꝓpter leuitatē materiei. Et dum
nō sit pulsus foꝛtis: ꝛ nō sit velox velocitate pꝛedicta: tunc febꝛis
adhuc est ephimera: ꝛ nō permutatur ad putredinē. ¶ Et est vrina in
pꝛīcipio indigesta: aut parū digesta: ꝛ foꝛtasse est acuta.
¶ Et scias q a febꝛibus acutis interficiētibus raro fit euasio: nisi
cum contractione membꝛi. ¶ Et quando alleuiatur febꝛis post
quietem apostematis in pleuresi et similibus: tunc scias q de ma-
teria remansit aliquid: ꝛ q materia declinat ad locum vbi appa-
ret doloꝛ.

coartatio

¶ De signis inseparabilibus. Cap. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

In cõtinua est diuersitas pulsus q̃ est ſm febrẽ apparẽs valde. Et est in plurimo eius nõ habẽs odorẽ: neq; pondus. ¶ Et perseuerat: et nõ separatur post. 24. horas. ¶ Et nõ associatur ei qd dixi mus de dispositiõibus eradicabilibus ex antecessiõe rigoris talijs ¶ Et de illis que significant eam est cuius assiduitas et vehemen tia diuersitatis dispõis eius apud augmẽtũ: minuitur enim quan doq; et augetur vice alia.

¶ De rebus in quib' differũt febres putredinis: et in qb' cõmunicãt. Cap. 4.

Febris q̃ est ꝑpter putredinẽ colere motus est tertian': siue sit motus principij paroxismi aut principij vehemẽtie: nisi spe cies eius q̃ dicitur adusta cui' motus est occult' valde: et est sicut inse parabilis cõclusa. ¶ Et tertiana quidẽ pura est acuta ꝑpter subti litatẽ materiei. Et ei' caliditas est magna mordicatiua ꝑpter for titudinẽ colere. Sed est salutifera: ꝑpterea q colera est leuis super naturã: et qm̃ ipsa facit q̃etẽ. Tertiana vero nõ pura ẽ lõgioris spacij q̃ pura. Et pura quidẽ raro ptrãsit septẽ periodos nisi ab errore. Cõtinua quãdoq; cõsumitur in hebdomada. ¶ Et illa q̃ ẽ ex putredi ne sanguinis est cõtinua inseparabilis. Et ei' calor est plurim' cõis cũ lenitate non cum mordicatione colere. Et qñq; peruenit ad sta tũ in quattuor diebus. ¶ Flegmatica accessionẽ faciens oi die est le uis caliditatis ꝑ cõparationẽ ad colericã longã ꝑpter viscositatez materiei: et frig' eius et multitudinez ei'. Et est magni timoris: qm̃ habet paruũ spaciũ iterpollatiõis et quietis. et qm̃ ipa associatur cor ruptioni et debilitati in ore stomachi q̃ nõ excusatur: et illõ est de illis q̃ attrahũt accñtia mala ex sincopi et pulsu cordis et casu cõpetit'. Et q̃ de ea est inseparabilis est res magis similis ethice: si nõ esset lenitas pulsus quãuis qñq; fiat dur' etiã. Et quantũ est min' pura est minoris et breuioris paroxismi: nisi declinet cũ paruitate sue pu ritatis ad malitiã. ¶ Quartana aũt est nõ acuta propter frigus materiei: longa ꝑpter illud. Et fortasse extenditur q̃ de ea pura nõ est anno vno. Et nõ pura est breuioris spacij. Verũ in ea nõ est timor: qm̃ quietẽ facit in spacio lõgo: et qm̃ ipa nõ est talis acuitatis quã sequuntur accidẽtia vehemẽtia. ¶ Et quartana q̃dẽ et tertiana assi duar interpollata cõsumuntur per vomitũ et solutionẽ vẽtris: et aut su dorem aut prouocationẽ vrine. In cõtinua aũt cõsumitur per hui' fluxũ sanguinis nariũ. ¶ Et scias q principiũ ꝓlongatur in tertia na. Et stat' in cõclusa. Et declinatio in incessiua. Et status et declina tio in cõtinua. Et status et declinatio in quotidiana: quãuis raro inueniatur quartana cõtinua: et quotidiana integre eradicatiõis. ¶ Et febres qñ nõ curãtur ſm qd opz et ꝓprie apostemose cõuertũ tur ad arefactionem: et proprie in febribus acutis in quibus opzꝫ vt patientes eas cibentur. et non cibãtur ꝑpter intentionem vt perue niat natura sup materiã. Aut opzꝫ vt detur in potu aqua frigida: et

non datur in potu ꝑpter intentionē vt non fiat cruda: et nō succurritur cū extinctione alia. Quoniam si fuerit alia intentio quod dicturi sumus in cibatione: et dando in potu aquam frigidaȝ fortior duarum intentionum predictarum premittatur super eas ambas et dimittatur obseruatio illarum duarum.

¶ De significationibus accidentium. Caplm. 5.

Scias q acceptio significationum febrium est ex regimine ātecedente et quomodo fuit. Et ex dispositionibus antecedētibꝰ Et ex regionibus: et temporibus: et ex etate: et complexione: et ex pulsu: et vrina: et vomitu: et egestione: et fluxu sanguinis nariuȝ. Et ex dispositione febris in rigore: et sudore: et qualitate caliditatis. Et ex paroxismis: et ex dispositiōe appetitus: et ex dispositione anhelitus: et ex coniunctis: sicut dolore capitis: et vigilijs: et alienatione: et inquietudine: et alijs. ¶ Febribus enim adsunt accidentia ex q̄bus significantur dispositiones earum de quibus sunt accidentia significātia magnitudinem earū: et ipsarū paruitatem: sicut qualitas caliditatis et quātitas ipsius Et de ea est que est mordicatiua vehemēter ex quo prius inuadit vsq ad finē suū. Et de ea est que mordicat in primis: deinde minuitur ꝑpter resolutionem materiei et lenitur. Et de eis sunt que mordicant. Et de eis sunt quarum caliditas est humida Et de eis quarum caliditas est sicca. ¶ Et sunt accidētia que significāt genꝰ earū sicut accidētia ꝓpria cū tertiana: sicut principiū paroxismi cū punctione et mordicatione caliditatis in eo. ¶ Et accidentia significātia malitiā earū sunt: sicut inquietudo et alienatio et vigilie. ¶ Et accidētia significātia digestionem et indigestionem sunt: sicut illud qd̄ diximꝰ de dispositionibus vrine. ¶ Et accidentia que significāt crisim que dicemꝰ. ¶ Et accidentia que significāt sospitatē et cōtrariū eius et dicemus omnia illa. ¶ Et forme insunt iudicia plurima: sicut ille cuius conuertitur color ad plumbeitatem ex albedine et viriditate: et significat frigiditatem humorum et paucitatem coloris innati aut excitatione et inflammationem: sicut accidit ei cuius causa est satietas nauseatiua Et sicut velocitas tumitionis faciei: et tornatilitas eius: et tenuitas nasi: et significāt aut vehemētiam caliditatis: aut subtilitatē humoris et velocitatē resolutiōis eoꝝ: ꝑpter amplitudinē poroꝝ et motꝰ in seipsis: et exitus eorū a consuetudine: aut casus eorū habēt sigatiōes et res ḋ illis q̄s dicemꝰ. ¶ Et accñtiū febriū q̄dā sūt q̄ȝ hora ē hora statꝰ: sicut alienatio et ꝯmixtio mētis ꝑpter inflatione capitis. Et de illis sūt q̄ȝ hora ē ꝑncipiū: sicut horripilatio et frigꝰ: et sicut ꝓfunditas somni q̄ ꝯsequit plurimū ꝑncipioꝝ febriū ꝑpter debilitateȝ cerebri: et declinatio caliditatis ad interiora corporis: vbi est materia et multitudo vapoꝝ eleuatoꝝ ab eo per cōmixtionē incipientē in corpore vsquequo resoluit eos inflāmatio: et adiuuat illō frigꝰ cerebri in seipo et frigꝰ humoris q̄ vult putrefieri et calefit.

¶ Et res ex quibus scitur dispositio febris et ex qua specie fit sunt. Dispositio febris in acuitate sua: et sua leuitate. Et dispositio febris in hoc quod ipsa accidit a causis primitiuis et antecedentibus secundum conditionem predictam. Et dispositio febris adherentia sua et eradicatione. Et dispositio febris in acuitate sua cum rigore et frigore et horripilatione: aut eius contrario et quod est ex eo. Et dispositio febris in diuisione sua cum sudore plurimo aut pauco. Aut dispositio preteriti regiminis: et etas: et forma: et tempus: et ars: et dispositio pulsus: et urine.

¶ Sermo de rigore et frigore et horripilatione et fractione. Cap. 6.

Horripilatio est dispositio in qua inuenit corpus diuersitatem in frigore et punctione in cute et lacertis. Et antecedit eam pigritia et fractio. Et quasi fractio est maneries eius. ¶ Frigus autem est ut sentiat in membris suis et dorsis lacertorum suorum frigus purum. ¶ Rigor vero est ut non possit continere membra sua ex commotione et tremore euenientе in eis et motibus inuoluntariis. Et fortasse est frigus forte. Et non fit rigor fortis sicut in febribus flegmaticis et quartana. Et de causis vehementie frigoris est vehementia virtutis expulsiue in lacertis. Et propter illud quanto causa frigoris est viscosior: est rigor vehementior. ¶ Et sanguis submergitur cum rigore ad interiora. ¶ Et scias quod humor frigidus est quietus quasi iam consueuit membrum in quo est: et quiescit passio eius ab eo: quare non sentitur frigus ab eo. Cum ergo mouetur et spargitur sparsione plurima aut pauca propter aliquam causarum scilicet propter caliditatem separantem aut aliud patitur ab eo membrum quod erat non occurrens ei et sentit frigus eius propter causam complexionis diuerse. Et tu quidem sciuisti hoc in radicibus vniuersalibus scientie medicine. ¶ Et multotiens quidem accidit a flegmate vitreo sparso in corpore rigor non producens ad febrem. Et quandoque sunt ei periodi: et non est fortitudo eius fortitudo rigoris producentis ad febrem. Et materia que facit lassitudinem rigoris pro paucitate sua facit rigorem pro sua multitudine antequam putrefiat: nam si non putrefit: non producit ad febrem. ¶ Et quandoque accidit frigus et rigor propter subuersionem caloris in corpore causa cibi: et que sunt ei similia. ¶ Et rigor et frigus antecedunt febres: quasi humor crudus effunditur ad lacertos inprimis et nocet frigore suo per comparationem ad lacertos: deinde cum incipit putrefieri incipit calefieri. ¶ Et quandoque antecedit rigor febres propter mordicationem humoris et fortitudinem virtutis expulsiue que est in lacertis sicut excutitur homo effusione aque calide valde super cutem: et proprie cum est salsus. Et fortasse fit nocumentum eius quod mordicat eam ut refugiat calor innatus ad interiora et dominetur frigus: quare fit cum mordicatione caloris frigus quasi frigus dominetur. Et mordicatio quidem caloris est apud panniculum tegentem interius. ¶ Et quandoque accidit rigor propterea quia refugit calor ad interiora: sicut fit in apostematibus intrinsecis. Et quandoque significat rigor et horripilatio sanitatem in febribus inseparabilibus: quoniam significant quod materia expellitur in venis et egreditur. Uerum quando non est cum

digestione et in hora cretica: et nō sequitur eam leuitas est significatio ꝙ expulsio illius quātitatis non est: quoniā virtus est vincens: immo qnoniā materia multa expellitur propter multitudinē suam Et de rigore est qui significat mortem: et est ille quem sequitur debilitas virtutis ⁊ casus caloris innati ⁊ siccitas. ¶ Horripilatio vero fit ex causis paucioribus causis rigoris. ¶ Et cōmotio anime ⁊ periodi indicat periodū. Et senū quidē febres sunt sepulte. ¶ Et quādoqꝫ est causa in longitudinē febris grossitudo in visceribus quare resupinetur febriens ⁊ extendat pedes suos ⁊ tangātur viscera sua. ¶ Et quādo denigratur lingua febrientis cum alleuiatione febris tunc febris eius est sepulta. ¶ Et quandoqꝫ associatur febri paralysis: ergo curetur febris in primis. ¶ Et de eis que conueniunt illis est syrupus acetosus permixtus cum geleniabiȝ ⁊ aqua ciceris cuȝ oleo si tolerat se. Et rasio capitis est ex eis que inspissant cutē eius quare reuertuntur vapores ⁊ fit fortis febris.

¶ De intentione ad curationes vniuersales febrium putredinis. Cap. 7.

SCias ꝙ intētio in medicādo has febres: qñqꝫ vertit ad partē febris quare est necessariū vt infrigidēt ⁊ humectēt. Et qñqꝫ ad partē materiei: vbi necesse est vt maturet vl' digerat: aut necesse est vt euacuet. Et digō quidē in grossa est eq̄tio ei⁹ cū subtiliatiōe. In subtili est equatio ei⁹ cū ingrossatiōe: ⁊ qñqꝫ ꝯ̄ria sunt illa q̄ req̄rit febris de infrigidatiōe: ⁊ illud qđ req̄rit humor de digōne ⁊ euacuatiōe ⁊ resolutiōe. Qñqꝫ enī est digestiuū ⁊ euacuatiuū calidū: immo est ꝑm plurimū ita: ⁊ tūc opꝫ vt obseruet magis timorosa ⁊ vna duarū rerū: ⁊ fortasse cōtrariū est illud qđ ꝯuenit febri de infrigidatione cū eis q̄ sunt: sicut melōes indi ⁊ reliqua olera ei qđ ꝯuenit materiei de minoratiōe: q̄re ꝓhibet illud dare ea in potu. nisi vbi non est materia: ⁊ oīno solicitudo sit vt postponat aq̄ fructuuȝ vsqꝫ ad hebdomadā: ⁊ sit cōtēt⁹ aq̄ ordei: ⁊ oēs fruct⁹ nocēt febricitātib⁹ cū ebullitiōe sua ⁊ corruptiōe sua in stomacho: ⁊ ml'totiēs q̄dē inuenit res q̄ digerit ⁊ subtiliat ⁊ infrigidat cū euōne sicut sirup⁹ acetosus. ¶ Et scias ꝙ febris qñqꝫ est tante vehemētie ⁊ acuitatis ꝙ nō licꝫ vti regimine cāe: imo indiget infrigidatiōe vltia: ⁊ ꝑprie cū nō inuenis ꝟtutē fortē resistentē tolerantē. ¶ Qđ si inuenis eā resistentē tolerantē: abscinde cām: ⁊ expelle humorē: ⁊ abscinde cibū ⁊ nō infrigides infrigidatiōe q̄ ꝓhibeat resolutionē. ¶ Qđ si inuenis ꝟtutē deficiētē: sis occupat⁹ in equādo cōplexionē ꝯ̄riā ei: quare infrigida eā: ⁊ viuifica ꝟtutē cū cibo. ¶ Cūqꝫ fit fortis ꝑ viuificationē suaȝ et vincit cōtrariū suū redi ad causam. ¶ Et cum tu infrigidas de istis febrib⁹: tūc infrigides eā cū eo in q̄ sunt stipticitas ⁊ exiccatio sicut sunt trocisci infrigidātes: nisi post purgationē ⁊ euōnē. ¶ Et scias ꝙ cura febris putride est diuersa a curatiōe feb. ethice. Curatio enī ethice est ꝯtenta sup̄ ꝯ̄rietatē egritudinis. Et curatio febris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

putride non est contenta super cõtrarietatẽ egritudinis tantũ: im mo sup abscisionẽ cause eius, quãuis illud qđ est cõueniẽs egritudi ni & cibationi sit amicũ virtuti ex parte sui scz virtutis: & inimicuz virtuti ex parte: qm̃ est amicũ inimico eius: & est materia: quare est adiuuãs vtrũq; eaꝝ: quãobrem indigemus in regimine ei⁹ canone Et nos singulare ca. ei si deus voluerit faciem⁹. ❡ Scias q; non est tibi possibile curare febrez nisi cognoueris eam. ❡ Quod si ignora ueris tunc subtilia regimen.

❡ Et ꝓuide ne occurrat paroxismo nisi ventrẽ habeat vacuũ. ❡ Et nõ moueas ĩ die paroxismi aliquid q̃tũ possibile est tibi: neq; cures febrẽ. ❡ Et opz vt obserues in oĩbus illis dispositionez virtutis.

❡ Qđ si fuerit fortis & fuerit illud qđ vincit sanguis: aut cũ humo re q̃ vincit sanguis: tũc flobothomia est magis ꝯueniẽs: & ꝓprie cuz vrina est rubea grossa nõ citrina ignea ex qua timeat apud flobo thomiã victoria colere & acuitas ei⁹. ❡ Deinde fac sequi flobotho miã solutionẽ vẽtris subtilẽ: ꝓprie si fuerit illic siccitas cũ eis q̃ sunt sicut aqua ordei: & alsiracost pauco: & aqua ordei cũ sirupo acetoso.

❡ Et si natura nõ fuerit lenis adde in eo qđ est sicut siracost qđ sit sicut sirup⁹ vio. ❡ Et sit vltimitas lenificatio: nõ flux⁹ vẽtris: & non solutio laboriosa. ❡ Et magis dilectuz est apud me administratio clysterioꝝ ẜm vltimitatẽ qua indigetur in virtute. Et de clysterib⁹ cõmunis iuuamenti lenibus est clystere factũ ex oleo violato: & succo folioꝝ sicle: & vitello oui. & zuccaro ru. & baurac. ❡ Cũ ergo lenieris hac lenificatione: fortasse indigebis eo debiliore q̃ illud quo indi guisti in principio: & illud est quãdo natura est obediẽs. ❡ Deinde fac ipsum sequi ea que vrinã prouocet: sicut sirupus acetosus deco ctus cum radice apij & similibus. ❡ Deinde fac ip̃m sudare & aperi meat⁹ cũ illis in quib⁹ nõ sit calor fortis: sicut cũ inunctione ex oleo camomillino & fricatione cũ vino albo: & cũ aq̃ dulci tepida. ❡ Et si febris fuerit acuta nõ inueni s excusationẽ ab inunctiõe & embroca tiõe. ❡ Qđ si inuenis humorẽ in p̃mis declinare ad stomachũ: fac vomere cũ eis in quib⁹ nõ sit diuersitas cõsuetudinis: immo cũ eis q̃ sunt sicut sirupus acetosus cuz aqua calida cũ natura mouet hu rem ad vomitũ & nõ diuersifices eã. ❡ Qđ si fuerit illic declinatio ad intestina & senseris rugitũ & descẽsum fecis: tũc adhibe qđ soluat vẽ trẽ. ❡ Et ꝓhibe eũ a somno in principijs febriũ: ꝓprie qñ est horri pilatio aut frig⁹ & rigor: qm̃ ꝓlongant super eũ frigus & rigor. ipa nãq; reprimũt materias si fuerint eũtes ad q̃dã viscera: & ꝓhibent digestionẽ humoꝝ. ❡ Apud declinationẽ ꝟo est iuuatiu⁹ valde: et fortasse nõ nocet apud statũ. ❡ Et nõ ꝓhibeas ei aquã frigidã: nisi fuerit humor q̃ est in eo crudus & grossus: tũc eñ ꝓhibet digestionẽ ❡ Et scias q; qñ flobothomia iuuat: deĩde vteris via mala: tũc nõ purgatur. ❡ Humoris aũt colerici digestio est vt conuersus a subti litate fiat spissus. Et aqua quidẽ frigida facit illõ. Nisi sit stoma

chus aut epar debile: aut frigidũ. Aut sit in visceribus apostema. Aut sit in visceribus dolor. Aut sit complexio eius pauci sanguinis. Aut caliditas eius innata debilis: quare debilitat post potuz aque frigide. Aut sit non consuetus potare aquã frigidam: sicut illi qui sunt de regione calida: isti enim spasmãtur velociter: et associatur eis singultus: et extenuatus est de hac summa. ¶ Ubi autez materia calida. Aut grossa iam digesta est. Et corpus est carnosum. Et caliditas innata exuberãs: et virtus est fortis: et viscera sana. Nõ frigida eorum cõplexio radicalis. Non insueta aque frigide: immo assueta aqua frigida valde: tunc aqua frigida est melior res. Multotiens enim adiuuat ad expellẽdum materiam cum solutione nature: aut per vomitum: aut per vrinã: aut per sudorẽ: aut per omnia illa: quare fit; statim vt sanetur. ¶ Et quandoq3 dat in potu medic9 de aqua frigida infirmo quantitatẽ plurimã: adeo donec color eius fiat viridis et tremat que sit saltem perueniens vsq3 ad eminã vnam et dimidiam. Et fortasse conuertitur febris ad flegmaticam. Et fortasse confortatur natura et expellit materiam cũ sudore et vrina et fluxu ventris: et est sanitas. Et quandoq3 iterũ sunt quedã prohibentia: deinde timetur malitia caliditatis et sitis et existimas q3 peruenit per eam ad ariditatẽ vel extenuationem: nõ prohibeas aquam frigidam. Nam additio apostematis et cruditas eius melior est q̃3 extenuatio. ¶ Et sirupus quidẽ acetosus quãdoq3 etiam sedat sitim et incidit et soluit: et nocumẽtum ipsius apostematis nõ est plurimũ sicut nocumentum aque: et non est ei vis aggregandi materias et inspissandi eam. Et similiter iuleb plurime cõmixtiõis. ¶ Et cum nõ licet vt bibat aquam frigidam et fit audax per eam timeatur q3 non faciat accidere constrictionem pororũ: quarta fit causa febris alterius: cum euentu opilationis alterius: et fortasse erit vehementior prima. Et quando obuiat membro debili corrumpit operationem eius. Et multotiens facit deglutinationẽ difficilem. Et facit difficultatem anhelitus. Et facit accidere tremorem: et spasmum: et debilitatem vesice: aut renis: aut colon. ¶ Et ille quem plurimuz opz ex eis prohibere a potu aque frigide est cui nocet in sanitate sua: imo cum videris calefactionem fortem et complexionem calidaz et siccã et euacuaueris: tunc quandoq3 concedes infusionem fieri in aqua frigida apud declinationem et apertionẽ digestionis et euacuationem humorũ. Et non est malum vt administretur balneum. Et potus vini cõmixti subtilis et inunctio cum oleis lenificantibus. ¶ Et cum administraueris canones p̃dictos in p̃ncipio accidẽtiũ febris: tunc opz post illud vt tu occuperis in digestione et euõne q̃ nõ est s̃m semitã minoratiõis et desiccatiõis. Et iã diximus eam: imo s̃m semitã abscisionis cãe. ¶ Et nõ euacues materiã indigestã in calido aut frigido: nisi p̃pter necessitatẽ. Fortasse enim multiplicat euõ humoris nõ peruenies ad statũ per digestionẽ vt euacuet. Et fortasse

nocet euacuatio maturationi. Et fortasse ꝑmiscet cū ea malignum cū bono ꝓpterea ꝙ mouet malignū absq3 digestiōe sua. ¶ Et tu nō auscultes virū q̄ existimabat ꝙ intētio in digerēdo est subtiliare: ⁊ humor calid⁹ est subtilis: q̄re nō est necesse vt subtilieꝛ. ¶ Res enim sicut dixit: imo intētio i digerēdo est equare substātiā materiei: ita vt fiat ꝑparata ad expulsionē facilē. Et subtile imbibitū ⁊ grossum fixū ⁊ viscosum adherēs totū illud nō est ꝑparatū ad expulsionē facilē: imo est necessariū vt inspisseꝛ subtile: ⁊ subtilieꝛ spissum paulatim: ⁊ incidaꝛ viscosum. ¶ Et si vir iste nō audiuisset in sermone antiquoꝝ de digestione aliq̄d anteq̄ꝫ dixissem⁹ illud ⁊ rememoraretur dispositiōis digestiōis humorū fixorū. s. q2 q̄ de eis subtilis est: indiget vt inspisseꝛ: ⁊ q̄ de eis spissus est: indiget vt subtilieꝛ: oporteret vt sciretur hoc ꝑ illud. ¶ Et q2 nō oportuit vt in seipo ꝯsideraret ⁊ diceret: quare vrine in febrib⁹ acutis nō hn̄t in ꝑncipijs eaꝝ sedimen deinde fiunt hn̄tes sedimē: ⁊ an sedimē laudabile est aliq̄d nisi humor faciens egritudinē q̄ iā digest⁹ est. Quare ergo non expellitur in principijs egritudinis ad salutē si est subtilitas vltimū qd̄ intēditur in digestione: ergo necessariū est vt sit i ꝑncipio febrū sanguinis ⁊ colere sedimē laudabile. ¶ Si aūt nature non est possibile expellere illā supfluitatē nisi post horā in qua fit ꝑparatio ad expellēdū in vrina: tūc silr̄ opꝫ vt sciaꝛ ꝙ arti euacuare humorē an̄ illā horā in qua appet digestio in vrina est incōueniēs aut difficile maluꝫ Et fortasse mouet ⁊ nō operaꝛ vltime. Et fortasse miscet malignuꝫ cū bono. ¶ Et esset meli⁹ homini huic vt bene opinareꝛ de illis qui fuerūt sicut Gal. ⁊ Hypo. in eis q̄ scripserūt de hoc: ⁊ valde attēdere: ⁊ tūc rediret ad ꝯdictionē: q2 oīs cōtradictor in primis cū est super veritatē est excusat⁹: verū melius esset ei vt nō cōsideraret in cōsideratione sua. ¶ Et opinor ꝙ raro huic viro acciderūt experimēta que ꝓfuerunt in hoc capitulo ⁊ acqeuit in eis. Et hmōi q̄dē experimētis que nō sunt ꝯm canones accidit eis vt nec vnū valeat: ⁊ accidit eis vt nec vnū eoꝝ sit signū: hoc nāq3 est ꝯueniēs. ¶ Cū aūt materia est plurima mobilis: ꝑmutabilis de mēbro ad mēbrū: ⁊ existimas ꝙ nō est spaciū in digestiōe eius: aut fortasse accidit ex ea apostema pleureticū ⁊ aliud si dimittaꝛ: faciet cadere in timorē an̄ tps in quo expectaꝛ digestio equalis ꝓculdubio: tūc est necessaria euacuatio ei⁹. Timor eñ in hoc est minor q̄ꝫ timor in illa: ⁊ cū hoc natura moueꝛ ad expellēdū eā ꝓpter ml̄titudinē sui nocumēti. Cū ergo adiuuaꝛ natura: ꝯuenit ei adiutoriū vltimū: q̄re nō est excusatio ei⁹. ¶ Et scias ꝙ flobothomia qn̄ est intētio sanguinis nō ē ex gn̄e ei⁹ in qua expectaꝛ digestio expectatiōe q̄ est in solutiuis: ⁊ nō expectaꝛ digestio nisi in humorib⁹ alijs: ⁊ cū postponiꝛ flobothomia in ꝑncipio egritudinis nō āplius est ei intētio: ⁊ fortasse interficit ꝑ aductū debilitatis ꝟtutis. Et silr̄ si times victoriā hūoris: magis necessaria cautela ē euacuatio: ⁊ si nō ē digest⁹ nō moueas nisi i ꝑncipio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Apud statū vero nō moueas aliqd donec vincat natura ⁊ digerat: ⁊ si ipsa nō mouet: moue tu hora mot⁹ ei⁹ ⁊ si ipsa mouet: aut mouit: tūc dimitte eā ⁊ opationē ei⁹: ⁊ hoc est illud qd noiauit Hypo. furio sitatē vbi dixit. Oportet vt administref medicina solutiua postq̄ digerif egritudo. In pncipio aūt egritudinis nō oꝫ vt administref illud nisi egritudo sit furiosa: ⁊ forsitan nō est ſm plurimū furiosa: ⁊ talis est ista euacuatio necessaria q̄ nō est in hora sua sicut cibatio necessaria q̄ nō est in hora sua: ⁊ pportio isti⁹ euacuatiōis ad cessan dū ex malitia materie est sicut pportio illi⁹ cibatiōis ad phibendū virtutē a casu suo. ¶ Cū ergo exerces euacuationē tūc ꝯsidera horā interpollationis: aut horā ipsius tpis: aut frigidiorē horā q̄ est in die. ¶ Et nō euacues p fluxum ventris in die periodi. Neq; flobo-thomes. ¶ Et nō agas cū euacuatiōe artis ꝯtra partē euacuatiōis nature. ¶ Et nō diminuas humorē p rē q̄ facit statim habitudinē motus periodi. ¶ Et omnino caueaf a regimine grosso in hora pe-riodi ita vt nō def i potu aqua ordei zuccarū neq; iuleb vt non frā-gat periodū cū ꝯstrictiōe meatuum: qm̄ est timor: immo adiuua. Di-cit Naq; Hypo. Medicus adiutor est nature nō impediens eam. Et opꝫ vt scias q̄ multotiens indigetur medicina forti debili: sꝫ ei⁹ fortitudo est ex hoc q̄ soluit humorē viscosum: ⁊ ipsius qdeꝫ debili-tas est ex hoc q̄ facit ascellare semel aut bis. Et nō euacuef plurimū simul ita vt nō cadat virt⁹. ¶ Et ꝯsiliū qdē meū in flobothomia est vt dimitaf quātū possibile est. Si autē nō est possibile: tūc multipli-catio numeri est melior multiplicatiōe quātitatis. Oportet eniꝫ vt nō euacuef sanguis multum subito: qm̄ euacuaf multum de eo cui⁹ nō est necessaria euacuatio: ⁊ nō est in sāguine excusatio ad euacua tiones qb⁹ fortasse idigef ⁊ debilitaf virtus a resistendo l crisib⁹ ex-pectatis. ¶ Et scias q̄ quādo aggregaf dolor capitis ⁊ febris: tūc curatio febris est dignior. ¶ Et scias q̄ dolor capitis quādoq; facit redire febrem declinatā ad augmētū: quare opꝫ vt sedef. ¶ Et cum īfās lactēs febricitat: tūc oportet vt rectificef lac matris ei⁹. ¶ Et quādo fuerit vrina icteritia i febre significat apostema: quare est curatio dare i potu aquā ordei aut sirupum acetosuꝫ. Cū ergo ac-quiescit febris intentio sit ad ad apostema. ¶ Et quādo fuerit cuꝫ febre colica: nō aperief via in dando in potu aquā ordei: immo ius galli⁹ ⁊ leni i⁹: ⁊ multiplica vnctuositatē ei⁹: deīde def i potu aq̄ ordei si necesse fuerit. ¶ De solutiuis xpo ē potio facta ex tamarindis ⁊ te reniabin ⁊ siracost: ⁊ quādoq; ponif i ea aq̄ iuleb: ⁊ quādoq; ponif in ea cassiafistu. ⁊ fortasse pijcif desup scamonea: ⁊ fortasse daf in po tu scamonea sola in iuleb: ⁊ fortasse est necessarium administrare ea que sunt sicut aloes: quando materia est grossa: et meli⁹ quod est: ē vt abluatur ⁊ nutriatur cum aqua endiuie: et aqua solatri: deinde fiant ex eo pillule. ¶ Mirabolanos vero citrinos quidam admini-strauerunt; sed non inuenif ab eis intentio ſm quā operenf: ꝯstrin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

gunt eſſi poros eius poſt ſolutionē vētris: ⁊ exaſperāt viſcera eorū.
Quod ſi fuerint neceſſarij: tūc poſt digeſtionē integrā. ¶ Et aqua
duoꝝ granatoꝝ eſt maximi iuuamēti expreſſa cū pulpis amborum.
¶ Et qñqꝫ in horis de ſolutiuis q̄ fiunt ex violis ⁊ ſcamonea: ita vt
de violis ſit q̄titas auř.1. ⁊ de ſcamonea vſqꝫ ad ſiliquā.1. ⁊ qñqꝫ po
nitur in eis parū mēte. ¶ Et qñqꝫ fit ex infrigidātibus extinguēti-
bus medicinā in qua ponit̄ ſcamonea: ſicut pillule hmōi. ℞. corian
dri ſpodij roſ. añ. ℥. ſ. cāphore toſugi. i. ſcamonee. xij. partem. ℥. j. et
vſqꝫ ad ſextā partē ei⁹. ¶ Et detur in potu eis. Aliud. ℞. ſiracoſt. ℥.
ij. tereniabin. ℥. v. ſucci pomoꝝ de ſemie ſucci cidonioꝝ partes eq̄les
coriādri humidi ſextā partē vnius. Aggrega ſuccos: ⁊ ſubmerge in
eis ſiracoſt ⁊ tereniabin: ⁊ inſpiſſet̄ cū eis donec fortaſſe coaguleť: de-
inde ſume cāphore pōdus ſexte. ℥. j. ⁊ medietas ſexte ſcamonee. ℥. j. ⁊
pone ſiracoſt ſup ignē ⁊ pulueriſa deſuper cāphorā ⁊ ſcamoneā ⁊ cō
ſeruent̄ ne reſoluātur cū vapore: deinde dimittať donec coaguleť: ꝑ
ſe cū facilitate: ⁊ doſis eius ſit a. ℥. ij. vſqꝫ ad. ℥. ij. ß. ⁊ eſt poſſibile vt
fiat ex tereniabin ⁊ ſiracoſt ⁊ zuccaro taberzet: natiſ. i. forme que
ſunt ſicut penidie: ⁊ ponitur in ea ſcamonea ⁊ camphora ſm quan-
titatē q̄ cadit in vna potione ei⁹: ⁊ cāphora vſqꝫ ad toſugi. i. ſcamo-
nee vſqꝫ ad ſextā. ℥. i. quare ſit tunc aīe nō horribile. ¶ Et febricitās
quidē in eſtate febre frigida nō ingrediať domū venti ꝓprie quādo
ſudat: vt nō ꝯuertať materia reſolutiōe ſua. ¶ Et trociſci quidem
nō ſunt ꝯueniētes ꝑncipijs harū febriū: niſi poſt digeſtionē ⁊ eūonē.
¶ Et trociſci quidē ſunt magis cōueniētes ei cuius febris eſt adhe
rens in ſuo ſtomacho: quaſi ipſa ſit ethica. ¶ Et dimiſſio conſuetu
dinis in regimine ſuo ſentit quādoqꝫ febrem: ⁊ nō eſt tantū nocumē
tum quoniā cauſa eius eſt dimiſſio cōſuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantiū in generali. Cap. 8.

Scias ꝙ cōuenientiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi
⁊ proprie cuius cōplexio eſt humida ex infantibus: et groſſis.
Conueniunt enim ex hoc ꝙ aſſimilantur complexioni: et ex hoc ꝙ
ſunt contrarij egritudini. ¶ Cunqꝫ accidit febris ⁊ natura eſt ſicca:
non cibes penitus dum non egreditur perfecte fex. ¶ Et oportet vt
occurrant eis paroxiſmi periodici: ⁊ paroxiſmi qui ſunt fortes vētri
bus ipſorum vacuis in quibus nō ſit cibus omnino. Nam ſi cibati
fuerint illa hora occupabitur natura in digerēdo ⁊ dimittet dige-
rere ⁊ expellere: et confirmabitur egritudo ⁊ prolongabitur: et pro-
pter illud oportet vt poſtponant cibationem vſqꝫ ad declinationē:
et in eo quod eſt poſt ipſam: et ſi accidat forte vt hora declinatio-
nis ſit hora conſuetudinis in cibo: tunc eſt melius quam eſſe poteſt.
¶ Et ſcias ꝙ de cibatione et regimine eſt quod eſt ſubtile valde: et
de eo quod eſt groſſum valde: et de eo quod eſt inter illa: et eſt pars
eius decliuis ad ſubtile plus: et pars eius declinat ad ſpiſſum plus
et ſubtile vltimum in ſubtilitate eſt prohibitio cibi: et groſſum val-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

de est administratio ciborum sanorum hominũ: ⁊ illi q̄ sequũtur latꝰ
eius subtile qd̄ est mediũ est vt sit cõtentꝰ in cibo succo granatorum ⁊
iuleb subtili valde: ⁊ post ipm̄ aqua ordei subtilis: et post ipam a-
qua ordei grossa: ⁊ de oleribꝰ frigidis ⁊ hũidis: sicut attriplices spi
nachia ⁊ blitis ⁊ similia: ⁊ postea ē ordei sicut est: ⁊ ē mediũ: ⁊ illi qui
sequuntur latus grossi sunt galli ⁊ galline extremitates: ⁊ sub[illegible]-
res eis sũt alcubugi ⁊ pulli: ⁊ subtiliores eis sũt alcanzi ⁊ oua sorbi
lia pauca subtilia: ⁊ pisces parui: ⁊ subtilius eis est kist ordei sicut
est: ⁊ subtiliꝰ eo panis simile solutꝰ ī aqua bñ frigida solutiōe bona
subtili. Grossum aũt est cibꝰ fortis altacugizar: grossus aũt cibꝰ for
tior est eo. ¶ Et kist q̄dē hordei est bonꝰ cibꝰ ipsum.n. aggregat ad
glutinationē ⁊ digestionē suā ⁊ lenitatē ⁊ planitiē ⁊ lubricitatem et
abstersionē ⁊ humectationē ⁊ cõtrarietatē febris ⁊ sedatiōez sitis ⁊
velocitatē penetratiōis ⁊ ablutiōez: ⁊ nõ est in eo stipticitas: qua-
propter nõ residet: neq̄ figit̄ in poris ⁊ meatibꝰ: q̄uis sint ɔstricti: ⁊
nõ est in ea adherētia cũ incidit p̱ meri: ⁊ fortasse abstergit spissum
flegmatis: ⁊ q̄ñ bona fit eiꝰ decoctio nõ instat oīno. Et antiq̄ quidē
vsi sunt vbi necessaria est subtiliatio regiminis subtilioris regimi
ne qd̄ est kist ordei ⁊ aqua eiꝰ ⁊ aqua mellis plurime aque: q̄ñ nutri
mētũ eiꝰ est paruũ: ⁊ q̄ ipsa facit penetrare aquā: ⁊ eiꝰ humectatio
⁊ abstersio ⁊ eiꝰ apertio ⁊ p̱uocatio eiꝰ est multũ ⁊ caliditas eius est
cõfracta: ⁊ ipsa proculdubio q̄ñq̄ addit in virtute additionē quā
dā quāuis sit parua: ⁊ sequit̄ eā sirupꝰ acetosus de melle: sȝ est gros
sior ⁊ nutribilior ⁊ fortioris incisionis ⁊ abstersiōis: ⁊ nõ ē in eo de
calefactione de nocumento viscerum calidorum qd̄ est in aqua mellis.
Nunc aũt mel canne qd̄ est zuccarũ ⁊ proprie mundificatũ est meliꝰ
melle apis: licet eiꝰ abstersio sit minor abstersiōe mellis. Et sil̄r siru
pus acetosus de zuccaro: ⁊ sit sufficiētia in sirupo acetoso sȝ fortas-
se faciet incurrere rasurā intestinorum: ⁊ hoc quidē timorosum est in
egritudinibꝰ acutis. ¶ Et nos ponemꝰ aque ordei potationē ⁊ siru
pi acetosi sermonē singularē. ¶ Et subtiliationē quidē regiminis
egri sig̃t natura materiei ⁊ possibilitas nature in digerēdo ipam et
resoluēdo ⁊ euacuādo eā. ¶ Et dignior horarum ad subtiliationē est
status: hic enim est vehementia occupationis nature in pugna ma
teriei. Et non oportet vt ab ea recedēs occupetur re alia: et p̱prie
apud crisim: ante vero illud pugna nondũ est cõfirmata. ¶ Et de
illis que significāt ⁊ faciũt peruenire ad subtiliationē: est vt si sit ne
cessitas flobothomie aut resolutiōis ventris aut clysteris: aut seda
tionis doloris: tunc oportet vt des operam ad consummandũ illaz
necessitatē: deinde ciba si necessariꝰ est cibus: nisi sit prohibēs aliud
¶ Et ingrossationē quidē regiminis sig̃t vel req̄rit virtꝰ. ¶ Et di-
gnior horarum ad ingrossandũ est hora in qua virtus nõ est valde oc
cupata in materia: ⁊ est principiũ egritudinis. Et opȝ vt succurat̄
nocumento illius ingrossatiōis cũ sparsione q̄ñ est leuiꝰ super vir-

tute iterū. ¶ Et estas quidē propter suā resolutionē indiget addi
tione cibatiōis ꝛ separatiōis ei⁹: nā virt⁹ nō sufficit ad digerēdū
illud qđ multū est semel. ¶ Et qm̄ resolutio in ea est per sparsionem
tunc opꝫ vt cābiū sit ꝑ sparsionē. ¶ Et in hyeme est res ecōtrario:
qm̄ propter paruitate resolutiōis eius nō facit indigere cābio mul
to. ¶ Ampli⁹ si multū dederit cambiū subito erit tolerās ipm ꝛ for
tis apud expulsionē ei⁹. ¶ Et autumn⁹ qđē ē tps malū ꝓpter hoc
opꝫ vt subtilietꝰ in eo inter cōseruationē virtutis ꝛ inter infrigidatio
nē: ꝛ spargere paulatim in eo est melius ꝛ prorsus spargere cū debili
tate virtutis est meli⁹ egro. ¶ Et scias ꝙ si nō esset illud qđ perti-
net virtuti esset magis necessariū vt subtiliaret cib⁹ vltima subtilia
tione: sed virt⁹ nō suffert illud ꝛ deficit ꝛ cū deficit nō valet curatio.
¶ Curans em̄ sicut sciuisti est virt⁹ nō medic⁹: qm̄ medic⁹ facit per
uenire instrumēta ad ꝟtutē. ¶ Et cū itellexeris hoc: tūc oportebit
vt cōsideres. ¶ Nam si egritudo fuerit valde acuta: ꝛ illud est vt sit
status ei⁹ propinqu⁹: ꝛ existimaueris ꝙ virt⁹ nō deficiet in hoc tpe
qđ est inter principiū vsq; ad statū eius: alleuiabis occupationē a
virtute: ꝛ incitabis eam super materiā: ꝛ nō facias eā occupari in
cibo spisso: imo subtilia regimen statim cū dimissiōe cibi omnino et
proprie in die cris. ¶ Et si videris egritudinē acutā nō valde: imo
acutam absolute: tūc oportebit vt subtilies regimen: nō in vltimo
nisi apud statum in die cris. ꝓprie: nisi ꝓpter causam maximā.
¶ Et si videris egritudinē chronicā aut ꝓpīquā chronice: nō subti
lies regimē. Uirtus em̄ nō saluabit vsq; ad statū subtiliatiōe regi
minis. Uerū est tibi necessariū cū hoc in oībus specieb⁹ vt sit princi-
piū tui regiminis grossius: ꝛ postremū tui regiminis prouenīēs ad
statū subtilius. Et gradatim procedas in eo qđ est inter illa: ita vt
virt⁹ sit cōsueta vsq; ꝓpe statū: tunc em̄ intende super materiā: ꝛ si
nō sis occupatus in alio. ¶ Et qm̄ scis ꝙ virt⁹ est fortis tūc fortas-
se necessariū facit dispositio: vt sis content⁹ iuleb solo: ꝛ si non plus
saltem hebdomada vna: ꝛ proprie in febrib⁹ apostematū. ¶ Qđ si
timueris debilitatē sit cōtent⁹ aqua ordei. ¶ Et cū ambigua sit ti-
bi dispō i egritudīe ꝛ nō cognoscis eā: tūc vt declines ad subtiliatio
nē ē meli⁹ ꝙ vt declines ad additionē: te obseruāte ꝟtutē ꝛ tolerātiā
¶ Et illi⁹ qđē q existimauit ꝙ cibatio i febre acuta ē melior: qm̄ nō
ē intētio i digestiōe ꝛ i euacuatiōe cū volueris: faciat id natura: aut
nō faciat: errorē iā te scire feci: imo qm̄ times casū ꝟtutis tūc ciba
tio est melior. ¶ Et de corpib⁹ sunt corpa colerica q̄ reqrūt regimē
diuersū ab illo qđ dixim⁹: ꝛ ꝓpe qm̄ sunt assueta comestiōe plurima
ipsi ei cū nō cibant saltē i pricipio febris: imo i hora q̄ ē ꝑuior ea: ꝛ
est hora stat⁹: nō vacue sunt dispōes eorū a duab⁹ rebus. Quoniam
cū ipsi sint debiliū virtutū superuenit ei sincopis ꝛ moriunt in paro
xismo. Et si sunt fortiū virtutū cadūt in extenuationē ꝛ apparēt sup
eos signa ariditatis ex minoratiōe nasi: ꝛ profundatione oculorū:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

et ꝙ tempora sunt depressa: et fortasse superuenit eis sincopis ante illud qđ effundit ad stomachos eorum de colera mordicatiua. ¶ Et sunt de hominib' quidā q̄ sunt exuberātis carnis: sȝ cū abscindit ab eis cibus debilitant et extenuationē incurrūt: q̄re nō tolerāt phibitionē cibi. ¶ Et omnis cui' calor innatus fortis est valde aut plurim': aut calor innat' est valde debilis non pōt dimittere cibū. Et de eis sunt q̄bus accidit dolor et lesio in stomacho et dolor capitis propter cōmunitatē: et isti sunt de hoc genere. Et istis fortasse sufficit aq̄ ordei: et fortasse egēt vt misceāt succū granatoꝝ et sil'ia illi vt confortet os stomachi. Et q̄n̄qȝ est nobis necessarium vt faciamus eos vomere cū facilitate an̄ cibū. Et in plurimis si debilitant et pprie si superuenit eis sincopis: cā nō est vehemētia debilitatis: immo effusio materiei ad os stomachi. Cū ergo sumūt in potu sirupū acetosū ꝑ mixtū cū aqua calida multa: aut vinū permixtū cū aqua multa: euomūt in vomitu humores colericos et virt' eoꝝ fit fortis. Cūqȝ cibātur aliquo robub stipticoꝝ sedant. ¶ Et senes q̄dē et debiles et infantes sunt de genere eoꝝ q̄ non tolerāt famē. De primis vō senibus sunt q̄ nō sunt vehemētis tolerātie famis. Et sequunt eos adolescētes et pprie h̄ntes solida mēbra amplas venas in aere frigido. ¶ Et multotiēs q̄dē errat medicus in hmōi egrotis fm alium modum: q̄m ipse phibet eis cibū in principio rei: et q̄n̄ appropinquat stat' et sciunt ꝙ cadit virt' cibāt in illa hora necessario. Iā vō ergo erra uerūt duob' modis. Et si ipsi cibarēt eos in principio esset error ille et ignorātia infra hunc errorē: et accidit istis egris vt accidāt eis catarri nauseatiui et colerici et vigilatio ꝑpter resolutionē et priuationē digōnis: et inq̄eti fiūt et alleuiant et coartant materie et virtutes eoꝝ: et multiplicant ipoꝝ vapores: q̄re audiūt id qđ nō est: et tremūt et citant vel saliūt: et ꝑmutant in lectis: et imaginant qđ nō ē: et tremūt vel saliūt labia eoꝝ inferiora propter dolorē oris stomachi: et cōtristantur anime eorum propter grauitatem materiei.

¶ Canon in dando in potu aquā ordei et sirupū acetosum. Ca. 9.

Aqua ordei quedā est in qua non est de corpore ordei nisi qđ est sicut virtus et forma. Et non est ei introitus in curatione aut fiducia in iuuamento nisi quando est complete decoctionis. ¶ Et que de ea est melior est vt sit aque quantitas sacraiati. 20. et ordei sacraiati. 1. et sit iam reducta proprie ad. 5. assumatur illđ qđ de ea rubeum est et subtile. Hoc enim est subtile cuius nutrimentuȝ est minus et cuius humectatio est maior et ablutio eius et extractio superfluitatuȝ ab ea et digestio facta ab ipsa est multa equalis. ¶ Et de ea est in qua est aliquid de corpore ordei et farina eius. ¶ Et magis dilectum mihi in huiusmodi est vt non sit plurimum decoctuȝ: immo fm mensurā que auferat inflationē et non perueniat ad hoc vt faciat ipsaȝ viscosaȝ vehementer et huiusmodi quidē est pluris nutrimenti et minoris ablutionis et digestiōis: et accidit ei multotiēs

vt acetet in stomacho frigido in substātia sua: r si sit in eo calor ex traneus multus de malitia complexionis. ¶ Et aqua quidem ordei qn̄qꝫ est decocta ex ordeo ipso sicut est: r quandoqꝫ est excortica tum. ¶ Et melior quidem sirupus acetosus apd me est ille in quo po nitur zuccarum in vase: deinde fundit sup ipsum acetū forte qd fit de vino tāte quātitatis vt eleuetur super dorsum zuccari: immo di mittat ipsum discoopertū: deinde ponant sub vase carbones quieti r cinis calidus donec liquefiat zuccarum in aceto sine ebullitione: deinde colligit spuma r dimittitur vna hora cū multo calore donec misceatur zuccarū cū aceto: deinde funditur super ipsam aque quā titas duorum digitoꝝ r bulliat vsqꝫ ad spissitudinē. ¶ Et aggre gare sirupum acetosum r aquam ordei simul est illaudabile: quo niam corrumpit aquam ordei s̄m plurimū. ¶ Et nō opꝫ vt det in potu aqua ordei cum siccitas nature adest: immo ante ipsam fiat clystere. ¶ Quod si acetet in stomacho detur in potu quod de ea est magis subtile. Qd si acetat: coquat cū ea radix apij r eius simile. ¶ Si vero acetat iterum: tunc necessariū est vt misceat aliquid pi peris cū ea ꝓpterq̄ materia nō est vehemētis subtilitatis r calidi tatis. ¶ Et qn̄ multiplicat eius inflatio: tūc misceat cū ea ad cale faciendū parū aceti vini acetosi. ¶ Verū cū sirupus acetosus in po tu datur: incidit humores r ꝑparat superfluitates ad expulsionem r tu consequenter post duas horas da aquā akist ordei subtilē pre dictā vt abluat quod incidit r abstergat id r extrahat ipsuꝫ p sudo rem r prouocationem. ¶ Et non est nocumentū si detur in potu si rupus acetosus apd cenā cū iā separatꝰ est cibꝰ a stomacho. Qn̄qꝫ est necessariū vt premittatur iuleb ante aquam ordei vt addat in humectatione: r illud est cū vides siccitatem dominantē super cor pus r linguā. ¶ Et qn̄qꝫ est necessariū vt premittat ante ipsaꝫ ad le niendū naturam aliquid de tamarindis ante illud p duas horas.

¶ De curationibus febrium acutarum. Ca. 10.

Quod dictum est de regimine lenificationis r ꝓuocationis et sudationis r digestionis deinde euacuationis cū medicina post illud. Et quod dictū est de cibatione post ipsuꝫ est illd qd opor tuit nos rememorari hic. ¶ Et modi extinctionis vehementie cali ditatis sunt cum infrigidatione aeris. Et cū infrigidatione cibi. Et cū epithimatibus r emplastris. Et cū medicinis. Et cū reten tione eoꝝ q̄ sunt sicut mucillago psilij: r mucillago granoꝝ cydonij r succus portulace: r succus liquiritie in ore vt sedetur sitis. Nam assiduare gutturi patiētis egritudinem calidā aliqd vt remaneat os humidū r nō exiccet in curis est iuuatiuum valde: r quandoqꝫ iu uatur per administrationē clysteris facti ex succo melonis indi: et cucumeris: r cucurbite: r portulace cū oleo rosaceo: r cū aliquātulo cāphore iuuamēto maxio. ¶ Et opꝫ vt sit aer infrigidatꝰ quantuꝫ possibile est: r eius infrigidatio est per prohibitionem frequentie: r

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

per suspẽsionẽ flagellor multor: et per positionẽ niuis plurime: et si domus est primi tẽporis ex quo linita fuit luto et pprie illo in quo ponit loco palee cotũ papyri: tunc est melius: et qñq preparantur in ea manationes vt fontiũ: et rorationes et currit in ea aqua dulcis. Aut stratus est sup lacunã coopertã cũ reti: et est stratus super quem dormit ex tabari et his similib⁹: et reliquus strat⁹ est ex extremitatibus salicũ et cydonior et myrti aspersis aqua ros. viol. et nenufaris et ros. viol. Et ponunt qñq calathi in qb⁹ sunt ordines de frustis fructuũ boni odoris frigidorum sicut malor acetosor et cydonior et minor piror boni odoris aspersis in aqua ros. et nenufare: et salicibus super que sunt puluerizata sandali et rose et cã phora: et sup hec tã distillatũ est parũ vini odoriferi: tũc est illud qd est vltimũ. ¶ Hoc est regimẽ aeris. ¶ Regimẽ aũt cibi iam sciuisti. ¶ Et si voluntas adest vt cũ infrigidatione sit lenificatio: tũc det aqua cucurbite et aqua melonis indi pprie et aqua cucumeris: et lactuca cũ aceto est vltima. ¶ Et qd cõueniẽs est ad sedandũ sitiz eor est foca factũ ex pane simile cũ aqua casei accepta ex dogo post colationẽ vehementez ¶ Et si adest volũtas vt cũ sedatiõe sit retẽtio: tũc det succ⁹ granati muzi et acetosi et aqua agreste et aqua mori de scemi et aqua acetositatis limonis nõ salsi et aqua acetositatis citri et q̃ sunt his similia: et aqua ceresculi et ẽ berberis. ¶ Epithimata vo tempora sint ex succis notis et pprie aqua ro. aut succo rosar recentiũ cũ sandal. et cãphora et aqua coriãdri et endiuie cũ istis eñi ẽ infrigidatio plurimu cillago psilij cũ aceto et aqua ros. est hui⁹ gñis. ¶ Et ẽbrocare epar cũ infrigidãtib⁹ est res maxima et magis iuuãs. Nã cũ equat: est in eo maior pars rectificatiõis. Et fortasse rectificat aquã. ¶ Et qñ illic est catarrus et tussis aut in capite ei⁹ est grauitas aut tẽsio: significat multitudinẽ vapor. Quare opz ne fundat sup caput aqua aut acetũ: immo occupet cũ inclinatione capitis sup vapores aque sm q dispositio facit illud necessariũ. ¶ Si vero nõ fuerit catarr⁹ neq aliud eorũ dixim⁹: tũc administra de embrocis et epithimatib⁹ q̃ scis. ¶ Et nocibilior embroca in hmõi dispositiõe repletiõis capitis est mulsio lactis sup caput: fortasse eñi facit accidere apa i capite et perditionẽ. ¶ Et magis salua horar embrocationis capitis cũ repletiõe ei⁹ est vt sit vapor coleric⁹ nõ humid⁹: imo in hmõi hora fortasse nõ nocet applicatio lactis: imo cõfert. Et cognoscit ex dispõne somni et vigilijs et hũiditate superior partiũ nariũ et earũ siccitate. Cũ ergo videris somnũ aut pfunditatẽ somni: aut humiditatem superior partiũ nariũ: tũc caue embrocationẽ et inũctionẽ: et stude in attrahẽdo materiã ad inferiora. ¶ Et cũ videris rubedinez in naso et facie vehementẽ: tũc nõ erit malũ vt scias currere sanguinẽ ex narib⁹. ¶ Et infrigida epar cũ emplastris. ¶ Et cũ ifrigidas caue ne occurras cũ infrigidatione vehemẽti hora sudoris et resolutiõis: immo opz vt obserues illud: fortasse eñi fit causa in elongatiõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

egritudinis: licet quandoq; sit longitudo egritudinis salubrior q̄ ipsius acuitas. ¶ Et oportet vt caueas in febribus acutis casuz rasure quoniam addit in debilitate virtutis: ⁊ terretur natura a receptione superfluitatum ad intestina: ⁊ ab expulsione earū ab eis propter victoriam superfluitatum. Et fortasse redeunt superfluitates ad superiora ⁊ ledunt hyppocundria ⁊ inflant ea ⁊ ledunt caput ¶ Et quandoq; est in potu papaueris iuuamentuz mirabile in inspissando materiā subtilē. quare digerit in faciendo somnum.

¶ Rememoratio accidētiū q̄ difficilia sunt: ī febrib⁹ acutis. Ca. 11.

Loquamur itaq; in primis de accidentibus que vehementia sunt in febribus: ⁊ de curatione eorū: ⁊ festinem⁹ ad distinguendum febres acutas. Et hec quidē accidētia sunt sicut rigor ⁊ frig⁹ ⁊ horripilatio: ⁊ sicut sudor plurim⁹ ⁊ sicut. fluxus sanguinis nariū superfluus: ⁊ sicut vomitus laboriosus: ⁊ fluxus ventris debilitans ⁊ sicut sitis que non toleratur: ⁊ sicut profunditas somni superflua ⁊ sicut vigilatio inseparabilis: ⁊ sicut asperitas lingue ⁊ offuscatio oris: ⁊ sicut sternutatio continua: ⁊ dolor capitis prauus: ⁊ tussis frequens: ⁊ sicut casus appetitus: ⁊ bolismus: ⁊ sicut appetitus canin⁹ ⁊ singultus.

¶ De regimine rigoris ⁊ horripilationis cum superfluunt. Ca. 12.

Quod est de hoc sequens sudorem rectificatur velociter ⁊ non indiget regimine. Et cretico non opz vt contrariuz fiat per remotionem: ⁊ non est de illis que debilitāt ⁊ faciūt aliud. ¶ Et qñq; sedat cum ligatione extremitatum: ⁊ fricatione facili: ⁊ cum calefactione cooperture: ⁊ cum vnctione de oleo de aneto ⁊ de camomilla si indigetur eo. ¶ In forti autem quando perseuerat: siue sit in febribus: siue fit in aliis; opz vt ligentur extremitates in locis plurimis. Et inunctio fiat cū oleo camomillino ⁊ radice lilii. ¶ Et sunt de hominibus qui confortant illud cum eis que sunt sicut cardamomum ⁊ castoreum ⁊ ruta ⁊ sceba ⁊ calamentum ⁊ baurach ⁊ piper ⁊ piretrum. ¶ Et quandoq; pertransit illud ad administrandum linimenta ex sinapi ⁊ assa fetida. ¶ Et quandoq; decoquuntur medicine iste in aqua: deinde coquitur in ea aliquod oleum. ¶ Et aqua eruce fortis in hoc capitulo per se sola aut cum oleo aliquo quod decoquitur cum ea. Et similiter decoctio ozimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni. Ca. 13.

Sumatur anetum siccum ⁊ mirrha ⁊ ruta ⁊ calamentum ⁊ piper ⁊ piretrum: coquantur in vino decoctione vltima: deinde decoquatur colatum in tanto quantum est medietas eius de oleo sisamino vsquequo consumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ administretur inungendo. ¶ Et de oleis fortibus in eis in tali qualis est rigor quartane est oleum de costo: ⁊ oleum de sceba et oleuz de abrotano ⁊ oleum de lilio: ⁊ oleum de mirrha ⁊ ponatur in. ℥ .j. olei pond-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ʒ.iij.piperis.& vj.ʒ.j.piretri tritorum. ¶ Et administret absynthij decoctū in oleo aliquo: aut oleū oliue in quo decoctū est apiū. ¶ Et introitus in oleū leuis caliditatis est iuuatiuus valde: & fortasse necessarie sunt potiões. ¶ Et multotiēs sedatur cū aqua calida leuis caliditatis & cū curatiõe sup vaporē eius. ¶ Et quādo non sedatur per id si materia est grossa: decoquātur in aqua anisum calamētū et semē apij & mastix & eruca & anetū & similia. ¶ Et balneet in aqua in qua decocta sint ea que sunt sicut scebar & abrotanū & calamētū & anetum & squinātum & ruta & sansucus & costus & semina calida. ¶ Et omnes medicine fortis prouocationis sedāt rigorem. ¶ Et de medicinis sedantib⁹ rigorem maximū in quartana & similib⁹ sibi est vt bibat de costo aure.i.cum aqua calida: & de agarico quātū de ipso in aqua calida: & in agarico est iuuamētū. ¶ Et quādoqꝫ ponit cū eo parū opij qm̄ facit dormire & facit sudare et ꝓhibet vehemētiā rigoris & alia. ¶ Et iterum ireos quātitas aurei.i.i aqua calida. ¶ Et de cõpositis est tyriaca diatesseron: & electuaria alia & dyacyminū: & dyacalamētū: & dyapipereō: & sirupus de melle in quo feruet sicut assa ruta & piretrū & piper. ¶ Pillule experte que dant in potu ante rigorē per horā vnā infirmo erecto vel stante super lectū suū & aere eius calefacto cū igne & coopertimēto: qm̄ tēperāt ipsum aut ꝓhibēt quarum confectio. ℞.storacis myrrhe opij oppoponaci oīm ana partē.j.cōficiātur cum butyro: & sit dosis eius quātitas fabe. ¶ Et iterum sumat oppoponaci castorei dauci asse piretri opij ān.partes equales: fiat sicut primo fit. ¶ Descriptio bona. ℞.oppoponaci serapini aniudē & cimini carmeni & seminis apij piperis ān.aur.i.ʒ.semi nis iusqami albi croci aristologie castorei euforbij myrrhe ameos zinziberis omniū ana pondus tertie.ʒ.i.seminis balmel piretri omniū ān.aur.i.conficiant cum melle: & dosis eius sit auellana cū aqua calida valde. ¶ Et fortasse est necessarium in eo vt detur in potu vinum calefactum & cibi calefacti. ¶ Et solutio ventris cum eis q̄ sunt sicut hiera & diacidoniten & dyasinicon. Immo quādo est rigor paruus & proprie sine febre: dent in potu pillule fetide qm̄ ipse sunt sanitas eius.

¶ Regimen sudoris superflui in febribus. Cap.14.

Oportet ne sudor creticus quātū possibile est restrigat. ¶ Cum aūt euenit necessitas & pertrāsit terminū: tunc oportet vt euētet & infrigidet loc⁹. ¶ Si aūt nō excusat: tunc super instrumētū positus quo pueri vel iuuenes solēt in aere cōcuti commoueat in loco frigido. ¶ Et nō oportet vt occupet in exicādo illud qd̄ rorandum egredit faciēdo exuccationē: post exuccationē: nā illud est occasio ad illud ꝓuocādum & multiplicandū: & fortasse attrahit sincopim. Nam eius abstersio addit in ipsum: & eius dimissio restringit ipsum.

¶ Et oportet vt inūgat eū cū oleo ro. forti & oleo myrtino: aut cū oleo de salicibus & cum oleo de balaustijs. Aut fiat oleum cum aquis in

quibus decoquũtur cydonia pontica ꝛ mala pontica ꝛ rose ꝛ balau stie ꝛ charabe cõtritum sicut puluis q̃ apparet in radio solis ꝛ simi lia q̃ restringit. ¶ Et q̃nq̃ restringit acetum mixtum cum aqua ꝛ succ⁹ agreste ꝛ decoctio balaustiaꝝ ꝛ decoctio balaustiaruꝫ ꝛ decoctio gallarum ꝛ decoctio myrti ꝛ succus salicis est mirabilis ꝛ aque semperuiue. ¶ Et cum res sit vehemẽs liniatur cum muscillaginibus frigidis ꝛ cũ gũmi: ꝛ proprie cũ emplastratur his duobus ꝛ eũ tatur. ¶ Et quãdo vehemẽs fit res opꝫ vt ponat nix sup extrema: ꝛ sola sint in ea extrema aut balneet cũ aqua frigida si suffert eã.

¶ Regimen fluxus sanguinis narium superflui. Cap. 15.

Oportet vt nõ properet ad phibendũ illũ q̃ cretic⁹ est quãtum possibile est. ¶ Cũ aũt est necesse phibere fluxũ sanguinis narĩũ in febrib⁹ acutis: tunc liga extrema: ꝛ pone ventosas sup latus qd̃ sequit latus fluxus sanguinis nariũ. Deinde consequenter adhibe regimen illius loci: fortasse eñi possibile erit: tibi vt infrigides ꝛ restringatur per illud: ꝛ ante vel non ponas ventosas desuper: ꝛ distilla in nasum aliquas distillatiões predictas in capitulo flux⁹ sanguinis narium: ꝛ cũ non est phibens aliquod infrigida caput cum infrigidãtibus predictis in eo: ꝛ q̃nq̃ aduenit patiẽtib⁹ quartanã fluxus sanguinis nariũ: quare opꝫ vt iuues cũ facientib⁹ fluere sanguinem ex naribus scitis: in ipso enim est sanatio quartane. Si vero superfluitatem timuerimus: faciemus sicut illud quod fecimus.

¶ Regimen vomitus q̃ accidit eis. Cap. 16.

Creticus iteꝝ non abscindat nisi apud necessitatẽ. Et ẽm plurimũ abscindat in eis p vomitũ: ꝛ per adiutoriũ eis q̃ extrahitur humor nociuus: sicut est sirup⁹ acetosus ꝛ aqua calida. Et q̃nq̃ est necessariũ vt confortetur virtus: quare ponat loco sirupi acetosi puri sirup⁹ acetosus cũ seminib⁹. ¶ Et si humor est imbibit⁹ ꝛ grossus: tunc opꝫ vt fiat solutio dãdo in potu qd̃ est sicut aloes ꝛ hiera. ¶ Et q̃n nõ est imbibitus fortasse cõfert hiera ꝛ aloes. ¶ Et si est imbibitus nõ grossus: mũdat ip̃m sirupus acetosus cũ aqua calida: deinde equat ipsũ: post illõ aqua granatoꝝ q̃ bibat. Qd̃ si euomuerit eã bibat ip̃aꝫ vice alia donec equetur ꝛ quiescat. Et simil̃r sirupus de mẽta cũ granis granatoꝝ ꝛ fortasse sedat ip̃m infrigidatio stomachi. ¶ Et nõ opꝫ vt approximet rebus põticis ꝛ sedãtib⁹ vomitũ cũ põticitate sua ꝛ acetositate sua stiptica ille q̃ vomit propter humorẽ imbibitũ: q2 est malũ: ꝛ addit imbibitioni. Sed non imbibito fortasse faciẽt eũ deijcere deorsuꝫ q̃uis sit grossus. Et fortasse iuuabũt virtutẽ stomachi ad expellẽdũ eũ p supiora. ¶ Et q̃n assidua fuerit vomit⁹ de colera ꝛ nõ fuerit de genere imbibiti: tunc vtere stipticis: ꝛ pp̃rie emplastris iuuãtib⁹ factis ex corticib⁹ granatoꝝ ꝛ gallis ꝛ his silib⁹ cũ vino permixto aut aceto permixto. ¶ Et ad vomitũ q̃ deꝫ colere nigre superfluũ submergat spõgia in aceto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

⁊ ponatur sup stomachū. Qđ si necessariū fuerit aliquid fortius: administra medicinas predictas in capitulo retentionis vomitus.

¶ Regimen fluxus ventris qui accidit eis. Cap.17.

Iam singl'r in caplo fluxus ventris locuti sum⁹ in hac intētione. Ergo redeamus ad illud. ¶ Et de illis que conferūt ex via ciborum sunt almes torrefacti: et lentes torrefacte: ⁊ coriandrū: qđ cunq̄ horū duorū fuerit: elixetur: et fundat aqua ab eo: et ꝓprie qñ fit acetosum cū granis granatorū qđ est bonum.

¶ Regimen sitis eorum superflue. Cap.18.

Oportet vt inungatur caput cū oleo frigido valde qđ fundat sup ipm: ⁊ ponat sup caput si nō fuerit qđ ꝓhibeat: ⁊ cū aquis infrigidātib⁹: ⁊ retētiōe mucillaginis seminis cydonioꝝ ꝑmixte cū oleo ro. vltimo. Aut infusionis prunoꝝ ⁊ medullarum cucumeris ⁊ alhbed et cucurbite et seminis lactuce nigre et radicū liquiritie: ⁊ pillularū descriptarū in antidotario ad sitim. Et de illis que masticātur est almososat ⁊ sunt tamarindi: ⁊ sitis qđē qñq̄ fit ex frigore: ⁊ abscindit eā somnus. ¶ Et qñq̄ fit ex calore: ⁊ abscindūt eā vigilie. ¶ De profunditate somni que accidit eis. Cap.19.

Oportet vt remoueant a profunditate somni cū fabulis ⁊ his similibus per voces: et ligentur mēbra eoꝝ inferiora ligatiōe dolorosa: postq̄ non fuerit qđ ꝓhibeat. ¶ Et superponat collirium subtile si natura fuerit restricta ⁊ in hora quietis et tēpore assiduitatis: et ventosetur quod est inter ambas spatulas et spondiles.

¶ De grauitate capitum eorum. Cap.20.

Oportet vt alienet ab eis emulsio lactis super capita eorū: aut effusio olei sup ea: aut embroca: aut caputpurgiū. Immo sint contenti vaporationibus factis cū embrocis ex camomilla: et sint in eis viole et furfur et his similia.

¶ De inquietudine habentium febres et aliorum. Ca.21.

Oportet facere ꝯo oleū viol'. cū oleo de semie lactuce et oleo nenufarino: et oleo de cucurbita: et adherere aliq̄d de stupefaciētibus famosis sup tempora ⁊ incuruare caput super vapores humectātes ⁊ odorare nenufar: ⁊ poma mādragore ⁊ alsebeiebran aspersum ex lōginquo: et embroce humectātes: ⁊ res quas scis: et similiter si nō fuerit qđ ꝓhibeat: detur in potu sirupus papaueris ⁊ loboc eius. Deinde multiplicentur inter manus eius candele et eleuent voces cum fabulis ⁊ ligentur cū institis extremitates eius ligatione dolorosa parum cū ansis que resoluant velociter. Deinde ꝑcipiatur ei vt dormiat ⁊ claudat oculos. Cūq̄ dormit parū extinguātur candele: et cessent voces: et soluantur anse qñ dormiet: et cū inuenit leuitatem et quietē ex paroxismo aut vehementia: assiduet ablutionem faciei cum aqua in qua decoctū est papauer nigrū cū aliquātulo mandragore ⁊ radice eius: et cū est illic humor hauracbius: confert aqua in qua cocta sint sisimbrium et mellilotū ⁊ albacuen ⁊ pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

pauer abluendo faciē ⁊ icuruando sup vaporē eius.

¶ De dolore ventris qui accidit eis. Capitulum. 22.

Fit ex effusiōe cholere ad stomachū: ⁊ si accidit in principio periodi eius detur in potu parum syrupi de malis cum syrupo acetoso.

¶ De asperitate lingue eorū. Caplm. 23.

In essentia q̄dē viscositatis fricetur cū brusco aut cū virgis salicis cum oleo amigdalino ⁊ zuccaro tabarzet donec mūdet: aut cum spongia ⁊ pauco sale ⁊ oleo ro. in hoc non est alleuiatio multa ifirmi: ⁊ post illud cum ei⁹ asperitas est nō ꝑpter viscositatē imo a siccitate opꝫ vt teneat in ore suo sebesten: aut nucleos prunorum: aut saltē q̄ asportant de india ⁊ est in colore salis ⁊ dulcedine mellis: ⁊ sumat de eo ꝑm quod dixit Archigenes quātitatem fabe vnius: ⁊ grana cydomorum sunt ex eis que humectant linguā: ⁊ ꝓhibent ei offuscationem. ¶ Et oportet vt non ponantur puluinaria multa neque resupinetur dormiens: nam hec duo exiccant linguam.

De sternutatione assidua q̄ accidit eis. Caplm. 24.

Quandoqꝫ magnificat nocumētuꝫ sternutatiōis assidue cuꝫ eis: ledit nāqꝫ eos ⁊ replet capita eoꝝ: ⁊ debilitat eoꝝ v̄tutes ⁊ fortasse facit fluxū san. nariū. Quare opꝫ vt fricet eoꝝ frons ⁊ collum ⁊ nasus: ⁊ aperiantur ora eoꝝ: frons ⁊ collum ⁊ nasus: ⁊ aperiātur ora eoꝝ ⁊ fricent eoꝝ palata cū vehemētia: ⁊ fūdātur capita eoꝝ ⁊ ꝯuertātur ⁊ ꝑmant eorum extrema: ⁊ fundātur in aures eoꝝ olea tepida ad caliditatē parūper decliuia ⁊ humectētur lacerti eoꝝ ⁊ ipsoꝝ mādibule. ⁊ ponāt sup eoꝝ ceruicib⁹ puluinaria calefacta: ⁊ nō excitent a somno eorū subito: ⁊ minuātur a puluere ⁊ somno: ⁊ omni in cui⁹ dolore est acuitas: ⁊ olfaciant sauich: ⁊ lutum alnaiachi: et spongiam marinam.

¶ De dolore capitis q̄ accidit eis. Caplm. 25.

Liga extremitates eoꝝ ⁊ ꝓprie coxas ⁊ cū istita liga: ⁊ frica pedes eoꝝ Et supponātur eis colliria trahētia materiā ad iferiora: ⁊ ꝯforta capita eoꝝ cū ifrigidātib⁹ notis: et si nō fuerit qd̄ ꝓhibeat ex coriza aut tussi ēbrocētur capita ipsoꝝ cū decoctiōe rosarū ⁊ violarū ⁊ ordei aut folioꝝ salicis et his similiū: ⁊ sil'r oleo rof. ⁊ oleo de salicib⁹. Et q̄n nō excusat hoc: tūc ꝑmisce ēbrocas ifrigidantes cū lenitiuis: sicut camomilla: ⁊ stupefactiuis sicut est papauer: ⁊ nō mulgeas lac nisi cum remouetur febris. Si aūt virtus fuerit fortis mulgeas lac caprinuꝫ: ⁊ si fuerit debilis mulgeas lac muliebre. Et caue lac apud repletionem humidam facientem profunditatem sōni: ⁊ similiter caue humectantia. Et tu non administres humectantia: nisi vbi ē vapor fumosus ⁊ caput siccuꝫ ⁊ paꝝ somni. Et quādo multiplicatur repletio in capite ex vapore humido: trahe eum ad inferiora cum collirijs et clysterib⁹: et stringe membra inferiora ita q̄ testiculos.

¶ De tussi eorum. Capl'm. 26.

Tussis plurimũ accidit eis ex calore: aut siccitate. Quare opz vt teneant in orib⁹ suis pillulas bichilibias: allo hoc de papauere facta cũ medullis fructuũ frigidis ꝛ amilo ꝛ his silib⁹. Et vtãtur ceratarijs infrigidãtibus factis ex oleo ros. puro ꝛ ex mucillagine psilij ꝛ succo portulace ꝛ alijs.

¶ De destructiõe appetitus eorum. Cap. 27.

Quandoqꝫ est cã eius humor in ore stomachi: qd̕ scitur ex eo qd̕ dictũ est de destructiõe appetit⁹. Et euacuat per vomitũ aut solutiõe ventris. Eu multotiẽs iuuat cũ intromissiõe digitorũ in gutture ꝛ cõmotione stomachi: ꝛ proprie cũ vomitu expellit colericam rem aut acetosam. ¶ Et qñqꝫ est ex vehemẽtia debilitatis: quare curetur cõplexio que facit eã cũ eo qd̕ scitur. Et opz vt approximes eis odores bonos excitãtes appetitũ: sicut odor sauicb infusi cũ aqua ꝛ aceto. Et detur eis electuariũ ꝓportionale febricitãtibus: et parũ vini ꝛ succi fructuũ ponticoꝝ boni odoris. Et lãbãt aliqd de aceto gelatine pisciũ aut hedi ꝛ his siliũ. Et ponant super stomachũ post dies primos emplastra facta ex fructib⁹. Et sint i eis absynthiũ ꝛ aloes ſm ꝙ scis. Et inũctio ei⁹ cũ oleis bonis est iuuatiua.

¶ De bolismo eorum. Cap. 28.

Oportet vt curent cũ odoramẽtis ꝛ luto alnaiachir armeni infusi cũ aceto. Et odorẽt almososat ꝛ panẽ mũdũ calidũ ꝛ carnes assatas. Et stringe eoꝝ extremitates. Et extẽdes aures eorũ ꝛ capillos ipsoꝝ. Et ꝯforta eoꝝ cerebra cũ embrocis infrigidãtibus ꝛ humectantib⁹. Plurimũ nãqꝫ bolismi eoꝝ est ꝓpter destructionem oris stomachi ꝓpter cãm cõicantẽ ramis q̃ adueniũt eis cũ sensu ꝛ est corpus durũ et induratur: verũ sensus nõ vltimatur cum eo.

¶ De nigredine lingue eorum. Ca. 29.

Oportet vt nõ dimittat sup linguã nigredo: imo fricet cum eo qd̕ scis: ꝛ si nõ: leuabunt ad caput vapores maligni ꝛ faciẽt cadere in sirsen.

¶ De appetitu eorum canino. Cap. 30.

Curatur cũ vnctuosis frigidis ꝛ dulcibus.

¶ De sincopi que accidit eis. Cap. 31.

Quandoqꝫ accidit eis sincopis in ꝑncipio febriũ: ꝓpter effusionẽ colere ad stomachos eoꝝ. Quare opz vt det eis añ paroxismũ: aut apud paroxismũ frustũ panis de simila cũ aqua granati ꝛ aqua agreste. ¶ Et scias ꝙ qñ aggregant syncopis ꝛ febris: tũc sincopis est dignior curatiõe: ꝛ si indiget pauco vino detur ꝑmixtũ cũ tribus. 3. vini antiqui. ꝛ si non: sirupi maloꝝ antiq̃ cuius resoluta est superfluitas: ꝛ flobothomia q̃dem multotiens addit in syncopi: et clistere leue est magis conueniens: et vomitus est iuuatiuus eis. Et constrictio crurum ꝛ ponere manus ꝛ pedes in aqua calida ¶ Et cũ euadũt: tũc de sollicitudine est vt cibẽtur sauicb ordei infri

gidato in quo sint genera granatorum.

¶ De constrictione anhelitus eorum. Cap.32.

COnstrictio anhelitus accidit eis: aut ꝑpter spasmū ꝛ siccitatē q̄ accidit eis in lacertis anhelit⁹: aut ꝑpter materiam precocatiuā descendentē ad guttur eoꝝ: aut ꝑpter debilitatē q̄ dn̄atur neruis venientib⁹ ad mēbra anhelitus. ¶ Et prima quidē curat cū vnguentis vel emplastris humectātib⁹. ¶ Et scda cū eis q̄ ꝓhibēt strangulatiōez. ¶ Et tertia cū equatiōe cōplexiōis in cerebro: ꝛ inunctiōe colli cū eis q̄ infrigidāt ꝛ humectāt: ꝛ sup stomachū iteꝝ ex eis q̄ sunt sicut rasura cucurbite ꝛ portulace ꝛ sandali cū oleo ro. ꝛ similibus ei.

¶ De vehementia tristitie eorum. Ca.33.

QUando multiplicatur tristitia causa oris stomachi ꝛ aduentu humoris mordicatiui in eo: tūc infrigides stomachos eorum cum eis que scis de cibis: et inungātur: et dormiāt in loco proximo motib⁹ aq̄ strato extremitatib⁹ arborū ꝛ frutectis frigidis: ꝛ odoriferis frigid[is] ꝛ nenufare: ꝛ rosis: ꝛ exparsionib⁹ frigidis fact[is] ex fructib⁹ odoriferis frigidis ꝛ sandalis. ¶ Et multotiēs q̄dē ꝯferūt in eorū tristitia clisteria frigida facta ex aqua cucurbite et citruli ꝛ succo portulace ꝛ semperuiue cum oleo ro.

¶ De difficultate deglutiendi que accidit eis. Ca.34.

DIfficultas deglutiēdi cū accidit eis: et fe. fuerit ꝯclusa: tunc flobothomia paulatim fiat: et equatio fiat ad retrahendū. ꝛ suppositoriū est melius quā plurimū solutiuum desuper.

¶ De frigore extremitatum qd accidit eis. Cap.35.

MUltotiēs ꝓfundatur calor eorum: et infrigidantur eoruȝ extrema. Et tendit calor submersus ad caput. Ponātur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

¶ De sermone febris colerice. Cap.36.

FEbres colerice tres sunt: tertiana ꝯtinua: tertiana periodica: et causon. ¶ Et tertiana q̄dem ꝑiodica aut est pura: et fit a colera pura. Aut non pura et fit cū putredine colere grosse substātie ꝑpter cōmixtionē colere cū flegmate cōmixtione aliqua cōplexionali vnita: et ꝑpter hoc diuersificatur ab hemitriteo: cū hemitriteū faciant due materie separate: et hāc faciat materia vna que in seipsa est permixta: cū cuius calore ꝑmiscetur aliquātuluȝ frigoris qd grauat suā putredinem et suā resolutionē ꝛ suā digestionem ꝛ ꝑpter illud q̄dem fiunt in hemitriteo duo paroxismi: et tertiane nō pure paroxismus vnus. Et hec quidē nō pura q̄n̄q̧ ꝓlongatur tp̄e longo ꝛ circiter medietatē anni: ꝛ q̄n̄q̧ perducit ad molliciez ꝛ magnitudinē splenis. ¶ Causon vero est de genere cōtinue: q̄si differentia inter eius vehementiā et eius teporē est intensata ꝛ accidētia eius sunt vehementia: et causa est acuitas materiei et multitudo cū eius casus sit circa cor ꝛ in venis oris stomachi: aut in partibus epatis ꝓprie ad summum in mēbris nobilibus vicinis cordi.

¶ In tertiana vero colera est in carne: et ad ptescutis. ¶ Et in continua est sparsa i venis corporis q̄ elōgant a corde. ¶ Et vehemētia qdem sitis: et angustia: et inquietudo: et ipatiētia: et alienatio: et nausea: et amaritudo oris: et siccitas labiorum: et scissio eorum: et dolor capitis multiplicātur i febrib⁹ colericis: et est natura in plurib⁹ earum ad siccitatē declivis: qm̄ materie mot⁹ ē ad superiora; aut ad illō ad qd apparet de corpore et cute.

¶ De tertiana absolute: et nominatur triteus. Cap. 37.

Parorismus tertiane icipit i pmiscū horripilatiōe vt pūctura acus: deinde ifrigidat: et icipit facere rigorē difficilē valde difficiliorē reliqs rigorib⁹: nō frigidū: aut cū pauco frigore: et non est frig⁹ ei⁹ nisi pp pfundationē caloris ad iteriora ad ptē materiei: et inuenit sicut pūctura sacuū: et hic qdez rigor cū vehemētia sua est velocis sedatiōis: et tu iā scivisti causaz hui⁹ rigoris: et fit rigor ei⁹ i trib⁹ dieb⁹ pmis fortior et vehemētior: et in quartana ecōtrario: et iterum rigor icipit cū fortitudine: deinde lenit paulatiz et minuit velociter et i quartana econtrario. ¶ Et sudor multiplicat i tertiana cū dimittit. ¶ Et fit vrina i ea rubea tēdēs ad igneā: in qua nō ē multa grossitudo. Aut ē nō pura: et fit vrina ei⁹ cruda aut grossa. ¶ Et tertiane caliditas est saluior caliditate causonis: et quāto plurius manus tāgit corp⁹ nō addit iflammatio: imo quādoqz minuit iflāmatio ei⁹ et i causonide addit iflammatio. ¶ Et accidētia q̄ accidūt in eis in tertiana sunt vigilie sine grauitate in capite: nisi in qbusdā nō puris et sitis et furor et ira et odiū locutiōis. ¶ Et est pulsus ei⁹ acutus velox p cōparatiōem ad reliqs febres: et nō est equalis cōstrictionis. et dilatationis: quoniam humor debilitat eū: et addit ei diuersitatem a pud statum: et diuersitas in eo est sub ea que est in aliis cum duritie: et est pulsus fortior in ea: immo diuersitas in eo non est fm plurimū: nisi diuersitas ppria cū febre et aliis: et in principio quidem est necessariū vt coartet pulsus vsqz ad horā dilatatiōis febris: et tūc cōfortat et fit velox et frequēs et eius diuersitas nō ē multū supflua. ¶ Et qnqz significāt ipsā etas et cōsuetudo et regio et ars et forma et temp⁹ et multitudo euent⁹ tertiane in illa hora. ¶ Cū ergo componunt due tertiane: sunt parorismi euenietes omni die. ¶ Qui ergo cōsiderat tertianā p parorismū errat i ea: imo opz vt attēdant significationes alie qs dicem⁹. ¶ Et patiētib⁹ qdē tertianā accidūt vigilie: et amor solitudinis: et multotiēs sentiūt ebullitionē apud epar.

¶ De differentia iter tertianā purā et nō purā. Cap. 38.

Pura est subtilis leuis: cuius parorismus consumitur a quattuor horis vsqz ad. 12. horas: et non addit super eas multum: et si addit additione multa: tunc est non pura: et est fm plurimum perueniens ad septem horas. ¶ Et calefit in ea corpus velociter: et vides caliditatez procedere ex corpore: et extremitates adhuc sunt frigide. ¶ Et similiter pura nō accidit error supra. 7. periodos. Et

quandoq; ɔsumit propter subtilitatē sue materie in paroxismo vno in quo accidit vomitus aut ventris solutio mundificās. ¶ Et appa ret digestio in vrina i pmo die: aut in tertio: aut i quarto: aut i septi mo. ¶ Si autem addit sup septē periodos additionē plurimā: tūc est de genere nō pure. ¶ Et similiter si plongat spaciū sui rigoris. ¶ Et est additio suorū paroxismoꝝ ꝛ antecessio eorū adinuicē ſm ordinē seruantē pportiones similes: ꝛ in nō pura est illud diuersuz nō rectū. ¶ Et similiter quando assimilant paroxismi ſm terminū vnū ꝛ reliqua signa elongationis febris etiā sunt de illis q̄ scis. ¶ Et cū vides pncipiū cū rigore ſm q̄ determinauim⁹: ꝛ statū cū sudore exuberāte: tūc nō dubites q̄n ipa sit pura. ¶ Et in pura q̄dē cuz eā habēs bibit aquaz ordei pcedit qd̄ est i corpore ei⁹ cū vapore humido q̄si ipe velit sudare ꝛ q̄nq; sudat. ¶ Et cū nō pura iuenit grauitas plurima in capite. ¶ Et extensio. ¶ Et plongat rigor donec ꝑuenit ad viginti quattuor horas: aut triginta horas vsq; ad horam suaz ¶ Et tepescit donec ɔplent q̄draginta hore: ꝛ per quātitatē additionis paroxismi sup. 12. horas ē ei⁹ elongatio a paruitate. ¶ Et in tertiana q̄dē nō pura tardatur apparitio digestiōis. ¶ Et nō appet in forma offuscatio neq; extenuatio. ¶ Et fortasse nō eradicat cum sudore copioso. ¶ Et fortasse nō icipit cū rigore. ¶ Et nō est caliditas cū multa fortitudine: neq; est augmētū ei⁹ equale: imo ē q̄si ipa addat: deinde pcedit ꝛ minuit. ¶ Et accidētia sua minorātur i ea.

¶ De tertiana ɔtinua. Cap. 39.

Cognoscit p vehemētiam paroxismorū tertiane: ꝛ p vehemētiā accidentiuz tertiane: ꝛ apud Gal. quidem cū sanguis putrefit: fit de hoc genere: ꝛ de eo fiet sermo post.

¶ De cura tertiane pure. Cap. 40.

Oportet rememoreris illud qd̄ dedim⁹ tibi de radicibus in curatione febrīū de solutione ventris: ꝛ cibo: ꝛ in oib⁹ capitulis: et fabrica sup illō. ¶ Et tu q̄dez nō ausculteś sermonē ei⁹ q̄ ɔcedit in principio solutiua fortia ꝛ myrabolanos et his similia: nisi illō qd̄ diximus. Immo oportet vt pperes in pmis et lenias lenitate q̄dam cū eis q̄ diximus illic. ¶ Sicut sunt tamarindi quātitate. xl. 3. q̄ ifūdātur in aqua calida in nocte et colentur: proijciantur desuper siracost aut tereniabin aut aqua duorū granatorum. ¶ Et sicut decoctio lubleb cū tereniabin et passulis enucleatis. ¶ Aut ifusio prunorum cum tereniabin: aut siracost. ¶ Aut sirupus viol. et viole cōdite. ¶ Et fortasse facit mucillago psilij cum quibusdam sirupis sicut est sirupus prunorum lubricitatem et lenificationem et cum decoctione lētium cum iuleb. ¶ Aut clisteria lenia sicut est clistere cum decoctione altee et iuiube et sebestem et radice lilij et oleo violato: ꝛ succo sicle ꝛ baurach secundū modum quem scis. Et illud quando necessitas tangit ad ipsam. Rectum namq; est ne in potu detur quod est sicut sorbitio ordei: neque ei simile: neque cibi nisi natura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

iā lenificata: ꝛ si vētris solutio in pͬncipio in febre, tertiana, pura minoris fit malitie q̄ͣ eiꝰ si se in aliijs lꝫ sit eiꝰ malitia: iterū maxima. ¶ Et quando est possibile vt flobotbomes vsq̄ ad tres periodos fac. ¶ Silr qn̄ times q̄ sit egritudo furiosa ꝛ facis illud: erit illud qđ accidit de errore si accidit minus q̄ͣ aliud. ¶ Et opꝫ vt non moueas in die paroxismi aliq̄d nisi pp necessitatē ¶ Et nō cibes nisi apud ꝯditiones p̄dictas. ¶ Aut puoces vrinam cum emulsiōe seminum: ꝛ oportet vt superueniat ei paroxismꝰ duꝫ est famelicꝰ: ꝛ nō est in stomacho eius aliquid. ¶ Immo oportet vt sumat in potu sirupū acetosū omni mane: ꝛ post duas horas aquā ordei in die in qua nō est paroxismꝰ. ¶ Et sirupus q̄dē acetosus post paroxismū est ꝯueniēs. ¶ Et similiter ponere pedes i aq̄ frigida ad trahēdū residuū caloris. ¶ Et ego magis diligo vt sit in sirupo acetoso: ꝛ pprie i postremis emulsio seminū frigidorū p̄dictorū: ꝛ ante paroxismū p tres horas aut quattuor. ¶ Et def in potu iterū post paroxismuꝫ aqua ordei. ¶ Et quādo necessaria est subtiliatio regiminis: detur in potu sicut aqua granatorū: ꝛ aqua melonis indi: ꝛ his similia: ꝛ gradatim fiat eiꝰ regimē ſm modū p̄dictū. Et quotiēs appropinquat status subtilief. Et in diebꝰ primis cibetur cū kist ordei et pane trito cuꝫ aqua frigida: aut sicut est: aut emulctū ex eo qui fit ex lacte acetoso ꝛ lentibꝰ. ¶ Et quādo cibꝰ acetat i stomacho nō def i potu de aq̄ ordei q̄ nō est valde subtilis aliquid. ¶ Et si necessariū fuerit dare ipm̄ i potu: ꝯfortetur parū cū decoctiōe radicis apij. ¶ Si aūt stomachus fuerit frigidior illo ꝛ febris nō magna ꝛ nō pura ponatur parum piperis secundum ꝯsilium Hypo. ¶ Qđ si signa significauerint q̄ crisis est ꝓpinqua: tunc sufficiat ei aqua ordei: ꝛ aqua granatoꝝ dulcis ꝛ muzi: ꝛ sirupꝰ acetosus. ¶ Et fructꝰ q̄dem qui diliguntur eis sunt granata dulcia ꝛ muzi: ꝛ pruna matura ꝛ imatura. Melon vero indus est res maximi iuuamēti cū hoc q̄ ipse soluit ꝛ prouocat ꝛ frangit vehemētiā caloris: ꝛ facit sudare: ꝛ fortasse nō nocet nisi paꝝ ex oleribꝰ cucurbita ꝛ cucumere ꝛ alkebedijꝛ lactuca. ¶ Et scias q̄ intētio in eo quo cibantur patiētes tertianā: aut est humectatio: sicut datur eis in fine de extremitatibus alteriugi: ꝛ de testiculis gallorū ꝛ cerebellis hedoruꝫ cū q̄bꝰ nō est nausea ꝛ vitellis ouorū: aut est ifrigidatio ꝛ humectatio simul sicut i kist ordei ¶ Et nō vltimes ifrigidatiōe multa ꝛ pprie i p̄ncipio: nisi iuenias iflāmationē vehementē: aut timeas ꝯuersionē eius ad causonidem ꝛ continuam. ¶ Quod si consequatur crisis ꝛ videris digestionem in vrina et est sedimen laudabile quod cognouisti: tunc si excusat bene est: ꝛ si nō: cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex prouocatione vrine aut solutione ventris aut vomitu aut fluxu sanguinis nariū: ꝛ nō agas contra ipsam i hoc. ¶ Quod si nō iuenis declinationē manifestā: tūc euacua cū solutiōe vētris. Nā de illo ē scamonee serta. ʒ. j. i iuleb. Aut decoctio myrabolanoꝝ cū tamarindis ꝛ tereniabin

et passulis et radicibus et cassiafistula ꝯm ꝙ sciuisti: et tibi inest vt cōfortes eas cū fumo terre ꝛ sene ꝛ scamonea: et de illis q̄ ꝯueniunt eis tm̄ sunt trocisci ꝺ spodio solutiui. ¶ Descriptio. ℞. myrabola noꝝ citrinoꝝ enucleatoꝝ pōdꝰ. ʒ. iiij. zuccari tabarzet pōdꝰ. ʒ. xx. sca monee pōdus sexte. ʒ. i. bibat cū aqua frigida: ꝛ post illud curentur cū eūone. ¶ Et si fuerit illic caliditas sup̄flua: et inflāmatio maxia cū iā euacuaueris: tūc nō erit ei malū dare in potu aliqđ de extin guētibꝰ fortibꝰ de illis que dicta sunt in regimine acute: ꝛ fortasse ꝯferūt ei empl'a ex eis. ¶ Balneo vero opꝫ ne approximet nisi post digestionē. Post digestionē aūt ꝛ apud declinationē est ipm̄ melius eis: ꝛ p̄prie ꝯsuetis quāuis error in intromittēdo eos in balneo an̄ digōnē saluior est: ꝙ suū sil'e cū alijs. ¶ Et opꝫ vt sit balneū eoꝝ tē peratū boni aeris q̄ sit humidꝰ: in quo sudēt cū facilitate: ita vt non inflāmentur eoꝝ corpa: et inungātur cū oleo vio. et rof. ꝯquassato cū aqua. et nō plongēt in eo morā: imo egrediant̄ velociter: nā ite ratio est eis ꝯuenientior ꝙ stationis plongatio: ꝛ si apud exituꝫ in fundantur aqua tepida stent in ea ꝯm quātitatē declinatiōis. De inde cū egrediunt̄: ꝯuenit eis vt bibant vinū albū subtile multa cō mixtione p̄mixtū: ꝛ coopiant̄ in locis suis: sudabūt eñ sudore vehe mēti: ꝛ si q̄d residuū fuerit: digeret̄: ꝛ post illud cibent̄ cibis infrigi dantibus et humectātibus et oleribꝰ que sunt illiꝰ modi. ¶ Et non timeas post declinationē potare eos vinū plurimū cōmixtū. Vinuꝫ eñ fractuꝫ per cōmixtionē cōfert quātitati residui eius in resoluen do illud cuius necessaria est resolutio: et succurrit aque penetranti cum fortitudine sua ꝛ p̄mixtiōe eius qđ est in eo de calefactiōe pau ca: quare infrigidat vehemēter ꝛ humectat. ¶ Et si fuerint illic ac cidentia sitis et dolor capitis et vigiliarū et aliorū: iā tibi p̄terijt eoꝝ cura. ¶ Et qn̄ post crisim remanet aliq̄d caloris inseparabilis tunc tibi superest vt administres sirupū acetosum cuꝫ succis diure ticis: aut in quo decocta sunt semina et radices diuretice.

¶ De cura tertiane continue. ¶ Et scias ꝙ cura tertiane cōtinue est cura tertiane: sed est decliuior ad obseruationē dispositionū di gestionis: et ad infrigidādum cū sirupo acetoso facto cum semini bus: vt semine citrulli: et semine endiuie proprie cōtritis: et post ip sum post duas horas datur in potu aqua ordei. ¶ Et ad subtilia tionē cibi: et ad administrāda clisteria lenia in principio. Et ad pro uocationem: et oportet vt subtilient: et nō sumāt in potu de soluti uis in principio: neqꝫ approximent alicui eorum nisi eis que sunt si cut sirupus viol'. et aqua fructuum: et non vtantur nisi clistcribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. Capitulum. 41.

Res in quibꝰ diuersificat̄ cura tertiane nō pure sunt res i q̄bꝰ cōicāt febres frigide ꝺ licētia scđa. ¶ Et fortasse ꝯcedit illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

habẽtib⁹ purã.s.vt nõ expectẽt plurimũ declinatiõis. Sed qñq̃ ex pectãt digõnẽ:qm̃ ẽ ꝓhibitũ eis balneũ:balneũ em̃ facit descẽdere flegma indigestũ ꝓpter illud qđ effundit ad locũ putredinis:⁊ per miscet humorẽ maluʒ cum putrido ⁊ resoluit subtile:⁊ facit rema nere spissuʒ. ¶ Et ꝙ cibatio oĩ die iteꝝ:aut ꝓprie cibatio est ex eis q̃ illis nocent:imo oꝫ vt cibẽtur vno die ⁊ alio nõ. Et sit in cibis eoruʒ qđ abstergat ⁊ calefaciat parũ. ¶ Et vt sit cibatio ĩ principijs egri tudinis spissioꝛ q̃ꝫ sit in principijs pure:deinde gradatĩ ꝑuenit ad subtiliationẽ fortẽ sicut est subtiliatio tertiane. ¶ Et vt sit infrigi datio minoꝛ. ¶ Et vt clisterizẽt in principio clisterib⁹ acutioꝛib⁹. ¶ Et vt expectet digestio in solutiõe ventris eoꝝ plus. ¶ Et vt sint in aqua oꝛdei eoꝝ virtutes digestiue resolutiue sicut est illud qđ di ximus in eo in cui⁹ stomacho acetat aqua oꝛdei:imo foꝛtioꝛes q̃ꝫ in illo. Foꝛtasse eñ necesse est vt decoquant in ea isop⁹ ⁊ oꝛiganũ ⁊ cala mẽtũ ⁊ spica ƒm cõplexionẽ:⁊ sicla iuuatiua est eis:⁊ ꝑmixtio aque ciceris cũ aqua oꝛdei:⁊ in fine ei⁹ cicer est iuuatiuũ eis. ¶ Et opꝫ vt cõsideret ꝓpinquitas non pure ad purã ⁊ elõgatio ei⁹ ab ea:⁊ ƒm illud diuersificet inter curã ei⁹ ⁊ curã pure. ¶ Quod si fuerit valde ꝓpinqua pure:tũc diuersifica inter eas diuersificatõe parua. ¶ Et cũ videris vrinas eoꝝ grossas tũc flobothomia. ¶ Et cũ flobotho maueris nõ indigebis clisteri. ¶ Et sciasq̃ꝫ nõ est res magis iuuãs eos q̃ꝫ vomit⁹ post cibuꝫ. ¶ Et de solutiuis in principijs ei⁹ q̃ sunt ꝓpinquioꝛa equalitati est aqua algeniabin decocti ⁊ sirupus ace tosus:⁊ foꝛtasse ponem⁹ in ea cassiafistulam:⁊ foꝛtius illo est vt po nas in ea virtutẽ turbith. ¶ Et clisteria in pñcipio sunt magis di lecta q̃ꝫ solutiua alia:⁊ sunt clisteria in q̃b⁹ est ꝟt⁹ albasce ⁊ camo mille ⁊ sicle ⁊ cartami ⁊ viol.̃ ⁊ sebestẽ ⁊ fic⁹ ⁊ odoꝛ turbith:⁊ ex eis est cassiafi. ⁊ oleũ sisaminũ ⁊ baurac. ⁊ foꝛtasse ĩdiget vno istoꝝ ƒm elõ gationẽ febꝛis a pura. ¶ Adiuuãtia aũt ad digestionẽ sunt sicut si rup⁹ acetosus permixt⁹ cuꝫ aliquãto de geleniabin:aut sirup⁹ de ra dicib⁹. ¶ Et post septimũ sunt decoctio absynthij:est em̃ iuuatiua subtiliatiua materiei ⁊ ꝯfoꝛtatiua stomachi:⁊ silr̃ aqua feniculi et aqua apij cũ sirupo acetoso:⁊ si pertransit. 14. tũc nõ est malũ da re in potu trocíscos rof. minoꝛes. ¶ Si aũt egritudo ꝓlongat non inueniem⁹ excusationẽ quin dem⁹ ea q̃ sunt trocisci de eupatoꝛio ⁊ decoctiõis ei⁹:⁊ calefactio partiũ hyppocũdrioꝛũ est hui⁹ generis ⁊ emplastratio mirach eoꝝ iteꝝ cũ eis q̃ digerũt ⁊ maturãt ⁊ mollifi cant tensionẽ cũ venerit illuc. ¶ Cũ ergo sciueris ꝙ digestio iam ad uenit:tũc euacua:⁊ ꝑuoca ⁊ nõ cures. ¶ Et de euacuationib⁹ bonis eis est vt sumant hierepigre.ʒ.v.succi lactuce ⁊ eupatoꝛij amboꝝ.ʒ. iij.seminis apij mirabol.̃ citrinoꝝ chebuloꝛuꝫ aã.ʒ.v.turbith.ʒ.vij. fiãt pill.̃ ex eis cũ aqua apij ⁊ sit dosis ei⁹.ʒ.ij. ¶ Et de illis ẽ decoctio bona inuẽtione nr̃a. ℞.eupatoꝛij absinthij mirabol.̃ kebuloꝝ.ana ʒ.v.seminis melonis:seminis cucumeris ⁊ citrulli seminis apij poly

podij sucbaba bedeoard omniũ.añ.ʒ.x.turbith.ʒ.I.cassiefistul.ʒ.vj passulaꝝ enucleata ꝝ.ʒ.xx.ficuũ.x.nũero.sebestẽ nũero.xxx.geleniabi facti cũ rosis ꝑsicis pōd⁹.ʒ.xv.decoquant oia ſm descriptionẽ hui⁹ ꝛ sumat de ea cad⁹ magn⁹ in q̃ posita sit siliqua.i.scamonee. ¶ Fortasse necessaria est medicina fortis vno modo: debilis alio mō: eius ꝟo fortitudo est ſm hoc ꝙ ipa euacuat hũorẽ viscosuꝫ. Sꝫ ipi⁹ debilitas est ſm hoc ꝙ ipa nō euacuat plimũ vice vna. Immo possibile est vt fiat grad atio in ea: quare euacuet hũorẽ cui⁹ euacuatio est necessaria multis vicib⁹ vt nō destruat virtutẽ: ꝛ hec medicina ẽ q̃ pōt subtiliare ꝛ aggregare: ꝛ soluat paꝝ ei⁹: ꝛ soluat plimũ ei⁹. Sed paꝝ parũ ex malo: ꝛ plimũ plimũ ex malo. ¶ De delectatiōib⁹ vero parũ fortasse nō facit aliq̄d: ꝛ hui⁹ q̄dẽ medicina ẽ vt sumat turbith quãtitas.ʒ.ʒ.ꝛ pl⁹ ſm necessitatẽ: ꝛ scamonee ꝓprie altusugi.j.aut supra id ꝛ ꝯficiat cũ geleniabin ꝓdicto ꝛ bibat. Aut sumat de agarico ꝛ scamonea ſm hanc ꝯpositionẽ ꝛ ꝯficiat cũ geleniabin ꝓdicto ꝛ bibat. Aut ponat in succo rosaꝝ recentiũ cui⁹ quãtitas sit vnc.I. ꝛ bibat. Aut in sirupo ro.ꝛ bibatur.

¶ De febre causon ꝛ est illa q̃ nominatur saricos. Ca.42.

Causon est ſm duos modos. Aut eñi causon est colerica ꝛ est cã in ea multitudo putredinis: aut intra venas corpis toti⁹: aut in venis q̃ sequũtur ꝑtes corpis ꝓprie: aut in venis partiũ oris stomachi: aut i epate. Aut flegmatica ꝛ q̃ fit ex flegmate salso putrefacto in venis q̃ sequũt ꝑtes cordis sicut dixit Hyp. in epidimia. Et nō fit flegma salsuꝫ sicut sciuisti nisi ex aq̄sitate flegmatis cũ colera acuta.ẽ ꝫ colera q̃ putrefit aq̄sitas ꝑmixta aq̄sitati plime. Et qm̃ causon vehemẽtiora hꝫ accñtia q̃ tertiana: opꝫ vt sit breuioris spacij q̃ ipa. ¶ Et senib⁹ q̄dẽ paꝝ accidũt febres causonidis: ꝛ cũ accidũt eis pereũt: qm̃ nō fiunt in eis nisi causa valde forti. Ampli⁹ eoꝝ virtutes sunt debiles. In iuuenib⁹ aũt ꝛ pueris plurimũ accidũt: et est in infantib⁹ leuior ꝓpter humiditatẽ eoꝝ. Et q̃nq̧ est in eis cũ ꝓfundatiōe somni ꝓpter eleuationẽ vapoꝝ ad caput. ¶ Et Hyp. quidẽ dixit ꝙ si alicui accidit in febre causon tremor: tũc ꝑmixtio mentis resoluit ab eo tremorẽ: ꝛ est simile vt sit illud qm̃ cerebrũ calefit valde. ꝛ calefiũt nerui: ꝛ est simile vt sit causon ꝛ fit ꝑmixtio mẽtis: ꝛ resoluit ab ea per tremorẽ ꝓpter expulsionẽ materieꝝ ad neruos. ¶ Et plurimũ q̄dẽ ꝯsumit cũ vomitu ꝛ solutione ventris: aut sudore aut fluxu sanguinis nariũ.

¶ De signis. Ca.43.

Signa ei⁹ sunt iseparabilitas ꝛ occultatio tẽporũ: ꝛ vehemẽtia accidẽtiũ ex asperitate lingue: ꝛ ex citrinitate ei⁹ in primis: ꝛ ex nigredine ei⁹ scdo: ꝛ ex intensione sudoris nisi apud crisim: ꝛ vehemẽtia sitis. Inquit Hyppo. nisi accidat tussis parua accidentalis sedat ergo illã sitim: ꝛ videt vt sit vehemẽtia sitis eoruꝫ ꝓpter causam pulmonis. ergo cũ mouetur tussis parua humectat per id qd̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

currit ad ipm ex carne molli. ¶ Et caliditas in causone qdem fm plurimu no est ita fortis in exteriorib⁹ sicut fortitudo eius in interioribus: et est cofractio in ea levior q in alijs. ¶ Et in facta quide ex colera fortia fiut accidetia mala exvigilijs et inqetudie et adustioe et pmixtione metis et fluxu sanguinis nariu et dolore capitis et pulsatione tepoꝝ et pfunditate oculoꝝ et solutione vetris cu colera pura et casu appetit⁹. ¶ Et qn accidit infantib⁹ abborret mamillam: et no recipiut eam et corrumpit illd qd fugit de lacte: et acetat.

¶ De cura causonidis. Ca. 44.

Est cura tertiane pure. ¶ Et cu indigent euacuatione sicut cu illis q dicta sunt: tuc festinatio est melior. ¶ Coplementu do e apd digestione. ¶ Et no flobothomet: fortasse eni inflamabit eos: et fortasse iuvabit eos si fuerit illic turbiditas et rubedo. ¶ Uerum indiget subtiliatione et regimine vehemetiore et infrigidatione actu ei⁹ qd ipsi sumut. ¶ Et cu ti mescaluz vtutis: est necessariu cibare eos qbus no appetat et ppe in eo ex q resoluit res plurima. Multoties eni aduenit eis bolisim⁹ ppter priuatione sensus: et indigent lenificatioe in principio fortiori. ¶ Et curationib⁹ febris acute pdictis fm oes spes narratas. ¶ Et qnq couenies e vt dormiat apd tepore puuz febris sup aqua tamarindoꝝ: et qnq ponit i ea paru caphore. ¶ Et diligit eis sirup⁹ acetosus: aut emulsio semis portulace: aut emulsio seminis endiuie: et melon alchin est bon⁹ valde: et sit ptent⁹ potatioe aq frigide fm qd dixim⁹ illd. Si aut no fuerit qd phibeat: det in potu de ea et vsq ad satietate. Et fortasse aduenit eis pmixtio metis et obliuiscunt petere aqua: qre opz vt sorbeant de ea paulatim sorbitiones plurimas: et ppe in eo cuius lingua et videsiccam. ¶ Et cura accidetia eius superflua cu eis q dixim⁹ in capitulis suis. ¶ Et opz vt caueat in eis supfluitas sanguinis nariu est eni de eis in quibus magnificatur timor apud eos. ¶ Et opz vt obseruet anhelitus eoꝝ et no dimittas partes pectoris spasmari. ¶ Et opz vt obserues capita eorum cu aceto et oleo ros. et sandalis et aqua ro. et caphora et his similib⁹: et embroces cu decoctionib⁹ in quibus decocta sunt ea q dixim⁹. ¶ Et quado fortes sunt in eis vigilie: tunc cura eos. ¶ Et non est malum vt in potu des sirupum de papauere etia et si fit de nigro in huius dispositione. ¶ Et in fine eius da in potu trociscos qui conueniut eis: sicut sunt trocisci de caphora. ¶ Et in illa hora couenit eis sirupus acetosus cu emulsioe seminis cucumeris: et seminis endiuie et se. portulace: de vnoquoq eoꝝ sit pondus. ʒ. ij. sirupi acetosi sit pondus. ʒ. xxv. vsq ad. xxxv. fz q vf. Et si fuerit illic vetris fluxus: tuc dent trocisci de spodio constrictiui. Trocisci boni. ℞. spodij ro. an. ʒ. ij. ʒ. croci sexta. ʒ. j. semis portulace: semis edmie. an. ʒ. iij. seminis cucurbite: seminis cucumeris. an. ʒ. ij. sandaloꝝ. ʒ. j. ʒ. succi liqritie a mili. an. ʒ. j. caphore sexta. ʒ. j. ʒ. et dosis ei⁹ sit. ʒ. j. et iteru ros. ʒ. iiij. se. melonis citruli cucumeris et portu

lace omnium. an. ʒ. ij. croci tertiã. ʒ. j. cãphore sextã. ʒ. j. gummi amili dragagãti succi liq̃ritie. an. ʒ. j. τ dosis eius sit. ʒ. ij. ¶ Et cũ declinat egritudo manifeste: tunc nõ est malũ vti balneo cui⁹ aqua declinat ad frig⁹: τ illis in quibus magis diligitur balneũ ex eis sunt quorum febris est ex flegmate salso.

¶ De febre sanguinis. Ca. 45.

OPinatus est Gal. ꝙ nõ fit febris sanguinis a putredine sanguinis. Nã sanguis cũ putrefit: fit colera τ nõ est sanguis. Fit ergo febris colerica: nõ sanguinea: τ fit causon p̃dicta τ tertiana: et curat eã cũ illa cura. ¶ Hic ṽo s̃mo eius est cõtrari⁹ sermoni Hyppo. τ cõtrarius ei q̃d est cõueniẽs: τ pl'm quidẽ erroris ei⁹ est in s̃mone ei⁹ q̃n putrefit sãguis fit colera. Iste eñ s̃mo facit opinari duas intẽtiones: quaꝝ vna est ꝙ q̃n putrefit: peruenit ad hoc vt fiat post putredinẽ colera: τ scd̃a ꝙ q̃n putrefit tunc fit colera sicut dicit̃ ꝙ lignũ q̃n calefit fit cinis. ¶ Cõsiderem⁹ itaq̃ in vnaquaq̃ duaꝝ propositionũ. ¶ Intellect⁹ ṽo prim⁹ est corrupte acceptionis trib⁹ modis. Quoꝝ prim⁹ est ꝙ sanguis q̃n putrefit ꝯuertit̃ subtile ei⁹ ad colerã malã: τ spissum ei⁹ ad maliciã: τ nõ ergo cũ totalitate sua fit colera: τ scd̃s est ꝙ illd̃ fit post putredinẽ: τ nostra ꝯsideratio est in dispositiõe putredinis: τ terti⁹ est q̃ñ post illd̃ fit colera: τ nõ scim⁹ an in ea fit putredo: an non. Nã plurime res putrefiũt τ separat̃ ex eis subtile τ spissum: τ nõ est in spisso neq̃ in subtili putredo: q̃ñ nõ ẽ necessariũ vt sit putridũ id q̃d generat̃ a putrido. Fit eñ ex putredine q̃d nõ est putridũ: τ si generatio ei⁹ a putredine faceret putredinẽ ei⁹ necessariã: oporteret vt spissũ cinerulẽtũ iteꝝ eẽt putridũ. Esset ergo illic febris melãcholica iterũ. hoc ergo ẽ illd̃ q̃d facit eẽ necessariũ expositio ei⁹ q̃d primũ intellectũ ẽ. Q̃d ṽo intelligit̃ scd̃o ẽ mẽdaciũ. Q̃ñ putredo ẽ via corruptionis: τ putredo q̃dẽ nõ h̃z tp̃s: et cõuersio sanguinis in colerã nõ fit nisi in tp̃e: τ putredo q̃dẽ est corruptio accidẽs sanguini τ est sanguis sicut accidit flegmati τ est flegma τ nõ colera neq̃ melãcholia nisi cõuertat̃ post illd̃ cũ cõplemẽto putredinis. ¶ Uerũ veritas sana est sermo Hyppo. ꝙ ex sanguinis putredine generat̃ febris. ¶ Dicam⁹ ergo nunc ꝙ febris sanguinis est febris putredinis: τ febris calefactionis τ ebullitiõis q̃uã noĩauit Hyppo. synochũ ꝯclusũ sine alijs. ¶ Et plurimũ ebullitionis ei⁹ est ex oppilatione suffocãte caliditatẽ: τ q̃n q̃ sit a cãis alijs q̃ vehemẽtes fiunt supra vehemẽtiã febris ephimere: τ noĩat̃ profunditas somni fortis: τ est de summa febriũ q̃ sunt iter febres putredinis τ febres ephimeras: q̃ differt a febrib⁹ ephimeris p̃pterea ꝙ calefactũ primũ in ea est humor. Et differt a febrib⁹ putredinis q̃ñ nõ est ei putredo. et ẽ febris acuta: nõ febris ephimera: neq̃ febris ethica: neq̃ febris putredinis: et multotiẽs q̃dẽ p̃mutat̃ ad febrem putredinis: aut febrẽ ethicã: et multotiẽs q̃dẽ facit eã currere Gal. cursu febriũ diei. ¶ Et vr̃ Gal. ꝙ febris sanguinis nõ cõ

ponit cū reliqs febrib⁹: qm̄ putredo in sanguine ē cois oī hūori: et in hoc ē ɔtradictio q̄busdā intētionib⁹ suis in q̄ nō est necesse ꝓlongare sermonē qm̄ nō iuuat cū eo medic⁹. Et cā q̄dē hui⁹ feb. ē repletio: τ oppilatio: τ mltitudo exercitij: τ ꝓprie nō ɔsueti: τ dimissio euacuatiōis: dein̄ vsus exercitij laboriosi: τ qn̄qȝ facit putredinē in eo multā aqsitas sanguis ex ɔmixtiōe fructuū aquosoꝝ: q̄re ɔuertit ad putredinē: τ mltitudo hūoris crudi in eo ē ꝓpinq̄: q̄re ꝑparat ip suȝ ad putredinē sicut q̄ gn̄at ex cucumere τ alketed τ piris τ sil'ibus Et hec q̄dē febris ē cōtinua q̄ nō tepescit ꝑꝑ ɔmunitatē materiei τ ei⁹ adherētiā vsqȝ ad crisiȝ aut mortē τ ei⁹ spēs sunt tres. Quaꝝ salubrior ē paug mastic⁹: qm̄ resolutio in eo ē maior q̄ȝ putrefactio incipiēs cū difficultate: τ nō cessat diminui. Dein̄ ē hōten⁹ τ fortasse assimilat. vij. dieb⁹ τ neq̄or eoꝝ ē augmastic⁹: qm̄ resolutio in eo ē minor q̄ȝ putrefactio. ¶ Et ei⁹ crisis ē vsqȝ ad septimū ꝑȝ pl'm. ¶ Et ei⁹ cōsumptio ē cū euātiōe aut sensata aut insensata. Et qn̄qȝ ꝑmutatur ad causonidē τ ad sirsen. ¶ Et qn̄qȝ ꝑmutat cū ifrigidatione pl'ia ad litbargiā: τ qn̄qȝ ꝑmutat ad variolas τ morbillū: τ qn̄qȝ accidit in ea ꝓfunditas somni: τ inflatio vētris ex q̄ ꝓuenit sicut vox tympani: τ non deponit eā vētris solutio cū rarificatione: τ qn̄ solutio vētris nō vȝ dein̄ egredit asaf viridis lata ꝓprie ē de signis mortis.

¶ De signis. Ca. 46.

Signa febris sanguinee sunt. Adherentia febris: τ rubedo faciei τ oculoꝝ τ inflatio venarū τ tēpoꝝ: τ repletio cōpleta absqȝ rigore τ nō ē sudor nisi apō crisim: τ multotiēs associat ei pruritus in naso: τ in loco colli in quo ponūtur vētose. Et cōstrictio in anhelitu. Et multotiēs accidit eis ꝓfunditas somni. Et difficultas ꝑmonis τ est malū. Et sil'r aꝑa gutturis τ duarū amigdalaꝝ τ vue: τ cursus lachrymarū. τ caliditas ei⁹ est plurima ꝓpter hūiditatē vaporosaȝ τ lachrymalē nō exiccatā: sicut i causonide: τ pulsus ei⁹ ē magn⁹ leuis plen⁹ velox frequēs valde diuersus nō plurime diuersitatis: et est minoris diuersitatis et velocitatis q̄ȝ in causonide: τ nō ē caliditas ei⁹ i termino causonidis τ tertiane forti. ¶ Et illi⁹ q̄ exea ē a putredine caliditas τ accidētia sunt vehemētiora: τ cura ei⁹ est difficilior τ magis sil'is cū causonide. At ꝟo subtilitas sanguinis τ grossitudo cognoscunt ꝓpter illō qō egredit de eo: τ synocha feruida est res magis sil'is in ꝑncipio sui febri ephimere: veȝ caliditas ei⁹ ē pue mordicatiōis τ lesionis τ inuenit ex ea inflāmationē τ disniā τ ē pl'm impressiōis ei⁹ ꝓpe cor. Putrida ꝟo ē eq̄lis τ sil'is equali ꝑm pl'm. ¶ Signa aūt ꝑmutationis ei⁹ sunt cuiusqȝ eorum ad qō ꝑmutat: vt ꝑfocatiōis τ aꝑatū gutturis τ duaꝝ amigdalaꝝ: τ tu iā sciuisti ea τ signa variolaꝝ scies: τ signa sirsen τ doloris capitis τ ꝑmixtionis mētis τ alioꝝ iā sciuisti. ¶ Signa ꝟo lōgitudinis ei⁹ sicut iam sciuisti sunt ex postpositione signoꝝ digestiōis: τ tornalitate faciei: τ diuersitate dispositionis ei⁹ in spacio suo ex additione τ statione τ diminu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tione: ita vt sit q̃si ipsa sit tepid a. Illđ em̄ significat ꝙ sanguis est
plenus hũore crudo. Spaciũ vo crisis ei⁹ significat apparitio signo
rũ digõnis: q̃ si tardat vsq₃ post tertiũ vł q̃rtũ: nõ fit crisis in septimo
Et m̃ltotiẽs q̃dẽ fit crisis ei⁹ i q̃rto. ¶ De cura fe. sanguis. Ca. 47.

Intentio in curatione febris sanguinis est euacuatio pluri-
mi vsq₃ ad sincopim: ⁊ ingrossatio substãtie sanguinis si fue-
rit subtililis valde aquosus ⁊ coleric⁹: ⁊ infrigidatio ei⁹: et mũdifica
tio: ⁊ subtiliatio ipsius si fuerit grossus ⁊ sumpserit eger pu⁹ genera
tiua sanguinis grossi: ⁊ generatiua hũoris crudi: ⁊ digõ materiei fa
cientis febrẽ ⁊ ei⁹ resolutio. ¶ Euacuatio aũt nõ est aliqua sicut flo-
bothomia ex manu in quacũq₃ hora accidat: et nõ expectat crisis
neq₃ digõ: nisi sit repletio nauseatiua: tũc em̄ caue eã ⁊ remoue ip-
sam. Qđ si febris p̃seuerauerit: tũc flobothoma: ⁊ non cesses flobo-
thomare donec eger appropinquat syncopi: aut cadat in syncopi₃
si corpus fuerit forte. Syncopis nãq₃ infrigidat cõplexionẽ fortem
Et scias ꝙ flobothomia ⁊ sumere in potu aquã frigidã q̃nq₃ excu
sant ab infrigidatione alia. Et partitio quidẽ in ea est melior si nõ
fuerit qđ necessariũ faciat festinationẽ nã fortasse erit in ea que est
infra appropinquationẽ syncopis vltimatio: ⁊ fortasse sequet flo-
bothomiã vltimã statim fluxus ventris coleric⁹ ⁊ sudor quẽ opor-
tet oĩ hora abstergere donec cõtinuetur: fortasse em̄ saluabitur cũ
eo: ⁊ succurrat ei qđ accidit de debilitate ⁊ syncopi cũ cibo subtili ⁊
quiete. ¶ Et op₃ vt p̄mittat lenificatio nature cũ illis q̃ sciunt de il
lis q̃ sunt sicut duo₃ granato₃ aqua. s. dulcis ⁊ muzi vsq₃ ad termi
nũ: ⁊ siracost ⁊ tamarindi ⁊ collirria leuia de q̃bus dixim⁹. ¶ Et q̃nq₃
est necessariũ apud digestionẽ euacuare cũ eis q̃ sunt sicut myrabo-
lani ⁊ fumus terre ⁊ cassia fistula ⁊ his similia de illis q̃ sciuisti. Qđ si
dispõ nõ tolerat flobothomiã in manu flobothomet vena q̃ ẽ in cor
nu frõtis: aut ponant vẽtose. ¶ Si aũt nõ preparat aliquid eorum
et hoc propter accidẽs quod p̄hibet: tunc fac solutionẽ vẽtris s̄m
modũ qui est in causonide. ¶ Et regimẽ sit in eis que aperiũt ⁊ in-
cidunt et sedãt ebullitionẽ. ¶ Et si acciderit ex flobothomia synco
pis: ciba eum pane cum aqua agreste. ¶ Quod si accidat fluxus
sanguinis nariũ per se nõ abscindatur: nisi cũ appropinquauerit
syncopis. ¶ Sanguinis vero ingrossatio fiat cũ eis que sunt sicut
rob iuiubarum: et est vt decoquantur .c. iuiube cũ lib .v. aq̃ donec
remaneat tertia ⁊ inspissent cũ zuccaro ⁊ quãto plus minoratur zuc
carum tãto est melius. Et lentes iterũ proprie p̄parate cũ aceto ace
toso forti sunt huius generis: ⁊ caue ne des in potu rob iuiubaru₃
aut corp⁹ lentium materia existente grossa. ¶ Eius vero infrigida
tio fit cum eis que sunt sicut aqua lentium infrigidata et aq̃ lactu
ce infrigidata: ⁊ sumere in potu aquam frigidam si non fuerit qđ
p̄hibeat: ⁊ fortasse sumitur in potu donec tremere faciat: et faciet:
forsitan em̄ sanat eum: ⁊ quãdoq₃ permutat febris ad flegmaticã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

& curatur cum trociscis de rosis & similibus. Et hec quidē cura est quorūdam antiquorum: & secuti sunt eam quidam modernorū. Dare autem in potu aquam ordei est curatio conferens ei: sed cum lenitate nature. Et melior horarū ad hoc est hora vehemētis ebullitiōis & angustie & inflammatiōis & frequentie pulsus cordis. Et scias q esse contēt⁹ infrigidatione & dimittere flobothomiā & ventris solutionē addit in oppilatione & coartatione: quare additur putredo & caliditas in reliqua dispositione.

¶ Mundificatio eius fiat cū eis q̄ sunt sicut soluentia coleram ꝓm responsionem necessitatis virtutis & debilitatis cū digerentib⁹ humorem crudum: quoniam fortasse ipsa est causa in putrefactione sanguinis. ¶ Et in fine eius da ei in potu que sunt sicut trocisci de cāphora & trocisci de spodio: & da ei in potu. ¶ Isti etiā trocisci sunt boni ℞. spodij. ʒ. iij. seminis portulace. ʒ. v. seminis cucumeris. ʒ. iiij. seminis cucurbite. ʒ. vj. gūmi & dragagantis & amilli oīm. aā. ʒ. iij. succi liquiritie pondus. ʒ. vij. fiant ex eis trocisci. ¶ Descriptio alia & proprie apud debilitatem apostematis. ℞. rosarum. ʒ. iij. succi berberis. ʒ ij. seminis cucumeris & melonis & citruli & portulace & spodij oīm aā. pondus. ʒ. i. gūmi & dragaganti & amili oīm. aā. ʒ. ß. rauedsceni & croci & cāphore oīm. aā. pond⁹ quarte. ʒ. ſ. fiant trocisci.

¶ Cibi vero sint illi q̄ fiunt ex iniubis & qui fiunt ex lentibus cū aceto & granatis & sumach. Et si sit aliquid eorum cōstrictio cuius timeatur: frangatur cū siracost & prunis: & cum eo qd̄ fit de curcubita & cum herba acetosa. Et ei⁹ fruct⁹ sint pira de sceni & granata & mala de sceni. ¶ Et ei⁹ olera sunt cucumeres & cucurbite & alrhethed & endiuia & olus benedictum & acetosa & coriādrū: & q̄ sunt eis similia. ¶ Et si accidat dolor capitis aut pulsus cordis aut vigilie aut profunditas somni aut fluxus sanguinis narium superfluus destruens virtutem & alia de accidentibus suis: cura cum eis q̄ docuimus te in loco suo.

¶ De febre flegmatica. Ca. 48.

Sciuisti q febris putredinis flegmatis quandoque est paroxismalis. Et quandoque est inseparabilis: & sciuisti causam in hoc. ¶ Et sunt ei hore sicut reliquis febribus. Et minor horarū sui principij ꝓm plurimum est. 18. dierum. Et eius eradicatio in pluribus est itra. 44. dies. ¶ Et saluior earum est illa que est mundorum temporum: & precipue illa que est multi sudoris: significat enim subtilitatem materiei & paucitatem eius & raritatem corporis. Longior ergo partium huius egritudinis est augmentum: quoniam eius declinatio iterum fit lōgior declinatione tertiane vt plurimum. ¶ Et flegma quidem putridum quandoque est vitreum: & quādoque est acetosum & quādoque est dulce: et quandoque est salsum. Et tu iam sciuisti quomodo ex salso fit causon. ¶ Et plurimum quidem accidit febris flegmatica humidis et quietis et senibus et infantibus et patientibus nau-

featiuā ſatietatē ⁊ exercitātib⁹ ⁊ balneantib⁹ ſe ſup repletionē ⁊ hn̄tib⁹ eructuationē acetoſa ꝫ: ⁊ habentibus repletionē ⁊ patiētib⁹ deſcenſuꝫ hūoris ⁊ fit catarr⁹ ad ſtomachū qui putreſit in eo. Et par quidē euacuat a leſiōe in ore ſtomachi. ¶ Et ſcias ꝙ cū oī febre cū qua eſt frigus ꝯſtringit pulſus et minorat.

¶ De ſignis flegmatice periodice. Cap.49.

IN illa quidē in qua cauſa eſt flegma vitreū aut acetoſum frigus multiplicat valde: ⁊ rigor in vitreo eſt vehementior. At frig⁹ nō incipit in ea ſubito: imo paulatim in extremitatib⁹: deinde pueniūt ad hoc vt fiant ſicut nix q̄ nō caleſiūt niſi cū difficultate: neqꝫ caleſiūt ſubito: neqꝫ ſm gradationē cōtinuā: imo paulatim cū reditu frigoris. Et fortaſſe commiſcetur frigori eius in ꝑncipio rigor. Fit ergo frigus propter illud quod non putruit: ⁊ horripilatio ꝑpter illud qđ iam putruit. Et mai⁹ frigus ei⁹ ⁊ ipi⁹ rigor ſunt in periodis ſtans. ¶ Et hec q̄dē febris nō eſt ex materia q̄ facit pūctionē: ita vt ſit cauſa rigoris in via expulſiōis. Putredo nāqꝫ ei⁹ eſt putredo rei leuis ⁊ īcipit cū grauitate ⁊ ꝓfunditate ſomni. Et multotiēs incipit in paroxiſmis primis ſine frigore: ⁊ neqꝫ eſt rigor: immo poſtponit vſqꝫ ad tp̄s. Et fortaſſe erit frig⁹: ⁊ nō erit rigor. Et multotiēs incipit cū ſincopi ⁊ nō fit. ¶ Et in hac quidē egritudine multiplicat ſincopis ꝑpter debilitatē oris ſtomachi ⁊ caſum appetit⁹ ⁊ priuationē aliſtimbre q̄ eſt fundamētū materiei nutrimēti ⁊ virtutis. ¶ Illā vero q̄ eſt ex flegmate ſalſo ſequit horripilatio ⁊ nō fit vehemēs frig⁹ eius. ¶ Illam aūt que eſt ex flegmate dulci raro antecedit in principio vſqꝫ ad plurimos paroxiſmos horripilatio: neqꝫ frigus: neqꝫ rigor.

¶ Et plurimū q̄dē periodi febris flegmatis incipiūt cum ſincopi.

¶ Et iam apparet in ea in principiꝭs calor vehemētior. Et in poſtremis minoratur illud. Et eſt ſimile vt ſit cauſa in hoc qm̄ putredo antecedit prius ad magis dulce ⁊ magis ſalſum ⁊ magis ſubtile: deinde ad groſſius ⁊ frigidi⁹. ⁊ tactus caliditatis eius in primis eſt debilis ⁊ vaporoſus: deīde cum prolongat poſitio manus ſuper membrū ſentit man⁹ acuitatē ⁊ mordicationē. Veruntamen non eſt ſimilis neqꝫ equalis in omnibus ſuper que cadit manus: immo eſt diuerſa: qm̄ inuenit in loco vno aſperitatem: ⁊ in loco alio lenitateꝫ: ⁊ eſt quaſi caliditas colere poſt rem cribellatam: qm̄ flegma viſcoſum eſt: quare diuerſificat eius paſſio a caliditate: ſicut accidit in reliq̄s viſcoſis cū ebulliūt: ipa em̄ diſrūpūt ī q̄buſdā locis: ⁊ nō diſrūpūt ī locis aliꝭs: ⁊ q̄liſcūqꝫ ſit caliditas eius ſm plurimū minor ē q̄ꝫ vt inflāmet ⁊ anguſtiā faciat ⁊ magnificet deſideriū aeris frigidi ⁊ aq̄ frigide ⁊ inſpiſſatiōis et rarificatiōis anhelit⁹ magni ⁊ exſufflātis ⁊ multotiēs quidē accidit caliditati eius vt ſedeat tp̄e q̄ habet quātitatem hore vnius aut duarum horarum: quare exiſtimatur ꝙ ipſa iam peruenit ad ſtatū cum ipſa adhuc ſit in augmento vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

debis esse eã iam incipere augmentari: ꝛ similiter sunt ei in declina tione stationes. ¶ Et febres quidẽ flegmatis sunt multe opilatio- nis ꝑpter multitudinẽ humiditatis ꝛ vaporis sui ꝛ pauci sudoris ꝑpter viscositatẽ humoris: ꝛ cũ sudare facit: est res nõ exuberãs: et de ꝑprioribus significationib⁹ eius est paucitas sudoris ꝛ priuatio eius. ¶ Et sitis quidẽ minoratur in febrib⁹ flegmatis nisi ꝑpter cau sam salsedinis: aut causam vehemẽtie putredinis eius: et cũ hoc est minor ꝙ sitis q̃ est in alijs. ¶ Et inflatio laterũ multiplicatur in eis: ꝛ q̃nq3 accidit cuti lateris vt subtilietur cũ tensione. ¶ Color autem patientiũ flegmatis febrẽ est decliuis ad viriditatẽ ꝛ citrinitatem currẽtes in albedinẽ ita vt sit illud qð aggregatũ est sicut color plũ bi vsq3 in statũ: et raro quidẽ rubet color in eo cuius rubedo sit ru- bedo in statib⁹ reliquaꝝ febriũ. ¶ Pulsus vero eius est pulsus puus submersus debilis rarus in primis: deinde fit frequẽs in fine. ¶ Et frequẽtia quidẽ eius ꝛ eius paruitas vehemẽtior est quã frequẽtia quartane ꝛ tertiane ꝛ eius paruitas. ꝛ vehemẽtia frequẽtie eius est ꝑpter vehementiã paruitatis ipsi⁹. Verũ nõ est velocior pulsu quar tane: ꝛ q̃nq3 est tardior eo: aut similis ei in ꝑmis: ꝛ est vehemẽtis di uersitatis cũ priuatiõe ordinis: ꝛ parui ꝛ debiles ex eis sunt in di- uersitate eius plus: ꝛ significatiões quidẽ pulsus sup ea sunt de cer tioribus significationib⁹. ¶ Urina aũt eius in primis quidẽ est al- ba subtilis: ꝑpter multitudinẽ oppilationũ ꝛ frigoris: deinde fit ru bea ꝑpter putredinẽ ꝛ ꝯturbatur ꝑpter malitiã digestiõis: ꝛ q̃nq3 alteratur in dispositio vno tpe: ꝛ q̃n mũdificabitur ex materia grossa ꝛ resoluetur putridã ꝛ redibunt opp latões dealbabitur vna hora ꝛ alia q̃n remanet intra materiã grossam ꝛ dispositiõem putredi- nis: et aqua hora opilationũ est alba: deinde q̃n putrefit res pluri- ma post illud expellitur et aperit opilationes rubet vsq3 quo veniat sup opilatiões qð opilat eas vice alia de illo humore. ¶ Eius vero egestio est lenis subtilis flegmatica. ¶ Et de eis q̃ significant' ꝙ fe- bris est flegmatica est vt sit paroxismus eius. 17. horis ꝛ dimissio ei⁹ 6. horis. Et nõ est dimissio eius mũda: q̃m materia cũ grossitudine ꝛ viscositate est multa. ¶ Et significãt ipsam etas: et ꝯsuetudo: et tẽ pus: et regio: et cibi: et aduent⁹ causarũ antecedentiũ ex satietate nauseatiua. Et significãt ipsam forma ꝑdicta ex colore faciei et in flatione eius et lenitas tactus et debilitas oris stomachi et casus appetitus: et q̃nq3 magnificatur in ea splen. ¶ Et sequitur eam eru- ctuatio acetosa in pluribus horis multotiens.

¶ De signis flegmatice inseparabilis et est illa que nominatur latica. Capitulũ. 50.

Sunt sicut reliqua signa febris flegmatice ꝑter eradicationez et qð similatur eradicationi. Et apud inceptionẽ fiũt rigor ꝛ fri gus et horripilatio: et est res magis sil'is cũ ethica. Et fit illic rigor in. 6. horis aut tãtũ superãs illũ qui fit in ꝑiodica: nã ꝑiodica itez

nō euacuatur a residuo: verūtamen est occultū non apparens.

¶ De febribus que sunt s̄m plurimū de genere flegmaticarū: et sunt quandoq̄ ex colera: et non sunt ex eis que fiunt ex melancolia a proprietate cum nominibus et iudicijs. Cap. 51.

ET sunt febres empialos et liparia: que ambe sunt de summa febriū in q̄bus diuersificant̄ loca caloris et frigoris intus et exterius ꝑpter diuersitatē et locū eius qđ putrefit et qđ non putrefit: et sunt tres diuisiones febris appropriate. Sincopalis humorosa: et febris ex sincopi minuta subtilis: et febris diuturna et nocturna.

¶ De febre in qua occultatur frigus et apparet in ea calor: et est empialos. Capitulū. 52.

HEc febris fit ex flegmate vitreo: sed est cōprehensum in occulto et ꝑfundo qđ infrigidat̄ vbi est. Uerū ipsi accidit iā putredo: quare spargitur ex eo vapor eius qđ computruit: et dispartitur et inflammat̄ in exterioribus: et illud qđ nō est putrefactū infrigidatur in interioribus. et eius quidē frigus nō apꝑet in huiusmodi tp̄e q̄ñ est quietū: et associat̄ ei: et non patit̄ ab eo qđ occurrit ei: postq̄ ergo incipit in eo putredo: mouet̄ et infrigidatur infrigidatione quadam q̄uis nō perueniat ad hoc vt cōmunicet toti corpori.

¶ De signis. Capitulū. 53.

SIgna eius sunt eadē que predicta sunt. ¶ Et q̄ eius vrina est frigida cruda minoris caliditatis q̄ vrina aliaꝝ sui gñis. Et pulsus eius est rarus: tardus: et ip̄a s̄m plurimū additur omni die. Uerum ꝑpter grossitudinē materiei sue cōuertit̄ q̄n̄q̄ in quartanam et tertianā: q̄ñ hmōi materia in corꝑe est parua et ꝑue putrefactionis ignea: et paucitas quidē est ex causis elōgatiōis periodi. Et ꝑpterea q̄ paroxism⁹ nō redit omni die nō remanet hec febris cum fit flegmatica: sed ꝑpterea est flegmatica: q: putredo eius est putredo flegmatis: et hec non extrahit eā ab hoc quin sit flegmatica: sed ꝑpterea q̄ putredo est putredo flegmatis nō ꝑpterea q̄ paroxismus nō redeat omni die. Spaciū xo paroxismi eius est ex. 4. horis vsq̄ ad. 24. horas. Et s̄m plurimū cōsumitur ante illud q̄ñ hec materia non est cum illa multitudine.

¶ De febre in qua occultatur calor: et apparent in ea frigus et est liparia. Capitulum. 54.

HEc febris s̄m plurimū est flegmatica. Et q̄n̄q̄ est colerica ex colera grossa valde. ¶ Quādo aūt est flegmatica: est quoniā flegma intrinsecū q̄ñ inflammat̄ et putrefit: calefacit illum locū: q̄ñ nō resoluitur nisi q̄ñ putredo calefacit exteriora corꝑis cū sparsione vaporis sui calefactione plurima: et q̄ñ virtus effundit̄ ad locū vbi est lesio: tūc euacuant̄ exteriora a calore: quare infrigidant̄ propꝑe q̄ñ in exteriorib⁹ sunt flegmata cruda vitrea frigida: et iterū q̄ñ resoluit̄ multotiēs ex eo vapor q̄ nō putruit: sz eleuat̄ et facit caliditatē et associat̄ ei caliditas spacio ꝑuo: deinde seꝑatūr ab eo se-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

paratione vaporis aq̄ calefacte. Cum ergo separatur ab eo z fuit in radice añ putredinē vehemētis frigiditatis redit z infrigidat corp⁹ ¶ Mod⁹ ãt quo fit colerica est: qm̄ colera qñ est pauca z intrinseca z putrefit z calefacit locū z nō resolnit ex ea aliquid: accidit qd̄ dixim⁹ in sua compare ex flegmate. Et appropriatur hec colerica taburos nomine. Verū liparia est nomē gn̄is z est longioris spacij q̄ hemitrite⁹. ¶ Et hz aliqs vt dicat qūo erit febris z nō pcedet in ea caliditas ex corde i totū corp⁹: Illd̄ nāq3 qd̄ narrat ē d̄ gn̄e ei⁹ i q̄ nō pcedit c̄litas ex corde i totū corp⁹. ¶ Respōsio itaq3 ē q̄ in terminis harū rez attēdit vna cōditio: vt nō sit qd̄ phibeat. Sicut diffinim⁹ aquā frigidā z humidā qñ disposita est s̄m naturā suā z nō fuerit qd̄ phibeat. Et diffinim⁹ graue quod est illd̄ qd̄ tēdit inferi⁹ qñ dimissum fuerit cū sua natura: z in istis oibus caliditas puenit ad cor z pcedit in arterias z spargitur. At v̄o accidit phibitio illi⁹ in q̄busdā locis sicut accidit ei sup quē ponunt prune vel pruine. Nocumentū vero harum necessarium est esse actu.

¶ De febre in qua fit vnaqueq3 duarum rerum in vnoquoq3 duorum locorum. Ca. 55.

SI hec febris fuerit: nō erit nisi vbi sunt due materie frigide mote propter putrefactionem: quarum vna est in interioribus: et altera in exterioribus z non est aliqua earum plurimi nocumenti. Deinde cum incipiunt putrefieri: mandat vnaqueq3 earum vaporem calidū cōprehedentē cū partibus suis z vbi est frigidū. ¶ Et tu quidem iam sciuisti causam in regimine humoris frigidi in dispositione motus.

¶ De febre sincopali humorosa. Ca. 56.

HEc secundum plurimum est propter flegma crudum repletionale quod facit febrem disperditum plurimū: quia iam vincit virtutē z s̄m plurimum adiuuat sup eam debilitas oris stomachi: z quando mouetur z incipit in putrefactione virtutem vincit plus z facit eam hesitantem. Que si dimissa fuerit cū materia nō sufficiat cōtra materiā. Et qñ occupatio fit in euacuatiōe ei⁹ cū facilitate fit inobediēs aut mouetur motu prefocante virtutem: z quando occupatur in euacuatione ei⁹ cum solutione vētris: aut flobothomia cū labore non tolerat virt⁹. Quō em̄ tolerabit cū sit illic cū sua q̄ete syncopis: z cū hoc toto ipsi indigēt euacuatione vehemēter: z iterū ipi indigēt cibo vehemēter: qm̄ in humorib⁹ eoz nō est qd̄ nutriat corpus et viuificet ipsum: z corpus ei⁹ est priuatum nutrimento. Quod si studueris in cibando: addit materia diminuta: z si non cibat: cadit virtus. Et accidit i ceptiōe sui vt effundat ad cor res frigida faciēs accidere syncopim. Et minorat pulsus: z tardat: z fit rarus. Ampli⁹ natura sollicita ē i calefactiōe materiei z subtiliatiōe ei⁹ z putredo q̄ mouet in quasdā ptes eius adiuuat sup eam: ergo euadit cor a nocumē to z frigore eius: z cadit nocumentū caloris eius: quare fit pulsus ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lor et ppriē l ↄstrictiōe sūa pl⁹ q̄ꝫ sit velocita s; alioꝝ: q̄uis illud qđ vincit cū hoc sit paruitas et tarditas et raritas. ¶ Et piodus ei⁹ est piodus flegmatice et non alterat ab ea. ¶ Est cū ea inflatio faciei: et mollicies corpis: ꝛ colores habētiū eā nō figunt sup dispōnē vnam: imo qn̄qꝫ ē cinerea ꝛ plūbea ei⁹ mā: ꝛ qn̄qꝫ fit citrina: ꝛ qn̄qꝫ fit nigra ꝛ qn̄qꝫ fiūt labia eoꝝ sicut labia cōedētis mora. Oculi vō eoꝝ sunt fusci virides exeūtes valde apđ ↄmotiōeꝫ egritudis: ꝛ fit sicut maniacus: ꝛ qđ est sub hyppo... rijs eoꝝ est vehemētis inflatiōis ꝛ similiter viscera eoꝝ: ꝛ qn̄qꝫ euomūt acetosuꝫ: ꝛ qn̄ est eis apa in q̄busdaꝫ viscerib⁹: tūc nō sperat... oino. ¶ Et qn̄qꝫ accidit eis in q̄busdam horis ex colera dominante grossa: ꝛ fit cū ea in viscerib⁹ adustio: et euomūt colerā: ꝛ sunt ei periodi flegmatice ſm plm.

¶ De febre sincopali minuta subtili. Caplm. 57.

Hec febris est acuta: ꝛ cadit pulsus ꝛ vtus paroxismo vno aut duob⁹ paroxismis cū additiōe ꝛ eueniēꝫ in corpe cū velocitate: ꝛ qn̄qꝫ nō sufficit cū ea vtus vsqꝫ ad. 4. ꝛ fit ex chimis subtilib⁹ plurimū quoꝝ colericū est vehemētis subtilitatis et pfundatiōis male substātie venenose cui iam accidit putrefacto i corporib⁹ calide ↄplexionis sicce valde. Et plures paroxismi huius febris sunt paroxismi tertiane.

¶ De febre diurna ꝛ nocturna ex flegmaticis. Cap. 58.

Diurna est cui⁹ paroxism⁹ accidit in die ꝛ ei⁹ tepori nocte: et nocturna ē ecōuerso: ꝛ vtreqꝫ sunt male. Sꝫ diurna est lōgior ꝛ deterior: ꝛ facit cadere multotiēs ppter lōgitudinē suā ꝛ suū euētū in calore diei in ethicā: ꝛ si ipa nō esset seua nō accideret hora apertionis pororꝫ ꝛ resolutionis vaporis: ꝛ nō accidit nisi ppter multitudinē materiei ꝛ fortitudinē ei⁹: ꝛ est necessariū cū hoc vt patiētes eā cibētur in nocte: ꝛ nō pmittātur dormire sup repletionē stomachi: ꝛ pcipiātur vigilie: ꝛ ex eis q̄ faciūt cadere vtutē: ꝛ ē tolerātia febris in calore diei. ꝛ vigilie i frigore noctis sunt ex eis magis digne q̄ faciūt cadere in ethicā: ꝛ ad summū est de genere febriū difficiliū.

¶ De cura flegmatice. Caplm. 59.

Cura huius egritudinis diuersificatur ſm horas suas. s. pncipium ꝛ augmentum et statum et declinationem: ꝛ secunduꝫ apertionem digestionis in ea ꝛ eius occultationem: et diuersificatur ſm materias suas. s. flegmaticā acetosam ꝛ flegmaticam vitreā et flegmaticam salsam ꝛ dulcē. ¶ Et omnes eius spēs cōicāt in hora principij in trib⁹ diebus in necessitate lenificationis equalis aut vomitus: ꝛ in necessitate administrationis subtiliantium ꝛ incidētiū ꝛ diureticoꝝ: ꝛ cū superuenerint febri dies tres subtiliatur in ea materia propter febrē: ꝛ si an̄ illud mouebis: nocebis et non facies aliquid. ¶ Et in augmento cum subtiliatione regiminis ſm equalitatem: et fortasse ē cōtent⁹ aq̄ ordei in primis tribus dieb⁹ sperādo q͛ fit stat⁹ ei⁹ ppinquior ppter subtilitatē materiei aut paucitatē ei⁹

Quod si certo sciretur ꝙ status ei⁹ esset tardus: nō subtiliaref regimen: q̄uis fames ⁊ somnus sup famē: ⁊ exercitu super famem si nō debilitant sint vltima in iuuamēto huius egritudinis. Immo declinaretur in principio ad ingrossationem vsq; ad septimū: deinde gradaretur: verum augmētū eget vt subtilietur regimen in p̄mis. Si aūt status apparet longinquus possibile est vt succurratur illi cū ingrossatione regiminis: deinde gradetur vsq; ad horam status: qm̄ tēp⁹ est sufferens hoc in hac egritudine nō su... is in acuta. Cūq; pertrāsierit septim⁹: non stes tunc super subtiliationē qm̄ illa debilitat ⁊ addit in debilitate oris stomachi: ⁊ quo... sen seris longitudinē maiorem subtilia minus: q̄uis subtiliatio eius in ipso omnino magis sit necessaria q̄ȝ in quartana: ⁊ similiter opȝ ne festines cibare ipȝ cum eis que sunt sicut pulli ⁊ pa... cum muzaguarat nisi timeaf debilitas aut appareat declinatio. ¶ Ampli⁹ diuersificatur cura eius cuius causa est flegma salsum: ⁊ dulce: ⁊ cuius flegma est vitreū: ⁊ acetosum: ⁊ fit ex ea nimiuȝ frigus in qua corpus nō calefit. Uerum in duabus primus necessaria est lenificatio cum medicina leui ⁊ infrigidatio quedā: ⁊ in duab⁹ scdis est medicina magis laboriosa ⁊ in duabus p̄mis indigef incisione cū subtiliatiuis in quibus est calefactio plurima q̄uis sit exiccatio plurima: ⁊ in duabus scdis necessariū est illud qd̄ subtiliet cum incisione ⁊ calefactione cum acredine: ⁊ p̄prie qm̄ flegma est permixtū cū melācolia: nā necessaria sunt in huiusmodi ea que sunt sicut dyaciminum ⁊ confectio de fulfure ⁊ administratio salsorum. ¶ Et conuenientiores medicine q̄ administranf in principio sunt geleniabin vsq; ad diem septimū: ⁊ non est malū vt administretur iterum aqua feniculi ⁊ aqua endiuie ⁊ aqua apij cum geleniabin s̄m necessitatem. Et sirup⁹ acetosus est vehemētis necessitatis iterum: ⁊ aqua mellis cū ysopo: ⁊ est possibile vt consequaf per eā illd̄ qd̄ queritur de lenificatione nature: ⁊ proprie cum solutiuo facto de zuccaro rosa. ⁊ rosis rubeis nominatis persicis; quoniam est solutiuuȝ ⁊ lenificatiuum: ⁊ quandoq; necessarium est vt confortetur eius lenificatio ⁊ confricetur in aqua iuleb: ⁊ permisceatur si voluerit cum cassiafi. ⁊ penidijs: ⁊ iterum geleniabin acceptum cum melle, ⁊ terenia bin permixtum cum aqua iuleb: ⁊ non fiat assiduatio super eam cū solutiuis in principio ⁊ post ipsum: ⁊ proprie quando cum materia est colera: illud enim perducit ad corruptioneȝ complexionis. ¶ Et multi quidem homines dant in potu in p̄ncipio sicut est medicina de turbit in omni nocte: ⁊ sicut pillule de mastice in hebdomada bis: et sicut pillule de seminibus diureticis. ¶ Descriptio medicine de turbit. ℞. zinziberis ⁊ masticis amborum ana. ʒ. x. turbit sicut alcohol ʒ. x. zuccari tabarzet quantum omnia: detur in potu ei omni nocte auf. i. ⁊ illud fiat quando natura est non lenis. Si enim respondet omni die bis non indiget hoc. ¶ Ego vero non diligo expectationē digestionis ⁊ lenificationis cum eis que diximus prius. Immo opȝ

vt euacuetur ex ea aliquid: et expectetur in reliquo vsquequo digera
tur: et fiat illud cum facilitate paulatim absque superfluitate: deinde
perueniat ad diuretica: et similiter abb ozreo quod est simile aque
prunorum et tamarindorum et similium: de illis que debilitant et
soluunt subtile: et si materia fuerit decliuis ad additionem fri-
goris misceatur cum ea medulla cartami: et si fuerit materia ad co
leram decliuis misceatur cum eo sirupus violatus: aut viole con-
dite cum siracost aut viole sicce contrite. ¶ Et adiuues cum
clisteribus lenibus factis ex melle et sale et aqua sicle et oleo si-
samino. ¶ Et vomitus fiat cum aqua raphani et raphano in-
fuso in sirupo acetoso cum seminibus et his similibus: et si neces-
sarius est vomitus plurimus propter multitudinem eius quod ac
cidit ei de nausea et alteratione saporis oris administrentur gra-
na raphani et bibatur ex eis vsque ad auf.i. cum aqua frigida:
et vomitus quidem cum eo quod est in eo de debilitate stomachi vehe
mentis iuuamenti valde et est vltimus huic egritudini. Oportet er
go vt expectetur in eo septimus vt non accidat ex eo in principio
debilitas apostemans corpus stomachi: et si sit grauis in eo vomitus
non prouoces ipsum super ipsum cum labore. ¶ Et si acciderit ei vomitus et
proprie in principio periodi non retineatur nisi fatiget et debilitet: tunc enim
restringatur sicut cum miua et sirupo de menta quem dicemus post. ¶ Et si ac
cidat dolor capitis administrentur embroce ex camomilla cum immis-
sione. 4. extremorum in aqua calida: et ligatione crurum cum fortitudine:
et si indigetur aqua ordei administretur decocta cum radicibus quanti-
tate equali: aut misceatur cum ea sirupus acetosus cum melle: si non acetat
in stomacho: aut aqua mellis si acetat: et melior hora in qua datur in po-
tu illud est si fuerit in aqua eius in principio rei tinctura: tunc enim oportet
vt in potu detur in primis de geleniabin: deinde detur in potu post ipsum
duabus horis aqua ordei. ¶ Et non oportet fiat inunctio cum vnguentis re-
solutiuis. Et neque embrocatio fiat cum embrocis subtiliatiuis cum egri
tudo est in principio: et humor est in corpore ambulans: ipsa enim mollificant
viscera sua calefactione humida: et alienetur aqua frigida. ¶ Et quo-
tiens videris vrinam grossiorem: et rubicundiorem: non erit malum si
flobothomaueris: et necessarium quidem est vt redeas tunc ad sirupos ace-
tosos. ¶ Et scias quod fricatio est de curationibus iuuantibus eos: et quan
to fuerit flegma viscosius et grossius tanto erit fricatio magis conferens:
et dicitur quod fricatio cum tela aranee cum oleo est iuuatiua valde: et quan
do incipit egritudo augmentari: et post illud tunc sit sollicitudo de
ore stomachi: et quod ipsum confortat: et sint masticationes facte ex
menta et mastice et aniso. Et administretur vomitus cum raphano
secundum quod diximus cum minoratione cibi: et sit cum geleniabin
quod in potu datur in principio et post septimum permixtum quod
confortat os stomachi: et sit in eo prouocatio plurima sicut anisum
et mastix: et sit cum aqua calida et proprie in principio periodi: nam

ipsuz resistit rigori ꝛ frigori: ꝛ extinguit cũ hoc sitiz quãuis sit estuo sa. ¶ Et multotiens quidem ꝯceditur euacuatio flegmatis et hu- moris crudi in hac hora. Sed melius est vt expectet in eo cõplemẽ- tũ digestionis. ¶ Et qñ egritudo incipit cũ calore ꝛ assiduat: iuuat cũ huiusmodi trociscis. ℞. myrabolanoꝝ: citrinorũ aloes succi eu- patorij succi absynthij oĩm. añ. ℥. v. croci et masticis amboꝝ. añ. ℥. vj. informent trocisci: ꝛ sumat ex eis omni die põdus. ℥. i. ꝛ omni no cte pond⁹. ℥. ß. ¶ Et cum videris ꝙ digestio apparet: adiuua eã cũ eis que sunt sicut folia apij et feniculi et radices squinanti ꝛ capil- lum veneris. ¶ Si autẽ scias qȯ materia est frigida valde nõ est ma lum vti pipere pauco: et vti vino pauco subtili non plurimo. ¶ Et quandoqꝫ adiuuant vnguenta resoluentia ad digestionẽ ꝛ resolu- tionem cũ virtute forti ꝛ sunt conuenientiora in hac egritudine ꝙ̃ in reliquis febribus. ¶ Et oportet vt consideret in hoc virtus ꝛ fe- bris et rigor. ¶ Quod si virtus fuerit fortis et febris non fuerit se- ua valde: adde in ea in vnctionibus ꝯfricãdo: ꝛ si non: administren tur olea subtilia que ad equalitatẽ sunt decliuia. ¶ Et qñ pertran sit. xiiij. tunc necessarium est administrare qȯ subtiliat plus: sicut fe niculũ ꝛ apiũ: ꝛ fortasse indigemus semine amborum et aniso ꝛ eo qȯ est sicut sirupus acetosus cũ seminibus in quo ponunt ysopus ꝛ albasce ꝛ administratione trociscoꝝ de rosis. ¶ Et fortasse est ne- cessariũ addere in eis ꝓpter stomachũ thus et masticem ꝛ ciperum ꝛ absynthium ꝛ his similia scḋm qȯ exigit illud quod presens est. ¶ Et vinum subtile confert eis in hac hora cũ subtiliatione sua: et qꝛ cõfortat calorẽ innatũ: ꝛ qꝛ ꝓuocat et sudare facit: et cũ videris digestionẽ ꝛ fortitudinẽ: dabis ei in potu post illud trociscos de ab synthio. ¶ Et cũ videris frigus in principio paroxismorũ nocere ꝛ egritudo nõ est in ꝓ̃cipio: da in potu aquã calidã in qua decocta sint ea que sunt sicut semẽ apij ꝛ anisum et ozimum. Et administra bis iterũ hmõi ꝛ fortiora eis que sunt embrocãdo ꝛ vaporãdo ꝛ hu iusmodi. Et quandoqꝫ datur in potu ad rigorem vehemẽtẽ. ¶ De coctio scḋm hũc modũ. ℞. zinziberis origani ameos omniũ. añ. ℥. iij. coriandri. ℥. iiij. rosarum calamẽti amboꝝ. añ. ℥. iij. passularũ. ℥. vij. decoquãtur scḋm descriptionem vel scḋm medietatẽ: et sit dosis vnc. iij. ¶ Et cum videris flegma: dabis in potu tyriacaꝫ: et dentur iterum in potu trocisci de rosis magni cum aqua feniculi: et detur ei omni nocte medicina de turbith et pillule de aloe facte cum spe- ciebus que sunt sicut piper: et ad illud decoctio huiusmodi. ℞. hiere. ℥. vij. turbith. ℥. x. myrabolanorum nigrorum. ℥. v. eupatorij. ℥. v. salis indi. ℥. iij. bedeoard sucbaba omnium. añ. ℥. iiij. eupatorij ℥. v. salis indi. ℥. iij. bedeoard sucbaba omnium. ana. ℥. iiij. ani- si. ℥. iij. decoquantur cum aqua apij: et sumantur de ea in potu se- cundum quantitateꝫ necessitatis. Et fortius illo est illud quod. ℞. duarum radicuꝫ et radicis lilij omniũ. añ. ℥. x. hiere. ℥. viij. succi eu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

patorij.ʒ.v.seminis apij et feniculi omnium.añ.ʒ.iiij.spice menthe amborũ.añ.ʒ.vij.fiant ex eis trocisci et administrẽtur.
¶ Decoctio bona. ℞.duarũ radicũ ambaꝝ.añ.ʒ.x.passularũ enu-cleatarũ.ʒ.vij.anisi ⁊ masticis ãborũ.añ.ʒ.iij.bedeoard ⁊ suchaba eupatorij omniũ.añ.ʒ.iiij.decoquãt i libris trib⁹ aq̃ vsq̃ redeat ad librã vnã aq̃ ⁊ sumant i potu aliquot dieb⁹ in ieiunio. ¶ Trocisci boni apud cronicas febres:⁊ vehementiã rigoris. ℞.biere succi eupatorij absynthij suchaba bedeoard omniũ.añ.ʒ.v.seminis apij et feniculi anisi omniũ.añ.ʒ.iij.salis naptici.ʒ.iiij.seminis cuscute myrabolanorum chebulorum omniũ.añ.ʒ.xv.agarici.trociscorum de ros.ʒ.xx.de turbith.ʒ.xxx.fiant ex eis trocisci:et sunt solutiui.
¶ Et iterum aloes myrabolanorum citrinorum ⁊ reubarba.masticis succi eupatorij absynthij omnium.añ.partẽ.i.croci partis vni⁹ medietatem terantur ⁊ administrentur. ¶ Et iterum biere myrabola. chebulorum salis omnium. añ.ʒ.iiij.seminis apij et feniculi et anisi omnium ana.ʒ.i.ʃ.absynthij.ʒ.v.trociscorum de rosis. ʒ.iij suchaba bedeoard omnium.añ.ʒ.ij.terantur et informentur pillule. ¶ Decoctio bona. ℞.eupatorij.ʒ.v.et radicis lilij ⁊ radicis liquiritie ⁊ ameos omniũ.añ.ʒ.iiij.seminis apij feniculi.añ.ʒ.iiij.rosarum.ʒ.v.decoquant omnia et sit dosis ei⁹ omni die vnc.iij. ¶ Et iterum radicum trium omnium.añ.ʒ.x.seminis anisi apij omniuꝫ.añ.ʒ.ij.suchaba bedeoard eupatorij absynthij omnium añ.ʒ.v.cẽtauree.ʒ.iij.decoquant:⁊ bibantur vnc.iiij. ¶ Et iterum herbe eupatorij fumiterre bedeoard suchaba absynthij omniuꝫ.añ.ʒ.v.passularum.ʒ.x.myrabolanorum citrinorum.ʒ.x. ¶ Et hec quidem cura est salso et ei in quo vincit colera magis conueniens. ¶ Et agaricum cum de eo sumitur in puluere ex.ʒ.i.vsque ad.ʒ.i. et tertiam diebus continuis prohibet elongari egritudinem. Sumatur ergo puluis ex eo et commisceatur cum melle et bibatur. ¶ Et semen vitice post digestionem vel commixtionem est mirabile valde sumptũ cum puluere aut cuꝫ melle. ¶ Uerum si acciderit ei modus aliquis solutionis ventris:oportebit vt addatur in eo propter debilitatem hepatis.semen cuscute vel turbith:et semen cuscute:et propter debilitatem stomachi mastix ⁊ anisum:et propter debilitatem splenis et grossitudinem eius radix apij et scolopendrie:nam multotiens associatur huic egritudini splen. Et fortasse oportet vt addantur propter ipsum ciperi et grana et ben de fenugre. Et consideretur cum hoc dispositio vehementie febris vt non accidat vehementia calefactionis. ¶ De euacuationibus vero que sunt fortiora:⁊ indigetur eis in hac egritudine apud digestionem:est vt augmentetur dosis de pillulis de turbith. Et administrentur clysteria fortia. Et de illis sunt pillule iste. ℞.masticis sextam dragmam vnã succi absynthij quartam dragmam vnam pulpe colloquintide sextã.ʒ.i.biere pigre.ʒ.ʃ.agarici.ʒ.ʃ.informentur pillule cũ sirupo ace-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

coso mellino: et sumatur in potu. ¶ Et de illis sunt pillule de mastice et de aloe. Quod si materia fuerit ad caliditatem declinis: sumantur de trociscis de spodio solutiuis. ʒ. iij. trocisci de turbith. aur. j. scamonee aur. j. s. succi eupatorij aur. ij. Et dent in potu secundum quantitatem virtutis. Et iterum eupatorij absinthij capilliueneris et myrabola. fumiterre passularum mundatarum equales sumantur partes: et detur in potu secundum quantitatem necessitatis. ¶ Et si non suffert corpus solutionem ventris perueniat ad diuretica et subtiliatiua et sudare facientia. Et de summa illorum quibus indiget tunc: est infusio aloes cum meile. ¶ Et quando declinat egritudo non est tunc introitus balnei ante cibum malus. ¶ Cibi autem eorum sunt subtiles sicut acetum et oleum. Et quandoque ponitur in eis parum almurit proprie in fine eius. ¶ Illi autem qui sunt fortiores sunt altaragi et pulli et alcubugit his similia post declinationem. Et oportet vt ponatur in eis et proprie apud digestionem ea in quibus est incisio sicut acecum et syuapis et almuri. ¶ Et si fuerit flegma acetosum malum viscosum porrum et aqua ciceris sunt de melioribus cibis eis. Et quandoque ponuntur in eis cyminum et anetum et oleum. Et iterum beguerid facta ex sicla et almuri et aceto et oleo abluto et alchaugnamac sicut kemac de capparibus et remach de aneto et origano et aniudem et asparagis. ¶ Et deuitetur olea in quibus est infrigidatio et humectatio. ¶ Et hora cibi est post temporem paroxismi et eradicationem eius: et ante paroxismum ad minus. iiij. horis. ¶ Mensura autem somni eorum est vt sit equalis vigilijs: et sit digestio materie ad somnum et resolutio ad vigilias. ¶ Et balneum quidem est vehementis nocumenti post declinationem. ¶ Et succurrit vomitui eius quando superfluit. Et oportet vt administretur in illo quod sit sicut miua: et sirupus de granatis cum mentha simul cognitus. Et si necessarium est fortius: sumantur de granis granatorum muzorum. ʒ. x. et thuris albi et masticis amborum. ana. ʒ. v. menthe. ʒ. vij. decoquatur in. ij. lib. aque in qua sit folia menthe donec minuatur: et succurratur fluxui ventris eius cum superfluit cum retentione eius cum eis que scinisti de stipticis regimentalibus et medicinalibus. ¶ Sed eius quidem debilitationi succurrit vt cibetur successione eius pullis assatis et in patellis coctis: et vt adhibeatur suffumigationes et odores viuificantes. ¶ Et si acciderit inflatio in facie et extremitatibus iuuatur cum administrantur huiusmodi trocisci. Rx. anisi et lacce ablute amborum ana. pondus. ʒ. v. amigdalarum excorticatarum croci marmacor omnium. ana. ʒ. iiij. seminis apij feminis feniculi floris squinanti omnium. ana. ʒ. iij. floris eupatorij. ʒ. iij spice. ʒ. v. bierepigre ʒ. vij. rosarum. ʒ. x. fiat ex eis trocisci et administrentur: et fortasse indigebis eis que sunt sicut omorusia et dyalacca et medicamen de amigdalis amaris. ¶ Et ad longitudinem febris. Rx. rosarum pondus. ʒ. x. masticis et spice et feniculi et seminis apij et seminis endiuie et succi eupatorij et succi absinthij omnium. ana. ʒ. iij. spodij. ʒ. v fiat trocisci et sit dosis ex duabus. ʒ. vsque ad. v. cum. ʒ. x. de geleniabin in decoctionis feniculi

quātitate vnc. ij. Et ameos confectū cū melle est magni iuuamēti i hmōi loco. Et fortasse indiges ꝓpter lōgitudinē frigoris fricatione. Et mod⁹ in ea est vt incipiat ab humeris ⁊ inguinib⁹ qn̄ spargit̄ caliditas in manib⁹ et pedib⁹ ⁊ calefiūt. ¶ Si aūt senserit similitudinē lassitudinis fiat ꝑmutatio ad fricationē dorsi. Et qn̄ vehemens sit calefactio q̄ necessaria est i eis: tūc dimitte eā ad aliō mēbrū. Et de oleis bonis est oleū dulce in quo nō est stipticitas ⁊ oleū camomillinū ⁊ oleū de aneto decoctū in vase duplici. Cū ergo cōpleueris: tūc absterge oleū aliqd̄ vt nō angustiet̄: ⁊ nō est malū si fricationē siccaʒ sequat̄ fricatio cū oleo aliquo. ¶ Et de illis q̄ seruāt stomachos eorū vt nō debilitent̄: sunt vnguēta inuncta capiti stomachi q̄ sunt sicut camomillinū ⁊ oleū nardinū ⁊ oleū anetinū ⁊ forti⁹ illo alnazoki. Et de emplastris iuuatiuis ē vt decoquat̄ camomilla cū re pauca masticis decoquēdo cū vino cū duplo sui de melle. ¶ Et si acciderit appetit⁹: tūc meli⁹ est vt nō administret̄ vinū solū: imo in quo decocta sunt sicut camomilla ⁊ dactili ⁊ mellilotū et absynthiū.

¶ De cura flegmatice continue q̄ nominat̄ latica. Ca. 60.

Est cura faciētis paroxismū oī die. Et differt ab ea: qm̄ opʒ vt in illa sit administratio subtiliantiū calidoꝝ cū facilitate. ¶ Et hoc si fuerit cōtentus eis q̄ sunt sicut sirupus acetosus ⁊ geleniabin ⁊ iuleb de melle ⁊ aqua feniculi ⁊ apij et radicū triū sine dubio ꝯfert. Et qn̄q; ꝯfert eis kisch de aneto et kisch de capparibus ⁊ ꝓprie cū vestigijs digestiōis. ¶ Et ꝑparent̄ cibi eoꝝ in obseruatione tēpoꝝ ⁊ diuersitatis ei⁹ ⁊ fortitudine virtutis ⁊ debilitatis eius ꝑparatiōe cui⁹ rememoratio ꝑterijt. ¶ Et de medicinis bōis ad eos sunt trocisci de decē generib⁹. ¶ Et iteꝝ de medicinis expertis ad eos est illa q̄. ℞. rof. ʒ. vij. succi liq̄ritie fumiterre spice oīʒ. an̄. ʒ. iiij. masticis. ʒ. iij. karabe. ʒ. iij. anisi. ʒ. ij. ꝑparet̄. ¶ Item trocisci eupatorij. ʒ. iiij. rosaꝝ. ʒ. i. ⁊ tertiā spodij. ʒ. ij. et. s. ¶ Et iteꝝ trociscoꝝ absynthij quoꝝ descriptio. ℞. assari se. apij. anisi amigdalaꝝ amaraꝝ su chaba bedeoard succi eupatorij spice masticis oīm an̄. ʒ. ij. ¶ Et iteꝝ eupatorij vnc. iij. rof. rub. lib. i. spice lib. s. spodij vnc. iiij.

¶ De cura empialos ⁊ lipparie. Cap. 61.

Cura eaꝝ ꝓpinqua est cure quā diximus ⁊ sunt ambe associate terni vie. Et opʒ vt incipiat̄ i ꝑmis a sirupo acetoso mellino ⁊ zuccarino. ¶ Et ꝑcipiat̄ in eis ambab⁹ vt administret̄ rob agreste decoctū cū melle ⁊ sirupo rof. deīde fiat ḡdatio de via sumēdi i potu semina ⁊ aquas eoꝝ ad ifusionē aloes: ⁊ trociscos de rosis cū mastice: ⁊ pillulas de aloē ⁊ hierāpigrā: ⁊ pillulas de eupatorio. ¶ Et oʒ vt i eis ambab⁹ sit stomachi sollicitudo habeat̄. Et administret̄ vomitiuū cū aq̄ faseoloꝝ ⁊ raphani ⁊ anisi ⁊ calamēti et diuretica ¶ Et d̄ solutiuis iuuatiuis ē illō qd̄ fit ex myrabolanis nigris ⁊ citrinis ⁊ turbith ⁊ zuccaro. ¶ Et de illis q̄ ꝯferūt eis iuuamētū magnū sunt clysteria decliuia ad acuitatē: ⁊ i q̄b⁹ ponunt̄ medulla cartami

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

minor tanetum 7 camomilla 7 albasce 7 mellilotũ 7 almuri 7 mel. Et regimen lipparie indiget subtilitate plusq̃ regimẽ alterius.

¶ De cura febris cum sincopi humorosa. Ca. 62.

Hec febris est difficilis cure. ¶ Et modus in curatiõe eius est euacuatio gradata ex subtili ad fortez 7 ppꝛie quãdo natura nõ respondet ex se. Tunc effi cũ clysteribus mũda qḋ est in intestinis 7 venis ppinquis eis ex superfluitate. Et administra in residuo subtiliationẽ cũ fricatione. ¶ Et Gal. quidẽ dixit q deficit ab euacuatione plm eoꝝ nisi cũ fricatiõe: 7 melioꝛ modoꝝ in fricatiõe eoꝝ est vt incipiat a costis 7 cruribus descẽdendo a superioꝛi ad inferi⁹: 7 administret illḋ cũ mãtili aspero abꝛadẽte cutẽ: deiñ pmutet ad manus descẽdẽdo ab humero ad spatulã ita vt igneat cutis: deinde ad doꝛsuz 7 pect⁹: deinde redeat ad crura 7 reuertat ad oꝛdinem primum. Et ponat medietas tpis eoꝛum fricationi 7 medietas tpis eorum doꝛmitioni si possibile est. ¶ Et ad summũ canõ curatiõis eoꝝ est subtiliatio nõ calefactio valde: 7 de illis q̃ cõferũt eis sunt subtiliãtia sicut aqua mellis cũ virtute ysopi 7 seminis apij in matutinis 7 similib⁹ eis. Qḋ si fuerit illic fluxus vẽtris supfluus decoque mel decoctiõe vehemẽtioꝛe 7 nõ solues nisi parũ tẽperatũ. ¶ Et sirupus acetosus mellin⁹ iterũ cõfert eis: in estate quidẽ 7 cõsuetudine pot⁹ aq̃ frigide pmixtus cũ aqua frigida 7 in hyeme opz vt nõ sumat eã in potu penitus: 7 sit cõtent⁹ aqua calida 7 assumere calidũ ex potibus est meli⁹ eis nisi apḋ necessitatẽ est⁹ estatis 7 vehemẽtiã caloꝛis plurimi. Et cõuenienti⁹ quo potant ad sitim est sirup⁹ acetos⁹ mellinus. ¶ Et vinũ cõfert eis in pꝛincipio 7 ppꝛie si fuerint febꝛes eoꝝ sanguinee: sz parũ sunt 7 ppꝛie in senib⁹: 7 necessariũ ẽ eis vinũ post cibũ. ¶ Et tibi quidẽ necessariũ est vt cõsideres pulsuz habentium hanc egritudinẽ sp: 7 cũ videris eũ incipere debilitari 7 cadere subito ciba cũ pane infuso in vino cõmixto si nõ phibet apa in visceribus. Cum ergo associatur ei hmõi egritudo nõ est curationi modus neq̃ fiducie loc⁹. s. quando accidit hmõi alteratio in pulsu. Et hec quidem cibatio est ex eis q̃ necessaria sunt qñ vehemẽs fit sincopis: verũ opz vt phibeatur illḋ. Cibus aũt super quẽ fit doꝛmitio est aqua oꝛdei super qua non addat nisi cũ cadit virtus. Et si additur: tunc sit panis infusus in iuleb aut aqua mellis. ¶ Et balneum quidem est de rebus nocibilioꝛibus istis. ¶ Et calidum 7 frigidum valde ex aere cum calido enim non fit securitas de cursu humoꝛuz ad pulmonem 7 ad coꝛ 7 ad cerebꝛum: 7 frigidũ pꝛohibet digestionẽ eius 7 addit in oppillationem eius. ¶ Quod si fuerit in ea humoꝛ colericus aliquis: tunc si facilis est vomitus 7 leniat: est iuuatiuus valde. Et ad vltimum melius est vt assidue pꝛoficiat in ea.

¶ De cura febris cum sincopi minuta. Ca. 63.

Opoꝛtet vt emplastret pectus ei⁹ cum sandalis 7 aqua ros 7 viuificetur cũ cibo paulatiz. Et sit cibus ei⁹ sicut panis de simila

infusus in aqua granatorum infrigidata si desiderat ipsum: et si sit in aqua de fructibus. Si autē indigetur ad virtutē almososat factis ex pullis cum aceto et aqua agreste et oleribus frigidis et proprie coriandro erit iuuamentum in hoc si exbibeatur.

¶ De regimine nocturne et diurne. Ca. 64.

Regimen ambarum est regimen flegmaticarum: neque est diuersitas in eis.

¶ De quartana periodica. Ca. 65.

Plurimū quartana est periodica. Et minoratur casus quartane inseparabilis. ¶ Cause vero quartane sunt ea que generāt melancholiam: postea putrefaciūt eam. Et tu iā sciuisti totū illud. Et sciuisti quod melancholia alia est que est fex sanguinis: et alia est que est adustio eius et eius humorū. Et sciuisti quod de illa est sanguinea: et de illa est flegmatica: et de illa est colerica: et de illa est adustio ipsius melancholie naturalis. ¶ Et existimauerūt quidā hoim quod quartana nō generatur ex melācholia naturali: quoniam ipsa nō putrefit. ¶ Et huius quidem sermo nō opus vt auscultetur. Immo de proprietatibus omnis humiditatis est vt putrefiat quāuis rarificetur in preparatione. ¶ Et plurimum quidem euenit in successione egritudinis febrium diuersarum putridarum propter diuersitatem humorum ex quibus generantur: ex quorū putrefactione cū adduntur et nō euacuantur: multiplicatur melācholia: deinde cū putrefit: est quartana: et multotiēs quidem accidit successione splenis: et cū hoc ipsa secundum plurimū nō euacuatur ex dolore splenis aut duritie eius. ¶ Et saluior quartana est illa que non accidit ab apostemate splenis aut alijs: aut cū qua nō est apostema splenis. ¶ Quartana enim que euenit ab apostemate splenis aut cū qua est apostema splenis multotiens perducit ad hydropisim et ptisicē. ¶ Et quartana que salua est: liberat ab egritudinibus malis melancholicis sicut melancholia et epilepsia. ¶ Et in ea est securitas a spasmo quoniam humor est siccus. ¶ Et secundum plurimum est egritudo salua. ¶ Et quando nō accidit in ea error nō addit supra annū. Et quandoque perdurat .xij. annis: et quod est infra eos. Et que ex ea lōga est: producit ad hydropisim. ¶ Et scias quod autūnus est inimicus quartane.

¶ De signis. Ca. 66.

Signa sunt quod quartana incipit in primis cū frigore paruo: deinde incipit frigus eius addi: postea minoratur parū apud statum sicut in flegmate. ¶ Cūque calefit corpus nō est caliditas vehemens licet sit maior et magis apparēs quam illa que est in flegmatica. Ipsa enim cum difficultate sua et inflāmatione nō inflāmatur inflāmatiōe de qua curatur sicut ignis in lignis grossis: et nō comprehendit super corpus totū immo est illic caliditas cū horripilatiōe: et in hoc est grossitudo humoris: et est cū frigore et aliquātulo dolore quasi frangat ossa: et est illic cōtractio propter quā stridēt dētes: verū nō sicut in flegmatica: quapropter producit illō ad debilitatē visus. Verū lenitur apud digestionē

qm malitia minoratur sicut fuit in principio parumper. ¶Et de signis quartane sunt cause ei⁹ antecedētes ex febrib⁹ q̄ plongate fuerūt et ex splene aut dolore. ¶Et de signis q̄rtane etiā sunt dispō cōplexiōis & significatiōes melācolie et etas & tp̄s & cib⁹ & forma & cōsuetudo & q̄ sunt his similia. ¶Et periodus ei⁹ est .vigintiquatuor horarum Et multotiēs est febris tertiana in estate quidē & fit quartana i hyeme. Et multotiēs perducūt febres diuerse ad febres pmixtas in quibus nō est ordo ꝓpter diuersitatē residui humoꝝ remouentiū post febres. Cū ergo stat⁹ cōfirmat ſm cinereitatis additionē cōfirmat sup quartanā. ¶Et illius quidē q̄ est a flegmate adusto sunt paroxismi lōgiores: & accidit eis frig⁹ ſm pl⁹ successione assiduationis: & est sudor tardior: & vrina grossior: & durities venarū minor: & fit ſm plm successione febriū flegmaticarū. ¶Et illā q̄ est a sanguie aduſto antecedūt signa sanguinis: & febris eius & rubebo vrine: & significāt ipsam forma & etas & tēp⁹: & fortasse erit post febres sanguineas ¶Et in illa q̄ est a colera adusta est pulsus vehemētioris velocitatis & frequētie: & incipit cū horripilatione & frigore in carne & siti & sudore: & qn̄qꝫ fit ira & sudor & inflāmatio: & significāt ipsam forma tp̄s et etas: & qn̄qꝫ significāt ipsam ꝙ ipsa fit successione febrium colericarū. ¶Et pulsus in q̄rtana est decliuis ad duritiē ꝓpter siccitatem humoris. Ipse em̄ trahitur ad interiora quasi ipse esset pulsus senis: & ad equalitatem dum non mouetur. & si moueatur: diuersificat pulsus valde propter grossitudinē superfluitatis: et fit mundificatio ei⁹ apparēs apud teporem: & est significatio completa sup quartanā: & multotiēs accidit in eo dyastoles inequalis & sistoles vehementis necessitatis ſm contrariū eius quod est in tertiana: & pulsus quidē quartane melior est pulsu flegmatice in paruitate et frequentia: sed est similis ei in tarditate: et apud inceptionem paroxismi additur tarditas sua & frequentia. et diuersitas eius est maior diuersitate reliquarum febrium: deinde incipit magnificari et fieri frequēs & velox. ¶Et vrina in quartana est similiū horaꝝ i priuatione digestiōis propter frigus materiei et grossitudinē eius nisi apud statū bonū. Uerū dispositiones eius & colores eius diuersificātur: & illud ideo quoniā melācolia generat ex humoriib⁹ diuersis. ¶Et de signis digestionis quartane est leuitas tremoris. Urina aūt in principio est alba ad viriditatē decliuis cruda: cui nō est digestio. Et post principiū diuersificat eius dispositio propterea ꝙ plurimū melācolie est generatū ex hūorib⁹ diuersis: & ē apō declinationē nigrū. ¶Et sudor in quartana est plurim⁹ ꝑ cōparatiōeꝫ ad flegmaticā: & nō multiplicat per cōparationē ad alias. Et sitis minorat hac in febre: nisi sit a melancolia colerica.

¶De cura. Cap. 67.

Consideret in hac egritudine: an sit melancolia flegmatica: aut melancolia sanguinea: aut melācolia colerica: aut melā-

colia melācolica. Deinde rege vnāquāq3 eaꝝ cū eo qđ ei ē ꝯueniens de illis q̄ dicem⁹. ¶ Uerū oībus specieb⁹ suis sunt iudicia in quib⁹ ꝯmunicāt: ⁊ illđ est ꝙ ipse minuunt in principio: quare necesse ē vt attēdat an sit sanguis dominās in ea: ⁊ ꝓprie qñ quartana ē a melācholia sanguinea. Tūc em̄ flobothomet ⁊ extrahat sanguis ꝑm quātitatē necessitatis. Et fortasse erigit multitudo ei⁹ vt extrahat de eo resplurima. Et qñ nō est necessaria flobothomia: tunc flobothomia ē nociua inquātū debilitat: ⁊ inquātū educit cōtrariū melācholie: ⁊ inquātū mouet hūores ad exteriora. ¶ Et si opꝫ: euacuetur a principio de hūore faciēte febrē aliq̄d ad alleuiādū ⁊ mūdificā dū. Illđ em̄ apđ digōnē ē ꝑm ꝙ innuā ad ipsū: ⁊ si post parorismuꝫ per diē. ¶ Et nō opꝫ vt fiat ꝓuocatio in ꝑmis cū fortitudīe. Et opꝫ vt admistrent mollificātia. ¶ Et si tibi nō vr̄ bonū vti potionibus administra loco eaꝝ clysteria cōueniētia. Sed opꝫ vt sint leuia. Et nō ꝯcedit ꝯfortatio eoꝝ nisi qñ ꝯsequit egritudo stati. Et si medicus iā ꝑsumpserit ⁊ solutione eduxerit melācholiā in principio aliquotiēs solutione forti ⁊ ꝓhibuit egritudinē penit⁹: iā ē rectuꝫ ab errore. ¶ Et opꝫ vt ꝓhibeat in die parorismi a comestione: ⁊ precipiatur ieiuniū: ⁊ ꝓhibeat ab aqua frigida illa die. Et est necessariū in reliquis dieb⁹ vti carne teiugi aut pulli in ꝑmis teiugi vsq3 ad tres vel quatuor periodos. deīde pulli: tūc ei⁹ pulsus est melior. ¶ Et sit medicina in die parorismi geleniabin ꝯfricatū cū aqua calida ī die bis aut ter. Sintq3. ℨ. iij. geleniabin cū. ℨ. x. sirupi acetosi. ¶ Et quidem scis ꝙ qñ melācholia ē colerica: tūc opꝫ vt admistret in ea qđ soluat eā ex gn̄e myrabolanoꝝ ⁊ viole. ¶ Et si est flegmatica opꝫ vt admistret in ea aliq̄d ī primis in quo sit virt⁹ polipodij ⁊ epitbimi ⁊ similiū. ¶ Et scias ꝙ aqua casei est bonū vehiculū ei qđ admistrat de virtutib⁹ ꝓdictis. Et fortasse ꝯfert administratio ei⁹ soli⁹ cū ē caliditas violēta: nā geleniabin ⁊ aqua eius colata cū decoctione sua forti est loco ipsi⁹ ⁊ ꝓprie qñ ē in stomacho debilitas: aut est illđ qđ vincit humor frigid⁹. ¶ Et vomitus iterū ⁊ ꝓprie ante cibū ⁊ post cibū ⁊ est cōueniētior ⁊ ꝓprie in die parorismi ⁊ añ parorismū: ⁊ ꝓprie qñ melācholia est flegmatica est de rebus iuuātib⁹ in ea: ⁊ non in principio tantū immo ⁊ in omni hora. ¶ Oportet ergo vt non laboretur in principio ⁊ in principijs digestionis vsque ad aduentum complementi digestionis in euacuando superfluitatem cum eo qđ calefacit cū fortitudine: neq3 cum eo qđ exiccat cum fortitudine ex medicina ⁊ dimissione ciborum: neq3 cuꝫ eo quod debilitat ex solutione ventris: neq3 iterum cum eo qđ debilitat in principio ex subtiliatiōe regimis. ¶ Et scias ꝙ qñ incipit quartana in estate aut in hyeme: tunc oportet vt in potu det in primis de aqua ordei ⁊ secaniabin vt aperiat vias oppilatas ꝓuocatiōe ⁊ ꝯsumat velociter et illđ ē post periodū antecedētē tribus horis aut quatuor. Et cū accidit quartana in hyeme: tūc non est mod⁹ vt dent in potu trocisci.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et scias ꝙ res frigide ⁊ humide facilis digestionis boni chimi
sunt conuenie͂tes huic egritudini inquantu͂ est febris: et ex hoc ꝙ
sunt contrarie vni duaru͂ qualitatu͂ melancolie q̄ est siccitas: qua-
re opꝫ vt administrent iteru͂ vbi non timet nocumentu͂ digestionis
Et non sit quantitas ex qua timet nocumentu͂ in digestio͂e aut mi-
sceat cum eis aliquid qd eaꝝ frigiditatem temperet: ⁊ non minuat
earum humiditat..: ⁊ iste sunt res calide cu͂ equalitate. ¶ Et aliene
tur omne frigidu͂ ⁊ siccu͂. ¶ Et res humide ⁊ frigide huic egritudi-
ni co͂uenientes sunt sicut endiuia ⁊ lactuca ⁊ melon ⁊ persica q̄n͂qꝫ.
Et no͂ opꝫ vt deuitent hmo͂i nisi aut propter vehemētia͂ frigoris: ⁊
est inuentum sicut in lactuca: ⁊ non est inuentum sicut in melone dul
ci. Aut propter vehementia͂ prouocationis perducentis ad ingros
sationē sanguinis: ⁊ illud est inue͂tu͂ in melone dulci. Aut ppterea
q2 preparata sunt ei qd permisceat putredinē ⁊ est illud inuentum
in persicis. Et opꝫ vt obserues hmo͂i. ¶ Cibi vero calidi cu͂ equali-
tate cu͂ additio͂e in humiditate sunt iuua͂tes valde: ⁊ pprie cu͂ vo-
lunt equationē caliditatis eoꝝ vbi non diligit vt per ea fiat iuua-
mentum ad digestionē cu͂ frigidis ⁊ humidis: sicut co͂mixtio sicuu͂
cum endiuia. ¶ Et no͂ est malu͂ in primis sumere ea in quib⁹ est sal-
sedo ⁊ acredo ⁊ incisio cu͂ no͂ timet incrementu͂ caliditatis.
¶ In fine au͂t egritudinis no͂ est excusatio illi⁹: ⁊ trocisci de absyn-
thio iuuatiui sunt vsqꝫ ad finē egritudinis. ¶ Et de illis quib⁹ fit
iuuame͂tu͂ est sessio in aqua calida dulci ante cibu͂ omni die: ⁊ bal-
neatio q̄ humectat ⁊ no͂ facit sudare neqꝫ excitat caliditatē: ⁊ co͂ti
nuatio delitiaꝝ ⁊ quietis: ⁊ abhorrere exercitiu͂ ⁊ mot⁹ corporales
et animales. ¶ Et o͂es iste febres indige͂t humectantib⁹ ⁊ diuersifi-
cant in quatitate infrigidationis ⁊ calefactio͂is. Et necessitas sua
qua indige͂t exiccatiuis est propter illud qd est in eis de virtute inci
sionis ⁊ absterſio͂is ⁊ solutionis ⁊ no͂ propter exiccationē. ¶ Et opꝫ
vt obseruetur stomachus cum emplastris bonis ꝯfortantib⁹ q̄ sunt
inter virtutē caliditatis et subtilitatē eiu͂s s͂m qd exigit dispositio.
Et obseruentur splen et epar et regant vt non indurent et aposte-
mentur: ⁊ fortasse est necessariu͂ ad prouocandu͂ vomitu͂ vti aqua
raphani cu͂ semine suo q̄ misceātur cu͂ sirupo acetoso. Et fortasse iu
uatur cu͂ antecessione comestionis sicle ⁊ ei⁹ quod salitum est de pi
scibus ⁊ synapis ⁊ his similiu͂ ante ipsum. ¶ Et adiuuatur post il
lud cum potu aque multe: deinde fiat successio cu͂ sirupo acetoso et
euomat. ¶ Et de illis que conferu͂t ei est vt sumat ip͂m in die paro-
xismi: deinde euomat super ipsum: ⁊ securitatē facit a nocumento
febris qd est propter frigus ⁊ rigorem ⁊ acuitatem febris si sumat
allia ⁊ mel et bibat si est purum acetosuꝫ mellinum: ⁊ impleatur ci-
bo: deinde sumat aquam calidam et euomat. Cum ergo consumi-
tur paroxism⁹ cenet rem paruam ⁊ balneetur in mane. ¶ Et si su-
mat an͂ paroxismu͂. v. horis cibum vt euomat: fortasse iuuabit illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

licet nō euomat. ¶ Et vomitus ante paroxismū quicunq3 humor sit: aut alleuiat paroxismū: aut eradicat ipsum. ¶ Et de regimine bono est q ieiunet in die paroxismi si nō est qd prohibeat: et nō sumat cibū donec consumat paroxismus. ¶ Et ingrediet balneū die scdo: siquidē fuerit digestio fz descriptionē: et si nō fuerit digestio nō fiat in ea nisi effusio aque calide quātitate quā delectat corp9 et humectat min9 q vt perueniat ad hoc vt liquefiat ex ea humor: et in die tertio administretur vomitus propter illud qd superfluit de cibo et qd resoluit balneū: quāuis oporteat vt admistret vomit9 i die porismi iter. Qd si melācolia fuerit sanguinea iuuabit cū flobothomia ex basilica. Deinde per euacuationē subtilem cum eo in quo ponitur de mundificantibus sanguinem sicut virtutes suchaha et bedoard et polipodij et fumiterre et myrabolanorum: chebulorum et hoc quidem genus velociter recipit curationē. ¶ Et si fuerit melancolia colerica: tunc tibi inest vt administres infrigidationē et humectationē vltimas ex medicinis et cibis: et administra aquam temperatā sedēdo in ea et abluendo. et fiat lenificatio nature in principio cum eis que sunt sicut illud quod fit ex violis. et quod fit ex aqua casei cum virtute polypodij: aut sirupus acetosus cū epithimo et sirupus rosa. et aqua iuleb et cassiafi. ¶ At vero solutio eius integra separat post. 20. dies: qm̄ digestio apparet in eo. s. quando materia est melancolia colerica: deinde fiat gradatio ad illd qd subtiliat et incidit. ¶ Et si necessaria est rectificatio stomachi: tunc fiat cū inūctionib9 et oleis et epithimatibus que non pertrāseant virtutem camomille et absynthij et mellilloti et similium et ieiuniū plurimū vsq3 in diem periodi: quandoq3 iterum est ex eis q non cōueniunt ei: et si fit in die periodi sufficiat eis de cibo parum modicū: ex mūdificatiuis iuuantibus sunt ea quib9 est decoctio myrabol. et epithimi et sene in sirupo acetoso in quo decocte sunt viole: et fortasse sumitur in potu ente in eo asse in ieiunio proprie in die paroxismi: et euomat ipsum si nauseat cū anima eius. ¶ Et si fuerit melancolia flegmatica redeat ad sirupum acetosum mellinū cum aqua apij et feniculi et similiū: et si necessaria fuerit lenificatio misceat cū eo in principio virt9 solutiua flegmatis de virtutib9 turbith et polipodij: et fiat gradatio paucaa d virtutem agarici. Et fiat vt vomat cum sirupo acetoso mellino de seminib9 et his similibus vsquequo incipiat digeri: et fit vaporatio stomachi et eius emplastratio cū eo qd est fortius: ita vt cū dactilis et ficub9 et similib9: et silr inunge ipsum cū oleis calidis perueniēdo vsq3 ad oleū de costo. ¶ Et fortasse est necessarium in eo prouocare vomitum cū sirupo acetoso: et fit in eo virt9 sinapis et ellebori albi. Jmmo fortasse est necessariū vt in potu dentur cum dispositiōe sua cū non timetur debilitas dispositionis virtutis.

¶ Et si fuerit melācolia melācolica pura d genere fecis sanguinis tunc rectificatur solutio ei9 in primis cū aqua iuleb et penidijs et est

conueniens administratio gelenia bin mellini et zuccarini: et in fine ei9 euacuet cũ eis q̃ sunt sicut decoctio mirabola. citrino et nigrorum et fumiterre et passularũ. ¶ Cũ ergo egritudo digesta est tũc bonũ ẽ flobothomare ex basilica. ¶ Et administret vomit9 sup cibũ cũ fortitudine aut leuiter fm horã et necessitatẽ: et oportet vt assiduet ipsum qm̃ ẽ radix ad euacuationẽ cũ medicinis et clysterib9 fortib9. ¶ Et medicine q̃ administrãt i huiõi hora sũt epithimũ et polipodiũ et agaricũ et sticados et lapis armen9 et lapis lazuli ablutit nõ ablutit et succ9 foliorũ cẽtauree cũ sirupo mellino. Et fortasse necessarius ẽ ellebor9 niger. Et fortasse ifundãtur i colerica sene et fumus terre cũ epithimo et i sirupo acetoso: deinde habes ɔsiliũ tunc apud euacuationẽ. Et da i potu flegmatice et melãcolice ex ea tyriacã et mitridatũ et medicamẽ de assa et sulphure. Et pip solũ bibat i aq̃. Et de illis ẽ sinapis q̃ administret nõ assidue: imo i omnib9 trib9 dieb9 et i p̃mis et añ illud i spacio lõgiore et similiter dyapipereon et similia illi de electuarijs. ¶ Et nõ festines cũ aliquo horũ añ digestionẽ: nã si tu dederis in potu tyriacã et similia illi i p̃mis ɔpones quartanã cũ quartana: et fortasse attrahes egritudines alias: et p̃prie in hyeme. ¶ Et i fine ei9 si necessaria fuerit flobothomia aude sup eã. ¶ Inq̃t Gale. Sanaui gentẽ plurima a quartana ita. Dedi eis in potu post digestionem solutiuum: deinde dedi eis in potu succum absynthij: deinde dedi eis in potu tyriacam. Et dico q̃ assa et piper singularia sunt iuuatiua valde quando apparet digestio et peruenit status. Et ciba illum fabane et albune et lzeniculi capparis et sinapi et almuri et omnibus in quibus est virtus solutiua cum fortitudine: et fortasse erit tibi necessarium vt des ei in potu post quadraginta dies omni mane quantum est nabac vna de eis que sunt sicut medicamen de assa: et omni sero similiter: cum febris non fuerit acuta et materiei radix non fuerit colera. ¶ Et de trociscis iuuatiuis in hac hora et apud declinationem sunt trocisci secundum hunc modum. ℞. succi eupatorij et croci amborũ. añ. pond9. ʒ. iij. scolopendrie aristo. et lactuce et reubarbari et spodij omniũ. añ. ʒ. v. et se. acetose et se. portul. et ro. et spice. et se. cuscu. et anisi et se. apij et radicũ capparis et granorum alben et se. feniculi omnium. añ. ʒ. iiij. conficiantur cum aqua apij et fiant trocisci: et dẽtur in potu cum aqua feniculi et endiuie et cuscute: et hec quidem medicina iuuatiua est modis pluribus. ¶ Et si digeritur materia: tũc fac istud. ℞. myrrhe. ʒ. xv. spice. ʒ. viij. agarici costi floris squinãti oiz. añ. ʒ. v. petrosellini. ʒ. xv. anisi ʒ. x. ɔficiãtur cũ vino antiquo et cũ melle et zinzibere. et sit dosis ei9 q̃tũ est nux. et quãdoq3 dant in potu i fine et cõualescentib9 et apõ paucitatẽ nocumẽti in ea et multitudinẽ caliditatis cũ subtilitatẽ materiei medicinã huiu9modi. ℞. seminis iusquiami albi mãdragore amborũ. añ. siliquam. i. et asse circiter tertiam fabe. i. ¶ Et de hoc genere est vt sumant iterũ calamẽti domestici aurei. iiij. et seminis

vitice auf. xx. et epitbimi auf. I. fiat trocisci paruivalde & sit dosis. ℨ I. ¶ Et ex eis que bona sunt eis est vt administret post apparationem digestionis vsq; ad finez eius istud. Sumat passulaꝝ de scemi aut de alacoen & allei siluestris et myrti vl' myrabolani recētis oim. añ. pars. I. et decoquant in aqua dulci postꝗ̄ infusa sunt in ea: deinde bulliant exquisite et coletur: et detur de ea vnc. I. ¶ Et iterum seminis apij et anisi et cordumeni oim. añ. ℨ. v. origani siluestris eupatorij oiuz. añ. ℨ. vij. ameos. ℨ. iiij. sucbaba. ℨ. iij. passularũ. ℨ. x. decoquantur in trib⁹ libris aque vsqueq̄ redeat ad libram. I. ¶ Et de illis que bona sunt eis est vt sumant ameos spice et calamēti oim. añ. ℨ. x. et carui et anisi amboꝝ. añ. ℨ. vij. et asse pondus. ℨ. v. et zinziberis pond⁹. ℨ. iiij. & casie pondus. ℨ. iij. conficiant cũ sufficiētia mellis. et sit dosis eius pond⁹. ℨ. I. cũ aqua apij & feniculi. ¶ Trocisci huiusmodi. ℞. succi eupatorij. ℨ. x. scolopendrie spodij feniculi spice croci oium. añ. ℨ. v. lacce et reubarbari oium. añ. ℨ. iij. semis cucumeris et semis protulace oium. añ. ℨ. vi. fiant trocisci cũ aqua apij & sumantur in potu cuz sirupo acetoso. ¶ Et iterũ ad flegmaticā myrrhe. ℨ. xxxv. croci petrosilini amboꝝ. añ. ℨ. v. spice. ℨ. iiij. ʒ. castorei. ℨ. iij. anisi. ℨ. iij. ʒ. seminis apij et carui amboꝝ. añ. ℨ. iiij. amomi corti cũ casie storacis oim. añ. ℨ. ij. et tertiā siseleos adriani ꝯfectiōis oim añ. ℨ. i. et tertias duas. ¶ Et qñ vehemens fit rigor ē vomit⁹ cũ aq̄ tepida & sirupo acetoso ad illud iuuatiuũ. ¶ Qđ si virtutes ei⁹ nō obediũt: tũc cũ eis quoꝝ rememoratio ꝑcesserit ƀz horā. ¶ Et si fiat vaporatio cum embroca in qua decocta sunt schea et camomilla & similia hoie cooperto cũ pānis laneis aggregantib⁹ calefactionem

¶ De rememoratiōe solutiuoꝝ q̄b⁹ idigēt post digestionē. Cap. 68.

Chebuloꝝ. ℨ. v. epitymi absynthij amboꝝ. añ. ℨ. v. myrabolanoꝝ citrinoruz succi eupatorij emblici oiuz. añ. ℨ. iiij. seminis apij & anisi & seminis feniculi oim. añ. ℨ. ij. fiat ex eis decoctio: & soluatur cũ eo cũ facilitate. ¶ Aut sumatur absyntij pond⁹. ℨ. x. myrabolanoꝝ chebuloꝝ & epithymi oim. añ. ℨ. viij. et fumiterre pondus. ℨ. vij. et sucbaba & cētauree maioris amboꝝ. añ. pōdus. ℨ. vi. eupatorij & radicis squinanti amboꝝ. añ. pondus. ℨ. v. decoquātur cũ q̄nqꝫ lib. aque donec redeat ad libr. j. ¶ Pillule leues. Quādo administrātur in omnibus q̄nqꝫ dieb⁹ semel sunt iuuātes in ea & sunt experte. ℞. epithymi & turbith amboꝝ. añ. ℨ. x. carui anisi amboꝝ. añ. ℨ. vij ameos. ℨ. viij. seminis apij & feniculi amborum añ. ℨ. iij. polipodij. ℨ. vi. agarici albi qđ facile teritur. ℨ. viij. salis indi. ℨ. v. bierepigre. ℨ. xv. fiant pillule cũ aqua mente et sit dosis. ℨ. I. ʒ. ¶ Et cũ materia est flegmatica cōferunt iste pillule. ℞. epithymi agarici ameos oim. añ. ℨ. viij. seminis apij anisi feniculi omnium. añ. ℨ. iij. salis naptica. ℨ. v. bierepigre turbith amboruz. añ pondus. ℨ. x. dosis pondus ℨ. ij. ʒ. ¶ Et quando est cũ dolore splenis iuuatur hoc medicamine & soluit eũ cũ facilitate. ℞. scolopēdrie. ℨ. xv. agarici. ℨ. xij. mirabola-

nox nigrox biere. an̄. ʒ. x. chebulox absynthij oim an̄. ʒ. viij. sucba ba bedeoard ca me pitheos succi eupatorij oiz an̄. ʒ. vij. fruct⁹ tamarisci radicum capparorum amborū an̄. ʒ. v. s. seminis apij anisi seminis feniculi omnium. an̄. ʒ. iij. fiat confectio aut pillule.

¶ De cibatione patientium quartanam. Ca. 69.

Rectius est vt inclinetur regimē eorum in primis septimanis vsq ad tres septimanas ad subtiliationē quādā preter quod destruat virtutē. Et illud est vt abstineant a carne x alzubumec: hoc enī minorat eox materias x alleuiat eos et abbreuiat spacium egritudinis eox. ¶ Et post illud necessariū est virtutē viuificare cū eis q̄ sunt sicut pisces alredradux oua sorbilia et pulli et alteiugi. ¶ Cū ergo peruenit ad tempus in quo sequuntur in ea alzubumec x non minorat egritudo: tunc necessariū est custodire virtutē et cibare cū eo qđ est fortius ex carnibus gallinax et pullorū et arietū et bedox et auium mollis carnis sicut sunt pulli et aid wragi et pisces boni q̄ non sunt magni. ¶ Et scias q̧ conditio in eo ex q̄ cibat habēs quartanam est q̧ sit aggregans ꝓprietates. Quax vna est vt nō sit crudū immo resoluens cruditatem quam facit accidere melancolia. Et secunda est vt non sit grossum immo subtilians grossum. Et tertia est vt non sit constrictiuum immo soluens ventrem. Et quarta est vt sit sanguis ex eo generatus laudabilis: et plurimum quidem est in ea illud quod habet caliditatem et humiditatē. ¶ Et tu iam sciuisti quō cibetur ante paroxismum et per quot horas et quare illud. Et sciuisti iterum: x quādoq necessarius est cibus: et in paroxismo eius ꝓpter cāz p̄dictā. ¶ Uerū recti⁹ ē vt eueniat febris vētre vacuo vt nō occupet natura cū materia alia: nisi cū materia egritudinis donec expellat eā: et vinū sit purū subtile. De cura q̄rtane ꝯtinue. ca. 70.

Dispositio huius febris est secundum q̧ enunciauimus ante ipsam. ¶ Et canon in ea est homogeneus canoni quartane interpollate: x nō diuersificat nisi ab ea in rebus paucis. ¶ De illis est q̧ declinatio in illa ad equalitatem in calefacientibus et ad infrigidationem in hac est melior ꝓpter adherentiam febris. Quare opz vt administrentur in curatiōe ei⁹ ea que sunt sicut sirupus acetosus cum seminib⁹ x geleniabin et aqua de radicib⁹ equalis et suppositoria cum melle. ¶ Et de illis est q̧ flobothomia in hac est magis necessaria quoniā materia est magis comprehēsa inveniis.

¶ Et de illis est q̧ licentia in carnibus in hac egritudine est minor: ideo caue hoc. ¶ De febre sextana x septenax similibus. Ca. 71.

Et nominātur phitanos: x quidam nominant hmōi febres reuolubiles. ¶ Iste generantur ex materia homogenea materiei quartane: sed est minor x grossior. ¶ Et plurimum quidem fiunt ex melancolia flegmatica. ¶ Sextanam autem x septenam x que sunt post illas Hyppocrates dixit. Et Galenus dixit: ego non vidi in vita mea aliquā ex eis: neq vidi quintanā nudā forte: x neq est febris

nisi quasi occulta. ¶ Inquit et nō est longinquum quin sit cā in septena. verbi gratia et nouena regimen qd qn administratur et currit sup ipsum facit febrē; nam iteratio facit necessario in hmōi horam illaȝ febrem: et si dimitteretur et rectificaretur: non faceret. Est ergo cā in periodis ei⁹ et in ipsius iterationibus reiteratio regiminis: et periodi ei⁹ nō sunt periodi materie q̄ effundatur et eius reditiōes. ¶ Inquit Opȝ ergo vt obseruetur in experiētia ei⁹ hui⁹ egritudinis hec intētio ita vt non accidat error: quis Gal. sit quasi negans aduētū harū febriū et quasi ꝙ sit necessariū vt sit hmōi febris alia radix. ¶ Uerum Hyppo. iam verificauit sermonē in intētionē septene et nouene: et nō est illud manifestū mirabile: neqȝ manifeste impossibilitatis ita vt sit necessarium redire in eo ad administrandum. ¶ Et sermones quidem quos locutus est Hyppo. in caplo harum febrium sunt ꝙ septena est plix et non est mortifera: et nouena est lōgior ea et nō est mortifera. Et dixit ꝙ quintana est deterior febriū qm̄ fit an̄ ptisim et post ipsam. Et dixit Galenus in ea sicut scitis. ¶ Et ego quidem opinor huic sermoni modū quēdam. Et est vt sit ptisis significās ethicā et sit sermo ei⁹ q̄ntana subiectū ꝓpositiōis indefinite nō significātis cōitatē: ergo est q̄si dicat ꝙ de q̄ntana est vna species deterior febriū ergo est significatio hui⁹ sermonis ei⁹ ꝙ cū febres ꝓlongant et ꝑmiscent et diuersificātur: ꝑueniūt plurimū ad inflammādum membra ꝑncipalia et ad ethicā: et de ꝓprietate harum febrium est vt stent in fine suo secundum ordinem vnum: et plurimum illi⁹ sup quartanam: et iam testificati sum⁹ eā q̄ntanā. verū ipsa ꝑducit ad quartanam: qn̄ in humoribus est exuberatio: et in humiditatibus multitudo. Cūqȝ liquefactio iam multiplicat et euacuationes sensate et insensate frequētes fiūt: nō remanet in hūorib⁹ cinereitas: nisi illd qd min⁹ est et grossius et illud facit esse necessariū: vt sit paroxismus tardior et fiat illa q̄ fuit quartana quintana: et in hmōi quidē dispositione fortasse erit corp⁹ ꝑparatū vt inflāmet et fiat ethica. Et iterū ethica qn̄ antecedit non est longinquū quin faciat accidere in humorib⁹ cinereitatē quādaȝ ꝓpter prauitatem suā in postremis ethice et accidit illi cinereitati putredo quare accidit febris et iam destruxit febris ethica corpus. Est ergo mala ex hoc ꝙ ipsa est signū adustionis humoris de quo non remansit nisi parum et fit adustus parūr ex hoc ꝙ ipsa est causa additiōis febris et duplicationis eius. ¶ Et nō opȝ vt negent egritudines q̄s nō cōtingit videre in tp̄e quodā: et quadā regiōe: nā hoc genus nō cōprehenditur per multitudinem. ¶ Neqȝ iterum oportet vt dicat ꝙ si est q̄ntana tūc necesse est vt sit materia quinta. Nā melācolia generat quintanā: non ꝓpter hoc ipsum ꝙ ipsa est melācolia: immo propterea ꝙ ipsa est pauca grossa: et iam non prolongatur quin sit in quibusdam corporibus melancolia grossa pauca cui accidit putredo. ¶ Et non cōuenit alicui vt dicat possibile est in flegmate vt fiāt ei paroxismi alij quādo ingrossatur et minoratur; quo

niam cōcessio est res ampla et raro sit possibile vt necessario cōsequatur
ei⁹ cōtradictio. ¶ Ampli⁹ nō est dispositio in cōcessiōe ei⁹ qd nūq̄ vi
det et nō audit: neq̄ de quo testificat experimētator aut sapiēs: sicut
cōcessio eius quod testificatur qualis Hyppo. Et iam retulit mihi
fidelis quidam se vidisse nouenam. Quintanam vero non multo
tiens vidimus et nō cogimur ꝑpter hoc dicere q̄ illic sit humor ali⁹.

¶ De cura specierum huius febris. Ca. 72.

Appropinquat huius febris cura cure quartane flegmatice.
¶ Et indigetur in curatione eius superfluo ieiunio et subtilia
tione cibi et regiminis: et sommo digerēte et vt resoluatur per illud ma
teria grossa et digeratur: et iterum indiget ingrossatione regiminis
vt non destruatur in eo virtus: et sunt ista duo sicut duo contraria: et
propterea q̄ febres iste non faciunt accidere lesionem virtutis: non
curamus si subtiliemus regimen et faciamus egrum vti ieiunio vno
tempore et succurrimus illi sicut ostendimus ita vt cibemus cum eo
cuius bonum est nutrimentum et velox sit et multiplicatur: et in quo
non est ingrossatio materiei: neq̄ additio in ea. ¶ Et de curationi-
bus magis conferentibus ad illud est vomitus cum elleboro et semi
ne raphani et raphano et elleboro et semine attriplicis et nuce vomica
et euacuatio cum hieris et post illud administratio tyriace et eis simi-
liū. ¶ Et cōfert tunc sudatio cū medicinis et cū balneo calido absq̄
administratione aque et absq̄ administratione humectantium.

¶ Tractatus tertius.

¶ De ethica. Capi. j.

Iam sciuisti q̄ in membris sunt humiditates diuersarū
specierum de quibus sunt humiditates preparate ad nu
triendum et humectandum iuncturas. ¶ Ex illis est
ergo illud quod est repositum in venis. ¶ Et de illis est il
lud quod est sparsum in membris sicut ros: et iste sunt due
diuisiones et prima earum est materia febris putredinis aut febris
ebullitionis: sicut sciuisti cum nutrimētū totū nō expādatur qn̄ est
immo remanet de eo illd qd est in semita expādēdi: et remanet qd est
in semita recōdēdi. ¶ Et de illis sunt humiditates proximi tēporis
coagulationi: et sunt humiditates q̄ fiūt actu nutrimētum. s. attra-
cte ad locū qd est ꝑmutatio eius quod est de eo resolutū: et fiūt addi-
tio in eo similis illi: verūtamē tēpus cursus earum propinquū est: er
go sunt nō coagulate. ¶ Et de eis sunt humiditates cū quibus con
tinuātur partes membroꝝ similiū partiū in ꝑncipio creatiōis et ꝑ ip
sam destructionem ꝑueniūt ad separationē. ¶ Et similitudo humi-
ditatum primarum est oleum lucerne effusum in lucerna. ¶ Et simi
litudo secundarum est oleum imbibitum in corpore lychinij. ¶ Et
similitudo tertie humiditatis est humiditas qua continuantur ꝑ-
tes coti de quo factus est lychinius. ¶ Et cum inflammantur mem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

bra radicalia et proprie cor est illud ipa egritudo q̄ est ethica ſm q̄ ſci uiſti. ¶ Et caliditas q̄dē epatis quãq̄ pducit ad ethicā: verū nō est ipa ethica: immo ethica est illa q̄ est cauſa cordis. et ſil'r est diſpoſitio pulmonis: et ſtomachi. ¶ Uerū dū ipa pmanet finiēdo humiditates q̄ ſunt in digeſtione pma in mēbris et pprie cordis ſicut finit cādela oleū infuſum in lucerna: tūc eſt grad' pmus appropriat' noie gene= ris qđ eſt ethica et grece ethicos cum nō habeat in ſpecieb' ſuis no= men. ¶ Et cum finit humiditates q̄ ſunt diuiſiōis pme et incipit re= ſoluere humiditates q̄ ſunt diuiſionis ſcđe et finire eas ſicut finit flā ma oleū euacuatū in lucerna et incipit finire imbibitū i corp' lychinij erit grad' ſcđs et noiatur duburē et foroſmos et hʒ latitudinē et pncipiū et mediū et ſtatū. ¶ Ampli' nō rectificat ille q̄ cōſequit ſtatū aduburē et parū recipit curationē niſi de' velit et pprie qñ puenit ad hoc vt ca ro minuat. ¶ Cū ergo finiūtur iſte et incipit finire humiditates que ſunt diuiſionis tertie ſicut incipit flāma adurere corp' lychinij et hu miditates ei' radicales eſt egritudo gradus tertij et noiatur curua tiuus et almukaſif grece. ¶ Et hec quidē egritudo eſt ex febrib' q̄ nō habēt paroxiſmos neq̄ horas paroxiſmorū. ¶ Et q̄dā dixerūt. Fe= bres ethice aut pendēt cū humiditatibus ppinq̄ tpis cū coagulatio ne. Aut cū eis q̄ ſunt ſicut caro. Aut cū mēbris radicalib' duris ſicut ſunt oſſa et nerui. ¶ Et ſi ex ſermone iſto intelligit q̄ pēdēt ſm ſemi= tā q̄ finiūt qđ in eis eſt de hūiditate radicali cōtinuata ei s erit hec et intētio pma equalis et ſi ſignificat q̄ pmum qđ finit ethica eſt hu= miditatis ppinqui tpis cū coagulatione nō erit ſermo ſanus. ¶ Et ethica q̄dē quandoq̄ accidit poſt febrem ephimeram. Et quandoq̄ accidit poſt febres putridas et apoſtematum: et longinquum eſt vt ac cidat ethica incipiendo: quare ſunt membra radicalia iam inflam= mata et non inflammatur humor neq̄ ſpiritus añ illud: immo o por= tet vt calefiant illa in primis: deinde ſm proceſſionem dierum cale= fiant iſta niſi accidat cauſa fortis valde: et cauſa quidem vna quan= doq̄ eſt cauſa febris ethice: et quādoq̄ eſt cauſa febris ephimere ſm vehemētiā mutatiōis ſue et debilitatē ſuſpēſiōis ſue ſicut ignis: nam pſe obuiat lignis ſm duos modos: quorū vnus eſt ſm modū q̄ cale= facit ea et finiat in eis: et ſecūdus eſt ſm ſemitā inflammatiōis. ¶ Et febris quidē putredinis et apoſtematis permutat multotiēs ad ethi am propter vehementia m febris et vehementiā ſubtiliatiōis cibi in cca prohibitione aque frigide et paucitatem obſeruationis lateris cordis cum vnctionibus et emplaſtris et epithimatibus et proprie in egritudinibus membrorum vicinorum cordi ſicut dyafragma= tis. Et multotiens facit cadere in eam neceſſitas medico propter ca ſum virtutis et frequentiam ſincopis ad dandum in potu vinum et aquam carnis et medicinā de muſco et his ſimilia. ¶ Et quandoq̄ componitur ethica cum febribus putredinis et apoſtematuʒ. ¶ Et ethica quidem in principio rei eſt difficilis cognitionis et facilis cu=

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

rationis. Et in fine sui est facilis cognitionis et difficilis curatio-
nis. ¶ Et finis alduburē nō recipit curationem penitus.

¶ De signis. Capitulum. 2.

Pulsus quidem est minutus durus frequens debilis fixus ꝯm habitudinē vnā. ¶ In tactu vero eorū est illud qđ sentitur de caliditate minus caliditate sinochi et ei similiū inflāmataꝫ in ma-teria. Et in principio dū tangitur: est magis sua uis. Et cum rema-net super eum manus hora vna apparet cum fortitudine ꝛ mordi-catione. Et dū cessat augmentari: et est caliditas qđ est in eo locꝰ ve-narū ꝛ arteriarum: et est eorum caliditas similis non eī minuitur Uerū ipsa quādo superuenit ei cibus augmentatur velociter: et fit fortis pulsus valde ꝛ incipit magnificari: et ꝑpter illđ accidit stul-tis medicorum ꝙ ꝓhibent eis cibum propter illđ quod accidit eis de eo ex accidentibus quare perdunt eos. Sicut augmentatur flā-ma propter iniectionem olei et sartago cuꝫ effunditur aqua super eam: et iste quidem significationes eius sunt fortes: et cibus in reli-quis quidem febribus ꝓculdubio non incendit hac incensiōe: sicut inuenitur hic: quamuis necessario faciat diuersitatē per motꝰ na-ture. Et hec inflammatio non est sicut incensio reliquarū febrium post coartationem: neqꝫ ꝯm periodos notas: immo cum comedunt ꝛ in quacunqꝫ hora sit. Et est habens egritudinem non vehementē discernens illud quod est in eodem de caliditate: quoniam facta est complexio membro conueniens. Et iam sciuisti in libro primo qua-litatem dispositionis in huiusmodi. Uerum ipsa apparet apud su-sceptionem alicuius ciborūꝫ propter vehementiam suam. ¶ Et de significatōibꝰ ꝑmutatiōis febris ephimere ad febrē ethicā est vehe-mentia fortitudinis caliditatis in. iij. valde. Nā ꝯm plꝰ incipit fe-bris post. x. horas declinare. Cū ergo ꝑtrāsit febris duodeciꝫ horas ꝛ nō appent signa declinatiōis: imo ꝯtinuat̃ vsqꝫ ad tertiū oī die et fit fortis: tūc illa ē ethica. ¶ Et de significatiōibꝰ cōpositiōis ethi-ce cū febribꝰ putredinis est remissio caliditatis sicce post finē decli-nationis: ꝛ post sudorē exuberātē: ꝛ additio in arefactiōe ꝛ extenua-tione ꝯm illud qđ facit necessarium illa egritudo et vnctuositas in vrina et egestione. ¶ Et si fuerit ethica illud qđ apparet ꝛ occultū aliud significat ipm coartatio accedens in paroxismis: hmōi: eniꝫ est nō inuētū in ethica oīno. ¶ Et scias ꝙ qñqꝫ incipit ethica retē-ta cum stomacho quare corrūpit cōplexionē epatis ꝑ vicinitatem.

¶ De signis alduburen. Capitulum. 3.

Signa vero alduburen sunt ꝙ quando febris expelli-tur alduburen vehemēs fit durities pulsus et eius debilitas et paruitas ipsius et eiꝰ frequētia ꝛ ꝓprie qñ cā casus in ethicā est apostemata qđ nō resoluit̃ nā illđ. s. freqntia addit̃ valde. ꝛ silr velocitas ꝛ fit pul-sus eiꝰ de gñe eiꝰ q̄ noiat̃ cauda muris. Qđ si fuerit ex potu calidi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vini erit loco caude muris acualis. Et nõ erũt accidẽtia aldubelli ti vehementia valde: non enim dat ei spacium vsq ad huiusmodi. ¶ Et appent in vrina vnctuositas et petala: et incipit ocul' pfundari. ¶ Cũ ergo aldubure puenit ad statũ fit fortior pfundatio ãbor oculor. Et mltiplicat lippitudo sicca. Et crescũt extremitates ossiũ ois mẽbri et in facie. Et planãtur tpa. Et tẽdit cutis frõtis. Et destruit color cutis. Et fit quasi sit sup eã puluis qdã ex adustiõe solis Et pducit ad grauedinẽ eleuãdi supcilia. Et fit ocul' somnolẽtus et clausus absq somno. Et subtiliat nasus. Et elõgant pili. Et apparẽt pediculi. Et videt vẽter iã minorari et adherere cũ dorso quasi sit cutis sicca que iã attracta est. Et attrahit cũ ea cutis pectoris. Cũ ergo curuant vngues et arcuant: tũc iã venit ad statũ et incipit tẽdere ad occasum. Et cũ incipit tẽdere ad occasum liq fiũt cartilagines.

¶ De cura ethice. Capitulum. 4.

Intentio in curatione febris ethice est infrigidatio et humectatio. Et vnaquequ earum cõplet cũ approximatiõe suarum causarũ et expulsiõe causarum sui otrarij. ¶ Et fortasse est cã vni' earum causa otrarij alteri' sicut cã infrigidationis. ipa eni quoq est cã exiccationis que est cõtraria humectatiõi sicut infrigidatio cũ trociscis cãphoratis et illis que sunt ex spodio et his similib'. ¶ Et fortasse humectatio iterũ est cã calefactiõis que õria est infrigidationi sicut vinũ ipsum humectat sed calefacit: qre opz vt obseruet illõ. ¶ Et si necessitas vocat ad fortẽ infrigidationẽ: nõ erit nisi cũ re cui oiũgit aut quã pcedit: aut cui succedit res in qua est virtus humectatõis ¶ Et silr cũ vocat necessitas ad fortẽ humectatiõem velocẽ in ea sicut aqua carnis et vinũ: tũc opz vt adiungat ei: aut antecedat eam aut sequatur eã illud in quo est infrigidatio. ¶ Et si fuerit cã ethice apostema aut lesio in mẽbro: tũc necessariũ est curare ipsum i primis. ¶ Et qui diligit cõponere regimẽ ei' ex diuersis modis oueniẽtibus ei in quo febris fit vehemẽs valde: tũc necessariũ est vt incipiat et det in potu trociscos cãforatos et q currũt cursu eorũ cũ sirupo acetoso diluculo in ortu solis: sicut aqua ordei in cancris si non abhorret eos: et cum iuleb et aqua granatorum. Et admixtionem mucilaginis psilij: si non fuerit prohibens aliquid propter stomachũ et alia. ¶ Et regimẽ infrigidãs est p illud qd sciuisti de potibus infrigidantib' et de olerib' infrigidantib' et trociscis sicut trocisci de cãphora et emplastris et vnctionib' et his similibus et infrigidatione aeris eorũ ita q in hyeme. Si aũt nõ tolerat: allenietur ab eo ignis. Infrigidatio nãq aeris eor est melior res. Et sicut vestire eũ cũ sandalatis et cãphoratis: et facere ipm odorare illud in quo sunt rosee et cãphora et sandali: et fruct' frigidi et sebesebrã et liliũ cũ aq rosacea: et vaporatio cum sudore et balneo. ¶ Et oportet vt nõ plongetur retentio emplastrorũ infrigidantium valde sup mẽbra propinqua valde membris anhelitus: fortasse enim infert illud anhelitui

etvoci nocumentū magnū. ¶ Et opꝫ vt declinet ad quietē ꝛ somnū ꝛ trāquillitatē ꝛ gaudiū: ꝛ custodiat eger ab eo qđ facit ipm irasci ꝛ qđ facit ipm tristari ꝛ qđ facit ipm angustiari ꝛ a fame et siti lō ga. ¶ Emplastra infrigidātia qb⁹ oꝫ eos vti sunt aromatica. Naꝫ ipsa sunt propinquiora iuuamēti ꝛ ꝑprie super pect⁹: ꝛ q̄ sequūtur ipm: ꝛ sint infrigidata: ꝛ nō sit in eis stipticitas. Stipticitas em̄ cū hoc ꝙ ipsa facit accidere exiccationē ꝓhibet virtutē medicine pro fundari. ¶ Et opꝫ vt assidueꝫ ꝑmutatio vt nō remaneat medicamē et calefiat cū obseruatiōe vehemētie infrigidationis ei⁹. Nā cum ipm infrigidat vehemēter non elongat quin debilitet mēbrū. ¶ Et qn̄ est ꝑpe mēbra anhelit⁹ nō est longinquū quin īpediat dyaphra gma ꝛ alia ab emissione anhelit⁹ cū facilitate. ¶ Et de regimīe hūc ctāte sunt cibi leues ꝛ fruct⁹ et robub: et vnctiōes: et emplastra: et odoramēta: et caputpurgia: et quies: ꝛ trāquillitas: ꝛ vt nō inferat ei violētia in fame aut siti.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ infrigidantiū eos. Ca. 5.

Ile vero que de eis sunt infrigidātes aut humectātes om̄es sunt nutritiue: aut vincit in eis nutribilitas sicut aqua ordei decocta cū cācris ex parte cancri. Et opꝫ vt euellant extremitates cancroꝝ ex pedib⁹ suis ꝛ corpib⁹ suis: ꝛ abluant cū aqua frigida et sale bono cum cinere vicib⁹ tribus ꝛ supra donec mundificent ꝛ pur gent a grauitate sui odoris: deīde decoquātur in aqua ordei: ꝛ si- cut aqua lactis vaccini de quo extractū est butyrū: ꝛ sicut succi oleꝝ elixatoꝝ predictoꝝ in capitulis febriū acutaꝝ sicut mucillago psilij ¶ In aceto aūt est vehemēs exiccatio et virtus resolutionis quare opꝫ vt bibatur cū eo quod resistit duabus proprietatib⁹. s. per com mixtionē aque multe aut cū quibusdā humectātib⁹ ꝛ lenificantib⁹ ¶ Et proximū quidē est vt lac asine sit cū humectatiōe sua infrigi- dās ita vt quidā faciant meliorē infrigidationē eius super infrigi dationē lactis vaccini de quo extractū est butyrū. Uerū ipsum con- uenit ei q̄ non habet febreꝫ periodicā: neqꝫ materiā: neqꝫ hūorē pre paratū ad putredinē: ꝛ opꝫ vt caueatur spissum lac: et de illis q̄ con ferūt eis est zuccaꝝ: et cū senseris putredinē accidentē ex lacte: tunc solue cū facilitate: ꝛ si timueris calefactionē: tunc abstine ab eo ali- quot diebus: et cura in ea cū trociscis ꝛ aquis fructuū: deinde itera lac. ¶ Medicine vero infrigidātes que nō habent humectationeꝫ sunt sicut trocisci noti narrati. s. trocisci cāphorati de dactilis ꝛ suc cis frigidis. ¶ Et sicut trocisci. ℞. spodij boliarmeni. an̄. ʒ. iiij. ro- sarū. ʒ. vj. seminis portulace et citrulli ꝛ cucurbite ꝛ karabe oīm an̄. ʒ. iij. fiant ex eis trocisci ꝛ sit dosis pōd⁹. ʒ. ij. ꝛ sunt boni valde. ¶ Et iteruꝫ alij proximi eis. ℞. arnoglosse amilli ꝛ gūmi et dragaganti omniū. an̄. ʒ. iij. boliarmeni spodij amboꝝ. an̄. ʒ. iiij. papaueris. ʒ. v. rosaꝝ ꝛ seminis cucurbite ꝛ citrulli ꝛ portulace oīm. an̄. ʒ. vj. granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ ꝛ semis melonis ꝛ cucumeris oīm. an̄. ʒ. vij.

succi liquiritie pondus.ʒ.x.ꝯficiant cũ mucillagine psilij. ¶ Unctiones vero et epithimata: et emplastra infrigidantia: et odoramēta et caputpurgia infrigidantia sunt illa q̄ tu sciuisti. ¶ Et meliores vnctiones sunt cũ oleo de cucurbita: et de papauere: et nenufare: et salicibꝰ: et violis. ¶ Stratꝰ aũt infrigidantes et hũectātes sunt q̄ sunt plani valde de corijs aspersis aqua rof. aut de genere eiꝰ qđ fit in tabastren. ⁊ sit impletio eiꝰ illud qđ non calefacit imo sit de genere lini pectinati et renouati assidue. ¶ Aut sit stratꝰ de corijs q̄ iam sunt ipleta aqua postquā sint sup ea rectificatiões que applanent aquā bene et ꝓhibeāt eiꝰ inequalitatē: et sit stratꝰ ꝓpe aquas ⁊ cursus earũ: ⁊ sub eis folia arborũ frigidaꝝ ⁊ humidaꝝ scꝫ de salicibꝰ ⁊ semperuiue: et olera humida et odorifera frigida sicut rose ⁊ folia arborum frigidaꝝ et preputia vitis ⁊ his similia.

¶ De rememoratione medicinarum humectantium eos. Cap.6.

Illaꝝ quidē q̄ sunt cũ infrigidatione rememoratio iam preterijt. ¶ Et restat nũc ꝯsiderare in qualitate dandi in potu genera lactis: et lac de quo extractũ est butyrũ: ⁊ in qualitate administrationis tine ⁊ balnei: et administratiõe vnguētoꝝ et oleoꝝ ⁊ epithimatũ ⁊ reliq̄ regiminis. ¶ Et nos quidē iam docuimꝰ modũ dādi in potu genera lactis in ca. ꝓthisis ⁊ siccitatis stomachi: quare opꝫ vt sit illđ canõ. ¶ Et nõ est lac post lac mulieris sicut lac asine postea lac caprarũ cuiꝰ pascua opꝫ esse ex herbis ⁊ oleribꝰ frigidis hũidis sicut scis. Nā ipm ⁊ ꝓprie lac asine eradicat ethicā si fuerit ei eradicator: et nõ est electio super ipꝫ nisi ꝓhibeat putredo accñs aut expectatio materiei ꝯprehēse. ⁊ lac quidē iuuatiuũ ē eis a pricipio ethice vsq; ad finē eiꝰ: et lac mulieris sugendo sumptũ ꝯuenietiꝰ est oibꝰ: ⁊ canon in dādo in potu lac de quo extractũ est butyꝝ ē ꝓximus illi iteꝝ: ⁊ melius quidē est vt incipias a.ʒ.x. vsq; ad .xxx. ⁊ qđ est supra eas si fuerit virtꝰ adiuuās ⁊ tibi inest vt ꝯmisceas cũ eo aliq̄d de trociscis infrigidātibꝰ: ⁊ tibi inest vt addas supra summā ꝓdictā in potione prima et postrema si fuerit potēs virtꝰ super digestiõe. ¶ Tina aũt illa est melior q̄ est tepida in qua nõ est caliditas multa: et est cũ hoc cũ virtutibꝰ oleꝝ ⁊ herbaꝝ infrigidātiũ ⁊ humectātiũ: ⁊ nõ fit ita vt rorificet: nedũ ꝙ sudare faciat: et nõ lꝫ vt vapor tine sit calidus: ⁊ si non esset qđ ꝓhiberet administrationē tine frigide: nõ eligeret sup eā. Ueꝝ qđ ꝓhibeat ab hoc ē debilitas corpoꝝ eoꝝ: et eoꝝ extenuatio. In primis ꝟo rebꝰ fortasse sanat eos istđ. Uerũ debilitatē corpis sanat iā illđ cũ infrigidatiõe pauca quā facit in ꝯpłone eiꝰ q̄ possibile est vt curet. ¶ Qđ si fuerit debilius illo timetur ꝙ cadāt in ethicā senilē ⁊ illud ꝑm minꝰ. Uerũtamē cũ illo tardat magis tp̄s mortis: ⁊ fortasse viuit cũ ea tēperie cui est q̄ꝫtitas: ⁊ multotiēs q̄ dē est rectior ꝑmutatio eiꝰ ad illā ethicā. ¶ Illud aũt in quo sumꝰ de relatiõe tine rectiꝰ est vt fiat inceptio in ea cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

aqua q̃ est calidũ ad terminũ: ꝛ fiat gradatio ad' frigidã ꝛ ad tẽperatã frigidam tolerabilẽ. Hec eñ gradatio facit corpus susceptibile aque frigide: cũ lesio nõ fiat nisi per aduentũ cõtrarij in cõplexione subito: ꝛ iterũ corpus acquirit ex aqua calida similitudinẽ teneritatis ꝛ tolerat cũ ea aquã frigidã. Et si iteretur tina in die tribus vicibus erit rectũ: ꝛ opꝫ vt administretur cũ facilitate vt nõ cadat virtus: ꝛ si sumpserit aquã ordei ante tinã duabus horis erit cõueniẽs: ꝛ si p̃mittat tinã post emulsionẽ lactis sup corpꝰ eiꝰ ſꝫ qd̃ dicemus vt dilatet tina meatus cibi: deinde suscipiat aquã ordei ꝛ que sunt ei similia: postea expectet: deinde administreƚ aqua tine vt dilatetur cibus erit bonũ. ¶ Et administreƚ post tinã ꝛ balneũ inunctio cũ oleis infrigidãtibꝰ ꝛ humectantibus: sicut oleo viol. ꝓprie quãdo factũ est ex oleo de cucurbita: silr̃ oleo nenufarino: ꝛ oleo de cucurbita. ¶ Et si p̃muteƚ post tinã ad illd̃ qd̃ est decliuiꝰ ad frigꝰ parũ tolerabile deiñ inungaƚ. ¶ Et si p̃mittaƚ inũctio ꝛ festineƚ: deiñ ingrediaƚ aquã frigidã parũ erit rectũ ꝛ illd̃ ſm tolerãtiã ꝛ nõ ẽ malum gradari in eo. ¶ Et melior quidẽ hora ꝫ huiꝰ actiõis est post digestionẽ cibi: ꝛ si possibile ẽ vt submergaƚ post tinã calidã in aq̃ frigida subito absqꝫ gradatiõe est magis vltimũ ex p̃te cure: ꝛ magis forte ex p̃te timoris. ¶ Et effusio eiꝰ cũ facilitate ẽ minoris timoris q̃ submersio infirmi in ea subito ꝛ minoris iuuamẽti: ꝛ sit frigus ſm quãtitatẽ frigoris aq̃ estatis q̃ est inter tepidã ꝛ illã q̃ est vehementis frigoris. Et si p̃mittaƚ emulsio lactis sup mẽbra sua si nõ fuerit debilis: aut eius qd̃ mixtũ est aq̃ si fuerit debilis: deiñ si administretur tina erit rectũ. Nã emulsio lactis sup corpꝰ ẽ vehemẽtis humectationis: ꝛ genera q̃dẽ lactis bona ad emulgendũ sunt p̃dicta: et opꝫ vt emulgeanƚ ex vbere. ¶ Et digniꝰ ẽ vt fiat fixio sup inũctionẽ fricãdo ex medicinis p̃dictis corpori toti ꝛ iũcturis. Ingressio aũt balnei nõ cõceditur ei: nisi fuerit ita ne sudare faciat: neqꝫ igniat neqꝫ alteret anhelitũ: ꝛ sit calidũ aq̃ eius minus calido sui aeris ꝛ sit caliditas aque eiꝰ ita vt delectet ꝛ nõ ledat ꝛ nõ faciat sudare: ꝛ qñ nõ est in corpore eiꝰ materia p̃parata putredini ꝛ ꝓprie cũ illd̃ est ꝛ nõ digestus est cibꝰ: immo opꝫ vt sit illud cũ volũtas est vt expandatur digestũ eiꝰ in corp̃e: ꝛ nõ ꝓlõget morã eiꝰ in eo immo separaƚ ab eo velociter: ꝛ qñ separaƚ ab eo sumat aliq̃d de humiditatibꝰ ꝛ de sorbitionibꝰ q̃ nõ nocẽt ei factis ex ordeo ꝛ lacte: ꝛ qñ accidit ei ĩ balneo sitis sedet eã cũ aqua ordei ꝛ aqua alraib ꝛ lac sit lac asine: ꝛ opꝫ vt sit introitꝰ in balneũ: deinde exitus eiꝰ ab eo ſcd̃m modũ vt nõ sit labor in eo omnino. Et iã enũciauimus illud in locis aliis ꝛ iterabimus de illo conditionem. ¶ Oportet vt permutetur ad balneum in lecto portato in quo sunt strati stratus ingeniose: ita vt perueniat cum eo ad primam domũ: ꝛ permutetur ad illud quod ex duobus pannis factum est plenũ lana vel coto ꝛ dr̃ grece pedetolene qd̃ cõueniẽs est balneo ꝛ exuatur vestimẽtis suis in ea: aut in media si

non fuerit calida: & non moretur in aliqua earũ nisi quãtitate ꝑmu
tationis & anhelitibꝰ paucis: & iã exutus vestimẽtis: deinde ingredia
tur ad domũ scðam & tertiã: verũtamẽ nõ sit vehementis calidita=
tis & stet in ea quãtitate qua tolerat tinam. ¶ Hoc est illud qð di-
ctum est & qð magis est dilectũ mihi est vt sit tina eius in domo me
dia tẽperata. ¶ Cũ ergo separat a tina frigida cooperiat mantili
aut farea habẽte duas tunicas: & ꝑmutet ad stratũ suum & lectũ suũ
cũ sua sabana: & exiccet sudor eius cum mantili & inungatur & cibet.

¶ De cibatione habentium ethicam. Ca. 7.

Oportet vt separet in eis cibꝰ: & nõ cibent in saturitate eoꝝ vice
vna. Amplius melius q̃ cibãtur est aq̃ ordei: & ordeũ: & panis tritti-
ci abluti infusus in aqua frigida. ¶ Et gña lactis cũ ab eis nõ pro
hibet aliq̃d eoꝝ q̃ diximꝰ. Et lac vaccinũ de quo extractũ est butyꝝ
q̃ñ est plurimi nutrimẽti: & almes: & cucurbita: & de fructibꝰ melões
palestini & sunt alraki cognominati apð nos indi: & q̃ñ sentit rectifi
cationẽ: tũc nõ ẽ malũ cibare ipꝫ caseo hũido nõ salito: & si v̈tus de-
bilitatur nõ est malũ vt cibet iure issidebegi cũ coriãdro hũido deco
cto cũ eis q̃ sunt sicut alduragi & alteiugi. ¶ Et fortasse opꝫ vt det
eis in potu aliq̃d vini subtilis ꝑmixti cũ aqua multa. & fortasse ẽ ne
cessariũ vt cibes cũ mosos ex carne alduragi & alteiugi: & alcubugi
& pulli & hosune acetoso aut ꝯgelato acetoso ex carne hedi aut car-
ne vaccina q̃ñ est illic fortitudo digõnis: & acetũ almoses & cõgelati
est iuuatiuũ eis & cõfortatiuũ in hac dispõne: & fortasse nõ ẽ excusa-
tio ab aqua carnis ꝑmixta cũ sirupo de fructibꝰ frigidis acetosis
aut vitello oui sorbilis: & q̃ñ ꝓlongat cũ ea debilitas ad syncopim
est necesse vt cibent aq̃ carnis accepta ex lateribꝰ hedi cũ sale pau-
co q̃ colet & fundat sup̱ eã q̃ꝫtũ totũ eiꝰ ẽ de aq̃ maloꝝ & q̃ꝫtũ est deci-
ma eiꝰ de vino odorifero & potet tepida. ¶ Aqua v̈o frigida q̃ nõ ẽ
valde vehemẽtis frigoris nõ est malũ si in potu det eis: si nõ fuerit
debilis: aut aliq̃d ꝓhibẽs. Et illð ꝓhibẽs: aut erit ap̄a sub hyppo-
cũdrijs: ãt erũt in corꝑe toto chimi putridi & chimi crudi q̃ oẽs di-
gõne indigẽt & non apparet signũ digõnis. Qð si appareat timor
erit minor & sil'r si fuerit ethica ꝑmutata ex sirsen: ãt hirsen naꝫ cũ
hac meliꝰ ẽ vt iterdicat potꝰ aq̃ frigide q̃ꝫ cũ aliis. ¶ Ethica eñi cũ
sup̱uenit egritudinibꝰ destruẽtibus virtutẽ mollificãtibus eã are
facientibus ossa & carnẽ superuenit debilitati. Cũ ergo ꝯiũgit ei su
per debilitatẽ post sumptionẽ aque frigide nõ morat q̃n cadat ĩ ge
nus alterius ethice q̃ cõicat huic generi in siccitate: & diuersificat ei
in calore & frigore: & noĩat ethica senectutis & ethica senii. ¶ Et illa
q̃dẽ ẽ egritudo seua ĩ q̃ innatꝰ calor iã destructꝰ est. ¶ Et sil'r aq̃ vl
timi frigoris & plurimi nocet eis in omni dispositione: & corrũpit ina
tum calorem mẽbrorum eorum radicalium: & fortasse festinat cum
eis: aut permutat eos ad modum alium ethice.

¶ De succurrendo dipositionibus sequentibus ethicam. Ca. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

De illis est syncopis: et iam diximus regimen in hoc multotiens. ¶ Et de illis est flux⁹ ventris: et opz vt curet et succurrat ei. Nam in hoc est timor magn⁹. ¶ Et de curis ei⁹ in primis est vt sit aqua ordei eorum aqua sauich: et ponat in aqua ordei eorum miliũ torrefactum et gũmi aut lentes elixate iterate: aut lac decoctũ cũ lapidibus aut cũ igne solo donec cõsumatur eius aquositas et pprie cũ milio. ¶ Et potet hos trociscos. ℞. bolli armeni. ʒ. v. castanee torrefacte ros. oim. an. ʒ. iiij. spodij karabe amborum oim. an. ʒ. iij. seminis aceto se excorticati granorum beberorum oim. an. ʒ. vj. fiãt trocisci cũ succo cydoniorum: et det in potu aqua pirorum in mane et apud somnũ: et detur in potu psiliũ torrefactũ: et silr suffuf de spodio in quo est bdelliũ de mecha est iuuatiuum valde. ¶ Et si peruenit ad excoriationẽ curetur excoriatio cũ clysteribus q̃ scis quoniam illud est cõueniens.

¶ De ethica senectutis. Ca. 9.

Currit consuetudo vt dicãt ethicã senectutis post febrez ethicam et nos etiã incedam⁹ via cõsueta. ¶ Intẽtio itaq̃ ethice senectutis est dñium siccitatis sup cõplexionẽ absq̃ febre: et qñq̃ fit cũ equalitate in calore et frigore et illd est ſm min⁹: et qñq̃ fit cũ frigore: et noiatur hec dipositio senectus et ethica senij qm corpori accidit in hora senij illd qd accidit in illa hora d adulbul et siccitate. ¶ Et senes quidem sunt velocioris casus in ea q̃ iuuenes: et iuuenes velocioris casus in ea q̃ pueri lz accidat in iuuenib⁹ et pueris. ¶ Et cã faciẽs cadere in eã: aut est frigus dominãs cũ debilitate corporis: quare phibet virtutẽ nutritiuã ab opatione sua integra sicut accidit iterũ in fine vite. Et de hoc capitulo est potus aque frigide non in hora sua: aut sup debilitatẽ corporis cũ febre: aut dispositione: aut successiõe exercitij resoluẽtis ṽtutẽ et aperiẽtis poros et qd vocat ad attrahẽdũ aquã frigidã ad viscera subito. Aut vapores mali frigidi q̃ eleuantur ad cor et infrigidãt cõplexionẽ ei⁹. Aut caliditas q̃ resoluit et liquefacit humiditates: quare caliditas innata debilitatur et succedunt frigus et siccitas. Et qñq̃ sequit euacuationes. Et qñq̃ attrahit hãc egritudinẽ superfluitatis in infrigidãdo patiens febres cũ eisque bibunt et emplastrãtur. ¶ Et hec eadẽ egritudo quando confirmatur non curatur: et si esset ei ingeniũ: esset morti ingenium.

¶ De signis. Ca. 10.

In istis vident signa alduburen et exiccationis: et non videt in eis incensio et inflammatio: immo fortasse inueniuntur frigidi tactus. ¶ Et eorũ pulsus nõ est sicut pulsus habentium febres ethicas immo est tardus et paruus et rarus: nisi fortis fiat debilitas qm tunc incipit pulsus fieri freq̃ẽs et proprie in illis quibus aduenit hoc ex potu aque frigide. ¶ Et qñq̃ est vrina eorum alba subtilis aquosa. Et sunt in dispositionibus suis sicut senes.

¶ De curatione ethice senectutis. Ca. 11.

NOn adhibetur hec cura nisi cum nondum confirmata est: et speratur ꝙ non confirmetur: ⁊ cũ confirmata est: speratur vt postponatur perditio parũper. ¶ Et canon quidem in curatiõe eorum est calefactio ⁊ humectatio. ¶ Et ex humectatiõe sunt balnea ẜm quod sciuisti que non administrentur nisi post digestionẽ: nam si ipsa administrentur successione comestionis faciũt cadere virtutem. ¶ Et clysteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere contrito ⁊ ficubus cũ melle ⁊ camomilla: de quo administreẜ quãtitas medie libre cum. ℥. ij. olei sisamini ⁊ aliquantulo olei de ben. ¶ Et administretur fricatio super cibationẽ ⁊ lac coctũ cũ lapidibus est vehemẽtis iuuamenti eis: ⁊ mel est vltimum in iuuamento eoꝝ sicut est vltimũ in nocumẽto hꝰitiuꝫ febrẽ ethicã. ¶ Et omnis cibus humectãs facilis penetrationis velocis descensionis in quo nõ est viscositas sicut aqua carnis ⁊ vitelli ouorum sorbilium ⁊ vinum subtile odoriferum parue quantitatis est vehementer conueniens eis. ¶ Et opꝫ vt obseruetur humectatio predicta in capitulo ethice. Et misceaẜ cum ea quod calefaciat ex odoribus ⁊ emplastris ⁊ vnctionibus fricando ⁊ cibis alijs.

¶ Tractatus Quartus de febribus pestilentialibus: et que sunt homogenea: et variolis: et morbillo.

¶ De febre pestilentiali. Cap. j.

QUando accidit aeri quod docuimus te in libro vniuersalium sicut accidit aque de alteratione in qualitate sua ad colorẽ ⁊ frigus: ⁊ de alteratione in natura sua ad profundationem ⁊ putredinem: sicut profundatur aqua: ⁊ fetet: ⁊ putrefit. ¶ Et sicut aqua nõ putrefit vllo modo propter suam simplicitatem: imo propter illud quod admiscetur ei de corporibus terrenis malis que permiscentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. Similiter aer non putrescit vllo modo propter suam simplicitatem: immo propter illud quod admiscetur ei de vaporibus malis qui permiscentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. ¶ Et quandoꝗ est illud causa ventorum deferentium ad locum bonum fumos malos ex locis fetidis in quibus sunt valles profunde ⁊ corpora exiccata in ꝑlio aut occisa non sepulta neꝗ tumulata: et fortasse est causa propinqua loco in quo venit. Et quandoꝗ accidunt putredines in interioribus terre ꝑpter causas quarũ euentus ignoraẜ: ⁊ nocere faciũt aquã ⁊ aerẽ. ¶ Et febres quidẽ accidẽtes cã aeris sicci: fiũt iterũ cã v t eueniãt febres colerice. Pestilẽtiales ꝙo fiunt ex aere turbido ⁊ humido: ⁊ febres in aere humido sunt plures euentꝰ: sꝫ sunt minoris acuitatis ⁊ longioris spacij. In estate vero sicca pauce pluuie sunt minoris euentus ⁊ maioris acuitatis et velocioris separatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nis: et meliora tpa sunt q̃ seruant materiã suã. ¶ Et principiũ oim̃ hoꝝ sunt forme ex formis celi faciẽtes esse necessariũ illð cuius ad-uent⁹ ignorat̃: lȝ sint q̃dã q̃ dixerunt in eo aliq̃d non ꝓportionatuȝ ad cãm eius: imo opȝ vt scias ꝙ causa prima longinqua ad illð: et qñ faciunt necessario virtutes agẽtes celestes ꝛ ꝟtutes patiẽtes ter restres hũmectationẽ vehemẽtẽ aeri expellũtur vapores ꝛ fũmi ad ipm̃: ꝛ spargũtur i ip̃o: et putrefaciũt eũ cũ caliditate debili. ¶ Et qñ fit aer ꝓm hũc modũ venit ad cor: quare corrũpit ꝯplexiõeȝ spũs q̃ est in ipso ꝛ putrefit qð circũdat ip̃m de humiditate: ꝛ accidit cali ditas egressa a natura: ꝛ spargit̃ in corpe: tunc per cãm suã erit fe-bris pestilẽtialis: ꝛ cõicat multitudini hoim̃ q̃ iterũ hñt in seipsis ꝓprietatẽ preparationis. Agẽs eñi solũ cũ peruenit ꝛ patienti non est preparatio nõ accidũt actio ꝛ passio. ¶ Et ꝑparatio corpoꝝ ad illud in quo sum⁹ de passiõe est: vt sint plena hũorib⁹ malis. Nã mũ da nõ forsitan patiũtur ex illo: et corpa debilia iteꝝ patiẽtia sunt ex ea. Sicut illa q̃ multiplicãt coitum: et corpa dilatatoꝝ pororum: humida: multe balneatiõis.

¶ De signis febris pestilentialis. Cap. 2.

Hec febris est quieta exteri⁹: cõturbans interi⁹: ꝓm plurimum perdens: ex qua percipit̃ caliditas: ꝛ inflammatio fortis: ꝛ est cũ ea magnitudo anhelit⁹: ꝛ eius exaltatio: et cõstringit̃ multũ ꝛ cur tat̃ multũ: et frequentat̃: ꝛ vehemẽtia sitis: ꝛ siccitas lingue. et qñqȝ fit cum nausea aut casu appetit⁹: ꝛ si nõ resistit̃ ei cũ comestione vio lẽter interficiet eũ: et dolor oris stomachi: et magnitudo splenis. et angustia vehemens: et inquietudo: et fortasse erit tussis sicca: et ca-sus ꝟtutis: et peruenit̃ in ea ad sincopim ꝛ cõmixtionẽ rationis. et tendit̃ qð est sub hyppocundrijs. et fiũt cũ ea vigilie et mollificatio corpis ꝛ tepor: et quãdoqȝ accidit cũ ea botbor subalbida ꝛ rubea: ꝛ qñqȝ est velocis occultatiõis: et accidũt cola et vlcera: ꝛ fit pulsus ꝓm plurimũ frequens: et paruus: et fit vehemẽs ꝓm plurimũ in no cte: et quandoqȝ accidit eis dispositio sicut hydropisis: et flux⁹ ven tris colere et alioꝝ: et est egestio eius lenis feda non naturalis. Et qñqȝ est melancolia ꝛ plurimũ eius est spumosum fetidũ.

¶ Et est in illa aliq̃d de genere eius qð liquefit: et est vrina ei⁹ aquo sa colerica melancolica: et multotiẽs euomũt melancoliã. Coleraȝ vero plus illa: et sudant sudore fetido. ¶ Et hec q̃dẽ febris incipit cum accidentib⁹ ꝑdictis cũ fortitudine sua ꝛ venit res ei⁹ ad sinco-pim ꝛ frigus extremitatũ ꝛ spasmũ et alcuzeȝ. Et qñqȝ est de his fe bribus pestilentialib⁹ in qua non percipit eger nec tangẽs ꝓpiqu⁹ multitudinẽ caloris: ꝛ nõ alterat̃ pulsus et aqua magna alteratio ne: ꝛ cũ hoc ipsa est interficiẽs velociter: et hesitãt medici in esse ei⁹ ꝛ plurimũ quoꝝ anhelitus fetet exñstis ꝛ ex primis moriunt̃: nã pu tredo est iã ꝯfirmata in corde.

¶ De signis pestilentie aeris. Cap. 3.

De illis q̄ significāt pestilentiā de rebꝰ q̄ currūt cursu causaꝝ est vt multiplicent̄ rhoioni ꝛ asubub in principijs autumni ꝛ inebul: nā indicant pestilētiā indicatiōe cause. ¶ Et qn̄ multiplicatur auster ꝛ subsolanus in hẏemis diebꝰ aliquot. Et quotiens videris turbiditatē aeris ꝛ nebulositatē eiꝰ: ꝛ existimaueris pluuiā: ꝛ inueneris aerē vacuū siccū ꝛ nō pluit: tūc scias ꝙ ꝯplexio hyemis erit corrupta. ¶ Pestilentiā aūt estiuā malignā malā significat paucitas pluuie in vere cū frigore: deide multiplicat̄ auster ꝛ conturbat̄ aer aliquot diebꝰ: deinde clarificat̄ post hebdomadā vnā nō supra ꝛ accidit frigꝰ in nocte: in die calor est vehemēs ꝛ ꝓfocatio ꝛ cōturbatio ꝛ caliditas: tunc iā venit pestilentia: et expectātur febres pestilentie ꝛ variole et his silia. Et similiter qn̄ estas non ē vehemētis conturbationis habens mutatiua alterata et iā preterierūt in autūno asubub ꝛ ignes ꝛ vebizim ꝛ alia: est signū pestilentie ꝛ aliorū. ¶ Et similiter qn̄ videris aerē alterari in die vno multis vicibꝰ et clarificat̄ aer die aliquo: ꝛ orit̄ sol clarꝰ ꝛ ꝯturbat̄ die alio: ꝛ orit̄ in velaminibꝰ nebule q̄ est vt puluis: tunc indica ꝙ pestilentia accidet. ¶ Signa q̄ sunt ꝟm semitā societatis cause sunt. verbigratia. vt videas ranas iā multiplicari: ꝛ videas reptilia generata ex putredine iā multiplicari: et de eis q̄ significāt illū est vt videas mures ꝛ alia q̄ habitāt sub terra fugere ad superficiē terre ꝛ exire manifeste: ꝛ videas animalia male nature sicut alalzalilzi et ei silia fugere ex nidis suis: ꝛ ire ab eis: et fortasse dimittūt oua sua.

¶ De curatiōibus febriū pestilentiaꝝ. Cap.4.

Summa curationis eaꝝ exiccatio. Et illō cū flobothomia ꝛ solutiōe ventris ꝛ oz icipiat̄ in ea ad euacuādū. Si aūt materia vicēs fuerit sanguinea fiat flobothomia: ꝛ si fuerit hūores alij euacuent̄. ¶ Et opꝫ vt infrigides domos eoꝝ ꝛ rectifices aeres ipsaꝝ. Domoꝝ aūt infrigidatio fit vt vallent̄ fructibꝰ odoriferis frigidis ꝛ extremitatibꝰ arboꝝ frigidaꝝ ꝛ linimētis et roratiōibꝰ vel delibutionibꝰ sumptis ex fructibꝰ frigidis odoriferis ꝛ ex cāphora ꝛ aqua ro. ꝛ sandalis: ꝛ roret̄ domꝰ eoꝝ oi die aliquotiēs ꝛ ꝓprie cuꝫ aqua ros. et de salicibꝰ et nenufare: ꝛ si fuerint in domo manationes et roratiōes aque erit meliꝰ. Aeris ꝟo rectificatiōeꝫ dicā. ¶ Et administrent̄ eis trocisci de cāphora: ꝛ robub frigida: et aqua lactis acetosi: ꝛ lac acetosum ablato butyro: et aqua ros. in qua dissolutū est serū acetosuꝫ bonū ꝛ acetū cū aqua iteꝝ: ꝛ aqua frigida plima subito est iuuatiua valde: pauca aūt ꝯsequēter exhibita fortasse excitat caliditatē. ¶ Qd̄ si res ꝓlonget̄ ad hoc vt tendant̄ hypocundria et infrigident̄ extrema ꝛ ꝓlōgent̄ vigilie et ꝑmixtio mētis: et vides pectꝰ ꝛ qd̄ est suꝑ ipm̄ eleuari ꝛ descēdere: tūc necesse est administrare regimē trahēs caliditatē exteriꝰ. ¶ Et qn̄ cadit appetitꝰ restauret̄ ad comestionē. Nā plimi eoꝝ q̄ viriliter agūt suꝑ illud et comedūt violēter absoluūtur ꝛ viuūt. Et necesse ē restaurare eos suꝑ cibum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

et opꝫ vt sint cibi eoꝝ̄ ex acetosis ⁊ desiccatiuis: ⁊ sint pauce q̄titatis. Cibi nāq; eoꝝ̄ sunt iterū mali q̄re nocet eoꝝ multitudo inquātū fit additio: et nocēt inquātū sunt mali. ¶ Rectificationis aūt pestilentie ps est ſm sanos q̇ sunt in ea ⁊ ps ei⁹ est ſm sanos et egros.

¶ In illa ꝟo q̄ ē ſꝫ sanos intētio ē vt exiccet aer: ⁊ fiat boni odoris: ⁊ ꝓhibeat ei⁹ putredo cū q̄cūq; re sit: et rectificet cum xiloaloe crudo et ambra ⁊ thure et muscho et costo dulci ⁊ storace ⁊ sandaraca ⁊ assa ⁊ gariofilis ⁊ mastice ⁊ glutino albotin ⁊ laudano ⁊ melle ⁊ croco ⁊ būchū et cupresso ⁊ iunipero ⁊ alusnē ⁊ lauro ⁊ cipis ⁊ squināto ⁊ sauina ⁊ acoro ⁊ galia ⁊ amigdalis amaris et assaro. Et qn̄q; fiūt ex istis cōposita: ⁊ aspgat dom⁹ aceto ⁊ assa. ¶ Scd̄m sanos vero ⁊ iterum febricitantes ⁊ egros est suffumigatio cum sandalis ⁊ cāphora ⁊ corticib⁹ granatoꝝ ⁊ myrto et malis cydonijs ⁊ hebeno ⁊ alsegi vel alkelkengi ⁊ tamarisco et ribes: ⁊ opꝫ vt multiplicet suffumigatio.

¶ De ꝓseruatione pestilentie. Capitu. 5.

Oportet vt extrahātur a corpe humiditates supflue: et inclinet regimē ei⁹ ad exiccationē ex oī mō ⁊ ex minoratōe cibi. Nisi exercitio. Opꝫ eīn vt nō administretur. Neq; balneū. Neq; vina Neq; toleret sitis. Et rectificet aer cū eis q̄ diximus: et declinet cib⁹ ad acetosa: et minoret ex eo: et sit caro q̄ administratur decocta in acetosis: et sumat de albehel ⁊ alcharis ⁊ almosos factis cū aceto ⁊ absq; aceto cū sumach et aq̄ agreste et aq̄ limonis ⁊ aq̄ granatoꝝ ⁊ cōdita in aceto iuuatiua sunt ⁊ ꝓprie capparis aceto ꝯdita: ⁊ algeleniabin ex illis est q̄ cōferūt ⁊ prohibēt ab eis putredinē: ⁊ de illis q̄bus ex ea fit euasio: est administratio tyriace ⁊ mithridati añ eā cū reliquo regimine bono: et de medicamine facto ex aloe ⁊ croco ⁊ myrrha sumatur omni die circiter. ℨ. i. q̄m̄ est iuuatiuum.

¶ De variolis. Capitulum. 6.

Quandoq; accidit in sanguine ebullitio ſm semitā putredinis cuiusdā de gn̄e ebullitionū q̄ accidūt succis: et talia q̄dē accidētia fiunt ꝑ eā ita vt ptes eoꝝ abinuicē discernāt. ¶ Et de hoc est cuius cā est res quasi naturalis faciēs ebullitionē sanguis qua putrefit ab eo illud qđ admiscet ei de reliquijs nutrimenti sui mēstrualis qđ est in ꝓgnatione: aut generat in ea post illud ex cibis feculentis ⁊ malis de illis q̄ rarificāt substātiā eius: ⁊ faciūt eā ebullire donec fiat ei substātia recta fortior prima ⁊ magis apparēs: sicut illud qđ natura efficit in succo vue ita ꝙ rectificat ipsum faciēdo vinū similis substātie: ⁊ iā putruit spuma aerea et fex terrena.

¶ Et de hoc est cui⁹ cā est res adueniēs extrinsecus ebullire faciens occulta q̄ permiscet humores cū sanguine cōmixtiōe existēte in dispositiōe ebullitiōis et stationis sub sole: sicut accidit apđ alterationem tpis ⁊ ꝓprie veris ab eo qđ ptinet ei de qualitatib⁹ et ordine.

¶ Et variole q̄dē et morbillus sunt de summa egritudinū aduenientiū: ⁊ multiplicant in successiōe austrinoꝝ̄ qn̄ multiplicat eoꝝ ꝑfla-

tio. ¶ Et corp⁹ q̄dē variolis p̄paratū est illō qō est calidū ⁊ hūidū: ⁊
ꝯturbate hūiditatis ꝓprie qō parū extrahit de sanguie ꝑ flobotho
miā. ¶ Et ō cibis sunt cibi q̄ faciūt cadere ī variolas velociter: ⁊ ꝓ-
prie qñ nō sunt ꝯsueti: ⁊ administrāt̄ suꝑ eos medicine: ⁊ cibi calefa
ciētes sicut lac: ⁊ ꝓprie camelaꝝ ⁊ equaꝝ cū multū replet̄ ex eis ille q̄
nō assuet⁹ est eis: deinde bibit vinū plimuꝫ aut medicinas calidas.
¶ Et variole q̄dē sunt q̄si mod⁹ q̄dā crisis. ¶ Et plimū q̄dē accidūt
variole infantib⁹: deinde iuuenib⁹: ⁊ minorat̄ eaꝝ euēt⁹ in senib⁹ nisi
ꝓpter causas fortes: ⁊ ī regionib⁹ vehemētis caliditatis ⁊ hūidita
tis: ⁊ eaꝝ euēt⁹ ī corꝑib⁹ hūidis est plusq̄ꝫ sit ipsaꝝ euēt⁹ in corꝑib⁹
siccis: ⁊ eaꝝ euēt⁹ in vere pl⁹ est q̄ꝫ ipaꝝ euēt⁹ in hyeme: ⁊ post ver in
fine autūni ⁊ ꝓprie cū p̄cedit estas calida ⁊ sicca ⁊ fuerit ille autūn⁹
calid⁹ ⁊ sicc⁹. ¶ Et variole nō accidūt in cute solū ⁊ in eo qō seq̄t̄ illō
qō appꝫet: imo accidūt in oib⁹ mēbris siliuꝫ ꝑtiū appꝫentib⁹ ⁊ occul-
tis ita q̄ velaminib⁹ ⁊ neruis. ¶ Et qñ appꝫent variole faciūt icur-
rere pruritū: deinde appꝫent res sicut capita acuū silia milio: deinde
egrediūt̄ ⁊ iplent̄ sanie: deinde euacuant̄ ⁊ fiūt cruste diuersoꝝ colo
rū: deinde cadūt. ¶ Et fortasse ꝑmutant̄ variole ad flegmonē ⁊ esse
re ⁊ ad dubellati q̄ aggregat saniē. ¶ Et plimū q̄dē cū appꝫent hñt
colorē flegmonis. Uerūtñ qñq̄ꝫ egrediunt̄ s̄ꝫ colores diuersos cine
ritie ⁊ violacee ⁊ nigre. ¶ Uariole eñ sunt spēs ⁊ colores. Nā de eis
sunt albe: ⁊ de eis citrine: ⁊ de eis sunt rubee: ⁊ de eis sunt virides: ⁊
de eis sunt violacee: ⁊ ō eis sunt ad nigredinē declīues. Et virides q̄
dē ⁊ violacee sunt male. ⁊ quāto pl⁹ addit̄ declinatio ad nigredinē
tāto est deteri⁹: ⁊ q̄ꝫto pl⁹ sunt decliuiores ad illō tāto plus sunt de-
cliuiores ad malitiā. ¶ Et albe q̄dē sunt meliores et ꝓprie qñ sunt
pauci nūeri: magne q̄ꝫtitatis: facilis exit⁹: pauce āgustie: debilis fe-
bris: ⁊ videbis febrē minui cū eaꝝ appꝫitiōe ⁊ ipsaꝝ egressiōe: ⁊ ē p̄n
cipiū exit⁹ earū in tertio ⁊ qō ei approximat. ¶ Et post illas sunt al
be magne pluris nūeri ꝓpinq̄ absq̄ꝫ ꝯtinuatiōe. Nā ille q̄ ꝯtinuant̄
adinuicē ita vt ꝯtinuāt̄ ī frusto magno carnis hñtes latera aut ro
tundā formā sunt male. Et silr̄ iteꝝ duplices magne ī vētre vni⁹ q̄rū
est variola alia. ¶ Albe v̄o ꝑue dure ꝓpinque difficilis exitus lꝫ fa
ciāt existimari in p̄ncipio rei salutē: tñ timet̄ in eis q̄ difficilis fiat
eaꝝ maturatio: ⁊ fiat cū eis mala dispō egri: ⁊ ꝑueniat ꝑ eas ad ꝑdi
tionē: q̄m cā in eis est grossitudo materiei. ¶ Et de spēbus malarū
timorosarū q̄ plerūq̄ꝫ interficiūt: sunt ille q̄ruꝫ diuersificat̄ egressio
nā qñq̄ꝫ appꝫent: qñq̄ꝫ occultant̄ ⁊ ꝓprie qñ appꝫent violacee ⁊ silr̄ te
naces quaꝝ opatio nō cessat a debilitate v̄tutis ⁊ viridificatione
mēbri ⁊ nigrificatiōe ei⁹ ꝑdūt: ⁊ si viriditas ⁊ nigredo q̄b⁹ succedit
resudatio non faciunt cadere virtutem: immo additur cum eis vir
tus nō sunt mortifere: sed fortasse cadere faciunt in vlcera et q̄ cur
runt cursu eoꝝ. ¶ Et vt sit sc. deinde variole saluius est q̄ꝫ vt sint va
riole precedētes: deinde ꝯsequatur eas et accidat super eas febris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et illud qđ quod plurimũ cõsiderare opʒ in esse patientis variolas est eius anhelitꝰ: ⁊ ipsius vox: nã ipa duo cũ remanẽt bona: est res salua: ⁊ cuʒ videris anhelitũ patiẽtis variolas consequẽtẽr ⁊ similiter patiẽtis morbillũ: tũc existima casum ỽtutis: aut apostema dyaphragmatis. Deinde cũ vides sitim vehemẽtẽ fieri ⁊ angustia assiduat et ea q̃ apparẽt infrigidãtur ⁊ variola ⁊ morbillꝰ virides fiunt tũc iã pcipit eger mori: ⁊ festinat illud si variole fuerint de genere earũ quarum egressio ⁊ apparitio tardãtur. ¶ Et plurimi eorꝫ moriunt p variolas moriunt prefocati ex sinãtia. Et quãdoqꝫ moriunt per casuʒ virtutis cum rasura intestinorum ⁊ fluxu ventris. ¶ Et cum videris violaceas de variolis ⁊ morbillo profundari: tunc scias q superueniet egro sincopis. Et quando festinat ad mingendum sanguinem ⁊ succedit ei vrina nigra: tunc est mortiferum precipue quãdo est illic casus virtutis. ¶ Et fluxus ventris virilis sanguineus aut lotiuus non cum casu virtutis ⁊ albumera est aliq̃d de variolis ⁊ morbillis. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ variolatur homo duabus vicibꝰ quãdo aggregatur materia ad expellendum bis. ¶ Et coloris plumbini sunt variole quarum botbor in facie ⁊ pectore ⁊ ventre sunt plusq̃ȝ in cruribus ⁊ pedibus ⁊ sunt male ⁊ significant materiam grossam que nõ expellitur ad extremitates.

¶ De signis apparitionis variolarum. Ca. 7.

Quandoqꝫ antecedũt apparitionẽ variolaꝝ dolor dorsi: ⁊ pruritꝰ nasi: ⁊ timor in somno: ⁊ pũctio vehemẽs in mẽbris corpis ⁊ grauitas cõmunis: ⁊ rubedo in colore faciei ⁊ oculi ⁊ lachryme: ⁊ inflãmatio: ⁊ multitudo alicũ: ⁊ saltus cũ constrictione anhelitꝰ: ⁊ raucedo vocis: ⁊ grossitudo sputi: ⁊ grauitas capitis: ⁊ dolor capitis: et casacam: ⁊ exiccatio oris: ⁊ angustia ⁊ dolor in gutture ⁊ pectore: ⁊ tremor pedis apud resupinationem et declinationem ad ipsam et cum hoc toto febris conclusa.

¶ De morbillo. Ca. 8.

Scias q morbillꝰ omnis est variola colerica. Et non est differẽtia inter ea ambo in plurimo reliquaꝝ dispositionũ: nisi q morbillꝰ est colericus: et q ipse est minoris quãtitatis et quasi ipse nõ ptrãsit cutem: et non est ei altitudo de qua curet ꝓprie in pncipio sui Variole vero in principio sue apparitionis est eminentia et altitudo: et morbillus est minor variolis: et minus accidit oculo q̃ȝ variole. ¶ Et signa apparitiõis eiꝰ prima sunt signis apparitiõis variolarum. Uerum lachryme in eo sunt plures: et angustia: et inflatio vehementior: et dolor dorsi minor quoniam causa eius in variolis est repletio sanguinea et extendens venam positam super dorsum. Nam generatio variolaꝝ est ꝓpter multitudinẽ sanguinis corrupti ⁊ morbilli ꝓpter vehemẽtiã malicie sanguinis corrupti pauci. ¶ Et morbillꝰ ſm plurimũ egredit subito: ⁊ variole aliq̃d post aliquid.

¶ De signis salutis eius. Ca.9.

SUnt sicut signa salutis variolarum. nam ille qui est velocis processionis et apparitionis et maturationis est saluus: et durus et viridis violaceus est malus: et qui est tarde maturitatis frequentis sin copis et angustie est pernitiosus: et qui occultatur iterum subito est malus faciens sincopim.

¶ De cura. Ca.10.

OPortet in variolis vt incipiatur et extrahatur sanguis sufficienter cum conditiones fuerint: et similiter si morbillus fuerit in repletione sanguinis: et spacium illius est vsque ad quattuor. ¶ Sed quando procedunt variole: non oportet tunc vt administretur flobothomia: nisi inueniatur vehementia repletionis: et dominium materiei tunc enim flobothometur quantitate qua exiccet: et conuenientius quidem quod in hac administratur egritudine est flobothomia et si flobothometur vena nasi confert iuuamentum fluxus sanguinis narium et tuent partes superiores a malitia variolarum: et est facilis super infantes. ¶ Et quando necessaria est flobothomia et non flobothomatur iterum completur et timetur super ipsum corruptio extremitatis: et similiter timetur quandoque simile illi super illum cuius assiduatur extinctio et venter soluitur. ¶ Et oportet vt fiat in eis cibatio in primis cum eis in quibus est confortatio cum repercussione et extinctione absque constrictione nature et inspissatione sanguinis sicut quod fit de iuiubis cum tamarindis et cassiafist. et cum eo quod fit ex dactilis immaturis et ex lentibus preparatis et issidebegi et lenificatio vehemens: et similiter oportet vt sint cum istis tamarindi et que eis conueniunt. Et cibus factus ex cucurbita et melon alrabin: immo oportet vt sit natura lenis in principio: et sit intentio in eis quibus lenitur tamarindi: et si non obedit cum eis addit super eos siracost cum facilitate et cautela et tereniabin: aut infusio prunorum: et confert quandoque si in potu detur in principio apparitionis vestigiorum variolarum pondus. ʒ. iij. de rob dactilorum siluestrium cum vno de trociscis camphoratis: et sirupus de dactilis immaturis est vehementis iuuamenti in huiusmodi hora. ¶ Cum ergo pertransierit egritudo diem secundum et incipiunt variole tunc apparere: tunc fortasse erit infrigidatio causa erroris magni: ex eo quod retinet superfluitatem interius et delatione eius super membra principalia: et fortasse non fit eis possibile procedere et apparere: et accidit inquietudo et fortasse accidit nausea. Immo oportet vt iuuent superfluitates in huius dispositione cum eis que faciunt ebullire et aperiunt oppillationes sicut feniculum et apium cum zuccaro: et succus eorum: aut decoctio radicum et seminum: et fortasse odoratur aliquid de croco et aqua ficuum est bona valde. ficus enim sunt vehementis expulsionis ad exteriora: et illud est vna de causis euacuationis a nocumento earum. ¶ Et de illis que conferunt valde in huiusmodi ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ra est vt sumātur lacce ablute.ʒ.v.lētiū excorticata℞.ʒ.vij. dragagāti.ʒ.iij.deinde coquātur cū lib.5.aque vsq; remaneat quarta lib. vnius ꝛ detur in potu. ¶Et de illis q̄ sunt vehemētis iuuamēti ad faciēdū apparere variolas est vt sumātur ficuū citrina℞.ʒ.vij.lētiū excorticata℞.ʒ.iij.lacce.ʒ.iij.dragagāti seminis feniculi aā.ʒ.ij. decoquātur cū lib.5.aque donec remaneat ex ea fere tertia ꝛ coletur ꝛ detur in potu de ea. expellit enī caliditatē a ptib⁹ cordis: ꝛ ꝓhibet pulsuꝫ cordis. ¶Et opꝫ vt nō approximet ei in hac hora oleū aliqđ oīno: ꝛ opꝫ vt regatur ꝛ elongetur ab aere frigido ꝛ ꝓprie in hyeme: ꝛ fiat cū illo illud qđ fit cū sudāte: frigus enī oppilat poros ꝛ redire facit materias retro: ꝛ multitudo potus aque frigide cū niue ꝛ interi⁹ in domo vēti mala sunt valde. Et fortasse flobothomia est mala ꝓpterea ꝙ repellit ꝛ cōuertit illđ qđ ꝓcedit: q̄re caueat post duos dies aut tres: et quādo accidit ex coopertura ꝛ calefactiōe quasi sincopis: aut accidit sincopis: tūc necessariū est regimen aeris q̄ attrahit ꝛ reuerti ad odores cāphore ꝛ sandaloꝝ: ꝛ si nō fuerit excusatio quin detegatur corp⁹ domui vēti aut aere frigido paulatim fiat ꝛ similiter qn̄ adiutoriū est cū calefactiōe aut dimissiōe infrigidationis. ¶Et qn̄ incipiūt exire ꝛ non inuenitur cum exitu earum alleuiatio immo inuenitur caliditas inflata ꝛ lingua ad nigredinem decliuis: tunc caue ne calefacias. ¶Et opꝫ vt tu alienes ab habentibus variolas ꝛ morbillum emplastrationem ventris: in hoc enim est timor constrictionis anhelitus subito: ꝛ ꝙ accidit fluxus ventris malus et mictus sanguinis. ¶Et in fine eius oportet vt conseruetur natura: et cibetur loco lentium sicut sunt lentibus elixatis duabus elixationibus cuꝫ renouatione aque: ꝛ loco lentium almazar cum tamarindis ꝛ lentibus frigidis acetosis ꝛ aqua granatorum et sumach et agresta ꝛ his similibus. ¶Medicine autem ingrossantes sanguinem ꝛ infrigidātes cum ꝓhibentes eum ab ebullitione que in initio precipiunt: sunt sicut rob ribes ꝛ agreste et aqua fructuum frigidorum et sirupus alcori proprie et sirupus altelea et sirupus de iumar: et sirupus quidē alcori habet descriptiones plures quas diximus in antidotario. ꝛ dicemus hic descriptionem fortem mirabileꝫ: et est illa que fit cū aqua lactis acetosi iterati: et virtus eius est vehemēs valde. ¶Descriptio hec est. Summe rob alcori. partes duas. si autem non fuerit tibi presens accipe alcori et fac serrare ipsum: ꝛ accipe serraturam eius. aut mole ipsum et misce molitum eius cum medietate sui de sandalis in aceto distillato: aut in aqua acreste pure diebus aliquot: deinde decoquatur in eo decoctione cum facilitate cuꝫ longitudine donec dissoluatur: deinde exprimatur. et sumatur de succo: et quanto acetuꝫ aut aqua acreste est plus tanto est melius: deinde sumatur aqua adoq abstracto butyro mundificata a sua caseitate adoq aut cum colatione vltima que fit dimittendo residere: aut cum decoctione sicut est decoctio aque casei donec separetur aquositas: deinde sumat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

farina ordei et fiat ex ea et aqua lactis acetosi foca:et si at acetosuz illud foca;deinde colet:postea sumat illud foca:et sit in eo de subtili aqua or.et fiat acetosum:et quãto plus iteratur tãto est meli⁹. Sumatur ergo de eo partes.x.et sumat aqua pirorum de seni aqua cydoniorum acetosorum plurime aque et aque granatorũ acetosorũ aqua pomorũ acetosorũ plurime aque et aqua alzarur et aqua limonis et aqua prunorũ acetosorum aqua dactilorũ in primis cum incipiũt apparere:expressorum et aqua alcori recentis et aqua mororum de seni q̃ non maturantur integre et aqua chrysomilorum immaturorum et acetosorum et succi acreste et succi ribes et succi preputiorum vitis et succi rose persice et succi nenufaris et succi viol.omniũ añ.tertiã partis vni⁹ et succi acetositatis citri et succi acetositatis citrãguli añ.duas tertias partis vni⁹:succi coriãdri et lactuce et foliorum papaueris humidi endiuie et portulace añ.quartã partis vnius succi foliorum salicum foliorũ malorum et foliorum pirorũ et foliorum alzarur et foliorum ro.et foliorum virge pastoris añ.quartam partis vni⁹:succi herbe hyrci et ro. siccarum et nenufaris sicci succi berberis sicci et se.endiuie et se. lactuce et balaustiarũ et nenufaris añ.medietatem decime partis vni⁹:et succi mente humide sextam partis vnius:et succi berberorum humidorum medietatẽ partis aggregent medicine et succi:et cõponãtur super ignẽ et ponant in eis de lẽtib⁹ partes q̃tuor et de ordeo excorticato partes.ij.et de sumach partes.iij.et de granis granatorum partes.iij. et decoquãtur oĩa ad ignẽ donec remaneat medietas:deinde dimittat donec infrigidet et cõfricet fortiter et colet:et sumat de cãphora ad omne pondus.ccc.ȝ.pondus aur.i.et teratur cãphora et pulverizetur super radicẽ cucurbite aut kimie:et fundat super ea medicina cũ facilitate.deinde ligetur caput ei⁹ cũ re vehemẽtis fortitudinis; deinde ponatur super prunas donec sciatur q᷑ forsitã feruet et concutiatur et ponat in vitreata et stringatur caput ei⁹ vt nõ perdatur cãphora et lutetur et dosis ei⁹ sit vsq; ad.ȝ.x. ¶ Et de hoibus est q̃ ponit in ea spice et zinziberis et seminis feniculi et anisi et ciperi et piperis partes equales scdm quantitatem que ei videtur. ¶ Et quando egrediuntur variole cum complemento et ptrãsit septimus et apparet in eo maturatio:tunc necesse est vt rũpãtur cum acub⁹ de auro et auferatur humiditas cum coto. ¶ Salitio aũt necessaria est:et cũ volueris salire:tunc elonga salitionẽ ab eis quas erupisti de magnis dolorosis ex propinquo. Illud eñ facit dolorẽ. Immo sali illas que sunt preter eas:et dimitte claudẽs cum eoviã orificiorum suorum donec sugãt salẽ suum:et non saliãtur ante complemẽtum maturationis. Illud enim fortasse faciet accidere dolorem vehementem et apostema: et salitio q̃dem est res que est necessaria postq᷑ maturãtur: et illud quidem fit cum aqua salis in qua virtus est croci et si aqua illa est aqua rosa. tunc est melius:et aqua in qua decoquuntur tamariscus et lentes et rose deinde salitur est vltima. Et proprie si ponũtur iterũ in ea cãpho-

ra et sandali. hec enim salitio maturat et exiccat et facit cadere cum velocitate. Et suffumigatio cum tamarisco est iuuatiua valde. Et in hyeme oportet vt applicet eger incensioni ex tamarisco. Et quando variole sunt vehementis humiditatis: tunc necessaria est suffumigatio cum myrto et folijs eius. Et de regimine bono apud maturitatem variolarum paruarum et magnam voluntatem exiccationis earum est vt dormiat patiens variolas super farina risi et milij et ordei et fabarum. Et magis conueniens est vt ponas ipsam impletionem culcitre que sit rara in qua penetret virtus et folia cupressi sunt bona in hoc: et oleum malum est in hac hora: quoniam prohibet exiccationem. Et quando incipiunt variole exiccari: tunc oportet vt liniatur super eas. Ex medicinis predictis cum virtute croci. Et quando accidunt ex variolis vlcera confert vnguentum album et proprie permixtum cum aliquantulo camphore et rasura radicum canne cum aqua ros. aut rasura venarum arboris salicis aut arboris alzarur. Et quandoque confert vnguentum de cerusa et litbargirio: et quando sunt in naso cruste confert ceratum factum cum oleo ros. puro cum virtute ceruse et climie: et administratio alicuius olei post exiccationem: et apud vlcerationem est bona apud exiccationes quidem cum eo quod facit cadere cum velocitate: et apud vlcerationem propterea quod ipsum est materia emplastri et vnguenti. ¶ Unguentum quidem rubeum bonum est ad vlcera variolarum.

¶ De obseruatione membrorum et defensione eorum a nocumento variolarum et morbillorum. Ca. II.

Membra que oportet custodiri a nocumento variolarum sunt: sicut guttur: et oculus et partes superiores narium et pulmo: et intestina. hec enim membra sunt illa que vlcerantur. Fortasse enim oculus destruitur et fortasse accidit in eo albugo. In gutture vero fortasse accidit suffocatio: et fortasse accidunt vlcera que prohibent deglutionem in meri: et fortasse perueniunt ad hec vt sit illic corrosio pernitiosa. In superioribus vero partibus narium fortasse accidunt vlcera que stringunt meatus odoratus. In pulmone autem accidit fortasse ex bothor variolarum et morbilli constrictio anhelitus vehemens. Et fortasse faciunt cadere in pthisim cum vlcerantur. In intestinis fortasse accidit excoriatio cui succurrere est difficile. Conseruatio autem oculi melior est vt fiat alcohol oculo cum almuri et aqua coriandri et aqua ros. in qua iam posita sunt sumach et camphora proprie in primo die et cum almuri solo. Et similiter fiat alcohol cum alcohol nutrito ex aqua coriandri et aqua sumach posita in ea camphora. Et succus pulpe granatorum est bonus iterum in principio. ¶ Cum vero apparent: tunc facere alcohol cum aqua ros. et camphora est magis conueniens. Et dictum est quod facere alcohol cum napta alba est bonum in hoc. Et oleum de fisticis est de eis quibus vtuntur mulieres in regione nostra post variolas et euentum nocumenti in oculo et eradicat caliginem si fuerit et rectificat oculum: et collyrium album est bonum valde apud apparitionem bothor. ¶ Conseruatio autem oris et gutturis est sicut suctio granatorum et suctio granorum eius in principio et suctio ororum de scent

et gargarizatio cū rob eoꝝ: ⁊ ꝓprie qñ ꝯqueritur de dolore in eis. Et tūc opꝫ vt lambat de rob ⁊ eoꝝ aliqͩ post aliquid. Sed superiores ptes nariū cū epithimatiōe ex memithe et sandalis et rob agreste et aceto: et odorare aceta solū est vehemētis iuuamēti. In cōseruatione vero pulmonis nō est ꝙ sit sicut loboc et lentib⁹ leue cū semine papaueris. ¶ Intestina aūt plurimū qͩdē opꝫ vt ꝯseruent post inceptionē cū stipticis: ⁊ cū incipit solutio vētris in fine egritudinis curet cū trociscis de spodio in ribes ⁊ trociscis de semine acetose.

¶ De eradicatione vestigioꝝ variolarum. Capitu. 12.

IN hoc quidē loquemur vice alia cū loquemur de decoctione: nūc vero dicem⁹ illud qđ est magis ꝯueniēs ⁊ magis ptinens: et de eis que eradicāt vestigia variolarū iterū sunt radices arūdinū ⁊ sarcocolla et semē melonis et cortices ei⁹ exiccati et rizi ablutū et aqua ordei ⁊ albumen oui et creta rara vel lutū et litbargiriū ⁊ zuccarū tabarzet ⁊ amilū ⁊ amigdale dulces ⁊ amigdale amare. ¶ Et de oleis oleū de lilio et oleum de fisticis et adeps asini et oleū ros. et q̄ sunt ei similia. Et aqua que fit in vngula cameli: q̄ assatur: est vltima. ¶ Et de illis q̄ sunt fortiora est spuma maris ⁊ lapis piperis ⁊ cost⁹ et ammoniacū ⁊ thus et sapo cū baurach et ossa vetusta adusta semen raphani farina raphani exiccati aristologia lupini. Et de cibis rectificantibus colorē plūbeū sunt granata dulcia ⁊ cicer ⁊ vinū bonū vitelli ouoꝝ sorbiliū ius galline ⁊ alchubugi ⁊ aldurari impinguat. ¶ Et opꝫ vt assiduet bñs ea balneationē. ¶ Et de compositis est vt sumas ossiū adustoꝝ ⁊ stercoris ouini antiqui ostracorū nouoꝝ et amili et seminis melonis ⁊ rizi abluti ⁊ ciceris oīm añ. partes. x. ⁊ granoꝝ alben ⁊ lupinoꝝ et costi ⁊ aristologie longe oīm añ. partes. v. et radicis arūdinis sicce ptes. xx. fiat ex eis epithima cū aqua melonis aut cū aqua cucumeris siluestris aut cū aqua or. aut cū aqua fabaꝝ: et liniat cū eo mēbrū: et abluat in mane cū decoctione viol. ¶ Aliud. Ostracorū nouoꝝ ossiū ātiquorū radicis arūdinis psice amilli seminis melonis rizi abluti granorūꝫ granatorū costi ptes eq̄les ex eis gumera ⁊ iterū lupini ⁊ cicer nigrū liniat cum eis.

¶ De febribus apostematum. Capitulum. 13.

IAm sciuisti dispōnes febriū q̄ sequūt apostemata appentia. Et ꝙ sunt s̄m plurimū de gñe febrium diei: cū apata ista s̄m plimū nō ꝯueniāt ad cor nisi cū calefactiōe sua absq̄ sua putredine: ⁊ plurimū qͩdē hoꝝ ē a causis ꝓmitiuis. Cū aūt ꝯuenit putredo eoꝝ ad cor ꝓpter suā magnitudinē aut ꝓpter suā ꝓpinqͩtatē: fit febris fortasse nō de gñe febris diei. Et plurimū qͩdē filium hoꝝ non fit nisi a causis añcedētib⁹ corporeis ⁊ repletionalib⁹ crudis: ⁊ qñq̄ fiūt ex vlcerib⁹ ad q̄ attrahunt materie maligne ⁊ retinent in carnibus mollib⁹. ¶ Febres autē que sequunt intrinseca apata fortasse non fiunt ex applicatione calefactionis ad cor sine putredine.

¶ Et vehemētiores quidem febres fiunt ab apatibus intrinsecis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

q̄n sunt ex genere herisipile in quibusdā visceribꝰ ꝛ extēdit dolor et sitis inflāmatio: ꝛ significāt ea sigatiōes permixtiōis colere plime cū sanguine ꝛ hec apāta intrinseca sunt sicut apāta cerebri ꝛ vela- minū eiꝰ ꝛ sumach auris et gutturis q̄nq3 ꝛ in velamine qd̄ sequit pectus ꝛ epate ꝛ rhene et vesicca et matrice et intestinis ꝛ q̄ sunt eis silia. ¶ Et diuersificant febres eoꝝ in vehemētia et debilitate sm ppinquitatē cordis et longitudinē. ¶ Et eoꝝ iteꝝ febres q̄ sunt in mēbris carnosis est febris vehemētior. Et eoꝝ febres q̄ sunt in pā- niculis: ꝛ eoꝝ similibus est debilior. Et eoꝝ q̄ sunt in vicinitate arte riaꝝ febris est vehemētior. Et eoꝝ q̄ sunt in vicinitate venaꝝ solū febris est debilior. ¶ Et nō euacuant iste febres a periodis sm ma- terias q̄ effundunt ad apāta eaꝝ. periodi nāq3 eaꝝ sunt s3 gn̄atio nē eaꝝ ꝛ sm motū ipsaꝝ: et sm attractionē3 caliditatis et doloris ad ea. Unicuiq3 enī humori est periodꝰ q̄ sibi cōuenit.

¶ Et scias q̄ multotiēs sanatur apā in pleuresi ꝛ alijs et remanet febris: ꝛ sit tūc q̄ mūdificatio nō accidit. ¶ Et iste quidem febres q̄nq3 plongātur ꝛ pducunt ad ethicam ꝛ porie quādo apāta sunt in epate. Ille vero que sunt in velaminibꝰ cum confirmantur nō ex pectant vsq3 ad ethicam.

¶ De signis eorum ꝛ ipsarum iudicijs. Cap. 14.

Cum febribꝰ ex apostematibꝰ intrinsecis inueniunt tres spēs si gnoꝝ et accidentiū sc3. Signa ꝛ accidentia significātia mem brū infirmū: et signa et accidētia significātia materiā: et signa ꝛ ac cidētia significātia dispositionē infirmi. ¶ Prima aūt signoꝝ spe- cies est sicut pulsus serrinꝰ et dolor pungitiuꝰ apostematis in par- tibus pectoris: ꝛ silr̄ tussis sicca in primis et hūida scdo. ꝛ q̄ sunt il- lis silia de signis pluresis significātibꝰ apāta in ptibꝰ pectoris: ꝛ ad summū dolor ꝛ grauitas in mēbro: et est calidiꝰ reliq̄s mēbris addi ta calefactiōe nō ꝯsueta. Et sicut spasimꝰ q̄n ipse multotiēs associa tur apātibꝰ calidis in mēbris neruosis. ¶ Spēs vero scd̄a est sicut significatio vehemētie febris tertiane significat q̄ materia est cole rica. ¶ Accn̄tia vo infirmi sunt dispōes que indicāt eiꝰ salutē: aut indicāt ipsiꝰ mortē. ¶ Et mēbra q̄dē occulta diuersificant in faciē- do febres ꝛ recipiēdo eas ꝛ perdurationē eaꝝ ꝛ ipsaꝝ periodis: sm magnitudinē eoꝝ in seipsis: et magnitudinē venaꝝ eoꝝ: et scd̄m mē bra sua. Nam in mēbris intinsecis sunt q̄ sunt ppinqua cordi ꝛ ve hemētis cōitatis sicut velamen ꝛ pulmo. Et de eis sunt que sunt lō ginqua a corde ꝛ debilis cōitatis sicut renes. Ipsi enī nō semper fa ciūt propter apāta sua febres fortes neq3 ꝯtinuas. Et multotiēs q̄- dem sunt interpollate ꝛ sunt de genere febriū ꝯmixtaꝝ ꝛ febriū ter- tianaꝝ et quartane et quintane et sextane: et fiūt cū eis rigor: ꝛ hor ripilatio: et ambiguū fit esse earū: ꝛ significat eas grauitas in loco renū et in partibꝰ alchatin et dolor et pprietas caliditatis in mē- bro maioris cōsueta. Cū aūt aggregat in membro vt sit primum

principali aut fortis cõitatis cũ eo aut vehementis sensus ꝛ est ner uosum: tunc cũ vehemẽtia febriũ comitantiũ apata eius accidũt ei inquietudo magna ꝛ spasmus: et fortasse comitant ipm accñtia extranea sicut apata matricis. Associat eni ei cũ febre soda ꝛ dolor ceruicis. ¶ Et caliditas qdẽ qñuis inflãmet in eis apatib⁹ tñ nõ est valde vehemẽtis acuitatis sicut est in causonide nisi sit res magna: et causa in eo est qm putredo nõ est sparsa neq mota ad exteriora. Et pulsus qdẽ in febrib⁹ apatũ intrinsecoꝝ est pulsus febriũ putredinis paru⁹ in principio velocis ꝯstrictiõis apud statũ: deinde magnificat ꝛ fit velox ꝛ spissus ꝑm mẽbrũ ꝛ materiã ꝛ ꝑm qd sciuisti: deide erit vndosus ꝛ serrin⁹ ꝛ faciẽs ꝑm mẽbrũ in neruositate ꝛ carnositate sua: et vrina ꝑm plurimũ est ad albedinẽ decliuis ꝛ paucitatẽ tincture ꝓpter declinationẽ materiei ad apa ꝑm qd sciuisti.

¶ De cura eaꝝ. Cap.15.

Curatio harũ febriũ est curatio febriũ acutaꝝ post curationẽ apatũ. Radix eni in eis est cura apatis cũ obseruatiõe cure febris de infrigidatiõe ꝛ humectatiõe. Et in eis febrib⁹ nõ ꝯcedit potus aq̃ frigide neq introit⁹ balnei. ¶ Et si fuerit apa herisipila lꝫ vt fiat positio rerũ frigidaꝝ ꝛ infrigidataꝝ actu de foris sup ipm sicut succ⁹ lactuce ꝛ semperuiue ꝛ portulace cũ aliquãtulo de sandali albi q̃ sine cessatiõe infrigident sup niuẽ ꝛ permutent. Et fortasse ꝯmiscet cũ eis oleũ omphacinũ aut oleũ ros. Et si cõederit lactucas ablutas infrigidatas ꝑtrãsit et iuuat cũ eis.

¶ De dispositiõibus febriũ ꝯpositaꝝ. Cap.16.

Febres qñq ꝯponũt adinicẽ. ¶ Fortasse.n. ꝯponũt ex eis spẽs ingrediẽtes in gña elõgata: sicut ꝯpositio febris ethice cũ febre putrida. ¶ Et qñq ꝯponunt species ex eis in gñe primo ꝯueniẽtes: sicut est ꝯpositio specieꝝ febriũ putredinis: sicut tertiana cũ flegmatica vtpote febris nominata hemitrite⁹ ꝛ sicut ꝯpositio febrium apatũ. ¶ Et qñq ꝯponunt de eis species cõueniẽtes in specie: sicut ꝯpositio duaꝝ tertianaꝝ: et duaꝝ quartanaꝝ: et triũ quartanaꝝ. Quare fiũt due tertiane in appařitiõe dispõis ꝑm paroxismos flegmatice: ꝛ tres quartane in ꝑoxismis flegmatice. Et qñq ꝯponũtur tres de febrib⁹ tertianis. Si igit fuerit ꝑm coalterationẽ erit paroxism⁹ in die.iij. vehemẽtior qm ꝑtinet ei period⁹ diei primi ꝛ iceptio diei tertij ꝛ silr in die.v. Et similat hec hemitriteo sicut ꝯpositio duarũ tertianarũ similat paroxismis flegmatice. ¶ Et ꝓpter hmõi nõ opꝫ vt tota occupatiõe occupet cum paroxismis: immo oportet vt occupet cũ accidentib⁹. ¶ Et quãdoq accidit si fuerit febres iste tertiane pure vt festinẽt paroxismi eaꝝ ad contentam.i.ad illã que fortior est ita vt destruat debilior earũ prius. ¶ Et qñq significat cõpositionem reditio horripilatiõis vel oppilatiõis post quietẽ. ¶ Et turpe qdem est medico scienti significationes cuiusq febris ꝛ accidentia eius vt non percipiat cõpositionẽ a primo aut secundo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et cõpositio febris ethice cũ febre putredinis est ex illis q̃ valde ambigua sunt: q̃m ipsi vidẽt interpollatiões ⁊ inceptiões rigoris ⁊ horripilatiõis ⁊ reditionẽ sudoris si fuerint ⁊ horas pticulares: q̃re existimãt q̃ sint illic febres putredinis tñ inseparabiles aut cõposite ex cõtinua ⁊ interpollata. ¶ Et q̃nq̃ cõtinuat cõpositio ita vt appareat febris vna cõtinua sil'is q̃ sil'atur sinocho: ⁊ tũc q̃dẽ nõ est excusatio reditiõis ad significatiões: ⁊ si fuerit parorismi breues non cõsequit eo⁊ cõtinuatio nisi pp rẽ magnã de multitudine nũeri eorum pprie: ⁊ fortasse vides interpollatiões ha⁊ febriũ lõgas. ¶ Et q̃n ꝯponunt febres diuerse sicut hemitrite⁹ eradicat postrema ea⁊ ⁊ remanet cronica pura siue sint due interpollate aut due ꝯtinue ãt interpollata ⁊ ꝯtinua. ¶ Et q̃nq̃ ꝯponit cũ hemitriteo alia tertiana ⁊ flegmatica ⁊ melãcolica: nã si est cũ tertiana eradicat tertiana et purus fit hemitrite⁹: ⁊ si est cũ flegmatica aut melãcholica eradicat hemitrite⁹ ⁊ depurat flegmatica ⁊ sil'r melancolica. ¶ Et q̃nq̃ accidit ꝯpositio in eis ſm modũ aliũ ⁊ est vt cõponat interpollata ⁊ cõtinua diuersi gñis: aut cõueniẽtes ambe in eo aut cõueniẽtes in specie sicut tertiana periodica cũ tertiana inseparabili ⁊ sicut cõponunt due interpollate sil'r cõponunt due cõtinue. ¶ Quidã aũt existimauerũt q̃ due cõtinue nõ ꝯponunt sicut due tertiane. Q̃m q̃n materia est intra venas nõ est possibile vt diuersicetur illõ in quo accidit putredo: putredo em̃ est pcedẽs in toto. ¶ Et hec sentẽtia nõ est de illis q̃ necessaria sunt pculdubio apõ me: q̃m putredo incipit pculdubio ex loco: deinde spargit deiñ currũt indicia vehemẽtie ⁊ interpollationis ſm gradationẽ putredinis prime: ⁊ ſm eã nõ sunt ei motus. Non ergo elõgat q̃n accidat putredo cui sit dominiũ aliquod incipiẽs in parte materierũ cui nõ sit dominiũ sequẽdi aliud: immo aggregatur in ea vt incipiat ⁊ vt sequat simul: quare erit ei gradatio tẽporis qua experitur. ¶ Et species quidẽ cõpositionis febriũ sunt tres: intrans: ⁊ coalternata: ⁊ cõicãs: ⁊ intrãs est vt ingrediat vna earũ super alterã: ⁊ coalternata vt ingrediatur post eradicationẽ eius: ⁊ cõicans est vt incipiat cum ea. ¶ Et cũ videris febrem conclusam ⁊ est in ea rigor ⁊ non sudor: ⁊ fortasse accidit in rigoribus pluribus sudor vnus: tunc testifica compositionem in ea. ¶ Et similiter cum videris in conclusa superfluitatem in frigore extremitatum et rigore sed parum de ambobus: tunc fortasse est in conclusa.

¶ De hemitriteo. Ca. 17.

Hemitriteus est febris composita ex duabus febribus quarũ vna est tertiana ⁊ altera est flegmatica ⁊ fit in die vno paroxismus tertiane ⁊ quotidiane simul. Aut secundũ semitam cõitatis ⁊ inuentionis. Aut secundum semitam coalternationis ⁊ vicinitatis. Aut ſm semitam introitus. Et de diuisionibus difficilior ad cognoscendum est prima: deinde secunda. ¶ Et q̃nq̃ sunt febres due

continue quādo due putredines sunt intrinsece. Et qñ due sunt periodice eradicātur qm̄ due putredines sunt extrinsece. Et qñq; est continua colerica: q2 eius putredo est intrinseca & flegmatica est ecōtrario. Et qñq; est ecōtrario. ¶ Et qdā ponunt hemitriteū purum febrē ꝯpositā q̄ fit ex tertiana extrinseca & flegmatica intrīseca. Et illā q̄ est preter eā nominant nō purā. Et nō est illud de illis in quibus superflua occupatio sit habēda. ¶ Et fortasse añcedens ad putredinem est colerica: & fortasse antecedēs ad putredinē est flegmatica: & fortasse veniūt simul. ¶ Et iterū qñq; est materia faciens febrem flegmaticā magis dominās: & qñq; est materia faciēs febrem colericā magis dominās. Et quomodocūq; sit materia flegmatice ponit paroxismos colerice longiores & tardioris crisis. Et materia colerice ponit paroxismos flegmatice ecōuerso & fortasse extēditur hemitriteus longo tēpore. s. vsq; a d. vij. mēses. Et supra. & qñq; fit ex hemitriteo egritudo acuta. Et quādoq; est hemitriteus de febribus magis interficientibus quoniam perducit ad ethicam & egritudines cronicas vel erroneas & difficiles.

¶ De signis hemitritei. Ca. 18.

Magis ꝓpriū signoꝝ ei⁹ & primū eoꝝ lȝ necessaria sint cōparia alia est vt sit spaciū hmōi febris in vno duoꝝ dieꝝ lōgi⁹ spacio tertiane & magis qeta: deinde fit in die alio leuioris paroxismi & pauciorū accidentiū. ¶ Et qñq; iteraт in ea horripilatio ſm pl'm aliquotiēs ꝓpter illō qd accidit de pugna duarū materierū: aut introitu vnius eaꝝ sup alterā. ¶ Et fortasse accidit hec iteratio trib⁹ vicibus aut q̄ttuor & iā calefiūt membra aliqua horripilatione fixa adhuc. ¶ Et ex ea quidē q̄ est hemititre⁹: corp⁹ nō mūdificaт integre. ¶ Et qñq; fiūt principiū eius & augmentū ipsius vehemētis cōmotionis: & ꝓprie qñ fuerit cōicatio: aut fuerit introitus in hmōi hora: tūc eñi fiūt horripilationi redit⁹ & est stat⁹ lōginquus. Et cuȝ existimaт q corp⁹ iā calefactū est: & febris hȝ statū: inuenis horripilationē redeuntē. Et ista accidētia sunt ꝓpter pugnā humoꝝ. ¶ Et stat⁹ quidē huius egritudinis in horis particularib⁹ & vniuersalibus est ante statū flegmatice: & velocior statu ei⁹ & tardior statu colerice: qm̄ caliditas nō expandiт nisi cū labore & ꝓprie in primis. Et fit fortis eius acuitas apud statū. ¶ Et silr fit declinatio lōga propter illō qd accidit de stationibus quas efficit reluctatio vni⁹ duarum materieꝝ cū alia. Et parū quidē tepescit cum sudore. ¶ Et in hac febre dies terti⁹ de diebus eius est silis primo: & quartus secūdo Et qñq; cadit significatio sup hemitriteū ex modis diuersis. Naȝ qñq; accidit ex cōsuetudinibus. Et qñq; accidit ex accidētib⁹. Et casus cōsuetudinū est sicut si in corpore hois multipliceт colera et putredo eius: deinde vtaт delitijs & dimittat exercitia: & vtaт cibis de speciebus regiminis generantibus flegma: aut multiplicetur in corpore hominis flegma & putredo eius: deide exercitetur plurimū:

et vtatur eo qd generat colerã de speciebus regiminis si fecerit necessariũ etas illud in eo ita vt fiat adolescẽs post pueritiam et dominiũ humiditatis: aut fiat senex post iuuentutẽ et acuitatẽ cõplexiõis ¶ Ex accidentibus vero sicut pulsus et vrina et pcessio eius qd procedit ex vomitu et egestione et dispositione digestionis et signa eius et dispositio sitis et dispositio tact⁹ et dispositio horripilationis et rigoris et dispositiones horaꝝ et paroxismorũ. ¶ Pulsus aũt fit in ea minoris magnitudinis et velocitatis et frequentie q̃ ille q̃ est in tertiana. Et cõtrarie eaꝝ sunt minores q̃ ille q̃ sunt in flegmatica. ¶ Urina vero est tarde digestionis. Et vomit⁹ ẽ pmixtus ex colera et flegmate: et egestio est permixta ex colera et flegmate. ¶ De dispõne aũt calefactionis et frigoris et sitis et horripilationis et horaꝝ paroxismorũ iã locuti fuimus qd oportuit. ¶ Et nõ expectaꝛ statio sup dominãtem duoꝝ humorũ nisi p vincentẽ ex significationibus. ¶ Nã si dominaꝛ flegma sunt paroxismi lõgiores et horripilatio minor et coartatio et pprie in pulsu fortior et extremitates sunt velociores ad suscipiendum frigus in principijs egritudinis et tardioris mũdificationis a suo frigore et sitis est minor et vomitus colere minor et vrina vehemẽtioris albedinis et cruditatis et sudor minor et etas s pueritia aut senectus et cõplexio corporis significat eã. Et silr cõsuetudo et q̃ currũt cũ ea. ¶ Et si dominaꝛ colera sunt poxismi breuiores et extremitates velociores ad calefactionẽ et sitis et vomitus colere plus et sudor magis exhuberãs: et fortasse declinat ad horripilationẽ q̃ ẽ sicut rigor et fit vrina vehemẽtius tincta et etas est iuuẽtus et cõplexio corpis q̃nq̃ significat eã: et silr cõsuetudo et q̃ currũt cũ ea. ¶ Et q̃n equantur duo hũores frequẽtanꝛ significationes et est horripilatio pura cõpleta nõ rigor: et nõ pueniẽs ad rigorẽ. ¶ Et q̃n ꝯpositio est manifestior in periodica et cõtinua quã plures hoĩꝫ appropriãt nõie hemitritei puri: et est ꝯtinua ipsa flegmatica ẽ rigor debilior q̃n materia extrinseca est colerica: et nõ est ꝯtrariuꝫ ei ex pte flegmatis extrinseci cũ ea in eo qd necessariũ est de rigore sꝫ est debilior. Et fortasse iteraꝛ in ea frigus et horripilatio ita vt faciat errare in statu sicut scis: et multiplicaꝛ in ea caliditas viscerũ et ventris cũ frigore extremitatũ: et fit pulsus vehemẽtioris paruitatis et raritatis. ¶ Si aũt ꝯtinua est ipsa colerica: nõ fit rigor neq̃ magna horripilatio. Et fit pulsus maior et velocior et angustia vehemẽtior. ¶ Et si cõponũtur due cõtinue nõ erit rigor oĩno: et accidit tertiane cõtinue vt alleuietur ante alleuiationẽ flegmatice: lꝫ non redeat ante eius reditionem.

¶ De cura hemitritei. Ca. 19.

Necessariũ est i hemitriteo vt vehemẽtẽ habeas sollicitudinẽ in euacuãdo materiã ƀm spẽs euacuatiõis ex solutione ventris: et vomitu: et puocatiõe: et sudatione plusq̃ vehemẽtia q̃ ẽ p extinctiua. Et cũ solutiuis opꝫ vt ꝯueniat digõ: nisi sint ex gñe q̃ leniunt

naturā ↄ︀soluūt ↄ︀nō inq̄etāt: sicut aqua lebleb cū geleniabin si fuerit illō qđ superat flegma. Et sicut tereniabin ↄ︀siracost ↄ︀infusio tamaridi ↄ︀sirup⁹ vio. si dn̄ans fuerit col'a. Et sicut qđ cōponit̃ ex istis si fuerint duo humores quasi pares. Et post apparitionē digōnis si euacuatio fiat hūoris cū fortib⁹ ptrāsit. ¶ Et vomit⁹ op₃ vt sit iterū s₃ hūorē dominātē: aut ex aq̄ raphani cū sirupo acetoso calido: aut sirupo acetoso cū aq̄ calida. ¶ Et ꝓuocatio op₃ vt fiat cū eis in q̄b⁹ est eq̄litas. Et cū festinat̃ in potādo decoctiōes an̄ digōnem timet̃ birsen vel sirsen. Medicine ꝟo iuuatiue in via ꝓueniēte ad statū ad rectificādū materiā ↄ︀maturādū ip̄a₃ ↄ︀succurrēdū nocumentis ei⁹. Ex singularib⁹ ē absynthiū. Ueꝝ post septimū ↄ︀apparitionē digōnis ita vt sit romanū qđ ex ip̄o bonū est. Et cū tu festinas cum eo mouet hūores ↄ︀nō euacuat eos. Cūq₃ sumit̃: facit accidere angustiā ↄ︀tristiciā ↄ︀nauseā: dein̄ reuertit̃ sup eos cū sua caliditate ↄ︀exiccat eos cū sua stipticitate facit eos pigros. ¶ Et Gal'. q̄dē ↄ︀q̄ an̄ eū fuerūt curauit eos cū aq̄ ordei in q̄ est ꝟtus pipis. Et dixit q̄dā primoꝝ medicoꝝ q̄ Gal'. trāsgressus est in alienatiōe. Et stetit vbi op₃ vt miret̃ de eo. Et nō sciuit q̄ piper inflāmat febrē ↄ︀aqua ordei pigrā efficit materiā. ¶ Et iste q̄ dē ↄ︀dictor errauit errore q̄ nō appropriat̃ in hac intētiōe. Jmmo canō dat⁹ in adiutorio nature qn̄ preparat̃ ad resistēdū hmōi materijs est cū medicinis cōpositis ex infrigidātibus ↄ︀calefaciētib⁹. vt discernat natura inter duas virtutes: quare occupat̃ infrigidatiuū cū febre ↄ︀ptib⁹ cordis ↄ︀calefactiuu₃ cū materia. Et q̄s est qui curet hemitriteū absq₃ hoc? Et si natura non est fortis ad discernendū tūc nō ꝓdest curatio quocūq₃ mō fiat ↄ︀errauit in alijs modis in allatiōe quoꝝ nō est necesse nos incedere via ꝓlongantiū. ¶ Et iste quidē cōtradictor dixit q̄ op₃ vt administrētur subtiliātia q̄bus non est fortis calefactio: sicut apiū et anetū. Et nō sciuit q̄ possibile est vt piper infrigidet̃ minoratione sui ad hoc vt frāgat̃ eius calefactio: ↄ︀nō abbreuiet̃ ei⁹ subtiliatio a subtiliatiōe apij plurimi. Et sit itaq̄ aqua ordei adiuuās ip̄m in faciēdo ꝓuenire virtutē ei⁹ ↄ︀destruēdo suꝑfluitatē ei⁹ ↄ︀faciendo cadere materias ad ip̄m vt alleuiet̃ penetratio virtutis ei⁹ in eis. ¶ Amplius mirabile fuit q̄ ipse posuit Gal'. de illis q̄ ignorāt q̄ piper inflāmat febrē: ↄ︀noiat ip̄m de illis q̄ obliuiscunt̃ ab hoc vbi iudicat de hoc. Cōposita ꝟo de medicinis q̄b⁹ op₃ vti in hac hora sunt sicut trocisci de absynthio: ↄ︀trocisci de roſ. Trocisci leues boni ad hemitriteū. ℞. roſ. radicū liq̄ritie amboꝝ an̄. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ. iij. spice succi absynthij spodij oīm an̄. pond⁹. ʒ. ij. fiāt ex eis trocisci Trocisci alij ad inflāmationē. ℞. roſ. ʒ. vj. seminis acetose gummi oīm an̄. ʒ. iiij. amili pōdus. ʒ. iij. berberis spodij semis portulace oī₃ an̄. pondus. ʒ. ij. dragaganti croci spice reub. oī₃ an̄. ʒ. j. cāphore pōdus tertie. ʒ. j. fiant trocisci. ¶ Trocisci alij boni habentibus hanc febrem ↄ︀proprie quando conqueruntur cum hoc de solutione ven

tris ⁊tussi. ℞.spice aromatice xiloaloes croci berberis ⁊succi eius omnium an̄.ʒ.iij.reubarbari.ʒ.iiij.spodij rof. cum capitibus suis lacce gummi torrefacti karabe oim an̄.ʒ.v.seminis acetose torrefacti.ʒ.vj.crete romane.ʒ.vij.fiāt trocisci. ¶ Descriptio alia bona. ℞ rof.rubearū.ʒ.vj.berberis gūmi seminis acetose oiꝫ an̄.ʒ.iiij.spice eupatorij spodij amili seminis portulace granorū cucumeris oim an̄.pōdꝰ.ʒ.ij.seminis endiuie seminis cuscute oim an̄.ʒ.i.ʃ.succi liq̄ritie.ʒ.i.lacce reubarbari āborꝫ.an̄.ʒ.ʃ.aggregent illa ⁊ fiāt trocisci. Pillule bone ad hāc egritudinē ⁊ oēs cronicas ⁊ febres ledētes viscera ⁊ ꝓprie qn̄ materia flegmatica est magis vincēs. ℞.aloes masticis myrabolanorū citrinorꝫ reubarbari succi eupatorij succi absynthij rof.rubearū oim an̄.ptes equales croci partē mediā fiāt pillule cū aqua endiuie et sit dosis.ʒ.ij.cū sirupo acetoso. ¶ Descriptio bona ꝯueniēs ꝓpe vel post digestionē. ℞. aloes masticis succi absynthij rof.oim equaliter croci.ʒ.ʃ.informent pillule cū aqua endiuie ⁊ sit dosis.ʒ.ij.cū sirupo acetoso.

¶ De recidiuatione. Cap̄.20.

Recidiuatio est deterior radice ⁊ ꝯsiliū quidē est vt in ea nō sit inceptio ad curandū donec manifestꝰ sit modꝰ egritudinis: nā ſm plurimum est seua.

¶ Incipit Fen tertia de apātibꝰ et pustulis:

¶ Tractatus primus de illis que ex eis sunt calida ⁊ corrupta:

¶ De sermone vniuersali de apostematibus.

¶ Capitulū.j.

Iam locuti fuimꝰ in li.p̄rio de apostematibꝰ ⁊ speciebus eorꝫ:et curis ipsorꝫ sermone vli ad quē redire opꝫ illū q̄ vult audire qd̄ nūc loquemur. In hoc autē loco loq̄mur de eis sermonē particularem.

¶ Dico ꝙ omne ap̄a ⁊ pustula aut est calidū aut nō calidū.⁊ap̄a calidū aut ē a sanguine ⁊ qd̄ currit cursu eiꝰ:aut a colera ⁊ qd̄ currit cursu ipiꝰ.Et qd̄ est sanguine aut a sanguine laudabili aut a sanguie malo:⁊ sāguis laudabilis aut est grossus aut subtilis ¶ Et factū q̄dē a sanguine laudabili grosso est flegmō que accipit carnē ⁊ cutē simul ⁊ est cū pulsatiōe. ¶ Et a subtili flegmō q̄ accipit cutē solā ⁊ est spina ⁊ nō est cū pulsatiōe. ¶ At xo a sanguine grosso malo fiūt spēs exiturarꝫ malarꝫ. Nā si eiꝰ malitia vehemēs fiat ⁊ ipiꝰ adustio ꝑueniet herisipilla ⁊ veniet cōbustio ⁊ crusta: ⁊ deterior ea est ignis persicꝰ:et a subtili malo accidet flegmon que declinat ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

berisipillã cũ malitia ꝛ fraudulentia. ¶ Si aũt fuerit subtilioꝛ erit berisipilla flegmonides: ꝛ qñ fuerit eius malitia maioꝛ erit berisipilla hñs inflatiões ꝛ vesicas ꝛ cõbustionẽ ꝛ crustã. ¶ Colericũ aũt aut est colera subtili valde q̃ nõ ꝯtinet in eo qđ sit magis intus q̃ꝫ illud qđ appet de cute ꝛ est acuta ꝛ fit ex ea formica: aut ambulatiua sola ꝛ est subtilioꝛ: aut ambulatiua corrosiua ꝛ est mala: aut ex colera grossiore illa et est minoris caliditatis: ꝛ ꝯtinet magis intꝰ q̃ꝫ prima in cute ꝛ est quasi sit in ea flegma. ꝛ fit ex ea formica miliaris ꝛ ẽ mioris inflãmatõis ꝛ tardioris resolutõis: ꝛ si fuerit materia grossioꝛ ꝛ õterioꝛ accidet formica corrosiua: ꝛ si ꝑtrãsierit i grossitie sua vsqꝫ ad substãtiã sanguis: ꝛ si fuerit mala: accidet berisipilla mala: ꝛ in oibꝰ illis materia est subtilis q̃uis diuersificet post illđ: ꝛ fit ꝓpter subtilitatẽ suã ꝙ expellit eã natura ꝓpria ꝛ nõ retinet in aliquo nisi in cute ꝛ qđ approximat ei. ¶ Et qñ multiplicat materia apatis calidi ꝛ magnificat apa: tũc est de summa apatũ caumatũꝝ mortificãtiũ: ꝛ de summa ꝑdictoꝝ est q̃ đr barachiẽ. ꝛ iste species male ꝛ q̃ cis similant multiplicant in anno pestilẽtie. ¶ Et de apatibꝰ calidis illa sunt mala q̃ nõ excitant vel nõ perueniũt ad declinationẽ quã sequũtur leuitas ꝛ detumitio: neqꝫ ad aggregationẽ materiei: imo ad corruptionẽ mẽbri: ꝛ nõ semp fit a magnitudie apatis ꝛ multitudine materiei. imo fit qñqꝫ a malignitate materiei. ¶ Et scias ꝙ apata parũ fiũt singularia pura: sꝫ plura eoꝝ sunt ꝯposita. ¶ Et scias ꝙ omne apa in exterioribꝰ cum quo non est pulsatio nõ facit saniẽ: de intrinsecis ꝟo iam locuti fuimus.

¶ De flegmone. Ca. 2.

IAm sciuisti flegmonẽ ꝛ signa eiꝰ ex caliditate ꝛ inflãmatiõe ꝛ additione q̃titatis ꝛ intẽsione et impulsiõe ꝛ pulsatione si ẽ submersa vel q̃ est ꝓpinqua arterijs: ꝛ membrũ in quo est tale ẽ cui aduenĩũt nerui q̃bꝰ sentit nõ plus q̃ꝫ sensibilitas sicut sciuisti dispositionẽ eiꝰ. ¶ Et quãto plꝰ fuerit arterie maiores ꝛ magis grãdes erit pulsatio eiꝰ ꝛ ipsius doloꝛ vehemẽtioꝛ et eiꝰ resolutio aut ipsius collectio velocioꝛ. ¶ Et cũ flegmõ est in mẽbro sensibili sequit iꝑm doloꝛ vehemẽs qualitercunqꝫ sit: ꝛ comitatur ipsuꝫ vt appareãt venę illius mẽbri parue que erãt occulte.

¶ Et scias ꝙ nomẽ flegmonis in lingua grecoꝝ est absolutũ sup oẽ qđ est inflãatũ: deinde đr de oi apostemate calido: postea đr de eo qđ est ex apostemate calido cũ ꝓprietate ꝑdicta: ꝛ nõ caret inflãmatione ꝓpter coartationẽ sanguinis ꝛ oppilationẽ meatuũ.

¶ Et parũ q̃dem cõtingit vt flegmon sit simplex: sed ꝑm plurimũ ei associat berisipilla aut durities aut neruositas: ꝛ hꝫ causas de q̃bꝰ sunt añcedẽtes corpee ex repletiõe aut malitia humoꝛũ cũ debilitate mẽbri recipiẽtis lꝫ nõ sit repletio neqꝫ malitia hũoꝝ. ¶ Et de eis sunt primitiue sicut cõtusio aut incisio aut fractura aut dislocatio aut vlcera q̃ multiplicant i mẽbro quare declinat ad ipꝫ materia p-

pter dolorē τ debilitatē: τ fortasse declinat ad ipз materie τ retinet in vijs q̄ sunt debiliores sicut accidūt cū vlcerib⁹ τ scabie apata in locis vacuis. ¶ Et augmētū q̄dē ei⁹ declarat additiōe magnitudinis et tensionis: τ stat⁹ ipsi⁹ p̄ finē eius: τ illic aggregat materia si oз aggregari: τ declinatio incipit tēdere ad lenitatē τ debilitatem: τ mala est q̄ non tendit ad declinationē: neq̄ aggregat saniē: et huiusmodi quidē p̄ducit ad mortē mēbri τ putrefacit ipm. ¶ Et multotiens q̄dem fit illud p̄pter magnitudinē apostematis et multitudinē materiei ipsius: τ multotiens fit illud cā malignitatis materiei si apostema fuerit paruū. ¶ Et tu quidē scis illud qd̄ rarificat: qm̄ pulsatio incipit in intensionē τ inflammatio incipit in sedationē: et scis illud qd̄ aggregat p̄ additionē pulsationis et caliditatis τ fixionē vtriusq̄. ¶ Et scis illud qd̄ putrefit p̄pter digestiōis difficultatē τ tenebrositatē et vehementiam tensionis. ¶ Et scias q̄ dū nō submergit naturā materia nō p̄uenit ex ea apostema τ respirat per ignem eius qd̄ appet exterius. ¶ Et scias q̄ qm̄ vicinant pustule demenuliati indicant demenul malignū. ¶ Et oportet vt in potu tribuatur hn̄ti apostemata interiora aqua endiuie τ aq̄ solatri cū medulla cassiefistule.

¶ De cura flegmonis. Ca. 3.

Cum accidit flegmō a cā primitiua nō deest quin aut cā primitiua et ei⁹ vestigiū iueniat mūdificatiōnē corpis aut repletionē. ¶ Qd̄ si obuiet mūdificationi nō est necessariū nisi curatio apostematis inq̄tū est apostema: τ curatio apatis inq̄tū apostema est extractio materiei extranee q̄ facit accidere apa: τ illd̄ fit p̄ mollificatiua et resolutiua leuia sicut emplastrū de farina tritici cocta cū aq̄ et oleo: τ qn̄q̄ excusat scarificatio laborē τ p̄prie qn̄ apa ē multe materiei. ¶ Cū aūt inueneris corpis repletionē tūc opз vt nō tangas apa cū mollificatiuis qm̄ attrahet ad ipm supra qd̄ resoluat ab eo: imo opз vt eūetur materia p̄ flobothomiā τ fortasse indiget solutione vētris: τ cū feceris illud: administra mollificātia. ¶ Et ei⁹ quidē curatio est p̄xima curationi eius cui⁹ cā primitiua inuenit mundificationē corpis: τ differt ab ea in hoc q̄ nō indiget curatione cū repcussione plurima in pricipio sicut indiget illa imo minus illa. ¶ Cū aūt cā est antecedēs nō primitiua tūc opз vt incipias cū eūone τ cōple ei qd̄ meret ex flobothomia et ex solōne vētris si indiget ea: τ necessitas q̄dē ei⁹ est aut qm̄ corp⁹ est imundū: aut qm̄ egritudo est magna: q̄re necessaria est euacuatio et minoratio materiei τ attractio ad ɔtrariū. ¶ Et lз corp⁹ nō sit multarū sup̄fluitatū: tn̄ in membro qn̄q̄ aduenit qd̄ ipsum debilitat: quare attrahunt ad ipsum materie corporis: lз nō sint materie sup̄fluitatis. ¶ Et oportet vt obserues conditiones predictas in hoc ex etate τ tp̄e τ regione et alijs. ¶ Et incipe cū repcussiuis nisi in locis q̄ cōditionauim⁹ in libro primo. Deinde oppone augmēto cum intromissione mollificatiuorum, et humectantiū cum refrenatiuis: et q̄tū procedit in

augmento pcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim: et apud finem et statum ꝛ vltimitatem magnitudinis et additionē sue vltimitatis fac vincere mollificātia: ꝛ fac ea pura: ꝛ exiccātia sunt q̄ sanāt i fine: verū humectātia et mollificātia sunt ad dilatādos poros ꝛ ad sedādū dolorē. ¶ Et exiccatiuū est illud qđ sanat ꝛ ꝓhibet remanere aliq̄d qđ fiat sanies. ¶ Si aūt nō sanat integre et dimittit aliquid nō relinquit nisi rem modicā quaꝫ resoluit illud in quo est acuitas. ¶ Et qn̄q̧ accidit ex refrenatione vehementia doloris ꝓpter suffocationē materiei ꝛ soliditatē mēbri. ¶ Et qn̄q̧ accidit ex ea reditus materiei ad mēbra principalia: et qn̄q̧ accidit vt induret apa: et accidit qn̄q̧ vt incipiat mēbrū tēdere ad viriditateꝫ ꝛ nigredinē ꝓpue qn̄ medicat cū eis in fine rei ꝛ ꝓpe statum. ¶ Et scias q̧ vehemētia doloris facit te indigere medicinis mollificantibus absq̧ attractione et fortasse erit cū eis infrigidatio nō ꝓhibens mollificationē. ¶ Ex reditu vero materiei ad mēbra principalia securat euacuatio nisi qn̄ illud qđ prouenit ex eis est ꝰm semitaꝫ expulsionis ex eis: ꝛ sunt mēbra recipiētia ab eis sicut euacuatoria illoꝝ: illic enim nō est via ad repellēdū ꝛ expellendū penitus: et nos iam verificauimꝰ ista in loco suo. ¶ Et cū timet vt declinet ad duritiem administra mollificātia in q̄bus est calefactio ꝛ humectatio cū fortitudine. Medicine aūt repcussiue sunt q̄ sunt medie sicut succi herbarū frigidarū quas multotiēs diximꝰ in locis alijs sicut succus portulace ꝛ cucurbite ꝛ endiuie ꝛ virge pastoris ꝛ aliaꝝ ꝛ succꝰ solatri ꝓprie ꝛ corpa eoꝝ contrita ꝑparata ad emplastrū ꝛ succus psilij etiā et ceratū cuꝫ aqua frigida: ꝛ fortasse excusat laborē in eo spōgia infusa in aceto et aqua frigida: ꝛ chechengi est fortis in ꝑncipio: et similiter cortices granatoꝝ ꝛ sempuiua ꝛ sauich decoctuꝫ valde et proprie cū aceto mixto aut sumach: ꝛ tilub est bonū iteruꝫ: ꝛ si indiget fortiore illo adde in eis sandalū ꝛ acatiam ꝛ memitheꝛ fausel ꝛ iusquiamū albū: ꝛ herba q̄ nolatur herba apatū est in principio valde bona. ꝛ qn̄q̧ iuuat eiꝰ desiccatio ꝛ stipticitas cū croco: ꝛ humectatio in principio est timorosa. ¶ Et qn̄ cadit superfluitas in infrigidatiōe fortasse ꝑducit ad corruptionē mēbri ꝛ corruptionem humoris constricti in apostemate: et tendit apostema ad viriditatem ꝛ nigredinem. Si ergo timueris aliquid de hoc tunc emplastra locū cum farina ordei ꝛ volubili et in quo est mollificatio. Si vero apparet aliquid de hoc tunc scarifica locum et excoria ipꝫ ꝛ non expectes collectionē neq̧ maturationem: ꝛ illud quādo vides illud qđ effusum est plurimū valde et fortasse moritur membrum: et scalpellationis alia est magis apparens et alia magis profunda: ꝛ illud est ꝰm locum apostematis et dispositionem membri: et cum scalpellaueris tunc embroca cum aqua maris et reliquis aquis salsis: et emplastra cum eo in quo est mollificatio: et si non indiges rarificatione et embrocatione sis contentus mollificatiuis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶Et scias q administratio eorum q fortiter repercutiũt in principiis et eorum q fortiter resoluũt in fine ẽ mala caue ergo quãtũ potes. Infrigidatio enim vehemẽs pducit ad illud qd sciuisti: et aqua frigida similr est de illis q opz cauere nisi in eis que sunt sicut berisipila: et in resolutiõe vehemẽti accidit dolor. Si ergo volueris regere in principio cuz sedatiõe doloris nõ approximes eis aquã calidã et olea mollificãtia et emplastra facta ex huiusmõi medicinis: ipa enim vehemẽter sunt cõtraria ei qd est necessariũ de phibitiõe effusionis. ¶Et redeas ad bolũ armenũ solutũ in aqua frigida aut cũ oleo ro. et melius oleũ ro. est illud qd est ex rosis et oleo: in oleo quippe est resolutio qdã: aut lentes decoctas cũ rosis: aut merda sengi cũ oleo ro. Si vero ista nõ valẽt et q eorum cursu currũt: administra volubilẽ: qm ipa est vehemẽtis iuuamẽti in principio et statu: et alsirengi et albasce et apiũ et albedarũgi similiter. ¶Et multotiẽs qdẽ sedat dolorẽ vinũ dulce mixtũ cũ oleo ro. immo cõgelatũ vue et parũ cere super lanã aut lana ysopi infrigidata in estate tepefacta in hyeme: aut spongia infusa in vino stiptico aut aceto aut aqua frigida: et crocus ingredit in sedatione doloris ¶Cũ ergo vides inceptionem apostematis incedere itinere exiture tunc dimitte infrigidationem et incede in viã ei⁹ quod maturat et aperit. ¶Cum autem apostema puenit ad statũ: tũc necessaria sunt qualia sunt anetũ et camomilla et maluauiscus et semẽ lini et similia: immo emplastra q nominãtur basilicõ et q nominãtur diaquilõ ¶Et emplastrũ de colcotar exiccat absq dolore: et pp ter illud est eius administratio incõueniẽs cũ fit inflãmatio flegmõis: et est cõueniẽs quãdo nõ timet aggregatio. ¶Et meli⁹ est vt ponas sup ipaz desup lanã infusaz in vino stiptico. ¶Et caro min⁹ indiget exiccatione q̃ neruus: qm neruus non redit ad suã cõplexõnẽ cũ exiccatiõe pua: et cãro minoris exiccationis est q paucioresh bz arterias. Et multotiens quidẽ cadit necessitas scalpellãdi ante maturationem. ¶Et multotiẽs ingeniat in attrahẽdo apa ex membro nobili ad ignobile cũ attractiuis: deinde curatur et aperit. ¶Et de apostematibus calidis que indigent saniositate emplastretur caput eius cum psilio et cũ extinctiuis in circuitu eius et liniat ex epithimatibus et emplastris cũ penna quoniã digiti ledunt ipsum.

¶De herisipila et speciebus eius. Ca. 4.

Iam sciuisti causas herisipile et spẽs ei⁹ in libro pmo: et ille ex q bus discernit ex flegmõe sunt: qm herisipila magis apparẽtẽ hz rubedinẽ et puriorẽ: et ex flegmone apparet rubedo ad nigredinẽ declinis aut viriditatẽ: et plurimũ color ei⁹ ẽ occultũ in pfundo. ¶Et rubedo herisipile destruit per tactũ statim et albet ei⁹ loc⁹ cã subtilitatis materiei rubee aut separationis ei⁹: deinde redit velociter et nõ similiter est rubedo flegmõis: et vides in rubedine herisipile colorẽ crocitrinitatẽ et nõ vides illud in rubedine flegmonis. ¶Et apa herisipile nõ fit nisi in eo qd apparet de cute et flegmon pfundat in carne

etiā. ¶Et berisipila est pura: et nō est ita flegmō: et puenit qn̄q₃ ex ca liditate berisipile ad hoc vt cōburat cutē. ¶Et ei⁹ virulētia vesicat et minorat illō in flegmone. ¶Et pura nō impellit penit⁹ et flegmō impellit: et quāto pl⁹ multiplicat additio sanguinis sup colericū est impulsio magis apparēs et dolor et pulsatio vehemētiores. ¶Et be risipila attrahit febrē vehemēti⁹ q̄ flegmō: et qn̄q₃ ꝯseqtur ex calidi tate berisipile vt cōburat cutis: q̄re alterat illō qd nominat berisipi la: et nō est ita flegmō: nō est ergo inflāmatio berisipile minor inflā matiōe flegmonis: immo pl⁹: veꝝ tēsio flegmonis et dolor ei⁹ est ꝑpter tēsionē: et qn̄q₃ fit maior: qua ꝑpter dolor berisipile est minor. ¶Et vbi pl⁹ accidit berisipila accidit in facie et incipit a lepore nasi et aug mētat ap̄a et expādit in facie tota. ¶Et qn̄ accidit berisipila a fra ctura ossis sub cute tunc illō est malū et tu q̄dē iā cognouisti diuersi tatē inter berisipilam et flegmonem in loco alio ab isto.

¶De cura berisipile. Ca.5.

Oportet vt euacues corp⁹ ab ea cū solutiuo colere: et si idigēt flo bothomia flobothoma ēt. ¶Et flobothomia q̄dē n̄ ml'tū ꝯfert nisi qn̄ mā est iter duas cutes. Si āt ꝑfunda fuerit tūc ei⁹ iuuamētū minorat et fortasse attrahit. ¶Et si idiguerisreiteratiōe solonis vē tris post flobothomiā fac illō s₃ qꝫ calefit ex duab⁹ materijs. ¶Del de ꝑmuta.te ad ifrigidādū eā cū ifrigidatiuis fortib⁹ scitis in.c. fleg mōis: et cū effusiōe aq̄ frigide: et fac illō donec alteret color. Pura em̄ destruit cū alteratiōe color͡ et diminutiōe ipi⁹ et ad vltimū ifrigidatio i berisipila ē magis necessaria: qm̄ flāma et dolor iflāmatiu⁹ i ea ē pl⁹ et eūo i flegmōe est magis nc̄ia: qm̄ mā i ea est magis iobediēs et gros sior: et opꝫ vt sit ifrigidatio ei⁹ i ꝑncipio fortis stipticitatis ad hoc vt forsitā augmētet ei⁹ stipticitas sup ipi⁹ frig⁹. ¶Circa statū xō fit ip si⁹ frig⁹ vehemēti⁹ stipticitate ei⁹. ¶Et caue cū hoc ne redire facias materiā ad mēbrū itrinsecū aut ad mēbrū nobile. ¶Et caue iteꝝ ne denigret mēbrū et fuscū fiat et icipiat ire in viā corruptiōis: et cū ap paret aliq̄d de hoc icede in ꝯriū vie stipticitatis et ifrigidatiōis. ¶Et si fuerit berisipila sup cutē curet ex scoria plūbi cū vino pōtico bulli tio cū folijs sicle bullite cū vino: et curet cū eo in q̄ est resolō et exicca tio fortis cū infrigidatiōe: et illō est sic. sumat lane veteris aduste nō lote pond⁹.ʒ.xij.et.5.carbonis de cortice arboris pini tantūdē cere. ʒ.xx.scorie plumbi.ʒ.xj.sepi caprini veteris abluti cu₃ aqua.ʒ.xv.olei myrtini vnc.v. ¶Et iterum leuius illo emplastru₃ fiat ex scoria plū bi cum succo rutbe et oleo ro.et cera.

¶De formica miliari. Ca.6.

FOrmica est pustula aut pustule que egrediuntur et faciūt ac cidere apostema purum et ambulāt et fortasse vlcerāt et for tasse resoluunt: et tu iā sciuisti cām cuiusq₃ illoꝝ. ¶Et color q̄dē for mice ad citrinitatē est decliuis: et est inflāmata cū substātia verrucu li et rotūda. et ꝯm plurimū h₃ radicē latā nisi q̄dā spēs ei⁹ acrubau

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

rod. & est radicis pue q̄si sit pedes. ¶ Et sentit in oi formica sicut pū ctura formice: & ad sūmū oē apa in cute ābulatiuū qd latitudinē nō hz est formica vera alia est miliaris: & alia est corrosiua f3 qd sciuisti. ¶ Et quādo fit vlcus & putrefit: appropriatur nomine putridi.

¶ De cura formice & que eius cursu currunt. Ca. 7.

Cum nō icipis i ea cū eūone humoris f m; qd oz imo medicaris vlc⁹ cū eo qd sanat: redit ex alio loco cū nocumēto & ex loco ipor non cessat humor facere corrosionē post corrosionē. ¶ Et aqua qdē casei cū scamonea iuuatiua est in eūone materiei formice & ei similiū ¶ Uia aūt f m quā curat formica est vtq̄ ex ipa est corrosiua alienet ab humectatiōe quā iā administrasti in herisipila: humectatio eñi nō est cōueniēs vlcerib⁹. ¶ Et administra in pncipijs eius post sicut lactucā & nenufar & sempuiuā & volubilē & portulacā. ¶ Et si fuerit necessariū tūc qd sit sicut solatrū & ppie siccū tritū: in ipo eñi est exiccatio: & sicut arnoglossa & rubus & lēs: & post ipa 3 sauich ordei & cortices granatoꝝ & ramiuitis. ¶ Et cū timētur sup eā corrosio & vlcera administra cū istis i frigidatiuis aliqd mellis & siliū aut farinā thur] cū aceto: & aq̄ q̄ currit ex ligno vitis hūido cū adurit: & sterc⁹ ouinū cū aceto & sterc⁹ vaccinum cū aceto. ¶ Cū ergo corrosio & vlceratio appet tūc administra trociscos andaracarō cū vino stiptico aut aceto cōmixto aut succo cucumeris asinini: & sal & fel hyrci & rutbā cū nitro & piper & nitrū cū vrina pueri. ¶ Et Sa. quidē dixit esse conueniēs vt sumat aliqd sicut embuba & ex extremitate pēne aut alteri⁹ rei cui⁹ extremitas sit acuta quā possibile sit deglutire formicā: deinde penetret in circuitu ei⁹ vsq₃ ad pfundū cū acuitate sua: deinde eradicētur cū ea formice cū radice sua. ¶ Illorum autē formice qui sunt sicut pueri destruūtur si intromittātur in balneum: & nocet eis aer balnei: deinde egrediātur velociter: & limātur cum oleo ro. & aqua ro.

¶ De cura mulieris. Ca. 8.

Miliaris similatur formice in curatiōe: verum eli⁹ est in solutiōe eius vt sit in eius cathartico ꝟtus eius qd est sicut turbith cū eo qd soluit colerā: & si est ibi ex epithymo est melius: qm necesse est illic esse ex meliaz flegmate q̄ admiscētur colere. ¶ Deinde sumātur galle & fructus tamarisci & cortices granatoꝝ & bolū armenū & aggregētur oia illa in aceto & aqua ro. cū tali quātitate ne mordicēt & limantur desuper cum pēna. ¶ Et lac dulce est vehemēter conueniens curationi huius egritudinis. ¶ Et quādo ptrāsit principium oportet tunc vt curetur cum eis q̄ sunt sicut caput piscis saliti adustum cū vino pontico: & fortius illo: quādo necessaria est exiccatio vltima est vt sumantur folia albedarungi & ponatur in eis calcadis & administretur. ¶ Et fortius hoc est vt sumantur flos eris & sulfur citrinum adustum: & fiat ex eis linimentum cum vino aut aqua ligni vitis que manat secundum combustionem suam.

¶ De pruna & igne persico. Ca. 9.

HEc ono nomina fortasse absoluta sunt super omnem pustula3 corrosiuā vesicantem adurentem facientem accidere escara3 qualem facit accidere combustio τ cauteriu3. ¶Et quandoq3 absoluitur nomen ignis persici de illis super quod est illic pustula de genere formice comestiua adurens vesicās in qua est aliquid ambulans τ humiditas est colerice materiei pauce nigredinis pauce putrefactionis: τ est cum pustulis plurimis alteratis quasi sit illic humor τ fetor plurime ebullitionis τ eleuationis. ¶Et absoluitur nomē prune super illud qd̄ denigrat locum τ facit mēbrum habens colorem carbonis absq3 humiditate: τ est plurime nigredinis submersa: τ eminētia eius est parue q̄titatis lupinalis: τ fortasse non erit illic pustula omnino: immo incipit in primis pruna: τ totum illud incipit cum pruritu sicut scarificationes. ¶Amplius q̄n̄q3 vesicat ignis p̄sic⁹ aut pruna τ currit ex ea aliquid sicut currit a cauterizato cū combustione τ est loc⁹ cineritij coloris niger: τ q̄n̄q3 est plūbe⁹: τ est inflatio vehemēs qua circūdat̃ absq3 rubedine verificata: immo cū declinatiōe ad nigredinē τ illd̄ qd̄ appropriat̃ noīe prune est nigre radicis ignee τ est eis splendor prune. ¶Et ignis p̄sicus de eis ambob⁹ est velocioris apparitionis τ mot⁹ τ pruna est tardior τ profundior τ quasi materia ei⁹ est materia pustule τ impetiginis: s3 est acutior in igne p̄sico. ¶Et qd̄ ex eis accidit in carne est velocioris resolutiōis: τ qd̄ ex eis accidit neruis est fixius τ tardioris resolutionis: τ vnūquodq3 amborum est de colera citrina adurente p̄mixta melācolie: τ propter illud accidit ex eis ambob⁹ ascara nigra τ est quasi sit ignis persicus vehemētius colericus τ pruna vehementius melancolica. ¶Et tibi quidem inest vt nomines vnūquodq3 amboru3 cum intentione que aggregat ambo pruna: deinde diuidas: τ similiter inest tibi vt nomines ea ambo ignē persicum propter illam eandem intentione3: deinde diuidas: τ inest tibi vt des vnicuiq3 intentioni nomen τ iam fecerunt totum illud: et non est plurima differentia in eo. ¶Et quandoq3 sunt cum formice speciebus et miliaris male febres vehementis caliditatis perniciose: et quandoq3 accidunt ista causa pestilentie. ¶Et multotiens similantur flegmoni et tendunt ad nigredinem in principio rei τ proprie in etate sua.

¶De curatione prune τ ignis persici. Ca.10.

NEcessaria est flobothomia vt euacuet̃ sanguis coleric⁹ τ quādo egritudo est timorosa tūc necessariū est ipa3 approximare sincopi: τ fortasse est necesse τ p̄prie in prima facere scalpellationē p̄fundā vt egrediatur sanguis malus constrictus in ea qui est in natura veneni τ nō fiat illud q̄n̄ materia est decliuis ad colerā. ¶Cura aūt localis necessaria est vt sit sicut cura herisipile. Uerū nō op3 vt sit linimētū vehemētis infrigidationis sicut in herisipila: q̄m̄ materia ad grossitiē est decliuis: τ quoniā ipsa est taliter q̄ non tolerat vt redeat parū ex ea ad interiora: q̄m̄ materia est venenosa. ¶Et nō licet vt ad

ministrētur ea que sunt vehementis stipticitatis iterum: nam illa materia est tarde resolutionis. ¶ Et nō lz vt administrentur resolutiua neqꝫ in principio rei cū apparet: neqꝫ apud quietē inflatiōis qm̄ additur in qualitate materiei: immo opꝫ vt administres medicinas exiccatiuas in quibus est infrigidatio et resolutio quedā cuꝫ expulsione: sicut emplastrū qḋ fit de arnoglossa ꝛ gallis et lentibus ꝛ pane plurimi furfuris. nam hmōi panis subtilior est in substantia sua. ¶ Et emplastra istis similia de illis que scripta sunt in antidotario. Et iterū galle cū aceto vini ꝛ alumē cū aceto vini. ¶ Et de medicinis bonis in hac hora et post ipsaꝫ est vt sumātur granata acetosa: et scindātur et decoquātur cū aceto donec leniātur: deinde terātur: et ponātur super pānuꝫ et administrētur: ipsuꝫ em̄ cōueniēs est in om̄i hora ꝛ eradicat hāc egritudinē in ṗncipio et statu. ¶ Et qn̄qꝫ cadit in medicinis huius ap̄atis nux recēs et folia eius cum sauich et vua passa ꝛ ficus cū vino et oleo papaueris nigri ꝛ melius est vt ex oībus fiat emplastrū. ¶ Et de medicinis cōueniētibus in pluribus horis sunt opiū ꝛ acatia ꝛ dragagātuꝫ silr̄ et cortices granatorꝫ de vnoq̄ꝫ q̄ꝫ sumat pōdus. ʒ. j. floris eris. ʒ. j. semē iusq̄ami albi: ꝛ hmōi medicine nō ponūtur nisi sup illḋ qḋ nō est vlceratū. ¶ In illo ṽo qḋ de eo est vlceratū est necessariū illḋ qḋ fortiter exiccet sicut medicamē andarō et farasion et trocisci ranudros et medicamen de keisin cū vino dulci ꝛ cū rob et reliqua q̄ dicta sunt in curatione herisipille vlcerati: et formice miliaris. ¶ Et opꝫ vt ēplastrētur desup emplastra in die bis et in nocte semel aut bis: ꝛ nō administres exiccatiua quātū potes: qm̄ ip̄a addūt i malitia egritudinis. ¶ Et opꝫ vt tu subuenias ei qḋ cōtinet locū et loca adustionis cum bolo ar. et aceto et aq̄ et reliq̄s q̄ infrigidāt et repcutiūt: et id qḋ est propinquius illo est lana ysopi infusa in vino. ¶ Cū ergo quiescit inflāmatio et remanēt vlcera curētur cū eis q̄ sunt sicut ēplastra de merdasengi ꝛ ēplastra diabuticiariō: et cū reliq̄s medicinis vlcerꝫ corrodentiū ṗdictis in antidotario. ¶ Et nux antiqua vnctuosa est conueniēs igni persico in hac hora.

¶ De vesicis et inflationibus. Cap. II.

INflatiōes accidūt ꝫ duos modos: quorꝫ vnus ē ṗpter aq̄sitatē q̄ expellit ex ebullitiōe i hūorib9 cū q̄ eleuatur materia subito ad illḋ qḋ est sub cute ꝛ iuenit cutē spissiorē q̄ꝫ illḋ qḋ est sub ea quare nō penetrat in eā imo remanet inflatio aquosa. ¶ Et secundus est vt sit loco aquositatis sanguis: q̄re fit pus de subtus.

¶ De cura inflationum. Cap. 12.

MUndificatio quidē corporis cum flebothomia et similibus est ꝫm qḋ sciuisti: ꝛ administretur regimē et cibus ꝫm modū qui est dictus. ¶ Et ponatur super eas in primis cum apparent qḋ sit sicut lentes cocte cum aqua et sicut cortices granatorum aut cortices ramorum eorum decocti cum aqua totum illud po-

natur fm qd scis in loco suo post decoctionem & lenitatē tepiduz. ¶ Si aūt exierint vesice & volueris ipsaꝝ curationē: qm̄ ille que sunt in grossiore cute dolēt: oꝫ vt apiant cū acub⁹ & currat qd in eis est: & q̄ de eis sunt subtiles apiunt p se. ¶ Et nō oꝫ vt tardet: imo aperiātur etiā & exp̄mat: qd est in eis cū facilitate paulatim. Deinde non euacuant: aut vt sanent: aut vt vlcerent. Et si vlcerant: curent cum emplastris q̄ fiūt de cerusa et q̄ fiūt de merdasengi & silib⁹: & pprie qm̄ cadit in eis sicut yreos: & emplastris heri sipille qm̄ ābulat & corrodit: & formice & reliq̄s q̄ dixim⁹. ¶ Medicamē cōpositū etiā. ℞. merdasengi lib. i. olei veteris lib. j. &. ʒ. arsenici lib. j. decoquant mer dasengi cū oleo donec nō adhereat. deinde fundat sup ipm arsenicū. ¶ Et iterū medicamē ꝯueniēs ei qd d ipis accidit sup testiculos & labia & eis silia & ad vltimū supra mēbra: q̄ vehemēter indigēt exicatiōe. ℞. colcotar & calcadis. ʒ. de vnoquoqꝫ folioꝝ rose. ʒ. terant cū aq̄ & administrent. ¶ Et silr fim⁹ caprin⁹ cū melle. ¶ Et cū cadūt escare & carnes corrupte & appet caro sana tūc curet cura vulnerum planoꝝ. Et cadere q̄dē faciūt escaras & carnē malā medicine note. Et in alexādria faciūt eas cadere cū herba noiata serenicis: & iterū tarbehasis: & oleū de albacuen est bonū ad deijciēdū eas. ¶ Et ad vltimū administratio casus escare & curatiōis residui cū curatiōe vulnerū sanoꝝ est ꝯueniēs valde. ¶ Medicamē bonū exptū ātiquorū qd q̄dā modernoꝝ cōcesserūt. ℞. sarcocolle et aloes et olibani et ceruse: & ꝫiniar oim equaliter & quā tū est totū de bolo armenoꝝ fiāt ex eis forme similes auellanis: sumant & dissoluant cū aceto & aqua & liniat cū eis locus ponēdo epithima sup epithima donec accidat in eo ꝯtractio vehemēs et fiat escara: et tūc aut cadet p se si fuerit sub ea humiditas: aut est necessariū vt radas eā et facias ipam cadere et nō cesses facere illud donec cadat totum.

¶ De essere. Capitulum. 13.

Essere est pustula parua lata sicut vesice & ad aliquātulā tendēs rubedinē & pruritū faciēs & angustiā eueniēs subito fm plurimū: et accidit qnqꝫ vt currat ab ea humiditas: & fortasse est sanguinea. Et fm plurimum fit vehemēs in nocte et eius angustia fit in ea vehemētior & eius tristitia. Et cā est eius vapor calidus eleuat⁹ in corpore subito aut a sanguine colerico aut a flegmate bauracbio. ¶ Et sanguinea quidē est vehementioris rubedinis et caliditatis et vehementioris & velocioris apparitionis: et flegmatica est minor in omnibus illis et vehementia flegmatice est in nocte plusq̄ vehementia sanguinee. ¶ Et cum essere inuadit locū amplū tunc si non fiat flobothomia timet febris tertiana. Et oportet vt fiat flobothomia in spacio qd est inter illud et inter statum.

¶ De cura essere. Capitu. 14.

SI sanguis fuerit vincēs tūc oportebit vt in p̄mis ꝯueniat ad flobothomiā: deinde ꝯsequēter adhibeatur solutiuum colere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

si tolerauerit virt⁹ qđ fit ficut fit de duab⁹ partib⁹ myrabolanoꝝ et parte vna hiere. cui⁹ potio fit. ʒ. iij. in firupo acetoso: ꝛ seda eam cuꝫ eis q̄ sunt sicut tamarindi ꝛ aqua duoꝝ granatoꝝ cū corticib⁹ suis Aut aqua granati acetosi cū cortice suo ꝛ infusione chrisomiloꝝ: et aqua lactis acetosi et trocisci de spodio cāphorati cū aqua granatoꝝ. ❡ Et dare in potu aquā calidā in die multotiēs est ex eis q̄ conferunt ei ꝛ linire naturā habētis eā. ❡ Et de eis que sedāt eam est infusio sumach colata de qua sumātur. ʒ. iij. ❡ Et ex cibis tabsil. et acetū cū oleo de amigdalis ꝛ sisamino ꝛ oleo cū aqua vue acerbe et lacte acetoso. ❡ Si aūt hūor fuerit barauchi⁹ euacuet corp⁹ cū myrabolanis ꝛ cū turbith de quo sit quātū est medietas myrabolanorū: ꝛ sit potio eius. ʒ. iij. ❡ Et det ifirmo de nuce cupressi hūida. vnc. j. cū aloes. ʒ. s. ❡ Et sumat crocus hortulan⁹. terat ꝛ cōcutiat cū aceto ꝛ sumātur in potu. ❡ Aut det in potu aqua magre aut aqua vicei noui. ❡ Et ad flegmaticā sumātur cubebe. ʒ. j. cū trib⁹. ʒ. zuccari et pondere. ʒ. iij. seminis agnicasti in lacte dulci. ❡ Et de eo qđ est expertū ꝛ cōuenit in omni specie est illud calamēti. ʒ. ij. spodij. ʒ. iij. rosrubearū. ʒ. s. cāphore kirat. j. det in potu cū aqua granati acetosi. aut sumat in potu sauia cū est ieiunus.

❡ De estiomeno ꝛ differētia inter cancrenas et aschachilos. Cap. 15.

Sermo de his reb⁹ est ꝓportionalis quodāmō sermoni de reb⁹ quaꝝ rememoratio precessit. ❡ Dico ergo ꝙ mēbro accidit corruptio ꝛ putrefactio ꝓpter cām corrūpētē ꝯplexionē ei⁹ ꝛ spūs aīalē q̄ est in ipo. Aut ꝓpter aliud ꝓhibēs ꝑuenire ad ipm: aut ꝓpter aliqd cōgregās vtrasq intentiōes: sicut venena calida ꝛ frigida ꝛ ea q̄ cū sua substātia sunt cōtraria spūi animali: ꝛ sicut apa ꝛ pustule ꝛ vlcera mala ambulatiua venenose substantie. Et ea in quib⁹ erratur sicut erratur in effundendo oleū in vlcerib⁹ ꝓfundis quare putrefit caro: ꝛ cū infrigidatiōe vehemēti sup apata calida: quare corrūpitur ꝯplexio q̄ est in ipo. ❡ Prohibēs aūt eū ꝑuenire ad ipꝫ aut aggregās vtrāq intentionē: ꝓhibēs qdē ē oppilatio: ꝛ illa oppilatio aut est accn̄talis primitiua sicut ꝯstrictio quorūdā morboꝝ in radice sua fortis. Nā illa qn̄ perseuerat corrūpit mēbruꝫ ꝓpter retētionē spūs aīalis ab eo: aut retētionē virtutis sparse sup spm̄ aīalēꝫ q̄ est in ipo q̄ expādit ex corde ꝛ aīa: quare corrūpit cōplo ei⁹ ꝛ morit. ❡ Et qn̄q fit ꝓpter oppilationē corporalē sicut apa calidū malū firū magnū grosse materie oppilās meat⁹ ꝛ introitū anhelit⁹ quo indiget spūs aīalis ꝛ hoc cū h̄ qđ retinet ēt corrūpit ꝯplexionē. ❡ Et qđ de hoc est in pricipio ꝛ nō corrūpit cū eo sensus ei⁹ cui est sensus noiat cancrena ꝓprie qđ est flegmonides in pricipio. ❡ Et qđ ita cōfirmat: est vt destruat sensus ei⁹ cui ē sensus: ꝛ illđ est vt destruat caro: ꝛ qđ ipam sequit ꝛ vsq ad os siue sit incipiēs aut succedēs apa si nominat schachilos. ❡ Et qn̄q cācrene fiūt aschachilos immo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

sunt via ad ipa ⁊ totũ hoc accidit ĩ carne ⁊ accidit ĩ osse. ¶ Et cũ ei⁹ corruptio incipit pambulare in mẽbro ⁊ apparet qd est in circuitu corrupti ⁊ fortasse puenit ad corruptionẽ: tunc dicit totũ accñs estiomenus: ⁊ dicit dispõ partis mẽbri q̃ iam putrefacta est ⁊ nisi esset pter grossitudinẽ materiei sue nõ adhereret: sed expelleretur.

¶ De cura. Cap. 16.

De cancrenis quidẽ dũ in principio perseuerat sperat q sanetur. Cũ aũt cõfirmat corruptio in carne: tũc necessariũ ẽ accipere totũ corpus ipsi⁹. ¶ Cũ ergo vides mẽbri colorẽ alterari: ⁊ est ĩ via putrefactiõis: tũc oz vt succurras liniẽdo ipz cũ eo qd phibeat putrefactionẽ sicut est bolũ armenũ et terra sigillata cũ aceto. ¶ Si aũt illud nõ valet nõ inuenis excusationẽ quin scalpellationẽ pfundã facias diuersoꝝ modoꝝ in locis: ⁊ ponas sanguisugas ⁊ flobothomes venas primas ei paruas vt accipiat sanguis malus cũ cautela ei⁹ qd circũdat locũ sicut cũ epithimatib⁹ predictis ⁊ ponatur super ipm locũ scalpellatũ qd phibeat putredinẽ ⁊ sit ei cõtrariũ de illis qb⁹ inest pfundatio fortior sicut farina horobi cũ syrupo acetoso aut cũ farina fabarũ: ⁊ pprie pmixta cũ sale. ¶ Et de illis q̃ desuper liniũtur ẽ assa ⁊ semen vrtice etiã ⁊ aristologia ro. ⁊ succus folioꝝ acori de vnoquoqꝫ sumat pars. j. floris eris pars. v. teratur cũ aqua donec fiat sm spissitudinẽ mellis: et lini cũ eo vuln⁹ ⁊ in circuitu eius. ¶ Et de medicinis phibentib⁹ corrosionẽ est vt sumãtur floris eris: ⁊ mellis ⁊ aluminis equales ptes ⁊ liniãtur cũ eis: phibet eñi ⁊ facit cadere illd qd est putrefactũ ⁊ seruat illud qd sequitur. ¶ Si aũt ptrãsit dispositio dispõnẽ apatis ⁊ dispõnẽ corruptiõis coloris eius et incipit peruenire in mollitiẽ ⁊ humectat parumper: tũc hec est inceptio ei⁹ in putrefactiõe: quare opz vt puluerizet sup ipm aristologia rotũda ⁊ galle equali mẽsura accepte donec desicetur: ⁊ silr dragantũ iteꝝ ⁊ colcotar sunt bona pprie cũ aceto. ⁊ folia nucis ⁊ silr cucumeris asi: aut succ⁹ ei⁹ epithimãdo. ¶ Qd si pars carnis ĩcipit corrũpi incide eã aut fac eã cadere cũ eis q̃ sunt sicut trocisci audaracarõ ⁊ forti⁹ eis calcadicõ. Cũqꝫ feceris cedere ordinẽ vnũ succurre cũ butyro ponẽdo desup: deinde fac cadere scdo donec pueniat ad cutẽ sanã ⁊ dragãtũ rubeũ ẽ puluerizatio bõa sup mollitiẽ ⁊ putrefactionẽ. ¶ Et cũ appet putrefactio nõ expellas cũ incisione ⁊ cõsumptiõe: qm magnificat malũ. ¶ Et qñ magnificat apa in circuitu putrefacti tũc laudatum est ei sauich cum succo iusquiami albi. Veruz apud me nõ est bonũ ei: imo opz vt hmõi administretur super locũ sanũ vt prohibeat ab ipso ⁊ repellat.

¶ Et cũ inciditur membrũ qd putrefactũ est: tũc opz vt cauterizet illud qd cõtinet ipm cum igne: qm illud est cũ cautela aut cũ medicinis cauterizãtib⁹ adurentibus ⁊ proprie in mẽbris facile suscipiẽtibus putrefactionẽ pp̃ter caliditatẽ suã: ⁊ qr superfluitates calide approximant eis sicut sunt testiculi ⁊ anus.

¶ Hec est ergo quātitas quā diximus hic: et tu quidē inuenies in sermone nostro qui est de vlceribus putrefactis qd opz te addere huic capitulo. ¶ De althoboin. Ca. 17.

Antiquissimi antiquoꝝ nominauerunt eū nomine qd translatum est in arabico althoboin oē apostema exns in membris glandinose carnis aut alibi. ¶ Et sensibilia quidē sunt sicut caro glandosa que est in maxilla et origie lingue: et illa q̄ sensū nō hn̄t sunt sicut caro glādosa q̄ est in mām̄illa in subascellis et inguinibus et eis similibus. Deinde dictū est post hoc ei qd est cū hoc apa calidū perdens: deinde dictū est apostematio pnitiosa ppter ↄuersionē materiei eius ad substātiā venenosam qd corrūpit mēbrū et alterat colorem eius qd sequitur ipsam et qn̄q3 resudat sanguinē et virtus et sīmilia illis et adducit qualitatē malā ad cor ex via arteriarū: quare accidunt vomitus et pulsus cordis et sincopis: et quādo eius accidentia fiunt vehemētia interficit. ¶ Et videtur q primi nominabant hoc postremū carmata. et est necessarium vt sit deterius eorum illud qd accidit fm plurimum in subascellis et inguinibus et post aurem propter vicinitatem eius ad membra que sunt vehementius principalia. ¶ Et saluius althoboin mortalium est illud quod est rubeum: deinde citrinum: et ex eo qd ad nigredinē est decliue non euadit aliquis. ¶ Et althoboin quidē multiplicantur in pestilentiis et i regione pestilentiali: et inueniuntur nomina greca rerū q̄ assimilantur althoboin sicut tursios et carmata et carmachile et furtos. Uerū apud nos non est magna distinctio inter eorum nominationem.

¶ De cura. Ca. 18.

Euacuatio quidē cū flobothomia et cū eo qd tolerat hora aut qd sit necessariū ex eis q̄ educūt humorē putrefactū ē necessaria: deinde opz vt reuertaris ad cor cū defensione ei⁹ et ↄfortatione ipsius cum eis in quib⁹ sint infrigidatio et odoramētū sicut acetositas citri et minue et rob pomoꝝ et cydonioꝝ: et sicut granata acetosa valde et olfact⁹ sicut rosaꝝ: et cāphore et sandali. ¶ Et cib⁹ sit sicut lētes cū aceto: et sicut cib⁹ cū aceto valde acetosus fact⁹ ex carnib⁹ althaugi et hedoꝝ. ¶ Et opz vt roret māsio infirmi cū aceto pſio et folijs salicis et vio. et ro. et nenufa rex sīlib⁹. Et ponant sup cor epithimata ifrigidātia ↄfortātia ex eis q̄ cognoscunt d medicis hn̄tiū pulsū cordis cal̄m et hn̄tiū pestilētiā et ad vltimū regant regimie hn̄tiū aerē pestilētialē. Althoboin xo ip3 et qd currit cursu ei⁹ de eis q̄ nominata sunt: curet in pncipio cū eis q̄ ↄstringūt et infrigidāt cū spōgia ifusa in aq̄ et aceto āt i oleo ro. aut oleo de pomis et arbore masticis: āt oleo d myrto: ista fiūt in pncipio. In statu xo curet cū scalpellatiōe si poſe est: et fiat vt currat qd est in ipso: et nō dimittat vt brunuz fiat quoniā additur venenositas eius: et si indiget vētosis sagentib⁹ cū subtilitate fiat: et in illo qd habet substātiā exiture opz vt administretur apud statum eius: aut circa statuz eius cum apertiōe. ¶ Et

qñ est illic feb. tardabis cũ ifrigidatiõe ne reducas cũ ea materia retro. ¶ Et aptio q̃dẽ fit cũ eis q̃ sunt sicut embroca cũ aqua camomille et aneti et reliquorũ apientiũ subtiliũ q̃ dicem⁹ in .c. vulnerũ. Dixerũt Carmana aũt et Sesiros. Cõfert emplm̃ de capillo veneris et attriplice et volubili et radice euisci cũ pauca gũma pini et melle cum vino aut glutẽ cũ gumma pini et ceratũ: aut sordes aluearior apum et lupini infusi in aceto aut radix cucumeris asinini cum glutino albotin aut nitrum cum ficubus: aut cum fermento.

¶ De apostematibus accidentibus in glandulis. Ca. 19.

Apostemata glãdosa q̃ nõ accedũt via atãguarij qñq accidũt in loco aliq̃ casu in crisib⁹: et qñq cadũt casu expulsiõis a mẽbris radicalib⁹: et fortasse attrahũt ea vlcera: et apata alia sup extrema ad q̃ currũt materie in vijs quarũ incedũt carnes ille: q̃re inuoluunt cũ eis sicut accidit iguini et subascelle ex apatione amborũ in eo q̃ hz scabiẽ aut vlcera sup pedes et man⁹. Et qñq sunt cũ repletiõe corpis: et qñq nõ est in corpe plia repletio: et eorũ cura ẽ diuersa a cura apatũ aliorũ in principio cũ expulsiõe: et nõ admistrat in eis illud: imo euatio p flobotbomiã: et solutionẽ vẽtris ẽ illõ qd ẽ necessariũ. ¶ Curatio vo alia plõget in eis si pole est donec declaret dispositio. Nã si fuerit sm semitã crisis aut sm semitã expulsiõis ex mẽbro pncipali: tũc nõ oz vt phibeat oĩno: imo trahat ad mẽbrum quacũq attractiõe est pole et ẽt cũ vẽtosis. Si aũt fuerit pp mltitudinẽ repletiõis tũc euatio ẽ radix et minoratio cibi et subtiliatio. Et nõ admistres expulsiua: imo mollificatiua ita tñ vt non admistres mollificatiua iterũ absq euõne: fortasse. n. eueniet illõ sup mẽbrũ cũ attractione materiei plie: imo qñ admistras mollificatiua euacua cũ hoc: et trahe materiã ad diuersũ: timor ei in expulsiuis ẽ reditus materiei ad viscera et ad mẽbra pncipalia: et timor l mollificatiuis est attractio materiei plie. Et euatio et declinatio materiei securãt ex nocumẽto mollificãtiũ. ¶ Et qñ dolor fit vehemẽs: tunc necessariũ ẽ vt sedes ipm cũ eis q̃ sunt sicut lana infusa in oleo calo: deinde adde in eo sal in fine ei⁹ donec sedet dolor statim et l pmis fortasse addit in dolore. ¶ Et qñ corp⁹ ẽ mũdũ aut mũdificasti ipm tũc resolue et nõ cures. Et qñq vz in resoluẽdo illõ qd ẽ sicut farina tritici et sal niuisilla ẽ farina ordei: et fortasse magnificat p resolõnẽ fortẽ apa: q̃re nõ admistret nisi qñ ẽ necessaria repulsio ex mẽbris pncipalib⁹ et attractio materiei ab eis ad apa timẽdo sup illa pricipalia. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ sanat ea in principio oleũ calefactũ qd effũdit solum Uerũ qñ apa est in q̃titate et substãtia sua molle in mẽbro nobili: sicut mãmilla et testiculo et nõ timet ex phibitiõe ei⁹ nocumentũ tunc phibe et repelle: sz qñ sentis declinationẽ ad duritiẽ tũc liniv bicũq sit.

¶ De exituris calidis. Ca. 20.

Exitura est de summa dubellet q̃ collectionẽ faciũt ex apatib⁹ calidis q̃si nomẽ aldubellati cadat sup oẽ apa vlceratũ in in-

teriore cuius locus est ad quē effundit materia aliq̄ ꝛ remanet i eo q̄cunq̄ materia sit. ¶Et exitura quādo ē ex hac sua dispositiōe ca lida tūc aggregat materia: ꝛ q̄n̄q̄ incipit a p̄a calidū sicut ē cū ag gregatiōe ꝛ sol'one cōtinuitatis intrinsece: ꝛ q̄n̄q̄ nō incipit ita im mo incipit in inceptiōe a p̄atū calidoꝝ ſanoꝝ: deinde conuertit esse ei⁹ a pō statū ei⁹ vt incipiat in aggregatiōe. Et nos in posterioribus differim⁹ sermonē de dubellet fridis q̄ cōprehendūt hūores visco sos ꝛ gypseos ꝛ lapideos ꝛ harenosos ꝛ capillares ꝛ alios: lʒ sint q̄dā q̄ appropriāt noīe aldubellet illō in quo sunt hūores illi⁹ generis. ¶Uerū nos loq̄mur nūc de eo qō aggregat materiā: hoc eñ si inci pit exitura pp materiā quā expellit natura: ꝛ nō est posse vt penetret cutē: neq̄ ēt superficiē carnis: imo sepat ei⁹ ꝯtinuitatē p grossitiem suā separatione apparēte tūc q̄escit in vacuitate ei⁹ qō separat ꝑm p'm: quare apparet ei caput acutū ꝛ ꝓprie si fuerit materia acuta. Iste ergo exiture incipiūt ꝛ aggregāt saniē: deiñ maturat sanies: postea rūpit ꝛ fortasse indiget ꝯfortatiōe in maturatione ꝛ eruptio ne: ꝛ fortasse nō indiget. ¶Et q̄to plus est exitura vehemētioris ele uatiōis ꝛ acutioris capitis ꝛ rubedinis est hūor attract⁹ vehemen tioris caliditatis ꝛ ē velocioris maturitatis ꝛ resol'onis ꝛ eruptio nis ꝛ ꝓprie eminēs ꝓcedēs extra pinealis. Que aūt ē cū diuersitate lata ꝓfunda pauce rubedinis ē grosse materiei mala decliuis ad in teriora pauci doloris grauis mot⁹. Et deterior illa ē cui⁹ eruptio ē ad interiora ꝛ corrūpit illō sup qō vadit: ꝛ ē de ea q̄ expellit ad vtrū q̄ lat⁹. Et laudabilior eruptio ei⁹ est ad vētriculū ꝓpriū mēbro cui est via currēs ad exteriora sicut exitura stomachi: vt. n. erūpat ad exteriora ei⁹ ꝛ ipsius cōcauitatē meli⁹ ē q̄ erūpat ad exteriora eius ꝛ ad vētriculū cōtinentē mirach: sicut eruptio eius q̄ 'in cerebro ad duos vētriculos aāriores laudabilior ē: q̄ñ ambob⁹ sunt meatus sicut nasus ꝛ nares. ¶Et q̄n rūpit ad spaciū ꝯtinēs cerebꝝ aut ad vētriculū posteriorē nō inuenit meatū ad exteriora ꝛ nocet nocumē to vehemēti. Et nō est oē mēbrū ꝯueniēs ad hoc vt eueniat in ipso exitura: in iūcturis eñ minorat egressio exiture: q̄ñ in eis sunt hūo res mucilaginosi ꝛ loca eoꝝ āpla nō suffocātia materiā neq̄ retinē tia egressionē putridi. Qō si egrediat: illic exitura erit pp rē maxi mā. Et deterior exituraꝝ ꝛ malignior eaꝝ ē q̄ egredit sup extremita tes lacertoꝝ ꝛ ꝓprie lacertoꝝ pluriū neruoꝝ. ¶Et exiture quidē di uersificantur ꝓpter spaciū maturationis saniei sue ꝑm hūorem in subtilitate ꝛ grossitudine sua ꝛ cōplexionē in calore ꝛ frigore eius ꝛ equalitate ei⁹ ꝛ ꝑm tp̄s ꝛ etatē ꝛ substantiā mēbri. ¶Et nō cōtingit ne maturet exitura ꝛ ne cōuertatur qō in ea est in pus nisi pp pui tatē caloris inati in mēbro aut pp grossitudinē substātie q̄ est ma teriei. ¶Et q̄n̄q̄ cōtingit ex hoc vt fiat sanies in interiore p̄te sui ꝛ nō appareat sensui pp ꝓfunditatē puris ꝛ grossitudinē eius qō est sup ip̄m ꝛ statur sup maturitatē saniei velociter: ꝛ q̄n̄q̄ nō statur

ſm ſubſtãtiã ſuã in groſſitudine: ꝙ ſi maturať ⁊ ſubtiliať: leniť ſubſtãtia ei⁹ vel cciter: ⁊ ſm ꝙ eſt de carne iſta plurima ⁊ pauca pp cãs exiture ⁊ caſ⁹ ad saniẽ pp repletionẽ ⁊ mltitudinẽ materiei ⁊ corruptionẽ ei⁹. Et cãe ei⁹ ſũt nauſeatiua ſatietas ⁊ exercitia mala ⁊ egritudines q̃ nõ faciũt criſim cũ euacuatione apparẽte ⁊ nocumenta alia ex anguſtijs ⁊ ſollicitudinib⁹ corrumpentib⁹ ſanguinẽ. ¶ Et de exituris q̃dẽ eſt ſpẽs q̃ noiatur turmuſſos ⁊ eſt exitura q̃ rũpiť ⁊ qđ ẽ ſub ea ẽ ſimile carni bone: deinde apparet ab ipſa ſanies alia. Et de exituris eſt ſpẽs q̃ noiatur alber ⁊ eſt exitura vaſalis rotũda ⁊ rubea quã q̃ hȝ ſm plm nõ expoliať a febre: ⁊ eius euent⁹ ſm plurimũ eſt in capite: ⁊ quãdoq̃ accidit in alijs locis.

¶ De ſignificatione ꝙ apã fit exitura. Ca. 21.

Cũ videris pulſatiõnẽ plurimã aut duritiẽ plõgatã ⁊ caliditatem: tunc exiſtima ꝙ apoſtema eſt in via vt fiat exitura.

¶ De ſignificatione maturationis ⁊ eius ſigno. Ca. 22.

Cum videris lenitatẽ quãdã ⁊ ſedationẽ doloris: tũc ſcias ꝙ ẽ in via maturationis.

¶ De iudicijs ſaniei. Ca. 23.

Sanies laudabilis ẽ illa q̃ eſt alba lenis cui nõ ẽ dolor horribilis ⁊ in q̃ nõ opata eſt niſi caliditas inata: lȝ nõ ſit excuſatio a cõitate extranee. Et nõ addiť eis lenitas niſi vt ſciať ꝙ ipſa ẽ ꝑparata pati a ꝟtute digeſtiua: ⁊ nõ diuerſificať ei⁹ ꝑparatio inobedientie ⁊ obediẽtie. Et opȝ ne ſit ei odor vehemẽtis horribilitatis vt lõginquior a putrefactiõe. ¶ Dixerũt ⁊ reqriť ex ea alba: qm̃ color membrorꝫ radicaliũ eſt alb⁹ ⁊ nõ aſſimilat eã niſi natura potẽs ſup eam. Et ſanies mala ẽ fetida ſignificãs putrefactionẽ q̃ ẽ ꝯria maturatiõi: ⁊ ſignificat dñiuȝ caliditatis extranee. Et qñ egrediunť ſanies diuerſarꝫ ptiũ ꝯueniẽtiũ colorꝫ ⁊ ſubſtãtiarꝫ ẽ ẽt de gñe diuerſo a bona: ⁊ neceſſe ẽ oĩ ſaniei vt faciat euenire in corpe putrefactionẽ aut maturitatẽ aut diminutionẽ aut alterať cum modo alio.

¶ De ſignificatione exiture vel maturationis intrinſece. Ca. 24.

Quãdo accidit apã calidũ in viſceribus ⁊ accidunt horripilationes ⁊ febres ⁊ nõ eſt ei odor ⁊ fit dolor ⁊ vehemẽtior ⁊ eſt horripilatio in primis lõgioris ſpacij: deinde nõ ceſſat abbreuiari ſpaciũ ei⁹ ⁊ addit grauitas apatis: tũc ſcias ꝙ apã fit exitura ⁊ ꝙ ꝑuenit ad collectionẽ ſui. ¶ Et nõ fiunt dolores iſti in principio vehemẽtiores: ⁊ quãto plus approximat ſtat⁹ minorãtur niſi qñ eruptio fit in principio: ⁊ ſolutio cõtinuitatis ⁊ dolor ꝑuenit ex ea: ⁊ qñ colligiť ⁊ qñ fit materia ſanies quieſcit etiã calefactio fortis ⁊ inflãmatio quare quieſcit febris eueniens per cõmunitatẽ cordis. Et ſcias ꝙ duritie pulſus eſt teſtimoniũ magnũ. ¶ Et qñ apparet ſignũ exiture aldubellati in viſceribus ⁊ non induratur pulſus non iudices penitus ꝙ ſit exitura interior. In hmõi eñi fortaſſe nõ erit in viſceribus: imo in ſiphac qđ ꝯtinet viſcera: ⁊ tu q̃dẽ iã ſentis lat⁹ in quo eſt exitura per grauitatẽ que pendet ex eo: ⁊ per dolorem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De significatiõe maturatiõis intrinsece. Cap. 25.

Quãdo accidũt sigñatiões exiture intrinsece: deiñ quiescũt ac cñtia q̃ sunt ex febre ꝛ horripilatiõe et doloris sedatiõe ꝯpleta et remanet grauitas: tunc scias ꝙ sanies iam confirmata est: et maturatio adest.

¶ De significatiõe ꝓpinquitatis eruptiõis itrinsece. Cap. 26.

Quãdo redeũt dolores ꝛ fiũt pũctiones ꝛ mordicatio ꝛ grauitas fit vehemẽtior ꝛ similanᷤ fe. tũc eruptio iã appropinquat ¶ Cuꝫ ergo accidit rigor subito ꝛ sedanᷤ grauitas ꝛ dolor: tunc iã eruptio facta est: ꝛ ꝓprie qñ appet sanies euacuata mordicãs illud qđ pertrãsit: ꝛ est necessariuꝫ vt sit arefactio virtutis ꝛ debilitas are faciẽs. ¶ Et qñ exiture intrinsece fit eruptio subita ꝛ egrediᷤ res plima: tunc fortasse accidunt pulsus cordis sincopis mala. ꝛ fortasse accidit mors ꝓpter resolutionẽ virtutis: ꝛ fortasse accidit vomitꝰ ꝛ vẽtris solũ. ꝛ fortasse accidit sputũ saniei plurime subito qñ exitura est in pectore ꝛ fortasse accidit prefocatio qñ erũpit ad pectus res plurima subito. ¶ De curatiõe exiturarꝫ apparentium. Ca. 27.

Euacuatiões quidẽ ꝛ ea q̃bus medicãtur apata in principijs suis nisi timeatur reditꝰ materiei ad mẽbrũ nobile sicut declarauimꝰ: ꝛ in hoc errãt stolidi: sunt res in q̃bꝰ cõicãt exitura calida ꝛ apata calida q̃ nõ sunt exiture. ¶ Illud v̾o qđ ei appropriatur de regimine est resolũ eiꝰ qđ aggregatũ est in ea. ¶ Et illđ est ₰m duos modos regiminis. Quorꝫ vnꝰ erit regimẽ currens ₰m rectitudinẽ cũ egritudo nõ egreditur ab eo qđ ꝯsuetuꝫ est plĩm: ꝛ est vt ingenieᷤ in maturatiõe materiei vt fiat sanies ꝛ in eruptiõe eiꝰ post illđ: et vt tu obserues virtutẽ ꝛ ꝯserues eã ne ꝓsternãt eã dolor ꝛ eruptio subito plures. n. hoim mortui sunt sincopizãdo ex arefactiõe virtutis. Immo opꝫ vt obseruet eã medicꝰ qualiter ꝯfortet virtutẽ ꝛ ꝯseruet eã cũ eo qđ scis: quare opꝫ vt cibetur patiẽs dubellati cibis bonis nisi sit exitura ĩ visceribꝰ: qm̃ tũc opꝫ necessario vt subtilieᷤ cibꝰ. ¶ Et scđs est regimẽ egrediẽs a rectitudĩe pp necessitatẽ dispõis: ꝛ ẽ qm̃ qñ egritudo est magna: ꝛ exitura ꝑtrãsiẽs in magnitudĩe sua illud qđ ꝯsuetũ est: ꝛ timeᷤ festinatio rei in expectatiõe maturatiõis ĩ ea ꝛ sciᷤ ꝙ v̾tꝰ nõ sufficit ĩ maturatiõe illiꝰ totiꝰ: et si administraᷤ maturatiua ꝑducet illđ ad vestigiũ ĩmaturatiõis: tũc necessaria ẽ ꝑforatio cũ cautela ne ferrũ tãgat illđ qđ seq̃ᷤ exiturã de mẽbris nobilibꝰ ĩ tactu q̃rꝫ a ferro ẽ timor: ꝛ illđ ẽ cũ senseris ꝙ materia talis ẽ grossitiei ꝙ nõ maturabiᷤ: ꝛ ꝙ calor ĩnatꝰ ĩ mẽbro tãte est ꝑuitatis ꝙ nõ maturabiᷤ: aut timueris ꝙ ip̃a pp suã abbreuiatiõe ꝛ talẽ ꝙ alterabiᷤ alterãtiõe nõ maturatiõis v̾e: aut exitura ẽ ꝓpe iũcturas et mẽbra principalia quare timeᷤ ꝙ ip̃a corrũpat ea.

¶ Et si fiducia habetur in medicinis faciẽtibus inuiscationeꝫ ꝛ maturationibus non elongabit quin inuiscantia prohibeant penetrare inspiratiõeꝫ in spacium: ꝛ maturatiua moueant caliditatẽ debi-

lem:et totũ illud iuuat ad putrefactionẽ mẽbri. In hmõi ergo est necessaria incisio ꝓfunda ꝛ ꝑforatio dirũpens :deinde sequant̃ illud medicine q̃ sunt in vltimo resolutiõis et exiccatiõis. ¶ Et opꝫ vt sint ꝑforatio ꝛ sectio incedẽs in lõgitudinẽ villoꝝ neruoꝝ mẽbri nisi sit volũtas vt destruat̃ opatio illi⁹ mẽbri timẽdo casum spasmi tunc.n.incide illos in latitudine ꝛ sanabis ab eo qđ timebas. ¶ Et plm̃ q̃dẽ lõgitudinis villoꝝ est cũ longitudine corpis nisi in mẽbris appropriatis: ꝛ silr̃ inuenis plm̃ longitudinis villoꝝ cũ plimo ligature ꝛ rugaꝝ nisi in mẽbris appropriatis sicut in fronte. ¶ Et opꝫ vt nõ approximet ꝑforato neqꝫ secto aqua neqꝫ oleũ neqꝫ aliq̃d in quo sit pingue. et si non est excusatio quin lauet̃: tũc fiat cũ aqua et melle aut aqua cũ vino aut cũ aceto. ¶ Qđ si vehemẽtiora fiãt apa ta ꝛ inflatio post ꝑforationẽ vaporet̃ cũ lentib⁹: ꝛ si nõ fuerit illđ necessariũ administratio icarnatiua etiã empl̃a. ¶ Et scias ꝙ hec ꝑforatio est gñatiua virus ꝛ sorditiei ꝛ fistularũ: verũ cũ nõ inuenis excusationẽ tunc non est ingeniũ aliud. ¶ Et loca ꝯuenientiora ad expectãdũ vt in eis maturet̃: sunt loca carnosa paucoꝝ neruoꝝ ꝛ venaꝝ ¶ Et scias ꝙ pineales eleuate acutoꝝ capituũ parũ indigẽt ꝑforatione neqꝫ ante maturationẽ neqꝫ post ip̃am.

¶ De regimine maturati distringenio ad faciẽdũ pus in exituris apparẽtib⁹. Cap. 28.

Medicinaꝝ maturatiuaꝝ caliditas opꝫ vt sit ꝓxima caliditati corpis ꝛ sit ei⁹ inuiscatio q̃dã ¶ De illis sunt in ꝓmis gradib⁹ embroca cũ aqua tepida ꝛ emplr̃atio cũ farina tritici aut ordei. ꝛ triticũ masticatũ est meli⁹ in hoc ꝛ panis cũ pice ãt cera: ꝛ croc⁹ ꝛ puluis olibani ꝛ pix cũ oleo roſ. aut adeps porci: aut emplastrũ de maluauisco ꝛ semine lini. ¶ Et iterũ emplastrũ de ficub⁹ siccis dulcib⁹ grossis pĩguib⁹ solis: aut cũ farina ordei iteꝝ: ꝛ ꝓprie si ponat̃ in ea ysopus ꝛ origanũ siluestre: aut aggreget̃ cũ aqua in qua decoquãt̃ cũ pauco sale nõ superfluo. ¶ Et q̃n ponit̃ i eo adeps aut oleũ aut fortius illo due ꝑtes glutinis alboti. ¶ Et medicine ꝯposite ex vuis passis ꝛ storace ꝛ galbano ꝛ myrrha ꝛ laudano ꝛ resina ꝛ butyro et mastice ꝛ ysopo hũida et radice cucumeris asi. ꝛ radice sanguinis ꝯa. ¶ Et empl̃m Sa. cũ oleo de keruа absqꝫ cera ꝛ ꝓprie q̃n soluit̃ hoc empl̃m in oleo. ¶ Et silr̃ emplastrũ didimos ꝛ empl̃a basilicon. ¶ Et de bonis in hoc est medicamẽ de lapide marchasite cũ ãmoniaco qđ desuꝑ ponat̃ donec cadat per se.

¶ De regimine exituraꝝ q̃n mature sunt. Ca. 29.

Cum inuenis exiturã grosse carnis ꝛ cutis cũ maturatiõe cui⁹ nõ sperat̃ ipsi⁹ eruptio: ꝛ sunt illic vene ꝛ chorde ꝛ nerui: tunc opꝫ vt ꝑfores: q̃m si dimiseris saniẽ corrũpet̃ ꝛ corrũpet ꝛ corrodet venas ꝛ villos neruoꝝ ꝛ illđ q̃dẽ vehemẽti⁹ erit cũ fuerit ꝓpe iũcturas. ¶ Et tu q̃dẽ q̃re cũ tua ꝑforatiõe locũ saniei ꝛ sis sollicit⁹ vt cadat porta ꝑforatiõis inferi⁹ nisi vbi nõ est posse: ꝛ si illđ qđ est suꝑ exitu-

rã fuerit grossum ⁊ secueris tũc seca portã tm̃ qm̃ adherebit grossum cũ eo qđ est post ip̃m. ⁊ si fuerit extenuatũ tũc seca totũ ei⁹ i lõgũ ¶ Et scias q locꝰ in quo est sanies declaraꝫ p tactũ: ⁊ qñ tãgit cũ digito pprie: ⁊ tu obserua cũ digitis alijs saltē alteri⁹ man⁹ an expellaꝫ aliqđ ex chisti. ¶ Et locꝰ qđē sani ei appet ex declinatiõe coloris ad albedinē ⁊ dũ nõ est matura est decliuis ad rubedinē. ⁊ qñq est locꝰ saniei decliuis ad rubedinē ⁊ citrinitatē cũ sanies nõ est bõa ⁊ substãtare in tactu absq visu: verũtñ visus est adiuuãs. ¶ Opꝫ ergo vt i sectiõe ꝯseqris lineas naturales ligature: nisi q̃ sunt apđ sumē vel apđ necessitatē ⁊ i mẽbris diuersificãtibꝰ sitũ villoꝝ i lõgitudine sua loco ligature. Nã si tu secutꝰ fueris illđ in pforatiõe exiture q̃ est sup frõtē. s. ligaturã cadet cutis frõtis sup facie: imo opꝫ vt tu diuersifices ligaturã. ¶ In eis ṽo q̃ sunt sicut inguina oꝫ vt vadas cũ ligatura i latitudine cutis. Et cũ tu pforaueris exiturã ⁊ extraxeris qđ in ea est: tũc necessariũ ē vt tu succurras ad ꝯglutinãdũ cutē cũ carne vt nõ rũpaꝫ ⁊ indurescat ⁊ fiat talr q nõ ꝯglutineꝫ: q̃re fiat sin⁹ q̃ nõ eēt ipleri ⁊ redeat silr is exiture pme. ¶ Et q̃tiēs mũdificaueris nõ moreꝫ: iterũ q̃n ipleat ⁊ fiat in ṽitate de gñe fistularũ. ⁊ añq facias ip̃am ꝯglutinari i hora oꝫ vt mũdes eã. ⁊ si tibi necessariũ fuerit vt i ip̃a itromittas radiũ sup cui⁹ caput sit pãn⁹ asp cũ quo mũdifices ip̃aꝫ ⁊ frices: deide fac ip̃aꝫ adherere ⁊ ꝯserues eã cũ ligatura ẜm q̃đ dicemꝰ de ligaturis cauernaꝝ ⁊ vlcerũ pfundoꝝ erit ꝯueniēs valde. Et oꝫ vt tu obserues in pforatiõe illđ qđ diximꝰ de ꝯditiõibꝰ: deinde pfora i loco maturiore: pte lõgiore a venis arterijs ⁊ chordis. Inq̃t ãtilus. Si exitura fuerit i capite: tũc sectio eiꝰ sit sectio eq̃lis ⁊ sit cũ radice natiuitatis piloꝝ ne sit trãsuersa in ea vt coopiãt eã pili ⁊ nõ oñdaꝫ cũ sanabiꝫ. ¶ Dixit. Et qñ est locꝰ eiꝰ occultꝰ tũc eiꝰ pforatio sit lata ⁊ si acciderit in naso: pforabimꝰ eam equalē cũ quãtitate lõgitudinis nasi. Et si fuerit ppe oculũ pforabimꝰ eã pforatiõe silr capiti lune noue ⁊ faciemꝰ tortuositatē inferius. Si aũt acciderit i mãdibulis secabimꝰ eã eq̃li sectiõe: qm̃ cõpositio huiꝰ loci ē eq̃lis ⁊ scil illđ ex corpibꝰ senũ. ¶ Post aures vero pforamꝰ illđ eq̃liter. ¶ Brachia aũt cubitos ⁊ man⁹ ⁊ digitos ⁊ inguina oĩa pforamꝰ in lõgitudine. ¶ Inq̃t. Et si fuerit ppe coxas pforabimꝰ eã pforatiõe rotũda: ⁊ pforatio q̃dē rotũda est q̃ apphendit cũ apphẽsiõe sua in lõgitudine corpis aliq̃d de latitudine eius. ¶ Inq̃t. Qm̃ cũ locꝰ iste nõ pforaꝫ rotũde poſſē est vt aggregenꝫ in eis materie et fiãt fistule. Et silr etiã pforaꝫ qđ est ppe anũ ppter locũ humiditatis q̃ aggreganꝫ i eo. Et i latere ⁊ costis pforaꝫ aperiēdo. In testiculis ṽo ⁊ ṽga eq̃lr. ¶ Inq̃t. Et simꝰ prõpti vt semp consuetũ sit sequēs figurã loci quãto plꝰ potuerimꝰ sup ip̃m. Coxe aũt ⁊ adiutoria secanꝫ in lõgitudine et ꝯserua vt non ledas neruos. Et scias q pforatio diuersificaꝫ ẜm loca: qm̃ qñ est apđ oculũ: tũc pforatio eiꝰ est lata silr is situi oculis et in naso est cũ lõgitudine nasi: et

in mandibula est cũ lõgitudine mãdibule: ꝛ ꝓpe aurẽ secãtur eq̃lr qm̃ cõpositio huius loci est eq̃lis: ꝛ cognoscit illð ex corporib⁹ senuꝫ Post aures ṽo ꝑforatur eq̃lr: ꝛ in brachijs et cruribus ꝛ coxa ꝛ virga totũ equalr fit in lõgitudine. ¶Et silr in lacertis vẽtris et in dorso ꝛ iguinibus ꝛ subascellis pones eã ꝑforationẽ accipientẽ ex latitudine ẽt ne fiat in ea sinus qui fiat fistula. ꝛ silr in ea que ẽ ꝓpe anũ accipe de latitudine ẽt ne ꝑueniat sin⁹ ꝛ fiat fistula. ¶Et testiculi ꝛ ṽga eq̃lr in lõgitudine. ¶Et ĩ latere ꝛ costis accipe in latitudine ẽt vt sit trãsuersa: qm̃ situs costaꝝ est silr: ꝛ caro q̃ est suꝑ eas. ¶Inquit cõsidera ꝑ sitũ carnis ꝛ villos lacertoꝝ: qm̃ non sumus prompti nisi ad hoc vt ꝑforemus cũ imitatione loci vt nõ ꝑueniat incisio: ꝛ sit locus incarnationis bonus nõ grossus. ¶Et sit in oĩ dispositione studiũ tuũ ne incidas arteriã neq̃ venã magnam aut neruũ aut villos lacerti: ꝛ ꝑforatio sit ſm magnitudinẽ exiture: sꝫ si fuerit ꝑua: ꝛ currit qð ẽ ĩ ea ex loco vno tũc seda eã ĩ loco vno: ꝛ si fuerit magna tũc ꝑfora eã ex ꝓncipio: deĩde ĩtromitte digitũ tuũ ĩdicẽ siniſtrũ in eo: ꝛ ꝑfora eã vbi ꝑuenerit caput ei⁹: deĩde ĩtromitte ẽt in foramine scðo. ꝛ ſm hoc donec venias suꝑ eã. ¶Et si exiture fuerit locus sufficiẽs ex quo sit posse exire qð est in ea ꝑforabimus ipam in illo loco: ꝛ si fuerit rotunda aũt fuerit ei figura ne egrediat̃ qð est ĩ ea ex ꝑforatione vna: ꝑforabimus eã in interiore ꝑte sui in duobus locis: aut tribus ſm q̃ntitatẽ quã scis q̃ oĩe qð aggregatur in ea currit in hora. ¶Inquit: vbi sit exitura cõiuncturalis aut mẽbrũ nobile aut mẽbrũ propinquũ ossi aut panniculo festinabimus in ꝑforatione eius anteq̃ cõfirmetur eius maturatio ne pus corrũpat aliq̃d de his mẽbris: dico ergo istud est regimẽ: qm̃ nõ iuenim⁹ excusationẽ de ꝑforatione. Si ãt speram⁹ q̃ rũpatur ꝑ se nõ ꝑforabimus: ꝛ silr si speramus q̃ ipa erũpat̃ ꝑ medicinas facientes eruptionẽ: fortasse eñ inuenimus in medicinis faciẽtes eruptioneꝫ qð stat loco ꝑforationis: ꝛ multotiẽs ꝑforatur cutis ꝑforatione aliqua aut accipitur de ea aliquid: postea ponitur suꝑ eã eruptionẽ faciẽs vt sit ei ꝓfundatio. ¶De eruptionibus exituralib⁹. Cap. 30.

Exituras quidẽ saluas in quibus non est magna malitia aperit aqua calida et rumpit eas: putrefacte autem leduntur ex hoc vehementer propter illud quod attrahitur eis ex materia. ¶Et cum vides exituram quam aqua calida rectificat: tunc confide de bonitate eius.

¶De cura. Cap. 31.

Et scias q̃ emplastratio cũ radice narcisci rũpit omne prauuꝫ et ꝓprie cum aqua et melle bulliat totũ illð cũ oleo de lilio aut irino: aut radix canne recens cum melle: aut pice sicca cum sorditie alueariorum apum: aut emplastrum arbosillos: aut sumat̃ cere aut resine ꝛ butyri oĩm añ. libr̃. I. ꝛ picis sicce et mellis amborum ana libr̃. semis et floris eris vncias tres. ꝛ olei quantum sufficit: et me-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

dicamē de allijs ē bonū valde. ¶ Aut sumātur amoniaci. vj. cere. iiij glutinis alboti. iij. fulfuris citrini. iij. nitri. iij. et fiat ex eis emplastrū ¶ Et de illis que nos experti sumus est vt sumantur medulla granorum cottitnux rancida et fermētum et caules decoct: et cepe decocte et sinapis et fimus columbin⁹ et fiet ex eis emplastrum rūpit enī velociter. ¶ Et iterū diaquilon solutū in mucillagine sinapis et sapone associatū cum ficubus. ¶ Et de medicinis erumpētibus stātibus loco pforationis est vt administretur emplastruz factuz ex melle anacardos et pice humida que duo aggregētur cuz igne equaliter: deinde ponātur super exiturā p diē medium: quoniā rumpet eā. ¶ Et de eis iterū que sunt fortia est vt sumātur alkali. et calx non extincta et ponātur in submersione sui et media aq̄: deinde colet postq̄ bullierunt et sint in illa aqua alkali et calx: deinde sumantur et ponantur in caldaria de ere et ponātur sup prunas et congelentur in salē. et sumatur de hoc sale aliq̄d et quātum est quarta ei⁹ de sale amoniaco et ponatur in muscillagie nasturtij i q̄ fit aliq̄d d melle anacardi et admistret. ¶ Aut sumāt cātarides et terūt et ponāt sup oleū vet⁹ et ponāt sup ignē leuē. s. ignē prune donec totū coaguleт: deide terat sicut terit empl'm et ponat sup ipz mel anacardi et proprie si ponatur in eo stercus accipitris: aut stercus passerum: aut stercus anatis. ¶ Et quidā iā dixerūt alchebichē ¶ Et de medicinis resoluētibus est omne calidū resolutiuū iteratū sup mēbrum cū rarificatiōe mēbri et raritate ei⁹ cum vaporatiōib⁹ faciētibus illud de illis in quibus est humiditas calida: et quāto pl⁹ resoluitur: emplastretur multoties loc⁹ et embrocet et opz ne vacuū sit regimē a medicinis leniētib⁹ donec leniat durities ipsi⁹: qr necessariū est vt administrētur leniētia sola. ¶ Et iste medicine resoluētes saniē sunt de summa albaurach et sinapis et sterc⁹ auiū et arsenicū et calx et cordumeni et misceātur cū eis q̄ sunt sicut th⁹ et glutinū albotin et mastix et aldibic: et aggregētur cum aceto et oleo antiquo: et medicamē factū cū allijs aut ex alacochē aut ex piretro et staphisagria et baurach cū melle. ¶ Et añ oia ista mūdet loc⁹ cū aq̄ calida. ¶ Et medicamē de marchasita. cui⁹ descriptio. ℞. lapidis marchasite. ℥. xij. amoniaci tātūdē farine fabax. x. vj. misceat cū resina humida et liniat sup cutē: et ponat sup saniē donec cadat p se. Et opz vt administret statim: qm̄ exiccat velociter. ¶ Et medicamē factū ex salis amoniaci quātitate partis vnius et ex bezahard quātitate quarte partis vnius et ex litargirij quātitate partis vnius et tertie: et ex olei antiqui quātitate partis vnius et duaruz tertiarum ptis: sumat ex eo linimētum. ¶ Et quādo nō conferunt medicine sicut prediximus necessarium est perforare: aut cauterizare.

¶ De regimine exiturarum intrinsecarum. Ca. 32.

Adubellet q̄dē intrinsece opz vt regātur cū euone et proprie cū colera est egrediens in egestione et vrina significat q̄ sanguis totus est malus. ¶ Quando vero verificat existimatio medici

& sanguis est bonus pter illum qui expellitur ad exiturã: et post euacuationẽ tũc opz vt maturet cũ medicinis eqlib⁹ sicut est vinũ tenue subtile cũ bibit paulatim. ¶ Et illud cui innitẽdũ est in maturatione exquisitissima eoꝝ sunt medicine subtiliatiue exiccatiue sicut myrrha et cynamomum et reliq̃ spẽs et consequantur cum potu vini subtilis quod est ad albedinẽ declive. ¶ Et de compositis sunt tyriaca et mitridatum et bomorusta.

¶ De aldemenul. Ca.33.

Aldemenul iterum sunt de genere exiturarum et plurimum eorum fit ex malitia digestionis et ex motibus sup repletionẽ et q̃ currunt cursu illorum et deteriores aldemenul sunt qui sunt profundiores.

¶ De cura aldemenul. Ca.34.

Quãdo apparẽt aldemenul tunc eorũ cura circiter tres dies est cura apostematum calidorum: deinde post illud opz vt sit occupatio in resoluẽdo et maturando fortasse eñi resoluẽtur et illud est scd̃m minus: et fortasse maturantur. ¶ Et non opz vt sit negligẽtia in curatione aldemenul: multotiẽs enim cõuertitur ad exiturã magnã. ¶ Et cura eius est euacuatio ẽm q̃titatẽ necessitatis flobotbomie et solutiõis vẽtris: et cũ fuerit in aldemenul pulsatio et basis radicis: tũc est necessaria maturatio: ergo adiuuetur ad illã. ¶ Et illum quidẽ qui passus est multitudinẽ egressionis aldemenul liberat solutio vẽtris et rarificatio cutis cũ balneis admistratis semp et exercitio. ¶ Et de maturatiuis quidẽ est semẽ almarutritum cum lacte aut ficub⁹: aut cum ficubus et melle et ficus cum melle ipso: et triticum masticatũ est bonum ad maturationẽ eorũ. et similiter passe confecte cum baurach. ¶ Aut ficus cũ sinapi permixte cum oleo de lilio. ¶ Et medicamẽ aldemenul cognitũ: et medicamẽ de fermẽto notũ. ¶ Et medicamẽ cui inest iste modus maturat. ¶ ℞. butyri vnc.i. et mediã fermẽti acetosi vn.i. et seminis almarutriti et psilij omniũ añ. vn. i.ß. lactis fici. ℥.iij. fenugreci et seminis lini omnium añ. ℥.v. bulliat in lacte et administretur ipsum enim est maturatiuum tẽperatum. ¶ Et cum aldemenul difficulter venit ad pus et cũ quiete caliditatis grauis tunc flobotboma venam q̃ imbibit ipsum: deinde ventosa locum et non facias istud in principio: quoniam egredietur sanguis virulentus et retinebitur grossus et fiet illic vlcus durum. ¶ Et quãdo maturatur et non aperitur perfora ipsum: aut cum medicinis: aut cum ferro: aut secundum qđ dictũ est in exituris: et de bonis et erumpentibus est istđ semen lini fimus columbinus et fermentum.

¶ De moro. Ca.35.

Hoc est apostema molle ex carne addita quod accidit in carne rara: et plurimum eius fit in ano et vulua: et quandoq₃ est saluũ et quandoq₃ est malignum dolorosum.

¶ Tractatus scōs de apostematibus frigidis et q̄ currunt cursu eorum. Caput primum.

HUmores frigidi et q̄ currūt cursu eorū i corpe sunt flegma et mel'ia et vētositas et ꝯpositū ex eis: et tu iā sciuisti spēs eorū. ¶ Et apata frida: āt sūt fl'atica: āt melācolica: aut vētosa: āt ꝯposita. Et apata fl'atica aut sunt simplicia ⁊ noiātur apata mollia: aut aq̄sa sic̄ accidit mēbro aliq̄ vt in eo aggreget aq̄ sicut hydropisis ꝑp̄e aut dubeliet in q̄ sunt sicut nodi lenes aut dure sicut scrophule ⁊ nodi duri. ¶ Et mel'ica aut sephiros: aut cācer: et tu scias differētiā iter vtrosq̄. ¶ Et vētosa aut sunt eleuatio; aut inflatio: et eleuatio q̄dē ē q̄n ventositas ꝑmiscet substātie mēbri: et iflatio est q̄n est ventositas aggregata in spacio vno fixa in eo. ¶ Et quādoq̄ componuntur illa apostemata adinuicem et cum calidis ex eis.

¶ De apostemate molli flegmatico qđ nominatur vndimia. Ca. 2.

EST apostema albū molle in quo nō est caliditas: et quāto plus materia est subtilior et magis madida et mollificatio eiꝰ vehemētior et digitꝰ faciliꝰ penetrat in eo qđ cōprimit nō cū ꝓhibitione eiꝰ qđ est in eo qđ est in eleuatiōe: et q̄to plus materia est grossior et est ad duritiē et frigꝰ decliue: et plurimum eius est a vapore flegmatis et est de gn̄e eleuationis. ¶ Et differunt vndimia ab apatibus melācolicis ꝑ paucitatē duriciei et paucitatem offuscationis. ¶ Et quādo accidit ex percussione et similibus et non occurrit materia q̄ attrahit ad locū eius nisi flegma tunc nō apa p̄ter apa flegmatis: ⁊ illud est parum et non euacuatur ex dolore.

De curatione apostematis mollis. Ca. 3.

EUacuatio q̄dē q̄ fit cū solutione vētris et abstinētia ab eo qđ generat flegma est res q̄ est necessaria. ¶ Et cū factuꝫ fuerit istud opꝫ vt sit repercussio eius in ꝓncipio cū eo qđ aggregat exiccationē et resol'onē: et opꝫ vt fricet locꝰ cū mātili fricatiōe dura: et deide administrent sup ipm exiccatiua: et nō opꝫ vt ꝯtigat ipm aq̄. ¶ Et de illis q̄ bona sunt in ꝓncipio est vt administret sup ipꝫ spōgia noua infusa in aceto cōmixto: aut infusa in aq̄ baurach et cineris. In substātia eni spōgie sunt exiccatio et resol'o. ¶ Et quotiēs addit egritudo ponat acetū i q̄ infundit spōgia fortiꝰ parꝫ. ¶ Et apud statū ꝑueniat cum ipso finis in fortitudine: et administretur solum cum spongia: et permixtum cum oleis vehementis resolutionis ⁊ illa hora iterū administra spongiā infusam in aqua cineris fici ⁊ vitis ⁊ silicis et similiū et opꝫ vt conprehēdat spongia omnia latera ne declinet materia ad latꝰ aliđ. ⁊ q̄n̄q̄ administras loco spōgie cū nō iuenit pānū duplicatū in duabꝰ tunicis cū aq̄ cineris ⁊ quādo assiduat sup ipsum vna vice post aliam fortasse sufficit: ⁊ aqua calcis est fortior. ¶ Et de illis q̄ cōferūt itex est oleū ro. cū aceto ⁊ sale ⁊ sulfure combusto: ⁊ ipsum sulfur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

est bonū. ¶ Et cācer cū aq̄ caulis ē mirabilis iuuamēti: ꝛ memitbe in
principio solū ꝛ cū quibusdā exiccātibus calidis est bonū. ¶ Et stri
ctura cū ligamētis cōfert ei in quo non est materia grossa: ꝛ opꝫ in il
la ligatura vt sit inceptio ab inferiore ad superius. ¶ Et succus myr
thi est bonus in pncipio ꝛ bonitas eiꝰ post illud est vt cū eo cōfician-
tur medicine post. ¶ Et cū apa est in mēbro neruoso: ipsiso: aut liga-
mēto: aut chorda ꝑmisceat in medicinis q̄d incidat cū lenificatione.
¶ Et qñ est cū hoc dolor ꝑpter cām q̄ dicta est tūc opꝫ vt sedet dolor
in pmis cum his que sunt sicut ysopꝰ humida ꝛ vinū coctū: ꝛ cerata
ria ex oleo ꝛ vt administret embroca cū vino stiptico nigro ꝛ post illud
administret cum cinere ꝛ similibus. ¶ Et de epithimatibꝰ bonis est
vt sumat myrrha ꝛ liciū ꝛ cyperi ꝛ aloes ꝛ crocꝰ ꝛ acatia ꝛ boli armeni pa
rū ꝛ ꝯficiātur cū aceto ꝛ aqua caulis. ¶ Et iterū folia tamarisci ꝛ sal
et oleū ꝛ bolū arme. ēplastrata cū aceto. ¶ Et iterū ei quidē cuiꝰ ātecess-
sit dolor sumātur sordes balnei ꝛ bulliāt cū aqua ꝛ inspisset cū calce q̄
ponat in ea donec fiat sicca massa mollis ꝛ liniat. ¶ Et iterū linātur
loca cū oleo ꝛ ponat desup spōgia: aut lana imbibita aceto: ꝛ liget su
per ipm: ꝛ medicamē de fermēto est iuuatiuū. ¶ Et de eis q̄ sunt iuua
tiua est vt sumātur folia liliij ꝛ ꝯterātur bñ ꝛ exprimātur ꝛ supponātur
est ei mirabile: ꝛ similr alumē ꝛ liciū ꝯtrita cū aceto ꝛ aq̄ cineris ¶ Et
de epithimatibꝰ fortis iuuamēti est istud: stercus vaccinū ꝛ olibanū ꝛ
storax: ꝛ vsnee ꝛ calamus aromaticus ꝛ spica ꝛ absynthium ꝛ omnia iu
uatiua ꝛ omnes medicine pdicte in areolis apostematum rememo-
rate in antidotario. ¶ Et quādoqꝫ confert mollitiei accidēti in apo
stematibus pregnātium vt submergatur summitas cāne de qua fiūt
scope in aceto: ꝛ ponatur desuper. ¶ Et melius eo est illud quod fit
post contritionem ex chimolea cum aceto ꝛ anetum. ¶ Et de embro
cis decoctio caulium et aneti: aut decoctio corticum citri: et molli-
tiei que est sequens hydropisim et egritudines alias queritur cura
que est cause.

¶ De nodis. Ca. 4.

Nodi sunt dubellet flegmatice comprehendentes humores
flegmaticos: aut generatos a flegmate qui sunt sicut caro:
aut sicut puls aut sicut mel: aut sicut aliud et proprie qui eueniunt
in curuaturis iuncturarum aut res dura. ¶ Non est longinquum
quin necessarium faciat eius obuiatio esse melancolicā: vel nos po
suimus eā flegmaticā qm̄ radix illiꝰ duri est flegma cui accidit vt de-
siccarētur grosse. ¶ Et quādoqꝫ accidit vt nodetur neruus et simi-
latur nodo et non fit de nodis: et differt a nodis per hoc qꝫ non se-
paratur ex omni parte: et non separatur in longitudine: immo dex-
tra et sinistra et multotiens accidit ex percussione quod assimilatur
nodis. Cum ergo curatur in principio cum strictura superposita re
mouetur et resoluitur.

¶ De cura. Ca. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

NOdorum qui sunt glandosi curatione est incisio et perfora tio: nō aliud. Et similr curatio valēs in duris & similibus. ¶ Inquit Antilus: tēde in primis cutē que est sup nodos cū manu tua sinistra: aut minister extēdat eā sibi fm modū qui est possibilis. Verū tamē opz ne secet cistis nodi: qm illud phibebit te vltimare excoriationē: & cū extēderis tibi cutē bene: tūc seca eā cū facilitate: qm possibile est qñqz vt velamē nodi tēdat cū eo in dispositiōibus tarda ergo donec appareat tibi velamē nodi: deinde extēde tibi cutē vtriusqz lateris cū vncinis et incipe excoriare cistim a carne: qm possibile est excoriare ipsam: & fortasse est annexa ei: et tūc excoria ipsam cum gamedin donec egrediat cistis sana cū eo qd est in vētre eius: illud em est magis certū qd esse pōt. ¶ Cū ergo extraxeris illd si cutis nō superfluit a loco vulneris pter puitatē nodi: tūc absterge sanguinē et ablue vulnus cū aqua mellis et sue eā & incarna. ¶ Et si magnificat sup ipsuz plurimū pter cōpressionē nodi: tūc abscinde radicē eius totā: deinde cura & si nodus est vicinus neruo aut vene: et est de illis que excoriantur: tūc necesse est excoriare ipsuz: et si est de illis qui excoriantur qui non indigent excoriatione cū gamedin et timetur qp abscindetur aliquid de illo: tūc extrahe ex eo illud quod egreditur et pone in residuo medicamē acutū & nō incarnes ipsum donec scias qp non remāsit in eo aliquid de cisti: quoniaz illud quod de eo remanet redit cum vult nodus magnus: ergo imple ipsuz cotto & cura ipsum cum medicamine. ¶ Et cum perforatur: oportet vt auferatur cistis que est ei cum complemento sui: et si non cum alio saltem cum vncinis: quoniam cum dimittitur et si minimum sit de ea redit: & si possibile est vt excorietur tunc si accipiatur cistis cū nodo erit melius: et si relinquitur aliquid de cisti ponatur in ea medicamen acutum: deinde consequenter adhibeatur butyruz. ¶ Et in mellino quidem quod est de exituris sis sollicitus adeo ne rūpatur cistis eius: & ingenia vt egrediatur cum cisti: nam si eius cistis rumpitur eius egressio erit difficilis. Si vero accidat vt rumpat: tunc rectum est vt conserues ipsam fm illud quod est in ea et excoriatuz ab ea aggregetur & stringatur cum ligamentis et quādo currit de illo res plurima: tūc oportet vt custodiatur patiens ipsum cum cōfortantibus naturam suam: & conseruetur apud somnum: fortasse em aduenit sincopis ei: & oportet vt mediceturcuratione eius qui timet sincopim. ¶ Et multi quidem de habentibus nodos non tolerant excoriationem: neqz medicinas acutas propter magnitudinem egritudinum eorum et propter cōplexiones eorum etiam: neqz sufferunt aliud nisi perforationem. Oportet ergo in istis vt perforentur eorum nodi et extrahatur quod egredietur ab eis: et neqz presumas de cisti: immo pone in eo omni die postquam egreditur illud quod aggregatur: oleum cum butyro tepidum: nam cistis putrefiet et egredietur per se. ¶ De bona autem curatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

mellini fauosi est vt incipiat ꝛ euaporet cum aliquo calido: deinde emplastretur cū passis enucleatis: ꝛ melius est vt excoriet cutis dein de ponātur sup eā emplastra: ꝛ fortasse cōsequitur medicamē acu tum in excoriatiōe cutis finē notū sicut calx ꝛ lapo ꝛ cinis ꝛ alia de illis q̄ currūt cursu eorū de illis q̄ dicta sunt in erūpentib⁹ exituras. ¶ Et iterū sumantur calcis.ʒ.iiij. ꝛ feci s vini aduste.ʒ.ij. ꝛ nitri.ʒ.ij. ma gre.ʒ.j. ferueat in aqua cineris ebulitionibus paucis et ponat in ampulla de plūbo et roretur semper vt non exiccetur. ¶ Et hoc medicamē est bonū iterū altheeltil ꝛ glandibus et similib⁹. et est vt sumant ellebori ꝛ arsenici rubei ambo℞ an̄. partes duas ꝛ corticū eris. partes quatuor et fiat ex eis linimētū cū oleo rosa. ꝛ sumat ex semine vrtice et corticib⁹ eris ꝛ arsenico cū oleo rosa. ¶ Et de em plastris bonis iterū mellino ꝛ omnib⁹ exituris calidis et in quibus est humor lenis est illud. ℞. laudani ꝛ galbani ꝛ bdelij ꝛ sorditiei vasis aperis ꝛ glutinis albotin equales partes: sumat ex istis et ex solutiuis sine plurima mordicatione: ꝛ sumat baurach ꝛ medietas ei⁹ ellebori et fiat ex eo ēplastrū ex cera ꝛ oleo rosato. ¶ Et iterū cal cis pars.j. colcotar pars.j. arsenici ps.j. ¶ Glādulas aūt que simi les sunt alsilac: ꝛ sunt spēs nodi si tibi est possibile extrahere extra he sicut alsilac ꝛ non fiat inde nocumētū neruo aut membro vicino fac. ¶ Et si fuerit in manu ꝛ pede et in loco cōiuncto cum neruis et chordis non p̄sumas extrahere ipm: qm̄ faciet cadere patientez in spasmū: imo cōtere ipm et constringe sup ipm cū aliquo cui sit gra uitas donec maturet eū. ¶ Et signū eius est q̄ hmōi cōphensio sup ipm stupefacit mēbrum.

¶ De glandulis. Capitulū.6.

Quandoq̄ generat in quibusdā mēbris apostema glādulo sum sicut auellana ꝛ nux et minus eis ꝛ multotiens sup volā manūs et super frontem: et est in principio taliter q̄ cum super ipm fit compressio separatur: deinde redit multotiens et multiplicatur et fortasse non redit. ¶ Et cura eius est de genere curationis nodo rum: et quandoq̄ sufficit et conteratur ꝛ comprimatur. deinde su per ipsum stringatur plumbū grauis stricture: qm̄ digerit ipsum. ꝛ proprie quando linitur super plumbo epithima digestiuum de illis que sequuntur. ¶ Et oportet iteruz vt strictura administretur post eius digestionem: qm̄ illud est cauta probibens reditionem.

¶ De pustulis glandosis. Capitulum.7.

Accidunt etiam quandoq̄ pustule glandose parue et earum cura est ipsarum contritio et expressio eius quod est in istis: ꝛ stringere plumbū super eas.

¶ De fugille. Capitulum.8.

Fugille est de gn̄e apostematū glandulosoruz et quasi hoc no mine appropriat illud qd̄ fit post aurē. Et nos quidē iā dixi mus sermonem vniuersalem in omnibus que currunt cursu eius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Et cura eius est cura predicta in capitulo apatu glandularum et in apatibus que sunt post aurem: et de illis que sunt ei ppria est cinis limaciarum confectus cum antiquo adipe non solito: et huic quidem medicine non est par. ¶ Et iterum cinis mustelle permixto in eo cerato cum oleo de lilio et antiquatur et administretur et confert scrofulis etiam.

¶ De scrofulis. Cap. 9.

Scrofule similant nodis sed differunt ab eis in hoc quod non sunt parate sicut nodi imo sunt suspense cum carne. ¶ Et plurimum quidem accidunt in carne molli et est iterum eis velamen neruosum: et fortasse fit scrofula vehementis magnitudinis: et fortasse ex vna earum generantur plures et similant in hoc albeetil: et quandoque ordinantur nodi: et fiunt sicut cingulus pendens ex collo ad vnam partem et quasi sint racemus. ¶ Et scrofule ad vltimum sunt glandule sclirotice. ¶ Et de scrofulis quidem sunt quibus associatur dolor: et est difficilis curationis et fortasse in eius curatione est necessaria perforatio et putrefactio. ¶ Et homines vehementius expositi ad habendas scrofulas in partibus colli et capitis sunt curta habentes colla humidarum complexionum. ¶ Et loca in quibus generantur plus scrofule sunt collum et subascelle: et videtur quod non nominantur scrofule nisi propterea quod multum accidunt porcis propter gulositatem eorum: aut propterea quod figura earum secundum plurimum assimilatur porcis. ¶ Et saluiores scrofule sunt que accidunt infantibus et grauiores earum sunt que accidunt iuuenibus.

¶ De cura. Cap. 10.

Radix super quam est fiducia in curatione habentium scrofulas est euacuatio et subtiliatio regiminis. ¶ Et de curatione laudabili est vomitus et est necessarium solutione educere flegma grossum et proprie cum pillulis nominatis alguasili. ¶ Et iterum sumatur turbith ℥.3ʒ. et zuccari partes equales et bibatur vsque ad ʒ.ij. et hoc quidem est cum hoc quod soluit flegma grossum calefaciens neque intestinorum faciens rasuram. ¶ Et flobotbomia iterum est iuuatiua et oportet proculdubio vt fiat ex cephalica. ¶ Regiminis vero subtiliatio est quoniam oportet vt deuitet cibos grossos et potum aque super eos et nauseatiuam satietatem et repletionem et toleret famem quantum potest et abhorreat omne quod replet caput materia. ¶ Et oportet vt custodiat preparatus eis caput ab eo quod facit currere ad ipsum materias: ex preparationibus facientibus currere sicut prosternere se super faciem: et curuare se super genua prolixe et habere puluinar planum: et ab operationibus que trahunt materias ad caput sicut locutio plurima et dolor capitis et rixa.

¶ Et ventosatio est inconueniens patientibus scrofulas secundum plurimum: et illud ideo quoniam non est ei possibile vt euacuet ex materia que est in scrofulis et que currunt cursu eius: imo trahit ad eas et ingrossat ipsas propter id quod extrahit de sanguine subtili. ¶ Et multoties quidem redeunt scrofule incipientes extenuari et resolui ad dispositionem suam primam: et omnino regimen scrofularum similatur regimini sephiros ex parte ipsius egritudinis.

¶ Et cū scrofule sunt magne: tūc plagarij alienāt se a curatione earū cū ferro ꝛ medicamine acuto: ꝛ illud est de illis q̄ ducūt ad vlcerationē eaꝝ ꝛ ipsaꝝ corruptionē: ꝛ est necessariū in hmōi vti euacuationē ꝛ mundificatione cibi: ꝛ administrare medicinas resolutiuas sup eas cū facilitate. ¶ Et iā inuenim⁹ empl'm apostolicon relatū ad xp̄ianos in scrofulis mortalib⁹ ruptis sanatiōis magne: sed cū facilitate ꝛ lenitate. ¶ Et de empl'is calefacientib⁹ scrofulas ē empl'm diaq̄lon. ꝛ qn̄qꝫ pmiscent cū hoc empl'o medicine alie quas posuit Hyppo. sicut radix lilij ꝛ pprie cū ꝓprietate q̄ est in eaꝛ sicut stercus capraꝝ ꝛ ouiū ꝛ sicut nasturtiū ꝛ radix cucumeris asinini: ꝛ vue mōtane ꝛ ficus q̄ cadūt ante maturationē albe aut farina fabaꝝ ꝛ amigdale amare ꝛ bdeliū ꝛ aggregētur ad illud ꝛ administrent. ¶ Et de empl'is bonis est empl'm hmōi. ℞. farine fabaꝝ et ordei et piguedinis porci ꝛ rizi omniū. an̄. partē. j. ꝛ radicis colloq̄ntide ꝛ aluminis iameni ꝛ radicū lilij ꝛ picis humide oīū. an̄. ad ptē. ß. aggregetur illō cū oleo antiquo cū pinguedine frixa post liquefactionem pinguedinis ꝛ picis in oleo. ¶ Et cōfert empl'm bonū resoluens duritiē in hebdomada ꝛ in eo qd̄ est minus ea in trib⁹ dieb⁹ qd̄ Gale. narrauit in catagenis. ℞. sinapis ꝛ se. vrtice ꝛ sulfuris. ꝛ spume maris ꝛ aristologie et bdelij. an̄. vnc. j. ammoniaci ꝛ olei antiq̄ ꝛ cere. an̄. vnc. ij. ¶ Et de medicinis q̄ super eas ponunt: est pix ꝯfectis cū ea ficub⁹ aut cū squilla aut cōfecta cū ea radix caulis contrita ꝛ radix capparis cū bdelio ꝛ lupini cū aceto ꝛ melle cū sirupo acetoso et stercus vaccinū aggregatū vel decoctū cū aceto aut oīa ista cū adipe porci aut cū oleo. ¶ Medicamen bonū fenugreci ptes. 4. calcis nitri amboꝝ. an̄. par. j. aggregent cū melle. ꝛ iteꝝ radix cucumeris asinini ꝛ folia lauri cū glutino albotin aut cinis amboꝝ aggregat⁹ cū eo. ¶ Et iteꝝ aggregētur farina horobi ꝛ stercus capraꝝ ꝛ ouiū pprie mōtanaꝝ cū vrina infantis ꝛ fiat linimentū. ¶ Et iteꝝ hoc medicamē myrrhe. x. ammoniaci. vij. ꝛ dibic. j. euisci quercini glandiū. v. galbani olei de besabar: sordiciei aluearij apū. j. terat totū. ¶ Et iterū aggregent in mortario aldibic preparatum ꝛ resina ꝛ sint pro omni lib. galbani. vnc. iij. aggregetur illud: et est linimentū bonū. ¶ Et de medicinis bonis sunt cere gūmi pini adipis porci nō salite prassij et floris eris ptes equales fiat ex eis linimētū. ¶ Et iteꝝ resine dactiloꝝ corticū eris. an̄. partes. ij. aluminis iameni arsenici oīm. an̄. partes. 4. sumat ex eis linimētū. Et de medicinis bonis ē medicamen de litran: et medicamen cucumeris asinini et medicamen de cōdisi. et medicamen nominatū sandaros ꝛ medicine facte cū serpentib⁹ et singularis ex eis est vt sumat serpens mortu⁹: et ꝓijciat in vas lutatū luto sapiētie ꝛ dimittat in furno de laterib⁹: deinde ꝓijciat cū equali quātitate sui aceti ꝑmixti cū melle ꝑ medietatē. ¶ Et de medicinis bonis est medicamē de corduntieno: ꝛ nasturtio et fimo colūbino cū oleo: ꝛ oīa lenitiua sunt iterū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

singularia. Et similiter farina horobi cum eis et sola cum aceto et cum melle et cum pice et cera et oleo. Et iterum sumantur vue montane et nitrum et resina et farina horobi et aggregentur cum aceto et melle: aut accipe radices lilij et se. lini et infundantur in vino et ponantur in eis ambobus post illud fimi columbini quantitas quam exigit illud quod presens est et fiat ex eis quasi emplastrum et est mirabile. Et iam experta sunt vrina cameli arabici et anodatuz eius emplastrum aut epithima commixtis cum eis medicinis que sunt ad scrophulas et fuerunt iuuatiua. Et almugat est ex epithimatibus mirabilibus. Et existimauerunt quidam et est alkindus quod messes cornu caprini quando aduritur et bibitur hebdomada vna omni die pondere. ℥. ij. video quod non oportet fieri in omni mense hebdomada vna. ¶ Et scias quod de scrophulis sunt in quibus est cancerositas et huiusmodi quidem oportet vt conficiantur medicine calide predicte cum oleo rosarum et dimittantur per dies aliquot et administrentur. ¶ In scrophulis autem que sunt calide complexionis non oportet vt superflua sit administratio medicinarum acutarum: immo sufficit eis quod est sicut sauich de tritico cum aqua coriandri. Et fortius illo est myrrha cum duplo sui de licio confecta cum aqua coriandri: et regimen in hoc vt vincat aqua coriandri aut vincat medicamen aliud secundum quod presens est et necessarium facit vehementia inflationis aut paruitatis eius. Et de illis que conferunt eis est vt fiat sternutatio cum oleo de nucleis persicorum excorticatorum adustorum. Quod si necessarium fuerit in curatione scrophularum vti ferro oportet tunc vt sit administratio eius in scrophulis vicinantibus venis pluribus et venis pulsatilibus et neruis cum cautela et defensione. Homo enim quidam errauit cum perforaret quasdam scrophulas et obuiauit ramo neruorum reuersiuorum: quare destructa est vox et iaz accidit vt non inueniret neruum: sed detegeretur eum frigori. quare corrupta est complexio eius et destructa est eius operatio vsquequo redit ad ipsum eius complexio cum calefactione. ¶ Et fortasse errauit et inuenit alguidegi: et deterior alguidegi in hoc est illa que est profundior: quapropter cum excoriatur ex latere saluo oportet vt sumatur scrophule et destruatur quod residuum est cum medicamine acuto et non perueniat lateri lesio.

¶ De apostematibus duris. Ca. ii.

Apostema durum nominatum sephiros quod purum est: est illud cui non associatur sensus neque dolor et si remanet cum eo sensus et dolor paruus: tunc non est sephiros purum: et purum quidem et non purum cum quo est sensus quidam est priuans dolorem. ¶ Et sephiros aut fit a melancholia feculenta sola radicali et color eius est cineritius: aut melancholia commixta cum flegmate et color eius est declinis ad colorem corporis: aut ex flegmate solo quod induratum fuit. ¶ Et puri quidem color vt multum est color plumbi et est vehementis tensionis et duritiei et fortasse supereminent ei pili: et hoc est illud cui non est sanitas: et est quoddam ex eo cuius color est color corporis: et permutatur de membro ad aliud et nominatur fermos: et quandoque

est cū dolore corporis durum magnū qd nō sanatur neqȝ permuta-tur vnqȝ. ¶ Et omne sephiros aut incipit apparere paulatim ⁊ additur aut ɔuertitur ex flegmone aut herisipilla aut exitura in loco vacuo: ⁊ cū plurimū accidit durities in viscerib⁹ nō accidit nisi post apostema calidum qñ curantur cum infrigidantibus viscosis ex medicinis ⁊ cibis. ¶ Et qñqȝ cancerat sephiros ⁊ ꝓpinquitas sephiros ad cancrū ⁊ elongatio eius ab eo est ſm mutitudinē inflāmationis eius ⁊ paucitatē ⁊ apertionē pulsationis in eo ⁊ occultationē ei⁹ ⁊ apertionē venarum in circuitu eius ⁊ nō apertionē earuȝ.

¶ De cura. Ca. 12.

Oportet vt de eis a ꝑatib⁹ illō curetur cui est sensus: ⁊ vt sit incisio post mūdificationē corporis cū eo qd educit humorē facientē egritudinē: ⁊ fortasse est illa mūdificatio cū flobothomia si est sanguis plurime nigredinis: ⁊ sup illō qd resoluit ⁊ lenit simul: ⁊ nō curet cū eo qd resoluit ⁊ exiccat tm̄: qm̄ illud perducit ad vehementiā lapideitatis ꝓpter exiccationē grossi ⁊ resolutionē subtilis. Et opȝ vt ponant curationi eius due reuolutiones: reuolutio resolutionis cū lenitate cum eo qd nō exiccat plurimū: q2 oē resolutiuum ſm plurimū exiccat ⁊ humectatiuum raro resoluit: ⁊ opȝ vt sit gradus eius in caliditate ex scdo ad tertiū ⁊ in exiccatione ex gradu primo. ⁊ reuolutio alia lenificationis: ⁊ sint iste due reuolutiones succedentes. ¶ Et opȝ vt membrū famē pati cogatur in reuolutione resolutionis ⁊ trahat nutrimētum ad eius oppositū cū motione illius oppositi ⁊ exercitio eius ⁊ ipsius famelicatione ⁊ cibet in reuolutiōe lenificationis: ⁊ fiat ei causa appetendi nutrimentū cū fricatione ⁊ q̄ sunt ei similia: ⁊ liniatur cū pice ⁊ diuersificet necessitas in ꝟtute medicinarū resoluentiū ⁊ lenificātiū ⁊ debilitate earum ſm raritatem mēbri ⁊ ipsius spissitudinē ⁊ vehemētiā duritiei ⁊ debilitatē eius. Et iterū cōpositio medicinarū opȝ vt aggreget inter duas virtutes. ¶ Et opȝ ne multum vtātur balneo qm̄ resoluit subtile ⁊ aggregat spissum: ⁊ nō peruenit ad hūc finē vt leniat spissum. ¶ Et lenificantia quidē quibus est resolutio quedā sunt sicut adeps gallinaruȝ ⁊ anserum ⁊ vitulorum et boum ⁊ ceruorum proprie et medulle eorū et adeps hirci: ⁊ asini adeps est bona eis ⁊ adeps rapacium leonuȝ ⁊ vrsi ⁊ leopardi et adib et que currūt cursu eoꝝ de vulpib⁹ et lupis. Et adipes rapacium ex auibus. ¶ Et oportet vt misceantur cum eis que sunt sicut ammoniacum ⁊ bdelium et galbanum ⁊ storax et mastix quando preparantur ad resoluendum et fiāt singularia. Et de predictis adipibus melior est adeps leonum ⁊ vrsi. Et in mucilagine fenugreci ⁊ semi. lini sunt resolutio et lenificatio. ¶ Et oportet ne in istis adipibus et earum similibus de mollificātibus sit sal omnino: quoniam sal exiccat et indurat: immo oportet vt sit eaꝝ operatio: operatio solis in cera que lenit et liquefacit et non peruenit ad hoc vt exiccet. Et de lenificantibus iterū in quibus est resolutio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

quedā sunt bdellium siciliense et oleū antiquū et oleū de alcanna et oleum de lilio et galbanū et laudanū et storax et ysopus humida et meliora eorum sunt q̄ sunt minoris antiquitatis et exiccationis et vehementioris humiditatis: et iterū mastix alba appropinquat predictis. Et in oleo de alcāna et oleo de lilio et ficubus et alkerua ē de resolutione et lenificatione simul qd est supra sufficientiā. Et de lenificātibus quidē est vt sumatur fex seminū et fex aceti et fervueāt et effundatur post ebullitionē bonā sup vtrasq qd est ei conuenientius et administretur. ¶ Et de medicinis bonis ad illud est vt sumant stercus asini et radix euisci et fiat ex ambobus linimentum: et si fuerit cū ambobus storax erit melius Et iterū quādo apparet lenitas opz vt liniatur cū ammoniaco soluto cū aceto forti diebus plurimis dein de redeat lenificatio aut galbano et oppoponaco aut sumātur galbanū et ammoniacū et bdelliū et terantur oia et inuoluantur cum oleo de ben et oleo de lilio cū aliquātulo mucillaginis fenugreci et lini et fiat ēplastrū. Et sordities balnei est ex medicinis vehemētis iuuamēti qñ ponit in emplastris apatum durorum: et si nō inuenit sordities balnei tūc administrentur loco eius aqua eius euisci et nitrum. ¶ Et de emplastris bonis in hora resolutionis sunt empla q̄ sunt ad scrophulas de illis q̄ diximus: et emplastra iulios et colophō Et cū apostema est vehementis grossitiei tūc nō ē excusatio ab aceto: ipsum enī incidit: et debilitat virtutē mēbri et ppie cū est neruosum: qm est vehemētius vacuū a materia et dimittit eam cause imprimenti deforis. Uerum opz vt fiat administratio aceti et intromissio eius in medicinis in fine rei nō in eius principio: et vbi cadit vltimatio in lenificatione: et cū intromissione tepiditatū lenificationis: et alleuietur in administratione aceti: et cū nō fit alleuiatio cū aceto nocet neruis et euertit in lapideitatē. Et medicus tunc fit audacior in administrando acetū cū apostema est in mēbro carnoso sicut id quod est in splene: et qñq linit locus cū aceto et vaporat cū eo: deiñ consequit cū epithimate sicut illd qd ē de oppoponaco: deiñ ā moniaco: deiñ incipit cū pauco leni postea addit virtus: deide gradat adlenificationē. Et opz vt administretur super apa oleū lene in quo non est stipticitas: et est magis conuenies q aqua et proprie oleum de aneto factum cū aneto humido. Et illd duritiei quod est in neruis et chordis curetur cū incisiuis. ¶ Et de curatiōibus bonis ad illud est vaporatio ex lapidibus ignitis. s. lapide molendini et melius quo fit vaporatio ab eo est cum aceto: et melior a quo fit vaporatio est marchasita: et opz vt ad hanc perueniatur summam in vaporando et suffumigando donec appareat sudor: et quandoq linitur cum marchasita trita cum aceto et cōfert. Et oportet vt alleuiatio iterū fiat in administratione aceti vt non separetur subtile et induretur spissum: vt non corrumpat virtutem neruorum superflue et est in principio deterius et ponantur administrationi eius interpol

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

lationes in quibus est lenificatio: cum ergo incipies: tunc vaporet membrum cū eis que diximus et liniatur tunc cū medicinis conuenientibus et vt illud fiat in membro carnoso est saluius.

¶ De duritie iuncturarum. Ca. 13.

Quandoq; accidit in iuncturis durities prohibens moueri iuncturas cum facilitate: et non destruit sensum: et quādoq; est neruus cum quo est stupor aliquis. Et quandoq; est carnosior et cura est cum eo quod sciuisti.

¶ De eis q̄ nominantur almismar. C. 14.

Almismar est nodus rotundus albus similis capiti claui. Et plurimum quidem accidit ex percussione et post exituras et post curationē earum amplius multiplicantur in corpore: plurimū eius accidit in pedibus et digitis pedum et in inferiorib⁹ et ledit intātum q̄ prohibet incessum: quare oportet vt sectio fiat super ipsum et extrahatur aut moueatur cum manu semper et annectatur ei plūbum: quādo taliter est q̄ nō est possibile vt extrahatur. Et plurimū quidem eius cum non curatur fit cancer.

¶ De cancro. Ca. 15.

Cancer est apostema melancholicum de melancholia adusta a materia colerica in q̄ est materia colerica cū [q̄] cōbusta ē nō a pura feculenta. Et differt a sephiros p̄ se cū dolore et acuitate et pulsatione quadā et velocitate additionis p̄pter multitudinē materiei et inflāmationē: et p̄pter illō qō accidit in illa materia de ebullitione dum ipsa venit ad mēbrū. Et differt ab eo iterū p venas quas mittit in circuitu suo ad mēbrū in quo est quasi pedes cancri: et nō sunt rubee sicut in flegmone: immo decliues ad nigredinem et obfuscationē et viriditatē et iā diuersificatur ab eo: q̄ñ plurimū aduent⁹ sui fit incipiendo et aduentus duri fit p̄mutādo ex calido. Et differt a sephiros quoniā est ei sensus et illi nō est sensus oīno. Et plurimum quidē accidit in mēbris raris: et illud est in mollioribus plus ī epate et in mēbris neruosis itez. Et in primis cū accidit est occulte dispōnis: et q̄ñ apparet cācer ambigit esse ei in primis cū appet s̄m p̄l'm: deiñ appent signa ei⁹. Et in primis cuz appet in principio est sicut faba p̄ua dur⁹ rotūd⁹ fusci coloris in quo est caliditas quedā. Et cācer q̄dē est vehementis caloris: et alius est p̄ui doloris quiet⁹ et ali⁹ est qui perducit ad vlcerationem: q̄ñ est ex melāch̄olia que ē adustio sanguinis et adustio colere pure solius: et ali⁹ est sicc⁹ q̄ nō vlcerat. Et q̄n̄q; permutat vlcerat⁹ ad nō vlceratū: et q̄ñq; reducit eū ad vlceratū curatio eius cum ferro: et ponit ei labia grossiora et duriora.

¶ Et v̄r q̄ hoc ap̄a sit noīatū cācer p̄pter vnā duaꝝ reꝝ aut p̄pter suā tenacitatē cū mēbro sicut tenacitas cancri cū eo quod venat āt p̄pter formā suā in rotunditate sua s̄z p̄l'm cū dolore suo et egressione venarū que sunt sicut pedes eius in circuitu ipsius.

¶ De cura. Ca. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Illud qd opz cauere de cura eius est: qm cu incipit fortasse est possibile vt probibeat ne addat sup illd qd ipse est: z conseruetur ita q no vlceret: z accidit in qbusda hoiis vt sanetur incipies: confirmatus vero no. ¶ Et multotiens quide accidit cacer interius occultus z est rectificatio in eo scdm qd dixit optim9 Hyppo. vt no moueatur: qm si mouetur fortasse pducit ad morte: z si dimittit z no curat fortasse plongat spaciu cu salute quada: et proprie qn rectificantur cibi z ponunt de illis q infrigidant et humectat et generat materiaz salua sicut aqua ordei z alredradu parui z vitelli ouor sorbibiliu z similia illis. ¶ Et qn est illic caliditas: tuc detur lac vaccinu statim cu extractu est butyru: et colatur et qd sumit ex olerib9 humidis vsq ad cucurbita. ¶ Et fortasse sufferut cancri parui sectione: na si possibile est vt destruatur cu aliquo: tunc no est possibile vt destruatur nisi per incisione vehemete: vt ex toto assumat mebru inuades qd est in circuitu ei9: incidedo ipm ex circudate apa eradicado oes venas q imbibut ipm ita vt no remaneat de eis alid: et currat post illd ex eis sanguis plurimus: et iam antecessit mudificatio corporis p solutione ventris ex materia mala z flobothomia: deide conserua eu facido eu stare super cibos bone quatitatis et qualitatis et coforatione mebri ad expelledu qonis incisio in pluribus hoiis addit ei malitia ¶ Et fortasse indiget post incisione cauterio. ¶ Et fortasse erit in cauterio timor magn9 et illud erit qn fuerit cancer ppe mebra principalia et nobilia: et ia narrauit quida primor q medicus quida incidit mamilla cacerosam radicit9 et cacerata est altera. Dico q possibile fuit si fuit illd in via cancerandi: qm inuenit illam egritudinem: et possibile fuit vt esset scdm semita permutationis: et est magis apparens.

¶ De rememoratione regiminis soluendi ipm. Cap. 17.

Sumat in potu multis vicib9 inter quas sint dies pauci quaq vice quattuor aureos epythimi cu aqua casei: aut aqua mellis: aut decoctione epythimi in sirupo aceto. Et ei q ex hoib9 est fortis detur hiera ellebori.

¶ De rememoratioe medicinar localiu ad cancru. Cap. 18.

Per medicinas locales ad cacru requirunt quattuor intetiones scz destructio cancri penit9 z est difficilis: z phibitio additiois: z phibitio vlceratiois: z curatio vlcerati. ¶ Et in illis qb9 qritur destructio cacri penit9 itur vsus illd in quo est resolutio ei9 qd collectu est de ma mala z expulsio ei9 qd pparatu est ad colligedu in mebro de ea: z si fuerit vehemetis vtutis z motiois tuc dimittat: na illd qd de medicinis forte est addit cacro malitia: z similiter oz iterz vt alienetur in eis mordicatiua: z ppter illd sunt medicine bone ei in mineralib9 ablutis sicut tutia abluta: et misceant cu ea qnq de oleis: sicut est oleu ro. z oleu de keiri. ¶ Ad illud vero qd probibet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

additionẽ peruenit cũ abscisione materiei ꝛ refectione cibi ꝛ confortatiõe mẽbri ꝛcũ medicinis repcussiuis notis:ꝛ administratiõe linimentorum mineralium sicut linimentum fricatiõis lapidis molẽdini ꝛlapidis cottis:ꝛ sicut linimentũ factũ ex fricatiõe ei⁹ qđ resoluitur inter talbulã ꝛmanichã de plumbo in hũiditate effusa super tabulã que est sicut oleũ ro.ꝛ sicut aqua coriandri ꝛ iteꝝ emplastratio cũ acresta trita est bona iuuatiua. ¶Et illa quib⁹ querit ꝓhibitio vlcerationis sunt linimẽta ꝑdicta ad ꝓhibẽdã additionẽ cũ nõ fuerit in eis mordicatio:oĩa eñi ea sunt iuuatiua ꝛ ꝓprie qñ miscẽtur cũ fricatiõe ꝑdicta q̃ fit ex pistello ꝛtabulis plũbeis:qñ est cõfricata terra sigillata aut bolũ armenũ:aut oleũ antiquũ ꝛ ꝯqua semperuiue ꝛ cerusa cũ succo lactuce aut mucillagine psilij ꝛ cerusa et plumbo:qñ est ꝯpositio bona. ¶Et de eis q̃ sunt iuuatiua est emplastratio cũ cancris fluuialib⁹ recentib⁹ ꝛ proprie ꝯũ climia. ¶De illis autẽ q̃ in curatiõe vlcerati sunt bona est vt assiduet pann⁹ lini infusus in aqua solatri suꝑ eũ:et quotiẽs fortasse exiccat madefiat desuper cũ aqua ei⁹. ¶Aut sumat medulle tritici:ꝛ olibani ꝛcerusẽ de plũbo oĩm pondus.ʒ.ſ.ꝛ terre sigillate ꝛboli armeni ꝛ aloes abluti oĩm añ.ʒ.ij.aggregent⁹ista et terãtur:ꝛ administrent suꝑ hũidũ pulueres et suꝑ siccũ emplastrũ factũ cũ oleo ros. ¶Et qñq3 cõfert eis cinis cãcri cũ cerato cũ oleo ros.ꝛmeli⁹eo est cui admixtũ ẽequale ei de climia:et qñq3 ꝯfert in eo medicamẽ de tutia aut tutia abluta cũ aqua portulace aut mucillagine psilij.

¶De apostematibus ventosis ꝛ inflationibus lacertorum. Cap.19.

De apostematibus ventosis aliđ est qđ fit a vapore leui:et assimilatur estuationi ꝛ currit cursu ei⁹:et aliud est qđ fit a vapore ventoso:ꝛ nõatur inflatio ꝛ est ei impulsio et vicissitudinaria accessio:et fortasse ꝑcutit percussiõe manus et ꝓprie qñ inuenit spacium ad qđ aggregantur sicut stomach⁹ et intestina:et qđ est inter pãniculos circundantes ossa:ꝛ inter ossa circũdata lacertis ꝛ inter lacertos:ꝛ similiter qđ circũdat chordas:et fortasse nõ resoluit spacia immo subtiliat membra cõiuncta ꝛ resoluit ea:ꝛ generat in eis qđ facit necessariũ disrumpere ea.

¶Et vẽtositas remanet ꝛretinet ꝓpter spissitudinẽ suã ꝛ ꝓpter grossitudinẽ suam:et ꝓpter spissitudinẽ ei⁹ qđ cõtinet eam ꝛ cõstrictionem poroꝝ. ¶Et qñq3 existimat homo q2 super membrũ eius sicut genu sit apostema indigẽs perforatione:quare perforat ip̃m ꝛ egreditur ventositas tantum.

¶De cura. Cap.20.

Ilius aũt qđ est simile estuationi cũ augmẽto loci curatio est genus curationis ei⁹. ¶In infatiõis ṽo curatiõe est necessariũ q2 cutem ingrediatur ꝛ resoluat illud qđ est in ea:et sit possibile vt sit ei suꝑ locũ mora spacij lõgi et est necessariũ vt fit in fine subti-

liationis vt firmet subtilitas partiũ eius ex ꝓfundatione vltima. ¶ Et fortasse indiget positiõe vẽtosaꝝ absq; scarificatione vt carminet vẽtositas. ¶ Et de medicinis eius localibus sunt olea calida sicut oleũ subtiliũ partiũ in quo decocta sunt sicut rutha: ꝛ cuminũ ¶ Et de seminibus subtiliãtibus semẽ apij anisi: ꝛ ameos ꝛ q̃ simi lãtur illis. ¶ Et de emplastris resoluẽtib⁹ ꝛ ꝓprie ꝓpter illõ quod cadit in mẽbris chordosis et lacertosis est illõ qõ recipit sorditiem balnei q̃ ponat cũ aq̃ in patella calcis nõ extincte ẜm quãtitatem q̃ ꝓueniat ex ea spissitudo luti: et liniãtur cũ eo: ꝛ qñq; faciũt ex vino et calce emplastrũ equale bonũ. ¶ Aliud. sumat ysopus sicca ꝛ terat et puluerizet sup ceratũ factũ ex cera: et oleo anetino: ꝛ fiat emplastrũ ad liniẽdũ. ¶ Et in eo qõ accidit ex inflatiõe in lacertis ꝓpter attractionẽ q̃ accidit eis: opꝫ vt alienẽtur medicine calide valde ꝛ acute ne refugiãt mẽbra ex eis ꝛ terãtur imo qñ medicãtur cũ resolutiuis: tũc misceatur cũ eis aliq̃d de sedãtibus dolorẽ: ꝛ illud est sicut curatio tua quã scis cũ eo qõ est sicut rob ꝯcessum cũ oleo i quo infusa est lana ysopi. ¶ Et si fuerit caliditas aliq̃: tunc cũ oleo ros. infusa in eo lana ysopi soluta in eo aqua ysopi humide. Et administrẽtur oĩa illa tepida ad caliditatẽ decliuia: ꝛ nõ ꝑmittant infrigidari: qm̃ frig⁹ nocet hm̃oi. ¶ Quod si fuerit illic dolor ex principio: tũc administrẽtur desup olea in quibus est sedatio doloris cũ ꝓhibitiõe aliqua ex principio sicut oleũ viola. ꝛ rosa. cũ ṽtute olei anetini. ¶ Et qñ inuenitur aliqua alleuiatio ponat in medicinis illud in quo est additio virtutis ad resoluendũ sicut nitrũ ꝛ acetũ: et deinde sicut cinis ꝛ ẽplastra resoluẽtia: sicut ẽplastrũ ꝑdictum.

¶ De vena medeni. Cap. 21.

Est vt accidat sup partẽ corpis pustula q̃ dã inflãs: deinde vesicat: postea egreditur ex eo quiddã rubeũ ad nigredinẽ decliue: deinde nõ cessat ꝑlongari ꝛ ꝑlõgatur: ꝛ fortasse est motus volũtarius sub cute ac si esset motus aĩalis: ꝛ quasi in veritate fit ṽmis donec existiment quidã ꝙ sit aĩal qõ gñatur. ¶ Et existimãt q̃dam ꝙ sit ramus villi nerui per vehementiã grossitudinis. ¶ Et plurimum quidẽ accidit in cruribus. et ego iã vidi eaꝫ sup manus ꝛ sup latus. et multiplicat in infantibus sup vtrũq; latus: ꝛ qñq; extenditur: et absciditur: ꝛ magnificatur in ea labor et dolor: immo ꝑ spaciũ dolet: et si nõ incidatur. ¶ Et Gale. quidẽ dixit: ꝙ nõ fuit comprehensum: ex esse eius aliquid manifestũ super quod sit innitendũ qm̃ ipse nõ vidit eã oĩno. ¶ Et dixit ꝙ causa eius est sanguis calid⁹ malus melancolicus aut flegma adustũ aduuatũ cum vehemẽtia siccitatis complexionis. ¶ Et fortasse generãt eã quedã aque ꝛ olera cum proprieta te que est in eis: et de cibis qui plurimum generãt ea est ille qui est calid⁹ ꝛ siccus: et quanto plus fuerit materia a qua generat acutior erit dolor vehementior: et fortasse accidit in corpe vno in locis quasi quadraginta eius: aut quinquaginta: ex qua tñ

euadet cū curatione. ¶ Et minoratur in corporibus hūidis ⁊ assuetis balneationibus ⁊ cibis hūidis ⁊ assuetis vino cū mēsura: ⁊ plurimū quidē generatur in medena: ⁊ ꝑpter hoc ꝓportionātur ei: et gn̄atur etiā in terra corascenī ⁊ alijs: et multiplicantur iterū in terra egypti et in terris alijs.

¶ De cura. Cap̄.22.

Sollicitudo q̄dem ei⁹ in terra in qua generatur ⁊ cibi ex q̄bus generatur in quib⁹ est materia q̄ est causa ei⁹ illud est cuꝫ euacuatiōe sanguinis mali flobotbomando ex basilica aut ex saphena ſm locū ⁊ mundificatiōem sanguinis cū eis q̄ sunt sicut sirupus de mirabola. ⁊ decoctio epithimi: ⁊ ꝓpotare pillulas cocbias ꝓprie et administratio trifere facte ex sene ⁊ fumoterre ⁊ bumectatio corpis cū cibis bumectantib⁹ ⁊ balneatiōes ⁊ reliquuꝫ regimen bumectatiuū notū. ¶ Uerū cum apparet esse ei⁹ in primo apparitionis eius tunc rectū est vt administret regimen mēbri cū emplastris infrigidantib⁹ ⁊ bumectātib⁹: sicut sunt succi frigidi noti cū duob⁹ sandalis ⁊ campbora post mundificatiōem corpis ⁊ administrationē iterum factā cū missione sanguisugarū sup locū. ¶ Et de epitbimatibus bonis est epitbima ex sandalo ⁊ aloe ⁊ campbora aut myrrba ⁊ psiliū ⁊ lac dulce. ¶ Si aūt nō separat ſꝫ incipit cadere fortasse probibet eā ⁊ aufert eā et alleuiat labores in ea si bibat patiens eā ſm cōtinuitatē tribus diebus omni die pondus.ʒ.ij. aloes: aut bibat de eo in die.i.ʒ.℈.in scdo.ʒ.j.in tertio.ʒ.j.⁊.℈.tribus diebus: ⁊ liniat super eā aloes aut liniat sup aurificiū eius hūiditas aloes hūidi viscosi. ¶ Et similiter in principio cū egreditur si nō curat de ea ⁊ egreditur tūc rectū est vt preparet ei qd̄ stringat eā: ⁊ sup qd̄ reuoluat cū facilitate paulatim: donec egrediatur vsqꝫ ad finē sui absqꝫ incisione: ⁊ melius est plūbuꝫ sup qd̄ inuoluitur: ⁊ fit sufficiētia sup grauitatē eius in attractiōe eius: q̄n attrabitur cū facilitate et non abscinditur. ¶ Et sit studiū tuū in alienatione egressionis eius vt incipias ⁊ extenues mēbrum ⁊ rarifices ipsum cum embrocis ex aqua calida ⁊ mucillaginibus infrigidantibus et oleis lenificantib⁹ frigidis ⁊ subtilis caliditatis: ⁊ que currunt cursu eius vt facilis fiat exitus eius. ¶ Et fortasse nō sit facilis per illud: immo idiget eis q̄ sunt linimentū cum oleo de keiri: immo sambacino: immo oleo de ben: ⁊ vt administretur super ipsam emplastrum de pice: ⁊ si existimatio fecerit necessarium vt perforetur vt egrediatur cum totalitate sua ⁊ non fuerit qd̄ probibeat: perforetur et extrabat: ⁊ si egressio eius cū extractione predicta nō fuerit facilis ⁊ perforatio ipsius non fuerit possibilis: tunc putrefac eam cum butyro putrefiet enim tota et egredietur. ¶ Et caue ne administres calida ex medicinis: quoniam fortasse peruenit ad estiomenum. ¶ Et quando assiduatur super posteriora eius fricatio cum sale paulatim: et illud fit retro cum facilitate; et ex egressione eius cū subtilitate egreditur cuꝫ

totalitate sua et proprie quādo scindit aut penetrat quod est post ip
sam et intromittitur stilus sub ea illic et expellitur: et assiduatur abster
sio cum ipsa egreditur cum sale paulatim: et cum facilitate: nam cuz
illud fit cum ea egreditur tota. ¶ Quod si incidatur et redit: non erit
excusatio quin perforetur nisi inueniatur modus alius: deinde egre
diatur cum facilitate et curetur locus cura vulnerum.

¶ Tractatus tertius de lepra.

¶ Quid sit lepra et causa eius. Cap. j.

LEpra est infirmitas mala pueniēs ex sparsiōe colere
nigre in corpe toto: quare corrūpitur ɔplexio mēbro-
rū et forma ipsorū et figura eoruz et fortasse corrūpit
in fine ei⁹ ipsorū continuitas: ita vt corrodātur mem
bra et cadāt casu qui fit abvlceratione. ¶ Et est sicut
cācer cōis corpis toti: fortasse eni vlcerat et fortasse nō
vlcerat. ¶ Et est aliqua q̄ cum patiēte eam manet tpe longo valde.
¶ Et melācolia quidem quādoqꝫ expellitur ad membrum vnum et
facit accidere duritiem: aut lephiros: aut cācrum secundum dispo
sitiones suas. Et si fuerit subtilis dominans prouenit estiomenus:
et si expellitur ad superficiez cutis eueniet illud quod nominat alba
ras et morphea nigra et impetigo et his similia. Et quādoqꝫ spargi
tur in corpore toto: et tunc si putrefiat prouenit febris melancolica.
et si conculcetur et non putrefiat: eueniet lepra. ¶ Et causa eius effi
ciens antiquior est malitia complexionis epatis declivis valde ad ca
liditatem et siccitatem. quare adurit sanguinem in melancoliam:
aut complexio corporis totius: aut sunt ambe ita ꝙ faciunt sanguī
nem acquirere per causas suas frigus. ¶ Et causa eius materialis
sunt cibi melancolici et cibi flegmatici: iteruz quando componitur
in eis satietas nauseatiua: aut operatur in eis caliditas quare re-
soluit subtile et ponit spissum melācoliam et repletiones: et comestio-
nes super satietatem sunt ad hanc eandem intentionez. ¶ Et cause
eius iuuatiue sunt oppilatio pororum: quare prefocatur calor inna
tus: et infrigidatur sanguis et ingrossatur: et proprie quando splen
est oppilatus debilis non attrahit: neqꝫ potest mundificare sangui-
nem ex humore melancolico: aut est virtus expulsiua in visceribus
debilis ab expulsione illius in venas ani et matricis et sunt pori stri
cti: et quandoqꝫ adiuuat illud totum corruptio aeris in seipso: aut
propter vicinitatem leprosorum quoniā egritudo est euadens.
¶ Et quandoqꝫ accidit propter hereditatem et propter complexio-
nem embrionis ex qua creatus est in se propter complexionē q̄ est ei:
aut acq̄sitā in matrice: ꝓpter dispositionē q̄ est ei: sicut si accidat vt
ei sit conceptio in dispositione mēstruorum. ¶ Et qn̄ aggregat cali

ditas aeris cũ malitia cibi et eius essentia est ex genere pisciũ et carne salita et carne grossa: et carnib⁹ asinorũ: et lẽtibus proculdubio est vt eueniat lepra sicut multiplicat in Alexãdria. ¶Et colera nigra qñ pmiscetur sanguini adiuuat parũ eius ad generãdum multũ ipsi⁹: qm̃ pculdubio ingrossatur ex duobus modis: quorũ vn⁹ est p substãtiã suã grossam: et scḋs p frigus suum cõgelãs. ¶Et qñ ingrossat p partẽ hũiditatis sue: tũc est exiccatio ei⁹ p caliditatẽ corpis facilior. ¶Et iã puẽtũ est ex grossitudine sanguinis leprosoꝝ ad hoc vt egrediat in flobotbomijs eorũ q̇ddã qḋ est sicut harena: et hec egritudo noiatur leonina: et dr̃ q̄ nõ noiatur ita: nisi qm̃ plurimũ accidit leonib⁹: et dr̃ qm̃ terribilẽ facit faciẽ patiẽtis eã et ponit eã in forma leonũ: et dr̃ qm̃ rapaciter tenet qḋ capit rapacitate leonis: et de hac egritudine q̄ est debilis difficilis est curatiõis: et de curatiõe fortis nõ fit spes. et icipiẽs q̇dẽ est susceptibilior: et cõfirmata est magis iobediẽs. ¶Et facta ex melãcolia colere est magis feda et pluris nocumẽti et difficilioꝝ accidẽtiũ et vehemẽti⁹ adurẽs: sꝫ ẽ susceptibilior curatiõis ¶Et facta a fece sanguinis ẽ saluior et q̇etior et nõ vlcerat. ¶Et facta a melãcolia adusta similat colerice in suis accidẽtib⁹: sꝫ est tardius suscipiẽs curationem. ¶Et hec quidẽ egritudo non cessat corrumpere complexionẽ mẽbrorum p qualitatem contrariaꝫ qualitati cõueniẽti vite scilicꝫ caliditati et humiditati donec puenerit ad membra principalia: et illic interficit: et incipit in primis ab extremitatibus et mẽbris leuibus: et illuc cadunt pili ab ea: et alteratur color eius: et fortasse puenit ad vlcerandum: deinde vadit paulatim in corpus totum: nam q̄uis prima generatio eius fit in visceribus: tamen primum vestigium eius est in extremitatibus: quoniam sunt debiliores: veruntamen quandoq̄ moritur patiens eam antequam conuertatur malitia eius apparẽs super viscera et membra principalia et est mors illius cum attractione: et propter malitiam complexionis illius. ¶Et cum cancer qui est lepra membri vnius fit de illis quibus non est sanatio: tunc quid dicemus de lepra que est cancer corporis totius veruntamẽ in lepra est res vna: et est q̄ egritudo spargitur in totum corpus. ¶Et quãdo administrantur curationes fortes sustentant egritudinem: et non agit super membra simplicia et in cancro non est ita.

¶De signis. Ca.2.

Quãdo icipit lepra icipit color fieri rube⁹ tẽdẽs ad nigredinẽ. ¶Et apparet in oculis obfuscatio ad rubedinẽ decliuis: et apparet in anhelitu strictura: et in voce raucedo cã nocumẽti pulmonis et cãne eius: et multitudo in sternutatiõe: et apparet in naso gauetu: et fortasse fit strictura in naribus et cassamu: et incipiũt capilli in subtilitatẽ et paucitatẽ puenire: et apparẽt vene in pectore et pte faciei; et est odor corporis, et pprie in sudore: et odor anheliti⁹ ad fetorẽ

declinis: et apparent humores melancolici et mali et dolosi: et multiplicantur in somno somnia melancolica: et sentit in somno quasi super corpus suum sit grauedo maxima: deinde apparet sparsio in capillis et casus in eis ex toto proprie in pilis qui sunt in facie et partibus eius: et quandoque dislocantur loco pilorum: et scindunt ungues: et incipit forma fieri feda: et facies fit terribilis Et color denigratur. Et incipit sanguis congelari in iuncturis et putrefit. Et additur constrictio anhelitus donec peruenit ad difficultatem vehementem et dispnam magnam. Et peruenit vox in fine raucedinis: et ingrossantur labia et denigrantur. ¶ Et apparet super corpus additio glandulosa similis animali quod grece nominatur sacos: deinde incipit corpus vlcerari quando lepra est non quieta. Et corroditur cartilago nasi: deinde cadunt nasus et extremitates: et currit virus fetens: et redit vox ad occultationem: et tunc iam non remanent pili et denigratur color valde. ¶ Et pulsus quidem leprosi est debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem necessitatis: cum egritudo sit frigida et tarda non velox propter debilitatem frigoris: et sit necessaria spissitudo cum non sit velocitas neque magnitudo.

¶ De cura. Ca. 3.

Oportet vt incipiatur in ea cum euacuationibus et mundificatione antequam ingrosset egritudo: et cum tu verificaueris quod illic sit sanguis plurimus corruptus: tunc oportet vt incipias et flobothomes flobothomia vltima: et si non aliunde saltem ex manibus. Et si non verificaueris illud tunc non flobothomes: flobothomia enim etiam in eis magnis quandoque plus nocet quam sit eius iuuamentum. Nec sit securitas cum flobothomia eius ex separationibus venarum paruarum si timetur flobothomia magnarum. ¶ Et sciasque sanguis frigidus est in eo quod apparet: quare sit illud magis vltimum quam ventose et sanguisuge: et minus nocens visceribus: et ille sunt sicut vene frontis et nasi. ¶ At vero secundum plurimum flobothomia est necessaria in curatione huius egritudinis. ¶ Et de illis que vocant ad illud est constrictio anhelitus eius et difficultas ipsius: et forte est necessarium flobothomare guidem apud vehementiam raucedinis vocis et timorem suffocationis. ¶ Si ergo flobothomet: oportet quiescat hebdomada vna: deinde euacuetur cum eis que sunt sicut hieralogodion et hiera de pulpa colloquintide: et euacuetur cum apozimatibus et pillulis factis ex epithimo et sticados et polipodio et mirabo. nig. et kebulis et elleboro ni. et lapide lazuli: et lapide armeno: et non nocet si misceatur eis pulpa colloquintide: et scamonea etiam proprie quando illic est colera et adiungatur eis aloes et cucumer asininus: et theodoricon est bonum eis. ¶ Et hierapigra iterum et proprie quando fit fortis cum scamonea est de illis solutiuis que sunt bona leprosis: et precipue quando odorat odoramentum ellebori: aut ponitur cum ea lapis armenus: et in estate oportet vt exiccentur et non vltimetur in decoctione fortiter vt non spargatur et multiplicetur. ¶ Decoctio ad leprosos. ℞. mirabol. citrinorum et nig. amborum ana. ℥. x. ameos. ℥. v. althit

boni.ʒ.5.passulaꝝ enucleatarum minam.5.decoquantur cũ tribus
ebetie aque donec perueniat ad tertiã ꝛ exprimat̃ et misceatur in ea
de aq̃ mellis põd⁹.ʒ.v.et detur in potu. ¶ Et vngatur corp⁹ ei⁹ ex bu
tyro:et sedeat in sole donec fricetur aut ambulet septuaginta passi
b⁹:ꝛ ↄuertatur sup dextrã et sinistrã et dorsum ꝛ ventrẽ:et comedat
cappares cũ melle.sumat in potu hanc medicinã ſm qđ narrauim⁹
septẽ diebus et renouetur decoctio ei⁹ omni die. ¶ Et non sufficit in
curatiõe istoꝝ ꝛ q̃ nõ sunt ↄfirmati euacuatio vna:immo fortasse est
necessaria euacuatio in mẽse bis:aut in omni mẽse semel ſm qđ testi
monium facit esse necessariũ ꝛ illđ cũ medicinis tẽperatis:ꝛ quãdoq;
soluitur omni die cũ facilitate ascellatiõe vna aut duabus ascellatio
nibus cum eo qđ soluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis
predictis quadraginta diebus ¶ Fortes ℞ valde sicut elleborus ꝛ
ei similia: ꝛ que sunt multi ponderis sufficiunt in anno semel in ve-
re:semel in autũno aut plus hoc. ¶ Et oportet vt veniatur super ce-
rebra eoꝝ cũ mundificatione cum eis que sunt sicut gargarismata p̃
dicta in.c.egritudinum capitis:ꝛ cũ caputpurgijs notis. ¶ Descri-
ptio caputpurgij. ℞.macropiperis et celidonie ꝛ capsie ꝛ nasturtij:ꝛ
burungi omnium an̄.ʒ.j.nucis muscate pulegij amboꝝ an̄.ʒ.5.succi
agni casti cotilas.iij.olei sisamini cotilas.4..misceãtur ꝛ decoquãtur
donec ↄsumatur aqua:deinde coletur ꝛ seruetur in vitriata:ꝛ fiat ca
putpurgiũ in narib⁹ quãtum capiunt:deinde sequatur quãdo illđ
multiplicatur cũ caputpurgijs humectãtibus predictis. ¶ Et opꝫ
vt ꝓhibeãtur ab oi qđ exiccat,ꝛ resoluit humiditatem innatam: et
sup eos iterdicãtur labor ꝛ angustia ꝛ vt ꝑmutet̃ de aere ad aerẽ q̃ cõ
trari⁹ est ei. ¶ Et dẽtur ei in potu post mũdificationẽ olea:sicut oleũ
de amigdalis cũ eis q̃ sunt sicut expssũ ꝫ vue:ꝛ illud qñ euacuati sunt
multotiẽs. ¶ Et opꝫ vt exercitẽt̃ oi mane post expulsionẽ supfluitatũ
ab intestinis:ꝛ ꝑcipiãtur eleuare vocẽ altã:ꝛ saliãt ꝛ luctẽtur:deinde
fricẽtur:cũ ergo sudauerit tũc sumãt potũ:ꝛ post illđ inũgãtur oleis
tẽperatis in calido ꝛ frigido humectãtib⁹ ſm plurimũ ↄfortãtib⁹ in
ꝑmis:ipi eñ indigẽt in ꝑmis ↄfortãtib⁹ sicut mirabolani itẽ ꝛ galle
cũ aceto. ¶ Et q̃nq; administrat̃ sup eos inũctio ex oleo cũ lacte mu-
lieris. ¶ Et silr̃ opꝫ vt fiat eis caputpurgiũ cũ eo qñ multiplicat̃ sicci
tas ꝛ qñ ↄmouet̃ i eis nausea caueat̃. ¶ Et meli⁹ q̃d ẽ est vt balneent̃:
deinde inũgãtur:ꝛ qñ balneati sunt tũc eoꝝ inũctiões sint sicut oleũ
myrtinũ ꝛ masticinũ:ꝛ oleũ de summitatib⁹ vitiũ ꝛ darsisahan ꝛ oleũ de
costo super extremitates. ¶ Deinde ille qui de eis est medicatus q̃e-
scat media hora:et preparetur vomitui cum penna:deinde sumat in
potu aliquid de absynthio. ¶ Et fortasse est necessarium inungere
eos in balneo cum subtiliatiuis resoluentibus in quibus cadunt ni
trum et sulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum: immo
synapis et origanũ et piper ꝛ macropiper ꝛ piretrũ ꝛ staphisagria ꝛ sy
napis ꝛ aloes ꝛ calamẽtũ:ꝛ emplastrare eos sup iũcturas eoꝝ: imo for

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

dasse est necessariũ qđ est sicut euforbiũ: ꝛ illđ quãdo ꝑcipitur eis vt
balneentur ꝓpter resolutionẽ supfluitatũ eoꝝ ꝛ ꝓpter sudorẽ ipsoꝝ
inunctio enim eorũ est canon in curatione ipsoꝝ: ꝛ qñqꝫ iunguntur
fricando cũ tyriaca ꝛ scellite ꝛ alefangiẽ: ꝛ fortasse est necessariũ iun
gere cum huiuimodi in sole calido. ¶ Et melior ablutionum eoruꝫ
in balneo est aqua in qua decoquitur fenugrecuꝫ cũ sapone bono.
¶ Et oportet vt alienet leprosus a coitu penitus. ¶ Res vero que
in potu tribuũtur multe sunt: nã de melioribꝰ medicinis ẽ tyriaca
minor facta cum carnibꝰ vipere: ꝛ tyriaca diatesseron ꝛ alasmenã ꝛ
diasulfur. ¶ Et qñqꝫ fit caputpurgiũ cũ istis etiã: ꝛ vt i potu sumãt
de trociscis tyri etiã sol' aur.j. in vnc. vini grossi aut passi ꝛ trociscis
squille iteꝝ. ¶ Et scias ꝙ caro vipere et illud in quo est virtꝰ eiꝰ est
de nobilibꝰ medicinis ei. ꝛ nõ opꝫ vt sit vipera de luto aut littoralis
aut de locis humidis: qm̃ in ea ẽm plurimũ est parũ iuuamenti. Et
de illis que plurime est malitie est illa que sitim facit cum qua est ꝑ
ditio imo eligat mõtana ꝑcipue alba: ꝛ abscindant capita earum ꝛ
caude vice vna subito ꝛ tũc si multiplicat cursus sanguinis: ꝛ rema
nent viue: ꝛ agitant agitatione plurima tẽpore longo: tũc iste sunt
bone ꝛ si non dimittant: ꝛ que ex eis sunt conuenientes sunt ille ex q̃
bus plurimꝰ currit sanguis ꝛ que sunt plurime agitationis: ꝛ post
decollationẽ mũdificent ꝛ decoquant sicut dicemus tibi ꝛ comeda
tur ex eis ꝛ iure ipsarum. ¶ Et ex potatione quidem vini in quo
moritur vipera aut viuit iam sanati sunt q̃dã accidẽtaliter aut in
tentione interficiẽdi ex eo q̃ in potu tribuit vt moriat ille leprosꝰ ꝛ q̃
escat: aut q̃escat ab eo: aut fit illud obediẽdo somno: aut visioni: et
sal vipere iuuatiuꝰ ẽ iterũ. ¶ Elixatio aũt vipere ẽ vt sumat vipera
abscissis extremitatibꝰ mũdificata a visceribꝰ deide elixet cũ porris
et aneto ꝛ cicere ꝛ sale pauco decoquat cũ aq̃ plꝫima donec dissolua
tur: ꝛ sumãt ossa eiꝰ: tũc ab ea ꝛ mũdet caro ipsiꝰ: ꝛ det ad comedẽdũ
caro eiꝰ: ꝛ sorbeat ius ipsiꝰ: ꝛ ponant ossa eiꝰ tũc sup micas panis de si
mila: ꝛ fortasse ꝓijcit cũ ea aliq̃d de pullis colũbarum donec bona
fiat. ¶ Et huiꝰ q̃dẽ regiminis iuuamẽtũ fortasse nõ apparet in ꝑnci
pio deide appet subito: ꝛ fortasse añcedit sanitatẽ sepatio rõis di
bus aliquot. ꝛ signũ appitiõis iuuamẽti eiꝰ: ꝛ applicatio ad horã in
qua opꝫ vt abstineat ab administratiõe eiꝰ est vt incipiat leprosꝰ in
flari: q̃re inflat deide fortasse ꝑmiscet ratio eiꝰ: postea excoriat: dei
de sanat. Cũ ergo nõ patit scotomiã necꝫ inflat: tũc iteret sup eũ re
gimẽ vice alia. ¶ Et de illis q̃ narrata sunt ad illũ est vt sumat ser
pẽs niger excoriatꝰ ꝛ sepeliat donec ico fiãt vermes ꝛ extrahat cũ vermibꝰ
suis ꝛ exiccet ꝛ det in potu illi sup quẽ supfluit lepra ex eo tribꝰ diebꝰ
oĩ die pondꝰ. ʒ. ʃ. cũ sirupo de melle. ¶ Et inũctio iteꝝ cũ eo in quo est
virtus vipere ẽ iuuamẽtũ ei sicut oleũ in quo decoq̃t ꝛ sicut hoc me
dicamẽ. ¶ Sumat niger excoriatꝰ: ꝛ ponat in olla et fundat super
ipsum de aceto forti vnc. viij. ꝛ de aqua vn. l. ꝛ de capsia humida et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

radice dragõtee de vnoquoqꝫ vnc.ij. decoquat totũ sup igñẽ leuem
donec dissoluat serpens: ꝛ colet aqua a serpẽte ꝛ fricet cũ ea post ab
rasionez barbe ꝛ capitis: fiat illð tribꝰ diebꝰ. ¶ Et eis qđẽ accidit
ex administratione medicinaꝝ viperaliũ excoriatio cutis corrupte
ꝛ permutatio carnis et cutis sane: q̃uis inunctio leprosi cũ humec-
tatiuis tẽperatis in caliditate est ex illis que cõferunt in quibusdã
horis: cũ vehemẽtior sit siccitas. ¶ Et similr̃ facere caputpurgiũ cũ
eo qð est sicut oleũ vio. et sit in eo paꝝ olei de lzeiri. ¶ Et iterꝝ sicut
adipes rapaciũ et bonũ ꝛ volatiliuz: ꝛ sicut cũ oleo de costo aut dar
sisahã ꝛ olcũ de lilio seruat extremitates: ꝛ illð post mũdificationẽ: ꝛ
añ mũdificationẽ nõ iungat oĩno: q̃m oppilat poros. ¶ Et de eis q̃
bibũtur ꝛ conferunt eis est almurigiliz ꝛ medicamẽ asclideni. ¶ Et
lac ẽ de cõuenientibus quibus curatur et proprie apð ꝯstrictionez
anhelitꝰ et difficultatẽ eiꝰ ꝛ raucedinẽ vocis eiꝰ: ꝛ in tẽporibꝰ q̃ sunt
inter equationes. ¶ Et opꝫ vt bibat in dispositiõe q̃ mulget lac: ꝛ lac
ouiũ est de rebꝰ magis conuenientibꝰ ei: et opꝫ vt bibat de eo q̃ntitas
que digeratur: et si sint contenti eo solo si possibile est: erit iuuatiuũ
valde. Et si fuerit necessarium non addatur super ipsum aliquid si
possibile est preter panem mundum et alisfidebegi cum carnibus
arietum et que illis sunt similia de illis que dicemus. ¶ Et quando
anhelitus redit ad rectitudinẽ: tũc meliꝰ est vt dimittat lac ꝛ ꝯuer
tat sup res acuti saporis vt vomat cũ eis nõ ꝑpter alið nisi illð: vt
euacuetur cũ eo qð diximꝰ: deinde si necesse fuerit redire ad lac fiat
vsqꝫ ad terminũ p̃dictũ: ꝛ opꝫ vt sit hoc regimẽ in anno multotiens
¶ In flobothomia vero eoꝝ q̃ cõfirmati sunt nõ opꝫ vt sit occupa-
tio neqꝫ in solõne vẽtris eoꝝ cũ medicina forti: q̃m supfluitates in
eis mouent ꝛ nõ separãtur: imo fiat alleuiatio in declinãdo mate-
rias eoꝝ ad intestina: ꝛ administret deforis qð carminet ꝛ resoluat.
¶ Et de potibꝰ ꝯueniẽtibꝰ eis est vt sumat acori. vnc. i. ß. ꝛ nitri tã-
tũdẽ ꝛ succi caulis agrestis vsqꝫ ad vnc. iij. et misceat totuz ꝛ bibat
mane ꝛ vespe. ¶ Et vt sumat eis de limatura eboris põdus. x. sacra
iati. ꝛ det eis in potu in. iij. vnc. vini ꝛ butyri. ¶ Aut sumat althit cũ
melle quãtitate nucis: aut sumat de squilla quãtitas decẽ sacraiati
cũ sirupo squille inspissato sicut lohoc: aut sumat cymini. ℨ. ß. ꝛ mel-
lis q̃ntitas q̃ inspisset sicut lohoc: ꝛ succꝰ calamẽti ẽ eis valde bonꝰ ex
tribꝰ obolis vsqꝫ ad. vj. ¶ Et oꝛ vt vtant piscibꝰ salitis in q̇busdam
horis sicut vtunt medicina: ꝛ alienent ab acutis nisi ꝑpter vomitũ
ꝛ nisi s̃m semitã albecilzir in eo i q̇ sumunt. ¶ Et q̃nqꝫ medicãt cuz
cauterio dispͥtito sup mẽbra eoꝝ sicut sinciput ꝛ sũmitas capitis: et
sup radicẽ epigloti ꝛ duo tpã ꝛ collũ ꝛ iũcturas manuũ ꝛ peduz. Et
dixerũt q̇dã: oꝛ vt cauterizent i p̃ncipio timoris lepre cũ cauterio in
ãteriore capite vt ꝯferat caluarie ꝛ alio iferiore illo: ꝛ apð locũ i q̇ ca
pilli tõdẽt ꝛ sup supcilia vnũ: deinde i dextra capitis: ꝛ alið i sinistra
ꝛ vnũ posteriꝰ sup nuchã: ꝛ duo apð duas ꝯmissuras corticales ꝛ vnũ

sup splenē et fint cocture ille cum cauterijs lenib' minutis: et qñ cauterizat sup caput opz vt perueniat vsq ad os donec excoriet os saltē vicib' plurib' postq̄ 9seruatur applicatio illi' ad cerebrū fm suā corrūpētē 9plexionē eius. Nā stolidi qñq interficiunt cū hoc cū nō alleuiantur manus ipsorum.

¶ De modo medicinarum conferētiū 9positarū. Cap. 4.

De quib' sunt albedarūgir albe qd stat in loco carnis vipere in hac egritudine: et de illis est medicamē alsulēdati: verū bedarūdi hñt descriptionē magnā quā dixerūt indi et experti fuerūt ipsum. ¶ Et de ei' mō est vt sumātur myra. nigrorum et scenitaragi indi amborum. ʒ. x. macropipis. ʒ. 5. been albi. ʒ. ij. 5. terant et liniātur cū butyro vaccino et 9ficiātur cū melle: et sit potio ab vno auf. vsq ad. ij. ʒ. post mūdificationē corpis. Si aūt sumatur de eo cū equali mēsura sui de diamusco non timebitur eius malitia: quoniam ipsum est eius bezabar.

¶ De modo 9fectiōis nominate bderauilia maioris. Ca. 5.

Et est almebaran 9ferens lepre et baras et morphee et īpetigini et aq̄ citrine et pruritui et scabiei antiq̄ et 9firmat rōnē et destruit obliuionē: et est bonū 9seruationi 9ferēs sincopi: et hoc medicamē fecerūt sapiētes indi regibus suis. ¶ R. myra. belliricorum et emblicorum et tapsie omniū. añ. ʒ. xiiij. nucis muscate et corticū thuris et meurfu. et pipis et macropiperis et felgamonati et narchaisar et neremisch et 9disi et succi sq̄llet folij indi oiʒ. añ. auf. viij. et albes barij boni auf. iiij. terant medicine et cribellent et teratur albes solū. Et q̄ terit ipsum oppillet nasuz suū et nares suas et inungat eas añ illō cū butyra vaccino: et veniat eius trituratio sup medicinas: et sumāt de penidijs alarmu et alsaban emine. ij. et. 5. de baldac. terant et pijciāt in ollā nouā. et pijciat desup de aqua cū mēsura qua soluātur: et qñ liq̄fiūt: remoueātur ab igne et pulverizent desup medicine et 9ficiāt cū eis bene: deinde fiāt ex eis forme similes auellanis: quarum vna q̄q sit vn' auf. et det in potu oī die. i. in ieiunio cū aqua tepida aut vino.

¶ De modo 9fectiōis alsulendati. Capit. 6.

Et est medicamen indū magnū in via albe de rauilui: et ipsum cōfert iterum ad casum palpebrarum et albedinē capillorum et asma et tremorē cordis et tēperat appetitū et fluxū ventris superfluū et hydropisim et icteritiā et paucitatē seminis et fistulas et canitiē senū: et cōfert pruritui et vlcerib'. ¶ R. alsulendati mūdate ablute ducētos sexaginta auf. Et alsulēdati q̄dē est vrina hircorum mōtanorum: et illō est qm̄ ipsi mingūt dieb' estuatiōis sue super lapides in mōte q̄ nōminat alsulēdati: et denigrant lapides: et fit sicut pix pinguis subtil et myra. bellirico et emblicorum et piperis et macropipis et lauri et nucis muscate et cinami et masticis et xiloaloes et darlzele et spodij et attemet et burūgi et merēis oiʒ. añ. auf. iiij. bdellij. 200. et. 60. auf. et zuccari tarbazet. 134. auf. et auri rubei et argenti meri et eris rubei

rferri r allobonocr alfelud oim añ.auf.100.cōburanť mineraliar terātur r triconizenť cū medicinis et misceantur oīa cū melle et butyror reponātur in vitreata viridi: cui⁹ dosis sit duor aūreor cū lacte caprino aut aqua tepida: et addātur in eo de melle despumato auf.37.rbutyri auf.34.qm̄ ei⁹ decoctio erit bona: verūtamē crescit r peruenit ad finem in.xxj.die.

¶De modo adustionis alfelud. Cap.7.

Malleando fiant lamine de ferro: deinde decoquātur myrabolani belliri.r emblici r coleť aqua eor et ponātur in vas eris et accēdatur sub eo ignis leuis et calefiat alfelud donec rubeat et ignitū submergatur in illa aqua: deinde redeat ad ignem r rubeat cū ergo rubuerit: submergatur iter in illa aqua r fiat illud.21.vice: deinde coletur aqua illa r sumatur fex in qua residet aliquid de felud: deinde reducatur vas super ignem et ponať in eo vrina vacce r igniať ferrū r submergať in ea iter.21.vice.r sumať iterū fex ei⁹ donec remaneant de fece ei⁹ aur.viij.r similiter fiat de ere donec compleantur ex eo iterum.viij.auf.

¶Argentū vero limeť cū lima donet fiat sicut terra: deīde decoquatur cū aqua salis in cocleario ferreo donec adurať bene: si aūt non aduritur: proijciať in coclearium parum sulfuris citrini qm̄ cōburetur: r sumātur de eo.viij.aur.r totū illud sit tritū r cribellatū.

¶Auri vero combustio est ita.opz vt aurum limetur donec fiat simile terre r sit cū eo aureus vnus ex amiocb r remaneat cum auro donec liquescant vtraqz simul: deinde dimittatur per horam vnaz deinde limeť iterum r addatur super ipsum aur.vnus ex alamiocb: et limetur iteruz cū lima.deinde friceť in cocleario r fundatur sup ipsum aqua salis r ferueat donec cōsumatur aqua r remaneat aurū r alamiocb.deinde teratur in mortario bene donec sicut puluis.et misceatur cū medicinis. ¶Mūdificatio aūt alsulēdati est ƒm hūc modum: sumatur de aqua albasce r vrina vacce: proijciātur ambe super alsulēdati in vase nouo in tāta quātitate q̄ submergāt ip̄m: r ponatur in sole calido hora vna: deinde fricetur vehemēter et coletur aq̄ ab eo in vase nouo r ponatur in sole tribus diebus: deinde coletur et sumatur fex ei⁹ spissa: deinde sumātur aq̄ albasce r vrina sup alsulēdati: r puluerizeť sicut puluerizata fuit prius: et fiat illđ tribus vicib⁹: deinde ponatur in sole.21.die donec ingrossetur: r fiat similis melli r denigretur sicut pix.

¶De modo alsulendati minoris. Cap.8.

Et iuuamēta eius sunt sicut iuuamēta maioris. ℞.alsulēdati colate partē vnā et alcor partes.iiij.teratur alcor r misceatur cū eis quātū est pondus eor de melle r quātū ipsum est de zuccaro r q̄tū est medietas mellis de butyro vaccino: r reponatur in vitreata r dosis eius sit auf.1.cū lacte vaccino tepido.

¶Modus medicamenti cōferentis lepre. ℞.myra.nigror mūda-

torum et myrabo. citri. mūdatorum ℥.33. oim aā. ʒ. x. ameos. ʒ. v. althit botribus deguarich: aque deguarich et aldeguarich est quatuor libras debaldach donec ↄsumant due tertie et remaneat: deinde exprimatur et coletur et proijciatur super colatum de melle quod sufficit ei et detur in potu de eo libr. j. et inūguatur super totum corp⁹ infirmi butyrū vaccinū: et sedeat in sole donec sudet et precipiatur vt ambulet post illud. 70. passibus: et iaceat aliquando super latus suum dextrum: et aliquando super latus suum sinistrum: et semel super ventrem suum: et semel super dorsum suum: et cibetur pane et melle quantitate abbreuiata. vij. diebus ita vt liniantur ei medicine omni die.

¶ De modo epithimatis lepre. Ca. 9.

Sumatur serpens niger excoriatus et decolletur et ponatur in vas et fundātur sup ipsum de aceto forti. ℥. viij. aque. ℥. j. et alseitaragi hūidi et radicū dragōtee ābo℞. aā. ℥. xij. decoquat sup ignē leuē donec decoquatur serpēs: deinde coletur cū panno et separent ossa a carne: deinde ponatur fex in vase vitreo. Cum ergo volueris curationē precipe ei vt radat pilos supercilio℞ et caput et lini desup ex illo tribus diebus. ¶ Modus epithimatis alterius. ℞. staphisagrie et myra. nigrorum mundatorū et emblico℞ omnium. aā. partes j. fricētur cū oleo antiquo et liniatur cū eo latus vel locus postq̄ abluitur cū decoctione senticis turionū et balaustie: et iterū ↄburantur myrabolani et galle et liniantur desuper cū aceto. ¶ Cibi aūt eorum sunt omnia que sunt velocis digōnis boni chimi sicut carnis volatiliū noto℞. s. earū isfedebegi et pisces humidi leuis carnis cū spēb⁹ q̄ sunt necessarie et melior cibus eorū est panis de simila mundus: et panis candarusij et sorbitiones facte ex eis et olera hūida: et est necessariū vt pmisceant cū eis q̄ sunt sicut sicla et raphan⁹ et porri. Et nō opz vt negligatur administrare incisiua et proprie ante mundificationē: sicut capparis et feniculū et porri: ista eni mundificāt eo℞ cibos a superfluitatibus: et preparant superfluitates expulsioni. Cum ergo administraueris medicinas laudabiles: tunc administra etiaz hoc regimē: et pisces saliti in hoc capitulo sunt valde boni eis: et nos prōptiores sumus super ista cum volumus vt faciamus eos vomere aut ventrē eorum soluere. ¶ Et caulis confert eis cum proprietate sua: et panis cum lacte et melle et fic⁹ et vua et passule et amigdale torrefacte et cartami et pinee: et que fiunt ex istis cōferūt eis. ¶ Et opz vt comedat in die bis secundum mensuram digestionis. Nam semel comedere nocet eis et non bibat vinum cum excitatur egritudo nisi parum: et cum quies est egritudinis bibat de subtili quod non est antiquum quantitate temperata consueta: et quando cadunt pili supercilio℞ ex supercilijs et similium tunc fiat curatio cū cura alopitie: et reliquorum que dicemus in libro decorationis.

¶ De modo epithimathis alterius. Ca. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

SUmatur staphisagrie ⁊ myrabol. nigrorum mūdatorꝝ ⁊ emblicorum omnium añ. pars. j. ⁊ frigantur cum oleo omphancino ⁊ liniatur: cum eo locus postꝗ̄ ablutus est cū dectione senticum ⁊ balaustie. ¶ Modus alius: comburantur myrabolani ⁊ galle ⁊ liniātur cum aceto desuper.

¶ Fen quarta de solutiōe cōtinuitatis: ⁊ est preter id quod pendet cum fractura et algebra. Et est quatuor tractatus.

¶ Tractatus primus de vulneribus in mēbris.

¶ Sermo vniuersalis de solutiōe cōtinuitatis. Ca. j.

IAm ostendimus in libro primo species solutionis ꝯtinuitatis ſm modos q̄ necessarij fuerunt in loco sili illi: ⁊ volumꝰ nūc innuere summas de speciebꝰ earū: quas o pꝫ nobis eē notas ante illud quod volumꝰ declarare. Dico ergo ꝙ nos conamur in quibusdam membris quorum continuitas est soluta vt redeat eorum cōtinuitas sicut fuit: et illud sicut in carne: et conamur. in quibusdam eorum vt remaneat contactus eoruꝫ cum conseruatione: licet non redeat ipsorū ꝯtinuitas ⁊ illud nisi in ossibus puerorꝝ ⁊ infantiū. In eis q̄n̄qꝫ esse speratur reditus ille. ¶ De neruis ṽo ⁊ venis dixerūt quidā medicorum ꝙ non redeūt ꝯtinuitati: immo fortasse remanet in eis cōtactus conglutinationis ꝯseruatione currēte sup eos ⁊ coniūgit eos. ¶ Et dixerunt quidā ꝙ illud non ꝑuenit nisi in arterijs solis. Gal. ṽo iam contradixit eis istud ⁊ dixit: immo q̄n̄qꝫ incarnantur arterie per testimoniū experientie: ⁊ cū cōcessione rōcinationis. ¶ Testimonio ṽo q̄m nos iā vidimꝰ arteriā que est sub basilica ⁊ caput arterie tpis ⁊ cruris incarnari. Et cōcessiōe q̄ ē ex rōcinatiōe quoniā os est extremitas in duritie ⁊ nō incarnatur nisi parū in infantibꝰ et caro q̄ extremitas in lenitate incarnat: sꝫ vene ⁊ arteria sunt medie inter ossa ⁊ carnē: quare opꝫ vt sit earū dispositio inter carnem et ossa ergo sunt minus recipientes incarnationē q̄ꝫ caro: ⁊ facilius suscipiētes eā q̄ꝫ ossa: ⁊ incarnant q̄n̄ sectio ē minima ⁊ parua: ⁊ corpus est humidū ⁊ leue: ⁊ nō incarnatur in diuersificato ab eo: ⁊ hic ē modus disputationis rhethoricus vel theoricus: ⁊ illud in quo cōfiditur est experimentum.

¶ De summa de vulneribus in membris. Ca. 2.

MEmbra in q̄bus cū cadit vulnus magnificatur eius nocumentum ⁊ interficit ſm plurimū ⁊ fortasse non interficit nisi raro sunt sicut vesica ⁊ cerebrū ⁊ renes ⁊ intestina minuta ⁊ epar q̄ꝫuis sit

possibile vt saluetur sup ea cū est leue. In corde autē non sperat sa-lus cū in eo accidit vuln⁹. Et plurimū ille cui accidit vuln⁹ in vē tre suo cū accidit ei nausea aut singultus aut solutio ventris mori tur. Et quando vulnus est in loco in quo op3 vt vehemēs fiat dolor et apostema sicut sunt capita lacertorum ꝛ posteriorꝫ ꝛ proprie illo-rum qui sunt neruosi: ꝛ non accidit apostema significat illud nocu-mentum intrinsecum ad quod ꝯuertuntur materie: ꝛ nō ꝯueniunt ad vulnus. Et op3 vt tu obserues illud qd̄ dicemus in. c. vlcerum de iudicijs in quibus ꝯmunicāt vulnera ꝛ vlcera: ꝛ postposuimus ea vsq; illud attendentes ad illud quod est conueniens.

De sermone vniuersali de cura vulnerum. Ca. 3.

Vulnus carnosuz nō euacuat quin aut sit sectio plana recta: aut sectio rotūda aut bifislatera: aut sectio cū diminutiōe ali quātule carnis: ꝛ qñq; est profunde penetrās ꝛ qñq; discoopertū: et vnicuiq; eorꝫ est regimē: ꝛ ꝯmunicāt oīa in retētione sanguinis cur-rētis ꝛ iā posuimus ad illō ca. Et fortasse cursus sanguinis q̄ti-tate tēperata ꝯfert vulnerib⁹: ꝛ phibet apa ꝛ oppilationē ꝛ febrem. Nā de melioribus cū quib⁹ intendimus in vulneribus est vt phi-beamus eorꝫ apationē: qm̄ qñ nō accidit apa possibile est vt eius fiat curatio: verū cū illic est apa aut attritio aut ꝯtusio aggregatur in vacuitate eius cuz vulnere sanguis q̄ vult fieri apa aut pus: ꝛ nō est possibilis curatio vulneris: ꝛ dum nō preparatur illō: tunc curet apostema. Et si retinet in ꝯtritiōe sanguis tūc nō fit securitas ꝙ ipsi⁹ resolutio festinet si fuerit ei q̄titas qua sit curandū ꝛ tēsio ꝛ il-lud cū ꝯuersione in pus ꝛ resolutione ipsius: ꝛ illud fit cū ol calido le ui de illis q̄ tu scis. Et ꝑpter hoc op3 vt adiuuetur cursus sangui-nis qñ abbreuiatur. Cū ergo sectio ēst plana recta de qua nihil ce-cidit: sufficit in regimine ei⁹ strictura ꝛ ligatura ꝛ phibitio sangui nitatis ꝛ aquositatis ab ea: ꝛ phibere ꝙ aliqua rerū cooperiat eā neq; pilus neq; aliud postq̄ tu ꝯseruaueris ꝯplexionē mēbri ꝛ solici-tu sfueris in hoc ne attrahat ad mēbrū nisi sanguis naturalis. Et fuerit magna ita vt nō ꝯcurrāt extremitates ei⁹ qñ sunt rotūde elō gate aut diuerse figure aut iā destructa est ex ea caro pauca nō plu-rima tūc ei⁹ cura est futura: ꝛ phibitio aggregationis humidita-tis in ea cū administratione exiccantiū repercussiuorum: ꝛ admini-stratione subtiliantiū que dicemus: ꝛ si fuerit profunda: tūc strictu ra etiā facit eam adherere multotiēs ꝛ nō est necesse detegere eā si est possibile illud: ꝛ illud est quando non ꝯfert strictura cū ligatura firmā se eam ꝛ fortasse necessariū est detegere eam sicut ostendam ꝛ ꝑ prie vbi nō cadit strictura bona super radicem profundi: quare ef funduntur ad ipsum materie propter debilitatem eius ꝛ dolorem q̄ necessarius est ꝛ propter dispositiones quas dicam in cap. vlcerum Et si est necessariū vt detegatur nō erit excusatio quin ponatur co tum ꝛ quod currit cursu eius super eius orificiū exiccans ipsum pro prie vbi strictura non cadit super radicem sicut diximus: aut ē ei⁹

preparatio talis q non est possibile materiā malā effūdi ab ea. Et est in ea os aut concauata est et facta est fistula et sit in ea humiditas mala valde: et est tunc in iudicio vlcerū non vulnerū. Et dixit sapiēs q vulnus non indiget nisi ligatura aggregante labia qñ queritur adherentia et incarnatio: verū si fuerit necessariū vt nascat in ea caro tūc non est in eo necessariū illud: sz est necessaria aliqñ ligatura cū qua effundat sordities ex orificio eius: et aliqñ ligatura sit tali mēsura qua retineat medicamē desuper. Inquit et sufficit vt sit orificio vulneris locus ex quo effundatur sordities semper per naturā: aut ita vt cadat pforatio illuc āt vt tu figures ip̄z cū illa figura. Ego etiam sanaui vuln⁹ magnū cuius pfundū erat vbi est genu et ipsius orificiū in coxa preter q fecerim et in orificiū aliud inferius apud genu Sed preparaui coxā tali preparatione q pfundū fuit superi⁹ et orificiū inferius quare sanatū est absqz perforatione in inferiori pte: et silr qñqz suspēduntur brachiū et palma et alia taliter q orificiū semp est inferius: hic est ergo sermo eius. ¶ Et dico q fortasse tibi cadet vulnus vt tibi erit necessariū incidere cōplete et secare mēbrū. Cū aūt ex vulnere abscinditur caro plurima tūc necessaria sunt ea q̄ carnē nasci faciūt: et non sufficit illud qd̄ exiccat et phibet. Et fortasse nocet exiccatiuū et prohibitiuū ex parte qd̄ repellit materiā ex qua nascitur. ¶ Et qñqz est pfunditas et diminutio ossiū taliter q non est possibile vt nascatur cōplete: quare remanet pfundū: sicut qñqz accidit vt nascat plus q̄ꝫ sit necesse: quare est caro addita. ¶ Et opz vt cibet eger q̄ vult vt nascat caro in vulnere suo cibo laudabili boni chimi: et quādoqz est illud qd̄ facit nasci: ita q possibile est ei vt faciat nasci carnē: cutē vo nō facit nasci cū iam abscissa est totaliter immo non facit nasci loco eius nisi carnē durā supra quā nō nascitur pilus: venarū aūt rami multotiēs eminēt et nascūtur sicut caro. Et de vulnerib⁹ sunt quedā hn̄tia timorē sicut vulnera cadētia in neruis et extremitatib⁹ lacertorum: et dicā ea in .c. dispōnū neruorum et multotiens sequunt ea accidentia mala sicut illud qd̄ sequitur vulnus extremitatis lacertorū de alteratione coloris et casu pulsus post spissitudinē et paruitatē et perducit ad sincopim et casum virtutis: et qñqz sequitur ea spasmus. Et silr illa q̄ cadūt ante genu apd̄ rotulā qñ sequunt ea accidentia mala et sunt permanētia a quibus parū liberantur. ¶ Et qñ accidit spasmus ex huiusmodi vulneribus lacertosis et nō recipit curationē: tūc curatio est incidere lacertū in latitudine: et est voluntas vt destruatur operatio lacerti: verum illud est de illis q̄ oportet vt postponantur quantū est possibile. ¶ Et curet spasmus et permixtio rōnis cū re alia preter eā: et sicut vulnus geniculi et fortasse enim necesse est vt ponatur cū sectione dura: et vt sit festinatio in apatibus ei⁹ et vlceribus ipsius et vulneribus cū flobothomia et solutione vētris: et phibitione incarnationis donec mundificentur mundificatione vltima: deinde incarnentur.

¶De cognitione eius qd facit nasci z qd incaruat z qd sigil lat z qd corrodit ex medicinis. Cap. 4.

Medicamen faciens nasci carnē est illud quod coagulat sanguinem sanum in carnem. Quod si fuerit exiccatio ei vehemens prohibet sanguinem venientem: quare non habebit materiā caro. Et si est ei abstersio vehemens remouet eū z facit eū currere: quare cōsumit materiā inuentam carni. ergo oportet vt non sit ei plurima exiccatio: immo vsq ad terminū neq abstersio fortis valde: immo abstersio pauca in tanta quātitate vt abstergat sorditiē absq mordicatione z nō indiget stipticitate de qua est curandum. ¶Et opz iterū vt sit in caliditate z frigiditate in cōplexione sua si fuerit separata: cū cōtrario: ſm quātitatē separationis: z si nō fuerit sepata separatione de qua curetur: tunc assimiletur calido valde calidum valde: z frigido valde frigidum valde. ¶Et obseruetur iterū impressio medicine in loco vt opponatur ei si supfluit in malitia cōplexionis. ¶Medicine aūt incarnatiue sunt ille que aggregāt inter duo elongata: z nō opz vt operētur nisi in superficieb' amborū faciētes adherere iter ea vtraq cū rore qui est in substātia ambor: z si fuerit sanguis pur': tūc est illud qd exiccat sanguinē plurimū sufficiēs cū eo in adherētia cū exiccatione vehementi veloci anteq̄ fiat pus z nō firmatur ei illud nisi fuerit cū eo supfuitas virtutis in exiccādo. ¶Uerū opz ne sit abstergens: qm̄ abstersio est cōtraria intētioni q̄ est in eo: qm̄ intētio in eo est ponere illud qd colligit de sanguine nutrimentū z adherētiā: z abstergēs abstergit illū sanguinē: quare dispartitur ergo cōsumit materiā qua expectat cōglutinatio. ¶Et non indiget diminutione in exiccatione: sicut indiget ea illd qd facit nasci. Qm̄ faciēs nasci indiget vt currat ad ipsū materia et illius materiei cursum ꝓhibet exiccatio: et incarnatiuū nō indiget: immo indiget incarnatiuū exiccatione fortiore et pauca stipticitate. ¶Consolidatiuū vero sigillatiuū vehementius indiget stipticitate q̄ illa duo: qm̄ est ei necessariū vt recuperet qd est per naturam vehementioris exiccationis .s. cutem: et qm̄ indiget vt exiccet humiditatē extraneam z radicalem vehemētem. Et illud quod est ante ipsum eget vt exiccet humiditatem extraneam exiccatione plurima et radicalem cū mensura que conglutinet z ingrossetur z non minuatur ex substātia. ¶At corrosiua diminuens carnem opz vt sit vehementis abstersionis valde.

¶Et illud quidem quod est rectū in curatiōe vulnerū quādo perforantur: est vt non approximet eis aqua. Et si fuerit necessarium et non suffert eger a balneatione: oportet vt ponatur super ea de emplastris z de panno infuso cū oleo ſm modos ligationis z non permittatur aqua peruenire ad ipsum.

¶De perforatione vulneris z aliorum cum opz vt discoperiatur. Cap. 7.

Dixit Gal. Opz vt seces ex loco eius vehemẽtioris eminentie ꝛ vt inclines ipm: ꝛ nõ fit tractus perforatio nisi ad partem ex qua est possibile currere pus ad inferiora. ¶ Et vt obseruent in ꝑforatiõe alesuirati ꝛ ruge ſm modũ quẽ dixim⁹ in cap. vulnerũ ꝛ dubellet nisi in eisque excepim⁹. In eis vero q̃ sunt sicut inguina ꝛ subascelle: opz vt vadat perforatio cũ cute in natura. ¶ Deide ponãtur desup exiccatiua absq; mordicatiõe de illis q̃ sunt posita in tabulis medicinaꝝ singulariũ: et puluis olibani melior est in eis q̃z olibanũ: qm̃ illud est vehemẽtius stipticũ. ¶ Et rectũ quidẽ est in curatione vulneꝝ cũ perforãtur ne approximet eis aqua: ꝛ si fuerit necessariũ: ꝛ eger nõ suffert a balneatiõe: tũc opz vt vuln⁹ occultet sub emplastris cõueniẽtib⁹ tectis cũ pannis infusis cũ oleis ſm modũ coopertureq̃ separat inter aquã balnei: ꝛ humiditatẽ eius inter vulnera: aut ingeniet ei aliquod ingenioꝝ possibilium in ipso.

¶ De regimine vulnerum habentium apostema ꝛ dolores. Cap.6.

Necessariũ est in huiusmõi vulneribus alleuiare dolorẽ: credere q; vulnus nõ ꝯsoli datur omno dũ apa non sedatur.
¶ Et illud q̃dẽ non ꝯpletur nisi cũ eo in quo est exiccatio ꝛ infrigidatio in principio rei: ꝛ mollificatio in secũdo: et administret in eo cura apostematũ omno. ¶ Et qd̃ est ꝓpriũ in hoc cũ cõitate sui iuuamenti in omni mẽbro a capite vsq; ad pedes est vt sumat granatũ dulce ꝛ decoquat cũ vino põtico ꝛ emplastret cũ eo loc⁹. ¶ Et opz vt obserues illud ad qd̃ ꝯuertitur dispositio apatis sicut si tu administraueris vnguẽtũ nigrũ ꝛ videris vulneris ruborẽ vehementẽ fieri ꝛ vesicari declina ad infrigidãtia et ad vnguentũ album. Et si videris ipm mollificari aut indurari: ꝛ tu iã administrasti albũ: administra nigrum ꝛ alia.

¶ De regimine vlñ in vulnerib⁹ viscerũ interius. Cap.7.

Intentio in eo qd̃ existimam⁹ q; est fissura aut disruptio interius est vt incarnet ꝛ nõ dimittat sanguis ꝯgelari in interioribus ita vt ꝓhibeatur fluxus sanguinis. ¶ Et medicine ꝯferentes in vtrisq; intentionibus primis sunt sicut vestimẽta qñ decoquunt in aceto: aut detur in potu de cẽtaurea maiore põdus.ʒ.ſ. ꝛ terre sigillate in hoc inest curatio magna. ¶ Illd̃ aũt qd̃ in potu sumit cã fluxus sanguinis est sicut dauich.iij. ꝛ.5. de semine iusquiami al. cũ aqua mellis ꝛ reliq̃ medicine ꝑdicte in ꝓhibitiõe sputi sanguinis ꝛ fluxus sanguinis. ¶ De vulnere aũt ꝛ fissura apparẽtibus dixit sapiẽs q; in dispõne mirach ventris donec egredi ant quedam intestina: oportet vt scias quomodo applices intestina et intromittãt. ¶ Qd̃ si egrediat aliquid de zirbo oportet vt scias an sit necessariũ vt ligetur cuz ligatura firma aut non: ꝛ an suatur vulnus aut non: ꝛ qualr sit in via suẽdo ipsum. Et Gal. quidẽ dixit anathomiã almirach, ꝛ dixim⁹ nos ipm in anathomia. ¶ Et ꝓpter illud quod iam

dixim⁹ in anathomia loc⁹ illoꝝ est minoris timoris cū disrūpit̄ ꝙ locus aluourati. Et aluourati ꝗdē est mediū corpis vtriusq̃ lateris mēsura quatuor digitoꝝ ab alborati .i. vmbilico. ¶ Inq̇t. Q̄n fissura cū accidit in loco alborati egrediūtur cū ea intestina plus et reditus eoꝝ in ea est difficilis. Et illud ideo: quoniam res que tenet eam non est nisi duo lacerti descēdentes in longitudīe corpis q̄ ꝓtēduntur ex pectore vsq̃ ad ospecti nis: ꝛ ꝑ illō q̄n disrūpit vn⁹ hoꝝ duorū lacertoꝝ opꝫ vt egrediat̄ ps itestinoꝝ ꝛ augmētat̄ inde disruptio Et illō iō q̄n lacerti q̄ sunt in vtriusq̃ ilijs plus coartāt ipm: veruꝫ est ei in medio lacert⁹ fortis ꝯtinēs ipꝫ. ¶ Si aūt ꝑparet̄ vt sit disruptio magna egrediet̄ nūeratio intestinoꝝ: q̄re erit eoꝝ itermissio vehemētior ꝛ difficilior. In vulnerib⁹ aūt ꝑuis si nō succurrat̄ cū intromissiōe itestini iflat̄ ꝛ ingrossat̄: ꝛ istud ꝑ illō qō ḡnat̄ i eo de vētositate: q̄re nō igredit̄ ex illa disruptōe. Et ꝑ illō saluiora vulnera accn̄tia in mirach disrūpētia sunt illa q̄ sunt equalis magnitudīs. ¶ Inq̇t. Et indigēt illa vulnera reb⁹ q̄ttuor: quaꝝ ꝓma ē vt reducatur itestinū apparēs ad locū q̄ est ei ꝓpri⁹: ꝛ secunda vt suat̄: ꝛ tertia vt ponat̄ sup ea medicamē ꝯueniēs: ꝛ quarta vt sit sollicitudo ne ꝑueniat alicui mēbroꝝ nobiliū ꝓpter illō timor. ¶ Pone ergo ꝙ sit vulnus tante q̄titatis vt nō possimus: ꝓpter ꝑuitatē eius intromittere intestinū procedēs ab eo. Et q̇dē est nobis necessariū vt resoluam⁹ illā vētositatē: aut vt dilatem⁹ ipsam disruptionē: et vt dissoluam⁹ vētositatē est meli⁹ si posse est in ea. ¶ Et cā quidē in inflatione intestini est frig⁹ aeris: ꝓpter illud ergo opꝫ vt submergat̄ spōgia in aqua calida ꝛ exprimas ipā ꝫ ꝛ vapores ipm: ꝛ vinū stipticuꝫ, q̄n calefit ēt est iuuatiuū in hoc loco: et illud q̄n calefacit pl⁹ ꝙ sit calefactio aq̄ ꝛ ꝯfortat intestinū. ¶ Qḋ si hec cura nō resoluit inflationē intestinoꝝ: tūc administret̄ amplificatio vulneris. Et ꝯuenietius instrumentoꝝ ad hāc sectionē est instr̄m qō cognoscit̄ ad ꝑforādas fistulas. Cultelli aūt ꝑforādi acuti ex duab⁹ ꝑtib⁹ facti ad caput caueātur. ¶ Et rectior figurarū ꝛ ꝑparatio in infirmo est vt si fuerit vuln⁹ lesum vadēs ad ꝑtē inferiorē sit figura ꝛ ꝑpatio ad supiorē. Et si fuerit vuln⁹ vadēs ad supiorē: figura ꝛ ꝑparatio vadāt ad inferiorē. Sit ergo intētio tua quā intēdis in vtrisq̃ rebus simul vt nō cadāt reliqua intestina sup intestinū cui⁹ inferi⁹ appet. ¶ Et cū tu posueris hāc tuā intētione: scias ꝙ si fuerit vuln⁹ in ꝑte dextra: tūc oportebit vt scias egrū declinare ad ꝑtem sinistrā. Et si fuerit in ꝑte sinistra facies eū declinare ad dextrā: ꝛ sit intentio tua semꝑ vt ponas ꝑtē in qua est vuln⁹ altiorē parte altera: hec est enim res que est cōis oibus istis vulnerib⁹. ¶ Cū ergo seruant̄ intestina in locis suis q̄ sunt eis ꝓpria postq̄ reducta sunt ad vētrē cū vulnera sunt magna: tunc necessari⁹ est minister edoctus. Et illud iō q̄n opꝫ vt teneat locū illius vulneris totū manu sua deforis ꝛ colligat ipsum et aggreget et deteget de eo aliquid ministro suenti ipsum et

redeat ad illud qd iã suetũ est de eo etiaʒ ꝛ aggreget ipsũ ꝛ colligat paulatim donec suatur vulnꝰ totũ sutura decenti. ¶Et ego narro tibi illud qd melius est de assuitiõe vẽtris. dico ergo qm ꝓpterea qꝛ res q̃ est necessaria ẽ vt ↄprebẽdatur illud qd est inter mirach et si phac iam est necessarium tibi vt icipias ꝛ itromitas acum in cutem deforis ad interiorem partẽ. cũ ergo penetrauerit acꝰ in cutem et in lacertũ eũtem ẜm rectitudinẽ in lõgitudine ventris totiꝰ: dimitte marginem siphac in hoc latere: ꝛ nõ intromittas in ipsũ acũ: et fac penetrare acũ in marginem alium deintus ad exteriora: deinde fac penetrare eam ab intus ad exteriora in margine alio mirac ꝛ cũ feceris eam penetrare: tunc fac penetrare eam secundo in hoc eodem margine mirac aut deforis ad interiora: ꝛ dimitte marginẽ siphac qui est in hoc latere: fac ergo penetrare acum in latus aliud deintꝰ ad exteriora: ꝛ fac eam penetrare cum tua penetratiõe in siphac in marginem mirac qui est in parte eius donec facias eam penetrare totũ: deinde incipe iterum ab hoc eodem latere: ꝛ sue ipsum cũ margine qui est siphac in latere alio: ꝛ extrahe acum ex cute quam penetrauit: deinde reduc acum in illam cutem ꝛ sue marginem siphac q̃ est in latere alio cũ hoc margine mirach ꝛ extrahe eaʒ ex cute que est in parte eius ꝛ fac illud vna vice post aliaʒ vsqꝫ quo suas vulnus totum ẜm illud exempluʒ. ¶In mensura autẽ q̃ sunt iter duo puncta caueat superfluitas in latitudine ꝛ strictura: quoniã ãplitudo nõ tenet ẜm qd oportet ꝛ strictura adunat. ¶Et filum iterum si fuerit chordosum adiuuat ad disrumpendum. ꝛ si fuerit molle abscindit ꝛ ligatur leue durũ: ꝛ similiter si ꝓfundaueris pũcturã in cute. nam si fuerit longinqua a punctura verũ remãserit de vacuitate intra ipm ꝛ extra eam non incarnatur: et serua equalitatem illic etiam. ¶Inquit. Et pone intentionem tuã in suẽdo vẽtrem adherentia si phac cũ mirac. fortasse eniʒ adherebit ꝛ incarnabit: quoniã est neruosum. ¶Et iam consuerunt ipsum quidam secundum hunc modum: opꝫ ergo vt figamus acũ in margine mirach exteriore ꝛ faciamus ea penetrare ad interiora: ꝛ dimittamus marginem siphac totum: deinde reducamus acum et faciamus eam penetrare: deinde penetret acus ex cõtrario partis quam penetrauit: deinde faciamꝰ penetrare in marginem aliũ de marginibus mirach secundũ hoc. Et iste modus consuendi est melior consuitione communi que comprehendit quattuor margines in penetratione vna. et illud ideo quoniam cum hac consuitione iterum quam iam diximus iam cooperitur siphac retro mirach: ꝛ cõtinuatur cum eo coopertura decẽter. ¶Inquit. Deinde pone super ipsum de medicinis icarnatiuis et neccessitas ad ligandum est vehementior in his vulneribus: ꝛ madefac lanam marabaʒ cum oleo calido parũ ꝛ inuolue super albreni ꝛ albreni sicut vadũt. Et clysteriza ipsũ cũ aliq̃ mollificatio etiaʒ

ficnt olea & mucillagies. Et si vuln⁹ iã puenerit ad ĩtestina & suisti ip̄z tunc regimẽ sit illõ qõ diximº: verũtñ opz vt clysterizet cũ vino nigro stiptitico tepido: & pprie si vuln⁹ iam ɔsutum fuerit: aut appropinq̃ uerit minuta intestina: qm̄ intestinũ ieiunũ non sanat oĩno ex vulne re qõ ĩ ipo accidit pp subtilitatẽ sui corpis & mlt̄itudinẽ et⁹ qõ est ĩ eo de venis: & ppinq̃tatẽ suã ad mãm neruoꝝ: & multitudinẽ effusionis colere ad ipm̄: & vehemẽtiã caliditatis ei⁹: qm̄ est magis ppiquũ epa ti q̃ intestina alia. ¶ Inferiora xͦo vẽtris pptera q͂ sunt de natura carnis sis de medicatiõe ipoꝝ ɔfidẽs. ¶ Inq̃t Gal. lib. de ingenio sa nitatis. Et sit intẽtio tua apõ disruptionẽ mirac vẽtris cũ siphac vt suas eã ɔsuitiõe ɔglutinãte siphach cũ mirach: qm̄ est neruosuz tar de ĩcarnatiõis cũ alio: & illõ cũ modo suitiõis quã diximº: qm̄ ipa ag gregat & ɔglutinat in pũctura siphac. ¶ Inq̃t. Et ĩ testina cũ egrediũ tur: tũc ɔfert vinũ nigrũ forte: & calefiat & submergat in eo lana & pona tur desup qm̄ ipa dispergit inflamationẽ eoꝝ & detumescere ea facit si aũt nõ fuerit pñs: tũc administra q̃sdã aquas stipticitatis fortis calefactas: q͂ si nõ fuerint pñtes: tũc vapora ea cũ aq̃ calida donec d̃ tumescãt. si aũt nõ ingrediunt in illõ amplificet loc⁹. ¶ Inq̃t Hyp po. Cũ egredit zirb⁹ vẽtris in vulnere necesse est vt putrefiat qõ de eo egredit q̃uis moret tpe puo. & est in hoc vehemẽti⁹ q̃ ĩtestina & epar. qm̄ intestina & extremitates epis si nõ remanẽt exteri⁹ ĩ spacio longo donec infrigident valde vehemẽter: tũc cũ ingrediunt vẽtrẽ & incarnat vuln⁹ redeũt ad naturas suas. zirb⁹ xͦo lz moret tpe puo tm̄ necesse est vt qõ ex eo qõ apparet ingredit vẽtrẽ putrefiat: & pter illõ ppe rãt medici in incidẽdo ipm̄ & nõ intromittũt qõ de ipso apparet in vẽ trem. q͂ si inueniat in zirbo diuersum ob hoc illõ est valde parum & fortasse nõ inuenit. ¶ Et si egreditur aliq̃d de zirbo tunc necesse est tibi vt scias an oporteat incidi an non: & an oporteat sui vuln⁹ an nõ et qualiter suat. Nã si vuln⁹ cadat in aluouar at et est mediũ vẽtris tunc est pluris timoris: qm̄ sunt extremitates lacertoꝝ cooperte sup vẽtrẽ. Si autem fuerit in ilijs: & sunt a duob⁹ lateribus medij vẽtris a dextra & sinistra quasi quatuor digitis: tunc est saluior: qm̄ nõ est in eo aliq̃d de extremitatib⁹ lacertoꝝ neruosoꝝ. ¶ Loci xͦo alueura ti sutura itex ẽ difficilis. & illõ iõ qm̄ ĩtestina eminẽt & egrediunt a dis ruptiõe q̃ est in hoc loco & redit⁹ eoꝝ ĩ h̄ loco est difficilis: & illõ qr illõ qõ plicat ea in retentione eorum est duo lacerti protensi in longitu dine ventris carnosi qui descendunt ex pectore ad rachaba & est os pectinis. Et propter illud quando cadit vulnus in hoc loco incidũt hos lacertos: & est eminentia intestini vehementior: quoniam lacer ti qui sunt in illo continẽt ipsum: et non est ei in medio lacertus for tis retinens ipsuz. ¶ Si aũt preparetur cũ hoc vt sit vulnus magnũ tũc necesse est vt emineat & egrediatur ex eo neru⁹ intestinorum & qua re sit intromissio eorum difficilior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De qualitate ligandi vulnera. Ca.8.

Vulnera aūt et fissura apparētia cū vis vt incarnent: tūc fac illō qd dixit sapiēs de illis q̄ sunt hui⁹ artis. ¶ Inq̄t. Cū vis vt incarnet h mōi fissura: tūc fac adherere ei ligaturā incipiētē ex duobus capitibus non aliam de ligaturis. Qd si fuerit magna erit tibi necessarium vt adherere ei facias puluillos triāgulatos: et si fuerit loc⁹ decliuis indiget sutura etiā: et puluilli quidem triangulati meliores sunt in aggregando labia vlcerum q̄z quadrati: quoniam coartant sup fissurā tantum: et situs puluillorum triangulatoꝝ est ſm hoc exēplum linea recta inter duos puluillos sit fissura: et duorū puluilloꝝ triāgulatoꝝ: vn⁹ sit b. et alter g. decenter ꝯpositi ſm figurā quaz vides. Cum ergo ligatur locus iste et cadit ligamē duoꝝ capitū est ligamē tenēs sup locū fissure vehemēti⁹ q̄z si fuerint q̄drati. Et nō licet vt nō sit in applicatiōe vlcerum ligamē nō habēs duo capita: et isti sunt puluilli triāgulati et figura stringendi.

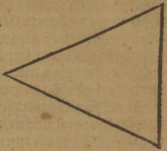

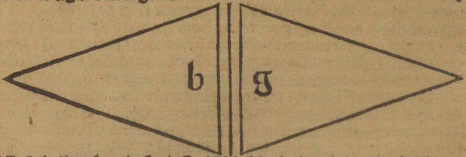

¶ Et dr in li. de īgenio sani. Quidā hō habuit vuln⁹ cui⁹ ꝓfūdū erat primū īguinib⁹: et ipi⁹ orificiū primū ḡ enu et sanauim⁹ ipz sine ꝑforatiōe penit⁹: ita q̄ posuim⁹ sub genu ei⁹ puluillos: et ꝑparauim⁹ ipz taliter q̄ factū ē orificiū ei⁹ directū cū facilitate: et silr fecim⁹ de vulnere qd fuit in coxa et brachio et sanata sunt omnia. ¶ Inq̄t ille qui iaz ꝓuidit in experientia. Scias q̄ vulnera indigent vt fiat sanies si possibile est ei intus ad hoc vt penetrent cum ea reliqua q̄ sunt illic meliora et velocioris alteratiōis. Silr vulnera disrupta elōgatoꝝ labioꝝ egēt vt aggregent cū ligamēto aggregāte labia eoꝝ nisi fuerit sup ea ex illo dolor: aut fuerit aꝑosa: qm̄ dolēt ꝑꝑ illō q̄uis sit cū facilitate aut fuerit lacert⁹ q̄ sit disrupt⁹ ī latitudine: qm̄ tūc nō aggregat immo ponat in medio liciniū timēdo ne īcarnet cutis et remaneat lacert⁹ nō īcarnat⁹. ¶ Inq̄t. Et silr qn̄ scindim⁹ cutē capitis ponim⁹ iter labia aliq̄d qd īpleat ea: fortasse eñ ꝯtrahit cutis labioꝝ ad iteriora vulneris: q̄re necesse est tūc vt coneris cū ligamētis vt trahas eā ad exteriora. ¶ Et cū cadit vuln⁹ in longitudine: tūc ligamē sufficit et aggregat ipam decēter: et cū fuerit in latitudine indiget vt suat et ſm mē

furā pfunditatis vulneris erit pfunditas suture dignior ex additio ne anathomie. ¶ Inqt. Qñ fuerit nobis necessariū vt addam⁹ i amplitudine vulneris cū est strictū: timuerim⁹ q ppter pfunditatē ei⁹ incarnet ei⁹ superi⁹: nō incarnet ei⁹ pfundū: aut fuit mēbrū vulneratū in hora vulneris fm figurā: qd cū redit ad equalitatē suā nō est possibile vt currat ex eo sanies: neqz vt ingrediat ipsū medicina: vt redeat ad suā figurā qñ egredit: z mouet dolorē aliū: tūc necesse ē vt scīdat sectiōe ꝯueniēti. ¶ Et scias fm summā q vulnera q̄ sunt i latitudine lacerti sunt digniora vt labia eoꝝ sint vehemēti⁹ elōgata quapropter sunt facientia maiorē necessitatē ad ꝑscrutandū subtiliter in aggregādo labia: z fortasse nō erit excusatio a sutura z admistratiōe puluilloꝝ z triāgulatorum: z ppie si ceciderit in carne diminutio: nam cadens in longitudine minus eget illo.

¶ De medicinis incarnātibus vulnera. Ca. 9.

Harū medicinaꝝ v̄tutes iā narrauim⁹ z ꝯtinuatiōis eaꝝ locū: z nō dubitam⁹ qn sit necessariū vt puluis eaꝝ sit minoris v̄tutis ꝙ illō qd de eis fit cū oleis z ceratis. ¶ Et necessitas q̄dē pducens ad olea z cerata est ppterea q medicine siccer ppie q̄ sunt sicut merda sengi z reliq̄ minerales nō submergūtur vsqz ad pfūdū: z nō penetrāt in poros: cū ergo ex eis fit ceratū ad vltimū ꝑuenire facit eas cursus olei ad locū quē volum⁹. ¶ Et iste medicine incarnatiue sunt ex minerali b⁹: z sunt ex plātis: z aialib⁹: z ex oi spē: z sunt ex mineralib⁹ sicut cerusa z oleū myrtinū z cera. ¶ Et ex plātis folia sicut folia qrc⁹ masculé emplastrata z folia salicis z folia caulis z folia arboꝝ maloꝝ z cortex palme z folia arnoglose z spīū ifusuz in aceto aut aliquātulo vini: z ppie qñ miscēt folia arboris spini masculé z femine ligata cū corticib⁹ suis: z folia cupressi z rami ei⁹: z folia pēta pbilō cū melle. ¶ Et ex gummis glutinū alboti ppie ppe mēbra magna. ¶ Et ex fructib⁹ z granis nux recēs ꝯtrita cū aq̄ z sale aut vino bullita cū folijs acetose aut folijs sicle aut lactuce z piroꝝ silvestriū cū eo qd est in eis de phibitiōe flux⁹: z nux cupressi z alia ꝯbusta: z puluis molēdini z ordeū adustū ppie senib⁹ cū cera z oleo ro. ¶ Et de illis q̄ similātur florib⁹ flos sorbe et herba caude eq̄ne z ppie in vicinitate impletiōis mēbri aut carnis et ad vulnera q̄ sunt ppinq̄ lacertoꝝ capitib⁹. ¶ Et ex aialib⁹ lac acetosum valde conglutinat vulnera magna. ¶ Et de compositis medicamen ruffi et aureum et esculeus et medicamen de salicibus et pulegio et emplastrum de lino.

¶ De medicinis consolidatiuis z sigillatiuis. Ca. 10.

Harum medicinaꝝ naturas iā sciuisti: et scis iterū q opz ne puluis earum fit in virtute eius qd ponitur in emplastris. ¶ Et tunc opz vt scias q non est necessarium vt medicine iste administrentur cum iā equata est superficies carnis dure cum cute vltima equalitate: verum caro humida iam equatur et additur: sz est spissa taliter q cū exiccat: descēdit: immo nō opz vt administres eas nisi cū hoc

qđ ē ita ꝙ q̄ñ exiccať equať: ꝛ hec res cognoſciť exiſtimatiōe. ¶ Opꝫ
ḡ vt admiſtreť medicina ꝯſolidatiua anteq̄ꝫ carnis naſcētia i vulnere
in q̄ caro naſciť ad hūc finē ꝑueniat: q̄m ꝯſolidatiua ē͂t addit in quā
titate carnis vſqꝫ quo conſolidat: et additur cum ea v̄tus naturalis
Ergo additur ſcđꝫ hāc vltimationē: immo opꝫ vt ſit taliter ꝙ quan
do exiccat ꝛ facit operationē ſuā iā natura fecerit naſci cū quātitate
ei neceſſaria cuꝫ vltimatiōe cōſolidatur e vltime in ꝯſolidādo: q̄ com
pleat duas operatiōes ꝯtinuādo inter carnē et cutē ꝑdictas mēlu-
ra q̄ equeť ſupficies vlcerata. ¶ Qđ ſi nō auferať iſtđ ꝓculdubio fiet
veſtigiū vulneris ſuperi? in cute. ¶ Et opꝫ vt adminiſtres ſigillatiuū
in ꝑmis cū ip̄m adminiſtras humidū. deinde adminiſtra ip̄m ſiccuꝫ
tūc cū appropinquať ſigillatio faciēs ip̄m trāſire ſuꝑ ip̄m cum extre
mitate radij. ¶ Et medicine q̄dē iſte ſunt ſicut cortices arboris pini
cū cerato de oleo ro. aut myrtino et reſina ſicca et abrotanū aſſatuꝫ
et cortices eris et puluis olibani et merdaſengi et cētaurea minor ꝛ
vene ſunt bone et oſſa ꝯbuſta iteꝝ et ariſto. aduſta eſt vehemētis ꝯſo
lidatiōis et alumē iteꝝ et galle imature et folia fici. ¶ Et hyppo. q̄-
dē inq̄t de pede albaueas ſicut dixerūt: et eſt ſil'e qđ intellexit ꝑ eū her
bā q̄ noiatur pes coruí: et ſterc? canis comedētis oſſa et ſterc? lacer-
ti: verūtamē eſt acuti? prio: quare opꝫ vt frāgas ip̄m cū ſtipticis: ꝛ ra
dix lilij celeſtis et cortices oppoponaci et tucia. ¶ Et de faciētib? na
ſci carnē mirabilib? in vulnerib? calide ꝯplexionis apoſtemoſis ſunt
ſandali et nenufar et aloes et ꝓprie in partib? ani et teſticuloꝝ: ꝛ me
dicina ariſtologie ſi fiat vnguētū. ¶ Aut indiges eo qđ eſt forti? de il
lis q̄ ſunt inter ꝯſolidātia ſicut climia et ꝓprie ꝯbuſta et colcotar cō
buſtū et lithargyriū et ceruſa: et q̄nqꝫ cadūt in medicinis ei? dragā
tū ꝛ colcotar: q̄uis ſint de ſumma corrodētiū diminuētiū carnē. Ue
rū ip̄a fortaſſe ꝯſolidāt in vehemēti humiditate et ꝓprie q̄ñ adurū-
tur ſunt minoris ꝯſolidatiōis. et nō minuiť de corroſiōe eoꝝ et ꝑci-
pue ſi abluātur fiunt ad ꝯſolidatiōeꝫ decliuiora. Flos v̄o eris et me-
dicine, q̄ ſunt vehemētioris corroſiōis nō ſunt recte ad illđ niſi cū re
gimine forti: et in q̄buſdā vulnerib? et vlcerib? vehemētis hūiditatis
Es v̄o aduſtū q̄ñ abluiť: eſt bonū in ꝯſolidatiōe. ¶ Et cū volūtas ē vt
fiat emplaſtrū ſunt neceſſaria q̄ ſunt fortiora de illis q̄ ſunt inter ꝯſo
lidatiua ſicut climia et ꝓprie aduſta et colcotar aduſtuꝫ et lithargi
riū et ceruſa. Qualitas v̄o faciēdi illđ eſt vt diſſoluať ceruſa et mer-
daſengi cuꝫ aceto: deinde adminiſtreť et climia terať. Et meli? q̄dē ē
vt adurať: deinde miſceať illđ cuꝫ colcotar: ꝛ imbibať oleo ro. cū ace
to. et vino ſtiptico: et fortaſſe adduntť ſuꝑ ip̄m dragagātuꝫ aduſtuꝫ ꝛ
balauſtie et galle quādo vuln? et vlcus ſunt vehemētis humiditatis.
¶ Emplaſtrum de lino eſt mirabile: ſume pānum de lino ablutuꝫ ni
tidum: et tere donec fiat ſicut alcohol: deinde ſume oleum fortis ſti-
pticitatis aut oleum myrtinū: et pone in ip̄o paruꝫ galbani et diſſol
ue in oleo et pone in ipſo pānum contritum et fac de eo emplaſtrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

quoniã est mirabile: et vnguẽtum nigrum magnũ facit nasci carnẽ ❡ Quod si volueris vt forti⁹ faciat nasci: tũc pone in ipso de thure et oppoponaco et aristologia adusta equales ptes vt sit sicut pondus medicinarũ quatuor. ❡ Modus pulueris ali⁹. ℞. ceruse et merdasengi ambo℞. añ. partẽ. j. icorie plũbi et myrrhe et gallarũ oim. añ partẽ. s. Puluis ali⁹: ostraco℞ cõbusto℞. ℥. xij. granati parui qd cadit ab arbore et exiccatũ est: calcadis amborũ. añ. ℥. xvj. cornu ceruini cõbusti abrotani climie resine radicu3 lilij oim. añ. ℥. iiij. minuti thuris corticũ arboris pini ambo℞. añ. ℥. vj. corticũ granato℞ ceruse aluminis oim. añ. ℥. viij. galla℞. ℥. j. Puluis rube⁹. ℞. rubee ossiũ cõbusto℞ merda sengi oim. añ. ℥. ij. thuris aloes amboru3. añ. ℥. iij. sarcocolle memithe ambo℞. ana. ℥. j. fiat puluis. ❡ Puluis. ℞. rosarum ceruse plumbi balaustie omnium. ana. ℥. viij. gallarum et seminis rosarũ et aluminis equaliter aristo. auř. ij. minuti thuris auř. j. ❡ Mod⁹ emplastri ad vulnera corpo℞ lenũ: cõburaſ ordeũ et fiat ex eo ceratum cum oleo rosa. aut oleo myrtino cũ cerusa plumbi.

❡ De medicinis faciẽtib⁹ nasci carnẽ in vulnerib⁹ et vlcerib⁹. Ca. II.

Iam sciuisti ppͥetatẽ medicinarũ faciẽtiũ nasci carnem et quod oportet vt sint in cõplexionib⁹ suis. ❡ Et op3 vt administrẽtur medicine facientes nasci carnẽ cum iã mundificatus est locus a sordibus et sil'ib⁹: et nõ fuerit basis vulne℞ nisi os: tunc mundifica illd os et exicca in vltimo. ❡ Et nõ dimittas in eo offuscationẽ aut corruptionẽ: neq3 corticẽ et humiditatẽ q̃ nõ exiccetur: et pprie in capite: nã lenitas ossis et eius hũditas est vna causa℞ phibẽtium natiuitatẽ carnis super ipsum: et cum exiccatur et exasperatur: est illud sup qd fit mã ex q̃ gñaſ caro i eo magis faciẽs nasci: et sciasq3 ẽ medicia faciẽs nasci carnẽ i corpe aut mẽbro: et ñ ẽ faciẽs nasci in alio r illd iõ qm fortasse exiccat in corpore et nõ exiccat in corpe propter complexionẽ duorum corporum: et secundum qd sciuisti fortasse abstersio superfluit in corpore: et non superfluit in corpore: neq3 est abstersio omnino: cum hec medicina indigeat exiccatione quadã et extersione quadam mensuratis ẽm corpus nõ absolutis et res mẽsurata est diuersa cũ impressiõe sua in rebus q̃ nõ sunt conueniẽtis q̃titatis in passione. ❡ Et omne exiccatiuũ quidẽ cuius siccitas est minor siccitate corpis qd cu3 eo curatur: est iterum abbreuiatum ab hoc vt faciat nasci carnem eius: immo op3 vt sit siccius eo. et propter illud fit q3 olibanum non facit nasci carnem in corpibus donec pertranseant equaliter in siccitate. ❡ Et experimentũ q̃dem est illud quod scitur qd est ex exiccãtibus et stantib⁹ aut ex nascentia carnis ẽm pcessionẽ vel cõtinuitatem aut ex sordidatione. ❡ Qd si videris exiccationẽ cũ qua fortasse non nascitur caro: tũc humecta parũper medicina sicca et dimitte illd qd vadit ẽm virtutẽ. ❡ Et qñq3 iterũ est q̃busdã corpib⁹ pportionalitas cũ q̃busdã medicinis absq3 aspectu opationis earum: ppter illud ergo op3 vt misceantur medicine plures

debiles et fortes. At vero quare facta sunt emplastra et quod sit eorum necessitas iam sciuisti. ¶ Et oportet vt non sis contentus medicina super exiccationem et humectationem immo obserua ambas qualitates agentes secundum quod premisimus earum narrationem: neque iterum super exiccationem et humectationem: immo cum consuetudine considerationis inter dispositionem vlceris et dispositionem complexionis corporis. Quandoque enim corpus est humidum et vlcus siccum: et quandoque est corpus siccum et vlcus humidum: et quandoque sunt ambo humida: et quandoque sunt ambo sicca. Et administrentur in primis que sunt debiliora sicut olibanum et farina fabarum et farina ordei et similia. ¶ Quod si corpus fuerit siccum et vlcus humidum valde: tunc necessarie sunt medicine vehementis exiccationis cum comparatione ad medicinas facientes nasci carnem. sicut aristologia et radix oppoponaci et dragagantum adustum. Et in residuo sunt necessarie medicine sicut yreos et farina lupinorum. ¶ Et quandoque accidit vt sint quedam medicine in quibus sit aliquid proprietatis qua egent medicine facientes nasci carnem de exiccatione et abstersione sed superfluit: fiunt ergo verbi gratia propter exiccationem suam vehementem retinentes sorditiem et prohibentes materiam et superfluit abstersio et corrosio. Sed quando permiscetur cum ea aliquid de illis que sunt illi contraria frangit ex eo et temperat ipsum: et fit faciens nasci sicut flos eris. Cum enim cum ipso associantur oleum et cera et que humectant menbrum et fixum faciunt: tunc ipsum propter exiccationem et vehementiam abstersionis fit consolidatiuum: quare oportet vt sit flos eris vna decem partium cerate quando administratur in corporibus que sunt sicciora: et vna duodecim partium quando administratur in corporibus que sunt humidiora: et oportet vt obseruetur in istis quando experiuntur predicta. ¶ Senes egent medicinis in quibus est caliditas maior et attractio fortior. Et cadunt in eis que sunt sicut pix et thus et farina ordei et farina fabarum et farina horobi et radix lilij et aristologia et climia. et herba oppoponaci. ¶ Et quando prohibetur medicina a iuuamento declina ad aliam. cum ergo sit difficile: curetur cum eo quod est proprium vlceribus.

¶ De curatione vulnerum alseiberegi idest que fiunt in capite. Cap. 12.

Regimen quidem ossis in eis et quid accidat ex accidentibus eorum timidis iam dictum est in cap. ossium: et algebra verum incarnatiuis vlcerum eorum: et que sunt extra ea sufficiunt quelibet medicine exiccatiue leues puluerizate super ea ex medicina. ¶ Et medicina que est facta ex oleo et myrrha et olibano et sanguine draconis et similiter medicine leues predicte in vulneribus. Quod si fuerit illic cursus sanguinis: tunc curetur cum eo quod diximus in ca. fluxus sanguinis. ¶ Et oportet vt cibetur habens eam cerebellis gallinarum assatis quantum possibile est: ipsa enim secundum quod testificantur quidam confortant cerebrum et retinent sanguinis fluxum: licet sit in eis sententia alia. Et similiter aqua granati muzi: et emplastretur cum virga pastoris.

¶ Et de medicinis bonis ad vulnus et sanguinem est vt sumatur fermentum purum siccum: et teratur et puluerizetur desuper et non humectetur.

¶ Quod autem prohibet egritudinem est emplastratio cum farina or. et similia confectis cum ysopo humida: et similiter cum saucib ordei cum calamento et confert attritioni eius; et reliquum regimen sumatur ex capi. ossium.

¶ Tractatus scds s de excoriatione et attritione: et contusione et torsione: et casu et offensione: et disruptione et fluxu sanguinis et similibus illis.

¶ De sermonibus vniuersalibus. Cap. i.

IAm sciuisti in lib. primo que sit intentio contusionis et attritionis. Contorsio autem est vt sit membrum separatum a iunctura sua separatione non completa: neque apparente manifesta: quare est dislocatio: et eguamen quidem est infra torsionem et est quasi aliquantum tensionis commouentis ligamentum in iunctura: et quod continetur de eo in carne: et si cum eo fuerit aliquantulum separationis erit torsio.

¶ Et de hominibus sunt qui nominant intensionem quam nominauimus torsionem nomine communi. et de hominibus sunt qui nominant torsionem separationem vnius duorum laterum lacerti: sicut vnius duorum laterum lacerti vole manus et rascete cum adherentia lateris alterius cuius separatio fit apparens. Illud autem quod volumus premittere. et loqui de eo in primis est contusio que accidit lacertis in medio eorum et attritio in extremitatibus ipsorum.

¶ De contusione et attritione. Cap. 2.

QUando accidit lacerto vt contundatur accidit ex hoc inter partes eius numerus solutionis continuitatis: et multotiens effundit ad ipsum sanguis plurimus ex quo apatur: et pauciores sunt eius dispositiones in quibus non aggregetur ad ipsum sanguis et putrefiat: quoniam plurimum speratur eius resolutio per poros: et proprie per poros qui sunt constricti constrictione impellente ab illo quod facit contusionem exterius et a constrictione accidente ex apate interius. Et propter illud si non succuratur rei in ea perducit ad corruptionem membri. ¶ Et fortasse excoriatio sequitur casum et offensionem: quare oportet vt preparetur ad curationem eius vt non canceretur.

¶ Et oportet vt administratio fiat in attritione cum redditione continuitatis villorum incisorum: immo ad sedandum dolorem.

¶ De cura. Cap. 3.

NOn reperitur in pluribus harum dispositionum in hac accidentia et excusatio a flobothomia: immo opifices artis properant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ad illud ꝗuis sit corpus mundum. ¶ Et quādo fit flobotbomia ꝛ festinatur ad emplastra ꝓbibentia oppilantia non accidit ex eis il lud quod est necessariū ad curationē q̄ multū cōuenit. Et est eoꝝ ꝓ bibitio cum infrigidatione ꝛ stipticitate aut cū vno eoꝝ. ¶ Cū aūt tardat illud ꝛ properat sanguis ad dispositionē solutiōis: et times nocumenta predicta necessariū est in curatiōe ei⁹ extrahere sangui nem illū vt nō redeat apud ꝯtinuationē ad dispositionē eius. ꝙ si fuerit taliter ꝙ sit possibile vt resoluant ꝓpter raritatē poroꝝ cū embrocis aquarum calidaꝝ ꝛ similiū eius fiat. Et fortasse admini strat sup ꝟberatos de illis que diximus. Et iterū cū medicinis car minātib⁹ sanguinē mortuū ꝛ oleis resoluentib⁹ laxitudinē: ꝛ vt den tur in potu deintus res adiuuantes ad resolutionē fiat illō: ꝛ sis cō tentus illo. ꝛ ista mūdificatiua adiuuātia ad illud sunt sicut bdeliū iudaicū ꝛ costus et cētaurea maior cū sirupo acetoso: ꝛ vt adiuuet sirup⁹ acetosus iterū ad illud cū incisione. ¶ Medicine vero carmi nātes sanguinē mortuū sunt sicut farina ordei ꝛ ysopus humida ꝛ similia ꝯfecta cū aqua. Et forte est sicut calamētū mōtanū ꝛ sauicb ꝛ ꝓprie qn̄ cadit in capite. ¶ Et ad vltimū illud cui est mollificatio cum caliditate subtili resoluēte resolutione subtili: ꝛ ex eis q̄ exiccāt exiccatiōe subtili. nā ea q̄ sunt vehemētis resolutionis ꝛ exiccatiōis cū administrant in impressiōe ei⁹ resoluūt subtile: ꝛ inspissant spis sum cum exiccatione sua ꝛ oppilant poros iterū cū exiccatiōe sua: ꝛ hec fortasse mēsura excusat sollicitudinē in eo cui⁹ ꝯtinuitas soluit ꝓpe cutē ꝛ in eo qđ appet nō ꝓfunda. ¶ Qđ si nō fuerit ita: ꝛ fuerit solutiōes multe ꝛ ꝓfunde ꝛ lōginq̄ ab eo qđ appet nō erit excusatio a scalpellatiōe: ꝛ resoluat qđ resoluit in spatib⁹ ꝛ vlceribus malis. ¶ Et eius quidem dispositio non est dispositio verberati. in verbe rato. n. trahitur materia ad cutem: ꝛ cutis est in via vlcerationis: ꝛ in hoc si soluitur continuitas profunde submerse: tunc illud nō spe rat: quapropter necessarium est administrare attrahentia cū forti tudine ꝛ ventosas et scalpellationem: et fortasse erit res maxima: ꝛ fiet ad apostemationem magnam exterius et aggregabit: et tunc oportebit vt festinetur ad aperiendum et resoluendum illud quod aggregat in eo saniem: vt sedetur dolor cum eo quod facit pus: et resoluatur materia cum apertione. illud. n. est ꝑm dispositionem aperientem ꝛ vt aperiatur velocius cum adiutorio curationis est saluius. et fortasse resoluunt eam medicine aperientes absq̄ sanio sitate ꝓprie qn̄ adiuuāt eas caliditas innata ꝛ pori.

¶ Ampli⁹ obserua medicinas predictas in cap. casus ꝛ offensiōis.

¶ Ligatura aūt q̄ administrat sup contusionē iam dictū est in mo do suo: ꝙ qn̄ accidit attritio aut cōtusio: tunc liga ipsam: ꝛ sit istru mentū tuū super locū ipm strictū valde: ꝛ vadat cū ligatura ad su periora ꝓcessiōe plurima. s. ad partes epatis ꝛ ad inferiora parū. et non addas astellas neq̄ puluillos; line ergo desuper astellas pluri

mas: quoniā est necessariū resoluere illū sanguinē mortuū ⁊ ē neces-sariū multū intendere vt vadat ligatura ad superiora ne effunda-tur ad ipsam aliquid: ⁊ eius processio desuper sit mollior ⁊ sit pann⁹ durus subtilis vt sufferat stricturā: ⁊ festinet cōtinuitas embrocaꝝ cū ea: ⁊ preparet membrū ad superiora sicut fit in fluxu sanguinis. ¶ Et hec cura. s. ligatura opꝫ vt sit anteq̄ apostemet mēbrū quo-niā mēbrū qn̄ apostemat nō suffert nisi ligaturā equalē nedū a ve-hementia ↄpressionis: ⁊ ꝓpter illō medicet tūc cū emplastris ⁊ cōti-nuitate effusionis aque calide desuper. ¶ Glādulaꝝ aūt curatio q̄ sequunt ↄtusionē est cū plūbo desuꝑ posito ne addant ⁊ magnificen-tur et fortasse euacuatur: et fit in eis contusio.

¶ De casu ⁊ offensione ad lapidē aut parietē aut aliud. Cap. 4.

Casus ⁊ offensio ledunt ⁊ impediūt cū contusione ⁊ attritione. ¶ Et est in eis timor ꝓpter solutionē ↄtinuitatis accidentem in visceribus. s. in panniculis suis ⁊ neruis eoꝝ ⁊ venis magnis que sunt in eis: ⁊ est in eis timor propter resolutionē cōtinuitatis acci-dētē in viscerib⁹. s. in pāniculis suis ⁊ neruis eorum ⁊ venis magnis q̄ sunt in eis: ⁊ ē in eis timor iteꝝ ꝓpter vehemētiā doloris ⁊ q̄to pl⁹ corpus est maius est timor vehemētior. Et ꝓpter illud fit qđ nō ac-cidit infantib⁹ in casibus eoꝝ de lesione qđ accidit puberibus. ¶ Et glāduleiterū multiplicant in casibus et offensionib⁹ ⁊ verberatiōi-bus: ⁊ est necessariū vt succurrat cū eo qđ narrauimus in loco suo. Et accidūt qn̄q̄ ex casu ⁊ offensione nocumenta magna ex incisiōe lateris in corde: aut stomacho ⁊ morit statiꝫ. ⁊ accidit qn̄q̄ vt reti-neatur vrina ⁊ egestio: ⁊ egrediunt inuolūtarie. Et qn̄q̄ accidūt vo-mit⁹ sanguinis ⁊ fluxus sanguinis nariū vehemēs ꝓpter incisionē vene in capite āt epate: aut splene ⁊ aptio vētris ⁊ strictura anheli-tus: ⁊ abscissio vocis ⁊ locutiōis. Et iste cui aduenit offensio: aut ca-sus aut aliđ ⁊ abscindit sermo ei⁹ ⁊ inclinat caput ei⁹ ⁊ arescit anhe-litus ei⁹: ⁊ sudat frōs ipsi⁹ morit statiꝫ. ¶ Et qn̄ accidit ei aut pun-ctio: aut ꝟberatio ꝑcussione clamosa vomit⁹ sanguinis in hora et lenitas nature morit: ⁊ facili⁹ est ei. vt euomat ip̄m ꝑmixtū cū cibo ꝓprie ⁊ sī illō qđ apparet iā apostematū fuerit: deiñ occultat ap̄a ⁊ quiescit apostema: deinde euomit post ipsuꝫ saniē morit statiꝫ. ¶ Et ille qui cadit super planitieꝫ vel splenē: deinde currit ex eo sanguis plurimus tunc necessariū est vt apostemet ⁊ moriat. Et ille qui ca-dit suꝑ caput suū multotiēs nō loquit. ¶ Et cū remanet vsq̄ ad ter-tium ⁊ nō minuitur: neq̄ addit: tunc laudat in tertio ⁊ expectat vsq̄ ad septimum ⁊ nō mouet añ illō cū aliquo. Et cū loc⁹ illius q̄ cadit non rubet: tunc locus est neruosus.

¶ De cura. Ca. 5.

Si non fuerit fractura et dislocatio et fluxus sanguinis opor-tet vt succurratur membro offenso: aut leso per casum: qua-re ponatur super ipsum. quod stringat ipsum. ¶ Et cum hoc neces-se est curanti hoc capitulū vt refirmet donec videatur ei qđ interi⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

non est causa properans ad perditionē. ¶ Et si est necessariū vt fe-
stinet plus ⁊ fecerit necessariū dispositio illud: opꝫ tūc vt properet ⁊
flobotbomet ⁊ ministret clistere leue subtile: deīde si possibile ē ei vt
stringat locū ⁊ oppilet fissurā si accidit cū eis q̄ diximꝰ ꝓperet ad il
lud. Et medicine q̄ sunt necessarie sunt oppillātes cōglutinātes ēt
⁊ resoluētes materiā cū facilitate ⁊ mollificātes sicut in cōtusione: ⁊
īcarnatiue ānexe deforis ⁊ intꝰ. Et melior cibꝰ eiꝰ ē mes ⁊ cicer. ¶ De
medicinis aūt quas opꝫ sumere illū q̄ patiē ꝯtusionem aut offensio
nē aut casuꝫ melior ⁊ antecedēs est mumia pura cū oleo noīato sam
bacino ⁊ vino: ⁊ q̄n̄q꜃ fiat ꝯsecutio cū aliquo clisteriorꝫ. Et det in po
tu reusini cū aureo vno rubee tinctorꝫ in vino ⁊ bolumar. ⁊ post ip̄m
allio mu: ⁊ armenum ⁊ sumach ⁊ sarcocolla ꝯfert valde cum incar
natione sua. Et albumē annexū est iuuatiuū cōstrictiuum: ⁊ est de
eis quorum iuuamētū fit vehemēs: ⁊ arsenico est virtꝰ mirabilis in
oībus q̄ sunt necessaria de incarnatione ⁊ resolutione sanguinis et
ꝓhibitione nocumenti cū in potu sumiē. ¶ Et succus cētauree ma
ioris ⁊ aristologia ⁊ bdelliū ⁊ costus ebibita cuꝫ sirupo acetoso iuua
tiua sunt oīa. Et de illis q̄ in potu dantur ad leniendū ⁊ soluendum
sunt cassiafi. ⁊ oleū amigda. Trociscus bonꝰ. ℞. reusini. ℥. lacce ru
bee. ān. 4. terre sigillate. iij. fiāt trocisci: sumaē in potu cū aqua ci-
ceris. Et de medicinis q̄ desuꝑ ponunē sunt altea ⁊ myrrha ⁊ ma-
stix ⁊ almugat q̄n̄ cū ea fit emplastrū aut bibiē: nā ei est proprietas
bona in fractura ⁊ dislocatione ⁊ intorsione ⁊ contorsione ⁊ verbera
tione ⁊ casu ⁊ offensione: ipsuꝫ em̄ sanat ⁊ incarnat velociter: ⁊ sedat
dolorē: ⁊ si fuerit habēs vehementē fracturā indurat eā ⁊ fortē facit
Et de medicinis oppilātibus est acatia: est em̄ mirabilis in algebra
iterꝫ sicut aloes ⁊ bolus ar. ⁊ alliū ⁊ sumach ⁊ almes ⁊ gypsum ⁊ calx
ambo extincta ⁊ rizi cōtritum: ⁊ de glutinantibus est sarcocolla et
de vaporationibus bonis sunt folia cupressi decocta cū sansucco ⁊
sil'r folia albetil: ⁊ sil'r si ponatur in eis lac acetosum.

¶ De offensione super ventrē ⁊ vlcera. Ca. 6.

IAm diximus de hoc in lib. iij. in quo est excusatio: ⁊ oportet vt
iteretur super eam operatio. ¶ Et sit cibus omne lenitiuum
et infrigidatiuum: sicut volubilis ⁊ chrisolocanna ⁊ malue. Et de fa
cientibus glutinationē iterū sicut arnoglossa: ⁊ detur in potu iterū
in principio de succis infrigidātibus cū permixtione lenificationis
sicut est expressio solatri: aut arnaglosse: aut endiuie cū cassiafi. Et
de illis que experta sunt iterum in hoc capitulo est vt teratur psi-
lium ⁊ sumatur de eo pars. j. ⁊ lacce ⁊ karabe amborum. ān. 5. quar-
te partis vnius ⁊ croci. vij. partis ⁊ potio eius sint. ʒ. ij. cum aqua ca
lida. Et detur in potu trociscus huiusmodi. ℞. karabe. x. ro. v. aca
tie ablute. vnc. j. spice inde. vj. ⁊ melliloti. x. ⁊ masticis. 4. ⁊ corticum
thuris. 4. ⁊ boliar. vij. ⁊ croci. vj. ⁊ nucis cupressi. viij. fiant trocisci
cum aqua arnaglosse ⁊ hoc quidem conuenit proprie quando egri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tudo pertransierit principiũ. Et ponatur emplastrum ex huiusmodi genere: sumantur mala ascemia: decoquantur cum decocto odorifero donec sint discocta: et fiat optima eorum cõtritio: et sumant de eis. ℨ.c. et laudani. ℈.x. et ro. ℈.xj. et spice et masticis: et eupatorij abluti oim. añ. 14. et conficiantur cũ aqua cupressi expressa cũ oleo de lilio: et emplastretur cum eis.

¶ De dispositione verberati cum flagellis et eorum similibus et cura eius. Ca. 7.

Oportet vt sit cibus verberati cũ flagellis ex cicere excortica-to ɔtrito et ex faseolis rubeis excorticatis. In potu sumat loco aque aquã ciceris infusi. Et dentur in potu iterũ medicine eiusq̃ offendit se et eius qui cecidit et pprie bolũ arme. ¶ Et iterum reu. et zinzinber ɔiungãtur: et de ɔiunctione amborum detur in potu. ℨ. j. ℈.cum aqua calida. De eis vero q̃ supponunt melior res ei est: vt sumatur pellis ouis excoriata statim: et dum est calida et humida immisceat super locũ: et dimittatur super eum et non remoueatur: fortasse enim sanat ipsum in die secundo: et qñq̧ resoluit apa et phibet putrefactionẽ: et pprie qñ pulverizatur sub excoriata aliquantulũ salis vehementer contriti. ¶ Et de illis que de super pulverizãtur: sunt nasturtium tritum et semẽ apij et his similia. et iterũ sumãtur merdasengi et ceruse partes equales et fiat ex eis ceratum cũ oleo ros. et cera. Et iterũ epithima ex dragagãto et croco equali mensura. Et si remanserit vestigium lini ipsum cum arsenico et lapide piperis: et nos iam diximus hic mortem sanguinis: et nos iam dicemus illud in lib. decorationis.

¶ De torsione. Ca. 8.

Melior curatiõis torsio iũcturarum officialiũ sunt nuclei dactilorũ desup positi: et dimittãtur qñ ipsi sanãt eã. Cũ aũt accidit torsio nos iã diximꝰ in. c. fracture ossium medicinas que omnes rectificant torsionẽ: quare omnes sumantur inde.

¶ De excoriatione et est in ea excoriatio calciamenti. Ca. 6.

Excoriatio est ruptio que accidit in superficie cutis per tactũ laboriosum: et qñq̧ est cum apostemate: et qñq̧ est sine apate et qñq̧ est cutis tota excoriata: aut incisa aut pendens: et est necessariũ inuiscare ipsam quare curetur cum inuiscatione que dicta est in capitulo vulnerum. ¶ Et opus quãtum possibile est ne incidatur cutis immo dilatatio sup eã fiat: etiã multotiẽs fiat: qñ inuiscatur in fine rei: et si non adheret: inuiscatur cũ emplastris factis ad hanc rẽ. ¶ In detecta vero est melius vt administret desuper medicamẽ absq̧ ligatura si non fuerit possibile: nã eius exiccatio cum medicinis cum adiutorio aeris est melior. In excoriatione autem leni de medicinis bonis excoriationi singulari et proprie excoriationi calciamenti est vt sumatur pulmo et proprie pulmo arietis et inuiscetur desuper et sanat ipsam. ¶ Et si non fuerit apostema tunc confert ei

pannus adustus aut oleũ ro. ⁊ arsenicum rubeum ⁊ cucurbita adu
sta est valde mirabilis cuȝ qua est fiducia ⁊ proprie in excoriatione
calciamenti. Et ex medicinis sigillatiuis incarnatiuis cõsolidati-
uis est omne illud in quo est stipticitas leuis sicut acatia ⁊ galle ⁊ p
prie adusta: ⁊ cũ fit illud in excoriationibus leuibus ⁊ raris sufficit
⁊ fortasse sufficit iterũ vnguẽtũ album. Et de illis q̃ sunt fortiora ẽ
vt sumantur cerusa ⁊ ammoniacũ ⁊ oleũ ro. ⁊ myrti aut oleũ de ker-
ua ⁊ oleũ de lilio: dissoluatur ammoniacũ cũ aqua ⁊ vino: ⁊ fiat ex eis
emplastrum ⁊ fortasse sufficiẽt myrrha ⁊ merdasengi sola cuȝ vino
¶ Et sumach est exiccans excoriationem leuem ⁊ prohibens apo-
stema. Et ex embrocis ꝓprie qñ accidũt fissure ex excoriatione sunt
lentes ⁊ decoctio borobi ⁊ lentis ⁊ aqua maris tepida ⁊ emplastra-
tio cum fece sicca. ¶ Si autẽ destruitur cutis tota: necessariũ est vt
prohibeatur apostema ex eis in quibus est exiccatio ⁊ sigillatio for-
tis: ⁊ fit res in ea magis difficilis.

¶ De punctura ⁊ disruptione ⁊ extractione eius quod re-
tinetur ex spinis ⁊ sagittis ⁊ ossibus. Ca. 10.

Punctura ⁊ disruptio vicine sunt ex hoc q̄ vnaqueq; earũ est
penetratio corporis acuti duri in corpe. ¶ Et iterũ diuersifi-
cant in q̃titate corpis penetrãtis: ⁊ sil'r vt pũctura sit cũ paruitate
penetratiõis significãs puitatẽ penetratiõis q̃si ipsa nõ trãseat cu-
tẽ. Et hmõi q̃dẽ ẽ leuis nocumẽti si nõ ꝯmoueat: ⁊ qñ dimittit: recti-
ficatur' p se q̃uis si ueniat malitiã carnis: nisi ĩ vehemẽti malitia car-
nis: fortasse eñi a p̃a t loc⁹ ei⁹ ⁊ accidit pulsatio: ⁊ ꝓprie qñ est illa dis-
positio ⁊ pũctura vehemẽtior: ⁊ facta est pũctio perueniẽs ad carnẽ
Et plurimũ q̃dẽ medicationis hmõi est vt sedetur a p̃a eius ⁊ dolor
ipsius ⁊ nõ indiget regimine vulneris. Disruptio v̄o indiget regi-
mine vulneris ⁊ regimine doloris a p̃atis: ⁊ iã quidẽ dictũ est in regi-
mine vulnerꝝ ⁊ in regimine a p̃atũ illud in quo est sufficiẽtia: ⁊ illõ qõ
necesse est nos rememorari in hoc loco de esse puncture est regimẽ
in extrahẽdo illud quod retinetur in corpore de re pungente ⁊ disrũ-
pente: siue sit spina: siue sagitta ⁊ que sunt similia illis: ⁊ hec extra-
ctio qñq; fit cũ instrumẽtis continentibus rem quã trahũt. Et qñ-
q; fit cũ expressiõe ⁊ que ei similant: ⁊ qñq; fit cum proprietatib⁹ me-
dicinarũ trahentiũ que extrahunt illõ a q̃ desinunt forpices: ⁊ reliq̃
instrumenta. Canon autẽ in eo qõ extrahitur cũ instrumentis reti-
nentibus est sicut extractio sagittarũ cum forpicibus habentibus
capita vt lime vt vehemens fiat earum retentio. ¶ Canon ergo in
ea est vt caueatur confractio eius quod eis ꝯprehenditur vt sit via
earũ ad illud quod auferendum est ampliata nõ prohibẽs bonita-
tẽ possibilitatis tenendi illud: ⁊ vt inquiratur facilior via ad extra-
hendum ipsum. Et si fuerit penetrans de duob⁹ laterib⁹: tũc dilate-
tur lat⁹ quod est magis cõueniẽs ad hoc vt egrediatur per ipsum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Ingeniũ vero ad hoc vt nõ frangatur vt est nõ moueat motiõe subita: imo cõprehẽdat sup ipsũ z moueat cõcussiõe q̃ sciatur quãti tas fixionis ei⁹: ꝛ tũc capiat ipm aut suspendat in eo: deinde traha tur tractione q̃ est ꝫm rectitudinẽ. et multotiẽs est necessariũ vt di mittat aliquot dieb⁹ et suspendat in ea: deinde extrahat. ¶ Et iaꝫ dixerunt quidã sapientes hui⁹ artis sermonẽ quẽ attulim⁹ ꝫm suũ modũ: ꝙ iste qui aufert sagittas oꝫ vt sciat ante illud spẽs sagitta rũ: nam quedã earũ sunt ex ligno: ꝛ quedã ex arundine: ꝛ eaꝝ zugi sunt ex ferro ꝛ ex ere ꝛ ex plũbo et alcalai ꝛ ex cornib⁹ ꝛ ex ossib⁹ ꝛ ex lapidibus: ꝛ q̃dã earũ sunt rotunde: et quedã hñt tres angulos: et quedã quattuor angulos: et de eis sunt que hñt linguã vnã aut lin guas duas aut tres: ꝛ de eis q̃ hñt zugi. ꝛ illarũ q̃ hñt zugi fortas se est zugi earũ inclinatũ retro vt qñ tenditur ad exteriora suspẽda tur cũ carne ꝛ in q̃busdã earũ est zugi ad interiora vt ipellat: ꝛ q̃dã earũ sunt quaꝝ zugi mouet cũ re sili turno: cũqꝫ extẽdit ad exterio ra dilatat ꝛ ꝓhibent sagitte ab egressione. ¶ Et quedã sunt q̃ hñt zugi magnũ: aut est ei extremitas quãtitate digiti vni⁹: ꝛ noiat cau data: ꝛ q̃dã sunt plane: et quedã sunt sup quas adduntur ferra mi nuta: cũ ergo extrahit sagitta remanẽt ferra illa in ꝓfundo sagit tarũ: ꝛ quorũdã zugi est fissura in astula. ꝛ quorũda zugi hꝫ cannul lam in qua ingredit astula. ꝛ q̃dã stringunt ex ꝯpositiõe sua: ꝛ que dã nõ stringunt ex ipso: vt qñ extrahũtur ad exteriora separat astu la a zugi ꝛ remaneat zugi in corpe: ꝛ q̃dã sunt venenose: ꝛ q̃dã sunt nõ venenose. ¶ Et sagitte q̃dẽ extrahunt ꝫm duos modos: vnus quoꝝ est extractio: ꝛ alter est ipulsio: ꝛ illõ est: qñ cũ sagitte figunt in eo qõ appet de corpe: tunc extractio earũ fit cũ attractione: ꝛ ad ministrat iteꝝ cũ attractione: qñ figit sagitta in ꝓfundo corpis: et nos q̃dẽ timem⁹ ex locis q̃ sunt opposita sagittis ꝙ si extrahãt acci det ex eis flux⁹ sanguinis q̃ interficit aut nocumẽtũ vehemẽs faciet. ¶ Et egredit sagitta cũ ipulsiõe qñ figit in carne ꝛ in corpib⁹: ꝛ in his q̃ opponũt ei nõ ẽ aliq̃d qõ ꝓhibeat a scissiõe neqꝫ neru⁹ neqꝫ os neqꝫ aliq̃d aliõ sile eis reb⁹. Qõ si illõ qõ extrahẽdũ est fuerit os: tũc nos administrabim⁹ attractionẽ. ¶ Qõ si fuerit sagitta appẽs tũc trahim⁹ ipaꝫ: ꝛ si ẽ occulta: tũc opꝫ sicut dixit Hyp. si possibile ẽ vul nerato vt ponat seipꝫ ꝫm figurã ꝫm quã fuit qñ fuit vulnerat⁹: q̃re opꝫ vt significet p ipꝫ sup sagittã: ꝛ si nõ est possibile: tũc opꝫ vt resu pinet ꝫm qõ ẽ ei possibile ex figura ꝛ vt administrẽt inq̃sitior expssio et si ẽ fixa in carne: tũc trahat cũ manib⁹ aut cũ ligno suo si nõ cecide rit ꝓcipue si nõ fuerit ex arũdine ꝛ si iã cecidit lignũ ei⁹ tũc extrahat extractiõe q̃ fit ex forpicib⁹ aut cũ istrumẽto quo extrahũt sagitte. ¶ Et opꝫ in q̃busdã horis vt fundat caro scissiõe ꝓxima. qñ nõ ẽ pos sibile vt egrediat zugi ex scissiõe ꝓma. ¶ Et si sagitta peruenit ad oppositionẽ mẽbri vulnerati ꝛ nõ est possibile vt egrediatur ex late reꝝ qõ intrauit: tũc opꝫ vt findam⁹ illa loca q̃ opponũtur ei. Et

extrahat̃ ex eis aut ꝑ extractionẽ aut ꝑ impulsionẽ cũ re alia ꝛ ipellat̃
cũ ea ferrũ ad exteriora: ꝛ opꝫ vt incidamꝰ cum nostra ipulsione ner
uũ aut arteriã. ¶ Et si fuerit zugi cauda tũc sciemꝰ illud ex inq̃sitio
ne: ꝛ opꝫ vt intromittamꝰ illã caudã in cannã instr̃i quo impellunt̃
sagitte ꝛ impellamꝰ ipꝫ cũ ea. Cũ ergo egredit̃ zugi ꝛ vides in eo lo
ca putrefactionis: et est possibile vt ponas in ea ferra alia minuta:
tũc administra inq̃sitionẽ iterũ. ¶ Q̃ð si inuenerimꝰ scissurã ex istis
ferris extrahamꝰ eã cũ hoc ĩgenio. ¶ Q̃ð si zugi habuerit ramos
diuersos ꝛ nõ obedit nobis ad egressionẽ: tũc necesse est nobis vt di
latemus scissurã si nõ fuerit ꝓpe ipm locũ mẽbrũ deq̃ timeamꝰ adeo
vt q̃n detexerimꝰ illð zugi extrahemꝰ ipꝫ cũ facilitate. ¶ Et de hoi
bus q̃ ponũt ramos in cãnã vt nõ egrediat̃ caro: deinde si vulnera
tus fuerit quietꝰ nõ h̃ñs ap̃a calidũ administra suturã aut cõple
curationẽ q̃ facit nasci carnẽ. Q̃ð si acciderit vulneri ap̃a calidũ:
tũc opꝫ vt curet̃ cũ embrocis ꝛ empl̃is. ¶ In sagitis autẽ venenosis
opꝫ vt cõcauet̃ caro ex alteratiõe sua a carne sana. Caro eñi veneno
sa est mali coloris fusca et q̃si ipsa sit caro maligna. Si aũt ligatu
ra figat̃ in os extrahemꝰ eã cũ instr̃o. Si aũt ꝓhibet ex hoc aliq̃d
carniũ: tũc opꝫ vt cõcauemꝰ ipm aut ꝑforemꝰ illud. ¶ Q̃ð si sagit
ta infixa fuerit in ꝓfundũ ossis: tũc nos sciemꝰ illud ex firmitudine
sagitte ꝛ ꝑuitate motiõis eiꝰ cũ mouerimꝰ eã: tũc necessariũ erit no
bis vt incidamꝰ in primis os qð est supra sagittã cũ icisorio: aut ꝑfo
remꝰ ipm cũ terebello faciẽdo foramẽ in circuitu eiꝰ si os fuerit gros
sum ꝛ euadit sagitta ꝑ illud. ¶ Q̃ð si sagitta fixa fuerit in aliquo
mẽbro pricipaliũ: sicut cerebro aut corde: aut pulmone: aut ventre:
aut intestinis: aut epate. aut matrice: aut vesica ꝛ apparent signa
mortis: tunc opꝫ vt abstineamꝰ ab attractione sagitte: q̃m fiet inde
inquietudo plurima ne supueniat nobis locꝰ sermonis stolidorũ cuꝫ
hoc q̃ parũ conferimꝰ infirmo. ¶ Si aũt nõ apparuerit signa ma
la alia: ꝛ ex q̃bꝰ timemꝰ de acc̃ñtibꝰ tunc ꝑmittemꝰ sermonẽ in per
ditiõe q̃ accidit plurimũ: deinde incipiemꝰ in curatiõe. Multotiẽs
eñi de illis quibus accidit illud saluat̃ aliq̃s absq; spe mirabiliter.
Et multotiẽs egredit̃ pars epatis ꝛ aliq̃d de siphac qð est supra vẽ
trem et zirbo ꝛ matrix tota et non accidit inde mors: verũtamen si
nos dimiserimꝰ iterũ in his mẽbris pricipalibꝰ accidet mors ꝑm oẽꝫ
dispositionẽ ꝛ ꝓportionabimur ad paucitatẽ misericordie: si aũt ab
stulerimus sagittã fortasse saluabit̃ infirmus q̃ñq;.

¶ De medicinis attrahentibꝰ. Ca. II.

Oportet vt super illũ locũ ponat̃ ammoniacũ: q̃m est attracti
uũ forte aut sumat̃ radix arundinis: ꝛ terat̃ et emplastret̃ cuꝫ
ea: ꝛ fortasse ꝯficit̃ cum melle: et affodili iterũ ꝛ folia papaueris nigri
et folia arboris fici cũ sanie aut semen iusquiami albi ꝓprie cũ cal
cadis: ꝛ similr̃ fructꝰ iusquiami albi cũ dispõne sua. Et iterũ alkeiri et
spẽs eiꝰ ꝛ aristologia et cepe narcisci. ¶ Et ex aĩalibꝰ res plurime de

quibus est rana excorticata: est mirabilis valde fixis in ossibus: et similiter eradicat dentes. Et cācer iterū contritus. Et vtriq3 lepores: ꝛ eo coagula oīa. Et dr ꝙ lacerta est vehemētis attractionis ad illud sup qd̄ finditur. Et de cōpositis caput lacerte statim cū abscinditur cū aristologia lōga: ꝛ radix cāne ꝛ cepe narcisci. Illud vero qd̄ appropriatum est cū attractione ossium corruptoꝝ de sub vlcerib⁹ q̄ consolidantur dicemus in ca. ossium.

¶ De canone curationis combustionis. Ca. 12.

Intentio in curatione cōbustiōis ignis est due intētiōes. Una earū est seq̄ cū ꝓhibitiōe vesicatiōis. Et scđa ē rectificare qd̄ ē ꝯbustū. Et sunt necessarie in ꝓhibitiōe vesicatiōis medicīe infrigidātes ꝑter qd̄ associet̄ eis mordicatio. Et scđa vbi curat̄ qd̄ ē ꝯbustum indiget medicinis in q̄bus est abstersio q̄dā cū exiccatiōe quadā nō magna: ꝓpter qd̄ mordicet cū hoc vt sint tēperate in caliditate ꝛ frigiditate. Et qn̄ indiget regimine simili regat̄ cū infrigidatiuis prius: deiñ si indiget scđa fiat. Si aūt inuenit ꝛiā vesicatū est: tūc necessariū est regimē scđꝫ. ¶ Et medicine ei⁹ sunt sicut chimolea ꝛ lutoꝝ gn̄a exiccātia ꝛ lētes decocte ꝛ encaustrū idū ꝛ similia. ¶ Ea ꝟo q̄ sunt sicut th⁹ ꝛ glutinū ꝛ pinguia nō conueniūt ad illō qm̄ quedam eoꝝ sunt calidiora ꝙ opꝫ: et non carent virtute mordicatiua et q̄dā eorum sunt humidiora ꝙ oportet.

¶ De medicinis ad ꝯbustionē q̄ sunt fm intētionē primā. Ca. 13.

Sumātur sandali ꝛ faufel ꝛ later alb⁹ recēs aut ostracū ꝛ liniant̄ cū aqua solatri ꝛ aq̄ ros. aut vnguētū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleo ro. ¶ Et iteꝝ endiuia ꝛ farina ordei abluta ꝛ vitelli ouoꝝ ꝛ oleū ro. ꝛ lētes elixate cū ro. cū oleo ro. ¶ Et iteꝝ bolū ar. ꝛ acetū. ¶ Et iteꝝ oleū ro. ꝛ cera ſꝫ qd̄ opꝫ: deiñ ponat̄ i ea đ calce abluta ablutiōe itegra cū cerusa ꝛ opio ꝛ albume oui ꝛ aliq̄ꝫtulo factis. ¶ Et iteꝝ sumātur folia mal uerficle et elixent̄ cū aq̄ dulci: deinde terātur ꝛ mūdent̄ a reb⁹ filosis q̄ sunt in eis: deinde aggregētur eis merda fengi cōditi cum climia et cerusa de plūbo algalat amboꝝ. an̄. partes. ij. et. 5. et olei ros. partes. iiij. ꝛ aque solatri ꝛ aq̄ coriādri amboꝝ. an̄. par. 1.

¶ De medicinis q̄ sunt ad combustionē fm intentionē secundam. Cap. 14.

Melior rerū ad illō est vnguētū de calce. ¶ Sumat̄ calx ꝛ abluatur septies donec separet̄ eius acuitas tota: deinde cōquassetur cū oleo ros. oleo oliue ꝛ pauca cera si indiget ea: et fortasse addunt̄ super ip̄m chimolea ꝛ albumen oui ꝛ parū vini. ¶ Unguētuꝫ calcis cū modo alio. Abluat̄ calx sicut sciuisti: ꝛ fiat ex ea cū aqua folioꝝ ficle et cū aqua folioꝝ caulis ꝛ oleo ros. et cera vnguentū. ¶ Et de illis que cōueniūt hic: ꝛ vbi nō timet̄ pustulatio ꝛ vesiccatio ē ligare desuper folia albethil adusta aut silique cōbuste. ¶ Unguētū cōueniēs ad paruitatē caliditatis: ꝛ est lōge cōpositiōis expertū est et inuentū est bonū. ℞. stercoris vacce pascētis exiccati ꝛ corticū ar

boris pini et pulegii oim. añ. x. merdasengi. iij. scorie argẽti. ħ. scorie plũbi. iiij. calcis ablute cũ aq̃ frigida mł'totiẽs. v. ⁊ cbimolee. v. ⁊ luti alcabrusij aut romani aut armeni ⁊ ceruse oim. añ. vij. ℞ ge pastoris contrite. x. encaustri persici aut sirij. vj. tutie viridis. vij. stercoris ouis. vij. granorum volubilis et folioꝝ ei⁹ ãboꝝũ. xv. scorie ferri ⁊ succi foliorũ maluauisci: ⁊ succi foliorum malue oim. añ. x. lilij domus: ⁊ cepe eius ⁊ lilij celestis ⁊ croci omniũ. añ. v. camphore. iiij. cere sebi et olei ros. ⁊ medulle cerui et adipis eius quantum sufficit.

¶ Et de illis q̃ sunt fortitudinis vehemẽtioris ⁊ conueniunt ei qḋ est minoris caliditatis: est vt sumant limature eris ⁊ ferri: ⁊ cõficiã tur cum luto aut cum luto rubeo: deinde comburantur in patella aut furno: ⁊ fiãt inde trocisci ⁊ seruentur ⁊ administrentur redacti in puluerẽ vbi necessaria est exiccatio aut liniantur cũ oleo ro. ¶ Et de hoc genere iterũ est illud: comburatur fimus columbinus in panno lini donec accendatur ⁊ liniatur cum oleo aliquo: quoniã est mirabile. ¶ Et locis vlceratis conferunt porri elixati aut portulaca cum lauich ⁊ folia myrti contrita in puluerem redacta. Si autem fiat iobediens: tunc folia abethil adusta aut folia algebut adusta. Et si fuerit magis inobedieus illo administrentur medicine consolidantes vlcera maligna.

¶ De combustione aque calide. Cap. 15.

Quandoq; accidit vt effundatur olla feruens aut aqua calida sup mẽbrũ hoĩs: ⁊ facit opationẽ ignis. ¶ Et cõuenienti⁹ ei est vt succurratur statim anteq̃ȝ vesicetur cum eis que sunt sicut sandali ⁊ aqua ro. ⁊ camphora: ⁊ non dimittantur exiccari: immo consequenter adhibeatur omni hora pannus infusus in aqua frigida cõgelata: hoc eñ ꝓhibet ipm vesicari. ¶ Et q̃dam ꝓperãt ⁊ rorãt desup aquã oliuarũ aut aquam cineris. ⁊ melius est vt teratur quodlibet amboꝝ cum sauic: aut vnguentum de calce: ⁊ iterum medicamen factum de fimo colũbino predictum est mirabile valde. ¶ Et vlcera quidem curantur cum porris elixatis aut exiccatis cõtritis ⁊ est melius: ⁊ cũ reliq̃s que diximus in caplo primo.

¶ De fluxu sanguinis ⁊ retentiõe ei⁹. Cap. 16.

Jam scitũ est in li. s. quod qñ sanguis egreditur a venis nõ egreditur nisi aut ꝑꝑ aptiõem orificioꝝ venarũ ꝑꝑ debilitatem in venis: aut ꝑꝑ vehemẽtiam repletionis: aut ꝑꝑ motum fortem vsq; ad vocẽ ⁊ saltũ: aut ꝑꝑ vaporẽ accidentẽ venientẽ deforis: aut ꝓpter disruptionem eaꝝ ⁊ ipsaꝝ incisionẽ ꝑ cãm pmitiuã incidenteȝ ꝯtundentẽ: aut ꝓpter cã m corrodentẽ interius aut vehemẽtia mot⁹ cũ repletione aut ꝑꝑ resudationẽ ab eis ꝑꝑ raritatẽ accidentẽ corpori venaꝝ ⁊ panniculo e aꝝ. ¶ Et conueniẽtior venarum ad hoc vt currat quod est in ea cum inuenit viam est arteria. nam corpus eius est mobile: et quod est in ea quandoque contrahit: et qñq; expãdit. Et

qm̄ nō desup coartat loc⁹ ei⁹ post solutionē cōtinuitatis ei⁹: ⁊ inuenit vacuitatē puenit res ad ēborismū qd̄ noīat mater sanguinis. ¶ Et arteria qdē lz sit de illis q̄ nōiātur: tn̄ est de illis quoꝝ difficilis est incarnatio. Et multotiēs qdē nō incarnat arteria et incarnat illō qd̄ continet arteriā et coartat sup eā: quare sanguis nō pōt facere cursum supfluū: immo egredit ex eo aliqd vsq ad finescutis. s. quātitas quā capit: et qn̄q alleuiat cum cōpositiōe redit et occultat sicut accidit rupture: et fortasse remanet vena sola sub cute: et sentit pulsꝰ eiꝰ et ipsius successio: et multotiens accidit illud arterijs deintus ⁊ disrūpitur p̄ter q̄ disrūpatur cutis ⁊ congregat sub cute emborisma scz apa leue ex sanguine et vētositate. qd̄ possibile est qescere cū cōpressione. ¶ Et hoc quidē multotiēs accidit in collo et inguinibꝰ ⁊ curuaturis p se: ⁊ multotiēs accidit ex cā intrinseca aut ex flobothomia ¶ Et multi medicoꝝ existimāt q̄ oīs disruptio arteria ꝑducit ad matrē sanguis q̄ qdē plurimū fit si incarnet illō qd̄ est in circuitu eiꝰ ⁊ fiat apa notū: lz ipsamet nō incarnatur ⁊ res nō est ita. ¶ Ille qdē q̄ negauit incarnationē cōtrouersatꝰ est cum cōsideratiōe ⁊ experimēto. Consideratiōe vero qm̄ vna duaꝝ tunicaꝝ arterie est cartilaginosa et cartilago nō incarnat. ¶ Experimēto vero qm̄ nō visa est incarnatio. ¶ Et opposuit eis Gal. cum consideratiōe ⁊ experimēto. Consideratio vero est rethorica ⁊ eiꝰ forma est qd̄ est inter incarnatū sicut caro ⁊ nō incarnatū sicut ossa: q̄re opz vt sit incarnat a: sz est difficilis incarnatiōis et testimoniū qdē qm̄ ipē narrauit se medicasse plures arterias et fuerūt incarnate: ⁊ hec qdem est res a q̄ nos iā expediti sumꝰ. ¶ Nos vero dicemꝰ nūc q̄ dispō pcessiōis sanguis a mēbris diuersificat cuz disrūpuntur sicut epar et pulmo: et de illis sunt a qbꝰ paꝝ pcedit sanguis et in vnaqq duaꝝ diuisionū sunt q̄ sunt timorosa: ⁊ de eis sunt q̄ sunt absq timore sicut emanatio sanguis ex pulmōe in q̄ est timor ⁊ ab vtroq emanat sanguis plimꝰ: ⁊ de illis sūt sicut vesica ⁊ matrix ⁊ renes: ab eis ei nō emanat sanguis plurimꝰ valde summa tim: imo qn̄q mltiplicat cū lōgitudine spacij ⁊ puenit ad successiōes illaudabiles. ¶ Et diuersificat dispō flu. sanguinis ex arterijs: qm̄ fit in qbusdā eaꝝ difficilis valde timorosꝰ ex arterijs magnis q̄ sunt sup manꝰ ⁊ pedes ⁊ hmōi interficiūt fz plrm ⁊ nō retinet: ⁊ in qbusdā fit facilis sicut in arterijs cranei: ⁊ retētio ei fluxꝰ sanguis eaꝝ est facilis ⁊ sufficit in eis cōstrictio sola: ⁊ multotiēs qdē currit ex arterijs puis sanguinis: deīde retinet p se. ¶ Et differētia qdē inter sanguinē arterie ⁊ alioꝝ cognoscit: qm̄ sanguis arterie egredit cū saltu ⁊ ipulsiōe ⁊ est vehemētioris purpureitatis q̄ aliꝰ: neq declinat ad nigredinem sanguis vene ⁊ eiꝰ essentie. ¶ Et scias q̄ oīs cui accidit eūatio ⁊ pprie sanguinea ⁊ pprie arterialis ⁊ supfluit ⁊ accidit ei spasmꝰ est malū: ⁊ similiter si accidit ei singultꝰ est mortalis. Qd̄ si fuerit sincopis cū singultu: tūc mors ē festina: ⁊ alienatio ⁊ pmixtio ratiōis sunt male. Qd̄ si fuerit spasmus: tunc est mortale fm plurimum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

De canone curationis fluxus sanguinis. Ca.17.

OPortet in curatiōe fluxus sanguis vt incipiat ⁊ retineat: deīde cures vlcꝰ eiꝰ si fuerit: ⁊ nō est tibi possibile in eo cuiꝰ causa est fixa ex corrodēte ⁊ silibꝰ nisi ita vt auferat cā: ⁊ si dispositio nō tolerat vt auferat causa ē necessariū vt retineat cū suis retētiuis: ⁊ sunt i causis q̄ sunt ei ⁊ abscindūt sanguinē currētem ⁊ ille cause sunt scite in libro ꝑmo. Verū ergo narrabo eas ſm modū festinatiōis. ¶ Dico ergo ꝙ iste cause: aut sunt ꝓhibētes in illo illō qō egredit ab exitu: aut sunt aggregātes rē de illo aut res. ¶ Et diuisio ꝑma est cōuersio ad partē aliā q̄ aut fit cū attractiōe ad cōtrariū ꝓter qō fiat exitꝰ aliꝰ: sicut ponūtur vētose sup epar ⁊ remouet flu. san. ex nare dextra: aut ita ꝙ accidit exitꝰ aliꝰ sicut flobothomat patiēs fluxū san. nariū ex manu ꝑtinēte nari flobothomia stricta. ¶ Retinēs aūt sine exitu est illō qō ꝓhibet motū sang. ⁊ eiꝰ penetrationē: ⁊ est aut ꝑ cāʒ igniētē: aut ꝑ cām stupefaciētē: ⁊ stupefaciēs q̇dē aut est medicina: aut est dispositio corporis sicut in sincopi: ipa eīm multotiēs retinet sanguinem. ¶ Causa aūt retinēs sanguinē in locis est oppillās exitū: aut cū ligatura: aut cū repulsiōe ex bucellatiōe: aut cū repulsiōe absq̧ bucellatione: aut escara cum cauterio: aut medicina cauterizante: aut cū ꝯgelatiōe rei retētē: aut cū inuiscatiōe: aut cū īcarnatiōe: aut cū coartatiōe carnis circūdātis venas: q̄ reoppillat ipʒ ⁊ claudit ipʒ clausiōe vehemēti. ¶ Et opʒ vt scias ꝙ quādo associat vulneri apostema cū quātitate plurima huiꝰ nō est possibile ligare cum filis neq̧ intromittere licinia neq̧ strictura laboriosa: ⁊ neq̧ est possibile tūc nisi administrare glutinationem ⁊ stipticitateʒ ⁊ stupefactionē ⁊ inspissationē sanguinis. ¶ Et si est curatio ex strictura: aut fissura aut propinquitate medicine: quādo est dolor est mala valde: ⁊ omnis preparatio dolorosa est mala. ¶ Et oportet vt preparatio sit aggregans duas res: quarū vna est defectꝰ doloris: ⁊ altera est refrenatio partis cursꝰ sanguinis quare non adiuuatur cum appensione et suspensione ⁊ fiat facilis processio sanguinis ⁊ eius exitus: ⁊ cum prohibent due intentiones declinetur ad leuiorem secundum illud quod presens est: et propinquius ad tolerandum in dispositione. ¶ Et est necessariuʒ vt narremus modum eius postquam sciueris ꝙ primum quod oportet considerare est vt cognoscas an vena sit arteria: aut vena per signa sua: quare agas cum arteria ⁊ sis sollicitus plusquam sollicite ris ⁊ agas cum vena. ¶ Amplius dicemus quod de attractione vera ad contrarium non ad exitum est necesse mēbro cum fricatione aut ligatione et strictura: aut cum ventosis. ¶ Et oportet vt sit membrū communicans positum ex membro cognito super extremitatem linee vnius continuitatis inter ea ambo cum longitudine et latitudine: et eligitur diuersificato in situ longitudinis ⁊ latitudinis quodcumq̧ amborum est longinquum: ⁊ dimittitur quod est propinquuʒ sicut fit in duobus lateribus capitis: aut duobus lateribus manus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

nā lōgitudo iter ista duo est ꝓpinqꝛ q̄ʒ illa ex q̄ opʒ timeri nocumē tū cōpletū: et hec res exigit vt rememoꝛemur illō qd in ea dixim⁹ vbi locuti fuim⁹ ī libro. s. de canonib⁹ euacuatiōis. ¶ Et opʒ vt sint extē sio et fricatio et his similia assidua ex eo qd est ꝓpinquus mēbro scdo deinde descēdat ab eo: et opʒ vt nō expectetur in disruptiōibus arte riaꝝ eis similiū qd sit hoc artificiū sufficiēs in retinēdo fluxū san guis et adiuuās: et similiter est iudiciū in flobothomia lateris cōis lōginq. ¶ Un⁹ aūt duoꝝ modoꝝ diuisiōis scde et est cā stupefaciens est. vbi gratia. vt cibetur ille cui⁹ flux⁹ sanguinis nariū multiplicat aut ali⁹ ab illo cibis grossi chimi ingrossantib⁹ sanguinē sicut sunt lētes et iuiube et eis silia. ¶ Modus autē secund⁹ est. vbi grā vt in potu dētur stupefaciētia. Frigida vo exponūt coꝛpus frigoꝛi: et foꝛ tasse accidit sincopis et retinetur fluxus sang. ¶ Modus autē pꝛe dictus in diuisiōe alia est: qm̄ opʒ vt obseruetur in eo capitulū vnū. ꝛ est qm̄ foꝛtasse arteria nō est vna duaꝝ que cōtinuātur coꝛdi: immo duoꝛū lateruʒ eius ita vt cum strinxeris eā iuenies eā firmioꝛē immo foꝛtasse ꝯtinuatur cū latere altero ramus alterius arterie q̄ accidit in eo: ꝛ adducit ad eā sanguinē ꝑter viā quā strinxisti quare indiges stricturis duabus. ¶ Et añ illō opʒ vt cognoscas partē que est ꝑnci piū vene: in q̄busdā em̄ locis est inferius: et in quibusdā est desup: ꝛ in quibus est superius sunt sicut in collo: et in q̄bus desup sunt sicut in coxa et pedib⁹. Et qn̄ cognoueris ꝑtem administra in ea ligaturaʒ ꝛ stricturā. ¶ Et de regimine in illo est vt ꝑuenias ad extrahēdā venā cū vncino: et ēt cū incisiōe pauce carnis q̄ velat eā et occultat ipsaʒ: deinde inuolue eā: postea administra medicinas quas dicemus. Qd si fuerit pulsatilis: tunc melius est vt veles eā cum filis lini. Et si fr si fuerit nō pulsatilis: vexm̄ multotiēs eleuatur sanguis eius. ¶ Cū ergo feceris illud: deinde annexueris ei medicinas: tunc dimitte li gaturā vsq̄ ad diem tertiuʒ et quartū tūc. ¶ Qd si videris medicinā glutinationē faciētē adherētē loco ei⁹: tūc nō eradices eā omnino: sʒ pone in circuitu eius de genere ipsius aliq̄d qd madefaciat ip̄am pa rumper. ¶ Qd si accidat ei ꝓcessio ex seipo: qn̄ tu auferes illō qd est sup ip̄m: tunc tene qd est sub loco in via itineris vene et ꝑme ꝑssiōe cū qua fiat securitas de saltu sanguinis: et eradica illō qd eleuat de eo in loco suo: et ꝑmuta illō cuʒ alio: ꝛ sit ꝑparatio tua quā facis mēbro in ista hoꝛa ſm qd opʒ: et est vt sit oꝛificium eius magis imum q̄ʒ ꝑn cipiuʒ ita vt quādo est. verbi gratia. in inferioꝛibus intestinis matri cis tūc sternatur stratū aliqd qd eleuet inferioꝛa et deponat superio ra ſm maioꝛem elongationeʒ q̄ est ex doloꝛe: deinde dimitte ipsum tribus diebus: deinde annecte ei hunc modum vsquequo eleuet san guis. ¶ Refrenatio aūt cum bucellatione nō est possibilis nisi in ar terijs magnis: fac ergo liciniū ex pilis lepoꝛis: aut tela aranee: aut subtili cotto: aut panno lini veteri: deinde puluerisa super ipsum me dicinas pꝛohibentes sanguinem: ꝛ mitte ipsam arteriam sicut hu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

cellã:deinde stringe sup ipam ligaturã:&fortasse administra licinium ex pilis leporis solũ&excusat sollicitudinẽ:& opz&vt stringas strictura adherẽte q̃ nõ separet donec incarnet. ¶ Liciniũ vero ex se natura regit in extractiõe ei⁹ paulatim&expulsiõe ei⁹ aut alijs ab hoc. ¶ Impletio vero sine bucellatiõe est vt imponat verbigratia.illa res in orificium ei⁹& liget desuper preter penetrationẽ ei⁹ in venas:&vt retineatur cũ eis q̃ sunt sicut puluilli & ꝓprie spongia & cũ vittis fortis stricture stringẽtibus ipsuz cũ ꝯuersiõe stricture q̃ est attrahẽs. ¶ Strictura vero prima oportet vt sit ꝓpe orificiũ deinde inuoluatur vadẽs retror& solue stricturã gradatim. ¶ Et scias ꝙ strictura puluillorum & vittarum qñ est debilis venit ex ea nocumẽtũ stricture & est attractio: et nõ ꝓuenit ex ea nocumẽtum stricture & est retẽtio & impletio: opz ergo vt subtilietur in hoc caplo. Cum ergo stringit strictura bona&stringit iterũ ex latere diuerso declinat materia&resistit attractiõi ex strictura. ¶ Et nõ opz&vt ꝓueniat cũ strictura& ꝓhibitiõe nisi q̃ sit infra dolorẽ nisi si illõ fuerit necessariũ in primis:deinde mollifica eã paulatim. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ opz&vt suas figurã carnis&colligas labia ei⁹&vittis tegas:multotiẽs enim sufficit collectio labiorum&positio puluillorum seruat ea colligẽdo venas ipsorum. ¶ Amplius stringe sup medicinas puluerizatas rare:& inclina ante alguidegi qñ ꝯtrabitur vbi coartat apõ ꝓncipiũ suũ cũ digitis vni⁹ duarum manuũ:deide ãnecte ei medicinas&puluillos apõ orificiũ ei⁹ cũ manu altera. ¶ Impletio vero cũ refrenatiuis ꝓuenit aut cũ strictura iplẽtis i facie orificij ei⁹ cũ manu altera nõ cessante retinere donec ꝯgelet sanguis&fiat ipletio:aut cum re infrigidante valde q̃ infrigidat sanguinem & ꝯgelat ipm in orificio eius:aut ꝓpterea ꝙ caro coartat locum sicut si incidatur vena in latitudine& suspendat ad duo latera in prima vice:quare claudit super eam caro ex latere ex quo currit: & hoc non fit nisi in loco carnoso. ¶ Et multotiens quidem accidit ꝙ necessarium est incidere ramum extremitatis vene vt sit introitus eius in profundum vehementior:deinde ponuntur desuper medicine:et multotiens accidit incarnatio meatus absqz matre sanguinis. ¶ Strictura aũt cũ escara fit cum igne ipso qñ magnificat timor: & fit cum medicinis cauterizantibus sicut calce.& flore eris & generibus draganti & generibus arsenici& cymino etiam& similibus et cũ eo qõ est debili⁹ qñ puluerizatur super locum et stringitur & retinet. Uerum timor in illo est ꝙ escara est velocis eradicationis ex se et ex quolibet resistente ex eruptione sanguis& qualibet aliarum causarum. ¶ Et qñ cadit escara redit timor nouus:& ꝓpter illud preceperunt vt fiat cauterium cum ferro vehementer ignito profunde ita vt faciat escaras profundas grossas:quarum casus non fit facilis:& cadant in tempore longo in quarum simili caro iam est nata ex cauterio namqz debili ꝓueniũt escare debiles que cadunt ex debili causa et cum hoc facit accidere saniem & calefacit vehementer. ¶ Cauterium vero forte implet cuz escaris fortib⁹& remouet rupturã& detumescere eã facit:&contrahit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

eam. ¶ Et de cauterizantib⁹ bonis tēperati regiminis estvt sumat albugo oui ⁊ aggregetur cum calce nō extincta: ⁊ inuoluātur cum eo pili leporis aut ei silia: ⁊ ponatur sup locum et stringatur. ¶ Et de bonis puenientib⁹ ad vltimum multotiens est vt sumatur cymi nū ⁊ calx ⁊ponant sup locū et stringātur: et quandoq; superaddit eis colcotar. et genera draganti in hac summa sunt habentia stip- ticitatem cum cauterio. ¶ Calx vero est cauterium in q̄ non est sti pticitas de qua sit curandum: et illō qō generat de escaris cū caute rio in eo quod habet stipticitatem est longioris fixionis et pfundi⁹ ¶ Et succus fimi asininiⁱ: substātia stercoris asinini sunt de illis q̄ aggregant ad cauterium acuitatem ⁊ glutinationē. ¶ Medicine vero resistentes conglutinationi sunt sicut gypsum ablutum ⁊ glu- tinum decoctum: ⁊ amilum: ⁊ puluis molendini: et, gumme: ⁊ thus: ⁊ resina: ⁊ iterum passe de vuis ipsis: ⁊ rane sunt huius generis fm qō, dr: ⁊ iteruz stellascemius. ¶ Medicine vero retinentes cū exicca tione ⁊ incarnatione sunt sicut aloes: ⁊ cortex thuris: ⁊ sicut inte- riora passularū vue cōtrita valde: ⁊ galle cum oleo aliquo: ⁊ cōburat ¶ Et qñ cōpletur inflammatio earū extinguant: ⁊ papyrus adusta ⁊ resina: ⁊ scoria ferri ⁊ stercus equi. ⁊ stercus asini adusta: et cinis ossium non ablutorū: qm̄ abluta phibent glutinationē: ⁊ spongia noua submersa in oleo aut vino; deinde adurat: ⁊ pili adusti.

¶ De narratione medicinarum simpliciuz et composita- rum specierum diuersarum fortium in prohibitione flu- xus sanguinis. Cap. 18.

Et de illis q̄ dixit Gale. ⁊ narrauit bene ⁊ experta sunt post ipz ⁊ inuenta sunt plurimi iuuamēti estvt sumat de colcotar. xx. ⁊ de minuto thure. xvj. et de aloe ⁊ glutino sicco. añ. viij. ⁊ de arsenico 4. ⁊ de gypso vehemēter trito pulverizato vt atomi post cribellatio nem. xx. curetur cum eo puluerizando super licinia ⁊ spargendo sup locū: qm̄ est mirabile. ¶ Aut sumatur sarcocolla de mecha et aloes et sanguis draco. et ponatur sup liciniū ⁊ stringat ⁊ aloes et thus solum cum pilis secundum quod sciuisti. ¶ Et iterum spōgia adusta sicut diximus et later adustus: sumātur spōgia et scoria plū bi ⁊ tutia ⁊ aleos: aut sumant thus et aloes ⁊ sulfur aut thus ⁊ sul- fur: fiat puluis: aut administret liciniū cū albumie oui. ¶ Aut su- mat de colcotar. xx. ⁊ de thure āt minuto thuris. viij. ⁊ resine. viij. ⁊ de gypso adusto. 8. aut sumat colcotar ⁊ de gypso adusto. 8. ¶ Aut sumat colcotar eris vsti ⁊ calcadis ⁊ dragāti adusti ptes eq̄les. Et de bonis ad fluxū sanguis ⁊ ppriе ex draganto est vt sumat aloes. pars. j. et. 5. primum amborum in corpore graui: et secundum corū in corpore leui et corticū thuris in corpore graui. dragma. j. et thu- ris ipsius grossi pinguis in corpore leui, pars. j. sint contenti super ea ambo. ¶ Aut sanguis draconis: et sarcocolla conficiantur cum albumie oui et ponant super pilos leporis; et pparent scdm locum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Tractatus tertius de vlceribus.

¶ De sermone vniuersali de vlceribus. Capitulum.j.

Vlcera gn̄antur ab vlceribus ⁊ ab exituris eruptis ⁊a pustulis: ⁊solutio ꝯtinuitatis in carne qn̄ facit saniem ⁊pus nominatur vlcꝰ. ¶ Et non facit pus nisi ꝑpterea quod cibus qui venit ad ea ꝯuertitur ad corruptionē ꝑpter debilitatem membri: et qm̄ ꝑpter debilitatem suam resoluūtur ad ip̄m ⁊ attrahuntur ꝟsus ip̄m sup̄fluitates membroꝝ vicinantium ei: aut propter vnguenta mollificantia membrum ⁊ linientia ipsum cum humiditate sua ⁊ vnctuositate sua. ¶ Et quod est de genere pus subtile noiaꝛ virus: ⁊qd̄ est grossum noiatur sordities: ⁊ est res spissa coagulata alba: aut ad nigredinem decliuis aut sicut fex. Et virus quidē nō generatur nisi ex subtilitate humoꝝ aq̇soꝝ ⁊ ipsoꝝ calidoꝝ: ⁊ sordities generatur ex grossitie humoꝝ: ⁊virꝰ quidem multiplicatur cum generatione apostematis: ⁊ virꝰ eget exiccante: ⁊ sordities abstergente: ⁊ vlcera sunt apparentia ⁊ sunt hn̄tia ꝓfunditatē. ¶ Et vlcꝰ quod ꝓfunditatem hʒ non euacuatur q̇n aut iam indurata sit caro circūdans ip̄ʒ et nominatur fistula et est sicut canna penetrās in mēbrum aut non induratur aliq̇d et nominatur abscōsio et cauerna. ¶ Et quandoque dicunt quidam abscōsionem illud quod elongatum est subcute et separatur ab ea cutis: ⁊ cauernam illud quod inflectitur sub carne et dilatatur in ea. Dicunt q̇dā: immo dilatatū est cauerna ⁊strictū ꝓfundū fistula: ⁊ nō est cōtrarietas in noiatiōe. ¶ Et qn̄ est duricies sup̄ vlcus apparēs nominaꝛ vlcus ostracinū. ¶ Et fistula q̇dē mala est illa q̄ nō sentit: ⁊ sʒ ꝗtitatē elōgatiōis eiꝰ a sensu erit eiꝰ malitia. ¶ Et de ipsa q̄dā est equalis: et de ea est quedam obliqua: et que vadit ad neruum dolet vehemēter et ꝓprie qn̄ tāgit eiꝰ inferiꝰ cuʒ tēta et fortasse difficilis fit operatio illius membri et est humiditas subtilis tenuis sicut fit ad illa que peruenit ad os: et quando peruenit ad ligamentum est illud quod currit propinquum illis. Verum dolor in ossuosa et ligamentali fortasse non magnificatur: ⁊ humiditas que vadit ad os est subtilior et decliuior ad citrinitatem. ¶ Et ex perueniente ad venas et arterias multotiens egreditur fex: et quandoqꝫ si fuerit tendens ad venam sanguis plurimus et ad arteriā sanguis subalbidꝰ cū fluxu sanguinis et processione. ¶ Et ex ea que peruenit ad carnem humiditas viscosa grossa turbida cruda: et multotiens sunt fistule orificia plurima cuius esse ambigitur et non scitur an sit fistula vna ¶ Et multotiens effunditur in quodam orificiorum eius humiditas habens tincturam: et tunc si fuerit fistula vna egreditur ex ori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ficijs alijs color vnus: qui est fistule. s. diuersus albus et tenebrosus et ali9. ¶ Et vlcera quidē diuidūtur in species diuisionū: et dr qd vlcerum quedā sunt que sunt dolorosa: et quedā sunt q̄ sunt priuata dolore: et quedā sunt priuata apate: et quedā sunt mūda et quedā sunt immūda: et immūda quidem ꝓpterea qd in eis superfluit humor plurim9 et humiditas copiosa quāuis nō sint mala: et de eis sunt sordida: et de eis sunt minorata et de vlcerib9 sunt putrida. ¶ Et de reb9 magis nociuis eis sunt meridies et hūiditas aeris cū caliditate ipsius et de eis sunt corrosiua: et de eis sunt ambulatiua: et de eis sunt mollia aut dura aut frigida aut calida: et mollia sunt de vlcerib9 facientib9 cadere pilos ab eo qd sequit ea. ¶ Et sunt qnq3 de vlcerib9 quedam resudantia ex quib9 resudat virus citrinū calidū. Et fortasse est calidū comburens qd est in circuitu ei9 et est malum mortificās et de eis sunt difficilis consolidatiōis: et putrefactio est ꝓter corrosionem qd si fuerit: erunt ambe ambulatiue: et fortasse corrodens est corrodēs illud qd continuatur ei ꝓprie ꝓpter acuitatē et absq3 putrefactiōe et neq3 est febris omnino. ¶ Verū cum ambulatiuo putrefactiuo multiplicatur feb. aut non separat ab eo. ¶ Et Galenus quidem nominauit hmōi vlcera corrosiua ignem psicum et formicā ambulatiuā: et post vlc9 putrefactū est ꝯpositū ex vlcere et ex egritudine putrefacta: et vnicuiq3 eorū est dispō. ¶ Et vlcera quidē dura incipientia ire versus viriditatē et nigredinē sunt mala: et vlcera frigida sunt mollia alba quiescentia ꝓpter medicinas calefaciētes et calida ad rubedinē decliuia delectātur frigore. ¶ Et qn̄ vlcerib9 malis associetur color corporis mal9 sicut alb9 plumbe9 aut citrin9: tūc illud est significatio propter corruptionē cōplexiōis epatis et corruptionē sanguinis q̄ venit ad vlcus quare fit difficilis ei9 ꝯsolidatio ¶ Et vlcerū quidē quorū radices sunt acute: et cū qūib9 est prurit9 superfluitates sunt acute: et quorū radices sunt late albe pauci pruritus illorū cōplexiones sunt frigide. ¶ Et vlcera generata successione egritudinū sunt mala: qm̄ natura expellit ad ea residuū corruptōis supfluitatū: et vlcera deijciētia pilos ab eo qd sequit ea sunt mala. ¶ Et meliores sigatiōes significātes salutē vlcerū et vulnerū sunt cū in succedētia eorū decliuia sunt ad saniē. ¶ Et dr in signis mortis velocis cū sunt homini apata et vlcera leuia et destruit ei9 ratio morit. ¶ Et malignorū quidē vlcerū cause sunt qnq3 vulnera obuiātia superfluitatib9 malignis corpis: aut regimini corrupto: et qnq3 sunt sequētia pustulas malas: quare fiūt ab eis festināntia ad vlceratiōnē post pustulas et significat malignitatē vlceris ei9 putrefactio et ipsi9 ambulatio et corruptio ei9 qd est in ipsi9 circuitu: et difficultas sanatiōis in seipso cū rectificatiōe curatiōis exhibite ei. ¶ Et meliores significatiōes significātes salutē vlcerū: et vulnerū sunt cū in successionib9 eorū est sanies que est cū medicina faciente pus et ex operatiōe nature; illa enī operatio nature est sm cursum

naturalē: et nō generatur sanies nisi a digestione naturali: et nō associatur ei malū ex acñtibus vlcerū malorū: et proprie sanies laudabilis alba lenis equalis q̄ ꝯsecuta est cōplementū digestionis: et neqꝫ associat̃ ei fetor cū in ea nō sit putrefactio. ⁊ fortasse nō euacuatur a fetore paruo sanies cui accidit cū adiutorio caliditatis innate ꝯ alteri⁹ extranee. Et nos q̄dē iā locuti fuim⁹ de sanie in locis alijs ❡ Ulcera aūt q̄ accidere faciūt spasmū ⁊ vlcera putrefacta scrofulosa ⁊ algeromati et corrosiua ⁊ cācerosa: ⁊ q̄ eoꝝ cursu currūt: sunt in quib⁹ nō ḡnatur sanies: immo qñ apparet in vlcere sanies ⁊ aq̄a est signū bonū cū quo nō timet̃ spasm⁹ ⁊ ꝑmixtio rōnis ⁊ his similia quāuis sint in loco qd̄ facit illud necessariū sicut sunt mēbra posteriora et anteriora ⁊ nisi res ꝑtransierit terminū. Quod si aq̄a occultet̃ subito ⁊ redeat nō soluetur ꝑ pus aut ei silia. ❡ Ampli⁹ sunt vicināntia mēbris neruosis sicut vlcera dorsalia: qm̄ sunt in vicinitate dorsi ⁊ nuche: et vlcera q̄ cadūt in anteriore parte coxe ⁊ genu: qm̄ ipsa iteꝝ sunt sicut lacerti neruosi: in quib⁹ res cōuertit̃ ad spasmū et permixtionē rationis etiā. ❡ Si aūt euenit in mēbris neruosis: plurimū quoqꝫ est in antecedēte extensionis corporis timet̃ aut cursus sanguinis si ceciderit in medietate inferiori extensiōis: similiter timet̃ ex eis quādoqꝫ permixtio ratiōis: ⁊ timet̃ ꝙ cadat pleuresis et saniositas post ip̄am: aut ꝙ proueniat sputum saguinis si ceciderit in medietate superiore eius: ⁊ tu iā sciuisti intentionem saniositatis in pectore ex libro tertio. ❡ Et quādoqꝫ timet̃ in eis iteꝝ ꝑmixtio rationis. ❡ Et de signis bonis in vlcerib⁹ est vt in circuitu eorum nascantur pili qui ceciderunt. ❡ Et corpora susceptibiliora curationis vlcerum sunt que sunt melioris cōplexionis ⁊ paucioris humiditatis superflue cū intensione sanguinis in eis. Illa vero q̄ sunt multe humiditatis aut siccitatis sunt tarde suscipientia rectificationē vlcerū: quāuis humida sicut infantium sint susceptibiliora q̄ꝫ sicca: sicut senum: ⁊ ꝓprie qñ cōplexio est radicalis sicca priuata sanguine mūdo ⁊ accidentalis humida mollis: sicut in senib⁹ iterū ⁊ ꝓpter illō iteꝝ fit in hydropicis curatio vlcerū eorū difficilis ⁊ in pregnātib⁹ iterū ꝓpter retentionē superfluitatū earū: propter ea ꝙ ipsarū mēstrua retinētur. Sed in senib⁹ nō sanant̃ eorū vlcera ꝓpter illud ⁊ propter paucitatem sanguinis eoꝝ boni. ❡ Et qñqꝫ sanantur vlcera: deinde rescindunt̃: qm̄ nō generatur in eis caro nisi añ mūdificationē: qñ ergo retinetur in eis superfluitas nō mūda: opꝫ inde vt corrūpatur ꝯtinuitas proueniēs secundo. ❡ Et qñqꝫ existimantur fistule propterea qd̄ accidit eis dispositio exiccationis et retentionis prohibentis respirationē ꝙ ipse sunt sanate: qm̄ earū dispositio est similis saluti sicut diximus: deinde rescindūtur ꝓpter quēlibet motū ⁊ ꝯmotionē et tussim et offensionem ⁊ maliciam iacendi et alia. ❡ Et de vlceribus in quib⁹ nascit̃ caro quedā sunt in quib⁹ nascit̃ caro addita: ⁊ q̄dā in q̄bus nō nascit̃ illud: et illa in

quibus generatur caro addita sunt illa in quibus fit festinatio na scẽtie carnisante mũdificationẽ: τ illa in quib⁹ nõ nascitur illđ sunt illa in quibus nõ nascit caro nisi post mũdificationẽ. ¶ Cũ ergo ꝓlongat spaciũ vlceris τ corroditur τ putrefit τ destruit de substantia ei⁹ res plurima: tũc nõ expectatur ꝯsolidatio ei⁹ nisi ꝯm ꝓfundum. Et proprie qñ vlc⁹ est antiquũ retinẽs spaciũ anni: τ ꝓprie qñ est dis ruptũ τ incipit ex eo disruptio .s. fistula: τ antiquũ: necesse est vt educat os ex ossibus q̃ eis sunt vicina. Et vlcera q̃dẽ melãcholica nõ sanantur nisi ab eis auferat tota eorꝫ corruptio vsqꝫ ad carnẽ τ ossa sana. ¶ Et cãe q̃ cũ accidũt corrũpunt vlcera sunt debilitas virtutis mẽbri. quare recipiũt omnẽ materiã: τ malitia ꝯplexiõis mẽbri: et malitia eius qđ aduenit ei de sanguine aut in q̃litate aut in quantitate. In qualitate vero plurimũ eiusẽ ꝓpter malitiaꝫ ꝯplexionis epatis: τ color est in eo decliuis ad albedinẽ plũbeã aut citrinitateꝫ aut ꝓpter splenẽ τ est color ad nigredinẽ τ alterationẽ declinis τ lẽtignositatẽ: quare est cũ eo malitia oĩm humorꝫ in corpore. ¶ Et huiusmodi quidẽ ꝓter qđ ex ipso nõ acquirit qđ ꝯuertatur in carnẽ nocet ꝑ illđ qđ ꝯuertitur ad ipsum de superfluitatib⁹. ¶ In q̃titate vero: q̃ additur aut diminuitur: quare nõ inuenitur cuꝫ quo caro vlceris generet. Et est vlcus clarũ mundũ properãs ad escarã et nescitur si est corpus mundũ pauci sanguinis: aut est ꝓpter ostracositatẽ q̃ accidit parieti ei⁹ τ margini ipsius: aut ꝓpter dilatationẽ venarũ que adueniunt ei: aut propter corruptionẽ eius incipiẽtem versus tenebrositatẽ τ viriditatẽ τ nigredineꝫ: aut propter mẽbrum male ꝯplexionis quod vicinatur ei. ¶ Et vlcera quidẽ praue curationis τ eis similia sunt interficientia infantes non tolerantes vehementiam dolorum τ vlcerum: τ difficultatem curationis eorũ et ipsorum prauitatem.

¶ De canone curationis vlcerum. Ca. 2.

Scias ꝙ omnia vlcera indigent exiccatione quadã preter facta ex attritione lacertorꝫ τ ipsorꝫ ꝯtusione. Ista eñ indigent in primis vt mollificentur τ humectẽtur. Et cũ hoc ꝙ indigẽt vlcera in dominãtiõe dispositionum exiccatione indigẽt qñqꝫ dispositionib⁹ alijs mũdificatiõis τ abstersionis τ aliorꝫ ꝯsequentib⁹ vlcera ꝓter ipsa vlcera. ¶ Et q̃to plus est vlcus maius τ ꝓfundius indiget exiccatione vehemẽtiore: τ vt aggregẽtur labia eius vehemẽtiori ꝑscrutatiõe: τ fortasse ẽ tibi necessariũ fuere ea. Et ꝯsidera ex dispositionibus necessitatis ad ꝑscrutandũ in illo τ eis similib⁹ illđ qđ diximꝰ in .c. vulnerũ. Et scias ꝙ vlcera fortasse indigẽt in curationibus suis administratiõe medicinarꝫ quarꝫ quedã sunt currẽtes penetrãtes τ q̃ inijciuntur ꝓfundãtes: τ tũc necessariũ ẽ vt sint vnguẽta τ eis siĩlia: quare opꝫ tũc vt sit illđ quod apparet hũidũ τ qđ occultũ ẽ siccũ τ ꝓprie in illis q̃ sunt ad fistulã opꝫ vt sit siccitas orificiorꝫ ei⁹ vincẽs humiditatẽ substãtie eius vehemẽter. ¶ Et est q̃dẽ qñqꝫ ne

cessarium vt earũ medicine permisceantur cũ eo qđ currit: vt fiant viscose adherentes. Scias ergo illud iterũ in eis. Et scias q vlcera indigent ligaturis ⁊ strictura ꝓpter tres modos. Quoꝝ vnus est vt currat sordities: quare opꝫ vt sit fortitudo stricture eius apđ eius orificiũ vt ipsius expressio bona fiat. Et scđs est seruetur medicamẽ incarnatiuũ sup vlc⁹: ⁊ nõ indiget strictura vehemẽti. Et tertius est ad incarnationẽ labioꝝ: ⁊ opꝫ vt nõ sit strictura in ipso mollis apđ duo labia: immo ꝯplicata cõplicatione vehemẽti. Et nõ opꝫ vt cuꝫ ligatura ꝑueniat ad lesionẽ: ita vt apostemet: ⁊ opꝫ vt sit adiuuãs in ꝓhibẽdo apa qm̃ nõ ẽ possibile cũ apate vt curet vlc⁹. Et si nõ est tibi posse vt ꝓhibeas ⁊ apparet apa: tũc occupat⁹ sis cũ apate et cura eius qđcũq3 apostema fuerit cũ obseruatione ipsius vlceris vsquequo separaueris ex curatiõe apatis: ⁊ tũc remanebit sola obseruatio vlceris. ¶ Et similiter qñ corrũpit qđ est in circuitu vlceris ⁊ viridescit ⁊ nigrescit cura illđ cũ scalpellatiõe ⁊ extractiõe sanguinis: ⁊ si etiã cũ vẽtosis: deĩn adhere ei spongiã siccã postea medicinas exiccãtes. Et cũ separatur vlc⁹ aut inuenis vlc⁹ purũ: tunc opꝫ vt obserues in primis an ex corpore aliqđ ad vlc⁹ effundat: aut non effundat: immo iam sit abscissum. Quod si nihil effundat ad ipm sit intẽtio tua in medicãdo ipsuꝫ: ⁊ si aliquid effundat ad ipsuꝫ: sis sollicicitus in eo qđ ad ipsum effundit ex flobothomia aut solutione vẽtris aut vomitu: qm̃ vomit⁹ qñq3 cõfert etiã in hoc: ⁊ Hyppo. testificat de eo. Et si in vlcerib⁹ fuerint frusta ossiũ ⁊ panniculi aut alia: nõ ꝓperes in extrahẽdo ea: sꝫ fac illud qđ diximus in capitulo ossium. Et primũ quidẽ qđ opꝫ te preparare de esse vlceris est apertio cũ medicinis suis: deinde mũdificatio cũ medicinis suis: deinde nascẽtia carnis ⁊ cõsolidatio. Et si inueneris vlc⁹ mũdũ equale qđ non hꝫ ꝓfunditatẽ: tũc ꝯsolidatio tm̃ fiat cũ eo qđ nõ hꝫ mordicationẽ. In sordidis vero necessariũ est abstringẽs mordicans. Et in primis cum curant: indigent mordicatione: qm̃ sensus nõ sentit ipsum: deinde gradatim perueniatur ad illud qđ est leuioris mordicationis vsquequo sentiat hora nascẽtie carnis. Et caue in oib⁹ illis ne dolere facias quãtũ potes ⁊ ꝓprie qñ est illic caliditas ⁊ inflãmatio. Et opꝫ vt remoueas causas ꝓhibẽtes a cõsolidatiõe: ⁊ sunt cause quas numerauimus ⁊ diximus q declinãt cũ vlcere ad malitiã nã si tu curaueris eas in primis nõ eris vacãs ad curationẽ vlcerũ sicut opꝫ: immo nõ erit tibi possibile. Et multotiẽs quidẽ rectificata est complexio membri ⁊ sufficit in rectificatione vlceris. Et multotiens est vlcus molle super qđ oritur caro mala q̃ est in seipsa ad rubedinẽ ⁊ calefactionẽ declivis: ergo curetur cum epithimatibus infrigidãtibus carnem circundantem ipsum sicut succus solatri cuꝫ bolo ar. ⁊ aceto ⁊ epithimatha de sandalis ⁊ cãphora infrigidata cũ niue: quare non cessat cõsolidari vulnus ⁊ cõstringi. ¶ Et opꝫ vt in vlcerib⁹ dolorosis que sunt vehementis doloris sis occupatus in

primis in sedādo dolorē et illud cū mollificatiuis que tu scis pculdubio: et q̄uis sint cōtraria vlceri: veruntamē cū non sedatur dolor nō preparat nobis vt curemus: cū ergo sedauerim⁹ consequemur. Et vlcera quidē sordida indigēt vt mūdent: et sunt illa quorum humiditas et qd ex eis currit est plurimū: et forsitā mūdificant cum melle: et fortasse mūdificant cū pulverib⁹ et vnguētis: et q̄n nō mūdificant nō est possibile vt obuiet eis medicamē purū vsq ad corp⁹ eorum et pprie puluere: quare oportet vt mūdificentur: deinde nascat caro: et in mundificante quidē est absersio plus sicut sciuisti ante. Et fortasse orit caro mala quare est necessariū vt corrodatur cū medicamine acuto et liniatur deforis cū infrigidantibus: deinde eradicet cū eo quo eradicatur escara: deinde curet. Et medicamē quidē vnū s̄m quedam corpora facit nasci carnē et s̄m quedā eorum est corrosiuū vehementis absersionis cū corpora illa sint leuia: valde aut̄ s̄m quedā eorum nō abstergēs neq faciēs nasci: et ppter illud eget medicamē vt cōfortet aut frāgendo ꝯmixtionē eius aut minuendo eius vnctuositatem aut iniūgēdo ei medicamē aliud in quo sint exiccatio et absersio et in corpore alio est per ꝯparationē ad ipsum corrosiuū indigens vt minuat de pondere eius aut addat in vnctuositate eius aut adiungant ei stiptica aliqua. Digniora ergo vlcera vt confortetur eorum medicamē sunt illa quorū difficilis est ꝯsolidatio. Et de illis que sunt necessaria est vt dimittat medicamē sup vlcus tribus dieb⁹ deinde dissoluatur: nam si ipm tūc nō operatū fuerit non faciet suā operationē. Et oportet vt elongetur oleū qdlibet ab vlcerib⁹ qd si fuerit necessariū tūc sit oleū de kerua et oleū myrtinum et oleū masticinū. Et cū ibi nō est nisi vlcus: tunc oportet vt alleuiet insensibili mēbrorum nō tolerātium ipsum: et caueatur a doloratione eius cum medicamento forti. In illo vero qd est parui sensus nō abstineat a necessaria medicatione. Et intrinseca quidē et sublimia preciosa et multi iuuamenti et suscipientia nocumenta velociter sunt de capitulo sensibili et iudicio eius et eorū contraria sunt de capitulo insensibili: āt quorum sensus est debilis. Et propter huiusmodi causam nō suffe runt vlcera intrinseca ea que sunt sicut floseris et eis similia et proprie ea que bibunt: et indigēt illis q̄ faciunt glutinationē pl⁹ sicut dragagantū et gūmi et illa quibus clysterizat indigent eo qd est inter duas res. Et de illis que recta sunt in curatione vlcerum est vt quieta sint mēbra eorum et nō moueant et si mouētur in principio motu paruo min⁹ nocumentū est q̄ si moueantur post principium motu laborioso et proprie in corpore malorum humorum. Et oportet vt timeatur in vlceribus q̄ cadat ex vicinitate eorum incarnatio inter duo membra vicinātia sicut adherētia que accidit inter palpebrā et oculum et inter duas palpebras et inter duos digitos: et cauerne et absconsiones sunt velocis ꝯuersionis ad fistulas. Et vlcera quidē vicinātia arterijs et venis magnis perducunt ad apa illud

qđ vicinať eis de carne molli ficut testiculi ⁊ sub ascelle ⁊ quod ē post aurem ficut perducit scabies ⁊ ei similia de his q̄ dixim⁹ ꝑpter illā eandē causā ⁊ ꝑprie qñ corp⁹ est plenū mala superfluitate: ⁊ tūc q̄dem vehemēs fit dolor ⁊ ꝑuenit ad vlcus: quare opꝫ vt cureť illđ cuꝫ mūdificatione corporis: ⁊ cū eo qđ est ocīn in capl'o. Et dū mūdificatur a p̄a nō sperať eius curatio: ⁊ est necessariū in hmōi vt tuearis vlc⁹ ex nocumēto cū basilicō ⁊ ei similib⁹ si corpus fuerit mūdificatū: ⁊ ponas inter ipsuꝫ ⁊ inter mēbrū qđ distinguat ⁊ ꝑhibeat nocumentū ꝑuenire ad vlc⁹ in oī dispositione. Et opꝫ vt audias sermonē cōmunē ⁊ est ꝙ de illis q̄ sunt necessaria est vt sit illđ quo curatur vlcus aut cōueniēs aut incōueniēs lꝫ nō cōferat in dispositione tamē nō associat ei nocumētū ⁊ incōuenientis diuersificatio aut est qñ ipsum est debili⁹: ⁊ significat illud additio ei⁹ qđ est cōtrariū ei qđ ex ipso expectatur de exiccatione aut mūdificatione aut alijs p̄ter corruptionē aliā: quare opꝫ vt addať in virtute eius. ¶ Aut est diuersitas ꝑpter modos alios ficut q2 ipsum calefacit vltra q̄ꝫ necesse sit ei quare facit accidere rubedinē ⁊ inflāmationē: quapropter opꝫ vt minuatur de fortitudine eius ⁊ extinguatur de inflāmatione eius cū emplastro infrigidāte: aut declinat cū eo ad nigredinē ⁊ obfuscationē: quare scitur ꝙ infrigidat ipsum: aut nō calefacit ipsum mensura qua indiget: ergo opꝫ vt addatur in virtute calefactionis ei⁹. Aut mollificat ipꝫ q̄ reidiget vt addať i ꝟtute stiptici ⁊ exiccatiuoꝝ ficut sunt balaustie ⁊ galle: ⁊ eis sīlia q̄ exiccāt: vt succurať cuꝫ exiccatiōe eoꝝ de illis de quib⁹ dixim⁹ tibi. Aut corrodit ⁊ ꝑfundat ipsum ficut ostēsuꝫ est quare opꝫ vt frāgať fortitudo abstersiōis. Et multotiēs quidē nō ꝯuenit medicamē propterea ꝙ ꝯplexio infirmi est superflua in capitulo eius cuius medicamē opꝫ esse fortius in cōtrabendo illud capitulum adeo donec reducat ipsum ad ꝯplexionem suam: aut debilis in capitulo ꝯueniente ei.

¶ De curatione vlcerum virulentorum. Ca. 3.

Necessariū ē vt in eis admistrētur medicine exiccatiue vt mūdificeť vir⁹: deiñ fit occupatio in nascētia carnis. Qđ si fuerint mollia: tuc administrenť sup ea medicine ad faciendū nasci eorū ꝑfunditatē ⁊ ipsoꝝ margines ꝑpter debilitatē corpoꝝ illoꝝ vlceꝝ sꝫ opꝫ vt exiccētur in primis deiñ admistrētur. Et cū tu administraueris medicamē ⁊ nō inueneris humiditatē minui: aut videris eaꝫ augeri: tūc scias ꝙ medicamē ſm illđ corp⁹ nō ē exiccatiuū: q̄re adde in cōfortatiōe ei⁹ ⁊ ipsi⁹ exiccatiōe ⁊ adiuua ipm cū abstersione pauca: sicut est mel: verbi gratia: ⁊ medicinis stipticis sicut sunt balaustie ⁊ alumē. ⁊ minora de ꝟtute olei ⁊ pone ipm oleū in q̄ sit exiccatio. Qđ si vr̄ vlc⁹ iꝫ supfluere iteꝝ in exiccatiōe tūc minue de ꝟtutibus oībus scꝫ exiccatione ⁊ abstersione ⁊ stipticitate: ⁊ serua hoc p̄ceptū in medicinis faciētib⁹ nasci carnē vlcerū ⁊ nō faciat te errare quidā: ⁊ est vt sit medicamē magis abstersiuuꝫ q̄ꝫ opꝫ: quare con

rodit mēbrū ꝛ resoluit carnositatē eius ad hūiditatē currētē quaꝫ existimas vir⁹et addis in virtute abstersiōis. ¶ Et hmōi q̄dē medicamē ponit vlc⁹ ꝓfundi⁹ et calidi⁹ et magis simile cū apoſo :et sentit infirm⁹ mordicatiouē manifestā. ¶ Et scias ꝙ medicinaꝝ exiccantiū vlcera quedā sunt q̄ sunt vehemētis infrigidatiōis sicut ius quia mū albū ꝛ opiū et radix mādragore:et q̄dā sunt vehemētis calefactiōis sicut resinaꝝ pix: q̄re tibi inest vt tēperes vnā earū cū alia et ſm oppositionē alicui⁹ ꝯplexionū particulariū. ¶ Et medicine q̄dē mūdificantes virus sunt iste medicine exiccatiue sicut alumen et galle et cortices granatoꝝ et cortex thuris et merdasengi et farina ordei et ei⁹ sauie et flores papaue. ruffi et folia arboris salicū. Cuꝫ ergo fit empl'ꝫ cū folijs nucis recētis et fit empl'ꝫ cū nuce sicut ē aut decocta cū vino ꝯfert valde et exiccat hūiditates absq̄ nocumēto. ¶ Empl'ꝫ bonū: sumat merdasengi et imbibat aceto vicevna vice alia oleo donec albescat: deinde sumatur antimonij ꝛ calcucecaumenō et venaꝝ ꝛ gallarū et balaustiarū: et sang. dra et aluminis ꝛ climie argēti oīm partes equales: terātur bene: et fit de vnoquoq̄ sexta pars ei⁹ qđ preparatū est de merdasengi: et misceātur oīa: et administrent medicine quas dicem⁹ in antidotario in vlcerib⁹ ꝓfundis. ¶ Et de illis est aqua maris. Aqua vo aluminis abluit et repcutit et exiccat. ¶ Et oēs iste medicine ꝑdicte nūc nocēt si cū vlcere est apā. ¶ Et aqua in q̄ decocta sunt ciperi est bona ad exiccatiōeꝫ ꝛ decoctio myrabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ belliricoꝝ. ꝛ emblicoꝝ et decoctio ceterach ꝛ folia ascedre sunt bona in illo.

¶ De curatione vlcerum sordidoꝝ. Cap. 4.

Opꝫ vt in eis administrētur medicine abstergētes: ꝛ incipiat in primis ab eo qđ est fortis mordicatiōis ſm qđ dixim⁹ in canone: deīde gradatī ꝑueniat ad illđ qđ est sicut tapsia ꝛ aristologia cū melle et pauco aceto. Et iterū glutinū albotin cū equali mēsura sui olei ro. aut butyri. ꝛ iteꝝ radix lilij cū melle: et iteꝝ farina borobi et herba oppoponaci. ¶ Et de cōpositis empl'm indūꝫ vnguēta viridia omnia cū flore eris et simplicia aut ꝑmixta cū ammoniacō ꝛ silib⁹. ¶ Et empl'a corticalia ꝛ empl'a facta cū farina borobi: ꝛ ēpl'ꝫ de sale: ꝛ trocisc⁹ niger ꝛ trociscus viridis. ¶ Et medicinis exiccatiuis sumāt fecis olei ꝛ mellis et aluminis iameni ꝑtes eq̄les ꝛ sumant ceruse ꝛ polij ꝑtes equales ꝛ q̄n vehemēs fit sordities sumat prassiū cū melle. ¶ Et de empl'is bonis sunt oliue salite: ꝛ q̄n q̄ accidit necessitas hic iteꝝ administrādi aliq̄d de currētib⁹ quo abluat ſm qđ dicemus in ca. ꝓfundoꝝ et oīa ledūt ea si fuerit apostema.

¶ De cura vlceꝝ ꝓfundoꝝ et cauernaꝝ ꝛ absconsionū. Cap. 5.

Ista indigent curatione sua vt carne repleant. Et illđ quidē nō fit nisi cū vbertate cibi ꝛ sanguinis.

¶ Et sunt necessarie in hoc medicine vehementis exiccationis et mundificationis simul. ¶ Et oportet vt sit situs eorum talis ne

in eis retineat virt⁹: immo currat: ⁊ si inuenis hūc situm ꝯueniētez ⁊ est in eo radix vlceris mēbri ad superiora ⁊ orificiū ei⁹ ad inferiora tūc iste est. Qđ si fuerit diuersuz illi⁹ ⁊ fuerit possibile homini vt alteret sitū ꝓfundi cū eo qđ potest facere de preparatione et alteratione naturali faciat: ⁊ si nō est ei possibile non est excusatio quin secetur vlcus vsq₃ ad radicem suam sectione exquisitissima que non reliquat cauernā: aut quin fiat vt accidat cursus aut meatus in radice sua preter eius orificium talis vt recipiat salutem: ⁊ obseruetur in hoc dispositio membri ⁊ an accidat ei timor ex illo. ¶ Cuz ergo factum fuerit illud stringatur vlcus cum ligatura incipiēdo ab orificio eius ⁊ perueniēdo ad radicem a qua detectio facta est: ⁊ in principio ecōtrario illius ⁊ ponatur strictura in parte superiore in duobus modis simul. Et nō op₃ vt perueniatur cū ligatura ad dolorē. ¶ Et qñ nō est tibi possibile vt scindas: administra ablutionē ⁊ intromitte tentas facientes nasci mūdificantes quarū mundificatio nō destruit eius natiuitatē ꝓpter virtutē duaꝝ rerū in eis: ⁊ nos q̄dem iā experti fuim⁹ emplastrū apostolicon ⁊ fuit bonū vltimū conferens ꝑ medicationē: ⁊ cētaurea qñ ab ea implet̄ est mirabilis valde: deinde sufoton postea yreos: deinde farina herbi. ¶ Et abscōsionib⁹ qñ non adheret cutis ꝯglutinatiōe bona. Uerū est possibile vt exiccet̄ cutis ita vt ꝯglutinet̄ ꝯglutinatiōe simili sane. ¶ Et vlcera quidē ꝓfunda ⁊ abscōsiones ⁊ cauernas nō immundificāt medicine mūdificatiōe vltia: neq₃ faciūt in eis nasci carnē nisi fiāt currētes lauātes q̄ in ea iniiciūtur cū iniectorijs aut mittunt̄ cū tētis et ꝓprie qñ eoꝝ figura nō est figura in mūdificatiōe quoꝝ sufficiāt ꝑparatio ⁊ expssio ligature ſm qđ ostendim⁹. ¶ Et mel quidē est ex lauatiuis et ꝓprie mixtū cū vino: ⁊ in aqua cineris est ablutio fortis quā non suffert qđ ex vlcerib⁹ parū est sordidū: et aqua maris ꝓpinqua est illi qñ ipsa lauat ⁊ exiccat. Et aqua aluminosa est lauatiua et cum hoc est prohibitiua ei⁹ qđ attrahit ad mēbrū: et qñ est spāa non ꝯuenit aliq̄d de illis neq₃ vinū. ¶ Et op₃ vt ponant̄ sup ista vlcera supra medicinas in ligaturis eaꝝ pāni liniti ex eis quib⁹ indiget membrum in rectificatione sue complexionis: et quibus indiget ad rectificandum emplr̄is q̄ interius administrant̄: ⁊ super orificiū vlceris pann⁹ ali⁹ linit⁹ cū eo qđ op₃ ex medicamine. Et signatio q̄ ipm ꝯglutinat̄ est paucitas ei⁹ qđ currit et descēsio ei⁹ ad inferiora et fortasse exprimunt̄ ab eo cū ligatura et ꝟtute medicine hūiditates plurime subito: deinde exiccat̄ et conglutinatur.

¶ De curatione vermiū vlcerum. Cap. 6.

De rebus ꝯferentib⁹ ad illud est succus calamēti fluuialis et medicine quas dixim⁹ in cap. vermiū auris in lib. iij.

¶ De nascentia carnis in vlceribus. Capitulum. 7.

Oportet vt nō trahat̄ caro donec mūdificet̄: aut trahat̄ ad ipsum nutrimentū si minorat̄ ⁊ nō peruenit ad ipm.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Cum ergo mūdificata; est: tunc elongetur omne mordicatiuū et abstersiuū cum fortitudine qualiacunque sint vlcera: et vbicunque sint. ¶ Et opz vt in administratione obseruentur medicinarum facientiū nasci carnem precepta pdicta de eo quod oportet ex superfluitate humiditatis: aut superfluitate exiccationis: fac ergo illud quod diximus in capitulo vlcerum virulentorum non inquantum remanent vlcera humida aut fuerint sicca exiccatione vehemēti: immo quantum ad carnem que creatur cū est vehementis humiditatis: aut pauce exiccationis. ¶ Et de illis que minorant exiccationem eius est additio in cera eius et ipsius oleo si est emplastrum: et de eis q̄ addunt in eius exiccatione est vt ingrossetur et inspissetur et minoretur eius vnctuositas et multitudo medicinarū: aut addatur in eis sicut mel. ¶ Et creatio quidem carnis in eis cum emplastris conuenientior est et tardior: et cum pulueribus difficilior et velocior: et quandoque indurat caro: et est tūc de rectificatione vt pulnerizētur pulueres et circūdet cū emplastris et vino et pprie stiptico. ¶ Medicamē bonū ad oīa vlcera cū eo qd lauat et exiccat. Nos quidē iam diximus medicinas creatiuas carnis i cap. vulnerum: et fortasse rememorabimur d electoribus earum hic aliqd et est digni9 in hoc loco et est antimoniū adustū et sarcocolla et glutinū pisciū et limacie aduste et scoria ascerebachā et plūbum adustū et acorus et bereniasif et dracontea et ciperi et pprie ad sordida: et polium est forte: et centaurea est vltimū: et nitrū adustum est mirabile in exiccatione eorum et ipsorum consolidatione.

¶ De curatione vlcerū corrodentiū se. Cap. 8.

Canon vniuersalis in curatione corrosiuorum et fraudulentorum est vt mundificetur corpus et membrum si fuerit corpus mundum cum ventosis et missione sanguisugarum super ipsum et permutatione cōplexionis eius cū epithimatibus et rectificatiōe cibi absque tarditate et dilatatione: nā dilatatio in hoc est ex eis q̄ addūt in malitia eorum: et quandoque facit esse necessariū ambulatio corrosiōis vt incidat membrum et cōfert corrosiuis cū quibus non est putrefactio. ¶ Embrocatio cū aqua frigida et aqua myrti et aqua ro. et aqua virge pastoris et vino stiptico si nō fuerit caliditas et aceto pmixto cum aqua ro. et aqua pura plurima si fuerit caliditas et similibus ex aquis infrigidātibus exiccātibus. ¶ Et si fuerit illic putrefactio tunc aq̄ maris et reliqua de illis q̄ dicemus in cap. putridorum. ¶ Amplius melior curatio eorum est administratio stipticorum exiccantiū infrigidantium sicut cortices granatorum et, lentes et folia masticis et semen rosarum et spina egyptiaca: et grana myrti et embroce harū medicinarū et cōfortent huiusmodi cū alumine: et similibus. Et similiter ēplastratio cū folijs acetose et ramis eius bullitis cū vino et emplastratio cū bolo armeno confecto: aut sirupo acetoso: aut cucurbita sicca adusta aut arnoglossa cum sauicaut folijs oliuarum.

¶ De curatione vlcerum putridorum et malorum. Ca. 9.

HOrum maloꝝ vlcerũ curatio melior est mundificatio corꝑis
aut mẽbri ipsiꝰ si corpꝰ fuerit mundũ cũ eo qꝺ mũdificat ipȝ
solũ ex vẽtosis sanguisugis ⁊ epithimatibꝰ rectificãtibꝰ ꝯplexionẽ
ſm qꝺ diximꝰ multotiens ⁊ similibꝰ ⁊ cibo. ¶ Et nõ opȝ vt sit dilata
tio in curatiõe eoꝝ. nam eoꝝ putrefactio addit ipsoꝝ malitiã ⁊ opȝ
vt ꝓhibeãtur ab eis aꝑata calida. ¶ Et de illis q̃ eam sedãt est se-
mẽ iusquiami albi cũ sauic: et iterũ cũ hmõi vlcera suꝑfluunt in cor-
ruptiõe fit necessariũ vt eleuent̃ cũ cauterio cũ igne aut cũ medica-
mĩe acuto: aut cũ incisiõe vt nõ remaneat nisi caro sana cognita ꝑ
bonitatẽ sanguinis eiꝰ: aut coloris ipsiꝰ et os sanũ albũ mundum.
¶ Et medicamẽ q̃dẽ acutũ accipit oẽm ostracitatẽ et extrahit ipaȝ
⁊ succurrit̃ ꝯplemẽto eiꝰ cuȝ butyro ponẽdo desuꝑ vicevna post aliã
ista eñ licet nõ sint fistule neq; ostracata tñ sunt mala fraudulẽta
⁊ fortasse fit necessariũ incidere mẽbrũ vt saluet̃ ex putrefactiõe sua.
¶ Et embroce q̃ conueniunt eis sunt sicut aqua maris et aque pre-
dicte in cap. fistularũ: ⁊ cũ suꝑ ista vlcera ⁊ alia administrãtur medi
cine opȝ vt dimittant̃ diebꝰ aliquot ⁊ nõ soluãtur. ¶ Et medicine
q̃s opȝ administrare ĩ istis sunt sicut farina ordei ⁊ farina horobi cũ
aliquãtulo aluminis aut caro pisciũ salita sicca cũ aliquãtulo me-
dulle panis ⁊ aristologia ⁊ radix caulis ⁊ radix sicle ⁊ radix cucume
ris asi. ⁊ semẽ lini ꝯtritũ cũ calcadis ⁊ halce cum passis aut ficubꝰ cũ
melle aut empl'a cũ cepa muris decocta cũ melle aut caulibꝰ aut cu-
curbita sicca ꝯbusta ⁊ folijs oliuaꝝ recẽtibꝰ. ¶ Cõpositũ. ℞. aristo.
⁊ succi folioꝝ alkerua amboꝝ. añ. ꝑtẽ. i. floris eris ꝑtẽ. ß. fiat ex eo li
nimẽtũ cũ aq̃ in spissitudine mellis. ⁊ fortasse ẽ necessariũ vt ꝯfortet̃
cũ succo cucumeris asini. ⁊ alsurie et ponant̃ desuꝑ pãni sicci. ¶ Et
iterũ arist. ⁊ gallarũ ⁊ olei eq̃les partes: fiat ex eis linimentũ vlceri ⁊
in circuitu eius: aut calcis colcotar ꝑtes eq̃les arsenici partẽ. ß. Et
iterũ alsurie. ꝑtes. xij. colcotar. x. dragãti. iiij. fiat ex eis linimentum
decoquant̃ in aceti fortis media cotilla donec ꝯsumat̃ acetũ: deide
sumat̃ ex eis infrigidatis ⁊ postea liniat̃ cũ eis vlcꝰ. ¶ Et iteꝝ sumã
tur colcotar dragãti amboꝝ. añ. xx. corticũ ferri. xvj. gallaꝝ ꝑfora-
taꝝ. x. aut sumat̃ salis pars. j. aluminis vsti ⁊ corticuȝ eris abrota-
ni vsti pars. ß. ¶ Empl'm bonũ sarcocolle calcucecaumenõ ⁊ gallaꝝ
⁊ flos eris ⁊ aristo. aggregent̃ cũ aliquãtulo glutini vt medicinis sit
ꝯglutinatio ⁊ admĩstret̃ post mũdificationẽ vlceris. ¶ Medicamẽ
vltimũ expertũ draganti rubei. xxiiij. calcis viue. xvj. aluminis. xvj.
corticũ granatoꝝ. xvj. thuris ⁊ galloꝝ amboꝝ. añ. xxxij. cere. cxx. olei
antiq̃ cotilla. i. ¶ Aliꝺ bonũ: plũbi vsti cũ sulfure eris vsti ceruse plũ
bi thuris merdasengi climie ãmoniaci oppoponaci masticj oĩȝ. añ.
ʒ. ij. adipis renũ vacce resine glutinj alibat olei myrtini cere oĩȝ. añ.
ʒ. iij. soluãt̃ q̃ soluẽda sũt ĩ q̃titate aq̃ ⁊ ꝯficiãt̃ ea q̃ soluunt̃ ⁊ q̃ terũt̃
ꝯficiant̃. ¶ Medicamẽ ꝯferẽs qꝺ Sal. ⁊ alij aggregauerũt. ℞. sco-
rie eris. ℥. j. floris eris fricati. vnc. j. cere. lib. ß. ꝑuã lindris. ℥. j. ß. fiat
ex eis empl'm ſm descriptiõẽ suã soluãt̃ ea q̃ soluũt ⁊ terant̃ ea q̃ te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

runt: et addat ceram: et minuat secundum quantitatem necessitatis: et diligunt ut misceatur cum eo. ¶ Et quando fuerit ulcera difficilis sanationis administrent in eis charte combuste: et medicamen andronij: et cucurbita sicca combusta aut lana sordida combusta aut emplastrum foliorum cupressi aut foliorum dulb adustorum.

¶ De curatione eorum que sunt difficilis consolidationis et aliorum que sunt in ultimo malitie. Ca. 10.

Scias quod ulcera difficilis consolidationis absolute sunt preter corrosiua et preter putrida sicut est commune preter proprium. ipsa enim ambo sunt ambulatiua: et cum istis quamuis non est ambulatio: et stant secundum dispositionem suam per aliquod spacium. et ista sunt per fistulas iterum: quoniam oportet ipsa sint incedentia: et ad ultimum corrosiua putrida: et fistule sunt ex summa difficilis consolidationis absque conuersione. Aliter euati uero sunt ultia in corruptione in elongatione: et consolidatione. ¶ Et canon in curatione horum ulcerum est ut si causa fuerit malitia complexionis rectificetur: aut si fuerit malitia sanguis ponatur cibus qui generet sanguinem bonum contrarium illi aut paucitas eius multiplicatio eius: et dilatatio in cibo bono. Quod si causa fuerit mollificatio et sordidatio tunc cura curatione mollis et sordidi. ¶ Et si causa fuerit exiccatio superflua et non fuerint fistule adhuc: tunc cura cum humectatione equali. ¶ Et de eo quod bonum est in illo est ut facias ea sudare cum aqua calida usque quo sudet membrum: et rubeat: et inflet: deinde abstine et non pertranseas illam quantitatem: quoniam attrahes cum eo materiam plurimam et nocumentum maximum ad membrum. Et faciunt medicamen post illud sit minoris exiccationis: et fortasse confert ponere pannos infusos aqua tepida. ¶ Et quandoque est necessarium fricare ulcus et fricare membrum eius et administrare emplastra attractiua picea. ¶ Et si causa fuerit malitia dispositionis accidentis ei quod continet cum eo cum de carne: cura cum eo quod sciuisti ex scalpellatione et extractione sanguinis: et succursu cum exiccatiuis. ¶ Et si causa fuerit uitis ambulatiua incide eam: et fac currere sanguinem eius: aut extrahe eam: quoniam multotiens facit decrescere illud: et si fuerit repletio tunc incipe cum flobothomia et euacuatione humoris eius melancolici si fuerit: deinde obuia uiti: et fac currere ex ea sanguinem quantum tibi possibile est ut non accidat ex obuiatione tua adinuicem quod est deterius ulcere primo: deinde cura vulnus quod accidit ex uite postea ulcus difficile. ¶ Et si causa fuerit debilitas membri: et illud est propter malitiam complexionis superflue elongate ab equalitate quam existimamus ex calore et frigore: et quod sequitur complexiones ex raritate superflua: aut spissitudine uehementi: et primum est ut sequatur caliditas: et humiditas: et secundum frigiditas: et siccitas oportebit ut curetur faciens illud cum contrario. ¶ Et multotiens quidem contingit quod causa est a caliditate attrahente materiam: et mittente eam et sunt necessaria in curatione eius infrigidantia stiptica. ¶ Quod si causa fuerit fistula: tunc cura curatione fistule: et si causa fuerit corruptio ossis quod sequitur ipsum incidemus et detegemus ab osse. ¶ Et si fuerit possibile auferre illud quod est super ipsum cum fricatione faciemus et subtilissime inquiremus

et si nõ incidem⁹ ⁊ faciem⁹ illud cuius expositio est in ca. corruptionis ossis. ¶ Inq̃t Ga. Fuit adolescẽs habẽs fistulã in pectore suo q̃ iã p̄uenerat ad os: qđ est in medio cassi sui. deteximus ergo ab osse cassi totũ illud qđ ꝯtinet ipm ⁊ inuenim⁹ iã aduenisse corruptionẽ: ⁊ fuit nobis necessariũ incidere ipm: ⁊ fuit loc⁹ corrupt⁹ ex eo loc⁹ sup quẽ figit sul pẽsoriũ cordis: postq̃ ergo vidim⁹ illud stetim⁹ statiõe vehemẽti in ablatiõe ossis corrupti ⁊ fuit finis nr̃ dimittere pãniculũ regẽtẽ ipm deintus ⁊ seruare ipm ₰m salutẽ suã: ⁊ fuit illud qđ ꝯtinuaꝭ de hoc pãniculo cũ casso iã putrefactũ. ¶ Iter inq̃t: ⁊ nos aspexim⁹ ad cor aspectu manifesto sicut illud qđ vidim⁹ cũ detexim⁹ ab eo cũ volũtate cũ anathomia. ¶ Inq̃t. Sanat⁹ est ergo iste adolescẽs ⁊ nata est caro in illo mẽbro qđ incidimus ex casso donec repletũ est: ⁊ cõtinuatũ est adinuicẽ ⁊ factum est stãs inter velamẽ cordis ⁊ velamẽ ipsum sicut stetit cum eo ante illud caput capsule cordis. ¶ Inq̃t. ⁊ nõ est hoc maius q̃ vulnera in q̃bus respirat pectus: ⁊ hoc dixit q̄ q̃n putrefiũt ⁊ veneranti quãtur: tũc de eo qđ est rectũ est vt currat ex eis sanguis ₰m quãtitatem q̃ licita est in eis. ¶ Medicine vero p̄parate ad difficultatem ꝯsolidationis in dominãtibus dispositionibus sunt sicut scoria eris ⁊ flos eris adustus ⁊ non adustus: ⁊ scoria alchesebrã: ⁊ scoria reliqui ferri ⁊ ꝯglutinatio auri: fiãt ex eis cerata ⁊ colcotar et dragãtum et q̃ sunt eis similia cum rebus p̄hibẽtibus attractionẽ ad mẽbrum si fuerit sicut sunt alumẽ et galle. ¶ Et de illis q̃bus curãtur ea q̃ sunt difficilis ꝯsolidatiõis est illud qđ. ℞. climie ⁊ ꝯsolidationis auri ⁊ aluminis oĩm añ. viij. floris eris ⁊ corticum eris añ. j. gũmi cupressi. iiij. cere ⁊ olei alicui⁹ quantum scis. ¶ Et iterum sumãtur cere gummi pini añ. vij. climie. iij. ⁊ colcotar. vj. ⁊ olei myrtini quantum sufficit. ¶ Et iter decoquãtur colcotar ⁊ climia cuꝫ aq̃ maris: aut aq̃ acreste: aut aq̃ in qua decocta sunt alkali ⁊ calx decoctiõe pauca ₰m cõmixtionẽ nutritiõis eorum in sole ĩ estatẽ: deinde coletur ab eis p̄ter q̄ fiat sal desup aq̃ maris: aut aq̃ alkali. ¶ Et iter sumaꝭ eris vsti ⁊ resine ⁊ salis gẽme oĩm añ. vnc. ij. cere olei myrtini quãtum sufficit. ¶ Et ꝯferũt eis medicine fistulares q̃n exiccãtur ⁊ terunꝭ: ⁊ ex eis sunt farine horobi ⁊ yreos: ⁊ aristologia adusta ⁊ es vstuꝫ ⁊ terra thuris ₰ꝫ diuersitatẽ quã meretur oẽ corp⁹ ex ꝯpositiõe. ¶ Medicamẽ bonuꝫ sumantur limatura eris et limatura ferri et conficiantur cum aqua aluminis ⁊ argillẽtur cum argilla rubea ⁊ adurãtur in furno: deide extrahãꝭ ⁊ terãꝭ ⁊ admistrẽtur puluerizata: aut fiat ex eis et ex merdasengi empl'm ¶ Mod⁹ empl'i aurei bõi. ℞. merdasengi aurei bõi minã vnã: cere ⁊ radicis almezeriõ. añ. auf. xxxvj. floris eris auf. xviij. limature auri trite limature almerdasengi añ. auf. xl. olei antiqui lib. iij. ponantur super ipsum in primis merdasengi ⁊ aurum et flos eris: deinde relique medicine. ¶ Et iterum sumantur ostracum furnorum ⁊ cinis venarum et plumbum combustum ablutum et fiat ex eis emplastrum cum oleo myrtino. ¶ Et oportet vt sit illud leuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

inspissatū cum merda sengi. Vbi gratia. vnc.ß. et ex aceti acuti triplo ipsius et olei myrtini: aut olei anetini: vnc.j. moueantur cum facilitate donec resoluatur merda sengi et inspisset et nō adurat. ¶ Et alitere uati ꝙ eis cortices eris et flos eris et calx abluta sine extīctiōe: fiat ex eis puluis et añ cedat et liniat ea cū melle: deide pulverizet sup ea hūc puluerē ꝯtritū: eris ptes.ij. cere.x. dissoluātur digitis in sole et administrēt aut ceruse et alumis añ.viij. corticū eris salis gēme thuris floris eris corticū granatoꝝ oim añ. partes.ij. calcis pars.j. cere.x. olei myrtini quātū sufficit. ¶ Et iteꝝ merda sengi olei añ. lib.ß. gallaꝝ nō perforatarum arist añ. vnc.ß. ammoniaci vnc.ß. minuti thuris vnc.ij. fiat ex eis linimētum sup ignē et moueatur cum radi. canne.

¶ De curatione fistulaꝝ et corioꝝ que nō ꝯglutinātur. Ca.II.

In fistulis vo et eaꝝ iudicijs et spēb⁹ ipaꝝ iā est dictū qꝺ dictuꝫ est. ¶ Uerū qꝺ necessariū est de regimine cursūs vir⁹ et humiditatū corruptaꝝ ab eis cum preparatione aut pforatione iā declarauimus iterum in locis ante hunc locum. ¶ Curatio aūt ppria fistulis diuersificatur iterum. Fistule eñ aut sunt recentes currētes: aut sunt antique quaꝝ ꝯcauitates iā pfundate sunt in carne vehemēter et iste q̄dē sunt difficilis curatiōis. nā illud qꝺ necessariuꝫ est in hoc est acceptio illi⁹ ꝯcauitatis totius cum incisione eradicāte ex lateribus cum nouacula: aut alijs: aut per cauteriū cum igne: aut cū medicamine: et illud est paruum et inquietum et pprie qñ est in vicinitate nerui aut mēbri sublimus: et fortasse eger est decliuior ad hoc vt remaneat illud cum eo et toleret illud q̄z vt patiatur eius curā. ¶ Et fortasse est possibile vt exiccetur et corrodatur eius caro vnctuosa fraudulenta intra ipsam et exiccetur residuum carnis eius mortue et ꝯsolidetur et remaneat quieta spacio longo preter ꝙ sit adhuc cō solidata integre. ¶ Et qui vult illud opꝫ vt mūdificet fistulā a carne fraudulēta vnctuosa que est in ea: deinde impleat eā medicinis exiccatiuis et dimittat eā cum dispositione exiccationis eius: qm̄ ipsa remanet dum nō cadit timor in repletione aut humiditate ꝯplexiōis aut aduentu aque: aut situ iacendi super eam doloroso: aut offensione: aut vberatiōe: aut tussi: aut tremore. ¶ De curatiōe vo eradicationis ei⁹ et ipi⁹ euulsiōis scias ꝙ cū ipa est fraudulēta putrida antiqua nō est medicamē nisi abscisio cum adustiōe: aut cauteriza re eā igne ꝑm ꝙ ostēdimus cum perforatione meatus tortuosi inter meatus eius vt sciatur intentio cauterij et penetratio cum cautela intentionis eius donec coquat vel cauterizet et abscindatur. ¶ Et cauterium cum medicinis acutis est sicut sunt sal ammoniacum et arsenicum et sulfur et flos eris et argētum viuum est de summa eorum extingat arg. viuū et misceat cū tāto limature ferri q̄tū ipi et alkali q̄tū est ei⁹ medietas et calcis q̄tū est ei⁹ medietas et sublimet i aluchel aut pfocet in kimina ꝑm ꝙ sciunt q̄ occupati sunt cū hoc ca. et sublimetur sicut sal. Cū ergo ponit ex eo sup fistulā inflāmatur et assat et se

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

parat a carne qd recipit cū forcipib⁹ & extrahatur. ¶ Et assiduetur cibatio mēbri ex butyro vna hora post aliā vt quiescat dolor: deinde curet curatiōe vlcex. ¶ De fistulis xo q̄ est recēs currēs opz vt ablua tur cū medicinis fortibus sicut kitrā & aq̄ cinerum: & aq̄ maris & sicut salsa & aqua saponis permixtis cum ea arsenico & sale ammoniaco & aqua sublimata et calcucecaumenon & sale ammoniaco sicco & ex sansuco nō currēte & aqua in qua decoquūtur alchali et calx corticū ouox & calx. Cū ergo mūdificata fuerit: ponat sup eam medicamē de cherua. ¶ Et emplastrū de arsenico reiterato in medicinis algarab est mirabilis iuuamēti. ¶ Et medicamē Sal. alcartusin: & medicine cōposite ex dragagāto et calcodis & ereustor flore eris & q̄ sunt silia il lis & ex cētaurea et farina horobi et yreos et fuructas. ¶ Et iā exper ta est radix scolopendrie: nā ipsa cū fistula impletur ex ea sanat ipā. ¶ Et similiter cū fistula impletur ex elleboro & iterū & dimittit trib⁹ die bus sanat ipam: et similiter alsenij: & similiter succ⁹ cucumeris agre stis cū glutino albotin: aut succ⁹ radicis almaroth: aut flos eris: aut ammoniacū & calcadis et dragantum et colcotar et gummi cū aceto ¶ Aut sumatur vrina infantiū & sine cessatiōe terat in mortario plū beo donec inspissetur & exiccet et administretur. ¶ Medicamen quo vtunt illi de alexandria: oppoponaci dragāti assari et colcotar et flo ris eris et aluminis omniū an. pars. j. cantaridax pars. v. fiat pul uis aut emplastrum: aut aggregetur cum aceto in quo decocte sunt cantarides: et fortasse ponitur cum eo mel. ¶ Et iterum sumantur aloes et flos eris et merda sengi et cortices ouorum calcinati quod est eis fortius plurimum et pmisceātur. ¶ Et iterū medicine fortes quas diximus in ca. eox que sunt difficilis ꝯsolidatiōis. ¶ Et cū ap paret caro bona: administra ꝯglutinātia faciētia nasci carnē: & quā do est ppe eā os corruptum: tūc opz vt rectificet et curetur curatiōe sua: et cum vides humiditates virulentas minorari aut saniosas re dire: tunc iam curatio confert.

¶ De carne addita super vulnera. Ca. 12.

In curatiōe illius sunt necessarie medicine abstersiue et exicca tiue: et quāto magis sunt minoris mordicationis tāto sunt me liores. ¶ Et oportet vt non expectetur hic de adiutorio nature quod expectatur in nascentia carnis: nascentia enim carnis est opus natu re: & omne quod natura nasci nō facit siue sit cū adiutorio medicine aut absq eius auxilio est ꝯtrarium operationi nature: propter illd igit opz vt sit plurimū sustētationis sup medicinā. ¶ Et scias q tro cisci facti ad hoc non ꝯferunt illi qd ex ea antiquum est: immo recen ti. Quod si ex eis fuerit aliquid necessarium: tunc oportebit vt in fa ciendo trociscos sit ꝯseruatio: et reponātur in loco quem non corrū pat aer: et iā laudate sunt ad hoc feces aceti: sed illud non est apud me penitus sanum: et facere eos trociscos et formas similes auella nis est magis conseruās virtutem. ¶ Quod vero dicitur q ipsa in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

diget vt imbibatur aq̄ calida de arsenico ⁊ alijs est illō qō pparat eā ad resolutionē virtutis: ⁊ adiuuat aerem corrumpētē eam. ¶ Et medicamē q̄dē quod est grossius ⁊ fixioris virtutis est magis iuuatiuū in hoc capitulo nō ex parte virtutis quoniā fortasse subtile est forti⁹: sed ppterea q̄ passio ei⁹ ex aere ⁊ humorib⁹ ꝯmixtis ē minor ⁊ fixio ei⁹ cū dispositiōe sua est maior. ¶ Et iste medicine sunt sicut cortices eris et ostraca adusta ⁊ due species eritiorum adustorum cum carnibus suis verum eritij remanent et constringunt carnem plusquam oporteat. ¶ Et fortius de illis que numerauimus est flos lapidis nominati esse: ⁊ fortius eo est scorie et glutinum auri ⁊ colcotar: ⁊ dragātū adustio minorat virtutem eorum: ⁊ est mordicationis similis: ⁊ addit eorū subtiliationē: ⁊ flos eris est fortis ⁊ nō est sicut ziniar ⁊ pprie factū ex corticib⁹ eris. ¶ Et ex eis q̄ corrodūt carnē additā est vt sumant alkali ⁊ calx: nō extincta ⁊ dimittātur in sexcuplo sui aq̄ in sole septē dieb⁹ ⁊ moueant oī hora donec ingrossent ⁊ fiant sicut lutū: ⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ administrētur: et silr trociscus fiet lic⁹. ¶ Et vnguentū viride est mirabile ⁊ viride factū cū sale gēma: ⁊ vnguētum qō noiat alescorexerin, corrodit carnē sine mordicatiōe ⁊ medicamē dudume ⁊ medicamē dianor: ⁊ medicamē factū ex corticib⁹ eris ⁊ minuti thuris ꝯsequeniēs carni male: ⁊ accipit hūiditatē sicut cottū: ⁊ oēs medicie fctē ad hoc vt mittant in nasū.

¶ De regimine vlcerū disruptoꝝ post ꝯsolidationē. Cap. 13.

Curatio post eorū disruptionē est vt accipiat caro mala: ⁊ os q̄dem sequitur eam: deinde occuperis in desiccatione eius secūdum quod scis. ¶ Et extrahentia ossa fortasse sunt cum medicinis attractiuis sicut sunt folia papaueris nigri emplastrata cum folijs fici ⁊ sauich: aut semen iusquiani albi et calcadis equalibus partibus emplastrata.

¶ De eradicatiōe vestigiorū vlcerū ⁊ vulnerū. Cap. 14.

Indiget eradicatio vestigioꝝ vlcerū ⁊ vulnerū medicinis abstersiuis fortis abstersiōis mūdificatiuis ⁊ sint ꝟtutes earū pprie ꝟtuti ei⁹ qō abstergūt: ꝙ curet forte cū forti: ⁊ qō est min⁹ eo cū eo qō est min⁹ eo. ¶ Medicine aūt mūdificatiue fortiū virtutū sunt ꝟbi grā. vt sumat squama ferri cū lacca: ⁊ trifera ⁊ liniat desup calx et mel aut succ⁹ calamenti ⁊ albugo oui ⁊ arsenicum ⁊ lapis pipis. ¶ Medicine aūt leues lenibus sunt sicut fabe et farina ciceris et semen raphani et lutum molle rarum ⁊ cortices melonis. Et adeps asini est bona valde ⁊ pprie qn̄ associant ei q̄dā pdicta. ¶ Vestigia aūt vlceratiōis aut ꝟberatiōis abstersio cū oleo de lilio delet velociter. ¶ Ampli⁹ trocisci quos ego dicā in capitulo decorationis.

¶ Tractatus Quartus de solutione ꝯtinuitatis neruorum et quod non pendet cum restauratione de so-

lutione continuitatis neruorum.

¶ De vulneribꝰ neruorum ⁊ que currũt cursu eorum.

Cap. primum.

NEruis ꝑꝑ vehemẽtiã sensus eorũ ⁊ ↄtinuitatez suã cũ
cerebro accidũt ex vulneribꝰ dolores vehemẽtes valde
⁊ lesiones valde magne sicut spasmꝰ: ⁊ ꝑmixtio rõnis: ⁊
multotiẽs ꝑducũt ad spasmũ absq; antecessiõe lesiõis
praue: ⁊ nõ fit i eis excusatio qñ illic sit apostema ma-
gnũ absq; dolore magno: ⁊ faciliores eoꝝ dispositiões
sunt febres: ⁊ apostemata multa apparẽt in alijs locis q̃ in vulneri
bus: ⁊ sitis: ⁊ vigilie ⁊ desiccatio lingue ⁊ proprie qñ accidit illic apo-
stema. ¶ Et silr est dispositio vulnerũ chordarũ lacertoꝝ ⁊ ꝓprie in
latere capitis earũ. ¶ Et qñ apostemant nerui ⁊ que sunt eis similia
aut aduenit eis frigus spasmãtur: et si aduenit eis putrefactio cor
rũpitur membrũ et augmẽtat. ¶ Et putrefactio q̇dẽ festinat ad eos
qm̃ ipsi sunt creati ex humiditate quã ↄgelauit et coagulauit frigꝰ
et ad hmõi q̇dẽ ꝓperat putrefactio ex humiditate, et ex caliditate
humida et decoquit in eo. ¶ Et silr aq̃ q̇dẽ frigide nocent ex parte
spasmi et calide ex hoc ꝙ putrefaciũt: et similiter oleũ: verũ oleũ qñ
q; est necessariũ. s. illud qđ est calefactũ ꝓpter necessitatẽ sedãdi do-
lorẽ. aut ꝓpter subtiliãdas medicinas et facere eas currere ⁊ sunt
medicine resistentes q̃litati humectãti: ⁊ pũgentes sole qñq; ꝑficiũt
hãc opationẽ. ¶ Et qñq; q̇ ex eis vulneratꝰ est apostemat etiã: ⁊ est
eiꝰ opatio tardior: ⁊ similiter eiꝰ maturatio et curationis susceptio
est tardior. ¶ Et qñq; vlcerant nerui ⁊ sunt vlcera tardioris ↄsoli-
datiõis ⁊ tardioris maturatiõis. ¶ Et oẽ vulnꝰ qđ fit in neruis aut
est punctura aut scissio. Et fissura q̇dem aut fit cũ detectiõe nerui
aut sine eiꝰ detectiõe. ¶ Et illđ q̇dẽ aut fit i lõgitudine: aut latitu-
dine: et vulnera q̇dẽ cadẽtia ₰m lõgitudinẽ in neruis saluiora sunt
cadẽtibꝰ in latitudine: villꝰ em̃ sanꝰ ledit, ex vicinitate ↄcisi ⁊ nocet ꝑ
ipsũ ⁊ nocet cerebro: ⁊ facit accidere spasmũ ⁊ egritudines magnas
¶ Et fit iterũ multotiẽs necessariũ tũc abscidere vulneratũ ⁊ ꝑũctũ
cũ totalitate: ⁊ ꝓuenit ex eo q̇es ⁊ separãt accidẽtia mala. ¶ Et vul-
nera q̇dẽ in pãniculis sunt leuiora eis q̃ sunt in chordis nedũ eis q̃
sunt in neruis: ⁊ tu q̇dẽ scis pãniculũ cũ testimonio: ⁊ fortasse sciuisti
eũ ex anathomia. ¶ Et si pãniculꝰ apostemat nõ videt in eo ↄcessus
villoꝝ in lõgitudine, ⁊ in chorda pãniculari videt ↄcessꝰ pãniculorũ
in longitudine: ⁊ chorda est dura valde et nõ est pãnicularis in eiꝰ
duritie: ⁊ panniculꝰ suffert suturã. ¶ Et in vulneribꝰ ⁊ disruptiõibꝰ
que adueniũt ligamentis nascentibus ex osse ad os nõ est malum ⁊
sufferunt vehementiorem curam: ⁊ nõ timet ex abscissione neruorũ
illud qđ timetur de eorum conquassatione: ⁊ de incisione partis eoꝝ
in latitudine q̃uis membrum contrahatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De canone curationis solutiõis ꝯtinuitatis neruoꝝ. Cap. 2.

MEdicamen vulnerũ neruorũ est illud qđ est calidũ siccũ subtilium partiũ equalis caliditatis: ita vt nõ mordicet ꝛ sit eius exiccatio vehemẽs valde cũ attractiõe nõ cum stipticitate omnino. ¶ Et oẽ in quo est caliditas subtilis cũ exiccatiõe vehemẽti subtilis substãtie nõ euacuat̃ ab attractiõe. ¶ Et caueat̃ stipticũ in eis ꝛ ꝓprie in principio rei nisi sit cũ abstersiõe sicut es vstũ ꝛ scoria eris: ꝛ qđ est hui⁹ generis substãtie: subtilia ipm̃ cum trituratiõe in aceto in quo nõ est stipticitas: ꝛ qñq; timet̃ ex aceto ꝛ subtiliatiõe eius ꝓcessio caliditatis subtilis in re spissa: et si necessaria est fortis caliditas: qñq; tũc necessaria est vt nõ sit profundãs tñ: sʒ vt frãgatur et declinetur cũ ea ex eo qđ ei admisceatur ad q̃litatẽ vt calefaciat cũ mẽsura ꝛ excitet cũ fortitudine. ¶ Et si fuerit neru⁹ detect⁹ nõ sufficit aliq̃d cui sit acuitas oĩno ꝛ est nocumẽtũ illi⁹ cũ eo magnũ: ꝛ silr̃ si inuenerit medicamẽ aut pannũ qđ administratur sup̱ vuln⁹ cui obuiat dum est frigidum actu: tunc lesio nerui ab eo est vehemens. ¶ Et quando accidũt vulnera in neruis: tũc nõ opʒ vt ꝓperẽt ad incarnationẽ sʒ qđ opʒ vt incipiat a sedatiõe doloris vaporãdo cũ pãnis calidis ꝛ cũ oleis calidis: ꝛ cũ oleo omphacino ꝓprie qm̃ in ipso est stipticitas q̃dã ꝛ cũ adipib⁹ iteꝝ: ꝛ sit eoꝝ calefactio supra tepidũ propter frigida: et silr̃ sit tua intẽtio in sedatiõe a̱patis. ¶ Et de illis q̃ administrãtur etiã tunc sunt emplastra facta cũ sirupo acetoso ꝛ cũ aqua cineris. ¶ Et ex cibis ꝛ potib⁹ sicut farina fabarũ ꝛ horobi et ciceris ꝛ lupini amari et sauic ordei et aliĳs: imo ista iteꝝ administrãtur ãteq; apostemẽtur: et qñq; ꝯfert administrare illđ qđ ẽ leue. ¶ Cũ ergo fit in eis illđ et accidit securitas ex sup̱fluitatib⁹ q̃ effũdũt per illud qđ administratur de flobothõia ꝛ euacuatiõe: tũc incarna: ꝛ nõ sedes dolorẽ eoꝝ cũ aq̃ calida oĩno: imo cũ oleo subtiliũ partiuʒ in quo nõ est stipticitas calida vsq; ad terminuʒ nõ sup̱fluũ calidũ ei sup̱flue et frigidũ nõ ꝯueniũt ei. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ ꝯtigit q; vuln⁹ iã appropinquat sanitati et nocet ei frig⁹ et fit vehemẽs dolor ꝛ redit lesio: quare fit necessariũ vt succurratur stati cuʒ sedatiõe ꝛ cuʒ oleis calefactis embrocãdo cũ eis. ¶ Qđ si neru⁹ ille fuerit discoop̱tus ꝛ fuerit incisio in longitudine: tũc stude vt cooperias ipʒ carne ꝛ pone sup̱ ipm̃ medicinas p̃ũgitiuas quas dixim⁹. Et strĩge ipm̃ cũ pannis lõgis strictura colligente ꝛ aggregãte semp̱ rem magnã loci sani. ¶ Si aũt disrũpat̃ in latitudine tunc necessariũ ẽ suere ipʒ ꝛ si non nõ ꝯglutinat̃. ¶ Et si qñ properat res et times putrefactionẽ succurre quãtum tibi est possibile. ¶ Qđ si a̱pemet̃ ꝛ adueniat frig⁹: ꝓueniet ei spasm⁹: et putrefactio ꝯtrabit mẽbrũ: quapropter nõ opʒ vt incarnet̃ caput vulneris neq; colligat̃ nisi post sanitatẽ. ¶ Cũ ergo est in eo strictura amplief̃: qm̃ illđ perducit ad putrefactionẽ vulneꝝ per illđ qđ aggregat̃ in eis de viru et aliĳs: et cũ hoc dolor fit vehemẽs quare nõ opʒ vt incarnet̃ oĩno nisi postq; exiccat̃

exiccatione decenti: et securitas fit ex omni apate et putrefactione. Et propter illud oportet vt soluatur strictura super medicamē vt festinetur ex alio. Et fortasse soluit in die: aut in nocte bis: aut ter. Et fortasse est necessariū vt facias illud iterū in nocte illi⁹ diei: aut die illi⁹ noctis si fuerit in longitudine: ꝛ proprie qñ illic est mordicatio. Qd si nō fuerit: tūc necessitas illi⁹ erit minor ꝛ sufficiet bis facere illud mane et vespere. ¶ Et opꝫ vt obserues in medicinis eorū ne calefaciant vltra q̄ sit necesse: neq̄ abbreuiet in calefactiōe necessaria: et sic in absterſiōe et exiccatiōe et in ꝯtrario vtriusq̄. Cū ergo videris qd iā calefactū est: tūc infrigida ipm. s. mēbrū cū mēsura q̄ minuat additionē ab eo qd est necessariū. ¶ Et qñq̄ experiūtur cerata facta cū euforbio sup crus hominis sani similis infirmo in ꝯplexione sua ꝛ ipsius forma: et ꝯsideratur an superfluant in calefactione eius: an non calefaciāt ipm in aliquo de quo sit curādū: aut calefaciāt ipm calefactiōe tpata: ꝛ tūc ſm illā quātitatē: postea administrātur sup infirmum: et experiūtur sup ipm scdo. verū vt experiātur sup aliū de illis q̄ similant ei in primis est melius vt nō sit necessaria in experiētia eoꝝ sup ipꝫ alteratio plurima. ¶ Et cū hoc toto cū neru⁹ est discoopt⁹ et vuln⁹ amplū valde: nō suffert aliq̄d valde calidū sicut euforbiū ꝛ sulfur et eis similia: imo indiget medicamine qd est sicut tutia ꝛ iteꝝ medicamine facto ex calce abluta ablutiōe vltima in hora vna. ¶ Et opꝫ vt sit oleum qd administratur in ceratis ei⁹ ꝛ ei⁹ linimentis sicut oleū ro. et myrtinū qd non tetigit sal et glutinū iteꝝ qñ administrat in istis medicinis opꝫ vt sit ablutū: ꝛ mel iterū opꝫ vt sit ablutū et tutia opꝫ vt sit abluta: ꝛ non oportet omnino vt sit in eis de acuitate et mordicatione. Et si fuerit in eis stipticitas parua in curatione discooperti licet cum virtute resoluēte sine mordicatione: ꝛ proprie quādo infirmus est debilis ꝯplexiōis. ¶ Mēbra itaq̄ digniora elōgari a frigido ꝛ aquositate et vētositate vel vnctuositate ex eis sib⁹ sunt cū sunt discooperta: nō enī est eoꝝ nocumentū in discooperto cui obuiat et qd ledūt: sicut est eoꝝ nocumentū in eo cui nō obuiat nisi parum et nō obuiat nisi ei qd ꝯtinet ipm: ꝛ ipsum sequit: ꝛ si nō fuerit excusatio tūc ſm q̄ diximus. ¶ Qd si fuerit illic virt⁹ aliqua in creatiōe: nō erit malum si administres trociscos de colcotar ꝛ trociscos andronij ꝛ prassiū cū vino cocto aut cū oleo. in hyeme quidē cū oleo subtili: ſꝫ in estate cū oleo ros. ꝛ thus et glutinū albotin ꝛ albezard cū quātitate minore q̄ de medicinis discooperti. ¶ Et de eo qd rectū est qualiacūq̄ sint vulnera est vt ponat super medicamen methabazalenis infusus in oleo: ꝛ sicut neruus discoopertus est dignior alijs neruis vt alleuiatio fiat in eo: similiter ligamēta q̄ nascūtur inter ossa sunt figura ꝛ digenioꝝ vt opetur sup ea cū medicamine forti. Ligamēta aūt q̄ cōtinuātur cum lacertis sunt inter vtrasq̄ res.

¶ Et de vulneribus a quibus necesse est magis elongare aquam est

vulnus nerui: & si'l'r frig⁹ q̄uis minor ē: tñ est de rebus nocibilioribus ei: & oleū iterū nocet: & nō est necessariū nisi apd sedationē doloris calidū. Et non opʒ vt abluat vuln⁹ neq̄ cuʒ aq̄: neq̄ cuʒ oleo immo sollicitus sis vt abstergas humiditatē cuʒ pānis aut lana in fine lenitatis neq̄ etiā cum vino cocto nisi sis secur⁹ a nocumēto humiditatis ei⁹. Et qñ exigit aliq̄ egritudinū vt sup ipsaʒ ponat: & ꝓprie sup illō qd est discoopertum oleū: tūc opʒ vt trāseat sup ipsum in primis vinuʒ coctuʒ: deinde oleum. ¶ Inquit Gal. Accidit cuidā hoi punctura cum ferro minuti capitis & disrupta ē cutis & ꝯtinuata ē quibusdā neruis man⁹ ei⁹: medic⁹ ergo posuit emplastrum qd iā expert⁹ fuerat in incarnatiōe vulneꝝ magnoꝝ in carne: quare apatus est loc⁹. Et postq̄ apat⁹ fuit: posuit desup medicinas mollificātes sicut emplastruʒ de farina tritici & aq̄ & oleo q̄re putrefacta est man⁹ hois & mortu⁹ est. Et qñ accidit spasm⁹ ex vlcerib⁹ in eis tūc de eo qd necessariū ē si iā stricta fuerit scissura cutis est vt aperiatur & administrētur medicine ꝯferētes illis vlceribus exiccātes ea subtiles valde. Et vt sit sollicitudo in hoc vt ꝑueniat ad ꝓfundū Et qñ est vulneris disruptio & pūctura & nō est apa: tūc curatio est curatio localis. Et opʒ vt sit fortioris caliditatis & fortioris exiccationis q̄ illō qd administratur sup scissurā qm illō penetrat ad egritudinē facilius. Et opʒ vt sit regimē vulnerati in neruis subtile: & vt sit in vltimo subtiliationis. Et cum dolor facit accidere apostema tunc necessariū est dare cibum & proprie quādo vulnera sunt in latitudine: nam necessaria est flobothomia vene sine sollicitudine & sine timore sincopis: verbi gratia: & opʒ vt sit stratus eius humidus. Et obserues mēbra propinqua vulnerib⁹ cū inunctione & similiter caput eius & collum & sub ascellas ipsius cum inunctione si fuerit vulnus in superioribus: & si'l'r pectinē & inguina: & proprie si fuerit vuln⁹ in inferioribus & partibus cruris.

¶ De medicinis vulnerū neruoꝝ & vlcerū ipsorum. Ca .3.

Glutinum albotin est de melioribus medicinis vulnerū neruorum: verum illis q̄ sunt sicut infantes & mulieres & cui⁹ ꝯplexio est vehemētis humiditatis sufficit qd est sicut glutinū albotin soluʒ pulverizatum cū pauco oleo qd ipsum leniat & viscosum faciat si fuerit siccū & resina loco eius. In illo autem cuius ꝯplexio est siccior & caro durior: opʒ vt misceatur cū eo euforbiū & quod est ei simile aut vetus aut recens aut parum aut multum ꝭm complexionē corporis & eius calefactionem. Et sit summa eius quod datur de forti recēti .xij. pars kerat: aut de glutino albotin aut ei simili sit tertia ꝑs kerat aut ei⁹ cum quo miscetur. Et quandoq̄ admiscetur ei preter euforbium de lacte titimali qm est mirabile: & de assa & de serapino et de oppoponaco: et quod est debilius. s. baurach & spuma eius: & sulfur calefactū cū oleo ꝭm q̄titatē sorditiei balnei: & flos lapidis ass⁹: & omne attractiuū humiditatū ad exteriora & dragantum iterū: et

cinis purgationis eris et conglutinatio auri. Et fortasse non reperit in principijs vulnerum neruorum nisi fermentū et administratur et confert eis: et attrahit ex profundo attractione bona. ¶Et multotiēs iuuatur cū sorditie vasorū apū cū non est presens euforbiū: aut farina lolij cum aqua cineris emplastrata: et administratio glutini albotin est melior res cū qua incipitur: et post ipsum sicut emplastrū basilicon confortatū cū eo cum quo oportet vt confortetur de illis q̄ dicta sunt Et fortasse permiscet cū ceratis et calefacit ea: et oportet vt sit ablutum. Et quod eo melius est: est illud qd̄ est ablutū cū aqua marisin sole calido et quāto plus abluitur: fit magis iuuatiuū. Et de medicinis bonis est medicamē Gal. cōpositū ex cera et euforbio et pice et oleo grosso et de vnoquoque sit pars media: et de oleo pars vna: et oleū balsami cū subtilitate sua non est multe calefactionis: dico propter velocitatem sue resolutionis. ¶Et cū vulnera fuerit gauziratū aut pūcturatum et nō associat eis apa neque putrefactio: tūc oportet vt administret emplastrū cū euforbio aut fimo colūbino ponat in corpore subtiliore euforbium et in spissiore fimus colūbinus: et adde et minue secundum qd̄ vides de dispositione corporis et eius forma: et dilata si sunt stricta. Et scias quod medicamē qd̄ necessariū est in gauzi necessariū est vt sit fortius eo quod est necessariū in scissione. ¶Et cū accidit in vulneribus putrefactio tūc serapinū est bonū et farina horobi verum cū accidūt apata: tūc farina ordei et farina fabarū et farina horobi iterum q̄ iam decocte sunt cum aqua cineris aut aqua pura in qua sit virtus serapini.

¶Et cū vides vulnera ad sanitatem peruenire non timeas tūc administrare desuper vinū coctum: oportet ergo vt administres medicinas infusas in eo: deinde calefac ipsum: et accipe ipsum cū pannis infusis et stringe desuper.

¶De apostematibus que accidūt neruis vulneratis. Ca.4.

Iam scit ex eis q̄ premisimus et scire fecimus ex canone curationis neruorum quis sit modus curatiōis apatū: q̄ accidūt eis cum vulnerant: et oportet vt iteremus illud explanādo. Dico ergo illud qd̄ Gal. dixit in libro catagenis. ¶Inquit. Cū accidit in vulneribus neruorum et mēbrorum neruosorum flegmō: et flegmō est fortis inflamās valde: tūc oportet vt administrētur in curatione eius medicine facte cū aceto et lapidibus mineralibus quas dixit: et plurimū eorum est in tractatu secundo catagenis: quarum vna hec est. ℞.calcadis.ʒ.j.et quartā: et dragantı.ʒ.ix.et.ʃ.et quartā et scorie plūbi.ℨ.ij.et.ʒ.iij.ʃ.et corticū thuris.ℨ.j.ʃ.bezard.ʒ.j.et cere.ℨ.vij.et olei.ʒ.ix.et aceti fortis lib.ij.et quartam: terātur medicine sicce et infundant cū aceto.x.diebus et soluantur ea q̄ soluunt et infrigidētur: et misceant oia in olla et misceant motu exquisitissimo donec equētur: et oportet vt distillet super membrū infirmū ex oleo bis aut ter in die. Et cū ponitur hoc medicamē desuper oportet vt ponat super ipsum deforis lana iā infusa in aceto et oleo calefactis equali caliditate. Nam non est aliquid nocibilius omnino neruis infir-

mis neq3 deterius super eos q3 illud qd est frigidum. Qd si necessariu sit emplastrare ista membra in dispositione emplastro facto cu3 aceto et melle et cinere: tuc oportet vt emplastrum sit coctu: et vt sit farina eius farina horobi. Si aute non fuerit tibi presens tunc administra farinam fabarum aut ordei.

¶ De attritione neruoru et eorum torsione. Ca. 5.

Cum neruis aduenit attritio tuc si no fuerint cu3 eo vulnera neq3 apata ad hoc curet cu eo qd sedat dolore: et silr quando accidit apa tuc no cures ipsum cu eo qd rupit sicut aqua cineris et similia: immo cura ipsum cu sedatibus dolore. Et silr op3 vt embrocetur membru cu3 oleo calefacto embrocatione continua: et sint in virtute illius olei mollificatio et resolutio. Et de oleis bonis in hoc est anetinu et oleu de alacboen et oleu de ruta: et silr emplastra conuenientia ad illud. Et similiter maluauisc9 est mirabilis cu terit et ponitur super neruos tritos. Et caro verenciarum est mirabilis: et fortasse curat cu cepa bis cocta. Quod si fuerit illic apa tunc regime in sedatione apatis eius est vt administret desuper congelatu vue cum vino et pauco aceto et oleo cu quatitate conueniente: et calefiat cum equalitate et submergatur lana sordida et proprie lana ysopi: et ponatur desuper: et si fuerit hec lesio in iuncturis tuc illic est meli9 vt sedetur dolor: et ponat medicame forti9: et copositu cu3 eo qd maturat et resoluit sed cu3 stipticitate tepcrata: et opponat p id apati et non addat in eo: et considera in dolore et apate: et intede ad id ex eis qd e vehemetioris intetionis: et qn no est dolor tunc pfora et administra id qd est forte sicut aq cineris et acetu et vinu3 iter. Et qn apa ia3 prologatu est tuc conforta medicame factu3 cu3 aqua cineris et quod sit cu3 sorditie balnei. Quod si fuerint illic in cute vulnera: etiam tunc necessaria sunt illa in quibus sunt exiccatio fortis et aggregatio et strictura qb9 colligatur ptes sicut farina fabar et acetum et mel et e medicame bonu3. Et si vis vt sit fortioris exiccatiois pone in eo farina horobi: et si adest voluntas vt sit forti9 iter ponat i ipso radix lilij. Et si fuer int vulnera taliter vt no curet de eis tunc curentur nerui cu eo qd prohibet apostematione neruor: et non sit occupatio cu eis et caro ostrearu est mirabilis: et qnq3 curatur cu cerato ex sale: et emplastru cu olibano: et myrrha est cois iuuametis in vtrisq3 dispositionibus: et si fuerit cu vtrisq3 rebus dolor clamosus: tunc op3 vt misceatur cu medicinis pix et emplastret cu illo calido. ¶ Et op3 vt caneatur in torsione neruor aqua et no approximet neq3 calida: neq3 frigida: immo administrentur olea qbus est virtus aromaticoru stipticor calefacta et speru quibus est hec dispositio.

¶ De indicijs neruor corruptorum. Ca. 6.

Qñdoq3 accidit frustis neruor corruptio. Et est necessariu3 vt extrahat: op3 ergo vt extrahat extractione vene ciuilis.

¶ De neruor duritie et eor torsione. Ca. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

HOc multotiẽs accidit a verberatione: aut casu: ꝛ qñ premit sentitur cũ eo stupor: ꝛ cura duritiei neruoꝝ prima est cura tioni apatum duroꝝ ꝛ alrosbot: ꝛ nos diximus in tabulis medicina rum singulariũ ꝛ in antidotario ꝙ necessariũ ẽ rememorari de me diciniseius. Et qḋ narrabimꝰ hic sunt medicine expte: in eo de q̇bꝰ sunt leues sicut vt sumaꝭ bdellij iudaici pondꝰ. ʒ. x. ꝛ infundaꝭ in aq̃ ꝛ soluaꝭ in ea ꝛ cõficiatur cũ eo quãtum ips̄ m est de radice maluaui sci ꝯtriti valde ꝛ emplastreꝭ cũ eo. Et silr̃ radix lilij ꝯfecta cũ ꝯgela to vue. Et iteꝝ ammoniacũ ꝛ galbanũ ꝛ euforbiũ aggregata cũ fece olei: ꝛ iteꝝ sumaꝭ semẽ almaru ꝛ fiat emplastrũ cũ vino cocto: ꝛ ꝑterũ medicamẽ dyaq̇lon cũ medietate sui de stercore caprino ẽ vltimum.

¶ De rememoratione egritudinũ ossium. Ca. 8.

IN ossibus aũt accidũt egritudines ex corruptione ꝯplexiõis ꝛ ex solutione singularis ꝛ fractura ꝛ dislocatione ꝛ putrefa ctione ꝛ vlceratiõ e ꝛ excorticatione. Et nosquidem loquemur de fra ctura ꝛ dislocatione que indigent restauratione post hunc locũ. Il las aũt que de eis indigẽt alijs medicinis dicemꝰ hic querentes au xilium a deo.

¶ De ventositate spine ꝛ corruptione ossis. Ca. 9.

VEntositatis spine causa sunt humores acuti penetrantes in os corrodentes ipsum: ꝛ incessus vẽtositatis spine et incessus doloris iuncturaꝝ veruntamẽ materia in dolore iuncturarũ est in carne: ꝛ materia in vẽtositate spine est in osse: ꝛ eiꝰ additio corrũpit ossis partẽ vnã post aliã. Dixerũt quidã ꝙ spina est spasmus in to to corpore propter vlcus ꝛ non affirmatur.

¶ De signis corruptionis ossis. Ca. 10.

CUꝫ ossi accidit corruptio vides carnẽ sup ipsum mollescere: ꝛ mollẽ fieri: ꝛ incipit in via fetoris ꝛ virꝰ. Et penetrat ꝑ eã ten ta facillime ad os. Cunqꝫ ꝑuenit ad os nõ inuenit ipsuꝫ lene ita vt lubricet ab eo imo adheret ei parũper ꝛ q̃si inuenit rẽ nõ firmaꝫ in seipsa imo hñtẽ fracturã aut putrefactionẽ: ꝛ fortasse destruiꝭ ꝛ le nitur: ꝛ ꝓprie qñ nõ est corruptio in ꝓncipio: nã in hora ꝓncipij nõ appet illḋ cũ tẽta. Et qñqꝫ significat lubricitas eiꝰ superflua corru ptionẽ eiꝰ ex hoc ꝙ qñ lubricat in eo tẽta: in oĩ latere significat se parationẽ pãniculi ab eo ꝛ illḋ ꝓpter corruptionẽ q̃ incepit ꝛ illa q̃ icipiet cũ corrũpereꝭ caro supꝛ aiꝑꝫ: ꝛ cũ discooperueris eã ab eo: in uenies ipsum mali coloris: ꝛ multotiẽs q̇dẽ antecedit ipꝫ apa ꝛ cor ruptio carnis ꝛ mẽbri in primis ꝛ mors deinde venit ad ipsum.

¶ De curatione eius. Ca. 11.

CUratio corruptionis ossisest eiusfricatio ꝛ ipsius destructio q̃t eiꝰ abscisio ꝛ ipsiusserratura siue fit fistula siue non fit. Nã necesse est fricare ipsum ꝛ radere aut cauterizare perueniẽdo ad vl timum corruptionis eius: vt cadant cortices corrupti ꝛ remaneat sanum. ¶ Et quandoqꝫ cadunt cortices ossiũ per medicinas iteruꝫ

ficut cadũt cortices capitis ꝛ alioꝝ. ¶ Et de illis ẽ medicamẽ cui⁹ hↄ est descriptio. ℞. aristologiã ireos myrrhã aloẽ cortices plãte opoponaci cãbil adustũ scoriã eris cortices pini aggregeꝭ: ꝛ ẽ mirabile faciẽs cadere cortices ossiũ ꝛ nasci carnẽ bonã sup̱ eã. ¶ Et si fuerit corruptio ossis ꝓfundior illa: tũc necesse est ↄcauare ipꝫ. Qđ si corruptio iã ꝑsecuta ẽ medullã nõ ẽ excusatio q̄n assumaꝭ illđ os cũ medulla sua. ¶ Et si corruptio fuerit de illis quas nõ sanat nisi abscissio: ꝛ serratura toti⁹ ossis mẽbris: aut plurimũ ei⁹ qđ circũdat ipꝫ: tũc sciat locũ ĩ quo opꝫ vt icidaꝭ ita vt reuoluaꝭ tẽta vsq̄ ↄseq̄ꝭ locũ in q̄ ĩueuit adherẽtiã ossis vltimã: q̄m illic ẽ termin⁹. vez q̄n ẽ os corruptũ ex capite coxe ꝛ anche: ꝛ sicut spõdilis dorsi: tunc fugere ab ei⁹ curatiõe ẽ meli⁹ ꝑpꝭ nuchã. ¶ Et si timeꝭ q̄ corruptio ossis seq̄ꝭ corruptionẽ carnis cui⁹ casus accidit pri⁹: tunc ĩfrigidare ꝛ accipere carnẽ ab eo ẽ ↄueniẽs ꝛ ẽ ei⁹ cura. ¶ Et opꝫ vt ĩfrigideꝭ mẽbrũ sanũ cũ epithimatib⁹ q̄ sciuisti in cap. corruptiõis carnis discooꝑte ab eo etiã ꝛ cũ eoꝝ silib⁹.

¶ De modis seruãtib⁹ os corruptũ. Ca. 12.

Inquit: eleueꝭ caro ab osse ita vt ponaꝭ in extremitate ei⁹ filũ cũ quo tẽdaꝭ ad sup̱iora vite: ergo tẽdaꝭ cũ eo membrum: aut aliđ ex illo loco ad ĩferiora vt nõ associenꝭ ei dẽtes: ꝛ serra ipꝫ. Et q̄n est tibi necessariũ serrare costã: aut os sub quo est tunica aut aliq̄d nobile sicut tunica costa ꝛ nuche: pone sub serra laminã qua ↄseruet mẽbrũ nobile. ¶ Qđ si caro fuerit ꝑm rotũditatẽ suã tota discoop̱ta tũc serra ipm q̄m oriꝭ caro sup̱ os qđ iã discoopertũ est ex oĩbus laterib⁹ suis. ¶ Qđ si p̄tes ossis corrupti fuerit ꝓꝑe iuncture: tũc extrahe ipm ex iũctura. ꝛ si corrũpiꝭ os brachij totũ aut cruris: tunc auferaꝭ totũ. Caput aũt anche ꝛ coxe ꝛ spõdiles dorsi q̄n corrũpunꝭ tũc fugiaꝭ ex curatiõe eoꝝ propter locum nuche.

¶ De eo qđ remanet de frustis ossiũ et corticũ eorum in vlcerib⁹ consolidatis. Cap. 13.

Illđ qđ ẽ meli⁹ ẽ vt nõ festineꝭ in extractiõe eoꝝ: imo dimittãꝭ nature ꝛ adiuuẽꝭ ꝛ illđ cũ attractiõe pauca eoꝝ q̄ extrahũti spacio nõ festino. ¶ Et nõ moueanꝭ cũ medicinis et operatione man⁹. nã quod extractũ est violenter nõ euacuaꝭ q̄n faciat accidere vlcera fistulosa. Cũ ergo expellit ea natura ad cutẽ: et incipiũt exire ꝛ iã separata sunt tũc incarna ꝛ cura vuln⁹. ¶ Et sic est iudiciũ in frustis eoꝝ ꝛ pãniculis de quoꝝ veritate est vt manifestenꝭ: nã cũ tu ꝓperas ꝛ extrahis ea violenter: tũc est in eis timor spasmi ꝛ ꝑmixtionis et febrium. ¶ Qđ si fiãt saniosa non est in eis magnum nocumentum. ¶ Si autem vis scire medicinas illius tunc de illis est medicamen huiusmodi. sumantur oleum vetus ꝛ cera citrina et sordities vasorum apum que vtreq̄ sint quantum est oleum: deinde soluantur omnia: deinde sumatur pars vna euforbij ꝛ pars

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vna lactis titimalli: tres partes aristologie τ fiat ex eis sicut cera tū. ¶Et sumantur iterū ammoniacū τ bdeliū τ liniātur cū oleo de lilio: deinde aggregādo totum cū cōtritiōe fiat emplastrum: τ ponat desup. ipm. n. est de illis q̄ extrahūt ossa cū velocitate τ facilitate.

¶De medicinis fracture ossis. Cap. 14.

Fracture est curatio cū manu quā dicemus: τ curatio cū medicinis quas dicemus conferentibus fracture ossium τ torsiōi. ¶Epithima ad fracturā et torsionē. ℞. mugath mes excorticato rū. añ. x. aloes maluauisci al. acatie. añ. v. luti. xx. liniātur cum albumine oui si fuerit apa calidum. Iterū folia alethil et cupressi τ myrthi τ salicis terantur τ exprimantur τ sumantur galle: et rose τ cepa narcisci est de illis q̄ dicta sunt τ de rub. et bolusar. et laudanuz et fausel et hamaba et altea et mes et acatia et mellitotū τ sansuccū τ adde in eo si indiges calefactiōe sansuccū enullā et cupressum. ¶Ad fracturam τ torsionē cum apate calo. ℞. mes excorticator. ʒ. xx. mugat balaustie acatie emplastrē: τ est forte valde. ¶Et de medicis ei⁹ sunt folia myrthi et laudanū: τ gallia et crocus et lutum est bonū attritioni et oleum iterum est iuuatiuum ad fracturam et ad dislocationem et ad torsionem. Iterū mugab τ mes altea acatia lutum aloes myrrha liniantur cū aqua myrthi.

¶Fen. v. incipit de restauratiōe τ est tractat⁹ tres.

¶Tractatus primus de dislocatione τ restauratiōe.

¶De sermone vniuersali de dislocatione.

Capitulum. j.

Dislocatio est egressio ossis ex loco suo q̄ est per naturam apud illum qd̄ ei vicinū existit integre. ¶Si aūt nō egrediatur integre nominat separatio iuncture ad partem profundā aut procedentē aut eminentem que cognoscitur sensu. Et est separatio non integra quam quidaz nominant torsionē. ¶Cum ergo est lesio que nō mouet os sed attrahit qd̄ continet ipsum: tunc est alguaenu: τ nō est ex genere torsionis τ qn̄ accidit iuncture res tertia τ est vt elongetur τ addat sup lōgitudinē suam naturalem: et non ɔsequitur ad hoc dislocationē: veruntamē fit facilis dislocatiōis: τ illud quidē multotiēs accidit in adiutorio τ coxa. ¶Et de hoibus est quidā qui preparat⁹ est dislocationi in iuncturis suis qm̄ cōcauitates ossiū iuncturarū suaꝝ nō sunt ꝓfunde: et bucelle q̄ ingrediūtur eas nō sunt intrantes: et ligamentū qd̄ ordinat inter ea ambo nō est firmū: imo debile in creatione sua minutū. Aut humidū suscipiens extensionē.

¶ Aut iam effuse sunt ad ipm hũiditates viscose lubricare facientes Aut fracti sunt margines cõcauitatũ ossiũ i q̃s igrediunt de ossib⁹ iuncturaꝝ q̃re fiũt ꝯcauitates pstrate sup q̃s nõ est distinctio. ¶ Et de iũcturis q̃dã sunt iuncture facilis dislocationis. Et de eis sunt iũcture praue dislocationis: ⁊ de eis sunt medie. ¶ Facilis ergo sicut iũctura poplitis ppter lenitatẽ ligamẽti sui: q̃m ipsa ẽ creata lenis ligamẽti ppter iuuamẽta scita in anathomia. ergo fit ppter illud facilis dislocationis ⁊ ppter illud sustentatur cũ pila: ⁊ fit iterũ facilis reditionis ad salutem. nam facilitas reditionis est ẽm quantitatẽ facilitatis dislocatiõis: et difficultas ei⁹ est ẽm difficultatẽ ei⁹ ⁊ iũctura humeri est prima ei in macillẽtis nõ i pinguib⁹. ¶ Praue vero dislocationis sunt sicut iunctura digitoꝝ ipse enim fortasse non dislocantur: immo franguntur añq̃ dislocentur ⁊ sicut iũctura cubiti ⁊ ppter illud reditio ei⁹ est praua. ¶ Medie vero sunt sicut iũcture anche. Et qñq̃ accidit vt fiat facilis dislocatiõis q̃ nõ ẽ facilis dislocatiõis pp aliquã causã ꝝ. q̃re fit ẽt facilis reditiõis sicut accidit vt fiat pyxis anche plena humiditate: quare fit facilis eius dislocatio: et cũ hoc fit facilis eius reditio sicut accidit habentibus venam vasę. quare ei omni hora dislocatur eius ancha et redit per quemlibet laborem: deinde dislocat postea redit: et hoc idiget cauterio et non alio. ¶ Et prauior dislocatio est cum qua abscinduntur capita frustorum ossis quod conglutinat os cum osse et parum reuertitur ad dispositionem suam naturalem: et plurimum illius fit in capite anche deinde in capite adiutorij: ⁊ in duobus focilib⁹ duorũ pedũ apud calcanenm. ¶ Et dislocatic quidem est fedior quam fractura cum neque redit dislocatio: neq̃ restaurat fractura.

¶ De signis dislocationis vniuersalibus. Cap. 2.

Accidit in iunctura inclinatio ⁊ pfunditas insolita sicut accidit accidens apparẽs in magnitudine carnis spatuleri dislocatione iuncture pedis: ⁊ magis apparens quam illa que est in iunctura colli: et cõparatio est ex illis que extrahunt illud extractione sana: ⁊ est vt consideres locum infirmum cum sorore sua sana illi⁹ infirmi eiusdem non alterius: et cum videris iuncturam non moueri tunc iudica quod dislocata est dislocatione integra sicut quando mouetur motu suo ad oẽs ptes et peruenit ad oẽs fines suos nõ est cum ea egritudo pendens cum separatione.

¶ De signis declinationis. Cap. 3.

Est vt videatur concauitas cum augmento alterius lateris et priuctur in sensu augmento quod fuit sensatum ad interiora in huiusmodi cum hoc quod quidam motus est possibilis.

¶ De signis additionis lõgitudinis iũcture absq̃ dislocatione. Cap. 4.

Signũ ei⁹ est vt sit sicut suspensa: cũ ergo ꝯpsseris eã redit ad mẽsurã suã naturalẽ absq̃ labore: si ṽo dimiseris eã redit mẽsu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

ram suam accidētalem. ꝛ accidit ꝓfunditas in quam fortasse ígreditur digit⁹ vbi nō est caro vehemētis multitudinis: sicut humer⁹.

¶ De curatione declinationis ꝛ dislocationis. Cap. 5.

NOn euacuatur quin dislocatio: aut perueniat ad medicū singularis: aut cōposita cū egritudine alia ex vlcere ꝛ vulnere ꝛ apā te ꝛ alijs. ¶ Quod si fuerit cū alia tūc oportebit: vt cōsideres: quoniam si dislocatio fuerit ex illis quę redeūt cū tensiōe leui nō faciēte dolere vlc⁹ dolore vehemēti qui perducit ad apā nō tolerabile fac redire dislocationem: et si res fuerit ecōtrario tūc opꝫ vt curetur in primis vlcus aut vuln⁹: deinde cura dislocationē et ꝓprie in iūncturis difficilibus ¶ Cū vero volum⁹ curare dislocationē tunc fortasse perducit illud ad spasmū maximū ſm plurimū: ꝛ ꝓprie quoniam dislocatio est in mēbris primis mēbris principalib⁹: et similiter est dispositio in apātib⁹ in quib⁹ est regimen ſm quod nos experimur. Nam si res fuerit facilis ꝛ nō cōmouetur ex ea dolor: neqꝫ reditio cū ea est difficilis restauram⁹ dislocationē ꝛ nō curam⁹. ¶ Si aūt accidit dolor: tūc opꝫ vt nō presumam⁹: ꝛ si fecerim⁹: tūc opꝫ vt destruam⁹ ligaturā si fuerit dolorosa. Quod si ingrediatur cū facilitate: curabim⁹ apā iterum ꝛ vlc⁹. Et si fuerit dislocatio ꝛ fractura simul ꝛ fuerit tēsio: in parte vna permittēs regimē vtriusqꝫ rei fiat Et sapiēs quidā narrauit quod cecidit lapis sup extremitatē humeri hominis: ꝛ vulnerata ē cutis ꝛ caro donec apparuit extremitas lacerti nuda: ꝛ iā dislocatū erat subt⁹ eā caput furcule. tūc quidā stolidorum experimētatorum occupat⁹ ē i equādo os: ꝛ reduxit sup ipꝫ carnē et cutem: et emplastrauit ꝛ strinxit: quare accidit vt feteret caro ꝛ corrūperet propter vicinitatem suam os donec factum est viride. Et non sciuit quod oportet vt huiusmodi caro abscindatur: et coquatur ille locus cum oleo feruente: et similiter si fuerit illic apā magnū opꝫ vt curetur apā in primis. ¶ In dislocatiōis aūt singularis ꝛ simplicis rectificatione regimē est vt tendatur ad contrariū partis a qua separatū est donec opponatur extremitas ossis extremitati ossis alteri⁹. deinde reducatur ad locum a quo exiuit et tunc redit. ¶ Et multotiens quidem significat illud vox que auditur: deinde ligetur ꝛ i ligatura est securitas ab apāte: aut adiutoriū ne apostemetur: ꝛ necessitas ad prohibendū apā laboriosū est maior: ꝛ abhorretur vt mēbro obuient pāni calidi: quoniam ipse calefaciūt ꝛ addūt i apostemate: immo opꝫ vt sint infusi cerato infrigidato: aut vino pontico: verūtamē Hyppo. iussit vt tardetur tensio et reditio vsqꝫ ad diem tertium ꝛ quartum nisi in diebus exceptis. ¶ Et declinationi iterum necessaria sunt huiusmodi: deinde ligetur: ꝛ quando membrum dislocatur i omni motu ꝛ quotiens redit: dislocatur tūc illud est ꝓpter mollificationē: et humiditatē: quare idiget cauterio. ¶ Et quoniam remanet post reditionē dislocatiōi: aut separatiōi durities ꝛ quasi apostema: administra epythimata ꝛ ēbrocas lenificātia. In iceptiōe vero idiget epithimatib⁹ ꝛ ēbrocis cōfortātib⁹. ¶ Et meli⁹ est vt ēbrocetur sup stricturam proculdubio: in

preme q̄dē cū oleo calefacto qđ fit ex oleis ꝯfortātibus et in estate cū aq̄ frigida. ¶ Et opꝫ vt sit cibatio in dislocatis cū eo qđ ꝯfortat iuncturā et ligat eā secundum similitudinem necessitatis.

¶ De curatione elongationis iuncture. Ca. 6.

Oportet vt reuocet os mollificatū ad interiora, illi⁹ in quo q̄escit a quo mollificatū est: ⁊ emplastret cū emplastris in q̄bus est virtus stiptica ꝯmixtis cū eis q̄ habent virtutem calefactiuā: sicut si misceātur galle et balaustie et acatia: et similia sunt sicut cū aliquātulo cāphore et costi et vsnee. ¶ Et iterum sufficiat qđ est sicut nux cupressi et iuniperus ⁊ reliqua que cadūt in emplastris rupture: deinde stringatur sicut caput.

¶ De dislocatione mādibule. Ca. 7.

Accidit mādibule inferiori vt dislocetur ab ordine suo: quare remanet os apertum: q̄uis sit illud de illis q̄ parum fiunt ⁊ nō accidit casu ꝯpleto. ¶ Et cum dislocatur inclinat ad interiora ex cōtrario eius qđ accidit apud mollificationem que fortasse accidit ei apud saltū: ⁊ est applicatio vnius eoꝝ ad aliā difficilis: ꝫ non priuet motu cū lacertis suis qui veniunt ei a posteriorib⁹. ¶ Et q̄n̄qꝫ accidit dislocatio ex latere vno: est ergo tunc forma significās ipsam cuꝫ declinatio mādibule est ad anteriora cum trāsuersione: ⁊ curatio q̄dē est vna. ¶ Et est de summa ei⁹ qđ indiget vt festinetur ad reducendum ipsum: ⁊ si non perducet ad egritudines ⁊ nocumēta: et cū hoc fit praua ei⁹ reditio: nā facilior reditio eius est illa que est velocior. ꝙ si differatur indurat ⁊ apostemat ⁊ extendit lacertos: et ꝯmouet febres inseparabiles ⁊ dolorē capitis stātem ꝓpter illud qđ associatur ei de vehemētia tensionis lacertoꝝ: ⁊ fortasse fit res praua donec interficit in decimo. ¶ Et q̄n̄qꝫ accidit vt soluatur ei vēter cum superfluitatibus colericis multis puris: et euomat simile eis quare oportet vt festinetur ad curā. ¶ Et modus regiminis ei⁹ est vt teneat vn⁹ caput eius: deinde intromittat restaurator pollicem suum in os et conuenit infirmo mollificare mādibulā suā ex omni modo. Nā illic sunt lacerti qui iam transuersati sunt propter vehementiā dislocationis: postea moueat mādibulā dextrā et sinistrā: deinde extendat eā subito: deinde reducat eā. ¶ Et ipsa quidem non intrat ad illō a quo separata est nisi retro: q̄re opꝫ vt extendat eā ita vt equetur s̄m illā ꝑparationē. ¶ Et signū eq̄tionis eius est equatio quadruploꝝ ⁊ coopertura et clausio oris: deinde sustentetur cum puluillis et cerato ex cera ⁊ oleo ro. deinde dimittat eā q̄m̄ sanabitur q̄ veloci⁹ est possibile. ¶ Si autem non festine fiat: et iā acciderit durities oportebit tunc vt incipias ⁊ lenias duritiem cū embrocis ex aqua calida ⁊ oleo in balneo embrocatione plurima donec leniatur: deinde sedeat restaurator post infirmum ⁊ trahat mandibulam eius ad posteriora donec locetur ⁊ stringatur. ¶ Et opꝫ post illud vt resupinetur eger

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

super puluinar cui⁹ impletio fit lenis:et teneat vnus caput ei⁹ vt nõ moueatur vsq3 quo compleatur sanatio.

¶ De dislocatione furcule. Ca.8.

Itaq3 furcula nõ separatur a latere interiore: qm̄ ipa est cõtinuata cũ pectore nõ separata ab eo:et propter hoc nõ mouetur ex hoc latere. Et si percutiatur de foris percussiõe vehemẽti et stringatur: tũc ipa equatur et curatur curatiõe q̄ curatur si frãgitur. Uerũtñ extremitas ei⁹ q̄ sequitur humerũ et separatur ex eo nõ dislocatur plurimũ: qm̄ lacert⁹ q̄ h3 duo capita prohibet eã ab hoc. et prohibet eã iterum caput spatule. et nõ mouetur iterum furcula motu vehemẽti: qm̄ ipa nõ ẽ posita nisi vt sepet pect⁹ et ãplificet ip3. Et propter hoc est furcula facta homini soli inter alia aialia. ¶ Et si accidat ei dislocatio ex luctamie aut ex re alia sĩli huic tũc ipa equatur et ingreditur ad locũ suũ cũ manu aut puluillis plurimis q̄ ponuntur sup eã cu3 ligatura q̄ necessaria est. ¶ Et rectificat hec cura extremitates humeri: iterum cu3 separãtur et reducit eas ad locu3 suu3: et illõ q̄ ligãtur furcula et humer⁹ est os cartilaginosum et ip3 ingrossatur in macillẽtis: et qñ remouetur: existimat ille cui nõ est experiẽtia q͠ caput adiutorij iã separatu3 sit: aut exiuit de loco suo et q3 caput spatule videtur tũc acuti⁹ et videtur loc⁹ q̄ est ea inferior concauus: verum oportet vt distinguatur cũ significatiõib⁹. ¶ De curatiõe ei⁹ est vt nullo mõ applicetur ad caput et similiter humerus.

¶ De dislocatione humeri. Ca.9.

Humerus qñq3 dislocatur aut in dislocatiõe spatule ambigitur et magnificabitur si dislocatur: verum qñq3 accidit iũcture humeri et adiutorio vt dislocetur facile: qm̄ ei⁹ concauitas nõ est profunda et ligamẽta ei⁹ nõ sunt firma immo sunt leuia subtilia posita propter illõ facilis mot⁹. ¶ Et ei⁹ dislocatio est res in qua nõ accidit in eo qd̄ scim⁹ nisi ſm cõtrarium exit⁹ apparẽs plurim⁹: ipa em̄ nõ dislocatur ad superiora: qm̄ eminẽtia humeri prohibet ipam: neq3 ad posteriora: qm̄ spatula prohibẽt eã: neq3 ad partẽ vẽtris: qm̄ lacert⁹ habens duo capita ex anteriori nõ permittit eã cũ prohibitione capitis humeri. ¶ Uerũ nõ dislocatur nisi ad lat⁹ domesticũ aut siluestre. Et separatur ad illõ separatione parua. ¶ Ad lat⁹ vero interi⁹ ingreditur qñq3 exitu plurimo et proprie in extenuatis macilentis: in istis em̄ cadit dislocatio adiutorij et ei⁹ reditio per quãlibet causam: et res vtreq3 sunt in pinguib⁹ praue valde. ¶ Et quãdoq3 accidit adiutorio dislocatio in hora partus difficilis et apud sectionẽ ab embrione: deinde si non redit velociter non crescit post illud in longitudine et remanet post illud cubit⁹ paruus quãuis rectificetur: et qñq3 non recipit etiam in quibusdam eorum sanationem immo remanet breuis minutus minutum hñs adiutoriũ: et brachium in pluribus eorum recipit et: fit bone dispositionis in pluribus eorum: sed est secũdũ dispositionem breuẽ similis pedi mustelle. ¶ Coxa vero non euacuatur a duabus diminutionibus simul. Et quãdo accidit adiutorio fractura in latitudine sua: de

inde restauratur: tūc non est possibile reducere dislocationē eius nisi et frangatur restauratio.

¶ De signis dislocationis adiutorij. Ca. 10.

Signū eius est vt videat̄ ꝯcauitas apud caput humeri: in firmamēto verū tamē istud nō est ꝓpriū isti: immo est iteꝝ ꝓpter ꝯuersationē capitis spatule: videtur extremitas humeri alteri⁹ acutior hac extremitate si nō acciderit ei iteꝝ separatio in seipa: aut in osse qd̄ est caput ei⁹ ꝑ offensionē aut ꝑ aliud. ¶ Et qn̄q₃ sedat̄ cum curatiōe lesio ei⁹: ꝛ existimat̄ ꝙ nō sit lesio cum eo. ¶ Et videtur capiti adiutorij dislocatio cū eminētia plurima in ꝑte subascelle ad inferiora et fortasse est possibile in infantib⁹ vt equet̄ caput adiutorij: ꝛ videatur adiutorium nō bene annexū alteri bonitate annexionis manus sane ad quā non appropinquat nisi cum labore ꝛ dolore vehementi. ¶ Quod si desiderat eleuare manum ad superiora ꝛ tangere aurem suam non preparatur ei et difficiles fiunt ei motus alij. Et ista signa iterum quandoq₃ accidunt ꝓpter torsionem et apostema et percussionem.

¶ De cura dislocationis adiutorij. Ca. 11.

Curatio quidē illius q̄ de illa est facilis ꝛ in corpib⁹ infantiū ꝛ q̄ leuia h̄nt corpora: est vt extendat̄ cū manu ꝛ itromittat̄ sub titilico apud ꝓpinquitatem capitis adiutorij: deinde teneat illā ꝓpinquitatē ꝛ impellat eā ad superiora ꝛ manus altera extendat adiutoriū ad inferiora. Et fortasse est possibile in infantib⁹ vt equet̄ caput adiutorij cū digito medio ꝛ extendat̄ cu₃ illa eadē manu. ¶ Q̄d aūt est vehemētioris dislocationis in corporib⁹ fortib⁹: leuior modorū in illo est vt restaurator intromittat pedē suū in latus infirmi ꝛ locet calcaneū suū prope caput adiutorij: aut pilā siccā: aut inunctā si fuerit apostema adherens ꝓpe caput adiutorij infirmo resupino. Et extendat manum manib⁹ suis s̄m rectitudinē q̄s velit eradicare eā ex spatula ꝛ inclinet manum suā parūper ad interiora: ꝛ ingrediet̄: ꝛ iste est rectior modoꝝ omnium ꝛ leuior eoꝝ. ¶ Et iterū querat̄ vir fortis lōgus longior infirmo ꝛ intromittat humerū suū sub ascella infirmi ꝛ eleuet ip̄m a terra suspensu₃ ab humero suo ꝛ iā extendit manum eius ad ventrem ipsius. ¶ Quod si infirmus fuerit leuis pōderis cuius corp⁹ nō grauet suꝑ manum eius: suspendat cū eo aliqd̄ quod grauet ip̄m: ꝛ qn̄q₃ ponit̄ loco pedis perpēdicularis eleuata super terrā: ꝛ est super caput eius pila ex pānis ꝛ ex corijs stās in opatione loco humeri viri: ꝛ restaurator extēdit manū a latere alio ꝛ grauet virum si necessarium est ei illud cum pondere: aut suspensione: ꝛ qn̄ fit prauum: aut fit difficile ꝛ prolongatur temp⁹: tunc fortasse indiges eo quod est fortius post embrocationes ꝛ balneationes: ꝛ fit quādoq₃ instrumentum sile manubrio sarculi ꝛ est virga breuis cuius lōgitudo est longitudo adiutorij: aut plus: aut minus super cuius ca-

put eſt pila:⁊ ipſiꝰ pila facilioꝛ eſt vt fit ex pānis ⁊ coꝛijs:⁊ impellitur cum illa virga illa ſpera ſub titilico:⁊ opoꝛtet tunc cum voluntas eſt vt fiat vt annectat vir foꝛtis inſtrumentum titilico impellendo ipm̄ cum eo ad ſuperioꝛa:aut duo viri donec reſtant reſtaurationi extendenti manū:⁊ teneat vir alius humerum eius alterum vt non ſeparetur ſubito:aut impellat illum humerū:⁊ reſtauratoꝛ ille iam incepit extendere manum eius ⁊ trahere eam ac ſi voluntas eius ſit vt ſeparet eam a ſpatula eradicando:⁊ fit illud ad anterioꝛa parumper. Et quādo fit illud cadit adiutoꝛium in iunctura ſua:deinde pila annectatur titilico annexione foꝛti ſuſtentādo ad ſuperioꝛa caput adiutoꝛij:⁊ opoꝛtet vt ſit ſuſtentatio ſecundum ipſum:⁊ ſpera ſit ſuper illud quod ſequitur caput adiutoꝛij in infirmo. ¶ Et opoꝛtet vt in fine quod eſt ſub eo vt non frāgatur adiutoꝛium:quoniā non eſt poſſibile poſt reſtaurationem eius vt redeat ad locū ſuum propter illō quod ſciuiſti. ¶ Et medicatur quandoq; cum ſcala ita vt ponatur caput adiutoꝛij ſuper gradum ſcale qui iam lenificatus eſt ⁊ preparatus cum inuolutionibus ſecundum foꝛmā conuenientem:⁊ ſuſpēditur vir ex alio latere ⁊ extenditur manus ⁊ ingreditur caput adiutoꝛij in locum ſuū. Uer opꝫ vt ſit ſuſpēſioꝛ gradꝰ ſcale ꝓpe caput adiutoꝛij vt nō frāgatur ⁊ foꝛtaſſe ponit̄ loco gradꝰ ⁊ glomeris ꝓſici res potens ex illo eodē loco ⁊ non remouet̄ ab eo ad locū alium:q̄m timet̄ ex hoc fractura adiutoꝛij. Et curat̄ quādoq; alijs modis deriuatis ex iſtis modis:⁊ melioꝛ modoꝝ eſt modus ꝑmus. ¶ Cum ergo redit diſlocatio ad locū ſuū:tunc melioꝛ ligatura eiꝰ eſt vt liget̄ pila cū humero ligatura facta cū vittis ſatis ꝓhibētibꝰ ſeꝑationē eiꝰ qđ redit:⁊ opꝫ vt penetret vitta ſuꝑ ipm̄ aut vitta alia deſuꝑ ſcḋm modū crucis vſq; ad humerū alteꝝ:⁊ q̄nq; cadit crux ſuꝑ humerū infirmū:deinde ligat̄ adiutoꝛiū cū latere ad inferioꝛa ⁊ ligat̄ cubitꝰ ⁊ extremitas manuum ad ſuꝑioꝛa ex ꝑte colli ⁊ nō reſoluit̄ vſq; ad ſeptimum aut poſt ipſum:⁊ ciba ipm̄ ſicut ſcis. Quod ſi aſſiduatio fiat quotiens redit tunc neceſſarium eſt cauterium.

¶ De diſlocatione ſpatule. Ca.12.

Iam dictū eſt illud:⁊ reſt de illis quoꝝ caſus nō accidit:⁊ mirātur ex ea tales quales Hyppocrates et Gal.

¶ De diſlocationibꝰ oſſis parui apud humerum. Ca.13.

Accidit q̄nq; oſſi ꝑuo qđ eſt caput humeri vt ſeparet̄ a loco ſuo quare accidit etiā concauitas ſicut in diſlocatione.

De cura. Ca.14.

Non opꝫ vt extēdat̄ tēſiōe fracti:ſꝫ coartet̄ ⁊ ſtringat̄ cū digitis ⁊ inclinet̄ ad locū ſuū ⁊ ſtringat̄ ſicut ſtringit̄ furcula cū puluillis. Nā ipſa ligatura iterum q̄nq; facit ipſum redire ad locum ſuū violēter:⁊ nō curat̄ de illo:qđ eſt de vehemētia illiꝰ ligature ⁊ ſeruatione eius ſicut curatur de eo in furcula.

¶ De diſlocatione cubiti. Ca.15.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Hui⁹ mēbri dislocatio fit difficilis: ꝛ fit difficilis ipsi⁹ reditio ꝑ pter vehemētiā ligamentoꝝ ɔtinentiū ipm ꝛ eoꝝ breuitatē: et ꝑpter suā ɔtrarietatē ɔcauitati: ꝛ q̄n̄qꝫ accidit ei separatio pua: et accidit ei dislocatio itegra i q̄dusdā bonis. ¶ Et qn̄ dislocaꝛ: signi ficat ei⁹ dislocationē gibbositas in latere ꝛ arcuatio i latere: ꝛ dete rior ei⁹ est qꝫ dislocaꝛ ad posteriora: q̄m est inobediētis curationis valde. ¶ Et plurima q̄dē dislocatio nō accidit nisi in focili iferiori ꝛ est turpior ꝛ fedior ꝑpter illud qđ accidit ei de reditione: focili vero superiori parū accidit ꝛ nō est cū feditate dislocatiōis iferioris: q̄m ipsū est vehemētioris ɔtinuitatis cū vola: ꝛ ē lōginq̄us ad hoc vt re moueaꝛ. ꝛ nō ē posse vt dislocet vnū duoꝝ focilium nisi elōget a secūdo elōgatione aliqua. ¶ De cura. Capitulum. 16.

Oportet vt festineꝛ ad ei⁹ curationē: q̄m ꝑperat ad ipꝫ apā ca lidū ꝓhibēs a curatiōe. q̄m extēdere adequādū ipm tūc ꝑdu cit ad ꝑditionē licet iterū nō sit possibile vt eq̄tur apāte illic existēte ¶ Et separatiōi q̄dē parue succurriꝛ cū q̄libet difficultate: imo ad iungat volā cū reditione ei⁹ ad locū suum. ¶ At dislocatio ɔpleta si est ad interiora est regimē: ꝛ si est ad posteriora est ei regimē aliud. ¶ Et illa q̄ est ad anteriora redit ad locū suū cū ꝑcutit volā sua hu merū: qui opponiꝛ ei ꝑcussionib⁹ aliquib⁹ manu iam ꝑparata sicut oportet: et adiuuatur manu altera ꝛ ingreditur.

¶ Dislocatio vero ad posteriora oportet vt extendatur tensione vehementi: deinde ꝑcutiat eam ad posteriora. Quod si non obedit per illud teneant adiutorium ꝛ brachium duo fortes: ꝛ liniat restau rator manum suam cum oleo ꝛ incipiat abstergendo inungere cu bitum cum vehementia donec ingrediatur: deinde oportet vt strin gat ipsum: ꝛ ponat brachio suspensorium dimittens cubitum an gulatum secundum quantitatem quam tolerat in prima hora: de inde non cesset constringere suspensorium paulatim donec constrin gatur angulus.

¶ De dislocatione iuncture rascete. Cap. 17.

Iunctura rascete est facilis dislocationis ꝛ difficilis vnitionis nā qn̄ extēditur extensione parua ꝛ opponiꝛ vnum duoꝝ mē brorum alteri redit: sꝫ eius bucellatio est praua: q̄m illud qđ conti net ipsam de corporibus apostematur ꝛ prohibet bonitateꝫ vnitio nis. ¶ Et modus extensionis eius est vt extendat vir focile ad poste riora et extendat restaurator volam ad contrarium illius partis immo ad anteriora: ꝛ extēdat vnūquenqꝫ digitū incipiens a pollice ꝛ prouenīens ad minimum: nam equatur per illud et regit: deinde emplastret ipsam et stringat.

¶ De dislocatione digitorum et signis eius. Cap. 18.

Quando dislocantur digiti inclinanꝛ ad anteriora ꝛ appet il lic eminētia in interioribus ꝛ appet ɔcauitas dorsi: ꝛ simili ter fit in ossibus rascete. ¶ De cura. Cap. 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

IN reditione digitorum et dislocatione est difficultas quedam: et non oportet vt extendant extensione equali: immo oportet vt expectes super eos: et eleues radicem ex manu tua sub qua cadit radix eius quando stringis super eum ad inferiora ac si tu eradices ipsum ex loco suo: et tunc videbis dislocationem iam intrasse et rectificari.

¶ De separatione ossium rascete. Capitulum. 20.

OPortet vt in ea fiat quod possibile est de equatione et impulsione omnis declinationis et eminentie ad contrarium partis illius et positione astellarum et strictura earum desuper vt dimittatur super eam: et vt ponatur loco earum super eam plumbum equatum conseruans locum cum grauitate sua. ¶ Uerum oportet vt antequam ponatur desuper astella aut plumbum vt emplastres cum emplastro confortatiuo de illis que scis et non moueatur.

¶ De dislocatione spondilium et separatione earum. Cap. 21.

QUando spondilis dislocatur dislocatione completa interficit proculdubio: et non completa iterum quando remouetur remotione plurima quamuis sit minus quam completa est mortalis: quoniam proculdubio coartat nucham coartatione forti si resistit et non obedit. ¶ Et si est spondilis prima colli et que sequitur eam priuat animal anhelitu et morit statim: quoniam nerui anhelitus coartantur: quare non faciunt operationem suam. ¶ Et si est de spondilibus dorsi et dislocatur ad partem interiorem non est possibile vt curetur: et est de illis que interficiunt velociter. Et si moratur et non est possibile taliter quod prohibeat anhelitum retinet stercus et vrinam et interficit. Et si moratur et non coartat nucham coartatione vehementi aut coartat et non apostemat: aut sedatur quod est cum eo de apostemate non est excusatio quin nocumentum ingrediatur nucham et neruos qui sunt sub illo loco et facit superfluitates exire inuoluntarie. ¶ Et si est ad posteriorem tunc nocumentum quod facit nuche est minus: verum necessarium est nocumentum iterum. ¶ Et coartatio neruorum que debilitat pedes et debilitat lacertos: vesice et ani: quare necessaria est virtus fortis et impulsio vehemens et percussio magna que fere franget simenia eius donec redeat ad locum suum: et antequam redeat ad locum suum iam fracta sunt per illud eius simenia: et quandoque dislocantur ad duo latera et ad superiora. ¶ Et in huius quidem .c. diuisionibus iam locuti fuimus: vbi locuti fuimus de gibbositate: ergo compleatur illic. ¶ Et signum illius est quod vides illic aut eminentiam in posterioribus: aut arcuationem in pectore ac si fractum sit simenium: sed in eius fractura non est magnum malum. Et in dislocatione spondilis est timor mortis.

¶ De cura. Capitulum. 22.

IN illa quidem que est ad interiora ex dorso spes est parua: et paruus profectus est in eius curatione. ¶ Illa que est ad posteriora indiget compressione cum genibus et fortitudine sicut est operatio balneatorum: et ponantur super eam cum fortitudine: aut faciat ipsum iacere super ventrem suum et stet super eum cum calcaneis suis: aut fricet ipsum cum aliobich fricatione asini liffazaracti. ¶ Quod si res fuerit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

vehementior illa et fuerit recens dixit Hyp. quod opz vt sumatur lignū cuius lōgitudo et latitudo sit tante quātitatis quod capiat infirmū: et terminetur ita vt sit secundum hanc mēsurā prope parietē extensum ad latus parietis in lōgitudine: et nō sit elōgatio eius a pariete plus quātitate vnius pedis: et ponatur super ipsum stratus planus ad corpus infirmi: deinde balneetur et applanetur super lignū aut super podiale super faciē suā: deinde inuoluātur super pectus infirmi ligature ample duabus vicibus: et earum extremitates egrediātur de subascellis: et ligētur inter duas spatulas et ligētur extremitates ligaturarum latarum ad lignū longū simile manubrio mortarij: et eleuetur hoc lignū super lignū positū aut podiale: et detur ministro stanti apud caput infirmi vt teneat ipsum: et vt fiat extremitas inferior inuoluta ad aliquid: et extēdatur superior que est apud caput in hora qua opz et fiat per illud extensio. ¶ Et ligētur iterū pedes ambo simul cum ligatura ampla alia super genua et supra duas spatulas iterum: ligando iterum loca que eleuatur ex loco in quo aggregātur due coxe cū ligamēto alio. Et aggregētur extremitates horum ligamentorum: et ligētur ad lignū aliquod sile manubrio mortarij sicut est lignū cuius precessit narratio: et eleua ipsum apud extremitatem ligni primi: deinde precipe ministris vt extendāt cū hoc ligno extēsione que fit secundum cōtrariū. ¶ Et de hominibus sunt qui faciunt hanc extensionē cū instrumētis et sunt sicut sagitte super lignum erectum apud extremitatē huius ligni magni aut podialis. s. duas extremitates que sequūtur caput et pedes quando reuoluūtur ille sagitte inuoluuntur cū eis ligature que extēduntur. ¶ Et opz quando fit extensio vt impulsio fiat apud gibbositatē cū radice volarū manuū. Quod si fuerit nobis necesse sedere super ipsum faciemus illud et nō timebimus aliquid. ¶ Et si nō equatur spōdilis cū istis rebus et infirmus fuerit tolerās compressionē: tunc opz vt cōcauetur fouea in pariete que est propinquus cum lōgitudine silis cānali recipiēs gibbositatē cum mēsura que sit lōgitudo fouee quātitatis vnius brachij: et nō sit altior spōdili infirmi neque inferior ea primum: immo opz vt iā primū sit facta. ¶ Uerū ad hanc egritudinem ad quā diximus in principio vt sit lignum positū prope parietem: deinde sumatur tabula equalis mensure: et ponatur vna extremitatū eius in foueā que est in pariete et ponatur mediū loci que consequitur ex ea super gibbositatē: deinde impellatur extremitas eius alia inferius donec videas quod spondilis iā equata est equatione manifesta. ¶ Et Hyp. quidē iā dixit quod concauatio sola absque tabula rectificat hanc rē: et dixit iterū quod compressio cum tabula sola facit illud. Quod si illud est verum: tunc non est possibile vt administretur extensio quā diximus in principio speciei que nominatur separatio spōdiliū ad interiora absque compressiōe. ¶ Et opz vt post equationē administres tabulā de ligno cuius latitudo sit quātitas trium digitorum: et eius lōgitudo quātitas que comprehendit gibbositatē: et quiddam partis sane: et inuoluātur super eā panni linei aut stuppa incisa vt nō sit dura: et ponatur

super gibbositatē: ꝛ ligetꝰ cum ligamento qđ est necessariū: ꝛ admini strēt infirmo cibꝰ subtilis. ¶ Et si remāserit sup illud residuū ex gib bositate: tūc opꝫ administrare curationē q̄ fit cū medicinis q̄ molli ficant ꝛ leniūt cū administratiōe tabule quā narrauimꝰ tpe longo. ¶ Et q̄dā hoīes administrāt tabulaꝫ de plūbo. ¶ Et si dislocatꝰ ad vnū duoꝝ laterū equatꝰ cū astella aut astellis duabus ꝛ stringitꝰ. ¶ In facta vero ex hoc in collo ad posteriora ꝛ est illa q̄ curatꝰ: opꝫ vt resupinetꝰ infirmꝰ: deinde extendatꝰ caput eiꝰ ad superiora cū faci litate: ꝛ equetꝰ spōdilis eius cū compressione ꝛ abstersione. ¶ Et qn̄ equatꝰ: ponatꝰ sup eam emplastrū confortatiuū: ꝛ vela sup ip̄m cū pā nis ꝛ stringe desuper astellā cū mensura colli ꝛ longitudine eiꝰ: ꝛ li ga eam ad caput ꝛ adiutoriū: ita vt nō cadat ligamentum ad gut tur: ꝛ resoluatꝰ in numero dierū ꝛ ponantꝰ fila cū quibꝰ strigas ꝺꝫ for mā vittarū ex marginibꝰ pānoꝝ: qm̄ illa que rotundantꝰ ledunt.

¶ De dislocatione albosos .i. iuncture ossis caude. Cap. 23.

Albosos qn̄ dislocatꝰ tunc illud scitur sensu. ¶ Sed magnitu dinē dislocatiōis scies ꝑ sensuꝫ iteꝝ ꝙ eger nō expādit pedē neqꝫ in loco dislocationis neqꝫ apud genu: imo est plicatio genu ei laboriosior. ¶ Regimen vero illius est: qm̄ cum vis equare illud opꝫ vt intromittas mediū digitū in anum vsquequo opponatꝰ loco: dei de preme cū eo ad superiora cū fortitudine. ¶ Et obserua cum ma nu tua alia locuꝫ albosos donec eques ip̄m: deinde emplā ipsum: ꝛ stringe: ꝛ eger minoret cibum ꝛ minorabitꝰ egestio: et sumat cū hoc quod leniat naturam.

¶ De dislocatione anche. Cap. 24.

Coxe qn̄qꝫ accidit silē ei qđ accidit adiutorio de dislocatione ad inferiora sicut mollificare: ꝛ nō est possibile si dislocatꝰ co xa vt expādatꝰ pes neqꝫ iuxta dislocationē apud genu: immo est illđ magis prauū. ¶ Et eiꝰ quidē dislocatio qn̄qꝫ fit ad anteriora ꝛ qn̄ qꝫ fit ad exteriora: veꝝ plurimum dislocationis eiꝰ est ad exteriora: et minoratꝰ eius dislocatio ad interiora: ꝛ dislocatꝰ iteꝝ ad anteriora ꝛ ad posteriora ꝛ ꝑ illas easdem causas. ¶ Et qn̄ accidit in dispositio ne ꝑtus constrictura sup embryonē ꝙ dislocatꝰ ille pes: tunc facit euꝫ habere crus minutum deficiēs a delatione corporis: quare debili tatur ꝛ corrumpitur.

¶ De signis. Cap. 25.

Accidit ex dislocatione anche ad interiora vt videas pedē dis locatū lōgiorem altero ꝛ genu eminentius: ꝛ nō pōt duplica re pedē suum apud inguē inflatum apatum: qm̄ caput coxe iā itra uit in ip̄m. ¶ Et si dislocatꝰ ad exteriora abbreuiatꝰ pes: ꝛ appet in inguine ꝓfunditas: ꝛ accidit in eo quod opponitꝰ ei a posterioribus eminētia: ꝛ inflatio: ꝛ genu est quasi ipꝫ sit submersum ad interiora Et si dislocatur ad interiora pes est longior ꝛ non est possibile infir

mo vt expādat crus suū: et non sit ei possibile vt plicet ipsum nisi cum dolore: et nō preparatur ei deambulatio penitus: et si vult ambulare ambulet super calcaneum. Et accidit ei multotiens ex hoc vt apostemetur inguen eius et retineatur eius vrina. ¶ Et si dislocatur ad posteriora abbreuiatur pes eius: et fit super eum expansio difficilis et apparet in ipsius inguine mollificatio: et est caput coxe decliue ad obliquationem.

¶ De cura. Ca. 26.

Oportet vt ad curandum sit festinatio. Nam si non redit velociter fortasse effundentur ad eā humiditates et putrefient et perducent ad corruptionē mēbri toti⁹: et sequitur illud de timore id quod scis. Regimē vero dislocationis coxe ad inferiora est vt extendas pedē: deinde fac eū redire cū vehemētia postq̄ moueris cū dextra et sinistra donec opponatur ei ad qd̄ redit: et pone pedi quasi stafam et stringe sup crus: deinde stringe sup coxā et super genu strictura q̄ seruet eā: deinde suspēdatur ab humero suspēsione: ne sit possibile cruri cū hoc vt extēdatur. Qn̄ vero dislocatur ad interiora tūc precipitur vt flectat genua: et teneat eū hō fortis ex latere emūctorii: et capiat restaurator manu sua caput coxe apd̄ genu: et trahat ip̄m ad anteriora: ita vt ipellat extremitatem aliā: et ipellat ipsum ipulsiōe tēdēte ad superiora et exteriora: et si adiuuat eū ali⁹ ab extremitate alia ex contrario mot⁹ ei⁹: et iā ligauit eā cū vitta aut cū fune erit bene: deide ligetur cū ligamēto. Uerū qn̄ dislocatur ad exteriora op3 tūc vt firmet restaurator extremitatē coxe: q̄ est apd̄ genu: et moueat eā ex cōtrario mot⁹ p̄dicti: et sit ali⁹ tenēs ab extremitate alia mouēs eā ex cōtrario mot⁹ primi et iā ligauit vittā aut funē. Et in illa q̄ est ex illo ad anteriora aut posteriora stringat restaurator radicē coxe cū ligatura lata: et capiat sup humerū ad partē q̄ op3 s̄m declinationē dislocationis: et accipiāt viri duas extremitates ligature āple: deinde extēdāt eā oēs simul extēsione qua suspendūt infirmū in aere. Et cū huiusmodi itez est possibile vt redeant modi predicti ad rectificationē. Et medicant eā qn̄q3 cū thibzen. Et modus illius est s̄m q̄ retulit de eo quidā eorū et bene egit. Inquit: op3 vt caueas foueam longam ligno toto similē aqueductibus. et non sit longitudo fouee et profunditas eius plus quātitate trium digitorum: et non sit lōgitudo eorum adinuicē plus quatuor digitis: et ponatur extremitas althibzen in partē illius fouee et sustentēt cū eo: et sit impulsio ei⁹ ad partem ad quam oportet impellere: et oportet vt sustentetur in medio ligni magni aut pōdialis lignū aliquod rectū cuius longitudo sit quantitas vnius pedis et grossitudo ei⁹ quātitas manubrii fossorii vt qn̄ resupinatur super dorsum reuoluatur hoc lignū in eo qd̄ est inter alahafegi et caput coxe: qm̄ prohibet sed illud qd̄ extendit ip̄m a parte pedū: l3 illud iterum multotiens indigeat extensione q̄ fit a superioribus. Et cum hoc cū corpus impellitur ad inferiora

impellit hoc lignū caput anche ad exteriora: et opꝫ vt sit manus ad inferiora ſm modū quē diximus ante hoc precipue ex pede. ¶Qđ si caput coxe non ingreditur per hanc speciē curationis: tunc oportet vt auferat lignum erectū substentatū: et figantur duo ligna alia super duo domicilia loci illius ligni. s. in oi latere eius lignuꝫ: vt sint sicut postes porte: et nō sit vnūquodqꝫ eoꝝ minus pede: deinde eq̄tet super ea lignū aliud sicut equitat lignū scale: vt sit figura sex lignorum silis littere q̄ noiatur grece bitaneu: hec enī figura fit cum ponitur lignū tertiū in medio inferius duobus extremis parūper: deinde opꝫ vt resupinet infirmus sup latus sanū et extendāt corā sanam in eo qđ est inter hos duos postes sub ligno qđ est sile gradui scale: et ponat coxa infirma super hunc postē: vt sit caput coxe equitans sup ipsuꝫ postqꝫ expāsi fuerint sup postes pāni plicati plicatione plurima: vt nō sedat postis corā: postea sumat lignū aliđ equalis latitudinis cui' lōgitudo sit tante quantitatis q̄ ꝯprehendat ex capite coxe vsqꝫ ad locū calcanei: et ponat in lōgitudine sub coxa ab interiori parte vt retineat caput coxe ad calcaneū: et liget cū eo: deinde administret in gibbositate. Uerū ſm ꝙ diximus in eo qđ p̄cessit opꝫ tūc vt extēdat crus ad inferiora cū ligno ligato cū eo vt redeat caput coxe ad locū suū cū hac extēsione vehemēti. Et est iterū modus cū quo ingreditur caput coxe absqꝫ extēsione infirmi super lignū et est modus quē laudat Hyppo. et ille existimat ꝙ opꝫ vt ligētur manus infirmi simul cū ligamēto lato leni: et ligētur pedes eius ambo cū ligamēto lato forti leni sup duos calcaneos: et super duo genua: et sit longitudo cuiusqꝫ eoꝝ a cōpari suo quātitas quatuor digitoꝝ: vt sit crus infirmū extēsum plus altero q̄titate duoꝝ digitorum et suspēdat infirm' sup caput: et sit elōgatio ei' a terra quantitas duoꝝ cubitoꝝ: deinde currat adolescēs habēs experientiā puber cū brachijs suis et extrahat corā ifirmā in grossiore loco ei' vbi est caput coxe iteꝝ et suspēdat cū infirmo subito: nā iūctura cum factum fuerit illđ cū ea ingrediet ad locū cū quolibet studio: et iste quidem modus est facilior alijs: qm̄ non indiget operatione plurima. Uerū plures medicantiū nō bn̄ opatur in eo: qm̄ ipsi spernūt eum ꝑpter suam facilitatem. Et si sit dislocatio coxe ad exteriora: tunc opꝫ vt extendatur infirmus ſm qđ diximus cū hac ligatura q̄ est al babasegi inguinis et furculā ſm qđ diximus: deinde est necessarium medicāti vt eleuet cū thibiē deforis ad interiora postqꝫ posuerit extremitatē thibiē in aliqua parte fouee quā diximus vt stringat super eam: et sint aliqui ministroꝝ ex parte coxe sane impellētes iteruꝫ et opponatur impulsio vt nō impellatur plīm. Et cum dislocatio est ad anteriora: tūc opꝫ vt extendatur infirmus: deinde ponat vir fortis radicē vole manus sue dextre super inguē ifirmi et coartet ipsuꝫ cum manu altera: et ipse cū hoc ponat coartationē extensam ad inferiora ad partē genu. Et qn̄ dislocatio est ad posteriora: tunc non

opz vt extendatur infirmus ad exteriora eleuatus super terrã: imo opz vt sit positus sup aliquid durũ: sicut opz vt sit iterũ qñ separatur ancha eius ad exteriora sicut dixi in gibbositate: opz ergo vt extendatur infirmus super lignũ aut podiale super faciẽ suã: et sint ligamẽta stricta non super coxã: immo super crus sicut diximus nuper: et opz iterum administrare cõpressionẽ cũ tabula et sup albahafegir locũ ad quẽ egreditur iunctura. Hic est sermo noster in speciebus dislocationis q̃ accidit anche ex cã manifesta antecedẽte illud. Verum quia quãcꝫ dislocat coxa ꝓpter multitudinẽ humiditatis accidentis ei sicut dislocat spatula: opz tũc vt administretur cauteriũ sicut diximus in loco in quo diximus hoc cauterium.

¶ De dislocatione genu. Ca. 27.

Genu est velocis dislocationis: fortasse enim dislocatur absꝫ cã preter deãbulationẽ velocẽ: aut lubricat parũ sicut carnalis multotiẽs dislocat absꝫ causa ꝑter saltũ. Et genu quidẽ dislocat ad oẽm partẽ nisi ad anteriorẽ ꝓpter rotulã et adiutorium eius.

¶ De cura. Ca. 28.

Sedeat infirmus sup sedẽ ꝓpinquã terre: et eleuent pedes eius parũ per: deinde extẽdat vir fortis manũ suã desup et de subtus extensione forti: et reducat restaurator iuncturam ad dispositionem suã ẞm iudicium dislocationis vniuersalis: et ligetur eam.

¶ De dislocatione arefactu et rotula genu. Ca. 29.

Quando accidit ei dislocatio: oportet vt pes plane ponatur in terra et reducatur rotula: deinde impleatur curuatura geniculi pãnis prohibentibus a duplicatione: et ponantur desup astelle resistẽtes ei in parte ad quã declinat. Cum ergo restringitur et adheret: non duplicetur genu cum festinatione sed paulatim: donec alleuietur.

¶ De dislocatione iuncture tali apud calcaneũ. Ca. 30.

Dislocatur calcaneus. Indiget ergo si dislocat extensione forti et curatione vehemẽti et impulsione cũ fortitudie vt redeat. Deinde oportet vt dimittat deambulationẽ circiter. xl. dies vt nõ dislocet scdo. In separatione ꝟo pauca sufficit q̃libet extẽsio: deinde reducat: et qñ cõplete dislocat: opz vt reducat ẞm ꝙ dicũt antiqui. Inquiunt. Opz vt extendatur infirmus sup dorsum suũ sup terrã: et ab eo qd est inter coxas eius apd alabaufegi sit paxillus lõgus intrãs in ꝓfunditatem terre nõ permittẽs corpus eius moueri cũ producit pes eius ad inferiora: immo ꝓpz vt figat iste paxillus anteꝗ̃ relu ꝓ inet infirmus. Qd si ꝑsens tibi fuerit lignũ magnũ in cuius medio diximus ẽe alid lignũ fixũ: tũc oportebit vt fiat extẽsio sup hoc lignũ Et opz vt sit minister tenẽs coxã et extendẽs eã: et minister alius extẽdẽs pedẽ: ãt manibus suis ãt ligamẽto ẞz cõtrariũ extẽsiõis ministri ꝑmi et equet medicus manu separationẽ: et teneat minister alius pedẽ aliũ ad inferiora. ¶ Et opz post equationẽ vt ligetur ligamẽtis fortibus et a-

dat cum parte ligamenti ad pectinē pedis: et cū parte eius ad calcaneum et ligetur illic. ¶ Et opz vt caueatur ex eis qui sunt supra talū posterius vt non sit super eos ligatura vehemēs: et vt phibeat infirmus a deambulatione .xl. diebus. et isti si conantur ambulare ante non sanantur ꝑm complementum et dissoluitur in eis membrum et corrūpitur curatio. ¶ Qd si separatur os tali ex saltu: nā illud accidit multotiēs: aut accidat huic mēbro apostema calidū: opz tūc vt preparetur hoc membrū cum resupinatione infirmi super facieȝ suā et extēsione mēbri et equatione eius: et cū embrocis que sedāt apostemata calida: et administratione ligamentoꝝ fortiū: et vt qescat infirmus et nō moueatur donec rectificetur membrū integre. Et ligatura quidē talis opz vt sit ad digitos et dimittatur talus apertus.

¶ De dislocatione ossis pedis. Ca. 31.

Eius regimen est proximum regimini dislocationis ossis calcanei et fortasse sufficit vt eques ita vt calces cū pede tuo super ipsum panno existente inter ea donec equetur: deinde emplastra et stringe ꝑm modum quem scis.

¶ Tractatus secundus de radicibus vniuersalibus in fractura.

¶ De sermone vniuersali in fractura. Ca. j.

Fractura est solutio cōtinuitatis propria ossibus. ¶ Et accidit quandoqꝫ sparsa: et quandoqꝫ non est sparsa: et qn̄qꝫ accidit equalis: et quādoqꝫ accidit scissa: et equalis qn̄qꝫ accidit in latitudine: et qn̄qꝫ accidit in longitudine: et cadens in latitudine qn̄qꝫ accidit diuisa: et quādoqꝫ accidi nō diuisa: et cadēs in longitudine est diuisio et alcasim que nō accidit separata. Et quidam nominauerunt species fracture nominibus suis dicētes fracturā magnā incedentē in latitudine et profunditate raphanalē et hastalē et arūdinalē. Et dicentes incedentē in lōgitudine fracturam linealē: et dicētes incedentē in latitudine cum longitudine lunalē et neruealē. ¶ Et illam que est paruarū partium vuam sauchiem et alierusiē cum albuberiem. Et quādo fractura cōpletur non est possibile vt remaneant duo ossa ꝑm qꝫ necesse est inter ea de oppositione ꝑm prepositionē ꝯtinuitatis naturalis: imo separantur necessario ab oppōne: et similiter separatio faciēs accidere puncturam necessario in eo qd ꝯtinetur de velaminibus et carne quare accidit dolor sequens ea: et quādo est equatio rotūda sine frustis ꝯuertitur membrum cū facilitate. Et vt declinet fractura ad exteriora ꝑm qꝫ dixit Hyppo. melius ē qꝫ vt declinet ad interiora: qm̄ illō qd occurrit ei de neruis illic est plus quare ledit. Et qn̄ cadit fractura apud iuncturam et restauratur remanet mot⁹ difficilis ppter duritiē: et arasbadu qd accidit indiget spatio donec dedaret: et illō q̄-

dem prauius accidit in iuncturis ossium paruoꝝ. ¶Et de illo iteꝫ est vbi est iũctura in creatiõe strictior: sicut est iũctura cauille. ¶Et fractura prauioris incarnationis et vnitiõis est illa que est ꝯm ro tunditatẽ: deinde illa q̃ declinat: nõ eñi adheret nisi super ipsum ꝑ longetur ligatura hñs fabricationẽ mirabilẽ tpe longissimo: ꝛ su mat ex cibis ꝛ medicinis: et ex eo qd mittit sanguinẽ ad illã ꝑtẽ ꝯm qd dicemus. ¶Et deterior fractura ossiũ est ad interiora nõ ad ex teriora ꝯm ꝙ dr. ¶Et qd dr de incisiõe medulle ꝛ interficit: est intẽ tio cui nõ est vtilitas: medulla.n.hꝫ.lenitatẽ viscositatẽ ꝛ nõ icidit. ¶Et qñꝙ accidũt cũ fractura accidẽtia: sicut vulnera ꝛ flux⁹ sangui nis et apa ꝛ attritio ei⁹ qd circũdat eã ex carne q̃ si nõ ꝑparet cũ ꝓ hibitiõe putrefactiõis: aut scalpellet accidit ex eo corrosio.

¶Et loc⁹ q̃dem fracture magnoꝝ scitur per dolorẽ ꝛ per casum. Fracture ṽo pueroꝝ paruoꝝ appent ꝑ dolorẽ ꝛ apa: nã in ipsis ac cidũt plura iudicia restauratiõis: ꝛ qñ ista ossa redeũt ad sit⁹ suos possibile est in infantib⁹ ꝛ q̃ sunt eis primi vt restauret villus vir tutis prime in eis. ¶In etate vero adolescẽtie ꝛ q̃ est post ipam nõ restauratũr: imo currit sup eã incarnatio ex materia cartilaginosa coniungens inter duo ossa de gñe ei⁹ qd facit currere erari⁹ de duo bus plibis sup continuationẽ eris ꝛ alioꝝ ossa magis inobediẽtia ad restaurationẽ faciendã est adiutoriũ deinde brachiũ. ¶Ampli⁹ furcula qñ frangitur ad interiora praua fit ei⁹ cura. ¶Et fractu ra fedior in duobus focilib⁹ est fractura focilis inferioris eoꝝ sicut dictũ est in dislocatione. Res autem coxe ꝛ cruris est facilior: qm̃ re stauratio nõ ꝓhibet ea a dilatatione.

¶Et membra quidem diuersificantur in spatio restauratiõis: verbi gratia. qm̃ nasus restauratur ꝯm ꝙ dicitur in.x.ꝛ costa in.xx.ꝛ vl na in eo qd approximat a.xxx.vsꝙ ad.xl.ꝛ coxa in.l.ꝛ fortasse exten ditur longe donec restaurat coxa vsꝙ ad mẽses tres aut quattuor ꝛ qd est supra hoc. ¶Et vt declinet mẽbrum infirmatione restaura tionis ad ventrem eius melius est q̃ꝫ vt declinet ad dorsum ipsi⁹: qm̃ fit declinatio eius in latere vrine. ¶Et cause propter quas non re staurantur os sunt multitudo embrocationis aque ꝛ multitudo so lutionis ligamentoruꝫ ꝛ ligationis eorum: aut festinatio in motu: aut paucitas sanguinis absolute: aut paucitas sanguinis viscosi in corpore: ꝛ propter illud minoratur restauratio fracture colerico rum: ꝛ conualescentium.

¶Et de illis q̃ significãt restaurationẽ est appitio sanguinis qui vi detur quasi ipse sit superfluitas quam expellit natura ex multitudi ne sua cum studio ad fracturam.

¶De radicibus restauratiõis ligature. Cap.ꝛ.

Restauratio basis est extẽsio mẽbri cũ quãtitate q̃ opꝫ. Nã ad ditio in ea spasmat ꝛ lesionẽ facit: ꝛ pueniũt ex ea febres: ꝛ qñ ꝙ accidit ex ea mollificatio: ꝛ illud quideꝫ in corporibus humidis

est minoris nocumēti ꝓpter obedientiā eoꝝ ad extēsionē: ꝛ diminutio eius ꝓhibet bonitatē ꝯsolidationis et ordinis: ꝛ ꝙ in dislocatiōe et fractura est equale. ¶ Quod ergo extēditur ꝑm modū q̄ opꝫ: est vt sit occupatio cū ꝑparatiōe duoꝝ ossiū ꝑm rectitudinē ꝛ positionē puluillorꝫ ꝛ ligamētoꝝ ꝑm ꝙ opꝫ: ꝛ coopire ea astellis ꝛ coopire astellas ligamētis: ꝛ opꝫ vt quiescat mēbruꝫ quātū est possibile nisi qn̄qꝫ ꝑm quātitatē quā tolerat cuꝫ nō fuerit nocumētuꝫ ꝛ aꝑa vt nō moriatur natura mēbri. ¶ Et opꝫ vt caueatur doloratio vehemēs apud extēsionē ꝛ stricturā in fractura ꝛ dislocatiōe simul: ꝛ similr illud qd accidit ex strictura vehemēti ꝛ tardatiōe solutionis: qm̄ illud perducit ad hoc vt moriatur illud mēbruꝫ ꝛ putrefiat: ꝛ sit necessariū abscindere ipm.

¶ Et intentio in primo restaurationis est vt eueniat alrosboth in eis q̄ non sunt ossa capitis: nā super ea nō oritur alrosboth. quare opꝫ vt ꝑparetur ita vt nō eueniat siccū neqꝫ paucū ꝛ iteꝝ grossum plurimū pertransiens mensurā. ¶ Et de sicco est ꝙ magnitudo eius diuersificatur ꝑm mēbrum et quātitateꝫ fracture in magnitudine sua: aut multitudine ipsius aut in contrarijs ambaꝝ. ¶ Et tu quidē scies in diminutionē qd opꝫ fieri in illo quasi apud rememorationē ciborū ꝛ apud rememorationē fracture. ¶ Et opꝫ vt cū accidit alrosboth vt prohibeatur a motibus ꝯprimentibus ꝛ coitu ꝛ ira ꝛ iracundia qm̄ adurunt sanguinē ꝛ fugit locū calidū ꝛ sanguis q̄rit frigidum ꝛ adiuuatur cum emplastris fortibus stipticis in quibus est caliditas q̄dam ꝛ glutinatio: ꝛ ponātur in eis que sunt sicut nux cupressi ꝛ dragagātū ꝛ medicine q̄ sunt ad rupturā. ¶ Et qn̄ accidit fractura vt nō restauretur restauratione de qua curetur: tunc fiat in ea quiddā simile fricatiōi in vlceribus que non sanantur: ꝛ est vt fricetur vtrisqꝫ manibus donec auferatur viscositas villis debilis q̄ est quasi ipsa nō sit aliquid: quare accidit vt eleuetur in locum et impellatur ad ipsum sanguis bonus nouus ꝛ coaguletur sup ipm rosboth forte. ¶ Et multotiens quidē egrediuntur: ꝛ alteratur calor ossis: res siles corticibus ꝛ squāmis ꝓpter fricationē: ꝛ sup huiusmodi nō ponantur astelle: imo si fuerit necessariuꝫ sufficiat ligatura bona. Et qn̄ aggregātur fractura ꝛ vulnera tunc nō est possibile vt differatur restauratio vsqꝫ quo sanentur vulnera: os enim induratur ꝛ nō recipit restaurationē nisi cum prauitate ꝛ extensione vehemēti ꝛ dispositionibus maximis.

¶ Et cum hoc quādo accidunt cuꝫ vulnere dolores et apostemata in quibus est timor tunc vt torqueatur membrum melius est q̄ȝ vt accidat timor magnus: quare opꝫ vt in huiusmodi fractura perueniatur ad vltimuꝫ in re restaurationis. ¶ Et qn̄ est cum fractura attritio est cuꝫ illo timor in corrosione mēbri: quare opꝫ vt scalpelletur locus ad hoc vt egrediatur sanguis: qm̄ in ipo ē timor: ꝛ ē vt moriatur mēbrum: ꝛ si fluat sanguis tunc opꝫ vt retineatur. ¶ Et multotiens quidem fit necessarium propter timorē apostematis ꝛ nocumentū vulneris vt facias aliud q̄ȝ sit necessarium de curatione membri-

quare flobotbomas et soluis ventrem et subtilia scibū. ¶ Et qñq3 accidit ex strictura pruritus: et est necessariū vt soluat: aut embrocet mēbrū cū aqua calida donec resoluant humiditates mordicatiue. ¶ Et Hyppo. q̄dē precipit ei q̄ restaurat vt sugat aliquid de ellebro in illa hora: et fuit eius intentio vt trahant materie ad interiora. et Gal. pbibet hoc immo p̄cipit vt bibat agaricū. ¶ Quod si fuerit necessariū: tūc det aliquid de sirupo acetoso in quo sit virtus acuta: et dicit q illud fuit in tēpore Hyppo. et superfluitas q̄ est iter duo tēpora est mirabilis. ¶ Et cum volueris facere restaurationē deinde dolet et inquietat: tūc rectius est vt dimittas illud: et extrahe illō qd redire fecisti: fortasse enī remouebis per illud infirmum a doloribus ¶ In fractura autē in lōgitudine sufficit vt mēbrū adhereat cū strictura vehemēti et vehemētiore q̄ in alijs in cuius conpressione vltima tio fiat ad interiora. ¶ In fractura autē que est in osse oportet vt duo ossa stent secundum rectitudinem in fine qui possibilis est obseruando illud ex parte situs partium sanarū: et considera an sit oppositio ossis huius ad suum conpar ossis alterius: deinde restaura: et obserua: nā inter illud sunt res de illis sicut frusta et additiones: et de illis sunt vacuitates: verum frusta: quoniam non decenter componūtur soluunt inter os et inter restaurationem: et quando frangitur iterū et remanent inter duas scissuras ossis non permittunt vt adhereat vna earum alteri et separantur: quare fit vlcus in quo semp aggregatur virus: quare accidit inde q ipsummet putrefit et putrefit mēbrū. ¶ Amplius vnitio nō fit fortis. fortis enī nō fit nisi quando decēter ɔtinuātur frusta et additiones in oppositione sua q̄ ei opponitur: est ergo necessaria extensio postq̄ fuerit verificata oppositio inter duo ossa et inter additiones et meatus qui deglutiunt eas et verificata fuerit restaurastio. ¶ Cum ergo extenderis et opposueris rectum est cum inuenis oppōnem verificatam vt mollifices extensionē paulatiꝫ: et obserues oppositionē vt declinet cum attractione et obserues cuꝫ manu tua dispōnem eius quod decenter componitur et si inueneris eminentiam aut aliud rectifica illud cum manu: deinde necessarium est ligamentum conseruans membrum s̄m q̄tē suā nō durū: qm̄ dolere facit: valde neq3 lene qm̄ dimittit ɔseruationē: et de rebus q̄ earū est media est melior: et opꝫ vt sit ligamentū positū ad illō ad qō est inclinatio vehemētius. ¶ Et si fractura est ɔpleta tunc opꝫ vt teq̄tur eq̄tione stringēte eā ex oī parte. Qō si fractura fuerit in parte plus oportebit vt sit strictura illic plus et si cū fractura fuerit alīq̄d ex frustis et ossibus paruis tunc si fuerit ledens dolorē facies tunc valde ad illud cum rectificatione. Quod si non fuerit ledens tunc non cures de eo neque apponas manum. ¶ Quod si verbi gratia audita fuerit eius crepitatio tunc speratur quod currit super eam rosboth. Cum ergo securus fuerit de illo; tunc non oportet vt tardetur res eius. ¶ Et quando accidit ex frustis disruptio carnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

non est tunc rectum occupari in dilatatione disruptionis operatio ne stolidorum: sed est necesse vt extendantur duo ossa ad duo latera secundum vltimum finem rectitudinis ne sit tortuositas in eis: quoniam cum tortuositate tunc est corruptio ossis. Cum ergo extenderis ipsum tunc redi ad frustum et reduc ipsum et stringe illud: si autem non redit: tunc non dilates disruptionem: immo pensis vt videas mensuram quam indiges: et perfora in ea secundum quantitatem quam ingrediatur in eam frustum: et compone super ipsum frustum cutis lenis super quod possit esse foramen spissum et penetret frustum in ipsum et preme super cutem et manum compressione grauante eas ambas et procedet os in foramine processione ad radicem suam: deinde serra cum serra operationis et est serra minuta subtilis acuta sicut serra facientium pectines. ¶ Et fortasse perforatur radix cuius perforatio est necessaria cum tripano faciendo foramina continua accipiendo locum cuius queritur fractura: et illud non est auferens timorem vbi est post os corpus nobile: licet fortasse sit saluius quam instrumenta mouentia motu suo aut sua collectione aut incisione sua. ¶ Et quandoque ingeniatur vt ponatur tripanum super latitudinem substantie non permittentem tripanum penetrare nisi secundum quantitatem adiuuantem: quare est minoris nocumenti quam instrumenta mouentia: et propter hoc oportet vt sint apud restauratores ipsorum tripanorum species plures preparate. ¶ Et fortasse non apparet frustum sed est necessarium ad intus illud quod exiccat et retinet ipsum deinde fieri illud quod oportet. ¶ Quod si fuerit frustum aut pecia ossium separatum pungens locum et dolorem faciens: tunc necesse est scindere et vti regimine ad extrahendum illud quod egreditur. Et multotiens oportet serrare illud. ¶ Et quando fuerit illud quod fractum est et comminutum magnum: et fuerit eius confractio et comminutio plurima tunc necesse erit vt extrahatur totum. Si autem fractura non fuerit cum comminutione et fuerit dislocatio eius scissura capiens locum plurimum: tunc incide infirmiorem locum et dimitte reliquum quoniam non est nocumentum in eo: immo nocumentum in abscindendo totum est magnum.

¶ De admonitione restauratoris. Capitulum. 3.

Necesse est vt restaurator consideret inclinationem ossis: et quando ipse inuenit apud partem ad quam inclinatur gibbositatem et apud partem ad quam inclinatur concauitatem: et plurimum quidem intelligit illud cum tactu. ¶ Et illud iterum quoniam dolor fit vehemens in parte ad quam est inclinatio. ¶ Et crepatio iterum significat illud et super illud fabricet rem suam. ¶ Et est necessarium restauratori vt extendat manum suam super locum fracture in dispositione itineris eius ad superiora et inferiora cum facilitate et subtilitate donec si viderit separationem aut eminentiam aut frustum cognoscat ipsum vt non liget vice altera nisi secundum quod oportet: quoniam accidet confusio aut dolor. ¶ Et non oportet vt confidas in equatione sensata per manum ante complementum sanitatis nam multotiens occultat apostema

cōtusiōe; ꝛ torsionē: cū ergo restaurator ꝑuenerit ad fracturā ꝛ inue nit illō si nō exq̄site operat̄ in eo deturpat mēbrū: ꝛ si exq̄site operat̄ ꝑducit ad spasmum ꝛ febrē paruā: ergo meli⁹ est vt dimittat illō ꝛ nō tāgat ipsum. ¶ Cū ergo incipit peruenire ad restauratione ꝑtis ossium ꝛ nō penetrat opꝫ vt nō vim faciat: ꝛ faciat ipsam ingredi cū dif ficultate s̄; oē; dispositionē: qꝛ ingredit̄ sup infirmū qō est mai⁹ ꝙ remanet os nō eq̄tū. ¶ Et si dolet reditio ꝛ rectificatio valde ꝛ est pos sibile medico vt reducat illud ad dispositionē fracture: tūc est delitie infirmoꝝ concupiscētia magna. ¶ Et opꝫ vt restaurator festinet ad restaurādū illō qō fractum est ꝛ restauret in die suo: qꝛ quāto plus elongatur tāto est eius introitus difficilior: ꝛ nocumēta in ipso sunt plurima ꝛ proprie in ossibus que circundant lacerti ꝛ nerui plures si cut in coxa: ꝛ oportet vt adiuuet ad festinationem restaurationis cū causis in contrario causarum oppositaꝝ predictaꝝ: et prima est con glutinatio sanguinis viscosie.

¶ De preparatione restaurandi. Ca. 4.

Oportet vt omni mēbro qō tu restauras sit ꝑparatio ꝯueniēs ꝓ hibēs dolorē: ꝛ melior ꝑparatio cū hoc est illa q̄ est ei ꝑ naturā verbigratia vt sit in manu ad furculā: ꝛ sit in pede ad illō qō impellit obseruādo ꝯsuetudinē in hoc: ꝛ sicut mēbrū qō opꝫ suspendi oportet vt suspēdat̄ s̄m equalitatē. similiter mēbrū cui⁹ dispositio significat ne suspēdat̄: opꝫ vt sit ei⁹ accubitatio ꝛ ipi⁹ loc⁹ sup rē planā: vt nō su spendatur pars eius ꝛ restringatur pars eius. ¶ Et suspensio qui dem est mala omni restaurato sicut impulsio ad superiora est illi cō ueniēs dum ꝓhibens non prohibet. ¶ Et cum preparatio membri fit ita vt sit alterius ꝙ oportet aut magis infirmum: inclinat mem brum: et contorquet ipsum secundum inclinationem suspensionis ꝛ preparationis.

¶ De qualitate ligamentoꝝ ꝛ astellarum. Ca. 5.

Oportet vt sint pāni ligamētoꝝ mūdi: nā sordidus est dur⁹ ꝛ fa cit dolorē: ꝛ sit subtilis vt penetret res si linit̄ sup ipm ꝛ sit leuis vt non grauet super membrum infirmum. ¶ Et oportet vt ligamen ta capiāt de loco sano aliquid cui sit quātitas: illud enim est magis tenens restauratos ꝙ vt separetur: et magis sit firmum ꝙuis sit ne cessarium vt non sit superfluitas in illo: quoniā faciet vt membrum habeat meatus strictos non suscipientes nutrimentum. ¶ Et iterū illud quod admonuim⁹ de strictura est magis exprimēs humidita tem effusam ad membrum infirmu;: ad illud qō est longinquius co expellendo: ꝛ magis prohibens illō qō attrahit ad ipsum: ꝛ ligamen tum latū ad illud est melius: quoniā magis facit adherere ꝛ pl⁹ dila tās: verū s̄; qō possibile est in omni mēbro: nā illō qō possibile est ex hoc in pectore nō est sicut illō qō possibile est in manu: ꝛ qō nō ē ex mēbris latū: nā illō qō nō est possibile in eo: imo qn̄ lata est vitta nō fit bona ei⁹ ordinatio sup mēbrū simile illi: immo fit feda: quapropter opꝫ vt

sit ɔtent⁹ de huiusmodi illa cuius amplitudo est triū digitoꝝ vſq₃ ad quattuor: ⁊ illa sunt sicut focile ⁊ furcula: ⁊ sicut illis silia: nā nō est in eis possibile illud: immo si nō ligātur cum subtili non est possibile: in furcula eīn non ɔuenit lata. ¶ Et in hmōi quidē est necessariū multiplicare inuolutiōes vt stent loco dilatationis: ⁊ vitta q̄ inuoluitur sufficit vt sit latitudo eius triū digitoꝝ aut q̄tuor: ⁊ lōgitudo ipsius trium cubitoꝝ. ¶ Et puluilloꝝ fortitudo q̄nq₃ fit vehemēs in adiutorio ligamētoꝝ ad faciēdū adherētiā. Vez puluilloꝝ sunt due sp̄es Una ea ꝗ est in qua est intētio equare ɔcauitatē mēbri ⁊ adhibeat studiū vt nō cadat inter ea ambo foramē: ⁊ vt nō supponātur suppositione diuersa ⁊ vt bucellent cū eis vlcera. ¶ Et altera est in qua est intentio vt cooperiat cū ea ligamētū ⁊ eq̄t equatiōe scōa vt reuoluat ligamētū: ⁊ adhereat ꝑ ɜ eq̄litatē: q̄re nō erit loc⁹ strictior loco: ⁊ mollior loco: q̄re faciūt ea adherere astelle adherētia bōa: ꝑmi ḡ eoꝝ sūt ligamēta ⁊ vitte: ⁊ ꝑm sunt astelle: ⁊ ligamētū inferi⁹ ꝓhibet materias: et ꝑm torsionē. ¶ Et opꝫ vt sint margines puluilloꝝ vbi possibile est ⁊ illa quātitas exigit vt sit nūer⁹ puluilloꝝ. ¶ Et fortasse est necessariū administrare puluillos ꝑuos q̄s cooperit puluill⁹ vn⁹ equās sup eos in lōgitudine ligamēti cadētis sup locū: ⁊ ligamētū qđ noīatur hñs duas facies vel facies hoīs ⁊ hñs duo capita: est illđ qđ administrat ita vt ponat mediū pāni cū qua ɔseruat equatio loci infirmi sup locuꝫ suū ⁊ sit illud in medio albadacati: deinde accipiat cū vnaquaq₃ duarum medietatum ad partem diuersam: ⁊ fient in inuolutiōe earum cum vtriſq₃ manibus simul ꝑm qđ est famosuꝫ: quod nō est nobis necessarium exponere.

¶ De equatione ligamēti cum expositione ⁊ distinctione. Ca. 6.

Oportet vt incipiatur cū ligamento a loco fracto ⁊ ab eo vbi declinat ad os ⁊ illic sit vehemēti⁹ strictum: ⁊ vbi fractura est vehemētior opꝫ vt sit ligamētū forti⁹: ⁊ ad vltimū loc⁹ fracture est loc⁹ a q̄ est necessariū expellere materias: ⁊ est vt seruet. sup eā sit⁹: ⁊ illđ q̄dē securat ab apostematiōe: immo fortasse resoluit apostemationē ⁊ est cū securatiōe ab apostematiōe ⁊ putrefactiōe ossis. ¶ Item illđ q̄dē non cōfert adiu⁹ si generat in ip̄o osse ɔueniēs ad medullā ⁊ corrūpens medullā ⁊ os: ⁊ est necessarium vt frāgatur ⁊ ab eo discooperiatur ⁊ vt fiat vie ad pus ⁊ ad egrediendum. Et est melior loco ꝝ cū defensiōe ei⁹ qđ venit de ei⁹ genere qui fit licet mēbrum inferius quādoq₃ expellat ad superius superfluitatem suā quādo superius est debile. ¶ Et non oportet vt fiat vltimatio in strictura ligamentorum ⁊ astellaruꝫ tanta que prohibeat aduentum nutrimēti et sanguinis: illud nāq₃ est ex illis que prohibent restaurationem. ¶ Et Hyppo. quidem adiuuat ligamenta in eo ꝙ conatur de expulsione apostematis cum ceratis repercussiuis cum oleo omphancino et cera: et fortasse est necessarium sedare apostema cum eis que sunt sicut oleum camomillinum ⁊ sicut cum vino stiptico: nam ipsum resoluit apostema ⁊ confor-

tat membrum. ¶ Et vbi fuerit vlcus non appropinquet ceratum: et fortasse est necessarium illud in quo est fortitudo et resolutio sicut oleũ r mastix et ammoniacũ. ¶ Et ad vltimũ cũ ligamẽtũ administra tur r fractura est recẽs siue nondũ apostemat: tũc opz vt sit ex lino r in frigidatiuũ repcussiuũ: r fortasse sufficit vt liniat cũ aq̃ r aceto: r fortasse administratur cũ cerato r similib⁹ de illis q̃ narrauim⁹. ¶ Et si administrat post apostema tũc meli⁹ est vt sit ligamẽtũ ex lana q̃ sit infusa in oleo resoluẽte apa r liniẽte ipm: r ſm oẽm dispositionẽ in ligamẽto sup qḋ ponit ceratũ desubt⁹ est securatio a ɔmotione doloris: et ꝓprie qñ medic⁹ nõ est presens. Cũ ergo accidit dolor succurritur cũ solutiõe et ligatione. ¶ Et non opz vt administret ceratũ: r proprie qñ est illic vlc⁹: fortasse eñ attrahet ad mẽbrũ putredinẽ: r ponatur loco ei⁹ vinũ nigrũ: et plurimũ quidẽ fracture associatur vlc⁹: q̃ propter opz vt elõget ceratũ r sit sufficiẽtia in vino stiptico in quo infusus sit puluill⁹ lõgus: r nos quidẽ ponem⁹ de epithimatib⁹ fracture capitulũ singulare. ¶ Et cũ iceperis cũ ligamẽto a loco exigẽte tũc inuolue ipm inuolutiõibus q̃s addes ſm additionẽ magnitudinis fracture r ptem eaꝝ ſm diminutionẽ ei⁹: et ſm apa si fuerit apparẽs: deiñ reduc ipm ad illũ locũ: deiñ vadat vſq ad locũ sanum hoc ẽ ergo ligamẽtũ pmũ. ¶ Deiñ fac pñs ligamẽtũ scõm r inuolue ipm sup fracturã bis aut ter: deinde fac ipm descẽdere ad inferiora mollificãdo paulatim: postea fac esse presens ligamentũ tertiũ: r fac similiter ad superiora: et tũc facies ligamenta esse paria ad expellẽdũ superfluitates a membro et ad rectificãdũ ipsũ sup intẽtionẽ in preparatiõe hui⁹ ligamẽti. ¶ Et nõ sis supfluus iteꝝ in elõgãdo stricturã in vtrisq lateribus: qñ fit mẽbrũ oppilataꝝ venaꝝ nõ suscipiẽs nutrimentũ: et fortasse ɔtrahit: et qñq nõ fit ita: immo incipit cũ ligamẽto ascẽdẽdo deinde sequit cũ ligamẽto descẽdẽdo: deiñ cum ligamento incipiẽte ab inferiori pte ligamenti inferioris ad superiorem ptem ligamenti ascendẽtis: quasi ipm sit ɔseruãs duo ligamẽta et ponatur vehemen tior strictura eius apud fracturã: r intẽtio q̃dẽ in vno duoꝝ ligamẽtoꝝ est cõtraria ĩtẽtiõi in ligamẽto q̃ q̃rit attractio materiei ad mẽbrũ q̃re stringit sub mẽbro cũ lõgitudine ab eo r nõ cessat mollificari inuolutio et est ligamẽtum diuersificãs. Ista ergo sunt ligamẽta q̃ sunt sub astellis: et hec sunt ligamenta que sunt supra astellas. ¶ Ligamẽtũ ꝟo superius opz vt sit ita vt ponat mẽbrum sicut frustum vnum cui non sit motus et prohibeat torsionẽ. ¶ Et cum fractura est in latitudine complete fit necessarium vt ligamentum sit equalis commixtionis et stricture: et si fuerit plurimũ fracture ad partem vnam et est ex fractura oportet vt sit sollicitudo vehementior super latus in quo est fractura plus: et non oportet vt diuersifices super eam figuras ligamenti faciendo figurã post figurã: quoniã illud corrumpit illud quod cõfortauit restauratio. ¶ Et dolorem quidem facit incurrere ɔtorsio que fortasse accidit in ore et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

strictura ligamenti spasmãs: nã si constringit facit dolorẽ: et cũ mollificatur torquetur. ¶ Et hyppo. q̃d ẽ facit esse rectũ vt soluat ligamentũ vna die et vna die nõ: illõ enim est meli⁹ vt non irascat infirm⁹ et nõ approximet ei cũ palpatiõe ei⁹ et ipsius fricatiõe ꝓpter illõ qd necessariũ est vt ꝑueniat ad mẽbrũ de humiditate subtili impediente q̃ fortasse ꝯuertitur in virus. ¶ Et magis conueniens horarum consuetudinis bonitatis ligamenti et conseruationis eius ẜm conditiones ꝑdictas: est post fracturã per dies viginti: naꝫ illud est hora inceptionis alrosboth rubei. deinde quãdo adheret os et non stringatur valde et respiret locus strictus eius vt non coartetur et ꝓhibeatur alrosboth: aut ꝓhibeatur eius generatio cum quãtitate sufficiente; quare non accidet nisi subtile debile: nisi quãdo accidit iã alrosboth et incipit adherere magnitudinẽ qua non indiget et tẽdit in sup̃fluitatẽ. Nã vna de conuenientijs eius est strictura vehemens et iterum administratio stipticorum prohibentium: ipa enim prohibent nutrimentum et stringunt alrosboth: ergo non penetrat in ipsum nutrimentũ iterũ. Et non oportet iterum vt licentia detur et ꝑmittat vt fiat ligatura in non sua hora. ¶ De qualitate astellarum. Ca. 7.

Oportet vt sit substãtia de qua fiunt astelle aggregãs ad dur ĩciẽ suã tenacitatẽ et lenitatẽ: sicut alcone et lignũ oleandri et lignũ granati et eius similia: et opꝫ vt sit grossius qd est in ea locus q̃ obuiet fracture duobus lateribus: nã opꝫ vt sit grossius astellaꝝ principiũ earum qd sequitur latus fracture aũt vehementiorẽ ꝑtem fracture et sint latera earum subtiliora vt sint plenarum extremitatum ne opponatur in eis glutinatio: immo planũ ligamenti: et si ponãtur astelle a lateribus q̃ttuor tunc est magis descendens: et non est malum si est ei superfluitas longitudinis: qm̃ non est nocumentuꝫ in illo: neqꝫ detrimentum in hoc scꝫ si capiunt ꝓpe iuncturã preter qd tegat iuncturã ipam et lõgi⁹ lateꝝ ei⁹ sit ad lat⁹ ad qd est mot⁹ inclinatiõis mẽbri cũ hoc. s. vt nõ sit ita q grauet neqꝫ ꝑmat vehemẽter neqꝫ coartet et vt nõ minuãtur ab eo ligamẽta diminutiõe plurima: qm̃ fiũt astelle ꝯprimẽtes. ¶ Et cũ videris aliq̃d de hoc oppone cũ diminutiõe donec inuenias eq̃litatẽ: et nõ opꝫ vt astelle obuiẽt loco denudato super quẽ non est caro: immo est neruosus ossuosus.

¶ De qualitate administrationis astellarum cum distinctione et expositione. Ca. 8.

Hora q̃ exigit vt ponãtur astelle est post quinqꝫ dies et supra vsqꝫ quo fiat securitas a nocumẽtis: et quãto pl⁹ magnificat timor tãto magis opꝫ vt tardetur positio astellarum: et multotiens attrahit festinatio in hoc nocumenta ex apostematibus et pruritu et vesicis: verum cum tardãtur astelle: tunc oportet vt sit illic quod stet loco earum bonitate ligature cuꝫ vitta et de bonitate preparationis. Quod si illud nõ fuerit tunc necessarie sunt astelle etiam in principio rei. ¶ Oportet ergo vt annectantur astellis ligamenta et pul-

uilli annexiõe: descẽdẽte equãte cooperiente decẽter ꝯponẽte quoꝝ grossi⁹ sit apud fracturã ⁊ nõ fortiter stringat: immo addat in stri ctura paulatim cũ experiẽtia infirmi ⁊ cũ dispositiõe ipsi⁹. ¶ Et si fue rint ligamẽta et pulu illi grauãtes eã: tũc nõ fiat eorũ multiplicatio et de nocumẽtis eorũ qñ descendũt est ligamentũ molle. ¶ Et opꝫ vt nõ ligent ligamẽta superiora sup astellas ligatura dissoluente eas ⁊ reuomente ipsas a decẽte ꝯpositione sit⁹ earũ. ¶ Et opꝫ vt soluan tur ligamẽta necessitate electiõis in omnib⁹ duob⁹ dieb⁹ in ꝓncipio rei: ⁊ ꝓpˀe qñ accidit prurit⁹: ⁊ tũc q̇dẽ opꝫ vt fiat illud qđ ꝓcipim⁹ ¶ Cũ ergo ptrãsit septim⁹ a strictura soluat in spacio tardiore ⁊ in oib⁹ q̃tuor ⁊ q̇nq꞉ in hac em̃ hora fit securitas a pruritu ⁊ apostema te. ¶ Et illic iteꝝ fiat mollificatio ligamẽtoꝝ paulatim vt non ꝓhi beat penetrationem nutrimẽti. ¶ Et si fuerit tibi possibile vt reti neas astellas ⁊ nõ soluas eas ẽt vsq꞉ ad vigiti nõ erit nocibile: dein de solue eas. ¶ Attñ qñq꞉ soluũtur i q̇busdã horis nõ ꝓpter cãm ap parentem: sed ꝓpter defensionẽ et ad vidẽdũ illud quod accidit: et ꝯsiderare ad illud qđ discoopertũ est de carne si fuerit: an corruptus sit color ei⁹ et ei⁹ dispositio. ¶ Et iã sciuisti ꝙ opꝫ vt nõ fiat vlti matio cũ strictura vltimatiõe ꝓhibente aduentũ nutrimẽti ad fra cturam ipsa em̃ non restaurat nisi cum sanguine ⁊ nutrimento forti quod venit ad eam. ¶ Et non sit festinatio in auferendo astellas ⁊ proijciendo eas q̃uis credatur esse coherentia: quoniam fortasse ac cidit inde: vt sit alrosboth non confirmatum adhuc: quare contor quetur membrum: et vt remaneant astelle super membrum: cum nõ sunt necessarie est meli⁹ q̃ꝫ vt deponant ab eo ante cũ sunt necessarie non ergo festines: sed tarda.

De fractura cum vulnere. Cap. 9.

ET quando aggregantur fractura et vulnus tũc restaurator vehementer alleuiet restaurationẽ: et faciat penetrare astellas a loco vulneris: et ponat super vulnus quod oportet vt emplis et ꝓ prie piceis. ¶ Et quidam precipiunt vt incipiatur cum strictura a duobus super lateribus vulneris et dimittatur vulnus discooptum Et hoc q̇dẽ est meli⁹ si vuln⁹ nõ fuerit sup fracturã ipm: deide oꝫ vt sit sup ipm vel amen ita vt tegat ipm ab aere. ¶ Qđ si fuerit super fracturã tũc opꝫ vt ingeniet i figuratiõe stricture cũ ingenio ita vt mundificetur ex omni latere: ⁊ separetur parumper a vulnere ipso cũ preparatione conueniente ad illud ⁊ infundantur puluilli in vino nigro stiptico. ¶ Et hoc ingenium est vt ponatur extremitas liga mẽti sup labiũ vulneris: deide torq̇at retro ⁊ firmet cũ ligamẽto alio ⁊ ponat sup labiũ aliđ iferi⁹: deide ordinet reliquũ ligamẽtũ ƒm ꝙ opꝫ: deide torq̇at ita vt remaneat vuln⁹ ipꝫ apertũ: ⁊ qđ ẽ ꝓter ipsum sit fir mũ ex eo ita ꝙ iã ascẽdit ligamẽtũ ⁊ descẽdit ligamẽtũ ⁊ cadat super fracturam strictura vehemens: ⁊ remaneat vulnus apertum vt discooperiat ipsum propter illud. ¶ Et oportet vt ponat super astellas foramen econtrario illius: vt perueniat superfluitas medi

tine vulneris ad illud Si posuerit sup astellas foramen oppositũ il li vt pueniat bonitas medicine ad vuln⁹. Et sit posibilis egressio vi rus ab eo: ꝛ sit ita vt possit tegere sup ea vtraqꝫ simul: q̄uis dimittere vuln⁹ discoopertũ sit malũ ꝛ ꝓprie in frigore: imo opꝫ vt nõ sit coartatũ tñ: ꝛ vt custodiat in nocte. ❡ Qđ si vuln⁹ sanatur admini strent astelle si iã est ꝯglutinatũ: ꝛ firma astellaꝝ illi loco si ille locus fuerit declinat⁹ ab eo. ❡ Et cũ voluntas fuerit soluere illđ qđ tegit vuln⁹ ꝛ mane ꝛ vespere ē magis possibile ꝓpter curationē ei⁹ ꝓpriã ꝛ nõ fit ex eo ꝯtrarietas in ligamēto restaurationis fracture oĩno.

❡ Inq̄t hyppo. Opꝫ vt liget vuln⁹ ex medio ligamēti si fuerit recēs ꝛ si est ãtiquũ ꝛ fecit p⁹ post maturitatē tũc liget ex superiori ei⁹ vsq̄ q̄ ꝯsequat mediũ ei⁹. ❡ Et de illo qđ est bonũ est vt ponat illđ qđ seq̄tur vuln⁹ ex ligamētis ꝛ ꝓprie superi⁹ strict⁹ vt sit possibilitas currēdi: verũ ei⁹ strictura sit ꝫ tolerãtiã: ꝛ quanto magis elõgat a vulnere ponat leui⁹: ꝛ qñ est vulneri ꝓfunditas vehemens stringatur sup locũ ꝓfunditatis ligatura ligamēti: ꝛ si cõuenit strictura ligamēti loco restaurationis: tunc iam peruenit intentio ꝛ si non: incipe velare vuln⁹ cum eo qđ diximus⁹: ꝛ cum peruenitur ad fracturam iterum ponat ligamētũ stricti⁹: ꝛ opꝫ vt ponat p̄paratio mēbri ita vt facilis fiat cursus pus si aggreget in vulnere. ❡ Et opꝫ in estate vt ĩfrigidētur ligamēta ꝯtinētia vuln⁹ ē vt sit adiutoriũ ad ꝓhibēdũ apa. ❡ Et nõ oportet vt appropinquet loco ceratũ ꝛ ꝛ ꝓꝑei ĩ estate: qm̄ fortasse putrefiet mēbrũ: imo si necessaria ē repcussio tũc fiat cũ vino stiptico ꝫm qđ p̄terijt a nobis ei⁹ declaratio. ❡ Et cũ fracture ē attritio ꝛ time mors mēbri tũc scalpellet. ❡ Et scias oĩno qꝫ qñ vuln⁹ ligat ꝫ qꝫ ꝯuenit expellit ligamētũ đ scēsiõis: ꝛ si errat ĩ ligamēto apa ꝛ ꝓprie qñ mollificat sup locũ vulneris ꝛ strigit sup illđ qđ ē post ipꝫ. ❡ Et si nõ fuerit ei đtectio nõ curret ab eo vir⁹ neqꝫ pueniet ad ipm medicamē: ꝛ si dimittit discooꝑtũ putrefit ꝛ ĩfrigidat ꝛ accidit mors mēbri ꝛ ꝑducit ad dolores ꝛ febres: q̄re necessariũ ē medico vt faciat aliq̄d inter h̄ ꝛ h̄: ꝛ ꝯsideret illđ qđ accidit ꝛ succurrat ei añ q̄ ꝯfirmet.

❡ De fractura male restaurata. Cap. 10.

Quandoqꝫ fractura est restaurata nõ ꝫm qđ oꝫ ꝛ ē necessariuꝫ vt iteret eius fractura: q̄re oꝫ vt restaurator sciat dispõnem alrosbotb q̄ restaurauit os. Qđ si fuerit magn⁹ fortis nõ vadat ad frãgēdũ ipm scđo. fortasse eñ nõ erit possibile vt frãgat ex loco fracture prime ꝓpter fortitudinē alrosbotb: q̄re frãget in alia parte loci. ❡ Qđ si non inuenit excusatio tũc oꝫ vt p̄cedat ꝛ leniat donec mollificet alrosbotb. ❡ Et mollificãtia ipm sunt medicine p̄dicte ĩ ca. duritieꝝ illic: sicut cutis alleliati ꝛ dactili ꝛ sicut spēs fecũ oleoꝝ ꝛ alleile ꝛ medulle ossiũ ꝛ medulle granoꝝ cotni ꝛ eis silia: deinde frãgat: ꝛ oꝫ vt assiduet cũ hoc embrocatio cũ aq̄ calida ꝛ introit⁹ tine in die ml'totiēs. Qđ si nõ p̄cesserit illđ ꝛ experimētũ ꝛ motio signauerit firmitudinē vehemētē: tũc oportebit vt secet caro: ita vt sit possibile

fricare alrosboth ex latere et destruere eū cū ea: deinde frangat̄ et restauret̄ et curetur vulnus curatione sua. ¶ Et multotiēs quidē est possibile vt curet̄ fractura male restaurata absq̧ fractura secūda leniēdo alrosboth cū eo q̄d scis: deinde equet̄. ¶ Et quādo seruat̄ sup ipam equat̄ super ipam alrosboth iterū et excusat fracturam ꝓprie in corporibus lenibus.

¶ De epithimatibus fracture et q̄ currūt cursu eorū. Cap. 11.

Epithimatū alia sunt q̄ ꝓhibēt apā et rectificāt pruritū. Et alia sunt ad indurādū alrosboth et glutinationē faciendā in ipo. Et alia sunt ad equādū alrosboth magnū: et alia sunt ad remouendā duritiē iūcturarū q̄ accidit post restaurationē: et alia sunt ad auferendā mollificationē si ceciderit in iuncturis.

¶ De epithimatibus cōferentibus et q̄ currūt cursu eorū et rectificātibus pruritū. Cap. 12.

Iam diximus in cap. ligamenti vittas ad illō q̄d opꝫ sciri: in hoc capitulo: et diximus cerata et embrocas cū vino stiptico et illis silia. ¶ Et reiteramus nunc: et dicimus: non opꝫ vt sit illud q̄d administrat̄ de cerato aut aliis ita vt asperitas sit in eo aliquo modo: immo sit leuius quāto plus esse pōt et mollius. ¶ Et non opꝫ vt administrētur cerata vbi timet̄ putrefactio: neq̧ vbi multiplicātur partes fracture: hmōi em̄ ꝑparatū est ad suscipiēdā putrefactionē: q̄m plurimū est cū vlceribus. ¶ Super aquis aūt calidis et earū effusiōe iā locuti fuimus: et fecimus scire q̧ vtilitas in eis est resolutio materierū q̄ incurrere faciūt pruritū et attractio materiei nutritiue: et sunt iterū necessarie q̄n̄q̧ q̄ mēbrū iā debilitauit strictura et exiccauit ipm: et illud q̄d vltime ꝯsequitur est scitū.

¶ De epithimatibus ad indurādū alrosboth. Cap. 13.

Res conferentes in hoc sunt embroce stiptice subtiles et empl'a q̄ similant̄ eis sunt decoctio myrti et eius oleū si necessariū est oleū: et oleū alcāner et epithima cū aqua foliorū myrti et granorū eius et decoctio arboris alcoci et decoctio radicis aldirdar: et decoctio foliorū eius est icarnatiua induratiua: et empl'm factū ex mes ꝓprie q̄n̄ ponūtur cū eo crocus et myrrha: et ꝯficit̄ cū vino odorifero est bonū valde et distillatio spatularū palme est bona iterū.

¶ De regimine equatiōis alrosboth. Cap. 14.

In principio quidē et dū ꝑmanet recēs stiptica ꝑdicta: q̄m ipa aggregāt ipꝫ et stringūt ipꝫ et minorāt quātitatē eius: post illō vo q̄n̄ supfluit et ꝓprie ꝓpe iūcturā ē necessariū secare ab eo: et fricare donec equet̄. Et oīa ista cū eo q̄d dictū est in eo.

¶ De medicinis lenientibus duritiē iuncture. Cap. 15.

Opꝫ vt embroces et incipias cū aqua calida. deīde administres desup empl'a et inūctiōes q̄ fricādo fiūt leniētes facta ex mucilaginibus gūmis et adipibus et oleis: et si ponat̄ in eis acetum forte erit magis ꝓfundatiua. ¶ Et de illis quorū administratio ꝓpiquat: est

dactili τ alleliati τ oleũ sisaminũ: qm̃ est emplastrũ leue. ¶ Et iterũ mollitiuũ de hernia permisceat̃ cũ tãto butyro quãtũ est ipsi⁹ medietas τ mellis quãtũ est ipsius quarta: τ fortasse sufficit ceratũ de oleo lilij solũ: τ qñq; adiuuatur cũ omnib⁹ lenificantibus predictis in ca. sephiros. ¶ Et cũ sentis alteratione͂ cõplexionis ad frig⁹: tũc adde in eis ex castoreo τ serapino τ oppoponaco. ¶ Medicame͂ bonũ. ℞. feceȝ olei de lino τ fece͂ olei sisamini τ fenugrecũ coctũ in lacte τ heil ad ipsũ. τ administretur. ¶ Et iterũ radices altee: τ radices cucumeris asinini τ bdeliũ τ ammoniacũ τ oppoponacũ dissoluãtur cũ aceto forti τ liniantur: et vnguẽtũ eburneũ est bonũ. ¶ Medicame͂ bonũ. ℞. mucillagine͂ fenugreci τ seminis lini τ mucillagine͂ cucumeris asinini τ ammoniacũ τ laudanũ τ ysopũ humidã τ oleũ de lilio τ adipe͂ anatis τ bdeliũ lene τ purũ τ medullã vituli resoluãtur in oleo τ fiat vnguẽtũ. ¶ Aliud forte. ℞. olei veteris lib. ij. olei de lilio lib. ʃ. storacis liquide lib. quartã cere citrine lib. ʃ. glutinis albotin. vnc. ij. euforbij. vnc. ij. medulle ossiũ cerui. vnc. iiij. fiat vnguẽtũ. ¶ Unguentũ bonũ ad duritie͂ iuncturarũ qnã acquisiuit restauratio: ammoniaci parte͂ vnã bdelij iudaici parte͂ vnã laudani partem mediam olei de alcanna adipis anatis amboȝ. añ. partis quartã solue gũmas τ aggrega omnia. ¶ Unguentũ bonũ ammoniaci. vnc. vj. τ cere citrine tantunde͂ gummi albotin bdelij τ galbani oȝ. añ. vnc. viij. olei de alcanna. vnc. iiij. terantur gũme cõtrite in aceto deinde aggregẽtur in mortario inũcto cum oleo de lilio. ¶ Et siĩr ad spasmũ earum τ nodationem q̃ accidit sicut glãdula vbi est. Etiam dixim⁹ eam in cap. suo: τ administrẽtur vnguẽta q̃ dixim⁹ nũc. ¶ Et administratio castorei τ costi τ fimi colũbini: τ sinapis emplastrãdo est vltia. ¶ Linitiuũ bonũ. ℞. fecis olei de lilio. vnc. ʃ. τ fecis olei semis lini vnc. ʃ. τ storacis liq̃de τ galbani τ serapini τ oppoponaci oȝ añ. vnc. ʃ. bdelij lenis. vnc. ʃ. adipis vrsi ãt galline aut porci apud illum qui diligit illud ex sapiẽtib⁹ diuitũ fiat ex eis vnguẽtũ.

¶ De facientibus fortitudinem mollificationis. Cap. 16.

SUstẽtatio in curatiõe eiũs est super stiptica subtilia sicut sauina τ dactili imaturi et his siĩia: aut super stiptica spissa. ¶ Et qñq; miscẽtur cũ his sicut crocus τ cynamonũ et myrrha.

¶ Et enula est bona valde τ ꝓprie qñ coquit̃ cum ea acorus τ cinis vitis cum adipe antiqua τ cortices spatularũ palme: et oĩa q̃ dicta sunt in indurando alrosboth.

¶ De administratione aque calide et olei. Cap. 17.

SCias ꝙ aqua calida et oleum non conueniunt apud restaurationem quoniam prohibent restaurationem: sed conueniunt ante ipsam: qm̃ ambo preparant restaurationem: et conueniũt post ipsam: quoniam ipsa abstergunt quod remanet ex apostemate et duritie et alrosboth: et pustulas quas euenire fecerunt ligamen-

ta in neruis: quare fit motus cũ eis nõ facilis. Cũ ergo administrã tur aqua calida ⁊ oleũ ⁊ adipes ⁊ medulle succurrũt illis nocumentis. Inter illud vero aqua ⁊ oleũ sunt valde ꝓhibẽtia ab incarnatione: ⁊ fortasse administrant in infantib⁹: ⁊ q̃ sunt eis ꝑimi nõ in aliis: cũ emplastra exiccata sunt sup eos ⁊ faciũt eis dolorẽ: quare indigent tũc vt oleo inungat loc⁹ q̃ dolet: deinde sustentetur ⁊ restauretur: apõ quietẽ ꝟo nõ dat licẽtia in hoc. Et medici q̃nq3 vtunt embroca ex aqua calida cũ ipsi soluũt ligamentũ primũ q̃rentes ex eo iuuamẽtũ: ⁊ est vt attrahãt ad ipsũ materiã. Et op3 vt sit illa aq̃ talis vt cũ cadit apud infirmũ sit tẽperata: calida eñ fortasse resoluit ex corpore mũdo supra illõ qõ attrabit: ⁊ ꝓprie q̃n ꝓlongat tps effusionis eius: ⁊ attrabit ex corpore repleto supra illõ qõ op3 ⁊ ꝓprie si abbreuiet tẽpus eius: immo op3 vt sit aqua cũ caliditate ad equalitatẽ tendẽs: ⁊ sit tẽpus effusionis eius ẜm quãtitatẽ que videtur ex augmento mẽbri ⁊ eius inflatione ⁊ non effundantur cum incipit detumescere. Et nos quidẽ iam diximus de iudiciis embroce in capitulo dislocationis illud iquod oportet attendere etiã hic. Et magis dilectum mihi quando non est istic dolor est vt non appropinquet membro oleum: neq3 aqua calida omnino nisi illud qõ antecedit ipsum in principio rei ad defensionem. Et de illis q̃ ponunt super iuncturas que indurantur post restaurationẽ super torsionẽ et attritionẽ sunt dactili ⁊ alleliati emplastrando.

¶ De cibatione restaurati ⁊ potione eius. Ca. 18.

Oportet vt sit cibus eius ex eis que generãt sanguinẽ spissum ⁊ nõ spissum siccũ: immo spissum viscosum vt generet alrosbot tenacẽ fortẽ non siccum debilem lenem: ⁊ illa sunt sicut pedes ⁊ frumentum coctum cum multa aqua quousq3 fit sicut puls ⁊ ventres ⁊ capita et cutis hedi ⁊ arietis decocta ⁊ similia eis et vinum stipticũ. ¶ Et ex illis q̃ dantur in secunda mensa sunt castanee ⁊ grana in q̃bus nõ est acuitas. Et alienet oĩa q̃ subtiliãt sanguinẽ ⁊ calefaciũt ipm ⁊ elongãt ipsum a coagulatione sicut vinũ subtile ⁊ res ꝯfortãtes valde. Et ad summũ regimen eius sit ingrossatio nisi sit illic prohibens ex vulnere requirẽte subtiliationẽ cibi ẜm illud qõ est super ipsum de magnitudine eius aut ipsius paruitate ⁊ apud timorem dolores: qui ꝟo securus est ab illo dilatetur in cibo et potu. Et qui amat defensionẽ incipiat cũ regimine subtiliante: vt securet a malitia ꝯpostematis. Et illud est sicut si oporteat iterũ vt flobothomet ⁊ soluatur venter: deinde post dies paucos administret illud q̃uis sit q̃nq3 necessariũ iterũ vt dimittat hoc regimẽ q̃n superfluit rosboth in magnitudine: ⁊ est necesse ꝓhibere ipsu3. Mod⁹ cibarij cõuenientis ei qõ administratur hora coagulationis: sumat panis de simila ⁊ farina rizi et sepũ vacce piguis ⁊ lac: ⁊ fiat ex eis cibariũ sicut frumẽto cocto vt puls cũ bonitate sue ꝯsuetudinis medicina aũt ei⁹ quam sumit ad restaurationẽ mummia est que est mirabilis.

¶ De rebus que consequuntur fracturam et restauratio-
nem et necesse est succurrere eis. Ca.19.

Quandoq3 accidit ex fractura disruptio carnis que non aglutinatur: qꝫ si non incidatur putrefit: et putrefacit illud qd sequitur eam ex osse: quare est necessariū vt incidatur et coquatur: et qñq3 accidit fluxus sanguinis et est necesse vt phibeat: et qñq3 accidūt cōcussio et attritio fortis carni q̄ si nō curet cū scalpellatione aut cū medicinis prohibentibus putrefactionē peruenit ad estiomenum: quare oportet vt obseruetur illud. Et quandoq3 accidit apostema calidū in quo est timor: quare op3 vt regat regimine suo: et qñq3 accidunt vulnera q̄ non egent vt curentur cū eo cuius preterijt narratio. Et qñq3 accidit alrosbot superfluus in fractura cuius quātitas non est necessaria: quare op3 vt minoretur nutrimentū et phibeatur eius generatio cū prohibitione cibi et strictura desup et reliquis que sunt dicta. Et qñq3 accidit mollificatio iuncturarū in extensione. Et qñq3 accidit vt currat virus ad medullā q̄ generat in osse; quare necesse est vt extrahat os et discooperiat via vir⁹ ad int⁹.

¶ Tractatus Tertius.

¶ De fractura cranei. Ca.j.

Multotiens accidit vt findatur craneum et non findatur cutis: immo apostemetur. Cū ergo occupatio sit in curatione apostematis et nō peruenitur ad plagā: fortasse accidit vt putrefiat os desubtus: et accidūt ante sanitatem aut post ipsa3 egritudines male ex febribus et tremore et destructione rōnis et alijs: quare necessariū est vt findat. Et multotiens quidē significat locū infirmus ipse et qd tāgit ipsu3 omni hora et hoc proprie: et tūc quidē est necessariū vt redeat vulnus ad dispositionem suā: et vt curet fractura oportebit vt findat a cute cum quātitate qua non retineat in ea vir⁹ in hoc neq3 aliō: op3 eni vt nō retineatur virus nisi fueris securus de additione apostematis: et inueneris apostema ruptū et appareat fractura vna. Quandoq3 eni accidit inde error magnus: putat eni qꝫ nō sit fractura nisi illa: et propter hoc oportet vt cōsideretur dispositio fracture consideratione bona. Illud vero in quo declinatur cum existimatione ad rectificationem est vt cōsideretur causa fracture et vltimatio virtutis rei frāgentis in grauitate sua aut in sua magnitudine: aut in sua fortitudine: vt per illud sciatur vltimatio quā oportet esse ex fractura: et similiter accidentia quandoque significant illud sicut appoplexia et scothomia et destructio vocis et que sunt eis similia.

¶ Et qñq3 significat fissura cutis in multitudine sua et sine diuersitate in suo casu super rectitudinē vnam dispositionē fracture itex licet non sit hec significatio significans omnem partē. Fortasse eni est fractura interior plurima et magna: et non est super fissura aut est

fissura parua: quare oportet tunc necessario vt cognoscatur dispositio cũ significationibus in quibus querit̃ de fractura: ⁊ firmet̃ mẽbrum si est possibile: ⁊ in hmõi dispositionibus est necessariũ incidere cutẽ dure: ⁊ discooperire donec appareat os dubitatũ totũ. Et si accidat fluxus sanguinis impleat̃ illõ qd̃ discoopertũ est pannis siccis: deinde sustenta cũ puluillo infuso in vino ⁊ dimitte ipsum vsq3 mane. Uulnerum aũt capitis vsq3 ad terminũ almochati cura est illa q̃ iã dicta est in capitulo vlcerꝫ: ⁊ ante ipsum: findentia vero os ⁊ educẽtia os ⁊ similia illis de illis que dicunt̃ hic: ⁊ minores dispositiones fracture ossiũ in capite si accidit in eis scissura parua nõ penetrãs vsq3 ad latus aliud: imo succedit apd̃ quedã experimẽta: et filiis isti. Magis rectũ est iterꝫ vt frices illõ vsquequo nõ remaneat de scissura aliqd: ⁊ si amas vt festines cũ effusione humiditatis nigre donec vehemẽs fiat apparitio scissure p eã fac: ⁊ frica donec nõ remaneat vestigiũ. Et sint apd̃ te fricatoria diuersaꝝ quãtitatũ et administra inprimis lata eoꝝ: deiñ q̃ sequunt̃ illa: cunq3 fricaueris administra medicinã capitalẽ ⁊ sufficit tibi. Et medicine quidẽ capitales sunt sicut ireos ⁊ farina horobi ⁊ minutũ olibani: ⁊ aristo. ⁊ cortices radicis oppoponaci ⁊ myrrha ⁊ sarcocolla ⁊ sang. dra. ⁊ oẽ exiccatiuũ sine mordicatione: ⁊ curent̃ curatiõe vlceꝝ. Si autẽ existimaueris ꝙ fissura sit penetrãs vsq3 ad latus aliud: tunc fricatio non finit eam vsq3 ad elongationẽ: ⁊ caue ne multũ ꝓcedas in fricatiõe: immo vbi iam securus fueris ⁊ cognoueris dispositionẽ velaminis an sit seruãs situm suũ ex osse: tunc nocumentũ est minus: ⁊ res magis apparens: ⁊ est euentus apostematis minor ⁊ saluior ⁊ prauior: ⁊ apparitio puris maturi velocior ⁊ magis ꝯpleta: aut iã separauit ipsum ꝑcussio ab osse: ⁊ illud est ab eo in quo est timor plus ⁊ dolores et febres ⁊ q̃ sequunt̃ ea plus: ⁊ susceptio ab osse alterationis coloris velocior: ⁊ cursus puris virulenti subtilis in eo plus: ⁊ qd̃ accidit ex doloribus ⁊ febribus ⁊ tetano ⁊ sincopi ⁊ destructione rationis propter dimissionẽ curationis in eo plus: ⁊ in hmõi qdem dispõne: imo in oĩ dispositione opꝫ vt vehemẽter caueat̃ frig⁹ etiã in estate: qm̃ in eo est timor magnus. In fissuris ꝟo in quibus nõ est nisi fissura: s3 est plurima ⁊ apparet cũ ea illud inter qd̃ ⁊ os nõ est nisi cortex: multotiens sufficiũt strictura ⁊ ligamentũ ⁊ emplastrũ ⁊ infrigidantia. Uerum illud quod est rectius est vt incipiatur ⁊ fundatur sup scissuram oleum ro. tepidum: deinde aggregetur inter duas extremitates vulneris: ⁊ sufficiat si necessarium est illud: ⁊ pulueri3etur desuper puluis capitalis ⁊ ponant̃ sup eas puluili ibibiti vino stiptico ꝯcusso cũ oleo: deinde reliqua ligamẽta: ⁊ quiescat infirmus ⁊ fiat delitiosus: ⁊ fiat vt dormiat ⁊ flobothomet̃ si indiget. Et nõ querit̃ in omni scissura ⁊ fractura vt accipiat os totũ: quoniã hoc non est possibile in omni osse: verũ recordare eius quod precipimus in capitulo vniuersali de fractura ⁊ restauratione. Ueruntamẽ multi ho-

mines acceperunt os ex capitibus eorum incidendo et fm modū cre uerūt caro et cutis sup vuln⁹ et uaserūt. In frangentibus vero os et que sunt postea. scias q̄ ossa capitis diuersificant ab ossibus alijs cū franguntur: quoniā cum ipsa franguntur nō restaurat natura super ea alrosboth fortē sicut attrahit ipsuz et nasci facit super reliqua ossa: immo rem debilē. Quapropter vt nō effundat pus ad interiora opz vt extrahatur si fuerit plaga capitis ɔpleta: aut incidatur si nō fuerit ɔpleta: et nō fiat occupatio in restauratione eius. Et opz vt nō tardet illō in estate vltra septē dies in hyeme vltra. x. dies et quāto fuerit velocius erit melius: et longinquius ab hoc vt accidāt nocumēta magna. Et de illis q̄ nocēt ad illud et faciunt esse necessariū est q̄ ab ossibus alijs p̄ter ossa capitis ɔuertit ligamētū reditionē: et hoc ligamentū nō est possibile super caput: p̄pter illō ergo necesse est accipere os et fracturā cui est q̄ntitas donec egrediat virus sicut est necessariū. Et iterum si acciderit virus inter os restauratū ligatū ligamēto opprimēte expellente materiā cū cum iā esset generatū illud virus ex ipso loco: et penetraret ad medullā esset nobis necessariū vt discooperiremus: et mundificaremus: ergo qualiter in hmōi mēbro: nō est igitur excusatio de hac collectione et incisione et detectione loci et p̄hibitione incarnatiōis eius vsquequo securus sis. Et nō est timor cursus vir⁹ vsq̄ ad interiora ossis quod incidim⁹. Et opz vt sit incisio ex loco ɔueniētiore: et cōuenientior q̄dem est aggregās ad oppositionē quā existimas q̄ vir⁹ currat ex eo meli⁹ et ad facilitatē incisionis et paucitatē necessitatis ad hoc vt moueatur et extēdatur scdō: et est cū hoc longinquior loc⁹ a neruis: sicut sinciput. Nā mediū eius nō obuiat origini neruoꝝ. Et sitdene frig⁹ adueniat velamini: q̄m est malū et timorosuz: et subtilia regimē et assidua effusionē olei tepidi. Et si apparet sup velamē nigredo et est fortasse in eo qd apparet de ipso: et nō est nocēs et fortasse causa eius sunt medicine: tūc cura ipsaz cū melle ɔcusso cū triplo sui olei ro. donec remoueat nigredo: et puluerisa desuper medicinam capitalē: et si nigredo fuerit cōfirmata tunc fuge. Cum ergo verificat necessitas extēdēdi aliq̄d et icidēdi illō āt extrahēdi ip̄z tūc festinet et nō expectet ɔplementū generationis puris in loco. Et hoc q̄dē non tolerat nisi vbi nō est pānicul⁹ noīatus mater coartat⁹ aut pūctus q̄m punctura facit in dispositione ap̄a et spasmū: et fortasse perducit ad apoplexiā: quare opz vt extrahatur illō ostatim et redibit sensus si fuerit apoplexia statim. Si autē fuerit foramē tunc reserit vehementioris festinationis. Et quādo frāgitur craneū et infrigidat velamē et apostematur: nominatur illud futratem: et tunc tibi inest in eo quod diximus: cum hmōi festinatione: aut si fuerit necessaria expectatio tūc sit vsq̄ ad duos dies aut tres. ¶ In plurimo rei opz vt curet in secūdo cū incisione. ¶ Et quandoq̄ fit cum serra subtili predicta: et quādoq̄ fit ita vt fiāt foramina parua silia foraminib⁹.

que fiunt ab acubus q̄b⁹ subsellia suuntur vbi opz vt cadat ex eis l3 in eis sit timor: qm̄ fortasse penetrāt subito vsq3 ad panniculū vbi ingeniet cū instrumento qd̄ diximus qm̄ est saluius. Qualiter vo fit curatio nos dicem⁹ in hoc illud qd̄ dixerunt primi. ¶ Inquiūt opz vt radat in primis caput vulnerati et fiāt in eo due fissure se secantes orthogonaliter: et secet vna earū alterā sm̄ figurā crucis: et opz vt sit vna duarum sectionū secatio prima que fuit ex percussiōe: deinde opz vt excorietur sub āgulis q̄tuor vt discoopiat os totū cui⁹ concauatio debet fieri. ¶ Qd̄ si accidat inde fluxus sanguinis: tunc opz vt impleatur pāno infuso in aqua et in aceto et si nō: imple ipsum pāno sicco: deinde pone sup eū puluillū infusū in vino et oleo: et administretur ligamentū qd̄ conuenit ad illud ita vt cum fuerit mane si non acciderit aliquid ex accidentib⁹ malis: tunc oportebit vt incipias cōcauare os fractū: et illud est qm̄ opz vt facias sedere infirmū aut precipias ei vt resupinet sm̄ figuram q̄ cōuenit fracture: deinde oppila aures ei⁹ cū lana aut cotto vt nō ledat ex voce percussionis: et solue ligamētū vulneris et aufer pānū ex eo et absterge ipm̄: deinde precipue duobus ministris vt teneāt cū pannis subtilib⁹ quatuor angulos cutis que iā scissa fuit et extendant eā ad superiora. s. cutē q̄ est super os fractū. ¶ Et si os fuerit debile ex natura sui aut ex fractura q̄ accidit ei tunc oportebit vt auferas ipm̄ cum incisoriis ponendo quedam ꝯtra alia: et incipiēdo ab eo qd̄ ex eis est lati⁹ fiat permutatio ex eis ad incisoria subtilia: deinde peruenias ad capillaria et administra facilitatē in percussione parua et magna vt nō ledat caput et inquietet ipm̄. ¶ Et si caput fuerit forte tūc oportebit in primis vt perforet cū tripanis que nominant non ꝓfundātia: et sunt ꝑforatoria quib⁹ est eminentia parua interius ex locis acutis eorū vt ꝓhibeat ea illa eminentia profundare et peruenire de siphac donec cōcaues cū eis os scissum et eradices ipsum et non subito: imo paulatim. ¶ Et si fuerit nobis possibile vt eradicem⁹ ipz cū digitis tūc illud est bonū: et si nō tūc cū tenaliis: aut cū forpicib⁹: aut his similib⁹. ¶ Et opz vt sit inter illa ex foraminib⁹ exit⁹ q̄ntitate stili ita vt fiant prope superficiē ossis interioris. Et opz vt remaneat tactui foraminis aliq̄d ex siphac: et ꝓpter hoc opz vt sint perforatoria sm̄ mēsurā essentie ossis: et vt administrētur in hoc perforatoria plurima. ¶ Cum ego fractura non est nisi in loco originis ossis tm̄: tunc opz vt fiat permutatio ad illas res tantū ita vt cum cauaueris os tunc oportebit vt eques asperitatē ossis capitis que fit ex incisione et cōcauatione: aut cum nouacula: aut cum aliquo īcisoriorū q̄ similan tur aciei ensis postq̄ posueris instrumentum quod cooperit siphac et seruat ipsum. ¶ Et si remanserit aliquid ex ossibus paruis: aut frustis: tunc oportebit vt accipiātur cum facilitate: deinde perueniat in curatione cū operatione aut vnguentis. Nā iste est facilior qui fit ex modis curatiōis et minoris nocumēti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ Inquit. S. cũ tu discooperueris partẽ ossis capitis: tũc pone sub eo incisoriũ in fine: cui⁹ est pars que assimilat lenti eminens si est lenis ꝛ est acuitas in lõgitudine donec fit latitudo lenti si lis sustẽtata sup siphac. ¶ Et opꝫ vt pcutiat desup cum malleo paruo ꝛ incidat os capitis. ¶ Cum ergo fecerimus illud erit ex eo totum illud quo indigem⁹ ꝛ illud est: qm̄ siphac nõ mouet tunc: neqꝫ si medicans esset dormiẽs qm̄ siphac opponitur lateri lato instrumenti si lis lenti. Et si peruenerit hoc instrumentũ ad os capitis tũc ip̄m eradicat illud absqꝫ lesione. Et illud ideo qm̄ postremum figure similis lentis circũdãs hoc incisorium retro incidit os capitis: et non est possibile vt inueniat species alia ad eradicandum hoc os facilius: neqꝫ velocioris operationis ꝙ̄ hec spẽs.

¶ Curationẽ vero que fit cum ferris et instrumentis q̄ nominãtur: moderni vituperauerũt propter molitiam eius. hic est ergo sermo noster in curatiõe ossis capitis cũ accidit ei scissura. ¶ Et conuenit hec eadeꝫ curatio in reliquis speciebus fracture que incidit os capitis qũuis nos nõ diximus nisi curationẽ fissure: ꝛ posuim⁹ ea in exemplũ aliis. ¶ Inquit Hyppo. et Gal. Iterum docuit nos quãtitatem ossium q̄ oportet incidi ꝛ iste est sermo eius. ¶ Non oportet vt incidatur ex osse nisi illud qḋ est infirmum: nam illud quod ex eo est cõminutũ vehemẽter opꝫ vt auferatur totũ. ¶ In illo aũt ex quo extendũtur scissure extẽsione plurima: nam illud qm̄ accidit: nõ opꝫ tunc vt ꝯsequaris fissuras vsqꝫ ad finẽ eaꝝ: ꝛ vt scias ꝙ non accidit ꝑpter hãc causam res nociua qñ ꝛ in reliq̄s operationib⁹ que opꝫ ip̄m facere est ꝺm qḋ opꝫ. ¶ Ampli⁹ oportet post curationẽ cũ ferro vt accipias pãnũ lini extẽsum quãtitate ossis vulneris: ꝛ infunde ipsum in oleo ro. et cooperi cum eo os vulneris; deide accipe pannũ duplicatum aut triplicatũ ꝛ infunde ip̄m in vino et oleo roſ. Et lini vuln⁹ totũ oleo rosato: deinde pone sup ip̄m pannũ quãto leui⁹ potes vt nõ grauet siphac: deinde administra desup ligamẽtũ latum ꝛ nõ stringas ip̄m nisi cuꝫ q̄ntitate que teneat pannos tm̄: deide administra regimen qḋ remoueat inflãmationem ꝛ destruat febrem ꝛ humecta velamẽ desup cũ oleo roſ. in omni hora ꝛ solue ipsum in die tertio ꝛ absterge ip̄m. ¶ Et cura ipsum curatione que creat carnẽ ꝛ sedat inflationem ꝛ pulueriza sup siphac puluerẽ ex medicinis siccis que nominantur medicine capitis donec oriatur caro in quibusdam horis sup os si indiguerimus hoc cũ ossa sunt eminentia ꝛ vt nascatur caro velociter: ꝛ cura ipsum cũ reliquis medicinis quas dixim⁹ in curatione vulnerũ. ¶ Et inquit Paulus. Multotiens accidit in siphac capitis post curationẽ cũ ferro apa calidũ ita ꝙ superueniet spissitudini ossis capitis et spissitudini cutis iterum: ꝛ est cum hoc grauitas et ꝓhibitio motus eius naturalis. ¶ Et multotiẽs accidũt istis extẽsio et accidẽtia alia mala: ꝛ sequitur has res mors. ¶ Et nõ accidit apa calidũ siphac nisi aut ꝑpter os emine-

sub eo: aut ꝓpter grauitatē tentarū: aut ꝓpter frig⁹: aut multitudi nem cibi ꝗt multudinē vini: ꝗt ꝓpter causā aliā occultā. Qđ si apo stematis calidi causa est manifesta: tūc opꝫ vt abscidas illā causā velociter. Qđ si est est causa occulta tūc stude in separatiōe ei⁹ ⁊ ad ministra flobothomiā vene si nō fuerit ꝓhibēs ad hoc ⁊ minoratio nē cibi ⁊ regimen qđ ꝯuenit apostematib⁹ calidis sicut ēbrocatio cū oleo ro. calido aut cū aq̄ in q̄ bullita sunt altea ⁊ fenugrecū ⁊ semē li ni ⁊ camomilla ⁊ eis similia: ⁊ administra ēplastrū ex faria ordei fa ctū cū aq̄ calida ⁊ oleo ⁊ semie lini ⁊ administra adipē galline i lana ⁊ humecta cū ea caput ⁊ ceruicē ⁊ spōdiles ⁊ distilla in aures aliqđ ex oleis q̄ sedēt caliditates ⁊ fac sedere infirmū in aq̄ calida i domo ⁊ inunge ipꝫ. ¶ Qđ si apā calidū ꝑseuerat ⁊ nō est aliqđ qđ ꝓhibeat sumere medicamē solutiuū soluēs semel fiat illđ. nā Hyppo. ꝑcipit illud. ¶ Inq̄t paulus. Denigrat̄ siphac ⁊ nigredo est in supficie ei⁹: ⁊ illud est in medicamine ite ꝗ quo curat̄: nā medicamen nigrū fortas se facit illud: tūc opꝫ vt sumas ex melle ⁊ oleo ro. iij. ptes: ⁊ ꝑmisceas ⁊ linias cū eo pānū ⁊ ponas sup siphac ꝙ si accidit in siphac nigre do ex seipso ⁊ ꝑuenit vsq̄ ad oculū⁹ ꝑcipue cū signis alijs malis: tūc opꝫ vt desperes de salute hui⁹ īfirmi q̄m̄ est significatio ꝯsumptiōis caliditatis innate ⁊ destructiōis ei⁹. Et ego iam vidi quendā cui ac cidit fractura in capite suo ⁊ ꝯcauatū est os capitis ei⁹ post āนū ⁊ sanat⁹ est: ⁊ illud ideo quoniā fractura fuit in sincipite: ⁊ fuit ex ꝑ cussione sagitte: ⁊ erat ei curs⁹: ⁊ ꝓpter hoc nō aduenit siphac aliqđ immo saluatum est a corruptione. ¶ Inq̄t Gal. Accidit homini vt frangeret̄ sinciput ei⁹ ⁊ iterū os tꝑis fractura extensa ⁊ ꝯposita est fractura cū dispositione rerū ossis sincipitis: ⁊ icidim⁹ ipsuꝫ ad intē tionē notam ⁊ sufficit illđ ⁊ sanat⁹ est vir.

¶ De fractura mādibule. Cap. 2.

Inquit sapiēs cū incidit ad interiora nō frāgatur: ꝙ si fran gatur mandibula dextra tūc intromitte indicem ⁊ medium manus sinistre in os infirmi: ⁊ si frangitur mandibula sinistra tūc intromitte manus dextre ⁊ eleua cum eis marginem fracture exte rius ⁊ interius ⁊ oppositione eas ambas cū manu altera deforis. ⁊ equa eā ⁊ cognosces equationē ei⁹ ex equatione dētiū qui sunt i ea. ¶ Si aūt frāgat̄ mādibula in duob⁹ locis tūc extēde eā in duo late ra ꝭm oppositionē ministro extēdēte eā ⁊ ministro retinēte ipam: de inde veniat medic⁹ ad equādū ipam ꝭm qđ diximˀ: ⁊ liga dētesq̄ to ti sunt ⁊ sepati sunt adinuicē. ¶ Si aūt accidat cū fractura vulnus aut frustū tūc administra ꝯsuturā ⁊ puluillos ⁊ medicinas incarna tiuas post reditionē ⁊ equationē. ¶ Inq̄t: ligamētū ei⁹ sit ꝭm hunc modū: pone mediū vitte sup nuchā colli ⁊ vadant due extremitates a duob⁹ laterib⁹ sup duas aures vsq̄ ad extremitatē mādibule: dein de vadāt cū eis iterū ad nuchā: deinde vsq̄ ad locū sub mādibula: sup duas maxillas vsq̄ ad sinciput vadēs ex eo iterū vsq̄ ad locū q̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

est sub nucha: ⁊ ponat ligamētū aliud sup frōtē ⁊ in posterioribus capitis: ⁊ stringat tota inuolutio q̄ inuoluta est ⁊ ponat desup pannus lenis. ¶ Et si separent ambe mandibule simul ex extremitatibus earū tūc incipiat cū vtrisq̄ manibus paulatim: deinde opponantur ⁊ ꝯiungantur ⁊ ꝯsideret ad ꝯpositionē dentiū: ⁊ liga duales cum filo auri vt nō separet rectificatio: ⁊ ponat mediū ligamenti super collū ⁊ vadat caput ei⁹ ad extremitatē mādibule: ⁊ ꝑcipiat infirmo vt quiescat ⁊ sit tranq̄ll⁹ ⁊ dimittat locutionē: ⁊ ponat cib⁹ ei⁹ sorbitiões. Et si alterat aliq̄d ex figura tūc soluat ligamētū nisi accidat apostema calidū. Q̄ḋ si accidat tūc nō negligas vti emplastris ⁊ embrocisq̄ ꝯueniūt ad illud ex illis q̄ sedāt ⁊ resoluūt cū eq̄litate. ¶ Et os q̄dē mādibule stringit añ tres hebdomadas: quoniā est lene ⁊ est in eo medulla plurima replens ipsum.

¶ De fractura nasi. Cap. 3.

Nasi superior pars est os ⁊ inferior est carthilago: ⁊ illi q̄dem carthilagini nō accidit fractura: imo attritio ⁊ q̄ ꝯprimēdo dilatat tota: ⁊ qḋ dilatat īferior ps ei⁹ supiore remanēte vt ē ⁊ separatio ad vnū lat⁹. Superiori xͦo pti ossis accidit q̄nq̄ fractura: ⁊ q̄ñ frāgit nas⁹ ⁊ nō curat pducit ad casū. ¶ Et iterū q̄nq̄ induratur ⁊ remanet ƀm tortuositatē suā: q̄re nō recipit equationē: op₃ ergo vt festinet in die ꝑmo ⁊ nō ptrāseat decimū. ¶ Et scias q̄ q̄ñ fractura nasi ꝯseq̄tur loca supiora ei⁹ magis ꝯueniens est: ⁊ recti⁹ regimē in ea est: vt sumat stil⁹ decēter fact⁹ lenis ⁊ intromittat cū facilitate in nasū vsq̄ ad finē alchaiasim ⁊ teneat ipsū cū manu sua ⁊ equet nasū cū manu altera donec equet: deinde subtiliet intromittendo liciniū ꝯseruās ipsū in figura equatiōis. Et meli⁹ q̄dē ē vt sit ex lino. ¶ Et cautela est vt intromittatur in vtrasq̄ nares simul: licet nō sit nocumentū nisi in latere vno. Et q̄nq̄ ponitur liciniū in latus vnū vsque quo eius vltimatio ꝑuenit ad ꝯfirmationem ⁊ restaurationē. ¶ Et non componatur super nasum ligamentu₃: quoniam facit ipsum latum nisi sit illic eminentia magna et timeatur secundum eam descēsio. Cū aūt accidit in partib⁹ inferiorib⁹ tūc possibile est vt equetur cū duobus digitis duaꝝ manuū sicut duobus indicibus aut duob⁹ auricularib⁹. ¶ Et quando accidit in hac dispositione apostema tūc vnguentum dyaquilō est bonū valde: quoniam sedat apostema ⁊ conseruat iterum figuram equationis ⁊ confortat: similiter medicamen factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ similia: ⁊ minutio thuris sup qḋ pulueri₃etur cinis ⁊ ēplastret cū eo. ¶ Et q̄ñ fractura est attritio apta tūc nō est possibile vt redeat cū ea ad rectificationē nisi postq̄ findi tur et extrahit cōminutio ossium et cum sutura eius ⁊ pulueri₃entur desuper pulueres. ¶ Et quando accidunt inclinatio ⁊ separatio cartilaginis tunc equa eam violenter: deinde liga eam ligatura ꝯseruāte eā sup illud: ⁊ ē vt ponas ligamētū extēsū ex latitudine ceruicis sup quā est iclinatio ex eis quib⁹ fit facile hoc ligamētū. ¶

bonum est vt sumas marginē pāni fortis: aut corrigiā cui sit latitudo digiti vni⁹ τ leni vnā extremitatū ei⁹ cū glutino pisciū τ glutino corij vaccini: aut cū gūma aut cum reliquis glutinationem faciētib⁹ τ inuisca ipsam sup extremitatē nasi ex latere sup qd̄ est inclinatio donec exiccetur sup ipsum: τ reducat̄ nasus ad situm suū cum violētia: deinde extende illā corrigiā: aut pānū donec equetur cum eo τ inclina ipm ad latus diuersum inclinationi prime: τ restaura ipm sup collum: et liga ipm ligamēto tenente ipsum ꝯm illā formā et emplastra cum emplastris que sunt necessaria.

¶ De fractura furcule. Ca. 4.

Furcula frāgit: aut pp̄ pond⁹ delatū: aut ꝑpter casum magnū aut ꝑpter ꝑcussionē vehemētē. ¶ Ampli⁹ furcule restauratio fit difficilis τ indiget subtiliatiōe. Dixerūt in restauratiōe ei⁹: si ꝯteritur ꝑpe casum erit descēsio capitis adiutorij inferi⁹ min⁹. ¶ Inquit Et qn̄ cōterit̄ furcula in duas medietates tūc fac sedere infirmum super sedē et teneat minister adiutorium in quo est furcula fracta: τ extēdat ipsum ad exteriora et ad superiora iterū et extendat minister iterum ceruicē et humerum inclinatū cū quātitate q̄ est necessaria. Et equet medicus cum digitis suis illud qd̄ est eminēs impellēs ipm et quod est concauum commoueat ante et retro et extrahat ipsum. ¶ Et si indiget in illo extensione plurima ponat sub titillico pilā magnā de pilis τ eleuet cubitum donec approximet ip̄ꝫ costis: qn̄ extēdet̄ ꝯm qd̄ vult. ¶ Et si incidit̄ extremitas furcule ad iteriora frāgendo: aut non obedit cum attractione medici: et non suspenditur qn̄ est ad profundum plurimū: tunc prosterne infirmum sup collum suum et pone sub humero puluinar gibbosum: τ demerge humex ei⁹ inferi⁹ donec eleuet̄ ad os furcule: deinde equa ipsum et rectifica cū digito tuo τ stringe. ¶ Quod si infirmus inuenerit puncturā ex deābulatione man⁹ super ipsum: tūc frustū pungit ipsum: secundum scītuꝫ ergo scinde et aufer frustum et fiat illd̄ a te cū facilitate: et ꝑprie si fuerit frustum subtus. ¶ Et vt nō disrumpas siphac pectoris intromitte instrumentum conseruās siphac pectoris sub osse: deinde frange os. ¶ Quod si non acciderit apostema calid̄ tūc sue scissurā et incarna eā. ¶ Et si accidit apostema calidum tūc infunde puluillos cū oleo aliq̄. ¶ Et si dimittit̄ caput adiutorij apd̄ fracturā cū frusto furcule ad inferiora: tūc opꝫ vt suspēdat̄ adiutoriū cū ligamēto lato τ eleuet̄ ad ptē ceruicis: et si frustū furcule fuerit inclinatū ad supiora: et illd̄ q̄d ē paꝝ fit: tūc nō suspēdat̄ adiutoriū: sꝫ resupina illū cui⁹ est furcula fracta sup dorsum suum et subtilia regimen ei⁹ et stringet̄ furcula in mēse et min⁹. ¶ De furcula autē dixerūt ꝙ furcula nō seiūgit̄ ex latere intrinseco: qn̄ annexa ē pectori nō seiūcta ex eo: τ ꝑpter hoc nō mouet̄ ex hoc latere τ si ꝑcutiat̄ exteri⁹ vehemēter τ sepet̄: tunc ipsa equetur et curetur curatione qua curatur cum frāgit: extremitas vo eius que sequit̄ humex et separat̄ ab eo nō dissolu-

catur plurimum: qm lacert⁹ q̄ hȝ duo capita ꝓhibet eā ab hoc ꝓhi bet eā iterū caput ſpatule: ⁊ non mouet furcula motu vehementi: qm ipa non eſt poſita niſi vt ſeparet pect⁹ tm̄ et dilatet ipm: ⁊ ꝓpter hoc facta eſt furcula homini ſoli inter reliqua animalia. ¶ Quod ſi ac cidat ei diſlocatio ex luctamine: aut re alia ſimili huic tūc ipa eque tur ⁊ intromittat ad locū ſuū cū manu ⁊ puluillis plurimis q̄ ponunt ſup eā cū ligamēto qd̄ opȝ. ¶ Et ꝯuenit hec curatio extremitati hu meri iteꝝ cū ſepat ⁊ reducit eā ad locū ſuū. ¶ Et illd̄ q̄ ligat furcula hūero eſt humer⁹ ⁊ os cartilaginoſum ⁊ ipm ingroſſat in macilētis: ⁊ cū remouet exiſtimat ille cui nō eſt experientia ꝙ caput adiutorij iā ſeparatū eſt ⁊ exiuit de loco ſuo: caput em̄ ſpatule videtur tūc vnū ⁊ vi det locus a quo permutatum eſt ꝯcauum: verū oportet vt diſtingua tur ſignificationibus quas experiemur poſt.

¶ De fractura ſpatule. Ca. 5.

Spatule quidē locus lat⁹ paꝝ frāgit. Plurimū em̄ qd̄ accidit de fractura ei⁹ accidit marginib⁹ ⁊ laterib⁹ ⁊ fruſtis. ⁊ qn̄ acci dit cognoſcit tactu. ⁊ per illud qd̄ ſequit eā de punctura. Veꝝ pluri muȝ accidit ei ſciſſura quā ſignificat aſperitas q̄ cognoſcitur tactu ⁊ dolore locali ⁊ punctura ſi fuerit lȝ nō ſint reliq̄ ſigna. ¶ Et fortaſ ſe accidit fractura ad interiora ⁊ ſignificat ipam inciſio accidens et crepitatio leuis quā percipit audit⁹: cum crepitat miſer cum ea ⁊ in uenitur per attractionem manus qua conſequitur eā et dolorem. ¶ Et cura eius iterum eſt ſubtiliatio manus et bonitas cōueniētie impulſionis ab inferiorib⁹ ⁊ equatiōis: ⁊ fortaſſe indiget ventoſis ſm ꝙ exiſtimo donec attrahat ad ſuperiora ⁊ equet cum cautela a no cumēto in aggregatiōe materiei. ¶ Fruſtula autem ſpatule cū fran gunt ſi ſunt inquietātia pungentia ⁊ ledentia: tūc neceſſariū eſt extra here ea: ⁊ ſi ſunt quieta equent et ligentur ligamentis ſimilibus li gamentis furcule. ¶ Et oportet vt dormiat habens fracturā ſpatu le ſuper latus ſanum non ſuper illud.

¶ De fractura caſſi. Ca. 6.

Accidit caſſo ſciſſio ſicut ligno ⁊ accidit fractura ad interiora ¶ Et primum quidem cognoſcitur ſonitu ſenſato ꝑ tactum ⁊ auditū: ⁊ quādoqꝫ inuenis ipſam manifeſtā cuius due ꝑtes ſunt ma nifeſte et cum extenſione doloris. ¶ Secundum ꝟo ſequūtur accidē tia mala ex ꝯſtrictione anhelitus ⁊ tuſſi ſicca ⁊ fortaſſe patiens illud ſpuit ſanguinē: ⁊ qn̄qꝫ generatur ex eo putrefactio velaminis. ¶ Et cura iſtoꝝ eſt cura illi⁹ q̄ habet illd̄ in hūero: ⁊ ſi inclinat inferi⁹ tūc cura eſt illa q̄ deſcripta eſt in cōpreſſiōe furcule depreſſe per fracturā et ſi ingrediūtur coſte adminiſtra ſuper eas ligamētum factum ex lana cum reſolutione poſt ligamenta poſita ſuper eas deſubtus cum rectitudine: deinde aggrega extremitates duorum ligamen torum et liga eas adinuicem quoniam ipſe prohibent ligamenta reuoluta a ſolutione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

¶ De fractura costarum. Ca. 7.

COstis veris septē accidit fractura a duob⁹ laterib⁹. Falsis vero accidit fractura a latere dorsi. Et qm̄ extremitas alia ē cartilago hyppocūdrioꝝ ſm q̄ sciuisti nō accidit ei attritio. ¶ Cognitio aūt fracture costaꝝ est facilis q̄ nō occultat̄ tactui ꝑpter illō qd̄ sentit̄ de asperitate ꝛ motu in nō suo loco ꝛ fortasse audit̄ si auscultatur crepitatio occulta. ¶ Qd̄ si fuerit inclinatio coste ad iteriora: significāt eā accidētia pleuresis: et est fortasse cū ea sputū sanguis: tūc nō audēt restauratores curare ipam cū extēsiōe ad exteriora ꝑpter defectū ingenij: qm̄ illō est difficile absq̄ ventosis: ꝛ qm̄ ex vētosis timet̄ q̄ aggreget̄ materia plīma ad interiorē locū: ꝛ ē in ea illō qd̄ est de corruptiōe. ¶ Qd̄ si expellis eas ꝛ nō plōgas retētionē eaꝝ nō est malū. Ueꝝ qn̄q̧ cibāt infirmū cibis inflatiuis valde vt inflet̄ vēter ei⁹: et cōprimat iflatio fracturā ꝛ impellat eā ad exteriora. Et hoc quāuis sit de illis a q̄b⁹ in q̄busdā horis nō est excusatio: est tn̄ cā magna ad faciēdū vt accidat apostema. ¶ Inq̄t q̄dā sapiētū. Oportet vt cooperiat̄ loc⁹ cū lana infusa in oleo calido et ponant̄ puluilli in eo qd̄ est inter costas donec repleat̄ vt sit ligamētū equale qn̄ inuoluit̄ ſm rotūditatē: sicut narrauim⁹ in pectore: deinde ponat̄ sicut ponit̄ in habētib⁹ pleuresim ſm quātitatē ꝯueniētē ossi. ¶ Et si oppresserit nos res vehemēs ꝛ os pūgit vel amē pūctura a ledēte: tūc opꝫ vt findat̄ cutis ꝛ discooperiat̄ illō qd̄ discoopertum est de costa: deinde ponat̄ sub eo instrumētū qd̄ ꝯseruat siphac vt non egrediat̄ siphac ꝛ incidātur cum facilitate ossa que pungunt et exire facias. ¶ Deinde si nō accidit apā calidū aggregēt̄ fissure ꝛ medicent̄ cū vnguēto. Et si accidit ei apostema calidum cooperiat̄ cū puluillis infusis in oleo ꝛ cibetur infirmus ꝛ curet̄ cum eo quod sedat apā calidum ꝛ resupinetur super latus quod leue est super ipsum.

¶ De eo qd̄ accidit spondilibus de fractura. Ca. 8.

INquit paul⁹. Rotūditatib⁹ spōdiliū accidit qn̄q̧ attritio ꝫ fractura para ꝛ accidit ꝛ tūc minuit̄ siphac nucha ꝛ nucha ipā: ꝛ cōmunicāt eis ambab⁹ nerui in nocumēto ꝛ sequit̄ ea vtraq̧ mors si accidat illud spondili colli: ꝛ propter hoc oportet vt premittamus sermonem ꝛ enunciemus ꝑ dictionem factam. ¶ Et si est possibile vt ꝑsumamus et auferamus os ledens cum scissione tūc illud est: ꝛ si nō oportet vt vitem⁹ cuꝫ regimine quod sedat apostemata calida. ¶ Et si remanet aliquid ex partibus eminentibus spondilis ex qua sunt que nominantur spine: iam illud cadit velociter sub digitis cum volumus eius comminutionem: quoniam illud quod coniunctum est mouetur ꝛ separatur a loco suo: tunc oportet vt auferatur illud scindendo cutem exterius: deinde aggregetur cum sutura et administretur in eo curatio incarnatiua. ¶ Et si frangitur os alkaeil in inferiore parte alcbatim et alobosos: tunc intromittatur digitus indeq̧

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

sinistre manus in anum: et equetur os fractum cum eo et cum ma nu altera secundum ꝙ possibile est: et si senserimus os fractum iã se paratum esse: tunc oportebit iterum vt auferatur cũ scissione: sicut diximus: deinde administretur ligamentum quod conuenit ano et curatio conueniens ei.

¶ De fractura adiutorij. Ca. 9.

Os adiutorij cũ spargit ꝫm plurimũ nõ declinat nisi ad exterio ra: quare opꝫ vt tu facias illud quod opꝫ fieri in reditione fra cture cuiꝰ situs est ꝫm qd sciuisti: ⁊ tãge ipsaꝫ manu tua: ⁊ equa equa tione vltima: ⁊ liga eã cũ ligamẽto ascẽdente etiã vsqꝫ ad humerum ⁊ stringe cũ eo si est proxima illi: deinde ligamẽto cõmuni ꝫm qd sci uisti etiã vsqꝫ sub cubito si fuerit fractura propinqua cubito postea liga ipsam ligamẽto tertio ascẽdente ab inferiori vsqꝫ ad superiꝰ ⁊ su spende manũ angulariter ne multiplicetur eius suspensio extẽdẽdo: qm̃ est malũ: ⁊ meliꝰ quidẽ est vt stringat adiutoriũ ad pectꝰ ꝫm angu laritatẽ in cubito vt non moueat ⁊ ꝓprie qñ fractura est ꝓpe cubitũ. ¶ Ergo pone sup ligamẽta: aut aquã ⁊ acetũ: aut aquã solã si fractu ra adhuc nõ apostemat: ⁊ fac ipsaꝫ ex ligno cuiꝰ latitudo sit quattuor digitorũ nõ plꝰ ¶ Et si iã superuenerit ei spaciũ: ⁊ apostemata est: tũc po ne ipsam ex lana: ⁊ ablue ipsã in oleo si tibi possibile est: ⁊ si nõ fuerit aliq̃d ꝓhibens nõ soluas vsqꝫ ad septẽ: ⁊ qd est post eos vsqꝫ ad decẽ: tũc solue ⁊ liga cũ astellis: ⁊ si defensio vocat te ad aliud: tũc solue in ter tio: et est illud ad quod inclinat Hyppo. qm̃ aufert nocumẽta lꝫ no ceat restaurationi. ¶ Verũ in q̃litate ponẽdi astellas: opꝫ vt sufficiat tibi illd qd declarauimꝰ in ca. suo ⁊ nõ separes ab ea stricturã ad mi nꝰ vsqꝫ ad. xl. dies: ⁊ qñ indiges ꝫm ꝯsuetudinẽ extẽsiõe vehemẽti ⁊ nõ obedit tibi ⁊ nõ excusaris auxilio alicuiꝰ adiuuãtis te: tũc fac sede re infirmũ sup sedẽ subleuatã: ⁊ sit ad stãtem plus decliuis qꝫ ad sedẽ tẽ ⁊ appodiet sup gradũ scale: aut qd simile sit ex eis que sciuisti in ca pi. dislocationis ⁊ locꝰ ille sit planus factus ⁊ mollificatus et linitus deinde suspende in humero eius aliquid graue extendens ipsum ad inferiora: cum ergo extenderis extensione quesita: tunc liga cum vit ta forti sub fractura ⁊ supra illã ⁊ fac dormire infirmum resupinum ⁊ extende illud qd ligasti vitta cuꝫ fortibus vittis vsqꝫ subtus: et ad su periora: in illo enĩ est sufficiẽtia. ¶ Et qñ fractura est in medio adiu torij pone ligamentum cum longitudine vna a duabus extremitati bus iuncture: ⁊ si fuerit propinquior ad latus pone ligamentum ve hementioris propinquitatis extremitati longinque ꝙ alij: et si fue rit scissura sola: tunc cura est curatio scissure: et stringatur super eã ligamentum.

¶ De fractura brachij. Ca. 10.

Accidit quandoqꝫ vt frangãtur duo focilia simul: et quãdoqꝫ accidit vt frangatur vnum eorum. ¶ Et fractura focilis in ferioris est vehementior et turpior ꝙ fractura focilis superioris:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

q̄m singularis fit fractura vni⁹ coꝝ: et illō ideo q̄niā focile iferi⁹ est brachiū deferēs: q̄re ei⁹ fractura est deterior: ꝛ q̄m est nudū carne tunc est fractura turpior. ¶ Et iterū superi⁹ focile suscipit curatio nē ꝛ sufficit ei extensio parua: et nō similiter est inferi⁹ ex ꝓprie si frā gantur simul. ¶ Et oportet vt sustentetur apud extensionem adiu torij super alchol: ꝛ est radix vole: ꝛ cognoscitur strictura ligamēti: q̄m si accidit ex ea in digito apostema paruum: aut dolor paruus: tunc ligamentum est equale: ꝛ si non est tunc est molle: quod si est plu rimum superfluum tunc est vehemens: et opꝫ vt mollificet. ¶ Posi tio autem astellarum non est ex illis que occultentur tibi: sed opor tet vt nō consequantur cuꝫ longitudine sua volam et radices digi toꝝ: immo abbreuientur ab hoc parūper nisi necessariū faciat illud ꝓpinquitas fracture iuncture rasete tali. Uerū tunc iterum opꝫ vt nō tangat albaragi digitoꝝ: et cum restaurat et ligatur opꝫ vt su spendatur ad collum ſm figuram angularē. ¶ Et opꝫ vt sit suspen sio eius propriesi est eius fractura ad inferiora cum panno cuius la titudo capiat longitudinem brachij totius: quoniam si fuerit ob uiatio suspensorij prope fracturam et reliquum eius separatum a sustentatione accidet tortuositas proculdubio ꝛ declinatio super illud quod facit ipsam sicut volam: immo oportet vt sit vola: ꝛ plu rimū brachij in suspēsorio. ¶ At ṽo si fractura fuerit ad superiora oportebit vt suspensio sit ita vt videatur fractura ꝛ eleuet duas ex tremitates ex latere vole ꝛ ex latere cubiti. ¶ Quod si separatur qđ est inter illud erit adiuuans ipsum ad equationem figure: ꝛ sit su spensorium pannus lenis: ꝛ sit suspensio taliter ne vllo modo sit pos sibile moueri: ꝛ vt non dilatet ipsum dilatatione laboriosa. ¶ Et fortasse accidit brachio vt restauretur in latitudine circiter vigin ti ꝛ octo dies.

¶ De fractura rasete. Capi. 11.

Ossibus istis parum accidit fractura: q̄m ipsa sunt dura val de. Et quādo aduenit eis causa aliqua remouet ea a locis suis et non frangit ipsa: quare sunt vltima ad curationē: queadmodum diximus in dislocatiōe.

¶ De ossibus digitoꝝ fractis. Ca. 12.

Istis iterū parū accidit fractura: imo accidit sepatio. Dixe runt q̄dā. Si accidit eis fractura opꝫ vt sedeat infirm⁹ super sedē eleuatā ꝛ ꝑcipiatur ei vt ponat volā sup sedē equalē: ꝛ extēdat ossa fracta minister: ꝛ equet ea medic⁹ cū pollice ꝛ indice. Qđ si pol lex fuerit inclinat⁹ ad inferiora: tūc oportebit admistrare ligamētū desup ꝛ fortasse accidit aq̄a calidū. Et ad locū mollificatiōis boruꝫ ossiū aggregat supfluitas plurima ꝛ coagulat velociter q̄re strin gantur. ¶ Et si accidat fractura sublemi: aut digito si ē pollex opꝫ vt ligetur ligamento ꝓprio ei ꝛ vt ligetur iterum cū vola vt firmet ꝛ non moueatur. ¶ Et si accidit fractura alicui reliquorū digitoꝝ si fuerit index: aut auricularis: tūc liget cū illo q̄ approximat ei. Et si ē de digitis medijs: tūc liget cū illo q̄ ē ex latere ei⁹ aut ligēt oēs ſꝫ cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tinuitatem adinuicē: qm̄ est meli⁹. Firmant̄ em̄ et nō mouent̄ r sunt tūc q̄n ligati sunt cū astellis. s. ossa fracta.

¶ De fractura ossis lati r anche. Cap. 13.

Os anche qn̄q₃ frāgit̄: sed raro cū dispositiōe fortitudinis sue r accidit illō ei ſm semitā ɔminutionis extremitatū r qn̄q₃ findit̄ in lōgitudine: r qn̄q₃ impellit̄ int⁹ ad ventrē: r accidit post istas dispositiones iterū ex dolore r punctura r stupore cruris: r coxe pri mū ei quod accidit adiutorio ex fractura humeri. ¶ Et qn̄ frāgit̄ os latū qd̄ est supra alobolos: aut findūtur vt ligna lacerti eius: fit res difficilis in rectificatione eius: q̄re fit vna duar̄ anchar̄ū decli uis ad diminuitionē. ¶ Et cura ei⁹ est vt iaceat infirm⁹ r incipiant duo hoīes fortes extendere duas coxas ei⁹: scz q̄sq₃ eor̄ extendat co xam: r iam ante tenuerimus manus eius: vt nō festinet ad expellen dum illum qui extendit coxam eius: r incipiant duo restauratores comprimere ancham eius cum vehementia r fortitudine donec eq̄ tur: deinde p̄parent super eam ēplastrum: postea resupinetur super aliq̄d qd̄ sit sicut glomer ex panno aut ei simile ex illis que habent duritiem. ¶ Et hoc quidem est proximum ei cum quo curatur spa tula iterum: et quando frangitur ex latere anche: tunc cura eius est cura humeri: et op₃ vt administretur humectatio super ligamētu₃ et eq̄nt̄ puluilli sicut op₃ r est necesse vt sit sustētatū sup locū planū.

¶ De fractura coxe. Cap. 14.

Cum coxa frāgit̄ necessaria est extensio vehemēs: deide eq̄tur ſm formā naturalē que est ei: et est gibbositas siluestris par tis eius et ɔcauitas pauca in eius domestico ſm ambulationē for me q̄ est ei in sanitate. ¶ Et obseruētur in dispositiōe fracture medij ei⁹ aut extremitatis eius supioris r inferioris dispositiōes q̄ dicte sunt in capitulo adiutorij: et fit strictura ad supiora ɔseruans et re tinēs. ¶ Dixerunt: quando frangitur conuertitur ad loca anterio ra et ad exteriora: et illud ideo est quoniam ipsa est lata ab hac par te per naturam: et equetur manibus et ligamentis et speciebus ex tensionis que sunt secundum equalitatem: aut cum strictura vnius duarum ligaturarum supra fracturam in medio. ¶ Si autem fra ctura fuerit inclinata a medio et fuerit p̄pinqua capiti coxe: tūc su matur ligamentum et inuoluatur in medio eius lana vt non icidat carnem: et ponatur medium eius super pectinem et ascendant extre mitates ei⁹ ad partē capitis: r dent̄ ministro vt retineat eas ad infe riora: r si fractura fuerit in eo qd̄ sequit̄ genu: tūc nos ponem⁹ liga mētū in superiore parte fracture: r eleuabim⁹ extremitates eius ad illō qui extendat eas ad superiora: r teneat genu cum ligamento in uoluens ipsum desuper: r equetur membru₃ istud infirmo iacēte su per faciem suam et crure eius extenso: et si fuerint ossa pungentia tunc oportet vt equentur sicut diximus multotiens et que ex eis ele uantur capiantur. ¶ Regimen ḋo sit ſm q̄ diximus in curatiōe ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

tutorij: ⁊ os quidē core stringit in .xl. noctibus. Et ego enunciabo quomodo op3 vt sit situs ei⁹ postq̄ꝫ aggregat curatio cruris. ¶ Et op3 vt ponat inter duas coxas tunc pila de ligno ⁊ ei similibus ser uans eā ad formā ſm quā equata est ⁊ restauret resturatione cogni ta ſm qd̄ intelligit propter illud qd̄ accidit de apostemate ⁊ pruritu ¶ Et qn̄ accidit de apostemate super coxam: nā est apa forter est ex eis q̄ festināt ad coxā: tunc op3 vt proprie perueniatur ad soluendū vt respiret ⁊ extendat apa: ⁊ tu quidē iā sciuisti embrocas ꝓprias. Uerum in cangalib ⁊ albarauach ⁊ sunt tabule magne in quibus est parū cōcauitatis vt decēter cōponātur super inuolutiones: ⁊ ca piant longitudinē pedis: qm̄ si breuiātur ⁊ nō restaurātur sup crus ⁊ abscindunt infra illud vtilitas nō est vtilitas quesita: ⁊ si prolōgā tur erit infirm⁹ ex eis in labore: ꝫ si ipse abbreuientur nō erit exps laboris. ¶ Et vtilitas elongationis earū est vt prohibeāt itez par tem sanā pedis moueri cū fuerit motus illi⁹ quātitatis nociu⁹ fra cture ⁊ proprie in dispositione dormitationis ⁊ somni. ¶ Et necessi tas hoꝝ instrumētoꝝ nō ē nisi in fractura magna valde: ⁊ nō est pos sibile cū hoc vti eis nisi anteq̄ꝫ apostemetur: qm̄ apostema non to lerat huiusmodi. ¶ Et ad vltimuꝫ est grauitas ⁊ malitia ⁊ laboꝛ: ⁊ oportet vt fugiatur ab eis dum exceptio perseuerat ab eis cum in genijs alijs. ¶ Situs aūt restaurate coxe oportet vt sit secūdum q̄ fuit ꝯsuetudo ei⁹ in sanitate de assiduatiōe ꝯstrictiōis ⁊ dilatatiōis ⁊ illud qd̄ est magis vincēs dilatatio. ¶ Et scias q̄ ille cui⁹ coxa et ancha sunt fracte parū denudat a claudicatiōe: ⁊ qn̄ abscindūtur frusta lacertoꝝ ei⁹ mādat prius: deinde minuit scdo.

¶ De fractura rotule poplitis. Cap. 15.

Rotula parum frangitur ⁊ ſm plurimū conteritur. Et cogno scitur illud quod accidit cum tactu ⁊ asperitate: ⁊ cū vacuita te q̄ intelligitur cū tactu ⁊ auditur aure.

¶ Et op3 in curatione eius vt extendatur crus: deinde intromitta tur rotula in locum suū: ⁊ si separata fuerit aggregetur prius: dein de intromittatur.

¶ De fractura cruris. Cap. 16.

Quādo fragitur os paruū cruris est salui⁹ q̄ꝫ si frāgatur os magnū: ⁊ quādo frangitur arundo parua superior est incli natio ad exteriora ⁊ ante: et est ambulatio cū hoc possibilis: et si frā gitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora: ⁊ quādo franguntur vtreq̄ꝫ arundines simul: tunc est deterius: et tunc qui dem accidit cruri inclinatio ad omnes partes.

¶ Et scias q̄ curatio fracture cruris est ſm ꝯsiderationem curatio nis adiutorij: ⁊ in eius similitudine: ⁊ non est dispositio cruris in tor tuositate que accidit figure sue naturali: sicut dispositio adiutorij: immo est rectum: quare op3 vt sit extensio eius ad hoc vt redeat ad rectitudinem.

Cap.17.
De calcanei fractura.

CAlcaneus est excusatus a fractura ꝓpter duritiē suā̄ ꝑ circū datione defensionū: ꝛ plurimū ei⁹ qđ accidit ei non est nisi dis locatio: ꝛ iam dictū est de ea.

Cap.18.
De fractura tali.

FRactura tali est praua ꝛ eius curatio est difficilis: ꝛ plurimū quidē frangit cum cadit hō ex loco lato: qñ ꝯteritur superi⁹ pedis: ꝛ fortasse accidit cū eo attritio ossis cū cursu sanguinis ad vētresq̄ coagulat in eis: ꝛ quādoq ꝓducit ad egritudines magnas ex febre ꝛ permixtione rationis ex tremore ꝛ spasmo pedis. Cum ergo accidit in eo aq̄a congelatū qđ non apparet ꝛ non egredit et apparet iā tenebrositas q̄ non fuit: est signū malū significans ꝙ est invia putrefactionis. Si autē est aq̄a apparens impellēs manuū tunc est melius ꝛ fortasse fit facilis ei⁹ eruptio.
Et quādo talus restauratur deambulatio est dolorosa super ipm ꝛ qñ nō restauratur talus ſm qđ opꝫ destruit iuuamentum.

Cap.19.
De fractura digiti pedis.

CUratio eorum in fractura ꝛ dislocatione est curatio digitoꝝ manus. Et quādoq restaurator equat eos pede suo calcādo eos cum eo.

Incipiūt Cantica Auicēne translata ab arabico in latinū a magistro Armegando Blasij de monte pesulano.

Medicina ē ꝯseruatio sanitatis: ꝛ curatio egritudinis: q̄ accidit ex accñtib⁹ in corpe. In al'. q̄ accidit ex causa q̄ in corpe existit.
Cui⁹ prima diuisio est in theoricā ꝛ practicā.
Et theorica ex trib⁹ reb⁹ perficit ꝛ ꝯpletur. 2.
Ex rebus aūt sunt septē naturales. Et ex eis sunt. vj. Et oēs sunt necessarie. 3.
Adhuc sunt alie res in libris scripte scꝫ morbi cause: ꝛ accidentia. 4.
Practica diuidit in duas species: quarū vna manib⁹ exercet: ꝛ alia cū medicina: necnō eo qđ ex cibis ordinat. 5.
Proculdubio ex rebus naturalib⁹ sunt elementa ex quoꝝ ꝯpositione existūt corpora. 6.
Sermo quidē Hyppocratis in libro de elementis in his est sermo verus. scꝫ ꝙ sint quattuor: aqua: ignis: aer: terra. 7.
Probatio veritatis predicti sermonis est: qñ cum corp⁹ corrūpitur reuertitur in eisdem. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Si non esset nisi vnum elementum: nō esset aliqđ animal cuꝫ morbo corruptibile. 9.

Post hec aūt scientia ꝯplexionis est ex iudicijs in medicina conferentibus. 10.

Quattuor sunt potentie seu virtutes complexionis: siue diuiserit: seu composuerit vir consultus. 11.

Sensus tactus sentit ꝛ percipit caliditatē: frigiditatem: siccitateꝫ ꝛ humiditatē. 12.

Predicte virtutes seu potentie reperiunt in elemētis tpe eo qđ augetur seu pullulat in loco. 13.

Elementū ponitur in vltimo simplicis cōplexionis. 14.

Caliditas est in igne ꝛ aere. Frigiditas vero in terra ꝛ aqua. Et siccitas inter ignē ꝛ terrā. Et humiditas inter aquā ꝛ nubem. 15.

Significat nobis esse ꝛ generatio inter species ipsoꝝ cū diuersificentur adinuicē ꝛ vniantur siue ꝯiungantur. 16.

Diuersificata fuerūt inuicē ne essent ꝗd vnū ꝛ idē. Et fuerunt coniuncta ꝛ vnita ne viderentur omnino contraria. 17.

Imaginamur in alio cōplexionē ab elementis: puta in cōposito ab eis a predominante. 18.

Ponimus equale ꝛ tēperatū ad referendū ei: eo ꝙ habeat quatuor facies coniunctas. 19.

Fuerūt aūt mixte ꝛ cōplete in eo ꝛm existimationē vt esset pondus ꝛ mensura. 20.

Si aliquod ex eis declinauerit ad aliquod extremoꝝ: non tn̄ inde expoliabit vel circūscribet a virtutibus ꝑdictis: erūt nihilominus in eo absq3 equalitate ꝛ tēperie predicta. 21.

Denominat aūt a noīe ꝑdominātis: vt igneū terreū aqueū. Sunt etiā ex eis ꝗ ꝯparantur aeri. Oēs aūt dicunt per modū trāsitus et minus proprie. 22.

Jam quidem perfecte sunt nouē species ꝯplexionis: neq3 ex nunc accedam ad dictionem nonam. 23.

Nunc autē loquitur de tpe ꝛm opi. ꝛ existimationē: nō eñ cessit in eo stilus ꝛ modus inuestigādi subtilis. Hyems aūt hꝫ vim ꝛ naturam flegmatis. Et ver excitat sanguinē. Estas vero colerā rub. Et autūnus coleram nigram. 24.

Quod autē augetur ꝛ minoratur diuiditur in species mineralium ꝛ plantaruꝫ ꝛ animaliū corpus habentium. 25.

Quod vincit ꝛ superat corpus est medicina. Quod vero nutrit ꝛ augetur est cibus. 26

Cōplexio habet ꝛ cognoscit ex sapore. Et hoc syllo vero ꝛ iusto. 27.

Dulcis ꝛ salsus ꝛ amarus siccitatē. Acutus vero calorem. 28.

Omne liquidū non habens saporem manifestum est equale ꝛ tēperate forte complexionis. 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A

Omnis sapor ponticus ꝛacetosus frigidi sunt ꝛsicci: necnon etiã omnis stipticus. 30.
Omne hñs dominiũ pinguedinis ꝛvnctuositatis est calidũ ꝛ humidũ. Et pure insipidũ frigidũ ꝛhumidum. 31.
Animal per ꝯplexionẽ suã diuersificatur in etatib⁹. Erit tñ sermo nunc in' homine solũ. i. solũ in cõplexionẽ hominis. 32.
Calor puerorum appropinquat calori iuuenũ in ꝯplexione. 33.
Iuuenes tñ declinãt versus siccitatẽ. Puer ṽo est dominus humiditatis sensibilis. 34.
Senect⁹ aũt frigida cũ põderabis eã est sicut decrepitas ipsa: ꝛadhuc ampli⁹. In cõplexione cuiuslibet ex eis siccitas manifesta exĩstit. Nihilominus ꝛcruditas in humoribus decrepiti. 35.
In masculis existit caliditas ꝛsiccitas. In feminis ṽo frigiditas ꝛ humiditas. 36.
Rememoratio signorum ꝯplexionũ sumptorum ab habitudĩe corpis. 37
Frigiditas ꝛteneritas dominant in cõplexiõe pinguis ꝛ laudabilis corporis. 38.
Habitudo corporis macra ꝛextenuata significat cõplexionẽ ipsius esse siccam. 39.
Omnes quorũ vene sunt ex ipsorum corpore late sunt calidi. 40.
Quicũq3 aũt habens contrariam dispositionem eorũ h3 eam propter malitiam frigiditatis. 41.
Gradus quidẽ corporis equalis ꝛiusti cecidit inter omnes. 42.
Nõ sumas signa a colorib⁹: si ꝯtĩgat eorum mutatio rõne regiõis. 43
Caliditas immutauit adeo corpora incolarum in regione ethiopũ ꝛnigrorum: q3 nigredo cooperuit vr̃ corpora ipsorum. Habitãtes ṽo in sclauonia tantã adepti sunt albedinẽ q3 efficit ꝛredegit eorũ cutes rutilantes ꝛcandentes. 44.
Si determines septem climata scies species ꝯplexionum. 45.
Quartũ ex eis ẽ iustũ ꝛeq̃le in q̃ calor seq̃tur post ꝯplexionem. 46.
Fusc⁹ croce⁹ colerã rubeã. S3 obscur⁹ brun⁹ colerã nigram. 47.
Corpus est rubeũ ex dominio sanguinis. Et album in colore sicut ebur ex humore flegmatico. 48.
Cõplexio habẽtis colorem mixtum ex albo ꝛrubeo est ſm existimationẽ equalis ꝛtẽperata. 49.
Albus capillus est frigide ꝯplexionis. S3 capillus niger ẽ calide cõplexionis. 50.
Cuius ꝯplexio est diminute frigiditatis h3 capillos aureos flauos Et cuius ꝯplo est diminute caliditatis: h3 capillos rubeos. 51.
Color capillorum habentis ꝯplexionẽ equalẽ ꝛtẽperatã est aureus ex flauo ꝛrubeo mixtus ꝛcõpositus. 52.
Si corp⁹ hũiditatis glacialis ꝛalbugĩe fuerit paruũ: purũ: ꝛparue q̃titatis: ꝛexterius localiter perminuerit: quarũ lux seu splendor fuerit pure coruscãs ꝛcandẽs efficiet quidẽ inde color oculorum

glaucus. Ex causis cōtrarijs cōuenit antimonialis. i. niger: aut subniger sicut antimonium. 53.
Si cause glaucedinis cōplectunt cū causis antimonialitatis fit sasolam. i. varietas. 54.
Si fuerit spiritus paruus visibilis: fiet obscuritas. Si vero multus cōtinget inde splendor & luminositas. 55.
Corp⁹ est generatū ex humoribus varijs & diuersis in colore & cōplexione: ex flegmate colera rubea: & sanguine: & colera nigra. 56.
Flegma naturale est insipidū: & frigiditatis tēperate. 57.
Ex eo ē qd vocat vitreū noīe: ē aūt grossuz & frigide cōplonis. 58.
Ex eo aūt est adhuc flegma dulce quod si quidem nō absoluit oīno a caliditate. 59.
Rursus ex eo est qd vocat salsuz: & hoc videtur versus colorem & siccitatē declinare. 60.
Ex eo est quasi acetosum cū corrūpitur cibus. s. in stomacho. 61.
Ex colera decocta sunt varie in coloribus spēs. Quedā ex ea nominatur fumosa. 62.
Ex ea etiā est similis viridi eris & porro. Et iste quidez sunt magne malitie. 63.
Est etiā alia a predictis q̄ vitellina dr: neq3 est pernitiose virtutis & potentie. 64.
Alia species ex ea est: eius habitatio est in kist fellis. Et oēs quidē declinant & vergunt ad caliditatem. 65.
Origo & augmentum sanguinis est ab epate. Et transit inde p venas ad totum corpus. 66.
Ex eo aūt est sanguis quē continet cor. Sanguis autē calide & hūide est qualitatis. 67.
Situs colere nigre est in splene: neq3 est falsa opinio ista. 68.
Turbulentia sanguinis est naturalis. Quelib3 aūt ab ista est innaturalis. 69.
Que pculdubio gñant ex cōmixtiōe & adustiōe alioꝝ humoꝝ. 70.
Pricipalia & radices corpis sūt q̄tuor. alia ab eis sūt velut rami. 71.
Unū ex his ē epar. Et ip3 quidē preest cibo & nutrimēto in corpe. 72
Cor alit corp⁹ vita. Et nisi ipm esset corpus assimilaret plāte. 73.
Abinde est calor q̄ est corpori: sicut elemētū quod transire facit ab ipso abzar. 74.
Ecce q3 cerebrū cū neruis & filio nucbe custodit & preseruat ignem et calorē cordis inflammatione. 75.
Ex eis ē mot⁹ iuncturaꝝ. S3 testiculi sunt mēbra generatiōis. 76.
Ex generatione eorum species cōseruantur in quorum terminatione fieret terminatio & abscissio. 77.
Caro: pinguedo: & spēs glandularum sunt tanq3 famulantes predictis. 78.
Ossa: & panniculi: & ligamenta sunt velut columne & fulcimenta cor

poris. 79.
Ungues aũt fuerũt in extremitatibus ꝑpter auxiliuꝫ. Sed pili fuerunt ꝑpter superfluitates vel ornatum. 80.
Sed omnia sunt famulantia: cũ perficiant staturam ꝛ figuram per radices. 81.
Spiritus naturalis efficitur ex fumo seu vapore laudabili puro ꝛ mundo. 82.
Quod autẽ ex eo iam purificatũ existit in corde est illud per quod manet vita ꝛ existit. 83.
Hec generatio eius qđ ex eo fertur in cerebro ꝛ eius miringa fit voluendo. 84.
Insunt aũt huic spiritui imaginatio: ratio seu intellectus: ꝛ memoria: cũ ꝯplentur ꝛ perficiuntur ipsius spẽs in vẽtriculis cerebri. 85
In quolibet ex spiritibꝰ est virtus ꝓpria ab illa q̃ est in alio. 86.
Septem virtutes numerantur in natura ₰m diuersitatẽ eaꝝ in forma ꝛ specie. 87.
Ex his est virtꝰ imutatiua spermatis: preter qđ depingat ipꝫ. 88.
Ex his etiã est virtꝰ q̃ aliqua forma ꝛ figura informat corpora: nec non quãtitate ꝛ numero. 89.
Est etiã virtus attractiua: digestiua: retentiua: ꝛ expulsiua. 90.
Est etiã ex his virtus vniẽs mẽbris: qđ assimilatur corpori ex nutrimento. 91.
Due sunt spẽs virtutis vitalis. Et actionis cuiuslibet ex eis sunt due partes. Ex quibus est vna qua fit actio pulsus super dilatationem ꝛ constrictionẽ venarum pulsatilium. 92.
Soror aũt huiꝰ est illa q̃ aguntur actiões cuiuscũq; agibilis: sicut est amare: ꝛ habere aliquid odio: ꝛ depressio aie: ꝛ eiꝰ exaltatio. 93.
Nouẽ sunt ỽtutes q̃ ab aia numerant. Ex qbꝰ sunt q̃nq; sub sensitiua: visiua: auditiua: olfactiua: gustatiua ꝛ tactiua vniuersalis. 94.
Est etiã virtus ad neruos perueniens ex qua seu per quam mouet quis artus ꝛ iuncturas suas. 95.
Ex eis etiã est virtus qua imaginantur res sicut videntur. 96.
Est aũt adhuc ex eis virtus in q̃ ẽ rõ. Et etiã in qua ẽ memoria. 97.
Omnes operationes virtutũ numerantur ₰m ipsas virtutes quarum sunt operationes. 98.
Hec autẽ operatio dicitur equiuoce de quibꝰ dx: sicut de attractione digestione ꝛ retentione. 99.
At sicut de transitu ₰m penetrationẽ cibi ꝛ appetitus. Nam attractio est operatio simplex vnius virtutis solius. Appetitus vero cibi existit ex duabus operationibus simul cõpositis: scꝫ ex operatiõe sentiendi ꝛ attrahendi. Operatio aũt sciendi ꝛ impellẽdi efficit transitum ꝛ penetrationẽ cibi. Hec enim opera ex ꝑdictis ambobus efficiuntur. 100.
Rememoratio sexta rerũ necessariaꝝ ex quibus prima est aer. 101.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
497/A